

بخش نهم

سیاست‌ها، شاخص‌ها و سندها

سیاست‌های آموزش‌های دینی	۵۶۰
سیاست‌های هنرهای نمایشی	۵۶۰
آیین‌نامه ارزیابی وضع فرهنگی و علمی کشور	۵۶۲
سیاست‌های فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در حوزه مطبوعات	۵۶۳
شاخص‌های ارزیابی علم و فناوری	۵۶۵
راهکارهای اجرایی ارتقای علم و فناوری کشور	۵۷۰
شاخص‌های فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	۵۷۱
شاخص‌های ارزیابی آموزش عالی	۵۷۷
سیاست‌های سنجش افکار عمومی	۵۹۰
سیاست‌ها و اولویت‌های فرهنگی سازمان تربیت بدنی	۵۹۱
سیاست‌ها و راهبردهای ارتقا و توسعه فناوری نانو در جمهوری اسلامی ایران	۵۹۳
سیاست‌های سوادآموزی	۵۹۴
سیاست‌های ساماندهی شؤن فرهنگی در مناسبت‌های مذهبی	۵۹۶
راهبردهای زیست‌فناوری	۵۹۸
سیاست‌ها و ضوابط پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC)	۵۹۹
اصول حاکم بر سیاست‌های کلی، برنامه‌ها و فعالیت‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی برنامه پنجم توسعه	۶۰۱
مصوبه سیاست‌ها و ضوابط حاکم بر تبلیغات محیطی	۶۰۱
سند نهضت مطالعه مفید	۶۰۳
سند نقشه جامع علمی کشور	۶۰۶
سند راهبردی علوم و فناوری‌های شناختی	۶۳۲
آیین‌نامه ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور	۶۳۶
تشکیل ستاد توسعه زیست‌فناوری	۶۳۸
راهبردها و اقدامات ملی مربوط به جلوگیری از کاهش نرخ باروری و ارتقای آن متناسب با آموزه‌های اسلامی و اقتضائات راهبردی کشور	۶۴۰
مصوبه سند جامع توسعه هوافضای کشور	۶۴۴
نقشه مهندسی فرهنگی کشور	۶۵۱
نظام‌نامه پیوست فرهنگی طرح‌های مهم و کلان کشور	۶۹۲
سند ملی گیاهان دارویی و طب سنتی	۶۹۵
سند دانشگاه اسلامی	۷۰۴
سند ملی علوم و فناوری‌های سلول‌های بنیادی	۷۲۹
وظایف و ترکیب اعضای ستاد هماهنگی نقشه مهندسی فرهنگی کشور	۷۳۵
مصوبه سیاست‌ها، راهبردها، وظایف و ضوابط اجرایی ترویج فرهنگ حضور و افتخار آفرینی جانبازان از طریق ورزش	۷۳۶

سیاست‌های آموزش‌های دینی

مصوب جلسه ۴۴۴ مورخ ۱ تیر ۱۳۷۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی

- ۱- برنامه‌ریزی آموزش‌های کارآمد دینی بر اساس:
  - الف- اهداف واقع‌نگر؛
  - ب- نیازهای فراگیران؛
  - ج- زمینه‌های فرهنگی جامعه؛
  - د- شیوه‌های نوین و خلاق؛
  - ه- سطوح مختلف آموزشی؛
  - و- گرایش‌های تحصیلی فراگیران؛
  - ز- ارتقای روح معنویت و افزایش دانش دینی فراگیران؛
  - ح- استمرار آموزش در طول دوره تحصیلی؛
  - ط- نظارت مستمر به‌منظور تقویت و اصلاح کمی و کیفی برنامه‌های آموزش دینی و کتب درسی.
- ۲- ایجاد نظام اطلاع‌رسانی روزآمد و فراهم کردن زمینه‌های مناسب برای ارتقای مستمر دانش استادان و مربیان آموزش دینی.
- ۳- هماهنگی سیاست‌ها و عملکرد فرهنگی و آموزشی نهادها و مراکز آموزشی و فرهنگی و رسانه‌های جمعی کشور در جهت ارتقای سطح فرهنگ دینی.
- ۴- تربیت، جذب و سامان‌دهی نیروی انسانی کارآمد و بانگیزه در جهت ارائه آموزش‌های دینی در سطوح مختلف.
- ۵- افزایش متناسب بودجه و اعتبار برنامه‌های آموزش دینی در چارچوب برنامه‌های توسعه کشور.
- ۶- استفاده از روش‌ها و فناوری‌های نوین و ابزارهای آموزشی و کمک‌آموزشی در ارائه آموزش‌های دینی.
- ۷- توسعه و حمایت از پژوهش‌های نظری و کاربری برای بهبود کیفیت آموزش‌های دینی و ارتقای دانش و مهارت‌های استادان و مربیان آموزش‌های دینی.
- ۸- حاکمیت نگرش دینی بر برنامه‌ریزی آموزشی در همه سطوح و استفاده اصولی و صحیح از مفاهیم دینی در سایر دروس مناسب.
- ۹- ارزیابی مستمر از اثربخشی سیاست‌های آموزش‌های دینی در ارتقای روح معنویت و دانش دینی فراگیران و اتخاذ تدبیر لازم برای تصحیح سیاست‌ها به‌منظور دستیابی به این هدف.

سیاست‌های هنرهای نمایشی

مصوب جلسه ۴۵۷ مورخ ۲۶ بهمن ۱۳۷۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۴۵۷ مورخ ۷۸/۱۱/۲۶ بنا به پیشنهاد شورای هنر (شماره ۲۳۴۱/دش مورخ ۷۸/۷/۱۳) سیاست‌های هنرهای نمایشی را به این شرح تصویب کرد:

مقدمه

با توجه به اصول سیاست فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب جلسه ۲۸۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی مورخ ۷۱/۵/۲۰ و با استناد به بند ۱۲ از «ولایت‌ها و سیاست‌های کلی»، سیاست‌های هنرهای نمایشی (تئاتر) کشور به شرح زیر تعیین می‌شود:

- ماده ۱-** هدف و ضرورت: هنر تئاتر از عناصر مقوم فرهنگی جامعه است که گسترش آن با توجه به بند ۱ و ۱۹ اصول سیاست فرهنگی به‌منظور اعتلای فرهنگی جامعه اسلامی ایران صورت می‌پذیرد.
- ماده ۲-** حمایت دولت: با توجه به بند ۲۴ از اصول سیاست فرهنگی، دولت موظف است شرایط مادی و معنوی لازم را برای تولید نمایش و ایجاد مکان‌های نمایشی در سراسر کشور فراهم آورد و حمایت لازم را برای گسترش و اعتلای هنر تئاتر انجام دهد.
- تبصره-** نمایش‌هایی که برگرفته از فرهنگ اصیل اسلامی و نشأت گرفته از پیام انقلاب اسلامی و مقوم تئاتر ملی باشند در اولویت ویژه قرار خواهند گرفت.
- ماده ۳-** هدایت و نظارت: هدایت و نظارت بر اجراهای عمومی هنرهای نمایشی در سراسر کشور بر عهده وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است. این امر به‌منظور دستیابی، حفظ و صیانت اهداف فرهنگی و اصول سیاست فرهنگی جمهوری اسلامی ایران انجام می‌پذیرد.
- تبصره ۱-** نظارت بر اجرای عمومی هنرهای نمایشی (تئاتر) در سراسر کشور بر اساس آیین‌نامه جداگانه‌ای صورت می‌پذیرد. این آیین‌نامه به تصویب شورای هنر خواهد رسید.
- تبصره ۲-** نظارت بر اجرای نمایش در داخل دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور و نیز جشنواره‌های دانشجویی، تئاترهای تلویزیونی و نمایش‌های مربوط به کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان از موضوع این ماده مستثنا است. در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور این امر به عهده شورای فرهنگی هر دانشگاه خواهد بود که آیین‌نامه آن توسط وزرای علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و رییس نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها تصویب و ابلاغ خواهد شد.
- ماده ۴-** آموزش و پژوهش: به‌منظور باروری استعدادها، افزایش آگاهی، دانش و توانایی نیروی انسانی در عرصه هنر نمایش، تقویت و ترویج آموزش و پژوهش، لازم است دستگاه‌های ذی‌ربط وظایف زیر را انجام دهند:
- الف- آموزش رسمی تئاتر در سطوح عالی بر عهده وزارت فرهنگ و آموزش عالی و با مؤسساتی است که دارای مجوز رسمی باشند.
- ب- صدور مجوز و نظارت بر آموزشگاه‌های آزاد در زمینه هنرهای نمایشی بر عهده وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است.
- ج- وزارت آموزش و پرورش موظف است برنامه مشخصی برای آموزش و ترویج هنر نمایش در مدارس تهیه و با هماهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ارائه نماید. لازم است با همکاری این دو وزارتخانه، زمینه‌های تأسیس و گسترش هنرستان‌های نمایش فراهم گردد.
- د- فرهنگستان هنر موظف به تهیه طرح‌های بنیادی و کاربردی پژوهشی است و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت فرهنگ و آموزش عالی و سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران موظف به حمایت کامل از اجرای این طرح‌ها می‌باشند.
- ماده ۵-** با توجه به بند ۲ و ۳ اصول سیاست‌های فرهنگی، تبادل گروه‌های نمایشی ایرانی و دیگر کشورهای جهان به‌منظور آشنا ساختن جهانیان با فرهنگ و هنر اسلامی و ایرانی و نیز آشنایی علاقه‌مندان ایرانی با سبک‌ها و شیوه‌های متداول و نوین هنرهای نمایشی در جهان ضروری است. این تبادل باید با در نظر گرفتن ارزش‌ها، اصول و شؤون جمهوری اسلامی ایران صورت گیرد. دستورالعمل این تبادل در شورای عالی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی و با همکاری وزارت امور خارجه تهیه و به تصویب شورای هنر خواهد رسید.^۱

۱. اصلاحی جلسه ۴۹۹ مورخ ۱۱ تیر ۱۳۸۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲. اصلاحی جلسه ۵۲۱ مورخ ۲۴ تیر ۱۳۸۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

ماده ۶- جشنواره‌ها: برگزاری جشنواره‌های نمایشی به منظور معرفی هنر ایرانی و انقلاب اسلامی، مبادله اندیشه و تجارب، ارزیابی و معرفی آثار ارزشمند نمایشی، کشف و معرفی استعدادهای جوان و رونق فعالیت‌های نمایشی (با توجه به بند ۲ اهداف سیاست فرهنگی) خواهد بود. سازمان‌دهی، هماهنگی و صدور مجوز برای برگزاری جشنواره‌های نمایشی بر عهده وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است. نظارت بر اعمال سیاست‌ها و اصول و ارزش‌های مندرج در اصول سیاست‌های فرهنگی در جشنواره‌های نمایشی از وظایف و مسؤولیت‌های این وزارتخانه است. سیاست‌های فوق در ۶ ماده و ۳ تبصره در جلسه ۴۵۷ مورخ ۷۸/۱۱/۲۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

آیین‌نامه ارزیابی وضع فرهنگی و علمی کشور

مصوب جلسه ۴۵۹ مورخ ۲۴ اسفند ۱۳۷۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مقدمه

بر اساس بند ۶ وظایف شورای عالی انقلاب فرهنگی (شماره ۳۶۰۳/دش مورخ ۷۶/۹/۲) و به منظور ارائه تصویری روشن از روند تحولات فرهنگی و علمی کشور، در این آیین‌نامه ضمن تعیین اهداف و گستره ارزیابی‌های موردنظر، اصول و روش‌های لازم برای دستیابی به ارزیابی واقع‌گرایانه از وضعیت فرهنگی و علمی کشور ارائه می‌گردد.

ماده ۱- هدف‌های ارزیابی

۱-۱- نیل به تصویر واقعی از وضعیت فرهنگی و علمی کشور در قالب گزارش‌های سالانه به منظور اطلاع مردم و مسؤولان از موقعیت و روند فرهنگی و علمی کشور در عرصه داخلی و بین‌المللی؛
 ۲-۱- تشویق و ترغیب دست‌اندرکاران فرهنگی و علمی جمهوری اسلامی ایران و ایجاد رقابت مثبت و سازنده در انجام وظایف؛
 ۳-۱- پیشنهاد راه‌کارهای مناسب به شورای عالی انقلاب فرهنگی برای رفع مشکلات و ارتقای معیارهای فرهنگی و علمی در کشور؛

۴-۱- ایجاد نظام هماهنگ ارزیابی فرهنگی و علمی با استفاده از همه تجارب و امکانات موجود کشور؛

ماده ۲- گستره ارزیابی وضع فرهنگی و علمی کشور شامل فعالیت‌های دولتی و غیردولتی در عرصه فرهنگی و علمی به مفهوم وسیع است و در بخش‌های زیر انجام می‌شود:

۱-۲- تعلیم و تربیت شامل آموزش قبل از دانشگاه و آموزش عالی؛
 ۲-۲- علم و فناوری؛

۳-۲- فرهنگ و هنر و ارتباطات شامل کتاب و کتابخانه‌ها، نشریات و روزنامه‌ها، فیلم و سینما، موسیقی و هنرهای نمایشی، صداوسیما، ارتباطات رایانه‌ای و میراث فرهنگی؛

۴-۲- موضوعات خاص که حسب مورد به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌رسد.

ماده ۳- نکات لازم در ارزیابی وضع فرهنگی و علمی کشور با رعایت نکات زیر انجام می‌شود:

۱-۳- اتکا به شاخص‌های تعریف‌شده علمی؛

۲-۳- استناد به کمیت‌های معنی‌دار و قابل‌سنجش و شمارش؛

۳-۳- پرهیز از مداخله در حیطه مسؤولیت‌های مجریان؛

۴-۳- صراحت و وضوح و پرهیز از نتیجه‌گیری‌های مبهم؛

۵-۳- جامع‌نگری و پرهیز از نتیجه‌گیری موضعی و جزئی؛

۶-۳- ایجاد رغبت و اشتیاق در مجریان دستگاه‌های فرهنگی و علمی و جلب همکاری آن‌ها در امر ارزیابی؛

۷-۳- انجام ارزیابی توسط شخصیت‌های عالم و باتجربه؛

۳-۸- نگرش منصفانه بر جنبه‌های مثبت و منفی.

ماده ۴- سطوح ارزیابی هر یک از بخش‌ها در دو سطح و به شرح زیر انجام می‌شود:

۴-۱- ارزیابی کلان: در این سطح وضع فرهنگی و علمی کشور در مقیاس ملی ارزیابی می‌شود و وضعیت هر یک از بخش‌ها (تعلیم و تربیت، علم و فناوری، فرهنگ و ارتباطات) به صورت کلی و فراتر از دستگاه‌ها و سازمان‌های مربوط به آن بخش مورد بررسی قرار می‌گیرد. این ارزیابی باید روند عمومی بخش‌های فرهنگی و علمی کشور و موقعیت نسبی هر یک را در عرصه بین‌المللی معین کند؛

۴-۲- ارزیابی خرد: در این سطح وضعیت دستگاه‌ها و سازمان‌های مربوط به هر بخش و در مقایسه با هم ارزیابی می‌شود؛ این ارزیابی باید در نهایت به رتبه‌بندی دستگاه‌ها و سازمان‌های مشابه منجر گردد.

ماده ۵- نتایج و آثار ارزیابی

۵-۱- نتایج ارزیابی در هر بخش در قالب گزارش سالانه تدوین و به شورای عالی انقلاب فرهنگی تقدیم می‌شود؛

۵-۲- گزارش‌های سالانه باید شامل آسیب‌شناسی وضع فرهنگی و علمی کشور و ارائه پیشنهادهای مشخص برای بهبود وضع در سطح کلان باشد؛

۵-۳- نتایج ارزیابی در سطح خرد در تخصیص بودجه و اعتبارات و اعطای امتیازات به دستگاه‌ها و سازمان‌های فرهنگی و علمی مدنظر قرار می‌گیرد. سازمان برنامه‌بودجه و دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی موظف هستند ظرف سه ماه مشترکاً آیین‌نامه اجرایی این امر را به شورای عالی انقلاب فرهنگی پیشنهاد نمایند؛

۵-۴- گزارش‌های ارزیابی پس از تأیید شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌تواند برای اطلاع عموم منتشر شود؛

۵-۵- گزارش‌های ارزیابی یا گزیده آن‌ها به‌عنوان گزارش‌های رسمی جمهوری اسلامی ایران برای استفاده در اختیار سازمان‌های فرهنگی و علمی و ملی و بین‌المللی قرار می‌گیرد.

ماده ۶- شاخص‌های ارزیابی: شاخص‌های کلان و خرد ارزیابی به تفکیک حوزه‌های زیر معین می‌شود.

۶-۱- پیش‌دانشگاهی؛

۶-۲- آموزش عالی؛

۶-۳- تحقیقات؛

۶-۴- فرهنگ و ارتباطات (مراکز هنری، دینی، مساجد و...).

سیاست‌های فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در حوزه مطبوعات

مصوب جلسه ۴۸۰ مورخ ۱۲ تیر ۱۳۸۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مقدمه

مطبوعات در کشور ما به‌عنوان یکی از ابزارهای فرهنگی، مدافع و نشر دهنده ارزش‌های فرهنگ اسلامی-ایرانی محسوب می‌شوند. بی‌تردید ارتقای سطح آگاهی‌های عمومی با استفاده صحیح از مطبوعات امکان‌پذیر است. فعالیت آزاد مطبوعات در چارچوب قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران سازنده و جهت‌دهنده افکار عمومی می‌باشد و اصل آزادی مطبوعات و حدود و قیود آن در اصل ۲۴ قانون اساسی انعکاس یافته است به همین دلیل تحلیل مفاهیم به‌کاررفته در این اصل و تبیین دلالت‌های آن به‌منظور تعیین مبانی سیاست فرهنگی جمهوری اسلامی در حوزه مطبوعات، ضروری است. مطابق اصل ۲۴ قانون اساسی «تشریفات و مطبوعات در بیان مطالب آزادند مگر آنکه مخل به مبانی اسلام و یا حقوق عمومی باشند»؛ بدین ترتیب در اصل ۲۴ قانون اساسی، اصل بر «آزادی مطبوعات» است و محدودیت‌های آن، به‌عنوان استثنای این اصل می‌بایست مورد توجه قرار گیرند. بخش مهمی از قانون مطبوعات فعلی نیز به تبیین و ذکر حدود و مصادیق و تدقیق اصل ۲۴ قانون اساسی اختصاص دارد. از جمله سیاست مهم

و اساسی نظام جمهوری اسلامی ارتقای سطح کیفی و کمی مطبوعات به منظور کمک به رشد و اصلاح فرهنگ عمومی است. برای تحقق این امر و فراهم‌سازی بستر عینی تحقق سیاست‌های فرهنگی جمهوری اسلامی در حوزه مطبوعات موارد ذیل می‌بایست مورد عنایت قرار گیرد:

الف- بازسازی، نوسازی، تجهیز و توسعه ظرفیت مطبوعات و استفاده از فناوری جدید ارتباط جمعی و به‌روز نگه‌داشتن توانایی‌های فنی و ابزاری رسانه‌ها؛

ب- تلاش در جهت ارتقای کمی و کیفی مطبوعات و آماده‌سازی شرایط مطلوب برای ارتقای کمی و کیفی مطبوعات به منظور دستیابی به شیوه‌های مطلوب و جامع در انتشار اخبار و مطالب و نظرات منطقی مختلف با رعایت استقلال و آزادی در چارچوب قوانین؛

ج- تأسیس و تقویت مراکز آموزشی و آموزش عالی و تربیت نیروی انسانی لازم برای ارتقای کمی و کیفی مطبوعات؛

د- گسترش مبادلات فرهنگی خبری و مطبوعاتی با سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی و همچنین تأسیس و تقویت نمایندگی‌های مطبوعات در خارج از کشور به منظور بهره‌گیری از تجربیات و تحقیقات داخلی و خارجی در عرصه فعالیت‌های خبری و تبلیغی؛

ه- انجام تحقیقات علمی درباره مطبوعات و سنجش میزان تأثیر فعالیت آن‌ها در افکار عمومی؛

و- تقویت تشکلهای صنفی مطبوعات با هدف گسترش کمی و کیفی فعالیت‌های مطبوعاتی. با عنایت به موارد فوق و با تکیه بر قانون اساسی، قانون مطبوعات، وظایف و مسؤولیت‌های دستگاه‌های ذی‌ربط و سایر قوانین و مقررات فرهنگی، اصول سیاست‌های فرهنگی جمهوری اسلامی در حوزه مطبوعات که مبین نوعی توافق رسمی و اتفاق نظر مسؤولان و متصدیان امور در تشخیص، تعیین و تدوین مهم‌ترین اصول و اولویت‌های فعالیت‌های فرهنگی بوده و راهنما و دستورالعملی برای مدیران فرهنگی می‌باشد شامل عناصر و مؤلفه‌هایی به شرح ذیل می‌باشد:

۱- در سیاست فرهنگی جمهوری اسلامی در حوزه مطبوعات، «مبانی اسلام» عبارت است از ضروریات دین در اعتقادات، اخلاقیات، احکام، شعائر و مناسک دین؛

۲- «اخلاق در مبانی اسلام» عمل یا بیان یا اثری است که در اعتقاد یا التزام عملی جامعه به ضروریات اسلام ایجاد رخنه و تزلزل بنماید و یا موجب هتک حرمت اسلام، ضروریات دینی و شعائر و مقدسات آن شود. «اخلاق در حقوق عمومی» نیز تعرض و زیر پا نهادن حقوق مردم (انفرادی یا گروهی)، شخصیت‌ها و حکومت و تجاوز به حریم این حقوق است؛

۳- حقوق عمومی مورد نظر در سیاست فرهنگی رسانه‌ها و مطبوعات عبارت است از:

همه حقوق الزامی پذیرفته‌شده در اسلام و قانون اساسی برای فرد، جامعه و حکومت در روابط گوناگون فردی و اجتماعی که شامل حقوق خصوصی حاکم میان افراد و شخصیت‌ها و نیز حقوق عمومی در قلمرو روابط میان مردم و حکومت می‌شود. کلیت نظام اسلامی و آزادی‌های مصرح در قانون اساسی، نظم اجتماعی، امنیت، شؤون اخلاقی، حیثیت اشخاص حقیقی و حقوقی نیز از مصادیق بارز حقوق عمومی به شمار می‌آید؛

۴- در سیاست فرهنگی مطبوعات، نقد علمی، بحث منطقی، طرح پرسش در مسائل دینی و نقد و بررسی عملکرد حکومت در صورتی که موجب تضعیف باورهای دینی و خلل در عمل به احکام اسلام و تعرض به حقوق عمومی نباشد، از عنوان اخلاق خارج است. اخلاق، عنوان قصدی نیست. در صورت اثبات عدم تحقق عنصر معنوی جرم یعنی قصد، این امر در تخفیف یا عفو مؤثر خواهد بود؛

۵- موارد ذیل نیز از عنوان اخلاق خارج است؛

۵-۱- اطلاع‌رسانی صحیح، به‌هنگام و صادقانه در جهت انعکاس نظرات، انتقادهای سازنده، پیشنهادهای و توضیحات

مردم و مسئولین و طرح اشکالات و بیان نارسایی‌ها به قصد ریشه‌یابی و شناخت دقیق‌تر مسائل و دستیابی به راه‌حل‌های مناسب و سازنده برای پیشرفت کشور با رعایت موازین اسلامی و مصالح جامعه و قانون اساسی؛

۵-۲- نقل افکار و گفتار و مواضع فکری و عملی مخالفان انقلاب و نظام جمهوری اسلامی ایران به‌منظور نقد و بررسی محققان و عالمانه آرا و رد اندیشه‌های آنان به‌نحوی که موجب تضعیف نظام نشود؛

۵-۳- ترویج فرهنگ نقد و انتقاد سازنده با پرهیز از توهین، تحقیر و تخریب اشخاص؛

۵-۴- نقد و نفی آداب و سنن غلط و انحرافی؛

۵-۵- درج مقالات و مطالب علمی، تحقیقی و استدلالی و امثال آن در زمینه افکار و مکاتب الحادی در نشریات تخصصی، که فاقد موضع‌گیری تبلیغی و ترویجی باشد؛

۵-۶- درج مطلب و تصویر در زمینه‌های اخلاقی، هنری، ورزشی، علمی، تخصصی به‌دوراز تحریک و ابتذال و به‌منظور ایجاد شناخت بیشتر و توسعه بینش مخاطب، به‌گونه‌ای که بافت طبیعی مطلب معایر با عفت عمومی نباشد؛

۵-۷- انتشار و درج تصاویر، مطالب طنز، طرح‌ها و کاریکاتورهایی که حاوی توهین، افترا و هتک افراد حقیقی نبوده و به‌قصد انتقاد سازنده و اصلاح امور صورت گیرد.

سیاست‌های فوق در یک مقدمه و ۱۲ بند در جلسات ۴۷۸ و ۴۸۰ مورخ ۸۰/۲/۱۸ و ۸۰/۴/۱۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

شاخص‌های ارزیابی علم و فناوری

مصوب جلسه ۵۱۰ مورخ ۲۴ دی ۱۳۸۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۱۰ مورخ ۸۱/۱۰/۲۴، در اجرای بند ۶ وظایف این شورا، شاخص‌های ارزیابی علم و فناوری را به این شرح تصویب کرد:

مقدمه

علم و فناوری زیربنای توسعه پایدار هر کشور محسوب می‌شود. از این‌رو ارزیابی بخش علم و فناوری در سطح بین‌المللی به‌عنوان فرایندی رو به رشد مورد توجه قرار گرفته است. تجارب ارزیابی از علم و فناوری در کشورهای دنیا متفاوت است، لیکن آنچه در بیشتر کشورها مشترک می‌باشد تعیین شاخص‌های ارزیابی به‌منظور سنجش میزان رشد علم و فناوری است. این شاخص‌ها معمولاً در گزارش‌های سالانه سازمان‌ها و مجله‌های معتبر بین‌المللی به‌منظور مقایسه و مشخص نمودن وضع علم و فناوری کشورها استفاده می‌شود. با توجه به گزارش‌های بین‌المللی و مطالعات و تجربیات مربوط به وضعیت علمی و پژوهشی کشور، عنوان‌های شاخص‌های ارزیابی علم و فناوری در دو سطح کلان و خرد و شاخص‌های کیفی به شرح زیر تعیین می‌شود:

الف- شاخص‌های کلان ارزیابی علم و فناوری^۱

۱- عنوان‌های شاخص‌های کلان ارزیابی علم و فناوری چگونگی ارزیابی بخش علم و فناوری کشور را به‌صورت کلی و فراتر از دستگاه‌ها و سازمان‌های مربوط به این بخش تعیین می‌کند. ارزیابی بر اساس این شاخص‌ها باید روند عمومی بخش علم و فناوری کشور و موقعیت نسبی آن را در عرصه بین‌المللی مشخص کند.

۱- شاخص‌های انسانی^۲

۱-۱- تعداد محققان در یک میلیون نفر جمعیت؛

۱-۲- تعداد کل شاغلان تحقیقاتی در یک میلیون نفر جمعیت؛

۱- ارزیابی بر اساس شاخص‌های مزبور در یک سال و نیز در یک برنامه توسعه انجام می‌شود.

۲- شاخص‌های انسانی به تفکیک جنسیت (زن و مرد) می‌باشند.

- ۱-۳- درصد محققان از کل شاغلان تحقیقاتی؛
- ۱-۴- درصد محققان مراکز دولتی از کل محققان؛
- ۱-۵- درصد شاغلان تحقیقاتی مراکز دولتی از کل شاغلان تحقیقاتی؛
- ۱-۶- درصد محققان در بخش‌های مختلف تحقیقات از کل شاغلان تحقیقاتی؛
- ۱-۷- درصد کارشناسان پژوهشی از کل شاغلان تحقیقاتی؛
- ۱-۸- درصد تکنیسین‌های شاغل در تحقیقات از کل شاغلان تحقیقاتی؛
- ۱-۹- تعداد شاغلان تحقیقاتی برحسب استان‌های کشور؛
- ۱-۱۰- تعداد و درصد محققان برحسب رشته تخصصی؛
- ۱-۱۱- درصد رشد تعداد محققان؛
- ۱-۱۲- تعداد نیروهای پشتیبانی و خدماتی تحقیقات
- ۲- شاخص‌های مالی^۱
- ۱-۲- کل اعتبارات تحقیقاتی؛
- ۲-۲- درصد رشد اعتبارات تحقیقاتی؛
- ۲-۳- درصد اعتبارات تحقیقاتی از تولید ناخالص ملی (GNP)؛
- ۲-۴- درصد اعتبارات دولتی تحقیقات از بودجه عمومی دولت؛
- ۲-۵- درصد اعتبارات دولتی تحقیقات از کل اعتبارات تحقیقاتی؛
- ۲-۶- درصد درآمدهای تحقیقاتی از کل هزینه‌های تحقیقاتی؛
- ۲-۷- درصد هزینه‌های تحقیقاتی از کل اعتبارات تحقیقاتی مصوب؛
- ۲-۸- درصد اعتبارات تحقیقات کاربردی و توسعه‌ای از کل اعتبارات تحقیقاتی؛
- ۲-۹- درصد اعتبارات تحقیقات بنیادی از کل اعتبارات تحقیقاتی؛
- ۲-۱۰- درصد اعتبارات بخش‌های مختلف تحقیقات از کل اعتبارات تحقیقاتی و رشد اعتبارات هر بخش؛
- ۲-۱۱- درصد اعتبارات پشتیبانی تحقیقات به تفکیک عمرانی و پرسنل دفتری خدماتی از کل اعتبارات تحقیقاتی؛
- ۲-۱۲- درصد هزینه‌های پرسنلی تحقیقات از کل اعتبارات تحقیقاتی؛
- ۲-۱۳- کل هزینه‌ی مربوط به خرید و انتقال فناوری؛
- ۲-۱۴- کل درآمد حاصل از فروش و انتقال فناوری
- ۳- شاخص‌های ساختاری^۲
- ۳-۱- تعداد مراکز تحقیقاتی؛
- ۳-۲- نسبت مراکز تحقیق و توسعه به کل مراکز تحقیقاتی؛
- ۳-۳- نسبت مراکز تحقیقات علمی به کل مراکز تحقیقاتی؛
- ۳-۴- نسبت مراکز تحقیقاتی غیردولتی به کل مراکز تحقیقاتی؛
- ۳-۵- تعداد تفاهم‌نامه‌های اجرایشده به تفکیک ملی و بین‌المللی؛
- ۳-۶- تعداد پایگاه‌ها و شبکه‌های رایانه‌ای اطلاع‌رسانی علمی و مرتبط با شبکه‌های اینترنت؛

۱- منظور از اعتبارات تحقیقاتی، اعتبارات تخصیص‌یافته و منظور از درآمدها و هزینه‌های تحقیقاتی، درآمدها و هزینه‌های تحقق‌یافته می‌باشد.

۲- منظور از طرح تحقیقاتی فعال، طرح تحقیقاتی تصویب‌شده، تأمین اعتبارشده و در حال اجرا می‌باشد.

- ۷-۳- نسبت مراکز تحقیقاتی در هر یک از گروه‌های تخصصی علمی به تفکیک؛
- ۸-۳- نسبت مراکز تحقیقاتی دولتی در هر یک از گروه‌های تخصصی علمی؛
- ۹-۳- تعداد پارک‌ها و شهرک‌های تحقیقاتی و فناوری؛
- ۱۰-۳- تعداد انجمن‌های علمی
- ۱- منظور از مراکز تحقیق و توسعه و مراکز تحقیقات علمی مراکزی است که دارای مجوز رسمی می‌باشند.
- ۲- منظور از گروه‌های تخصصی علمی گروه‌های هشتمین شورای عالی برنامه‌ریزی شامل گروه‌های فنی و مهندسی، علوم پایه، علوم انسانی، علوم تجربی، کشاورزی، پزشکی و هنر می‌باشد.
- ۴- شاخص‌های عملکردی
- ۱-۴- تعداد طرح‌های تحقیقاتی مصوب و فعال به تفکیک بنیادی، کاربردی و توسعه‌ای؛
- ۲-۴- تعداد طرح‌های تحقیقاتی پایان‌یافته که نتایج آن مورد استفاده قرار گرفته است؛
- ۳-۴- تعداد طرح‌های تحقیقاتی پایان‌یافته به تفکیک بنیادی، کاربردی و توسعه‌ای؛
- ۴-۴- درصد طرح‌های تحقیقاتی بنیادی از کل طرح‌های تحقیقاتی فعال؛
- ۵-۴- درصد طرح‌های تحقیقاتی کاربردی و توسعه‌ای از کل طرح‌های تحقیقاتی فعال؛
- ۶-۴- تعداد مقالات منتشرشده در مجلات معتبر علمی - ترویجی و علمی - پژوهشی ایرانی به تفکیک؛
- ۷-۴- تعداد مقالات منتشرشده در مجلات معتبر علمی خارجی؛
- ۸-۴- تعداد مقالات منتشرشده در مجموعه مقالات کامل همایش‌های معتبر علمی داخلی؛
- ۹-۴- تعداد مقالات منتشرشده در مجموعه مقالات کامل همایش‌های معتبر علمی خارجی؛
- ۱۰-۴- تعداد اختراعات و اکتشافات به ثبت رسیده؛
- ۱۱-۴- تعداد ارجاعات به مقالات علمی منتشرشده؛
- ۱۲-۴- تعداد کتب علمی تخصصی تألیف شده و انتشار یافته توسط دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی و ناشران معتبر علمی؛
- ۱۳-۴- تعداد قراردادهای خرید و انتقال فناوری؛
- ۱۴-۴- تعداد قراردادهای فروش و انتقال فناوری.
- ۵- شاخص‌های بهره‌وری
- ۱-۵- نسبت تعداد مقالات منتشرشده به صد نفر محقق به تفکیک بندهای ۴ - ۶ تا ۴ - ۹؛
- ۲-۵- نسبت اعتبارات تحقیقاتی به تعداد محققان و شاغلان تحقیقاتی به تفکیک؛
- ۳-۵- نسبت اعتبارات تحقیقاتی به تعداد کل طرح‌های تحقیقاتی پایان‌یافته؛
- ۴-۵- نسبت تعداد محققان به تعداد مراکز تحقیقاتی؛
- ۵-۵- نسبت اعتبارات تحقیقاتی به تعداد مراکز تحقیقاتی؛
- ۶-۵- نسبت تعداد طرح‌های تحقیقاتی فعال به تعداد مراکز تحقیقاتی؛
- ۷-۵- نسبت تعداد طرح‌های تحقیقاتی فعال به صد نفر محقق؛
- ۸-۵- نسبت کل اعتبارات تحقیقاتی به تعداد محققان؛
- ۹-۵- نسبت کل اعتبارات تحقیقاتی به یک میلیون نفر جمعیت کشور و به کل جمعیت کشور؛
- ۱۰-۵- نسبت تعداد طرح‌های تحقیقاتی پایان‌یافته به طرح‌های تحقیقاتی مصوب؛
- ۱۱-۵- نسبت تعداد طرح‌های تحقیقاتی پایان‌یافته که نتایج آن مورد بهره‌برداری قرار گرفته به کل طرح‌های تحقیقاتی مصوب.

ب- شاخص‌های خرد ارزیابی علم و فناوری عنوان‌های شاخص‌های خرد ارزیابی علم و فناوری، چگونگی ارزیابی دستگاه‌ها و سازمان‌های مربوط به بخش علم و فناوری و نحوه مقایسه آن‌ها را با هم معین می‌کند. ارزیابی بر اساس این شاخص‌ها باید در نهایت به رتبه‌بندی دستگاه‌ها و سازمان‌های موجود در این بخش منجر شود. این شاخص‌ها، دانشگاه، پژوهشگاه، مرکز تحقیقاتی، پژوهشکده، سازمان تحقیقاتی و گروه تحقیقاتی دارای تشکیلات مستقل را مورد ارزیابی قرار می‌دهد.

۱- شاخص‌های انسانی

۱-۱- تعداد محققان به تفکیک گروه‌های تخصصی و مدرک علمی؛

۱-۲- تعداد کل شاغلان تحقیقاتی به تفکیک گروه‌های تخصصی؛

۱-۳- تعداد کارشناسان پژوهشی؛

۱-۴- تعداد تکنیسین‌های شاغل در تحقیقات؛

۱-۵- درصد شاغلان تحقیقاتی از کل کارکنان؛

۱-۶- تعداد دانشجویان دوره‌های تحصیلات تکمیلی به تفکیک مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری.

۲- شاخص‌های مالی

۲-۱- کل اعتبارات تحقیقاتی؛

۲-۲- درصد اعتبارات دولتی تحقیقات از کل اعتبارات تحقیقاتی؛

۲-۳- درصد اعتبارات غیردولتی تحقیقات از کل اعتبارات تحقیقاتی؛

۲-۴- درصد کمک‌ها و درآمدهای تحقیقاتی از کل اعتبارات تحقیقاتی به تفکیک؛

۲-۵- درصد اعتبارات تحقیقات کاربردی و توسعه‌ای از کل اعتبارات تحقیقاتی؛

۲-۶- درصد اعتبارات تحقیقات بنیادی از کل اعتبارات تحقیقاتی؛

۲-۷- درصد کل اعتبارات تحقیقاتی از کل اعتبارات؛

۲-۸- درصد اعتبارات پشتیبانی تحقیقات به تفکیک عمرانی و پرسنل دفتری خدماتی از کل اعتبارات تحقیقاتی؛

۲-۹- درصد هزینه‌های پرسنلی از کل اعتبارات و از اعتبارات تحقیقاتی؛

۲-۱۰- درآمد حاصل از فروش و انتقال فناوری.

۳- شاخص‌های ساختاری

۳-۱- تعداد تفاهم‌نامه‌ها با سایر مراکز علمی و تحقیقاتی برای انجام برنامه‌ها و پروژه‌های مشترک تحقیقاتی؛

۳-۲- تعداد رشته‌ها و گروه‌های علمی - تحقیقاتی به تفکیک؛

۳-۳- تعداد قطب‌های تحقیقاتی (کانون‌های عالی تحقیقی نمونه)؛

۳-۴- تعداد مراکز تحقیقاتی؛

۳-۵- داشتن پایگاه‌ها و شبکه‌های رایانه‌ای اطلاع‌رسانی علمی و ارتباط با شبکه‌های اینترنت؛

۳-۶- تعداد کتاب‌های علمی و منابع اطلاع‌رسانی؛

۳-۷- تعداد عناوین مجلات معتبر علمی داخلی و خارجی؛

۳-۸- داشتن ارزیابی درونی منظم.

۴- شاخص‌های عملکردی

۴-۱- تعداد طرح‌های تحقیقاتی فعال؛

۴-۲- تعداد طرح‌های تحقیقاتی پایان‌یافته که نتایج آن مورد استفاده قرار گرفته است؛

۴-۳- تعداد طرح‌های تحقیقاتی پایان‌یافته به تفکیک بنیادی، کاربردی و توسعه‌ای؛

- ۴-۴- درصد طرح‌های تحقیقاتی بنیادی از کل طرح‌های تحقیقاتی فعال؛
- ۴-۵- درصد طرح‌های تحقیقاتی کاربردی و توسعه‌ای از کل طرح‌های تحقیقاتی فعال؛
- ۴-۶- تعداد مقالات منتشرشده در مجلات معتبر علمی- ترویجی و علمی- پژوهشی ایرانی به تفکیک؛
- ۴-۷- تعداد مقالات منتشرشده در مجلات معتبر علمی خارجی؛
- ۴-۸- تعداد مقالات منتشرشده در مجموعه مقالات کامل همایش‌های معتبر علمی داخلی؛
- ۴-۹- تعداد مقالات منتشرشده در مجموعه مقالات کامل همایش‌های معتبر علمی خارجی؛
- ۴-۱۰- تعداد اختراعات و اکتشافات به ثبت رسیده؛
- ۴-۱۱- تعداد قراردادهای تحقیقاتی اجراشده با سایر مراکز علمی به تفکیک داخل و خارج؛
- ۴-۱۲- تعداد اعضای هیأت علمی که در راهنمایی دانشجویان تحصیلات تکمیلی مشارکت دارند؛
- ۴-۱۳- تعداد اعضای هیأت علمی که در انجام تحقیقات در سایر مراکز علمی و تحقیقاتی داخلی و خارجی همکاری داشته‌اند؛

- ۴-۱۴- تعداد اعضای هیأت علمی و یا محققانی که برای انجام تحقیقات از سایر مراکز دعوت شده‌اند؛
- ۴-۱۵- تعداد کارگاه‌های علمی تخصصی برگزارشده؛
- ۴-۱۶- تعداد گردهمایی‌های علمی برگزارشده؛
- ۴-۱۷- تعداد سخنرانی‌های علمی و جلسات مباحثه؛
- ۴-۱۸- تعداد رتبه‌ها و افتخارات پژوهشی اخذشده از جشنواره‌های علمی و پژوهشی ملی و بین‌المللی؛
- ۴-۱۹- تعداد عناوین کتب و نشریات علمی منتشرشده؛
- ۴-۲۰- تعداد قراردادهای فروش و انتقال فناوری.
- ۵- شاخص‌های بهره‌وری
- ۵-۱- نسبت تعداد مقالات منتشرشده به تعداد محققان؛
- ۵-۲- نسبت اعتبارات تحقیقاتی به تعداد محققان و شاغلان تحقیقاتی به تفکیک؛
- ۵-۳- نسبت اعتبارات تحقیقاتی به تعداد کل طرح‌های تحقیقاتی پایان‌یافته؛
- ۵-۴- نسبت تعداد طرح‌های تحقیقاتی فعال به تعداد محققان؛
- ۵-۵- نسبت تعداد طرح‌های تحقیقاتی پایان‌یافته به طرح‌های تحقیقاتی مصوب؛
- ۵-۶- نسبت تعداد طرح‌های تحقیقاتی پایان‌یافته که نتایج آن مورد بهره‌برداری قرار گرفته به کل طرح‌های تحقیقاتی مصوب.

- ج- شاخص‌های کیفی ارزیابی علم و فناوری: شاخص‌های کیفی ارزیابی علم و فناوری، مؤلفه‌ها و مقولاتی از سامانه علم و فناوری ملی را مورد بررسی و پرسش قرار می‌دهد که تبیین کمی آن‌ها دشوار یا غیرممکن است. پاسخ به این پرسش‌ها باید به صورت تحلیلی و از طریق نظرخواهی از صاحب‌نظران و مدیران علم و فناوری فراهم آید و نتایج ارزیابی بر اساس شاخص‌های آماری را تکمیل کند. این شاخص‌ها عبارتند از:
- ۱- میزان تطبیق تحقیقات انجام‌شده در کشور با هدف‌های برنامه‌های توسعه؛
  - ۲- فرآیند سیاست‌گذاری و تعیین راهبردهای علم و فناوری در کشور؛
  - ۳- کیفیت ساماندهی و سازمان‌دهی ملی علم و فناوری؛
  - ۴- کیفیت نظام اطلاع‌رسانی علم و فناوری در کشور؛
  - ۵- توسعه ارتباطات بین‌المللی در زمینه علم و فناوری؛
  - ۶- میزان استفاده از نتایج تحقیقات در کشور؛

- ۷- گسترش فرهنگ و روحیه تحقیق در کشور و میزان اعتقاد به استفاده از تحقیق در برنامه‌ریزی‌های عمرانی و توسعه‌ای؛
- ۸- میزان مشارکت دانشمندان و محققان کشور در تصمیم‌گیری امور مربوط به علم و فناوری؛
- ۹- نحوه مصرف بودجه‌های تحقیقاتی در کشور؛
- ۱۰- میزان ارائه خدمات و تسهیلات بخش دولتی در امور تحقیقاتی؛
- ۱۱- کیفیت انتقال فناوری از خارج به داخل کشور و انجام تحقیقات تطبیقی به‌منظور بومی کردن آن؛
- ۱۲- ارتباط بخش صنعت با مراکز تحقیقاتی (دانشگاهی و غیردانشگاهی)؛
- ۱۳- میزان گرایش به مراکز تحقیقاتی غیردولتی و روند توسعه کمی و کیفی آن‌ها؛
- ۱۴- کیفیت مدیریت مراکز تحقیقات؛
- ۱۵- منزلت اجتماعی و رضایت شغلی دانشمندان و محققان؛
- ۱۶- کیفیت مجلات علمی - پژوهشی کشور؛
- ۱۷- کیفیت کتاب‌های علمی؛
- ۱۸- کیفیت همایش‌های علمی و امکانات و تجهیزات مربوط جهت برگزاری همایش‌ها در سطح بین‌المللی؛
- ۱۹- میزان توجه به ایجاد راهکارهای مناسب جهت جذب نخبگان و کاهش مهاجرت آنان.
- تبصره- کلیه دستگاه‌های اجرایی موظفانند همکاری لازم را با هیأت نظارت و ارزیابی فرهنگی و علمی شورای عالی انقلاب فرهنگی برای نیل به ارزیابی وضع فرهنگی، علمی، آموزشی و پژوهشی کشور و تهیه گزارش‌های سالانه به عمل آورند.

راهکارهای اجرایی ارتقای علم و فناوری کشور

مصوب جلسه ۵۳۰ مورخ ۲۵ آذر ۱۳۸۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

- شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۳۰ مورخ ۸۲/۹/۲۵، پیرو تصویب گزارش ارزیابی علم و فناوری، به پیشنهاد هیأت نظارت و ارزیابی فرهنگی و علمی، راهکارهای اجرایی ارتقای علم و فناوری کشور را به این شرح تصویب کرد:
- ۱- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ظرف مدت چهار ماه با همکاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور منابع اعتباری و درآمدهای لازم برای اعضای هیأت علمی را بررسی و پیشنهاد مشخصی برای ترمیم و اصلاح حقوق و مزایای آنان به هیأت دولت ارائه دهند.
- ۲- به‌منظور تأمین و حفظ حقوق معنوی و مادی دانشمندان و محققان، مخترعان، مکتشفان و مؤلفان، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و قوه قضائیه در مدت شش ماه با همکاری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی لایحه قانونی ثبت مالکیت‌های معنوی را تهیه و تدوین نموده و به هیأت دولت ارائه دهند.
- تبصره ۱- لایحه قانونی شامل کلیه حقوق معنوی از جمله حق اختراع، اکتشاف، تألیف و نظایر آن بشود.
- تبصره ۲- در تدوین لایحه از تجارب سایر کشورها استفاده شود و مفاد آن با مقررات و عرف بین‌المللی هماهنگ باشد.
- ۳- به‌منظور تسهیل فعالیت‌های پژوهشی و واگذاری اختیارات کافی به محققان برجسته، کمیته اصلاح مقررات پژوهش با عضویت نمایندگان شورای عالی انقلاب فرهنگی، وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، امور اقتصادی و دارایی، بازرگانی و بانک مرکزی تحت نظر معاون اول رئیس‌جمهور تشکیل شود و در خصوص حذف تشریفات اضافی برای ورود تجهیزات تحقیقاتی و تسهیل امور پژوهشی تصمیم‌گیری و از طرق قانونی اقدام نماید.

۴- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور نسبت به شفاف‌سازی اعتبارات تحقیقات، نحوه توزیع اعتبارات بخش تحقیقات، جلب مشارکت بخش غیردولتی برای سرمایه‌گذاری در امر تحقیقات و رسیدن به اهداف کمی سهم اعتبارات پژوهشی از تولید ناخالص داخلی مندرج در فصل یازدهم قانون برنامه سوم توسعه اقدامات لازم را با توجه به نتایج گزارش ارزیابی کلان علم و فناوری کشور به عمل آورده و نتیجه را ظرف مدت شش ماه به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه نماید.

شاخص‌های فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

مصوب جلسه ۵۳۰ مورخ ۲۵ آذر ۱۳۸۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۳۰ مورخ ۸۲/۹/۲۵، در اجرای بند «الف» ماده ۱۶۲ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور، به پیشنهاد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ارزش‌های اساسی نظام جمهوری اسلامی و شاخص‌های فرهنگی متناسب با آن را در سه حوزه ۱- تغییرات فکری، بینشی و رفتاری ۲- مصرف کالاها و خدمات فرهنگی ۳- نیروی انسانی، فضاها و تجهیزات فرهنگی دولتی و غیردولتی به این شرح تصویب کرد:

- ارزش‌های اساسی نظام جمهوری اسلامی
- ۱- مشروعیت الهی نظام اسلامی؛
  - ۲- اولویت حفظ نظام اسلامی؛
  - ۳- کارآمدی نظام اسلامی؛
  - ۴- عمل به تکلیف؛
  - ۵- استقلال طلبی، ظلم‌ستیزی و استکبارستیزی؛
  - ۶- آزادی مشروع؛
  - ۷- مشارکت سیاسی، اجتماعی و فرهنگی؛
  - ۸- بسط و گسترش عدالت اجتماعی و حمایت از محرومان؛
  - ۹- وحدت کلمه آحاد ملت و دولت و ملت؛
  - ۱۰- خودکفایی علمی و نهضت نرم‌افزاری؛
  - ۱۱- التزام علمی به دین اسلام؛
  - ۱۲- ایثارگری و شهادت‌طلبی؛
  - ۱۳- وجدان کار و مسؤولیت‌پذیری؛
  - ۱۴- پیوند دین و سیاست و عدم جدایی آن‌ها؛
  - ۱۵- حفظ و احیای هویت دینی و ملی و مبارزه با تهاجم فرهنگی بیگانه؛
  - ۱۶- احترام به قانون و انضباط اجتماعی؛
  - ۱۷- حفظ و احیای معنویات و اخلاق اسلامی و نفی مادی‌گری و تجمل‌گرایی؛
  - ۱۸- خردورزی و منطق‌گرایی، پای بندی به عقل و تجربه و مبارزه با خرافات و عوام‌فریبی؛
  - ۱۹- خدمت‌رسانی به مردم؛
  - ۲۰- اسلامی شدن مراکز آموزشی و فرهنگی؛
  - ۲۱- حفظ کیان خانواده و تأکید بر جایگاه زنان، جوانان و نخبگان در جامعه.
- ۱- شاخص‌های تحولات فکری، بینشی، رفتاری

- ۱-۱- میزان اعتقاد به خدا و روز جزا؛
  - ۲-۱- میزان پای بندی به شعائر فردی و اجتماعی دین اسلام؛
  - ۳-۱- میزان اعتقاد و التزام به ویژگی‌های انسان کامل از نظر دین؛
  - ۴-۱- میزان اعتقاد و التزام به ویژگی‌های اقتصادی اسلامی؛
  - ۵-۱- میزان پای بندی به هویت ملی و دینی؛
  - ۶-۱- میزان پای بندی به روابط شرعی میان زن و مرد؛
  - ۷-۱- میزان پای بندی به قانون؛
  - ۸-۱- میزان پای بندی به شیوه‌های ارتقای اجتماعی بهنجار؛
  - ۹-۱- میزان اعتماد مردم به یکدیگر، به گروه‌ها، اقشار، اقوام، نخبگان و دولت؛
  - ۱۰-۱- میزان اعتقاد و التزام به حاکمیت ضوابط بر روابط؛
  - ۱۱-۱- میزان اعتقاد به نفس عمل و نه صرفاً عامل عمل؛
  - ۱۲-۱- میزان پرهیز از توجیه اعمال نابهنجار و فرار از مسؤولیت؛
  - ۱۳-۱- میزان اعتقاد گروه‌ها و اقشار مختلف اجتماعی به دخالت دین در امور سیاسی؛
  - ۱۴-۱- میزان مشارکت سیاسی، اجتماعی؛
  - ۱۵-۱- میزان اعتقاد به تعهد در واگذاری مسؤولیت‌ها (التزام به ارزش‌های ملی و دینی)؛
  - ۱۶-۱- میزان خوش بینی و امید نسبت به اوضاع آینده کشور؛
  - ۱۷-۱- میزان اعتماد متقابل میان نخبگان سیاسی، اجتماعی؛
  - ۱۸-۱- میزان وجدان کار؛
  - ۱۹-۱- میزان مطابقت کالاها و خدمات فرهنگی تولید شده با ارزش‌های نظام جمهوری اسلامی؛
  - ۲۰-۱- میزان اعتقاد و اعتماد به توان خودی در توسعه علمی، صنعتی کشور و عدم اعتماد به بیگانگان؛
  - ۲۱-۱- میزان خدمات رسانی به مردم؛
  - ۲۲-۱- میزان پای بندی به سنت‌های مقبول شرعی و عرفی؛
  - ۲۳-۱- میزان پای بندی به موازین عقلی و دوری از خرافات؛
  - ۲۴-۱- میزان اعتقاد به دفاع از کیان اسلامی و دفع تهاجم بیگانگان از جمهوری اسلامی؛
  - ۲۵-۱- میزان اعتقاد به سهم کشور در تولید علم و اطلاعات و پژوهش‌های علمی در عرصه‌های جهانی.
- ۲- شاخص‌های مصرف کالاها و خدمات فرهنگی
    - ۱-۲- سرانه مطالعه کتب غیردرسی؛
    - ۲-۲- سرانه مطالعه روزنامه؛
    - ۳-۲- سرانه استفاده از رسانه‌های سمعی و بصری؛
    - ۴-۲- سرانه استفاده از هنرهای نمایشی (سینما، تئاتر و موسیقی زنده)؛
    - ۵-۲- سرانه شرکت در مراسم و مجالس مذهبی؛
    - ۶-۲- سرانه بازدید از نمایشگاه‌های فرهنگی و هنری؛
    - ۷-۲- سرانه بازدید از موزه‌ها، اماکن و آثار تاریخی (میراث فرهنگی)؛
    - ۸-۲- سرانه مسافرت‌های سیاحتی و زیارتی؛
    - ۹-۲- سرانه فعالیت‌های ورزشی برحسب ساعت (فردی و همگانی)؛
    - ۱۰-۲- میزان برخورداری خانوار از رایانه؛

- ۲-۱۱- میزان بهره‌مندی افراد از رسانه‌های مکتوب و صوتی، تصویری خارجی؛
- ۲-۱۲- میزان استفاده از برنامه‌های رادیو و تلویزیون (به تفکیک).
- ۳- شاخص‌های توسعه فرهنگی، نیروی انسانی، فضاها و تجهیزات فرهنگی
- الف- کتاب
- ۳-۱- شمارگان کتاب؛
- ۳-۲- سهم عناوین کتاب‌های چاپ اول به کل عناوین؛
- ۳-۳- سهم عناوین کتاب‌های تألیف شده به کل عناوین منتشرشده؛
- ۳-۴- نسبت عناوین کتاب‌های ترجمه‌شده به کل عناوین؛
- ۳-۵- مصرف کل کاغذ فرهنگی (چاپ و نشر)؛
- ۳-۶- نسبت شمارگان کتاب‌های دینی به کل شمارگان کتاب‌ها؛
- ۳-۷- نسبت عناوین کتاب‌های دینی به کل عناوین کتاب؛
- ۳-۸- نسبت شمارگان قرآن کریم به کل کتاب‌های منتشره و کتاب‌های دینی؛
- ۳-۹- تعداد مؤلفان و مترجمان؛
- ۳-۱۰- تعداد تشکل‌های صنفی، حرفه‌ای در بخش کتاب؛
- ۳-۱۱- تعداد کتاب‌فروشی‌ها؛
- ۳-۱۲- سرانه زیربنای کتابخانه‌های عمومی (کتابخانه‌های عمومی شهری، مساجد و روستایی)؛
- ۳-۱۳- نسبت کتاب‌های امانت‌داده شده به کل موجودی کتاب در کتابخانه‌های عمومی؛
- ۳-۱۴- تعداد مراجعان به کتابخانه‌های عمومی؛
- ۳-۱۵- تعداد مراجعان به کتابخانه‌های مراکز آموزشی (مدارس و مراکز آموزش عالی)؛
- ۳-۱۶- تعداد کتابخانه‌های مجهز به فناوری اطلاعات و ارتباطات؛
- ۳-۱۷- تعداد ناشران کشور به تفکیک فعال و غیرفعال؛
- ۳-۱۸- ظرفیت چاپخانه‌ها به تفکیک ورق.
- ب- مطبوعات
- ۳-۱۹- سرانه شمارگان مطبوعات (به جز روزنامه) به ازای هر ده هزار نفر؛
- ۳-۲۰- عناوین مطبوعات به جز روزنامه؛
- ۳-۲۱- سرانه شمارگان روزنامه؛
- ۳-۲۲- عناوین روزنامه؛
- ۳-۲۳- عناوین مطبوعات غیرفارسی داخلی به کل عناوین مطبوعات؛
- ۳-۲۴- تعداد نشریات الکترونیکی؛
- ۳-۲۵- تعداد مطبوعات حوزه دین به کل مطبوعات؛
- ۳-۲۶- تعداد دکه‌ها و مراکز تک‌فروشی مطبوعات؛
- ۳-۲۷- تعداد اعضای شاغل در هیأت تحریریه مطبوعات؛
- ۳-۲۸- تعداد تشکل‌های صنفی، حرفه‌ای در بخش مطبوعات.
- پ- سینما
- ۳-۲۹- سرانه ظرفیت سالن‌های سینما (صندلی / سالن)؛
- ۳-۳۰- تعداد فیلم‌های سینمایی تولیدشده؛

- ۳-۳۱- تعداد فیلم‌های وارداتی اکران شده؛
- ۳-۳۲- تعداد تماشاگران فیلم‌های داخلی؛
- ۳-۳۳- تعداد تماشاگران فیلم‌های خارجی؛
- ۳-۳۴- تعداد تشکل‌های صنفی، حرفه‌ای در حوزه سینما؛
- ۳-۳۵- نسبت فیلم‌های مذهبی تولیدشده به کل فیلم‌ها؛
- ۳-۳۶- نسبت فیلم‌های تاریخی، ملی تولیدشده به کل فیلم‌ها؛
- ت- موسیقی، تئاتر و سایر فعالیت‌های هنری
- ۳-۳۷- سرانه صندلی مراکز اجرای برنامه موسیقی و تئاتر؛
- ۳-۳۸- عناوین موسیقی تولیدشده به تفکیک موضوع؛
- ۳-۳۹- شمارگان موسیقی تولیدشده؛
- ۳-۴۰- تعداد نمایش‌های اجراشده؛
- ۳-۴۱- نسبت نمایشنامه‌های مذهبی تولیدشده به کل نمایشنامه‌ها؛
- ۳-۴۲- نسبت نمایشنامه‌های تاریخی، ملی تولیدشده به کل نمایشنامه‌ها؛
- ۳-۴۳- تعداد تماشاگران برنامه‌های هنری؛
- ۳-۴۴- شمارگان نوارهای صوتی تولیدشده به تفکیک موضوع؛
- ۳-۴۵- تعداد فروشگاه‌های عرضه محصولات هنری؛
- ۳-۴۶- تعداد ناشران آثار صوتی، تصویری؛
- ۳-۴۷- تعداد نگارخانه‌ها؛
- ۳-۴۸- تعداد تشکل‌های صنفی، حرفه‌ای در بخش هنر.
- ث- ورزش
- ۳-۴۹- ظرفیت اسمی سالن‌ها و میادین ورزشی (تماشاگران)؛
- ۳-۵۰- تعداد تماشاگران مسابقات ورزشی؛
- ۳-۵۱- سرانه مساحت اردوگاه‌های فرهنگی - تفریحی به کل دانش آموزان؛
- ۳-۵۲- سرانه فضاهای ورزشی ثبت‌شده به تفکیک عمومی و دانشجویی؛
- ۳-۵۳- سرانه فضاهای ورزشی مدارس؛
- ۳-۵۴- تعداد ورزشکاران فعال در ورزش‌های قهرمانی؛
- ۳-۵۵- تعداد ورزشکاران شرکت‌کننده در مسابقات بین‌المللی؛
- ۳-۵۶- تعداد باشگاه‌های ورزشی؛
- ۳-۵۷- تعداد تشکل‌های صنفی، حرفه‌ای در بخش ورزش؛
- ۳-۵۸- تعداد مسابقات ورزشی بین‌المللی برگزارشده در داخل.
- ج- رادیو، تلویزیون
- ۳-۵۹- میزان تولید و پخش برنامه‌های رادیویی؛
- ۳-۶۰- میزان تولید و پخش برنامه‌های تلویزیونی؛
- ۳-۶۱- گیرنده‌های رادیویی و تلویزیونی به ازای هر خانوار.
- ح - خبرگزاری
- ۳-۶۲- تعداد خبرهای تولیدشده بر حسب کلمه و به تفکیک موضوع و زبان؛

- ۳-۶۳- تعداد مشترکین اخبار خروجی؛
- ۳-۶۴- تعداد خبرگزاری‌های داخلی؛
- ۳-۶۵- تعداد دفاتر خبرگزاری‌های خارجی در ایران؛
- ۳-۶۶- تعداد دفاتر خبرگزاری ایران در خارج از کشور؛
- ۳-۶۷- تعداد خبرنگاران خبرگزاری‌های داخلی؛
- ۳-۶۸- تعداد خبرنگاران خارجی شاغل در کشور؛
- چ- سایر رسانه‌های صوتی، تصویری
- ۳-۶۹- تعداد سایت‌های اینترنتی فارسی‌زبان داخلی؛
- ۳-۷۰- تعداد وبلاگ‌ها و آی‌اس‌پی‌های فارسی‌زبان؛
- ۳-۷۱- تعداد نرم‌افزارهای چندرسانه‌ای تولیدشده داخلی به تفکیک موضوع.
- ح- امور مذهبی
- ۳-۷۲- نسبت مساجد دارای امام جماعت به کل مساجد؛
- ۳-۷۳- نسبت مساجد دارای کتابخانه و محل اجتماعات فرهنگی به کل مساجد؛
- ۳-۷۴- نسبت مساجد مجهز به فناوری اطلاعات و ارتباطات به کل مساجد؛
- ۳-۷۵- تعداد زائران اماکن مذهبی خارج از کشور؛
- ۳-۷۶- تعداد کانون‌های قرآنی موجود در کشور؛
- ۳-۷۷- تعداد موقوفات جدید ثبت‌شده (در طی سال)؛
- ۳-۷۸- تعداد رقبات به تفکیک نوع؛
- ۳-۷۹- تعداد مدارس دینی به تفکیک جنسیت؛
- ۳-۸۰- تعداد مؤسسات آموزشی و پژوهشی دینی؛
- ۳-۸۱- تعداد طلاب کشور؛
- ۳-۸۲- نسبت روحانیون کشور به ازای هر هزار نفر جمعیت؛
- ۳-۸۳- نسبت تشکل‌ها و هیأت‌های دینی به تشکل‌های غیردولتی؛
- ۳-۸۴- نسبت تشکل‌ها و هیأت‌های دینی بانوان به کل تشکل‌های دینی؛
- ۳-۸۵- نسبت مجتمع‌های در اختیار تشکل‌های دینی به کل مجتمع‌ها؛
- ۳-۸۶- تعداد حسینیه‌های موجود در کشور؛
- ۳-۸۷- تعداد سایت و نرم‌افزارهای دینی؛
- ۳-۸۸- تعداد سخنرانی‌های مذهبی؛
- ۳-۸۹- تعداد مؤسسات خیریه ثبت‌شده؛
- ۳-۹۰- تعداد اماکن مذهبی اقلیت‌های دینی؛
- ۳-۹۱- تعداد نمازخانه‌ها؛
- ۳-۹۲- تعداد آگهی‌های فرهنگی، مذهبی در رسانه‌ها و تبلیغات شهری به کل آگهی‌ها.
- خ- میراث فرهنگی و امور سیاحتی
- ۳-۹۳- تعداد آثار تاریخی ثبت‌شده (منقول و غیرمنقول)؛
- ۳-۹۴- تعداد اماکن تاریخی مکشوفه؛
- ۳-۹۵- تعداد آثار تاریخی مرمت‌شده به کل آثار تاریخی؛

- ۳-۹۶- تعداد موزه‌ها؛
- ۳-۹۷- تعداد تخت‌های اماکن اقامتی عمومی؛
- ۳-۹۸- تعداد بازدیدکنندگان از موزه‌ها و آثار تاریخی؛
- ۳-۹۹- ضریب اشغال اماکن اقامتی عمومی (نفر / تخت)؛
- ۳-۱۰۰- تعداد سفرها به خارج از کشور (به‌استثنای زائران اماکن مذهبی)؛
- ۳-۱۰۱- تعداد گردشگران داخلی به اماکن زیارتی و سیاحتی؛
- ۳-۱۰۲- تعداد گردشگران واردشده به کشور؛
- ۳-۱۰۳- نسبت شرکت‌کنندگان در اردوهای دانشجویی و دانش‌آموزی به کل گردشگران داخلی.
- د- اقتصاد فرهنگ، پژوهش و مشارکت فرهنگی
- ۳-۱۰۴- ضریب جینی؛
- ۳-۱۰۵- درآمد سرانه؛
- ۳-۱۰۶- نسبت بودجه فرهنگی دولت به کل بودجه عمومی؛
- ۳-۱۰۷- سهم اعتبارات پژوهشی فرهنگی به کل اعتبارات پژوهشی؛
- ۳-۱۰۸- تعداد واگذاری مدیریت مراکز فرهنگی، هنری و ورزشی دولتی به بخش‌های غیردولتی؛
- ۳-۱۰۹- تعداد مؤسسات فرهنگی، هنری غیردولتی NGO ها؛
- ۳-۱۱۰- تعداد انجمن‌های فرهنگی، هنری غیردولتی؛
- ۳-۱۱۱- میزان تقدیر از پدیدآورندگان کالاها و خدمات فرهنگی؛
- ۳-۱۱۲- میزان یارانه اختصاص‌یافته به کالاها و خدمات فرهنگی؛
- ۳-۱۱۳- تعداد مراسم برگزارشده برای تجلیل از مشاهیر دینی، علمی و فرهنگی.
- ز- مبادلات فرهنگی
- ۳-۱۱۴- تعداد دفاتر نمایندگی فرهنگی ایران در خارج از کشور؛
- ۳-۱۱۵- تعداد کرسی‌های زبان و ادبیات فارسی در خارج از کشور؛
- ۳-۱۱۶- تعداد مبلغان مذهبی اعزام‌شده به خارج از کشور؛
- ۳-۱۱۷- تعداد دانشجویان و طلاب خارجی شاغل به تحصیل در داخل؛
- ۳-۱۱۸- تعداد فیلم‌های ایرانی اکران شده در خارج از کشور؛
- ۳-۱۱۹- تعداد نمایشنامه‌های ایرانی اجراشده در خارج از کشور؛
- ۳-۱۲۰- دفعات اجرای برنامه موسیقی زنده در خارج از کشور؛
- ۳-۱۲۱- تعداد بازدیدکنندگان خارجی از کشور؛
- ۳-۱۲۲- تعداد همایش‌های برگزارشده در خارج از کشور توسط ایرانی‌ها؛
- ۳-۱۲۳- تعداد مراکز اسلامی خارج از کشور که توسط ایرانی‌ها اداره می‌شود؛
- ۳-۱۲۴- تعداد مراکز ایران‌شناسی خارج از کشور که توسط ایرانی‌ها اداره می‌شود؛
- ۳-۱۲۵- تعداد کتاب‌های فارسی ترجمه‌شده به زبان‌های دیگر؛
- ۳-۱۲۶- تعداد کتاب‌های به زبان غیرفارسی که از سوی ایرانیان نوشته و منتشر شده است.
- ذ- وسایل ارتباطی
- ۳-۱۲۷- سرانه خط تلفن به ازای هر ۱۰۰۰ نفر؛
- ۳-۱۲۸- تعداد دفاتر پست به ازای هر ۱۰۰/۰۰۰ نفر؛
- ۳-۱۲۹- تعداد مشترکین تلفن همراه به ازای هر ۱۰/۰۰۰ نفر؛

شاخص‌های ارزیابی آموزش عالی

مصوب جلسه ۵۵۰ مورخ ۲۶ آبان ۱۳۸۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۵۰ مورخ ۸۳/۸/۲۶، شاخص‌های ارزیابی آموزش عالی را به شرح زیر تصویب کرد:

مقدمه

دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی همواره به‌عنوان بالاترین مرکز اندیشه ورزی و تولید علم جامعه محسوب شده و با حضور و فعالیت اندیشمندان متفکران، محققان، دانش‌پژوهان و دانشجویان در اعتلای علمی و جهت بخشیدن به حرکت‌های فکری، اعتقادی، فرهنگی و سیاسی جامعه نقشی اساسی دارند. دانشگاه‌ها به‌منظور به انجام رساندن وظایف خطیر و پویایی و ارتقای خود، نیازمند الگو و ابزار مناسب برای ارزیابی و اطمینان کیفی از روند برنامه‌ها و فرایندهای مربوط و کار آیی و اثربخشی دانش‌آموختگان در بازار مشاغل می‌باشند. از سوی دیگر، نظام آموزش عالی کشور باید با برنامه‌ریزی دقیق در امور آموزشی، پژوهشی و تربیت نیروی انسانی، برای افزایش بهره‌وری و استفاده بهینه از سرمایه‌های موجود در کشور تلاش نموده و بیش‌ازپیش نویددهنده شکوفایی و اقتدار علمی و فرهنگی جامعه باشد. دانشگاه برای حفظ پویایی خود نیازمند برنامه‌ریزی‌های توسعه‌ای و راهبردی، بهبود فرایندها و روش‌ها و کنترل مستمر کیفیت است. انجام و تحقق هر یک از امور و فرایندهای مذکور همراه با برنامه‌ریزی دقیق، نیازمند اطلاعات واقعی، دقیق، مرتبط و روزآمد می‌باشد. شورای عالی انقلاب فرهنگی به‌منظور بررسی و ارزیابی آموزش عالی و تدوین شاخص‌ها و ضوابط ارزیابی با بهره‌گیری از مطالعات جهانی در حوزه تخصصی آموزش عالی (از جمله الگوهای ارزیابی آموزش عالی، الگوی شبکه بین‌المللی تضمین کیفیت در آموزش عالی، شاخص‌های مطرح‌شده توسط یونسکو و...)، به تدوین مؤلفه‌های اصلی و شاخص‌های آموزش عالی در گستره ارزیابی کلان و خرد شامل بخش‌های کلی (عمومی)، آموزشی، پژوهشی، دانشجویی، فرهنگی و اعتبارات و امکانات، در ابعاد کمی و کیفی اهتمام ورزیده است.

ارزیابی کلان

در این سطح، وضع موجود آموزش عالی کشور در مقیاس ملی ارزیابی می‌شود و وضعیت هر یک از زیرمجموعه‌های آموزش عالی به‌صورت کلی و فراتر از دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و سازمان‌های مربوط مورد بررسی قرار می‌گیرد. این ارزیابی روند آموزش عالی کشور را در هر یک از حوزه‌های اصلی (زیرساخت‌های آموزشی، پژوهشی، دانشجویی، فرهنگی و بودجه و اعتبارات) معین و موقعیت نسبی آن‌ها را در عرصه بین‌المللی مشخص می‌کند.

ارزیابی خرد

در این سطح وضعیت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی در مقایسه با یکدیگر ارزیابی می‌شود. گرچه بسیاری از شاخص‌های تدوین‌شده در دو بخش خرد و کلان مشابه هستند، ولی سطح ارزیابی متفاوت است. ارزیابی خرد نهایتاً به دسته‌بندی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی منجر می‌گردد. شاخص‌های ارزیابی کلان و خرد آموزش عالی شامل شاخص‌های کمی، کیفی و تحلیلی آموزش عالی بوده و در ۵ حوزه اصلی: شاخص‌های کلی، آموزشی، پژوهشی، دانشجویی، فرهنگی و اعتبارات و امکانات تدوین گردیده است.

بخش کلی

شاخص‌های کلی در آموزش عالی، شاخص‌هایی هستند که امکان جایگزینی آن‌ها در بخش‌های آموزشی، پژوهشی، دانشجویی، فرهنگی و اعتبارات و امکانات کمتر وجود داشته و بیشتر جنبه عمومی و مشترک داشته‌اند.

بخش آموزشی

شاخص‌های آموزشی شامل شاخص‌های کمی، کیفی و تحلیلی است که مربوط به اعضای هیأت علمی، برنامه‌ها و فضاها، آموزشی و درسی، کارشناسان آموزشی، سطوح و مقاطع تحصیلی و... می‌باشد.

بخش پژوهشی

شاخص‌های پژوهشی شامل شاخص‌های کمی، کیفی و تحلیلی در ارتباط با مراکز تحقیقاتی، محققین، انتشارات تحقیقاتی (تألیف و ترجمه کتب و مقالات علمی پژوهشی و...)، کنفرانس‌ها، همایش‌ها و... می‌باشد.

بخش دانشجویی

شاخص‌های دانشجویی شامل: شاخص‌های کمی، کیفی و تحلیلی در خصوص پذیرفته‌شدگان، دانشجویان و دانش‌آموختگان، فضاها، دانشجویی و... می‌باشد.

بخش فرهنگی

شاخص‌های فرهنگی شامل شاخص‌های کمی، کیفی و تحلیلی مرتبط با مسائل فرهنگی و فعالیت‌های فوق برنامه و رفاهی اعضای هیأت علمی، دانشجویان و کارکنان، برنامه‌ها و آموزش‌های فرهنگی و... می‌باشد.

بخش اعتبارات و امکانات

شاخص‌های اعتبارات و امکانات شامل شاخص‌های کمی، کیفی و تحلیلی در خصوص بودجه و اعتبارات بخش آموزش عالی، دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، بودجه و اعتبارات آموزشی، پژوهشی، دانشجویی و فرهنگی و نیز حقوق و مزایای اعضای هیأت علمی، غیر هیأت علمی و... می‌باشد. در هر یک از حوزه‌ها شاخص‌هایی نیز در خصوص مدیریت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی ارائه شده است. قابل ذکر است که شاخص‌های تدوین و ارائه شده، از زوایا و دیدگاه‌های مختلف، آموزش عالی و رسالت‌ها و عملکردهای آن را مورد توجه قرار داده و شامل جنبه‌های مختلف کمی و کیفی از یک سو و دروندادها، فرایندها، بزوندادها، پیامدها و اثربخشی‌ها از سوی دیگر است. در نتیجه این گستردگی، تعداد شاخص‌ها پرشمار و گاه باهم دارای هم‌پوشانی‌هایی می‌باشد که می‌توان گفت در ارزیابی‌های همه‌جانبه، چنین پدیده‌ای اجتناب‌ناپذیر است. نکته دیگر اینکه توجه به شاخص‌ها نه تنها به‌عنوان نشانگرهای ارزیابی مفید و کارآمد است، بلکه شاخص‌ها می‌توانند جهت‌دهنده، نظم آور و هدایت‌کننده باشند و مدیریت‌های کلان و خرد را در جهت شناخت بهتر وضعیت و تلاش در جهت بهبود آن یاری رسانند.

الف- شاخص‌های ارزیابی کلان آموزش عالی

۱- الف- شاخص‌های کلی بخش کمی

۱-۱- الف- تعداد کل دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی؛

۱-۲- الف- درصد دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی از کل دانشگاه‌های کشور؛

۱-۳- الف- نسبت دانشگاه‌های علوم پزشکی به دانشگاه‌های غیرپزشکی؛

۱-۴- الف- تعداد دانشگاه‌ها به تفکیک جامع، در حال توسعه، تحقیقاتی و کاربردی؛

۱-۵- الف- تعداد دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی در حوزه علوم اسلامی؛

۱-۶- الف- درصد دانشگاه‌های تخصصی از کل دانشگاه‌های کشور؛

۱-۷- الف- توزیع استانی دانشگاه‌ها به تفکیک دولتی و غیردولتی؛

۱-۸- الف- تعداد اعضای هیأت علمی در یک میلیون نفر جمعیت؛

۱-۹- الف- تعداد کل اعضای هیأت علمی به تفکیک جنسیت، رتبه علمی و گروه عمده تحصیلی در دانشگاه‌های

دولتی و غیردولتی؛

۱-۱۰- الف- توزیع درصدی اعضای هیأت علمی به تفکیک جنسیت، رتبه علمی و گروه عمده تحصیلی به

تفکیک در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی؛

۱-۱۱- الف- میانگین ساعات کاری اعضای هیأت علمی در انواع فعالیت‌ها (آموزشی، پژوهشی، مدیریتی-اجرایی و مشاوره‌ای) در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی به تفکیک گروه‌های عمده تحصیلی در هفته؛

۱-۱۲- الف- میانگین سابقه مدیریت اعضای هیأت علمی شاغل به‌عنوان مدیران ارشد؛

۱-۱۳- الف- توزیع درصدی مدیران ارشد دانشگاه‌ها برحسب مرتبه علمی به تفکیک در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی؛

۱-۱۴- الف- میانگین طول مدت مدیریت مدیران ارشد به تفکیک دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی (برحسب سال)؛

۱-۱۵- الف- میانگین تعداد جابه‌جایی مدیران ارشد در طی مدت ۵ سال به تفکیک در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی؛

۱۶- الف- تعداد برنامه‌های راهبردی در آموزش عالی بخش کیفی؛

۱-۱۷- الف- میزان به‌کارگیری معیارهای مناسب در انتخاب مدیران آموزش عالی (مدیران ارشد و میانی)؛

۱-۱۸- الف- میزان مشارکت دانشگاهیان در تدوین سیاست‌ها و برنامه‌های ملی؛

۱-۱۹- الف- میزان مشارکت دانشگاهیان در انتخاب مدیران ارشد دانشگاه‌ها؛

۱-۲۰- الف- میزان استقلال دانشگاه‌ها در تصمیم‌گیری و اجرای امور مربوط؛

۱-۲۱- الف- میزان اسلامی بودن دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی؛

۱-۲۲- الف- میزان موفقیت دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی در دستیابی به آرمان‌های انقلاب اسلامی؛

۱-۲۳- الف- چگونگی آزادی علمی در دانشگاه؛

۱-۲۴- الف- میزان پاسخ‌گویی و التزام اجتماعی دانشگاه؛

۱-۲۵- الف- میزان مشارکت دانشگاه در ارتقای فرهنگ جامعه؛

۱-۲۶- الف- میزان پیشگامی و راهگشایی دانشگاه در امور اجتماعی و سیاسی؛

۱-۲۷- الف- میزان همکاری دانشگاه و صنعت؛

۱-۲۸- الف- کیفیت همکاری دانشگاه و صنعت.

۲- الف- شاخص‌های آموزشی بخش کمی

۲-۱- الف- درصد اعضای هیأت علمی تمام‌وقت و پاره‌وقت از کل اعضای هیأت علمی در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی؛

۲-۲- الف- نسبت اعضای هیأت علمی به دانشجویان در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی و به تفکیک مرتبه علمی، مقطع و گروه عمده تحصیلی؛

۲-۳- الف- درصد اعضای هیأت علمی بازنشسته، دارای ترک خدمت موقت و دائم از کل اعضای هیأت علمی به تفکیک گروه‌های عمده تحصیلی و دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی در سال؛

۲-۴- الف- میزان ساعات دوره‌های آموزشی برای مدیران عضو هیأت علمی و غیر هیأت علمی دانشگاه‌ها به تفکیک پزشکی و غیرپزشکی و دولتی و غیردولتی در سال؛

۲-۵- الف- تعداد رشته‌های آموزشی دائر در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی به تفکیک گروه‌های عمده تحصیلی در مقاطع مختلف تحصیلی؛

۲-۶- الف- تعداد دفعات بازنگري برنامه درسی به تفکیک رشته و مقطع تحصیلی در طی ۵ سال؛

۲-۷- الف- سرانه دانشجویی فضای آموزشی (کلاس درس) به تفکیک دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی بخش کیفی؛

- ۸-۲ الف- میزان انطباق برنامه‌های آموزشی با رسالت و اهداف دانشگاه به تفکیک دولتی و غیردولتی؛
- ۹-۲ الف- میزان تأثیر آموزش‌ها و نحوه تدریس در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی بر کارآفرینی، خلاقیت و نوآوری دانش‌آموختگان به تفکیک گروه عمده تحصیلی؛
- ۱۰-۲ الف- میزان مشارکت دانشجویان در فرایند تعلیم و تعلم به تفکیک مقاطع تحصیلی در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی؛
- ۱۱-۲ الف- میزان اثربخشی آموزش عالی به تفکیک در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی؛
- ۱۲-۲ الف- میزان رضایت جامعه از توانمندی دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها.
- ۳ الف- شاخص‌های پژوهشی بخش کمی
- ۱-۳ الف- درصد محققان دانشگاهی از کل محققان کشور؛
- ۲-۳ الف- تعداد محققان دانشگاهی در یک میلیون نفر جمعیت؛
- ۳-۳ الف- درصد کارشناسان پژوهشی از کل شاغلان تحقیقاتی به تفکیک در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی؛
- ۴-۳ الف- نرخ رشد محققان دانشگاهی به تفکیک گروه‌های عمده تحصیلی در سال؛
- ۵-۳ الف- تعداد شاغلان تحقیقاتی به تفکیک گروه‌های عمده تحصیلی؛
- ۶-۳ الف- تعداد مراکز تحقیقاتی به تفکیک در دانشگاه‌های دولتی، غیردولتی، پزشکی و غیرپزشکی؛
- ۷-۳ الف- تعداد عناوین مجلات و نشریات پژوهشی چاپ‌شده توسط دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی؛
- ۸-۳ الف- تعداد اختراعات و تعداد اکتشافات دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی که به ثبت رسیده است؛
- ۹-۳ الف- تعداد جوایز علمی کسب‌شده توسط اعضای هیأت علمی در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی؛
- ۱۰-۳ الف- تعداد درس گروهی‌ها و کنفرانس‌های علمی برگزارشده در کشور توسط دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی در سال؛
- ۱۱-۳ الف- نسبت تعداد مقالات و کتب تألیف و ترجمه‌شده اعضای هیأت علمی به کل اعضای هیأت علمی به تفکیک و برحسب مرتبه علمی؛
- ۱۲-۳ الف- درصد اعضای هیأت علمی صاحب تألیف و ترجمه (کتاب، مقالات علمی و پژوهشی) از کل اعضای هیأت علمی؛
- ۱۳-۳ الف- تعداد کتاب‌های چاپ‌شده توسط اعضای هیأت علمی در سطح بین‌المللی (به زبان‌های خارجی)؛
- ۱۴-۳ الف- تعداد مقالات چاپ‌شده اعضای هیأت علمی در مجلات علمی- پژوهشی داخلی و مجلات نمایه شده در فهرست‌های معتبر بین‌المللی به تفکیک دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی؛
- ۱۵-۳ الف- نسبت تعداد مقالات و کتب تألیفی و ترجمه‌ای چاپ‌شده اعضای هیأت علمی به کل دانشجویان به تفکیک و برحسب مقطع تحصیلی و دانشگاه دولتی و غیردولتی؛
- ۱۶-۳ الف- تعداد عناوین کتاب‌های مرجع موجود در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی به تفکیک؛
- ۱۷-۳ الف- نسبت رایانه‌های متصل به اینترنت به تعداد دانشجویان به تفکیک در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی؛
- ۱۸-۳ الف- سرانه دانشجویی فضای کتابخانه‌ها به تفکیک در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی؛
- ۱۹-۳ الف- درصد پژوهش‌های دانشگاهی منتهی به تولید فناوری به تفکیک گروه‌های عمده تحصیلی در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی؛
- ۲۰-۳ الف- میزان درآمد دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی از فروش فناوری بخش کیفی؛
- ۲۱-۳ الف- میزان تطابق تحقیقات انجام‌شده در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی با هدف‌های برنامه توسعه کشور؛

- ۳-۲۲- الف- میزان رضایت اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها از تسهیلات موجود برای ارائه و انتشار آثار علمی - تخصصی خود در داخل و خارج از کشور؛
- ۳-۲۳- الف- میزان رضایت جامعه از (نقش علمی) دانشگاه‌ها در حل مشکلات فنی و تخصصی در عرصه‌های مختلف جامعه؛
- ۳-۲۴- الف- کیفیت مراکز تحقیقاتی دانشگاه‌های کشور؛
- ۳-۲۵- الف- میزان بهره‌برداری از رایانه‌های موجود در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی در فعالیتهای علمی و پژوهشی.
- ۴- الف- شاخص‌های دانشجویی بخش کمی
- ۴-۱- الف- توزیع درصدی پذیرفته‌شدگان به تفکیک دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی، مقطع، گروه عمده تحصیلی و استان؛
- ۴-۲- الف- نسبت پذیرفته‌شدگان از هر استان به جمعیت استان به تفکیک گروه‌های عمده تحصیلی و دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی؛
- ۴-۳- الف- درصد پذیرفته‌شدگان بومی از کل پذیرفته‌شدگان به تفکیک استان؛
- ۴-۴- الف- نرخ رشد پذیرش دانشجو در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی؛
- ۴-۵- الف- درصد پذیرفته‌شدگان زن از کل پذیرفته‌شدگان به تفکیک مقطع تحصیلی و دانشگاه دولتی و غیردولتی؛
- ۴-۶- الف- توزیع استانی ده درصد اول پذیرفته‌شدگان در گروه‌های عمده تحصیلی؛
- ۴-۷- الف- نسبت پذیرفته‌شدگان دوره کارشناسی ارشد به دانش‌آموختگان کارشناسی به تفکیک گروه‌های عمده تحصیلی و جنسیت در سال؛
- ۴-۸- الف- درصد پذیرفته‌شدگان در دوره‌های تحصیلات تکمیلی از کل پذیرفته‌شدگان دانشگاه به تفکیک جنسیت، دولتی و غیردولتی و پزشکی و غیرپزشکی؛
- ۴-۹- الف- نسبت پذیرفته‌شدگان دوره دکتری به دانش‌آموختگان دوره کارشناسی به تفکیک گروه‌های عمده تحصیلی و جنسیت؛
- ۴-۱۰- الف- نسبت پذیرفته‌شدگان دوره دکتری تخصصی به دانش‌آموختگان کارشناسی ارشد به تفکیک گروه‌های عمده تحصیلی و جنسیت؛
- ۴-۱۱- الف- تعداد پذیرفته‌شدگان در دانشگاه‌های خارج از کشور (اعزام، بورس، و...) به تفکیک گروه عمده تحصیلی و جنسیت؛
- ۴-۱۲- الف- تعداد کل دانشجویان کشور به تفکیک دولتی و غیردولتی، پزشکی و غیرپزشکی و جنسیت؛
- ۴-۱۳- الف- تعداد دانشجویان دانشگاه‌ها در یک میلیون نفر جمعیت کشور؛
- ۴-۱۴- الف- توزیع درصدی دانشجویان برحسب دانشگاه دولتی و غیردولتی، مقطع، گروه عمده تحصیلی و استان؛
- ۴-۱۵- الف- توزیع سنی دانشجویان در گروه‌های عمده تحصیلی به تفکیک جنسیت و مقطع تحصیلی؛
- ۴-۱۶- الف- میانگین مدت تحصیل برحسب گروه‌های عمده تحصیلی به تفکیک مقطع تحصیلی، دانشگاه دولتی و غیردولتی و جنسیت؛
- ۴-۱۷- الف- درصد دانشجویانی که تشویق و تقدیرنامه دریافت کرده‌اند به تفکیک مقطع، گروه‌های عمده تحصیلی و جنسیت؛

- ۴-۱۸- الف- سرانه فضای خوابگاه‌های دانشجویی (برای دانشجویان واجد شرایط) به تفکیک جنسیت و نوع خوابگاه (مجردی و متأهلی) و دانشگاه دولتی و غیردولتی؛
- ۴-۱۹- الف- سرانه فضای تربیت‌بدنی به تفکیک دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی؛
- ۴-۲۰- الف- تعداد کل دانش‌آموختگان در مقاطع مختلف به تفکیک جنسیت و گروه عمده تحصیلی؛
- ۴-۲۱- الف- درصد دانش‌آموختگان دارای شغل مرتبط با رشته در طی ۳ سال پس از فراغت از تحصیل به تفکیک مقطع و گروه‌های عمده تحصیلی بخش کیفی؛
- ۴-۲۲- الف- میزان حمایت از خلاقیت‌ها و دستاوردهای علمی دانشجویان در کشور؛
- ۴-۲۳- الف- میزان وجود تسهیلات لازم برای توسعه آموزش دانشجویان با استعداد درخشان؛
- ۴-۲۴- الف- میزان رضایت دانشجویان از وجود فرصت‌ها برای دسترسی به امکانات علمی و تحصیلی؛
- ۴-۲۵- الف- میزان رضایت دانشجویان در خصوص امکان تحقیقات دانشجویی؛
- ۴-۲۶- الف- میزان امید به آینده (در زمینه رشد و پیشرفت علمی و حرفه‌ای) در میان دانشجویان؛
- ۴-۲۷- الف- کیفیت دانش‌آموختگان دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی به تفکیک گروه عمده تحصیلی؛
- ۴-۲۸- الف- میزان مطابقت توانمندی دانش‌آموختگان با نیازهای واقعی جامعه؛
- ۴-۲۹- الف- میزان رضایت دانش‌آموختگان در خصوص امر اشتغال.
- ۵- الف- شاخص‌های فرهنگی بخش کمی
- ۵-۱- الف- تعداد پژوهش‌های مرتبط با فرهنگ و ارزش‌های اسلامی در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی به تفکیک؛
- ۵-۲- الف- درصد دانشجویان عضو تشکلهای دانشجویی از کل دانشجویان؛
- ۵-۳- الف- سرانه دانشجویی فضای فرهنگی (مساجد، نمازخانه‌ها، تالار نمایش) به تفکیک دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی؛
- ۵-۴- الف- تعداد کارگاه‌ها، سمینارها، مراسم و کلاس‌های آموزشی فرهنگ اسلامی در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی؛
- ۵-۵- الف- تعداد گردهمایی‌های بزرگ برگزارشده با حضور صاحب‌نظران در خصوص مسائل اجتماعی و فرهنگی جوانان در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی؛
- ۵-۶- الف- تعداد مراکز مشاوره و راهنمایی دانشجویان در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی؛
- ۵-۷- الف- درصد دانشجویان مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره از کل دانشجویان به تفکیک در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی و جنسیت؛
- ۵-۸- الف- درصد دانشجویانی که بنا به اظهار خود فریضه نماز را (به‌طور مرتب، غالباً، به‌ندرت) به‌جا می‌آورند؛
- ۵-۹- الف- متوسط ساعات پرداختن دانشجویان به امور فرهنگی و فوق‌برنامه در سال؛
- ۵-۱۰- الف- متوسط ساعات مطالعه غیردرسی دانشجویان در سال بخش کیفی؛
- ۵-۱۱- الف- میزان تحقق وحدت حوزه و دانشگاه؛
- ۵-۱۲- الف- میزان رضایت دانشجویان از منزلت اجتماعی خود؛
- ۵-۱۳- الف- میزان علاقه دانشجویان به فرهنگ و هویت ملی؛
- ۵-۱۴- الف- میزان علاقه‌مندی دانشجویان نسبت به بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران؛
- ۵-۱۵- الف- میزان آگاهی دانشجویان از معارف و فرهنگ اسلامی؛
- ۵-۱۶- الف- میزان گرایش دانشجویان به مهاجرت به خارج از کشور به تفکیک انگیزه، جنسیت، گروه عمده

تحصیلی و دانشگاه دولتی و غیردولتی؛

۵-۱۷- الف- میزان پای بندی دانشگاهیان به انجام تکالیف و شعائر دینی (نماز، روزه، حجاب و...) به تفکیک جنسیت و گروه عمده تحصیلی در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی؛

۵-۱۸- الف- میزان آگاهی سیاسی دانشجویان دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی به تفکیک گروه عمده تحصیلی، مقطع تحصیلی و جنسیت؛

۵-۱۹- الف- میزان اثربخشی فعالیت تشکل‌های دانشجویی در رشد آگاهی‌ها و نگرش‌های سیاسی، اجتماعی، دینی و اخلاقی دانشجویان؛

۵-۲۰- الف- میزان تمایل اعضای هیأت علمی به ترویج ارزش‌های دینی؛

۵-۲۱- الف- میزان تمایل اعضای هیأت علمی به اخلاق و معنویت؛

۵-۲۲- الف- میزان تمایل اعضای هیأت علمی به ترویج و تقویت هویت ملی؛

۵-۲۳- الف- میزان رضایت اعضای هیأت علمی از منزلت اجتماعی خود؛

۶- الف- شاخص‌های اعتبارات و امکانات بخش کمی؛

۶-۱- الف- درصد اعتبارات آموزش عالی از تولید ناخالص ملی؛

۶-۲- الف- درصد اعتبارات آموزش عالی از بودجه کل کشور؛

۶-۳- الف- میزان اعتبارات آموزش عالی به تفکیک دولتی و غیردولتی و پزشکی و غیر پزشکی؛

۶-۴- الف- درصد اعتبارات ارزی آموزش عالی (به تفکیک دولتی و غیردولتی و پزشکی و غیر پزشکی) از کل اعتبارات آموزش عالی؛

۶-۵- الف- نسبت اعتبارات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به کل اعتبارات آموزش عالی؛

۶-۶- الف- نسبت اعتبارات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به کل اعتبارات آموزش عالی؛

۶-۷- الف- توزیع درصدی اعتبارات دانشگاه‌ها به تفکیک دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی؛

۶-۸- الف- درصد اعتبارات آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از کل اعتبارات آموزش عالی؛

۶-۹- الف- درصد اعتبارات آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از کل اعتبارات آموزش عالی؛

۶-۱۰- الف- درصد اعتبارات ارزی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از کل اعتبارات آن وزارتخانه؛

۶-۱۱- الف- درصد اعتبارات ارزی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از کل اعتبارات آن وزارتخانه؛

۶-۱۲- الف- درصد اعتبارات آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از کل اعتبارات آن وزارتخانه؛

۶-۱۳- الف- درصد اعتبارات آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از کل اعتبارات آن وزارتخانه؛

۶-۱۴- الف- درصد اعتبارات عمرانی آموزش عالی (به تفکیک پزشکی و غیرپزشکی) از کل اعتبارات عمرانی کشور؛

۶-۱۵- الف- درصد اعتبارات عمرانی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از کل اعتبارات آن وزارتخانه؛

۶-۱۶- الف- درصد اعتبارات عمرانی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از کل اعتبارات آن وزارتخانه؛

۶-۱۷- الف- درصد اعتبارات تحقیقاتی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از کل اعتبارات آن وزارتخانه؛

۶-۱۸- الف- درصد اعتبارات تحقیقاتی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، از کل اعتبارات آن وزارتخانه؛

۶-۱۹- الف- درصد اعتبارات تحقیقاتی آموزش عالی از کل اعتبارات تحقیقاتی کشور به تفکیک دو وزارتخانه

علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛

۶-۲۰- الف- درصد اعتبارات دانشجویی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از کل اعتبارات آن وزارتخانه؛

۶-۲۱- الف- درصد اعتبارات دانشجویی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از کل اعتبارات آن وزارتخانه؛

۶-۲۲- الف- سرانه اعتبارات دانشجویی به تفکیک دانشگاه‌های پزشکی و غیر پزشکی و دولتی و غیردولتی؛

- ۶-۲۳- الف- سرانه دانشجویی اعتبار تخصیص یافته به فعالیت‌های فرهنگی و فوق برنامه در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی؛
- ۶-۲۴- الف- درصد هزینه‌های امور فرهنگی و فوق برنامه از اعتبارات و عواید اختصاصی آموزش عالی
- ب- شاخص‌های ارزیابی خرد آموزش عالی
- ۱- ب- شاخص‌های کلی بخش کمی؛
- ۱-۱- ب- تعداد اعضای هیأت علمی بر حسب مرتبه علمی به تفکیک گروه عمده تحصیلی و جنسیت؛
- ۲-۱- ب- درصد مربیان آموزشیار، مربیان، استادیاران، دانشیاران و استادان از کل اعضای هیأت علمی به تفکیک؛
- ۳-۱- ب- درصد اعضای هیأت علمی جدیدالاستخدام از کل اعضای هیأت علمی در سال؛
- ۴-۱- ب- درصد اعضای هیأت علمی بازنشسته از کل اعضای هیأت علمی در سال؛
- ۵-۱- ب- درصد اعضای هیأت علمی زن از کل اعضای هیأت علمی؛
- ۶-۱- ب- درصد اعضای هیأت علمی تبدیل وضعیت یافته از پیمانی به رسمی آزمایشی از کل اعضای هیأت علمی پیمانی در سال؛
- ۷-۱- ب- میانگین سن اعضای هیأت علمی به تفکیک مرتبه علمی و جنسیت؛
- ۸-۱- ب- درصد اعضای هیأت علمی تمام وقت از کل اعضای هیأت علمی؛
- ۹-۱- ب- درصد اعضای هیأت علمی نیمه وقت از کل اعضای هیأت علمی؛
- ۱۰-۱- ب- درصد اعضای هیأت علمی ارتقایافته به مرتبه بالاتر در سال از کل اعضای هیأت علمی؛
- ۱۱-۱- ب- درصد مربیان ارتقایافته به مرتبه استادیاری در سال از کل مربیان؛
- ۱۲-۱- ب- درصد استادیاران ارتقایافته به مرتبه دانشیاری در سال از کل استادیاران؛
- ۱۳-۱- ب- درصد دانشیاران ارتقایافته به مرتبه استادی در سال از کل دانشیاران؛
- ۱۴-۱- ب- نسبت اعضای هیأت علمی دارای سمت اجرایی به کل اعضای هیأت علمی تمام وقت؛
- ۱۵-۱- ب- توزیع درصدی کارکنان بر حسب مدرک تحصیلی (زیر دیپلم، دیپلم، کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری)؛
- ۱۶-۱- ب- نسبت تعداد کارکنان به تعداد اعضای هیأت علمی؛
- ۱۷-۱- ب- نسبت تعداد کارکنان به تعداد دانشجویان؛
- ۱۸-۱- ب- درصد کارکنان زن از کل کارکنان؛
- ۱۹-۱- ب- درصد کارکنان شاغل در پست‌های تخصصی از کل کارکنان؛
- ۲۰-۱- ب- درصد کارکنان استخدام شده در سال؛
- ۲۱-۱- ب- میانگین سن کارکنان به تفکیک جنسیت؛
- ۲۲-۱- ب- درصد افراد خارج شده از سیستم (بازنشسته، بازنشسته، مستعفی، ترک خدمت و...) به تفکیک کارکنان و اعضای هیأت علمی و بر حسب جنسیت؛
- ۲۳-۱- ب- تعداد جلسات رسمی مدیریت به تفکیک با اعضای هیأت علمی و کارکنان؛
- ۲۴-۱- ب- تعداد پیشنهادهای ارائه شده در زمینه‌های مختلف کاری به وزارت متبوع از سوی مدیریت بخش کیفی؛
- ۲۵-۱- ب- میزان استقلال دانشگاه در تصمیم‌گیری و اجرای امور مربوط؛
- ۲۶-۱- ب- چگونگی آزادی علمی در دانشگاه؛
- ۲۷-۱- ب- میزان رضایت اعضای هیأت علمی از مدیریت دانشگاه به تفکیک مرتبه علمی و جنسیت؛

- ۱-۲۸- ب- نحوه عملکرد مدیریت در مورد سنجش بهره‌وری اعضای هیأت علمی؛
- ۱-۲۹- ب- میزان به‌کارگیری معیارهای مناسب در انتخاب مدیران دانشگاه (مدیران ارشد، میانی و عملیاتی)؛
- ۱-۳۰- ب- میزان رضایت شغلی اعضای هیأت علمی به تفکیک مرتبه علمی و جنسیت؛
- ۱-۳۱- ب- میزان رضایت شغلی کارکنان به تفکیک جنسیت.
- ۲- ب- شاخص‌های آموزشی بخش کمی
- ۲-۱- ب- نسبت اعضای هیأت علمی به دانشجویان در کل و به تفکیک مرتبه علمی؛
- ۲-۲- ب- میانگین واحدهای درسی تدریس شده توسط هر عضو هیأت علمی در هر نیمسال تحصیلی؛
- ۲-۳- ب- نسبت مدرسین مدعو به کل اعضای هیأت علمی در سال؛
- ۲-۴- ب- میانگین ساعات مشاوره اعضای هیأت علمی با دانشجویان در هفته؛
- ۲-۵- ب- میانگین نمره امتحانات جامع علوم پایه در سطح دانشگاه‌های علوم پزشکی در سال؛
- ۲-۶- ب- میانگین نمره امتحانات جامع پیش‌کاروری در سطح دانشگاه‌های علوم پزشکی در سال؛
- ۲-۷- ب- تعداد رشته‌های دایر به تفکیک مقطع و گروه عمده تحصیلی؛
- ۲-۸- ب- درصد رشته‌های دایر در دانشگاه از کل رشته‌های دایر در سطح کشور به تفکیک گروه‌های عمده تحصیلی؛
- ۲-۹- ب- درصد رشته‌های نو و نیز رشته‌های بین‌رشته‌ای از تعداد کل رشته‌های دایر در دانشگاه؛
- ۲-۱۰- ب- تعداد کل گرایش‌های تحصیلی دایر به تفکیک رشته‌ها و مقاطع مختلف تحصیلی؛
- ۲-۱۱- ب- تعداد رشته‌های مرتبط با علوم اسلامی؛
- ۲-۱۲- ب- تعداد دوره‌های آموزشی مجاری، کوتاه‌مدت و آزاد به تفکیک؛
- ۲-۱۳- ب- درصد برنامه‌های درسی بازنگری شده (درمحدوده مقررات مربوط) در سال؛
- ۲-۱۴- ب- تعداد نرم‌افزارهای تخصصی و آموزشی موجود در دانشگاه؛
- ۲-۱۵- ب- تعداد دفعات ارزیابی مدیریت از وضعیت آموزشی دانشگاه در سال؛
- ۲-۱۶- ب- درصد اعضای هیأت علمی تشویق شده (اعم از مادی و معنوی) توسط دانشگاه در سال؛
- ۲-۱۷- ب- تعداد دوره‌های آموزشی علمی طی شده توسط مدیران آموزشی؛
- ۲-۱۸- ب- سرانه فضای کارگاه، آزمایشگاه، مزرعه و... به تفکیک؛
- ۲-۱۹- ب- نسبت تخت آموزشی به دانشجو (ویژه رشته‌های علوم پزشکی)؛
- ۲-۲۰- ب- تعداد دوره‌های بازآموزی کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت برگزارشده برای مدیران (به تفکیک مدیران ارشد، میانی و اجرایی)؛
- ۲-۲۱- ب- تعداد کارگاه‌های آموزشی برگزارشده برای اعضای هیأت علمی در سال؛
- ۲-۲۲- ب- درصد دانشکده‌های دارای برنامه مدون (آموزشی، پژوهشی و...) از کل دانشکده‌های دانشگاه؛
- ۲-۲۳- ب- درصد گروه‌های آموزشی دارای برنامه مدون (آموزشی، پژوهشی و...) از کل گروه‌های آموزشی دانشگاه؛
- ۲-۲۴- ب- سرانه فضای آموزشی (کلاس درس)؛
- ۲-۲۵- ب- سرانه فضای دانشگاه؛
- ۲-۲۶- ب- میانگین سنوات تحصیلی دانش‌آموختگان در مقاطع مختلف تحصیلی؛
- ۲-۲۷- ب- درصد دانشجویان مشروطی به تفکیک مقطع و گروه عمده تحصیلی از کل دانشجویان همان مقطع و گروه عمده تحصیلی؛
- ۲-۲۸- ب- درصد دانشجویان محروم از تحصیل به تفکیک مقطع، گروه عمده تحصیلی و علت محرومیت از کل دانشجویان؛

- ۲-۲۹-ب- میانگین تعداد واحدهای مردودی دانشجویان برحسب رشته و مقطع تحصیلی در هر نیمسال؛
- ۲-۳۰-ب- میانگین واحدهای اخذشده توسط هر دانشجو به تفکیک مقطع و رشته تحصیلی در هر نیمسال تحصیلی؛
- ۲-۳۱-ب- نرخ بهره‌برداری از کارگاه‌ها، آزمایشگاه‌ها، کلاس‌های درس، مزارع آموزشی، بیمارستان‌ها و... در دانشگاه به تفکیک گروه عمده تحصیلی بخش کیفی؛
- ۲-۳۲-ب- میزان سازگاری قوانین و مقررات آموزشی با شرایط عمومی و واقعیتهای دانشگاه؛
- ۲-۳۳-ب- نحوه ارتباط دانشگاه با دانش‌آموختگان؛
- ۲-۳۴-ب- میزان آگاهی قبلی پذیرفته‌شدگان دانشگاه از رشته‌های تحصیلی انتخاب‌شده؛
- ۲-۳۵-ب- نحوه عملکرد مدیریت در مورد سنجش بهره‌وری دانش‌آموختگان؛
- ۲-۳۶-ب- میزان رضایت اعضای هیأت علمی از امکانات آموزشی موجود؛
- ۲-۳۷-ب- کیفیت فضای آموزشی دانشگاه برای دوره‌های تحصیلات تکمیلی؛
- ۲-۳۸-ب- میزان بهره‌برداری از وسایل اداری، دستگاه‌ها و تجهیزات آزمایشگاهی، کارگاهی و... به تفکیک گروه عمده تحصیلی؛
- ۲-۳۹-ب- میزان تطابق امور اجرایی آموزش با قوانین و مقررات و دستورالعمل‌ها؛
- ۲-۴۰-ب- میزان رضایت کارکنان غیر هیأت علمی از آموزش‌های ضمن خدمت به تفکیک جنسیت؛
- ۲-۴۱-ب- میزان رضایت دانشجویان از کیفیت تدریس به تفکیک گروه‌های عمده تحصیلی؛
- ۲-۴۲-ب- میزان رضایت دانش‌آموختگان از کل‌بردی بودن مطالب آموزشی؛
- ۳-ب- شاخص‌های پژوهشی بخش کمی
- ۳-۱-ب- تعداد مراکز تحقیقاتی در دانشگاه؛
- ۳-۲-ب- درصد کارکنان تحقیقاتی از کل کارکنان؛
- ۳-۳-ب- تعداد اختراعات و اکتشافات به ثبت رسیده در سال؛
- ۳-۴-ب- تعداد جوایز علمی کسب‌شده توسط اعضای هیأت علمی در سال؛
- ۳-۵-ب- نسبت تعداد پژوهشگران به کل اعضای هیأت علمی در سال؛
- ۳-۶-ب- نسبت مقالات منتشرشده اعضای هیأت علمی در مجلات علمی- پژوهشی داخلی و مجلات نمایه شده در فهرست‌های معتبر بین‌المللی، به تعداد کل اعضای هیأت علمی به تفکیک در سال؛
- ۳-۷-ب- نسبت مقالات ارائه‌شده در کنفرانس‌ها و سمینارهای علمی به تعداد کل اعضای هیأت علمی در سال به تفکیک داخلی و خارجی؛
- ۳-۸-ب- توزیع درصدی کتب تألیف و ترجمه‌شده، توسط اعضای هیأت علمی و دانشجویان؛
- ۳-۹-ب- نسبت تعداد طرح‌های تحقیقاتی خاتمه یافته به کل اعضای هیأت علمی در سال؛
- ۳-۱۰-ب- درصد اعضای هیأت علمی استفاده‌کننده از فرصت مطالعاتی در سال به تفکیک مرتبه علمی و جنسیت؛
- ۳-۱۱-ب- متوسط ساعات استفاده از خدمات پایگاه‌های اطلاع‌رسانی به تفکیک استاد و دانشجو در سال؛
- ۳-۱۲-ب- نسبت تعداد عناوین مجلات علمی- پژوهشی موجود در دانشگاه به تعداد رشته‌ها و به تفکیک داخلی و خارجی؛
- ۳-۱۳-ب- نسبت تعداد عناوین مجلات علمی پژوهشی موجود در کتابخانه‌های دانشگاه (به زبان‌های مختلف) به کل دانشجویان؛
- ۳-۱۴-ب- تعداد گزارش‌ها، پایان‌نامه‌ها، اسناد و مدارک علمی موجود در کتابخانه‌های دانشگاه؛
- ۳-۱۵-ب- تعداد نسخه‌های خطی و اسناد قدیمی موجود در کتابخانه‌های دانشگاه؛

- ۳-۱۶- ب- تعداد دفعات ارزیابی مدیریت از وضعیت پژوهشی دانشگاه؛
- ۳-۱۷- ب- تعداد موارد تشویق و تقدیر اعضای هیأت علمی، دانشجویان و کارکنان به خاطر مشارکت در تحقیقات علمی، به تفکیک؛
- ۳-۱۸- ب- تعداد پیشنهادهای ارائه شده در حوزه تحقیقات به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر وزارتخانه‌ها و نهادها به تفکیک بخش کیفی؛
- ۳-۱۹- ب- میزان تطابق تحقیقات انجام شده در دانشگاه با هدف‌های برنامه توسعه کشور؛
- ۳-۲۰- ب- میزان کارآئی نظام اطلاع‌رسانی دانشگاه؛
- ۳-۲۱- ب- میزان تبادل استاد و دانشجو با سایر دانشگاه‌های جهان؛
- ۳-۲۲- ب- میزان رضایت اعضای هیأت علمی از تسهیلات موجود برای ارائه و انتشار آثار علمی - تخصصی خود در داخل و خارج از کشور.
- ۴- ب- شاخص‌های دانشجویی بخش کمی
- ۴-۱- ب- درصد پذیرفته‌شدگان دانشگاه از کل پذیرفته‌شدگان آموزش عالی در بخش دولتی به تفکیک گروه عمده تحصیلی، مقطع تحصیلی و جنسیت؛
- ۴-۲- ب- میانگین رتبه آزمون سراسری ۳۰٪ اول پذیرفته‌شدگان در دانشگاه به تفکیک گروه عمده تحصیلی؛
- ۴-۳- ب- میانگین رتبه آزمون سراسری ۵٪ آخر پذیرفته‌شدگان در دانشگاه به تفکیک گروه عمده تحصیلی؛
- ۴-۴- ب- توزیع درصدی دانشجویان پذیرفته‌شده به تفکیک سهمیه ورود؛
- ۴-۵- ب- درصد پذیرفته‌شدگان دوره کارشناسی ارشد به تفکیک در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی از کل دانش‌آموختگان کارشناسی همان سال دانشگاه؛
- ۴-۶- ب- درصد پذیرفته‌شدگان دوره دکتری تخصصی از کل دانش‌آموختگان کارشناسی ارشد همان سال دانشگاه به تفکیک در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی؛
- ۴-۷- ب- نسبت پذیرفته‌شدگان دوره‌های فوق تخصصی و فلوشیپ به کل پذیرفته‌شدگان؛
- ۴-۸- ب- نسبت پذیرفته‌شدگان آزمون دوره دستیاری پزشکی، دندان‌پزشکی و داروسازی به کل پذیرفته‌شدگان دانشگاه؛
- ۴-۹- ب- درصد دانشجویان در گروه‌های عمده تحصیلی از کل دانشجویان دانشگاه؛
- ۴-۱۰- ب- نرخ رشد دانشجویی دانشگاه؛
- ۴-۱۱- ب- میانگین سن دانشجویان به تفکیک جنسیت و مقاطع مختلف تحصیلی در گروه‌های عمده تحصیلی؛
- ۴-۱۲- ب- درصد دانشجویان بومی از کل دانشجویان دانشگاه؛
- ۴-۱۳- ب- تعداد دانشجویان نمونه و برگزیده در المپیادها؛
- ۴-۱۴- ب- درصد استفاده‌کنندگان از خوابگاه از کل دانشجویان متقاضی و واجد شرایط استفاده از خوابگاه به تفکیک جنسیت و وضعیت تأهل؛
- ۴-۱۵- ب- متوسط ساعات استفاده دانشجویان از خدمات پایگاه‌های اطلاعاتی به تفکیک مقطع و گروه‌های عمده تحصیلی؛
- ۴-۱۶- ب- میانگین ساعات استفاده هر دانشجو از شبکه اینترنت دانشگاه در سال؛
- ۴-۱۷- ب- سرانه دانشجویی عرض باند اتصال به شبکه اینترنت دانشگاه؛
- ۴-۱۸- ب- نسبت دانشجویان دارای کار دانشجویی به تعداد کل دانشجویان به تفکیک جنسیت در گروه‌های عمده تحصیلی؛

- ۴-۱۹-ب- میانگین ساعات اشتغال به کار دانشجویی در هفته؛
- ۴-۲۰-ب- تعداد دانشجویان وام‌گیرنده به تفکیک نوع وام (ازدواج، مسکن، تحصیلی و ...) در سال؛
- ۴-۲۱-ب- درصد دانشجویان تشویق و تقدیر شده از کل دانشجویان در سال؛
- ۴-۲۲-ب- تعداد جلسات عمومی رئیس دانشگاه با دانشجویان در سال؛
- ۴-۲۳-ب- سرانه فضای خوابگاهی به تفکیک جنسیت و تأهل؛
- ۴-۲۴-ب- سرانه فضای اتاق کار برای دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری؛
- ۴-۲۵-ب- تعداد پیشنهادهای مستند ارائه‌شده در حوزه دانشجویی به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛
- ۴-۲۶-ب- درصد دستیاران دندان‌پزشکی، پزشکی و داروسازی از کل دستیاران دانشگاه بخش کیفی؛
- ۴-۲۷-ب- میزان رضایت دانشجویان از مدیریت دانشگاه به تفکیک مقطع و گروه عمده تحصیلی؛
- ۴-۲۸-ب- میزان فرصت‌ها و امکانات موجود برای رشد خلاقیت‌های دانشجویی؛
- ۴-۲۹-ب- میزان رضایت دانشجویان از خدمات مشاوره‌ای تحصیلی؛
- ۴-۳۰-ب- میزان رضایت دانشجویان از تسهیلات و امکانات موجود برای انجام تحقیقات؛
- ۴-۳۱-ب- میزان رضایت دانش‌آموختگان از تسهیلات اشتغال؛
- ۴-۳۲-ب- میزان رضایت دانش‌آموختگان در مورد استمرار آموزش (آموزش‌های دوره‌ای، همایش‌ها...)
- ۵-ب- شاخص‌های فرهنگی بخش کمی
- ۵-۱-ب- تعداد مساجد و نمازخانه‌های دانشگاه؛
- ۵-۲-ب- تعداد سفرهای زیارتی و سیاحتی عمومی برگزارشده در سال؛
- ۵-۳-ب- تعداد کلاسهای دروس معارف اسلامی (رسمی و آزاد)؛
- ۵-۴-ب- تعداد مقالات منتشرشده در دانشگاه در حوزه دین؛
- ۵-۵-ب- درصد دانشجویان استفاده‌کننده از تسهیلات سفرهای سیاحتی و زیارتی از کل دانشجویان در سال؛
- ۵-۶-ب- درصد کارکنان استفاده‌کننده از تسهیلات سفرهای سیاحتی و زیارتی از کل کارکنان در سال؛
- ۵-۷-ب- نسبت تعداد تشکلهای دانشجویی به تعداد کل دانشجویان دانشگاه؛
- ۵-۸-ب- درصد دانشجویان شرکت‌کننده در اردوهای فرهنگی و هنری برگزارشده از کل دانشجویان به تفکیک مقطع تحصیلی و جنسیت؛
- ۵-۹-ب- درصد دانشجویان عضو تشکلهای دانشجویی به تفکیک مقطع تحصیلی و جنسیت؛
- ۵-۱۰-ب- درصد دانشجویان شرکت‌کننده در مسابقات ورزشی از کل دانشجویان به تفکیک مقطع تحصیلی و جنسیت؛
- ۵-۱۱-ب- نسبت مساحت مکان‌های ورزشی به تفکیک سرپوشیده و سرباز به تعداد کل دانشجویان؛
- ۵-۱۲-ب- نسبت مساحت نمازخانه‌ها به کل کارکنان و دانشجویان به تفکیک؛
- ۵-۱۳-ب- تعداد دانشجویان عضو تیم‌های ورزشی؛
- ۵-۱۴-ب- تعداد رشته‌های ورزشی که دانشگاه در مسابقات سراسری دانشجویی آن در سطح کشور شرکت می‌کند؛
- ۵-۱۵-ب- تعداد ساعات فعالیت‌های فوق‌برنامه و تفریحی ارائه شده برای دانشجویان در هفته؛
- ۵-۱۶-ب- نسبت حکم‌های انضباطی صادره شده به کل دانشجویان؛
- ۵-۱۷-ب- نسبت تعداد نشریه‌های علمی و فرهنگی موجود به تعداد کل دانشجویان به تفکیک عناوین و تیراژ کل؛
- ۵-۱۸-ب- تعداد برنامه‌های فرهنگی به تفکیک همایش‌های فرهنگی اجتماعی و نمایشگاه‌های برگزارشده در سال؛

- ۵-۱۹-ب- تعداد مسابقات ورزشی برگزار شده در دانشگاه با سایر دانشگاه‌ها یا دیگر مراکز؛
- ۵-۲۰-ب- تعداد دوره مسابقات قرآنی برگزار شده در دانشگاه؛
- ۵-۲۱-ب- تعداد کانون‌ها و هیأت‌های مذهبی دانشجویان در دانشگاه بخش کیفی؛
- ۵-۲۲-ب- میزان توجه و ارج‌گذاری به نخبگان دانشگاه؛
- ۵-۲۳-ب- میزان رضایت اعضای هیأت علمی و دانشجویان از تکریم مقام معلم در دانشگاه؛
- ۵-۲۴-ب- میزان رضایت اعضای هیأت علمی از منزلت اجتماعی خود؛
- ۵-۲۵-ب- میزان رضایت دانشجویان از منزلت اجتماعی خود؛
- ۵-۲۶-ب- میزان تمایل اعضای هیأت علمی نسبت به ترویج ارزش‌های دینی؛
- ۵-۲۷-ب- میزان تمایل اعضای هیأت علمی نسبت به ترویج اخلاق و معنویت؛
- ۵-۲۸-ب- میزان تمایل اعضای هیأت علمی نسبت به ترویج و تقویت هویت ملی؛
- ۵-۲۹-ب- میزان علاقه دانشجویان به فرهنگ و هویت ملی؛
- ۵-۳۰-ب- میزان رضایت دانشجویان از تسهیلات موجود برای فعالیت‌های فوق‌برنامه (ورزشی، فرهنگی و...)
- ۵-۳۱-ب- میزان رضایت دانشجویان از نقش تربیتی اعضای هیأت علمی.
- ۶-ب- شاخص‌های اعتبارات و امکانات بخش کمی
- ۶-۱-ب- میانگین کل پرداختی به اعضای هیأت علمی و کارکنان به تفکیک؛
- ۶-۲-ب- نسبت پرداخت حق‌التدریس اعضای هیأت علمی به کل حقوق و مزایای هیأت علمی تمام وقت؛
- ۶-۳-ب- میانگین دریافتی اعضای هیأت علمی از محل قراردادهای آموزشی و خدماتی؛
- ۶-۴-ب- میانگین دریافتی اعضای هیأت علمی از محل قراردادهای تحقیقاتی؛
- ۶-۵-ب- نسبت پرداختی به اعضای هیأت علمی بابت طرح تمام‌وقتی (کارآیی و...) به کل دریافتی آنان؛
- ۶-۶-ب- نسبت هزینه صرف شده برای انتشارات به اعتبارات کل دانشگاه به تفکیک جزوه، کتاب و مجلات علمی؛
- ۶-۷-ب- درصد اعتبارات صرف شده در امور رفاهی هیأت علمی و کارکنان از کل اعتبارات دانشگاه؛
- ۶-۸-ب- نسبت درآمدهای اختصاصی آموزشی، پژوهشی و خدماتی به کل اعتبارات جاری دانشگاه به تفکیک؛
- ۶-۹-ب- نسبت هزینه پرداخت اجاره ساختمان به تفکیک اداری، آموزشی، پژوهشی و فوق‌برنامه (فرهنگی، ورزشی و...) به کل اعتبارات جاری دانشگاه؛
- ۶-۱۰-ب- سرانه اعتبارات تحقیقاتی اعضای هیأت علمی به تفکیک دولتی و اختصاصی؛
- ۶-۱۱-ب- درصد اعتبارات تحقیقاتی از کل اعتبارات دانشگاه؛
- ۶-۱۲-ب- درصد اعتبارات صرف شده در تحقیقات از کل اعتبارات دانشگاه؛
- ۶-۱۳-ب- درصد اعتبارات صرف شده در آموزش از کل اعتبارات دانشگاه؛
- ۶-۱۴-ب- هزینه سرانه دانشجو به تفکیک مقطع و گروه‌های عمده تحصیلی؛
- ۶-۱۵-ب- هزینه تمام‌شده تحصیلی برای هر دانشجو به تفکیک رشته، مقطع و گروه‌های عمده تحصیلی؛
- ۶-۱۶-ب- درصد اعتبارات صرف شده در امور دانشجویی از کل اعتبارات دانشگاه؛
- ۶-۱۷-ب- درصد درآمد حاصل از شهریه دانشجویان از کل اعتبارات دانشگاه؛
- ۶-۱۸-ب- سرانه تحقیقاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی به تفکیک کارشناسی ارشد و دکتری؛
- ۶-۱۹-ب- سرانه دانشجویی اعتبار تخصیص یافته به فعالیت‌های فرهنگی، هنری، اجتماعی و فوق‌برنامه؛
- ۶-۲۰-ب- درصد هزینه‌های صرف شده در خصوص فعالیت‌های فرهنگی، هنری و اجتماعی دانشجویان از عواید اختصاصی دانشگاه؛

- ۶- ۲۱- ب- سرانه دانشجویی یارانه دولتی (برای تغذیه، بهداشت و...);
- ۶- ۲۲- ب- نسبت تعداد رایانه و دستگاه‌های اداری (زیراکس، چاپگر و...) به تعداد دانشجویان در دانشگاه;
- ۶- ۲۳- ب- سرانه دانشجویی فضای کتابخانه‌ها، کارگاه‌ها، آزمایشگاه‌ها و سالن‌های غذاخوری به تفکیک;
- ۶- ۲۴- ب- درصد استفاده‌کنندگان از سرویس‌های رفت‌وآمد دانشگاه به تفکیک (هیأت علمی، کارکنان و دانشجویان);
- ۶- ۲۵- ب- درصد استفاده‌کنندگان از امکانات تفریحی مؤسسه (استخر، محیط ورزشی، باشگاه) به تفکیک دانشجوی، هیأت علمی و کارکنان;
- ۶- ۲۶- ب- تعداد خودروهای در تملک به تفکیک عمومی (اتوبوس و مینی بوس)، سواری و خودروهای سنگین (کامیون، تراکتور، لودر و...);
- ۶- ۲۷- ب- درصد کارکنان استفاده‌کننده از وام‌های دانشگاه;
- ۶- ۲۸- ب- درصد اعضای هیأت علمی دارای کارت اعتباری;
- ۶- ۲۹- ب- نسبت ساعات حضور رئیس و معاونان در مؤسسه یا دانشگاه جهت امور مدیریتی به کل ساعات حضور در هفته;
- ۶- ۳۰- ب- درصد اعضای هیأت علمی که از طرح محرومیت از مطب بهره‌مند هستند به تفکیک مرتبه علمی (ویژه دانشگاه‌های علوم پزشکی);
- ۶- ۳۱- ب- میانگین ساعات حضور هفتگی اعضای هیأت علمی در دانشگاه;
- ۶- ۳۲- ب- نسبت تعداد دفاتر (اتاق‌های) اعضای هیأت علمی به کل اعضای هیأت علمی تمام وقت;
- ۶- ۳۳- ب- نسبت مساحت کل دفاتر مخصوص اعضای هیأت علمی به تعداد اعضای هیأت علمی تمام وقت;
- ۶- ۳۴- ب- توزیع درصدی اعضای هیأت علمی و کارکنان از نظر وضعیت مسکن (شخصی، استیجاری، سازمانی و...);
- ۶- ۳۵- ب- نسبت تعداد اتوبوس‌های مخصوص ایاب و ذهاب دانشجویان به تعداد دانشجویان استفاده‌کننده بخش کیفی;
- ۶- ۳۶- ب- چگونگی تخصیص و هزینه اعتبارات تحقیقاتی دانشگاه (در سرفصل‌های پرسنلی، مواد مصرفی و وسایل و تجهیزات);
- ۶- ۳۷- ب- نحوه عملکرد مدیریت در خصوص سنجش بهره‌وری سرمایه در دانشگاه;
- ۶- ۳۸- ب- نحوه عملکرد مدیریت در جذب اعتبارات عمرانی;
- ۶- ۳۹- ب- نحوه عملکرد مدیریت در کسب و هزینه کردن درآمدهای اختصاصی;
- ۶- ۴۰- ب- نحوه عملکرد مدیریت در جذب کمک‌های مردمی;
- ۶- ۴۱- ب- نحوه عملکرد مدیریت در خصوص صرفه‌جویی در هزینه‌های اداری - پرسنلی، آموزشی، پژوهشی، مسافرت، حمل‌ونقل، تعمیرات، نگهداری و...;
- ۶- ۴۲- ب- نحوه عملکرد مدیریت در هزینه نمودن اعتبارات جاری;
- ۶- ۴۳- ب- کیفیت ارزیابی مدیریت از امور دانشگاه و بهره‌وری از نتایج آن.

سیاست‌های سنجش افکار عمومی

مصوب جلسه ۵۶۳ مورخ ۲۴ خرداد ۱۳۸۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۶۳ مورخ ۸۴/۳/۲۴، سیاست‌های سنجش افکار عمومی را به شرح ذیل تصویب نمود:

مقدمه

نظر به اهمیت توجه به افکار عمومی در برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌های کشور و با توجه به نقش کارساز افکارسنجی روشمند و صحیح در تشخیص نیازها و حساسیت‌ها، آگاهی از موانع و زمینه‌های تحقق تصمیمات و اقدامات، امکان احترام به افکار عمومی و نیز با توجه به آثار زیان‌بار اشتباه یا سوءنیت در اجرای افکارسنجی، سیاست‌های «سنجش افکار عمومی» به شرح ذیل، تصویب می‌شود.

سیاست‌ها

- ۱- توجه و اهتمام به افکار عمومی و تقویت فعالیت‌های معطوف به افکارسنجی؛
- ۲- بهره‌گیری از نتایج نظرسنجی در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی کشور؛
- ۳- فراهم ساختن تسهیلات لازم جهت دسترسی به داده‌ها و اطلاعات مربوط به نتایج حاصله از نظرسنجی‌ها با رعایت مسائل امنیتی؛
- تبصره - اطلاع‌رسانی در خصوص عناوین نظرسنجی‌های طبقه‌بندی شده با موافقت مراکز افکارسنجی ذی‌ربط انجام خواهد گرفت.
- ۴- رعایت امانت‌داری و تضمین عدم افشای نام و نشانی پاسخگویان از سوی مراکز نظرسنجی و سایر مراجع قانونی؛
- ۵- رعایت اصول علمی در کلیه مراحل اجرای نظرسنجی و عدم تحریف و سوءاستفاده از داده‌ها؛
- ۶- امکان انتشار نتایج نظرسنجی‌ها با رعایت ملاحظات امنیت ملی و مصالح عمومی و حیثیت افراد حقیقی و حقوقی و مالکیت معنوی در چارچوب قوانین جاری؛
- ۷- اعتمادسازی و جلب مشارکت مردم به همکاری در انجام نظرسنجی‌ها؛
- ۸- ایجاد مصونیت قانونی برای پاسخگویان و پرسشگران؛
- ۹- اخذ مجوز رسمی و تأیید صلاحیت‌های علمی و قانونی درخواست‌کنندگان تأسیس مراکز مستقل افکارسنجی از مراکز ذی‌صلاح؛
- تبصره - دانشگاه‌ها، مراکز پژوهشی، سازمان‌ها و نهادهای دولتی و عمومی در محدوده وظایف خود از شمول این بند مستثنا هستند.
- ۱۰- اخذ مجوز رسمی از مراجع ذی‌صلاح برای انجام نظرسنجی توسط مؤسسات و افراد خارجی و یا به سفارش مراکز خارج از کشور.

اجرا

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مسؤول اجرای سیاست‌های سنجش افکار عمومی و تهیه و تدوین آیین‌نامه‌های اجرایی و تصویب آن‌ها از طریق مراجع صالحه می‌باشد.
این مصوبه در ۱۰ بند و ۲ تبصره در جلسه ۵۶۳ مورخ ۸۴/۳/۲۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

سیاست‌ها و اولویت‌های فرهنگی سازمان تربیت بدنی

مصوب جلسه ۵۶۵ مورخ ۲۱ تیر ۱۳۸۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۶۵ مورخ ۸۴/۴/۲۱ با عنایت به گزارش ارزیابی عملکرد فرهنگی سازمان تربیت بدنی توسط هیأت نظارت و ارزیابی فرهنگی و علمی، سیاست‌ها و اولویت‌های فرهنگی سازمان تربیت بدنی را به شرح ذیل تصویب نمود:

- ۱- با عنایت به فرآیند رو به رشد فعالیت‌های سازمان تربیت بدنی و تلاش برای رشد و توسعه بخش‌های مرتبط با ورزش، توجه بیشتر به رهنمودهای حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری در تدوین راهبردها و برنامه‌های

عملیاتی ضروری است.

۲- با توجه به عدم تبیین اهداف و مبانی ارزشی، اجتماعی و زیستی، ورزش و تربیت‌بدنی در جمهوری اسلامی شایسته است با انجام مطالعات کافی، این اهداف و مبانی تدوین و در جامعه ورزش کشور با روش‌های آموزشی و فرهنگی معرفی و اشاعه گردد.

۳- ضروری است ورزش‌ها و بازی‌های ملی و بومی ایران با تنظیم و ارائه سیاست‌ها و برنامه‌های اجرایی در سطح ملی و فراملی توسط سازمان تربیت‌بدنی تقویت و نسبت به جهانی‌سازی آن‌ها اقدام گردد.

۴- سازمان تربیت‌بدنی موظف است با انجام مطالعات و بررسی‌های کافی برای برنامه‌سازی و عملیاتی نمودن سیاست‌های فرهنگی مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی به‌ویژه برای جوانان و نوجوانان اقدام نموده و نتیجه آن را حداکثر ظرف مدت شش ماه به شورای عالی گزارش نماید.

۵- ورزش‌های بانوان به‌ویژه در سطوح پایه و همگانی در راستای ارزش‌های اسلامی و فرهنگی و با توجه به میزان جمعیت زنان کشور تقویت‌شده و ضمن محرومیت‌زدایی به‌گونه‌ای مضاعف توسعه یابد.

۶- کمیسیون فرهنگی ورزش و تربیت‌بدنی که زیر نظر شورای عالی انقلاب فرهنگی و به ریاست رئیس محترم سازمان تربیت‌بدنی تشکیل می‌گردد موظف است با حضور نمایندگان فرهنگی دستگاه‌های اصلی متولی ورزش و تربیت‌بدنی در کشور، برنامه‌ریزی‌ها و هماهنگی‌های لازم را برای رشد و توسعه فرهنگ ورزشی و فرهنگ‌سازی در همه زمینه‌ها و سطوح ورزشی به‌صورت مستمر انجام داده و به مرحله اجرا گذارد. دبیرخانه فعال آن با تشکیلات لازم در محل سازمان تربیت‌بدنی دایر می‌گردد.

۷- سازمان موظف است نظامنامه جامع فرهنگی ورزش و تربیت‌بدنی را به‌مثابه مکمل طرح جامع ورزش تهیه نموده و به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه نماید تا پس از تصویب در این شورا به دستگاه‌های فرهنگی، علمی، تربیتی، ورزشی و رسانه‌ای ابلاغ شود.

۸- ضروری است توجه به بخش آموزش و تحقیقات و بخش فرهنگی سازمان تربیت‌بدنی نسبت به سایر بخش‌ها افزایش یابد. همچنین مطالعات لازم در زمینه رویکردهای فرهنگی و ارزشی، ورزش و تربیت‌بدنی با استفاده از ظرفیت‌های علمی و دانشگاهی کشور توسعه یابد.

۹- سازمان موظف است حداکثر ظرف مدت شش ماه با همکاری هیأت نظارت و ارزیابی فرهنگی و علمی شاخص‌ها و معیارهای خرد و کلان ارزیابی ورزش و تربیت‌بدنی کشور را تهیه و تدوین و به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه نماید.

۱۰- با توجه به نقش گسترده مطبوعات ورزشی، به‌ویژه رسانه ملی در فرهنگ‌سازی و توسعه ورزش مناسب است سیاست‌ها و برنامه‌های رسانه‌ای مربوط باهم اندیشی نخبگان رسانه‌های ورزشی تهیه شود و نسبت به اجرای آن‌ها اهتمام کافی صورت پذیرد.

۱۱- مطالعات و تحقیقات لازم در خصوص رویکردهای فرهنگی و تربیتی ورزش و تربیت‌بدنی با استفاده از ظرفیت‌های علمی و دانشگاهی در جامعه موردحمایت شورای عالی انقلاب فرهنگی، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و سازمان تربیت‌بدنی قرارگرفته و نتایج آن مورداستفاده عملی قرار گیرد و در این راستا بودجه ویژه‌ای برای آن در نظر گرفته شود.

۱۲- بر لزوم ارتباط و همکاری نهادهای ارزیابی‌کننده ورزش و تربیت‌بدنی در کشور نظیر مجلس شورای اسلامی، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی و هیأت نظارت و ارزیابی فرهنگی و علمی شورای عالی انقلاب فرهنگی که می‌تواند نقش مؤثری برای ارتقای کیفیت ارزیابی‌ها و کاربرد نتایج آن‌ها و در نتیجه رفع آسیب‌ها و تنگناها و موانع مختلف ورزش و تربیت‌بدنی به‌ویژه در زمینه فرهنگی و فرهنگ ورزشی داشته باشد توصیه و تأکید می‌شود.

۱۳- طرح جامع ورزش و تربیت‌بدنی تهیه‌شده توسط سازمان تربیت‌بدنی برای شورای عالی انقلاب فرهنگی

ارسال شود تا از نقطه نظر رویکردهای فرهنگی و تربیتی و بر اساس شاخص‌های سه‌گانه اساسی، توسط هیأت نظارت و ارزیابی فرهنگی و علمی مورد ارزیابی قرار گرفته و ابعاد فرهنگی آن مورد اصلاح و تقویت قرار گیرد. سیاست‌ها و اولویت‌های فرهنگی سازمان تربیت‌بدنی در ۱۳ بند در جلسه ۵۶۵ مورخ ۸۴/۴/۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

سیاست‌ها و راهبردهای ارتقا و توسعه فناوری نانو در جمهوری اسلامی ایران

مصوب جلسه ۵۸۲ مورخ ۱۲ اردیبهشت ۱۳۸۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مقدمه

نظر به تأکید چشم‌انداز بیست‌ساله کشور بر فناوری‌های نوین و اعلام فناوری نانو به‌عنوان یکی از اولویت‌های فناوری کشور در برنامه چهارم توسعه و همچنین تأکید و توجه خاص مقام معظم رهبری به کسب جایگاه مناسب جهانی در زمینه این فناوری (دیدار مورخ ۲۵ بهمن ۱۳۸۴ دبیرخانه ستاد ویژه توسعه فناوری نانو با معظم له) شورای عالی انقلاب فرهنگی ضمن تأکید بر اجرای دقیق «سند راهبرد آینده» به‌عنوان برنامه ۱۰ ساله توسعه فناوری نانو، سیاست‌ها و راهبردهای ذیل را برای توسعه و ارتقای این فناوری در کشور تصویب می‌نماید:

- ۱- منابع لازم برای سرمایه‌گذاری و کسب یک تا دو درصد سهم بازار جهانی فناوری‌های نانو تأمین گردد. تمهیدات لازم برای دستیابی به این منظور به تصویب شورای عالی فناوری‌های پیشرفته می‌رسد.
- ۲- کلیه دستگاه‌های مرتبط که در سند راهبرد آینده نقش آن‌ها تعیین شده است موظف‌اند اولویت‌های فناوری نانو مصوب ستاد را که به تأیید شورای عالی فناوری‌های پیشرفته رسیده است در کلیه بخش‌ها و سازمان‌های وابسته به خود در برنامه‌ریزی خود منظور نموده و منابع مالی لازم را که در سند مذکور مشخص شده تأمین نمایند.
- ۳- دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی کشور موظف‌اند اولویت‌های فناوری نانو مصوب شورای عالی فناوری‌های پیشرفته را در برنامه‌های آموزشی و پژوهشی خود مورد توجه قرار دهند.
- ۴- روش‌های تشویقی برای فعال‌سازی افراد و مراکز علمی، پژوهشی و صنعتی و شرکت‌های دولتی و خصوصی و جهت‌دهی به آن‌ها در اولویت فعالیت‌های ستاد ویژه توسعه فناوری نانو قرار گیرد.
- ۵- به دبیرخانه ستاد ویژه توسعه فناوری نانو اجازه داده می‌شود از طریق تشکیل صندوق حمایت از سرمایه‌گذاری فناوری نانو، امکان سرمایه‌گذاری‌های مشترک با دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط در حوزه‌های اولویت‌دار را فراهم نماید. دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط می‌توانند منابع مالی خود را از طریق این صندوق در زمینه فناوری نانو سرمایه‌گذاری نمایند. اساسنامه این صندوق به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌رسد.
- ۶- حمایت از بنگاه‌های خصوصی فعال در زمینه فناوری نانو برای توسعه این فناوری و برای توسعه فناوری کسب بازارهای بین‌المللی از طریق سرمایه‌گذاری خطرپذیر انجام گیرد.
- ۷- دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط موظف‌اند با آینده‌نگری و کسب آمادگی، استانداردها و تأییدیه‌های لازم را جهت ورود محصولات فناوری نانو ساخت داخل به بازار با سرعت مطلوب تدوین و جهت تصویب به ستاد ویژه توسعه فناوری نانو ارائه نمایند.
- ۸- برای تعامل پویا با کشورهای جهان و نهادهای بین‌المللی، آیین‌نامه همکاری‌های بین‌المللی به پیشنهاد ستاد ویژه توسعه فناوری نانو به تصویب شورای عالی فناوری‌های پیشرفته می‌رسد.
- ۹- مصوبات ستاد ویژه توسعه فناوری نانو برای کلیه دستگاه‌های اجرایی که در سند راهبرد آینده، نقش آن‌ها تعیین شده است، لازم‌الاجرا خواهد بود.

۱۰- رئیس ستاد ویژه توسعه فناوری نانو (معاون علمی و فناوری رئیس جمهور^۱) موظف است هر ۶ ماه یکبار گزارش پیشرفت برنامه‌های سند راهبرد ده ساله توسعه فناوری نانو (راهبرد آینده) و همچنین در صورت نیاز، پیشنهادهای این ستاد را جهت رفع موانع توسعه فناوری نانو برای تصویب به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارسال نماید.

۱۱- دبیر ستاد، بالاترین مقام اجرایی ستاد است که با حکم رئیس ستاد برای مدت ۴ سال منصوب می‌شود و انتخاب مجدد وی بلامانع است.^۲

۱۲- دبیرخانه ستاد ویژه توسعه فناوری نانو وظیفه نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی را در این زمینه بر عهده دارد.^۳

مصوبه «سیاست‌ها و راهبردهای ارتقا و توسعه فناوری نانو در جمهوری اسلامی ایران» در ۱۲ بند در جلسه ۵۸۲ مورخ ۸۵/۲/۱۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

سیاست‌های سوادآموزی

مصوب جلسه ۵۹۵ مورخ ۲۱ آذر ۱۳۸۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مقدمه

با الهام از فرمان تاریخی حضرت امام خمینی (ره) در دی‌ماه سال ۱۳۵۸ مبنی بر بسیج همگانی برای مبارزه با بی‌سوادی، رهنمودهای مقام معظم رهبری جهت‌گیری‌های سند ملی چشم‌انداز بیست ساله جمهوری اسلامی ایران، سیاست‌های فرهنگی و آموزشی ملحوظ در قانون و اهداف برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور و به‌منظور تحقق باسوادی کامل در کشور از طریق اجرای برنامه راهبردی سوادآموزی، شورای عالی انقلاب فرهنگی سیاست‌های سوادآموزی را به شرح ذیل تصویب نمود:

ماده ۱- وزارت آموزش و پرورش، با هدف «انسداد ورودی بی‌سوادی» از طریق افزایش «نرخ جذب خالص کودکان ۶ ساله» و «پوشش واقعی کامل لازم‌التعلیمان»، موظف است انعطاف و نوآوری‌های لازم را در روش‌ها، ضوابط آموزشی، روندها و رویه‌های اداری صورت دهد و حسب ضرورت در مناطق روستایی کم‌جمعیت و عشایری که تشکیل کلاس کمتر از حدنصاب مقرون‌به‌صرفه نیست، از شیوه خرید خدمات آموزشی از اشخاص حقیقی و حقوقی واجد شرایط، بهره گیرد.

ماده ۲- سازمان نهضت سوادآموزی به‌منظور شتاب بخشیدن به روند سوادآموزی در کشور موظف است:

۱-۲- برنامه راهبردی سوادآموزی موضوع این مصوبه را با هماهنگی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تهیه نماید. این برنامه مطابق سیاست‌های موردنظر شورای عالی پشتیبانی سوادآموزی کشور و در چارچوب برنامه‌های مصوب ستاد سوادآموزی استان (موضوع بند ۳ این مصوبه) عملیاتی می‌شود.

۲-۲- سوادآموزی را با رویکرد تشویقی و با اولویت در استان‌هایی که درصد باسوادی پایین‌تر از میانگین کشوری است و همچنین پنج استانی که بالاترین فراوانی (قدر مطلق) بی‌سوادی در کشور را دارند، به بی‌سوادان عرضه کند.

۳-۲- راهکارها و ضوابط تشویق بی‌سوادان به امر سوادآموزی و الزامات مناسب برای فراهم شدن زمینه‌های جذب هر چه بیشتر آنان به این امر را تهیه و برای تصویب به هیأت‌وزیران ارائه نماید.

۴-۲- به‌منظور رعایت اصول یاددهی- یادگیری و تثبیت سواد بزرگسالان، نسبت به اصلاح روندها و شیوه‌های

۱. اصلاحی جلسه ۲۰۰ شورای معین مورخ ۲۴ فروردین ۱۳۸۹، بنا به تفویض جلسه ۶۵۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲. اصلاحی جلسه ۲۰۰ شورای معین مورخ ۲۴ فروردین ۱۳۸۹، بنا به تفویض جلسه ۶۵۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۳. اصلاحی جلسه ۲۰۰ شورای معین مورخ ۲۴ فروردین ۱۳۸۹، بنا به تفویض جلسه ۶۵۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی

- جاری سوادآموزی اقدام و دوره‌ها، محتوا و روش‌های متنوع خاص برنامه راهبردی را تهیه نماید.
- ۲-۵- با بهره‌گیری از همه ظرفیت‌های موجود در دستگاه‌های اجرایی و نهادهای اجتماعی دولتی و غیردولتی و معلمان رسمی آموزش و پرورش به‌عنوان اشخاص حقیقی، ارائه خدمات سوادآموزی را راهبری کند و تدریجاً از مباشرت و تصدی مستقیم امر سوادآموزی، به مدیریت فرایند سوادآموزی روی آورد.^۱
- ۲-۶- با اجرای برنامه راهبردی سوادآموزی تا پایان برنامه چهارم توسعه باسوادی کامل گروه سنی ۲۹-۱۰ سال و تا پایان برنامه پنج ساله پنجم توسعه، باسوادی کامل گروه سنی ۴۹-۱۰ سال را محقق سازد.
- ماده ۳-** به‌منظور فراهم ساختن زمینه‌های اجرایی برنامه راهبردی سوادآموزی، در مرکز هر استان ستادی مرکب از استاندار (رئیس ستاد)، رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان، امام‌جمعه مرکز استان، رئیس سازمان آموزش و پرورش استان (دبیر ستاد)، رئیس دانشگاه علوم پزشکی مرکز استان، مدیر مرکز صداوسیما استان، رئیس سازمان جهاد و کشاورزی استان، مدیرکل کار و امور اجتماعی استان، رئیس سازمان جهاد و کشاورزی استان، مدیرکل کار و امور اجتماعی استان، مدیرکل امور عشایر استان، مدیر نهضت سوادآموزی استان و با مسؤولیت استاندارد تشکیل می‌گردد. این ستاد حداقل سالی یک‌بار تشکیل جلسه داده ضمن سیاست‌گذاری منطقه‌ای و پشتیبانی لازم، بر حسن اجرای برنامه سوادآموزی نظارت می‌نماید.
- ماده ۴-** صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مکلف است با فرهنگ‌سازی مناسب برای جذب بی‌سوادان و اجرای آموزش‌های سوادآموزی از طریق شبکه‌های رادیو-تلویزیونی مربوط، همکاری لازم را در اجرای این برنامه معمول دارد.
- ماده ۵-** سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است برای اجرای این مصوبه، همه‌ساله اعتبارات لازم را برای «انسداد ورودی بی‌سواد» و توسعه «برنامه آموزش برای همه» و اجرای «برنامه راهبردی سوادآموزی» در قوانین بودجه سالیانه اعمال نماید.
- ماده ۶-** کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات، شرکت‌ها و سازمان‌های دولتی، حسب اعلام وزارت آموزش و پرورش و سازمان نهضت سوادآموزی موظفند اهتمام و همکاری لازم را برای اجرای این مصوبه به عمل آورند.
- ماده ۷-** سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مکلف است شاخص فعالیت سوادآموزی کارکنان را در ملاک‌های ارزیابی درون دستگاهی و انتخاب دستگاه‌های اجرایی برتر در جشنواره شهید رجایی لحاظ نماید.
- ماده ۸-** وزارت آموزش و پرورش می‌بایست حسب ضرورت پیش‌نویس لوایح لازم را برای رفع موانع اجرایی این مصوبه تهیه و تنظیم و به هیأت دولت ارائه نماید تا پس از تصویب برای سیر مراحل قانون‌گذاری به مجلس شورای اسلامی ارسال شود.
- ماده ۹-** سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است مأموریت‌ها، وظایف و ساختار تشکیلاتی سازمان نهضت سوادآموزی را متناسب با سیاست‌های موضوع این مصوبه، با رعایت قوانین موجود و با رویکرد تقویت بخش غیردولتی مورد بازنگری و اصلاح قرار دهد.
- ماده ۱۰-** وزرا و استانداران می‌بایست گزارش اقدامات خود در خصوص اجرای مفاد این مصوبه را هر شش ماه یک‌بار به هیأت‌وزیران ارائه کنند.
- ماده ۱۱-** وزارت آموزش و پرورش موظف است همه‌ساله گزارشی از نحوه اجرای مفاد و الزامات این مصوبه را به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه نماید.
- ماده ۱۲-** سیاست‌های سوادآموزی در ۱۲ ماده در جلسه ۵۹۵ مورخ ۸۵/۹/۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

سیاست‌های ساماندهی شؤون فرهنگی در مناسبت‌های مذهبی

مصوب جلسه ۶۰۳ مورخ ۱۱ اردیبهشت ۱۳۸۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۶۰۳ مورخ ۸۶/۲/۱۱ سیاست‌های سامان‌دهی شؤون فرهنگی در مناسبت‌های مذهبی را به شرح ذیل تصویب کرد:

مقدمه

نهضت حسینی (ع) و حماسه عاشورا، تجدید حیات اسلامی و اوج و قله تاریخی مقابله با ستم و ستمگر و احیای حق‌طلبی و عدالت‌خواهی است که همان روح فرهنگ تشیع است. این واقعه عظیم همواره چون مشعلی فرا راه شیعه، مسلمان‌ها بلکه بشریت در عرصه مواجهه با الحاد، استبداد و استکبار بوده است. بدین سبب همیشه این سرمایه بزرگ و سترگ، در معرض آسیب تحریفات نظری و انحرافات رفتاری بوده است. در روزگار ما نیز آفات و انحرافات که مایه وهن این حماسه عظیم است در زمینه مراسم تعزیت و مجالس سوگواری، رخ داده و موجب نگرانی علما، فرهیختگان و ارادتمندان سیدالشهدا (ع) گشته است. پدیده‌های ناشایست و ناخوشایندی از قبیل:

- الف- ارتکاب حرکات خلاف موازین شرعی و مخالف جوهر دینی و قدسی حماسه عاشورا.
- ب- تظاهر به رفتارهای موهن و غیرمعقول و نامناسب با روح عقلانی و حماسی نهضت حسینی (ع) همچون «قمه‌زنی».
- ج- استفاده از تصاویر، شمایل و نشانه‌های غیرواقعی ائمه و اولیا (ع) و چاپ گسترده آن‌ها که خلاف قداست و حرمت معصومین و شأن عزاداری آن‌ها است.
- د- ذکر اکاذیب و نسبت مطالب خلاف واقع به ساحت اهل بیت پیامبر اعظم (ص) استنبالی انقلاب فرهنگی نهایی در شورای عالی، ایفاد می‌شود.

ساماندهی مراسم سوگواری حضرت سیدالشهدا (ع) مطرح و به شرح پیوست به تصویر به‌ویژه باران و خاندان حضرت سیدالشهدا و خواندن نوحه‌ها و آوازه‌ها و اجرا موسیقی‌های مبتذل و خلاف شؤون که باعث مخدوش شدن فضای فکری حماسی و جنبه‌های حزن‌انگیزی و عبرت‌آموزی محرم شده و به این مراسم مقدس جنبه تفننی و تفریحی بخشیده و سبب از بین بردن خاصیت و خصلت آیینی مبتنی بر هویت ایرانی و اسلامی آن می‌گردد. بنا به مراتب فوق، سیاست‌ها و خطمشی‌های اجرایی ذیل تبیین و معرفی می‌شوند.

فصل اول - سیاست‌ها و خطمشی‌های اجرایی

۱- غنا بخشی فکری و محتوایی مجالس و مراسم سوگواری در جهت ارتقا و تعمیق بصیرت و معرفت اقشار و آحاد جامعه درباره فلسفه، عمق و ابعاد و تعلیمات و تبعات حماسه حسینی (ع) و مقابله با تحریفات و اکاذیب پدید آمده در این زمینه.

- ۱-۱- اهتمام بیشتر به توسعه اندیشه‌ها و نظرات امام راحل، مقام معظم رهبری و متفکران بزرگ از جمله استاد شهید مرتضی مطهری درباره محرم و آیین‌های عزاداری سالار شهیدان (ع)؛
- ۲-۱- تهیه برنامه‌های منظم و منسجم رسانه‌ای برای نقد و بررسی شعر و مداحی و تعزیه‌خوانی و همچنین مناظره فکری فقهی توسط متخصصان؛

۳-۱- ایجاد پایگاه اطلاع‌رسانی اینترنتی برای تدوین و ترویج برنامه‌ها و مراسم سوگواری مناسب در بیرون از مرزهای کشور به منظور ایجاد بصیرت و ارتقای معرفت دینی و خنثی‌سازی نسبت‌های دروغین معاندین و مخالفین فرهنگ و حماسه عاشورای حسینی با استفاده از فناوری‌های نوین ارتباطی؛

۴-۱- تبیین و تشریح فلسفه و ضرورت و نقش تاریخی قیام عاشورا و ارائه تحلیل‌های مناسب از فرآیند شکل‌گیری نهضت حسینی و نفی تحلیل‌های ناصواب غیر منطبق با واقعه عاشورا و شعائر حسینی از طریق رسانه‌ها

به‌ویژه صداوسیما با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط فرهنگی؛

۲- صیانت از روش‌های اصیل و سنتی عزاداری و بررسی راهکارهای تقویت و توسعه آن متناسب با روح حماسی عاشورا و ذوق، سلیقه و گرایش‌های نسل امروز؛

۱-۲- اصلاح و صیانت تعزیه‌خوانی و آموزش گروه‌های تعزیه‌خوان؛

۲-۲- معرفی سبک‌ها، آداب و اشعار و روش‌های اصیل و صحیح عزاداری و تجلیل از پیش‌کسوتان و مجالس نمونه؛

۲-۳- نوآوری و تبلیغ سبک‌های جدید متناسب با شؤون مراسم سوگواری؛

۲-۴- برنامه‌ریزی به‌منظور ارتقای کیفیت مداحی و آشناسازی مداحان با سیره زندگانی و مراثی و مقاتل ائمه معصومین (ع)؛

۳- زدودن خرافات و انحرافات پدید آمده و رفتارهای موهن و خلاف موازین در زمینه مراسم و برنامه‌های سوگواری؛

۳-۱- بررسی و انجام مطالعات پیرامون خرافات و بدعت‌ها در نحوه شکل‌گیری و چگونگی نفوذ آن در مراسم و مجالس سوگواری و راه‌های مقابله و رفع آن؛

۳-۲- برگزاری جلسات کارشناسی و کارگاه‌های آموزشی مستمر با مداحان، روضه‌خوانان و مسئولین هیأت‌های مذهبی توسط سازمان تبلیغات اسلامی و صداوسیما جمهوری اسلامی؛

۴- شناسایی و مقابله ریشه‌ای با عناصر و جریان‌های سازمان‌یافته و منحرف تأثیرگذار در مراسم سوگواری ائمه معصومین به‌ویژه سالار شهیدان (ع)؛

۴-۱- شناسایی عناصر منحرف و برنامه‌ریزی برای مواجهه مناسب و قانونی با آنان و خطوط فکری جریان‌های سازمان‌یافته و هدایت‌شده و مقابله سنجیده مؤثر با آن‌ها با همکاری دستگاه‌های مسئول قضایی و امنیتی کشور؛

۴-۲- استفاده از ظرفیت اعزام مبلغ در جهت روشنگری و بدعت‌زدایی؛

۵- ایجاد سازوکارهای مناسب جهت ساماندهی و تقویت هیأت‌های مذهبی، مداحان، مدیحه‌سرایان و نهادهای متصدی امر عزاداری؛

۵-۱- تجلیل از خادمان فرهنگ عاشورایی اعم از سخنرانان، مداحان، شاعران، نویسندگان و مسئولین هیأت‌های مذهبی؛

۵-۲- انتشار نشریه تخصصی به‌صورت مستمر ویژه هیأت‌های مذهبی به‌منظور تقویت ارتباط و انتقال مفاهیم و موضوعات لازم و نیز متون و مقاتل معتبر؛

۵-۳- پشتیبانی و تغذیه فکری مبلغین و سخنرانان مذهبی.

فصل دوم - اجرا

۱- سازمان تبلیغات اسلامی موظف است با همکاری دستگاه‌های دولتی و غیردولتی به‌ویژه سازمان صداوسیما، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر تبلیغات اسلامی، نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها نسبت به اجرای سیاست‌ها و خطوط مشی فوق اقدام و گزارش آن را سالانه به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه نماید.^۱

۲- ادارات کل استانی سازمان تبلیغات اسلامی موظف‌اند سالانه، گزارش برنامه‌های خود را در جهت تحقق ساماندهی شؤون فرهنگی مراسم سوگواری تهیه و برای بررسی و تصمیم‌گیری متناسب با منطقه در چارچوب این طرح به شورای فرهنگ عمومی استان ارائه نمایند. سازمان تبلیغات اسلامی نیز مکلف است گزارش کلان‌کشوری را به شورای عالی انقلاب فرهنگی جهت بررسی و تصمیم‌گیری‌های تکمیلی و روزآمد ارائه نماید. این سیاست‌ها مشتمل بر یک مقدمه و دو فصل در جلسه ۶۰۳ مورخ ۸۶/۲/۱۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

۱. مصوبه «تکمیل بند یک فصل دوم مصوبه سیاست‌های ساماندهی شؤون فرهنگی در مناسبت‌های مذهبی که در جلسه ۷۳۲ مورخ ۹۲/۱/۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسیده است، «سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی به سایر دستگاه‌های مذکور در بند یک فصل دوم مصوبه سیاست‌های ساماندهی شؤون فرهنگی در مناسبت‌های مذهبی، الحاق می‌شود».

راهبردهای زیست فناوری

مصوب جلسه ۶۱۵ مورخ ۶ آذر ۱۳۸۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۶۱۵ مورخ ۸۶/۹/۶ «راهبردهای زیست فناوری» را به شرح ذیل تصویب کرد:
ماده ۱- دولت برای اجرای سند ملی زیست فناوری ضمن شفاف سازی وجوه تخصیصی به این حوزه، هرساله بودجه های لازم را ذیل یک ردیف اعتباری معین بر اساس پیشنهاد شورای عالی آموزش، پژوهش و فناوری پیش بینی می نماید.

ماده ۲- دولت حمایت های لازم را برای تسهیل و تشویق سرمایه گذاری در حوزه زیست فناوری از شرکت های سرمایه گذاری با اولویت شرکت های مستقر در مراکز رشد و پارک های علمی فناوری بخش خصوصی و تعاونی برای اخذ تسهیلات بانکی فراهم می آورد.

ماده ۳- دولت ترتیبات لازم را در جهت اولویت تخصیص بخشی از وجوه مرتبط با بند «د» ماده ۱ قانون برنامه چهارم توسعه برای توسعه فناوری زیست صورت می دهد. دستورالعمل اجرایی این بند توسط شورای عالی آموزش، پژوهش و فناوری تهیه و تصویب می شود.

ماده ۴- وزارتخانه ها و سازمان های ذی ربط موظف هستند اولویت های مصوب شورای عالی آموزش، پژوهش و فناوری را در برنامه های آموزشی، پژوهشی و تولیدی دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی، تحقیقاتی و دستگاه های اجرایی خود منظور نمایند.

ماده ۵- با توجه به مقتضیات زیست فناوری، دولت نسبت به بازنگری در موضوع استقرار شرکت های حوزه زیست فناوری در شعاع ۱۲۰ کیلومتری شهرهای بزرگ اقدام می نماید.

ماده ۶- دولت تسهیلات و امکانات ویژه برای واردات مواد اولیه تحقیقاتی مورد نیاز دانشگاه ها و مؤسسات پژوهشی و شرکت هایی که فهرست و مشخصات آن ها از سوی شورای عالی آموزش، پژوهش و فناوری اعلام می شود، فراهم می نماید. دستورالعمل اجرایی این بند حداکثر ظرف مهلت سه ماه توسط شورای عالی آموزش، پژوهش و فناوری با همکاری وزارتخانه های ذی ربط تهیه و تصویب می شود.

ماده ۷- شورای عالی آموزش، پژوهش و فناوری و دستگاه های ذی ربط موظف هستند با آینده نگری برای استفاده سریع از فرصت ها در جهت کسب آمادگی، استانداردها و تأییدیه های لازم را برای ورود محصولات زیست فناوری تولید شده داخل کشور به بازارهای ملی، منطقه ای و بین المللی فراهم نمایند.

ماده ۸- بنگاه های خصوصی کوچک و متوسط در زمینه زیست فناوری با تصویب شورای عالی آموزش، پژوهش و فناوری از جمله صنایع اثرپذیر محسوب می شوند.

ماده ۹- نظر به اهمیت و ضرورت ایجاد زیست بانک مرکزی ایران در حفظ تنوع زیستی و ژنتیکی دبیرخانه شورای عالی آموزش، پژوهش و فناوری با تشکیل کارگروه ویژه مرکب از همه دستگاه های اجرایی که به نحوی در تشکیل مجموعه یا بانک های ژنی و سلولی خاص فعالیت داشته و دارند سازوکارهای لازم را برای ایجاد زیست بانک ذخیره ای ملی فراهم آورده و این موضوع را از طریق تشکیل شبکه بانک های ژنی کشور مدیریت نماید.

ماده ۱۰- هیأت نظارت و بازرسی شورای عالی انقلاب فرهنگی با همکاری دبیرخانه شورای عالی آموزش، پژوهش و فناوری نظارت بر حسن اجرای مصوبات آن را در این زمینه بر عهده دارد و موظف است گزارش اجرای سند ملی و فعالیت های وابسته به آن را سالیانه یکبار به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه نماید.

ماده ۱۱- به منظور تعامل پویا، سازنده و مؤثر با مراکز تحقیقاتی خارج از کشور، دولت ها و نهادهای بین المللی، شورای عالی آموزش، پژوهش و فناوری آیین نامه همکاری های بین المللی را تهیه و به تصویب می رساند.
 این مصوبه در ۱۱ ماده در جلسه ۶۱۵ مورخ ۸۶/۹/۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

سیاست‌ها و ضوابط پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC)

مصوب جلسه ۶۲۳ مورخ ۱۰ اردیبهشت ۱۳۸۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی

با توجه به لزوم ارتقای نقش ایران در تولید و گسترش علم در جهان اسلام و نظر به بیانات حکیمانه مقام معظم رهبری مبنی بر ایجاد پایگاه استنادی علوم جهان اسلام و پیرو مصوبه نهمین مجمع عمومی وزرای کشورهای اسلامی (آیسیسکو) برای تقویت پایگاه استنادی علوم جهان اسلام، سیاست‌های زیر به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌رسد:

ماده ۱- مبانی و اهداف کلی پایگاه استنادی علوم جهان اسلام به شرح زیر می‌باشد:

۱- بنیان‌گذاری پایگاه استنادی مستقل و خاص دانشمندان جهان اسلام و مرکز اسلامی و مرتبط با سایر پایگاه‌های استنادی علمی جهان و تعامل مؤثر و سازنده با آن‌ها؛

۲- ایجاد فرصت و تقویت روح نوآوری در علوم انسانی در جهت اولویت‌های بومی و با معیارها و ارزش‌های اسلامی در راستای الهام بخشی به جهان اسلام؛

۳- فراهم‌سازی بستر مناسب برای گسترش علم و توسعه علم‌سنجی در کشورهای اسلامی؛

۴- توجه به ضوابط اخلاقی و حقوقی اسلامی در تولید و نشر علم؛

۵- ایجاد زمینه‌های مناسب برای تعاملات بهینه میان دانشمندان مسلمان و مراکز اسلامی؛

۶- ارائه ابزارهای مناسب برای ارتقا و پاسخگویی علمی به نیازهای کشورهای اسلامی.

ماده ۲- اهم مأموریت‌ها و وظایف پایگاه استنادی علوم جهان اسلام به شرح زیر می‌باشد:

۱- راهبری مناسب و نظارت بر وضعیت انتشارات علمی؛

۲- تشویق و جهت‌دهی به پژوهش‌های علوم انسانی بر اساس مبانی و ارزش‌های اسلامی و در جهت حل معضلات اجتماعی جهان اسلام؛

۳- برنامه‌ریزی برای ارزیابی استنادی انتشارات علمی؛

۴- ارزش‌گذاری کمی، کیفی و رتبه‌بندی مجلات و سایر تولیدات علمی و ثبت در فهرست ISC پس از طی مراحل علمی ارزیابی با تأکید بر شاخص‌های اسلامی؛

۵- نمایه‌سازی به‌منظور دسترس‌پذیر ساختن انتشارات علمی دانشمندان و پژوهشگران جهان اسلام؛

۶- تعیین اثربخش‌ترین آثار علمی در رشته‌های موضوعی مختلف؛

۷- پیش‌بینی امکان ثبت اختراعات و نیز ثبت مطالعات بالینی برای حفظ حقوق دانشمندان مسلمان؛

۸- بسترسازی برای معرفی و توسعه دامنه انتشارات ISC در سطح جهان؛

۹- معرفی پر تألیف‌ترین و پراستنادترین مؤلفان و مقامات علمی در جهان اسلام.

ماده ۳- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با ایجاد «پایگاه استنادی علوم» و مدیریت آن، وضعیت علمی دانشگاه‌ها، مراکز پژوهشی و فناوری، حوزه‌های علمیه، نشریات، دانشمندان و نویسندگان مقالات در نشریات علمی ایران و سایر کشورهای اسلامی را بر پایه اسنادها ارزیابی می‌نماید.

ماده ۴- اعضای شورای راهبری پایگاه استنادی علوم عبارتند از:

۱- وزیر علوم، تحقیقات و فناوری (رئیس شورا)؛

۲- معاونت پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (نایب‌رئیس شورا)؛

۳- معاونت پژوهشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛

۴- معاونت ذی‌ربط سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی؛

۵- معاونت ذی‌ربط وزارت امور خارجه؛

- ۶- معاونت ذی ربط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی؛
  - ۷- معاونت ذی ربط وزارت آموزش و پرورش؛
  - ۸- معاونت ذی ربط مدیریت حوزه علمیه قم؛
  - ۹- معاونت جهاد دانشگاهی؛
  - ۱۰- معاونت دانشگاه آزاد اسلامی؛
  - ۱۱- دو نفر به انتخاب شورای عالی انقلاب فرهنگی؛
  - ۱۲- نماینده سازمان کنفرانس اسلامی؛
  - ۱۳- رئیس دفتر منطقه‌ای آیسسکو در تهران؛
  - ۱۴- دو نفر از سردبیران نشریات علمی- پژوهشی به انتخاب کمیسیون نشریات علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و یک نفر از سردبیران نشریات علمی- پژوهشی به انتخاب کمیسیون نشریات علمی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛
  - ۱۵- رئیس مؤسسه مجری پایگاه استنادی علوم (دبیر شورا).
- تبصره ۱-** عضویت نمایندگان حقیقی با تأیید شورای عالی انقلاب فرهنگی و با حکم وزیر علوم، تحقیقات و فناوری صورت خواهد گرفت.
- تبصره ۲-** دبیر شورای راهبری با حکم وزیر علوم، تحقیقات و فناوری منصوب می‌گردد.
- تبصره ۳-** آیین‌نامه‌های مربوط به راهبری و نظارت پایگاه استنادی علوم و سایر پایگاه‌های استنادی به تصویب شورای راهبری رسید.
- ماده ۵-** فرهنگستان‌ها، دانشگاه‌ها، مؤسسات پژوهشی و فناوری، دولتی و غیردولتی، حوزه‌های علمیه و وزارتخانه‌های امور خارجه، ارشاد اسلامی و سایر دستگاه‌های ذی ربط ضمن همکاری با شورای راهبری پایگاه استنادی علوم، موظف به اجرای ضوابط و آیین‌نامه‌های مصوب آن شورا در زمینه روابط با پایگاه استنادی خواهند بود.
- ماده ۶-** گزارش‌های پایگاه استنادی علوم در اختیار هیأت‌های ممیزه دانشگاه‌ها، مؤسسات پژوهشی و فناوری فرهنگستان‌ها و حوزه‌های علمیه قرار می‌گیرد تا از این پایگاه همچون دیگر پایگاه‌های معتبر نمایه‌سازی برای ارتقای اعضای هیأت علمی و ارزیابی مقالات و نشریات استفاده شود.
- ماده ۷-** وزارت امور خارجه و سازمان فرهنگ ارتباطات اسلامی موظفانند در برقراری ارتباطات لازم برای ترویج پایگاه استنادی علوم در کشورهای اسلامی و تهیه نشریات علمی کشورهای اسلامی با پایگاه استنادی علوم و شورای راهبری آن همکاری نمایند.
- ماده ۸-** پایگاه استنادی علوم هر ساله گزارش و تحلیل‌های جامعی از مجموعه فراورده‌های پایگاه استنادی علوم تهیه و برای استفاده جامعه علمی کشور منتشر می‌نماید.
- ماده ۹-** دولت موظف است ظرف مدت ۲ ماه پس از تصویب این سیاست‌ها، تشکیلات لازم برای پایگاه استنادی علوم را تصویب و بودجه اعتبارات مربوط به آن‌ها را در لویح بودجه سالیانه پیش‌بینی نماید.
- ماده ۱۰-** دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی با همکاری شورای راهبری پایگاه استنادی علوم وظیفه نظارت بر حسن اجرای این مصوبات را بر عهده خواهد داشت. وزارت علوم، تحقیقات و فناوری موظف است گزارش پیشرفت کار را به صورت سالیانه به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه دهد.
- ماده ۱۱-** آیین‌نامه‌های اجرایی در چارچوب این سیاست‌ها به تصویب شورای راهبری می‌رسد.
- ماده ۱۲-** این سیاست‌ها مشتمل بر ۱۲ ماده و ۳ تبصره در جلسه ۶۲۳ مورخ ۸۷/ ۲/۱۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

اصول حاکم بر سیاست‌های کلی، برنامه‌ها و فعالیت‌های فرهنگی، اجتماعی،

سیاسی و اقتصادی برنامه پنجم توسعه

مصوب جلسه ۶۲۴ مورخ ۲۴ اردیبهشت ۱۳۸۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۶۲۴ مورخ ۸۷/۲/۲۴، بر اساس مصوبه مورخ ۸۷/۲/۲۴ شورای تخصصی مهندسی فرهنگی، ماده واحده «اصول حاکم بر سیاست‌های کلی، برنامه‌ها و فعالیت‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی برنامه پنجم توسعه» را به شرح ذیل تصویب نمود:

«ماده واحده - اهتمام به تحقق مهندسی فرهنگی همه شؤون و امور به‌ویژه با تهیه و اجرای پیوست فرهنگی برای کلیه برنامه‌ها و فعالیت‌های دارای پیامدهای فرهنگی با تأیید و تحت اشراف شورای عالی انقلاب فرهنگی در چارچوب مبانی ذیل صورت می‌پذیرد:

مبنای اول: معیار قرار دادن مبانی و موازین دینی برگرفته از قرآن و عترت؛

مبنای دوم: اهتمام مجدانه به تحقق اندیشه‌های حضرت امام خمینی (ره)؛

مبنای سوم: توجه به کرامت ذاتی و حریت انسان و تحقق تام عدالت اجتماعی و تعالی اخلاقی جامعه؛

مبنای چهارم: توجه جدی به ارتقای جایگاه علوم انسانی در تصمیم‌گیری‌ها و فعالیت‌های تمام شؤون کشور در نگرش اسلامی و بومی؛

مبنای پنجم: اهتمام به حفظ عظمت، سرپلندی، اقتدار، استقلال، آزادی و تعالی ایران اسلامی

مبنای ششم: اهتمام به مدیریت و برنامه‌ریزی کیفیت و دانایی.

مصوبه سیاست‌ها و ضوابط حاکم بر تبلیغات محیطی

مصوبه جلسه ۱۹۸ شورای معین مورخ ۲۷ بهمن ۱۳۸۸

بر اساس تفویض جلسه ۶۳۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مقدمه

به‌منظور ساماندهی و بهینه‌سازی جریان اطلاع‌رسانی، حفظ و تقویت ارزش‌های اسلامی، ملی و انقلابی و همچنین رونق اقتصادی و حمایت از تولیدات داخلی و تشویق به صرفه‌جویی و رعایت الگوی مصرف صحیح از طریق تبلیغات محیطی، شورای عالی انقلاب فرهنگی سیاست‌ها و ضوابط حاکم بر تبلیغات محیطی (شامل تابلوهای تبلیغاتی، بنرها، عرشه پل‌ها، ایستگاه‌ها و ناوگان حمل‌ونقل شهری مانند اتوبوس و مترو، فرودگاه‌ها، تابلو سردر مغازه‌ها و اماکن تجاری و مانند آن) و نیز سازمان‌دهی اجرایی آن را به شرح زیر تصویب می‌نماید:

الف - سیاست‌ها

۱- تبلیغات نباید باعث تبلیغ فرهنگ، اخلاق و رفتار غیر اسلامی و به‌کارگیری شیوه‌ها، الگوها و مظاهر مبتذل بیگانه گردد؛

۲- تبلیغات نباید با موازین شرعی و قوانین کشور مغایرت داشته باشد؛

۳- تبلیغات کالاهای خارجی نباید به نحوی باشد که موجب سلب اعتماد جامعه از تولیدات داخلی شود؛

۴- تبلیغات نباید وحدت ملی را مخدوش ساخته یا موجب تحقیر و یا توهین به مذاهب، اقوام و یا اقشاری از جامعه گردد؛

۵- در فضاهای تبلیغاتی نباید تبلیغات بازرگانی بر تبلیغات فرهنگی غالب باشد؛

۶- بخشی از فضاهای تبلیغات شهری و برون‌شهری باید به تبلیغات تأثیرگذار فرهنگی اختصاص یابد؛

۷- تبلیغات در فضاهای عمومی نباید منظر شهری، چشم‌اندازهای طبیعی، زیبایی‌های زیست‌محیطی و نهادهای مقدس و مورد احترام جامعه را تحت‌الشعاع قرار دهد.

ب- ضوابط

- ۱- در تبلیغات باید از ادعاهای کذب و گمراه‌کننده و غیرقابل اثبات پرهیز گردد؛
- ۲- تبلیغات باید به خط و نشانه‌ها و زبان فارسی باشد؛
تبصره ۱- نوشتن واژه‌های فارسی با املای نادرست مجاز نیست.
- تبصره ۲- استفاده از علائم صنعتی و علائم و نام‌های کالای ساخت خارج در تبلیغات در صورتی بلامانع است که حروف فارسی به صورت مشهودی بر حروف بیگانه غلبه داشته باشد.
- ۳- تبلیغات نباید رفتارهای مخرب محیط‌زیست و کالاهای غیرمجاز را ترویج نماید؛
- ۴- تبلیغات ضمن آگاهی دادن نسبت به کالای مورد تبلیغ، نباید خدمات و یا کالاهای دیگران را بی‌ارزش یا فاقد اعتبار جلوه دهد؛

۵- استفاده از جذابیت‌های جنسی در تبلیغات ممنوع است؛

۶- استفاده نامناسب و موهن از پیشوایان و شعارها و نمادهای مذهبی و نیز مقامات سیاسی کشور در تبلیغات ممنوع است؛

۷- تبلیغات باید از تشویق به تجمل و اسراف پرهیز نماید و به جای تحریص به مصرف، معطوف به معرفی خصوصیات درست کالا باشد؛

۸- تبلیغات نباید باعث ناهنجاری صوتی و تصویری و آشفتنی ذهنی و روانی گردد؛

۹- تبلیغات بازرگانی در محیط‌های آموزشی، پژوهشی، تربیتی و مذهبی و همچنین فضاهای مخصوص کودکان ممنوع می‌باشد؛

۱۰- تبلیغات نوشتاری، تصویری و تجسمی با ابعاد و اندازه غیرمتعارف ممنوع است؛

تبصره- مصادیق غیرمتعارف بودن ابعاد و اندازه تبلیغات را کارگروه موضوع قسمت (ج) این مصوبه تعیین می‌نماید.

۱۱- تبلیغات نباید به گونه‌ای باشد که موجب تضعیف خودباوری و اعتماد ملی و نیز تحقیر شخصیت مردمی شود که فاقد استطاعت برای خرید کالای مورد نظر هستند.

ج- سازمان‌دهی و نظارت

به منظور نظارت دائمی بر حسن اجرای سیاست‌ها و ضوابط موضوع این مصوبه و همچنین تدوین آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی و مقررات نحوه تشکیل و ترکیب اعضا و شرح وظایف کمیته‌های استانی، کارگروهی زیر نظر شورای فرهنگ عمومی و مرکب از اعضای ذیل تشکیل می‌گردد:

۱- دبیر شورای فرهنگ عمومی (رئیس کارگروه)؛

۲- مدیرکل تبلیغات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی؛

۳- مدیرکل ذی‌ربط وزارت بازرگانی؛

۴- نماینده سازمان تبلیغات اسلامی؛

۵- نماینده سازمان صداوسیما؛

۶- نماینده نیروی انتظامی؛

۷- نماینده وزارت مسکن و شهرسازی؛

۸- رئیس سازمان زیباسازی شهرداری تهران؛

- ۹- رئیس سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران؛
  - ۱۰- رئیس کمیسیون فرهنگی، اجتماعی و زیست شهری شورای اسلامی شهر تهران؛
  - ۱۱- دو صاحب‌نظر در حوزه تبلیغات و ارتباطات (ترجیحاً عضو هیأت علمی) به انتخاب شورای فرهنگ عمومی؛
  - ۱۲- نماینده وزارت راه و ترابری؛
  - ۱۳- نماینده فرهنگستان زبان و ادب فارسی؛
  - ۱۴- نماینده اتاق بازرگانی، صنایع و معادن ایران؛
  - ۱۵- نماینده مؤسسات و شرکت‌های تبلیغاتی با تأیید وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
- تبصره ۱-** در مواردی که موضوعی مرتبط و متناسب با مأموریت‌های سایر دستگاه‌ها در دست بررسی می‌باشد به تشخیص کارگروه، نماینده دستگاه ذی‌ربط با حق رأی برای شرکت در جلسات دعوت می‌شود.
- تبصره ۲-** کارگروه فوق‌آیین‌نامه‌های پیشنهادی خود را برای تصویب به شورای فرهنگ عمومی ارائه می‌نماید و شورای فرهنگ عمومی موظف است ظرف مدت ۳ ماه از تاریخ ابلاغ سیاست‌ها و ضوابط حاکم بر تبلیغات محیطی، دستورالعمل‌های اجرایی موردنیاز را تصویب و ابلاغ نماید.

د- نظارت و پیگیری

شورای فرهنگ عمومی موظف است ضمن تنظیم سازوکار نظارت بر اجرای این ضوابط و دستورالعمل‌های اجرایی آن، سالیانه گزارشی از اجرای این مصوبه را به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه نماید. این مصوبه مشتمل بر یک مقدمه و چهار بخش است که به تفویض جلسه ۶۳۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی، در جلسه ۱۹۸ مورخ ۸۸/۱۱/۲۷ شورای معین شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

سند نهضت مطالعه مفید

مصوب جلسه ۶۷۳ مورخ ۴ آبان ۱۳۸۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مصوبه «سند نهضت مطالعه مفید» که بنا به پیشنهاد شورای فرهنگ عمومی، در جلسه ۶۷۳ مورخ ۸۹/۸/۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی به شرح ذیل به تصویب رسیده است، برای اجرا ابلاغ می‌شود.

مقدمه

نقش والا و حساس مطالعه در تکامل فردی و اجتماعی که در نهایت به پرورش ابعاد کمال آفرین و آسمانی روح بشر نیل می‌کند، انکارناشدنی است. در بیان اهمیت بنیادین کتاب و کتاب‌خوانی همین بس که خداوند نخستین خطاب به آخرین فرستاده خویش را با «اقراء» آغاز کرده است و معجزه خاتم پیامبران کتاب می‌باشد. تصریحات مؤکد و مکرر مقام معظم رهبری در باب افزایش مطالعه و کتاب‌خوانی همواره بیانگر اهمیت اساسی این ارزش فرهنگی در جامعه ما بوده و ضرورت توجه بیشتر به آن را نشان می‌دهد. در روزگار ما که رسانه‌های گوناگون برای تصرف سرمایه فکر و اندیشه انسان گوی سبقت از یکدیگر می‌ربایند، وظیفه‌ای خطیر بر عهده دستگاه‌های فرهنگی مربوط به حوزه مطالعه قرار دارد. بدون شک ترویج و گسترش فرهنگ مطالعه مفید در کشور، در گروه حمایت همه‌جانبه سازمان‌ها و نهادهای نظام و توجه خاص مسؤولان به این امر است. طرح نهضت مطالعه مفید گامی است در این طریق.

ماده ۱- مفاهیم کلیدی مطالعه

خواندن هر نوع متن مکتوب (نوشتاری- چاپی یا الکترونیکی) مطالعه مفید: مطالعه‌ای مفید است که اولاً معطوف به اثر و نتیجه بوده و دستاوردی علمی، عملی (رفتاری)، ذهنی و یا قلبی داشته باشد؛ و ثانیاً آن دستاورد برای تربیت انگیزه، افزایش تعهد، ارتقای توانایی ذهنی، توسعه دانش کاربردی، ارتقای مهارت عملی و نهایتاً در جهت پرورش و تعالی فرد در راستای به فعلیت رساندن استعدادهای الهی وجود او در یکی از چهار زمینه مذکور باشد.

ماده ۲- هدف اصلی: دستیابی به جایگاه ممتاز در جهان از نظر سرانه مطالعه و به خصوص مطالعه مفید بر اساس سند چشم‌انداز بخش فرهنگ عمومی در افق ایران ۱۴۰۴.

ماده ۳- اهداف خرد

- ۱- افزایش فضای کتابخانه‌های عمومی به میزان ۸ متر به ازای هر ۱۰۰ نفر؛
- ۲- فراهم‌آوری ۴ جلد کتاب به ازای هر نفر در کتابخانه‌های عمومی؛
- ۳- عضویت ۳۵ درصد جمعیت ایران در کتابخانه‌های عمومی؛
- ۴- توجه به مطالعه غیردرسی و مفید در روند آموزش رسمی کشور؛
- ۵- توجه به مطالعه مفید در برنامه‌های اوقات فراغت.

ماده ۴- سیاست‌ها

- ۱- ارتقای شاخص‌های کتابخانه‌ای در ابعاد فضا، منابع، عضو و امانت در کتابخانه‌ها؛
- ۲- نهادینه کردن مطالعه مفید به‌عنوان یک ارزش و عادت عمومی در جامعه؛
- ۳- فراهم‌سازی زیرساخت‌های فیزیکی، مجازی و انسانی کتاب‌خوانی شایسته ایران اسلامی؛
- ۴- زمینه‌سازی برای هدایت محتوای مطالعه آحاد جامعه؛
- ۵- توسعه فعالیت‌های بین‌المللی در زمینه تولید متون مکتوب، محتوا، کیفیت چاپ و تأثیر آن برافزایش مطالعه در داخل کشور.

ماده ۵- طرح‌ها

- ۱- نیازسنجی، تولید، تهیه، سفارش و حمایت از تولید متون مکتوب و قومی مطالعه مفید برای ایرانیان و فارسی‌زبانان؛
- ۲- اختصاص ساعت مطالعه مفید در برنامه هفتگی و درسی دانش‌آموزان؛
- ۳- ایجاد پیوند مناسب میان ارتقای شغلی با سطح مطالعه مفید و اعتلای دانش عمومی و تخصصی فرد؛
- ۴- ارائه سیرهای مطالعاتی مفید برای دانش‌آموزان و دانشجویان؛
- ۵- تدوین و اجرای طرح جامع مطالعه مفید برای بانوان؛
- ۶- طراحی و اجرای برنامه‌های ویژه و متنوع مطالعه مفید برای خردسالان کمتر از ۴ سال؛
- ۷- طراحی و اجرای برنامه‌های ویژه مطالعه مفید برای کودکان قبل از سن دبستان (بین ۴ تا ۶ سال)؛
- ۸- اجرای برنامه‌های مطالعه مفید برای گروه‌های خاص (سالمدان، نابینایان، ناشنویان، معلولین جسمی و ذهنی و...)
- ۹- تدوین و اجرای طرح اصلاح فرهنگ فارغ‌التحصیلی و تقویت فرهنگ عمومی برای کسب دانش در تمام عمر؛
- ۱۰- ایجاد و توسعه کتابخانه جامع مجازی زبان فارسی برای بهره‌برداری ایرانیان و فارسی‌زبانان جهان؛
- ۱۱- طراحی و استقرار زنجیره کتابخانه‌های عمومی در سراسر کشور مطابق نقشه راه توسعه کتابخانه‌ها، با تأکید بر کتابخانه‌های مرکزی استان و شهرستان، کتابخانه‌های استاندارد، کتابخانه‌های روستایی و سیار؛
- ۱۲- طراحی و استقرار معماری جدید کتابخانه‌های عمومی در راستای یادگیری مادام‌العمر، ارتقای خلاقیت و نوآوری، عضویت خانوادگی، تولید علم و ایجاد تعاملات محلی، منطقه‌ای و اجتماعی با حفظ حریم زن و مرد و ایجاد فضای امن برای اعضا؛
- ۱۳- تأمین متون مکتوب و منابع مطالعه مفید متناسب با تقسیمات مخاطبان (سنی، جنسیتی، سطح اطلاعات و...)
- ۱۴- برنامه‌ریزی در راه‌اندازی و ایجاد و مدیریت مناسب کتابخانه‌های ثابت و سیار در مساجد، مجتمع‌های مسکونی، آپارتمان‌ها، بقاع متبرکه و محل‌های تجمع عمومی و مدارس و دانشگاه‌ها و وسایل حمل‌ونقل عمومی؛
- ۱۵- طراحی، مدیریت و هدایت توسعه کتابخانه‌های خانگی و همراه؛

- ۱۶- برگزاری انواع جشنواره‌ها و مسابقات مشوق کتاب‌خوانی و نیز معرفی و تبلیغ کتاب‌های مفید؛
  - ۱۷- استقرار نظام تقدیر و تشویق خیرین کتابخانه‌ساز و اهداگران کتاب و فرهنگ‌سازی در این زمینه؛
  - ۱۸- استقرار نظام کنترل کیفی چاپ، فضا، منابع، امانت و...؛
  - ۱۹- تدوین و اجرای طرح ارتقای منزلت اجتماعی کتابداران به‌عنوان مشاوران امین؛
  - ۲۰- احداث فضای کتابخانه‌های عمومی به میزان نیم متر افزایش در هر سال به ازای هر ۱۰۰ نفر؛
  - ۲۱- عضویت مردم در کتابخانه با تشبیت نرخ رشد ۲ درصد افزایش در هر سال؛
  - ۲۲- طراحی و اجرای برنامه‌های متنوع رادیو و تلویزیونی جهت افزایش انگیزه مطالعه؛
  - ۲۳- محرومیت‌زدایی از مناطق محروم در امر مطالعه مفید و فروشگاه‌های کتاب؛
  - ۲۴- توجه به معرفی و تبلیغ متون مکتوب و محتوای آن در رسانه‌های عمومی؛
  - ۲۵- تأمین منابع کتابخانه‌های دانشجویی و ایجاد کتابخانه در خوابگاه‌های دانشجویی؛
  - ۲۶- توسعه دامنه کتابخانه‌های عمومی از طریق طرح وقف؛
  - ۲۷- توسعه نمایشگاه‌های ثابت و سیار عرضه متون مکتوب؛
  - ۲۸- برنامه‌ریزی برای تحول در دوره‌های دانشگاهی کتابداری.
- ماده ۶-** معرفی و اعضای کمیته جهت بررسی و پایش تحقق طرح «نهضت مطالعه مفید» کمیته دائمی نهضت مطالعه مفید مرکب از نمایندگان واجد اختیارات لازم از «وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی»، «نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور»، «وزارت آموزش و پرورش»، «وزارت علوم، تحقیقات و فناوری»، «سازمان صدا و سیما»، «سازمان تبلیغات اسلامی»، «ستاد عالی کانون‌های فرهنگی و هنری مساجد»، «معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری»، «سازمان بسیج مستضعفین»، «سازمان ملی جوانان»، «مرکز امور زنان و خانواده ریاست جمهوری»، «معاونت فرهنگی ستاد کل نیروهای مسلح کشور»، «شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه»، «شورای عالی استان‌ها»، «مرکز رسیدگی به امور مساجد»، «کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان» و «جهاد دانشگاهی» تشکیل می‌شود.
- تبصره-** سایر دستگاه‌ها و سازمان‌ها برحسب مباحث مطرح در کمیته دعوت خواهند شد.
- ماده ۷-** ریاست و دبیرخانه کمیته ریاست کمیته به عهده دبیر شورای فرهنگ عمومی کشور و دبیرخانه آن در نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور مستقر خواهد بود.
- ماده ۸-** وظایف کمیته وظیفه تدوین برنامه‌های هر یک از طرح‌ها، تنظیم وظایف دستگاه‌های مذکور در ماده ۷، نظارت بر انجام وظایف و رصد تحقق اهداف و طرح‌ها بر عهده کمیته دائمی نهضت مطالعه مفید می‌باشد. این کمیته همچنین موظف است هر سه ماه گزارش خود را به شورای فرهنگ عمومی ارائه دهد.
- ماده ۹-** کمیته‌های استانی به‌منظور تحقق مفاد طرح «نهضت مطالعه مفید» در سراسر کشور، کمیته‌هایی با ترکیب هم‌تراز در ماده ۷ در استان‌ها و شهرستان‌های کشور تشکیل می‌گردد. ریاست این کمیته‌ها در استان به عهده رؤسای انجمن کتابخانه‌های عمومی استان «استاندارد» و در شهرستان «فرماندار» و دبیر کمیته در استان و شهرستان به ترتیب مدیرکل و مدیر نهاد کتابخانه‌های عمومی و دبیرخانه آن نیز در نهاد کتابخانه‌های عمومی هر استان و شهرستان مستقر می‌گردد.
- ماده ۱۰-** گزارش و ارزیابی هر دستگاه بایستی هر شش ماه یک‌بار گزارش عملکرد خود را بر اساس قالب‌های تعیین‌شده به کمیته دائمی نهضت مطالعه مفید ارائه نماید تا میزان پیشرفت شاخص‌های متخذ از اهداف خود تعیین گردد. گزارش‌های وصولی موردبررسی و ارزیابی قرار گرفته و نتایج به «شورای فرهنگ عمومی» ارسال می‌گردد.
- ماده ۱۱-** این مصوبه در ۱۱ ماده و یک تبصره در جلسه ۶۷۳ مورخ ۸۹/۸/۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی به

سند نقشه جامع علمی کشور

مصوب جلسه ۶۷۹ مورخ ۱۴ دی ۱۳۸۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مقدمه

دستیابی به آرمان‌های بلند نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران مستلزم تلاش همه‌جانبه در تمام ابعاد فرهنگی، علمی، اجتماعی و اقتصادی است. از این‌رو تدوین و اجرای برنامه‌های پیشرفت در بازه‌های زمانی معین و اختصاص منابع لازم برای تحقق اهداف این برنامه‌ها از لوازم ضروری احراز جایگاهی در شأن ایران اسلامی است. از سوی دیگر مقوله علم و فناوری از مهم‌ترین زیرساخت‌های پیشرفت کشور و ابزار جدی رقابت در عرصه‌های مختلف است. به این ترتیب تحقق آرمان‌های متعالی انقلاب اسلامی ایران نظیر احیای تمدن عظیم اسلامی، حضور سازنده، فعال و پیشرو در میان ملت‌ها و کسب آمادگی برای برقراری عدالت و معنویت در جهان در گرو پیشرفتی همه‌جانبه در علم است؛ علمی که دارای سه شاخصه عدالت، معنویت و عقلانیت است. در پرتو چنین علمی است که جامعه بشری آمادگی تحقق حکومت جهانی انسان کامل را یافته و در سایه چنین حکومتی ظرفیت و استعداد‌های بشر به شکوفایی و کمال خواهد رسید.

تحقق این هدف نیازمند ترسیم نقشه راهی است که در آن نحوه طی مسیر، منابع و امکانات لازم، تقسیم‌کار در سطح ملی و الزامات طی این مسیر به‌طور شفاف و دقیق مشخص شده باشد. از این‌رو لازم است چشم‌انداز و راهبردهای علم و فناوری در سطوح کلان و عملیاتی تر نظیر برنامه‌های پنج‌ساله توسعه کشور، تدوین شود. در ترسیم این نقشه کوشش شده، تا با الهام‌گیری از اسناد بالادستی و بهره‌گیری از ارزش‌های بنیادین آن‌ها و توجه به اهداف راهبردی نظام جمهوری اسلامی ایران، چشم‌انداز علم و فناوری در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی تبیین شود. در این چشم‌انداز، «جمهوری اسلامی ایران با اتکال به قدرت لایزال الهی و با احیای فرهنگ و برپایی تمدن نوین اسلامی - ایرانی برای پیشرفت ملی، گسترش عدالت و الهام‌بخشی در جهان، کشوری برخوردار از انسان‌های صالح، فرهیخته، سالم و تربیت‌یافته در مکتب اسلام و انقلاب و با دانشمندانی در تراز برترین‌های جهان؛ توانا در تولید و توسعه علم و فناوری و نوآوری و به‌کارگیری دستاوردهای آن و پیشتاز در مرزهای دانش و فناوری با مرجعیت علمی در جهان» خواهد بود.

رهبر معظم انقلاب اسلامی با درکی هوشمندانه از ظرفیت کشور در ایفای این نقش خطیر و نیز با اشراف بر امکانات و استعداد‌های عظیم موجود در کشور، خواستار هدف‌گذاری دقیق در زمینه علم و فناوری و برنامه‌ریزی‌های عملیاتی، زمان‌بندی‌شده و یکپارچه در سطوح مختلف این عرصه شده‌اند. ایشان بارها بر لزوم بهره‌برداری بهینه از مجموعه منابع کشور برای حرکتی منظم و پیوسته از وضعیت موجود به جایگاه علمی آرمایی، در قالب نقشه جامع علمی کشور تأکید داشته‌اند. این تأکیدات در کنار رهنمودهای سال‌های گذشته معظم‌له با مضامین جنبش نرم‌افزاری و نهضت تولید علم و نیز انتظار جدی ایشان برای اهتمام و جدیت در مسیر پیشرفت علمی کشور موجب گردید که تدوین نقشه جامع علمی کشور به‌طور ویژه در دستور کار شورای عالی انقلاب فرهنگی قرار گیرد.

نقشه جامع علمی کشور بنا به تعریف، مجموعه‌ای است جامع و هماهنگ و پویا و آینده‌نگر، شامل مبانی، اهداف، سیاست‌ها و راهبردها، ساختارها و الزامات تحول راهبردی علم و فناوری مبتنی بر ارزش‌های اسلامی برای دستیابی به اهداف چشم‌انداز بیست‌ساله کشور در این سند تلاش شده بر مبانی ارزشی و بومی کشور، تجربیات گذشته و نظریه‌ها و نمونه‌های علمی و تجارب عملی تکیه شود. در این خصوص توجه به نکات زیر ضروری است:

- نقشه جامع علمی کشور در چارچوب رهنمودهای رهبر کبیر انقلاب اسلامی (ره) و مقام معظم رهبری و قانون

اساسی جمهوری اسلامی ایران است و با پیش‌بینی سازوکارهای لازم بروز رسانی، توانایی تبیین ساحت علمی الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت را دارا می‌باشد.

- این نقشه حاصل برنامه‌ریزی و فعالیت و تلاش کارگروه‌های متعدد کارشناسی در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛ معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛ انجام پژوهش‌های گوناگون؛ بهره گرفتن از پژوهش‌های موجود و مشارکت جمع‌زبانی از صاحب‌نظران و اندیشمندان عرصه علم و فناوری کشور اعم از دست‌اندرکاران سیاست‌گذاری و مدیریت کلان نظام علمی کشور، مدیران، اساتدان و پژوهشگران دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها، قطب‌ها و انجمن‌های علمی، کارشناسان آموزش و پرورش، صاحب‌نظران حوزه علمیه قم و مدیران و مسؤولان علم و فناوری از دستگاه‌ها و بخش‌های اجرایی کشور است که از همه آنان قدردانی و تشکر می‌شود.

- مجموعه پژوهش‌ها و آرای صاحب‌نظران که پشتوانه علمی و پژوهشی این نقشه محسوب می‌شوند در قالب مجلدات متعدد تحت عنوان اسناد پشتیبان نقشه جامع علمی کشور تنظیم و برای بهره‌برداری به تدریج توسط دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی در دسترس عموم قرار می‌گیرد.

با ابلاغ نقشه جامع علمی کشور لازم است کلیه دستگاه‌های اجرایی و نهادها نهایت تلاش خود برای اجرای کامل برنامه‌ها و انجام اقدامات لازم را به‌کار گیرند. امید است که با اجرای این نقشه زمینه و بستر لازم برای تحقق کامل اهداف نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران و انتظارات به‌حق مقام معظم رهبری از جامعه علمی فراهم شود، ان‌شاء...
فصل اول - ارزش‌های بنیادین و الگوی نظری نقشه جامع علمی کشور

۱-۱- مبانی و ارزش‌های بنیادین نقشه جامع علمی کشور

مبانی ارزشی نظام علم و فناوری کشور بر پایه مبانی نظری که در مجموعه اسناد پشتیبان نقشه جامع علمی کشور ارائه شده، استوار است و به‌مثابه روح حاکم بر حرکت علمی کشور، مشخص‌کننده جهت‌گیری‌های نظام و اولویت‌ها و بایده‌نبایدها در عرصه‌های آموزش، پرورش، پژوهش و فناوری برای حرکت در مسیر بسط اندیشه الهی و گسترش اندیشه حاکمیت جهانی و نیل به جامعه جهانی سرشار از عدالت و توحید تحت مدیریت انسان کامل است. مهم‌ترین این ارزش‌ها عبارتند از:

- ۱- حاکمیت جهان‌بینی توحیدی اسلام در کلیه ابعاد علم و فناوری؛
- ۲- علم‌هدایتگر و هدفمندی آخرت‌گرایانه علم و فناوری؛
- ۳- عدالت‌محوری، پرورش استعدادها و دستیابی همگان به‌خصوص مستضعفان در حوزه علم و فناوری، و تقویت خلاقیت، نوآوری و خطرپذیری در علم؛
- ۴- کرامت انسان با تکیه بر فطرت حقیقت‌جو، عقل‌گرا، علم‌طلب و آزادگی وی؛
- ۵- آزاداندیشی و تبادل آراء و تضارب افکار (جدال احسن)؛
- ۶- توجه به اصل عقلانیت، تکریم علم و عالم، ارزشمندی ذاتی علم و ضرورت احترام حقوقی و اخلاقی به آفرینش‌های فکری - علمی؛ و دستاوردهای علمی بشری و بهره‌گیری از آن‌ها در چارچوب نظام ارزشی اسلام؛
- ۷- علم و فناوری کمال آفرین، توانمندساز، ثروت‌آفرین و هماهنگ با محیط‌زیست و سلامت معنوی و جسمی و روانی و اجتماعی آحاد جامعه؛
- ۸- ایجاد تحول بنیادین علمی به‌خصوص در بازبینی و طراحی علوم انسانی در چارچوب جهان‌بینی اسلامی؛
- ۹- تعامل فعال و الهام‌بخش با محیط جهانی و فرآیندهای توسعه علم و فناوری در جهان؛
- ۱۰- اخلاق‌محوری، تقدم مصالح عمومی بر منافع فردی و گروهی، تقویت روحیه تعاون و مشارکت و مسؤولیت‌پذیری آحاد جامعه علمی و نهادهای مرتبط با آن.

۲-۱- ویژگی‌های اصلی الگوی نظام علم و فناوری و نوآوری و نوآوری الگوی مناسب نظام علم و فناوری و نوآوری ویژه جامعه ایرانی که به دنبال احیای فرهنگ و ایجاد تمدن نوین اسلامی- ایرانی است باید ویژگی‌های اصلی زیر را داشته باشد:

۱- ترکیب عرضه‌محوری و تقاضامحوری:

با توجه به اهداف و آرمان‌ها و اولویت‌های بلندمدت نظام و کافی نبودن تقاضاهای بخش‌های اقتصادی و صنعتی از موارد مذکور، برخی حوزه‌های اولویت‌دار باید مورد حمایت ویژه قرار گیرند. این وجه از نظام علم و فناوری معطوف به تولید و عرضه دانش بر مبنای اهداف و آرمان‌های جامعه است. از سوی دیگر افزایش تقاضای نظام‌های فرهنگی، سیاسی، صنعتی و اقتصادی ملی و فراملی و در نتیجه تجاری کردن دانش و فناوری، اهمیت ویژه‌ای در پیشرفت همه‌جانبه و پایدار کشور دارد. بنابراین، الگوی مناسب برای نظام علم و فناوری جامعه ایرانی در این زمینه ترکیبی از الگوهای عرضه‌محوری و تقاضامحوری است.

۲- اجتماع دو رویکرد برون‌مداری و درون‌مداری:

نظام علم و فناوری جامعه ایرانی از نظر توجه به نیازها و قابلیت‌ها و ظرفیت‌های بومی و مزیت‌های نسبی کشور، درون‌مدار است. از سوی دیگر با توجه به فرصت‌های پیشرو در جهان و کشورهای اسلامی، در عرصه علم و فناوری با جهان اسلام و سایر کشورها مشارکت فعال دارد و بنابراین در این زمینه برون‌مدار است.

۳- تلفیق آموزش با تربیت و پژوهش و مهارت:

از آنجاکه علم و عمل توأمان، عامل پیشرفت همه‌جانبه و پایدار کشور است، باید الگوی تفکیکی حاکم بر نظام فعلی علم و فناوری به سرعت در جهت الگویی تلفیقی تحول یابد. بدین منظور این تلفیق باید از آموزش ابتدایی آغاز و در تمام دوره‌های آموزشی ادامه یابد و در نتیجه الگوی آموزشی حافظه‌مدار فعلی جای خود را به الگوی مبتنی بر یادگیری دانش به همراه تربیت انسان‌ها و پرورش مهارت‌ها و پژوهش بدهد. در نظام آموزش عالی نیز رویکرد پژوهش‌محوری تقویت خواهد شد.

فصل دوم- وضع مطلوب علم و فناوری

وضع مطلوب علم و فناوری بر مبنای وضع موجود علم و فناوری و تحلیل نقاط قوت و ضعف و فرصت‌ها و تهدیدها که در مجموعه اسناد پشتیبان نقشه جامع علمی آمده تدوین گردیده است.

۱-۲- چشم‌انداز علم و فناوری جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی

جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی در علم و فناوری، با اتکال به قدرت لایزال الهی و با احیای فرهنگ و برپایی تمدن نوین اسلامی- ایرانی برای پیشرفت ملی، گسترش عدالت و الهام بخشی در جهان، کشوری خواهد بود:

- برخوردار از انسان‌های صالح، فرهیخته، سالم و تربیت‌شده در مکتب اسلام و انقلاب و با دانشمندانی در طراز برترین‌های جهان؛

- توانا در تولید و توسعه علم و فناوری و نوآوری و به‌کارگیری دستاوردهای آن؛

- پیشتاز در مرزهای دانش و فناوری با مرجعیت علمی در جهان.

۲-۲- اهداف کلان نظام علم و فناوری کشور

۱- دستیابی به جایگاه اول علم و فناوری در جهان اسلام و احراز جایگاه برجسته علمی و الهام‌بخشی در جهان؛

۲- استقرار جامعه دانش‌بنیان، عدالت‌محور و برخوردار از انسان‌های شایسته و فرهیخته و نخبه برای احراز مرجعیت علمی در جهان؛

۳- تعمیق و گسترش آموزش‌های عمومی و تخصصی همراه با تقویت اخلاق و آزاداندیشی و روحیه خلاقیت در

- آحاد جامعه، به‌ویژه نسل جوان؛
- ۴- دستیابی به توسعه علوم و فناوری‌های نوین و نافع، متناسب با اولویت‌ها و نیازها و مزیت‌های نسبی کشور؛ و انتشار و به‌کارگیری آن‌ها در نهادهای مختلف آموزشی و صنعتی و خدماتی؛
  - ۵- افزایش سهم تولید محصولات و خدمات مبتنی بر دانش و فناوری داخلی به بیش از ۵۰ درصد تولید ناخالص داخلی کشور؛
  - ۶- ارتقای جایگاه زبان فارسی در بین زبان‌های بین‌المللی علمی؛
  - ۷- کمک به ارتقای علم و فناوری در جهان اسلام و احیای موقعیت محوری و تاریخی ایران در فرهنگ و تمدن اسلامی؛
  - ۸- گسترش همکاری در حوزه‌های علوم و فناوری با مراکز علمی معتبر بین‌المللی.
- ۲-۳- اهداف بخشی نظام علم، فناوری و نوآوری کشور
  - ۱- دستیابی آحاد جامعه به سطح مناسب دانش عمومی و از بین رفتن بی‌سوادی؛
  - ۲- پوشش کامل دوره آموزش عمومی؛
  - ۳- ایجاد نظام آموزشی مناسب برای هدایت دانش‌آموزان در جهت:
    - ۱-۳- کسب فضایل، شناخت مسؤلیت‌ها و وظایف در برابر خدا، خود، جامعه و خلقت؛
    - ۲-۳- تقویت قدرت تفکر و خردورزی؛
    - ۳-۳- کسب آمادگی برای ورود به زندگی مستقل و تشکیل خانواده؛
    - ۴-۳- حضور مسؤولانه و مؤثر در نظام اجتماعی؛
  - ۳-۵- پرورش استعدادهاى شغلی و پدید آوردن آینده‌شغلی برای برآوردن نیازهای جامعه؛
  - ۳-۶- پرورش استعدادهاى علمی برای ورود به دوره تخصصی؛
  - ۴- دستیابی به سطح دانش و مهارت نیروی کار کشور متناسب با معیار جهانی و در جهت پاسخگویی به نیازهای جامعه و بازار کار داخلی و بین‌المللی؛
  - ۵- کسب رتبه نخست در رتبه‌بندی دانشگاه‌های جهان اسلام و احراز جایگاه شاخص در بین دانشگاه‌های دنیا؛
  - ۶- دستیابی به نسبت مطلوب تعداد دانشجویان تحصیلات تکمیلی به کل دانشجویان متناسب با سطح‌بندی دانشگاه‌ها و نیازهای کشور؛
  - ۷- ارتقای سطح مطلوب تولید علم در علوم انسانی بر اساس مبانی اسلامی و نیازهای بومی؛
  - ۸- تثبیت جایگاه کشور در:
    - علوم و فناوری‌های حوزه نفت و گاز به‌منظور دستیابی به نقش محوری در منطقه؛
    - فناوری اطلاعات به‌منظور کسب جایگاه اول در حوزه علم و فناوری در جهان اسلام؛
    - فناوری زیستی به‌منظور کسب ۳ درصد از بازار جهانی مربوطه؛
    - فناوری‌های نانو و میکرو به‌منظور کسب ۲ درصد از بازار جهانی مربوطه.
  - ۹- کسب دانش طراحی و ساخت نیروگاه‌های هسته‌ای، دستیابی به دانش انرژی گداخت و دستیابی به فناوری اعزام انسان به فضا و کسب دانش طراحی و ساخت و پرتاب ماهواره به مدار زمین آهنگ (GEO)، با مشارکت جهان اسلام و همکاری‌های بین‌المللی.

۲-۴- کمیت‌های مطلوب اهم^۱ شاخص‌های کلان علم و فناوری کشور^۲

مطلوب در سال ۱۴۰۴	شاخص		سرمايه انساني ^۳	۱
نزدیک به ۱۰۰ درصد	میزان واقعی دوره آموزش عمومی (ابتدایی و راهنمایی)			
۹۵ درصد	میزان واقعی دوره متوسطه			
۶۰ درصد	مقدار ناخالص ثبت‌نام در آموزش عالی (از جمعیت ۱۸ تا ۲۴ سال کشور)		سهم دانشجویان تحصیلات تکمیلی از کل دانشجویان	
۳۰ درصد				
۳/۵ درصد	سهم دانشجویان دکتری از کل دانشجویان		تعداد فارغ التحصیلان دانشگاهی (سالانه)	
۱.۲۰۰.۰۰۰ نفر				
-	تعداد پژوهشگر تمام‌وقت		درصد پژوهشگران تمام‌وقت	
۱۰ درصد	دولت			
۵۰ درصد	مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و حوزه‌های علمیه		بنگاه‌های اقتصادی- تجاری- صنعتی و نهادهای عمومی و غیرانتفاعی	
۴۰ درصد				
۲.۰۰۰ نفر	تعداد اعضای هیأت علمی تمام‌وقت در یک میلیون نفر جمعیت		نسبت متخصصان ایرانی مقیم خارج به کل متخصصان کشور	
-				
-	میزان نفوذ فرهنگ و ارزش‌های اسلامی در محیط‌های علمی		میزان پایبندی به اعتقادات و باورهای اسلامی	
-				
-	میزان التزام افراد به احکام اسلامی در محیط‌های علمی		میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای	
-				
-	میزان اعتماد به توان خودی در توسعه کشور		میزان پایبندی به قانون	
-				
-	میزان پایبندی به انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی و قانون اساسی		اخلاق و ایمان	
-				

۱. شاخص‌های تفصیلی علم و فناوری در مجموعه اسناد پشتیبانی نقشه جامع علمی کشور موجود است.

۲. در ارتباط با شاخص‌های کیفی و یا شاخص‌هایی که کمیت مطلوب آنها در افق ۱۴۰۴ مشخص نشده است به فصل ۵ بخش ۵-۲ بند ۳ مراجعه شود.

۳. توزیع کمیت‌های مرتبط با سرمایه انسانی در حوزه‌های مختلف با توجه به نیاز واقعی کشور توسط ستاد راهبردی نقشه جامع تصویب خواهد شد. البته در حوزه علوم انسانی کمیت‌های مطلوب توسط شورای تخصصی تحول علوم انسانی پیشنهاد خواهد شد.

بخش نهم - سیاست‌ها، شاخص‌ها و اسنادها

۸۰۰	تعداد مقالات در هر میلیون نفر از جمعیت (PPP)		انتشارات علمی	۳
۱۵	میزان استنادات در واحد انتشارات (CPP)			
۱۰	نسبت فارغ‌التحصیلان دانشگاهی و حوزوی به مقالات نمایه‌سازی شده در نمایه‌های بین‌المللی			
۰/۴۰	نسبت مقالات نمایه‌سازی شده در سطح بین‌المللی به تعداد اعضای هیأت علمی			
-	تعداد مقالات منتشرشده در مجموعه مقالات کامل همایش‌های معتبر علمی داخلی و خارجی به تفکیک			
-	تعداد مقالات منتشرشده به زبان فارسی در مجلات نمایه شده در پایگاه‌های بین‌المللی معتبر			
-	تعداد کتب علمی تخصصی تألیف‌شده و انتشاریافته توسط دانشگاه‌ها، مراکز تحقیقاتی و ناشران معتبر علمی			
۱۶۰ نشریه با فاکتور تأثیر بالاتر از ۳	شمار نشریات با نمایه بین‌المللی معتبر			
۵۰۰۰۰	معتبر ملی ^(۱)	تعداد اختراعات و اکتشافات به ثبت رسیده به تفکیک ملی و بین‌المللی	فناوری و نوآوری	۴
۱۰۰۰۰	معتبر بین‌المللی			
۱۵۰۰	نسبت فارغ‌التحصیلان دانشگاهی به اختراعات ثبت‌شده در پایگاه‌های معتبر بین‌المللی			
۰/۱۵	نسبت اختراعات ثبت‌شده در پایگاه‌های معتبر بین‌المللی به تعداد اعضای هیأت علمی			
-	شاخص نوآوری			
-	شاخص دستیابی فناوری			
-	تعداد فناوری‌های پیشرفته کشور با رتبه جهانی بالا (۲۰ و بالاتر)			
-	تعداد شرکت‌های دانش‌بنیان			
-	تعداد مقالات علمی معتبر با بیش از یک نویسنده		کار گروهی	۵
-	تعداد ثبت اختراعات با بیش از یک نام			
-	تعداد طرح‌های تحقیقاتی با بیش از یک مجری			
۷ درصد	آموزش	سهم هزینه‌های آموزش و تحقیقات از تولید ناخالص داخلی	سرمایه‌گذاری و تأمین مالی	۶
۴ درصد	تحقیقات			
۵۰ درصد	سهم بخش غیردولتی در تأمین هزینه‌های تحقیقات			
-	نسبت هزینه‌کرد اعتبارات تحقیقاتی در اولویت‌های علم و فناوری به کل اعتبارات تحقیقاتی کشور			
-	حجم قراردادهای مشاوره و پژوهشی صنعت با مراکز تحقیقاتی و دانشگاهی			
-	سهم هزینه‌کرد تحقیق و توسعه از کل هزینه‌های بخش صنعت			
-	سهم هزینه‌کرد تحقیق و توسعه صنعت در مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی از کل هزینه‌های بخش صنعت			

۱. ستاد راهبردی نقشه جامع علمی کشور براساس بند (ب) بخش (۵-۱) نهاد متولی اعتبار سنجی اختراعات و اکتشافات را معرفی خواهد نمود.

-	تعداد مقالات مشترک با کشورهای دیگر به‌ویژه کشورهای اسلامی	مشارکت بین‌المللی	۷
-	تعداد پژوهش‌های بین‌المللی مشارکتی		
-	تعداد حوزه‌های علمی جدیدالتأسیس کشور برای نخستین بار در دنیا		
-	تعداد دانشمندان برجسته و مؤثر در مدیریت مجامع بین‌المللی		
-	تعداد سخنرانان مدعو و اعضای کمیته‌های علمی و راهبردی همایش‌های معتبر بین‌المللی		
۲۲۵۰	تعداد مقالات بسیار پر استناد		
حداقل ۵ دانشگاه	تعداد دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی که در رتبه‌بندی جهانی جزء ۱۰ درصد بهترین مراکز هستند		
-	میزان جذب دانشجویان و متخصصان دیگر کشورها	آمایش آموزشی	۸
-	توزیع رشته‌ها و تناسب آن با نیازهای مناطق مختلف کشور		
-	امکان ورود استعدادهای مناطق مختلف به دانشگاه‌ها		
-	امکان دسترسی به تحصیلات تکمیلی برای استعدادهای مناطق مختلف	اثربخشی	۹
۴ درصد	درصد رشد سالیانه سرانه تولید ناخالص داخلی ناشی از علم و فناوری		
-	درصد کاهش میزان بیکاری به دلیل توسعه علم و فناوری		
-	میزان رشد شاخص توسعه انسانی		
بیش از ۵۰ درصد	سهم تولید محصولات و خدمات مبتنی بر دانش و فناوری داخلی از تولید ناخالص داخلی کشور		
-	سهم صادرات مبتنی بر فناوری‌های بالا از کل صادرات غیرنفتی کشور به درصد		
-	صدور خدمات فنی و مهندسی		
۵۰ درصد	سهم ارزش‌افزوده تولیدی صنایع با فناوری بالا و متوسط از کل ارزش‌افزوده تولیدی کشور		
	میزان مشارکت دانشمندان و محققان کشور در تصمیم‌گیری امور مربوط به علم و فناوری		

فصل سوم- اولویت‌های علم و فناوری کشور

۳-۱- اهداف اولویت‌بندی و رویکرد پشتیبانی از اولویت‌ها

استخراج اولویت‌های علم و فناوری کشور در سند حاضر ترکیب رویکردهای مزیت‌محور، نیازمحور، مرزشکن و آینده‌نگر است. بر این اساس و به‌منظور تحقق اولویت‌ها، نوع پشتیبانی از آن‌ها بسته به وضع موجود علوم و فناوری‌های مرتبط و نوع توسعه کمی و تحول و ارتقای کیفی موردنظر در طیف وسیعی از پشتیبانی‌های فکری، مالی، قانونی، منابع انسانی و مدیریتی متغیر خواهد بود. برخی رویکردهای پشتیبانی از اولویت‌های علم و فناوری عبارتند از:

- هدایت سرمایه‌گذاری‌ها از طریق برنامه‌های پنج‌ساله و بودجه‌های سالیانه و ردیف‌ها و تسهیلات مالی متمرکز؛
- هدایت نظام آموزش برای تأمین و جذب نیروهای نخبه و متخصص موردنیاز در حوزه‌های اولویت‌دار؛
- اصلاح و ایجاد ساختارها و فرایندها، تنظیم و تدوین و تصویب سیاست‌ها و ضوابط تشویقی خاص برای رشد سریع (میانبر) در حوزه‌های اولویت‌دار؛

۳-۲- اولویت‌های علم و فناوری کشور

از آنجاکه حصول اطمینان از رشد و شکوفایی در برخی از اولویت‌ها نیازمند توجه و هدایت و پشتیبانی در سطوح کلان مدیریتی کشور است و در برخی دیگر رشد و توسعه با پشتیبانی مدیریت‌های میانی و تخصیص غیرمتمرکز منابع حاصل خواهد شد، اولویت‌ها به ترتیب در سه سطح الف و ب و ج تنظیم شده‌اند. این دسته‌بندی ناظر بر نحوه و میزان تخصیص منابع، اعم از مالی و انسانی و توجه مدیران و مسئولان است.

اولویت‌های الف

در فناوری^۱: فناوری هوافضا فناوری اطلاعات و ارتباطات- فناوری هسته‌ای^۲ فناوری‌های نانو و میکرو - فناوری‌های نفت و گاز: فناوری زیستی - فناوری‌های زیست‌محیطی^۳ فناوری‌های نرم و فرهنگی؛ در علوم پایه و کاربردی: ماده چگال- سلول‌های بنیادی و پزشکی مولکولی- گیاهان دارویی- بازیافت و تبدیل انرژی- انرژی‌های نو و تجدیدپذیر- رمزنگاری و کدگذاری- علوم شناختی و رفتاری؛ در علوم انسانی و معارف اسلامی: مطالعات قرآن و حدیث- کلام اسلامی- فقه تخصصی- اقتصاد، جامعه‌شناسی، علوم سیاسی، حقوق، روان‌شناسی، علوم تربیتی و مدیریت مبتنی بر مبانی اسلامی- فلسفه‌های مضاف متکی بر حکمت اسلامی- فلسفه ولایت و امامت- اخلاق کاربردی و حرفه‌ای اسلامی- سیاست‌گذاری و مدیریت علم، فناوری و فرهنگ - زبان فارسی در مقام زبان علم؛

در سلامت: سیاست‌گذاری و اقتصاد سلامت- دانش پیشگیری و ارتقای سلامت با تأکید بر بیماری‌های دارای بار بالا و معضلات بومی- الگوهای شیوه زندگی سالم منطبق با آموزه‌های اسلامی- استفاده از الگوهای تغذیه بومی؛ در هنر: حکمت و فلسفه هنر- هنرهای اسلامی ایرانی- هنرهای مرتبط با انقلاب اسلامی و دفاع مقدس- اقتصاد هنر- فیلم و سینما- رسانه‌های مجازی با تأکید بر پویانمایی و باری‌های رایانه‌ای- معماری و شهرسازی اسلامی- ایرانی- موسیقی سنتی و بومی ایران- ادبیات و شعر و داستان‌نویسی- طراحی هنری ایرانی اسلامی و لباس و فرش ایرانی.

اولویت‌های ب

در فناوری- لیزر- فوتونیک- زیست حسگرها- حسگرهای شیمیایی- مکاترونیک- خودکارسازی و رباتیک- نیم‌رساناها- کشتی‌سازی- مواد نو ترکیب- بسپارها (پلیمرها)- حفظ و احیای ذخایر ژنی- اکتشاف و استخراج مواد معدنی- پیش‌بینی و مقابله با زلزله و سیل- پدافند غیرعامل؛ در علوم پایه و کاربردی: ژئوفیزیک- ایمنی زیستی- بیوانفورماتیک- اپتیک- فیزیک انرژی‌های بالا و ذرات بنیادی- محاسبات و پردازش اطلاعات کوانتومی- نجوم و کیهان‌شناسی- فیزیک اتمی و شتابگرها- علوم ژنی- محاسبات نرم و سیستم‌های فازی- توپولوژی؛

در علوم انسانی و معارف اسلامی- اخلاق اسلامی و مطالعات بین‌رشته‌ای آن- الهیات- عرفان اسلامی- فلسفه: غرب‌شناسی انتقادی- کارآفرینی و مهارت‌افزایی- تاریخ اسلام و ایران و انقلاب اسلامی- مطالعات زنان و خانواده مبتنی بر مبانی اسلامی- تاریخ علم (با رویکرد تاریخ اسلام و ایران)- جغرافیای سیاسی؛ در سلامت: داروهای جدید و نو ترکیب- مدیریت اطلاعات و دانش سلامت- طب سنتی- تجهیزات پزشکی- سلولی و مولکولی- ژن درمانی- فرآورده‌های زیستی- فناوری تغذیه؛ در هنر: مطالعات انتقادی هنر مدرن- مطالعات تطبیقی حوزه‌های هنر- هنرهای سنتی و صنایع دستی- خوشنویسی- هنرهای نمایشی- مباحث میان‌رشته‌ای هنر و شاخه‌های علوم با تأکید بر نگاه اسلامی.

اولویت‌های ج

۱. علوم مورد نیاز هر دسته از فناوری‌ها در همان سطح از اولویت‌ها قرار می‌گیرند.

۲. از جمله شکافت و گداز.

۳. از جمله مدیریت و فناوری آب، خاک و هوا- مدیریت پسماند- بیابان‌زدایی- مبارزه با خشکسالی و شوری.

در فناوری- اپتوالکترونیک- کاتالیست‌ها- مهندسی پزشکی- آلیاژهای فلزی- مواد مغناطیسی- سازه‌های دریایی- حمل‌ونقل ریلی- ایمنی حمل‌ونقل- ترافیک و شهرسازی- مصالح ساختمانی سبک و مقاوم- احیای مراتع و جنگل‌ها و بهره‌برداری از آن‌ها- فناوری‌های بومی؛

در علوم پایه و کاربردی: جبر و ریاضیات غیرخطی- ریاضیات گسسته و ترکیباتی- آنالیز تابعی و همساز: سیستم‌های دینامیکی و احتمال- کنترل و بهینه‌سازی- زیست ریاضی- پلاسما- بیوفیزیک- فیزیک سیستم‌های پیچیده: بیوشیمی- شیمی سبز: مواد سیلیکونی- تکتونیک و زمین‌شناسی مهندسی- فرآوری و استحصال و تلخیص مواد آلی و معدنی- مخاطرات زیست‌محیطی- تغییرات اقلیمی- اقیانوس‌شناسی و علوم دریایی- تنش‌های زیستی و غیر زیستی- تولید ارقام و گونه‌های مناسب با بهره‌برداری از تنوع زیستی- بهینه‌سازی الگوی کشت منطقه‌ای- جامعه‌شناسی زیستی؛

در سلامت: علوم میان‌رشته‌ای بین علوم پایه با علوم بالینی- مقابله با انواع اعتیاد: ایمنی غذایی- امنیت غذایی؛

فصل چهارم- راهبردها و اقدامات ملی برای توسعه علم و فناوری در کشور

۴-۱- راهبردهای کلان توسعه علم و فناوری در کشور

راهبرد کلان ۱- اصلاح ساختارها و نهادهای علم و فناوری و انسجام بخشیدن به آن‌ها و هماهنگ‌سازی نظام تعلیم و تربیت، در مراحل سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی کلان؛

راهبرد کلان ۲- توجه به علم و تبدیل آن به یکی از گفتمان‌های اصلی جامعه و ایجاد فضای مساعد، برای شکوفایی و تولید علم و فناوری بر مبنای آموزه‌های اسلامی از طریق توسعه و تعمیق و به‌کارگیری مؤلفه‌های فرهنگی، اجتماعی و سیاسی؛

راهبرد کلان ۳- جهت دادن چرخه علم و فناوری و نوآوری به ایفای نقشی مؤثرتر در اقتصاد؛

راهبرد کلان ۴- نهادینه کردن مدیریت دانش و ابتعای مدیریت جامعه بر اخلاق و دانش بر اساس الگوهای ایرانی- اسلامی در نهادهای علمی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و دفاعی- امنیتی؛

راهبرد کلان ۵- نهادینه کردن نگرش اسلامی به علم و تسریع در فرایندهای اسلامی شدن نهادهای آموزشی و پژوهشی؛

راهبرد کلان ۶- تحول و نوسازی نظام تعلیم و تربیت اعم از آموزش و پرورش و آموزش عالی به‌منظور انطباق با مبانی تعلیم و تربیت اسلامی و تحقق اهداف کلان نقشه؛

راهبرد کلان ۷- جهت‌دهی آموزش، پژوهش، فناوری و نوآوری به سمت حل مشکلات و رفع نیازهای واقعی و اقتضات کشور با توجه به آمایش سرزمین و نوآوری در مرزهای دانش برای تحقق مرجعیت علمی؛

راهبرد کلان ۸- تربیت و توانمندسازی سرمایه انسانی با تأکید بر پرورش انسان‌های متقی و کارآفرین و خودباور و خلاق، نوآور و توانا در تولید علم و فناوری و نوآوری متناسب با ارزش‌های اسلامی و نیازهای جامعه؛

راهبرد کلان ۹- تعامل فعال و اثرگذار در حوزه علم و فناوری با کشورهای دیگر به‌ویژه کشورهای منطقه و جهان اسلام؛

راهبرد کلان ۱۰- متحول‌سازی و ارتقای کمی و کیفی علوم انسانی و هنر مبتنی بر معارف اسلامی؛

راهبرد کلان ۱۱- جهت‌دهی به چرخه علم و فناوری و نوآوری برای ایفای نقش مؤثرتر در حوزه علوم پزشکی و سلامت؛

راهبرد کلان ۱۲- جهت‌دهی به چرخه علم و فناوری و نوآوری برای ایفای نقش مؤثرتر حوزه فنی و مهندسی؛ راهبرد کلان ۱۳- توسعه و تعمیق و تقویت آموزش و پژوهش در حوزه علوم پایه.

۴-۲ راهبردها و اقدامات ملی متناسب با راهبردهای کلان توسعه علم و فناوری در کشور

راهبرد کلان ۱- اصلاح ساختارها و نهادهای علم و فناوری و انسجام بخشیدن به آن‌ها و هماهنگ‌سازی نظام تعلیم و تربیت، در مراحل سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی کلان

راهبردهای ملی

- ۱- سیاست‌گذاری و ارتقای هماهنگی و هم‌افزایی در بخش‌های مختلف کشور برای اجرایی کردن نقشه جامع علم و فناوری؛
- ۲- همسو کردن سیاست‌های توسعه صنعتی و اقتصادی کشور، به‌ویژه برنامه‌های پنج‌ساله توسعه، با سیاست‌های کلان توسعه علم و فناوری در کشور؛
- ۳- تعیین حدود مدیریت و مالکیت نهادهای مرتبط با حوزه علم و فناوری؛
- ۴- ساماندهی نظام مالکیت فکری در حوزه‌های علم و فناوری؛
- ۵- بازنگری، اصلاح، یکپارچه‌سازی، ساده‌سازی و روزآمد کردن قوانین و مقررات نظام علم و فناوری کشور؛
- ۶- اصلاح فرآیندها و ساختارهای نظارت و ارزیابی علم، فناوری و نوآوری ملی و تعیین استانداردهای بومی در حوزه علم و فناوری در چارچوب نیازهای اقتصادی و اجتماعی کشور؛
- ۷- ساماندهی نظام تأمین مالی توسعه علم و فناوری؛
- ۸- سازمان‌دهی نظام‌های حرفه‌ای مبتنی بر دانش علمی و فنی برای اداره واحدهای اقتصادی - اجتماعی و نهادینه کردن فرهنگ مهارت‌گرایی و پژوهش‌محوری و کارآفرینی در نظام علم و فناوری و نوآوری؛
- ۹- ایجاد هماهنگی در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی در بین دوره آموزش رسمی عمومی، آموزش مهارتی و حرفه‌ای و آموزش عالی به‌منظور تداوم فرایند فعالیت‌های تعلیم و تربیت؛
- ۱۰- سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی مشترک شورای عالی حوزه‌های علمیه و شورای عالی انقلاب فرهنگی به‌منظور ساماندهی و ارتقای تعامل حوزه و دانشگاه در تولید و توسعه علم در پرتو آموزه‌های اسلامی؛
- ۱۱- ایجاد هماهنگی میان نظام تعلیم و تربیت رسمی و غیررسمی در کشور و کاهش فاصله مرزهای میان آن‌ها.

اقدامات ملی

- ۱- طراحی سازوکار لازم برای سیاست‌گذاری اجرایی، اجرایی کردن نقشه جامع علمی، تصویب و ابلاغ برنامه‌های ملی و نظارت و ارزیابی‌های مربوطه؛ (۱) ^{۸-}
- ۲- ایجاد هماهنگی و انسجام بین نهادهای ذی‌ربط در علم و فناوری و تکمیل نهادهای مرتبط با چرخه علم و فناوری؛ (۱)
- ۳- توانمندسازی بخش غیردولتی در نظام علم و فناوری و کاهش تصدی‌گری دولت هم‌زمان با تقویت ابعاد نظارتی آن؛ (۳)
- ۴- افزایش سهم وقف و خیریه در توسعه و پشتیبانی از مؤسسات و نهادهای علم و فناوری؛ (۳)
- ۵- ثبت و اعتبارسنجی مالکیت فکری در حوزه علم و فناوری در قوه مجریه؛ (۴)
- ۶- ایجاد نهاد دادرسی تخصصی علم و فناوری برای رسیدگی به شکایات و دادخواهی‌ها در قوه قضائیه؛ (۳ و ۴)
- ۷- ایجاد نظام ثبت اختراع امتحانی (اثباتی) در حوزه‌های اولویت‌دار؛ (۴)
- ۸- اصلاح و ترمیم و تکمیل نظام پشتیبان ثبت اختراع و اکتشاف از جمله دفاتر خصوصی تنظیم و پیگیری حقوقی ثبت اختراع و اکتشاف، دفاتر خصوصی تحلیل اختراع و اکتشاف؛ و مراکز اطلاع‌رسانی فناوری؛ (۴)
- ۹- تقویت و ساماندهی قوانین و مقررات مالکیت فکری در عرصه مقالات علمی و کتب علمی و پایان‌نامه‌ها و ثبت اختراعات و نرم‌افزارهای فنی و تخصصی (۴)
- ۱۰- ساماندهی نظام استاندارد علم و فناوری با حفظ وظایف برنامه‌ریزی و نظارت برای دولت و ارائه خدمات

آزمایشگاهی با مشارکت بخش غیردولتی و بومی کردن استانداردها و تدوین استانداردهای جدید با مشارکت نهادهای علمی و مدنی و دانش‌بنیان؛ (۶)

۱۱- طراحی نظام کارآمد برای نظارت و ارزیابی و استقرار نظام‌های جامع رتبه‌بندی و تضمین کیفیت نهادهای علمی و فناوری و نوآوری با تأکید بر حفظ حقوق متقاضیان و شفاف‌سازی و رونق بازار عرضه و تقاضا؛ (۶)

۱۲- ساماندهی و پیویاسازی و تسهیل نظام تأمین مالی مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی با حفظ ارزش‌ها و رعایت استانداردهای مربوطه؛ (۷)

۱۳- افزایش نقش و سهم دولت در حمایت از پژوهش‌های راهبردی و بنیادین با تأکید بر بهره‌برداری از نتایج آن‌ها؛ (۷)

۱۴- هدفمند کردن اعتبارات پژوهشی و تسهیل سازوکارهای مالی به‌منظور توسعه پژوهش‌های تقاضامحور؛ (۷)

۱۵- استفاده از سازوکارها و مشوق‌های مالی متنوع از جمله معافیت مالیاتی، کمک، وام، معافیت‌های گمرکی و تعرفه‌ای برای تقویت نقش بخش خصوصی و بنگاه‌های نوآور در حوزه علم و فناوری؛ (۷)

۱۶- ساماندهی بودجه دستگاه‌ها و شرکت‌های دولتی و الزام آن‌ها به تأمین منابع موردنیاز پژوهش‌ها در جهت تحقق اهداف و شاخص‌های نقشه جامع؛ (۷)

۱۷- حمایت از ایجاد و توسعه و تأمین به‌هنگام منابع نهادهای مالی نظام علم و فناوری و نوآوری، از جمله صندوق‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر، صندوق‌های توسعه فناوری، شرکت‌های تأمین سرمایه و بانک‌های توسعه فناوری و نوآوری؛ (۷)

۱۸- ایجاد بازار فرابورس مؤسسات و شرکت‌های دانش‌بنیان و حمایت از ورود آن‌ها به بازار بورس؛ (۷)

۱۹- ایجاد شبکه هماهنگی و همکاری فعالیت‌های مالی بین نهادهای تأمین مالی علم و فناوری؛ (۷)

۲۰- ایجاد تسهیلات قانونی برای افزایش سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی در تحقیق و توسعه و ارتقای سهم اعتبارات پژوهشی بخش غیردولتی از تولید ناخالص داخلی؛ (۷)

۲۱- سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی مشترک و متمرکز تربیتی برای رسانه‌ها و نهادها و مراکز مؤثر بر تربیت به‌منظور همسویی با نظام رسمی آموزش و پرورش؛ (۱۱)

راهبرد کلان ۲

توجه به علم و تبدیل آن به یکی از گفتمان‌های اصلی جامعه و ایجاد فضای مساعد، شکوفا و مولد علم و فناوری بر مبنای آموزه‌های اسلامی از طریق توسعه و تعمیق و به‌کارگیری مؤلفه‌های فرهنگی، اجتماعی و سیاسی

راهبردهای ملی

۱- تقویت نگاه دینی به مقوله علم و علم‌آموزی و فریضه قلمداد کردن آن و گسترش و ترویج آموزه‌های قرآن کریم و معصومین (علیهم‌السلام) در تربیت علمی و آداب تعلیم و تعلم؛

توسعه فرهنگ مطالعه و تتبع و تحقیق؛ تقویت روحیه پرسشگری و حقیقت‌جویی و یادگیری مادام‌العمر در سطح عموم و استفاده از یافته‌های تحقیقاتی و علمی در زندگی روزمره به‌صورت عاملی برای توسعه اجتماعی و بهبود زندگی؛

فرهنگ‌سازی عمومی برای تقویت جنبش نرم‌افزاری و تولید بومی علم در جامعه و ارتقای آگاهی‌های علمی عمومی در ابعاد مختلف فرهنگی و سیاسی و اقتصادی؛

۲- ارتقای منزلت و صلاحیت حرفه‌ای و مرجعیت علمی و اجتماعی معلمان، استادان، پژوهشگران و فناوران؛ گسترش فضای تولید علم و فکر با حمایت از کرسی‌های آزاداندیشی و نظریه‌پردازی و کانون‌های تفکر و مناظرات علمی مبتنی بر جدال احسن و نقدپذیری عالمانه؛

ارتقای سطح مشارکت دانشمندان و نقش‌آفرینان در عرصه علم و فناوری در ایفای رسالت‌های اجتماعی و تعمیق و ترویج و احترام به ارزش‌های اصیل اسلامی و ایرانی و اخلاق حرفه‌ای و بهره‌برداری از ذخایر غنی فرهنگی؛
۳- استفاده از ظرفیت رسانه‌ها برای پیشبرد اهداف نظام علم و فناوری در کشور؛

اقدامات ملی

- ۱- ایفای نقش فعال‌تر مساجد به‌عنوان پایگاه‌های علمی و فرهنگی در ترویج و انتشار علم در سطح عموم مردم؛ (۱)
- ۲- ساده‌سازی زبان علم برای عموم مردم و تولید واژگان مناسب لازم به‌منظور نهادینه کردن فرهنگ استفاده از علم و دستاوردهای علمی در زندگی؛ (۲)
- ۳- افزایش دسترسی به منابع علمی از طریق گسترش کتابخانه‌های عمومی و مجازی در مناطق مختلف و حمایت از تولید و انتشار این منابع همسو با نظام علم و فناوری و نوآوری کشور؛ (۲)
- ۴- به‌کارگیری فنون علمی و خلاقانه در روش‌های تعلیم و تربیت و تدوین متون درسی بخصوص در آموزش و پرورش به‌منظور ترویج تفکر خلاق علمی از پایین‌ترین سنین؛ (۲)
- ۵- تقویت انگیزه‌های معنوی و تشویق اعتباری و مادی برای جلب نخبگان جامعه به سمت حرفه‌های معلمی، استادی، پژوهشی و فناوری؛ (۴)
- ۶- حل مشکلات اجتماعی و معیشتی معلمان و پژوهشگران به‌منظور فراهم آوردن بستر لازم برای فعالیت‌های علمی؛ (۴)
- ۷- طراحی سازوکار اجرایی و تعیین متولی تدوین، ترویج و نظارت بر اخلاق حرفه‌ای و معیارها و ضوابط رفتاری در محیط‌های علمی و پژوهشی؛ (۶)
- ۸- نهادینه‌سازی تعهد و انضباط اجتماعی و قانون‌مداری و روحیه تلاش برای گسترش عدالت و رفاه و سلامت جامعه در دانش‌آموختگان با مشارکت معلمان و استادان؛ (۶)
- ۹- اختصاص بخش مهمی از برنامه‌های رسانه ملی به موضوعات علمی و فناوری با زبان ساده و عامه‌فهم؛ (۷)
- ۱۰- طراحی و اجرای مناظرات علمی در رسانه‌های عمومی با موضوعات تخصصی در حوزه علم و فناوری و حمایت از کرسی‌های آزاداندیشی و نظریه‌پردازی و نقد و مناظره؛ (۷)
- ۱۱- انتخاب برترین رسانه‌های عمومی بر مبنای میزان توجه به علم و فناوری و تخصیص جوایز جشنواره‌ها و حمایت دولتی بر مبنای آن؛ (۷)

راهبرد کلان ۳

جهت دادن چرخه علم و فناوری و نوآوری به ایفای نقش مؤثرتر در اقتصاد

راهبردهای ملی

- ۱- ترویج فرهنگ کسب‌وکار دانش‌بنیان و فرهنگ کارآفرینی و ارتقای توانایی علمی و فناوری و مهارتی افراد با تأکید بر نیازهای جامعه و ایجاد آمادگی جهت پذیرش مسئولیت‌های شغلی؛
- ۲- افزایش نقش علم و فناوری در توانمندسازی و ارتقای بهره‌وری در بخش‌های صنعتی و تولیدی و خدمات تخصصی و عمومی؛
- ۳- تسهیل و کارآمدسازی فرایند عرضه و تقاضا و انتقال و انتشار علم و فناوری و توسعه زیرساخت‌های رقابت‌پذیری در تولیدات فناوری و خدمات و محصولات مربوطه؛

اقدامات ملی

- ۱- تبیین و ترویج آموزه‌های دینی در خصوص قداست و فریضه بودن کسب‌وکار متقن و دانش‌بنیان؛ (۱)
- ۲- ساماندهی و رتبه‌بندی مؤثرتر انجمن‌های علمی و شرکت‌های دانش‌بنیان و مؤسسات پژوهشی غیردولتی و

- حمایت از ارجاع کار به آن‌ها؛ (۱)
- ۳- حمایت از توسعه آموزش مهارت‌های پیشرفته با مشارکت بخش خصوصی، به‌منظور افزایش سهم کشور از بازارهای بین‌المللی؛ (۱)
- ۴- حمایت از سرمایه‌گذاری بنگاه‌های اقتصادی در تولید و تجاری‌سازی علم و فناوری؛ (۲)
- ۵- الزام دستگاه‌ها و سازمان‌های اجرایی برای شناسایی و سامان‌دهی و بهره‌گیری مناسب از دستاوردهای علمی و فناوری کشور؛ (۲)
- ۶- حمایت از بازاریابی برای محصولات نوآورانه به‌ویژه از طریق اولویت‌دهی به محصولات و خدمات داخلی در خریدهای دولتی، اطلاع‌رسانی در مورد نیازهای آینده آن‌ها و حمایت از استقرار شرکت‌های علمی نوآور داخلی در مناطق آزاد به‌منظور توسعه صادرات؛ (۲)
- ۷- تسهیل مراحل راه‌اندازی و فعالیت شرکت‌های دانش‌بنیان اعم از اخذ پروانه و مجوز، امور واردات و صادرات، بیمه و رفع موانع استقرار آن‌ها در شهرها؛ (۳)
- ۸- ساماندهی فن‌بازارهای عمومی و ایجاد فن‌بازارهای تخصصی در حوزه‌های اولویت‌دار کشور؛ (۳)
- ۹- حمایت از ایجاد مراکز ارائه خدمات پشتیبان «ایده تا بازار» و نهادهای واسط حقوقی، مالی، فنی و اداری در موضوعات اولویت‌دار علم و فناوری؛ (۳)
- ۱۰- کمک به بازاریابی و صادرات و خدمات پس از فروش محصولات فناورانه شرکت‌های دانش‌بنیان از طریق ساماندهی و هدایت جوایز و مشوق‌های صادراتی، حمایت از ایجاد سازوکارهای تبلیغاتی برای بازاریابی و توسعه شرکت‌های واسط بازرگانی و پشتیبانی؛ (۳)
- ۱۱- تدوین سازوکارهای حقوقی و تشویقی دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها برای فروش دستاوردها و ایجاد انتفاع برای دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و محققان نظیر حمایت از ایجاد شرکت‌های دانش‌بنیان با مشارکت سهامی مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی؛ (۳)
- ۱۲- حمایت از توسعه مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری با تأکید بر مشارکت بخش خصوصی؛ (۳)
- ۱۳- پشتیبانی از تعامل بخش‌های تحقیقاتی و صنعتی از طریق حمایت از شکل‌گیری نهاد تحقیق و فناوری ملی، ایجاد و گسترش مراکز انتقال و تجاری‌سازی فناوری و دریافت خدمات و محصولات فناوری تحت مجوز (لیسانس) مؤسسات معتبر داخل؛ (۳)
- ۱۴- اختصاص بخشی از اعتبارات طرح‌های توسعه‌ای بزرگ کشور به انتقال و یادگیری فناوری و الزام مدیریت این طرح‌ها به تدوین پیوست فناوری و مستندسازی فناوری‌های انتقالی با محوریت واحدهای تحقیق و توسعه و ایجاد بانک اطلاعات این فناوری‌ها؛ (۳)

راهبرد کلان ۴

نهادینه کردن مدیریت دانش و مبتنای مدیریت جامعه بر اخلاق و دانش بر اساس الگوهای ایرانی-اسلامی در نهادهای علمی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و دفاعی-امنیتی

راهبردهای ملی

- ۱- پیاده‌سازی فرایند مدیریت دانش و اطلاعات در نهادها و دستگاه‌های مختلف؛
- ۲- ارتباط مستمر و هم‌افزا در بین سه جریان تولید و انتشار و کاربرد و توسعه دانش و تقویت فرایند تبدیل ایده به محصول؛
- ۳- ساماندهی و تسهیل مشارکت دانشمندان در نظام تصمیم‌گیری کلان کشور و نهادینه‌سازی فرهنگ پژوهش و ارزیابی و نظارت در سطوح مختلف تصمیم‌گیری؛

- ۴- ساماندهی و تقویت انجمن‌ها و جمعیت‌های علمی به منظور ایفای نقش مرجعیت علمی و ارتقای مشارکت در تصمیم‌سازی‌ها و توسعه و ترویج و انتشار علم و فناوری؛
- ۵- ارتقای کیفی و کمی همایش‌های علمی و نشست‌ها و مجامع علمی معتبر داخلی با رویکرد دستیابی به تحقق مرجعیت علمی؛
- ۶- رصد و پایش و آینده‌نگاری علم و فناوری و نوآوری و نیازهای بازار.

اقدامات ملی

- ۱- استقرار نظام مدیریت دانش و تقویت سازوکارهای تبدیل دانش ضمنی به دانش صریح و انتشار و استفاده از آن‌ها به‌ویژه با تقویت زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات؛ (۱)
- ۲- حمایت از ایجاد و توسعه شبکه‌های تحقیقاتی و فناوری به‌منظور افزایش تعاملات و تسهیل انتقال و انتشار دانش؛ (۲)
- ۳- تقویت و انسجام‌بخشی به نظام اطلاعات علمی و فناوری کشور با مأموریت استانداردسازی و اصلاح فرآیندهای تولید، ثبت، داوری و سنجش و ایجاد بانک‌های اطلاعاتی یکپارچه برای رساله‌ها، پایان‌نامه‌ها، طرح‌های پژوهشی و فناوری، مقالات، مجلات و کتب علمی و اختراعات و اکتشافات پژوهشگران؛ (۲)
- ۴- رتبه‌بندی و ساماندهی انتشارات علمی و تقویت پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC)؛ (۲)
- ۵- طراحی سازوکار لازم برای بهره‌مند ساختن سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها و تصمیم‌گیری‌های کلان کشور از پژوهش‌های تأییدشده در مراجع معتبر علمی از جمله فرهنگستان‌ها و مؤسسات و کانون‌های تفکر و انجمن‌های علمی مرتبط؛ (۳)
- ۶- اصلاح مقررات واگذاری طرح‌های مطالعاتی و تحقیقاتی و فناوری ملی در راستای اولویت دادن به مؤسسات پژوهشی و فناوری داخلی؛ (۳)
- ۷- اولویت‌دهی به میزان مشارکت در برنامه‌ریزی‌های ملی، میزان اثربخشی در توسعه علم و فناوری، و افزایش کمیت و کیفیت برنامه‌های ترویجی در حوزه علم و فناوری در شاخص‌های ارزیابی و رتبه‌بندی انجمن‌ها و جمعیت‌های مردمی؛ (۴)
- ۸- حمایت از برگزاری همایش‌های تخصصی توسط انجمن‌ها و جمعیت‌های علمی به‌ویژه در حوزه‌های اولویت‌دار و تسهیل واگذاری نشریات علمی و تخصصی به آن‌ها؛ (۴)
- ۹- تسهیل و تشویق حضور و مشارکت دانشمندان در همایش‌های داخلی و بین‌المللی در حوزه‌های اولویت‌دار؛ (۵)
- ۱۰- ایجاد نهادهای رصد علم و فناوری در حوزه‌های اولویت‌دار با مشارکت انجمن‌های علمی و مراکز دانشگاهی و مؤسسات غیردولتی؛ (۶)

راهبرد کلان ۵

نهادینه کردن نگرش اسلامی به علم و تسریع در فرایندهای اسلامی شدن نهادهای آموزشی و پژوهشی

راهبردهای ملی

- ۱- نهادینه‌سازی نگرش اسلامی در برنامه‌ها و متون آموزشی؛
- ۲- توسعه فضای تعامل فکری دانشمندان علوم دینی و سایر علوم؛
- ۳- تعامل مؤثر و سازنده نهادهای علمی حوزوی و دانشگاهی به‌منظور تقویت نگرش اسلامی به علم و بازسازی تمدن نوین اسلامی؛
- ۴- ارتقای سطح آگاهی و اعتقاد و رفتار اسلامی در فعالان و نهادهای عرصه علم و فناوری و اسلامی شدن نمادها در مؤسسات آموزشی و پژوهشی؛

اقدامات ملی

- ۱- بازنگری برنامه‌ها و محتواهای آموزشی بر اساس مبانی نظری و ارزشی و نگرش اسلامی؛ (۱)
- ۲- حمایت از پژوهش و تولید محتوا و تدوین برنامه‌های آموزشی برای تبیین ارتباط علوم طبیعی و علوم جدید با آموزه‌های دینی و نگرش توحیدی؛ (۱)
- ۳- حمایت از پژوهش‌ها و مطالعات برای شناسایی نگرش‌های غیر اسلامی از قبیل اومانیستی و سکولاریستی در متون آموزشی و اصلاح آن‌ها بر اساس آموزه‌های اسلامی؛ (۱)
- ۴- تدوین تاریخ علوم طبیعی و ریاضی در دوره تمدن اسلامی و معرفی دانشمندان مسلمان و آثار آنان در رشته‌های مربوطه؛ (۱)
- ۵- ارتقای همکاری نظام‌مند حوزه‌های علمیه و دانشگاه‌ها و آموزش و پرورش در فرایند برنامه‌ریزی آموزشی و تألیف کتب درسی به‌منظور تعمیق تعالیم دینی و تقویت ابعاد تربیتی؛ (۱)
- ۶- حمایت از برگزاری نشست‌ها و هم‌اندیشی‌های مشترک میان دانشمندان علوم انسانی و علوم پایه و طبیعی با دانشمندان علوم دینی برای بررسی چالش‌های حوزه علم و دین؛ (۲)
- ۷- حمایت از شبکه‌سازی دانشمندان و مؤسسات تحقیقاتی دینی در حوزه‌های مختلف دانش خصوصاً علوم انسانی؛ (۲)
- ۸- حمایت از تأسیس پژوهشکده‌های بین‌رشته‌ای مأموریت‌گرا در حوزه‌های دین و علم با حضور محققان حوزه و دانشگاه؛ (۳)
- ۹- حمایت از حضور مؤثر و نظام‌مند مدرسین حوزه در دانشگاه و بالعکس، به‌منظور استفاده از تجربیات یکدیگر و تقویت تعاملات فکری؛ (۳)
- ۱۰- طراحی برنامه‌های ترویجی هدفمند به‌منظور ارتقای سطح دانش و معرفت دینی و سیاسی و اجتماعی و فرهنگ عفاف در فعالان عرصه علم و فناوری مطابق با ارزش‌های انقلاب اسلامی و متناسب با رشته تخصصی و علایق و تجارب آنان؛ (۴)
- ۱۱- ایجاد سازوکار برای توأم ساختن فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی اعضای هیأت علمی با نقش تربیتی و اخلاقی آنان در مراکز آموزش عالی و پژوهشی؛ (۴)
- ۱۲- نظام‌مند کردن و تدوین ضوابط مناسب برای فعالیت‌های سیاسی و فرهنگی دانشجویان و اعضای هیأت علمی به‌منظور ارتقای معرفت و اندیشه دینی؛ (۴)
- ۱۳- رعایت ویژگی‌های معماری اسلامی و ملی در طراحی فضاهای کالبدی نهادها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی؛ (۴)

راهبرد کلان ۶

تحول و نوسازی نظام تعلیم و تربیت اعم از آموزش و پرورش و آموزش عالی به‌منظور انطباق با مبانی تعلیم و تربیت اسلامی و تحقق اهداف کلان نقشه

راهبردهای ملی

- ۱- هدفمندی حمایت مالی و سرمایه‌گذاری و هزینه‌کرد دولت در آموزش عالی در راستای افزایش کارآمدی و پاسخگویی با رعایت اصل سی‌ام قانون اساسی؛
- ۲- انسجام‌بخشی و تقویت یکپارچگی در سیاست‌گذاری و نظارت و اعتبارسنجی در نظام آموزش عالی کشور؛
- ۳- طراحی الگوی گسترش آموزش عالی کشور متناسب با حوزه‌های اولویت‌دار علم و فناوری، نوع مؤسسات، اوضاع اقلیمی و نیازهای جامعه و اشتغال فارغ‌التحصیلان مبتنی بر نقشه جامع علمی کشور؛

- ۴- ارتقای بهره‌وری مؤسسات آموزشی عالی و پژوهشی در چارچوب نظام تعلیم و تربیت اسلامی؛
- ۵- افزایش دسترسی همگانی به آموزش؛
- ۶- ارتقای بهره‌وری و تقویت بنیه مالی نظام آموزش و پرورش؛
- ۷- تحول در نگرش‌ها و روش‌ها و محتواهای آموزشی بر اساس جهان‌بینی و تعلیم و تربیت اسلامی به‌منظور ارتقای توانایی‌ها و تقویت تفکر منطقی و خلاق و جستجوگر در دانش‌آموزان و دانشجویان منطبق با آموزه‌های اسلامی در زمینه‌های فردی و خانوادگی و اجتماعی؛
- ۸- بالا بردن توان مدیریت منابع انسانی و ارتقای صلاحیت علمی و حرفه‌ای و منزلت اجتماعی و سطح معیشتی معلمان؛
- ۹- اصلاح و تقویت سازوکار مدیریت مدارس به‌منظور ارتقای کارآمدی آن‌ها؛
- ۱۰- ارتقای نقش و جایگاه خانواده در تعلیم و تربیت؛

اقدامات ملی

- ۱- تدوین طرح جامع ساماندهی هدفمند سرمایه‌گذاری دولت در آموزش عالی به‌منظور شفاف‌سازی هزینه‌های تمام‌شده تحصیلی در مؤسسات آموزش عالی و ارتقای کارآمدی آن‌ها؛ (۱)
- ۲- افزایش استقلال مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی در مدیریت امور اداری، منابع مالی، درآمدها و هزینه‌ها از طریق افزایش اختیارات و مسئولیت‌پذیری هیأت‌های امنای آن‌ها؛ (۱)
- ۳- تقویت نظام راتبه (بوس) تحصیلی دانشجویان مستعد به‌منظور ارتقای نظام آموزش عالی کشور؛ (۱)
- ۴- هدایت منابع و بودجه‌های آموزشی و پژوهشی به‌سوی نیازها و مأموریت‌های ملی؛ (۱)
- ۵- اصلاح و تدوین نظام برنامه‌ریزی آموزشی و پژوهشی بر اساس مبانی اسلامی با توجه به نیازهای واقعی جامعه و نهادهای متقاضی در کشور؛ (۲)
- ۶- استقرار نظام سنجش و پذیرش دانشجو در آموزش عالی کشور به‌منظور هماهنگی و انسجام‌بخشی در سطوح سیاست‌گذاری و نظارت و اجرا؛ (۲)
- ۷- حمایت از مشارکت مردم و نهادهای عمومی و غیردولتی و همچنین گسترش فرهنگ وقف در حوزه آموزش عالی با حفظ کارکردهای سیاست‌گذاری و نظارتی دولت؛ (۲)
- ۸- توسعه فرهنگ پژوهش و کارآفرینی در آموزش عالی و برقراری تعامل فعال با نهادها و بنگاه‌های اقتصادی و اجتماعی در برنامه‌ریزی‌های آموزشی؛ (۲)
- ۹- ایجاد نهاد ملی مدیریت ارزشیابی و اعتبارسنجی و تضمین کیفیت در نظام آموزش عالی تحت نظر شورای عالی انقلاب فرهنگی؛ (۲)
- ۱۰- تقویت نظارت و اعمال سیاست‌های آموزشی و پژوهشی کشور در دانشگاه‌ها، خصوصاً دانشگاه‌های غیردولتی؛ (۲)
- ۱۱- ساماندهی و توسعه قطب‌های علمی از جمله قطب‌های مشترک بین حوزه و دانشگاه، به‌منظور انجام فعالیت‌های علمی ویژه و مأموریت‌گرا در حوزه‌های اولویت‌دار؛ (۲)
- ۱۲- اعطای مأموریت ویژه به برخی از مراکز دانشگاهی و تحقیقاتی ممتاز و تقویت دوره‌های پسادکتری به‌منظور گسترش مرزهای دانش و احراز رتبه‌های ممتاز در رتبه‌بندی جهانی؛ (۲)
- ۱۳- جهت‌دهی دانشگاه‌های برتر کشور به اهتمام بیشتر در دوره‌های تحصیلات تکمیلی؛ (۳)
- ۱۴- رصد دائمی ظرفیت‌های محیطی و اقتضائات اجتماعی و تنظیم ظرفیت دانشگاه‌ها در مقاطع و حوزه‌های مختلف علمی متناسب با رتبه علمی آن‌ها و نیازهای حال و آینده بر اساس اصول و ملاحظات آمایش سرزمین؛ (۳)

- ۱۵- ارتقای نقش مناسب زن و مرد در خانواده و جامعه اسلامی با اصلاح سازوکار جذب و هدایت تحصیلی دانشجویان؛ (۳)
- ۱۶- تخصیص منابع به مؤسسات آموزشی و پژوهشی با لحاظ نمودن اصول تمرکززدایی و مأموریت‌گرایی در موضوعات موردنیاز هر منطقه کشور؛ (۳)
- ۱۷- حمایت از شکل‌گیری و توسعه مؤسسات آموزشی غیردولتی مبتنی بر اهداف و ارزش‌های نقشه جامع علمی کشور؛ (۳)
- ۱۸- ایجاد سازوکارهای انگیزشی برای توسعه رقابت سالم در فعالیتهای مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی؛ (۴)
- ۱۹- ترویج پژوهش‌محور کردن آموزش و مسأله‌محور کردن پژوهش؛ (۴)
- ۲۰- حمایت از به‌کارگیری فناوری‌ها و روش‌های جدید آموزشی در آموزش عالی؛ (۴)
- ۲۱- بازتعریف نظام ارتقای اعضای هیأت علمی و پژوهشگران بر اساس ضوابط کیفی و اهداف و ارزش‌های نقشه جامع علمی کشور؛ (۴)
- ۲۲- طراحی و استفاده از سازوکارهای انگیزشی مناسب برای جذب اعضای هیأت علمی متعهد و نخبه؛ (۴)
- ۲۳- تسهیل اخذ مجوز و فعالیت مؤسسات پژوهشی غیردولتی و ایجاد نظام رتبه‌بندی و ارتقای علمی پژوهشگران آن‌ها؛ (۴)
- ۲۴- ایجاد سازوکار مناسب برای حضور تمام‌وقت اعضای هیأت علمی در دانشگاه‌ها و افزایش تعاملات علمی استاد و دانشجو در خارج از کلاس با تأکید بر شاگرد پروری؛ (۴)
- ۲۵- توسعه نظام آموزش الکترونیک و زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات در حوزه آموزش عالی و آموزش و پرورش؛ (۵)
- ۲۶- افزایش سهم آموزش دوره عمومی از بودجه دولت و عملیاتی کردن آن؛ (۶)
- ۲۷- تقویت مشارکت عمومی در آموزش و پرورش با حفظ کارکردهای سیاست‌گذاری و نظارتی نظام از طریق تسهیل تأسیس مدارس غیردولتی، حمایت از فعالیتهای آموزشی، تشویق واقفین و خیرین و حمایت از گسترش مدارس موفق؛ (۶)
- ۲۸- حمایت از نهادهای غیردولتی برای تولید و پشتیبانی از محتوا و تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی؛ (۶)
- ۲۹- ایجاد نظام رتبه‌بندی مدارس و مؤسسات آموزش و پرورش به‌منظور شفاف‌سازی عملکرد و ارتقای کیفیت و تقویت انگیزه‌های رقابت؛ (۶)
- ۳۰- ایجاد نظام سنجش و ارزشیابی و تضمین کیفیت در تعلیم و تربیت رسمی و عمومی کشور؛ (۶)
- ۳۱- ایجاد سازوکارهای سنجش توانمندی‌های دانش‌آموزان و معلمان و عملکرد مدارس، مستقل از مؤسسات مجری آموزش؛ (۶)
- ۳۲- رصد دائمی شرایط محیطی به‌منظور پاسخگویی پیوسته و پویای آموزش و پرورش به نیازهای حال و آینده جامعه؛ (۷)
- ۳۳- تربیت و توانمندسازی دانش‌آموزان در شؤون دینی، خانوادگی، اجتماعی، زیستی و بدنی، هنری، حرفه‌ای، علمی و فناوری برای ورود به عرصه‌های مختلف زندگی و جامعه و پرهیز از جهت‌گیری محض دوره آموزش عمومی به سمت آموزش عالی؛ (۷)
- ۳۴- بازنگری و بازتولید محتوا و روش‌های آموزشی و پرورشی به‌منظور تعمیق تربیت اسلامی و حیات دینی و اعتقاد و التزام به ارزش‌های انقلاب اسلامی در دانش‌آموزان و دانشجویان و آشنایی آنان با فرهنگ و تمدن اسلامی؛ (۷)

- ۳۵- بازنگری در محتوا و روش‌های آموزشی با تمرکز بر اصلاح بینش‌ها و مهارت‌ها در کنار ارائه اطلاعات و دانش به‌منظور انتقال مفاهیم پایه علمی، علاقه‌مندسازی دانش‌آموزان به علم، ایجاد روحیه خودباوری و توانمندسازی ایشان؛ (۷)
- ۳۶- ارتقای جایگاه مهدکودک‌ها و آموزش پیش‌دبستانی در نظام تعلیم و تربیت به‌منظور رشد خلاقیت‌ها و مهارت‌های لازم و روحیه جستجوگری؛ (۷)
- ۳۷- ایجاد سازوکارهای لازم برای رشد خلاقیت‌های علمی و هنری و مهارتی و تربیت تفکر منطقی و عقلانی و روحیه جستجوگری در دانش‌آموزان؛ (۷)
- ۳۸- تقویت و حمایت از آموزش‌های مهارتی از طریق تمرکز در سیاست‌گذاری و نظارت به همراه تقویت مشارکت بخش‌های غیردولتی؛ (۷)
- ۳۹- جهت‌دهی کتاب‌ها، نشریات، وبگاه‌ها (سایت‌ها) و وب‌نوشت‌های (وبلاگ‌های) آموزشی و کمک‌آموزشی در راستای تعلیم و تربیت اسلامی و اهداف تعیین‌شده در نظام آموزش و پرورش؛ (۷)
- ۴۰- تقویت جایگاه رشته‌های علوم انسانی و معارف اسلامی در نظام آموزش و پرورش و جهت‌دهی نخبگان به سمت تحصیل در این حوزه‌ها از طریق ارتقای کیفی محتوا و شیوه‌های آموزشی؛ (۷)
- ۴۱- ارتقا و افزایش جذابیت آموزش‌های قرآنی و اصلاح روش‌های آموزشی دینی و عربی؛ (۷)
- ۴۲- تقویت نظام استعدادیابی و مشاوره و هدایت تحصیلی در آموزش عمومی و بازنگری و بازتولید محتوا و روش‌های آموزشی و پژوهشی به‌منظور تحقق نقش شایسته زن و مرد در جامعه اسلامی؛ (۷)
- ۴۳- تقویت تعامل مسجد و مدرسه به‌منظور ارتقای نقش آن‌ها در تربیت دینی محله؛ (۷)
- ۴۴- استقرار نظام صلاحیت حرفه‌ای معلمان به‌منظور طبقه‌بندی مشاغل و حرفه‌ها؛ (۸)
- ۴۵- استقرار نظام شایسته‌سالاری و طراحی سازوکارهایی برای مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی در مدیریت‌های آموزش و پرورش؛ (۸)
- ۴۶- برنامه‌ریزی برای گزینش و جذب نیروی انسانی متعهد و متخصص برای حرفه معلمی و ارتقای مستمر سطح بینش و مهارت و دانش آن‌ها؛ (۸)
- ۴۷- طراحی و استقرار نظام جامع تربیت‌معلم؛ (۸)
- ۴۸- ارتقای سطح معیشتی و شأن اجتماعی و توانایی‌های علمی و عملی معلمان و طراحی سازوکار لازم برای تمرکز بر تدریس و اختصاص بخشی از ساعات موظف معلمان به پژوهش و مطالعه؛ (۸)
- ۴۹- افزایش اختیارات و مسئولیت‌های مدیریت مدرسه در چارچوب برنامه‌ها و ارزشیابی مستمر آموزش و پرورش؛ (۹)
- ۵۰- افزایش همکاری اولیای دانش‌آموزان با مدرسه و آموزش خانواده‌ها؛ (۹)
- ۵۱- تدوین برنامه جامع مشارکت میان خانواده و نهادهای تربیتی و آموزشی؛ (۱۰)

راهبرد کلان ۷

جهت‌دهی آموزش، پژوهش، فناوری و نوآوری به سمت حل مشکلات و رفع نیازهای واقعی و اقتضات کشور با توجه به آمایش سرزمین و نوآوری در مرزهای دانش برای تحقق مرجعیت علمی

راهبردهای ملی

- ۱- ساماندهی نظام مدیریت پژوهش در کشور؛
- ۲- سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی مستمر و پویا در حوزه علم و فناوری بر پایه تأمین نیازهای جامعه و تحولات جهانی و دستیابی به مرجعیت علمی کشور؛

- ۳- سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی در حوزه علوم و فناوری‌های دفاعی و امنیتی با رعایت سیاست‌های مصوب شورای عالی امنیت ملی؛
- ۴- توسعه و متوازن‌سازی زیرساخت، امکانات و تجهیزات، متناسب با سیاست‌ها و راهبردهای پیشرفت علم و فناوری و نوآوری؛
- ۵- ارتقای سطح شاخص‌های بهره‌وری در نظام علم و فناوری و نوآوری کشور؛
- ۶- ساماندهی داوری علمی به‌منظور ارتقای کیفیت مجلات و انتشارات علمی؛
- اقدامات ملی**
- ۱- ارزیابی و دسته‌بندی مؤسسات پژوهشی و تعیین جایگاه تشکیلاتی مناسب آن‌ها بین وزارتخانه‌ها، دستگاه‌های علمی، صنعتی و اجرایی، شفاف‌سازی مأموریت آن‌ها؛ (۱)
- ۲- ارتقای کارآمدی مراکز پژوهشی وابسته به دستگاه‌های اجرایی با رویکرد تمرکز بر حل مسائل و رفع نیازهای دستگاه‌های مربوطه و تقلیل انجام فعالیت‌های پژوهشی قابل اجرا در سایر مراکز پژوهشی و دانشگاهی؛ (۱)
- ۳- طراحی سازوکارهای خاص ارتقای محققان مراکز پژوهشی وابسته به دستگاه‌های اجرایی برای تشویق تحقیقات توسعه‌ای و کاربردی؛ (۱)
- ۴- الزام دستگاه‌های اجرایی به تهیه اسناد تحول راهبردی علم و فناوری در حوزه مربوطه؛ (۲)
- ۵- تقویت آموزش و پژوهش و فناوری در حوزه‌های اولویت‌دار علم و فناوری و هدایت منابع و اعتبارات دولتی و عمومی آن‌ها؛ (۲)
- ۶- حمایت از توسعه علوم و فناوری‌های میان‌رشته‌ای؛ (۲)
- ۷- لحاظ نمودن میزان رفع نیازهای جامعه در شاخص‌های رتبه‌بندی مراکز تحقیقاتی و دانشگاهی و نظام انگیزشی پژوهشگران و فناوران؛ (۲)
- ۸- حمایت از حوزه‌های علم و فناوری که برای حفظ استقلال کشور و رفع نیازهای اولیه جامعه شامل فرهنگ، سلامت، غذا، مسکن، اشتغال و ازدواج ضروری‌اند؛ (۲)
- ۹- حمایت ویژه از مراکز دانشگاهی و تحقیقاتی ممتاز در راستای تحقق مرجعیت علمی؛ (۲)
- ۱۰- توسعه و تقویت سازوکارهای بهره‌گیری جامعه از توانایی و قابلیت‌های صاحبان مهارت و خبرگان بدون مدرک؛ (۲)
- ۱۱- بازتعریف جایگاه و رسالت فرهنگستان‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی در تحلیل جریان علمی کشور و ارائه پیشنهادات در توسعه مرزهای دانش و نظریه‌پردازی؛ (۲)
- ۱۲- ایجاد نهاد هماهنگی برای برنامه‌ریزی اجرایی و اولویت‌بندی در حوزه علوم و فناوری‌های دفاعی و امنیتی با حضور نمایندگان دستگاه‌های ذی‌ربط (و رعایت سیاست‌های مصوب شورای عالی امنیت ملی)؛ (۳)
- ۱۳- تدوین اسناد و الگوهای پیشرفت علم و فناوری در حوزه دفاعی و امنیتی؛ (۳)
- ۱۴- حمایت از ایجاد و توسعه آزمایشگاه‌های ملی و مراکز خدمات تخصصی در حوزه‌های اولویت‌دار؛ (۴)
- ۱۵- حمایت از ایجاد و توسعه شبکه‌های آزمایشگاهی تخصصی در حوزه‌های اولویت‌دار و طراحی سازوکارهای انگیزشی مناسب برای مشارکت داوطلبانه در شبکه؛ (۴)
- ۱۶- تدوین شاخص‌های سنجش بهره‌وری نظام علم و فناوری و پایش آن‌ها؛ (۵)
- ۱۷- حمایت از جوایز ملی تعالی و ارتقای عملکرد در نهادهای علم و فناوری و نوآوری؛ (۵)
- ۱۸- تقویت سازوکارهای انگیزشی، معنوی، اعتباری و مادی به‌منظور ارتقای کیفیت داوری علمی؛ (۶)
- ۱۹- ایجاد سازوکارهای رتبه‌بندی داوران و استانداردهای داوری علمی؛ (۶)

راهبرد کلان ۸

تربیت و توانمندسازی سرمایه انسانی با تأکید بر پرورش انسان‌های متقی و کارآفرین و خودباور و خلاق و نوآور و توانا در تولید علم و فناوری و نوآوری متناسب با ارزش‌های اسلامی و نیازهای جامعه

راهبردهای ملی

- ۱- ارتقای نظام مشاور و استعدادیابی و هدایت تحصیلی کشور؛
- ۲- بهبود هرم ترکیب نیروی انسانی نظام به‌منظور تحقق برنامه‌های رشد و توسعه نهادهای آموزشی و پژوهشی؛
- ۳- ارتقای شایسته‌سالاری برای انتصاب افراد در جایگاه‌های مدیریتی علم و فناوری؛
- ۴- ارتقای همکاری‌های علمی و تحقیقاتی در بین پژوهشگران، اعضای هیأت علمی، دانشجویان و طلاب در عرصه‌های مختلف علم و فناوری؛
- ۵- ارتقای بهره‌وری منابع انسانی مؤسسات علمی و پژوهشی اعم از اعضای هیأت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی و تقویت روحیه تلاش جهادی و گسترش تعاملات معلم و متعلم؛
- ۶- استفاده از حداکثر ظرفیت و تجارب نخبگان، دانشمندان، اعضای هیأت علمی، مدیران و متخصصان شاغل و بازنشسته دولتی و غیردولتی و خصوصی در آموزش و پژوهش.

اقدامات ملی

- ۱- طراحی و استقرار نظام جامع مشاوره و استعدادیابی و هدایت به‌منظور هدایت دانش‌آموزان و دانشجویان به‌سوی رشته‌های علمی متناسب با اولویت‌های کشور بر اساس استعداد و علاقه‌مندی و توانایی‌های آن‌ها و اولویت‌های کشور؛ (۱)
- ۲- توسعه ظرفیت جذب و به‌کارگیری منابع انسانی متخصص کشور در مراکز علمی دولتی و غیردولتی؛ (۲)
- ۳- بازتعریف نظام انتصاب و ارتقای مدیران نهادهای آموزشی و پژوهشی، استادان و پژوهشگران بر اساس ملاک‌های کیفی و تقویت نظام شایسته‌سالاری در نهادهای آموزشی و تحقیقاتی؛ (۲، ۳)
- ۴- حمایت از فعالیت تمام‌وقت اعضای هیأت علمی با تأمین هزینه‌های رفاهی ایشان و فعالیت تمام‌وقت دانشجویان دوره دکترا با تأمین هزینه‌های تحصیلی و معیشتی ایشان با نظارت استادان راهنما؛ (۵)
- ۵- اختصاص پژوهانه برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی در جهت حمایت از پایان‌نامه‌ها و فعالیت‌های پژوهشی ایشان با نظارت استادان راهنما؛ (۵)
- ۶- توسعه مهارت‌های تحقیقاتی اعضای هیأت علمی و محققان و پژوهشگران و دسترسی به منابع اطلاعاتی؛ (۵)
- ۷- تدارک برنامه‌های تربیتی و فرهنگی در سطوح مختلف در راستای تحقق آرمان‌های انقلاب شکوهمند اسلامی؛ (۵)
- ۸- طراحی سازوکار همکاری پاره‌وقت نخبگان، دانشمندان، اعضای هیأت علمی، مدیران و متخصصان شاغل و بازنشسته دولتی و غیردولتی در مؤسسات آموزشی و پژوهشی؛ (۶)

راهبرد کلان ۹

تعامل فعال و اثرگذار در حوزه علم و فناوری با کشورهای دیگر به‌ویژه کشورهای منطقه و جهان اسلام

راهبردهای ملی

- ۱- توسعه زبان فارسی به‌عنوان یکی از زبان‌های علمی در سطح جهان؛
- ۲- توسعه و تقویت شبکه‌های مناسبات ملی و فراملی دانشمندان و پژوهشگران و همکاری بین‌المللی با اولویت کشورهای اسلامی و کشورهای فارسی‌زبان؛
- ۳- اصلاح سازوکارها و قوانین استخدام، ارتقای محققان و تخصیص مشوق‌ها، راتبه‌های (بورس‌های) تحصیلی،

- فرصت‌های مطالعاتی و پژوهانه‌ها برای افزایش همکاری‌های بین‌المللی محققان؛
 ۴- همکاری فعال با جهان اسلام و ایفای نقش پیشگامی برای تولید معرفت علمی موردنیاز تمدن نوین اسلامی؛
 ۵- برنامه‌ریزی به‌منظور کسب رتبه اول علم و فناوری در منطقه و جهان اسلام.

اقدامات ملی

- ۱- افزایش پذیرش دانشجویان خارجی به‌منظور گسترش زبان فارسی و بسترسازی مرجعیت علمی کشور با اولویت کشورهای اسلامی و همسایه؛ (۱)
 ۲- تقویت جریان معادل‌سازی برای واژه‌های علمی بیگانه در تمام رشته‌ها و تأکید بر نگارش مقالات علمی- تخصصی به زبان روان فارسی؛ (۱)
 ۳- توسعه و ابداع روش‌های سهل و سریع فارسی‌آموزی؛ (۱)
 ۴- حمایت از تأسیس رشته زبان فارسی در دانشگاه‌های مختلف جهان؛ (۱)
 ۵- اصلاح و تحول در روش‌های آموزش زبان به‌ویژه زبان عربی و انگلیسی در مقاطع آموزش عمومی؛ (۲)
 ۶- ایجاد و توسعه نمایندگی‌های علمی و فناوری در سفارتخانه‌های جمهوری اسلامی ایران در حوزه‌های اولویت‌دار به‌منظور انتقال دستاوردها و تجارب جهانی در فناوری‌های پیشرفته و صادرات دستاوردهای جمهوری اسلامی ایران در عرصه فناوری به سایر کشورها؛ (۲)
 ۷- همکاری بین‌المللی با اولویت کشورهای جهان اسلام با توجه به مزیت‌های نسبی و منابع هر کشور؛ (۲)
 ۸- ایجاد شبکه‌های پژوهشی در داخل و خارج از کشور برای انتشار و تبادل دانش و فناوری متناسب با اولویت‌های ملی و بهره‌گیری از فرصت‌های جهانی؛ (۲)
 ۹- ایجاد پژوهشگاه‌های بین‌المللی فراملی به‌منظور توسعه همکاری‌های بین‌المللی به‌ویژه با کشورهای جهان اسلام؛ (۲)
 ۱۰- تأکید بر برگزاری سمینارهای منطقه‌ای و بین‌المللی و ترجمه آثار ایرانی- اسلامی به زبان‌های مختلف منطقه و جهان؛ (۲)
 ۱۱- تقویت جریان اطلاعات مفید در حوزه علم و فناوری و توسعه فعالیت‌های انجمن‌های علمی و نهادهای پژوهشی کشور در سطح بین‌المللی با اولویت کشورهای جهان اسلام؛ (۲)
 ۱۲- ساماندهی تعامل و ارتباطات بین‌المللی در حوزه علم و فناوری بین سازمان‌ها، مجامع، دانشمندان و متخصصان و افزایش برگزاری نشست‌های علمی مشترک؛ (۲)
 ۱۳- حمایت از طرح‌های پژوهشی و فناوری بین‌المللی با سرمایه‌گذاری مشترک و تسهیل همکاری‌های با مؤسسات فناوری خارجی و گسترش تعاملات فناورانه با کشورهای دارای فناوری پیشرفته با روش‌هایی نظیر مشارکت در کنسرسیوم‌ها با رعایت سیاست‌های نظام؛ (۲)
 ۱۴- فراهم آوردن بستر مشارکت دانشمندان ایرانی در مجامع و مراکز برتر جهان و بهره‌گیری از دانشمندان شناخته‌شده جهانی در ایران برای تبادل آرا و نظریات و معرفی پدیده‌های نو علمی با اولویت کشورهای جهان اسلام؛ (۲)
 ۱۵- تبدیل پدیده خروج نخبگان به فرصتی برای گسترش نگرش و منطق انقلاب اسلامی به سراسر جهان؛ (۲)
 ۱۶- ایجاد سازوکارهای حمایتی، اعطای بورس‌های تحصیلی، فرصت‌های مطالعاتی و پژوهانه برای افزایش همکاری‌های بین‌المللی دانشگاه‌ها و حضور آن‌ها در مجامع و شبکه‌های علمی بین‌المللی؛ (۳)
 ۱۷- تقویت و توسعه نظام‌مند همکاری دانشگاه‌های کشور با دانشگاه‌های بزرگ و معتبر جهانی، به‌ویژه با دانشگاه‌های جهان اسلام با اولویت دوره‌های تحصیلات تکمیلی و با انجام پژوهش‌های مشترک؛ (۳)

- ۱۸- اصلاح قوانین و مقررات مربوط به انتقال فناوری به کشور و ایجاد و توسعه نهادهای انتقال و بومی‌سازی فناوری از خارج به داخل و بالعکس؛ (۳)
- ۱۹- حمایت از مطالعات لازم برای شناسایی، نحوه توانمندسازی و نیازهای علمی و پژوهشی جهان اسلام و کشورهای منطقه؛ (۴)
- ۲۰- ترجمه منابع علمی ایرانی اسلامی و ارسال کتب فارسی مرجع حاوی تولیدات و نظرات علمی دانشمندان کشور به مراکز و کتابخانه‌های معتبر جهان؛ (۴)
- ۲۱- بهره‌گیری از فرصت‌های جهانی و توانمندی‌های ملی برای توسعه و تعالی حوزه علوم انسانی و اجتماعی بر اساس مبانی بینشی و ارزشی اسلام؛ (۴)
- ۲۲- مشارکت فعال در تنظیم معیارها و اهداف نظام اعتبارسنجی و رتبه‌بندی مراکز آموزش عالی در منطقه و جهان اسلام؛ (۴)
- ۲۳- تقویت و توسعه همکاری الهام‌بخش و اثرگذار با دانشگاه‌های کشورهای جهان اسلام و بهره‌برداری از ظرفیت دانشگاه‌های کشورهای پیشرو در علم و فناوری از طریق تبادل استاد و دانشجو و اجرای دوره‌های آموزشی مشترک در رشته‌های اولویت‌دار؛ (۴)
- ۲۴- جلب مشارکت مؤثر متخصصان و پژوهشگران ایرانی و غیر ایرانی مقیم خارج از کشور؛ (۵)
- ۲۵- حمایت از ارائه مقالات معتبر علمی در عرصه بین‌المللی و ثبت اختراعات و اکتشافات. (۵)

راهبرد کلان ۱۰

متحول‌سازی و ارتقای کمی و کیفی در علوم انسانی و هنر مبتنی بر معارف اسلامی

راهبردهای ملی

- ۱- توسعه هدفمند علوم انسانی بر پایه فطرت الهی انسان‌ها و معارف اسلامی و ساماندهی آموزش‌ها و پژوهش‌های آن؛
- ۲- تقویت تعامل مؤثر حوزه و دانشگاه به‌منظور تولید علوم انسانی و هنر؛
- ۳- ترویج و تعمیق نقد و مناظره و گسترش کرسی‌های نظریه‌پردازی در حوزه علوم انسانی و هنر و معارف اسلامی؛
- ۴- گسترش گرایش‌های میان‌رشته‌ای در درون علوم انسانی و بین رشته‌های علوم انسانی با سایر علوم، بر اساس نگرش اسلامی با رویکرد رفع نیازهای علمی و اجتماعی؛
- ۵- ایجاد ساختارهای خاص حمایت از توسعه کیفی علوم انسانی و معارف اسلامی؛
- ۶- توسعه و بومی‌سازی هنر و علوم انسانی کاربردی و متناسب‌سازی رشته‌های آن‌ها با نیازهای واقعی کشور؛
- ۷- ساماندهی و تقویت هدفمند آموزش زبان‌های خارجی به‌منظور تحول کیفی در آن؛
- ۸- بسترسازی و تقویت ساختارهای حمایتی برای رشد هنر متعهد؛
- ۹- حمایت از توسعه آموزش و پژوهش‌های بنیادی و کاربردی در حوزه هنر متعهد؛

اقدامات ملی

- ۱- حمایت از تولید و کاربردی کردن علوم انسانی با جهت‌گیری اسلامی؛ (۱)
- ۲- ایجاد سازوکار روزآمدسازی محتوای آموزشی در رشته‌های علوم انسانی و هنر مبتنی بر مبانی اسلامی و نظارت بر ارتقای کیفی آن؛ (۱)
- ۳- اصلاح آموزش‌های علوم انسانی به‌منظور توجه بیشتر به مطالعات بنیادی و تأکید بر آموختن اصول و مبانی و قواعد اساسی علوم مربوطه مبتنی بر مبانی اسلامی؛ (۱)
- ۴- توسعه پژوهش‌های بنیادی معرفتی در حوزه علوم انسانی مبتنی بر مبانی اسلامی و ارائه تولیدات علمی

- آن‌ها به جهان؛ (۱)
- ۵- حمایت از تأسیس انجمن‌ها و پژوهشگاه‌ها و قطب‌های علمی مشترک بین حوزه و دانشگاه به‌منظور شکل‌گیری و تکوین دیدگاه‌ها و نظریات اسلامی در حوزه علوم انسانی؛ (۲)
- ۶- طراحی و توسعه برنامه‌های پژوهشی، فرصت‌های مطالعاتی و آموزشی مشترک میان حوزه و دانشگاه و ایجاد مراکز پژوهشی و آموزشی مشترک؛ (۲)
- ۷- طراحی سازوکارهای لازم برای تربیت و جذب معلمان و مربیان و مدرسان دروس معارف اسلامی و علوم انسانی در مدارس و دانشگاه‌ها با استفاده از توانمندی‌ها و ظرفیت‌های حوزه‌های علمیه؛ (۲)
- ۸- تدوین قوانین و مقررات موردنیاز و تقویت کرسی‌های نظریه‌پردازی و نقد و مناظره جهت تولید علوم انسانی و تحقق مرجعیت علمی؛ (۳)
- ۹- ایجاد سازوکارهای تشویق نظریه‌پردازان در حوزه‌های علوم انسانی و معارف اسلامی و انتشار دستاوردهای آنان؛ (۳)
- ۱۰- ارتقای جایگاه کرسی‌های نظریه‌پردازی برای فعالیت در سطح بین‌المللی با تأکید بر جهان اسلام؛ (۳)
- ۱۱- ایجاد سازوکارهای لازم برای تقویت مواجهه انتقادی و تطبیقی با متون ترجمه‌ای در علوم انسانی؛ (۳)
- ۱۲- ایجاد گرایش‌های میان‌رشته‌ای بین شاخه‌های علوم اسلامی و علوم انسانی و سایر علوم؛ (۴)
- ۱۳- حمایت از مطالعات و ایجاد فلسفه‌های رشته‌های مختلف علوم بر پایه فلسفه و حکمت اسلامی؛ (۴)
- ۱۴- اصلاح جریان استعدادیابی و هدایت تحصیلی برای جذب استعداد‌های برتر در علوم انسانی و معارف اسلامی؛ (۵)
- ۱۵- حمایت از تأسیس و فعالیت مراکز نخبه‌پرور در حوزه علوم انسانی مبتنی بر مبانی اسلامی؛ (۵)
- ۱۶- ایجاد نظام حمایت معنوی و اعتباری و مالی از پژوهش‌های علوم انسانی مبتنی بر مبانی اسلامی و حمایت از تألیفات، رساله‌ها، پژوهش‌ها و سمینارهای علمی تخصصی در این زمینه؛ (۵)
- ۱۷- حمایت از پایان‌نامه‌ها و رساله‌های تحصیلی در رشته‌های علوم انسانی و هنر برای رفع نیازهای کشور (۶)
- ۱۸- حمایت از توسعه پارک‌های علم و فناوری ویژه علوم انسانی و هنر بر اساس نیازها و استعداد‌های منطقه‌ای و استانی؛ (۶)
- ۱۹- تقویت سازمان‌های مردم‌نهاد (سمن) و اجتماعات علمی - حرفه‌ای در حوزه پژوهش‌های علوم انسانی مبتنی بر مبانی اسلامی؛ (۶)
- ۲۰- بازنگری در توسعه کمی و کیفی رشته‌های علوم انسانی و میزان پذیرش دانشجویان بر اساس نیازهای جامعه و وجود فرصت‌های شغلی؛ (۶)
- ۲۱- توسعه رشته‌های علوم انسانی و هنر منوط به وجود منابع علمی متناسب با نگرش اسلامی و مدرسان دارای صلاحیت و مسلط بر مبانی اسلامی؛ (۶)
- ۲۲- ساماندهی مؤسسات آموزش زبان‌های خارجی و متنوع‌سازی آموزش آن‌ها از طریق شفاف‌سازی نیازهای کشور برای تعاملات بین‌المللی علم و فناوری؛ (۷)
- ۲۳- بومی‌سازی و تدوین برنامه‌های درسی و محتوای آموزشی در زمینه آموزش زبان‌های خارجی با توجه به فرهنگ اسلامی؛ (۷)
- ۲۴- تقویت استفاده از زبان فارسی در حوزه‌های تخصصی علوم با تأکید بر معادل‌سازی مفهومی برای اصطلاحات تخصصی و ترویج آن‌ها در مجامع علمی و تلاش برای تبدیل زبان فارسی به زبان علم؛ (۷)
- ۲۵- حمایت از تولیدات هنری با رویکرد معرفی ارزش‌های انقلاب اسلامی و دفاع مقدس؛ (۸)

- ۲۶- حمایت از تولیدات هنری به‌منظور تقویت جلوه‌های عملی و ملموس هنر متعهد در شئون مختلف زندگی و احیای هنرهای سنتی فراموش‌شده؛ (۸)
- ۲۷- تدوین نظام ثبت حقوقی آثار هنری؛ (۸)
- ۲۸- تقویت و راه‌اندازی حوزه‌های میان‌رشته‌ای بین هنر و دیگر رشته‌های علوم بر اساس آموزه‌های اسلامی به‌ویژه فلسفه و فقه و هنر؛ (۹)
- ۲۹- تدوین و گسترش و تعمیق دروس مربوط به مبانی نظری هنر متعهد و توسعه رشته‌های هنرهای محلی و منطقه‌ای در چارچوب فرهنگ اسلامی؛ (۹)
- ۳۰- هدایت آموزش و پژوهش‌های هنری برای نیل به هنر متعهد و نقد و ارزیابی جلوه‌های هنری حاکم بر زندگی امروز؛ (۹)
- ۳۱- زمینه‌سازی و تقویت مطالعات برای معرفی هنرمندان معارف اسلامی به‌منظور افزایش اثرگذاری معارف دینی در جامعه؛ (۹)
- ۳۲- حمایت از تأسیس و گسترش فعالیت مراکز آموزشی و پژوهشی هنر اسلامی با مشارکت حوزه‌های علمیه؛ (۹)

راهبرد کلان ۱۱

جهت‌دهی به چرخه علم و فناوری و نوآوری برای ایفای نقش مؤثرتر در حوزه علوم پزشکی و سلامت

راهبردهای ملی

- ۱- توسعه و بومی‌سازی علوم و فناوری‌های سلامت در کشور؛
- ۲- توسعه آموزش و پژوهش در زمینه ترویج شیوه‌های زندگی سالم و اسلامی و نیز عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت و بهداشت؛
- اقدامات ملی**
- ۱- توسعه آموزش‌ها و پژوهش‌های حوزه تغذیه و پیشگیری، به‌منظور بهره‌مندی از مواد غذایی سالم و حفظ سلامت جامعه؛ (۱)
- ۲- تولید دانش با تأکید بر بیماری‌ها و معضلات بومی؛ (۱)
- ۳- تقویت ارتباط علوم سلامت و بالینی و طب سنتی اسلامی-ایرانی با علوم پایه و علوم اسلامی و علوم انسانی و علوم اجتماعی؛ (۱)
- ۴- ساماندهی بازار محصولات و تجهیزات سلامت در کشور به‌منظور حمایت از تولید علم و فناوری‌های بومی؛ (۱)
- ۵- توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات در عرصه سلامت به‌منظور ایجاد نظام سلامت الکترونیک با رعایت اخلاق اسلامی و امنیت اجتماعی و حریم خصوصی؛ (۱)
- ۶- تقویت نظام آموزشی با رویکرد تربیت سرمایه انسانی متخلق به اخلاق حرفه‌ای مبتنی بر تعالیم اسلامی؛ (۲)

راهبرد کلان ۱۲

جهت‌دهی به چرخه علم و فناوری و نوآوری برای ایفای نقش‌آفرینی مؤثرتر در حوزه فنی و مهندسی

راهبردهای ملی

- ۱- توجه ویژه به توسعه نیاز محور علوم و فناوری‌های مهندسی برای تولید و جذب فناوری با توان رقابتی و ثروت‌آفرینی همراه با حفظ محیط‌زیست و الگوی صحیح مصرف و رعایت اخلاق حرفه‌ای؛
- ۲- تقویت ساختارهای حمایت از توسعه تقاضا محور فعالیت‌های فنی و مهندسی؛
- اقدامات ملی**
- ۱- تقویت شرکت‌های فنی و مهندسی به‌منظور کسب توان طراحی مفهومی و پایه؛ (۱)

- ۲- حمایت از شرکت‌های طراحی مهندسی برای مشارکت در طرح‌های بین‌المللی؛ (۱)
- ۳- ایجاد سازوکارهای لازم به‌منظور تسهیل و تشویق صادرات و خدمات فنی و مهندسی؛ (۱)
- ۴- واگذاری طرح‌های کلان ملی پژوهش و فناوری به متخصصان داخلی به‌منظور ارتقای خودباوری و توانمندی ملی و در جهت تأمین نیازهای آتی کشور و جهان؛ (۱)
- ۵- تدوین معیارهای اخلاق حرفه‌ای مهندسی و ترویج و نظارت بر رعایت آن‌ها؛ (۱)
- ۶- تشویق دانش‌آموختگان فنی و مهندسی به سمت ایجاد شرکت‌های دانش‌بنیان خصوصی و تعاونی در پارک‌ها و مراکز رشد علم و فناوری از طریق ارائه تسهیلات خاص به آن‌ها؛ (۲)
- ۷- توسعه و ساماندهی نظام‌های مهندسی به‌منظور افزایش کارآمدی و پاسخگویی آن‌ها؛ (۲)
- ۸- حمایت از شرکت‌های طراحی و مهندسی به‌منظور کاربردی کردن دانش فنی تولیدشده در پژوهشگاه‌ها و دانشگاه‌ها. (۲)

راهبرد کلان ۱۳

توسعه و تعمیق و تقویت آموزش و پژوهش در حوزه علوم پایه
راهبردهای ملی

- ۱- تشویق و هدایت مؤسسات علمی و آموزشی در توسعه علوم پایه به‌منظور گسترش مرزهای علم و پاسخگویی به نیازهای جامعه؛
  - ۲- افزایش بهره‌وری نهادها و زیرساخت‌ها در حوزه علوم پایه.
- ### اقدامات ملی
- ۱- تعریف طرح‌های کلان ملی و حمایت از آن‌ها در حوزه‌های اولویت‌دار و افزایش سرمایه‌گذاری بخش‌های صنعت و بازار در آن‌ها؛ (۱)
  - ۲- الزام و تشویق طرح‌های مطالعاتی و تحقیقات کاربردی و توسعه‌ای به هزینه‌کرد بخشی از اعتبارات خود در پژوهش‌های علوم پایه مرتبط؛ (۱)
  - ۳- تشویق نظریه‌پردازی در علوم پایه برای کشف مسیرهای جدید و میانبر علمی؛ (۱)
  - ۴- بازنگری و ارتقای روش‌ها و محتوای آموزش علوم پایه در کلیه سطوح تحصیلی؛ (۱)
  - ۵- تقویت تعامل میان علوم پایه با سایر علوم؛ (۱)
  - ۶- شبکه‌سازی مؤسسات آموزشی و پژوهشی در حوزه علوم پایه به‌منظور افزایش هماهنگی و همکاری و تقویت تحقیقات بین‌رشته‌ای از طریق اشتراک امکانات و تجهیزات، تقسیم‌کارهای پژوهشی و جذب نخبگان علمی. (۲)

فصل پنجم - چارچوب نهادی علم و فناوری و نوآوری

۵-۱- تقسیم‌کار ملی در نظام علم و فناوری

الف- سیاست‌گذاری کلان و نظارت و ارزیابی

سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری کلان و راهبردی نظام علم و فناوری، روزآمدسازی و اجرایی کردن نقشه جامع علمی کشور و ارزیابی و نظارت بر حسن اجرای آن، سیاست‌گذاری کلان برای همکاری‌های بین‌المللی در عرصه علم و فناوری و تصویب اسناد ملی فناوری‌های اولویت‌دار بر عهده شورای عالی انقلاب فرهنگی است که با سازوکار موردنظر شورا انجام می‌گیرد.

ب- سیاست‌گذاری اجرایی و هماهنگی و انسجام‌بخشی اجرای نقشه جامع علمی کشور
به‌منظور تهیه و تصویب و ابلاغ سیاست‌های اجرایی، طراحی سازوکار تحقق اهداف نقشه و اصلاح ساختارها و فرآیندهای مربوطه، هماهنگی و انسجام‌بخشی در اجرای نقشه جامع علمی و نظارت بر حسن اجرای آن، «ستاد

راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور» توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی با ترکیب زیر ایجاد می‌گردد:

- ۱- دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی (رئیس)؛
  - ۲- چهار نفر از اعضای حقیقی به انتخاب شورا؛
  - ۳- رئیس نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها با اجازه معظم له؛
  - ۴- وزیر علوم، تحقیقات و فناوری؛
  - ۵- معاون علمی و فناوری ریاست جمهوری؛
  - ۶- وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛
  - ۷- وزیر آموزش و پرورش؛
  - ۸- رئیس کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی؛
  - ۹- رئیس کمیسیون بهداشت و درمان مجلس شورای اسلامی؛
  - ۱۰- یک نفر از مدرسین حوزوی به انتخاب شورای عالی حوزه‌های علمیه.
- تبصره-** با توجه به تنوع ارتباط نظام علم و فناوری با عرصه‌های مختلف فرهنگی، صنعتی، تولیدی و خدماتی، در موارد لازم از وزرا و رؤسای نهادهای ذی‌ربط جهت شرکت در جلسات ستاد و گروه‌های مربوط دعوت به عمل خواهد آمد.

ج- برنامه‌ریزی و اجرا و فرهنگ‌سازی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهوری و بنیاد ملی نخبگان، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت آموزش و پرورش، فرهنگستان‌های کشور، جهاد دانشگاهی، مرکز همکاری‌های فناوری و نوآوری ریاست جمهوری، سایر وزارتخانه‌ها و نهادهای و مؤسسات علمی و فناوری، صدا و سیما، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سایر نهادها و دستگاه‌های تبلیغی و فرهنگی کشور، در فرآیند اجرایی نمودن و فرهنگ‌سازی نقشه در چارچوب سیاست‌های مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی با ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور همکاری می‌نمایند.

۵-۲- نظام اجرا، نظارت، ارزیابی و به‌روزرسانی نقشه جامع علمی کشور

اتخاذ تدابیر لازم در لایه‌های مختلف نظام علم و فناوری و ترسیم صحیح و شفاف گردش فعالیت‌ها و تعاملات در بین اجزای نظام، ضامن اجرای نقشه و ارتقای بهره‌وری کشور در این زمینه است. همچنین حفظ و استمرار کارکرد نقشه جامع علمی مستلزم پایش و مراقبت از پیشرفت اجرای نقشه در افق زمانی پیش‌بینی شده برای آن و مراقبت از صحت و اعتبار اجزای مختلف نقشه است. این پایش و مراقبت باید به‌گونه‌ای باشد که جهت‌گیری نظام اجرایی نقشه به‌سوی دستیابی به اهداف آن حفظ شود و در صورت بروز هرگونه تغییرات اثرگذار در مفروضات و اوضاع محیطی، این تغییرات در کوتاه‌ترین زمان شناسایی و آثار آن تحلیل شود و مراجع مربوط اقدامات اصلاحی موردنیاز را به تصویب برسانند. به این منظور:

- ۱- ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور با ایجاد سازوکارهای لازم و استفاده از نهادهای مختلف، ضمن انجام تصمیم‌گیری‌های لازم و ابلاغ مصوبات، وظیفه نظارت بر تحقق اهداف نقشه و ارزیابی پیشرفت کار را عهده‌دار است.
- ۲- ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور موظف است پس از تصویب و ابلاغ نقشه جامع علمی در فواصل زمانی خاص به تکمیل و به‌روزرسانی اولویت‌های علم و فناوری کشور، ارائه اسناد ملی مربوطه و تعیین نوع پشتیبانی در هر زمینه اقدام کند.
- ۳- ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور با همکاری دستگاه‌ها و نهادهای مسؤؤل و مؤسسات پژوهشی-

مطالعاتی شاخص‌های علم و فناوری موردنیاز و کمیت‌های مطلوب مربوطه را تکمیل و به‌روز می‌رساند.
۴- ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور موظف است با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط گزارش وضع موجود علم و فناوری کشور را بر اساس شاخص‌های نقشه جامع علمی کشور طی یک سال تدوین کند. علاوه بر آن این ستاد گزارش ارزیابی وضع موجود علم و فناوری کشور را هرساله بر اساس آخرین شاخص‌ها تدوین می‌کند و به شورای عالی انقلاب فرهنگی تسلیم می‌نماید.

۵- ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور موظف است با رصد وضعیت پذیرش دانشجو در رشته‌ها و مقاطع تحصیلی در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی سالیانه گزارش میزان نیاز کشور به این رشته‌ها و مقاطع را با توجه به اولویت‌های ملی و تهدیدها و فرصت‌ها و امکانات کشور تهیه کند و به همراه گزارش اقدامات خود برای اصلاح وضع موجود، به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه نماید.

۶- کلیه دستگاه‌های اجرایی موظفند در چارچوب سیاست‌های اجرایی ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی، طرح‌ها و برنامه‌های خود را برای اجرای این نقشه تدوین و برای بررسی و تصویب به ستاد تسلیم نمایند. ستاد موظف است میزان پیشرفت و عملکرد طرح‌ها و برنامه‌های ارائه‌شده دستگاه‌های اجرایی را در فواصل یک‌ساله به شورای عالی انقلاب فرهنگی گزارش نماید.

۷- شورای عالی انقلاب فرهنگی در صورت نیاز جهت اصلاح و تصویب قوانین با مجلس شورای اسلامی تعامل خواهد داشت.

۸- ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور موظف است ضمن رصد و پایش اوضاع محیطی و رقبا و تحولات جهانی علم و فناوری با رویکرد آینده‌پژوهی، نقشه جامع علمی کشور را به‌صورت دوره‌ای، روزآمد نماید و برای تصویب به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه دهد.
نقشه جامع علمی کشور در ۵ فصل، در جلسات ۶۶۲، ۶۶۳، ۶۶۴، ۶۶۶، ۶۶۷، ۶۶۸، ۶۷۰، ۶۷۱، ۶۷۲، ۶۷۳، ۶۷۴، ۶۷۵، ۶۷۶، ۶۷۷، ۶۷۸ و ۶۷۹ مورخ ۸۹/۲/۲۱، ۸۹/۳/۴، ۸۹/۳/۱۸، ۸۹/۳/۱۸، ۸۹/۴/۱۵، ۸۹/۴/۲۹، ۸۹/۵/۲۶، ۸۹/۷/۱۶، ۸۹/۷/۲۰، ۸۹/۷/۲۷، ۸۹/۸/۴، ۸۹/۸/۱۱، ۸۹/۸/۱۸، ۸۹/۹/۲، ۸۹/۹/۱۶، ۸۹/۹/۳۰ و ۸۹/۱۰/۱۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب نهایی رسید و از تاریخ تصویب لازم‌الاجراست و کلیه مصوبات و سیاست‌های قبلی مغایر، لغو و بلااثر خواهد بود.

سند راهبردی علوم و فناوری‌های شناختی

مصوب جلسه ۶۹۹ مورخ ۳ آبان ۱۳۹۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مصوبه «سند راهبردی علوم و فناوری‌های شناختی» که در جلسه ۶۹۹ مورخ ۹۰/۸/۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسیده است، به شرح ذیل برای اجرا ابلاغ می‌شود:

ماده ۱- مقدمه

علوم شناختی به مطالعه کارکردهای شناختی ذهن و مغز و توسعه فناوری‌های برگرفته از این دانش نو می‌پردازد و بدین لحاظ دانشی نو، پویا و آینده‌ساز است که امید می‌رود در تعامل با سایر دانش‌های نو و فناوری‌های همگرا چون زیست‌فناوری، فناوری نانو و فناوری اطلاعات به ارتقای کیفیت زندگی بشر، رفع کاستی‌های ناشی از آسیب‌های مغزی، تولید سامانه‌های هوشمند و استفاده بهینه از ذهن و قوای فکری انسان بینجامد. بدین لحاظ ضرورت دارد علوم و فناوری‌های شناختی که در سند نقشه جامع علمی کشور جزو اولویت‌های الف ذکر شده است، در کشورمان توسعه یابد.

ماده ۲- مبانی نظری و فلسفی

در طول تاریخ، مکاتب نظری و فلسفی متنوعی در باب شناخت و رابطه ذهن و مغز ظهور کرده‌اند. اما در دهه‌های

اخیر به دلیل پیشرفت علوم رایانه، علوم اعصاب و ظهور علوم شناختی پرسش‌های جدیدی مطرح شده است که در رشته جدیدی به نام فلسفه ذهن مورد بررسی قرار می‌گیرند. گرچه عده‌ای از فلاسفه ذهن، مادی انگارند، ولی عده دیگری از فلاسفه معتقدند که شناخت انسان نمی‌تواند فرایندی مادی باشد.

بدین لحاظ ضروری است اندیشمندان اسلامی با بهره‌گیری از آموزه‌های دینی و معارف اسلامی در باب نفس، ذهن و معرفت که ذیلاً اصول آن بازگو می‌شود، مواجهه فعالی با مباحث جدید مطرح در زمینه ذهن و رابطه آن با مغز داشته باشند تا بتوانند تحولی را در مبانی فلسفی علوم شناختی رقم بزنند و خلاقانه به توسعه این دانش کمک کرده، گفتگوی سازنده‌ای را بین شرق و غرب در باب ذهن و شناخت بنیان نهند.

اصول نگرش اسلامی نسبت به نفس، ذهن و معرفت به شرح زیر است:

- ۱- باور به وجود خداوند به‌عنوان خالق انسان و افاضه کننده معرفت؛
- ۲- اذعان به وجود نفس و تجرد آن و پذیرش تجرد علم و معرفت؛
- ۳- باور به فطرت الهی انسان؛
- ۴- اتخاذ موضع معرفت‌شناختی واقع‌گرایانه (رئالیستی) در تحلیل ماهیت شناخت؛
- ۵- عدم انحصار شناخت انسان به عالم حس و امکان شناخت مراتب وجود و عوالم دیگر؛
- ۶- اجتناب از رویکردهای تحویل‌گرایانه و صرفاً مادی انگارانه (فیزیکیالیستی) در تبیین شناخت و ذهن و باور به بطون و مراتب متعدد برای وجود انسان؛

۷- پرهیز از انحصار روش‌شناسی علم در روش تجربی؛

۸- توجه به شمول آموزه‌های وحیانی و اندیشه‌های عقلی محض؛

۹- حکیمانه و هدفمند دانستن خلقت انسان و نظام معرفتی وی و انکار هرگونه تصادف و خلل در نقشه وجود آدمی؛

۱۰- پذیرش نظام علیت و عدم انحصار آن به علت و معلول‌های مادی؛

۱۱- عدم تحلیل جبرباورانه یا تفویض‌گرایانه از انسان و قبول دیدگاه امر بین الامرین.

ماده ۳- مبانی ارزشی

سند علوم و فناوری‌های شناختی برگرفته از اسناد بالادستی آن یعنی چشم‌انداز ۱۴۰۴ و نقشه جامع علمی کشور است و لذا مبانی و ارزش‌های آن اسناد بر این سند نیز حاکم‌اند، ولی به‌طور خاص می‌توان بر موارد ارزشی زیر نیز تأکید نمود:

- ۱- حاکمیت جهان‌بینی توحیدی اسلام در توسعه، ترویج و تحول علوم و فناوری‌های شناختی؛
- ۲- پرهیز از هرگونه مواجهه تقلیل‌گرایانه با انسان و ابعاد وجودی او؛
- ۳- رعایت کرامت انسان، ضوابط اخلاقی و فقه اسلامی در مواجهه با انسان و آزمایش‌های مربوطه؛
- ۴- هدفمندی علوم و فناوری‌های شناختی و هماهنگی آن با سلامت معنوی، جسمانی و روانی انسان؛
- ۵- تقدم مصالح عمومی بر منافع فردی و گروهی در توسعه علوم و فناوری‌های شناختی؛
- ۶- رعایت عدالت در پرورش استعدادها در زمینه علوم و فناوری‌های شناختی؛
- ۷- تقویت خلاقیت، نوآوری، آزاداندیشی و خطرپذیری در توسعه علوم و فناوری‌های شناختی و ابعاد کاربردی آن؛
- ۸- توجه به ارزشمندی ذاتی علم و عالم و آفرینش‌های فکری و علمی در حوزه علوم و فناوری‌های شناختی.

ماده ۴- چشم‌انداز

توسعه دانش و معرفت در زمینه علوم شناختی و فناوری‌های مربوط به آن بر اساس مبانی اسلامی برای شناخت و تعالی انسان، اقتدار ملی، تولید ثروت و رفاه اجتماعی، کسب جایگاه مناسب در جامعه جهانی به‌عنوان

کشوری پیشرو، مرجع و تأثیرگذار، مولد و الهام‌بخش در تولید علوم و فناوری‌های شناختی و احراز رتبه اول در بین کشورهای اسلامی و کشورهای منطقه بر اساس اهداف علمی و فناوری سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ و نقشه جامع علمی کشور.

ماده ۵- اهداف

- ۱- تولید و توسعه نظریه‌های علمی در باب کارکردهای ذهن و چگونگی شناخت و رابطه آن با مغز در حوزه علوم شناختی بر اساس مبانی انسان‌شناسی اسلام در زمینه ماهیت نفس، ذهن و کارکردهای آن؛
- ۲- تولید و توسعه علوم پایه در زمینه مطالعات مغز و کارکردهای شناختی؛
- ۳- دستیابی و توسعه روش‌های پرورش و تقویت توانمندی‌ها و کارکردهای شناختی؛
- ۴- بهره‌برداری و توسعه فناوری‌ها و ابزارهای واسط مغز و رایانه و انسان و ماشین؛
- ۵- دستیابی و توسعه روش‌های درمان نابهنجاری‌های روانی و اصلاح کاستی‌های شناختی؛
- ۶- دستیابی و توسعه سامانه‌های مصنوعی الهام گرفته از سامانه‌های شناختی و مغز؛
- ۷- کسب رتبه اول منطقه‌ای و مرجعیت علمی در عرصه علوم و فناوری‌های شناختی.

ماده ۶- راهبردها

- ۱- انجام پژوهش‌های بین‌رشته‌ای و مطالعات مشترک دانشگاهی و حوزوی در زمینه علوم و فناوری‌های شناختی؛
- ۲- تربیت نیروی انسانی لازم برای پژوهش و آموزش علوم و فناوری‌های شناختی؛
- ۳- نظریه‌پردازی در زمینه علوم و فناوری‌های شناختی به‌ویژه فلسفه ذهن؛
- ۴- حمایت از مراکز پژوهشی، آموزشی و فناوری ویژه در زمینه علوم شناختی؛
- ۵- تقویت همکاری‌ها و تعاملات بین‌المللی در زمینه علوم و فناوری‌های شناختی؛
- ۶- افزایش تولیدات علمی و فناوری شناختی به‌منظور تثبیت موقعیت علمی کشور.

ماده ۷- اقدامات

- ۱- حمایت از تأسیس مراکز پژوهشی، آموزشی و فناوری ویژه و پشتیبانی از راه‌اندازی دوره‌های جدید دکتری و پسادکتری در زمینه علوم و فناوری‌های شناختی با رویکرد اسلامی در دانشگاه‌های واجد شرایط کشور با هماهنگی وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛
- ۲- پشتیبانی مالی از انجام مطالعات بین‌رشته‌ای در زمینه علوم و فناوری‌های شناختی در مؤسسات و مراکز دانشگاهی و حوزوی موجود بر اساس معیارهای مصوب پیشرفت علمی؛
- ۳- حمایت از تأسیس آزمایشگاه‌های مطالعه مغز و تصویربرداری عصبی در سطح ملی به‌منظور توسعه تحقیقات علوم شناختی، با هماهنگی دستگاه‌های مسؤول ذی‌ربط؛
- ۴- حمایت از ایجاد شبکه آزمایشگاه‌های علوم و فناوری‌های شناختی، با هماهنگی دستگاه‌های مسؤول ذی‌ربط؛
- ۵- حمایت از تأسیس آزمایشگاه‌های حیوانی و انسانی علوم شناختی و تربیت نیروی انسانی متخصص برای انجام تحقیقات مجاز حیوانی و انسانی، با هماهنگی دستگاه‌های مسؤول ذی‌ربط؛
- ۶- تشکیل شبکه مجازی ارتباطی و بانک اطلاعات علمی میان مراکز دولتی و غیردولتی پژوهشی، آموزشی و فناوری و آزمایشگاه‌های علوم و فناوری‌های شناختی؛
- ۷- حمایت از مراکز رشد و توسعه فناوری، شرکت‌های دانش‌بنیان، کانون‌های تفکر، انجمن‌های علمی، برگزاری همایش‌های ملی و بین‌المللی در زمینه علوم و فناوری‌های شناختی؛
- ۸- حمایت از افزایش هدفمند تعداد پژوهشگران و تشویق طلاب و دانشجویان نخبه تحصیلات تکمیلی رشته‌های

ذی‌ربط به ادامه تحصیل در علوم و فناوری‌های شناختی؛

۹- حمایت از اساتید صاحب‌نظر و مسلط بر مبانی اسلامی در عرصه‌های علوم شناختی به‌ویژه فلسفه ذهن در مراکز حوزوی و دانشگاهی؛

۱۰- ترغیب مراکز حوزوی و دانشگاهی به پژوهش در عرصه‌های فلسفی و دینی مربوط با علوم شناختی و برقراری گفتگو با اندیشمندان و صاحب‌نظران سایر کشورها به‌منظور معرفی و ترویج نظریه‌های برگرفته از معارف اسلامی؛

۱۱- بسترسازی برای همکاری محققان ایرانی مقیم خارج از کشور و محققان خارجی با مؤسسات داخلی در زمینه علوم و فناوری‌های شناختی؛

۱۲- حمایت از انتشار مقالات در مجلات معتبر علمی بین‌المللی، تأسیس مجلات معتبر علمی، حضور در مجامع علمی جهانی و بازاریابی برای تولیدات فناوری شناختی به‌منظور تحقق مرجعیت کشور در حوزه علوم و فناوری‌های شناختی؛

۱۳- حمایت از برقراری ارتباط با دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی مهم منطقه و جهان اسلام و دانشگاه‌های پیش‌تاز در علوم و فناوری‌های شناختی در سایر نقاط دنیا به‌منظور آشنایی با فعالیت‌های آن‌ها در زمینه علوم و فناوری‌های شناختی و معرفی توانمندی‌های ایران در این زمینه و انجام طرح‌های تحقیقاتی مشترک؛

۱۴- حمایت از تدوین متون آموزشی سازگار با مبانی اسلامی و به‌دوراز نگرش مادی انکارانه در زمینه علوم و فناوری‌های شناختی؛

۱۵- حمایت هدفمند از سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی برای تحقیقات بنیادین، کاربردی و توسعه‌ای در حوزه علوم و فناوری‌های شناختی؛

۱۶- ترغیب سازمان‌ها و مؤسسات آموزشی، تربیتی، درمانی، رسانه‌ای، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و دفاعی برای اخذ مشورت از محققان دارای صلاحیت در علوم و فناوری‌های شناختی و استفاده از دستاوردهای آن‌ها؛

۱۷- فرهنگ‌سازی و ترویج علوم و فناوری‌های شناختی و معرفی دستاوردهای آن.
تبصره- اقداماتی که نیاز به دریافت مجوز از سایر دستگاه‌های ذی‌ربط دارند، با هماهنگی دستگاه‌های مربوطه انجام می‌شوند.

ماده ۸- وظایف و ساختار اجرایی

به‌منظور ایجاد هماهنگی در سطح ملی برای اجرای این سند، ستاد راهبری توسعه علوم و فناوری‌های شناختی به شرح ذیل تشکیل می‌شود:

۱- ستاد، مرجع اصلی تصمیم‌گیری و راهبری اجرایی در حوزه علوم و فناوری‌های شناختی است که به تدوین برنامه‌های اجرایی در چارچوب نقشه جامع علمی کشور و سیاست‌های کلان شورای عالی انقلاب فرهنگی و اسناد بالادستی کشور می‌پردازد؛

۲- ستاد، وظیفه حمایت، هدایت و هماهنگی مؤسسات دولتی و غیردولتی که در زمینه علوم و فناوری‌های شناختی مورد پشتیبانی مادی و معنوی قرار می‌گیرند را بر عهده دارد؛

۳- ستاد، وظیفه تدوین نقشه راه توسعه علوم و فناوری‌های شناختی و اولویت‌بندی در این حوزه را بر عهده دارد؛

۴- ستاد، مراحل و شاخص‌های کمی اجرای راهبردها و اقدامات توسعه علوم و فناوری‌های شناختی برای دستیابی به اهداف سند را در قالب بازه‌های زمانی کوتاه‌مدت (سه سال)، میان‌مدت (هشت سال) و بلندمدت (تا افق سند چشم‌انداز ۱۴۰۴)، ظرف ۶ ماه تنظیم و به تصویب خواهد رساند؛

۵- ستاد، قوانینی را که برای توسعه علوم و فناوری‌های شناختی در سطح ملی موردنیاز است، به‌منظور تصویب

به مراجع ذی ربط پیشنهاد می‌دهد؛
 ۶- ستاد، بودجه سالانه موردنیاز برای توسعه علوم و فناوری‌های شناختی در کشور را با هماهنگی ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور به دولت پیشنهاد می‌نماید؛
 ۷- دولت موظف است اعتبارات لازم را جهت امور اجرایی و حمایتی ستاد، در بودجه سالانه کشور پیش‌بینی و در اختیار ستاد قرار دهد؛

۸- اعضای ستاد عبارتند از: معاون علمی و فناوری رئیس‌جمهور، وزیر علوم، تحقیقات و فناوری، وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزیر آموزش و پرورش، وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و یا نمایندگان آن‌ها، نماینده ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور، نماینده مرکز مدیریت حوزه علمیه، رئیس مرکز همکاری‌های فناوری و نوآوری ریاست‌جمهوری، رئیس جهاد دانشگاهی، دبیر ستاد و ۷ تن از خبرگان دانشگاهی و حوزوی در زیرشاخه‌های مختلف علوم و فناوری‌های شناختی که به پیشنهاد دبیر ستاد و حکم رئیس ستاد منصوب می‌شوند؛
 ۹- ریاست ستاد با معاون علمی و فناوری رئیس‌جمهور است. دبیر ستاد با حکم رئیس ستاد منصوب می‌شود؛
 ۱۰- وظایف دبیرخانه به‌منظور اجرای این سند در اولین جلسه ستاد بررسی و به تصویب خواهد رسید.

ماده ۹- رصد و پایش وضعیت علوم و فناوری‌های شناختی در کشور و به‌روزرسانی سند

۱- وظیفه رصد و پایش توسعه علوم و فناوری‌های شناختی در کشور و رصد موقعیت کشور در عرصه بین‌الملل بر اساس شاخص‌ها و اهداف میانی بر عهده ستاد می‌باشد و ستاد موظف است سالانه گزارش وضعیت کشور و جایگاه آن را در زمینه علوم و فناوری‌های شناختی در سطح بین‌المللی تهیه و به شورای عالی انقلاب فرهنگی و سایر مراجع قانونی و ذی ربط ارائه نماید؛
 ۲- ستاد همچنین وظیفه دارد در صورت ضرورت اقدامات لازم را برای اصلاح یا به‌روزرسانی این سند، در قالب پیشنهادهایی جهت تصویب به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه نماید.
 ماده ۱۰- این مصوبه مشتمل بر ۱۰ ماده و یک تبصره در جلسه مورخ ۹۰/۸/۳ شورای انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

آیین‌نامه ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور

مصوب جلسه ۷۰۰ مورخ ۱۷ آبان ۱۳۹۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

آیین‌نامه «ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور» که در جلسه ۷۰۰ مورخ ۹۰/۸/۱۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی به استناد بند (ب) بخش اول فصل پنجم نقشه جامع علمی کشور و در راستای اجرای بندهای (ب) و (ج) بخش یک و همچنین بخش دوم فصل پنجم نقشه مذکور و به‌منظور تهیه و تصویب و ابلاغ سیاست‌های اجرایی، طراحی سازوکار تحقق اهداف نقشه و فرهنگ‌سازی و اصلاح ساختارها و فرآیندهای مربوطه، هماهنگی و انسجام‌بخشی در اجرای نقشه جامع علمی و نظارت بر حسن اجرای آن به تصویب رسیده است، به شرح ذیل برای اجرا ابلاغ می‌شود:

ماده ۱- اختصارات

نقشه: نقشه جامع علمی کشور؛

شورای عالی: شورای عالی انقلاب فرهنگی؛

شورای ستاد: شورای ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور؛

رئیس: رئیس ستاد راهبری نقشه جامع علمی کشور.

ماده ۲- ارکان

۱- شورای ستاد؛

۲- رئیس.

ماده ۳- وظایف شورای ستاد: وظایف شورای ستاد که از اعضای حقیقی و حقوقی ذکر شده در فصل پنجم نقشه تشکیل شده است، عبارت است از:

- ۱- هماهنگی و انسجام‌بخشی اجرای نقشه جامع علمی؛
- ۲- تصویب سیاست‌های اجرایی و خطوط راهنما مربوط به اقدامات ملی جهت ابلاغ به دستگاه‌ها؛
- ۳- انتخاب اقدامات ملی برای مطالبه برنامه‌های اجرایی از دستگاه‌ها در سال‌های مختلف؛
- ۴- تصویب برنامه‌های پیشنهادی دستگاه‌ها جهت اجرای مفاد نقشه جامع علمی؛
- ۵- نهایی‌سازی و تأیید اسناد علوم و فناوری‌های اولویت‌دار؛
- ۶- نظارت بر حسن اجرای نقشه؛
- ۷- نظارت بر پیشرفت عملکرد طرح‌ها و برنامه‌های نهایی شده دستگاه‌های اجرایی؛
- ۸- بررسی وضع موجود علم و فناوری کشور؛
- ۹- ارزیابی وضعیت پذیرش دانشجویان در رشته‌های مختلف و میزان نیاز کشور به رشته‌های مختلف تحصیلی؛
- ۱۰- رصد و پایش اوضاع محیطی و رقبا و تحولات جهانی علم و فناوری؛
- ۱۱- بررسی و تأیید پیشنهادات جهت تکمیل و به‌روزرسانی دوره‌های نقشه (تهیه‌شده در ستاد) برای ارائه آن به شورای عالی جهت تصویب نهایی.

تبصره ۱- جلسات عادی شورای ستاد بر اساس برنامه معین و با دعوت رئیس تشکیل خواهد شد. همچنین جلسات فوق‌العاده شورای ستاد در صورت لزوم با دستور رئیس و یا درخواست اکثریت اعضا و تأیید رئیس ستاد برگزار می‌گردد.

تبصره ۲- جلسات شورای ستاد با حضور اکثریت اعضا رسمیت می‌یابد و مصوبات آن با رأی اکثریت نسبی آرای مأخوذه رسمیت می‌یابد. در صورت نرسیدن تعداد حاضرین به حدنصاب برای دو جلسه متوالی، رئیس می‌تواند تصویب موضوعات در دستور را از طریق شورای معین شورای عالی و شورای عالی پیگیری نماید.

تبصره ۳- حضور اعضای شورای ستاد در جلسات الزامی است. در شرایط اضطراری اعضا می‌توانند کتباً نماینده رسمی برای هر جلسه به رئیس ستاد معرفی نمایند. این نمایندگان به نیابت از اعضا حق رأی خواهند داشت و نمی‌توانند دو جلسه متوالی بدون حضور عضو اصلی در جلسه حضور پیدا کنند.

تبصره ۴- به تشخیص رئیس در موارد لازم از نمایندگان رؤسای قوا، معاونین رئیس‌جمهور، معاونین قوه قضائیه، اعضای هیأت‌وزیران، رؤسای کمیسیون‌های مجلس شورای اسلامی و فرهنگستان‌ها برای شرکت در جلسات شورای ستاد دعوت به عمل خواهد آمد. مدعوین مذکور در جلسه ستاد دارای حق رأی خواهند بود و دیگر مدیران ارشد نیز بنا به تشخیص رئیس ستاد و بدون حق رأی به جلسات شورای ستاد دعوت خواهند شد. همچنین حضور معاونان، مشاوران و کارشناسان ستاد و سایر صاحب‌نظران با تأیید رئیس و بدون حق رأی در جلسات شورای ستاد بلامانع خواهد بود.

ماده ۴- رئیس: دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی، رئیس شورای راهبری نقشه جامع علمی کشور می‌باشد.

ماده ۵- وظایف رئیس

- ۱- ریاست جلسات شورای ستاد؛
- ۲- ابلاغ مصوبات شورای ستاد به دستگاه‌های اجرایی؛
- ۳- اعلام مصوبات شورای ستاد به شورای عالی در موارد لازم؛
- ۴- ارجاع پیشنهادات شورای ستاد برای اصلاح و تکمیل نقشه به شورای عالی جهت تصویب نهایی؛

- ۵- ارجاع پیشنهادات و مصوبات شورای ستاد به شورای عالی در صورت نیاز به تصویب شورای عالی؛
- ۶- ارجاع گزارش‌های سالانه پیشرفت اجرای نقشه به شورای عالی؛
- ۷- ارجاع اصلاحیه‌های موردنیاز ستاد در قوانین موجود کشوری به ریاست مجلس شورای اسلامی جهت بررسی و تصویب؛
- ۸- ارجاع مصوبات شورای ستاد و نیازهای اجرای نقشه به ریاست قوه قضائیه جهت همکاری‌های لازم؛
- ۹- تعامل با دستگاه‌ها به‌منظور اجرای نقشه؛
- ۱۰- ارجاع سیاست‌های اجرایی و خطوط راهنمای پیشنهادی جهت اجرایی نمودن نقشه به شورای ستاد جهت تصویب؛
- ۱۱- پیگیری مصوبات شورای ستاد و انجام هماهنگی‌های بین بخشی و فرابخشی به‌منظور اجرای بهتر مصوبات؛
- ۱۲- تهیه و انتشار گزارش‌های دوره‌ای نظارت و ارزیابی از پیشرفت اجرای نقشه و تحقق اهداف آن؛
- ۱۳- تهیه پیشنهاد اصلاحات و تغییرات دوره‌ای موردنیاز در نقشه؛
- ۱۴- صدور احکام مسؤولین ستاد؛
- ۱۵- نظارت بر عملکرد ستاد؛
- ۱۶- فرهنگ‌سازی، ترویج و اطلاع‌رسانی موارد مرتبط با نقشه.
- تبصره ۱-** رئیس می‌تواند یکی از اعضای حقیقی ستاد و یا یکی از صاحب‌نظران را به‌عنوان قائم‌مقام ستاد منصوب و برخی وظایف و اختیارات خود را به مدت ۴ سال به وی تفویض نماید.
- تبصره ۲-** ساختار و تشکیلات موردنیاز ستاد به تصویب شورای ستاد خواهد رسید.
- ماده ۶- مصوبات**
- مصوبات شورای ستاد در چارچوب این آیین‌نامه با ابلاغ رئیس به دستگاه‌ها، لازم‌الاجرا می‌باشد.
- تبصره ۱-** مصوباتی که بر طبق ضوابط قانونی و یا به تشخیص شورای ستاد نیاز به تصویب شورای عالی دارد در صورتی که ظرف دو هفته پس از اعلام وصول در شورای عالی مخالفت کتبی اعضای شورای عالی قرار نگیرد، در حکم مصوبات شورای عالی تلقی می‌گردد.
- تبصره ۲-** هرگونه تغییر لازم در این آیین‌نامه با تصویب شورای عالی خواهد بود.
- ماده ۷-** این آیین‌نامه در ۷ ماده و ۸ تبصره، در جلسه ۷۰۰ مورخ ۹۰/۸/۱۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید و از این تاریخ قابل اجرا می‌باشد.

تشکیل ستاد توسعه زیست‌فناوری

مصوب جلسه ۷۰۵ مورخ ۲۷ در ۱۳۹۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مصوبه «سیاست‌ها و راهبردهای ارتقا و توسعه زیست‌فناوری در جمهوری اسلامی ایران» که در جلسه ۷۰۵ مورخ ۹۰/۱۰/۲۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی و بنا به پیشنهاد مورخ ۹۰/۱۰/۱۳ معاون علمی و فناوری رئیس‌جمهور به تصویب رسیده است، به شرح ذیل برای اجرا ابلاغ می‌شود:

مقدمه

با توجه به تأکیدات مکرر مقام معظم رهبری بر توجه ویژه به توسعه زیست‌فناوری و نظر به اعلام زیست‌فناوری به‌عنوان یکی از اولویت‌های ملی فناوری در نقشه جامع علمی کشور و با عنایت به تأکید بر زیست‌فناوری در برنامه‌های توسعه پنج‌ساله اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور، «ستاد توسعه زیست‌فناوری» که در این مصوبه به‌اختصار «ستاد» نامیده می‌شود، به‌منظور ایجاد هماهنگی در سطح ملی در حوزه زیست‌فناوری، تشکیل می‌شود.

ماده ۱- اعضای «ستاد» عبارتند از:

- ۱- معاون علمی و فناوری رئیس‌جمهور؛
- ۲- وزیر علوم، تحقیقات و فناوری و یا معاون ذی‌ربط؛^۱
- ۳- وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و یا معاون ذی‌ربط؛
- ۴- وزیر جهاد کشاورزی و یا معاون ذی‌ربط؛
- ۵- وزیر صنعت، معدن و تجارت و یا معاون ذی‌ربط؛
- ۶- وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و یا معاون ذی‌ربط؛
- ۷- رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست؛
- ۸- معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور؛
- ۹- وزیر نفت و یا معاون ذی‌ربط؛
- ۱۰- رئیس مرکز همکاری‌های فناوری و نوآوری ریاست جمهوری؛
- ۱۱- دبیر ستاد و ۵ تن از خبرگان و متخصصان مرتبط که به پیشنهاد دبیر ستاد و با حکم رئیس ستاد منصوب خواهند شد؛

۱۲- رئیس جهاد دانشگاهی.^۲

تبصره ۱- معاون علمی و فناوری رئیس‌جمهور، رئیس ستاد می‌باشد.

تبصره ۲- دبیر ستاد با حکم رئیس ستاد به مدت ۴ سال منصوب می‌شود؛ تمدید حکم دبیر بلامانع است.

تبصره ۳- ساختار تشکیلاتی و شرح وظایف دبیرخانه ستاد توسعه زیست‌فناوری، در ستاد تهیه و به تصویب مراجع ذی‌صلاح قانونی خواهد رسید.

ماده ۲- «ستاد» مرجع اصلی سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، راهبری اجرایی، هماهنگی و رصد در حوزه زیست‌فناوری است که به تدوین برنامه‌های اجرایی در چارچوب نقشه جامع علمی کشور و سیاست‌های شورای عالی انقلاب فرهنگی و اسناد بالادستی کشور می‌پردازد.

ماده ۳- دولت موظف است بودجه لازم را برای «ستاد» جهت امور اجرایی و حمایتی به صورت یک ردیف مجزا در بودجه سنواتی پیش‌بینی نماید و در اختیار این ستاد قرار دهد.

ماده ۴- دولت موظف است منابع لازم را برای سرمایه‌گذاری و کسب ۳ درصد سهم بازار جهانی زیست‌فناوری (مصرح در اهداف نقشه جامع علمی کشور) تأمین نماید. «ستاد» موظف است با همکاری معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری، کل منابع تخصیصی کشور به حوزه زیست‌فناوری را شفاف‌سازی و اعلام نماید.

ماده ۵- «ستاد» موظف است متناسب با تحولات داخلی و بین‌المللی این حوزه و به منظور دستیابی به اهداف نقشه جامع علمی کشور، اقدامات لازم را برای اصلاح و به‌روزرسانی «سند ملی زیست‌فناوری» انجام دهد و برای تصویب به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه نماید.

ماده ۶- «ستاد» وظیفه حمایت، هدایت و هماهنگی مؤسسات دولتی و غیردولتی که در زمینه زیست‌فناوری فعالیت می‌کنند را بر عهده دارد. کلیه دستگاه‌های اجرایی مرتبط موظفند اولویت‌های زیست‌فناوری مصوب «ستاد» را در برنامه‌ریزی‌های خود منظور و منابع مالی لازم را تأمین نمایند و گزارش فعالیت‌های خود را به «ستاد» ارائه دهند. همچنین دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی کشور موظفند این اولویت‌ها را در

۱. حسب مصوبه جلسه ۷۳۴ مورخ ۳۱ اردیبهشت ۱۳۹۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی «عبارت (و یا معاون ذی‌ربط) به بندهای دو الی شش و نه ماده ۱ مصوبه تشکیل ستاد توسعه زیست‌فناوری» اضافه شده است.

۲. الحاقی جلسه ۷۲۱ مورخ ۲ آبان ۱۳۹۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

- برنامه‌های آموزشی و پژوهشی خود مورد توجه قرار دهند.
- ماده ۷-** روش‌های تشویقی برای فعال‌سازی افراد و مراکز علمی، پژوهشی و صنعتی و شرکت‌های دولتی و خصوصی و جهت‌دهی به آن‌ها بایستی در اولویت فعالیت‌های «ستاد» قرار گیرد.
- ماده ۸-** به «ستاد» اجازه داده می‌شود از طریق تشکیل صندوق حمایت از سرمایه‌گذاری زیست‌فناوری، امکان سرمایه‌گذاری‌های مشترک با دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط در حوزه‌های اولویت‌دار را فراهم نماید. دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط می‌توانند منابع مالی خود را از طریق این صندوق در زمینه زیست‌فناوری سرمایه‌گذاری نمایند. همچنین حمایت از بنگاه‌های خصوصی فعال در زمینه زیست‌فناوری برای توسعه این فناوری و کسب بازارهای بین‌المللی از طریق سرمایه‌گذاری خطرپذیر انجام گیرد.
- ماده ۹-** «ستاد» و دستگاه‌های ذی‌ربط موظف هستند با آینده‌نگری برای استفاده سریع از فرصت‌ها در جهت کسب آمادگی، استانداردها و تأییدیه‌های لازم را برای ورود محصولات زیست‌فناوری تولیدشده داخل کشور به بازارهای ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی فراهم نمایند.
- ماده ۱۰-** «ستاد» با همکاری دستگاه‌های اجرایی برای تعامل پویا با کشورهای جهان و نهادهای بین‌المللی، اقدامات لازم را انجام می‌دهد.
- ماده ۱۱-** «ستاد» قوانین و مقرراتی را که برای توسعه زیست‌فناوری در سطح ملی مورد نیاز است، به‌منظور تصویب به مراجع ذی‌ربط پیشنهاد می‌دهد.
- ماده ۱۲-** نظر به اهمیت و ضرورت ایجاد زیست‌بانک مرکزی ایران در حفظ تنوع زیستی و ژنتیکی، «ستاد» با تشکیل کارگروه ویژه مرکب از همه دستگاه‌های اجرایی که به نحوی در تشکیل مجموعه یا بانک‌های ژنی و سلولی خاص فعالیت داشته و دارند، سازوکارهای لازم را برای ایجاد زیست‌بانک ذخیره‌ای ملی فراهم آورده و این موضوع را از طریق تشکیل شبکه بانک‌های ژنی کشور مدیریت نماید.
- ماده ۱۳-** دولت تسهیلات و امکانات ویژه برای واردات مواد اولیه تحقیقاتی و تولیدی مورد نیاز دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی و شرکت‌هایی که فهرست و مشخصات آن‌ها از سوی «ستاد» اعلام می‌شود، فراهم می‌نماید. دستورالعمل اجرایی این بند حداکثر ظرف مدت سه ماه توسط «ستاد» با همکاری وزارتخانه‌های ذی‌ربط تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.
- ماده ۱۴-** «ستاد» وظیفه نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی را در این زمینه بر عهده دارد.
- ماده ۱۵-** رئیس «ستاد» موظف است هر ۶ ماه یک‌بار گزارش پیشرفت برنامه‌های «ستاد» و همچنین در صورت نیاز، پیشنهادها را جهت رفع موانع توسعه زیست‌فناوری، برای تصویب به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارسال نماید.
- ماده ۱۶-** این مصوبه مشتمل بر یک مقدمه، ۱۶ ماده و ۳ تبصره در جلسه ۷۰۵ مورخ ۹۰/۱۰/۲۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

راهبردها و اقدامات ملی مربوط به جلوگیری از کاهش نرخ باروری و ارتقای آن متناسب با آموزه‌های اسلامی و اقتضات راهبردی کشور

مصوب ۷۱۲ جلسه مورخ ۲ خرداد ۱۳۹۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مصوبه «راهبردها و اقدامات ملی مربوط به جلوگیری از کاهش نرخ باروری و ارتقای آن متناسب با آموزه‌های اسلامی و اقتضات راهبردی کشور» که در جلسات ۷۰۹، ۷۱۰، ۷۱۱ و ۷۱۲ مورخ ۹۱/۱/۲۲، ۹۱/۲/۵، ۹۱/۲/۱۹

و ۹۱/۳/۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسیده است، برای اجرا ابلاغ می‌شود:

مقدمه

در چارچوب تصویب نقشه مهندسی فرهنگی و بر اساس تحلیل وضعیت فرهنگی کشور، موضوع تحولات جمعیتی کشور بررسی و راهبرد کلان، راهبردها و اقدامات ملی مرتبط با آن، به شرح مواد ذیل به تصویب می‌رسد.

ماده ۱- راهبرد کلان

جلوگیری از کاهش نرخ باروری کل و ارتقای آن متناسب با آموزه‌های اسلامی، اقتضات راهبردی کشور، مطالعات جمعیت‌شناختی، آمایش و پایش مستمر جمعیتی.

ماده ۲- راهبردهای ملی

۱- فرهنگ‌سازی برای دستیابی به جمعیت مطلوب و اصلاح بینش و نگرش مسؤولان و مردم نسبت به پیامدهای منفی کاهش باروری به‌ویژه زیر حد جانشینی؛

۲- تدوین سیاست‌ها، برنامه‌ها و قوانین و مقررات حمایتی و تشویقی برای دستیابی به نرخ باروری مناسب، جمعیت مطلوب و لغو سیاست‌ها، برنامه‌ها و قوانین و مقررات مشوق کاهش باروری؛

۳- تدوین الگوی سبک زندگی و ترویج آن به‌ویژه فعالیت‌های اجتماعی، آموزشی و اشتغال زنان متناسب با معیارهای اسلامی و هماهنگ با مصالح خانواده به‌منظور ایفای هر چه کامل‌تر نقش مادری و همسری؛

۴- ایجاد و استقرار نظام مدیریت فرابخشی و جامع جمعیت کشور؛

۵- آمایش مستمر جمعیتی کشور و تدوین سیاست‌های مهاجرتی به‌منظور جهت‌دهی به جابه‌جایی‌های جمعیتی در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی؛

۶- اهتمام به ارتقای کیفی جمعیت کشور از طریق متناسب ساختن نرخ باروری خانواده‌ها با شرایط و اقتضات سلامت، معیشت و فرهنگ آن‌ها.

ماده ۳- اقدامات ملی متناسب با هر یک از راهبردهای ملی موضوع ماده (۲) به شرح ذیل می‌باشد:

۱- تهیه طرح جامع تولید و اجرای انواع برنامه‌های آموزشی، پژوهشی، اطلاع‌رسانی، نمایشی، تبلیغی و غیره در رسانه‌های جمعی به‌ویژه صدا و سیما و شبکه‌های استانی آن باهدف گفتمان‌سازی و ترویج فواید فرزندآوری و تبیین آثار منفی کاهش نرخ باروری با رعایت شرایط و مقتضیات راهبردی. (۱ و ۶)

۲- تبیین نظریه جمعیتی اسلام و ترویج آن توسط روحانیت برای اصلاح نگرش مسؤولان و مردم نسبت به فواید باروری و افزایش نرخ آن. (۱، ۳ و ۶)

۳- تدوین و اجرای برنامه‌های ترویجی، آموزشی، پژوهشی و خدمات پزشکی توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در جهت اصلاح نگرش عمومی. (۱ و ۲)

۴- برنامه‌ریزی و فرهنگ‌سازی در تسهیل ازدواج، کاهش سن ازدواج و استحکام خانواده. (۱، ۲ و ۳)

۵- حمایت از گسترش شبکه‌های اجتماعی و سازمان‌های مردم‌نهاد حامی کاهش سن ازدواج جوانان و استحکام خانواده. (۱ و ۲)

۶- آمایش و برنامه‌ریزی استانی و منطقه‌ای جمعیت با در نظر گرفتن مقتضیات اساسی و راهبردی مربوط. (۱ و ۵)

۷- اصلاح نگرش‌ها و برنامه‌های درسی در سطوح آموزش و پرورش و آموزش عالی نسبت به جمعیت مطلوب و فرزندآوری و استفاده از ظرفیت‌های آن‌ها در این زمینه. (۱، ۳ و ۶)

۸- بازنگری کلیه سیاست‌ها، برنامه‌های توسعه و قوانین و مقررات کشور با تأکید بر اصلاح قوانین و مقررات تنظیم خانواده. (۲)

۹- تدوین و تصویب برنامه‌های هوشمند برای ارتقای باروری. (۲ و ۶)

- ۱۰- تدوین و اجرای الگوها و برنامه‌های حضور اجتماعی مطلوب و تنوع‌بخشی به مشاغل زنان متناسب با مسؤولیت‌های خانوادگی (همسری و مادری). (۳)
- ۱۱- ایجاد بانک‌های اطلاعاتی جامع جمعیتی ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی و رصد مستمر تحولات جمعیتی در جهت اهداف و سیاست‌های جمعیتی کشور. (۴)
- ۱۲- سیاست‌گذاری توزیع و باز توزیع جمعیت و اعمال آن در طرح‌ها و برنامه‌های توسعه ملی و منطقه‌ای. (۴ و ۵)
- ۱۳- بازنگری و وضع قوانین و مقررات حمایتی و تشویقی فرزندآوری به صورت پلکانی با رعایت سه معیار سن ازدواج، فاصله مولید و تعداد فرزندان از طریق پیش‌بینی الزاماتی همچون: (۲، ۳ و ۶)
- ۱۳-۱ پوشش بیمه اجباری درمان رایگان مادر و کودک از ابتدای بارداری تا پایان دوسالگی کودک برای کسانی که فاقد پوشش بیمه درمانی می‌باشند.
- ۱۳-۲ اختصاص سبد تغذیه رایگان ماهانه به صورت بن کالا شامل؛ پروتئین، لبنیات، برنج و حبوبات به میزان یک تا دو میلیون ریال به مادران باردار و دارای فرزند زیر ۲ سال حداقل برای ۳ دهک درآمدی پایین و نیازمندان بر اساس ارزش ریالی سال ۱۳۹۰ به‌عنوان سال پایه.
- تبصره- ارقام سبد تغذیه رایگان توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تعیین می‌شود.
- ۱۳-۳ اختصاص بسته بهداشتی - درمانی رایگان شامل؛ مکمل‌های غذایی، دارو، آزمایش‌های دوره‌ای و موردی و معاینه‌های ماهیانه به مادران باردار و دارای فرزند زیر ۲ سال برای حداقل ۳ دهک درآمدی پایین و نیازمندان.
- تبصره- ارقام بسته بهداشتی درمانی رایگان توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تعیین می‌گردد.
- ۱۳-۴ پوشش کامل بیمه‌ای برای درمان ناباروری‌های اولیه و ثانویه.
- ۱۳-۵ افزایش مدت مرخصی استعلاجی زایمان به ۹ ماه و مرخصی بدون حقوق به ۲۱ ماه و جمعاً به مدت ۳۰ ماه به ازای هر فرزند و در مجموع ۱۰ سال به صورت شناور با حفظ شغل برای کلیه شاغلان بخش دولتی و غیردولتی.
- تبصره- مرخصی استعلاجی و بدون حقوق قابل بازخرد نمی‌باشد و حداکثر تا ۶ سالگی کودک قابل استفاده است.
- ۱۳-۶ اختصاص مرخصی استحقاقی ۲ هفته‌ای تولد فرزند به پدر.
- تبصره- این مرخصی قابل بازخرد نمی‌باشد.
- ۱۳-۷ اجرای کامل طرح آتیه فرزندان با مبنا قرار گرفتن ارزش ریالی سال ۸۹ به‌عنوان سال پایه.
- ۱۳-۸ پرداخت هدیه تولد فرزند به مادر به صورت سکه بهار آزادی طبق جدول زیر:

سن پدر یا مادر	فرزند اول	فرزند دوم	فرزند سوم	فرزند چهارم
زیر ۲۵ سال	۰/۵ سکه	یک سکه	۱/۵ سکه	-
۲۵-۲۹ سال	-	۰/۵ سکه	۱ سکه	۱/۵ سکه
۳۰-۳۹ سال	-	-	۰/۵ سکه	۱ سکه

- ۱۳-۹ افزایش سنوات تحصیلی دانشجویان مادر به ازای هر فرزند تا ۴ نیمسال و کاهش سقف واحدهای درسی در هر نیمسال تا سقف ۸ واحد.
- ۱۳-۱۰ متناسب‌سازی نظام آموزشی کشور با ملاحظات جنسیتی و سیاست‌های جمعیتی در ساختار، محتوا و طول مدت تحصیل.
- ۱۳-۱۱ مراکز آموزش عالی موظفند در توزیع و تخصیص وام دانشجویی، وام ودیعه مسکن و همچنین تخصیص

خوابگاه‌های دانشجویی، دانشجویان متأهل دارای فرزند را در اولویت قرار دهند.

۱۳-۱۲- دانشجویان مادر دارای فرزند زیر ۳ سال می‌توانند تا ۵۰ درصد واحدهای درسی نظری دوره تحصیلی خود را به صورت نیمه‌حضور یا مجازی بگذرانند.

تبصره- دستورالعمل اجرایی مربوط توسط وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و ابلاغ خواهد شد.

۱۳-۱۳- فراهم آوردن امکان حضور منعطف و کاهش ساعات کار موظف، ایجاد امتیازات خاص و تسهیلات لازم در طرح دورکاری و نیمه‌حضوری و سایر شیوه‌های مناسب اشتغال برای زنان باردار و مادران دارای فرزند زیر ۵ سال.

۱۳-۱۴- حق عائله‌مندی در کلیه قوانین و مقررات استخدامی به دو برابر افزایش می‌یابد.

۱۳-۱۵- پرداخت پاداش اولاد به صورت ماهانه و به صورت پلکانی در کلیه قوانین و مقررات استخدامی کشور و به شرح جدول ذیل اعمال می‌شود:

فرزند	برای مثال طبق قانون مدیریت خدمات کشوری برای سال ۹۰ ضریب سال × عدد ثابت × رتبه فرزند در خانواده	حق اولاد
اول	۱ × ۲۱۰ × ۷۰۰	۱۴۷۰۰۰
دوم	۲ × ۲۱۰ × ۷۰۰	۲۹۴۰۰۰
سوم	۳ × ۲۱۰ × ۷۰۰	۴۴۱۰۰۰
چهارم	۴ × ۲۱۰ × ۷۰۰	۵۸۸۰۰۰
پنجم	۵ × ۲۱۰ × ۷۰۰	۷۳۵۰۰۰

۱۳-۱۶- اعطای مشوق‌های مالیاتی به خانواده متناسب با تغییرات در بُعد خانوار از طریق تغییر در واحد مالیاتی از فرد به خانواده.

۱۳-۱۷- حمایت از طراحی، ساخت و واگذاری مسکن‌های چند نسلی به خانواده‌های گسترده.

۱۳-۱۸- احتساب خانه‌داری به عنوان شغل و کمک به بیمه بازنشستگی زنان متأهل خانه‌دار با پرداخت بخشی از حق بیمه توسط دولت متناسب با درآمد خانواده.

۱۳-۱۹- مادران شاغل دارای ۳ فرزند و بیشتر می‌توانند با داشتن هر میزان سابقه کار، علاوه بر میزان سنوات خود به ازای هر فرزند با یک سال افزایش سنوات بازنشسته شوند.

۱۳-۲۰- مادران شاغل می‌توانند با هر میزان سابقه کار با همان میزان سنوات بازنشسته شوند.

۱۳-۲۱- پرداخت وام قرض‌الحسنه «فرزند» به مبلغ یکصد میلیون ریال به خانواده‌ها برای فرزندان سوم تا پنجم با بازپرداخت ۱۰ ساله و بدون الزام به سپرده‌گذاری توسط بانک‌های عامل بر مبنای نرخ پایه سال ۹۱.

تبصره- این تسهیلات به خانواده‌هایی که سن مادر حداکثر ۳۹ سال باشد، اختصاص می‌یابد.

۱۳-۲۲- کاهش مدت خدمت سربازی متناسب با سن ازدواج و تعداد فرزندان و افزایش حقوق و تسهیلات آن‌ها با رعایت ضوابط و مقررات مورد عمل ستاد کل نیروهای مسلح.

۱۴- ارتقای آمادگی‌های جسمی و روحی جوانان برای تربیت نسل و بارداری از طریق: (۲)

۱۴-۱- درج عناوین و سرفصل‌های مربوط به آماده‌سازی دختران و پسران از نظر سلامت جسمی و روحی و

روانی برای عهده‌داری مسئولیت اداره خانواده و پرورش فرزندان در متون آموزشی مقاطع مختلف تحصیلی توسط وزارت آموزش و پرورش.

۱۴-۲- افزایش اعتبارات، امکانات، ساعات درسی و فعالیت‌های ورزشی دختران و پسران در مدارس و دانشگاه‌ها؛
۱۴-۳- ایجاد رشته‌های تحصیلی متناسب با جایگاه و نقش خانواده و زن بر اساس فرهنگ اسلامی، همچون مدیریت خانه و خانواده در مقاطع مختلف توسط وزارتین آموزش و پرورش و علوم، تحقیقات و فناوری.

۱۴-۴- اجرای مستمر طرح غربالگری سلامت دختران و پسران در مدارس و دانشگاه‌ها.
۱۵- ترویج زایمان طبیعی و بدون درد و مقابله هدفمند با سزارین‌های غیرضروری و سودجویانه.
۱۶- خانواده‌های دارای ۴ فرزند و بیشتر بر اساس نتایج آمایش جمعیتی و در دهک‌های پایین درآمدی جامعه می‌توانند حسب مورد از یکی از دو امتیاز زیر بهره‌مند شوند:

۱۶-۱- دریافت وام خرید مسکن به میزان دو برابر سقف وام‌های اعطایی بانک مسکن، با بازپرداخت ۳۰ ساله و حداقل سود بانکی بخش مسکن.

۱۶-۲- دریافت یک قطعه زمین مسکونی به مساحت ۲۰۰-۱۵۰ مترمربع در شهرستان محل سکونت به شرط ساخت و حداقل ۱۵ سال سکونت در آن به‌استثنای کلان‌شهرهای کشور.

ماده ۳- به‌منظور راهبری، برنامه‌ریزی و نظارت و ارزیابی کلان جمعیتی، نهاد تخصصی مدیریت جامع جمعیت کشور ظرف مدت سه ماه توسط دولت تشکیل و با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط، نسبت به تهیه برنامه عمل با تقسیم‌کار ملی و دستورالعمل‌های لازم اقدام و گزارش عملکرد را هر شش ماه به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه می‌نماید.

ماده ۴- در صورت لزوم، قوانین و مقررات متناظر با هر یک از اقدامات ملی، حسب مورد از سوی مجلس شورای اسلامی و هیأت‌وزیران به تصویب می‌رسد.

ماده ۵- این مصوبه در ۵ ماده و ۶ تبصره در جلسات ۷۰۹، ۷۱۰، ۷۱۱ و ۷۱۲ مورخ ۹۱/۱/۲۲، ۹۱/۲/۵، ۹۱/۲/۱۹ و ۹۱/۳/۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

مصوبه سند جامع توسعه هوافضای کشور

مصوب جلسه ۷۲۸ مورخ ۱۹ دی ۱۳۹۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مصوبه «سند جامع توسعه هوافضای کشور» که در جلسه ۷۲۸ مورخ ۹۱/۱۰/۱۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی و بر اساس مصوبه شورای ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور و در اجرای بند الف قسمت اول فصل پنجم نقشه جامع علمی کشور و مصوبه جلسه ۶۵۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسیده است، به شرح ذیل برای اجرا ابلاغ می‌شود:

مقدمه

موضوع سند حاضر، توسعه علوم، فناوری و صنایع دانش‌بنیان بخش هوافضای کشور می‌باشد که شامل کلیه نهادها و عامل‌هایی است که به نحوی در امر شناسایی و بهره‌برداری از فضا و هوا جهت کاربردهایی از قبیل فعالیت‌های رسانه‌ای و مخابراتی، تصویربرداری، شناسایی و جابه‌جایی محموله‌ها در هوا و فضا دخیل هستند. فعالیت‌های بخش یادشده حوزه‌های آموزش و پژوهش، اکتساب و توسعه فناوری، فعالیت‌های صنعتی و ارائه خدمات را در برمی‌گیرد و از مهم‌ترین خصوصیات آن‌ها این است که به دلیل سرعت‌بالای تحولات فناورانه و کم بودن فاصله تحقیقات تا پیاده‌سازی صنعتی می‌توان بخش هوافضا را کاملاً دانش‌بنیان دانست. از منظر اسناد بالادستی نیز این بخش از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده و در نقشه جامع علمی کشور، هوافضا

به‌عنوان یکی از اهداف بخش نظام علم و فناوری^۱ و موارد اولویت‌های «الف» فناوری^۲ تعیین شده است. همچنین هوافضا نقش مؤثری در توسعه دیگر فناوری‌های اولویت‌دار دارد.

رشد سریع مخابرات ماهواره‌ای، پیش‌بینی چندین برابر شدن بازار درخواست مشاهده زمین تا سال ۲۰۲۰، تخمین بازار بیش از ۳۰۰۰ میلیارد دلاری هواپیماهای تجاری در بیست سال آینده و حجم عظیم و رو به رشد خدمات هوانوردی که حاکی از رشد قریب به ۵۰ درصدی صنعت هوایی از حیث نسبت درآمد در کیلومتر، در فاصله سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۰ بوده است، مؤید اهمیت اقتصادی موضوع می‌باشد. علاوه بر آن، دانش‌بنیان بودن بخش بزرگی از فعالیت‌های این بخش و ارزیابی بازار کار حدود یک میلیون نفری آن در منطقه در سال ۲۰۰۹، اهمیت اقتصادی آن را مضاعف نموده است.

نقش این بخش در ارتقای اقتدار و امنیت ملی، پیش‌رانی علم و فناوری در دیگر زمینه‌ها و منافع حاصل از سرریز فناوری‌های توسعه‌یافته یا بومی‌سازی شده به دیگر بخش‌ها نیز از جمله دیگر عواملی هستند که هوافضا را، در سطح جهانی، به یک بخش راهبردی تبدیل کرده است علاوه بر آن در کشور ما، دستاوردهای اخیر به‌ویژه طراحی، ساخت و پرتاب ماهواره‌ها و طراحی و ساخت انواع هواپیماها و دیگر هواگردها سبب افزایش عزت و خودباوری ملی شده و تراز جمهوری اسلامی ایران را در چشم ناظران جهانی ارتقا بخشیده است.

برخی ویژگی‌ها، ظرفیت‌ها و توانمندی‌های خاص جمهوری اسلامی ایران، همچون سرزمین پهناور و موقعیت ممتاز ژئوپولیتیک، تجربه کسب توانمندی در ساخت، پرتاب و قرار دادن ماهواره، فضاپیما و سایر اجسام پرنده در فضا و بهره‌برداری از آن‌ها، سابقه طولانی در فعالیت‌های هوایی و هوانوردی و وجود زیرساخت‌های مناسب فرودگاهی، تجهیزات ناوبری و تعمیرات و نگهداری، صنعت ساخت انواع اجسام پرنده، دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌های کلاس جهانی، نیروی انسانی مستعد، نخبه و متخصص، ضرورت توجه ویژه به این بخش را نمایان می‌سازد. وجود این ظرفیت‌ها و توانمندی‌ها در کنار فرصت‌های پیش‌رو، نوید موفقیت‌هایی بزرگ را در آینده‌ای نه‌چندان دور می‌دهد؛ موفقیت‌هایی که در صورت وجود برنامه‌ای جامع و تلاش مستمر و همدلانه بازیگران بخش هوافضا، دور از دسترس نخواهد بود.

فصل ۱- تعاریف اختصاصی

سند: سند جامع توسعه هوافضای کشور (سند حاضر)؛

بخش هوافضا: کلیه نهادها و عامل‌های دخیل در امر بهره‌برداری از فضا و هوا و توسعه علوم و فناوری‌های مربوطه، جهت کاربردهای مخابراتی، شناسایی و جابه‌جایی؛

منطقه هوایی: ناحیه اطراف کره زمین تا ارتفاع تعیین شده توسط کنوانسیون‌های بین‌المللی؛

منطقه فضایی: فضای با فاصله بیش از مقدار تعیین شده توسط کنوانسیون‌های بین‌المللی از سطح کره زمین؛

حوزه هوایی و هوانوردی: کلیه عملیات و خدمات مؤثر بر تولید، آماده‌سازی، بهره‌رسانی و به‌کارگیری عملیات پرواز، ایمنی و خدماتی سامانه‌های پرنده از قبیل هواپیماها، بالگردها و پهپادها در منطقه هوایی؛

حوزه فضایی: کلیه خدمات و محصولات فضاپایه یا زمین‌پایه مرتبط با کاربری یا اکتشافات فضایی اعم از مخابرات، مشاهده زمین، سنجش‌ازدور، ناوبری و موقعیت‌یابی، امنیت فضایی، زیست فضایی و علوم و اکتشافات فضایی؛

حوزه دفاعی هوافضا: کلیه عملیات و خدمات لازم در بخش هوافضا برای حفاظت و دفاع از امنیت جمهوری اسلامی ایران و ارتقای اقتدار بین‌المللی نظامی آن اعم از هوایی و فضایی.

۱- بخش سوم از فصل دوم نقشه جامع علمی کشور.

۲- بخش دوم از فصل سوم نقشه جامع علمی کشور.

فصل ۲- چشم انداز

با ایمان به یاری پروردگار آسمان‌ها و زمین و تکیه و توکل بر او، در افق ۱۴۰۴، بخش هوافضای جمهوری اسلامی ایران با توسعه علم و فناوری و انتشار آن، قطبی خواهد بود:

- ۱- اقتدار بخش و مؤثر در امنیت ملی؛
- ۲- کارا و قابل‌اتکا در تأمین نیازهای راهبردی و جاری جامعه ایرانی و جهان؛
- ۳- متناسب با فرهنگ و ارزش‌های اسلامی-ایرانی؛
- ۴- توانمند در ثروت آفرینی، طراحی، توسعه و تولید محصولات و ارائه خدمات هوافضایی؛
- ۵- الهام‌بخش و افتخارآفرین در گسترش مرزهای دانش و توسعه فناوری هوافضا؛
- ۶- پیشران دیگر حوزه‌های علم، فناوری، صنعت و خدمات؛
- ۷- دانش‌بنیان و توانمند در به‌کارگیری آخرین یافته‌های علمی، پژوهشی و فناوری.

فصل ۳- ارزش‌های بنیادین

ارزش‌های بنیادین مذکور در نقشه جامع علمی کشور^۱ به‌عنوان ارزش‌های بنیادین تمام بخش‌های علم، فناوری و نوآوری، بر این سند نیز حاکم می‌باشند. در این راستا موارد زیر به‌عنوان ارزش‌های بنیادین بخش هوافضای کشور مقرر می‌گردد:

- ۱- عدالت محوری در توسعه بخش هوافضا و برخورداری از دستاوردهای آن؛
- ۲- تقویت و پرورش استعداد، خلاقیت، نوآوری، خطرپذیری، شجاعت و ایثارگری؛
- ۳- توجه به اصل عقلانیت در مدیریت کلان حوزه و تکریم علم و عالم و احترام حقوقی و اخلاقی به آفرینش‌های فکری-علمی و بهره‌گیری از آن‌ها در چارچوب نظام ارزشی اسلام و استقرار توحید و عدالت؛
- ۴- علم و فناوری کمال‌آفرین، توانمند ساز، ثروت آفرین و هماهنگ با محیط‌زیست و سلامت معنوی و جسمی و روانی آحاد جامعه؛
- ۵- الهام‌بخش بودن در تعاملات با محیط جهانی و فرآیندهای توسعه علم و فناوری در جهان؛
- ۶- اخلاق محوری، تقدم مصالح عمومی بر منافع فردی و گروهی، تقویت روحیه تعاون و مشارکت و مسؤولیت‌پذیری آحاد علمی و نهادهای مرتبط با آن؛
- ۷- سرمایه مشترک بشری دانستن کلیه منابع فضایی، اعم از اجرام آسمانی و مدارها و بهره‌برداری از آن‌ها تحت نظام حقوقی عادلانه.
- ۸- تأکید بر تولید علم بومی و توسعه علوم مربوط و نظریه‌پردازی در عرصه تولید فلسفه‌های مضاف مرتبط با بخش هوافضا با تکیه بر مبانی معرفتی اسلامی؛
- ۹- استفاده حداکثری از توان داخلی و فعال‌سازی ظرفیت‌ها؛
- ۱۰- مسؤولیت‌پذیری در حفظ و ارتقای محیط‌زیست؛
- ۱۱- ایجاد فرصت عادلانه برای مشارکت افراد، شرکت‌ها و نهادها در توسعه بخش؛
- ۱۲- مدیریت ساماندهی شده تأثیرات و تبعات فرهنگی طرح‌های توسعه‌ای هوافضای کشور و تهیه پیوست‌های فرهنگی برای آن‌ها؛
- ۱۳- رعایت چارچوب‌های دیپلماسی فناوری ملی در فعالیت‌ها و مشارکت‌های بین‌المللی بخش هوافضا؛
- ۱۴- بهره‌برداری از سرریز فناوری هوافضا در سایر بخش‌ها؛
- ۱۵- ایجاد مشارکت حداکثری در تمام فعالین و نهادهای مؤثر؛

۱- فصل اول از نقشه جامع علمی کشور.

۱۶- اولویت‌دهی به بخش‌های غیردولتی در اجرا با تأکید بر حفظ نقش سیاست‌گذاری و نظارتی دولت؛

فصل ۴- سیاست‌های کلان

- ۱- رعایت اصول پدافند غیرعامل و صیانت از فناوری در توسعه بخش؛
- ۲- شفافیت وظایف و تمایز متولیان عرصه‌های سیاست‌گذاری و نظارت از اجرا؛
- ۳- تمرکز در سیاست‌گذاری و نظارت کلان؛
- ۴- اهتمام به ارتقای مدیریت سیستمی و انباشت دانش در دستگاه‌ها؛
- ۵- اولویت‌دهی به ارتقای سرمایه انسانی و جذب نخبگان به‌عنوان اصلی‌ترین عامل در توسعه فناوری؛
- ۶- اولویت‌دهی به راهکارهای میانبر و بدیع و توسعه قابلیت‌ها و شایستگی‌های محوری؛
- ۷- توانایی ایجاد زمینه برای فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی در این بخش با حفظ امنیت پایدار جمهوری اسلامی ایران.

فصل ۵- اهداف و راهبردهای کلان

نظر به تفاوت‌های موجود در سه حوزه راهبردی فضایی، هوایی و هوانوردی و دفاعی هوافضا، اهداف و راهبردهای کلان این حوزه‌های راهبردی در افق چشم‌انداز به‌صورت مجزا و به تفکیک به شرح ذیل ارائه می‌گردد:

۱-۵- حوزه فضایی

۱-۵- الف- اهداف کلان حوزه فضایی

- ۱- شناخت عظمت و نظم حاکم بر جهان و آسمان‌ها و پی بردن به حکمت و قدرت خالق جهانیان از طریق گسترش علوم و فناوری‌ها و اکتشافات فضایی؛
- ۲- دستیابی به جایگاه اول منطقه در تسخیر فضا و تسلط بر آن از طریق علوم و فناوری‌های مربوطه با استفاده از توانمندی‌های دانشگاه‌ها و مراکز علمی و پژوهشی کشور؛
- ۳- انجام مأموریت‌های فضایی سرنشین‌دار و قرار دادن انسان در مدار با اولویت علوم، فناوری‌ها و صنایع داخلی و با مشارکت جهان اسلام و همکاری‌های بین‌المللی؛
- ۴- طراحی، ساخت، پرتاب و بهره‌برداری از ماهواره در مدار زمین آهنگ و دیگر ماهواره‌ها با کاربردهای ارتباطات، سنجش‌ازدور با اولویت فناوری و صنایع داخلی و با مشارکت جهان اسلام و همکاری‌های بین‌المللی؛
- ۵- دستیابی به خدمات و زیرساخت‌های ارتباطات فضاپایه در جهت تأمین نیازمندی‌های کشوری و منطقه‌ای و جهانی، عمومی و تجاری و سازگار با بستر مخابراتی زمین پایه؛
- ۶- دستیابی به فناوری لازم برای پاسخگویی به خدمات موردنیاز سنجش‌ازدور و مشاهده زمین با دقت زیر ۱۰ متر؛
- ۷- همکاری در راستای موقعیت‌یابی، ناوبری و زمان‌سنجی در سطح ملی و منطقه‌ای مطابق با کیفیت جهانی و رقابت‌پذیر.
- ۸- تمرکز در سیاست‌گذاری، راهبری، هماهنگی و انباشت دانش و در اجرای برنامه‌های کلان فضایی کشور با استفاده حداکثری از توان کلیه نهادها و مؤسسات دولتی و غیردولتی؛
- ۹- حمایت از خصوصی‌سازی و فراهم نمودن بستر لازم برای ایجاد صنایع دانش‌بنیان در حوزه فضایی؛
- ۱۰- حمایت هدفمند از فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی و قطب‌های علمی موردنیاز برنامه‌های فضایی؛
- ۱۱- توسعه هوشمند و فعال همکاری‌ها و تعاملات بین‌المللی به‌منظور پیشبرد برنامه‌های فضایی با حفظ و حراست از دارایی‌های فضایی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۱۲- استفاده از دستاوردهای فضایی در شناخت کیهان و توسعه اخترفیزیک و نجوم و بازخوانی ذخایر اسلامی

- در این عرصه و بررسی تناسب آن‌ها با علوم جدید؛
- ۱۳- حمایت از پژوهش‌های بنیادین با تکیه بر مبانی معرفتی اسلامی به منظور تولید، توسعه و تقویت علوم پایه مرتبط با فضا؛
- ۱۴- طراحی، ساخت و پرتاب سامانه‌های حامل ماهواره‌های موردنیاز از جمله ماهواره‌های دارای کپسول زیستی و ماهواره‌های زمین آهنگ؛
- ۱۵- ترویج و اشاعه علوم، فناوری‌ها و دستاوردهای فضایی در اقشار مختلف جامعه به ویژه نوجوانان و نخبگان.
- ۱۶- تبدیل شدن به قطب منطقه‌ای و دارای جایگاه برجسته جهانی با استفاده از توان علمی و فناوری دانشگاه‌ها و مراکز علمی و صنعتی در:
- ۱-۵- ب- راهبردهای کلان حوزه فضایی؛
- ۲-۵- حوزة هوایی و هوانوردی؛
- ۲-۵- الف- اهداف کلان حوزه هوایی و هوانوردی؛
- الف- توسعه طراحی و تولید هواپیمای جت منطقه‌ای ۱۰۰ و ۱۵۰ نفره و هواپیماهای هوانوردی عمومی^۱ متناسب با نیازهای کشور و بازارهای جهانی؛
- ب- طراحی و تولید بالگرد متوسط و نیمه سنگین؛
- ج- خدمات تعمیر و نگهداری و ارتقای هواگردها؛
- د- طراحی و تولید موتورهای مینی توربوجت، توربوپن سبک، توربوپن سنگین و توربوکمپرسورهای گازی با ظرفیت ۱ الی ۱۰ مگاوات؛
- ه- طراحی، توسعه و ساخت سیستم‌های اویونیک؛
- و- تولید علم و فناوری و منابع انسانی.
- ۱- حضور مؤثر در هوانوردی جهانی با تبدیل فرودگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) به دومین قطب^۲ هوانوردی در منطقه؛
- ۲- ایجاد ظرفیت‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری جهت تحقق ترافیک هوایی ۵۰ میلیون مسافر و ۵۵۰ هزار تن بار داخلی و ۵۰ میلیون مسافر و ۹۵۰ هزار تن بار در سطح بین‌الملل و ترانزیت؛
- ۳- دستیابی به استانداردها و شاخص‌های ایمنی و کیفیت خدمات پروازی در سطح بالاتر از میانگین جهانی.
- ۲-۵- ب- راهبردهای کلان حوزه هوایی و هوانوردی
- ۱- انسجام‌بخشی، ساماندهی و تنظیمات نهادی در راستای جلوگیری از موازی‌سازی، ارتقای کارایی و هم‌افزایی نهادها و تناسب بین مأموریت‌ها و اختیارات با رعایت تفکیک متولیان امور سیاست‌گذاری، اجرا و نظارت از یکدیگر؛
- ۲- تسهیل فضای کسب‌وکار و ارائه مشوق‌های لازم برای حضور حداکثری بخش خصوصی و فراهم نمودن بستر لازم برای ایجاد صنایع و شرکت‌های دانش‌بنیان در حوزه فناوری هوایی؛
- ۳- حمایت هدفمند از فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی و قطب‌های علمی موردنیاز برنامه‌های هوایی و هوانوردی؛
- ۴- توسعه و تکمیل زنجیره تأمین قطعات، تعمیرات، نگهداری، عملیات و ارتقا با اتکا به بخش خصوصی؛
- ۵- بهره‌گیری از طراحی‌های مبتنی بر پایه‌های محصول^۴ مشترک در توسعه زیرسامانه‌ها؛
- ۶- ایجاد رقابت سازنده در ارتقای کیفیت بین شرکت‌های فعال در عرصه هوانوردی؛

۱- هواپیماهای ۲ تا ۱۹ نفره.

2- Maintenance Repair Operate Upgrade (MRO)

3- Hub

4- Plat form

- ۷- شبکه‌سازی در فرآیندهای تحقیق و توسعه در سطح دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی و تولید در سطح ملی و بین‌المللی با تأکید بر شکل‌دهی زنجیره ارزش؛
- ۸- استفاده اقتصادی و بهره‌ور از آسمان کشور با بازنگری در مسیرهای پروازی بخصوص مسیرهای ترانزیتی؛
- ۹- توسعه هدفمند همکاری‌ها و تعاملات علمی، فناورانه و نوآورانه منطقه‌ای و بین‌المللی و حضور مؤثر در مجامع جهانی و نهادهای تأثیرگذار بین‌المللی مرتبط؛
- ۱۰- ایجاد و استقرار سیستم جامع مدیریت ایمنی؛
- ۱۱- پیاده‌سازی سیستم‌های نوین مدیریت ترافیک هوایی؛
- ۱۲- توسعه خدمات هوانوردی عمومی با استفاده حداکثری از بخش خصوصی.

۳-۵- حوزه دفاعی هوافضا

- ۳-۵- الف- اهداف کلان حوزه دفاعی هوافضا
- ۱- بازطراحی و ساخت هواپیما و بالگرد جنگنده چندمنظوره موردنیاز در نسل پنجم؛
- ۲- طراحی و ساخت پهپادها (اعم از شناسایی، هدف و مراقبت) با قابلیت ارتفاع، برد و محموله بالا و نیز تهاجم در سطح رقابت‌پذیری جهانی؛
- ۳- طراحی و ساخت موشک‌های موردنیاز جهت حفظ و ارتقای توان دفاعی و ایجاد توان بازدارندگی مؤثر در برابر تهدیدات منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای و در سطح پنجم جهان؛
- ۴- طراحی، ساخت، پرتاب و بهره‌برداری از ماهواره‌های دفاعی و امنیتی موردنیاز؛
- ۵- طراحی، ساخت و بهره‌برداری از سامانه‌های حامل ماهواره‌های موردنیاز.
- ۶- رصد تهدیدات آینده و شناسایی نیاز نیروهای مسلح و افزایش توان آینده‌پژوهی و آینده‌نگاری؛
- ۷- ایجاد انگیزه و رفع موانع برای ارتقای تعامل با دانشگاه‌ها و صنایع و نخبگان خارج از نیروهای مسلح؛
- ۸- ایجاد هسته‌های نوآوری و ارتقای دفاتر طراحی و مراکز توسعه فناوری‌های سامانه‌های راهبردی با بهره‌گیری از نخبگان داخل و خارج از نیروهای مسلح؛
- ۹- اکتساب، بومی‌سازی و توسعه محصولات، توانمندی‌ها و فناوری‌های کلیدی و رفع گلوگاه‌های تأمین وابسته به خارج؛
- ۱۰- یکپارچه‌سازی شبکه و آرایه‌های دفاع هوافضایی؛
- ۱۱- ارتقا و توسعه استانداردهای بومی سامانه‌های راهبردی در محصولات و خدمات؛
- ۱۲- افزایش طول عمر عملیاتی سامانه‌ها؛
- ۱۳- ارتقای هوشمندی در سامانه‌های نوین و اتصال آرایه‌های سلاح به شبکه فرماندهی و کنترل؛
- ۱۴- رصد سازمان‌ها، کنوانسیون‌ها و ائتلاف‌های دفاعی منطقه‌ای و جهانی و نقش‌آفرینی مؤثر در چارچوب سیاست خارجی مبتنی بر اولویت‌های امنیتی و سیاسی کشور.

۳-۵- ب- راهبردهای کلان حوزه دفاعی هوافضا

- تبصره- در راستای اجرای راهبرد ملی ۳ از راهبرد کلان ۷ نقشه جامع علمی کشور، نهاد مذکور در اقدام ملی ۱۲ از این راهبرد کلان به نمایندگی از شورای عالی انقلاب فرهنگی با هماهنگی ستاد کل نیروهای مسلح و با رعایت سیاست‌های شورای عالی امنیت ملی سایر اهداف، سیاست‌های اجرایی و راهبردهای کلان حوزه دفاعی هوافضا را تکمیل و به تصویب مراجع ذی‌ربط خواهد رساند.

فصل ۶- سازوکار اجرایی نمودن و نظارت بر اجرای سند

شورای عالی انقلاب فرهنگی وظیفه سیاست‌گذاری کلان، هماهنگی کلان و نظارت کلان بر اجرای این سند را

بر عهده دارد. ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور رصد اجرای این سند را بر عهده داشته و بازنگری‌های لازم در سند و گزارش کلان مربوطه را در فواصل زمانی مشخص به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه خواهد نمود. سازوکار اجرای سند در حوزه‌های سه‌گانه به شرح زیر می‌باشد:

۱-۶- حوزه فضایی

شورای عالی فضایی وظیفه سیاست‌گذاری اجرایی، راهبری، نظارت و تصویب برنامه‌های کلان و راهبردهای حوزه فضایی را با رعایت سیاست‌های شورای عالی امنیت ملی بر عهده دارد. سازمان فضایی جمهوری اسلامی ایران مسؤولیت مدیریت اجرای مأموریت‌ها، برنامه‌ها و مصوبات شورای عالی فضایی را با استفاده حداکثری از توان کلیه دستگاه‌ها، دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، مؤسسات و مراکز دانش‌بنیان و متخصصان بر عهده دارد.

۲-۶- حوزه هوایی و هوانوردی

ستاد توسعه فناوری و صنایع دانش‌بنیان هوایی و هوانوردی وظیفه سیاست‌گذاری اجرایی، راهبری، هماهنگی و ایجاد ارتباطات بین دستگاهی لازم برای گسترش فناوری و صنایع دانش‌بنیان در حوزه هوایی و هوانوردی در چارچوب این سند را بر عهده دارد.

این ستاد در معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری تشکیل می‌گردد و اعضای آن عبارتند از:

- ۱- معاون علمی و فناوری ریاست جمهوری (رئیس ستاد)؛
- ۲- وزیر علوم، تحقیقات و فناوری یا یکی از معاونین وی؛
- ۳- وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح یا معاون وی (رئیس سازمان صنایع هوایی نیروهای مسلح و یا معاون دیگر به انتخاب وزیر)؛
- ۴- وزیر راه و شهرسازی یا معاون وی (رئیس سازمان هواپیمایی کشوری و یا معاون دیگر به انتخاب وزیر)؛
- ۵- وزیر صنعت، معدن و تجارت یا یکی از معاونین وی؛
- ۶- رئیس مرکز همکاری‌های فناوری و نوآوری ریاست جمهوری؛
- ۷- نماینده ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور؛
- ۸- سه نفر از صاحب‌نظران حوزه هوایی و هوانوردی با حکم رئیس ستاد که حداقل یک نفر از آنان از اعضای هیأت علمی باشند؛

۹- دبیر ستاد به انتخاب رئیس ستاد.

تبصره ۱- مصوبات ستاد فوق در چارچوب این سند و وظایف مندرج در این بند و ابلاغ رئیس ستاد برای کلیه نهادها و دستگاه‌های مرتبط لازم‌الاجرا می‌باشد.

۳-۶- حوزه دفاعی هوافضا

وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح در چارچوب این سند و با هماهنگی ستاد کل نیروهای مسلح، مسؤولیت ساماندهی و مدیریت حوزه دفاعی هوافضا را بر عهده خواهد داشت.

تبصره ۲- دستگاه‌های سه حوزه مذکور بر اساس تفاهم‌نامه‌های فی‌مابین و توانایی‌های بالفعل و ترجیحاً بدون ایجاد ظرفیت‌های موازی به ارائه خدمات به یکدیگر خواهند پرداخت.

تبصره ۳- دستگاه‌های متولی سه حوزه مذکور در این فصل، طی مدت یک سال از ابلاغ سند، اسناد عملیاتی حوزه خود را تدوین و پس از تصویب در مراجع ذی‌ربط، به ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور ارسال می‌نمایند.

تبصره ۴- دولت موظف است بودجه‌های موردنیاز سه حوزه مذکور را در لوایح بودجه سنواتی و برنامه‌های توسعه پنج‌ساله پیش‌بینی نماید.

۴-۶- پایش شاخص‌های بخش هوافضا

پایش شاخص‌های سند توسط ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور با همکاری و با أخذ آمار و گزارش‌ها از دستگاه‌های متولی حوزه‌های مختلف و نهایی سازی و تلفیق آن‌ها انجام می‌شود و گزارش آن طی دوره‌های زمانی مشخص به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه می‌شود.

تبصره ۵- عناوین شاخص‌های لازم در پنج سرفصل پژوهش و فناوری، آموزش و سرمایه انسانی، اقتصادی، اقتدار و امنیت ملی و نیز زیرساختی توسط ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور تعیین می‌گردد.

تبصره ۶- ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور در صورت نیاز به اصلاح ساختارها و سازوکارهای نهادهای ذی‌ربط، از طریق مراجع ذی‌صلاح گردش کار لازم را انجام خواهد داد.

این سند مشتمل بر یک مقدمه، ۶ فصل و ۷ تبصره به تصویب رسید و از تاریخ تصویب لازم‌الاجرا است و کلیه مصوبات و سیاست‌های مغایر با آن، لغو و بلااثر می‌باشد.

نقشه مهندسی فرهنگی کشور

مصوب جلسه ۷۳۱ مورخ ۱۵ اسفند ۱۳۹۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مقدمه

در جهان‌بینی اسلامی، فرهنگ به معنای اخص آن مشتمل بر نظام اعتقادات، ارزش‌ها، اخلاقیات و رفتارها بوده و منبعث از وحی و جهت‌دهنده و محتوابخش نظام‌ها و بخش‌های جامعه است. باورها و اعتقادات و ارزش‌های اسلامی، شاکله نهادها و سازمان جامعه اسلامی را ایجاد و در تار و پود اندیشه و تفکر و کردار و رفتار فردی و اجتماعی فرد مسلمان تنیده شده است. چنین یکپارچگی و درهم‌تنیدگی کل‌نمای اعتقادات و باورها، ارزش‌ها و رفتارها، دین اسلام را به یک فرهنگ (فرهنگ اسلامی) مبدل ساخته است.

فرهنگ اسلامی در هر جامعه و کشوری با حفظ ماهیت و اصالت الهی و جهان‌شمول خویش، شکل و صورتی متناسب با مقتضیات جغرافیایی، تاریخی، زبانی و... به‌خود می‌گیرد. فرهنگ اسلامی - ایرانی همان فرهنگ متعالی اسلامی است که در روح و کالبد فرهنگ ایران‌زمین دمیده شده و متناسب با تاریخ، جغرافیا، مذهب، زبان و... در طی ۱۴ قرن گذشته توسعه و تکامل یافته است.

در چند دهه اخیر، به‌واسطه تغییر و تحولات اساسی و فراگیر در عرصه‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی - امنیتی، فناوری و اقتصادی در مقیاس منطقه‌ای و جهانی، نقش ممتاز و تعیین‌کننده فرهنگ (فرهنگ‌های ملی و منطقه‌ای) در عرصه‌های ملی، بین‌المللی و جهانی نمایان‌تر شده است. انقلاب اسلامی ایران، به‌عنوان نقطه عطف تحولات معنوی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی قرن بیستم از ظرفیت‌ها و توانایی‌های بالفعل و بالقوه عظیمی در این حوزه برخوردار است و پیشرفت و تعالی همه‌جانبه کشور، مستلزم بهره‌گیری مؤثر و هوشمندانه از آن در سطح ملی و مناسبات و تعاملات منطقه‌ای و جهانی است. در حقیقت، فرهنگ به معنای اخص آن، از مختصات ذاتی، مزیت‌های راهبردی، انحصاری و سرنوشت‌ساز کشور و نظام جمهوری اسلامی ایران می‌باشد که همواره مورد تأکید معمار کبیر انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) و بسیاری از اندیشمندان و صاحب‌نظران فهیم و بصیر این سرزمین بوده است.

تحقق آرمان‌ها و اهداف جامعه اسلامی مستلزم تأمین کارکردهای فرهنگی آن است. مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) فرهنگ را عامل شکل‌دهنده به ذهن و رفتار عمومی و جهت‌بخش و تأثیرگذار در عرصه تصمیمات کلان کشور دانسته و مهندسی فرهنگ را به‌منزله بازشناسی، آسیب‌شناسی، پالایش و ارتقابخشی فرهنگ و جهت‌دهی آن بر پایه هویت اصیل اسلامی - ایرانی با توجه به شرایط و مقتضیات ملی و جهانی تبیین می‌نمایند.

معظم‌له مهندسی فرهنگی را با طراحی، اصلاح و ارتقای شئون و مناسبات نظام‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی کشور مبتنی بر فرهنگ مهندسی شده معرفی و این وظیفه و مأموریت خطیر را به شورای عالی انقلاب فرهنگی به‌عنوان قرارگاه اصلی فرهنگی و مرکز مهندسی فرهنگی محول می‌فرمایند. در واقع می‌توان جوهره و کارکرد مهندسی فرهنگی را تحقق و تأمین نحوه تعامل مؤثر و ارتباط سازمند و پویای نظام‌های اجتماعی، سیاسی و اقتصادی با نظام فرهنگی دانست.

شورای عالی انقلاب فرهنگی برای عمل به رهنمودهای مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) و تحقق اهداف و کارکردهای نهادی خود، از سال ۸۶ با تجدید سازمان و تشکیلات دبیرخانه شورا، تهیه و تدوین نقشه مهندسی فرهنگی کشور را در اولویت نخست خود قرار داده است. دبیرخانه شورا، به‌عنوان بازوی اجرایی شورا با همکاری و مشارکت همه‌جانبه صاحب‌نظران و نخبگان مراکز علمی- پژوهشی حوزه و دانشگاه و دستگاه‌های اجرایی و فرهنگی ذی‌ربط و همچنین با انجام مطالعات پیش‌نیاز، چارچوب منسجم و یکپارچه‌ای به‌عنوان نقشه راه تدوین نقشه مهندسی فرهنگی کشور تهیه کرد که پس از بررسی و تصویب شورای مهندسی فرهنگی، تحت عنوان «نظام‌نامه تدوین نقشه مهندسی فرهنگی کشور» مبنای راهبری تلاش‌های ملی برای تدوین نقشه مهندسی فرهنگی کشور قرار گرفت. بر اساس نظام‌نامه مصوب، مرکز مهندسی فرهنگی به‌عنوان واحد تخصصی دبیرخانه ایجاد و وظیفه هدایت فنی- عملیاتی تدوین نقشه مهندسی فرهنگی را عهده‌دار گردید.

متن حاضر به‌عنوان متن مصوب نقشه مهندسی فرهنگی کشور، در چارچوب نظام‌نامه مصوب با مشارکت صاحب‌نظران، نخبگان و مدیران نهادها و دستگاه‌های مربوط منطبق با اصول و ارزش‌های اسلام ناب محمدی (ص)، آرمان‌های انقلاب اسلامی، رهنمودهای رهبر کبیر انقلاب اسلامی (ره) و مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) و اسناد فرادستی مربوط طراحی و تدوین شده و شامل ۶ فصل به شرح زیر است:

۱- تحلیل کلان وضعیت فرهنگی کشور: گزارش‌های پژوهشی- راهبردی و رصدی است که به توصیف، ارزیابی و آسیب‌شناسی کلان وضعیت موجود فرهنگی کشور و همچنین روندهای جهانی مؤثر بر آن بر اساس شاخص‌های کلان فرهنگی می‌پردازد. کارکرد گزارش‌های تحلیل کلان، تسهیل و ارتقای اثربخشی سیاست‌گذاری، هدف‌گذاری، برنامه‌ریزی و نظارت و ارزیابی راهبردی فرهنگی مبتنی بر آرمان‌ها و واقعیت‌های فرهنگی کشور و جهان است.

۲- کلیات: این بخش شامل تعاریف اساسی مفاهیم و اصطلاحات همچون فرهنگ، فرهنگ ملی (اسلامی- ایرانی)، عمومی، حرفه‌ای، لایه‌های فرهنگ، مهندسی فرهنگ، مهندسی فرهنگی، نقشه مهندسی فرهنگی، پیوست فرهنگی و مختصات نقشه است.

۳- مبانی، ارزش‌ها و اصول حاکم بر نقشه: مبتنی بر منابع اصیل اسلامی، قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، مبانی نظری معتبر و ارزش‌های فرهنگی اصیل اسلامی- ایرانی تهیه و تدوین شده است و شاکله و مبنای هدف‌گذاری، سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی و مدیریت راهبردی فرهنگی کشور است.

۴- چشم‌انداز فرهنگی کشور در افق ۱۴۰۴: ترسیم‌کننده قله‌ها و وضعیت مطلوب فرهنگی کشور در افق ۱۴۰۴ است که مبتنی بر مبانی، ارزش‌ها و اصول بنیادین فرهنگی کشور، رهنمودهای مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، سند چشم‌انداز ایران ۱۴۰۴ و سایر اسناد فرادستی و همچنین مقتضیات ملی، منطقه‌ای و جهانی طراحی شده است.

۵- اهداف کلان فرهنگی- ترجمان زمان‌مند چشم‌انداز فرهنگی کشور در محورها و حوزه‌های راهبردی و کلیدی فرهنگی کشور با افق زمانی ۱۵ سال است. اصولاً هر هدف کلان، وظایف و مأموریت‌های یک تا چند نهاد و دستگاه اجرایی را تحت پوشش قرار می‌دهد.

۶- اولویت‌های فرهنگی- تعیین‌کننده موضوعات و محورهای راهبردی در هر حوزه، محور یا هدف است که ضمن تعیین اولویت‌های رتبی و زمانی آن‌ها، مبنا و چگونگی تخصیص منابع و سرمایه‌گذاری را ارائه می‌دهد.

۷- راهبردها و اقدامات: شامل راهبردهای فرهنگی کلان و ملی و اقدامات ملی به شرح زیر می‌باشد:
الف- راهبردهای فرهنگی- تعیین‌کننده مسیر و طریقی است که متناسب با فرصت‌ها و تهدیدها، قوت‌ها و ضعف‌های محیطی برای نیل به اهداف فرهنگی طراحی و تدوین می‌شوند.

راهبردهای کلان ابزار تحقق اهداف کلان می‌باشند و راهبردهای ملی دربردارنده اهداف فرعی و راهکار تحقق آن هستند؛ در واقع راهبردهای ملی مبنای تعیین اقدامات ملی نقشه فرهنگی کشور محسوب می‌شوند.

ب- اقدامات ملی: طرح‌ها و پروژه‌هایی هستند که برای تحقق اهداف طراحی و تعیین می‌شوند. اقدامات ملی ناظر به اهداف و متناسب با راهبردها تعیین و معمولاً در چارچوب برنامه‌های پنج‌ساله طراحی و در قالب یک یا چند برنامه سالانه اجرایی می‌شوند. اقدامات ملی غالباً فرابخشی و فرادستگاهی هستند و ماهیت ترکیبی دارند؛ با این وجود ممکن است در مواردی وجه پژوهشی، اجرایی و تقنینی بر سایر وجوه آن غلبه یابد.

فصل اول - کلیات

۱- فرهنگ

نظام‌واره‌ای است از «عقاید و باورهای اساسی»، «ارزش‌ها، آداب و الگوهای رفتاری» ریشه‌دار و دیرپا و «نمادها» و «مصنوعات» که ادراکات، رفتار و مناسبات جامعه را جهت و شکل می‌دهد و هویت آن را می‌سازد.

۲- سطوح فرهنگ

منظور از سطوح فرهنگ، سطوح مورد مطالعه و مدیریت‌پذیر فرهنگ است که کل جامعه یا بخش قابل‌توجهی از آن را تحت پوشش قرار می‌دهد. در نقشه مهندسی فرهنگی کشور، فرهنگ در سه سطح زیر مورد بررسی و تحلیل قرار می‌گیرد:

۱- فرهنگ ملی (اسلامی- ایرانی)؛

۲- فرهنگ عمومی؛

۳- فرهنگ حرفه‌ای (فرهنگ بازاریان، روحانیان، سیاست‌مداران، پزشکان، قضات و...).

۳- فرهنگ ملی (اسلامی- ایرانی)

نظام‌واره باورها و عقاید اساسی، ارزش‌ها، آداب و الگوهای رفتاری باثبات و ریشه‌دار و نمادها و مصنوعات مردم مسلمان ایران (و عموماً در مرزهای جغرافیایی یک کشور) است؛ که طی قرن‌ها و هزاره‌ها ایجاد و تثبیت شده و به یک ملت هویت می‌بخشد. فرهنگ ملی مبنای مقایسه فرهنگی کشورها (دولت- ملت) در مقیاس بین‌المللی است.

۴- فرهنگ عمومی

نظام‌واره باورها، ارزش‌ها، نگرش‌ها و گرایش‌ها، الگوهای رفتاری و نمادها و مصنوعات است که فضای عمومی و مشترک فرهنگی جامعه را در مقاطع زمانی معین شکل می‌دهد. فرهنگ عمومی بر ارزش‌ها، گرایش‌ها، الگوهای رفتاری و الگوی زندگی آحاد جامعه تأکید و در مقایسه با فرهنگ ملی (اسلامی- ایرانی)، عمق و پایداری کمتری دارد. فرهنگ عمومی تا حدود قابل ملاحظه‌ای تابع مقتضیات زمانی و مکانی جامعه و منعکس‌کننده عملکرد سایر نظام‌ها همچون نظام فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، قضایی، حقوقی و... است.

۵- فرهنگ حرفه‌ای

نظام‌واره باورها، ارزش‌ها و الگوهای رفتاری تسهیم شده و نمادهای شاغلان و متصدیان هر حرفه است. ارزش‌های فرهنگ حرفه‌ای به‌واسطه سنوات طولانی آموزش‌های تخصصی و یا تجربه و کارورزی بلندمدت حاصل می‌شود. فرهنگ حرفه‌ای پزشکان، بازاریان، معلمان، قضات، نظامیان و روحانیان از جمله این فرهنگ‌ها هستند.

۶- مهندسی فرهنگ

فرایند بازشناسی، آسیب‌شناسی، پالایش و ارتقابخشی فرهنگ و جهت‌دهی آن بر پایه هویت اصیل اسلامی-

ایرانی با توجه به مقتضیات و شرایط ملی و جهانی است.

۷- مهندسی فرهنگی

فرایند بازطراحی، اصلاح و ارتقای شئون و مناسبات نظام‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی کشور بر اساس فرهنگ مهندسی شده با توجه به شرایط و مقتضیات ملی و جهانی است.

۸- مدیریت راهبردی فرهنگ کشور

فرایند تدوین، وضع و اعمال راهبردهای کلان فرهنگی، سازمان‌دهی و تقسیم کار ملی و نظارت و ارزیابی راهبردی در نظام‌های مختلف کشور با توجه به رهیافت‌های مهندسی فرهنگ و مهندسی فرهنگی و مقتضیات ملی و جهانی است.

۹- رصد و پایش فرهنگی

مطالعه، توصیف، تحلیل، تبیین و پیش‌بینی نظام‌مند و مستمر الگو و روند تغییر و تحول در باورها و اعتقادات، ارزش‌ها، هنجارها، رفتارها، مصنوعات و نمادهای فرهنگی در سطوح ملی و بین‌المللی به‌منظور مسأله‌شناسی فرهنگی و اعمال مدیریت راهبردی فرهنگی در چارچوب نقشه مهندسی فرهنگی کشور است.

۱۰- چشم‌انداز فرهنگی کشور

مجموعه‌ای هماهنگ از جهت‌گیری‌ها و اهداف مرحله‌ای فرهنگی قابل دستیابی در افق زمانی معین (۱۴۰۴) است که در تراز با سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران تدوین شده است.

۱۱- پیوست فرهنگی

سندی است مشتمل بر مطالعات کارشناسی، مبین پیش‌بینی پیامدهای فرهنگی و اعمال الزامات و استانداردهای مربوط در هر نوع طرح، تصمیم و اقدام کلان فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، حقوقی و قضایی متناسب با مقتضیات و شرایط جامعه در چارچوب نقشه مهندسی فرهنگی کشور.

۱۲- قلمروهای نقشه

قلمرو نقشه، نشانگر افق زمانی، گستره موضوعی، جغرافیایی، اجرایی و مخاطبان نقشه مهندسی فرهنگی کشور است.

۱۳- افق زمانی

نقشه مهندسی فرهنگی کشور، برای افق ایران ۱۴۰۴ و مشتمل بر سه دوره زمانی پنج‌ساله، از سال ۹۱ تا پایان سال ۱۴۰۴، تدوین می‌شود.

۱۴- گستره موضوعی

قلمرو و محورهای موضوعی نقشه، در سه سطح فرهنگ ملی (اسلامی- ایرانی)، عمومی و حرفه‌ای و چهار لایه باورها و مفروضات اساسی، ارزش‌ها، الگوهای رفتاری و نمادها و مصنوعات تعیین می‌شود.

۱۵- قلمرو جغرافیایی نقشه، به‌قرار زیر است:

الف- کلیه مناطق محصور در درون مرزهای ایران و همچنین تمامی اماکنی که طبق موازین بین‌المللی یا توافقات طرفینی در اختیار و تصرف نهادها، دستگاه‌های اجرایی کشور می‌باشد؛

ب- کلیه محیط‌ها و فضاها مجازی (سایبری و دیجیتالی) که به‌طور مستقیم و یا غیر مستقیم، در چارچوب حاکمیتی نظام جمهوری اسلامی ایران قرار می‌گیرند.

۱۶- قلمرو اجرایی نقشه، شامل:

الف- کلیه نهادها، دستگاه‌ها، مراکز و انجمن‌های کشور در بخش‌های دولتی و غیردولتی (عمومی، خصوصی و مردم‌نهاد) می‌باشد.

ب- در ۲ سطح ملی و استانی تحت عنوان نقشه مهندسی فرهنگی کشور و نقشه مهندسی فرهنگی استان طراحی و تدوین می‌شود.
تبصره- در صورت نیاز، نقشه مهندسی فرهنگی در سطح منطقه‌ای (ترکیبی از دو یا چند استان) نیز تدوین خواهد شد.

۱۷- مخاطبان نقشه مهندسی فرهنگی کشور به قرار زیر می‌باشند:

- ۱- شهروندان و اتباع جمهوری اسلامی ایران؛
- ۲- جوامع فارسی زبان؛
- ۳- سازمان‌ها و نهادهای کشور؛
- ۴- جهان اسلام شامل: کشورها، ملل و جوامع مسلمان با تأکید بر خاورمیانه و منطقه؛
- ۵- کشورهای منطقه با تأکید بر قرابت‌های جغرافیایی، فرهنگی، تاریخی و سیاسی؛
- ۶- ملل و کشورهای که روابط و پیوندهای سیاسی- فرهنگی و یا اقتصادی- فرهنگی قابل توجهی با نظام جمهوری اسلامی ایران دارند؛
- ۷- دولت‌ها، جریان‌ها و گروه‌های معارض و یا متخاصمی که به اقدامات سازمان‌یافته سیاسی، فرهنگی و یا اقتصادی، علیه منافع ملی جمهوری اسلامی ایران مبادرت می‌ورزند؛
- ۸- سازمان‌های بین‌المللی؛
- ۹- جامعه جهانی.

فصل دوم - مبانی، ارزش‌ها و اصول

مبانی

فرهنگ کلیتی واحد و متعامل از «عقاید و باورهای اساسی، ارزش‌ها، آداب، الگوهای رفتاری ریشه‌دار و دیرپا، نمادها و مصنوعات» در سطوح «فراملی، ملی، عمومی و حرفه‌ای» است.
فرهنگ به مثابه «روح جامعه» به زندگی فردی و اجتماعی انسان معنا و هویت می‌بخشد و شکل‌دهنده و اثرگذار بر ذهنیت و گرایش‌های افراد و جامعه و تعیین‌کننده رفتار عمومی است.
فرهنگ جهت‌بخش جامعه و نظام‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی است.
فرهنگ به صورت تدریجی و مستمر، «تحول‌پذیر، جهت‌دهنده، مدیریت‌پذیر، اکتسابی و قابل انتقال» است.
زن و مرد فارغ از جنسیت در امکان کسب ارزش‌ها، یکسان و دارای حقوق و مسؤولیت متناسب با تفاوت در خلقت هستند و این تفاوت، نشان‌دهنده برتری یک جنس بر جنس دیگر نیست.
خانواده واحد بنیادین جامعه، با هویتی حقیقی و مهم‌ترین رکن در فرهنگ‌سازی و انتقال فرهنگ جامعه است.
جامعه دارای هویت است و می‌تواند بستر تعالی و انحطاط آحاد جامعه باشد.
هر فرد (حقیقی و حقوقی) به تناسب جایگاه اجتماعی و توانمندی‌های خود در تغییرات و تحولات فرهنگی تأثیرگذار و تأثیرپذیر است.

فرهنگ اسلامی، فرهنگی مبتنی بر فطرت، قرآن و عترت، «ایمان‌گرا، اخلاق محور، خردگرا، جهانی، تمدن‌ساز، پویا، پاسخ‌گوی مقتضیات و نیازهای زمانه، بدعت‌ستیز و خرافه‌زداست».

انسان دارای فطرت خدایی، منزلت خلیفه‌الللهی، کرامت و عبودیت بوده و دارای تکلیف، برخوردار از حقوق مشروع و آزادی و اختیار مبتنی بر مسؤولیت در برابر خداوند است.

ولایت، از عناصر اصلی و ریشه‌ای فرهنگ اسلام ناب محمدی (ص) و انقلاب اسلامی و تجلی حاکمیت الهی در عرصه فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی است و در زمان غیبت امام عصر(عج)، در رهبری فقیه عادل

جامع‌الشرایط که امامت امت را بر عهده دارد، متبلور می‌شود. مبنای فرهنگ‌سازی مطلوب و حاکم بر فرهنگ کشور «احکام اسلام ناب محمدی (ص)، توحید، عدل، معاد، نبوت، امامت، ولایت و انتظار منجی» است. روحانیت و نهاد حوزه علمیه در حفظ، اصلاح و ارتقای فرهنگ اسلامی دارای نقش اصلی می‌باشند و شناخت معتبر اسلام و تبیین آن با روش اجتهادی ناظر به زمان و مکان، مسؤلیت حوزه‌های علمیه و روحانیت است. فرهنگ اسلامی مبتنی بر شناخت، ترویج و نهادینه کردن فضایل و مکارم اخلاق و تزکیه است. فرهنگ اسلامی - ایرانی، ضد استکباری، مظهر عدالت‌خواهی و حامی مستضعفان و مظلومان در عرصه‌های منطقه‌ای و جهانی است. فرهنگ اسلامی - ایرانی حاصل تعامل فعال و سازنده اسلام با تمدن تاریخی ایران است و هویت اسلامی - ایرانی در هم تنیده، یکپارچه و تفکیک‌ناپذیر است. استقلال و اقتدار فرهنگی برآیند تعالی ذاتی، پویایی، انسجام فرهنگ در سطح درونی، جذابیت، گسترش و نفوذ آن در سایر فرهنگ‌ها و ملت‌هاست. تنوع و تفاوت‌های فرهنگی اقوام ایرانی به‌عنوان بخشی از میراث فرهنگی در چارچوب فرهنگ اسلامی - ایرانی، امری طبیعی و پذیرفته شده است. نظام جمهوری اسلامی ایران وظیفه حفظ و صیانت از مرزهای فرهنگی و هویتی و ارتقای آن را عهده‌دار است. رسالت اساسی جمهوری اسلامی، رسالتی فرهنگی است که با تعامل و تبادل فرهنگی با سایر فرهنگ‌ها تحقق می‌یابد. برنامه‌ریزی و راهبری فرهنگی جامعه منطبق با ارزش‌های اساسی مندرج در قانون اساسی، حق مردم و از وظایف نظام جمهوری اسلامی است. هدایت و رهبری فرهنگی از شؤون اصلی ولایت فقیه است. تعامل و تبادل فرهنگی در چارچوب فرهنگ اسلام ناب محمدی (ص) و انقلاب اسلامی صورت می‌پذیرد. تهاجم فرهنگی و جنگ نرم و مقابله با آن از مهم‌ترین مسائل فرهنگی کشور است.

ارزش‌ها

۱- «تعقل»

عقل، حجت درونی و یکی از بسترهای جریان حجت بیرونی (وحی) است که به‌کارگیری آن موجب شکوفایی حیات طیبه در ابعاد فردی، خانوادگی و اجتماعی می‌شود.

۱-۱- عقلانیت دینی

به معنای تعالی عقل در پناه دین و بنیادی‌ترین هسته فرهنگ و تمدن دینی و معیار تعاملات فرهنگی جامعه اسلامی با سایر جوامع است.

۲-۱- حکمت سیاسی

در حکمت سیاسی مقصود از عقلانیت اسلامی، پشتوانه نظری و عملی اقتدار و استقلال نظام سیاسی بوده و معیار تعاملات در عرصه‌های داخلی و بین‌المللی است.

۳-۱- بصیرت اجتماعی

عقلانیت، پشتوانه ارتباطات منطقی و منسجم فردی، سازمانی و اجتماعی در جامعه اسلامی، عامل تشخیص به‌هنگام و مبنای هم‌گرایی و حضور هوشمندانه در مقابل جبهه کفر و نفاق است.

۴-۱- تدبیر معیشت

عقلانیت اسلامی، مبنای تأمین معاش پاک و عادلانه و عامل تعالی معنویت و انگیزه‌های الهی در اقتصاد است.
۲- «ایمان»

ایمان، باور مبتنی بر محبت و معرفت نسبت به «خدا، غیب، صفات و عدل الهی، فرشتگان، انبیا، کتاب‌های آسمانی، امامان و معاد» است که در قلب، زبان و عمل تجلی می‌یابد.

۱-۲- توحیدمحوری

نگاه به جهان به‌عنوان مجموعه واحد و بهم پیوسته، با درک حضور باری تعالی و تعمیق محبت به او در باورها، ارزش‌ها، رفتارها و نمادهای فردی-اجتماعی، جهت‌دهنده همه عرصه‌های زندگی به‌سوی حیات جاودانه اخروی بر مبنای وحی الهی، حق‌گرایی و عامل توکل و اعتماد به خدای متعال و تفویض امور به اوست.

۲-۲- ولایت‌مداری

ولایت‌مداری تجلی ولایت و حاکمیت خدا، استمرار ولایت پیامبر اعظم (ص) و ائمه معصومین (ع) در عرصه حیات سیاسی و اجتماعی، معیار مشروعیت، عامل اقتدار نظام سیاسی، مدار وحدت و انسجام، حضور عاشقانه امت اسلامی در پاسداری از مرزهای اعتقادی، جغرافیایی و... پشتوانه تبعیت مؤمنانه و مبتنی بر محبت از امام امت است.

۳-۲- مهرورزی

منشأ الفت، اخوت، انسجام اجتماعی، نوع‌دوستی، عامل استحکام و توسعه ارتباطات بین مردم، اقوام، مناطق مختلف و پیروان مذاهب است.

۴-۲- عدالت

منشأ توازن و موااسات در سطوح مختلف فردی و اجتماعی و مبنای برخورداری آحاد جامعه از فرصت‌های برابر است.

۳- «اخلاق»

ملکات پسندیده‌ای که از طریق تزکیه و خودسازی و با انگیزه الهی در رفتار انسان تجلی می‌یابد و تعالی‌بخش اندیشه و عمل اسلامی در جامعه دینی است.

۱-۳- تقوا

خاستگاه رشد و تعالی فضایل، رعایت واجبات و ترک محرّمات و سبب خروج فرد و جامعه از دشواری‌ها و مبنای کرامت انسانی نزد خداست.

۲-۳- عزت و مدارا

عزت: استقلال و سربلندی جامعه اسلامی و ایمانی در اندیشه و عمل که مستلزم تعامل سازنده با جامعه خودی و مقاومت و پایداری در مقابل استکبار و دشمنان جامعه اسلامی است.

مدارا: محبت و مدارا با آحاد جامعه اسلامی و دوست‌داران انقلاب اسلامی که مستلزم تحمل دیدگاه‌های متفاوت و بهره‌مندی از همه توانمندی‌هاست.

۳-۳- کرامت

پاسداشت حرمت و مقام والای انسانی، نسبت به خویش و دیگران که مبتنی بر استعداد خلافت الهی است.

۴-۳- انفاق و ایثار

ترجیح منافع دیگران و مصالح جامعه بر منافع فردی و گروهی و صرف امکانات خود برای ایفای مسؤولیت الهی و انسانی.

۴- «علم»

معرفت، بصیرت و آگاهی نسبت به حقایق و واقعیات عالم هستی است که از طریق وحی، عقل و تجربه به دست می‌آید.

۱-۴- معرفت دینی

شناخت عقاید، احکام و اخلاق بر اساس اسلام ناب محمدی (ص) که جهت‌دهنده و تعالی‌بخش علوم و معارف بشری است.

۴-۲- معرفت هویتی

خودشناسی و آگاهی تاریخی و اجتماعی و بصیرت سیاسی که موجب خودباوری ملی و توانایی تحلیل موقعیت ملی و جهانی و نگرش مطلوب می‌گردد.

۴-۳- دانش‌های تخصصی و مهارت ارتباطی

شناخت نظام ارتباطی و آداب معاشرت اسلامی و توانایی تعامل و رفتار بر اساس آن در ساختار مناسبات اجتماعی، خانوادگی، سازمانی، ملی و جهانی است.

۴-۴- دانش‌های تخصصی و مهارت حرفه‌ای

دانش و مهارت به‌کارگیری اصول و قواعد اسلامی و علمی معتبر در تولید ثروت حلال، پیشرفت دانش‌بنیان، توانمندی اقتصادی، افزایش بهره‌وری و ترویج اشتغال مفید است.

۵- «عمل»

فعالیت‌های فردی و اجتماعی، مادی و معنوی، در عرصه‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی است که با انگیزه الهی تحقق و با مجاهدت مؤمنانه ارتقا می‌یابد.

۵-۱- امر به معروف و نهی از منکر

دعوت و امر به نیکی و بازداشتن از بدی به‌عنوان وظیفه همگانی در تمام عرصه‌ها و سطوح اجتماعی است.

۵-۲- مردم‌سالاری

حضور و مشارکت مردم در اداره جامعه با راهبری ولایت‌فقیه که بر مبنای مشروعیت الهی و مقبولیت مردمی استوار است.

۵-۳- انضباط اجتماعی

قانون‌مداری و رعایت نظام اخلاقی و حقوقی در تعاملات و مناسبات اجتماعی است.

۵-۴- کار و تلاش

پشتکار و سخت‌کوشی به‌منظور ایجاد ارزش افزوده برای اعتلا و ارتقای کارآمدی نظام اسلامی و رفاه عمومی است.

اصول

اصول زیر بر نقشه مهندسی فرهنگی و تحقق و اجرای فرهنگ مطلوب حاکم است:

۱- اصل دین‌مداری

مبانی، ارزش‌ها، اخلاق و احکام اسلام ناب محمدی (ص) بر فرهنگ و فرایند طراحی، تدوین، اجرا و ارزیابی مهندسی و مدیریت فرهنگی کشور حاکم می‌باشد. این اصل بر سایر اصول این سند حاکم است.

۲- اصل فرهنگ‌محوری

مؤلفه‌های فرهنگ اسلامی باید بر همه شؤون و مناسبات جامعه در عرصه‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، مدیریتی، قضایی و امنیتی حاکم گردد.

۳- اصل عدالت

استفاده همگان از فرصت‌ها، امکانات و خدمات فرهنگی و انجام فعالیت‌های فرهنگی متناسب با استعدادها، نیازها و ظرفیت‌ها در همه عرصه‌ها و سطوح رعایت شود.

۴- اصل هدایت و راهبری

دولت اسلامی باید ضمن پرهیز از تصدی‌گری غیر ضرور، نقش اساسی خود را در هدایت و راهبری، نظارت و

- حمایت از فعالیت‌های فرهنگی تقویت نماید.
- ۵- اصل تعاون و مشارکت مردمی
زمینه‌سازی و حمایت از مشارکت حداکثری مردم و نهادهای مردمی در فعالیت‌های فرهنگی باید فراهم شود.
- ۶- اصل آینده‌نگری و آینده‌نگاری
رصد، تبیین و ترسیم تحولات فرهنگی به‌منظور برنامه‌ریزی برای تحقق آینده مطلوب با الهام از جامعه مهدوی انجام می‌شود.
- ۷- اصل جامعیت
مهندسی فرهنگی، جامع‌نگر بوده و باید ناظر بر تمامی ابعاد، سطوح، لایه‌ها، رده‌ها، مراحل و ارکان فرهنگ ملی و فراملی باشد.
- ۸- اصل انسجام و هماهنگی
عناصر و فرایندهای مهندسی و مدیریت فرهنگی باید برخوردار از «نظم، جهت‌گیری، سازگاری و هم‌افزایی درونی و بیرونی» باشد.
- ۹- اصل تعامل مؤثر
ضمن تأکید بر هویت و استقلال فرهنگ اسلامی، تعامل و تبادل فرهنگی بین دستگاه‌های داخلی و خارجی باید تعالی‌بخش باشد.
- ۱۰- اصل تدریج
ارزش‌های مطلوب فرهنگی باید بر اساس اهداف مرحله‌ای و با توجه به اقتضات و شرایط زمان و مکان در فرآیندی هدفمند تحقق یابد.
- ۱۱- اصل کارآمدی
نظام فرهنگی کشور باید توانمندی عینیت بخشیدن به اهداف مطلوب فرهنگی را داشته باشد.
- ۱۲- اصل خلاقیت و نوآوری
برای شکوفایی و تعالی فرهنگی، باید راه‌های نو و مؤثر ابداع و به‌کار گرفته شود.
- ۱۳- اصل تأمین منابع و هدایت سرمایه‌ها
تأمین سرمایه‌های مادی و انسانی مورد نیاز برای حوزه فرهنگ و گسیل هدفمند این سرمایه‌ها در سایر حوزه‌ها باید با رویکرد فرهنگی صورت گیرد.
- ۱۴- اصل اعتدال و عقلانیت
دوری از تحجر، جزم‌اندیشی و تعصب بی‌جا، شعارزدگی، سطحی‌گرایی و ظاهرگرایی، عوام‌زدگی و خرافه‌گرایی در فرهنگ.

فصل سوم - چشم‌انداز فرهنگی

چشم‌انداز فرهنگی

با توکل به خداوند متعال و اعتصام به قرآن و عترت و در پرتو اسلام ناب محمدی (ص) و با عزم و مجاهدت ملی در راستای برپایی تمدن نوین اسلامی و زمینه‌سازی ظهور و نیل به جامعه مهدوی (عج) در افق ۱۴۰۴: ایران کشوری است با هویت اسلامی، ایرانی و انقلابی و پویای طریق جامعه مهدوی، پیشتاز در اخلاق و رفتار حسنه، دارای جایگاه نخست در عرصه‌های فرهنگ و هنر، تعلیم و تربیت، علم و فناوری و اطلاعات، ارتباطات و رسانه در سطح منطقه^۱ و جهان اسلام، الهام‌بخش امت اسلامی و مستضعفان با تعامل فرهنگی مؤثر و سازنده در

۱. منظور از منطقه، آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه) است.

سطح جهانی و دست‌یافته به نظام فراگیر، کارآمد و منسجم فرهنگی هدایتگر تمامی شؤون و نظامات اجتماعی، سیاسی و اقتصادی جامعه.

فرهنگ جامعه ایران در افق این چشم‌انداز، چنین ویژگی‌هایی خواهد داشت:

۱- برخوردار از هویت اسلامی، ایرانی و انقلابی و پویای طریق جامعه مهدوی؛ متمسک به قرآن و عترت و ولایت امام عصر (عج)، ایمان و عمل صالح، متعهد به نظام جمهوری اسلامی و ولایت فقیه و آرمان‌های امام خمینی (ره) و رهنمودهای مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، مبتنی بر عقلانیت اسلامی، مفتخر به ایرانی بودن، پاسدار میراث‌های ارزشمند ایرانی-اسلامی، زبان و ادبیات فارسی، متکی بر فرهنگ و تفکر بسیجی، برخوردار از روحیه مقاومت، ایثار، جهاد، شهادت، استکبارستیزی و حمایت از مستضعفان.

۲- پیشتاز در اخلاق و رفتار حسنه:

۱-۲- فرهنگی - عامل به احکام و مناسک دینی، مانوس با قرآن کریم، برخوردار از سبک زندگی اسلامی-ایرانی، عفت عمومی، امنیت اخلاقی و روانی، نمادها و آیین‌های اسلامی - ایرانی؛

۲-۲- اجتماعی: برخوردار از مودت، اخوت، تعاون و سازگاری اجتماعی، نشاط و سرزندگی، صداقت، اعتماد، اطمینان و انسجام اجتماعی بالا، جمعیت متعادل و متوازن و بهره‌مند از انضباط، قانون‌گرایی و جامعه امن؛

۲-۳- سیاسی: برخوردار از وحدت و امنیت ملی، عدالت‌محوری، استقلال فرهنگی و آزادی مسئولانه، مشارکت سیاسی و مسئولیت‌پذیری اجتماعی؛

۲-۴- اقتصادی: دارای وجدان کاری، روحیه همکاری و کار جمعی، کارآفرین و رضایت‌مند مبتنی بر الگوی صحیح مصرف و اتقان در عمل.

۳- دارای جایگاه نخست در عرصه‌های:

۱-۳- فرهنگ: بهره‌مند از معنویت دینی، کرامت انسانی و روحیه ایثار و شهادت، خانواده‌محور، امیدوار و آینده‌نگر، پرنشاط، خودباور، فعال و خطرپذیر، روحیه حماسی و دفاعی، جمع‌گرا و ملتزم به نهادهای اجتماعی و حضور مسئولانه در جامعه؛

۲-۳- هنر: مبتنی بر حکمت اسلامی، تحکیم‌بخش ایمان و احیاگر فطرت بشر و عدالت، مردمی، مروج اخلاق و متعهد به ارزش‌های انقلاب اسلامی و گسترش‌بخش هنرهای سنتی ارزشمند؛

۳-۳- تعلیم و تربیت: مبتنی بر سند تحول بنیادین آموزش و پرورش؛

۳-۴- علم و فناوری: مبتنی بر فرهنگ اسلامی - ایرانی و نقشه جامع علمی کشور؛

۳-۵- ارتباطات و رسانه: حضور تعیین‌کننده در فضای نوین سایبری، اطلاعات و ارتباطات مبتنی بر ارزش‌ها، شعائر اسلامی، گفتمان انقلاب اسلامی و اصل مسئولیت اجتماعی و بهره‌مند از نهادهای اصیل ارتباطی - تبلیغی بازآفرینی شده.

۴- الهام‌بخش امت اسلامی و مستضعفان با تعامل فرهنگی مؤثر و سازنده در سطح جهانی؛ مبتنی بر:

۱-۴- مردم‌سالاری دینی و الگوهای کارآمد پیشرفت، دعوت به وحدت و همگرایی اسلامی و حمایت از مستضعفان و ستمدیدگان؛

۲-۴- شوق‌آفرینی نسبت به اسلام ناب محمدی (ص)، عدالت، صلح و امنیت جهانی، حقوق فطری و طبیعی انسان‌ها، رفاه عمومی، اخلاق و معنویت، خانواده و امید به فرجام نیک جهان.

۳-۴- دست‌یافته به نظام فراگیر، کارآمد و منسجم فرهنگی هدایت‌گر تمامی شؤون و نظامات اجتماعی، سیاسی و اقتصادی جامعه؛ مبتنی بر:

۴-۴- نظام فرهنگی کارآمد با تحول در ساختارها، فرایندها و نهادهای مردمی، عمومی و دولتی با رویکرد ایجاد انسجام، هم‌افزایی، ارتقای کارآمدی و محوریت مشارکت مردمی و بهره‌مند از نهادهای اصیل دینی؛

۴-۵- بازمهندسی نظام‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی با رویکرد فرهنگی و بر اساس میانی، ارزش‌ها و اصول نقشه مهندسی فرهنگی کشور؛
۴-۶- توانمند در بازتولید قدرت نرم و مقابله مؤثر با جنگ نرم دشمن.

فصل چهارم - اهداف فرهنگی^۱

اهداف کلان فرهنگی^۲

- ۱- فراگیر شدن انس و تمسک به قرآن کریم و حاکمیت قرآن، عترت و عقلانیت اسلامی بر تلاش‌های نظری و عملی و تعالی هویت ملی و تقویت ایمان و عمل صالح؛
- ۲- نهادینه شدن ولایت‌مداری، آرمان‌های حضرت امام (ره) و رهنمودهای مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) و فرهنگ انقلابی و بسیجی؛
- ۳- تعمیق خودباوری ملی و پاسداشت میراث‌های ارزشمند ایرانی - اسلامی و توسعه و ترویج زبان و ادبیات فارسی؛
- ۴- تعمیق فرهنگ عمل به احکام و فروع دین و نهادینه شدن شعائر، نمادها و آیین‌ها به‌ویژه نماز، امر به معروف و نهی از منکر و عفت عمومی و حجاب؛
- ۵- برخورداری از نهاد مستحکم و انسان‌ساز خانواده، نرخ باروری و رشد جمعیت متناسب و سبک زندگی اسلامی - ایرانی؛
- ۶- نهادینه شدن روحیه همگرایی و تعاون اجتماعی مبتنی بر نیکی و تقوا و ارتقای الفت و اعتماد اجتماعی، امیدواری، نشاط، صداقت، نظم و انضباط و قانون‌پذیری و امنیت عمومی و اجتماعی؛
- ۷- نهادینه شدن فرهنگ عقلانیت، معنویت، عدالت و شایسته‌محوری در نظام‌های قانون‌گذاری، اجرایی و قضایی؛
- ۸- برخورداری از اخلاق و فرهنگ اسلامی کار، کارآفرینی، سرمایه‌گذاری، تولید ثروت حلال و الگوی صحیح مصرف؛
- ۹- دستیابی به هنر متعهد به ارزش‌های اسلامی، انقلابی، معرفت‌افزا، بصیرت‌بخش و استکبارستیز؛
- ۱۰- برخورداری از نظام تعلیم و تربیت کارآمد و متعالی و دستیابی به جایگاه نخست علم و فناوری در منطقه و جهان اسلام؛
- ۱۱- دستیابی به جایگاه برتر در تولید و تأمین نرم‌افزاری و سخت‌افزاری نظام اطلاعات، ارتباطات و رسانه‌های کارآمد و مشارکت مؤثر در مدیریت جریان منطقه‌ای و جهانی اطلاعات، ارتباطات و رسانه؛
- ۱۲- دستیابی به تصویر روشن و الهام‌بخش از فرهنگ اسلامی، ایرانی و انقلابی و توانمند در ارائه الگوی پیشرفت و وحدت امت اسلامی؛
- ۱۳- بازآفرینی و استقرار نظام‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی مهندسی‌شده بر مبنای اصول و ارزش‌های فرهنگ اسلامی و ارتقای قدرت نرم و توان مقابله مؤثر با جنگ نرم دشمن در عرصه‌های مختلف.

فصل پنجم - اولویت‌های فرهنگی

اولویت‌های فرهنگی

اولویت‌های فرهنگی شامل موضوعات، مسائل و چالش‌های اساسی هستند که ناظر به ارزش‌ها، الگوهای رفتاری، محصولات و نمادهای فرهنگی کشور در سطوح فرهنگ ملی (اسلامی - ایرانی)، عمومی و حرفه‌ای می‌باشند. اولویت‌ها معیار و مبنای تخصیص منابع و امکانات کشور برای تحقق اهداف فرهنگی کشور محسوب می‌گردند. هویت اسلامی، ایرانی و انقلابی؛ قرآن و عترت؛ نماز و مسجد؛ ولایت‌فقیه؛ فرهنگ بسیجی؛ ایثار و جهاد و شهادت؛ زبان، ادبیات و خط فارسی.

۱. کمیت‌های مطلوب فرهنگی به عنوان اهداف کمی نقشه مهندسی فرهنگی به تصویب ستاد راهبردی اجرای نقشه مهندسی فرهنگی می‌رسد.
۲. شاخص تفصیلی فرهنگی برای ارزیابی تحولات فرهنگی جامعه و میزان پیشرفت نقشه مهندسی فرهنگی در قالب پیوست نقشه می‌آید.

نهاد خانواده و جمعیت: الگوسازی خانواده اسلامی-ایرانی؛ تسهیل ازدواج؛ تحکیم خانواده و کاهش طلاق؛ جمعیت مطلوب (کیفی و کمی).

سبک زندگی اسلامی-ایرانی: معماری و شهرسازی اسلامی-ایرانی؛ عفاف، پوشش و آرایش بر اساس فرهنگ اسلامی-ایرانی؛ صلح رحم و الگوهای تعاملات اجتماعی، خانوادگی و فردی با اولویت کودکان، نوجوانان و زنان. اخلاق و فرهنگ عمومی جامعه؛ فرهنگی؛ صداقت؛ راستگویی و درستکاری؛ تعاون و کار جمعی. اجتماعی؛ اعتماد اجتماعی؛ امر به معروف و نهی از منکر؛ شایسته‌سالاری؛ انضباط اجتماعی، قانون‌گرایی و رعایت حقوق دیگران؛ فرهنگ حفظ محیط زیست. اقتصادی؛ فرهنگ پیشرفت؛ اخلاق و فرهنگ کار و کارآفرینی؛ وجدان کار و اتقان در عمل؛ فرهنگ مصرف صحیح و پرهیز از تجمل‌گرایی و اشرافی‌گری؛ رعایت حلال و حرام به‌ویژه رباخواری. سیاسی؛ وحدت، امنیت و اقتدار ملی حول ولایت فقیه؛ سلامت اداری؛ مردم‌سالاری دینی، مشارکت عمومی و عدالت اجتماعی؛ استقلال‌خواهی؛ آزادی مشروع و قانونمند.

هنر: ساماندهی سینما، تئاتر، موسیقی و هنرهای سنتی و محصولات چندرسانه‌ای؛ تربیت هنرمندان متعهد. قدرت نرم: بسیج و هم‌افزایی نیروها؛ تقویت سرمایه‌ها و قدرت نرم. اطلاعات، ارتباطات و رسانه: تقویت محتوا، مصونیت‌بخشی و توسعه زیرساخت‌ها؛ نظام‌های جامع اطلاعاتی، ارتباطاتی و رسانه‌ای کشور.

تعامل منطقه‌ای و جهانی-گفتمان‌سازی برای تمدن نوین اسلامی و بیداری اسلامی؛ حمایت از مستضعفین و مقابله با نظام سلطه جهانی.

نظام فرهنگی فراگیر و کارآمد: ساماندهی جنبه فرهنگی انقلاب اسلامی؛ استقرار نظام جامع راهبری و مدیریت فرهنگی کشور؛ مهندسی نظام‌های اجتماعی، سیاسی اقتصادی و... کشور با رویکرد فرهنگی؛ تربیت نیروی انسانی کارآمد بخش فرهنگی.

محصولات و صنایع فرهنگی- توسعه صنایع و محصولات فرهنگی، هنری و چندرسانه‌ای.

فصل هشتم- راهبردها و اقدامات

راهبردهای کلان فرهنگی

- ۱- بازآفرینی نظام فکری، ساختارهای رسمی و غیررسمی و میراث تمدنی جامعه مبتنی بر جهان‌بینی و تعالیم اسلام ناب محمدی (ص)؛
- ۲- نهادینه‌سازی فرهنگ تمسک به قرآن و عترت و تبیین، ترویج، تقویت و ساماندهی شعائر الهی، نمادها و آیین‌های اسلامی-ایرانی؛
- ۳- تبیین، تشکیل، تحکیم، تعالی و ایمن‌سازی خانواده؛
- ۴- جلوگیری از کاهش نرخ باروری کل و ارتقای آن متناسب با آموزه‌های اسلامی، اقتضائات راهبردی کشور، مطالعات جمعیت‌شناختی، آمایش و پایش مستمر جمعیتی؛
- ۵- بازنگری و اصلاح اهداف، کارکردها و ساختارهای نظام‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی مبتنی بر نقشه مهندسی فرهنگی برای انسجام و ارتقای کارکرد فرهنگی آن‌ها؛
- ۶- طراحی و نهادینه‌سازی آداب و سبک زندگی اسلامی-ایرانی در زمینه‌های فردی، خانوادگی و اجتماعی مبتنی بر تقوای الهی و با الهام از سیره معصومین (علیهم السلام)؛
- ۷- تبیین، ترویج و نهادینه‌سازی هنر متعهد، تعالی‌بخش، شوق‌آفرین و استکبارستیز و تعمیق درک زیباشناسانه عمومی و بهره‌گیری از ظرفیت هنر در تعمیق فرهنگ اسلامی-ایرانی و گفتمان انقلاب اسلامی؛
- ۸- طراحی و استقرار نظام جامع و کارآمد اطلاعات، ارتباطات و رسانه‌ای مبتنی بر آموزه‌های دینی، انقلابی و

ارزش‌های اخلاقی، مقتضیات راهبردی کشور و سیاست‌های کلی نظام؛

۹- انسجام‌بخشی و تقویت مشارکت فراگیر و نظام‌مند نهاد خانواده، نظام تعلیم و تربیت، سازمان‌های اجتماعی و اداری و سایر نهادهای مرتبط در گسترش نظم و انضباط، قانون‌گرایی و احساس امنیت عمومی و ظرفیت‌سازی و فرهنگ‌سازی برای رفع موانع فرهنگی، ساختاری و رفتاری؛

۱۰- تبیین، نهادینه‌سازی و ارتقای اخلاق و رفتار و نظام حقوقی اسلام در حوزه‌های اجتماعی و سیاسی؛

۱۱- طراحی و استقرار الگوی اسلامی اخلاق و فرهنگ کار و رفتار اقتصادی دولت و مردم در عرصه تولید، توزیع و مصرف؛

۱۲- گسترش تأثیرگذاری و ارزش‌آفرینی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر معرفی دستاوردها و الگوهای موفق در سطح جهانی برای جهانی شدن گفتمان اسلام ناب محمدی در موضوعات و مسائل بشری و جهانی.

راهبرد کلان ۱

بازآفرینی نظام فکری، ساختارهای رسمی و غیررسمی و میراث تمدنی جامعه مبتنی بر جهان‌بینی و تعالیم اسلام ناب محمدی (ص)

راهبردهای ملی

۱- تقویت جریان پژوهش و تولید علم به‌ویژه علوم انسانی و اجتماعی مبتنی بر جهان‌بینی اسلامی؛

۲- حاکم نمودن منطق راهبری و مدیریت اسلامی بر نظام تصمیم‌گیری کشور؛

۳- تبیین و ترویج عالمانه فرهنگ مهدویت و انتظار؛

۴- تبیین و ترویج اندیشه‌ها و آرمان‌های امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در مدیریت امور و راهبری فرهنگی جامعه؛

۵- تبیین و ترویج مبانی نظری انقلاب اسلامی، ولایت فقیه، جمهوری اسلامی و مردم‌سالاری دینی و تقویت امید و روحیه خودباوری ملی؛

۶- اعتلای فرهنگ مقاومت، ایثار و شهادت؛

۷- حفاظت، احیا و معرفی روزآمد آثار و ارزش‌های فرهنگ انقلاب اسلامی و دفاع مقدس؛

۸- تبیین عالمانه تفکیک‌ناپذیری و هم‌افزایی هویت اسلامی، ایرانی و انقلابی به‌عنوان هویت ملی؛

۹- ارتقای جایگاه و گسترش زبان و ادبیات فارسی با توجه به زبان‌های محلی و قومی؛

۱۰- بازشناسی، حفظ و ترویج موارث تمدنی و سنن ملی و قومی و تقویت تعامل فرهنگ‌های قومی با محوریت فرهنگ اسلامی - ایرانی و حفظ وحدت ملی.

اقدامات ملی

۱- حمایت و پشتیبانی همه‌جانبه از تحول و ارتقای علوم انسانی؛

۲- تقویت فضای تضارب آرا و هم‌اندیشی آزاد به‌ویژه تعامل فکری نخبگان و اندیشه‌ورزان حوزه و دانشگاه با تأکید بر حمایت از کرسی‌های آزاداندیشی و نظریه‌پردازی (۱)؛

۳- استمرار اصلاح، تقویت و تکمیل تحول در اهداف، کارکردها و ساختارها در سطوح مختلف تصمیم‌گیری به‌ویژه نظام اداری و ارتقای سلامت آن در راستای تحقق سیاست‌های کلی نظام اداری ابلاغی مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) (۲)؛

۴- ترویج فرهنگ علم‌گرایی و خردباوری در تمام سطوح فرهنگی و مدیریتی (۲)؛

۱. اقدامات ملی ناظر بر تقویت جریان تولید علوم انسانی و اجتماعی مبتنی بر جهان‌بینی اسلامی در نقشه جامع علمی کشور و سند تحول و ارتقای علوم انسانی، پیش‌بینی شده است.

- ۵- تدوین، ترویج و اجرای سند توسعه فرهنگ مهدویت و انتظار (۳)؛
- ۶- گفتمان‌سازی، ترویج و عملیاتی کردن اندیشه‌های امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در عرصه‌ها و سطوح مختلف مدیریت امور و راهبری فرهنگی جامعه (۴ و ۵)؛
- ۷- تبیین و تدوین نظریه ملی فرهنگ مبتنی بر بنیان‌های معرفتی اسلامی (۵)؛
- ۸- معرفی و الگوسازی زندگی و سیره شهدا و ایثارگران انقلاب اسلامی، جهاد و دفاع مقدس به‌عنوان الگوهای عملی جوانان (۶)؛
- ۹- نمادسازی و بازنمایی فرهنگ مقاومت، ایثار و شهادت در محصولات فرهنگی، معماری و شهرسازی و... متناسب با اقشار و مخاطبان (۶)؛
- ۱۰- ترویج و الگوسازی مراتب گذشت و ایثار در زندگی روزمره فردی، خانوادگی و اجتماعی (۶)؛
- ۱۱- تدوین و اجرای سند ملی فرهنگ دفاع و مقاومت، ایثار و جهاد و شهادت (۶ و ۷)؛
- ۱۲- تدوین و ترویج فرهنگ مقاومت و دفاع مقدس و حمایت از تولید و ترویج ادبیات و هنر در این زمینه (۶ و ۷)؛
- ۱۳- حمایت از ایجاد و گسترش نهادها و تشکل‌های علمی و فرهنگی عمومی و مردم‌نهاد به‌منظور تبیین، احیا و معرفی روزآمد آثار و بازتولید ارزش‌های فرهنگ انقلاب اسلامی و دفاع مقدس (۷)؛
- ۱۴- تکریم شهدا، ایثارگران و خانواده‌های آن‌ها (۷)؛
- ۱۵- حمایت از نظریه‌پردازی، تبیین و ترویج یکپارچگی هویت اسلامی- ایرانی و انقلابی و پاسخگویی مؤثر به چالش‌های مربوط با بهره‌گیری بهینه از ظرفیت‌های رسانه‌های دیداری و شنیداری و ارتباط جمعی (۸)؛
- ۱۶- ایجاد زمینه، انگیزه و حمایت همه‌جانبه از تولید مثنون و آثار در حوزه‌های مختلف به زبان فارسی (۹)؛
- ۱۷- حمایت از فعالیت‌های فرهنگی، میراث فرهنگی و تولیدات هنری و ادبی اقوام ایرانی حول ارزش‌های اسلامی- ایرانی به‌ویژه در مناطق مرزی مبتنی بر آمایش فرهنگی و سرزمینی (۱۰)؛
- ۱۸- معرفی دستاوردهای علمی و فرهنگی دانشمندان گذشته و معاصر ایران و بزرگداشت آن‌ها به شیوه‌های مختلف در سطوح ملی و بین‌المللی (۱۰)؛
- ۱۹- تدوین فرهنگ و تاریخ اقوام ایرانی با تأکید بر وحدت ملی و شخصیت‌های فرهنگی و دینی در حوزه تمدن اسلامی- ایرانی (۱۰).

راهبرد کلان ۲

- نهادینه‌سازی فرهنگ تمسک به قرآن و عترت و تبیین، ترویج، تقویت و ساماندهی شعائر الهی، نمادها و آیین‌های اسلامی- ایرانی
- راهبردهای ملی**
- ۱- تحقق بخشیدن به منشور توسعه فرهنگ قرآنی؛
  - ۲- نهادینه کردن سیره اهل بیت (علیهم السلام) در کلیه شؤون اجتماعی، خانوادگی و فردی؛
  - ۳- تبیین و نهادینه‌سازی «نیاز به نماز» در همه ابعاد و مراحل زندگی و تأمین شرایط و الزامات اقامه نماز؛
  - ۴- ایجاد انگیزه، توانمندی و زمینه تحقق امر به معروف و نهی از منکر؛
  - ۵- تبیین و ترویج فلسفه وجودی شعائر، نمادها و آیین‌های اسلامی، ایرانی و انقلابی مبتنی بر اسلام ناب محمدی (ص) و عترت مقابله با تحریف آن؛
  - ۶- احیای، بازتولید و ارتقای کارکردهای شعائر، نمادها و آیین‌های اسلامی، ایرانی و انقلابی و تلاش و زمینه‌سازی برای ظهور و بروز آن‌ها در کلیه شؤون زندگی فردی، خانوادگی، نهادی و اجتماعی؛

۷- مقابله فرهنگی با آیین‌ها و نمادهای واپس‌گرایانه، خرافی، انحرافی و بیگانه و پیرایش آیین‌های ملی در چارچوب آموزه‌های اسلامی؛

۸- تبیین آداب، لطائف و اسرار احکام الهی و اجتناب از بسنده کردن به ظاهر مناسک.

اقدامات ملی

۱- اجرای کامل منشور توسعه فرهنگ قرآنی و به روزرسانی آن (۱)؛

حمایت ویژه از توسعه و نهادینه‌سازی سیره اهل بیت (علیهم السلام) در حوزه‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی و اختصاص جایزه بین‌المللی در این زمینه (۲)؛

طراحی و توسعه برنامه‌های پژوهشی، فرصت مطالعاتی و آموزشی مشترک میان حوزه و دانشگاه و ایجاد مراکز پژوهشی و آموزشی مشترک در زمینه سیره نظری و عملی اهل بیت (علیهم السلام) (۲)؛

زمینه‌سازی و نهادینه کردن انس با نماز جماعت و مسجد و احیای کارکردهای فرهنگی-اجتماعی آن متناسب با نیازهای زمان و مخاطبان (۳)؛

۲- توسعه اقامه نماز جماعت در مساجد و نمازخانه‌ها و رفع موانع آن (۳)؛

بهره‌گیری هم‌افزا از ظرفیت‌های آموزشی، پژوهشی، تبلیغی، رسانه‌ای و هنری در جهت تبیین و ترویج احکام، اسرار و آثار فردی و اجتماعی نماز بر طهارت ظاهری و باطنی و آرامش روحی و روانی برای همه اقشار جامعه (۳ و ۸)؛

۳- تقویت، ارتقا و هماهنگی در نظام پاسخ‌گویی به شبهات دینی و مسائل مستحدثه برای سطوح مختلف (۴)؛ تدوین و تصویب قانون امر به معروف و نهی از منکر، ساماندهی نهادها و دستگاه‌های مسؤول و ارتقای ظرفیت‌های نهادی و دانش و مهارت‌های فردی مربوط (۴)؛

مشارکت نظام‌مند مردم و نهادهای مردمی در چارچوب قوانین و مقررات برای اجرایی کردن امر به معروف و نهی از منکر و طراحی و استقرار نظام جامع انگیزشی و تشویقی مربوط و حمایت قانونی و رفع موانع (۴)؛

ایجاد هماهنگی و هم‌افزایی بخش‌های مردمی، اجرایی، اطلاعاتی و قضایی در مقابله با منکرات سازمان‌یافته در سطح جامعه (۴)؛

استفاده از همه ظرفیت‌های آموزشی و پژوهشی، هنر و ادبیات در معرفی صحیح امر به معروف و نهی از منکر و ایجاد و تقویت زمینه‌ها و ساز و کارهای عمومیت بخشی آن در عرصه‌های مختلف (۴)؛

زمینه‌سازی و ترویج پذیرش عقلانی اصول دین به‌ویژه معادباوری و روشنگری در زمینه حکمت احکام و تبیین روح تعبد در عمل به آن متناسب با مخاطبان (۴ و ۸)؛

تبیین عقلانی و آموزش شعائر و آیین‌های اسلامی-ایرانی با تأکید بر فلسفه وجودی و غنابخشی فکری و محتوایی مجالس و مراسم سوگواری عاشورا و شعائر حسینی متناسب با روح حماسی عاشورا (۵)؛

توانمندسازی، پشتیبانی و تغذیه فکری هیأت‌های مذهبی، مبلغان و سخنرانان مذهبی، مداحان، مدیحه‌سرایان و نهادهای متصدی امر عزاداری در برگزاری عزاداری‌ها، اعیاد و مناسبت‌های مذهبی (۵)؛

ساماندهی و حمایت هدفمند و هم‌افزا از ظرفیت‌های آموزشی، پژوهشی، تبلیغی، رسانه‌ای و هنری جهت احیا، بازتولید و ارتقای کارکردهای شعائر، نمادها و آیین‌های اسلامی، ایرانی و انقلابی (۵)؛

ایجاد تمهیدات لازم برای بهره‌گیری از فرصت‌های معنوی و تربیتی مناسبت‌های ویژه همچون عاشورا، لیالی قدر، اعتکاف، عرفه، عید غدیر، نیمه شعبان، و سایر مناسبت‌ها و جشن‌های میلاد ائمه اطهار (علیهم السلام) (۶)؛

ارتقای آگاهی عمومی و هدفمند در زمینه انحرافات و خرافات مربوط به آیین‌های واپس‌گرایانه، انحرافی و ضاله و مواجهه مناسب با ذکر اکاذیب و نسبت مطالب خلاف واقع به ساحت پیامبر اعظم (ص) و اهل بیت (ع) و قرآن

و بزرگان دین (۷).

راهبرد کلان ۳

تبیین، تشکیل، تحکیم، تعالی و ایمن‌سازی خانواده

راهبردهای ملی

- ۱- تبیین هویت قدسی نظام خانواده و نقش آن در کمال‌آفرینی؛
- ۲- تسهیل ازدواج آگاهانه، ساده، به‌هنگام و پایدار مبتنی بر ارزش‌ها و آموزه‌های اسلامی و سنت‌های ملی؛
- ۳- تحکیم خانواده از طریق:
  - ۱-۳- تقویت کارکردهای خانواده؛
  - ۲-۳- نهادینه‌سازی نقش‌های حیاتی و تکالیف و حقوق متقابل اعضای خانواده؛
  - ۳-۳- ارتقای مهارت‌های زندگی؛
  - ۴-۳- طراحی و پیاده‌سازی الگوی خانواده و سبک زندگی اسلامی- ایرانی بر اساس آگاهی و علم، مبانی و ارزش‌ها، اخلاق، احکام و آموزه‌های اسلامی؛
  - ۵-۳- ارتقای نقش همسری و مادری متناسب با حضور اجتماعی هماهنگ با شأن و منزلت زنان؛
  - ۶-۳- تقویت نقش همسری و پدری مردان به‌عنوان راهبر خانواده؛
  - ۷-۳- گسترش و تعمیق مودت، محبت و رحمت بین اعضای خانواده.
- ۴- التزام و اهتمام به حفظ و تعالی جایگاه خانواده در کلیه سیاست‌گذاری‌ها، برنامه‌ریزی‌ها و قانونگذاری‌ها و در تمامی نظام‌های آموزشی، فرهنگی، اجتماعی، حقوقی، اقتصادی و سیاسی؛
- ۵- ارتقای امنیت و سلامت خانواده، پیشگیری، مقابله و درمان آسیب‌ها و چالش‌های خانوادگی و اجتماعی مبتنی بر نگرش دینی و ملی؛
- ۶- بازطراحی و تبیین منشور زن مسلمان و نهادینه‌سازی الگوی آن در ابعاد فردی، خانوادگی و اجتماعی در عرصه‌های مختلف جامعه.

اقدامات ملی

- ۱- مفهوم‌سازی و نظریه‌پردازی، گفتمان‌سازی و الگوسازی در جهت تبیین حکمت الهی زوجیت و تعریف دینی از نهاد خانواده و قداست، کرامت و تعالی آن (۱ و ۳-۱ و ۴)؛
- ۲- تبیین و تقویت جایگاه و نقش دین و خانواده در تکامل اجتماعی و کمال انسان (۱)؛
- ۳- فرهنگ‌سازی و برنامه‌ریزی آموزشی، تبلیغی و رسانه‌ای در خصوص معرفی موهبت الهی آرامش حاصل از ازدواج و تبیین هویت ارزشمند و بی‌بدیل بودن نهاد خانواده در ارتقای کمالات انسانی و نهادینه‌سازی ارزش‌های اخلاقی و معنوی با تأکید بر اصلاح نگرش‌ها و الگوهای رفتاری (۱ و ۳-۱)؛
- ۴- معرفی و ترویج معیارها و شیوه‌های انتخاب همسر بر اساس آموزه‌های دینی و نقد ملاک‌ها و روش‌های ناهنجار در این زمینه با بهره‌مندی از همه ظرفیت‌های موجود به‌ویژه مشاوره خانوادگی و افراد امین (۲)؛
- ۵- تسهیل ازدواج از طریق نهادها و ساختارهای ذی‌ربط، تأمین مسکن مناسب ویژه زوج‌های جوان، صندوق‌های حمایتی، انواع بیمه‌ها، کمک‌هزینه‌ها، وام‌های مورد نیاز (ازدواج، جهیزیه، مسکن، اشتغال و...) و تسهیلات رفاهی ازدواج (۲)؛
- ۶- تدوین و اجرای «منشور جامع خانواده اسلامی»، «الگوی خانواده اسلامی - ایرانی»، «نظام جامع حقوقی و اخلاقی خانواده» و «نظام جامع سلامت خانواده» مبتنی بر ارزش‌ها و آموزه‌های اسلامی (۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵)؛
- ۷- تقویت و ترویج ازدواج شرعی قانونی با توجه به حکمت تشریح و متناسب با شرایط و مقتضیات زمان و تعیین الزامات ایفای مسؤولیت‌های زوجین و ضوابط حمایتی از زوجین و کودکان در اختلال‌ها و آسیب‌های وارده (۲)؛

- ۸- تسهیل امر شناسایی و همسرگزینی با بهره‌گیری از روش‌های اصیل خانوادگی سنتی و مشورت‌های افراد حقیقی و حقوقی ذی‌صلاح (۲)؛
- ۹- ساماندهی، حمایت و هدایت خیرین امر ازدواج برای تأمین امکانات ضروری ازدواج و ترویج ازدواج‌های ساده، آگاهانه و پایدار (۲)؛
- ۱۰- اعمال و تقویت رویکرد خانواده‌محوری در برنامه‌ها و شبکه‌ها و عداللزوم راه‌اندازی شبکه‌های تخصصی و موضوعی با محور خانواده (۲ و ۳ و ۴ و ۵)؛
- ۱۱- تدوین منشور مشاوره خانواده و توسعه کمی و ارتقای کیفی و اصلاح، سامان‌دهی و نظارت و پایش مراکز مشاوره ازدواج و خانواده، مبتنی بر مبانی، روش‌ها و فنون اسلامی مشاوره (۲ و ۳ و ۴ و ۵)؛
- ۱۲- حمایت مادی و معنوی از ایجاد و فعالیت تشکل‌های مردم‌نهاد مروج ازدواج و تشکیل خانواده در سطح ملی و بین‌المللی (۲ و ۳-۱ و ۴ و ۵)؛
- ۱۳- تدوین قوانین و برنامه‌های مشوق دانشجویان و سربازان به ازدواج همچون افزایش مستمری، تخصیص امکانات خوابگاهی، رفاهی، تحصیلی و اشتغال منعطف و محل خدمت و تحصیل متناسب با شرایط زوجین (۲ و ۴)؛
- ۱۴- برنامه‌ریزی برای تحقق ازدواج به‌هنگام متناسب با شرایط و مقتضیات فرهنگی و بومی (۲ و ۵)؛
- ۱۵- تدوین و اجرای برنامه جامع و فراگیر آموزش و مهارت‌آموزی خانواده (۲ و ۳-۳ و ۵-۳ و ۶-۳ و ۷-۳)؛
- ۱۶- بهره‌گیری از تعامل سازنده خانواده، مدرسه و مسجد در تحکیم خانواده (۳-۱ و ۴-۳ و ۵)؛
- ۱۷- برنامه‌ریزی بهینه برای ایفای نقش‌های عاطفی و حمایتی اعضای خانواده با تأکید بر گسترش صله رحم، گذشت و ایثار و معنویت، ارزش‌های اخلاقی و شادابی و نشاط اعضای خانواده (۳-۷)؛
- ۱۸- ارتقای آگاهی‌ها و اصلاح باورها، نگرش‌ها و رفتارها و افزایش مهارت‌ها در زمینه حقوق و تکالیف و روابط متقابل بر اساس احکام، ارزش‌ها و آداب و سنن اسلامی (۳-۱ و ۳-۳ و ۵-۳)؛
- ۱۹- توسعه و ترویج الگوهای متنوع و منعطف مشارکت فرهنگی اجتماعی و اقتصادی زنان و بازنگری سیاست‌ها، قوانین، برنامه‌ها و الگوهای اشتغال زنان با تأکید بر تأمین نیازهای جامعه و متناسب‌سازی آن‌ها با نقش‌های اساسی مادری، همسری و خانوادگی و صیانت از منزلت و کرامت زن در چارچوب فرهنگ اسلامی - ایرانی (۳-۳ و ۴)؛
- ۲۰- زمینه‌سازی تأمین حقوق مادی و معنوی اعضای خانواده همچون حسن معاشرت، مهریه، نفقه، اجرت‌المثل با رعایت اخلاق اسلامی و با توجه به ارزش‌های اسلامی (۳-۱، ۳-۲ و ۳-۳)؛
- ۲۱- حمایت از سالمندان و حفظ کرامت و عزت آن‌ها با محوریت خانواده‌ها و با کمک نهادهای دولتی و مردمی، خیرین، نهادهای دینی و شوراهای محلی (۳-۱)؛
- ۲۲- معرفی زندگی پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) ایشان و اسوه‌های قرآنی خانواده و تبیین نقش مؤثر ایشان در قوام و تکامل دین و جامعه در سطح ملی و بین‌المللی (۳-۱ و ۳-۴ و ۷-۳ و ۵)؛
- ۲۳- تبیین و ترویج الگوی خانواده تراز جمهوری اسلامی ایران و گفت‌مان‌سازی و معرفی جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان قطب خانواده‌محوری (۲ و ۳ و ۴)؛
- ۲۴- ایجاد نهضت خانواده‌گرا و موجد مودت در خانواده (۲ و ۳ و ۴)؛
- ۲۵- بازنمایی و تقویت نقش مسؤولانه و مؤثر پدر در تربیت فرزندان با حفظ کرامت و حقوق آنان و هدایت و خیرخواهی نسبت به اعضای خانواده و تأکید بر رعایت نقش‌های پدری، همسری و خانوادگی مرد (۳-۱ و ۳-۳ و ۴-۳ و ۶-۳)؛
- ۲۶- تعیین شاخص‌های دقیق و عینی برای مفاهیم حقوقی خانواده و شناسایی خلأهای قانونی، بازنگری و اصلاح قوانین و مقررات مرتبط با خانواده، تدوین آیین دادرسی ویژه و تضمین اجرای احکام و قوانین (۳-۱ و ۳-۲ و ۴)

و ۵)؛

۲۷- ساماندهی، توسعه و عمق بخشیدن و حمایت از تولید و عرضه محصولات فرهنگی، هنری، تبلیغی و آموزشی خانواده مبتنی بر ارزش‌ها و آموزه‌های اسلامی و مرتبط با اهداف این مصوبه (۲ و ۳ و ۴ و ۵)؛

۲۸- رعایت موازین، احکام و ارزش‌های اصیل اسلامی - ایرانی در معماری خانه و مجتمع‌های مسکونی، شهرسازی و اماکن عمومی به‌منظور حفظ امنیت اخلاقی و حریم خانه و خانواده و پیش‌بینی الزامات اجرایی آن (۳-۴ و ۴ و ۵)؛

۲۹- تهیه و اجرای «پیوست خانواده» و تدوین شاخص‌های ارزیابی وضعیت خانواده در سیاست‌ها، قوانین و برنامه‌های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی به‌ویژه برنامه‌های توسعه ۵ ساله (۳ و ۴ و ۵)؛

۳۰- ایجاد رشته‌های مربوط به خانواده و پژوهشگاه ملی خانواده و زنان با مأموریت تولید منابع درسی و علمی لازم و هماهنگی و هدایت مراکز علمی و پژوهشی و پژوهش‌های مرتبط با خانواده (۳-۴ و ۴ و ۵)؛

۳۱- حفظ حریم امن خانه و خانواده، تأمین امنیت و سلامت مادی و معنوی آن و مقابله با تهدیدات و خطرات جنگ نرم، تهاجم و ابتذال فرهنگی و جلوگیری از واردات، تولید و توزیع کالاها و محصولات ضد فرهنگی (۴)؛

۳۲- پیشگیری و مقابله همه‌جانبه با جرائم خانوادگی و رفتار ظالمانه بین اعضای خانواده (۵)؛

۳۳- فرهنگ‌سازی برای پیشگیری و حل ناهنجاری‌ها و تعارضات درون خانواده با استفاده از حکمیت قرآنی، معتمدین فامیلی، محلی و مساجد و اصلاح و ساماندهی و ارتقای کمی و کیفی مراکز مشاوره و ارائه خدمات اجتماعی به‌ویژه مراکز امداد و ارشاد خانواده و حمایت از خانواده‌های آسیب‌دیده یا در معرض آسیب (۵)؛

۳۴- متناسب‌سازی و لحاظ وظایف و نقش‌های فردی، خانوادگی و اجتماعی زنان در سیاست‌ها، برنامه‌ها و اقدامات دستگاه‌ها (۶)؛

۳۵- نقد فعال، مستمر و مؤثر موقعیت و وضعیت زنان و خانواده در غرب و جریان‌های فمینیستی، انحرافی و ارتجاعی و پاسخ‌گویی به شبهات مربوط در سطح ملی و فراملی (۶)؛

۳۶- توسعه مطالبه‌گری نسبت به نظام حقوق فطری زنان مبتنی بر آموزه‌های دینی در سطح جهانی و پاسخ‌گویی به شبهات مربوط (۶)؛

۳۷- آسیب‌شناسی و مقابله همه‌جانبه مؤثر با استفاده ابزاری و نامناسب از زنان در عرصه‌های مختلف جامعه و حفظ کرامت و ارزش‌های ذاتی زنان (۶)؛

۳۸- شناسایی و رفع خلأها و آسیب‌های تربیتی، اخلاقی و قانونی و اصلاح آداب و رسوم و سنت‌های عرفی برای آموزش، استیفای حقوق شرعی زنان و تأمین نیازهای مادی و معنوی ایشان (۶)؛

۳۹- معرفی و ترویج الگوهای زنان برتر قرآنی و تاریخی جهان اسلام و معاصرسازی آن‌ها و اعمال سیاست‌های تشویقی مناسب در این زمینه (۶)؛

۴۰- تبیین نقش زنان در حرکت انقلابی، جهادی در عرصه‌های مختلف و معرفی الگوهای زن مبارز مسلمان در زمینه‌های مربوط (۶)؛

۴۱- ارتقا و متناسب‌سازی نظام تعلیم و تربیت کشور در جهت تربیت بانوان بر اساس سند تحول بنیادین و فلسفه آموزش و پرورش (۶).

نظام برنامه‌ریزی، اجرا و نظارت

۱- ستاد ملی زن و خانواده موظف است با همکاری و مشارکت نهادها و دستگاه‌های ذی‌ربط، برنامه اجرایی این مصوبه را همراه با تقسیم کار ملی در مدت سه ماه تصویب و برای اجرا، ابلاغ نماید و ضمن پیگیری‌های لازم، گزارش عملکرد آن را سالانه به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه کند.

۲- طرح‌های تفصیلی مورد نیاز با هماهنگی ستاد ملی زن و خانواده توسط دستگاه‌های مسؤول تهیه و پس از تصویب در ستاد مذکور، به اجرا گذاشته می‌شود.

۳- دستگاه‌ها موظفند اعتبارات مورد نیاز اجرای این مصوبه را با هماهنگی ستاد ملی زن و خانواده و معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری در برنامه سالیانه خود منظور نمایند.

۴- نظارت، رصد و پایش مستمر وضعیت خانواده و ارزیابی کمی و کیفی عملکرد دستگاه‌های اجرایی بر اساس شاخص‌های نقشه مهندسی فرهنگی بر عهده شورای عالی انقلاب فرهنگی است.

راهبرد کلان ۴

جلوگیری از کاهش نرخ باروری کل و ارتقای آن متناسب با آموزه‌های اسلامی، اقتضات راهبردی کشور، مطالعات جمعیت‌شناختی، آمایش و پایش مستمر جمعیتی

راهبردهای ملی

۱- فرهنگ‌سازی برای دستیابی به جمعیت مطلوب و اصلاح بینش و نگرش مسؤولان و مردم نسبت به پیامدهای منفی کاهش باروری به‌ویژه زیر حد جانشینی؛

۲- تدوین سیاست‌ها، برنامه‌ها و قوانین و مقررات حمایتی و تشویقی برای دستیابی به نرخ باروری مناسب، جمعیت مطلوب و لغو سیاست‌ها، برنامه‌ها و قوانین و مقررات مشوق کاهش باروری؛

۳- تدوین الگوی سبک زندگی و ترویج آن به‌ویژه فعالیت‌های اجتماعی، آموزشی و اشتغال زنان متناسب با معیارهای اسلامی و هماهنگ با مصالح خانواده به‌منظور ایفای هر چه کامل‌تر نقش مادری و همسری؛

۴- ایجاد و استقرار نظام مدیریت فرابخشی و جامع جمعیت کشور؛

۵- آمایش مستمر جمعیتی کشور و تدوین سیاست‌های مهاجرتی به‌منظور جهت‌دهی به جابه‌جایی‌های جمعیتی در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی؛

۶- اهتمام به ارتقای کیفی جمعیت کشور از طریق متناسب ساختن نرخ باروری خانواده‌ها با شرایط و اقتضات سلامت، معیشت و فرهنگ آن‌ها.

اقدامات ملی

۱- تهیه طرح جامع تولید و اجرای انواع برنامه‌های آموزشی، پژوهشی، اطلاع‌رسانی، نمایشی، تبلیغی و غیره در رسانه‌های جمعی به‌ویژه صدا و سیما و شبکه‌های استانی آن با هدف گفتمان‌سازی و ترویج فواید فرزندآوری و تبیین آثار منفی کاهش نرخ باروری با رعایت شرایط و مقتضیات راهبردی. (۱ و ۶)

۲- تبیین نظریه جمعیتی اسلام و ترویج آن توسط روحانیت برای اصلاح نگرش مسؤولان و مردم نسبت به فواید باروری و افزایش نرخ آن. (۱، ۳ و ۶)

۳- تدوین و اجرای برنامه‌های ترویجی، آموزشی، پژوهشی و خدمات پزشکی توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در جهت اصلاح نگرش عمومی. (۱ و ۲)

۴- برنامه‌ریزی و فرهنگ‌سازی در تسهیل ازدواج، کاهش سن ازدواج و استحکام خانواده. (۱، ۲ و ۳)

۵- حمایت از گسترش شبکه‌های اجتماعی و سازمان‌های مردم‌نهاد حامی کاهش سن ازدواج جوانان و استحکام خانواده. (۱ و ۲)

۶- آمایش و برنامه‌ریزی استانی و منطقه‌ای جمعیت با در نظر گرفتن مقتضیات اساسی و راهبردی مربوط. (۱ و ۵)

۷- اصلاح نگرش‌ها و برنامه‌های درسی در سطوح آموزش و پرورش و آموزش عالی نسبت به جمعیت مطلوب و فرزندآوری و استفاده از ظرفیت‌های آن‌ها در این زمینه. (۱، ۳ و ۶)

- ۸- بازنگری کلیه سیاست‌ها، برنامه‌های توسعه و قوانین و مقررات کشور با تأکید بر اصلاح قوانین و مقررات تنظیم خانواده. (۲)
- ۹- تدوین و تصویب برنامه‌های هوشمند برای ارتقای باروری. (۲ و ۶)
- ۱۰- تدوین و اجرای الگوها و برنامه‌های حضور اجتماعی مطلوب و تنوع‌بخشی به مشاغل زنان متناسب با مسؤولیت‌های خانوادگی (همسری و مادری). (۳)
- ۱۱- ایجاد بانک‌های اطلاعاتی جامع جمعیتی ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی و رصد مستمر تحولات جمعیتی در جهت اهداف و سیاست‌های جمعیتی کشور. (۴)
- ۱۲- سیاست‌گذاری توزیع و بازتوزیع جمعیت و اعمال آن در طرح‌ها و برنامه‌های توسعه ملی و منطقه‌ای. (۴ و ۵)
- ۱۳- بازنگری و وضع قوانین و مقررات حمایتی و تشویقی فرزندآوری به صورت پلکانی با رعایت سه معیار سن ازدواج، فاصله مولید و تعداد فرزندان از طریق پیش‌بینی الزاماتی همچون: (۲، ۳ و ۶)
- ۱۳-۱- پوشش بیمه اجباری درمان رایگان مادر و کودک از ابتدای بارداری تا پایان دو سالگی کودک برای کسانی که فاقد پوشش بیمه درمانی می‌باشند.
- ۱۳-۲- اختصاص سبد تغذیه رایگان ماهانه به صورت بن کالا شامل؛ پروتئین، لبنیات، برنج و حبوبات به میزان یک تا دو میلیون ریال به مادران باردار و دارای فرزند زیر ۲ سال حداقل برای ۳ دهک درآمدی پایین و نیازمندان بر اساس ارزش ریالی سال ۹۰ به‌عنوان سال پایه.
- تبصره- ارقام سبد تغذیه رایگان توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تعیین می‌شود.
- ۱۳-۳- اختصاص بسته بهداشتی- درمانی رایگان شامل؛ مکمل‌های غذایی، دارو، آزمایش‌های دوره‌ای و موردی و معاینه‌های ماهیانه به مادران باردار و دارای فرزند زیر ۲ سال برای حداقل ۳ دهک درآمدی پایین و نیازمندان.
- تبصره- ارقام بسته بهداشتی درمانی رایگان توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تعیین می‌گردد.
- ۱۳-۴- پوشش کامل بیمه‌ای برای درمان ناباروری‌های اولیه و ثانویه.
- ۱۳-۵- افزایش مدت مرخصی استعلاجی زایمان به ۹ ماه و مرخصی بدون حقوق به ۲۱ ماه و جمعاً به مدت ۳۰ ماه به ازای هر فرزند و در مجموع ۱۰ سال به صورت شناور با حفظ شغل برای کلیه شاغلان بخش دولتی و غیردولتی.
- تبصره- مرخصی استعلاجی و بدون حقوق قابل بازخرید نمی‌باشد و حداکثر تا ۶ سالگی کودک قابل استفاده است.
- ۱۳-۶- اختصاص مرخصی استحقاقی ۲ هفته‌ای تولد فرزند به پدر.
- تبصره- این مرخصی قابل بازخرید نمی‌باشد.
- ۱۳-۷- اجرای کامل طرح آتیه فرزندان با مبنا قرار گرفتن ارزش ریالی سال ۸۹ به‌عنوان سال پایه.
- ۱۳-۸- پرداخت هدیه تولد فرزند به مادر به صورت سکه بهار آزادی طبق جدول زیر:

سن پدر یا مادر	فرزند اول	فرزند دوم	فرزند سوم	فرزند چهارم
زیر ۲۵ سال	نیم سکه	یک سکه	۱/۵ سکه	-
۲۵-۲۹ سال	-	نیم سکه	یک سکه	۱/۵ سکه
۳۰-۳۹ سال	-	-	نیم سکه	یک سکه

بخش نهم - سیاست‌ها، شاخص‌ها و اسنادها

۹-۱۳- افزایش سنوات تحصیلی دانشجویان مادر به ازای هر فرزند تا ۴ نیم‌سال و کاهش سقف واحدهای درسی در هر نیم‌سال تا سقف ۸ واحد.

۱۰-۱۳- متناسب‌سازی نظام آموزشی کشور با ملاحظات جنسیتی و سیاست‌های جمعیتی در ساختار، محتوا و طول مدت تحصیل.

۱۱-۱۳- مراکز آموزش عالی موظفند در توزیع و تخصیص وام دانشجویی، وام ودیعه مسکن و همچنین تخصیص خوابگاه‌های دانشجویی، دانشجویان متأهل دارای فرزند را در اولویت قرار دهند.

۱۲-۱۳- دانشجویان مادر دارای فرزند زیر ۳ سال می‌توانند تا ۵۰ درصد واحدهای درسی نظری دوره تحصیلی خود را به‌صورت نیمه‌حضور یا مجازی بگذرانند.

تبصره- دستورالعمل اجرایی مربوط توسط وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و ابلاغ خواهد شد.

۱۳-۱۳- فراهم آوردن امکان حضور منعطف و کاهش ساعات کار موظف، ایجاد امتیازات خاص و تسهیلات لازم در طرح دورکاری و نیمه‌حضوری و سایر شیوه‌های مناسب اشتغال برای زنان باردار و مادران دارای فرزند زیر ۵ سال.

۱۴-۱۳- حق عائله‌مندی در کلیه قوانین و مقررات استخدامی به دو برابر افزایش می‌یابد.

۱۵-۱۳- پرداخت پاداش اولاد به‌صورت ماهانه و به‌صورت پلکانی در کلیه قوانین و مقررات استخدامی کشور و به شرح جدول ذیل اعمال می‌شود:

فرزند	برای مثال طبق قانون مدیریت خدمات کشوری برای سال ۹۰ ضریب سال × عدد ثابت × رتبه فرزند در خانواده	حق اولاد
اول	$۷۰۰ \times ۲۱۰ \times ۱$	۱۴۷۰۰۰
دوم	$۷۰۰ \times ۲۱۰ \times ۲$	۲۹۴۰۰۰
سوم	$۷۰۰ \times ۲۱۰ \times ۳$	۴۴۱۰۰۰
چهارم	$۷۰۰ \times ۲۱۰ \times ۴$	۵۸۸۰۰۰
پنجم	$۷۰۰ \times ۲۱۰ \times ۵$	۷۳۵۰۰۰

۱۶-۱۳- اعطای مشوق‌های مالیاتی به خانواده متناسب با تغییرات در بُعد خانوار از طریق تغییر در واحد مالیاتی از فرد به خانواده.

۱۷-۱۳- حمایت از طراحی، ساخت و واگذاری مسکن‌های چند نسلی به خانواده‌های گسترده.

۱۹-۱۳- مادران شاغل دارای ۳ فرزند و بیشتر می‌توانند با داشتن هر میزان سابقه کار، علاوه بر میزان سنوات خود به ازای هر فرزند با یک سال افزایش سنوات بازنشسته شوند.

۲۰-۱۳- مادران شاغل می‌توانند با هر میزان سابقه کار با همان میزان سنوات بازنشسته شوند.

۲۱-۱۳- پرداخت وام قرض‌الحسنه «فرزند» به مبلغ یکصد میلیون ریال به خانواده‌ها برای فرزندان سوم تا پنجم با بازپرداخت ۱۰ ساله و بدون الزام به سپرده‌گذاری توسط بانک‌های عامل بر مبنای نرخ پایه سال ۱۳۹۱؛

تبصره- این تسهیلات به خانواده‌هایی که سن مادر حداکثر ۳۹ سال باشد، اختصاص می‌یابد.

۲۲-۱۳- کاهش مدت خدمت سربازی متناسب با سن ازدواج و تعداد فرزندان و افزایش حقوق و تسهیلات آن‌ها

با رعایت ضوابط و مقررات مورد عمل ستاد کل نیروهای مسلح.

- ۱۴- ارتقای آمادگی‌های جسمی و روحی جوانان برای تربیت نسل و بارداری از طریق: (۲)
- ۱۴-۱- درج عناوین و سرفصل‌های مربوط به آماده‌سازی دختران و پسران از نظر سلامت جسمی و روحی و روانی برای عهده‌داری مسئولیت اداره خانواده و پرورش فرزندان در متون آموزشی مقاطع مختلف تحصیلی توسط وزارت آموزش و پرورش.
- ۱۴-۲- افزایش اعتبارات، امکانات، ساعات درسی و فعالیت‌های ورزشی دختران و پسران در مدارس و دانشگاه‌ها؛
- ۱۴-۳- ایجاد رشته‌های تحصیلی متناسب با جایگاه و نقش خانواده و زن بر اساس فرهنگ اسلامی، همچون مدیریت خانه و خانواده در مقاطع مختلف توسط وزارتین آموزش و پرورش و علوم، تحقیقات و فناوری.
- ۱۴-۴- اجرای مستمر طرح غربالگری سلامت دختران و پسران در مدارس و دانشگاه‌ها.
- ۱۴-۵- ترویج زایمان طبیعی و بدون درد و مقابله هدفمند با سزارین‌های غیرضروری و سودجویانه.
- خانواده‌های دارای ۴ فرزند و بیشتر بر اساس نتایج آمایش جمعیتی و در دهک‌های پایین درآمدی جامعه می‌توانند حسب مورد از یکی از دو امتیاز زیر بهره‌مند شوند:
- ۱- دریافت وام خرید مسکن به میزان دو برابر سقف وام‌های اعطایی بانک مسکن، با بازپرداخت ۳۰ ساله و حداقل سود بانکی بخش مسکن.
- ۲- دریافت یک قطعه زمین مسکونی به مساحت ۲۰۰-۱۵۰ متر مربع در شهرستان محل سکونت به شرط ساخت و حداقل ۱۵ سال سکونت در آن به استثنای کلان‌شهرهای کشور.
- به‌منظور راهبری، برنامه‌ریزی و نظارت و ارزیابی کلان جمعیتی، نهاد تخصصی مدیریت جامع جمعیت کشور ظرف مدت سه ماه توسط دولت تشکیل و با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط، نسبت به تهیه برنامه عمل با تقسیم کار ملی و دستورالعمل‌های لازم اقدام و گزارش عملکرد را هر شش ماه به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه می‌نماید.
- در صورت لزوم، قوانین و مقررات متناظر با هر یک از اقدامات ملی، حسب مورد از سوی مجلس شورای اسلامی و هیأت وزیران به تصویب می‌رسد.

راهبرد کلان ۵

بازنگری و اصلاح اهداف و کارکردهای فرهنگی نظام‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی مبتنی بر نقشه مهندسی فرهنگی کشور

راهبردهای ملی

- ۱- ارتقای روحیه تعاون، مشارکت و مسئولیت‌پذیری نهادهای عمومی و مردمی تصمیم‌سازی، تصمیم‌گیری و اجرا؛
- ۲- نهادینه‌سازی نظارت عمومی در بخش فرهنگ و ارتقای پاسخ‌گویی نهادها و مسؤولان؛
- ۳- تربیت و توانمندسازی و ارتقای دانش و مهارت‌های تخصصی نیروی انسانی بخش فرهنگ با رویکرد انقلابی، اسلامی و ارزشی در سطوح مختلف؛
- ۴- حمایت از گسترش و تقویت نهادهای اصیل دینی مروج فرهنگ اسلامی از قبیل بقاع متبرکه، مساجد، هیئات و وقف با استفاده از ظرفیت روحانیت و نهاد حوزه علمیه؛
- ۵- تثبیت و ارتقای جایگاه معنوی و معرفتی و تأثیرگذار حوزه و روحانیت در راهبری فرهنگی کشور (برای تحقق اسلام ناب محمدی (ص) و رهنمودهای امام راحل (ره) و مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) و طراحی ساختار مربوط آن)؛
- ۶- حمایت از تأسیس، گسترش، توانمندسازی و متناسب‌سازی دستگاه‌ها، نهادها و شبکه‌های فرهنگی-اجتماعی

(دولتی، عمومی و مردمی) با رویکرد اسلامی، انقلابی و ارتقای سطح مشارکت آن‌ها در تصمیم‌سازی، تصمیم‌گیری و اجرای فعالیت‌های فرهنگی کشور؛
 ۷- حمایت از جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی و راهبری فعال جنگ نرم و ارتقای مؤلفه‌های قدرت نرم نظام اسلامی؛

۸- نهادینه‌سازی و اصلاح فرهنگ و اخلاق مشارکت سیاسی؛

۹- اصلاح و ارتقای روابط و ساختارهای اجتماعی مبتنی بر اسلام ناب با تأکید بر عدل و احسان؛

۱۰- اصلاح و ارتقای فرهنگ اقتصادی و تلاش و کوشش با رویکرد شکوفایی اقتصاد، به‌سازی زندگی دنیوی و اخروی و فسادگریزی مبتنی بر اخلاق و احکام نظام اقتصادی اسلام.

اقدامات ملی

۱- برنامه‌ریزی برای نهادینه‌سازی روحیه تعاون، مشارکت و مسئولیت‌پذیری در نظام‌های مختلف جامعه (۱)؛

۲- تقویت نهادهای عمومی و سازمان‌های مردم‌نهاد و رفع موانع ساختاری، قانونی، اداری و اجتماعی ایجاد و فعالیت و مشارکت نظام‌مند آن‌ها در تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری‌های کشور (۱)؛

۳- واگذاری نظام‌مند فعالیت‌های غیرحاکمیتی بخش‌های مختلف جامعه به نهادهای عمومی و تشکل‌های مردمی متناسب با ظرفیت و کارکردها و نظارت مؤثر بر عملکرد آن‌ها (۱ و ۲)؛

۴- طراحی و اجرای سازوکارهای نظارت سازمان‌یافته عمومی و تشکل‌های مردمی بر فعالیت دستگاه‌های دولتی و عمومی و پاسخ‌گویی نهادها، دستگاه‌ها و مسئولین در حوزه‌های مختلف (۱ و ۲)؛

۵- تدوین برنامه اجرایی حمایت از تولید و عرضه آثار و خدمات فرهنگی مؤثر در گسترش فرهنگ دینی و ملی و ارائه تسهیلات و معافیت‌های بخش فرهنگ و اختصاص ویژه مالیاتی و گمرکی برای دست‌اندرکاران امر فرهنگ (۲)؛

۶- تدوین و اجرای برنامه‌های ارتقای شاخص‌های توسعه سرمایه انسانی و تربیت دینی نیروی انسانی توانمند در بخش‌های فرهنگ کشور (۳)؛

۷- طراحی و اجرای نظام جذب، انتخاب، انتصاب، نگهداشت و حفظ و صیانت از مدیران بر اساس استانداردهای نظام مدیریت راهبردی کشور با تأکید بر دانش‌گرایی، تعهد و شایسته‌محوری و آموزش فرهنگی مستمر مدیران ارشد و کارشناسان (۳)؛

۸- تدوین سند ملی توسعه، گسترش و تقویت نهاد مسجد و سامان‌بخشی و راهبری آن در سطح ملی و بین‌المللی با محوریت:

۸-۱- بهبود شرایط مساجد موجود و گسترش مساجد متناسب با آمایش سرزمینی و محیطی در سطح شهرها، روستاها، راه‌ها، شهرک‌ها، مجتمع‌ها و سازمان‌ها و نهادهای دولتی، عمومی و خصوصی و فضاهای عمومی (۴)؛

۸-۲- ارتقای مشارکت مردم در آبادانی و اداره مساجد و افزایش حضور و انس آحاد مردم و اقشار اجتماعی به‌ویژه نوجوانان و جوانان در آن برای عبادت و سلوک دینی (۴)؛

۸-۳- حفظ و تقویت محوریت مساجد در فعالیت‌های نظام فرهنگی، تربیتی، آموزشی و تبلیغ دینی و ارتقای جایگاه و نقش راهبری نهاد مسجد در نظامات فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی و در حل مسائل عمومی (۴)؛

۸-۴- نهادینه‌سازی حضور مستمر و نقش‌آفرین روحانیت در تعامل با اقشار مختلف و اداره و فعالیت نهادهای اصیل دینی (۴)؛

۸-۵- حمایت و پشتیبانی نظام‌مند دولت و نهادهای عمومی از مساجد، حسینیه‌ها، هیئات و پیگیری حل مشکلات آن‌ها با حفظ استقلال و اتکاء محوری آن‌ها به مردم (۴)؛

- ۹- ارتقای جایگاه و بهسازی بقاع متبرکه و مزار شهدا به عنوان قطبها و کانونهای فرهنگی - اعتقادی (۴)؛
- ۱۰- تدوین سند ملی وقف و امور خیریه و استقرار نظام مدیریت راهبردی آن با حفظ ماهیت مردمی و مصالح وقف و نیت واقفین، گسترش نهاد وقف و تنوع بخشی آن و افزایش سهم وقف و خیریه در توسعه و پشتیبانی امور فرهنگی (۴)؛
- ۱۱- گسترش و حمایت از هیئات و مجالس دینی در سازمانها، مراکز آموزشی، منازل و سایر محیطهای اجتماعی با هدایت و نظارت روحانیت بر اساس معارف قرآن و اهل بیت علیهم السلام (۴)؛
- ۱۲- طراحی، تقویت و استقرار ساختار و سامانه تعامل نظام مدیریت راهبردی فرهنگی کشور با شورای عالی حوزه علمیه برای بهره گیری از ظرفیت نهاد روحانیت (۵)؛
- ۱۳- بازتدوین و استقرار نظام جامع و کارآمد تبلیغ دین با محوریت حوزه علمیه و روحانیت (۵)؛
- ۱۴- استقرار نظام پیوستنگاری فرهنگی و ایجاد ساز و کار پیش بینی، ارزیابی و پیشگیری از تأثیرات و پیامدهای فرهنگی سیاستها، برنامهها و اقدامات نظامهای مختلف هماهنگ با شورای عالی انقلاب فرهنگی (۶)؛
- ۱۵- تهیه و اجرای سند ساماندهی جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی و ارتقای قدرت نرم برای مقابله با جنگ نرم با مشارکت فعال همه بخشها و نهادهای اصلی نظام (۷)؛
- ۱۶- تبیین، حفظ و ارتقای جایگاه و نقش محوری ولایت فقیه در راهبری جنگ نرم و مدیریت بحرانها (۷)؛
- ۱۷- رصد، پایش و آینده نگاری مؤلفه های قدرت نرم جبهه خودی و دشمن در سطح ملی و فراملی و طراحی راههای مقابله با آن (۷)؛
- ۱۸- انسجام بخشی و هم افزایی سیاستها، برنامهها و اقدامات برای افزایش سهم و تأثیرگذاری کشور در فضای مجازی (۷)؛
- ۱۹- توسعه فعالیت شبکه های اجتماعی به ویژه شبکه های مجازی متعهد به اصول و چارچوب های تعریف شده نظام (۷)؛
- ۲۰- هوشمندسازی نظام مدیریت فرهنگی کشور برای پیش بینی، پیشگیری و مقابله با حوادث، بحرانها و آسیب های فرهنگی (۷)؛
- ۲۱- مهندسی و مدیریت راهبردی فضای مجازی کشور (۷)؛
- ۲۲- برنامه ریزی برای ارتقای سطح امنیت فرهنگی و مقابله نظام مند با تهدیدها و آسیب های جنگ نرم همچون هویت زدایی، هویت سازی کاذب، ناامنی و بی اعتمادی فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی، القای ناکارآمدی نظام اسلامی و تخریب شخصیتها (۷)؛
- ۲۳- شناسایی، جذب و حفظ نظام مند دانشگاهیان، نخبگان و روشنفکران دینی و ارتقا و به کارگیری ظرفیت های آنها برای تقویت قدرت نرم در سطوح ملی و بین المللی (۷)؛
- ۲۴- تقویت و تحکیم ارتباطات عمومی در سطوح میان فردی، خانوادگی و اجتماعی با محوریت تقوای الهی و بصیرت دینی به منظور افزایش انسجام و وحدت ملی (۷)؛
- ۲۵- شناسایی، بازتولید، تعمیق، ارتقا و به کارگیری سرمایه های معنوی، فرهنگی، انسانی و اجتماعی کشور (۷)؛
- ۲۶- گسترش و تعمیق فرهنگ و تفکر بسیجی با رویکرد افزایش قدرت نرم و مصونیت بخشی جامعه در مقابل جنگ نرم (۷)؛
- ۲۷- برنامه ریزی برای ارتقای نظام تعلیم و تربیت رسمی و غیررسمی به منظور کادر سازی و تربیت نسلی انقلابی، مؤمن و شکوفایی ظرفیتها و استعدادهای بصیر و توانمند برای تولید و تقویت قدرت نرم و مقابله با تهدیدات و آسیبها (۷)؛

- ۲۸- تقویت حس تعلق دینی و ملی و ارتقای سطح اعتماد مردم به یکدیگر و نظام اسلامی، همبستگی ملی، اخوت اسلامی، امید، نشاط، مشارکت و رضایت عمومی (۷)؛
- ۲۹- شناسایی، پاسخ‌گویی و مدیریت نیازها و مطالبات جامعه و روشننگری افکار عمومی (۷)؛
- ۳۰- عمق‌بخشی به سرمایه‌های فرهنگی و معنوی تمدن اسلامی - ایرانی و بازتعریف عناصر فرهنگ سنتی در قالب‌های نو و جذاب و پرهیز از رویکردهای سطحی و تبلیغاتی (۷)؛
- ۳۱- تقویت و به‌کارگیری دیپلماسی عمومی و ظرفیت‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی برای تقویت قدرت نرم در سطح فراملی (۷)؛
- ۳۲- گفتمان‌سازی و تولید ادبیات در زمینه قدرت جنگ نرم مبتنی بر آموزه‌های اسلامی در مقیاس ملی و بین‌المللی (۷)؛
- ۳۳- طراحی، ایجاد و ترویج نمادها، نشان‌ها و الگوهای اعتبارساز اسلامی - ایرانی در سطح ملی و فراملی (۷)؛
- ۳۴- برنامه‌ریزی برای ارتقای خودآگاهی فرهنگی - تمدنی، زمانه‌شناسی، بصیرت دینی و قدرت تشخیص مردم در مواجهه با جنگ نرم (۷)؛
- ۳۵- توسعه ظرفیت‌های هنری و بهره‌گیری مؤثر از آن برای ارتقای قدرت نرم و مقابله با جنگ نرم (۷)؛
- ۳۶- برنامه‌ریزی برای ارتقا و نهادینه‌سازی رابطه امام و امت در سطوح نهاد خانواده، تعلیم و تربیت، رسانه‌های جمعی، احزاب و سایر مراکز و سازمان‌ها (۸)؛
- ۳۷- اصلاح و ارتقای نظام انتخابات، احزاب و رسانه‌ها در جهت نهادینه‌سازی مشارکت و رقابت سیاسی بر محور اخلاق، دین و قانون (۸)؛
- ۳۸- برنامه‌ریزی برای تکریم و تضمین حقوق قانونی اصناف، اقوام، مذاهب و اقلیت‌های دینی و تقویت رویکرد فرهنگی آن‌ها در راستای تقویت وحدت ملی در چارچوب قانون اساسی (۸)؛
- ۳۹- مستندسازی و انتقال تجارب مدیریتی در نظام جمهوری اسلامی ایران و الگوسازی تجارب موفق (۸ و ۹ و ۱۰)؛
- ۴۰- طراحی و استقرار نظام ارزیابی عملکرد مسؤولیت فرهنگی و اجتماعی دستگاه‌های اجرایی و ارتقای جایگاه سازمانی آن‌ها (۸ و ۹ و ۱۰)؛
- ۴۱- تهیه و اجرای برنامه جامع تحول اجتماعی مبتنی بر نقشه مهندسی فرهنگی (۹)؛
- ۴۲- برنامه‌ریزی برای استقرار نظام اقتصادی اسلام در عرصه‌های مختلف به‌ویژه بانکداری اسلامی، تجارت و بازرگانی و مدیریت اسلامی و حمایت از نظریه‌پردازی حوزه و دانشگاه در زمینه تدوین نظریه‌ها و مدل‌های اقتصاد اسلامی (۱۰)؛
- ۴۳- احیای فرهنگ و نهادهای اقتصادی اسلام و تبیین و ارتقای کارکردهای آن با تأکید بر وقف، قرض‌الحسنه، خیریه‌ها، خمس، زکات و انفاق (۱۰).
- راهبرد کلان ۶**
- طراحی و نهادینه‌سازی آداب و سبک زندگی اسلامی - ایرانی در زمینه‌های فردی، خانوادگی و اجتماعی مبتنی بر تقوای الهی و با الهام از سیره معصومین (علیهم السلام)
- راهبردهای ملی**
- ۱- طراحی و نهادینه‌سازی الگوی ارتباطات و تعاملات اجتماعی در فضای واقعی، مجازی و کالبدی فرهنگی و اجتماعی در چارچوب آموزه‌های اسلامی؛
- ۲- اصلاح الگوی صحیح مصرف و نهادینه کردن آن مبتنی بر نیازهای واقعی؛

۳- تبیین و نهادینه‌سازی فرهنگ و الگوی تغذیه سالم در چارچوب نظام جامع سلامت مبتنی بر آموزه‌های اسلامی؛

۴- تبیین و نهادینه‌سازی فرهنگ عفاف، پوشش و حجاب اسلامی در مناسبات و ارتباطات اجتماعی؛

۵- هدایت، غنی‌سازی و ایجاد تعادل در زمینه خودسازی و عبادت، کار و تلاش، ورزش و تفریحات سالم در سطوح فردی، خانوادگی و اجتماعی؛

۶- تبیین و ترویج الگوی ورزش و تفریحات سالم بر اساس تعالیم اسلام؛

۷- طراحی و نهادینه‌سازی الگوی معماری و شهرسازی اسلامی - ایرانی؛

۸- ایجاد چشم‌انداز ملی استقلال اقتصادی، تولید و مصرف، فرهنگ‌سازی و اصلاح آگاهی‌ها، باورها، گرایش‌ها و نگرش‌ها برای تحقق آن.

اقدامات ملی

۱- تدوین و اجرای برنامه جامع سبک زندگی اسلامی و ایرانی (۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶)؛

۲- طراحی و پیاده‌سازی الگوی تعاملات اجتماعی مبتنی بر فرهنگ اسلامی - ایرانی با تأکید بر خودباوری، جمع‌گرایی نهادی، نشاط، امیدواری، آینده‌نگری و خطرپذیری (۱)؛

۳- طراحی و اجرای برنامه انجام عبادات جمعی و تعامل محلی با محوریت مساجد و تقویت و گسترش ارتباطات خویشاوندی و حمایت از صلح ارحام (۱)؛

۴- ضابطه‌مند نمودن و رعایت حریم‌ها و حدود شرعی در تعاملات کاری و ارتباطات مجازی (۱)؛

۵- حمایت از ایجاد و گسترش تشکل‌های مردم‌نهاد با محوریت موضوعات و ارزش‌های اسلام ناب در جامعه و فضای مجازی (۱)؛

۶- ساماندهی و هدایت تشکل‌های مردم‌نهاد فعال در زمینه‌های اجتماعی، سیاسی و اقتصادی موجود در جهت تقویت ارزش‌های فرهنگ اسلامی و نظارت بر آن (۱)؛

۷- تهیه و اجرای برنامه جامع اصلاح الگوی صحیح مصرف و مقابله با مصرف‌گرایی و تجمل‌گرایی (۲)؛

۸- برنامه‌ریزی برای افزایش سهم کالاها و محصولات فرهنگی - مذهبی در سبد مصرفی خانوار (۲)؛

۹- اصلاح نظام تبلیغاتی و رسانه‌ای با رویکرد ترویج مصرف کالاها تولید داخل (۲)؛

۱۰- بسترسازی برای ترویج سبک زندگی اسلامی و فرهنگ صرفه‌جویی، قناعت و مصرف صحیح و بهینه در حوزه‌های انرژی، آب، حمل و نقل، دارو، خوراک و پوشاک مبتنی بر آموزه‌های دینی، منافع ملی و توجه به اقشار محروم (۲)؛

۱۱- تدوین و اجرای برنامه جامع آموزش و ترویج الگوی غذا و تغذیه اسلامی - ایرانی و تبیین نقش اغذیه حلال در سلامت افراد و معرفی اغذیه حرام و ناسالم و جلوگیری از تولید، توزیع و مصرف آن‌ها (۳)؛

۱۲- پیش‌بینی ضمانت‌های لازم برای هماهنگ‌سازی و اجرای مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی و سایر قوانین و مقررات مربوط در زمینه گسترش فرهنگ عفاف و حجاب و بازنگری و به‌روزرسانی آن (۴)؛

۱۳- تدوین و اجرای سند مد و لباس و ترویج پوشش منطبق با آموزه‌های اسلامی و ملی و حمایت از تولید و توزیع آن و مقابله هوشمند با واردات، تولید و توزیع پوشاک و لباس‌های مبتذل و غیراسلامی (۴)؛

۱۴- بازنگری و اصلاح نظام آموزشی و تعلیم و تربیت با رویکرد تثبیت عفاف و حجاب و حذف نمادهای فرهنگی منحط غربی و زدودن مظاهر خودباختگی در مقابل فرهنگ بیگانه (۴)؛

۱۵- رعایت هماهنگی و هدفمند اصل عفاف و حجاب در کلیه سیاست‌گذاری‌ها و مدیریت عمومی جامعه و بازنگری در سیاست‌های مغایر آن به‌ویژه سیاست‌های آموزشی، تجاری، اقتصادی، تبلیغی و رسانه‌ای (۴)؛

۱۶- اصلاح و ارتقای سلامت محیط‌های گوناگون اجتماعی اعم از دولتی و خصوصی از قبیل محیط‌های آموزشی، رسانه‌ای، تجاری و اقتصادی، کسب و کار، ورزشی و تفریحی به‌منظور تسهیل رعایت عفاف و حجاب (۴)؛
 ۱۷- برنامه‌ریزی برای مدیریت و اداره دولتی یا بخش عمومی و بازبینی برنامه‌های آموزشی و تربیتی مهد کودکان با توجه به نقش تعیین‌کننده آن‌ها در فرهنگ‌پذیری کودکان (۴)؛
 ۱۸- تدوین و اجرای برنامه جامع غنی‌سازی اوقات فراغت و تفریحات سالم در ابعاد فردی و اجتماعی در سنین مختلف و ارائه الگوی مناسب بر اساس آموزه‌های اسلامی- ایرانی و حمایت از توسعه و گسترش هدفمند نهادها و مؤسسات فعال این حوزه (۵)؛

۱۹- تدوین و اجرای برنامه جامع ورزش همگانی، قهرمانی و بومی و توجه به کارکردهای ورزش در ابعاد مختلف با تأکید بر اخلاق و آموزه‌های اسلامی و متناسب‌سازی زیرساخت‌ها و امکانات ورزشی هماهنگ با نیازهای زنان و مردان (۶)؛

۲۰- تهیه و تصویب سند جامع الگوی اسلامی- ایرانی شهرسازی و مسکن با تأکید بر:

۱-۲۰- تهیه و تصویب سند حوزه معماری و تهیه سند جامع ارتقای کیفی سیما و منظر شهری برای شهرهای دارای طرح جامع (۷)؛

۲-۲۰- حمایت از ساخت و ساز هماهنگ با اقلیم و الگوهای سنتی معماری اسلامی- ایرانی و احتراز از معرفی و ترویج فضاهای زیستی بیگانه و متضاد با فرهنگ ملی (۷)؛

۳-۲۰- بررسی و تصویب طرح‌های بناهای عمومی و دولتی مهم و تأثیرگذار در سیمای شهری و روستایی از لحاظ معماری و طراحی شهری (۷)؛

۴-۲۰- تهیه الگوهای معماری مسکن معاصر بر اساس آموزه‌های معماری اسلامی- ایرانی (۷)؛

۲۱- تبیین و ترویج چشم‌اندازی ایران ۱۴۰۴ و برنامه‌ریزی برای معرفی دستاوردهای اقتصادی، فنی و تکنولوژیک کشور در سطوح و اقشار مختلف جامعه و حمایت از صادرات محصولات داخلی (۸)؛

۲۲- افزایش فرهنگ بهره‌وری و کیفیت تولید داخلی، معرفی کاهش قیمت تمام‌شده به‌عنوان ارزش ملی و ارتقای استانداردهای خدمات پس از فروش و نظام تبلیغات بازرگانی (۸)؛

۲۳- حمایت فرهنگی و معنوی از طرح‌های موفق و نوآوری‌های عرصه تولید و بهینه‌سازی مصرف و نوآوران (۸).

راهبرد کلان ۷

تبیین، ترویج و نهادینه‌سازی هنر متعهد، تعالی بخش، شوق‌آفرین و استکبارستیز و تعمیم درک زیباشناسانه و بهره‌گیری از ظرفیت هنر در تعمیق فرهنگ اسلامی- ایرانی و گفتمان انقلاب اسلامی مبتنی بر فرمایشات حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)^۱

۱. این راهبرد کلان در چارچوب پیام حضرت امام خمینی (ره) به مناسبت تجلیل از هنرمندان متعهد (۶۷/۰۶/۳۰) و دیدگاه‌های مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) تنظیم و اجرا می‌شود؛

«بسم الله الرحمن الرحيم، خون پاک صدها هنرمند فرزانه در جبهه‌های عشق و شهادت و شرف و عزت، سرمایه زوال‌ناپذیر آن گونه هنری است که باید به تناسب عظمت و زیبایی انقلاب اسلامی، همیشه مشام جان زیبا پسند طالبان جمال حق را معطر کند.
 تنها هنری مورد قبول قرآن است که صیقل‌دهنده اسلام ناب محمدی (صلی الله علیه و آله و سلم) اسلام ائمه هدی (علیهم السلام) اسلام فقرا و دردمند، اسلام پابرهنگان، اسلام تازیانه‌خوردگان تاریخ تلخ و شرم‌آور محرومیت‌ها باشد. هنری زیبا و پاک است که کوبنده سرمایه‌داری مدرن و کمونیسم خون‌آشام و نابودکننده اسلام رفاه و تجمل، اسلام التقاط، اسلام سازش و فرومایگی، اسلام مرفهین بی‌درد و در یک کلمه اسلام آمریکایی باشد. هنر در مدرسه عشق نشان‌دهنده نقاط کور و مبهم معضلات اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، نظامی است. هنر در عرفان اسلامی ترسیم روشن عدالت و شرافت و انصاف و تجسم تلخکامی گرسنگان مغضوب قدرت و پول است. هنر در جایگاه واقعی خود تصویر زانو صفتانی است که از مکیدن خون فرهنگ اصیل اسلامی، فرهنگ عدالت و صفا لذت می‌برند. تنها به هنری باید پرداخت که راه ستیز با جهانخواران شرق و غرب و در رأس آنان آمریکا و شوروی را بیاموزد.
 هنرمندان ما تنها زمانی می‌توانند بی‌دغدغه کوله‌بار مسؤلیت و امانتشان را زمین بگذارند که مطمئن باشند مردمشان بدون اتکاء به غیر، تنها

راهبردهای ملی

- ۱- تبیین و ترویج فلسفه و حکمت، اخلاق و فقه هنر از منظر اسلامی و حمایت از نظریه‌پردازی، تولید دانش و ادبیات در عرصه‌های مختلف هنر اسلامی- ایرانی به‌ویژه در عرصه هنرهای نمایشی و موسیقی؛
- ۲- توسعه و حمایت از آفرینش آثار و محصولات فرهنگی و صنایع هنری بومی و ملی برای تبیین و ترویج ارزش‌های اسلامی- ایرانی و دفاع مقدس و مقابله با محصولات فرهنگی و هنری معارض با ارزش‌های اخلاقی و انسانی؛
- ۳- ایجاد تحول در نگاه اجتماعی به هنر و هنرمند و ظرفیت‌سازی برای گسترش خلاقیت هنری در همه عرصه‌ها؛
- ۴- ساماندهی وضعیت موسیقی کشور و تدوین سند ملی موسیقی بر اساس موازین اسلامی؛
- ۵- تبیین و تقویت جایگاه هنرهای تجسمی در نظام فرهنگی و فکری تمدن اسلامی در جهت تعالی ارزش‌های الهی و انسانی؛
- ۶- احیا، تقویت و ترویج استفاده از هنرهای سنتی و محصولات آن در عرصه‌های مختلف زندگی؛
- ۷- معرفی و عرضه ارزش‌ها و اندیشه‌های انقلاب اسلامی در قالب هنر؛
- ۸- نقش‌آفرینی جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان قطب هنر متعالی به‌ویژه سینمای پاک و ارزش‌مدار در جهان اسلام و عرصه بین‌الملل و پشتوانه بیداری اسلامی و بیداری ملت‌ها؛
- ۹- توسعه سینمای معرفت‌افزا و بصیرت‌بخش و ایجاد هماهنگی و هم‌افزایی بین سازمان‌ها و نهادهای بخش‌های دولتی و غیردولتی در حوزه سینما و زمینه‌سازی برای حمایت نهادهای دینی و فرهنگی از سینمای غیرحرفه‌ای؛
- ۱۰- تولید و ترویج ادبیات، شعر، قصه و رمان انقلاب اسلامی و دفاع مقدس و ترجمه آثار ادبی به زبان‌های دیگر؛
- ۱۱- تولید و ترویج شعر فارسی به‌عنوان ثروت ملی در خدمت تأمین نیازهای جامعه با هدف ابلاغ و تبیین و معارف اسلامی؛

اقدامات ملی

- ۱- تدوین و تبیین فلسفه، حکمت، اخلاق و فقه هنر بر اساس آموزه‌های اسلام ناب (۱)؛
- ۲- ایجاد رشته‌های مطالعاتی و تربیت نیروی انسانی در زمینه حکمت و فلسفه، اخلاق و فقه هنر بر پایه جهان‌بینی اسلامی (۱)؛
- ۳- نقد نظریات و آثار هنری معاصر و ایجاد و حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی در حوزه هنر اسلامی- ایرانی و انقلابی (۱)؛
- ۴- حمایت مادی و معنوی از پژوهشگران، مؤلفان و پژوهش‌ها در زمینه هنر اسلامی (۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵)؛
- ۵- تدوین و اجرای سند توسعه صنایع فرهنگی و هنری کشور مبتنی بر نقشه مهندسی فرهنگی (۲)؛
- ۶- رصد، پایش و برنامه‌ریزی به‌منظور مقابله هوشمند با محصولات فرهنگی و هنری معارض با ارزش‌های اخلاقی، انسانی، اسلامی و انقلابی (۲)؛
- ۷- پشتیبانی مادی و معنوی از دستگاه‌های فرهنگی و هنری در پرداختن به موضوعات اولویت‌دار از قبیل معارف و تاریخ و سیره پیامبر (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وآلهم‌السلام)، داستان‌ها و معارف قرآنی، انتظار و مهدویت، نقش روحانیت در نهضت‌های دویست ساله اخیر، ملی شدن صنعت نفت، ماهیت و وقایع انقلاب اسلامی، دفاع مقدس، مقاومت و بیداری اسلامی، شخصیت‌های بزرگ اسلامی و ایرانی، استکبارستیزی و حمایت از مستضعفان

و تنها در چارچوب مکتبشان به حیات جاویدان رسیده‌اند و هنرمندان ما در جبهه‌های دفاع مقدس‌مان این‌گونه بودند تا به ملأ‌اعلا شتافتند و برای خدا و عزت و سعادت مردمشان جنگیدند و در راه پیروزی اسلام عزیز تمام مدعیان هنر بی‌درد را رسوا نمودند. خدایشان در جوار رحمت خویش محشورشان گرداند... (پیام امام در تجلیل از هنرمندان متعهد، ۶۷/۰۶/۳۰، صحیفه نور، جلد ۲۱، ص ۱۴۵)

با رویکرد تعالی و پیشرفت همه‌جانبه در عرصه‌های هنری به‌ویژه ادبیات، شعر، قصه و رمان، موسیقی و فیلم‌نامه و فیلم (۲ و ۷ و ۱۰)؛

۸- برنامه‌ریزی برای تحول و نوآوری هدفمند کردن آموزش هنر متعهد و تدوین و اجرای برنامه جامع آموزش، تربیت، شناسایی، به‌کارگیری و نگاهداشت منابع انسانی بخش هنر و ساماندهی، اصلاح و ارتقای عملکرد کلیه مؤسسات و آموزشگاه‌های هنری به‌ویژه آموزشگاه‌های آزاد (۳)؛

۹- ساماندهی و حمایت از فرایند تولید آثار هنری مبتنی بر ارزش‌های اسلامی به‌ویژه فیلم، آثار مستند و پویانمایی از مرحله آفرینش ادبیات داستانی و فیلم‌نامه تا فیلم‌سازی (۳ و ۷ و ۹ و ۱۰)؛

۱۰- بهره‌گیری مؤثر از متون ادبی، عرفانی، حکمی و تاریخی تمدن اسلامی و انقلاب اسلامی در جهت تقویت محتوای فیلم‌نامه‌ها و متون مرتبط با هنرهای نمایشی (۱ و ۲ و ۳ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰)؛

۱۱- زمینه‌سازی و ایجاد انگیزه در نهادهای دینی برای حمایت از سینمای غیرحرفه‌ای (۲ و ۳ و ۹ و ۱۰)؛

۱۲- تدوین و اجرای سند موسیقی کشور با تأکید بر ارتقای سطح فرهنگی، هنری و علمی فعالیت‌های جامعه موسیقایی کشور و معرفی موسیقی فاخر ایرانی در سطح بین‌المللی و سامان‌دهی و بهینه‌سازی روند تعاملات بین‌المللی در عرصه موسیقی مبتنی بر موازین شرعی (۴)؛

۱۳- مقابله قانونی و نظام‌مند با آثار موسیقایی مبتذل و غیرقانونی و عناصر و گروه‌های فعال در این عرصه (۴)؛

۱۴- تدوین و اجرای سند هنرهای تجسمی در چارچوب نقشه مهندسی فرهنگی کشور (۵)؛

۱۵- حمایت از احیای صنایع و هنرهای سنتی و پشتیبانی مادی و معنوی از مشاهیر و پیشکسوتان حوزه هنر متعالی و اسلامی (۶)؛

۱۶- تقویت اقتصاد هنر و ایجاد نظام حمایت معنوی، اعتباری و مالی از صنایع هنری بومی و ملی مبتنی بر مبانی اسلامی (۶)؛

۱۷- تدوین و اجرای برنامه ملی احیای هنرهای متعالی سنتی فراموش شده در چارچوب ارزش‌های اسلامی - ایرانی (۶)؛

۱۸- حمایت و برنامه‌ریزی برای توسعه تولیدات و صادرات صنایع فرهنگی و هنری و افزایش سهم جمهوری اسلامی ایران در بازارهای منطقه، جهان اسلام و عرصه بین‌الملل (۸)؛

۱۹- حمایت و برنامه‌ریزی برای توسعه تولیدات صنایع هنری و افزایش سهم صنایع هنری جمهوری اسلامی ایران در بازارهای منطقه، جهان اسلام و عرصه بین‌الملل (۸).

راهبرد کلان ۸

طراحی و استقرار نظام جامع و کارآمد اطلاعات، ارتباطات و رسانه‌های مبتنی بر آموزه‌های دینی، انقلابی و ارزش‌های اخلاقی، مقتضیات راهبردی کشور و سیاست‌های کلی نظام

راهبردهای ملی

۱- طراحی پیوسته و تقویت آرایش رسانه‌ای روزآمد و هم‌افزا در مقیاس ملی و فراملی دارای قابلیت رقابتی با رسانه‌های بین‌المللی در جهت تولید قدرت نرم و مقابله با جنگ نرم دشمن؛

۲- ساماندهی رسانه‌های پاک با جذابیت حداکثری در سطوح ملی و فراملی متناسب با آموزه‌های دینی، انقلابی و ارزش‌های اخلاقی و گسترش آزاداندیشی و آزادی بیان؛

۳- ارتقای جایگاه و کارکرد مطبوعات، خبرگزاری‌ها و پایگاه‌های خبری و حمایت از آن‌ها متناسب با فضای نقد و آزاداندیشی و اقتضات فرهنگی و راهبردی کشور؛

۴- حمایت از تولیدات ملی در حوزه‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری و طراحی، تأمین و توسعه زیرساخت‌های

فناوری‌های نوین اطلاعاتی، ارتباطاتی و رسانه‌ای؛

۵- تقویت نقش، جایگاه و محتوای کتاب و توسعه و ترویج فرهنگ مطالعه و کتابخوانی و نشر و تقویت همه‌جانبه زیرساخت‌های مورد نیاز؛

۶- سامان‌دهی، توسعه و ارتقای تولید، توزیع، مصرف و صادرات بازی‌های رایانه‌ای؛

۷- جریان‌سازی بین‌المللی و بهره‌گیری از ظرفیت رسانه‌های همسو با گفتمان انقلاب اسلامی در سایر کشورها از طریق سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی جامع و هماهنگ؛

۸- تبیین ارزش‌ها، هنجارها، قوانین و اخلاق و بنیان‌های نظری و معرفتی ارتباطات مناسب با انقلاب و فرهنگ اسلامی؛

۹- ایجاد، گسترش، سازماندهی، هدایت و استفاده بهینه از ظرفیت شبکه‌های اجتماعی (مجازی و غیرمجازی) در تولید و مبادله پیام‌ها و بسیج اقشار مختلف مردم بر اساس نقشه مهندسی فرهنگی؛

۱۰- ایجاد، ساماندهی، ارتقا و مدیریت شبکه‌های اجتماعی در سطوح ملی و فراملی با تأکید بر منطقه و جهان اسلام.

اقدامات ملی

۱- تدوین و اجرای سند نظام جامع اطلاعات، ارتباطات و رسانه‌های تأثیرگذار سنتی و نوین در مقیاس ملی و فراملی با تأکید بر ایجاد فضای رقابتی مبتنی بر مبانی و ارزش‌های اسلامی و انقلابی (۱)؛

۲- حمایت و پشتیبانی هدفمند و هوشمند از تنوع و افزایش کمی و کیفی فعالیت‌های رسانه‌های سنتی و نوین در چارچوب قانون اساسی (۱ و ۹)؛

۳- ایجاد قرارگاه رسانه‌های کشور به منظور سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و هماهنگی و هدایت و نظارت بر فعالیت‌های رسانه‌ای و ارتباطاتی کشور ذیل ستاد راهبری نقشه مهندسی فرهنگی (۱)؛

۴- ایجاد ائتلاف‌ها و قطب‌های رسانه و حمایت مستمر و همه‌جانبه از رسانه‌های دولتی و غیردولتی پشتیبان نهضت‌های اسلامی، مبارزان ضد استکباری و عدالت‌خواه همسو (۷ و ۱۰)؛

۵- آموزش، تربیت و افزایش کمی و کیفی مستمر منابع انسانی مستعد و متعهد متناسب با نیازهای رسانه‌ای، تبلیغی و ارتباطی انقلاب اسلامی در حوزه ملی و فراملی و به‌کارگیری آن‌ها برای تقویت جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی (۱)؛

۶- تبیین و تولید نظام‌مند و اثرگذار محتوای رسانه‌های مبتنی بر آموزه‌های اسلامی، انقلابی و ارزش‌های اخلاقی (۲ و ۹)؛

۷- تهیه و تصویب و اجرای قانون نظام جامع رسانه‌ای و طراحی و استقرار آن بر اساس نقشه مهندسی فرهنگی (۳)؛

۸- آموزش عمومی برای ارتقای بصیرت و سواد رسانه‌ای آحاد جامعه معطوف به ارزش‌ها و دانش بومی و اسلامی (۳)؛

۹- گسترش و توسعه ماهواره‌های ملی و تأمین زیرساخت‌های ارتباطی ایمن و پایدار و گسترش همکاری‌های مشترک منطقه‌ای و بین‌المللی (۴)؛

۱۰- زمینه‌سازی و حمایت مؤثر از تولید محصولات سخت‌افزاری، نرم‌افزاری و دانش‌افزایی و صادرات آن‌ها و تقویت صنایع داخلی در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات (۴ و ۹)؛

۱۱- مشارکت مؤثر و تعامل در مدیریت و هدایت جریان‌های فکری، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی منطقه‌ای و جهانی در حوزه رسانه مبتنی بر آموزه‌های اسلام ناب محمدی (ص) و انقلاب اسلامی (۴)؛

۱۲- برنامه‌ریزی برای افزایش سرانه مطالعه، تبدیل مطالعه و کتابخوانی به فرهنگ عمومی و تقویت فرهنگ

مطالعه مفید و هدفمند (۵)؛

۱۳- ایجاد، ساماندهی، سالم‌سازی و توسعه و تقویت زیرساخت‌های شبکه تولید و توزیع و فراهم آوردن زمینه‌های دسترسی آسان مردم به کتاب و مطبوعات از جمله چندرسانه‌ای و دیجیتال متناسب با نقشه مهندسی فرهنگی (۵)؛

۱۴- تدوین، تصویب و اجرای سند راهبردی توسعه صنعت بازی‌های رایانه‌ای کشور با تأکید بر:

۱۴-۱- تدوین سیاست‌ها و برنامه‌های کنترل و ارزیابی محتوای بازی‌ها و نظارت بر مصرف و واردات بازی‌های رایانه‌ای (۶)؛

۱۴-۲- طراحی و ساماندهی سازوکار حمایت از فرایند تولید، تأمین، انتشار و صادرات انواع بازی‌های ویدئویی و رایانه‌ای (۶)؛

۱۴-۳- طراحی، تدوین و اجرای رشته‌ها و دوره‌های آموزشی تخصصی تربیت نیروی انسانی در زمینه تولید بازی‌های رایانه‌ای در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی (۶)؛

۱۵- برنامه‌ریزی برای تولید دانش، نظریه‌پردازی و آینده‌پژوهی در حوزه ارتباطات و مدیریت رسانه مبتنی بر اصل دعوت، تبلیغ رسالت‌های الهی و امر به معروف و نهی از منکر (۲ و ۸)؛

۱۶- برنامه‌ریزی برای تقویت، ساماندهی و فیلترینگ و پالایش هوشمند فضاهای مجازی (۹)؛

۱۷- حمایت از تولید محتواهای غنی و ارتقای علمی کتاب مبتنی با آموزه‌های دینی و انقلابی و متناسب با نیازها و اقتضائات کشور (۵)؛

۱۸- حمایت و پشتیبانی ویژه از مراکز تولید و توزیع کتب و مطبوعات متناسب با ارزش‌های دینی و انقلابی با قابلیت استفاده عموم مردم (۵)؛

۱۹- تدوین و اجرای مهندسی نظام تبلیغ دینی با محوریت حوزه‌های علمیه در چارچوب نقشه مهندسی فرهنگی (۲).

راهبرد کلان ۹

انسجام‌بخشی و تقویت مشارکت فراگیر و نظام‌مند نهاد خانواده، نظام تعلیم و تربیت، سازمان‌های اجتماعی و اداری و سایر نهادهای مرتبط در گسترش نظم و انضباط، قانون‌گرایی و احساس امنیت عمومی و ظرفیت‌سازی و فرهنگ‌سازی برای رفع موانع فرهنگی، ساختاری و رفتاری

راهبردهای ملی

۱- فراهم آوردن زمینه‌های اجرای صحیح، دقیق، عادلانه، مؤثر و پیوسته قوانین و مقررات؛

۲- ارتقای احساس امنیت عمومی و اجتماعی کشور با مشارکت دستگاه‌های ذی‌ربط و نهادهای اجتماعی؛

۳- رصد تغییر و تحولات فرهنگی و اجتماعی مؤثر بر امنیت فردی و اجتماعی و اتخاذ رویکرد پیشگیرانه از وقوع جرم و بروز آسیب‌های اجتماعی؛

۴- زمینه‌سازی تحقق نظارت عمومی و مطالبه اجتماعی برای اجرای قانون و برخورد با متخلفان در کلیه سطوح؛

۵- نهادینه‌سازی ارتباط و تعامل مؤثر خانواده، مسجد، مدرسه، محله با پلیس و بسیج در مقوله نظم و امنیت اجتماعی؛

۶- آموزش قانون‌گرایی، نظم و انضباط و رفتارهای اجتماعی متعالی متناسب با سبک زندگی اسلامی - ایرانی در همه برنامه‌های آموزشی و همچنین برنامه‌های صدا و سیما.

اقدامات ملی

۱- ارتقای آگاهی، آموزش و درونی‌سازی تعهد و احترام به قانون در بین مسؤولان و مردم و بهره‌گیری از نمادهای

- مختلف ملی و محلی و الگوهای رفتاری قانون‌گرایانه گروه‌های مرجع در ترویج قانون‌گرایی (۱ و ۳ و ۴)؛
- ۲- بهره‌گیری از ابزارهای فرهنگی، آموزشی و رسانه‌ها برای پیشگیری و مقابله با ناهنجاری‌های فرهنگی و اجتماعی (۱)؛
- ۳- برنامه‌ریزی برای تنقیح و شفاف‌سازی قوانین و مقررات حاکم بر فعالیت‌های مختلف کشور (۱ و ۳)؛
- ۴- گسترش نظام‌مند و هدفمند سازمان‌های مردم‌نهاد برای تقویت فرهنگ پیشگیری از وقوع جرم و بروز آسیب‌های اجتماعی با تأکید بر دستگاه‌های فرهنگ‌ساز کشور همچون صدا و سیما، آموزش و پرورش، دانشگاه‌ها، حوزه‌های علمیه و سایر رسانه‌های گروهی (۱ و ۶)؛
- ۵- طراحی، برنامه‌ریزی و اجرای مدیریت هوشمند آسیب‌های اجتماعی با رویکرد فرهنگی (۱ و ۲ و ۶)؛
- ۶- برنامه‌ریزی برای ارتقای فرهنگ عمومی و رعایت قوانین و مقررات در حوزه‌های محیط زیست، فرهنگ ترافیکی کشور و... (۱ و ۲)؛
- ۷- تقویت و حمایت از خدمات راهنمایی و مشاوره‌ای و مددکاری اجتماعی در سطح جامعه با رویکرد پیشگیری و کاهش جرم و توسعه بهداشت روانی مبتنی بر آموزه‌های اسلامی (۱ و ۲)؛
- ۸- برنامه‌ریزی برای پیوند بین اخلاق اجتماعی و قانون و تأکید بر احترام به قانون به‌عنوان وظیفه‌ای دینی، اخلاقی و اجتماعی در کلیه برنامه‌های آموزشی و ترویجی نهادهای فرهنگی و آموزشی (۱ و ۲)؛
- ۹- اجرای برنامه‌های فراگیر آموزشی و بازآموزی و توسعه قابلیت‌ها و توانمندی‌های فرهنگی و تخصصی نهادهای ذی‌ربط متناسب با چالش‌ها و نیازهای فزاینده کشور (۱ و ۲)؛
- ۱۰- طراحی و اجرای برنامه جامع مقابله قانونی و نظام‌مند با تظاهر به نقض قوانین الهی و اجتماعی در همه عرصه‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی (۱ و ۳ و ۴)؛
- ۱۱- تدوین و اجرای سند فرهنگی امنیت عمومی و اجتماعی کشور با تأکید بر: (۲ و ۳).
- ۱۱-۱- تقویت و ارتقای ادراک و احساس امنیت در جامعه؛
- ۱۱-۲- طراحی و استقرار نظام مدیریت هوشمند امنیت عمومی و اجتماعی کشور.
- ۱۲- طراحی و استقرار نظام نظارت عمومی و مطالبه اجتماعی در چارچوب امر به معروف و نهی از منکر برای اجرای قانون و برخورد با متخلفان حدود و احکام شرعی و قانونی (۳)؛
- ۱۳- برنامه‌ریزی برای اعمال رویکرد پیشگیرانه در طراحی و فرآیند تصویب قوانین و مقررات (۴)؛
- ۱۴- طراحی و استقرار نظام تعامل و همکاری خانواده، مسجد، مدرسه، بسیج و پلیس برای ایجاد نظم و امنیت اجتماعی و محله سالم (۴ و ۵)؛
- ۱۵- تدوین و اعمال استانداردهای رفتاری در زمینه اجرای احکام و حدود الهی، قانون‌گرایی، نظم و انضباط و رفتارهای اجتماعی مطلوب از طریق برنامه‌های آموزشی، رسانه‌ای و فرهنگی و اجتماعی (۶).

راهبرد کلان ۱۰

تبیین، نهادینه‌سازی و ارتقای اخلاق و رفتار و نظام حقوقی اسلام در حوزه‌های اجتماعی و سیاسی

راهبردهای ملی

- ۱- تبیین الگوی رفتار و مناسبات مردم و مسئولان مبتنی بر نظریه مردم‌سالاری دینی؛
- ۲- نهادینه‌سازی و ارتقای اخلاق و رفتار اجتماعی به‌ویژه تعاون، صداقت، اعتماد، گذشت و فداکاری در کارگزاران، نهادها و مردم به‌عنوان وظیفه اسلامی؛
- ۳- تبیین و تحقق نظام حقوقی اسلام در حوزه‌های اجتماعی به‌ویژه سلامت، محیط زیست و تغذیه؛
- ۴- نهادینه‌سازی الگوها و سازوکارهای اسلامی نشاط و شادابی و سفر و گردشگری.

اقدامات ملی

- ۱- برنامه‌ریزی برای تبیین و تحکیم و نهادینه‌سازی شاخص‌های الگوی رفتار متقابل مسؤولان با مردم همچون ولایت‌مداری، استکبارستیزی، شفافیت و پاسخ‌گویی، تقوای سیاسی و پرهیز از دنیاطلبی و برتری‌جویی در کارگزاران و مدیران (۱)؛
- ۲- احیا، تبیین و گسترش امر به معروف و نهی از منکر، فرهنگ نقادی و انتقادپذیری در مناسبات مردم، سازمان‌ها، احزاب سیاسی، کارگزاران و رسانه‌ها (۱)؛
- ۳- طراحی سازوکارهای تضمین کرامت انسانی و رعایت حقوق مردم از سوی نهادها و کارگزاران (۱)؛
- ۴- بازبینی و اصلاح قوانین، ساختارها، فرایندها و روبه‌های تضعیف‌کننده اخلاق، رفتار و تعهدات اجتماعی و وضع قوانین، ساختارها و تسهیل فرایندهای تقویت‌کننده آن (۲)؛
- ۵- برنامه‌ریزی برای اصلاح و ارتقای نقش رسانه‌ها در آگاهی‌بخشی، آموزش و ترویج اخلاق و رفتار اجتماعی اسلامی (۲)؛
- ۶- برنامه‌ریزی برای اصلاح نظام تعلیم و تربیت رسمی و غیررسمی به‌منظور ارتقای آگاهی‌ها، مهارت‌های زندگی اجتماعی و درونی‌سازی آموزه‌های اخلاق اجتماعی اسلام (۲)؛
- ۷- طراحی و تدوین سازوکارها و ضمانت‌های قانونی و اجرایی رعایت شایسته‌سالاری، قانون‌گرایی و پرهیز از گروه‌گرایی و قبیله‌گرایی در انتخاب، انتصاب، تشویق، ترفیع و تنبیه در نظام مدیریتی و اداری کشور (۲)؛
- ۸- رصد، طراحی و راهبری تحولات گروه‌های موجه و ارتقای نقش و جایگاه اسوه‌ها و الگوهای اسلامی و اخلاق و رفتار اجتماعی آن‌ها (۲)؛
- ۹- احیا، بازتولید و ترویج الگوها و سنت‌های اصیل ملی و محلی در زمینه تعاون و همکاری متناسب با آموزه‌های اسلامی و نیازهای روز (۲)؛
- ۱۰- برنامه‌ریزی برای تقویت فرهنگ شکر و سپاس‌گزاری و ارتقای احساس رضایت‌مندی عمومی از برخورداری‌های مادی و معنوی از زندگی فردی و اجتماعی متناسب با امکانات و مقدرات (۲)؛
- ۱۱- تهیه طرح جامع ایجاد و گسترش تعاون و مشارکت عمومی و مدیریت کلان‌تشکل‌های مردمی و شبکه‌های اجتماعی و ارتقای کارکردهای آن در سطوح محله، شهر، منطقه و کشور مبتنی بر آموزه‌های اسلامی و انقلابی با تأکید بر محوریت مساجد (۲)؛
- ۱۲- تدوین و اجرای برنامه‌های فرهنگی اصلاح‌نگرش و تحکیم تعامل و احترام متقابل اقشار و اقوام کشور و ارتقای ظرفیت‌های بین‌فرهنگی (۲)؛
- ۱۳- تدوین و اجرای سند زیست‌محیطی مبتنی بر ارزش‌ها و آموزه‌های اسلامی (۳)؛
- ۱۴- برنامه‌ریزی برای ارتقای زمینه‌های اجتماعی- فرهنگی و تقویت ضمانت‌های حقوقی و قانونی برای حفظ محیط زیست (۳)؛
- ۱۵- سنجش و رصد دوره‌ای فرهنگ آگاهی و دانش عمومی در حوزه‌های اجتماعی به‌ویژه سلامت، محیط‌زیست و تغذیه و برنامه‌ریزی برای ارتقای آن و فرهنگ‌سازی مبتنی بر آموزه‌های اسلامی- ایرانی (۳)؛
- ۱۶- برنامه‌ریزی برای اصلاح نگرش، تبیین علمی و ترویج طب و تغذیه سنتی و اسلامی همگام با بهره‌گیری از تجارب و دستاوردهای نوین بشری (۳)؛
- ۱۷- گسترش زیرساخت‌ها، ساز و کارها و فضاها، تقویت‌کننده شادابی و نشاط و اطمینان‌بخش در جامعه با حفظ اصول و ارزش‌های اسلامی (۴)؛
- ۱۸- طراحی و تدوین برنامه‌های ملی و ترویج نمادها و الگوهای رفتاری شادی و شادابی اسلامی و بازمهندسی

جشن‌های دینی، عمومی و خانوادگی بر اساس آموزه‌های اسلامی (۴)؛

۱۹- مدیریت فرهنگی و ارائه الگوهای اسلامی در ایرانگردی، جهانگردی و گردشگری مبتنی بر آموزه‌های اسلامی و تسهیل و توسعه گردشگری دینی و بهره‌گیری از این زمینه‌ها در توسعه فرهنگ اسلامی و انقلابی (۴).

راهبرد کلان ۱۱

طراحی و استقرار الگوی اسلامی اخلاق و فرهنگ کار و رفتار اقتصادی دولت و مردم در عرصه تولید، توزیع و مصرف

راهبردهای ملی

۱- تبیین و ترویج اخلاق و فرهنگ اسلامی کار، کار جمعی، جهاد اقتصادی، کارآفرینی، تولید ثروت، کسب رزق حلال، مشارکت و رقابت سالم اقتصادی و پرداخت مالیات به‌مثابه وظیفه و ارزش ملی برای تأمین عزت جامعه اسلامی و آحاد آن؛

۲- ترویج و تحقق عدالت در تخصیص و توزیع منابع ثروت و دسترسی به فرصت‌ها، کالا و خدمات؛

۳- ترویج ساده‌زیستی برای حاکمان و مسؤولان و پرهیز از تجمل‌گرایی و رعایت قناعت و کفاف در مصرف و اجتناب از اسراف؛

۴- نهادینه‌سازی مدیریت بهینه بیت‌المال و دقت و احتیاط در استفاده از آن؛

۵- بازطراحی و استانداردسازی فرهنگی نظام واردات و صادرات محصولات و پایش مداوم آثار و تبعات فرهنگی آن؛

۶- مقابله همه‌جانبه، فراگیر و سازمان‌یافته با ویژه‌خواری (رانت‌جویی)، فقر، فساد و تبعیض در عرصه‌های اقتصادی؛

۷- ترویج و تحقق مشتری‌محوری، عدالت‌گستری و مهرورزی در شبکه توزیع کالا و خدمات.

اقدامات ملی

۱- ساخت فیلم و مجموعه تلویزیونی در مورد زندگی کارآفرینان نمونه و تشویق مردم به سوی کارآفرینی و تقویت مضامین اسلامی اخلاق و فرهنگ کار و کارآفرینی با بهره‌گیری از ابزارهای رسانه‌ای، هنری و آموزشی (۱)؛

۲- برنامه‌ریزی برای آموزش فقهی حرفه‌ها و مشاغل عمومی به‌عنوان بخشی از آموزش‌های پایه و تخصصی (۱)؛

۳- گسترش و ترویج روحیه مشارکت و فرهنگ تعاون بین مردم و در فعالیتهای اقتصادی به‌عنوان یک الگوی ارزشی مبتنی بر اسلام و برنامه‌ریزی آموزش عمومی برای ترویج فرهنگ تعاون، مشارکت و رقابت سالم اقتصادی (۱)؛

۴- بسترسازی فرهنگی برای تغییر ذهنیت‌ها و باور عمومی جامعه نسبت به ماهیت وظایف دولت و پذیرش اعمال حاکمیت به‌جای اعمال تصدی توسط دولت (۱)؛

۵- برنامه‌ریزی برای تشویق مصرف بهینه، تولید محلی، بازار محلی در استان‌ها (۱)؛

۶- برنامه‌ریزی برای احیا و تقویت فرهنگ نهادهای اقتصادی اسلام و تبیین و ارتقای کارکردهای آن با تأکید بر وقف، قرض‌الحسنه، خمس، زکات و انفاق و همچنین خیریه‌ها و به‌کارگیری از ظرفیتهای قانونی، حقوقی، آموزشی، رسانه‌ای و فرهنگی کشور در راستای آن (۱)؛

۷- تقویت روحیه استقامت و خودباوری ملی در مقابل تهدیدها و تحریم‌های اقتصادی و مجاهدت برای رفع موانع و تحقق اهداف چشم‌انداز ایران ۱۴۰۴ (۱)؛

۸- اشاعه و تبلیغ فرهنگ توکل، قناعت و صرفه‌جویی، مصرف صحیح و احترام به کار و کسب حلال، رزق و ثروت حلال و بیت‌المال (۱ و ۲)؛

۹- شفاف‌سازی اراده حاکمیتی برای مجازات متجاوزان به بیت‌المال و جدیت برخورد با مفسدان اقتصادی (۴)؛

۱۰- اصلاح نظام اعطای تسهیلات، یارانه‌ها، تخفیف‌ها و معافیت‌های مالیاتی منطبق با اهداف فرهنگی و رفتاری (۲)؛

- ۱۱- بازنگری و اصلاح قوانین با رویکرد حمایت و پشتیبانی از مصرف بهینه و همراه‌سازی مصرف درست با مشوق‌های اجتماعی و اتخاذ تدابیر محدودکننده اجتماعی برای رفتارهای مسرفانه و مبدذانه (۳)؛
- ۱۲- شناسایی و ترویج الگوهای ملی - اسلامی سخت‌کوشی و ساده‌زیستی از طریق رسانه‌های جمعی به‌ویژه رسانه ملی (۳)؛
- ۱۳- تولید و برنامه‌سازی رسانه‌ای برای ترویج فرهنگ مصرف بهینه و نظام توزیع و خدمات پس از فروش محصولات داخلی (۳ و ۷)؛
- ۱۴- طراحی و ساماندهی الگوی تبلیغات مستقیم و غیرمستقیم بازرگانی مبتنی بر ارزش‌های اسلامی و ملی ضابطه‌مندی و ممنوع نمودن تبلیغات تجاری و بازرگانی مبتنی بر فرهنگ غیردینی و غربی (۱ و ۳ و ۵ و ۶)؛
- ۱۵- تدوین ضوابط مربوط به استانداردهای فرهنگی در نظام واردات و صادرات و اعمال ممنوعیت ورود محصولات مروج و یا دارای نمادهای ضد دینی و خلاف فرهنگ و سبک زندگی اسلامی - ایرانی (۵)؛
- ۱۶- طراحی الگوهای فرهنگی تولید و بهره‌برداری از اسباب‌بازی و لوازم‌التحریر مبتنی بر ارزش‌های اسلامی - ایرانی (۵)؛
- ۱۷- حمایت فرهنگی از ابتکارات، نوآوری‌ها و اختراعات جهت رساندن به مرحله تولید و رقابت با کالاهای خارجی (۵)؛
- ۱۸- ترسیم الگوی حمایت پولی و اعتباری بانکی به‌منظور حمایت از تولید، توزیع و صادرات کالاها و خدمات فرهنگی و هنری و ایجاد تسهیلات و حمایت‌های ویژه برای تهیه مواد اولیه، ماشین‌آلات و تجهیزات موردنیاز صنایع بخش فرهنگ برای نیل به بهبود کیفیت تولیدات و صدور محصولات فرهنگی، هنری و در مقیاس‌های جهانی (۵)؛
- ۱۹- ایجاد فرهنگ مبارزه همه‌جانبه و فراگیر با مفاسد اقتصادی، رباخواری، افزونه‌خواهی (رانت)، امتیازطلبی، تکثر، سودجویی، احتکار، گران‌فروشی و کم‌فروشی (۶).
- راهبرد کلان ۱۲**
- گسترش تأثیرگذاری و ارزش‌آفرینی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر معرفی دستاوردها و الگوهای موفق در سطح جهانی برای جهانی شدن گفتمان اسلام ناب در موضوعات و مسائل بشری و جهانی
- راهبردهای ملی**
- ۱- تبیین، ترویج و نهادینه‌سازی گفتمان اسلام و انقلاب اسلامی در زمینه‌هایی همچون عدالت، صلح، امنیت جهانی، آزادی، اخلاق و معنویت، زن و خانواده، حاکمیت توحید و عدالت در جهان و امید به تاریخ و فرجام نیک جهان؛
- ۲- تثبیت، تعمیق و ارتقای نقش و جایگاه فرهنگ و دیپلماسی فرهنگی در تعاملات و روابط خارجی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۳- مقابله مؤثر با اسلام‌ستیزی، شیعه‌ستیزی و ایران‌هراسی؛
- ۴- بهره‌گیری متوازن و مؤثر از ظرفیت‌های تبلیغی - دینی، رسانه‌ای، محیط مجازی، علمی - آموزشی، فرهنگی - هنری و سازمان‌های مردم‌نهاد ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی در ارائه تصویر روشن از جمهوری اسلامی ایران و معرفی دستاوردها، الگوهای موفق و آثار فاخر فرهنگ و تمدن اسلامی ایرانی در عرصه بین‌الملل؛
- ۵- تلاش برای حفظ و تقویت هویت دینی و ملی ایرانیان مقیم خارج از کشور و ارتقای تأثیرگذاری فرهنگی آنان؛
- ۶- گسترش خط، زبان و ادب فارسی؛
- ۷- بهره‌گیری مؤثر از ظرفیت فرهنگ‌ها و تمدن‌ها، ملل، ادیان و جریان‌های عدالت‌خواه با تأکید بر مشترکات؛
- ۸- ارائه و تبیین الگوی مردم‌سالاری اسلامی متناسب با اقتضات فرهنگی و اجتماعی کشورهای اسلامی و معرفی جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان الگوی عملی آن؛

۹- نهادینه‌سازی همگرایی و وحدت امت اسلامی برای تحقق تمدن نوین اسلامی؛
 ۱۰- نهادینه‌سازی و حمایت همه‌جانبه از فرهنگ مقاومت، خودباوری، بیداری اسلامی، آرمان فلسطین و حقوق مسلمانان و مستضعفان؛

۱۱- مقابله و مبارزه همه‌جانبه با نظام سلطه جهانی و صهیونیسم بین‌الملل؛
 ۱۲- تبیین و ترویج فرهنگ قرآن کریم و تلاش همه‌جانبه برای تحقق مرجعیت گفتمان قرآنی در امت اسلامی؛
 ۱۳- چندجانبه‌گرایی و فراملی‌گرایی در مناسبات و تعاملات فرهنگی بین‌المللی با گسترش ائتلاف‌ها و تشکل‌ها و شبکه‌های فراملی و چندجانبه؛

اقدامات ملی

۱- ابتکار عمل در به چالش کشیدن نظام سلطه و گفتمان‌های معارض و باطل در سطح جهان در چارچوب سیاست‌های کلی نظام (۱)؛

۲- طراحی، تبیین و ترویج گفتمان جهانی‌شدن با رویکرد جهانی‌شدن عدالت و انتظار و صلح (۱)؛
 ۳- ساماندهی نظام رصد، پایش، آینده‌پژوهی و آینده‌نگاری در زمینه فرهنگی در سطح بین‌الملل (۱ و ۲ و ۳)؛
 ۴- برنامه‌ریزی برای جذب و گسترش گردشگری خارجی به‌ویژه شیعیان و دیگر مسلمانان در زمینه‌های دینی، زیارتی، درمانی، علمی و فرهنگی به ایران (۱ و ۳ و ۴)؛

۵- معرفی، تدوین و گفتمان‌سازی فرهنگی در سطح جهان مبتنی بر اسلام ناب و معرفی آرمان‌ها و گفتمان انقلاب اسلامی و شخصیت و اندیشه‌های امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) (۱ و ۸)؛
 ۶- طراحی و استقرار سازوکارهای لازم برای معرفی شایسته اسلام ناب محمدی (ص) و فرهنگ قرآنی به جهانیان با تدوین و اجرای سند راهبردی تبیین و ترویج فرهنگ و معارف اسلامی به‌ویژه فرهنگ قرآن کریم و بهره‌گیری از ابزارهای فرهنگی و هنری و فناوری‌های نوین اطلاعاتی (۱ و ۴ و ۱۲)؛
 ۷- برنامه‌ریزی برای ایجاد، ساماندهی و حمایت از مراکز و مؤسسات گفتگوی جهانی درباره اسلام ناب با محوریت حوزه علمیه (۱ و ۹ و ۱۲)؛

۸- تأسیس و گسترش شبکه‌های مجازی بین‌المللی و فعالیت‌های رسانه‌ای و هنری به‌منظور ارائه تصویر روشن از جمهوری اسلامی ایران، گفتمان‌سازی اسلام ناب و انقلاب اسلامی و معرفی دستاوردها و الگوهای موفق آن در عرصه‌های مختلف (۲ و ۳ و ۴ و ۸ و ۱۳)؛

۹- ساماندهی، هدایت و حمایت از ایجاد و گسترش کمی و کیفی فعالیت مراکز تحقیقاتی و آموزشی، اتاق‌های ایران، کتابخانه‌ها، کرسی‌ها، رشته‌ها، دروس و دوره‌های آموزشی در زمینه اسلام‌شناسی، شیعه‌شناسی، ایران‌شناسی و اندیشه انقلاب اسلامی در خارج از کشور در چارچوب نقشه مهندسی فرهنگی (۳)؛

۱۰- طراحی و برنامه‌ریزی برای ایجاد سامانه پیشگیرانه و مقابله با اسلام‌ستیزی، اسلام‌هراسی، شیعه‌ستیزی و ایران‌هراسی و جریان‌ها و ترندهای تفرقه‌افکن (۳)؛

۱۱- حمایت از ایجاد، توسعه و فعالیت مساجد، مراکز، مؤسسات و تشکل‌های بومی پیرو مکتب اهل‌بیت (علیهم‌السلام) با تأکید بر بهره‌گیری از ظرفیت‌های بومی (۳)؛

۱۲- برنامه‌ریزی برای شناسایی و رصد مؤثر سازمان‌ها، محصولات، رفتارها و رسانه‌های آسیب‌زا و مغایر با اصول، مبانی و منزلت مکتب اهل‌بیت (علیهم‌السلام) (۳)؛

۱۳- برگزاری دوره‌های آموزشی بین‌المللی به زبان‌های مختلف، مسابقات، المپیادها، جوایز و جشنواره‌های علمی بین‌المللی در زمینه اسلام‌شناسی، شیعه‌شناسی، مکتب اهل‌بیت (علیهم‌السلام)، ایران‌شناسی و زبان و ادبیات فارسی (۳ و ۶)؛

- ۱۴- طراحی و اجرای برنامه‌ها و اقدامات مصون‌سازی امت اسلام در برابر فتنه‌های تفرقه‌افکن و شناسایی و مقابله فعال با آن‌ها با استفاده از راهکارهای فرهنگی، اخلاقی، فقهی، حقوقی، سیاسی و امنیتی و ظرفیت دولت‌ها، سازمان‌ها، مذاهب، فرق و جریان‌های مستعد (۳ و ۷ و ۹)؛
- ۱۵- تدوین و اجرای نقشه راه تحقق وحدت شیعیان و ارتقای نقش‌آفرینی آنان در همگرایی جهان اسلام با همکاری کشورها، نهادها و شخصیت‌های تأثیرگذار... (۳ و ۹ و ۱۳)؛
- ۱۶- ساماندهی و حمایت از نخبگان، تشکل‌ها، شبکه‌ها و گروه‌های مرجع و جریان‌های پیرو مکتب اهل بیت (علیهم‌السلام) و شناسایی و تربیت منابع انسانی بومی هر کشور برای تبیین و تبلیغ مکتب اهل بیت (علیهم‌السلام) (۳ و ۷ و ۱۰ و ۱۱ و ۱۳)؛
- ۱۷- تدوین و اجرای سند و برنامه جامع گردشگری مبتنی بر نقشه مهندسی فرهنگی (۴)؛
- ۱۸- حمایت از ارتقای کیفیت و افزایش خدمات و محصولات بومی و همسوی کشورهای مقصد در عرصه‌های پنج‌گانه (تبلیغی - دینی، رسانه‌ای، محیط مجازی، علمی - آموزشی، فرهنگی - هنری) برای پیروان مکتب اهل بیت (علیهم‌السلام) با تأکید بر عموم جامعه (۴)؛
- ۱۹- تدوین و اجرای سند جامع توسعه کمی و کیفی مبادلات علمی و دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر اعطای هدفمند بورس‌های تحصیلی به دانشجویان خارجی و گسترش شعب دانشگاه‌های مادر ایرانی در سایر کشورها (۴)؛
- ۲۰- تدوین و اجرای نظام نظارت و ارزیابی فعالیت‌ها، خدمات و محصولات فرهنگی بین‌المللی بخش‌های دولتی و غیردولتی جمهوری اسلامی ایران (۴)؛
- ۲۱- برنامه‌ریزی برای ایجاد بازار و برند محصولات پاک فرهنگی اسلامی با مشارکت کشورها و نهادهای اسلامی (۴ و ۷)؛
- ۲۲- تدوین و اجرای راهبردی ایرانیان مقیم خارج از کشور در چارچوب نقشه مهندسی فرهنگی (۵)؛
- ۲۳- تدوین و اجرای سند گسترش خط، زبان و ادبیات فارسی در خارج از کشور در چارچوب نقشه مهندسی فرهنگی (۶)؛
- ۲۴- طراحی و ترویج الگوی حج و زیارت معطوف به توسعه ارتباطات امت اسلامی و ارتقای ظرفیت و کارکردهای مناسب و شعائر اجتماعی اسلامی به‌ویژه حج ابراهیمی (۷ و ۹)؛
- ۲۵- طراحی و ترویج نقشه راه همگرایی وحدت امت اسلامی با همکاری دول، مذاهب، نهادها، رسانه‌ها، نخبگان و اندیشمندان اسلامی (۷ و ۹)؛
- ۲۶- طراحی، تبیین و ترویج الگوهای همگرایی پیشرفت و تمدن‌سازی اسلامی با مشارکت نخبگان جهان اسلام بر اساس آموزه‌های اسلامی (۹)؛
- ۲۷- برنامه‌ریزی و حمایت هدفمند از شخصیت‌ها، آثار و مؤسسات و مجامع تقریب مذاهب در مناطق، کشورها و جوامع اسلامی (۹)؛
- ۲۸- طراحی و استقرار الگوها، پیمان‌ها و طرح‌های همکاری مشترک فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، علمی و حقوقی جهان اسلام، با مشارکت دول، سازمان‌ها و نهادهای اسلامی و نخبگان مسلمان (۹ و ۱۳)؛
- ۲۹- ایجاد، گسترش و راهبری ائتلاف‌های بین‌المللی، شبکه‌ها، تشکل‌ها، سازمان‌ها و نهادهای مشترک و چندجانبه ملل و سازمان‌های مردم‌نهاد با تأکید بر جهان اسلام (۹ و ۱۳)؛
- ۳۰- برنامه‌ریزی برای تبیین و ترویج مبارزه با صهیونیسم و استکبار جهانی، حمایت از فلسطین و مقاومت و بیداری اسلامی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی کالاها و خدمات پرمخاطب آموزشی، پژوهشی، هنری به‌ویژه در

محیط مجازی (۱۰ و ۱۱)؛

۳۱- طراحی و پیاده‌سازی نظام و الگوی جامع و فراگیر روابط فرهنگی بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر ایجاد هماهنگی و هم‌افزایی بین دستگاه‌ها و نهادهای فرهنگی فعال در خارج از کشور (۱۳).

فصل هفتم

نگاشت نهادی

۱- تقسیم کار ملی

۱-۱- سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری کلان و راهبردی نظام فرهنگی در سطح ملی و بین‌المللی برای اجرایی کردن نقشه مهندسی فرهنگی کشور و نظارت و ارزیابی بر حسن اجرای آن و تصویب اسناد ملی فرهنگی اولویت‌دار بر عهده شورای عالی انقلاب فرهنگی است که با سازوکار مورد نظر این شورا انجام می‌گیرد.

۱-۲- با هدف راهبری و اجرایی کردن نقشه مهندسی فرهنگی کشور، تعیین اولویت‌ها (و نظارت و ارزیابی آن)، جهت‌دهی فرهنگی به سایر نظام‌ها (فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی) و کمک به انسجام بین دستگاه‌های کشور «ستاد راهبری اجرای نقشه مهندسی فرهنگی کشور» که از این پس به اختصار «ستاد» نامیده می‌شود، با وظایف و ترکیب زیر تشکیل می‌شود:

۱-۲-۱- وظایف:

۱- ایجاد بینش و نگاه مشترک به فرهنگ و تعالی فرهنگی کشور در سطح نخبگان، سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان و دستگاه‌های اجرایی؛

۲- سیاست‌گذاری اجرایی، ایجاد هماهنگی و راهبری اجرای نقشه مهندسی فرهنگی در سطح ملی و استانی؛

۳- گفتمان‌سازی و ترویج نقشه مهندسی فرهنگی و زمینه‌سازی سراسری برای اجرای کامل آن با تأکید بر آموزش فرهنگی مدیران عالی و میانی کشور به‌ویژه مسئولان فرهنگی دستگاه‌ها؛

۴- تقسیم کار ملی بر اساس نقشه مهندسی فرهنگی و پیش‌بینی سازوکارهای لازم برای تحقق آن در قالب برنامه‌های پنج‌ساله و سالانه کشور؛

۵- هدایت، تدوین، تصویب و روزآمدسازی سندهای تخصصی و موضوعی ذیل نقشه مهندسی فرهنگی که توسط دستگاه‌های ذی‌ربط تهیه می‌شود؛

۶- بررسی و پیش‌بینی و تعیین اعتبارات برنامه‌های کلان فرهنگی کشور با هماهنگی نهادها و دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط و نظارت بر تسهیم آن بر اساس مأموریت‌ها و برنامه دستگاه‌ها و پیگیری تحقق آن؛

۷- نظارت بر اجرای پیوست‌نگاری فرهنگی کشور و ارزیابی آن؛

۸- نظارت بر متناسب‌سازی اهداف، وظایف، ساختارها، برنامه‌ها و اقدامات کلان نهادها و دستگاه‌های اجرایی فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی با اهداف نقشه مهندسی فرهنگی؛

۹- رصد جامع، پیوسته و پویای تغییر و تحولات فرهنگی کشور در سطوح ملی، منطقه‌ای و جهانی؛

۱۰- تدوین و به‌روز رسانی مستمر نظام شاخص‌های (کمی و کیفی) فرهنگی کشور؛

۱۱- نظارت بر پیشرفت اجرای نقشه و ارزیابی میزان تحقق آن و روزآمدسازی نقشه مهندسی فرهنگی کشور بر اساس نتایج رصد و پایش اوضاع محیطی و تحولات جهانی با رویکرد آینده‌پژوهی و پیشنهاد آن به شورای عالی انقلاب فرهنگی برای تصویب.

۱-۲-۲- ترکیب

۱- دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی (رئیس)؛

۲- دو نفر از اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی به انتخاب آن شورا؛

- ۳- معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور؛
  - ۴- معاون توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور؛
  - ۵- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی؛
  - ۶- وزیر کشور؛
  - ۷- وزیر آموزش و پرورش؛
  - ۸- رئیس شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه؛
  - ۹- رئیس سازمان بسیج مستضعفین؛
  - ۱۰- رئیس نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها؛
  - ۱۱- رئیس سازمان صدا و سیما؛
  - ۱۲- رئیس سازمان تبلیغات اسلامی؛
  - ۱۳- یکی از معاونین رئیس قوه قضائیه به انتخاب ایشان؛
  - ۱۴- مدیر مرکز حوزه‌های علمیه؛
  - ۱۵- رئیس کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی؛
  - ۱۶- معاون امور بسیج و فرهنگ دفاعی ستاد کل نیروهای مسلح؛
  - ۱۷- دو نفر از فضلاء حوزوی صاحب‌نظر در امور فرهنگی به انتخاب شورای عالی حوزه؛
  - ۱۸- نماینده ولی‌فقیه در بنیاد شهید و امور ایثارگران؛
  - ۱۹- رئیس شورای فرهنگی و اجتماعی زنان و خانواده.
- تبصره ۱-** با توجه به تنوع ارتباط نظام فرهنگ با عرصه‌های مختلف اجتماعی، سیاسی، آموزشی، علم و فناوری، اقتصادی، حقوقی، قضایی، نظامی و انتظامی در موارد ضروری از سایر وزرا و رؤسای نهادهای ذی‌ربط برای شرکت در جلسات ستاد و کمیسیون‌های مربوط با دارا بودن حق رأی دعوت به عمل خواهد آمد.
- تبصره ۲-** دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی موظف است ساختار تشکیلات دبیرخانه ستاد را ظرف مدت دو ماه پس از ابلاغ این مصوبه، تدوین و برای تصویب به ستاد ارائه نماید.
- تبصره ۳-** ستاد می‌تواند حسب مورد کمیسیون‌ها و کمیته‌های تخصصی مورد نیاز خود را با حضور اعضای ستاد و مسؤولان نهادها و دستگاه‌های اجرایی کشور ایجاد و ضمن تقسیم کار نسبت به اجرایی کردن نقشه اقدام نماید.
- تبصره ۴-** محل دبیرخانه ستاد در دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌باشد.
- ۳-۱- کلیه دستگاه‌های اجرایی مشمول ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری، نهادهای زیر نظر مقام معظم رهبری، نیروهای مسلح و قوای قضائیه و مقننه موظفند در چارچوب سیاست‌های اجرایی مصوب ستاد، طرح‌ها و برنامه‌های کلان مرتبط با حوزه خود را برای تحقق این نقشه تدوین و برای بررسی و تصویب به ستاد ارائه نمایند.
  - ۴-۱- ستاد موظف است میزان پیشرفت و عملکرد طرح‌ها و برنامه‌های ارائه شده دستگاه‌های اجرایی را بررسی و ضمن جمع‌بندی، گزارش آن را سالانه یکبار به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه نماید.
  - ۵-۱- سندهای موضوعی و تخصصی ذیل نقشه مهندسی فرهنگی در نظام‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی در سطوح استانی، ملی و منطقه‌ای با مشارکت و همکاری صاحب‌نظران، کارشناسان و مسؤولان مربوط در چارچوب ضوابط و فرایندهای ابلاغی تدوین و برای تصویب حسب مورد به شورای عالی انقلاب فرهنگی و یا ستاد راهبری نقشه مهندسی فرهنگی ارائه می‌شود.
- تبصره ۵-** سندهای موضوعی و تخصصی، در حکم نقشه‌های خرد و اجرایی هستند که شامل گزارش تحلیل

وضعیت، تدوین اهداف عملیاتی، اقدامات اجرایی، منابع و امکانات، تقسیم کار ملی، استانی و دستگاهی، نحوه نظارت، پایش و به‌روزرسانی می‌باشد.

۶-۱- شورای عالی انقلاب فرهنگی برای اصلاح و تصویب قوانین مورد نیاز با مجلس شورای اسلامی همکاری خواهد داشت.

۷-۱- معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور موظف است تا بازه زمانی یکساله پس از ابلاغ نقشه مهندسی فرهنگی، طبق ضوابط و با مشارکت کلیه دستگاه‌ها و نهادها (موضوع بند ۱-۳)، در راستای پیشبرد نقشه مهندسی فرهنگی، اصلاحات لازم را در اهداف، وظایف و ساختار آن‌ها انجام و گزارش آن را به ستاد راهبری نقشه ارائه نماید.

۸-۱- معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور موظف است در چارچوب نقشه مهندسی فرهنگی کشور، طرح‌ها و برنامه‌های مصوب کلیه دستگاه‌ها و نهادهای (موضوع بند ۱-۳) متناسب با اولویت‌ها، نیازها و برنامه‌ریزی انجام شده توسط ستاد تدوین و اعتبارات لازم را در قانون بودجه سنواتی پیش‌بینی نماید.

۹-۱- به‌منظور شناخت و رصد و پایش مستمر تغییر و تحولات فرهنگی جامعه در سطوح ملی و بین‌المللی و ساماندهی تحقیقات و مطالعات فرهنگی بر اساس نقشه مهندسی فرهنگی، دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی موظف است هر پنج سال یکبار تحولات مربوط به شاخص‌های تغییرات فکری و اعتقادی، ارزشی، نگرشی و رفتاری جامعه را با بهره‌گیری از اطلاعات و توان کارشناسی دستگاه‌های ذی‌ربط بررسی، جمع‌بندی و گزارش‌های لازم را به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه نماید.

تبصره ۱- سایر مطالعات موردی و موضوعی مورد نیاز در حوزه رصد و پایش فرهنگی متناسب با اقتضانات مربوط، به‌طور دوره‌ای یا متناوب طراحی و اجرا می‌شوند.

تبصره ۲- کلیه مراکز علمی و پژوهشی، دستگاه‌های اجرایی و نهادهای عمومی کشور موظفند همکاری‌های لازم را با دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی به عمل آورند و اعتبارات مورد نیاز طرح‌های پیمایشی و ردی را در بودجه سنواتی پیش‌بینی نمایند.

تبصره ۳- مرکز آمار ایران موظف است با تنظیم شناسنامه شاخص‌ها، نسبت به بررسی و عملیاتی کردن برنامه اجرایی شامل طراحی پایگاه‌های آماری و سامانه اطلاعات فرهنگی کشور و زمان‌بندی آن اقدام کند.

۲- تقسیم کار استانی

۱-۲- به‌منظور اجرای نقشه مهندسی فرهنگی، برنامه‌ریزی، ساماندهی و هماهنگی و نظارت فرهنگی بر دستگاه‌های اجرایی و نهادهای استان، «ستاد اجرایی نقشه مهندسی فرهنگی استان» که از این پس «ستاد استان» نامیده می‌شود با شرح وظایف و ترکیب زیر تشکیل می‌شود.

تبصره- از تاریخ ابلاغ نقشه مهندسی فرهنگی، «ستاد اجرایی نقشه مهندسی فرهنگی استان» جایگزین شورای فرهنگ عمومی استان می‌شود.

۱-۱-۲- وظایف ستاد

- ۱- برنامه‌ریزی برای اجرای مصوبات ستاد راهبری اجرای نقشه مهندسی فرهنگی کشور در استان؛
- ۲- تدوین نقشه مهندسی فرهنگی استان با مشارکت همه دستگاه‌ها و نهادهای استانی در چارچوب نقشه مهندسی فرهنگی کشور و اقتضانات استانی و منطقه‌ای و به‌روزرسانی آن؛
- ۳- شناسایی نیازها و تعیین اولویت‌های فرهنگی استان و ایجاد مدیریت جامع فرهنگی استان؛
- ۴- ایجاد هماهنگی و هم‌گرایی میان برنامه‌ریزی فرهنگی ملی و دستگاهی و تلفیق برنامه‌ریزی و بودجه‌ریزی فرهنگی استان در چارچوب نقشه مهندسی فرهنگی استان؛

- ۵- شناسایی منابع انسانی، اعتبارات و امکانات فرهنگی دستگاه‌های استان با هماهنگی نهادها و دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط استانی و نظارت بر تسهیم آن بر اساس اهداف و اولویت‌هایی نقشه مهندسی فرهنگی؛
- ۶- رصد مستمر فرهنگی و تعیین وضعیت فرهنگی استان بر اساس شاخص‌های نقشه مهندسی فرهنگی؛
- ۷- نظارت بر تهیه و اجرای پیوست‌های فرهنگی طرح‌های مصوب استان؛
- ۸- ارزیابی روند اجرای نقشه مهندسی فرهنگی استان و ارائه گزارش پیشرفت آن به ستاد راهبردی اجرای نقشه مهندسی فرهنگی استان؛
- ۹- گفت‌وگو سازی و ترویج همگانی نقشه مهندسی فرهنگی در سطح استان با تأکید بر آموزش سطوح مختلف مدیران و کارشناسان دستگاه‌های اجرایی، عمومی و سمن‌ها.
  - ۱-۲-۲- ترکیب ستاد
  - ۱- امام جمعه مرکز استان (رئیس)؛
  - ۲- استاندار (قائم مقام)؛
  - ۳- معاون فرهنگی و اجتماعی استاندار (دبیر)؛
  - ۴- رئیس شورای اسلامی استان؛
  - ۵- مدیران کل فرهنگ و ارشاد اسلامی، تبلیغات اسلامی، آموزش و پرورش، صدا و سیما و ورزش و جوانان؛
  - ۶- مدیر کل امور بانوان استانداری؛
  - ۷- رئیس کل دادگستری استان؛
  - ۸- رئیس شورای حوزه‌های علمیه استان؛
  - ۹- مسؤول بسیج استان؛
  - ۱۰- فرماندهی نیروی انتظامی استان؛
  - ۱۱- رئیس استانی نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها؛
  - ۱۲- رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات درمانی و بهداشتی استان؛
  - ۱۳- یک نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی استان به انتخاب مجمع نمایندگان استان؛
  - ۱۴- مدیران کل تعاون، کار و امور اجتماعی، صنعت، معدن و تجارت و امور اقتصادی و دارایی؛
  - ۱۵- دو نفر از فضایی حوزوی صاحب‌نظر در مسائل فرهنگی استان به انتخاب نماینده ولی فقیه در استان؛
  - ۱۶- یک نفر از نویسندگان، هنرمندان یا شاعران استان به پیشنهاد رئیس ستاد و تصویب ستاد استان؛
  - ۱۷- دو نفر از اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های استان و صاحب‌نظر در مسائل فرهنگی با معرفی رئیس ستاد استان و تصویب رئیس ستاد راهبردی اجرای نقشه مهندسی فرهنگی کشور.
- تبصره ۱-** در موارد ضروری از رؤسای سایر دستگاه‌ها و نهادهای دولتی یا عمومی برای شرکت در جلسات با دارا بودن حق رأی دعوت به عمل می‌آید.
- تبصره ۲-** احکام اعضای ستاد استان، توسط رئیس ستاد راهبردی نقشه مهندسی فرهنگی کشور صادر خواهد شد.
- تبصره ۳-** مدت عضویت اعضای مندرج در بند ۱۵ تا ۱۷ دو سال و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.
- تبصره ۴-** ستاد استان می‌تواند حسب مورد، کارگروه‌های لازم را با حضور اعضای ستاد و صاحب‌نظران و کارشناسان ذی‌ربط تشکیل دهد.
- تبصره ۵-** معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور و وزارت کشور موظفند نسبت به ایجاد معاونت فرهنگی و اجتماعی در استانداری‌ها اقدام نمایند.
- تبصره ۶-** آیین‌نامه‌های مورد نیاز ستادهای استان، توسط ستاد راهبردی اجرای نقشه مهندسی فرهنگی کشور

تصویب می‌شود.

۲-۲- در هر یک از شهرستان‌های تابعه استان، ستاد اجرای نقشه مهندسی فرهنگی شهرستان که از این پس «ستاد شهرستان» نامیده می‌شود، زیر نظر ستاد استان تشکیل می‌شود.
تبصره ۱- وظایف ستاد شهرستان، همان وظایف ستاد استان است که در سطح شهرستان مورد پیگیری و اقدام قرار می‌گیرد.

تبصره ۲- ترکیب ستاد شهرستان، متناظر با ترکیب ستاد استان تعیین می‌شود و احکام اعضای آن توسط رئیس ستاد اجرای نقشه مهندسی فرهنگی استان صادر می‌شود.

تبصره ۳- در موارد خاص که امکان تشکیل ستاد اجرای نقشه در سطح شهرستان وجود نداشته باشد، وظایف و اختیارات ستاد شهرستان می‌تواند بنا به مورد به شورای اداری شهرستان واگذار گردد.

۲-۳- کلیه دستگاه‌های اجرایی موظفند در چارچوب سیاست‌های اجرایی ستاد راهبری اجرای نقشه مهندسی فرهنگی کشور، طرح‌ها و برنامه‌های استانی خود را متناسب با اولویت‌ها، نیازها و برنامه‌ریزی انجام شده توسط «ستاد استان» تدوین و اعتبارات لازم را در اختیار واحد استانی خود قرار دهند.

این مصوبه مشتمل بر یک مقدمه، هفت فصل و بیست و چهار تبصره در جلسات ۶۹۸، ۶۹۹، ۷۰۰، ۷۰۱، ۷۰۳، ۷۰۵، ۷۰۷، ۷۰۸، ۷۰۹، ۷۱۰، ۷۱۱، ۷۱۲، ۷۱۳، ۷۱۴، ۷۱۸، ۷۱۹، ۷۲۰، ۷۲۱، ۷۲۲، ۷۲۳، ۷۲۴، ۷۲۵، ۷۲۶، ۷۲۷، ۷۲۸، ۷۲۹، ۷۳۰، ۷۳۱، مورخ ۹۰/۷/۱۹، ۹۰/۸/۳، ۹۰/۸/۱۷، ۹۰/۹/۱، ۹۰/۹/۲۲، ۹۰/۱۰/۲۷، ۹۰/۱۱/۲۵، ۹۰/۱۲/۹، ۹۱/۱/۲۲، ۹۱/۲/۵، ۹۱/۲/۱۹، ۹۱/۳/۲، ۹۱/۳/۱۶، ۹۱/۳/۳۰، ۹۱/۶/۲۸، ۹۱/۷/۱۱، ۹۱/۷/۱۸، ۹۱/۸/۲، ۹۱/۸/۹، ۹۱/۸/۱۶، ۹۱/۹/۷، ۹۱/۹/۲۱، ۹۱/۹/۲۸، ۹۱/۱۰/۵، ۹۱/۱۰/۱۹، ۹۱/۱۱/۲۴، ۹۱/۱۲/۸، ۹۱/۱۲/۱۵، شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

نظام‌نامه پیوست فرهنگی طرح‌های مهم و کلان کشور

مصوب جلسه ۷۳۲ مورخ ۲۱ فروردین ۱۳۹۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مقدمه

با توجه به اجرای طرح‌های توسعه در ابعاد اقتصادی، فرهنگی، آموزشی، ارتباطی، اجتماعی، حقوقی، قضایی، سیاسی، امنیتی و... در کشور که تأثیرات مهمی در فرهنگ جامعه و شیوه زندگی افراد ایجاد می‌کند و بی‌توجهی به آثار و پیامدهای این‌گونه طرح‌ها، نتایج زیان‌بار و غیرقابل جبران در زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی به دنبال دارد و در مواردی در تعارض آشکار با اهداف متعالی نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران قرار می‌گیرد، لذا رصد آثار و پیامدهای فرهنگی طرح‌ها، لوايح، تصمیمات و مصوبات، پروژه‌ها و اقدامات در دستگاه‌ها و قوای سه‌گانه و بخش خصوصی و توجه به اثرگذاری مستقیم یا غیرمستقیم موارد ذکر شده در جامعه (درحالی‌که اساساً هدف اصلی انقلاب اسلامی گسترش و حاکمیت ارزش و فرهنگ اسلامی است)، مسأله‌ای ضروری و اجتناب‌ناپذیر است و عدم توجه به روند متناسب‌سازی طرح‌ها و تصمیمات باعث توسعه نامتوازن و پیدایش معضلات و بعضاً بحران‌های فرهنگی در سطوح و موضوعات مختلف فردی، خانوادگی و اجتماعی می‌شود.

رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت‌الله العظمی‌خامنه‌ای (مدظله العالی) در دیدار اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی در آذرماه سال ۸۶ ضرورت تهیه پیوست فرهنگی برای طرح‌های گوناگون کشور را مورد تأکید قرار دادند و فرمودند: «در طرح‌های گوناگون که در کشور تنظیم می‌شود، طرح‌های پولی و مالی و عمرانی، حتماً یک پیوست فرهنگی وجود داشته باشد» و همچنین در نخستین بند سیاست‌های کلی برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۸۹/۱۰/۱۵ ابلاغی از سوی رهبر معظم انقلاب و نیز در ماده (۲) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم

توسعه جمهوری اسلامی ایران، تهیه پیوست فرهنگی برای طرح‌های مهم و جدید توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی مورد تأکید و تصویب قرار گرفته است.

پیوست فرهنگی فرصتی ارزشمند به منظور جاری ساختن سیاست‌های کلان فرهنگی، ابزاری برای ایجاد مصونیت و پیشگیری از پیامدهای منفی در عرصه فرهنگ و همچنین اقدامی در راستای ایجاد تحول و پیش بردگی در فرایندها و روش‌های مدیریت فرهنگی کشور مبتنی بر ارزش‌های فرهنگ اسلامی و درنهایت، عامل مؤثر در جهت ارتقای بهره‌وری محسوب می‌گردد.

مهم‌ترین هدف نظام‌نامه پیوست فرهنگی ایجاد زمینه و شرایطی است که با ایجاد گفتمان فراگیر اصلاح عملکرد فرهنگی تصمیمات مدیریتی در همه سازمان‌های اجرایی کشور، ضمن اینکه طرح‌های مهم به‌ویژه پروژه‌های عمرانی و اجتماعی، اقتصادی به نحو مطلوبی اجرا می‌شوند، ارزش‌های دینی، ملی و انقلابی نیز حفظ و تقویت گردند. نظام‌نامه پیوست فرهنگی، با هدف تبیین ضرورت، جایگاه، چیستی، ساختار و الزامات قانونی مربوط به تدوین و اجرای پیوست فرهنگی در سطح کشور تهیه شده که ذیل نقشه مهندسی فرهنگی و ترسیم‌گر نقطه کانونی سامانه نظارت و ارزشیابی در نظام مدیریت راهبردی فرهنگی کشور است.

ماده ۱- واژگان

در این نظام‌نامه اختصار واژگان ذیل بدین شرح می‌باشد:

پیوست فرهنگی - پیوست

نظام‌نامه پیوست فرهنگی - نظام‌نامه

ستاد راهبری پیوست فرهنگی - ستاد راهبری

نقشه مهندسی فرهنگی کشور: نقشه

ماده ۲- تعاریف

۱-۲- نظام‌نامه؛ مجموعه‌ای است شامل چیستی، چگونگی، تهیه، تصویب، اجرا و ارزیابی پیوست فرهنگی که به منظور درک مشترک از مفاهیم، اقدامات، مسؤولیت‌های سازمان‌ها و نهادهای مشارکت‌کننده در تحقق یک هدف خاص به تصویب مراجع ذی‌ربط رسیده و مبنای اقدامات، قضاوت و ارزیابی قرار می‌گیرد.

۲-۲- پیوست فرهنگی: مجموعه‌ای است برای شناسایی، اقدام و ارزیابی از آثار و پیامدهای فرهنگی طرح‌ها و فعالیت‌ها که پس از انجام مطالعات لازم و با استناد به مبانی نظری و اسناد بالادستی به‌ویژه نقشه مهندسی فرهنگی کشور متناسب با مقتضیات و شرایط جامعه، ضمن معرفی داده: ستاده یک سیاست اجرایی، طرح یا لایحه، پروژه یا هر فعالیت مهم دیگری با فرهنگ جامعه، با ارائه راهکارهای عملی برای تقویت آثار مثبت و حذف و کاهش پیامدهای مخرب آن در فرهنگ جامعه، راهنمای مجریان فعالیت‌ها و طرح‌ها در رعایت راهبردها، اعمال الزامات و استانداردهای مربوط و راهکارها در برنامه‌ها و اقدامات عملی در اجرای آن فعالیت خواهد بود.

۳-۲- نظام‌نامه پیوست فرهنگی: سندی است که فعالیت‌ها و طرح‌های مهم، شرح وظایف و حدود مسؤولیت نهادها و سازمان‌های مختلف کشور، تعیین شیوه و چگونگی اعمال نظارت بر فرایند تهیه، تدوین و اجرای پیوست‌های فرهنگی و سایر اقدامات مربوط به ایجاد ضمانت اجرا و پشتیبانی از آن را تعیین می‌کند.

۴-۲- فعالیت‌ها و طرح‌های مهم: به سیاست‌های اجرایی، طرح‌ها و لوایح، پروژه‌های اجرایی و یا تصمیمات مهم و سازمان‌یافته‌ای اطلاق می‌شود که در عرصه‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و غیره اتخاذ یا اجرا شده یا می‌شود و به‌واسطه گستره تعامل آن با فرهنگ جامعه و آثار و پیامدهای آن مطابق با سازوکارهای پیش‌بینی شده در آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های این نظام‌نامه به‌عنوان طرح مهم تلقی شده و ملزم به تدوین پیوست فرهنگی است.

۲-۵- شاخص‌های فرهنگی: به متغیرهای اصلی و مهمی اطلاق می‌شود که بر اساس شاخص‌های نقشه مهندسی فرهنگی در فرایند تبیین آثار و پیامدهای فرهنگی، راهکارهای اصلاحی و اعمال ارزشیابی و نظارت بر فرایند تهیه، تدوین و اجرای پیوست‌های فرهنگی تعیین شده و با روش علمی اندازه‌گیری و برای تعیین میزان موفقیت اجرای پیوست فرهنگی و آثار آن در هر فعالیت بدان استناد می‌شود.

ماده ۳- پیوست فرهنگی با تکیه بر مبانی، ارزش‌ها و احکام اسلامی و اصول، اهداف و چشم‌انداز نقشه مهندسی فرهنگی از جمله موارد ذیل تدوین می‌شود:

- ۱- هویت در ابعاد اسلامی، ایرانی و انقلابی؛
- ۲- عقلانیت در ابعاد حکمت، معرفت و بصیرت؛
- ۳- اخلاق در ابعاد ملکات انسانی، معنویت روحی و تعبد عملی؛
- ۴- عدالت در ابعاد فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی؛
- ۵- کرامت در ابعاد فردی، اجتماعی و سازمانی؛
- ۶- تعلیم و تربیت در ابعاد روحی، فکری و رفتاری؛
- ۷- سبک زندگی در ابعاد فردی، خانوادگی، اجتماعی و سازمانی؛
- ۸- ارتباطات در ابعاد تعامل، تبادل و تفاهم؛
- ۹- وحدت و انسجام در ابعاد مذهبی، قومی و ملی؛
- ۱۰- نظم اجتماعی در ابعاد فردی، اجتماعی و سازمانی؛
- ۱۱- استقلال در ابعاد فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی؛
- ۱۲- تولید ملی کالا و خدمات فرهنگی در ابعاد دیداری، شنیداری، مکتوب و ...

ماده ۴- اهداف

- ۱- حفظ، تقویت و گسترش ارزش‌های اسلامی، ملی و انقلابی و تعالی فضای فرهنگی کشور با اجرای مطلوب فعالیت‌ها و طرح‌های مهم اقتصادی، عمرانی، فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و...؛
- ۲- نهادینه شدن اجرای اهداف و سیاست‌های نقشه مهندسی فرهنگی کشور؛
- ۳- بهره‌گیری از فرصت‌های فرهنگی جامعه برای افزایش اثربخشی فعالیت‌ها و طرح‌ها؛
- ۴- پیش‌بینی، پیشگیری و بازدارندگی از آسیب‌ها و اصلاح پیامدهای مخرب فرهنگی کلیه فعالیت‌ها و طرح‌ها.

ماده ۵- فعالیت‌ها یا طرح‌های مهم و کلان

فعالیت‌ها یا طرح‌های مهم و کلان مشمول پیوست فرهنگی، به فعالیت‌ها و طرح‌هایی اطلاق می‌شود که با توجه به معیارهای زیر و متناسب با امکانات کشور، مورد تصویب قرار می‌گیرد:

- ۵-۱- گستردگی و اهمیت نوع تأثیرات فرهنگی فعالیت یا طرح؛
- ۵-۲- جمعیت تحت پوشش و تأثیرپذیر از فعالیت یا طرح؛
- ۵-۳- میزان ماندگاری و انتشار آثار و پیامدهای فرهنگی فعالیت یا طرح؛
- ۵-۴- نسبت بین آثار و پیامدهای فرهنگی فعالیت و یا طرح با تهاجم فرهنگی و فرایندهای جهانی‌سازی؛
- ۵-۵- میزان منابع انسانی و مادی مصرفی و اعتبارات لازم برای اجرای فعالیت یا طرح؛
- ۵-۶- نسبت نزدیکی آثار و پیامدهای فرهنگی فعالیت یا طرح با نقشه مهندسی فرهنگی.

ماده ۶- گستره شمول و اجرای پیوست فرهنگی

تهیه و تدوین پیوست فرهنگی شامل طرح‌ها و فعالیت‌های مهم و کلانی است که:

- ۱- در حال طراحی هستند؛

۲- در حال اجرا هستند.

تبصره ۱- پیوست فرهنگی برای طرح‌های مهم و کلانی که قبلاً اجرا شده و کماکان نیازمند توجه و ارتقای فرهنگی می‌باشند نیز پیش‌بینی و تدوین خواهد شد.

تبصره ۲- دستگاه‌ها می‌توانند در خصوص پیوست نگاری سایر فعالیت‌ها و طرح‌ها با استفاده از منابع اعتباری خود اقدام نمایند.

ماده ۷- ضوابط عمومی پیوست فرهنگی، تشکیل و ساختار و وظایف کمیسیون پیوست فرهنگی، نحوه انتخاب عناوین طرح‌های مهم و کلان، چگونگی اجرای پیوست فرهنگی در دستگاه‌ها و استان‌ها و سایر ضوابط و دستورالعمل‌های مربوط به فرایند اجرا، نظارت و ارزیابی ضمانت اجرایی و خدمات پشتیبانی و...، به تصویب شورای تخصصی مهندسی فرهنگی کشور خواهد رسید.

ماده ۸- این مصوبه مشتمل بر یک مقدمه، ۸ ماده و دو تبصره در جلسه ۷۳۲ مورخ ۹۲/۱/۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

سند ملی گیاهان دارویی و طب سنتی

مصوب جلسه ۷۳۵ مورخ ۲۵ تیر ۱۳۹۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مصوبه «سند ملی گیاهان دارویی و طب سنتی» که به استناد قسمت الف بند ۵-۱ فصل پنجم نقشه جامع علمی کشور، در جلسه ۷۳۵ مورخ ۹۲/۴/۲۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی و بر اساس پیشنهاد مورخ ۹۲/۲/۱۰ شورای ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور به تصویب رسیده است، به شرح ذیل برای اجرا ابلاغ می‌شود:

مقدمه

سرزمین ایران کشوری ممتاز و با رتبه بالا از نظر غنای گیاهی و تنوع زیستی و دارای ۱۱ اقلیم از ۱۳ اقلیم شناخته‌شده جهانی است. بر اساس نظر گیاه‌شناسان و پژوهشگران، تعداد گونه‌های گیاهی ایران در حدود ۸۰۰۰ گونه است که از نظر تنوع گونه‌ای حداقل دو برابر قاره اروپاست. تحقیقات نشان داده است که بیش از ۲۳۰۰ گونه از گیاهان کشور دارای خواص دارویی، عطری، ادویه‌ای و آرایشی-بهداشتی هستند. به‌علاوه ۱۷۲۸ گونه از این گیاهان به‌عنوان گیاهان بومی^۱ ایران می‌باشند، منحصرأ در سرزمین ایران رویش کرده و به‌عنوان یک ظرفیت انحصاری در کشور محسوب می‌شوند.

حجم تجارت جهانی گیاهان دارویی از ۶۰ میلیارد دلار در سال ۱۹۹۶ به ۱۰۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۰ افزایش یافته است و بر اساس پیش‌بینی بانک جهانی در سال ۲۰۵۰ گردش مالی و تجارت جهانی متمرکز و مبتنی بر گیاهان دارویی و داروهای گیاهی به حدود ۵۰۰۰ میلیارد دلار خواهد رسید.

در اکثر کشورهای توسعه‌یافته، طب سنتی در ابعاد مختلف تحت حمایت دولت قرار گرفته و سهم خوبی از تأمین سلامت مردم را در سیستم سلامت کشور به عهده گرفته است. طب سنتی چین ۴۰ درصد خدمات بهداشتی-درمانی را در این کشور بر عهده دارد؛ پوشش بیمه‌ای هزینه درمان، دارو و خدمات طب سنتی در ژاپن، چین، کره و ویتنام به‌صورت کامل است و در کشورهای آلمان، استرالیا، نروژ، انگلستان، کانادا و آمریکا قسمتی از هزینه‌ها توسط سازمان‌های بیمه پرداخت می‌شود. با توجه به افزایش حجم تجارت جهانی گیاهان دارویی و فرآورده‌های آن، پیشینه غنی ایران در طب سنتی و نیز این‌که در نقشه جامع علمی کشور، گیاهان دارویی در اولویت الف حوزه علوم پایه و کاربردی و طب سنتی در اولویت ب حوزه سلامت قرار گرفته‌اند، بدیهی است برای هدایت حرکت احیا و توسعه گیاهان دارویی و طب سنتی ایران با استفاده بهینه از تمامی منابع ملی، داشتن یک سند علمی که به همه نکات لازم توجه کافی مبذول داشته

1. Endemic

باشد امری واجب و اجتناب‌ناپذیر است.

ماده ۱- تعاریف اختصاصی

۱- بخش گیاهان دارویی و طب سنتی

بخش گیاهان دارویی و طب سنتی شامل کلیه نهادها و عوامل دخیل در امر بهره‌برداری از گیاهان دارویی و اسانس‌دار و فناوری‌های تولید فرآورده‌های دارویی- غذایی- بهداشتی با منشأ گیاهی و نیز کلیه مراکز و دست‌اندرکاران در امر خدمات و آموزه‌های مکتب پزشکی سنتی ایران (طب سنتی) می‌باشد. این بخش از دو حوزه «گیاهان دارویی و فرآورده‌های گیاهی» و «طب سنتی» تشکیل شده است.

۲- گیاه دارویی^۱

به گیاهی که به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم تمام یا اجزایی از آن به‌صورت تازه یا خشک‌شده و یا مواد مؤثره استخراجی از آن به‌منظور اثرات بهداشتی، پیشگیری و درمانی در بدن انسان، حیوانات و دیگر گیاهان به کار می‌رود، گیاه دارویی گفته می‌شود.

۳- داروی گیاهی^۲

هرگونه فرآورده دارویی که منحصراً، از نظر اجزای متشکله فعال، شامل یک یا چند ماده گیاهی فرآوری یا یک یا چند ترکیب گیاهی فرآوری‌شده و یا ترکیبی از هر دو با فرمولاسیون گوناگون برای عرضه در بازار دارویی جهت تشخیص، پیشگیری، کمک به اعمال فیزیولوژیک، درمان و حفظ بهداشت بدن انسان، حیوانات و سایر گیاهان به کار می‌رود.

۴- طب سنتی^۳

به مجموعه تمامی علوم و تجربیات نظری و عملی شامل کلیه اقدامات بهداشتی، رویکردها، اطلاعات و باورهایی که به اشکال مختلف دارویی، برای حفظ سلامتی و همچنین پیشگیری، تشخیص و درمان بیماری‌ها به کار می‌روند و به‌صورت گفتاری یا نوشتاری از نسلی به نسل دیگر در یک منطقه جغرافیایی انتقال می‌یابند و همچنین قابلیت روزآمد شدن با حفظ چارچوب‌های اساسی را دارا می‌باشند، طب سنتی گفته می‌شود.

خصوصیات ذاتی طب سنتی کل‌نگری به موضوع انسان، توجه به معنویات و اخلاقیات، نتیجه‌گرایی در درمان، تکیه بر روش‌های طبیعی و کم‌عارضه، بیمارمداری و تناسب با فرهنگ عمومی به دلیل پیشینه طولانی می‌باشد.

۵- فرآورده‌های گیاهی^۴

مواد گیاهی که به‌صورت خام و یا فرآوری‌شده به‌منظور کاربرد در پزشکی، دامپزشکی و گیاه‌پزشکی و نیز کاربردهای تجاری، صنعتی، غذایی و بهداشتی استفاده می‌شوند و شامل داروهای گیاهی، فرآورده‌های طبیعی و مکمل با منشأ گیاهی، افزودنی‌های غذایی و طعم‌دهنده‌ها، رنگ‌دهنده‌ها، عرقیات و عصاره‌ها و اسانس‌ها، فرآورده‌های آرایشی و بهداشتی و کنترل‌کننده آفات و بیماری‌های گیاهی می‌باشد، فرآورده‌های گیاهی گفته می‌شود.

۶- فرآورده‌های طبیعی^۵

به فرآورده‌هایی که از مواد طبیعی حاصل از گیاهان، جانوران، میکروارگانیسم‌ها و معادن استخراج می‌شوند، از قبیل داروهای طبیعی (جامد، نیمه جامد و مایع)، مواد اولیه طبیعی (عصاره و اسانس)، فرآورده‌های گیاهی دارویی، فرآورده‌های فرآوری‌نشده، فرآورده‌های طب سنتی، داروهای مشابه‌درمانی و فرآورده‌های تشخیص حساسیت^۶، فرآورده طبیعی گفته می‌شود.

ماده ۲- ارزش‌های بنیادین

1. Medical plant
2. Herbal Medicini
3. Traditional medicine
4. Herbal products
5. Homeopathe
6. allergy

با توجه به مبانی ارزشی نظام علم و فناوری نقشه جامع علمی کشور و تأکید بر حاکمیت جهان‌بینی توحیدی اسلام، عدالت‌محوری، اخلاق‌محوری، ثروت‌آفرینی، هماهنگی با محیط زیست و اهمیت کرامت انسانی، مبانی ارزشی سند ملی گیاهان دارویی و طب سنتی عبارتند از:

- ۱- اعتقاد به انحصار شفا برای خداوند و وسیله بودن طب برای تحقق اراده الهی در شفای بیماران؛
- ۲- آمیختگی طب سنتی ایرانی با آموزه‌های اخلاقی و تعهد دینی و ضرورت مراعات دقیق موازین اخلاقی در تمام مراحل آموزش، پژوهش و ارائه خدمات پزشکی در عالی‌ترین سطح؛
- ۳- عدالت‌محوری در توسعه بخش گیاهان دارویی و طب سنتی و برخورداری از دستاوردهای آن؛
- ۴- اعتقاد راسخ به حفظ سلامت و بهداشت جسم و جان در آموزه‌های دین؛
- ۵- اخلاق‌محوری، تقدم مصالح عمومی بر منافع فردی و گروهی، تقویت روحیه تعاون و مشارکت و مسؤولیت‌پذیری آحاد علمی و نهادهای مرتبط با آن.

ماده ۳- چشم‌انداز

- با ایمان به یاری پروردگار و تکیه و توکل بر او و برای تحقق چشم‌انداز بیست‌ساله جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی بخش گیاهان دارویی و طب سنتی دارای ویژگی‌های زیر خواهد بود:
- ۱- بهره‌مند از سرمایه و منابع مادی و معنوی داخلی و مزیت‌ها و زیرساخت‌های بومی و پیشرفته، دارای سهم برتر منابع انسانی در کشور و منطقه؛
  - ۲- مولد ارزش‌افزوده اقتصادی، دارای توان رقابت جهانی و رتبه اول صادرات گیاهان دارویی و فرآورده‌های گیاهی در منطقه؛
  - ۳- پیشتاز در مرزهای دانش و فناوری گیاهان دارویی و طب سنتی و کسب مقام نخست علمی در سطح منطقه؛
  - ۴- مورد وثوق و افتخار آفرین برای آحاد جامعه در ایران و جهان؛
  - ۵- شکوفا، نوآور و دارای نقش مؤثر و برجسته در نظام سلامت کشور از طریق شیوه‌های عالمانه و مبتنی بر شواهد، ایمن، با کیفیت، مؤثر و قابل‌دسترس برای آحاد جامعه؛
  - ۶- مرجعیت علمی در جهان با تکیه بر گیاهان دارویی بومی و انحصاری ایران و میراث مکتوب غنی پزشکی ایران.

ماده ۴- سیاست‌های کلان

- ۱- اهتمام به مدیریت دانش در بخش گیاهان دارویی و طب سنتی؛
- ۲- خودتکایی، اشتغال‌زایی و استفاده حداکثری از توان داخلی در بخش گیاهان دارویی و طب سنتی؛
- ۳- مشارکت حداکثری بخش خصوصی، تعاونی‌ها، نهادهای غیردولتی و سرمایه‌گذاران خارجی و تأکید بر هماهنگی و انسجام بین نهادها؛
- ۴- رعایت اصول ایمنی زیستی در چارچوب پروتکل‌های جهانی پذیرفته‌شده در کشور؛
- ۵- استفاده حداکثری از طبیعت و فرآورده‌های طبیعی در راستای سلامت انسان و رفاه اجتماعی با حفظ چرخه‌های اکوسیستمی طبیعت؛
- ۶- کاهش تصدی‌گری دولت، تقویت بخش خصوصی و حمایت از ایجاد و توسعه کمی و کیفی شرکت‌های دانش‌بنیان؛
- ۷- توجه به بنیان‌های فلسفی طب سنتی با تقدم نگرش پیشگیری در برابر درمان؛
- ۸- تخصص‌گرایی و اجتناب از نسخه‌پردازی عامیانه و اجتناب از خرافات و خرافات‌زدگی در طب سنتی و گیاهان دارویی؛
- ۹- حفظ ذخایر ژنتیکی گیاهان دارویی بومی و انحصاری کشور؛
- ۱۰- کاربردی‌سازی آموزش‌های طب سنتی در رشته‌های مختلف گروه پزشکی و دامپزشکی؛

۱۱- استفاده از کم عارضه‌ترین روش‌ها در درمان‌های گیاهی و طب سنتی.

ماده ۵- اهداف، راهبردها و اقدامات

با توجه به ویژگی‌های منحصربه‌فرد دو حوزه گیاهان دارویی و فرآورده‌های گیاهی و همچنین طب سنتی، اهداف، راهبردها و اقدامات این حوزه‌ها به صورت مجزا و به تفکیک به شرح ذیل می‌باشد:

۱-۵ حوزه گیاهان دارویی و فرآورده‌های گیاهی

الف- اهداف (در افق ۱۴۰۴)

۱- کسب سهم ۲۰ درصد ارزش بازار داروی کشور توسط محصولات تأییدشده مبتنی بر داروهای گیاهی و محصولات طبیعی؛

۲- کسب سهم ۲۰ درصد ارزش بازار داروی حوزه دامپزشکی کشور توسط محصولات تأییدشده مبتنی بر داروهای گیاهی و محصولات طبیعی؛

۳- افزایش صادرات گیاهان دارویی و فرآورده‌های دارویی گیاهی و فرآورده‌های گیاهی برای حضور در بین ۱۰ کشور اول جهان؛

۴- کسب ۳ درصد سهم تولید علم حوزه گیاهان دارویی و فرآورده‌های دارویی گیاهی در عرصه جهانی؛

۵- کسب ۱ درصد سهم ثبت اختراع جهانی در حوزه گیاهان دارویی و فرآورده‌های آن؛

۶- ثبت و تحت پوشش قراردادن کلیه گونه‌های انحصاری و بومی و یا در حال انقراض گیاهان دارویی کشور در سامانه‌های حفاظت ملی؛

۷- کاهش سطح برداشت رسمی و غیررسمی از عرصه‌های طبیعی به ۲۰۰ هزار هکتار در افق ۱۴۰۴؛

۸- افزایش سطح زیر کشت گیاهان دارویی و اسانس‌دار به ۵۰۰ هزار هکتار در افق ۱۴۰۴.

ب- راهبردها

۱- بازنگري، اصلاح، ساده‌سازی و روزآمد کردن قوانین، مقررات و استانداردهای مربوطه در حوزه گیاهان دارویی و فرآورده‌های گیاهی؛

۲- سامان‌دهی نظام آموزش، پژوهش و توسعه فناوری و نوآوری در حوزه گیاهان دارویی و فرآورده‌های گیاهی؛

۳- ترویج، اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی در حوزه گیاهان دارویی و فرآورده‌های گیاهی؛

۴- ایجاد انسجام و همکاری‌های مستمر و مؤثر میان مؤسسات، شرکت‌ها و تشکلهای مرتبط با حوزه گیاهان دارویی اعم از دولتی یا خصوصی؛

۵- گسترش همکاری‌های بین‌المللی در علوم و فناوری‌های حوزه گیاهان دارویی؛

۶- ساماندهی فرآیندها و ساختارهای نظارت و ارزیابی بر کلیه فعالین و فعالیت‌ها در حوزه گیاهان دارویی؛

۷- ساماندهی تولید و توزیع، بازار و صادرات محصولات و خدمات در این حوزه و تجاری‌سازی دستاوردهای علمی و فناوری در آن؛

۸- ساماندهی مدیریت منابع و حفاظت از منابع پایه با تأکید بر توسعه سطح کشت، پرورش، جمع‌آوری و فرآوری صنعتی گیاهان دارویی؛

۹- حفاظت از گونه‌های گیاهی انحصاری کشور و جلوگیری از خروج نمونه و یا اطلاعات مربوط به این گونه‌ها از کشور؛

۱۰- بهره‌گیری بهینه از رهنمودهای اسلامی در عرصه گیاه‌شناسی، تغذیه و بهداشت و درمان.

ج- اقدامات

۱- تهیه و تنظیم آیین‌نامه‌ها، طرح‌ها و لوایح به منظور اصلاح و ساده‌سازی قوانین و ارائه آن‌ها به مراجع ذی‌صلاح

- برای تصویب^۱؛
- ۲- تهیه و تدوین استانداردهای ملی برای محصولات حوزه گیاهان دارویی و صادرات و واردات آن و ارائه آن به مراجع ذیصلاح برای تصویب (۱)؛
- ۳- راه‌اندازی انستیتو تحقیقاتی ملی و مرکز بین‌المللی تحقیق و توسعه در زمینه گیاهان دارویی و فرآورده‌های گیاهی تا سال ۱۴۰۴ (۲)؛
- ۴- ساماندهی اسناد علمی و میراث دانشمندان اسلامی (۲)؛
- ۵- تسریع، تسهیل و الزام‌آور کردن مراحل مربوط به ثبت و انجام تحقیقات و آزمایش‌های بالینی برای داروهای گیاهی (۲)؛
- ۶- ایجاد و توسعه گرایش‌ها، دوره‌ها، رشته‌ها و میان رشته‌های تخصصی حوزه گیاهان دارویی و فرآورده‌های گیاهی با توجه به نیاز کشور و بر اساس آمایش آموزش عالی و پژوهش کشور (۲)؛
- ۷- استفاده از ظرفیت رسانه ملی و حمایت از اطلاع‌رسانی در رسانه‌های عمومی و تخصصی و برگزاری نمایشگاه‌ها و جشنواره‌های ملی و بین‌المللی در حوزه گیاهان دارویی (۳)؛
- ۸- استفاده از ظرفیت آموزش و پرورش برای ترویج اهمیت گیاهان دارویی در سطح آموزش ابتدایی تا متوسطه (۳)؛
- ۹- ساماندهی و ایجاد تشکل‌های قانونی برای ایجاد ارتباط مؤثر و منطقی بین تولیدکنندگان با مصرف‌کنندگان و یا شرکت‌های دارویی، همچنین توسعه صادرات در حوزه گیاهان دارویی و فرآورده‌های گیاهی (۴)؛
- ۱۰- جذب، انتقال و بومی‌سازی علوم و فناوری‌های پیشرفته سایر کشورها در حوزه گیاهان دارویی (۵)؛
- ۱۱- ایجاد نشان تجاری ملی و همچنین نشان‌های تجاری مشترک با سایر کشورها برای صادرات محصولات این حوزه (۵)؛
- ۱۲- رصد و آینده‌نگاری توسعه صنعت داروهای گیاهی (۵)؛
- ۱۳- ساماندهی و توسعه فعالیت‌های اقتصادی مجاز این حوزه مبتنی بر تأییدیه‌های معتبر و ممانعت از فعالیت‌های غیرمجاز (۶)؛
- ۱۴- ایجاد سیستم نظارت بر بازار و مراکز عرضه محصولات و خدمات در حوزه گیاهان دارویی به‌ویژه عطاری‌های سنتی (۶)؛
- ۱۵- حمایت از تجاری‌سازی و تولید صنعتی دستاوردهای بخش گیاهان دارویی و فرآورده‌های گیاهی منطبق بر شاخص‌های مصوب (۷)؛
- ۱۶- حمایت از پابلوت‌های تجاری‌سازی محصولات، روش‌ها و یا فرآیندهای با فناوری بالا و نوآوری‌های تأثیرگذار مرتبط با صنعت گیاهان دارویی و داروهای گیاهی (۷)؛
- ۱۷- برنامه‌ریزی برای پوشش کامل بیمه‌ای داروهای گیاهی ثبت‌شده (۷)؛
- ۱۸- رصد، شناسایی و معرفی بازارها و محصولات داروهای گیاهی و فرآورده‌های گیاهی و طبیعی در سطح ملی و بین‌المللی (۷)؛
- ۱۹- حمایت از تأسیس و ساماندهی مراکز خرید، تهیه و توزیع گیاهان دارویی و داروهای گیاهی و فرآورده‌های گیاهی و بورس گیاهان دارویی (۷)؛
- ۲۰- حمایت از ایجاد مراکز تولید گیاهان دارویی مادری شامل بذر، نشاء، نهال (۷)؛
- ۲۱- حمایت از نوسازی و به‌روزرسانی صنایع مرتبط با فرآوری گیاهان دارویی (۷)؛
- ۲۲- ایجاد مرکز مطالعات بازرگانی بین‌المللی، بسته‌بندی و برندسازی در حوزه گیاهان دارویی و فرآورده‌های گیاهی (۷)؛
- ۲۳- حمایت از توسعه کمی و کیفی کشت انبوه و زراعت آن دسته از گیاهان دارویی که برداشت بی‌رویه از آن‌ها

۱. شماره‌های داخل پرانتز، راهبرد مربوط به آن اقدام را نشان می‌دهد.

به عرصه‌های جنگل و مرتع کشور آسیب می‌زند (۸)؛

۲۴- حمایت از کشت گیاهان دارویی سایر اقلیم‌ها در کشور (۸)؛

۲۵- برنامه‌ریزی برای توسعه کشت و اهلی کردن گونه‌های مهم گیاهان دارویی و دارای ارزش اقتصادی (۸)؛

۲۶- ایجاد بانک اطلاعات گیاهان دارویی و فرآورده‌های گیاهی کشور (۸)؛

۲۷- تقویت و توسعه بانک ژن انواع گونه‌های گیاهان دارویی انحصاری یا در حال انقراض (۹)؛

۲۸- تدوین و اعلام فهرست گیاهان دارویی اولویت‌دار کشور (۹)؛

۲۹- ایجاد مرکز تحقیقات دارویی و فرآورده‌های گیاهی مورد تأیید در قرآن و روایات (۱۰).

تبصره ۱- عرضه داروهای گیاهی انسانی به بازار باید به تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برسد.

تبصره ۲- عرضه داروهای گیاهی دامپزشکی به بازار باید با تأیید سازمان دامپزشکی کشور صورت پذیرد.

۲-۵ حوزه طب سنتی و داروسازی سنتی

الف- اهداف

۱- کسب سهم ۱۰ درصد ارزش بازار بهداشت کشور بر اساس قواعد و مبانی طب سنتی از جمله رعایت اصول شش‌گانه سلامت؛

۲- کسب سهم ۴ درصد ارزش بازار درمان کشور؛

۳- کسب سهم ۲ درصد ارزش بازار داروی کشور توسط محصولات تأیید شده مبتنی بر داروهای طب سنتی؛

۴- پوشش بیمه‌ای مناسب به‌منظور رسیدن به نرخ پرداخت از جیب ۳۰٪ در حوزه طب سنتی؛

۵- ارتقای سطح سلامت جامعه مبتنی بر توسعه طب سنتی و بهره‌گیری از اصول شش‌گانه سلامت و نگرش کل‌نگر؛

۶- کسب رتبه نخست منطقه در رفع نیازهای سلامت و پزشکی در حوزه طب سنتی و صدور خدمات، دانش فنی و فرآورده‌های گیاهی و طبیعی به میزان ۲۰٪ از صادرات خدمات پزشکی کشور؛

۷- افزایش سالیانه ثبت پتنت در این حوزه و رسیدن به ثبت سالیانه ۵۰ پتنت در سال ۱۴۰۴ در زمینه فرآورده‌های طب سنتی.

ب- راهبردها

۱- بازنگری، اصلاح، ساده‌سازی و روزآمد کردن قوانین، مقررات و استانداردهای مربوطه در این حوزه؛

۲- سامان‌دهی و تعیین قلمرو فعالیت‌های طب سنتی در نظام سلامت و نظام آموزش و پژوهش پزشکی کشور؛

۳- فرهنگ‌سازی و اصلاح نگرش جامعه نسبت به جایگاه طب سنتی و استقرار و ترویج روش زندگی و تغذیه سالم بر اساس آموزه‌های این طب؛

۴- اصلاح فرآیندها و ساختارهای نظارت و ارزیابی حوزه طب سنتی؛

۵- ساماندهی و ارتقای ظرفیت علمی-تخصصی، مهارت‌های حرفه‌ای و جایگاه معنوی نیروی انسانی متخصص و

همچنین کتب درسی و منابع مرجع در حوزه طب سنتی و داروسازی سنتی؛

۶- گسترش همکاری‌های علمی و فناوری در سطح بین‌المللی در حوزه طب سنتی؛

۷- گسترش، تسهیل و ساماندهی ارائه خدمات در حوزه طب سنتی؛

۸- پشتیبانی و حمایت مؤثر از تحقیقات بنیادی، توسعه‌ای و کاربردی اولویت‌دار در حوزه طب سنتی و داروسازی سنتی؛

۱. این شش اصل که «سته ضروری» نامیده می‌شود شامل آب و هوا، خوردن و آشامیدن، خواب و بیداری، حرکت و سکون، استفراغ و احتباس و اعراض نفسانی است.

- ۹- توسعه داروسازی سنتی برای پاسخگویی به مصارف داخلی و رفع نیازهای صادراتی؛
- ۱۰- ایجاد و ساماندهی نهادهای مؤثر در حوزه طب سنتی و داروسازی سنتی و حمایت از مؤسسات معتبر مردم‌نهاد در این حوزه؛
- ۱۱- تعمیق و گسترش بنیان‌های معرفتی و فلسفی طب سنتی و ایجاد فرصت‌های عملی برای تعامل فعال و هم‌افزایی طب سنتی و طب مدرن.
- ج- اقدامات
- ۱- هماهنگی و ارتباط‌گیری مستمر با کلیه مراکز قانون‌گذاری و اجرایی به‌منظور پیشنهاد ضوابط و مقررات موردنیاز این بخش (۱)؛
- ۲- بازنگری و تعیین ضوابط و مقررات اعتبارسنجی برای تسهیل تأسیس مراکز آموزشی، پژوهشی و خدماتی طب سنتی (۱)؛
- ۳- حمایت از ایجاد نهادهای استاندارد و معتبر خدمات طب سنتی و داروسازی سنتی (۱)؛
- ۴- تدوین نظام‌نامه ارائه خدمات سلامت توسط دست‌اندرکاران طب سنتی ایران به‌ویژه پزشکان و داروسازان متخصص در این عرصه (۱)؛
- ۵- حمایت از به‌کارگیری خدمات طب سنتی در تمام سطوح نظام ارجاع و پزشک خانواده (۲)؛
- ۶- ارائه «بسته خدمات طب سنتی ایرانی» توسط کلیه تیم‌های پزشکی خانواده به‌عنوان اصلی‌ترین و عمومی‌ترین رکن نظام سلامت کشور به آحاد جامعه (۲)؛
- ۷- تهیه و تدوین محتوای آموزشی مناسب در خصوص مبانی، ارزش‌ها، فرهنگ، آداب و میراث پزشکی سنتی و حمایت از الحاق آن به کتاب‌های درسی آموزش و پرورش (۲)؛
- ۸- طراحی، تدوین و اجرای برنامه توانمندسازی گروه‌های شاخص اجتماعی^۱ در زمینه‌های طب سنتی و داروسازی سنتی به‌منظور ایفای نقش برای آگاه‌سازی عمومی و ترویج آن (۳)؛
- ۹- ترویج آموزه‌های اسلامی (قرآن، عترت) در حوزه سلامت و تغذیه (۳)؛
- ۱۰- ترویج سبک زندگی سالم بر مبنای تعالیم اسلامی منطبق بر طب سنتی، در برنامه‌های آموزش عمومی مردم با استفاده از ظرفیت‌های رسانه ملی، مطبوعات، مساجد و سایر اماکن مذهبی، مراکز سلامتی و سایر اماکن عمومی و سایر روش‌های اطلاع‌رسانی و آگاه‌سازی عمومی (۳)؛
- ۱۱- ترویج رعایت اصول شش‌گانه سلامت مکتب طب سنتی در میان آحاد جامعه (۳)؛
- ۱۲- طراحی و ترویج الگوی سلامت مادر و کودک بر اساس آموزه‌ها و تعالیم اسلامی منطبق بر طب سنتی (۳)؛
- ۱۳- تشکیل بانک اطلاعاتی داروهای سنتی در دسترس و ایجاد سامانه ثبت داروهای سنتی و طبیعی و ارائه اطلاعات دارویی (۳)؛
- ۱۴- تدوین آیین‌نامه نظارت بر فعالیت‌های حوزه طب سنتی با همکاری نهادهای ذی‌ربط دولتی و غیردولتی (۴)؛
- ۱۵- طراحی و استقرار مدل‌های مناسب ارتقای کیفیت، ارزیابی عملکرد، استانداردسازی کلیه فرایندها و خدمات (۴)؛
- ۱۶- نیازسنجی و تعیین ظرفیت نیروی انسانی موردنیاز برای پذیرش از طریق برنامه‌های مصوب (۵)؛
- ۱۷- تربیت نیروی انسانی متخصص با ایجاد گرایش، دوره، رشته و میان رشته‌های تخصصی در زمینه‌های مختلف طب سنتی بر اساس نیاز و با توجه به آمایش آموزش عالی کشور (۵)؛

۱. از قبیل روحانیون، پژوهشگران، هنرمندان و ورزشکاران

- ۱۸- شناسایی و حمایت ویژه از مراکز دانشگاهی ممتاز در عرصه طب سنتی و داروسازی سنتی و اعطای مأموریت‌های ملی به این مراکز در جهت رفع نیازهای نظام سلامت کشور (۵)؛
- ۱۹- استفاده از منابع ایرانی-اسلامی طب سنتی و ترویج آن‌ها (۵)؛
- ۲۰- شناسایی و صیانت و به‌کارگیری میراث معنوی و منابع معتبر علمی ضمنی و تصریحی طب سنتی ایرانی-اسلامی به‌ویژه از طریق هماهنگی بین بخشی با سازمان میراث فرهنگی (۵)؛
- ۲۱- تدوین کتب مرجع، منابع درسی تخصصی و دستورالعمل‌های کاربردی طب سنتی (۵)؛
- ۲۲- استخراج روش‌های درمانی سنتی (در دو حوزه پزشکی و دامپزشکی) و گردآوری منابع شفاهی طب مردمی بر اساس اندوخته‌های طبی فرهنگ‌های متنوع فلات ایران (۵)؛
- ۲۳- توسعه و تقویت دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت و بازآموزی طب سنتی (۵)؛
- ۲۴- تبیین، ترویج و نهادینه‌سازی آموزه‌های مبتنی بر طب سنتی ایرانی-اسلامی در نظام آموزش پزشکی کشور (۵)؛
- ۲۵- ایجاد زمینه مناسب برای بهره‌مندی از اندوخته‌های درمانگران سنتی و انتقال به نسل‌های بعدی (۵)؛
- ۲۶- تصویب و انتشار جهانی منشور «مبانی نظری طب سنتی ایرانی-اسلامی»، به‌منظور درج نام طب سنتی ایرانی-اسلامی به‌عنوان یک مکتب شناخته‌شده هم‌ردیف سایر مکاتب معتبر طب، در متون اصلی بین‌المللی (۶)؛
- ۲۷- برقراری روابط پایدار و همکاری‌های بین‌المللی و کاربردی با مراکز معتبر طب سنتی دنیا، به‌ویژه جهان اسلام (۶)؛
- ۲۸- مطالعات تطبیقی، بین نظام طب سنتی ایرانی-اسلامی با طب سنتی سایر ملل و طب کلاسیک (۶)؛
- ۲۹- برنامه‌ریزی برای بهره‌گیری مؤثر از ظرفیت‌ها، تجربیات و آموزه‌ها و منابع طب سنتی سایر ملل و نیز از ظرفیت‌های طب کلاسیک (۶)؛
- ۳۰- گسترش پوشش بیمه‌ای خدمات طب سنتی با تأکید بر اصل عدالت اجتماعی (۷)؛
- ۳۱- تعرفه‌گذاری خدمات و متناسب‌سازی نرخ خدمات (دولتی و خصوصی) با سایر خدمات سلامت و حمایت بیمه‌ها از این خدمات (۷)؛
- ۳۲- اولویت دادن به خرید محصولات و فرآورده‌های طب سنتی توسط بخش‌های دولتی و خدمات بیمه‌ای این محصولات (۷)؛
- ۳۳- حمایت از سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در تولید و تجاری‌سازی و صادرات محصولات و فرآورده‌های طب سنتی (۷)؛
- ۳۴- تشویق بیمه‌ها به سرمایه‌گذاری در طب سنتی به‌عنوان طب پیشگیری به‌منظور کاهش هزینه‌های درمان (۷)؛
- ۳۵- تولید شناسنامه سلامت در چارچوب مقررات وزارت بهداشت، همراه با اخلاط مزاجی برای افراد جامعه (۸)؛
- ۳۶- تأسیس و تقویت مراکز رشد واحدهای فناوری در عرصه طب سنتی و داروسازی سنتی (حداقل ۲۰ مرکز در سال چشم‌انداز) (۸)؛
- ۳۷- راه‌اندازی حداقل ۵ مجله علمی و پژوهشی به زبان فارسی و بین‌المللی در زمینه دستاوردهای علمی و پژوهشی طب سنتی و کاربرد آن در طب نوین و کلاسیک (۸)؛
- ۳۸- اختصاص حداقل ۵٪ اعتبارات پژوهشی دانشگاه‌های علوم پزشکی به پژوهش‌های طب سنتی و کاربرد آن در طب کلاسیک و نوین (۸)؛
- ۳۹- تأسیس شبکه تحقیقاتی طب سنتی و توسعه فعالیت‌های آن (۸)؛

- ۴۰- طراحی و ارائه آموزش‌های مداوم، کوتاه‌مدت، حین خدمت، به داروسازان در نظام ارائه خدمات طب سنتی (۹)؛
- ۴۱- طراحی، حمایت و تأمین منابع برای تأسیس و توسعه زیرساخت‌های فناوری و تولید و صادرات داروسازی سنتی، فرآورده‌های بهداشتی-آرایشی، مکمل‌ها و فرآورده‌های غذایی بر اساس دانسته‌های طب سنتی (۹)؛
- ۴۲- تأسیس موزه احیای و حفظ آثار و میراث طب سنتی (۱۰)؛
- ۴۳- حمایت از تأسیس، گسترش و توانمندسازی مراکز و مؤسسات معتبر مردم‌نهاد مرتبط با حقوق بیماران و ارتقای سطح مشارکت آن‌ها در تصمیم‌سازی (۱۰)؛
- ۴۴- تدوین، تصویب و اجرای شیوه‌نامه ادغام طب سنتی و داروسازی سنتی در نظام ارائه خدمات سلامتی (۱۱)؛
- ۴۵- ایجاد و حمایت از کرسی نظریه‌پردازی طب سنتی ایرانی-اسلامی (۱۱)؛
- ۴۶- ایجاد گرایش‌های میان‌رشته‌ای در حوزه طب سنتی و داروسازی سنتی و علوم انسانی، علوم اسلامی، علوم اجتماعی (۱۱)؛
- ۴۷- تأسیس پژوهشکده مطالعات معرفتی مبتنی بر بنیادهای نظری-فلسفی طب سنتی ایرانی-اسلامی (۱۱).
- ماده ۶- سازوکار اجرایی نمودن و نظارت بر اجرای سند گیاهان دارویی و طب سنتی**
- ۱- شورای عالی انقلاب فرهنگی وظیفه سیاست‌گذاری کلان، هماهنگی کلان و نظارت کلان بر اجرای این سند را بر عهده دارد.
- ۲- ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور وظیفه رصد اجرای این سند را بر عهده داشته و بازنگری‌های لازم در سند و گزارش کلان مربوطه را در فواصل زمانی مشخص به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه خواهد نمود.
- ۳- ستاد توسعه علوم و فناوری گیاهان دارویی و طب سنتی که از این پس ستاد خوانده می‌شود، وظیفه سیاست‌گذاری اجرایی، راهبری، هماهنگی، پایش شاخص‌ها و ایجاد ارتباطات بین دستگاهی لازم اعم از دولتی و خصوصی را برای گسترش فناوری و صنایع دانش‌بنیان در بخش گیاهان دارویی و طب سنتی در چارچوب این سند، بر عهده دارد. این ستاد دارای یک شورا و یک دبیرخانه است.
- تبصره- دبیرخانه ستاد در معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری مستقر می‌باشد.**
- الف- اعضای شورای ستاد عبارتند از:
- ۱- معاون علمی و فناوری رئیس‌جمهور (رئیس ستاد)؛
  - ۲- وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (نائب رئیس ستاد)؛
  - ۳- وزیر علوم، تحقیقات و فناوری یا معاون ذی‌ربط؛
  - ۴- وزیر جهاد کشاورزی یا معاون ذی‌ربط؛
  - ۵- وزیر صنعت، معدن و تجارت یا معاون ذی‌ربط؛
  - ۶- وزیر کار تعاون و رفاه اجتماعی یا معاون ذی‌ربط؛
  - ۷- رئیس جهاد دانشگاهی؛
  - ۸- رئیس مرکز همکاری‌های فناوری و نوآوری ریاست جمهوری؛
  - ۹- رئیس شورای تخصصی حوزوی؛
  - ۱۰- معاون طب سنتی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛
  - ۱۱- معاون تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛
  - ۱۲- نماینده ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور؛
  - ۱۳- چهار نفر از متخصصین و خبرگان مرتبط، با حکم رئیس ستاد.
- تبصره- متخصصین به مدت ۴ سال منصوب می‌شوند و انتصاب مجدد آن‌ها بلامانع است. دو نفر از متخصصین**

به پیشنهاد وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و با حکم رییس ستاد منصوب می‌شوند.

۱۴- دبیر ستاد

تبصره- دبیر ستاد توسط رئیس ستاد به مدت ۴ سال انتخاب می‌شود و انتصاب مجدد ایشان بلامانع است.

ب- وظایف ستاد به شرح ذیل می‌باشد:

۱- سیاست‌گذاری اجرایی، هماهنگی، پایش، پیگیری ارتباطات بین دستگاهی برای گسترش فعالیت‌ها و رصد اقدامات در حوزه‌های تعریف‌شده در این سند؛

۲- تهیه و تدوین برنامه عملیاتی برای اجرایی‌سازی اقدامات سند در هر سال؛

۳- هدایت و پیگیری تعاملات بین بخش‌های دولتی و خصوصی برای دستیابی به اهداف این سند؛

۴- حمایت مادی و معنوی علمی، اطلاعاتی، تسهیل‌گری از شرکت‌های دانش‌بنیان و نیز از طرح‌های دارای ظرفیت فناوری و تجاری‌سازی؛

۵- حمایت‌های تشویقی از فعالیت‌های علمی و فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان در بخش گیاهان دارویی و طب سنتی مبتنی بر آیین‌نامه‌های مصوب در شورای ستاد؛

۶- بررسی تحولات داخلی و بین‌المللی این بخش به‌منظور دستیابی به اهداف این سند و ارائه پیشنهاد اصلاحات لازم برای بازنگری و به‌روزرسانی سند به ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور؛

۷- ارزیابی مستمر و نظارت بر حسن اجرای برنامه‌های محول شده به دستگاه‌ها و همچنین پایش شاخص‌ها و ارائه گزارش سالانه به ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور.

تبصره- این گزارش شامل میزان تحقق اهداف دو حوزه «گیاهان دارویی و فرآورده‌های گیاهی» و «طب سنتی» و مقادیر شاخص‌های سند و همچنین فرایندها استخراج آن‌ها خواهد بود.

ماده ۴- ستاد موظف است ظرف مدت شش ماه پس از تصویب سند، عناوین شاخص‌های سند را در پنج سرفصل پژوهش و فناوری، آموزش و سرمایه‌انسانی، اقتصادی، سلامت و نیز زیرساختی تدوین نموده و به تأیید ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور برساند.

ماده ۵- دولت موظف است بودجه‌های موردنیاز ستاد را در قالب یک ردیف مستقل در لوایح بودجه سنواری و برنامه‌های توسعه پنج‌ساله پیش‌بینی نماید.

ماده ۶- ساختار تشکیلاتی و شرح وظایف دبیرخانه ستاد، در ستاد تهیه و به تصویب مراجع ذی‌صلاح قانونی خواهد رسید.

ماده ۷- این مصوبه مشتمل بر یک مقدمه، ۷ ماده و ۶ تبصره در جلسه ۷۳۵ مورخ ۹۲/۴/۲۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید و از تاریخ تصویب لازم‌الاجراست و کلیه مصوبات و سیاست‌های قبلی مغایر، لغو و بلااثر خواهد بود.

سند دانشگاه اسلامی

مصوب جلسه ۷۳۵ مورخ ۲۵ تیر ۱۳۹۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مصوبه سند دانشگاه اسلامی که در جلسه ۷۳۵ مورخ ۹۲/۴/۲۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی و بر اساس مصوبه شورای اسلامی شدن دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی به تصویب رسیده است، به شرح ذیل برای اجرا ابلاغ می‌شود:

مقدمه

دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی هر جامعه، معرّف بالاترین سطح از تفکر و علم آن جامعه محسوب می‌شوند و اصول جهان‌بینی و نظام اعتقادی و ارزشی جامعه را در خود متجلی می‌سازند و باتربیت متفکران و دانشمندان

و مدیران آینده در جهت بخشیدن به حرکت‌های گوناگون فکری، اعتقادی، فرهنگی و سیاسی جامعه مؤثر واقع می‌شوند. از اینجا می‌توان گفت که دانشگاه‌های مختلف جهان، علاوه بر اشتراکاتی که به اعتبار دانشگاه بودن، با یکدیگر دارند، به اعتبار تعلق به جوامعی با بینش‌ها و ارزش‌های مختلف، واجد خصوصیات هستند که آن‌ها را از یکدیگر متمایز می‌سازد.

جامعه ایرانی که در انقلاب اسلامی با رویکرد الهی، جهان‌بینی اسلامی را مبنای شوون گوناگون زندگی خود قرارداد، خواهان آن است که آموزش عالی متناسب با مبانی و ارزش‌های اسلامی داشته باشد تا با تربیت متفکران و مدیران بر وفق آن مبانی و معیارها، به ترویج و تعمیم آن‌ها در جامعه اسلامی مبادرت ورزد. احیای هویت تمدنی و پیشرفت جمهوری اسلامی، مستلزم رشد متوازن و همه‌جانبه ابعاد علمی، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی کشور است که در مسیر تعالی آن، آموزش عالی کشور نقش پیشران و موتور محرکه را بر عهده خواهد داشت.

پیرو بیانات رهبر انقلاب و بر اساس مصوبه جلسه ۴۰۲ مورخ ۷۶/۵/۱۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی، شورای اسلامی شدن مراکز آموزشی به‌منظور تدوین، راهبری و نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های لازم برای اسلامی شدن دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی با عنایت به دیدگاه‌های مقام معظم رهبری تشکیل شد. بر اساس آیین‌نامه شورای اسلامی شدن دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی، مصوب جلسه ۴۲۴ مورخ ۷۷/۵/۱۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی، تدوین و پیشنهاد سیاست‌ها و راهبردهای مرتبط با اسلامی شدن اولویت اصلی شورا قرار گرفت. برای تحقق این منظور، شورا به‌منظور ارزیابی دقیق اقدامات و فعالیت‌های گذشته در مورد اسلامی شدن دانشگاه‌ها پرداخته و با شناسایی نقاط قوت و ضعف، زمینه‌های فکری و مطالعاتی لازم برای سیاست‌گذاری دقیق و اصولی و برنامه‌ریزی جامع و واقع‌بینانه را فراهم آورد که نتیجه آن تدوین «سند دانشگاه اسلامی»^۱ در سال ۷۷ گردید.

بنابراین فرایند اسلامی‌سازی دانشگاه‌ها پیشینه‌ای بیش از یک دهه دارد و شاید بتوان گفت اولین سند مدون ملی در راستای تحقق آرمان انقلاب اسلامی است که با مشارکت صاحب‌نظران حوزوی و دانشگاهی، تدوین گردید. پس از گذشت بیش از یک دهه تلاش و تدبیر مدیران و مجریان وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دانشگاه آزاد اسلامی در اجرای سیاست‌های مصوب سند اولیه دانشگاه اسلامی و بررسی آسیب شناسانه مفاد و محصول سند در بازه زمانی سال‌های ۸۹-۷۷ و برخورداری از بلوغ و بالندگی علمی-مدیریتی کشور در عرصه تدوین اسناد کلان ملی و با عنایت به مراعات اقتضائات و شرایط معاصر جامعه اسلامی، ضرورت به‌روز سازی سند و تعیین نسبت و مناسبات آن با اسناد فرادستی و پیرامونی جهت استفاده بهینه از ظرفیت ملی برای دستیابی به اهداف، در مسیر اسلامی سازی دانشگاه‌ها بر متولیان امر محرز گردید.

بر همین اساس در پی تأکید دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی و مصوبه جلسه ۲۱۲ مورخ ۸۹/۱۲/۱۸ اسلامی شدن دانشگاه‌ها، دبیرخانه شورا در سال ۹۱ مأموریت بازنگری و به‌روزرسانی سند را ذیل راهبرد کلان «نهادینه کردن نگرش اسلامی به علم و تسریع در فرایندهای اسلامی شدن نهادهای آموزشی و پژوهشی» و راهبردهای کلان مرتبط «۱۰، ۸، ۶، ۲» نقشه جامع علمی کشور با نگرشی نظام‌واره به ابعاد (فرهنگی- تربیتی، آموزشی، پژوهشی، فناوری و مدیریتی) دانشگاه اسلامی^۲ به انجام رساند.

بنابراین با استفاده از تجربیات گذشته و آینده‌پژوهی با طراحی و رویکردهای علمی و تحلیلی با تشکیل

۱- اسلامی شدن دانشگاه‌ها و تعریف دانشگاه اسلامی در این سند بر اساس دیدگاه و رهنمودهای حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری تنظیم شده است.

۲- در این سند منظور از «دانشگاه اسلامی» دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی- پژوهشی وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دانشگاه آزاد اسلامی بوده و به تعبیر دیگر نظام آموزش عالی مراد می‌باشد.

کارگروه‌های چهارگانه تخصصی و همکاری صمیمانه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی، نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها، جهاد دانشگاهی، کمیسیون حوزوی، شورای فرهنگی-اجتماعی زنان و با مشارکت فعال نخبگان و کارشناسان دانشگاهی و حوزوی و مشارکت دانشگاه‌های کشور از طریق ارتباطات مستقیم و مجازی سند مذکور همسو با اسناد فرادستی تدوین گردید^۱ و در جلسات فشرده به تصویب شورای اسلامی شدن دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی رسید.

فصل اول - مأموریت

دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی هر جامعه نماد بالاترین سطح علم و فرهنگ آن جامعه محسوب می‌شوند؛ بنابراین آموزش عالی کشور بایستی، مبدأ تحولات علم و فرهنگ باشد. احیای هویت تمدنی و پیشرفت جمهوری اسلامی، مستلزم رشد متوازن و همه‌جانبه ابعاد علمی، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی کشور است که در مسیر تعالی آن، آموزش عالی کشور نقش پیشران و موتور محرکه را بر عهده خواهد داشت.

آموزش عالی کشور رسالت‌های مختلفی در ابعاد فرهنگی- تربیتی، آموزشی، پژوهش و فناوری و مدیریتی بر عهده دارد که بایستی آن‌ها را به‌صورت نظام‌واره لحاظ نمود که مهم‌ترین آن‌ها عبارتند از:

- تربیت متخصصین متعهد، خلاق، متخلق، ماهر و کارآفرین؛
- تولید، انتقال و انتشار علم و فناوری در خدمت نیازهای جامعه اسلامی؛
- ساختاری کارآمد و اثربخش با تعامل سازنده و اثرگذار در سطوح ملی، منطقه‌ای و فراملی.

فصل دوم - اصول و مبانی

۱- حاکمیت اصول اعتقادی، احکام و اخلاق اسلامی در تمامی ابعاد دانشگاه
 نهادینه‌سازی اصول، معارف، شریعت و اخلاق اسلامی و توجه به فرهنگ امامت، ولایت و انتظار در تمامی ابعاد دانشگاه اسلامی

۲- خردورزی و عقلانیت

تقویت عقلانیت، خردورزی و خلاقیت در میان دانشگاهیان در پرتو تعالیم اسلامی و توجه به همسویی مفاهیم و حیوانی، عقلانی و تجربی

۳- قدسی بودن علم و محیط‌های علمی

توجه به قداست علم و فضای آموزش عالی و تلقی عبادت از تعلیم و تعلم و تکریم عالم و متعلم

۴- تقدم تزکیه بر تعلیم

اولویت دادن به تربیت و تهذیب روحی و تعالی معنوی سرمایه انسانی دانشگاه و محوریت داشتن تزکیه در محتوای آموزشی و پژوهشی و تنظیم ساختارهای دانشگاه

۵- تعهد به آرمان‌های انقلاب اسلامی

برخورداری از بینش و بصیرت دینی و سیاسی و ایفای نقش در عرصه‌های مختلف و حضور فعال در صحنه و تقویت دل‌بستگی به‌نظام و وفاداری به ارزش‌ها و صبر و پایداری در جهت تحقق آرمان‌های انقلاب اسلامی

۶- جهاد علمی و ارتقای اعتمادبه‌نفس ملی و تولید علم نافع و توسعه نهضت نرم‌افزاری

ارتقای خودباوری علمی و رهایی از وابستگی علمی، تولید و توسعه علم نافع، کارآمد و بومی در جهت تأمین آرمان‌های نظام به‌منظور پیشرفت و خودکفایی علمی- فناوری و ترویج آزاداندیشی و تضارب آرا در میان دانشگاهیان

۷- تقدم منافع ملی و مصالح عمومی بر منافع فردی و گروهی و اهتمام بر وحدت ملی

مقدم داشتن منافع نظام بر منافع شخصی و گروهی و ایفای نقش مؤثر دانشگاه در حفظ مصالح نظام و تأمین

۱- شایان ذکر است کلیات، اصطلاحات و مدل‌های مفهومی و سایر مباحث تکمیلی در نسخه پیوست ارائه شده است.

منافع عمومی و وحدت ملی و در خدمت جامعه بودن دانشگاه‌ها

۸- تمدن‌سازی دانشگاه‌ها

تولید دانش و فرهنگ تمدنی با رویکرد اسلامی و آینده‌پژوهانه و تأثیرگذار و الگو برای دانشگاه‌های جهان و احراز مرجعیت علمی

۹- وحدت حوزه و دانشگاه

وحدت در هدف و تعامل و همکاری همه‌جانبه؛ علمی، سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و هنری حوزه و دانشگاه

۱۰- عدالت محوری در تمامی شؤون دانشگاه

توزیع و بهره‌مندی عادلانه از امکانات آموزش عالی در نظامات چهارگانه با تأکید بر عدالت آموزشی

۱۱- تعادل و هماهنگی در نظامات چهارگانه دانشگاه

ایجاد توازن هدفمند و یکپارچگی در نظام‌های چهارگانه دانشگاه؛ فرهنگی - تربیتی، آموزشی، پژوهشی - فناوری و مدیریتی

۱۲- ارتقای جایگاه هدایت‌گر خانواده در تعالی بخشی علمی و فرهنگی دانشجویان

تقویت بنیان خانواده و گزینش بومی با تأکید بر مسؤلیت پایان‌ناپذیر خانواده در امر تعلیم و تربیت با احترام به هویت دانشجوی

۱۳- اعتلای فرهنگی فضای عمومی دانشگاه

انضباط بخشی و اعتلای فرهنگی - تربیتی فضای عمومی دانشگاه‌ها و رعایت شؤونات محیط علمی و تعظیم شعائر در دانشگاه‌ها بر اساس فرهنگ اسلامی

۱۴- اهتمام به ملازمت پیوستگی دو نظام آموزش عالی و آموزش عمومی

ایجاد پیوستگی در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی میان دو دوره آموزش عمومی و آموزش عالی به‌منظور تداوم فرایند فعالیت‌های تعلیم و تربیت

فصل سوم - چشم‌انداز نظام آموزش عالی در افق ۱۴۰۴

«برخوردار از دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌های پیشگام در عرصه تولید دانش تمدنی و تبیین و توسعه فرهنگ جهانی اسلام و پیشتاز در گسترش مرزهای دانش و علوم کاربردی و کارآمد مبتنی بر نگرش وحیانی به‌منظور کسب مرجعیت علمی و فرهنگی در منطقه و جهان اسلام و دارای اساتید عالم، متدین، عدالت‌خواه و آزاداندیش تربیت‌یافته در مکتب اسلام و انقلاب، مسؤلیت‌پذیر در عرصه‌های سیاسی، اجتماعی و اقتصادی با توانایی تربیت متخصصانی متدین و متعهد و دانشمندی برتر»

دانشگاه اسلامی در افق ۱۴۰۴ با اتکال بر قدرت لایزال الهی و در راستای احیای تمدن اسلامی - ایرانی دارای چشم‌اندازهای بخشی ذیل خواهد بود:

۱- چشم‌انداز فرهنگی و تربیتی:

«خردورز، آزاداندیش و خلاق»، «با اعتمادبه‌نفس علمی و ملی بالا و تأمین‌کننده استقلال علمی و خودکفایی کشور»، برخوردار از «هویت تمدن‌ساز اسلامی - ایرانی»، «الهام‌بخش در جهان اسلام»، «متعهد به آرمان‌های انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی»، «پرورش‌دهنده نخبگانی عالم، معتقد، متشرع و متخلق و مهذب» و «تجلی‌بخش الگوی سبک زندگی اسلامی - ایرانی»

۲- چشم‌انداز آموزشی:

«برخوردار از اساتید عالم، متدین، انقلابی، محقق و مولد علم نافع، کارآمد و منطبق بر آموزه‌های دینی و وحیانی، عدالت‌خواه و آزاداندیش تربیت‌یافته در مکتب اسلام و انقلاب، مسؤلیت‌پذیر در عرصه‌های سیاسی، اجتماعی و

اقتصادی با توانایی تربیت دانش‌آموختگانی متخصص، متعهد، خلاق و کارآفرین، تولیدکننده محتوای آموزشی منطبق بر دین، عدالت محور، معتقد به نورانیت و قدسیت علم و تکریم عالم و متعلم»
۳- چشم‌انداز پژوهش و فناوری:

پیش‌تاز در عرصه «تولید و گسترش مرزهای دانش و علوم کاربردی و کارآمد مبتنی بر آموزه‌های دینی و وحیانی» با «مرجعیت علمی و فرهنگی در جهان اسلام» و «پیش‌تاز نهضت نرم‌افزاری» با توانایی جذب و تربیت محققانی نوآور و توانمند در حل و تحلیل چالش‌های علمی و بین‌المللی و دانشمندی برتر در عرصه‌های موردنیاز کشور و منطقه و تعامل با حوزه
۴- چشم‌انداز مدیریتی:

«متوازن و نظام‌مند»، «عدالت‌محور و کارآمد»، «در خدمت مصالح عمومی و منافع ملی»، «کارآفرین، ارتقا دهنده بعد علمی، مهارتی و اخلاقی سرمایه‌های انسانی»، «دارای شاخص و استانداردهای بومی» و «پویا و بانشاط»

فصل چهارم - اهداف کلان^۱

- ۱- تعمیق و نهادینه‌سازی معارف و آموزه‌های اسلامی در دانشگاه‌ها؛
- ۲- تحقق آرمان‌ها و ارزش‌های انقلاب اسلامی؛
- ۳- تولید دانش تمدنی به‌ویژه علوم انسانی - اسلامی؛
- ۴- تعمیق خردورزی و عقلانیت و تقویت روحیه آزاداندیشی و خلاقیت در دانشگاه‌ها؛
- ۵- دستیابی دانشگاه‌ها به اقتدار علمی، فرهنگی و اقتصادی در جهان اسلام و منطقه؛
- ۶- توسعه عدالت آموزشی با توجه به آمایش سرزمین؛
- ۷- توسعه تعامل علمی در عرصه‌های بین‌المللی و دستیابی به مرجعیت علمی و فرهنگی در منطقه و جهان اسلام؛

۸- گسترش تعامل حوزه و دانشگاه؛

۹- تحقق سبک صحیح زندگی اسلامی؛

۱۰- ارتقای مستمر و نظام‌مند بعد علمی، مهارتی و اخلاقی دانشگاهیان؛

۱۱- مشارکت حداکثری دانشگاه‌ها در تمدن‌سازی نوین اسلامی؛

۱۲- احیا و ارتقای نقش خانواده در فرایند تعلیم و تربیت.

فصل پنجم - نظام فرهنگی - تربیتی

راهبرد ۱

تبیین و طراحی نظام جامع فرهنگی - تربیتی دانشگاه‌ها مبتنی بر آموزه‌های اسلامی و هماهنگی دیگر نظامات^۲ دانشگاهی با آن اقدامات:

۱-۱- طراحی، تدوین و تحقق نظام جامع فرهنگی تربیتی بر اساس مبانی، اصول، اهداف، مراحل و روش‌های فرهنگ و تربیت اسلامی؛

۲-۱- تدوین آیین‌نامه هماهنگ‌کننده و انسجام‌بخش دیگر نظامات دانشگاهی با نظام جامع فرهنگی - تربیتی در محیط دانشگاه؛

۳-۱- ایجاد جایگاه سازمانی مناسب و کارآمد برای تحقق نظام جامع فرهنگی - تربیتی در دانشگاه‌ها متناسب

۱- در اسناد پیوستی بر اساس چشم‌اندازهای بخشی و اهداف کلان، اهداف عملیاتی تدوین خواهد شد.

۲- نظام «آموزشی»، نظام «پژوهش و فناوری» و نظام «مدیریتی»

با محیط دانشگاه.

راهبرد ۲

بازنگری و تبیین فلسفه تعلیم و تعلم و متعالی‌سازی انگیزه تدریس و تحصیل در دانشگاهیان
اقدامات:

- ۱-۲- بازتدوین فلسفه تعلیم و تعلم؛
- ۲-۲- تدوین فلسفه تعلیم و تعلم ناظر به رشته‌های مختلف دانشگاهی؛
- ۳-۲- گفتمان‌سازی فلسفه تعلیم و تعلم؛
- ۴-۲- الگوسازی از شخصیت‌ها و مفاخر علمی - فرهنگی کشور.

راهبرد ۳

تبیین و طراحی نظام رتبه‌بندی فرهنگی - تربیتی اسلامی دانشگاه‌ها به‌منظور ایجاد فضای رقابتی
اقدامات:

- ۱-۳- طراحی، تدوین و بهینه‌سازی مؤلفه‌ها، شاخص‌ها، ساختار و کارکرد نظام رتبه‌بندی فرهنگی - تربیتی با نگرش اسلامی؛
- ۲-۳- تدوین آیین‌نامه رتبه‌بندی فرهنگی - تربیتی دانشگاه‌ها و بازتعریف تخصیص بودجه و ظرفیت‌های دانشگاه‌ها بر اساس آن؛
- ۳-۳- ایجاد نهاد رتبه‌بندی و نظارت و ارزیابی دانشگاه‌ها در سطح ملی به‌صورت فرادستگاهی در جهت افزایش فضای رقابتی میان دانشگاه‌ها.

راهبرد ۴

تبیین نقش تربیتی و اخلاقی استادان و تکریم مقام ایشان
اقدامات:

- ۱-۴- تدوین شاخص‌های تکریم و فرایند شناسایی و انتخاب اساتید الگو؛
- ۲-۴- تجلیل از اساتید منتخب علمی، فرهنگی و سیاسی در محیط دانشگاه؛
- ۳-۴- ترغیب اساتید به مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی - تربیتی و اجتماعی؛
- ۴-۴- ترویج نقش و جایگاه تربیتی و اخلاقی اساتید و نهادینه‌سازی آن در جامعه؛
- ۵-۴- تقویت جایگاه هم‌اندیشی اساتید و ارتقای ظرفیت آن در حل مسائل کلان نظام و طراحی سازوکار تعامل اساتید با مسؤولین دستگاه‌ها و مسؤولین ارشد نظام؛
- ۶-۴- تقویت نقش «استاد مشاور» به‌منظور تسری نقش اساتید از حوزه‌های آموزشی به حوزه‌های فرهنگی - تربیتی؛
- ۷-۴- تدوین اخلاق حرفه‌ای اسلامی اساتید.

راهبرد ۵

احیای هویت تمدن ساز اسلامی - ایرانی با ارتقای روحیه خودباوری و نفی انفعال و خودباختگی در مقابل تمدن غرب
اقدامات:

- ۱-۵- تبیین ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های هویت تمدن اسلامی - ایرانی و مواجهه انتقادی با دیگر تمدن‌ها؛
- ۲-۵- تدوین نقشه راه مشارکت فعال اساتید، نخبگان و دانشجویان در پروژه‌های ملی و تمدنی و فراهم کردن سازوکار حمایت از ایشان؛

۳-۵- ایجاد سازوکار کارآمد به منظور پژوهش مستمر و رصد تحولات تمدن غرب و غرب‌شناسی با هدف تعامل انتقادی با آن بر اساس معیارهای عقلانیت اسلامی؛

۴-۵- توسعه نظریه‌پردازی و طراحی برنامه‌های آموزشی و پژوهشی در جهت تبیین دستاوردهای انقلاب اسلامی و دفاع مقدس؛

۵-۵- تدوین سازوکار فرهنگ‌سازی برای ارتقای منزلت نخبگان و توجه به نخبه‌پروری؛

۶-۵- مطرح کردن دستاوردهای دانشمندان اسلامی- ایرانی قدیم و جدید در متون درسی؛

۷-۵- حمایت، تشویق و الگوسازی از شخصیت‌ها، مفاخر فرهنگی و تجلیل از مقام شهدای علم و فناوری.

راهبرد ۶

تعمیق بینش، بصیرت و افزایش نشاط سیاسی- فرهنگی و انقلابی دانشگاهیان
اقدامات:

۱-۶- تبیین و ترویج اندیشه‌های سیاسی و فرهنگی حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری؛

۲-۶- طراحی و تدوین دوره‌های دانش‌افزایی در سطوح مختلف (اساتید، دانشجویان و کارکنان)؛

۳-۶- گسترش و تعمیق نهضت نرم‌افزاری در جهت تدوین نظریه‌های اجتماعی و سیاسی مبتنی بر بینش انقلابی- اسلامی؛

۴-۶- حمایت از جلسات نقد، مناظره و کرسی‌های آزاداندیشی در جهت افزایش نشاط سیاسی دانشگاه‌ها؛

۵-۶- حمایت و ساماندهی مؤسسات و مراکز مطالعاتی- تحقیقاتی به منظور تولید و استفاده بهینه از محصولات آنان در حوزه انقلاب اسلامی و استکبارستیزی؛

۶-۶- ارزیابی مستمر وضعیت سیاسی- فرهنگی دانشگاهیان و اصلاح و ارتقای ضوابط فعالیت‌های سیاسی و فرهنگی.

راهبرد ۷

تقویت منطق خردورزی و روحیه آزاداندیشی، پرسشگری و پاسخگویی و نقدپذیری در فضای عمومی و علمی دانشگاه‌ها
اقدامات:

۱-۷- تأمین زیرساخت‌های حقوقی لازم جهت توسعه آزاداندیشی و بازنگری در قوانین موجود با هدف حمایت از روحیه خردگرایی و آزاداندیشی و پرسشگری؛

۲-۷- برنامه‌ریزی و تدوین ضوابط و مقررات جامع جهت ممانعت از مداخلات برون دانشگاهی در مقوله آزاداندیشی، خردورزی و پرسشگری؛

۳-۷- حمایت، تقویت و توسعه کرسی‌های آزاداندیشی، نقد و مناظره و تدوین سیاست‌های تشویقی؛

۴-۷- برنامه‌ریزی برای ابداع روش‌های نوین در عرصه آزاداندیشی و خردورزی؛

۵-۷- طراحی و اجرای دوره‌های آموزشی و توجهی برای متولیان و برگزارکنندگان کرسی‌های آزاداندیشی در دانشگاه‌ها.

راهبرد ۸

ارتقای تعامل حوزه و دانشگاه با تأکید بر حل مشکلات فرهنگی- سیاسی و اجتماعی جامعه
اقدامات:

۱-۸- ایجاد سازوکار و ساختار کارآمد وحدت حوزه و دانشگاه و تقویت نهادها و مراکز موجود؛

- ۲-۸- شناسایی زمینه‌های همکاری مشترک و تعیین اولویت‌های همکاری حوزه و دانشگاه در جهت رفع نیازهای جامعه و حل مسائل کلان فرهنگی، سیاسی و اجتماعی؛
- ۳-۸- حمایت از حضور علمی، فرهنگی - سیاسی و اجتماعی حوزویان و دانشگاهیان در مراکز علمی یکدیگر؛
- ۴-۸- معرفی اسوه‌های علمی، فرهنگی - سیاسی و اجتماعی حوزه و دانشگاه به یکدیگر؛
- ۵-۸- آسیب‌شناسی تعامل حوزه و دانشگاه و بررسی راهکارهای ارتقای آن؛
- ۶-۸- حمایت و توسعه حوزه‌های علوم اسلامی دانشگاهیان و استفاده از ظرفیت آن‌ها در جهت ارتقای سطح آموزش عالی کشور.

راهبرد ۹

تبیین و ترویج نواندیشی دینی در زمینه‌های موردنیاز دانشگاهیان و نخبگان با سازمان‌دهی ظرفیت‌های حوزوی و دانشگاهی

اقدامات:

- ۱-۹- تعریف و تبیین مؤلفه‌های هستی‌شناسی، ارزش‌شناسی، معرفت‌شناسی و انسان‌شناسی نواندیشی دینی؛
- ۲-۹- تعریف و تبیین جایگاه و منزلت عقل و وحی در نظام فکری - دینی؛
- ۳-۹- تبیین رابطه علم و دین در خدمات متقابل هر دو در شکوفایی تمدن اسلامی - ایرانی؛
- ۴-۹- زمینه‌سازی فرهنگی و اجتماعی برای نواندیشی دینی و حمایت از تولید ادبیات نو در این زمینه؛
- ۵-۹- معرفی، الگوسازی و حمایت از چهره‌های خلاق و نواندیش دینی؛
- ۶-۹- ترویج عقلانیت و حکمت اسلامی در جهت ارتقای خردورزی و دین‌باوری؛
- ۷-۹- ترویج اسلام ناب محمدی و مقابله با آفت‌های التقاط، تحجر، سطحی‌نگری، خرافه‌گرایی، بدعت و عرفان‌های نوظهور.

راهبرد ۱۰

افزایش روحیه نشاط، امید و پویایی در دانشگاهیان و مدیریت زمان جهت بهره‌وری بهینه از سرمایه عمر با بهره‌گیری از آموزه‌های اسلامی

اقدامات:

- ۱-۱۰- تفسیر و تبیین جامع از شادی و نشاط و ارائه الگوی مطلوب؛
- ۲-۱۰- ایجاد سازوکار تقویت نشاط و امید به آینده؛
- ۳-۱۰- آموزش مدیریت زمان و کسب مهارت‌های لازم جهت استفاده بهینه از وقت و عمر؛
- ۴-۱۰- تقویت تشکل‌های دانشجویی به‌منظور مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های دانشگاهی؛
- ۵-۱۰- شناسایی و بهره‌مندی از ظرفیت‌های دانشگاهی و غیردانشگاهی به‌منظور افزایش روحیه نشاط و پویایی؛
- ۶-۱۰- ترویج ورزش با تأکید بر ورزش همگانی و توسعه امکانات ورزشی در دانشگاه‌ها؛
- ۷-۱۰- نهادینه‌سازی فرهنگ مطالعه، کار، تلاش و فعالیت‌های جهادی.

راهبرد ۱۱

ارتقای روحیه قانون‌مداری، مسؤولیت و نظم‌پذیری و التزام به اخلاق حرفه‌ای اسلامی

اقدامات:

- ۱-۱۱- تعریف و تبیین مبانی و شاخص‌های قانون‌مداری، مسؤولیت و نظم‌پذیری و اخلاق حرفه‌ای اسلامی؛
- ۲-۱۱- تدوین مرام‌نامه و منشور مسؤولیت‌های فرهنگی - اجتماعی و منشور اخلاق حرفه‌ای اسلامی دانشگاهیان؛
- ۳-۱۱- آسیب‌شناسی روندهای مشارکتی موجود و طراحی و استقرار نظام مشارکت دانشگاهیان؛

- ۴-۱۱ - زمینه‌سازی و استفاده حداکثری از ظرفیت‌ها و توان دانشجویان در همکاری برای اداره امور دانشگاه؛
- ۵-۱۱ - ایجاد زمینه آموزش و تعیین مشوق‌ها در جهت تقویت روحیه مسؤلیت و نظم‌پذیری و قانونمندی دانشگاهیان در مسائل اجتماعی، ملی و بین‌المللی؛
- ۶-۱۱ - ایجاد زمینه و ساختار کارآمد و توسعه هدفمند کانون‌های فرهنگی، سیاسی و اجتماعی جهت همکاری بین‌تشکیلی دانشگاه‌ها؛
- ۷-۱۱ - زمینه‌سازی و ارتقای انگیزه و روحیه مشارکت‌جویی دانشگاهیان و توسعه قابلیت‌های اجتماعی و مهارت‌های ارتباطی و گروهی ایشان.

راهبرد ۱۲

تعامل اثربخش فرهنگی، اجتماعی و سیاسی دانشگاه‌های کشور با دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی دیگر کشورها به‌ویژه در جهان اسلام و افزایش سهم تأثیرگذاری بر آنها اقدامات:

- ۱-۱۲ - شناسایی و استفاده از ظرفیت‌های دانشگاه‌ها و نهادها در حوزه فعالیت‌های فرهنگی، سیاسی و اجتماعی در عرصه بین‌المللی؛
- ۲-۱۲ - ایجاد ساختارهای کارآمد و اثربخش جهت توسعه هماهنگی و هم‌افزایی فرهنگی، اجتماعی و سیاسی در عرصه بین‌المللی؛
- ۳-۱۲ - طراحی سازوکارهای هم‌اندیشی و تعامل نخبگان فرهنگی دانشگاه‌های جهان در جهت تحقق جبهه متحد آزاداندیشان استکبارستیز و مبارزه با آپارتاید علمی و سیاسی و صهیونیسم بین‌المللی و حمایت از مستضعفین به‌ویژه ملت فلسطین؛
- ۴-۱۲ - توسعه تعامل با دانشگاه‌های جهان اسلام و استفاده مؤثر از تعاملات علمی - بین‌المللی در جهت مشارکت فعال و مؤثر در عرصه‌های فرهنگی - سیاسی و اجتماعی و کسب تجربیات بین‌المللی؛
- ۵-۱۲ - حمایت از شبکه‌های دانشگاهی مردم‌نهاد در جهان اسلام در جهت حمایت از بیداری اسلامی به‌ویژه اتحادیه جهانی اساتید مسلمان دانشگاه‌ها و سایر تشکل‌های بین‌المللی اساتید؛
- ۶-۱۲ - توسعه فعالیت‌های علمی بین‌المللی از طریق افزایش سهم دانشگاه‌ها با محوریت بیداری اسلامی؛
- ۷-۱۲ - حمایت از فعالان و فعالیت‌های فرهنگی، سیاسی و اجتماعی دانشگاهیان جهان منطبق با آرمان‌های انقلاب اسلامی.

راهبرد ۱۳

گسترش فرهنگ جهاد، ایثار، شهادت و ترویج ارزش‌های دفاع مقدس و زمینه‌سازی برای خدمت‌رسانی به مستضعفین در دانشگاه‌ها اقدامات:

- ۱-۱۳ - تدوین مؤلفه‌ها، شاخص‌ها و ارزش‌های دفاع مقدس، فرهنگ جهادی و روحیه بسیجی؛
- ۲-۱۳ - تدوین دستاوردهای علمی و فرهنگی دفاع مقدس و انقلاب اسلامی و استفاده در متون و برنامه‌های درسی؛
- ۳-۱۳ - ترویج فرهنگ جهادی و تفکر بسیجی و زمینه‌سازی برای مشارکت حداکثری همه دانشگاهیان در برنامه‌های جهادی و خدمت‌رسانی به محرومین و مستضعفین در عرصه‌های ملی و بین‌المللی؛
- ۴-۱۳ - توسعه فعالیت‌های علمی، فرهنگی، ادبی و هنری در حوزه‌های دفاع مقدس و تکریم مقام والای شهیدان؛
- ۵-۱۳ - معرفی و تکریم جانبازان و ایثارگران و چهره‌های حماسه‌ساز دفاع مقدس و بسیجیان موفق در عرصه‌های

علمی و فرهنگی به‌عنوان الگو برای نسل جوان دانشگاهی.

راهبرد ۱۴

نهادینه‌سازی فرهنگ عفاف و حجاب، ساماندهی فضای عمومی دانشگاه‌ها و حفظ شوون محیط علمی دانشگاه اقدامات:

۱-۱۴- گسترش فرهنگ عفاف و حجاب با تأکید بر اجرای ضوابط، تکمیل و متناسب‌سازی آن با مقتضیات دانشگاهی و مراکز آموزشی و نظارت بر حُسن اجرا؛

۲-۱۴- ایجاد سازوکار ترویج، اجرا و به‌روزرسانی طرح انطباق و بازنگری و کارآمد سازی شاخص‌ها و مراعات اصول آن در فرایند اعتباربخشی بیمارستان‌ها و مراکز بهداشتی؛

۳-۱۴- اجرای دقیق و به‌روزرسانی استانداردها و آیین‌نامه‌های پوشش و رفتار حرفه‌ای در محیط‌های آموزش و درمان دولتی و غیردولتی؛

۴-۱۴- حمایت از پژوهش‌ها و فعالیت‌های علمی و کاربردی در زمینه عفاف و حجاب در دانشگاه‌ها؛

۵-۱۴- تشویق دانشگاهیان فعال دارای نوآوری و ابتکار در جهت ترویج و زمینه‌سازی فرهنگ عفاف و حجاب؛

۶-۱۴- بازنگری و بهسازی در طراحی فضاها و بهینه‌سازی خدمات دانشگاه با هدف کاهش اختلاط غیرضروری دختر و پسر؛

۷-۱۴- بهسازی محیط‌های درمانی بر اساس معماری اسلامی - ایرانی به‌منظور ارتقای سلامت معنوی؛

۸-۱۴- ترغیب و حمایت از تأسیس و گسترش دانشگاه‌های ویژه دختران و پسران با رعایت عدالت و کیفیت آموزشی و حق انتخاب داوطلبانه خانواده‌ها؛

۹-۱۴- تبیین و تدوین منشور حقوق بیمار و تکریم آن در فرایند آموزش و درمان و رعایت احکام شرعی و آداب اسلامی؛

۱۰-۱۴- استفاده از فرصت‌های متون درسی مرتبط، جهت تبیین فلسفه، ارزش و موازین شرعی حجاب و عفاف با تأکید بر نتایج فردی و اجتماعی در محیط دانشگاه؛

۱۱-۱۴- حمایت از طراحی، تولید، تأمین و دسترسی آسان به پوشش متناسب با ارزش‌های اسلامی جهت توسعه فرهنگ عفاف و حجاب؛

۱۲-۱۴- تبیین آثار مثبت و سازنده حجاب و عفاف در رشد علمی و اخلاقی جامعه در جهت اقناع جوانان دانشجو و درونی سازی حجاب و آگاهی بخشی در مورد آثار و پیامدهای منفی ترویج اخلاق جنسی غربی؛

۱۳-۱۴- ایجاد سازوکار اثربخش جهت ترویج و توسعه فرهنگ امربه‌معروف و نهی از منکر متناسب با شوونات دانشگاه اسلامی؛

۱۴-۱۴- ساماندهی و سیاست‌گذاری فرایند جذب دانشجویان مستعد، ارزشی و محجبه خارجی به‌ویژه از جهان اسلام و ارتقای وضعیت فرهنگی و سیاسی آنان.

راهبرد ۱۵

اولویت دادن به پذیرش بومی دانشجویان و تقویت ارتباط دانشگاه با خانواده

اقدامات:

۱-۱۵- طراحی و تدوین نظام تعامل خانواده و دانشگاه و تقویت زیرساخت‌های ارتباط بین دانشگاه و خانواده با تأکید بر فضای مجازی؛

۲-۱۵- بازنگری در نظام پذیرش دانشجو بر مبنای سند آمایش در راستای تقویت بومی گزینی؛

۳-۱۵- ارتقای سطح کیفی دانشگاه‌های بزرگ استانی جهت حفظ نخبگان در استان‌های خود؛

۱۵-۴- اطلاع‌رسانی از وضعیت تحصیلی دانشجویان به خانواده‌ها و ارتقای دانش و بینش و به‌ویژه مسؤلیت پایان‌ناپذیر تربیتی والدین در قبال فرزندان دانشجو.

راهبرد ۱۶

اهتمام بر اصل خانواده‌محوری و ترویج و تسهیل ازدواج دانشجویی و تبیین موازین دینی و اخلاقی ارتباط مشروع و برقراری محرمیت حسب شرایط و مقتضیات در جهت رفع نیازهای معقول و واقعی دانشجویان اقدامات:

۱-۱۶- تبیین اخلاق جنسی از دیدگاه اسلام و ارائه راه‌حل‌های اسلامی و اخلاقی برای روابط سالم دانشجویان در فضاهای دانشگاهی و برنامه‌ریزی برای رفع اختلالات غیرضروری در محیط‌های علمی و دانشگاهی؛
۲-۱۶- تدوین متون درسی جهت طرح مباحث مرتبط با نیازها و مقتضیات زندگی مشترک و اصلاح و بازنگری متون مغایر با آن؛

۳-۱۶- تقویت فرهنگ مشاوره و توسعه نهادهای مشاوره اخلاقی و دینی دانشجویان و برگزاری دوره‌های آموزشی متناسب با سبک زندگی اسلامی؛

۴-۱۶- آسیب‌شناسی و پیش‌ازدواج‌های دانشجویی و یافتن راهکارهایی برای توسعه و ترویج آن؛

۵-۱۶- تهیه و تدوین پیوست فرهنگی خانواده محور در رشته‌های مختلف؛

۶-۱۶- تشویق و ترغیب ازدواج دانشجویی با رعایت اصل سادگی و الگوسازی آیین ازدواج آسان و آگاهانه؛

۷-۱۶- شناسایی و هماهنگی نهادهای اشخاص و دستگاه‌های اجرایی برای تأمین امکانات و منابع موردنیاز برای ازدواج دانشجویی؛

۸-۱۶- حمایت و تشویق دانشجویان متأهل و دارای فرزند در راستای ارتقای تحصیلی آنان.

راهبرد ۱۷

تبیین و ترویج سبک زندگی اسلامی ایرانی با رویکرد تمدن‌سازی نوین اسلامی اقدامات:

۱-۱۷- آسیب‌شناسی سبک زندگی موجود و طراحی، تبیین و ترویج سبک زندگی اسلامی- ایرانی و عناصر آن با تأکید بر سبک زندگی دانشگاهیان بر مبنای تمدن‌سازی نوین اسلامی؛

۲-۱۷- ایجاد سازوکار استفاده از ظرفیت متون درسی، منابع آموزشی و فعالیت‌های فرهنگی به‌منظور تقویت معرفت، باور و عمل به سبک زندگی اسلامی- ایرانی در دانشگاه؛

۳-۱۷- تقویت فضایل اخلاقی و حرفه‌ای مدیران و اعضای هیأت علمی و تحکیم نقش الگویی آنان در زمینه سبک زندگی اسلامی- ایرانی؛

۴-۱۷- ایجاد زمینه برای ایفای نقش مثبت دانشگاه‌ها به‌ویژه اساتید در تبیین و ترویج سبک زندگی اسلامی- ایرانی در جامعه؛

۵-۱۷- حمایت از پژوهش‌های دانشگاهی مربوط به سبک زندگی اسلامی- ایرانی.

راهبرد ۱۸

تعظیم شعائر اسلامی و توجه خاص به نماز و مسجد محوری در فعالیت‌های دینی، فرهنگی و علمی دانشگاه اقدامات:

۱-۱۸- ساماندهی و ارتقای عوامل مؤثر در توسعه و ترویج نماز و شعائر اسلامی در میان دانشگاهیان؛

۲-۱۸- ساماندهی و حمایت مادی و معنوی از فعالیت‌ها و محصولات فرهنگی، آموزشی و پژوهشی دانشگاهیان در حوزه نماز و شعائر اسلامی؛

- ۳-۱۸- توسعه و تجهیز مساجد و نمازخانه‌های دانشگاه‌ها و واحدهای مربوطه؛
- ۴-۱۸- ساخت پردیس دانشگاه‌ها با محوریت مسجد و طراحی الگوی مسجد دانشگاهی با رویکرد معماری اسلامی؛
- ۵-۱۸- تجمیع فضاهای فرهنگی دانشگاه‌ها با رویکرد مسجد محوری در فعالیت‌های علمی و فرهنگی؛
- ۶-۱۸- حمایت و تقویت هیأت‌های دانشجویی در جهت تعظیم شعائر و عمق بخشیدن به فعالیت‌های فرهنگی آن‌ها؛
- ۷-۱۸- متناسب‌سازی برنامه‌های علمی و آموزشی با فرهنگ نماز و روزه و تعظیم شعائر اسلامی؛
- ۸-۱۸- تعمیق ابعاد معرفتی، معنوی و ارتقای روحیه تقواطلبی به‌عنوان مبنای تعظیم شعائر اسلامی؛
- ۹-۱۸- ترویج و تشویق فرهنگ سبقت در خیرات و وقف با حمایت از خیرین و واقفین دانشگاهی و غیردانشگاهی و استفاده از انگیزه‌های آنان در ساخت و ارتقای مساجد؛
- ۱۰-۱۸- جذب، تقویت و ارتقای دانش و مهارت ائمه جماعات در عرصه‌های علمی، فرهنگی و سیاسی.

راهبرد ۱۹

ارتقای فرهنگ قرآن و عترت در بین دانشگاهیان به‌منظور انس با قرآن و تدبر و تفکر در آیات الهی و معارف اهل‌بیت (ع)

اقدامات:

- ۱-۱۹- استخراج، تبیین و تدوین راهکارهای قرآن و عترت برای نهادینه کردن فرهنگ اسلامی؛
- ۲-۱۹- تدوین سازوکارها و اجرای شیوه‌های تشویقی حفظ و آشنایی با مفاهیم، ترجمه، تفسیر و تدبر در قرآن کریم؛
- ۳-۱۹- حمایت از تدوین آموزه‌های قرآنی و معارف اهل‌بیت (ع) در متون درسی متناسب با رشته‌های علمی؛
- ۴-۱۹- تشکیل مراکز تحقیقاتی قرآن‌پژوهی و عترت‌پژوهی در حوزه‌های مختلف علوم؛
- ۵-۱۹- حمایت از پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها و طرح‌های تحقیقاتی بین‌رشته‌ای «قرآن و سنت» و علوم مختلف؛
- ۶-۱۹- ایجاد سازوکار علمی- آموزشی جهت به‌کارگیری آموزه‌های قرآنی و روایی در تولید علوم انسانی- اسلامی؛
- ۷-۱۹- طراحی و تدوین سبک زندگی دانشگاهی بر مبنای آموزه‌های قرآن و معارف اهل‌بیت (ع).

راهبرد ۲۰

ساماندهی مقابله با جنگ نرم با تکیه بر مؤلفه‌های قدرت نرم انقلاب اسلامی

اقدامات:

- ۱-۲۰- تبیین ابعاد گوناگون جنگ نرم دشمن و مؤلفه‌های قدرت نرم جمهوری اسلامی در محیط دانشگاه‌ها؛
- ۲-۲۰- شناسایی و بهره‌گیری از شیوه‌ها و فنون مبارزه با جنگ نرم و تبیین آن در دانشگاه و استفاده کارآمد از ابزار هنر در تقویت قدرت نرم؛
- ۳-۲۰- طراحی برنامه‌های مختلف به‌منظور تقویت باورهای دانشگاهیان در مقابله با تهدیدات جنگ نرم دشمن؛
- ۴-۲۰- رصد جریان‌های فکری- فرهنگی و شناسایی پایگاه‌های مؤثر نفوذ جنگ نرم؛
- ۵-۲۰- حمایت از دانشگاهیان در عرصه تولید و نشر محتوا در مقابله با جنگ نرم به‌ویژه در فضای مجازی؛
- ۶-۲۰- ساماندهی فضای مجازی در محیط دانشگاهی و مدیریت آن بر اساس نظام جامع پدافند غیرعامل؛
- ۷-۲۰- نهادینه نمودن نظام جامع پدافند غیرعامل و استفاده از اصول و ضوابط آن در سطوح مختلف دانشگاهی؛
- ۸-۲۰- ساماندهی و تبیین نقش و وظایف اساتید و دانشجویان به‌عنوان فرماندهان و افسران جنگ نرم.

راهبرد ۲۱

طراحی و تدوین نظام جامع نظارت و ارزیابی مستمر فرهنگی- تربیتی دانشگاه‌ها بر اساس شاخص‌های اسلامی

اقدامات:

۱-۲۱- تدوین شاخص‌ها، فرایندها و ساختارهای مناسب نظارت و ارزیابی نظام فرهنگی- تربیتی؛
 ۲-۲۱- ایجاد سازوکار نظارت و ارزیابی مستمر و هدفمند نظام فرهنگی- تربیتی در سه سطح «شورای اسلامی شدن دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی»، «وزارتخانه‌های ذی‌ربط» و «دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی».

فصل ششم

نظام آموزشی

راهبرد ۱

برنامه‌ریزی، تنظیم و بازنگری سرفصل‌ها و تدوین متون و برنامه‌ریزی آموزشی در تمامی شاخه‌های علوم بر اساس آموزه‌های اسلامی
 اقدامات:

۱-۱- تشکیل کارگروه‌های تخصصی جهت راهبری فرایند تحول متون آموزشی با نگرش اسلامی؛
 ۲-۱- اصلاح و بازنگری متون آموزشی با رویکرد تحول و ارتقای رشته‌های گوناگون با اولویت علوم انسانی؛
 ۳-۱- متناسب‌سازی و به‌روزرسانی روش‌های برنامه‌ریزی آموزشی و درسی و شیوه‌های یاددهی و یادگیری بر اساس آموزه‌های اسلامی؛

۴-۱- تدوین پیشینه، فلسفه و معرفی دانشمندان برتر جهان اسلام و ایران در هر رشته و توسعه زمینه تعامل علم و دین؛

۵-۱- تدوین ضوابط و تأمین بستر آموزشی مناسب جهت تعامل مستمر و هدفمند عناصر علمی حوزه و دانشگاه؛
 ۶-۱- گنجانیدن پیوست‌های اخلاق اسلامی و حرفه‌ای در برخی از متون تخصصی؛
 ۷-۱- اختصاص دوره‌های آموزشی پژوهش محور و مسئله محور پیرامون نیازهای علمی «دانشگاه اسلامی» در مقاطع تحصیلات تکمیلی با نظارت کارگروه‌های تخصصی؛
 ۸-۱- ایجاد زمینه مشارکت فعال و همه‌جانبه اساتید حوزه و دانشگاه و نهادهای علمی مستقل با نظارت کارگروه‌های تخصصی برای تولید و بازنگری برنامه درسی.

راهبرد ۲

هدایت و تحول نظام برنامه‌ریزی آموزشی و متون درسی به سمت تقویت فضایل اخلاقی و اعتمادبه‌نفس و تقویت باورهای دینی و التزام به مسؤولیت‌های اجتماعی
 اقدامات:

۱-۲- بازطراحی دوره‌های آموزشی و ارتقای روش‌های آموزشی با قابلیت تقویت باورهای دینی، ابعاد هویتی، مسؤولیت‌های اجتماعی و مهارت‌های زندگی اسلامی؛
 ۲-۲- تدوین منشور اخلاقی و حرفه‌ای بر اساس مبانی اسلامی؛
 ۳-۲- نهادینه‌سازی نقش تربیتی استاد و ایجاد زمینه تحقق آن در فرایند آموزشی؛
 ۴-۲- تعظیم مناسک و شعائر اسلامی در برنامه‌ریزی‌های آموزشی؛
 ۵-۲- متناسب‌سازی مدت تحصیل در رشته‌های مختلف با تحولات علمی؛
 ۶-۲- تدوین نظریات مبتنی بر جهان بینی اسلامی و بازخوانی و بازسازی بنیان‌های نظری حوزه‌های مختلف علمی در رشته‌های درسی به‌منظور پالایش متون مغایر با ارزش‌های دینی؛
 ۷-۲- معرفی موارث و مفاخر دینی، علمی و فرهنگی- تاریخی و معاصر و بهره‌گیری از دستاورد آن‌ها در تدوین برنامه‌ها و متون درسی؛

۸-۲- افزایش سهم دروس اختیاری و تنوع‌بخشی آن‌ها در جهت هم‌افزایی دانش، مهارت و نگرش دانش‌آموختگان و تقویت فضایل اخلاقی و باورهای دینی؛
۹-۲- حفظ حدود، آداب و موازین شرعی و کاهش اختلاط در برنامه‌ها و فضاهای آموزشی.

راهبرد ۳

فراگیر نمودن نهضت نقد علمی در نظام آموزشی و ترویج رویکرد نقادانه علمی در مواجهه با نظریه‌ها و متون موجود اقدامات:

- ۱-۳- ایجاد مرکز سیاست‌گذاری، ساماندهی و نظارت هدفمند ترجمه متون علمی و آموزشی با رویکرد نقد و تحلیل، مبتنی بر آموزه‌های اسلامی؛
- ۲-۳- تدوین سیاست‌های توسعه و راهبری نهضت نقد با اولویت علوم انسانی و هنر در سه بعد ساختار، محتوا و منابع؛
- ۳-۳- تدوین سیاست‌ها و سازوکارهای تشویق و حمایت از نظریه‌پردازان و منتقدان علمی؛
- ۴-۳- تدوین راهکارهای اجرایی تقویت روحیه نقد و پرسشگری در دانشجویان؛
- ۵-۳- طراحی، تدوین و برگزاری دوره‌های آموزشی فلسفه‌های مضاف به‌ویژه در علوم انسانی؛
- ۶-۳- گسترش و توسعه کرسی‌های نقد، مناظره و نظریه‌پردازی.

راهبرد ۴

طراحی فرایند آموزش با عنایت به پرورش انواع استعدادها و پرورش قدرت ابتکار، خلاقیت و نوآوری اقدامات:

- ۱-۴- اصلاح نظام آموزشی حافظه محور و اهتمام بر رویکرد مسأله محور و خلاقیت پرور؛
- ۲-۴- طراحی سازوکار نهادینه‌سازی روحیه تحقیق در پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی؛
- ۳-۴- تقویت جایگاه رشته‌های علوم انسانی و ایجاد سازوکار هدایت استعدادهای برتر به سمت ادامه تحصیل در رشته‌های علوم انسانی و جذب و نگهداری بهینه آنان؛
- ۴-۴- طراحی سازوکار هدایت تحصیلی انعطاف‌پذیر متناسب با استعدادها و علایق دانشجویان؛
- ۵-۴- طراحی نظام ترغیب و تشویق اساتید و دانشجویان در جهت افزایش خلاقیت و نوآوری؛
- ۶-۴- طراحی نظام ارزیابی استعداد دانشجویان و سطح‌بندی انواع استعدادها جهت ورود به رشته‌های متناسب؛
- ۷-۴- طراحی نظام نوین ارزیابی آموزشی دانشجویان جهت شکوفایی خلاقیت در آنان؛
- ۸-۴- حمایت از تأسیس و فعالیت مراکز نخبه پرور در حوزه‌های علوم به‌ویژه علوم انسانی؛
- ۹-۴- تأکید بر تقویت خلاقیت و نوآوری اساتید در تدوین طرح نامه دروس؛
- ۱۰-۴- متناسب‌سازی واحدهای روش تحقیق در رشته‌های مختلف؛
- ۱۱-۴- اتخاذ تدابیر لازم جهت به‌کارگیری اساتید توانمند علمی در سطح کارشناسی.

راهبرد ۵

آگاهی از آخرین دستاوردهای علمی بشر و بهره‌گیری از آن‌ها متناسب با ارزش‌های اسلامی برای استفاده در مراکز آموزش عالی اقدامات:

- ۱-۵- تأسیس و تأکید بر رشته‌های پژوهش محور در مقاطع تحصیلات تکمیلی در رشته‌های مختلف علوم در راستای نوآوری و تولید علم متناسب با نیازها و مقتضیات کشور؛
- ۲-۵- حمایت مادی و معنوی برای به‌کارگیری دستاوردهای جدید و معتبر علمی و آموزشی در جهت رفع نیازهای بومی کشور؛

- ۳-۵- زمینه‌سازی برای انتقال دانش و نتایج تحقیقات کاربردی جهت تولید محتوا و متون علمی در دانشگاه‌ها؛
 ۴-۵- فراهم آوردن زیرساخت‌ها و امکانات لازم برای بهره‌گیری از فناوری‌های نوین و پیشرفته در سطح کشور و به‌روزرسانی تجهیزات آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌ها در تراز جهانی؛
 ۵-۵- تعامل علمی و هدفمند با مراکز آموزشی، پژوهشی و فن‌آوری معتبر بین‌المللی به‌ویژه در جهان اسلام.

راهبرد ۶

طراحی، تبیین و تدوین نظام جامع اخلاق و فقه پزشکی و سلامت معنوی بر اساس آموزه‌های اسلامی اقدامات:

- ۱-۶- تدوین فلسفه، فقه و اخلاق پزشکی بر اساس آموزه‌های اسلامی با بهره‌گیری از منابع علمی و تجارب دانشگاه‌ها و حوزه‌های علمیه؛
 ۲-۶- انسجام‌بخشی و کارآمدسازی ساختار حوزه اخلاق پزشکی به‌منظور توسعه، ترویج، نظارت و ارزیابی در تمامی شؤون به‌ویژه آموزش و درمان در سطوح ملی، ستاد و صف؛
 ۳-۶- طراحی، تبیین و تدوین شاخص‌های سلامت معنوی و ارتقای سلامت معنوی بیماران و جامعه پزشکی و سلامت عمومی جامعه متناسب با آموزه‌های اسلامی؛
 ۴-۶- طراحی نظام تشویق پزشکان متعهد و معرفی الگوهای برتر اخلاق پزشکی و سلامت معنوی؛
 ۵-۶- ایجاد و گسترش محیط‌های معنوی و مراکز مشاوره دینی.

راهبرد ۷

ایجاد و اصلاح رشته‌های تحصیلی کاربردی و متناسب با نیازهای جامعه اسلامی و بومی‌سازی آن‌ها و تقویت بعد کارآفرینی و افزایش اشتغال مولد و پایدار اقدامات:

- ۱-۷- بازنگری در رشته‌های تحصیلی بر مبنای تقاضای اجتماعی، نیازهای بازار کار و تحولات و رویکردهای نوین آموزشی؛
 ۲-۷- جهت‌دهی به متون آموزشی، مقالات علمی و پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی با رویکرد مسأله محور و ناظر بر نیازهای دارای اولویت کشور؛
 ۳-۷- طراحی و ایجاد علوم و فنون میان‌رشته‌ای با توجه به نیازهای روز جامعه و فضای علمی کشور؛
 ۴-۷- انجام پایش و ارزیابی کیفیت و کارآمدی برنامه‌های آموزشی؛
 ۵-۷- تقویت و توسعه به‌کارگیری زبان فارسی در متون علمی دانشگاهی و تبدیل زبان فارسی به زبان مرجع علم؛
 ۶-۷- حمایت از تدوین کتب و متون مرجع به زبان فارسی قابل‌رقابت جهانی جهت اقتدار و مرجعیت علمی؛
 ۷-۷- ایجاد سازوکار تولید و تدوین متون مرجع علمی در رشته‌های مختلف به زبان فارسی؛
 ۸-۷- حمایت از تولید و کاربردی کردن علوم انسانی با جهت‌گیری اسلامی؛
 ۹-۷- تبیین پیامدهای فرهنگی و اجتماعی رشته‌های تحصیلی و نظریه‌های علمی و برنامه‌ریزی جهت تدوین نظریه‌های کارآمد و مناسب؛
 ۱۰-۷- تولید متن و محتوای کارآفرین و ارتقای فرهنگ کارآفرینی از طریق تعامل دانشگاه‌ها با نهادها و بنگاه‌های اقتصادی - اجتماعی در برنامه‌ریزی‌های آموزشی.

راهبرد ۸

تحول و نوسازی رشته‌های دانشگاهی بر اساس عدالت آموزشی و آمایش سرزمین اقدامات:

- ۸-۱- تهیه و تدوین سند تحول آموزش عالی مبتنی بر آمایش سرزمین و حمایت از اجرایی شدن آن؛
- ۸-۲- تقویت و به‌روزرسانی سامانه هوشمند ملی و منطقه‌ای جذب اساتید متخصص و متعهد و توزیع آن‌ها بر اساس سند آمایش و نقشه جامع علمی کشور؛
- ۸-۳- ایجاد سازوکار لازم جهت بهره‌گیری از مزیت‌های نسبی و رقابتی دانشگاه‌ها با توجه به نیازهای متفاوت مناطق مختلف کشور مبتنی بر آمایش سرزمین؛
- ۸-۴- ارزیابی دوره‌های مجوزهای تأسیس رشته‌های علمی و لغو مجوز مراکز فاقد حداقل ضوابط و استانداردهای علمی و آموزشی؛
- ۸-۵- اصلاح سازوکار پذیرش و هدایت تحصیلی دانشجویان بر اساس مقتضیات بومی فردی پسران و دختران؛
- ۸-۶- هدفمندسازی هزینه‌های تحصیلی در دانشگاه‌های کشور با رویکرد عدالت آموزشی و ایجاد تسهیلات ویژه برای دانشجویان استعدادهای درخشان جهت پویایی و جلوگیری از رکود علمی.

راهبرد ۹

تسریع ضابطه‌مند فرایند جذب، تربیت، ارتقا و نظارت و ارزیابی مستمر اعضای هیأت علمی اقدامات:

- ۹-۱- بازنگری و ارزیابی دوره‌های شاخص‌ها، ضوابط و مقررات جذب اعضای هیأت علمی؛
- ۹-۲- ایجاد سازوکار لازم برای حضور تمام‌وقت اعضای هیأت علمی در دانشگاه‌ها و افزایش تعاملات علمی استاد و دانشجو در خارج از کلاس با تأکید بر شاگرد پروری؛
- ۹-۳- طراحی سازوکارهای لازم به‌منظور شناسایی و هدایت دانشجویان واجد شرایط جذب (علمی، مهارتی، فرهنگی و اعتقادی)؛
- ۹-۴- طراحی و اجرای دوره‌های دانش‌افزایی اعضای هیأت علمی در مسیر ارتقای حرفه‌ای و بینشی ایشان؛
- ۹-۵- اولویت‌بخشی به جذب استعدادهای درخشان و نخبگان واجد شرایط (علمی، فرهنگی و اعتقادی) به‌عنوان هیأت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی؛
- ۹-۶- ارتقای مستمر دانش و مهارت‌های تخصصی و معرفت دینی، سیاسی و اجتماعی اعضای هیأت علمی با تأکید بر رشته تخصصی آنان؛
- ۹-۷- تدوین نظام جامع ارزیابی مستمر و هدفمند و تدوین شاخص‌های فعالیت‌های علمی - فرهنگی اساتید و بازخورد نتایج آن به‌منظور ارتقای اعضای هیأت علمی.

راهبرد ۱۰

نهادینه‌سازی تعامل آموزشی بین حوزه و دانشگاه

اقدامات:

- ۱۰-۱- طراحی و برنامه‌ریزی دوره‌های آموزشی و فرصت مطالعاتی مشترک میان حوزه و دانشگاه؛
- ۱۰-۲- ایجاد و ارتقای سازوکار لازم جهت تعامل فراگیر و فعال حوزه و دانشگاه در ابعاد مختلف؛
- ۱۰-۳- طراحی بانک اطلاعات علمی و آموزشی حوزه و دانشگاه به‌منظور اطلاع‌رسانی متقابل؛
- ۱۰-۴- شناسایی و معرفی ظرفیت‌های علمی و آموزشی حوزه و دانشگاه به یکدیگر؛
- ۱۰-۵- ایجاد زمینه به‌کارگیری متقابل استاد معین در حوزه و دانشگاه؛
- ۱۰-۶- حمایت و توسعه حوزه‌های علوم اسلامی دانشگاهیان و استفاده از ظرفیت آن‌ها در جهت ارتقای سطح آموزش عالی کشور؛
- ۱۰-۷- همکاری و تعامل حوزه و دانشگاه در تدوین، بازنگری و اصلاح متون علوم انسانی و برنامه‌های درسی؛

۸-۱۰- حمایت از همکاری علمی مشترک حوزویان و دانشگاهیان در عرصه‌های علمی و آموزشی.

راهبرد ۱۱

بسترسازی و تقویت ساختارهای حمایتی برای رشد هنر اسلامی و حمایت از آموزش‌های نظری و کاربردی در حوزه هنر متعهد
اقدامات:

- ۱-۱۱- تدوین متون آموزشی در زمینه هنر بر اساس مبانی اسلامی با همکاری حوزه‌های علمیه؛
- ۲-۱۱- توسعه هدفمند رشته هنر متناسب با منابع علمی، تجربیات ملی، مدرسان دارای صلاحیت عمومی و توانایی حرفه‌ای و نیازمندی‌های جامعه اسلامی؛
- ۳-۱۱- حمایت و هدایت از تولیدات هنر متعهد از جمله پایان‌نامه‌های دانشجویی با رویکرد معرفی ارزش‌های دینی، انقلاب اسلامی و دفاع مقدس؛
- ۴-۱۱- تأسیس و تقویت حوزه‌های میان‌رشته‌ای هنر و دیگر رشته‌های علوم بر اساس آموزه‌های اسلامی به‌ویژه فلسفه، فقه و اخلاق؛
- ۵-۱۱- تدوین، گسترش و تعمیق دروس مربوط به مبانی نظری هنر اسلامی به‌ویژه فلسفه هنر؛
- ۶-۱۱- حمایت از رشته‌های هنری محلی و منطقه‌ای در چارچوب فرهنگ اسلامی- ایرانی؛
- ۷-۱۱- حمایت از تأسیس رشته‌ها و مراکز آموزشی هنر اسلامی با مشارکت حوزه‌های علمیه؛
- ۸-۱۱- ایجاد ظرفیت‌های متناسب با شعر و ادبیات فارسی در رشته‌های هنر؛
- ۹-۱۱- ایجاد سازوکار لازم جهت بررسی و سنجش استعدادها و صلاحیت‌های علمی و اخلاقی در رشته‌های هنری در پذیرش دانشجو؛
- ۱۰-۱۱- مستندسازی تجربیات عملی و هنرهای در حال فراموشی و تبدیل آن به متون و برنامه‌های درسی هنر؛
- ۱۱-۱۱- تدوین سازوکارهای تشویقی اساتید پیشکسوت و آفریننده آثار بدیع هنری.

راهبرد ۱۲

توسعه رشته‌های تخصصی به‌منظور تبیین و صیانت از آموزه‌ها، تجربیات و دستاوردهای انقلاب اسلامی و ارزش‌های دفاع مقدس
اقدامات:

- ۱-۱۲- ایجاد و گسترش واحدهای درسی و رشته‌های تخصصی در رابطه با تجربیات انقلاب اسلامی و دفاع مقدس؛
- ۲-۱۲- هدایت و حمایت از پایان‌نامه‌های مرتبط با تجربیات انقلاب اسلامی و دفاع مقدس.

راهبرد ۱۳

تحول هدفمند فرصت‌های مطالعاتی، نظام راتبه تحصیلی (بورس) و اعزام، ساماندهی و هدایت علمی- فرهنگی دانشجویان خارج از کشور با توجه به نیازها و اولویت‌های کشور
اقدامات:

- ۱-۱۳- استفاده بهینه و هدفمند از فرصت بورسیه‌ها در خارج از کشور به‌عنوان ایجاد خط ارتباطی مؤثر و نظام‌مند دانشگاه‌ها با نظام‌های علمی و فناوری سایر کشورها؛
- ۲-۱۳- ایجاد نظام جامع و هدفمند در اعزام بورسیه‌ها در راستای اولویت‌های فرهنگی- تربیتی، آموزشی، پژوهش و فناوری نقشه جامع علمی کشور و مأموریت‌گرایی در اعزام بورسیه‌ها؛
- ۳-۱۳- ساماندهی فرهنگی و علمی دانشجویان خارج از کشور و ایجاد سامانه ملی نظام راتبه تحصیلی و اعزام

دانشجویان و تعامل پویا با آنان؛

- ۱۳-۴- اصلاح و تکمیل سیاست‌های اعزام دانشجویان بر اساس اولویت‌های علمی، فرهنگی و اقتصادی کشور؛
- ۱۳-۵- ساماندهی فرصت‌های مطالعاتی و حضور در کنفرانس‌های بین‌المللی اعضای هیأت علمی در راستای اولویت‌های نقشه جامع علمی کشور؛
- ۱۳-۶- هدایت، تکمیل و تقویت شبکه رایزنی علمی و فناوری خارج از کشور.

راهبرد ۱۴

فراهم آوردن سازوکار کارآمد اعطای بورس و جذب دانشجویان و نخبگان خارجی و برنامه‌ریزی خاص برای ایشان با توجه به اهداف جهانی انقلاب اسلامی در ابعاد علمی و فرهنگی. اقدامات:

- ۱۴-۱- توسعه و ارتقای سامانه شناسایی، جذب، بورس و پیگیری تحصیل و ارزیابی حین تحصیل دانشجویان خارجی به لحاظ علمی و فرهنگی با همکاری و هماهنگی دستگاه‌های ذی‌ربط؛
- ۱۴-۲- ساماندهی و سیاست‌گذاری فرایند جذب و ارتقای وضعیت فرهنگی دانشجویان مستعد فرهنگی، سیاسی و اجتماعی به‌ویژه در جهان اسلام؛
- ۱۴-۳- ایجاد مدیریت ویژه به لحاظ استاد، برنامه و پیوست فرهنگی و متولی برای دانشجویان خارجی؛
- ۱۴-۴- ایجاد زمینه تحصیل دانشجویان خارجی در دانشگاه‌های واجد شرایط کشور؛
- ۱۴-۵- تدوین و ارائه دروس عمومی خاص دانشجویان خارجی، متناسب با فرهنگ آنان و با تأکید بر تبیین آرمان‌های انقلاب اسلامی و منظومه فکری حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری؛
- ۱۴-۶- ایجاد سازوکار مناسب و هدفمند برای ارتباط مستمر با دانش‌آموختگان خارجی پس از فراغت از تحصیل؛
- ۱۴-۷- ایجاد و گسترش فضای مجازی مطلوب جهت جذب و پذیرش مجازی دانشجویان.

راهبرد ۱۵

فراهم آوردن فرصت‌های رسمی و ضابطه‌مند جهت انتقال تجربیات و مطالعات برون دانشگاهی به دانشگاه‌ها اقدامات:

- ۱۵-۱- تشکیل بانک اطلاعاتی و شناسایی اشخاص حقیقی و حقوقی و ارزیابی و بررسی صلاحیت‌ها و بهره‌مندی از ظرفیت آن‌ها در دانشگاه‌ها؛

- ۱۵-۲- ایجاد سازوکار مطلوب جهت رصد و سنجش و اعتبارسنجی علوم و مهارت‌های غیردانشگاهی و تجربی؛
- ۱۵-۳- ایجاد سازوکار به‌کارگیری و تبدیل مهارت‌های مختلف به دانش‌های مدون در دانشگاه‌ها؛
- ۱۵-۴- حمایت از محصولات و دستاوردهای مطلوب و معتبر اشخاص و مراکز غیردانشگاهی.

راهبرد ۱۶

ساماندهی و ارتقای مؤسسات آموزش‌های عالی آزاد بر اساس آموزه‌های اسلامی. اقدامات:

- ۱۶-۱- تدوین ضوابط و صدور مجوز مشروط و قابل تمدید برای مؤسسات آموزش عالی آزاد؛
- ۱۶-۲- تدوین استانداردها و شاخص‌ها جهت نظارت و ارزیابی و تمدید مجوز مؤسسات آموزش عالی آزاد؛
- ۱۶-۳- ساماندهی و تدوین ضوابط آموزشی (استاد، دانشجو و متون) و فضای آموزشی- فرهنگی مؤسسات آموزش عالی آزاد؛
- ۱۶-۴- حمایت، هدایت و کارآمد سازی مؤسسات آموزشی آزاد جهت رفع نیازهای کشور و تسهیل در برقراری

ارتباطات علمی، فناوری و فرهنگی.

راهبرد ۱۷

اصلاح و تکمیل نظام نظارت و ارزیابی مستمر متون و برنامه‌های آموزشی متناسب با آموزه‌های اسلامی اقدامات:

- ۱-۱۷- تدوین شاخص‌های بومی و شیوه ارزیابی و نظارت بر متون و برنامه‌های نظام آموزشی؛
- ۲-۱۷- تدوین شاخص‌ها، فرایندها و ساختارهای مناسب نظارت و ارزیابی راهبردها و اقدامات نظام آموزشی؛
- ۳-۱۷- اصلاح فرایندها و ساختارهای مرتبط در ارزیابی متون آموزشی؛
- ۴-۱۷- ایجاد انسجام و هماهنگی و تمرکز در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی در زمینه نظارت و ارزیابی مستمر نظام آموزش؛

۵-۱۷- ارزیابی مستمر متون و برنامه‌های آموزشی؛

۶-۱۷- تربیت نیروی متخصص در زمینه برنامه‌ریزی‌های آموزشی؛

۷-۱۷- ایجاد سازوکار نظارت و ارزیابی مستمر و هدفمند نظام آموزشی در سه سطح «شورای اسلامی شدن دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی»، «وزارتخانه‌های ذی‌ربط» و «دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی».

فصل هفتم

نظام پژوهش و فناوری

راهبرد ۱

ساماندهی نظام جامع پژوهش و فناوری با تأکید بر گسترش مرزهای دانش مبتنی بر آموزه‌های اسلامی و بومی، با توجه به نیازها و اقتضانات جامعه اسلامی اقدامات:

۱-۱- تدوین طرح جامع پژوهشی دانشگاه‌ها بر اساس مزیت‌های نسبی و رقابتی در چارچوب نقش جامع علمی کشور؛

۲-۱- تدوین شاخص‌های متمایزکننده پژوهش و فناوری «دانشگاه اسلامی»؛

۳-۱- طراحی نظام نوین پژوهش و فناوری در دانشگاه مبتنی بر نقشه جامع علمی کشور و آموزه‌های اسلامی؛

۴-۱- یکپارچه‌سازی سیاست‌های پژوهش و فناوری و شبکه‌سازی برای افزایش سهم آن در اقتدار و سرمایه‌های ملی؛

۵-۱- بهینه‌سازی ساختار مدیریتی برای تحقق نظام پژوهش و فناوری.

راهبرد ۲

طراحی نظام موضوعات و اولویت‌های پژوهشی و ساماندهی فرایندهای آن با اولویت علم بومی و علم دینی اقدامات:

۱-۲- طراحی نظام و ایجاد ساختار مطلوب برای اولویت‌ها و موضوعات پژوهشی موردنیاز «دانشگاه اسلامی» و جامعه اسلامی؛

۲-۲- ایجاد ساختار آینده‌پژوهی در کلیه موضوعات علمی و هدایت بخشی از پژوهش‌ها به سمت آن؛

۳-۲- برنامه‌ریزی برای رصد علم و فناوری در سطح ملی و جهانی با تأکید بر آینده‌پژوهی؛

۴-۲- تبیین و ترویج روش‌های تحقیق علم دینی در محیط‌های علمی و دانشگاهی؛

۵-۲- تبیین و تدوین فلسفه علم بر مبنای جهان‌بینی اسلامی و تدوین فلسفه‌های مضاف و تعیین جهت‌گیری علوم مبتنی بر جهت‌گیری اسلامی با رویکرد تطبیقی؛

۶-۲- طراحی سامانه جامع نظام موضوعات پژوهشی مرتبط با فرآیند اسلامی سازی با محوریت قرآن و عترت؛
 ۷-۲- اولویت دادن به پژوهش‌های موردنیاز جهت اصلاح، تکمیل و تأمین متن و محتوای نظامات چهارگانه دانشگاه اسلامی؛

۸-۲- طراحی «نظام طبقه‌بندی علم از نگاه اسلامی» و ترسیم درخت دانش و مهارت در حوزه تولید علم دینی و شناخت محققین برجسته آن؛

۹-۲- طراحی و مدیریت شبکه دانش میان حوزه و دانشگاه و سایر مجامع علمی در جهت تحقق علم دینی؛
 ۱۰-۲- تقویت و ساماندهی فرایندها و نظام همکاری علمی - پژوهشی حوزه و دانشگاه با تأکید بر پژوهش‌های بین‌رشته‌ای؛

۱۱-۲- تدوین سازوکارهای عملیاتی برای تشکیل گروه‌های تحقیقاتی با تعامل بین متخصصان حوزوی و دانشگاهی و همکاری پژوهشی مشترک و شبکه‌سازی در جهان اسلام و توسعه در عرصه بین‌المللی؛
 ۱۲-۲- حمایت از تأسیس ساختارهایی مانند پژوهشکده‌ها، قطب‌ها و انجمن‌های علمی بین‌رشته‌ای مأموریت‌گرا در حوزه‌های علم و دین با حضور محققان حوزه و دانشگاه؛

۱۳-۲- هم‌اندیشی‌های مشترک میان دانشمندان علوم انسانی، علوم پایه و طبیعی با دانشمندان علوم دینی
 ۱۴-۲- کارآمد نمودن دیپلماسی علم و فناوری در عرصه جهانی به‌ویژه جهان اسلام.

راهبرد ۳

تقویت و ارتقای جایگاه پژوهش، تولید علم و فناوری و نهضت نرم‌افزاری و بسط روحیه پژوهشگری در دانشگاه در جهت تحقق تمدن نوین اسلامی
 اقدامات:

۱-۳- فرهنگ‌سازی به‌منظور ارتقای جایگاه پژوهش و پژوهشگر؛
 ۲-۳- هدفمندسازی نظام ارتقا و تشویق دانشگاه‌ها، اساتید و دانشجویان بر مبنای تولید علم و فناوری؛
 ۳-۳- هدایت و حمایت از پژوهش‌ها، پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها در جهت تولید علم نافع، مسأله محور و محصول محور موردنیاز جامعه؛

۴-۳- تقویت و حمایت از پژوهشگران در کلیه سطوح برای احراز جایگاه‌های نخبگانی و بهره‌مندی از مزایای مادی و معنوی آن؛

۵-۳- ایجاد سازوکار و زیرساخت لازم برای رقابت مؤثر و کارآمد دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها و پژوهشگران در سطوح بین‌المللی جهت دستیابی به مرجعیت علمی؛

۶-۳- شبکه‌سازی علمی و مدیریت شبکه علمی دانشمندان جهان اسلام در جهت احیای تمدن اسلامی؛
 ۷-۳- جلب مشارکت خیرین و تشویق جامعه به سمت وقف در حوزه‌های پژوهشی.

راهبرد ۴

ساماندهی و هدفمندسازی برنامه‌های پژوهشی بر اساس مزیت‌های نسبی و رقابتی و مأموریت‌گرایی دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی
 اقدامات:

۱-۴- تدوین نگاشت نهادی و نگاشت دانشی برای فعالیت‌های پژوهشی کشور مبتنی بر اقتضات آمایش سرزمین و دانش تمدنی؛

۲-۴- تشکیل سامانه ملی مدیریت پژوهش و فناوری و تجهیزات آزمایشگاهی؛

۳-۴- پایش مستمر برنامه‌های پژوهشی متناسب با تحولات علمی وهم سو با نیازهای جامعه اسلامی؛

- ۴-۴- ایجاد شبکه‌های پژوهشی ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی برای انتشار و تبادل دانش و فناوری متناسب با اولویت تولید دانش تمدن ایرانی اسلامی و بهره‌گیری از فرصت‌های جهانی؛
- ۴-۵- ایجاد سازوکار مناسب جهت واگذاری طرح‌های پژوهشی به دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی کشور بر اساس مزیت‌های نسبی و رقابتی؛
- ۴-۶- ساماندهی و هدایت پژوهش‌های دانشگاهی و مراکز پژوهشی به‌سوی مأموریت‌گرایی، هم‌افزایی، شبکه‌سازی و افزایش سهم آن در اقتدار و سرمایه‌های ملی؛
- ۴-۷- بازتعریف نظام بودجه‌بندی پژوهشی دانشگاه‌ها بر اساس تطابق اثربخشی خروجی‌های پژوهشی و تأمین نیازهای جامعه بر اساس مأموریت‌ها و مزیت‌های نسبی هر دانشگاه و مؤسسات پژوهشی؛
- ۴-۸- حمایت از ایجاد و توسعه شبکه‌های پژوهشی و فناوری و آزمایشگاهی و مراکز خدمات تخصصی به‌منظور افزایش تعاملات و تسهیل انتقال و انتشار دانش.

راهبرد ۵

ساماندهی نظام موضوعات پژوهش‌ها، پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها و فرایند راهنمایی کارآمد جهت رفع نیازهای مادی و معنوی جامعه اسلامی با تأکید بر پیوستگی آموزش و پژوهش اقدامات:

- ۵-۱- طراحی سازوکار ضابطه‌مند نمودن تصویب موضوعات پایان‌نامه‌ها در چارچوب نظام موضوعات پژوهشی کشور؛
- ۵-۲- طراحی بانک جامع اطلاعات پژوهش‌ها، پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها به‌صورت فرابخشی جهت ارتقای مالکیت فکری و ارتقای نوآوری؛
- ۵-۳- الزام هدایت پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشجویان تحصیلات تکمیلی به پروژه‌های مسأله‌محور و موردنیاز جامعه مبتنی بر ارزش‌های اسلامی در بخش‌های صنعتی، اقتصادی، کشاورزی، خدماتی، اجتماعی و رفاهی؛
- ۵-۴- حمایت از پایان‌نامه‌های مسأله‌محور و اثربخش مرتبط با نیازهای کشور؛
- ۵-۵- بهره‌گیری از نتایج و یافته‌های پژوهشی و پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها در فرایند آموزش.

راهبرد ۶

ساماندهی و ارتقای منابع انسانی در حوزه پژوهش اقدامات:

- ۶-۱- تدوین معیار و شاخص برای پژوهشگران و تربیت مدیران پژوهشی عالم، کارآمد، خلاق و متعهد برای دانشگاه اسلامی؛
- ۶-۲- طراحی نظام استعدادیابی و جذب پژوهشگران در آموزش عالی کشور؛
- ۶-۳- توسعه دوره‌های تحصیلات تکمیلی پژوهش‌محور؛
- ۶-۴- فراهم کردن زمینه‌های مناسب برای جذب نخبگان و فارغ‌التحصیلان دانشگاهی به‌عنوان عضو هیأت علمی پژوهشی در حوزه و دانشگاه و ارتقای جایگاه ایشان؛
- ۶-۵- حمایت از دوره‌های مهارت‌افزایی و توسعه مهارت‌های تحقیقاتی پژوهشگران.

راهبرد ۷

ایجاد انگیزه الهی مبتنی بر آموزه‌های اسلامی برای عبور از مرزهای دانش، توسعه کارآفرینی علمی و تجاری‌سازی یافته‌های پژوهشی اقدامات:

- ۷-۱- تدوین سند ملی تجاری‌سازی علم و فناوری در راستای تحقق نقشه جامع علمی کشور؛

۲-۷- ارتقای جایگاه ارزش کار، توسعه فرهنگ تولید ثروت و ترویج فرهنگ کارآفرینی مبتنی بر آموزه‌های اسلامی؛

۳-۷- افزایش روحیه کار جمعی و تبیین جایگاه ارزشی آن در آموزه‌های اسلامی برای به ثمر رساندن طرح‌های بزرگ ملی؛

۴-۷- سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی به‌منظور ارتباط مستمر و هم‌افزا بین سه جریان تولید، انتشار، کاربرد و توسعه دانش و تقویت فرایند تبدیل ایده به محصول؛

۵-۷- حمایت همه‌جانبه در ایجاد و توسعه شرکت‌های زایشی دانش‌بنیان، پارک‌های علم و فناوری و مراکز رشد با تأکید بر کارآفرینی و تقاضامحوری؛

۶-۷- ایجاد و تقویت زیرساخت لازم جهت تشویق سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی در انجام پژوهش‌های دانشگاهی.

راهبرد ۸

مأموریت‌گرایی و ارتقای نقش قطب‌ها و انجمن‌های علمی در فرایند تولید و توسعه فعالیت‌های علمی و دینی دانشگاه‌ها
اقدامات:

۱-۸- ساماندهی و تقویت انجمن‌ها و قطب‌های علمی با تأکید بر ارزش‌های اسلامی به‌منظور ایفای نقش مرجعیت علمی و توسعه، ترویج و انتشار علم و فناوری در کشور؛

۲-۸- تقویت و هدایت نظام‌مند همکاری‌های پژوهشی انجمن‌ها و قطب‌های علمی به‌منظور توسعه همکاری‌های بین‌المللی به‌ویژه با کشورهای جهان اسلام؛

۳-۸- توسعه و ساماندهی قطب‌ها و انجمن‌های مشترک بین حوزه و دانشگاه، به‌منظور انجام فعالیت‌های علمی ویژه و مأموریت‌گرا در حوزه‌های اولویت‌دار با رویکرد تحلیلی و انتقادی در جهت تمدن‌سازی اسلامی - ایرانی.

راهبرد ۹

تحکیم و تقویت اخلاق ورزی، رعایت هنجارهای پژوهشی و مالکیت فکری و معنوی در راستای نظام پژوهشی مبتنی بر آموزه‌های اسلامی
اقدامات:

۱-۹- تدوین سند جامع اخلاق و رعایت هنجارهای اسلامی در ساحت‌های گوناگون علم؛

۲-۹- تدوین اصول، قوانین و آیین‌نامه‌های مرتبط با اخلاق پژوهش در کلیه مراحل تحقیق، تولید علم، فناوری و تجاری‌سازی با تأکید بر ارتقای باورهای دینی؛

۳-۹- تدوین ضوابط، قوانین و آیین‌نامه‌های مرتبط با مالکیت فکری و معنوی در سطح ملی و بین‌المللی بر اساس آموزه‌های دینی و مصلحت نظام اسلامی؛

۴-۹- اصلاح ضوابط و فراهم آوردن سازوکار الزامات برخورد قانونی با هر نوع کپی‌برداری تولیدات علم و فناوری به‌ویژه در حوزه پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها؛

۵-۹- نهادینه‌سازی رعایت مقررات، اصول و آموزه‌های اخلاقی حوزه پژوهش و مالکیت فکری؛

۶-۹- ارائه راهکارهای مؤثر و کارآمد برای کاهش مداوم ناهنجاری‌های مرتبط با حوزه پژوهش بر اساس پایش و نظارت مداوم.

راهبرد ۱۰

ارتقای کرسی‌های نظریه‌پردازی و حمایت از تولیدات علمی خودکفا و تقویت مواجهه انتقادی با جریان ترجمه‌زدگی

اقدامات:

- ۱-۱۰- تدوین و ترویج شاخص‌ها و کارکردهای کرسی‌های نظریه‌پردازی و طراحی الگو برای به‌کارگیری آن در تولید علم؛
- ۲-۱۰- نهادینه‌سازی کرسی‌های نظریه‌پردازی با رویکرد تولید محتوای کارآمد و گفت‌وگوهای علمی دینی و نقد جریان ترجمه زدگی؛
- ۳-۱۰- ارتقای خودباوری اساتید و دانشجویان برای اجتناب از تقلید، ترجمه زدگی و تعصب در حوزه تولید علم و به‌کارگیری علم؛
- ۴-۱۰- ارائه راهکارهای مؤثر و فراهم کردن زیرساخت لازم برای نقد علم موجود در تولید علم جدید و به‌کارگیری آن در کلیه سطوح آموزش و پژوهش؛
- ۵-۱۰- نهادینه کردن تغییر در شیوه‌های آموزشی برای ایجاد روحیه نقد علمی در فراگیران دانش؛
- ۶-۱۰- ساماندهی و تقویت نهضت ترجمه آثار پژوهشگران و دانشمندان ایرانی به زبان‌های دیگر؛
- ۷-۱۰- برنامه‌ریزی برای تشویق استادان و پژوهشگران و دانشمندان به تولید آثار و کتب مرجع در سطح ملی و بین‌المللی؛
- ۸-۱۰- زمینه‌سازی مطلوب در فضای دانشگاه جهت ارائه نظریه‌های بومی در رشته‌های مختلف و متناسب با ارزش‌های اسلامی.

راهبرد ۱۱

ساماندهی نظام نوین نظارت و ارزیابی هدفمند و مستمر پژوهش در راستای اقتدار و مرجعیت علمی کشور
اقدامات:

- ۱-۱۱- تدوین شاخص‌ها و معیارهای علم و فناوری مبتنی بر آموزه‌های اسلامی و شاخص‌های علم‌سنجی و اعتبارسنجی در راستای مرجعیت علمی کشور؛
- ۲-۱۱- تدوین شاخص‌ها، فرایندها و ساختارهای مناسب نظارت و ارزیابی راهبردها و اقدامات نظام پژوهش و فناوری مبتنی بر آموزه‌های اسلامی؛
- ۳-۱۱- ایجاد سازوکار نظارت و ارزیابی مستمر و هدفمند نظام پژوهش و فناوری در سه سطح «شورای اسلامی شدن دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی»، «وزارتخانه‌های ذی‌ربط» و «دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی»؛
- ۴-۱۱- طراحی و ایجاد سامانه‌ای برای نظارت، ارزیابی و رتبه‌بندی دانشگاه‌ها و پژوهشگران جهت استمرار پویایی آن‌ها.

فصل هشتم: نظام مدیریتی

راهبرد ۱

طراحی و تدوین نظام جامع مدیریت اسلامی در دانشگاه‌ها
اقدامات:

- ۱-۱- طراحی الگوی مفهومی و عملیاتی مدیریت «دانشگاه اسلامی»؛
- ۲-۱- طراحی ساختار نظام‌مند در عرصه‌های «فرهنگی- تربیتی»، «آموزشی»، «پژوهش و فناوری» و «مدیریتی» بر اساس مبانی دانشگاه اسلامی؛
- ۳-۱- به‌روزرسانی، اصلاح و ارتقای آیین‌نامه‌های مربوط به مدیریت دانشگاه و بازنگری مستمر آن.

راهبرد ۲

تعالیل هدفمند در طراحی و برنامه‌ریزی و طرح جامع دانشگاه با تأکید بر بُعد فرهنگی - تربیتی

اقدامات:

- ۱-۲- تدوین و طراحی برنامه برای دستیابی به تعادل در نظامات چهارگانه و تدوین شاخص‌های سنجش مدیریتی دانشگاه؛
- ۲-۲- فراهم کردن زیرساخت‌ها و اختیارات قانونی برای رؤسای دانشگاه‌ها در جهت تضمین موفقیت در نظامات چهارگانه دانشگاهی و دستیابی به توسعه پایدار؛
- ۳-۲- ملزم نمودن دانشگاه‌ها و نهادهای تصمیم‌گیر برای نظام آموزش عالی بر تهیه پیوست فرهنگی - تربیتی برای هر تصمیم کلان یا اقدام مدیریتی؛
- ۴-۲- ارائه برنامه فرهنگی رؤسای دانشگاه‌ها در فرایند تأیید صلاحیت به شورای عالی انقلاب فرهنگی.

راهبرد ۳

ظرفیت‌سازی و مدیریت بهینه از مزیت‌های دانشگاه و دانشگاهیان در تأمین منافع ملی و مصالح عمومی و حل مسائل کلان کشور

اقدامات:

- ۱-۳- طراحی نظام همکاری دانشگاه با بخش‌های مختلف برای حضور اثربخش دانشگاه در جامعه؛
- ۲-۳- بازنگری و اصلاح ساختارهای قانونی و مدیریتی دانشگاه‌ها در راستای امکان‌پذیر نمودن مشارکت حداکثری دانشگاهیان در تأمین مصالح و منافع ملی و حل مسائل کلان کشور؛
- ۳-۳- فراهم ساختن امکانات، زیرساخت‌ها و حمایت‌های لازم در جهت پاسخگویی دانشگاه‌ها به نیازهای روزافزون علمی و تحقیقاتی کشور؛
- ۴-۳- حمایت و تشویق مدیران فعال در به کارگیری ظرفیت دانشجویان، دانش‌آموختگان و اساتید در جهت حل مسائل کلان کشور.

راهبرد ۴

نقش‌آفرینی فعال دانشگاه‌ها در عرصه‌های علمی و فرهنگی در سطح بین‌الملل با اولویت تعامل با دانشگاه‌های جهان اسلام

اقدامات:

- ۱-۴- تدوین نظام‌نامه فعالیت‌های فراملی دانشگاه‌های واجد صلاحیت و واگذاری اختیارات لازم به رئیس دانشگاه برای رقابت در سطح بین‌الملل و انجام مأموریت‌های فراملی؛
- ۲-۴- ارزیابی و رتبه‌بندی دانشگاه‌ها و شناخت مزیت‌های رقابتی آن‌ها در عرصه‌های بین‌المللی؛
- ۳-۴- معرفی توانمندی‌های دانشگاه‌های کشور و ایجاد ظرفیت‌های لازم جهت نقش‌آفرینی در سطح بین‌المللی برای جذب نخبگان علمی، دانشجویان، اساتید و پژوهشگران از سراسر جهان؛
- ۴-۴- تقویت حضور دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی در مجامع، نهادها و انجمن‌های بین‌المللی با رعایت مصالح کشور؛
- ۵-۴- تعامل و همکاری با دانشگاه‌های معتبر جهان در راستای ارتقای وضعیت علمی کشور با اولویت دانشگاه‌های جهان اسلام.

راهبرد ۵

طراحی، بهسازی و متناسب‌سازی فضاهای کالبدی دانشگاه بر اساس معماری اسلامی - ایرانی و رعایت شرایط محیطی

اقدامات:

- ۱-۵- تدوین شاخصه‌ها و استانداردهای معماری دانشگاه اسلامی؛
 ۲-۵- بهسازی و متناسب‌سازی فضاهای دانشگاهی منطبق با استانداردهای علمی، اقلیمی، اجتماعی و فرهنگی؛
 ۳-۵- تدوین و ابلاغ قوانین و مقررات موردنیاز جهت رعایت استانداردهای معماری اسلامی- ایرانی.

راهبرد ۶

تدوین شاخص‌ها و ملاک‌های اسلامی شایسته‌سالاری در مدیران دانشگاهی
 اقدامات:

- ۱-۶- تعیین ضوابط، شاخص‌ها و ویژگی‌های مدیران بر اساس تعهد، تخصص، مهارت و بینش سیاسی مبتنی بر مبانی اسلامی؛
 ۲-۶- بازنگری و اصلاح مقررات با تأکید بر شایسته‌سالاری برای انتخاب، انتصاب، و ارتقای مدیران دانشگاهی؛
 ۳-۶- تدوین شاخص‌ها و ضوابط انتخاب و برکناری رؤسای دانشگاه‌ها بر اساس مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی؛
 ۴-۶- ایجاد سازوکار و ساختار لازم در جهت آموزش، تربیت و ارتقای مدیر در تراز «دانشگاه اسلامی».
 ۵-۶- ارتقای مستمر ظرفیت و توان معرفتی، مدیریتی و فرهنگی مدیران دانشگاهی؛
 ۶-۶- نهادینه‌سازی اصول و ارزش‌های اخلاق اسلامی در رفتار و عملکرد مدیران دانشگاهی؛
 ۷-۶- سنجش میزان موفقیت مدیریت دانشگاه‌ها در حل مسائل ملی و منطقه‌ای و اعمال آن در ارتقای ایشان.

راهبرد ۷

تدوین نظام جامع نظارت و ارزیابی هدفمند و مستمر نظام مدیریت اسلامی دانشگاه‌ها
 اقدامات:

- ۱-۷- طراحی سامانه جامع نظارت و ارزیابی نظام مدیریت اسلامی دانشگاه‌ها؛
 ۲-۷- طراحی و ایجاد نظام تشویق و ارتقای رؤسا و مدیران دانشگاهی و تشویق سالانه آنان بر مبنای نتایج نظارت و ارزیابی؛
 ۳-۷- تدوین شاخص‌ها، فرایندها و ساختارهای مناسب نظارت و ارزیابی راهبردها و اقدامات نظام مدیریتی؛
 ۴-۷- ایجاد نهاد فرا دانشگاهی جهت ارزیابی کیفی خروجی دانشگاه‌ها بر مبنای فلسفه و مأموریت دانشگاه اسلامی و تأکید بر بُعد فرهنگی- تربیتی؛
 ۵-۷- رتبه‌بندی دانشگاه‌ها و مدیران آن‌ها بر اساس معیارها و ضوابط تدوین‌شده؛
 ۶-۷- مستندسازی و انتشار فعالیت‌های دانشگاهیان در چارچوب سند دانشگاه اسلامی با رعایت مصالح ملی؛
 ۷-۷- ایجاد سازوکار نظارت و ارزیابی مستمر و هدفمند نظام مدیریتی در سه سطح «شورای اسلامی شدن دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی»، «وزارتخانه‌های ذی‌ربط» و «دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی».

فصل نهم

چارچوب نهادی و نظام اجرایی «سند دانشگاه اسلامی»

برای تحقق اهداف و برنامه‌های سند دانشگاه اسلامی در افق چشم‌انداز ۱۴۰۴، سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و نظارت بر فرایند اسلامی شدن دانشگاه‌ها در چهار سطح به شرح زیر صورت می‌پذیرد:

الف- سیاست‌گذاری، نظارت و ارزیابی در سطح کلان
 سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری کلان و نیز ارزیابی و نظارت راهبردی کلان فرایند اسلامی شدن دانشگاه‌ها بر پایه این سند بر عهده شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌باشد.

شورای عالی انقلاب فرهنگی در صورت نیاز برای اصلاح و تصویب قوانین با مجلس شورای اسلامی تعامل خواهد داشت.

ب- برنامه‌ریزی و نظام اجرایی فرابخشی

شورای اسلامی شدن دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی با استفاده از همه ظرفیت آموزش عالی و سایر نهادها و امکانات کشور مسؤولیت بررسی، تصویب و ابلاغ سیاست‌های اجرایی، طراحی سازوکار تحقق اهداف، اصلاح ساختارها و فرایندهای مربوط، به‌روزرآوری و ترمیم، هماهنگی و انسجام در سیاست‌ها، برنامه‌ها و نظارت بر حسن اجرای برنامه‌های تحول راهبردی فرایند اسلامی شدن را بر عهده دارد و گزارش پیشرفت اجرای سند و چگونگی عملکرد دستگاه‌های مربوطه را به‌صورت سالانه به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه می‌دهد.

ج- برنامه‌ریزی، اجرا و فرهنگ‌سازی ستاد

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی، نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها و جهاد دانشگاهی مسؤولیت نهادینه‌سازی و اجرای سند دانشگاه اسلامی و طراحی و تدوین برنامه‌های اجرایی سند در دستگاه خود را بر عهده دارند و حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از تصویب این سند، برنامه‌های خود را به تصویب شورای اسلامی شدن دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی خواهند رساند.

د) اجرا و پیگیری

دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی موظفند در چارچوب سیاست‌های اجرایی شورای اسلامی شدن و مراکز آموزشی، طرح‌ها، برنامه‌ها و بازخوردهای خود را برای اجرای این سند تدوین و برای بررسی و تصویب به ستاد مربوطه خود تسلیم نمایند.

شورای عالی انقلاب فرهنگی و به‌تبع آن وزارتخانه‌های ذی‌ربط و شورای اسلامی شدن دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی بایستی حمایت دستگاه‌های رسانه‌ای و اجرایی و استمداد از آن‌ها برای فرهنگ‌سازی و پیگیری مصوبات، اقدامات لازم را به عمل آورند.

این مصوبه مشتمل بر یک مقدمه و نه فصل در جلسه ۷۳۵ مورخ ۹۲/۴/۲۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

سند ملی علوم و فناوری‌های سلول‌های بنیادی

مصوب جلسه ۷۳۷ مورخ ۲۳ مهر ۱۳۹۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

«سند ملی علوم و فناوری‌های سلول‌های بنیادی» که در جلسه ۷۳۷ مورخ ۹۲/۷/۲۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی و با استناد به بند (۳-۲) فصل سوم سند نقشه جامع علمی کشور به تصویب رسیده است، به شرح ذیل برای اجرا ابلاغ می‌شود:

مقدمه

با ارتقای سطح بهداشت و کشف درمان‌های جدید، سطح سلامت جوامع و میانگین طول عمر در جهان افزایش یافته است. با این حال درمان بیماری‌های مزمنی که با زوال و تخریب بافت و ارگان همراه هستند و همچنین بیماری‌های ارثی و سرطان‌ها هنوز از چالش‌های حل‌نشده پزشکی امروز به شمار می‌آیند. در سال‌های اخیر، دانشمندان خواص سلول‌های ویژه‌ای را به نام سلول‌های بنیادی توصیف کرده‌اند که امید فراوان است بتوان از آن‌ها در درمان چنین بیماری‌هایی سود جست. این سلول‌ها قابلیت نوسازی و تمایز به انواع سلول‌های بدن را دارا هستند. در افق توسعه این علم امکان تولید و ترمیم بافت و بازسازی اعضای بدن با استفاده از سلول‌های بنیادی در مهندسی بافت و طب بازساختی و همچنین درمان بیماری‌های ارثی و سرطانی کاملاً نمایان شده و به نظر می‌رسد که در آینده نه‌چندان دور بشر دغدغه از دست دادن بافت و اعضای حیاتی را با کمک فناوری سلول‌های بنیادی و علوم مرتبط فراموش نماید.

گرایش شدید محققین و دانشمندان جهان به این شاخه از علم و فناوری و سرمایه‌گذاری‌های سنگین کشورهای پیشرفته در این حوزه، حاکی از نقش مهم و چشمگیر این شاخه از علم و فناوری در کسب سهم مهمی از درمان بیماری‌ها در آینده نزدیک دارد و پیش‌بینی می‌شود کشورهای صاحب فناوری در این حوزه از کشورهای صاحب اقتدار در سطح ملی و بین‌المللی محسوب شوند.

پیشرفت‌های به‌دست‌آمده در جمهوری اسلامی ایران در حوزه سلول‌های بنیادی و طب بازساختی با وجود سرمایه‌گذاری اندک، نشان‌دهنده استعداد بالای رشد کشور در این حوزه است به‌طوری‌که هم‌اکنون جمهوری اسلامی ایران از لحاظ تولید مقالات حائز رتبه دوم در بین کشورهای اسلامی است. بررسی مقالات نشان می‌دهد که علی‌رغم روند رو به رشد در شاخص‌های کیفی، میانگین تعداد ارجاعات برای مقالات ایرانی هنوز کمتر از متوسط جهانی است.

مسئلاً افزایش سرمایه‌گذاری‌های مادی و معنوی در این حوزه می‌تواند باعث کسب جایگاه شایسته در منطقه و جهان توسط جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ گردد.

با توجه به جایگاه بالای این فناوری برتر در دنیا و اهمیت درمانی و ارزش اقتصادی آن برای جامعه، همچنین قرار گرفتن علوم سلول‌های بنیادی در بند (۳-۲) فصل سوم سند نقشه جامع علمی کشور جزو اولویت‌های (الف) در علوم پایه و کاربردی، داشتن یک سند توسعه علم و فناوری که به نکات لازم برای توسعه این حوزه توجه کافی مبذول داشته باشد، امری واجب و اجتناب‌ناپذیر است.

ماده ۱- تعاریف

۱- سلول بنیادی- سلولی است تمایز نیافته که توانایی خودنویایی و توانایی تمایز به سلول‌های تمایز یافته تر را داراست.

۲- مهندسی بافت: علم و فناوری است که با استفاده از انواع سلول‌ها (بنیادی و غیر بنیادی) و داربست‌ها و مواد خارج سلولی، به تولید بافت می‌پردازد.

۳- طب بازساختی- شاخه‌ای از طب است که با استخراج، فرآوری، تولید و تمایز و یا تغییر ژنتیک سلول‌ها (بنیادی و غیر بنیادی) و نیز تولید و تکثیر بافت‌های طبیعی و مصنوعی به درمان بیماری‌ها می‌پردازد.

۴- علوم و فناوری‌های سلول‌های بنیادی- به علوم و فناوری‌های مرتبط با انواع سلول‌های بنیادی، مهندسی بافت و طب بازساختی، علوم و فناوری‌های سلول‌های بنیادی گفته می‌شود.

۵- حوزه سلول‌های بنیادی- حوزه سلول‌های بنیادی شامل کلیه نهادها و عوامل دخیل در امر پژوهش، آموزش، فناوری، تولید، درمان و خدمات‌رسانی و بهره‌برداری از انواع سلول‌های بنیادی و فرآورده‌های مرتبط می‌باشد.

ماده ۲- ارزش‌ها

۱- التزام به دستورات اساسی اسلام از جمله حفظ کرامت و حرمت انسانی و ایجاد روحیه عبودیت با تقویت نگرش توحیدی به دستاوردهای این علم؛

۲- توسعه و کاربرد دانش سلول‌های بنیادی توأم با رعایت احکام فقهی و اخلاق حرفه‌ای اسلامی به‌منظور ارتقای سلامت جامعه؛

۳- برخورداری عادلانه و دسترسی مناسب جامعه علمی به بسترهای تحقیقاتی و اقشار جامعه و امت اسلامی به خدمات این حوزه؛

۴- خودکفایی در فناوری و گسترش زیرساخت‌های بومی لازم در سطوح برتر بین‌المللی و نیل به استقلال اقتصادی؛

۵- حرکت در مرزهای علم و فناوری و افق‌گشایی علمی مبتنی بر بنیان‌های معرفتی اسلام؛

۶- تقویت روحیه مشارکت و مسؤولیت‌پذیری در محققین، فناوران و نهادها و تقدم مصالح عمومی بر منافع

بخشی و فردی.

ماده ۳- چشم‌انداز

با ایمان به یاری پروردگار و توکل بر او، حوزه علوم و فناوری سلول‌های بنیادی در افق ۱۴۰۴، حوزه‌ای است مبتنی بر مبانی معرفتی، اصول اخلاقی و ارزش‌ها و احکام اسلامی با تکیه بر زیرساخت‌های بومی و دارای منابع انسانی و فیزیکی موردنیاز و توسعه‌یافته، الهام‌بخش، افتخارآفرین و دارای تعاملات گسترده ملی و بین‌المللی با اولویت کشورهای همسوس، کارا و قابل‌اتکا در تأمین نیازهای راهبردی و جاری جامعه ایرانی و جهان اسلام، دارای سهم مؤثر در تولید دانش و ثروت ملی و حائز رتبه اول در سطح منطقه و کشورهای اسلامی و در زمره ۱۰ کشور برتر جهان در تولید علم و ثروت.

ماده ۴- سیاست‌ها

- ۱- تفکیک متولیان عرصه سیاست‌گذاری، نظارت و اجرا در حوزه سلول‌های بنیادی؛
- ۲- افزایش بهره‌وری، صرفه‌جویی و استفاده بهینه از امکانات در حوزه سلول‌های بنیادی؛
- ۳- خوداتکایی، اشتغال‌زایی و استفاده حداکثری از توان داخلی در این حوزه؛
- ۴- کاهش تصدی‌گری دولت، تقویت بخش خصوصی و حمایت از ایجاد و توسعه کمی و کیفی شرکت‌های دانش‌بنیان؛
- ۵- مشارکت حداکثری بخش خصوصی، تعاونی‌ها، نهادهای غیردولتی و سرمایه‌گذاران خارجی و تأکید بر هماهنگی و انسجام بین نهادها؛
- ۶- توجه به بنیان‌های فلسفی و مبانی فقهی حوزه سلول‌های بنیادی؛
- ۷- رعایت اصول اخلاقی، مذهبی و اجتماعی در توسعه حوزه سلول‌های بنیادی.

ماده ۵- اهداف کلان

- ۱- خوداتکایی در مواد اولیه، تجهیزات آزمایشگاهی به‌ویژه مواد مصرفی و حیوانات آزمایشگاهی و خدمات، به‌گونه‌ای که تا ۹۰ درصد از ارزش این‌گونه مواد در کشور قابل تولید باشد؛
- ۲- تولید ثروت ملی از طریق به‌کارگیری علم و فناوری سلول‌های بنیادی و فرآورده‌های آن در درمان بیماری‌های مختلف به‌گونه‌ای که ۲ درصد از ارزش بازار جهانی مرتبط با سلول‌های بنیادی متعلق به جمهوری اسلامی ایران باشد؛
- ۳- دستیابی به استقلال و خودکفایی در انواع بانک‌های سلولی ملی مرتبط؛
- ۴- مشارکت بخش‌های غیردولتی در تحقیقات، توسعه فناوری و تولید ثروت با حفظ نقش سیاست‌گذاری و نظارتی دولت به‌طوری‌که حداقل ۲۰ درصد از مراکز سلول درمانی مجاز از بخش غیردولتی باشند؛
- ۵- تولید دانش و فناوری‌های نوین تا ارتقا به رتبه دهم دنیا از نظر کمی و کیفی و نشر مقالات در مجلات بسیار معتبر.

ماده ۶- راهبردها

- ۱- ایجاد و ارتقای زیرساخت‌های لازم برای توسعه و خوداتکایی و کسب مرجعیت علمی و فناوری در این حوزه؛
- ۲- ترویج، فرهنگ‌سازی و اطلاع‌رسانی به‌منظور بهره‌مندی صحیح جامعه علمی از دستاوردها و پیشرفت‌های این حوزه؛
- ۳- تعامل فعال و اثرگذار با دیگر کشورها به‌خصوص کشورهای منطقه و جهان اسلام؛
- ۴- تدوین، بازنگری، اصلاح و روزآمد کردن قوانین، مقررات و استانداردهای مربوطه در این حوزه؛
- ۵- جذب، تربیت و توانمندسازی نیروی انسانی لازم در زمینه تحقیقات، فناوری و خدمات در این حوزه؛
- ۶- حمایت از انجام تحقیقات در راستای تولید دانش و توسعه فناوری به‌ویژه در موضوعات اولویت‌دار؛

- ۷- تجاری‌سازی دستاوردها، تقویت تولید، ساماندهی خدمات و تسهیل فضای کسب‌وکار؛
 ۸- تعامل فعال و مؤثر با دیگر علوم مرتبط به‌ویژه حوزه علوم دینی؛
 ۹- الهام‌گیری از آموزه‌های الهی در حوزه‌های فقهی، اخلاقی و معرفتی در سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و اجرای علوم و فناوری‌های سلول‌های بنیادی.

ماده ۷- اقدامات

- ۱- ایجاد و توسعه مراکز تحقیقات، فناوری، تولید و خدمات علوم سلول‌های بنیادی در دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها و مؤسسات علمی و پژوهشی واجد شرایط با توجه به نیاز کشور (۱)؛
 ۲- ایجاد سامانه اطلاعات و شبکه تحقیقات و فناوری و اطلاع‌رسانی در مواد، تجهیزات، نیروی انسانی، خدمات و منابع علمی (۱)؛
 ۳- تقویت و حمایت از دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌های مرتبط در تأمین تجهیزات و مواد مصرفی و فضای فیزیکی (۱)؛
 ۴- ایجاد مراکز تولید و تکثیر و نگهداری حیوانات آزمایشگاهی موردنیاز (۱)؛
 ۵- ایجاد بانک اطلاعات داوطلبان اهدای سلول‌های بنیادی (۱)؛
 ۶- ایجاد بانک‌های سلولی و بافتی موردنیاز در استان‌ها و شبکه‌سازی بین آن‌ها (۱)؛
 ۷- ایجاد شبکه آزمایشگاهی سلول‌های بنیادی و ارتباط با سایر شبکه‌های آزمایشگاهی به‌منظور هم‌افزایی امکانات کشور (۱)؛
 ۸- ارزیابی و رتبه‌بندی مراکز، مؤسسات، دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها بر اساس نظام اعتبارسنجی ملی و بین‌المللی در حوزه سند (۱)؛
 ۹- ایجاد مراکز نگهداری، آزمایشگاهی و جراحی حیوانات کوچک و بزرگ در مراکز تحقیقاتی مرتبط به‌منظور انجام مطالعات پیش بالینی (۱)؛
 ۱۰- افزایش و توسعه مراکز پژوهشی- درمانی در تراز کشورهای پیشرفته (۱)؛
 ۱۱- ایجاد انواع مراکز سلول درمانی استاندارد در ترازهای بین‌المللی (۱)؛
 ۱۲- انتشار چاپی و الکترونیکی خبرنامه‌ها، مجلات و نشریات علمی- تخصصی و کتب در عرصه داخلی و بین‌المللی (۲)؛
 ۱۳- به‌کارگیری رسانه‌های عمومی و ظرفیت اطلاع‌رسانی مدارس و دانشگاه‌ها به‌منظور ترویج استفاده صحیح از دستاوردهای حوزه سلول‌های بنیادی (۲)؛
 ۱۴- حمایت از برگزاری همایش‌ها و کارگاه‌ها و نشست‌های علمی و ترویجی (۲)؛
 ۱۵- عضویت و مشارکت فعال در مجامع علمی مرتبط بین‌المللی (۳)؛
 ۱۶- توسعه همکاری‌های مشترک با کشورهای هدف به‌منظور انتقال فناوری و صادرات محصولات و خدمات آن (۳)؛
 ۱۷- بسترسازی برای مؤسسات پژوهشی داخلی برای همکاری‌های بین‌المللی در موضوعات پژوهشی، انتقال فناوری، تجاری‌سازی و درمانی (۳)؛
 ۱۸- تدوین مقررات سلول درمانی و دستورالعمل‌های لازم و پیگیری تصویب آن (۴)؛
 ۱۹- تدوین و ترویج کدهای اخلاقی موردنیاز برای مراکز و مؤسسات آموزشی، پژوهشی و درمانی در حوزه سلول‌های بنیادی (۴)؛
 ۲۰- تدوین استانداردهای لازم برای فعالیت‌های تحقیقاتی، درمانی، تولیدی و زیرساخت‌های لازم به‌ویژه در

- زمینه بانک‌ها و فرآورده‌های سلول، بافت و ارگان و تصویب آن‌ها در مراجع ذی‌ربط (۴)؛
- ۲۱- ایجاد رشته‌ها و گرایش‌های موردنیاز در مقاطع تحصیلات تکمیلی (۵)؛
- ۲۲- اعزام متخصصان و کارشناسان به مراکز علمی-درمانی داخل و خارج برای یادگیری فناوری و مهارت‌های موردنیاز و دعوت از متخصصین برجسته خارج از کشور به منظور آموزش و انتقال دانش (۵)؛
- ۲۳- تدوین فهرست موضوعات اولویت‌دار و طراحی و شناسایی سازوکارهای نحوه حمایت از آن‌ها (۶ و ۷)؛
- ۲۴- اعطای پژوهانه تحقیقاتی به پژوهشگران و فناوران در موضوعات موردنیاز کشور با اولویت استعدادهای برتر (۶)؛
- ۲۵- حمایت از انتشار نتایج تحقیقات انجام‌شده در مجلات و ارائه در کنفرانس‌های بین‌المللی (۶)؛
- ۲۶- تشویق محققین و مراکز به فعالیت در مرزهای دانش و فناوری در این حوزه (۶)؛
- ۲۷- تشویق بخش غیردولتی برای سرمایه‌گذاری در زمینه سلول‌های بنیادی جهت تحقیق، تولید، صادرات محصولات و ارائه خدمات (۶ و ۷)؛
- ۲۸- جلب مشارکت مردمی، خیرین و نهادهای عمومی غیردولتی نسبت به حمایت‌های مادی و معنوی از فعالیت‌های علمی و تجاری در این حوزه (۶ و ۷)؛
- ۲۹- حمایت از تولید تجهیزات و مواد پرمصرف توسط مؤسسات و شرکت‌های دانش‌بنیان داخلی (۷)؛
- ۳۰- حمایت از ارائه خدمات درمانی مبتنی بر علوم و فناوری‌های سلول‌های بنیادی (۷)؛
- ۳۱- پوشش بیمه‌ای کلیه خدمات سلول‌درمانی دارای توجیه اقتصادی، اجتماعی و مورد تأیید وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی (۷)؛
- ۳۲- تدوین تعرفه‌های واقعی و عادلانه خدمات پژوهشی تشخیصی و درمانی در حوزه سلول‌های بنیادی (۷)؛
- ۳۳- حمایت از بازاریابی تولیدات و خدمات شرکت‌های دانش‌بنیان در این حوزه (۷)؛
- ۳۴- حمایت از نظریه‌پردازی و تحقیق در حوزه علوم پایه مرتبط با علوم سلول‌های بنیادی با نگرش کاربردی برای کشف افق‌های جدید علمی و خلق علوم میان‌رشته‌ای جدید (۸)؛
- ۳۵- افزایش تولید علم دینی در زمینه احکام و اخلاق مرتبط با سلول‌های بنیادی از طریق اموری مانند ایجاد مراکز پژوهشی و راه‌اندازی رشته‌های علمی مناسب در مقاطع مختلف تحصیلات تکمیلی (۹)؛
- ۳۶- تعامل اندیشمندان علوم دینی و متخصصان سلول‌های بنیادی به منظور تطابق فعالیت‌های علمی این حوزه با فلسفه و احکام اسلامی (۹).

ماده ۸- سازوکار اجرای سند

- ۱- شورای عالی انقلاب فرهنگی وظیفه سیاست‌گذاری کلان، هماهنگی کلان و نظارت کلان بر اجرای این سند را بر عهده دارد.
- ۲- ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور نیز مسئولیت رصد اجرای این سند را بر عهده داشته و بازنگری‌های لازم در سند و گزارش کلان مربوطه را در فواصل زمانی مشخص به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه خواهد نمود.
- ۳- «ستاد توسعه علوم و فناوری‌های سلول‌های بنیادی» که به‌اختصار در این سند ستاد نامیده می‌شود، وظیفه سیاست‌گذاری اجرایی، راهبری، هماهنگی و ایجاد ارتباطات بین دستگاهی لازم اعم از دولتی و خصوصی برای گسترش فناوری و صنایع دانش‌بنیان در این حوزه در چارچوب این سند را بر عهده دارد. این ستاد دارای یک شورا و یک دبیرخانه است.
- تبصره- دبیرخانه ستاد در معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور مستقر می‌شود.

ماده ۹- اعضای شورای ستاد

- ۱- معاون علمی و فناوری رئیس جمهور (رئیس ستاد)؛
- ۲- وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (نایب رئیس ستاد)؛
- ۳- وزیر علوم، تحقیقات و فناوری یا معاون ذی ربط؛
- ۴- وزیر جهاد کشاورزی یا معاون ذی ربط؛
- ۵- وزیر صنعت، معدن و تجارت یا معاون ذی ربط؛
- ۶- رئیس جهاد دانشگاهی؛
- ۷- رئیس مرکز همکاری‌های فناوری و نوآوری ریاست جمهوری؛
- ۸- رئیس شورای تخصصی حوزوی؛
- ۹- نماینده ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور؛
- ۱۰- معاون تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛
- ۱۱- معاون درمان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛
- ۱۲- دو نفر متخصص شامل یک نفر در حوزه پزشکی و یک نفر در حوزه دامپزشکی با معرفی معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور؛

- ۱۳- یک نفر متخصص در حوزه‌های ذی ربط با معرفی پژوهشگاه رویان؛
- تبصره-** متخصصین موضوع بندهای ۱۲ و ۱۳ با حکم رئیس ستاد به مدت چهار سال منصوب شده و انتخاب مجدد آن‌ها بلامانع است.
- ۱۴- دبیر ستاد.
- تبصره ۱-** دبیر ستاد توسط رئیس ستاد به مدت ۴ سال انتخاب می‌شود و انتخاب مجدد ایشان بلامانع است.
- تبصره ۲-** آیین‌نامه داخلی شورای ستاد، به پیشنهاد معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور توسط شورای ستاد به تصویب می‌رسد.

ماده ۱۰- وظایف ستاد

- ۱- اجرایی سازی اقدامات، هماهنگی و پیگیری ارتباطات بین دستگاهی برای گسترش فعالیت‌ها و پایش و رصد اقدامات در حوزه‌های تعریف شده در سند؛
  - ۲- تهیه و تدوین برنامه عملیاتی برای اجرایی‌سازی اقدامات سند در هر سال؛
  - ۳- هدایت و پیگیری تعاملات بین بخش‌های دولتی و خصوصی برای دستیابی به اهداف سند؛
  - ۴- حمایت علمی، اطلاعاتی، تسهیل‌گری و معنوی از شرکت‌های دانش‌بنیان و طرح‌های دارای ظرفیت فناوری و تجاری‌سازی؛
  - ۵- حمایت‌های تشویقی از فعالیت‌های علمی و فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان در حوزه سند، مبتنی بر آیین‌نامه‌های مصوب در شورای ستاد؛
  - ۶- بررسی تحولات داخلی و بین‌المللی بخش به‌منظور دستیابی به اهداف سند و ارائه پیشنهاد اصلاحات لازم برای بازنگری و به‌روزرسانی سند به ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور؛
  - ۷- ارزیابی مستمر و نظارت بر حسن اجرای برنامه‌های محول شده به دستگاه‌ها و همچنین پایش شاخص‌ها و ارائه گزارش سالانه به ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور.
- تبصره ۱-** این گزارش شامل میزان تحقق اهداف و مقادیر شاخص‌های سند و همچنین فرآیند استخراج آن‌ها خواهد بود.

تبصره ۲- عناوین شاخص‌های لازم در چهار سرفصل پژوهش و فناوری، آموزش و سرمایه انسانی، اقتصادی و زیرساختی توسط ستاد پیشنهاد و توسط ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور نهایی‌سازی می‌شود.

تبصره ۳- دولت موظف است بودجه‌های موردنیاز ستاد را در قالب یک ردیف مستقل در لویح بودجه سنواتی و برنامه‌های توسعه پنج‌ساله پیش‌بینی نماید.

تبصره ۴- ساختار تشکیلاتی و شرح وظایف دبیرخانه ستاد، در ستاد تهیه و به تصویب مراجع ذی‌صلاح قانونی خواهد رسید.

تبصره ۵- نهادها و دستگاه‌های مرتبط با حوزه سند، ملزم به همکاری با ستاد می‌باشند.

تبصره ۶- ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور در صورت نیاز به اصلاح ساختارها و سازوکارهای نهادی ذی‌ربط، از طریق مراجع ذی‌صلاح گردش کار لازم را انجام خواهد داد.

ماده ۱۱- این سند مشتمل بر یازده ماده و ده تبصره در جلسه ۷۳۷ مورخ ۹۲/۷/۲۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید و از تاریخ تصویب لازم‌الاجراست و کلیه مصوبات و سیاست‌های مغایر با آن، لغو و بلااثر خواهد بود.

وظایف و ترکیب اعضای ستاد هماهنگی نقشه مهندسی فرهنگی کشور

مصوب جلسه ۷۴۸ مورخ ۲۷ خرداد ۱۳۹۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

ماده واحده «وظایف و ترکیب اعضای ستاد هماهنگی نقشه مهندسی فرهنگی کشور» که در جلسه ۷۴۸ مورخ ۹۲/۳/۲۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی و در راستای اجرای تبصره بند ۲ فصل هفتم مصوبه نقشه مهندسی فرهنگی کشور به تصویب رسیده است، به شرح ذیل ابلاغ می‌شود:

ماده واحده: وظایف و ترکیب اعضای ستاد هماهنگی نقشه مهندسی فرهنگی کشور به شرح ذیل تعیین می‌شود:

الف- وظایف ستاد

- ۱- تقسیم‌کار ملی و ایجاد هماهنگی برای اجرای نقشه مهندسی فرهنگی کشور در سطح ملی و استانی و پیش‌بینی سازوکارهای لازم برای تحقق آن در قالب برنامه‌های پنج‌ساله و قوانین بودجه سالانه کشور؛
- ۲- روزآمدسازی سندهای تخصصی و موضوعی ذیل نقشه مهندسی فرهنگی کشور و ارائه پیشنهادهای لازم برای تصویب در شورای عالی انقلاب فرهنگی؛
- ۳- نظارت بر پیشرفت اجرای نقشه مهندسی فرهنگی کشور و ارزیابی میزان تحقق آن و ارائه گزارش سالانه به شورای عالی انقلاب فرهنگی؛
- ۴- روزآمدسازی نقشه مهندسی فرهنگی کشور بر اساس نتایج رصد و پایش اوضاع محیطی و تحولات جهانی با رویکرد آینده‌پژوهی و پیشنهاد اصلاح آن به شورای عالی انقلاب فرهنگی برای تصویب؛
- ۵- نظارت بر اجرای پیوست فرهنگی طرح‌های مهم و کلان کشور و ارزیابی آن؛
- ۶- رصد تغییر و تحولات فرهنگی و اجتماعی کشور و ارائه نتایج آن به شورای عالی انقلاب فرهنگی.

ب- اعضای ستاد

- ۱- رئیس‌جمهور یا معاون اول رئیس‌جمهور (رئیس)؛
- ۲- دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی (دبیر)؛
- ۳- چهار نفر از اعضای حقیقی شورای عالی انقلاب فرهنگی به انتخاب آن شورا؛
- ۴- وزیر کشور؛
- ۵- وزیر علوم، تحقیقات و فناوری یا معاون ذی‌ربط؛

- ۶- وزیر ورزش و جوانان؛
  - ۷- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی؛
  - ۸- وزیر آموزش و پرورش؛
  - ۹- رئیس کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی؛
  - ۱۰- رئیس کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی؛
  - ۱۱- رئیس سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران؛
  - ۱۲- رئیس سازمان تبلیغات اسلامی؛
  - ۱۳- معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور یا معاون ذی‌ربط؛
  - ۱۴- معاون رئیس جمهور در امور زنان و خانواده؛
  - ۱۵- رئیس شورای فرهنگی اجتماعی زنان و خانواده؛
  - ۱۶- یکی از معاونین قوه قضاییه به انتخاب رئیس قوه قضاییه؛
  - ۱۷- نماینده شورای عالی حوزه علمیه؛
  - ۱۸- دبیر شورای عالی فضای مجازی؛
  - ۱۹- رئیس نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها؛
  - ۲۰- رئیس شورای سیاست‌گذاری فرهنگی بین‌المللی؛
  - ۲۱- رئیس دانشگاه آزاد اسلامی.
- تبصره ۱-** آئین‌نامه داخلی ستاد در خصوص نحوه تشکیل جلسات، حدنصاب رسمیت و اعتبار مصوبات آن به تصویب ستاد می‌رسد.
- تبصره ۲-** با توجه به تنوع ارتباط نظام فرهنگ با عرصه‌های مختلف همچون اجتماعی، سیاسی، آموزشی، علم و فناوری، اقتصادی، حقوقی، قضایی، نظامی و انتظامی، در موارد لازم از وزرا و رؤسای نهادهای ذی‌ربط برای شرکت در جلسات ستاد و کمیسیون‌های مربوط با حق رأی و صاحب‌نظران ذی‌ربط بدون حق رأی دعوت می‌شود.
- تبصره ۳-** ستاد می‌تواند حسب مورد، کمیسیون‌ها و کمیته‌های تخصصی موردنیاز را با حضور اعضای ستاد و مسؤولان نهادها و دستگاه‌های اجرایی کشور و صاحب‌نظران ایجاد و نسبت به تقسیم‌کار برای اجرای نقشه توسط نهادها و دستگاه‌های مزبور، اقدام نماید.
- ج- تقسیم‌کار استانی
- هماهنگی تحقق نقشه مهندسی فرهنگی در استان‌ها بر عهده «ستاد هماهنگی نقشه مهندسی فرهنگی استان» که به‌اختصار ستاد استان نامیده می‌شود، خواهد بود.
- تبصره -** انجام وظایف ستاد استان بر عهده شورای فرهنگ عمومی استان‌ها می‌باشد. اصلاحات مربوط به وظایف، ترکیب و نحوه فعالیت شورای فرهنگ عمومی استان‌ها توسط ستاد هماهنگی نقشه مهندسی فرهنگی کشور به تصویب خواهد رسید.

مصوبه سیاست‌ها، راهبردها، وظایف و ضوابط اجرایی ترویج فرهنگ حضور، توانمندی

و افتخار آفرینی جانبازان و معلولان از طریق ورزش

مصوب جلسه ۷۹۴ مورخ ۱۵ فروردین ۱۳۹۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مصوبه «سیاست‌ها، راهبردها، وظایف و ضوابط اجرایی ترویج فرهنگ حضور، توانمندی و افتخار آفرینی جانبازان

و معلولان از طریق ورزش» که در جلسه ۷۹۴ مورخ ۱۳۹۶/۱/۱۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی و براساس مصوبه جلسه ۶۳۹ شورای فرهنگ عمومی به تصویب رسیده است، به شرح ذیل برای اجرا ابلاغ می‌شود:

مقدمه

خداوند باری تعالی در خلقت شگفت‌انگیز نوع بشر، قابلیت‌ها و توانمندی‌های نهفته‌ای را در وجود او به ودیعه نهاده است؛ به گونه‌ای که یک شخص معلول، در مواجهه با فعالیت‌های فردی و اجتماعی خود، برای جبران نقیصه‌ی جسمی خویش قادر است در سایه اعمال اراده و همت، با اتکا به امید و با ارتقای توان جسمی، استعدادهای ذاتی خدادادی را به مرحله بالفعل برساند، تا مرتبه‌ای که گاه چنین شخصی می‌تواند فعالیت‌های مافوق توان یک فرد سالم را نیز به اجرا درآورد.

حال چنانچه با بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و امکانات موجود، زمینه و شرایط مطلوبی مهیا شده و محیط برای رشد و توسعه ورزش جانبازان و معلولان فراهم شود، این قشر معزز از اجتماع از این موهبت الهی بهره‌مند شده و به شکوفایی روح و جسم خویش نائل خواهند شد.

بر همین اساس و بنا بر فرامین مقام معظم رهبری، اسناد بالادستی، مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی و قوانین مجلس شورای اسلامی، توجه به توسعه همه جانبه ورزش جانبازان و معلولان از جمله اولویت‌های ورزشی کشور محسوب می‌گردد.

ماده ۱- در این مصوبه اصطلاحات مربوطه به شرح ذیل تعریف می‌شوند:

۱- **جانباز:** به کسی اطلاق می‌شود که سلامتی خود را در راه تکوین، شکوفایی، دفاع و حفظ دستاوردهای انقلاب اسلامی و کیان جمهوری اسلامی ایران، استقلال و تمامیت ارضی کشور، مقابله با تهدیدات و تجاوزات دشمن و عوامل ضد انقلاب و اشرار از دست داده و به اختلالات و نقص‌های جسمی یا روانی دچار شود.

۲- **معلولیت:** عارضه‌ای که بر اثر اختلال در سیستم جسمی، حرکتی، حسی و ذهنی فرد ایجاد و بر اثر آن فرد قادر به تأمین کامل یا بخشی از نیازهای فردی و یا اجتماعی خود نباشد.

۳- **انواع معلولیت:** انواع معلولیت مورد نظر در ورزش جانبازان و معلولان عبارت است از:

معلولیت جسمی (قطع عضو، ضایعات نخاعی، فلج مغزی، فلج اطفال، اعصاب محیطی، تغییر شکل مفاصل)، معلولیت ذهنی، معلولیت حسی (نابینایی، کم‌بینایی و ناشنوایی)؛ چند معلولیتی و معلولیت ناشی از آسیب اعضای داخلی (تنفسی، قلبی و... مثل بیماران خاص و پیوند اعضا)

۴- **ورزش قهرمانی:** ورزش‌های رقابتی و سازمان‌یافته‌ای که با توجه به قوانین و مقررات خاص برای ارتقاء رکوردهای ورزشی و کسب رتبه یا مدال انجام می‌شود.

۵- **ورزش همگانی:** انجام فعالیت‌های جسمانی سلامت بخش که بدون محدودیت جسمی، جنسی، سنی و مالی می‌باشد.

۶- **ورزشکار همگانی:** به فردی گفته می‌شود که ورزش را با هدف تأمین تندرستی و ارتقاء سطح سلامت و نشاط انجام می‌دهد و معطوف به کسب نتیجه و مدال نمی‌باشد.

۷- **ایستگاه ورزش همگانی:** محیطی است که جهت انجام فعالیت‌های ورزشی برای عموم مردم در نظر گرفته می‌شود.

۸- **هیئت ورزشی:** بالاترین مرجع فنی یک رشته ورزشی در سطح استان، شهرستان است که با هماهنگی فدراسیون متبوع و اداره تربیت بدنی مربوطه، مسئولیت حسن اجرای قوانین و مقررات ورزشی را به عهده دارد.

۹- **مکان ورزشی:** فضای محصور سرپوشیده و یا روبازی است که ضوابط فنی و قابلیت انجام فعالیت‌های ورزشی را دارا بوده و مجوز لازم را از مراجع ذیصلاح دریافت نموده باشد.

۱۰- **سمرانه اعتبار ورزشی:** عبارت است از نسبت اعتبار تخصیص یافته برای انجام فعالیت‌های ورزشی به جمعیت هدف در یک مقطع زمانی مشخص.

۱۱- **مناسب سازی:** پیش‌بینی و ایجاد امکانات، تسهیلات و فضای لازم در اماکن و فضاهای ورزشی برای تردد و بهره‌برداری معلولان و جانبازان.

ماده ۲- اهداف

۱- حفظ و ارتقای سطح سلامت و توانمندی‌های جسمی، روانی، ورزشی و نشاط جانبازان و معلولان و تقویت حضور آنان در جامعه

۲- افتخارآفرینی جانبازان و معلولان در عرصه رقابت‌های بین‌المللی و جهانی ورزش

۳- نهادینه‌سازی اخلاق، معنویت و فرهنگ پهلوانی در بستر فعالیت‌های ورزشی

۴- تأمین عدالت اجتماعی در بهره‌مندی جانبازان و معلولان از خدمات و امکانات ورزشی

ماده ۳- راهبردها

۱- تقویت اعتماد و حفظ عزت به نفس جانبازان و معلولان و ارتقای فرهنگ و نگرش جامعه نسبت به پدیده معلولیت

۲- ایجاد عزم و مشارکت ملی و فعال‌سازی سازمان‌ها و نهادها در امر ورزش جانبازان و معلولان

۳- توسعه ورزش همگانی و ارتقای سطح سلامتی و نشاط جانبازان و معلولان

۴- توسعه ورزش قهرمانی و فضای رقابت سالم در بین جانبازان و معلولان

۵- اهتمام ویژه به فعالیت‌های فرهنگی و تربیتی در فعالیت‌های ورزشی جانبازان و معلولان

۶- توسعه منابع انسانی کارآمد در ورزش جانبازان و معلولان به‌ویژه مدیران، مربیان و ...

۷- توسعه علمی، آموزشی و فن‌آوری در ورزش جانبازان و معلولان

۸- توسعه زیرساخت‌های ورزش جانبازان و معلولان

۹- حفظ و ارتقای جایگاه ایران اسلامی در عرصه بین‌المللی ورزش جانبازان و معلولان

ماده ۴- اقدامات و وظایف دستگاه‌ها

الف) وظایف و اقدامات مشترک

کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و نهادهای کشوری و لشکری موظف به انجام اقدامات زیر می‌باشند:

۱- برنامه‌ریزی برای ترویج فرهنگ حضور، توانمندسازی و افتخارآفرینی جانبازان و معلولان

۲- ایجاد و فعال‌سازی انجمن یا هیئت ورزش‌های جانبازان و معلولان در ساختار ورزشی مربوط و رده‌های تابعه

۳- همکاری و تعامل با متولیان ورزش جانبازان و معلولان در زمینه‌های مختلف

۴- حمایت و مشارکت فعال در امر برگزاری هر چه باشکوه‌تر «روز ملی پارالمپیک»

۵- تخصیص درصدی از ظرفیت اماکن و تجهیزات ورزشی دستگاه مربوط به امر ورزش جانبازان و معلولان،

بصورت رایگان و متناسب با درصد جمعیتی و شرایط ویژه آنان

۶- تخصیص قسمتی از یک درصد بودجه موضوع ماده (۵۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی

از مقررات مالی دولت در دستگاه مربوط برای تحقق این مصوبه و در جهت توسعه ورزش جانبازان و معلولان

متناسب با درصد جمعیتی و شرایط ویژه آنان

۷- حمایت مؤسسات اقتصادی وابسته (شرکت‌ها، بانک‌ها و...)، از فعالیت‌های ورزش جانبازان و معلولان

تبصره: فعالیت‌های ورزشی مورد نظر در دستگاه‌های ذیربط در این مصوبه افراد ذیل را نیز شامل می‌شود:

۱- کارکنان جانباز و معلول دستگاه

۲- اعضای معلول خانواده کارکنان دستگاه

۳- خدمات‌دهی به معلولین ساکن در حریم فعالیتی اماکن ورزشی دستگاه در ورزش جانبازان و معلولین
ب) وظایف و اقدامات اختصاصی:

- وزارت ورزش و جوانان

- ۱- حمایت ویژه از توسعه ورزش جانبازان و معلولان، به خصوص در وضع قوانین و مقررات، آیین‌نامه‌ها و... در سطح وزارت، دولت و مجلس شورای اسلامی
- ۲- تخصیص درصدی از بودجه و تجهیزات ورزشی کشور به امر ورزش جانبازان و معلولان؛ متناسب با درصد جمعیتی و شرایط ویژه آنان
- ۳- اختصاص درصدی از برنامه‌های شرکت توسعه و تجهیز به مناسب‌سازی اماکن ورزشی و ایجاد اماکن اختصاصی ورزش جانبازان و معلولان؛ متناسب با درصد جمعیتی و شرایط ویژه آنان
- ۴- اختصاص یک نوبت از اوقات روزانه اماکن ورزشی تحت تملک وزارت ورزش و جوانان به ورزش جانبازان و معلولان
- ۵- واگذاری حداقل یک مجموعه ورزشی از طریق برگزاری مزایده با اولویت در شرایط مساوی (با اعلام کارشناس رسمی دادگستری) به هیئت‌های ورزش جانبازان و معلولان در مراکز استان و نیز شهرهای با جمعیت بالای ۵۰ هزار نفر
- ۶- مکلف نمودن باشگاه‌های ورزشی تحت حمایت دولت جهت فعالیت در حوزه ورزش جانبازان و معلولان و هم‌چنین مشروط نمودن صدور پروانه باشگاه‌های جدید التاسیس به این امر.
- ۷- فراهم آوردن تسهیلات لازم برای مشارکت و سرمایه‌گذاری خیرین و سازمان‌های مردم‌نهاد، در حوزه ورزش جانبازان و معلولان
- ۸- معافیت اماکن ورزشی اختصاصی جانبازان و معلولان از شمول ماده ۸۸ (قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت)

- وزارت آموزش و پرورش

- ۱- ترویج فرهنگ حضور، توانمندسازی و افتخارآفرینی معلولان، در بین دانش‌آموزان، معلمان و مربیان ورزشی از طریق درج در کتاب‌های درسی، برنامه‌های تربیتی و نیز امور فوق برنامه و ضمن خدمت، با بهره‌گیری از فعالیت‌های ورزشی
- ۲- ایجاد رشته تحصیلی ورزش جانبازان و معلولان در مراکز آموزش و تربیت معلمان ورزشی و تربیت و ارتقای دانش معلمان و مربیان ورزش معلولان
- ۳- فراهم نمودن تجهیزات ورزشی و توانبخشی لازم در مدارس استثنایی
- ۴- تسهیل دسترسی دانش‌آموزان معلول به اماکن و تجهیزات ورزشی موجود در مدارس
- ۵- توجه به ورزش همگانی در سازمان آموزش و پرورش استثنایی از طریق افزایش ساعت درس ورزش
- ۶- تربیت معلولان تحت پوشش و پرورش افراد مستعد برای حضور در مسابقات ورزشی و تیم‌های ملی
- ۷- آموزش و آگاهی‌بخشی به دانش‌آموزان غیر استثنایی، به‌منظور اتخاذ شیوه تعامل صحیح با افراد معلول در محیط مدرسه و جامعه.

- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سازمان بهزیستی

- ۱- توسعه و تقویت ورزش معلولان در مراکز آسایشگاهی و افراد واجد شرایط تحت پوشش (با تأکید بر ورزش همگانی و استعدادیابی) از طریق تربیت و تأمین مربی و تجهیزات ورزشی مورد نیاز

- ۲- مشارکت در توسعه ایستگاه‌های ورزش همگانی ویژه معلولان در نقاط مختلف شهرها
- ۳- ارائه تسهیلات برای تأمین وسایل نقلیه مناسب برای حضور معلولان تحت پوشش در برنامه‌های ورزشی
- ۴- کمک به توسعه ورزش همگانی در منازل معلولانی که امکان حضور در اجتماع برایشان به دشواری امکان‌پذیر است.

- بنیاد شهید و امور ایثارگران

- ۱- توسعه و تقویت ورزش جانبازان در مراکز آسایشگاهی و افراد واجد شرایط تحت پوشش (با تأکید بر ورزش همگانی)، از طریق تربیت و تأمین مربی و تجهیزات ورزشی موردنیاز
- ۲- مساعدت و مشارکت در توسعه ایستگاه‌های ورزش همگانی ویژه جانبازان و معلولان، در نقاط مختلف شهرها
- ۳- ارائه تسهیلات برای تأمین وسایل نقلیه مناسب برای امکان حضور جانبازان تحت پوشش در برنامه‌های ورزشی
- ۴- کمک به توسعه ورزش همگانی در منازل جانبازانی که امکان حضور در اجتماع برایشان به دشواری امکان‌پذیر است.

- وزارت کشور

- ۱- استانداری‌ها، فرمانداری‌ها، شهرداری‌ها و بخش‌داری‌های کشور موظفند از طریق مدیریت عالی و ایجاد هماهنگی بین همه دستگاه‌های اجرایی و نظارت بر انجام وظایف آنها، از توسعه ورزش جانبازان و معلولان، حمایت مادی و معنوی نمایند.

- ۲- تسهیل در ایجاد و حمایت از سازمان‌های مردم‌نهاد (سمن‌ها) فعال در زمینه ورزش جانبازان و معلولان.

- شورای شهر و شهرداری‌ها

- ۱- پیش‌بینی لازم برای احداث مجموعه‌های ورزشی ویژه جانبازان و معلولان و بهسازی و مناسب‌سازی معابر عمومی به‌منظور تسهیل در رفت و آمد آنان
- ۲- احداث مجموعه‌های ورزشی اختصاصی جانبازان و معلولان به تناسب تراکم جمعیت
- ۳- مناسب‌سازی اماکن ورزشی تحت پوشش و هم‌چنین مساعدت به سایر نهادها به‌منظور تسهیل در بهره‌برداری جانبازان و معلولان از اماکن ورزشی
- ۴- ایجاد تسهیلات ویژه در حمل و نقل و جابه‌جایی جانبازان و معلولان برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی
- ۵- فعال نمودن و تقویت هیئت ورزش‌های جانبازان و معلولان در شهرداری‌ها، بخش‌داری‌ها و دهیاری‌ها
- ۶- اختصاص یک نوبت رایگان از ساعات مفید روزانه مجموعه‌های ورزشی تحت پوشش شهرداری‌ها و بخش‌داری‌ها، به ورزش جانبازان و معلولان
- ۷- اختصاص درصدی از بودجه‌های فرهنگی شهرداری‌ها به امر توسعه ورزش همگانی جانبازان و معلولان (متناسب با آمار و درصد جمعیتی آنان، نیازها و...)
- ۸- ایجاد ایستگاه‌های ورزشی ویژه جانبازان و معلولان در پارک‌ها، فرهنگ‌سراها و...
- ۹- مساعدت و مشارکت در توسعه ایستگاه‌های ورزش همگانی ویژه معلولان جامعه، در نقاط مختلف شهرها
- ۱۰- اختصاص درصدی از فضای تبلیغاتی شهر به‌منظور فرهنگ‌سازی، اطلاع‌رسانی همگانی و با هدف کمک اقتصادی به توسعه ورزش جانبازان و معلولان
- ۱۱- کمک به هیئت‌های استانی، در اجرای برنامه‌های ورزشی جانبازان و معلولان (با اولویت برنامه‌های ورزش همگانی)
- ۱۲- مساعدت در تأمین تجهیزات ورزشی آسایشگاه‌ها و مراکز نگهداری جانبازان و معلولان

- سازمان صدا و سیما

- ۱- ترویج فرهنگ حضور، توانمندسازی و افتخارآفرینی جانبازان و معلولان، اولویت‌بخشی و افزایش سهم ورزش جانبازان و معلولان، آموزش، اطلاع‌رسانی، فرهنگ‌سازی در شبکه‌های ملی و استانی
- ۲- فرهنگ‌سازی برای جلب مشارکت خیرین و حامیان مالی ورزش جانبازان و معلولان
- ۳- تولید و پخش برنامه‌های مستند از زندگی قهرمانان و الگوهای شاخص ورزش جانبازان و معلولان
- ۴- تولید و پخش برنامه‌های لازم برای اصلاح و تغییر نگرش جامعه نسبت به معلولان و هم‌چنین اصلاح نگرش معلولان نسبت به خود

- ۵- توسعه تولیدات سینمایی، سریال، انیمیشن، مستند ترکیبی، تولید و پخش برنامه‌های مسابقه و سرگرمی و حضور کودکان و نوجوانان معلول در برنامه‌های متنوع و انعکاس اخبار رویدادهای ورزشی جانبازان و معلولان

- ستاد کل نیروهای مسلح و سازمان بسیج مستضعفین

- ۱- فعال‌سازی ساختار و برنامه‌های ورزش همگانی جانبازان و معلولان در سطوح مختلف تابعه
- ۲- توسعه ورزش همگانی جانبازان و معلولان در عرصه گسترده رده‌های تابعه
- ۳- برنامه‌ریزی برای تقویت و گسترش ورزش قهرمانی جانبازان و معلولان (با اولویت رشته‌های مدال آور)

- جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی

- ۱- برنامه‌ریزی برای ارتقای توانمندی‌های جسمانی و سلامت روحی و روانی و توانبخشی جمعیت جانباز و معلول کشور با بکارگیری ظرفیت‌ها و وظایف ذاتی هلال احمر و ارائه تسهیلات و خدمات ورزشی (اماکن، تجهیزات و...)
- ۲- استفاده بهینه از سوله‌های بحران در مواقع غیر بحران در تأمین فضای ورزشی مورد نیاز

- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان تبلیغات اسلامی

- ۱- استفاده از ظرفیت‌های فرهنگی دستگاه برای اصلاح نگرش جامعه نسبت به معلول و اصلاح نگرش معلولان نسبت به خود و ارتقای روحیه امید و خودباوری در جامعه هدف
- ۲- هدایت و حمایت مادی و معنوی از ورزش جانبازان و معلولان در حوزه مطبوعات، رسانه‌های مجازی، کتاب، فیلم، جشنواره‌ها، تحقیقات، بازی‌های رایانه‌ای، هنرهای تجسمی و نمایشگاهی و...
- ۳- استفاده از ظرفیت سازمان اوقاف و امور خیریه برای توسعه ورزش جانبازان و معلولان
- ۴- استفاده از ظرفیت‌های ستاد عالی کانون‌های فرهنگی و هنری مساجد در توسعه اهداف فرهنگی ورزش جانبازان و معلولان

- ۵- به‌کارگیری ظرفیت سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی (رایزنی‌های فرهنگی و خانه‌های فرهنگ جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور) به‌منظور پشتیبانی و حمایت مادی و معنوی از تیم‌ها و کاروان‌های اعزامی ورزش جانبازان و معلولان در رقابت‌های بین‌المللی

- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دانشگاه آزاد اسلامی

- ۱- برنامه‌ریزی برای توسعه علمی و فناوری ورزش جانبازان و معلولان از طریق انجام تحقیق، پژوهش، مقاله و... در جهت ارتقای توانبخشی، سلامت و توسعه ورزش همگانی و قهرمانی
- ۲- تشویق و حمایت دانشجویان در ارائه پایان‌نامه در حوزه‌های متنوع و مورد نیاز ورزش جانبازان و معلولان
- ۳- ایجاد و توسعه رشته‌های تحصیلی در مقاطع مختلف مرتبط با ورزش جانبازان و معلولان در مراکز تابعه
- ۴- ارائه خدمات و حمایت‌های ویژه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از فعالیت‌ها و برنامه‌های ورزشی و نیز ورزشکاران و فعالان حوزه جانبازان و معلولان

- وزارت راه و شهرسازی

- ۱- مناسب‌سازی اماکن ورزشی موجود در شهرها، شهرک‌ها و بخش‌ها و تسهیل در بهره‌برداری جانبازان و معلولان از اماکن موجود ورزشی
  - ۲- پیش‌بینی اماکن ورزشی اختصاصی جانبازان و معلولان در توسعه شهرها و شهرک‌های جدید
- وزارت اقتصاد و دارایی**
- فراهم آوردن تسهیلات، تخفیفات و مشوق‌های ویژه مالیاتی و... برای جلب مشارکت بخش خصوصی و تعاونی‌ها در ورزش جانبازان و معلولان (اماکن، تجهیزات و حمایت و پشتیبانی)
- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات**
- ۱- ایجاد شبکه مجازی مناسب، ویژه حمایت و تقویت ورزش جانبازان و معلولان و فرهنگ‌سازی مربوط
  - ۲- ایجاد شرایط لازم برای استفاده از بستر شبکه‌های مخابراتی و مجازی در فرهنگ‌سازی، اطلاع‌رسانی، آموزشی و حمایت از ورزش جانبازان و معلولان
- وزارت امور خارجه**
- به‌کارگیری ظرفیت‌های وزارت امور خارجه و سفارتخانه‌های تابعه در تعامل با سفارت کشورهای میزبان، برای پشتیبانی و حمایت مادی و معنوی از تیم‌ها و کاروان‌های اعزامی ورزش جانبازان و معلولان در رقابت‌های بین‌المللی.
- سایر دستگاه‌ها**
- سایر دستگاه‌هایی که ظرفیت‌های اختصاصی مناسبی در حمایت از توسعه و ترویج فرهنگ و ورزشی جانبازان و معلولان در اختیار دارند و نام آنها ذکر نشده موظف به همکاری و حمایت از این حوزه می‌باشند.
- ماده ۵- نظام اجرا، نظارت و پیگیری**
- ۱- به‌منظور هماهنگی و راهبری اجرا، سازماندهی، پایش و ارزیابی مستمر تحقق این مصوبه، دبیرخانه‌ای در ذیل کمیسیون فرهنگی تربیت‌بدنی موضوع مصوبه جلسه ۶۳۷ مورخ ۱۳۸۷/۱۰/۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی (به دبیری ریاست فدراسیون ورزش‌های جانبازان و معلولان)، تشکیل و هر ساله گزارش عملکرد دستگاه‌ها را به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه می‌نماید.
  - ۲- دستگاه‌های اجرایی ذیربط با هماهنگی سازمان برنامه و بودجه کشور، اعتبارات و پشتیبانی لازم به‌منظور تحقق اهداف و برنامه‌های پیش‌بینی شده در این مصوبه را فراهم می‌نمایند.
- ماده ۵-** این مصوبه مشتمل بر یک مقدمه، ۶ ماده و ۱ تبصره در جلسه ۷۹۴ مورخ ۱۳۹۶/۱/۱۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

مصوبه «سند جامع روابط علمی بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران»

مصوب جلسه ۸۰۵ مورخ ۱۵ اسفند ۱۳۹۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی^۱

۱. متن کامل مصوبه در قسمت پایانی در انتهای کتاب آمده است.

بخش دهم

حوزه‌های علمیه

۷۴۴	آیین‌نامه اعزام طلاب برای تحصیل به خارج از کشور.....
۷۴۴	مدارک تحصیلی صادرشده مدیریت حوزه علمیه قم.....
۷۴۵	تسری مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی درباره مدارک تحصیلی طلاب حوزه علمیه قم به طلاب حوزه علمیه خراسان.....
۷۴۵	پاسخگویی به مسائل مستحدثه و مشکلات مذهبی اقشار مختلف.....
۷۴۶	آیین‌نامه مؤسسات آموزش عالی حوزوی.....
۷۴۸	اصلاح و تکمیل مصوبه مربوط به مدارک تحصیلی صادر شده مدیریت حوزه علمیه قم.....
۷۴۸	شرایط ادامه تحصیل قضات حوزوی در رشته حقوق.....
۷۴۹	اساسنامه شورای گسترش حوزه‌های علمیه.....
۷۵۱	لغو محدودیت ادامه تحصیل دارندگان مدارک تحصیلی حوزوی در دانشگاه‌ها.....
۷۵۱	اعتبار و نحوه اعطای امتیاز علمی به مجلات، تأسیس انجمن‌های علمی، قطب‌های علمی، واحدهای پژوهشی و کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره و آزاداندیشی در حوزه علمیه قم.....
۷۵۱	واگذاری و تفویض صلاحیت تصمیم‌گیری و تصویب رشته‌های حوزوی و علوم انسانی مرتبط با مأموریت‌های حوزه‌های علمیه به شورای گسترش حوزه‌های علمیه.....
۷۵۲	عضویت یک نماینده از شورای گسترش حوزه‌های علمیه در شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.....
۷۵۲	الحاق یک بند به مصوبه تسری مصوبه شورای عالی درباره مدارک تحصیلی صادرشده مدیریت حوزه علمیه قم به طلاب حوزه علمیه خراسان.....
۷۵۳	آیین‌نامه شورای تخصصی حوزوی.....

آیین نامه اعزام طلاب برای تحصیل به خارج از کشور

مصوب جلسه ۲۹۱ مورخ ۱۴ مهر ۱۳۷۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

به منظور آشنایی طلاب حوزه‌های علمیه کشور با آن قسمت از علوم انسانی که جهت تحقیقات در سطوح عالی مورد نیاز آنهاست تعدادی از طلاب با شرایط زیر و با هزینه دولت به خارج اعزام می‌شوند.

شرایط اعزام شوندگان:

۱- متقاضی در حین اعزام باید حداقل ۲ سال درس خارج فقه و اصول خوانده باشد. صاحبان تألیف ترجمه، مقاله و... حق اولویت دارند.

۲- دست کم بدایه و نهایی یا تمام شرح منظومه سبزواری- بخش حکمت- را خوانده و امتحان داده باشند.

۳- درس تفسیر رسمی حوزه را خوانده باشند و یا از عهده امتحان تفسیر المیزان برآید.

۴- دانستن زبان تحصیل خارجی در حد مکالمه، خواندن متون و تهیه گزارش به تشخیص وزارت فرهنگ و آموزش عالی.

۵- داشتن گواهی از شورای مدیریت حوزه علمیه، قم مبتنی بر اتمام دوره سطح و خواندن دو سال درس خارج.

۶- کسانی که از طرف حوزه معرفی می‌شوند تعهد خدمت در حوزه و کسانی که مستقلاً توسط وزارت فرهنگ و آموزش عالی معرفی می‌گردند، تعهد خدمت در محلی که وزارت تعیین خواهد کرد می‌دهند. هر دو گروه تعهد خود را به وزارت فرهنگ و آموزش عالی می‌دهند و نحوه تعهد را وزارت تعیین خواهد کرد.

۷- پذیرش از دانشگاه‌های خارج برای فوق لیسانس و بالاتر در گروه علوم انسانی داشته باشد.

۸- متأهل، متعهد، معتقد به ولایت فقیه، متقی- آن چنان که شایسته‌شان یک روحانی مسلمان است، باشد.

تبصره- داشتن صلاحیت مندرج در این بند را شورای مدیریت حوزه قم تأیید می‌کند.

مدارک تحصیلی صادر شده مدیریت حوزه علمیه قم^۱

مصوب جلسه ۳۶۸ مورخ ۳ بهمن ۱۳۷۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی

متن پیشنهادی تکمیلی آقای دکتر احمدی (نامه مورخ ۲۷/۱۰/۷۴ به شماره ۲۹۹۸/دش) مطرح و مدارک حوزوی بدین شرح تصویب شد:

۱- طلاب و فضلا حوزه علمیه که بر اساس مدارک صادر شده مدیریت حوزه علمیه قم دوره سطح یک را طبق برنامه پیوست گذرانده‌اند، از کلیه مزایای علمی و استخدامی فارغ‌التحصیلان دوره کاردانی دانشگاه‌ها برخوردار خواهند بود.

۲- طلاب و فضلا حوزه علمیه که بر اساس مدارک صادر شده مدیریت حوزه علمیه قم دوره سطح دو را طبق برنامه پیوست گذرانده‌اند، از کلیه مزایای علمی و استخدامی فارغ‌التحصیلان دوره کارشناسی دانشگاه‌ها برخوردار خواهند بود.

۳- طلاب و فضلا حوزه علمیه که بر اساس مدارک صادر شده مدیریت حوزه علمیه قم دوره سطح سه را طبق برنامه پیوست گذرانده‌اند، از کلیه مزایای علمی و استخدامی فارغ‌التحصیلان دوره کارشناسی ارشد دانشگاه‌ها برخوردار خواهند بود.

۴- طلاب و فضلا حوزه علمیه که بر اساس مدارک صادر شده مدیریت حوزه علمیه قم دوره سطح چهار را طبق برنامه پیوست در یکی از رشته‌های فقه و اصول، تفسیر و علوم قرآن، حقوق و قضای اسلامی، عقاید و کلام،

۱. حسب مصوبه جلسه ۵۰۲ مورخ ۲۲ مرداد ۸۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی، مقرر شد: «تصویب رشته‌های تحصیلی علوم حوزوی کماکان در اختیار شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌باشد و تصویب سرفصل‌ها و مواد درسی رشته‌های مزبور و تعیین ضوابط و شرایط پذیرش و تحصیل طلاب به شورای عالی حوزه علمیه قم واگذار می‌شود».

ادیان و مذاهب، تربیت مبلغ، فلسفه اسلامی، تاریخ اسلام و سیره^۱ گذرانده‌اند، از کلیه مزایای علمی و استخدام فارغ‌التحصیلان دوره دکتری دانشگاه‌ها برخوردار خواهند بود.
۵ و ۶- (به‌موجب مصوبه جلسه ۵۴۸ مورخ ۲۸ مهر ۸۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی لغو شده است).

تسری مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی درباره مدارک تحصیلی طلاب حوزه علمیه قم به طلاب حوزه علمیه خراسان

مصوب جلسه ۴۵۷ مورخ ۲۶ بهمن ۱۳۷۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۴۵۷ مورخ ۷۸/۱۱/۲۶ به پیشنهاد مدیریت حوزه علمیه خراسان (نامه شماره ۱۰۰/۱۱۹۰۸ مورخ ۷۸/۱۰/۵) تصویب کرد:

«مدیریت حوزه علمیه خراسان می‌تواند بر اساس بندهای ۱ تا ۳ مصوبه جلسه ۳۶۸ مورخ ۷۴/۱۱/۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی (ابلاغیه ۳۷۴۲/دش مورخ ۷۴/۱۲/۱۲) برای طلاب حوزه علمیه خراسان که دوره‌های سطح یک تا سه را بر اساس برنامه‌های مصوب شورای عالی حوزه علمیه قم گذرانده‌اند مدرک تحصیلی معتبر صادر کند».

پاسخگویی به مسائل مستحدثه و مشکلات مذهبی اقشار مختلف

مصوب جلسه ۵۰۰ مورخ ۲۵ تیر ۱۳۸۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

در جلسه ۵۰۰ مورخ ۸۱/۴/۲۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی، موضوع طرح پیشنهادی ساماندهی نظام پاسخگویی به مسائل مستحدثه و مشکلات دینی اقشار مختلف مطرح شد و ماده واحده‌ای به این شرح به تصویب رسید:
ماده واحده: در اجرای بند «ح» ماده ۱۵۹ برنامه سوم توسعه کشور، به‌منظور پاسخگویی به مسائل مستحدثه و مشکلات مذهبی اقشار مختلف مردم، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم موظف است نسبت به طراحی و انجام موارد زیر اقدام نماید:

الف- شناسایی مسائل مستحدثه و مشکلات دینی جامعه، طبقه‌بندی موضوعی و اولویت‌سنجی این مسائل برحسب نوع مسأله، نیاز مخاطبان و مقتضیات عصر حاضر.

ب- تعیین وضعیت منابع انسانی فعال در نظام‌های پژوهش دینی و برآورد نیروی انسانی، تجهیزات و امکانات متناسب با نیازهای پاسخگویی به مسائل مستحدثه و مشکلات مذهبی.

ج- تدوین روش‌ها و الگوهای کارآمد پاسخ‌یابی برای مسائل مستحدثه و مشکلات مذهبی اقشار مختلف (مدل‌سازی و روش‌های کارآمد علمی).

د- تدوین و ارائه روش‌ها و شیوه‌های علمی و به‌هنگام برای پاسخگویی، از قبیل زبان، هنر، نشریات و ...

ه- تدوین و ارائه روش‌های هماهنگی و مشارکت با سایر مراکز پژوهش دینی از قبیل مدیریت حوزه علمیه قم، سازمان تبلیغات اسلامی و ...

تبصره ۱- حداکثر زمان لازم برای بند «ب»، یک سال و برای بندهای «ج»، «د» و «ه» شش ماه پس از ابلاغ این مصوبه می‌باشد.

تبصره ۲- دفتر تبلیغات اسلامی موظف است گزارش فعالیت‌های خود را در چارچوب این مصوبه، به‌صورت سالیانه (تا پایان شهریورماه هر سال) برای اطلاع و تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه کند.

تبصره ۳- اعتبارات لازم برای انجام مأموریت‌های یادشده، توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی پیش‌بینی شده و در بودجه سالانه دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم منظور می‌شود.

آیین‌نامه مؤسسات آموزش عالی حوزوی

مصوب جلسه ۵۰۷ مورخ ۲۸ آبان ۱۳۸۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مقدمه

به‌منظور تحقق اهداف والای حوزه علمیه و تحقق مصوبات شورای عالی حوزه علمیه قم، مؤسسات آموزش عالی حوزوی که در این آیین‌نامه «مؤسسه» نامیده می‌شوند با اهداف زیر تأسیس می‌شود.

تعریف

مراد از مؤسسات آموزش عالی حوزوی مؤسساتی است که منحصراً از طلاب علوم دینی گزینش می‌نمایند و برنامه‌های آموزشی آن منطبق با برنامه‌های شورای عالی حوزه علمیه قم می‌باشد.

ماده ۱- اهداف مؤسسه

الف- گسترش فرهنگ و معارف اسلامی؛

ب- مطالعه و تحقیق در علوم انسانی و معارف اسلامی و تربیت دانشمندان و محققان متعهد؛

ج- تربیت طلاب و فضایی مستعد برای مقابله با اندیشه‌های انحرافی و التقاطی؛

د- تربیت مدرس، محقق، مبلغ اسلامی و متخصص در رشته‌های علوم انسانی به‌منظور تبیین معارف اسلامی و تأمین نیاز جامعه اسلامی؛

ه- تربیت نیروی انسانی متخصص و متعهد برای مراکز مختلف آموزشی؛

ماده ۲- مؤسسه دارای شخصیت حقوقی مستقل است که بر اساس ضوابط و آیین‌نامه‌های مصوب شورای عالی حوزه علمیه قم و در چارچوب مفاد این آیین‌نامه فعالیت داشته و رئیس آن نماینده قانونی مؤسسه در مقابل مراجع ذی‌صلاح و اشخاص ثالث می‌باشد.

ماده ۳- ارکان مؤسسه

۱- مؤسس یا هیأت مؤسس؛

۲- هیأت امنا؛

۳- رئیس مؤسسه؛

۴- شورای مؤسسه.

ماده ۴- مؤسس یا هیأت مؤسس: صلاحیت مؤسس یا هیأت مؤسس توسط شورای عالی حوزه علمیه قم احراز می‌گردد.

ماده ۵- وظایف و اختیارات مؤسس یا هیأت مؤسس

۱- تدوین و پیشنهاد تغییرات اساسنامه مؤسسه به شورای عالی حوزه علمیه قم؛

۲- کسب امتیاز و مجوزهای لازم از شورای عالی و سایر مراجع ذی‌صلاح؛

۳- فراهم کردن مقدمات و امکانات لازم برای شروع کار مؤسسه؛

۴- تعیین آن عده از هیأت امنا که باید از طرف مؤسس و یا هیأت مؤسس تعیین شوند و عزل هر یک از آنها؛

۵- پیشنهاد فضلا و اعضای هیأت امنا به شورای عالی حوزه علمیه قم؛

۶- نظارت بر فعالیت‌های مؤسسه برای تحقق اهدافی که به‌منظور آن تأسیس شده است؛

۷- تصویب پیشنهادهای هیأت امنا در خصوص توسعه مؤسسه و فعالیت‌های آن و ارسال آن به شورای عالی

حوزه علمیه قم.

- ماده ۶-** هر مؤسسه آموزش عالی حوزه‌ای پس از کسب مجوز تأسیس دارای یک هیأت امنای متشکل از ۵ تا ۹ نفر با ترکیب زیر خواهد بود که برای مدت ۴ سال انتخاب می‌شوند. انتخاب مجدد اعضا بلامانع است.
- ۱- حداکثر سه نفر از اعضای هیأت مؤسس و در صورتی که مؤسس شخصیت حقوقی باشد به معرفی مؤسس.
  - ۲- سه تا پنج نفر از فضایی شناخته‌شده حوزه علمیه با تصویب شورای عالی حوزه علمیه قم.
  - ۳- نماینده شورای عالی حوزه علمیه قم.
- تبصره ۱-** در ترکیب هیأت امنای لزوماً حضور یکی از مؤسسين و نیز نماینده شورای عالی حوزه علمیه قم ضروری است.
- تبصره ۲-** هر هیأت امنای دارای یک رئیس به انتخاب اعضا خواهد بود.
- تبصره ۳-** نحوه اداره جلسات هیأت امنای بر اساس آیین‌نامه داخلی خواهد بود که در اولین جلسه هیأت امنای تهیه و به تصویب می‌رسد.

ماده ۷- وظایف و اختیارات هیأت امنای

- ۱- پیشنهاد رئیس مؤسسه به شورای عالی حوزه علمیه قم؛
  - ۲- تصویب اساسنامه مؤسسه که از طرف رئیس مؤسسه پیشنهاد می‌شود؛
  - ۳- تصویب بودجه جاری و عمرانی و تحقیقاتی مؤسسه؛
  - ۴- تعیین خزانه‌دار و حسابرس رسمی برای مؤسسه؛
  - ۵- تأیید حساب‌ها و ترازنامه سالانه مؤسسه با توجه به گزارش حسابرس مؤسسه؛
  - ۶- جذب هدایا و کمک‌های نقدی و غیرنقدی از اشخاص حقیقی و حقوقی؛
  - ۷- تصویب مقررات استخدامی و تعرفه حقوق و دستمزد و مزایا؛
  - ۸- پیشنهاد تأسیس شعب یا انحلال واحدها به هیأت مؤسس؛
  - ۹- تصویب آیین‌نامه تشکیل شورای مؤسسه؛
  - ۱۰- تصویب آخذ وام؛
  - ۱۱- تصویب تعداد پذیرش طلاب که از طرف رئیس مؤسسه پیشنهاد می‌گردد؛
- تبصره ۱-** تعداد پذیرش طلاب در هر سال و دوره تحصیلی باید به تأیید مدیریت حوزه علمیه قم برسد.
- تبصره ۲-** هرگونه تغییر در اختیارات و وظایف هیأت امنای باید به تصویب شورای عالی حوزه علمیه قم برسد.
- ۱۲- پیشنهاد ضوابط و نحوه گزینش طلاب و اساتید مؤسسه برای تصویب به شورای عالی حوزه علمیه قم؛
  - ۱۳- تنظیم و تصویب آیین‌نامه داخلی هیأت امنای.
- ماده ۸- رئیس مؤسسه:** رئیس مؤسسه مسؤول اداره کلیه امور مؤسسه می‌باشد که به پیشنهاد هیأت امنای و پس از تأیید شورای عالی برای مدت پنج سال منصوب می‌شود.
- تبصره-** پذیرش استعفا و یا عزل رئیس مؤسسه پس از تصویب هیأت امنای با حکم رئیس هیأت امنای خواهد بود.
- ماده ۹- وظایف و اختیارات رئیس مؤسسه**
- ۱- اداره کلیه امور مؤسسه؛
  - ۲- اجرای مصوبات مدیریت حوزه علمیه قم و هیأت امنای؛
  - ۳- تهیه و تنظیم و پیشنهاد بودجه سالانه مؤسسه به هیأت امنای برای تصویب؛
  - ۴- استخدام، انتصاب و عزل کارکنان مؤسسه با رعایت ضوابط، مقررات و آیین‌نامه‌های مؤسسه؛
  - ۵- انعقاد قرارداد با اشخاص حقیقی و حقوقی؛
  - ۶- امضای کلیه اسناد مالی و غیرمالی و اوراق بهادار و تعهدآور برای مؤسسه؛

ماده ۱۰- شورای مؤسسه: اختیارات و وظایف شورای مؤسسه و همچنین کمیسیون‌های تخصصی آن حسب مورد طبق ضوابط معمول در مؤسسات آموزش عالی تابع شورای عالی حوزه علمیه قم تعیین خواهد شد.
تبصره- ترکیب اعضای شورای مؤسسه و وظایف آن مطابق آیین‌نامه تهیه و به تأیید شورای عالی حوزه علمیه قم خواهد رسید.

ماده ۱۱-

الف- آیین‌نامه‌های مربوط به امور آموزشی، امتحانی و انضباطی و شرایط پذیرش علمی طلاب و مدت دوره تحصیلی توسط رئیس مؤسسه تهیه و پس از تأیید هیأت امانا به تصویب مدیریت حوزه علمیه قم می‌رسد.
ب- اختیار تصویب سرفصل‌ها و مواد درسی رشته‌های تحصیلی (موضوع مصوبه جلسه ۵۰۲ مورخ ۸۱/۵/۲۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی) به شورای عالی حوزه علمیه قم تفویض شده است.
ج- اعطای مدرک و دانشنامه مؤسسه مطابق مصوبه جلسه ۳۶۸ مورخ ۷۴/۱۱/۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی خواهد بود.

ماده ۱۲- انحلال مؤسسه

انحلال مؤسسه بنا به پیشنهاد هیأت مؤسس و تصویب شورای عالی حوزه علمیه قم امکان‌پذیر خواهد بود و پس از تصویب، هیأت تصفیه مرکب از سه نفر که دو نفر به انتخاب هیأت مؤسس و یک نفر به انتخاب شورای عالی حوزه علمیه قم تشکیل و با رعایت مقررات قانونی امر تصفیه را به عهده خواهند داشت. پس از تصفیه، واگذاری اموال و دارائی‌های باقیمانده حسب تشخیص شورای عالی حوزه علمیه قم به حوزه علمیه قم انتقال داده خواهد شد.
تبصره- در صورت تصویب انحلال، هیأت مؤسس با هماهنگی مدیریت حوزه علمیه قم موظف است کلیه تعهدات مربوط به طلاب موجود در آن را تا اتمام دوره تحصیلات آن‌ها به نحو مطلوب به انجام برساند.
ماده ۱۳- کلیه امور مربوط به مؤسسات آموزش عالی حوزوی خاوران توسط مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران و با ضوابط مندرج در این آیین‌نامه انجام خواهد شد.
ماده ۱۴- هرگونه تغییر یا اصلاح در مواد این آیین‌نامه به پیشنهاد شورای عالی حوزه علمیه قم و تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی امکان‌پذیر خواهد بود. آیین‌نامه فوق مشتمل بر ۱۴ ماده و ۸ تبصره در جلسه ۵۰۷ مورخ ۸۱/۸/۲۸ به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی رسید.

اصلاح و تکمیل مصوبه مربوط به مدارک تحصیلی صادر شده مدیریت حوزه علمیه قم

مصوب جلسه ۵۴۱ مورخ ۹ تیر ۱۳۸۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۴۱ مورخ ۸۳/۴/۹ با توجه به بخشنامه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در خصوص لغو محدودیت نوع مدرک تحصیلی برای ادامه تحصیل در مقاطع بالاتر، محدودیت مذکور در مصوبه جلسه ۳۶۸ مورخ ۷۴/۱۱/۳ در خصوص «مدارک تحصیلی صادر شده مدیریت حوزه علمیه قم» نسبت به دارندگان مدارک حوزوی برای ادامه تحصیل را لغو کرد.

شرایط ادامه تحصیل قضات حوزوی در رشته حقوق

مصوب جلسه ۵۴۱ مورخ ۹ تیر ۱۳۸۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۴۱ مورخ ۸۳/۴/۹ به پیشنهاد وزارت دادگستری (نامه شماره ۱۱۱/۰۲/۱۶۶۰ مورخ ۸۱/۵/۸) شرایط و نحوه ادامه تحصیل قضات حوزوی در گرایش‌های رشته حقوق در مقاطع تحصیلی کارشناسی ارشد و دکتری را به این شرح تصویب کرد:

ماده ۱- قضات فارغ‌التحصیل حوزه علمیه که دارای مدرک علمی موضوع بند ۲ و ۳ مصوبه جلسه شماره ۳۶۸ مورخ ۷۴/۱/۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌باشند در صورت گذراندن دوره کارآموزی قضایی و دارا بودن حداقل سه سال کار قضایی می‌توانند حسب مورد در آزمون ورودی مقطع کارشناسی ارشد و دکتری تمام گرایش‌های رشته حقوق شرکت نمایند و در صورت پذیرفته شدن برحسب تشخیص گروه آموزشی دانشگاه، دروس پیش‌نیاز را تا سقف تعداد واحدهای مجاز در دو نیم سال تحصیلی بگذرانند.

تبصره- اتمام دوره کارآموزی قضایی و دارا بودن حداقل سه سال سابقه کار قضایی داوطلبان موضوع این ماده می‌بایست به تأیید معاونت آموزش و تحقیقات قوه قضائیه برسد.

اساسنامه شورای گسترش حوزه‌های علمیه

مصوب جلسه ۵۴۲ مورخ ۲۳ تیر ۱۳۸۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۴۲ مورخ ۸۲/۴/۲۳، به پیشنهاد شورای عالی حوزه علمیه قم (نامه شماره ۴۷۶۷ مورخ ۸۲/۱/۵)، اساسنامه شورای گسترش حوزه‌های علمیه را به این شرح تصویب کرد:

مقدمه

به‌منظور نظارت بر تأسیس، توسعه حوزه‌های علمیه، برنامه‌ریزی و هماهنگی در زمینه‌های آموزش و پژوهش حوزوی، «شورای گسترش حوزه‌های علمیه» با جایگاه، اهداف و شرح وظایف و اختیارات پیش‌بینی شده در این اساسنامه تأسیس می‌شود.

ماده ۱- تعاریف

حوزه علمیه متشکل از یک یا چند واحد آموزشی و پژوهشی حوزوی است که با مجوز شورای گسترش حوزه‌های علمیه فعالیت می‌کند.

مدرسه علمیه عبارت است از یک واحد آموزشی و پژوهشی حوزوی به‌منظور رعایت اختصار در این اساسنامه به «شورای عالی حوزه علمیه»، «شورای عالی» و به «شورای گسترش حوزه‌های علمیه»، «شورای گسترش» و به «واحد آموزشی حوزوی وابسته به حوزه علمیه»، «مدرسه» اطلاق می‌شود.

ماده ۲- جایگاه:

شورای گسترش، بالاترین مرجع تصمیم‌گیری در زمینه ایجاد و یا صدور مجوز تأسیس، توسعه و انحلال حوزه‌های علمیه و صدور مدارک تحصیلی و تدوین برنامه درسی این حوزه‌ها بر اساس رشته‌های مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی در سطح کشور است.

ماده ۳- اهداف

۱- فراهم‌سازی زمینه گسترش آموزش و پژوهش حوزوی در سراسر کشور؛

۲- ارتقای سطوح آموزش و پژوهش حوزوی در زمینه علوم و معارف اسلامی.

ماده ۴- وظایف و اختیارات

۱- تعیین راهبردها، سیاست‌ها و ضوابط تأسیس و توسعه آموزش حوزه‌های علمیه در تمامی رشته‌ها و مقاطع تحصیلی، متناسب با رسالت‌ها و اهداف حاکم بر برنامه‌های حوزه‌های علمیه؛

۲- تعیین راهبردها، سیاست‌ها و ضوابط توسعه فضاهای آموزشی و پژوهشی حوزه علمیه در سطح ملی و منطقه‌ای، تعیین قطب‌های علمی و نحوه توزیع جغرافیایی آموزش‌های حوزوی؛

۳- بررسی، تصویب و صدور هر نوع مجوز اعم از دائمی یا موقت برای تأسیس یا تجهیز و توسعه حوزه‌های علمیه در کشور؛

۴- بررسی و تصویب ضوابط و ظرفیت پذیرش در حوزه‌های علمیه کشور؛

۵- تصویب ایجاد و یا توسعه رشته‌های تحصیلی حوزوی در مقاطع مختلف در چارچوب مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی؛

- ۶- تعیین شرایط و ضوابط موارد صدور مدارک تحصیلی برای طلاب حوزه‌های علمیه؛
- ۷- اتخاذ تصمیم در مورد جلوگیری از ادامه فعالیت و یا انحلال حوزه‌ها و مدارس تابعه؛
- ۸- بررسی و تصویب اساسنامه حوزه‌های علمیه که با مجوز شورای گسترش ایجاد می‌شوند؛
- ۹- بررسی و تصویب طرح‌های جامع حوزه‌های علمیه؛
- ۱۰- بررسی و نظارت بر ایجاد و توسعه حوزه‌های علمیه تا مرحله صدور مجوز قطعی؛
- ۱۱- تشکیل کمیته‌های تخصصی موردنیاز و تصویب آیین‌نامه‌های داخلی.
- ۱۲- واگذاری مجوز صدور مدارک تحصیلی سطوح یک تا چهار به مدیریت‌های استانی و مراکز و مؤسسات حوزوی براساس شرایط و ضوابط علمی صدور مدرک^۱.

ماده ۵- ترکیب اعضا:

اعضای شورای گسترش عبارتند از:

- ۱- مدیر مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه برادران (رئیس)؛
- ۲- مدیر مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران (نایب‌رئیس)؛
- ۳- معاونان آموزشی مراکز مدیریت حوزه‌های علمیه برادران و خواهران؛
- ۴- معاونان پژوهشی مراکز مدیریت حوزه‌های علمیه برادران و خواهران؛
- ۵- معاونان امور شهرستان‌های مراکز مدیریت برادران و خواهران؛
- ۶- مسؤول دبیرخانه شورای عالی؛
- ۷- مسؤول طرح و برنامه دبیرخانه شورای عالی؛
- ۸- یک نفر از شخصیت‌های برجسته علمی حوزوی (با اولویت اعضای شورای عالی) به انتخاب شورای عالی؛
- ۹- معاون آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری^۲.

تبصره ۱- رئیس شورای گسترش می‌تواند حسب مورد و در صورت لزوم از اشخاص ذی‌صلاح برای اظهارنظر (بدون حق رأی) برای شرکت در جلسات شورا دعوت نماید.

تبصره ۲- نحوه تشکیل جلسات، رسیدگی به تقاضاها و امور داخلی شورای گسترش طبق آیین‌نامه‌هایی که به تصویب شورای مزبور می‌رسد، تعیین می‌شود.

تبصره ۳- شورای گسترش یک نفر را از بین اعضای خود به‌عنوان دبیر جلسه انتخاب می‌کند.

ماده ۶- شورای گسترش موارد و تقاضاهای دریافتی از سوی اشخاص یا حوزه‌های علمیه را برحسب موضوع و نوع تقاضا، برای تحقیق، بررسی و اظهارنظر کارشناسی به مراکز مدیریت حوزه‌های علمیه (برادران یا خواهران) و یا سایر نهادها و صاحب‌نظران ارجاع خواهد داد و کلیه موارد و تقاضاها پس از اظهارنظر کارشناسی با تأیید رئیس شورای گسترش در جلسات این شورا قابل طرح خواهد بود.

ماده ۷- جلسات شورای گسترش با حضور رئیس یا نایب‌رئیس شورا و اعضا رسمیت می‌یابد و تصمیم‌های آن با رأی موافق نصف به‌علاوه یک کل اعضای شورا اتخاذ می‌شود.

تبصره - کلیه تصمیمات شورای گسترش به اطلاع رئیس شورای عالی می‌رسد و در صورتی که تا دو هفته پس از اطلاع، نظر کتبی مخالف به دبیرخانه شورای گسترش واصل نشود با امضای رئیس شورای گسترش، برای اجرا

۱. الحاقی جلسه ۲۸۸ مورخ ۲۸ مهر ۱۳۹۴ شورای معین شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲. الحاقی جلسه ۶۴۴ مورخ ۵ خرداد ۸۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی

ابلاغ می‌گردد.

ماده ۸- دبیرخانه شورای گسترش زیر نظر رئیس شورای گسترش اداره می‌شود و مسؤول آن توسط ایشان منصوب می‌شود. اساسنامه فوق در ۸ ماده و ۴ تبصره در جلسه ۵۴۲ مورخ ۸۳/۴/۲۳ به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی رسید و از تاریخ تصویب لازم‌الاجرا می‌باشد.

لغو محدودیت ادامه تحصیل دارندگان مدارک تحصیلی حوزوی در دانشگاهها

مصوب جلسه ۵۴۸ مورخ ۲۸ مهر ۱۳۸۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۴۸ مورخ ۸۳/۷/۲۸ لغو محدودیت ادامه تحصیل دارندگان مدارک تحصیلی حوزوی را در دانشگاهها به شرح ذیل تصویب کرد:

۱- با توجه به مصوبات اخیر شورای گسترش آموزش عالی، محدودیت ادامه تحصیل دارندگان مدارک حوزوی در گرایش‌های پنج‌گانه رشته الهیات و معارف اسلامی و رشته زبان و ادبیات عرب (مصوب جلسه ۳۶۸ مورخ ۷۴/۱۱/۳ شورای عالی) لغو شده و دارندگان مدارک مزبور می‌توانند پس از قبولی در آزمون سراسری در تمامی رشته‌های علوم انسانی در دانشگاهها ادامه تحصیل دهند.

۲- گزینش دارندگان مدارک تحصیلی حوزوی برای عضویت در هیأت علمی دانشگاهها مطابق ضوابط ناظر بر سایر متقاضیان عضویت در هیأت‌های علمی انجام شود.

اعتبار و نحوه اعطای امتیاز علمی به مجلات، تأسیس انجمن‌های علمی، قطب‌های علمی، واحدهای پژوهشی و کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره و آزاداندیشی در حوزه علمیه قم

مصوب جلسه ۶۲۵ مورخ ۲۱ خرداد ۱۳۸۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۶۲۵ مورخ ۸۷/۳/۲۱، بر اساس مصوبه مورخ ۸۷/۲/۲۴ شورای اسلامی شدن دانشگاهها و مراکز آموزشی و بنا به پیشنهاد کمیسیون مشورتی و کمیسیون حوزوی دبیرخانه شورای عالی، ماده واحده اعتبار و نحوه اعطای امتیاز علمی به مجلات، تأسیس انجمن‌های علمی، قطب‌های علمی، واحدهای پژوهشی و کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره و آزاداندیشی در حوزه علمیه قم را به شرح ذیل تصویب نمود: «ماده واحده- مصوبات شورای عالی حوزه علمیه قم در خصوص اعطای امتیاز علمی به مجلات علمی، تأسیس انجمن‌های علمی، قطب‌های علمی و واحدهای پژوهشی و همچنین امتیازات کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره و آزاداندیشی در حوزه، دارای اعتبار رسمی بوده و موجد امتیازات قانونی در دانشگاهها و حوزه‌های علمیه می‌باشد.

تبصره ۱- ایجاد سازوکارهای لازم برای اجرای این مصوبه و تشکیل شورایی به ریاست مدیر حوزه علمیه قم به‌عنوان مرجع رسمی برای تعیین ضوابط علمی و قانونی و نیز اعطای مجوزها و امتیازات مذکور برای مجلات، انجمن‌ها، قطب‌ها و کرسی‌های یادشده بر عهده شورای عالی حوزه علمیه قم است و آیین‌نامه مربوط به چگونگی فعالیت شورای مزبور و همچنین ترکیب اعضای حقیقی و حقوقی آن به پیشنهاد مدیریت حوزه علمیه توسط شورای عالی حوزه علمیه به تصویب می‌رسد.

تبصره ۲- انجام فعالیت‌های فوق به‌صورت مشترک میان حوزه، دانشگاهها و پژوهشگاهها مجاز بوده و از سوی دستگاه‌های ذی‌ربط به رسمیت شناخته‌شده و حمایت می‌شود.

تبصره ۳- نظارت بر حسن اجرای روند فعالیت‌های فوق و ایجاد هماهنگی و تعامل بین نهادهای ذی‌ربط از قبیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و سایر دستگاه‌ها، با شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌باشد».

واگذاری و تفویض صلاحیت تصمیم‌گیری و تصویب رشته‌های حوزوی و علوم انسانی مرتبط با مأموریت‌های حوزه‌های علمیه به شورای گسترش حوزه‌های علمیه

مصوب جلسه ۶۴۴ مورخ ۵ خرداد ۱۳۸۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۶۴۴ مورخ ۸۸/۳/۵، بنا به پیشنهاد مورخ ۸۸/۲/۱ شورای عالی حوزه علمیه قم، ماده واحده «واگذاری و تفویض صلاحیت تصمیم‌گیری و تصویب رشته‌های حوزوی و علوم انسانی مرتبط با مأموریت‌های حوزه‌های علمیه به شورای گسترش حوزه‌های علمیه» را به شرح ذیل تصویب نمود:

«ماده واحده- صلاحیت تصمیم‌گیری و تصویب کلیه رشته‌های حوزوی و علوم انسانی مرتبط با مأموریت‌های حوزه‌های علمیه به شورای گسترش حوزه‌های علمیه، واگذار و تفویض می‌شود.

تبصره - این تفویض، به‌منزله سلب صلاحیت شورای عالی انقلاب فرهنگی در زمینه تصویب رشته‌های تحصیلی علوم حوزوی نخواهد بود».

عضویت یک نماینده از شورای گسترش حوزه‌های علمیه در شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مصوب جلسه ۶۴۴ مورخ ۵ خرداد ۱۳۸۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۶۴۴ مورخ ۸۸/۳/۵، بر اساس پیشنهاد اعضای شورای عالی، مصوبه «عضویت یک نماینده از شورای گسترش حوزه‌های علمیه در شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری» را به شرح ذیل تصویب نمود:

«یکی از اعضای شورای گسترش حوزه‌های علمیه به معرفی آن شورا، برای عضویت در شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، منصوب می‌شود».

الحاق یک بند به مصوبه تسری مصوبه شورای عالی درباره مدارک تحصیلی

صادر شده مدیریت حوزه علمیه قم به طلاب حوزه علمیه خراسان

(مصوب جلسه ۴۵۷ مورخ ۷۸/۱۱/۲۶)

مصوب جلسه ۲۱۳ مورخ ۱۸ آبان ۱۳۸۹ شورای معین شورای عالی انقلاب فرهنگی

ماده واحده «الحاق یک بند به مصوبه تسری مصوبه شورای عالی درباره مدارک تحصیلی صادر شده مدیریت حوزه علمیه قم به طلاب حوزه علمیه خراسان (مصوب جلسه ۴۵۷ مورخ ۷۸/۱۱/۲۶)»، که در جلسه ۲۱۳ مورخ ۸۹/۸/۱۸ شورای معین شورای عالی انقلاب فرهنگی و بنا به تفویض جلسه ۶۴۲ مورخ ۸۸/۲/۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی به شرح ذیل به تصویب رسیده است، برای اجرا ابلاغ می‌شود.

«ماده واحده: بند ذیل به مصوبه «تسری مصوبه شورای عالی درباره مدارک تحصیلی صادر شده مدیریت حوزه علمیه قم به طلاب حوزه علمیه خراسان (مصوب جلسه ۴۵۷ مورخ ۷۸/۱۱/۲۶)» الحاق می‌شود:

مدیریت حوزه علمیه خراسان اجازه دارد مطابق بند ۴ مصوبه «مدارک تحصیلی صادر شده مدیریت حوزه علمیه قم» مصوب جلسه ۳۶۸ مورخ ۷۴/۱۱/۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی و اصلاحیه بعدی آن مصوب جلسه ۵۰۲ مورخ ۸۱/۵/۲۲، نسبت به صدور مدرک سطح ۴ حوزوی برای فضلا و طلاب حوزه علمیه خراسان اقدام نماید.

آیین‌نامه شورای تخصصی حوزوی

مصوب جلسه ۷۰۰ مورخ ۱۷ آبان ۱۳۹۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

ماده ۱- مقدمه

حوزه‌های علمیه با پشتوانه غنی معرفتی و با پیشینه درخشان هدایتگری، بی‌تردید از ارکان اساسی فرهنگ و تمدن اسلامی محسوب می‌شوند. شورای عالی انقلاب فرهنگی به‌عنوان مرجع عالی سیاست‌گذاری، هماهنگی و هدایت امور فرهنگی، آموزشی و پژوهشی کشور و شورای عالی حوزه علمیه به‌عنوان عالی‌ترین مرجع تصمیم‌گیری حوزه‌های علمیه در چارچوب سیاست‌های کلی نظام، نیازمند ارتباط فعال برای تعامل فکری با یکدیگر است. «شورای تخصصی حوزوی» که از این پس به‌اختصار «شورا» نامیده می‌شود، در راستای تأمین نیاز فوق تشکیل گردیده و در محدوده فعالیت شورای عالی انقلاب فرهنگی و در چارچوب این آیین‌نامه عمل خواهد نمود.

ماده ۲- وظایف شورا

- ۱- شناخت و معرفی قابلیت‌ها و ظرفیت‌های حوزه‌های علمیه و بهره‌گیری از آن‌ها در راستای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی علمی برای مهندسی فرهنگ، مهندسی فرهنگی و رصد فرهنگی کشور؛
- ۲- شناخت و معرفی نیازهای فکری و معرفتی در حوزه دین برای تهیه طرح‌های مطالعاتی و پاسخ‌گویی به آن‌ها از سوی مراکز حوزوی؛
- ۳- پیشنهاد سیاست‌های لازم برای رشد و تقویت باورها و گرایش‌های دینی و معنوی در کشور؛
- ۴- پیشنهاد طرح‌های مناسب به‌منظور توان‌افزایی نظام تبلیغات دینی؛
- ۵- اعلام نظر کارشناسی نسبت به موارد ارسالی از دبیرخانه به شورای عالی انقلاب فرهنگی و دیگر طرح‌ها و موضوعات ارجاعی از دبیرخانه و اعلام آن به شورای عالی حوزه علمیه؛
- ۶- پیشنهاد برنامه‌ها و طرح‌های همکاری حوزه و دانشگاه در زمینه‌های آموزشی، پژوهشی و فرهنگی؛
- ۷- ارائه طرح و پیشنهاد در راستای تحقق اهداف و وظایف شورای عالی انقلاب فرهنگی و اصول سیاست فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (مصوب جلسه شماره ۲۸۸ مورخ ۷۱/۵/۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی) در عرصه مسائل دینی؛

۸- شناسایی حساسیت‌ها و دغدغه‌های حوزه علمیه و مراجع عظام و شورای عالی حوزه علمیه و تهیه طرح‌های مناسب؛

۹- بررسی و پیشنهاد سیاست‌های حضور فعال فرهنگی دینی در عرصه بین‌الملل.

تبصره ۱- نتایج اقدامات انجام‌گرفته در چارچوب وظایف فوق در زمان مقتضی به دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی و دبیر شورای عالی حوزه علمیه ارائه می‌گردد.

تبصره ۲- در موارد زیر مصوبات شورای تخصصی حوزوی باید به تأیید شورای عالی حوزه علمیه رسانده شود:

- ۱- ارائه دیدگاه‌های کارشناسی دینی (عدم مخالفت شورای عالی حوزه علمیه ظرف یک هفته، به‌منزله تأیید می‌باشد)؛

۲- ارائه دیدگاه‌هایی که نظر حوزه علمیه تلقی می‌شود؛

۳- ارائه پیشنهادهای مربوط به حوزه علمیه.

ماده ۳- رئیس شورا به پیشنهاد دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی و پس از موافقت شورای عالی حوزه علمیه و تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی با حکم رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی برای مدت ۳ سال انتخاب می‌شود.

ماده ۴- اعضای شورا

۱- سه نماینده از شورای عالی حوزه علمیه؛

۲- سه نماینده از شورای عالی انقلاب فرهنگی؛

۳- رئیس جامعه المصطفی العالمیه یا نماینده ایشان؛

۴- هشت تا ده نفر از فضایی صاحب‌نظر حوزوی.

تبصره- اعضای حقیقی با پیشنهاد شورای عالی حوزه علمیه و موافقت شورای عالی انقلاب فرهنگی و با حکم رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی برای یک دوره سه‌ساله منصوب می‌شوند.

ماده ۵- به منظور انجام مطالعه و بررسی و تصمیم‌سازی برای شورا در موضوعات مختلف، کمیته‌های کارشناسی تشکیل خواهد شد.

ماده ۶- بودجه موردنیاز شورا در بودجه سالانه دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی لحاظ می‌شود و امور تشکیلاتی و اداری استخدامی آن نیز تابع شورای دبیرخانه مذکور خواهد بود.

ماده ۷- وظایف و اختیارات دبیر، حدنصاب رسمیت یافتن جلسات، اکثریت لازم برای تصمیم‌گیری، زمان تشکیل جلسات عادی و فوق‌العاده و نحوه آن بر اساس آئین‌نامه داخلی تصویب خواهد شد.

ماده ۸- این آیین‌نامه در قالب ۸ ماده و ۳ تبصره در جلسه ۷۰۰ مورخ ۹۰/۸/۱۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

SCCR.IR

بخش یازدهم

فرهنگی

۷۵۶	قرآن
۷۶۱	اطلاع رسانی، رایانه و کودکان
۷۷۵	سیاست‌ها و ضوابط فرهنگی
۸۱۸	مسابقات و جوایز
۸۳۶	صدا و سیما
۸۴۰	مراکز و کانون‌های فرهنگی هنری
۸۴۶	مساجد
۸۵۰	میراث فرهنگی
۸۵۸	اماکن و روزها
۸۶۸	ضوابط و مقررات نشر
۸۸۴	هنر و هنرمندان
۹۰۴	کمیسیون تربیت بدنی

قرآن

ضوابط ارزیابی حافظان قرآن کریم

مصوب جلسه ۵۷۳ مورخ ۸ آذر ۱۳۸۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی

ماده ۱- به منظور ساماندهی و تسهیل خدمت‌رسانی دستگاه‌های اجرایی کشور به حافظان قرآن کریم، هر سال حداقل یک دوره آزمون تخصصی حفظ قرآن کریم، به شرح مواد این آیین‌نامه، برگزار و به قبول‌شدگان مدرک تخصصی حفظ قرآن اعطا می‌شود.

ماده ۲- در این آیین‌نامه، حافظ به کسی اطلاق می‌شود که توانایی دارد آیات قرآن را به صورت روان، فصیح و همراه با درک معنای آیات از حفظ بخواند.

ماده ۳- مدرک تخصصی حفظ قرآن، در پنج درجه و با عناوین و شرایط زیر اعطا خواهد شد:

درجه تخصصی	عنوان	شرایط لازم
۱	استاد حفظ قرآن	حافظ ممتاز قرآن، آشنا با تفسیر و علوم قرآنی و دارای ۱۰ سال سابقه تدریس و تربیت حافظان قرآن
۲	حافظ ممتاز قرآن	تسلط بر تلاوت تکمیل کل قرآن از حفظ، ترجمه آیات و مفردات قرآن
۳	حافظ کل قرآن	تسلط بر خواندن کل قرآن از حفظ، همراه با درک معنای آیات
۴	حافظ ۲۰ جزء قرآن	تسلط بر خواندن بیست جزء پیوسته قرآن از حفظ؛ همراه با درک معنای آیات
۵	حافظ ۱۰ جزء قرآن	تسلط بر خواندن ده جزء پیوسته قرآن از حفظ؛ همراه با درک معنای آیات

ماده ۴- به منظور تصویب ضوابط علمی و دستورالعمل‌های اجرایی و نظارت بر برگزاری آزمون‌ها، شورایی متشکل از هفت نفر از کارشناسان و متخصصان قرآنی، به شرح ذیل در سازمان تبلیغات اسلامی تشکیل می‌شود:

۱- سه نفر از استادان برجسته حفظ قرآن (با معرفی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، رئیس سازمان تبلیغات اسلامی و رئیس سازمان اوقاف و امور خیریه - هر کدام یک نفر)؛

۲- دو نفر استاد تفسیر و علوم قرآنی - ترجیحاً حافظ قرآن (با معرفی وزیر علوم، تحقیقات و فناوری و مدیریت حوزه علمیه قم - هر کدام یک نفر)؛

۳- یک نفر حافظ و استاد قرائت قرآن (با معرفی اتحادیه تشکل‌های قرآنی کشور)؛

۴- بالاترین مقام مسؤول فعالیت‌های قرآنی سازمان تبلیغات اسلامی (دبیر شورا).

تبصره ۱- عضویت اعضای بندهای ۱ تا ۳ برای مدت سه سال خواهد بود و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.

تبصره ۲- رئیس شورا از بین اعضای حافظ قرآن شورا و با رأی آنان برای مدت سه سال انتخاب می‌شود. مصوبات شورا با امضای رئیس ابلاغ می‌شود.

تبصره ۳- مدرک تخصصی حفظ قرآن با امضای وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و رئیس سازمان تبلیغات اسلامی صادر خواهد شد.

ماده ۵- دارندگان مدرک تخصصی حفظ قرآن، از مزایای درجات یک تا پنج هنری، موضوع مصوبه جلسه ۵۴۷

شورای عالی انقلاب فرهنگی برخوردار خواهند شد.

ماده ۶- از ابتدای مهرماه ۱۳۸۵، استفاده از هرگونه مزایای قانونی مربوط به حافظان قرآن در مراکز مختلف کشور، برای متقاضیان جدید، منوط به ارائه مدرک تخصصی حفظ قرآن مندرج در این آیین‌نامه می‌باشد.

ماده ۷- این آیین‌نامه در هفت ماده و سه تبصره در جلسه مورخ ۸۴/۹/۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید و جهت اجرا به سازمان تبلیغات اسلامی ابلاغ می‌شود.

منشور توسعه فرهنگ قرآنی

مصوب جلسه ۶۴۳ مورخ ۲۲ اردیبهشت ۸۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۶۴۳ مورخ ۸۸/۲/۲۲، بر اساس مصوبه شورای تخصصی مهندسی فرهنگی، مصوبه منشور توسعه فرهنگ قرآنی را به شرح ذیل تصویب نمود:

مقدمه دستیابی به جامعه‌ای متمسک به قرآن و عترت و برخوردار از ایمان و عمل صالح، تحقق اندیشه‌های معمار بزرگ انقلاب اسلامی رضوان‌الله تعالی علیه و رهنمودهای مقام معظم رهبری مدظله‌العالی در گسترش فرهنگ حیات‌بخش قرآن کریم، و ارتقای ایران به کشوری توسعه‌یافته با هویتی اسلامی- انقلابی، در گرو عزم ملی و اراده هماهنگ مدیران ارشد نظام برای توسعه فرهنگ قرآنی است. فرهنگی که باید متأثر از قرآن و حاکم بر بینش‌ها، نگرش‌ها و رفتارهای فردی و اجتماعی بوده و در کلیه سطوح سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی نظام جمهوری اسلامی جاری باشد. بدین منظور، منشور توسعه فرهنگ قرآنی، که مبین منویات نظام مقدس جمهوری اسلامی در مواجهه با تعالیم قرآن، در مقام علم، اعتقاد و عمل در سطح ملی و بین‌المللی است، به شرح مواد آتی به تصویب می‌رسد.

ماده ۱- اهداف

- ۱- ایجاد هماهنگی بین دستگاه‌های دولتی، مؤسسات و گروه‌های فعال غیردولتی در جهت هم‌افزایی و ارتقای فعالیت‌های قرآنی در سطح ملی و بین‌المللی؛
- ۲- تقویت ایمان و اعتقاد به قرآن کریم و تمسک به تعالیم آن؛
- ۳- تعمیق معرفت و تعمیم فهم و درک قرآن کریم؛
- ۴- ارتقای التزام عملی به قرآن کریم در ابعاد فردی و اجتماعی؛
- ۵- تحقق فرهنگ قرآنی در نظام مدیریت، تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی کشور؛
- ۶- توسعه مهارت‌های روان‌خوانی، صحیح‌خوانی و درک معنای آیات قرآن کریم در میان اقشار مختلف جامعه به‌ویژه کودکان و نوجوانان؛
- ۷- تقویت و گسترش انس با قرآن کریم در اقشار مختلف جامعه؛
- ۸- ترویج آیات و مفاهیم قرآن کریم در حوزه فرهنگ عمومی (نمادسازی و تبلیغات رسانه‌ای و محیطی، محاورات و...).

ماده ۲- سیاست‌ها و راهبردهای توسعه فرهنگ قرآنی

- ۱- توجه جدی به اصل جدایی‌ناپذیری قرآن کریم و اهل‌بیت (علیهم‌السلام) در کلیه فعالیت‌های قرآنی؛
- ۲- اولویت‌بخشی به توسعه فرهنگ قرآنی در مهندسی فرهنگ، مهندسی فرهنگی و مدیریت فرهنگی کشور؛
- ۳- توسعه نظریه‌پردازی در نظام‌های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی مبتنی بر فرهنگ و معارف قرآنی؛
- ۴- توسعه مشارکت حداکثری مردم در فعالیت‌های قرآنی و تقویت نقش حمایتی و پشتیبانی دولت در گسترش فرهنگ قرآنی در داخل و خارج از کشور؛
- ۵- تأکید بر گسترش درک عموم مردم از مفاهیم، زیبایی‌ها و لذات معنوی قرآن کریم از طریق انس و ارتباط

مستمر با آن؛

۶- اهتمام ویژه به توسعه فرهنگ قرآنی در میان اقشار تأثیرگذار (مدیران، نخبگان، فرهیختگان و گروه‌های مرجع) در داخل و خارج از کشور؛

۷- ابتنای حداکثری فعالیت‌های قرآنی بر مطالعه، کارشناسی و تحقیق شایسته؛

۸- هدایت فرآیندهای آموزشی، پژوهشی و تبلیغی ترویجی قرآنی به سمت کاربردی کردن تعالیم قرآنی در زندگی فردی و اجتماعی؛

۹- بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت حوزه‌های علمیه در توسعه فرهنگ قرآنی؛

۱۰- ارتقا بخشی نظام تعلیم و تربیت، نظام رسانه‌ای، نظام تبلیغات دینی و سایر نظام‌های مؤثر، با الهام از تعالیم قرآن کریم؛

۱۱- ساماندهی و هماهنگ کردن دستگاه‌ها، نهادها و بخش‌های مؤثر کشور و فراهم کردن زمینه‌های یادگیری و رشد سازمانی جهت هم‌افزایی توان، تجربه و ارتقای سطح آن‌ها در توسعه فرهنگ قرآنی.

ماده ۳- به‌منظور پیشبرد و اجرایی شدن اهداف، سیاست‌ها و راهبردهای منشور توسعه فرهنگ قرآنی در داخل و خارج از کشور و تحقق عزم ملی برای توسعه تمسک و اعتصام به قرآن کریم در همه عرصه‌ها، شورای تخصصی توسعه فرهنگ قرآنی، که از این‌پس در مواد آتی به‌اختصار شورای تخصصی نامیده می‌شود، زیر نظر شورای عالی انقلاب فرهنگی تشکیل می‌شود.

ماده ۴- وظایف شورای تخصصی

۱- تهیه و تصویب شاخص‌های توسعه فرهنگ قرآنی و تصویب شاخص‌های ارزیابی و نظارت بر فعالیت‌های قرآنی؛

۲- بررسی و پیشنهاد چگونگی حاکم کردن اصول و مبانی قرآنی در برنامه‌های توسعه بلندمدت و میان‌مدت کشور به سازمان‌ها و نهادهای تصمیم‌گیر؛

۳- بررسی و بازنگری مأموریت‌ها و وظایف قرآنی دستگاه‌های دولتی و عمومی، شوراها و ستادها و سایر مجامع قرآنی و ارائه به شورای عالی انقلاب فرهنگی به‌منظور تصویب؛

۴- زمینه‌سازی و پیگیری تحقق رهنمودها و مطالبات رهبر معظم انقلاب اسلامی در حوزه قرآن کریم؛

۵- ایجاد سازوکارهای لازم برای هماهنگی و تعامل مؤثر در زمینه فعالیت‌های قرآنی؛

۶- تأیید طرح‌ها و برنامه‌های ملی و فرابخشی در توسعه فرهنگ قرآنی؛

۷- اتخاذ تدابیر لازم برای توانمندسازی و جلب مشارکت بخش مردمی و تقویت نقش حمایتی دولت در جهت توسعه فرهنگ قرآنی؛

۸- اتخاذ تدابیر لازم برای گسترش فرهنگ وقف در امور قرآنی و بهره‌گیری حداکثری از موقوفات کشور در این زمینه؛

۹- ارزیابی و نظارت بر عملکرد دستگاه‌ها و نهادهای دولتی و غیردولتی؛

۱۰- شناسایی نیازها، محدودیت‌ها و موانع توسعه فرهنگ قرآنی و استفاده از ظرفیت‌ها برای رفع آن‌ها از طریق مراجع ذی‌ربط در داخل و خارج از کشور؛

۱۱- تدوین اولویت‌ها و جهت‌گیری‌های کلان بودجه فعالیت‌های قرآنی و ارائه آن به شورای عالی انقلاب فرهنگی؛

۱۲- برنامه‌ریزی برای تأمین و توسعه منابع انسانی موردنیاز حوزه‌های مختلف امور قرآنی و کیفیت‌بخشی منابع انسانی موجود؛

۱۳- برنامه‌ریزی لازم برای طراحی سامانه‌های آماری و شبکه‌های اطلاع‌رسانی امور قرآنی.

ماده ۵- اعضای شورای تخصصی

- ۱- دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی (رئیس شورای تخصصی)؛
- ۲- وزیر آموزش و پرورش؛
- ۳- وزیر علوم، تحقیقات و فناوری؛
- ۴- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی؛
- ۵- رئیس نهادهای قرآنی وابسته به دفتر مقام معظم رهبری و یا نماینده وی؛^۱
- ۶- نماینده شورای عالی حوزه‌های علمیه؛
- ۷- رئیس سازمان تبلیغات اسلامی؛
- ۸- رئیس دفتر تبلیغات اسلامی؛
- ۹- رئیس سازمان اوقاف و امور خیریه؛
- ۱۰- رئیس سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی؛
- ۱۱- نماینده رئیس سازمان صدا و سیما؛
- ۱۲- نماینده کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی؛
- ۱۳- وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛^۲
- ۱۴- نماینده کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی؛^۳
- ۱۵- رئیس نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها؛^۴
- ۱۶- دبیر شورای تخصصی توسعه فرهنگ قرآنی؛^۵
- ۱۷- معاون توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور؛^۶
- ۱۸- رئیس بنیاد ملی نخبگان؛^۷
- ۱۹- سه نفر صاحب‌نظر در امور قرآنی به انتخاب و تأیید شورای تخصصی توسعه فرهنگ قرآنی از میان شش نفر صاحب‌نظر پیشنهادی اتحادیه تشکل‌های مردم‌نهاد قرآنی؛^۸
- ۲۰- سه نفر صاحب‌نظر در امور قرآنی به انتخاب و تأیید شورای تخصصی توسعه فرهنگ قرآنی؛^۹
- ۲۱- وزیر ورزش و جوانان؛^{۱۰}
- ۲۲- رئیس جامعه المصطفی العالمیه؛^{۱۱}
- ۲۳- قائم مقام وزیر کشور در امور اجتماعی و فرهنگی.^{۱۲}

---

۱. اصلاحی جلسه ۶۷۳ مورخ ۴ آبان ۸۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی
 ۲. الحاقی جلسه ۶۵۱ مورخ ۵ آبان ۸۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی
 ۳. الحاقی جلسه ۶۵۱ مورخ ۵ آبان ۸۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی
 ۴. الحاقی جلسه ۶۶۴ مورخ ۱۸ خرداد ۸۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی
 ۵. الحاقی جلسه ۶۶۴ مورخ ۱۸ خرداد ۸۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی
 ۶. الحاقی جلسه ۷۱۷ مورخ ۱۴ شهریور ۹۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی
 ۷. الحاقی جلسه ۷۲۱ مورخ ۲ آبان ۹۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی
 ۸. الحاقی جلسه ۷۳۴ مورخ ۳۱ اردیبهشت ۹۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی
 ۹. الحاقی جلسه ۷۳۴ مورخ ۳۱ اردیبهشت ۹۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی
 ۱۰. الحاقی جلسه ۷۳۴ مورخ ۳۱ اردیبهشت ۹۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی
 ۱۱. الحاقی جلسه ۷۳۴ مورخ ۳۱ اردیبهشت ۹۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی
 ۱۲. الحاقی جلسه ۷۴۲ مورخ ۶ اسفند ۹۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

- ۲۴- معاون فرهنگی سازمان بسیج مستضعفین^۱
تبصره- دبیر شورای تخصصی توسط رئیس شورای تخصصی برای سه سال انتخاب می‌شود و انتخاب مجدد وی برای دوره‌های بعد بلامانع است.
- ماده ۶- دبیرخانه شورای تخصصی برای پیگیری تمامی امور مربوط به شورای تخصصی، در دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی تشکیل و نمودار تشکیلاتی و سازمانی آن توسط رئیس شورای تخصصی تصویب می‌شود.
- ماده ۷- کمیسیون‌های تخصصی با توجه به ماهیت قابل تفکیک فعالیت‌های قرآنی در حوزه‌های آموزش عمومی، آموزش عالی، پژوهش و تبلیغ و ترویج قرآنی و به‌منظور ایجاد هماهنگی بین دستگاه‌های مرتبط با هر حوزه، کمیسیون‌های سه‌گانه تخصصی، زیر نظر شورای تخصصی توسعه فرهنگ قرآنی و با عناوین ذیل تشکیل می‌شود:
- ۱- کمیسیون توسعه آموزش عمومی قرآن؛
  - ۲- کمیسیون توسعه پژوهش و آموزش عالی قرآنی؛
  - ۳- کمیسیون توسعه فعالیت‌های تبلیغی ترویجی قرآنی.
- تبصره- شرح وظایف و ترکیب اعضای کمیسیون‌های سه‌گانه فوق، توسط شورای تخصصی تعیین خواهد شد.
- ماده ۸- روند کار شورای تخصصی
- ۱- مسائل و طرح‌های مورد نظر شورای تخصصی، ابتدا در کمیسیون‌های تخصصی، مطالعه و بررسی شده و پس از تعیین اولویت، در جلسات شورای تخصصی مورد بحث و اظهار نظر قرار می‌گیرد.
  - ۲- مصوبات شورای تخصصی با امضای رئیس شورای تخصصی جهت اجرا به دستگاه‌های ذی‌ربط ابلاغ می‌شود.
  - ۳- در موارد نیاز، مصوبات و تصمیمات شورای تخصصی برای تصویب نهایی به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه می‌شود.
- ماده ۹- مصوبات شورای تخصصی توسعه فرهنگ قرآنی برای کلیه دستگاه‌های دولتی و عمومی و مؤسسات مردمی لازم‌الاجرا است.
- ماده ۱۰- این مصوبه در ۱۰ ماده و دو تبصره در جلسه ۶۴۳ مورخ ۸۸/۲/۲۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

تشکیل صندوق مشارکت توسعه فرهنگ قرآنی

مصوب جلسه ۷۰۸ مورخ ۹ اسفند ۱۳۹۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

- ماده واحده «تشکیل صندوق مشارکت توسعه فرهنگ قرآنی» که در جلسه ۷۰۸ مورخ ۹۰/۱۲/۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی و بر اساس مصوبه ۸۹/۶/۶ شورای تخصصی توسعه فرهنگ قرآنی به تصویب رسیده است، به شرح ذیل برای اجرا ابلاغ می‌شود:
- «ماده واحده- به‌منظور تمهید پشتیبانی‌های اعتباری لازم برای تحقق اهداف، سیاست‌ها و راهبردهای منشور توسعه فرهنگ قرآنی و ایجاد نظام مشارکت مالی در اجرای برنامه‌های راهبردی قرآنی کشور، «صندوق مشارکت توسعه فرهنگ قرآنی» زیر نظر شورای تخصصی توسعه فرهنگ قرآنی تشکیل می‌شود.
- تبصره ۱- فعالیت صندوق منحصر در جذب و تقسیم منابع اعتباری به دستگاه‌های دولتی و عمومی و مؤسسات قرآنی مردمی برای اجرای برنامه‌های ملی و بین‌المللی مصوب شورای تخصصی توسعه فرهنگ قرآنی است.
- تبصره ۲- اساسنامه صندوق به تصویب شورای تخصصی توسعه فرهنگ قرآنی خواهد رسید»

اعطای مزایا و تسهیلات به دارندگان گواهینامه‌های تخصصی درجه یک و دو حفظ، قرائت و آموزش قرآن کریم

مصوب جلسه ۷۵۷ مورخ ۱۸ آذر ۱۳۹۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

ماده واحده «اعطای مزایا و تسهیلات به دارندگان گواهینامه‌های تخصصی درجه یک و دو حفظ، قرائت و آموزش قرآن کریم» که در جلسه ۷۵۷ مورخ ۹۳/۹/۱۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی و بنا به پیشنهاد شورای تخصصی توسعه فرهنگ قرآنی به تصویب رسیده است، به شرح ذیل برای اجرا ابلاغ می‌شود:

ماده واحده - «دارندگان گواهینامه‌های تخصصی درجه یک و دو حفظ، قرائت و آموزش قرآن کریم، موضوع مصوبه جلسه ۵۷۳ مورخ ۸۴/۹/۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی و مصوبه جلسه ۹ مورخ ۸۹/۱۲/۷ شورای تخصصی توسعه فرهنگ قرآنی، از مزایا و تسهیلات زیر برخوردار می‌شوند:

الف- دارندگان گواهینامه‌های مذکور در فهرست افتخارات (فعالیت‌های نخبگانی) بنیاد ملی نخبگان قرار می‌گیرند.

ب- دارندگان گواهینامه‌های مذکور چنانچه دانش‌آموخته یکی از رشته‌های قرآنی مجموعه الهیات و معارف اسلامی در یکی از مقاطع دانشگاهی باشند، می‌توانند بدون شرکت در آزمون و با أخذ پذیرش دانشگاه محل تقاضای خود در یک مقطع بالاتر در همان رشته ادامه تحصیل دهند.

ج- دانش‌آموختگان دانشگاهی سایر رشته‌ها که موفق به أخذ گواهینامه‌های مذکور شده‌اند، در صورت کسب حداقل هشتاد درصد امتیاز نهایی آخرین نفر پذیرفته‌شده در رشته مورد تقاضا، پذیرفته خواهند شد».

اطلاع رسانی، رایانه و کودکان

شرایط استفاده صحیح از لوازم، تجهیزات و محصولات مختلف سمعی و بصری و برنامه‌های تصویری در قالب ویدیو

مصوب جلسه ۲۹۸ مورخ ۲۲ دی ۱۳۷۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

نظر به اینکه استفاده صحیح از لوازم و تجهیزات و محصولات مختلف سمعی بصری می‌تواند در خدمت ارتقای فرهنگ عمومی قرار گیرد، شورای عالی انقلاب فرهنگی به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مأموریت داد تا در آینده ضمن رفع ممنوعیت از فعالیت‌های ویدیویی هرچه زودتر اقدام به طراحی نظام اجرایی در تمامی حوزه‌های فعالیت‌های سمعی و بصری بکند و آیین‌نامه‌های لازم را تهیه نماید و پس از تصویب وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به اجرا درآورد و به‌منظور تمهید مقدمات لازم از طرف آن وزارتخانه، شورا تصویب کرد که:

۱- ورود برنامه‌های تصویری در قالب ویدیو و نظایر آن از خارج از کشور صرفاً با مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی صورت گیرد. به‌استثنای نوارها و فیلم‌هایی که توسط صدا و سیما وارد می‌شود.

۲- تولید و تکثیر برنامه‌های ویدیویی فقط با مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی صورت گیرد.

۳- فروش و اجاره نوار تصویری ویدیویی و نظایر آن توسط مراکز انجام می‌گیرد که از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مجوز داشته باشد.

۴- از تاریخ تصویب این بند، صدور پروانه بهره‌برداری در مورد فیلم‌برداری از مجالس و مراسم به اتحادیه عکاسان و فیلم‌برداران واگذار می‌شود، بدیهی است که اتحادیه مزبور ملزم است به هنگام صدور پروانه فوق، ضوابط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی را که به تأیید شورای فرهنگ عمومی رسیده است رعایت نماید^۱.

آیین‌نامه شورای نظارت بر ساخت، طراحی، واردات و توزیع اسباب‌بازی کودکان

مصوب جلسه ۴۲۲ مورخ ۱۶ تیر ۱۳۷۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مقدمه

نظر به نقش مهم اسباب‌بازی و بازی‌های رایانه‌ای در روند فرهنگ‌پذیری کودکان و با لحاظ نمودن نتایج مباحث مطرح‌شده در گردهمایی پیامدهای فرهنگی اسباب‌بازی کودکان که توسط دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی برگزار گردید، مقرر شد شورایی مبتنی بر تشکیلات با شرح وظایف زیر تشکیل شود:

ماده ۱- به‌منظور تحقق «حمایت، هدایت و نظارت بر طراحی، ساخت، واردات و توزیع اسباب‌بازی کودکان» شورایی متشکل از مدیرعامل کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، نمایندگان وزارتخانه‌های صنایع، بازرگانی، آموزش و پرورش، فرهنگ و ارشاد اسلامی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان صداوسیما، یک نفر کارشناس متخصص در روانشناسی کودک، دو نفر کارشناس فرهنگی و هنری و نماینده اتحادیه تولیدکنندگان اسباب‌بازی تحت عنوان شورای نظارت بر «ساخت، طراحی، واردات، و توزیع اسباب‌بازی کودکان» تشکیل می‌شود.

تبصره ۱- دو نفر کارشناس متخصص در روانشناسی کودک و امور فرهنگی صاحب‌نظر در تعلیم و تربیت اسلامی به پیشنهاد وزارت فرهنگ و آموزش عالی و یک نفر کارشناس هنری به پیشنهاد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی معرفی می‌شوند که پس از تصویب شورای فرهنگ عمومی عضویت شورا را خواهند داشت.

تبصره ۲- نماینده اتحادیه پس از تشکیل اتحادیه تولیدکنندگان اسباب‌بازی معرفی خواهد شد.

تبصره ۳- محل دبیرخانه شورا در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان خواهد بود.

تبصره ۴- مدیرعامل کانون به‌عنوان رئیس شورا اداره جلسات را به عهده خواهد داشت.

ماده ۲- احکام اعضای شورا از سوی رئیس شورای فرهنگ عمومی و به مدت ۲ سال با امکان تمدید مجدد صادر خواهد شد.

ماده ۳- شورا موظف است پس از تشکیل، حداکثر در مدت ۳ ماه آیین‌نامه اجرایی را برای تصویب به شورای فرهنگ عمومی ارائه نماید.

ماده ۴- شورا موظف است ضوابط نظارت بر طراحی، تولید، توزیع و واردات اسباب‌بازی کودکان را بر اساس معیارهای زیر تعیین و آن موارد را برای اعمال به «طراحان، تولیدکنندگان، توزیع‌کنندگان و سایر دست‌اندرکاران ذی‌ربط اسباب‌بازی کودکان، از طریق کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان» اعلام نماید.

الف- رعایت اصول اخلاقی و پرهیز از اشاعه موارد ضد اخلاقی؛

ب- سازگاری ساختار و اهداف اسباب‌بازی با اصول آموزشی و تربیتی و پرهیز از بدآموزی؛

ج- احترام به آداب و رسوم، ارزش‌ها و باورهای دینی و اجتماعی، فرهنگ بومی و پرهیز از اهانت و استهزای آن‌ها با توجه و تأکید بر حفظ وحدت ملی؛

د- استفاده از نمادهایی که به ظهور القای فرهنگ اسلامی کمک نماید؛

ه- طراحی و ساخت اسباب‌بازی‌ها به‌گونه‌ای باشد که حاوی روح آرمان‌گرایی جهادی، متناسب با ویژگی‌های فطری و عاملی برای آرامش درونی کودکان باشد؛

۱. الحاقی جلسه ۴۹۹ مورخ ۱۱ تیر ۸۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

و- بهره‌گیری از موارد و ویژگی‌هایی که قدرت تخیل و تسخیر در اشیا و طبیعت را در کودکان افزایش دهد.
ز- ممنوعیت واردات، فروش و تولید کلیه اسباب‌بازی‌هایی که به دلیل بیگانگی با فرهنگ و در تقابل با فرهنگ خودی اثرات مخرب بر کودکان خواهد گذاشت؛

ح- به‌کارگیری اسامی، حروف، اصطلاحات و علائم فارسی و اسلامی در تولید اسباب‌بازی‌های داخلی؛
تبصره ۵- استفاده از حروف و اعداد لاتین منحصر به مواردی نظیر وسایل آموزش زبان بیگانه و یا در راستای صادرات بلامانع است.

ط- دریافت مجوز از مراجع ذیصلاح و با رعایت حقوق و مالکیت معنوی برای ساخت اسباب‌بازی‌هایی که «طرح آن» به‌گونه‌ای متعلق به شخصیت‌های حقیقی و حقوقی است؛

ی- تعیین گروه سنی و جنسیت مصرف‌کننده اسباب‌بازی و درج آن در لفافه بسته‌بندی؛
ک- ارائه تذکرات و راهنمایی‌های لازم در خصوص اسباب‌بازی نظیر روش استفاده صحیح و روش بازی و نگهداری از آن‌ها به‌صورت درج در لفافه بسته‌بندی.

ماده ۵- ثبت طرح‌ها و صدور مجوز تولید اسباب‌بازی برای برخی از گروه‌های اسباب‌بازی‌ها، توسط کانون صورت می‌گیرد.

تبصره ۶- عناوین گروه‌هایی از اسباب‌بازی‌ها که نیاز به صدور مجوز تولید دارند در آیین‌نامه اجرایی معین می‌شود.

ماده ۶- کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان موظف است موارد اختلاف و تخلف را که ضوابط آن در آیین‌نامه اجرایی تعیین خواهد شد برای بررسی و اتخاذ تصمیم در شورا مطرح کند.

ماده ۷- ضوابط واردات اسباب‌بازی به کشور براساس سیاست‌های فرهنگی کشور توسط این شورا تعیین می‌شود.

ماده ۸- سیاست‌ها و خط‌مشی‌های حمایتی و هدایتی درباره اسباب‌بازی کودکان از سوی این شورا تهیه و برای تصویب به شورای فرهنگ عمومی ارائه خواهد شد.

ماده ۹- این اساسنامه مشتمل بر یک مقدمه، ۹ ماده و ۶ تبصره در جلسه ۴۲۲ مورخ ۷۷/۴/۱۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی تصویب شد.

مقررات و ضوابط شبکه‌های اطلاع‌رسانی رایانه‌ای

مصوب جلسه ۴۸۸ مورخ ۱۵ آبان ۱۳۸۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

پیرو تصویب و ابلاغ سیاست‌های کلی شبکه‌های اطلاع‌رسانی رایانه‌ای از سوی رهبر معظم انقلاب اسلامی (نامه‌های شماره ۱/۱۰۳۳ مورخ ۸۰/۳/۹ و شماره ۱۰۷۲/۱ مورخ ۸۰/۳/۱۳ دفتر مقام معظم رهبری)، شورای عالی انقلاب فرهنگی مقررات و ضوابط شبکه‌های اطلاع‌رسانی رایانه‌ای را به این شرح تصویب کرد:

مقدمه- به‌منظور انتظام امور و فعالیت‌های اطلاع‌رسانی و توسعه خدمات دسترسی به اینترنت در کشور، مقررات و ضوابط شبکه‌های اطلاع‌رسانی رایانه‌ای با مدنظر قرار دادن نکات اساسی ذیل تنظیم شده است:

۱- حق دسترسی آزاد مردم به اطلاعات و دانش؛

۲- مسؤولیت مدنی و حقوقی افراد در قبال فعالیت‌های خود؛

۳- رعایت حقوق اجتماعی و صیانت فرهنگی و فنی کشور در این قلمرو؛

۴- ایجاد حداکثر سهولت در ارائه خدمات اطلاع‌رسانی و اینترنت به عموم مردم.

الف- آیین‌نامه نحوه اخذ مجوز و ضوابط فنی نقطه تماس بین‌المللی

۱- ایجاد نقطه تماس بین‌المللی (ACCES SERVICE PROVIDER- A.S.P) در انحصار دولت می‌باشد و

ارائه مجوز به دستگاه‌های ذی‌ربط توسط شورای عالی اطلاع‌رسانی صورت می‌گیرد.

۲- دستگاه‌های اجرایی دولتی برای سرمایه‌گذاری جهت ایجاد نقطه تماس بین‌المللی، به‌طور مستقل از شبکه مخابرات کشور، لازم است گزارش توجیهی فرهنگی، علمی- فنی و اقتصادی مربوط را با امضای بالاترین مقام اجرایی به تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور برسانند. تصویب نهایی به عهده شورای عالی اطلاع‌رسانی می‌باشد.

۳- دستگاه اجرایی یک نسخه از درخواست خود را همراه با توجیه فنی به وزارت پست و تلگراف و تلفن تحویل می‌دهد. این درخواست همراه با گزارش بررسی فنی وزارت مذکور شامل توان علمی و فنی درخواست‌کننده، بررسی فرکانسی و سایر امور فنی و مهندسی برای تصویب نهایی به شورای عالی اطلاع‌رسانی ارسال می‌شود. این شورا ظرف مدت یک ماه پس از دریافت نظرات وزارت اطلاعات و وزارت پست و تلگراف و تلفن اعلام نظر خواهد نمود.

تبصره- سازمان صدا و سیما صرفاً برای وظیفه پخش برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی خود از شبکه اینترنت، نیاز به مجوز از شورای عالی اطلاع‌رسانی ندارد ولی برای ارائه سایر خدمات اینترنتی موظف به اخذ مجوزهای این مصوبه می‌باشد.

۴- وزارت پست و تلگراف و تلفن موظف است در اسرع وقت کلیه مشخصات امکانات فنی را که طبق ماده ۳ از درخواست‌کنندگان دریافت نموده، در اختیار وزارت اطلاعات قرار دهد. وزارت اطلاعات نیز موظف است ضمن بررسی‌های لازم فنی- حفاظتی، در زمان‌بندی مقرر، پیشنهادهای اصلاحی را برای منظور نمودن توسط متقاضی، با هماهنگی وزارت پست و تلگراف و تلفن در مدت‌زمان حد اکثر یک ماه اعلام نماید. در صورت عدم اعلام، مشخصات امکانات مزبور تأیید شده تلقی خواهد شد.

۵- هر دستگاه اجرایی که مجوز برقراری تماس بین‌المللی را اخذ می‌نماید صرفاً مجاز به ارائه خدمات در محدوده وظایف قانونی و تشکیلات مصوب خود می‌باشد. در صورت عدم رعایت این امر، پس از تذکر کتبی وزارت پست و تلگراف و تلفن، برای لغو مجوز اقدام خواهد شد.

۶- کلیه ایجادکنندگان نقطه تماس بین‌المللی (از جمله شرکت مخابرات ایران) موظف می‌باشند تا امکانات فنی لازم در حفاظت و کنترل متمرکز از شبکه‌های مزبور، به شرح ذیل را فراهم آورند:

الف- سیستم پالایش (Filtering) مناسب به‌منظور ممانعت از دسترسی به پایگاه‌های ممنوع اخلاقی و سیاسی و حذف ورودی‌های (Port) غیر مطلوب- تعیین ضوابط پالایش (Filtering) توسط کمیسیون راهبردی شورای عالی اطلاع‌رسانی صورت خواهد گرفت.

ب- سیستم بارو (Firewall) مناسب به‌منظور صیانت شبکه‌ها از تخریب، فریب و سرقت اطلاعات.

ج- دایرکننده نقطه تماس بین‌المللی اینترنتی موظف است بانک فعالیت‌های اینترنتی کاربران خود را قابل دسترسی وزارت پست و تلگراف و تلفن قرار دهد تا بر اساس ضوابط و مصوبات شورای عالی امنیت ملی با حکم قاضی ذی‌ربط حسب درخواست در اختیار وزارت اطلاعات قرار گیرد.

د- امکان جلوگیری از برقراری ارتباطات غیرمتعارف، نظیر ارتباطات غیرمتقارن و ارتباطات غیرمستقیم در موارد غیرمجاز پیشکار (Proxy Server)

۷- به‌منظور صیانت از شبکه اطلاع‌رسانی ملی، وزارت پست و تلگراف و تلفن موظف است تمهیداتی را فراهم آورد تا ارتباطات بین کاربران در داخل کشور حتی‌الامکان از طریق شبکه مازه (Back Bone) داخل کشور صورت پذیرد.

۸- دارندگان مجوز تنها می‌توانند خدماتی را ارائه نمایند که در مجوز ذکر شده است و تخطی از این امر تخلف محسوب می‌شود.

۹- دارندگان مجوز نقطه تماس بین‌المللی موظف به رعایت کلیه ضوابط مندرج در این آیین‌نامه و قوانین و مقررات جاری کشور می‌باشند و در صورت تخلف از آن در مرحله اول تذکر و در مرحله دوم قطع موقت (حداکثر یک هفته) صورت می‌گیرد و در صورت تکرار ضمن قطع ارتباط، با تأیید شورای عالی اطلاع‌رسانی و کمیسیون ذی‌ربط آن برای رسیدگی به جرائم، به مراجع ذی‌ربط معرفی می‌شوند.

۱۰- دستگاه‌های دولتی که بدون أخذ مجوز اقدام به ایجاد نقطه تماس بین‌المللی کرده‌اند موظف می‌باشند حداکثر ظرف یک ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه برای درخواست مجوز اقدام نمایند وگرنه براساس ماده ۹ با آنان عمل خواهد شد.

تبصره- شرکت‌های بخش خصوصی که تاکنون نسبت به ایجاد نقطه تماس بین‌المللی اقدام کرده‌اند لازم است ظرف مدت ۶ ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه نسبت به جمع‌آوری تأسیسات یا واگذاری به بخش‌های دولتی اقدام نمایند.

۱۱- نظارت بر حسن اجرای عملکرد نقاط تماس به عهده وزارت پست و تلگراف و تلفن می‌باشد.

۱۲- وزارت پست و تلگراف و تلفن گزارش عملکرد این آیین‌نامه را هر ۶ ماه یک‌بار برای بررسی در شورای عالی اطلاع‌رسانی ارائه می‌دهد.

ب- آیین‌نامه واحدهای ارائه‌کننده خدمات اطلاع‌رسانی و اینترنت رسا (ISP)

۱- تعریف رسا (ISP) شرکت‌ها یا مؤسسات ارائه‌کننده خدمات اطلاع‌رسانی و اینترنتی، رسا یا

(Internet Service Provider ISP) خوانده می‌شوند. اینترنت از پیوند تعداد بی‌شماری شبکه‌های ارتباطی کامپیوتری کوچک و بزرگ که حاوی اطلاعات متنوع می‌باشد تشکیل می‌شود. یک فرد متصل به شبکه اطلاع‌رسانی و اینترنت تنها مشاهده‌گر و مرورگر اینترنت نمی‌باشد بلکه جزئی از این شبکه بوده و می‌تواند با آن تبادل اطلاعات نماید. یک رسا یا ISP اتصال به شبکه اطلاع‌رسانی و اینترنت را فراهم می‌آورد و جزء ضروری دسترسی و اتصال افراد به شبکه اینترنت می‌باشد.

۲- حدود فعالیت ارائه‌کننده خدمات اطلاع‌رسانی و اینترنت رسا (ISP) به شرح ذیل می‌باشد:

۱-۲- شرکت‌ها یا مؤسسات ارائه‌کننده خدمات اطلاع‌رسانی و اینترنت رسا (ISP) تحت ضوابط و قوانین مشخص شده در کشور فعالیت می‌نمایند و می‌توانند هم مستقلاً و هم در ارتباط با شبکه اینترنت به فراوری اطلاعات پرداخته و به کاربران خود عرضه نمایند؛

۲-۲- ارائه مجموعه خدمات ارزش‌افزوده بر خط (on-line) و برون خط (off-line) برای کاربران خود؛

۳-۲- فراهم آوردن دسترسی و همچنین تهیه و فراوری محتوی برای کاربران خود؛

۴-۲- انجام انواع فعالیت‌ها برای آشنا نمودن کاربران در استفاده بهینه از شبکه اطلاع‌رسانی و اینترنت؛

۵-۲- فراهم‌سازی خدمات، تهیه، تولید، توزیع یا ارائه اطلاعات برای کاربران مربوط.

۳- ارائه‌کننده خدمات اطلاع‌رسانی و اینترنت رسا (ISP) با رعایت شرایط زیر مجاز به فعالیت می‌باشند:

۱-۳- تهیه و نصب تجهیزات لازم به‌منظور برقراری ارتباطات و تبادل اطلاعات کاربران از قبیل شبکه داخلی (LAN- Local Area Network)، خطوط تلفن، رهیاب (router)، مودم، حافظه‌های پست الکترونیک، DNS و... به عهده رسا (ISP) می‌باشد؛

۲-۳- تهیه و به‌کارگیری تجهیزات موردنیاز در شبکه خود، بر اساس استانداردهای اعلام‌شده از طرف وزارت پست و تلگراف و تلفن.

۴- هر رسا (ISP) برای ارائه خدمات تلفنی صوتی- آوانت (VOIP) لازم است مجوز مربوط را طبق ضوابط قانونی از وزارت پست و تلگراف و تلفن کسب نماید. این امر، ارتباط کامپیوتر با کامپیوتر (گپ- chat) را شامل نمی‌شود.

- ۵- ارائه‌کننده خدمات اطلاع‌رسانی و اینترنت رسا (ISP) مکلف به رعایت شرایط و ضوابط فنی زیر می‌باشند:
- ۵-۱- اشخاص حقوقی و شرکت‌های ثبت‌شده در ایران می‌توانند متقاضی کسب مجوز رسا (ISP) باشند.
- ۵-۲- لازم است مدیر این مؤسسات و شرکت‌ها دارای شرایط زیر باشد:
- ۵-۲-۱- تابعیت ایران و پایبندی و التزام عملی به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۵-۲-۲- متدین به یکی از ادیان الهی و رسمی مندرج در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۵-۲-۳- دارای صلاحیت علمی در حد حداقل مدرک کارشناسی با ۲۵ سال سن عدم اشتغال به فساد اخلاقی و سابقه محکومیت کیفری بر اساس موازین اسلامی (که موجب محرومیت از حقوق اجتماعی باشد)؛
- ۵-۲-۴- عدم عضویت در گروهک‌های ضدانقلاب و غیرقانونی و هواداری از آن‌ها (افرادی که به جرم اعمال ضدانقلابی و یا علیه امنیت داخلی و خارجی، در دادگاه‌های انقلاب اسلامی محکومیت یافته‌اند و همچنین کسانی که علیه نظام جمهوری اسلامی فعالیت و یا تبلیغ داشته‌اند نمی‌توانند مدیریت مؤسسات و شرکت‌های رسا (ISP) را به عهده بگیرند؛
- ۵-۳- شرکت رسا (ISP) دارای مسؤلیت قانونی بوده و نسبت به کلیه ضوابط و تعهدات زیر پاسخگو می‌باشد:
- ۵-۳-۱- مؤسسات و شرکت‌های رسا (ISP) و کاربران برای محتوایی که خود بر روی شبکه عرضه می‌نمایند طبق این آیین‌نامه مسؤول و پاسخگو می‌باشند.
- تبصره- ارائه خدمات دسترسی به منابع اطلاعات، مشمول این بند نمی‌باشد؛
- ۵-۳-۲- مسؤولیت رعایت قوانین مالکیت معنوی و حق تألیف و تصنیف به عهده ارائه‌کننده اطلاعات در شبکه می‌باشد؛
- ۵-۳-۳- امکان و اعمال برقراری پالایه (filter) در شبکه رسا (ISP) باید فراهم باشد. ضوابط و مصادیق موارد پالایش (filtering) توسط شورای عالی اطلاع‌رسانی تصویب و اعلام می‌شود؛
- ۵-۳-۴- مسؤولیت رسا (ISP) در مورد دسترسی به اطلاعات عرضه‌شده توسط دیگران محدود به ایجاد امکان و اعمال برقراری پالایه در شبکه خواهد بود؛
- ۵-۳-۵- هر رسا (ISP) موظف است اطلاعات کلی کاربران و IP های مربوط را ثبت و یک نسخه از آن را نیز به وزارت پست و تلگراف و تلفن اعلام نماید؛
- ۵-۳-۶- به‌منظور پاسخگو بودن قانونی و حفظ حقوق افراد در مقابل اقدامات انجام‌شده خود، رسا (ISP) مجاز به عقد قرارداد اشتراک با افرادی است که به سن قانونی انجام معاملات حقوقی رسیده باشند؛
- ۵-۳-۷- رسا (ISP) حق واگذاری امتیاز بهره‌برداری بدون هماهنگی و تأیید وزارت پست و تلگراف و تلفن را ندارد؛
- ۵-۳-۸- به‌کارگیری هرگونه رمز برای تبادل اطلاعات مستلزم کسب موافقت مراجع مربوط و ثبت مشخصات، الگوریتم و کلید رمز مربوط و همچنین مشخصات متقاضی در دبیرخانه شورای عالی اطلاع‌رسانی (یا مرجعی که معرفی می‌نماید) می‌باشد و در غیر این صورت ممنوع می‌باشد؛
- ۵-۳-۹- رسا (ISP) موظف است خدمات مورد درخواست کاربر را با کیفیت مطلوب و بر اساس یک موافقت‌نامه کیفیت خدمات (Service Level Agreement- SLA) به کاربر ارائه نماید. وزارت پست و تلگراف و تلفن به‌طور دوره‌ای بر اساس ارزیابی کیفیت ارائه خدمات مؤسسات رسا (ISP) به کاربران، نسبت به رتبه‌بندی رساها (ISP) اقدام و آن را به اطلاع عموم می‌رساند.
- تبصره- شرکت‌های مخابرات نیز موظف هستند در خصوص خدماتی که به مؤسسات رسا (ISP) ارائه می‌کنند رعایت کیفیت مطلوب را نموده و بر اساس موافقت‌نامه کیفیت خدمات (SLA) عمل نمایند؛

- ۵-۳-۱۰- رسا (ISP) موظف است حتی المقدور تمهیدات فنی لازم برای حفظ حقوق کاربران و جلوگیری از حمله به کامپیوترهای آن‌ها را فراهم آورد؛
- ۵-۳-۱۱- رسا (ISP) موظف است بر اساس دستورالعمل‌های صادره از سوی وزارت پست و تلگراف و تلفن عمل نموده و مواردی که مربوط به حقوق کاربران می‌باشد را به اطلاع آن‌ها برساند؛
- ۵-۳-۱۲- رسا (ISP) موظف است اطلاعات مربوط به نحوه حفاظت از حریم خصوصی اطلاعات و ارتباطات افراد در شبکه خود را در اختیار کاربران قرار دهد؛
- ۵-۳-۱۳- رسا (ISP) در ارائه خدمات خود به کاربران موظف به رعایت قوانین مخابراتی کشور می‌باشد؛
- ۵-۳-۱۴- رسا (ISP) برای تأمین ارتباط اینترنت بین‌المللی خود فقط از طریق نقاط تماس بین‌المللی مجاز (ASP) یا مخابرات کشور مجاز می‌باشد؛
- ۵-۳-۱۵- حریم اطلاعات خصوصی کاربران از مصونیت برخوردار بوده و هرگونه دسترسی غیرقانونی توسط رساها و هر مرجع دیگر به فعالیت‌های اینترنتی کاربران ممنوع می‌باشد؛
- ۵-۳-۱۶- رسا (ISP) موظف است بانک فعالیت‌های اینترنتی کاربران خود را مطابق ضوابط مصوب کمیسیون راهبردی قابل دسترسی وزارت پست و تلگراف و تلفن قرار دهد.
- ۶- تولید و عرضه موارد زیر توسط رساها (ISP) و کاربران ممنوع می‌باشد:
- ۶-۱- نشر مطالب الحادی و مخالف موازین اسلامی؛
- ۶-۲- اهانت به دین اسلام و مقدسات آن؛
- ۶-۳- ضدیت با قانون اساسی و هرگونه مطلبی که استقلال و تمامیت ارضی کشور را خدشه دار کند؛
- ۶-۴- اهانت به رهبری و مراجع مسلم تقلید؛
- ۶-۵- تحریف یا تحقیر مقدسات دینی، احکام مسلم اسلام، ارزش‌های انقلاب اسلامی و میانی تفکر سیاسی امام خمینی (ره)؛
- ۶-۶- اخلال در وحدت و وفاق ملی؛
- ۶-۷- القای بدبینی و ناامیدی در مردم نسبت به مشروعیت و کارآمدی نظام اسلامی؛
- ۶-۸- اشاعه و تبلیغ گروه‌ها و احزاب غیرقانونی؛
- ۶-۹- انتشار اسناد و اطلاعات طبقه‌بندی شده دولتی و امور مربوط به مسائل امنیتی، نظامی و انتظامی؛
- ۶-۱۰- اشاعه فحشا و منکرات و انتشار عکس‌ها و تصاویر و مطالب خلاف اخلاق و عفت عمومی؛
- ۶-۱۱- ترویج مصرف سیگار و مواد مخدر؛
- ۶-۱۲- ایراد افترا به مقامات و هریک از افراد کشور و توهین به اشخاص حقیقی و حقوقی؛
- ۶-۱۳- افشای روابط خصوصی افراد و تجاوز به حریم اطلاعات شخصی آنان؛
- ۶-۱۴- انتشار اطلاعات حاوی کلیدهای رمز بانک‌های اطلاعاتی، نرم‌افزارهای خاص، صندوق‌های پست الکترونیکی و یا روش شکستن آن‌ها؛
- ۶-۱۵- فعالیت‌های تجاری و مالی غیرقانونی و غیرمجاز از طریق شبکه اطلاع‌رسانی و اینترنت از قبیل جعل، اختلاس، قمار و...؛
- ۶-۱۷- خرید، فروش و تبلیغات در شبکه اطلاع‌رسانی و اینترنت از کلیه کالاهایی که منع قانونی دارند؛
- ۶-۱۸- هرگونه نفوذ غیرمجاز به مراکز دارنده اطلاعات خصوصی و محرمانه و تلاش در جهت شکستن قفل رمز سیستم‌ها؛
- ۶-۱۹- هرگونه حمله به مراکز اطلاع‌رسانی و اینترنتی دیگران برای از کار انداختن و یا کاهش کارایی آن‌ها؛

۶-۲۰- هرگونه تلاش برای انجام شنود و بررسی بسته‌های اطلاعاتی در حال گذر در شبکه که به دیگران تعلق دارد؛

۶-۲۱- ایجاد هرگونه شبکه و برنامه رادیویی و تلویزیونی بدون هدایت و نظارت سازمان صدا و سیما
۷- نحوه صدور مجوز:

۷-۱- بررسی تقاضا و صدور مجوز بر اساس این آیین‌نامه توسط وزارت پست و تلگراف و تلفن صورت می‌گیرد؛
۷-۲- تعیین صلاحیت حفاظتی متقاضیان طی استعلام رسمی از مراجع ذیصلاح (وزارت اطلاعات، دادگستری و نیروی انتظامی) صورت خواهد گرفت و چنانچه ظرف یک ماه اعلام نظر نکنند به منزله موافقت تلقی می‌شود. (برای دستگاه‌های دولتی نیاز نمی‌باشد)؛

۷-۳- ارائه انواع خدمات بر روی شبکه اطلاع‌رسانی که طبق مقررات کشور نیاز به مجوز خاص دیگری دارد منوط به کسب مجوز مربوط از دستگاه مسؤول خواهد بود. این دستگاه‌ها ضمن نظارت، موارد تخلف را به وزارت پست و تلگراف و تلفن اعلام می‌کنند؛

۷-۴- کلیه دستگاه‌های دولتی و نهادهای عمومی در ارائه خدمات اطلاع‌رسانی و اینترنتی موظفند در محدوده وظایف و مأموریت سازمانی خود فعالیت نمایند.

۸- نحوه نظارت: مسؤولیت نظارت بر حسن اجرای این آیین‌نامه بر عهده وزارت پست و تلگراف و تلفن خواهد بود و این وزارت به‌طور دوره‌ای و موردی گزارش نظارت بر اجرای این آیین‌نامه را به کمیسیون راهبردی اعلام می‌نماید؛
۹- در صورت تخطی از موارد مندرج در این مصوبه، مجازات‌های اعمال‌شده شامل تذکر، قطع موقت مجوز، لغو پروانه و طرح در دادگاه‌ها و محاکم قانونی بسته به نوع تخلف بر اساس قوانین و ضوابط ذی‌ربط بر عهده کمیسیون راهبردی می‌باشد که بر اساس گزارش نظارتی وزارت پست و تلگراف و تلفن بررسی و اعلام نظر می‌نماید؛
۱۰- نظر کمیسیون راهبردی لازم‌الاجرا و قطعی است، لیکن مانع شکایت و اقامه دعوی افراد ذی‌نفع در محاکم نخواهد بود؛

۱۱- رساها موظفند از کاربران خود بر اساس مندرجات این آیین‌نامه تعهدنامه رعایت ضوابط اخذ نمایند.

ج- آیین‌نامه دفاتر خدمات حضوری اینترنت (Coffeenet)

۱- دفتر خدمات دسترسی حضوری به شبکه‌های اطلاع‌رسانی و اینترنت (Coffeenet) محلی برای دسترسی حضوری مشتریان و کاربران به شبکه اطلاع‌رسانی (اینترنت و اینترنت) می‌باشد.
۲- این دفاتر، ضمن رعایت ضوابط مندرج در این آیین‌نامه، واحد صنفی محسوب می‌شوند و مشمول قانون نظام صنفی بوده و مجوز لازم توسط اتحادیه صنفی صادر می‌شود.
تبصره- اتحادیه صنفی باید تصویر مجوز صادره را همزمان با تحویل به متقاضی به وزارت پست و تلگراف و تلفن نیز ارسال نماید.

۳- اشخاص متقاضی باید دارای شرایط عمومی ذیل باشند:

- ۱- تابعیت جمهوری اسلامی ایران؛
  - ۲- اعتقاد به دین مبین اسلام و یا یکی از ادیان شناخته‌شده در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران؛
  - ۳- پایبندی به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران؛
  - ۴- عدم اشتها به فساد اخلاقی و نداشتن سوء پیشینه کیفری و عدم اعتیاد به مواد مخدر؛
  - ۵- داشتن برگه پایان خدمت و یا معافیت دائم از خدمت نظام‌وظیفه برای آقایان؛
  - ۶- متأهل با داشتن حداقل ۳۰ سال سن.
- ۳-۱- این محل باید در معرض دید و نظارت عمومی باشد و رعایت ضوابط اماکن عمومی الزامی می‌باشد.

- ۲-۳- ارتباط اینترنتی این دفاتر فقط از طریق مؤسسات و شرکت‌های رسا (ISP) مجاز می‌باشد.
- ۳-۳- ارائه خدمات ارتباطی دیگر مثل تلفن اینترنتی- آوانت (VOIP) مستلزم کسب مجوز مربوط می‌باشد.
- ۴-۳- رعایت ضوابط مندرج در ماده ۶ آیین‌نامه مؤسسات و شرکت‌های رسا (ISP) الزامی است.
- تبصره- آیین‌نامه اجرایی این ماده توسط اتحادیه صنفی تهیه و به تصویب کمیسیون راهبردی شورای عالی اطلاع‌رسانی می‌رسد.
- ۴- نام و نشانی کامل و شماره تلفن و نامبر، رایانامه (Email) و شماره پروانه کسب باید در سربرگ‌های دفتر خدمات درج بوده و پروانه کسب و مرجع خط ارتباطی از رسا (ISP) مربوط به صاحب مجوز، هر یک به‌طور جداگانه در منظر عموم در دفتر نصب شود.
- ۵- به‌منظور پاسخگو بودن قانونی و حفظ حقوق افراد در مقابل اقدامات انجام‌شده خود، مشخصات هویتی، آدرس کاربر، ساعت شروع و خاتمه کار کاربر و IP تخصیصی را در دفتر روزانه ثبت و در صورت‌حساب کاربر نیز ذکر نماید.
- ۶- دفاتر و کاربران برای محتوایی که خود تولید و عرضه می‌نمایند مطابق مقررات و ضوابط قانونی موجود کشور از جمله رعایت قوانین و مقررات حق مالکیت معنوی، مسوول و پاسخگو می‌باشند.
- ۷- تولید و عرضه موارد زیر توسط شبکه‌های انتقال اطلاعات رایانه‌ای ممنوع می‌باشد:
- ۱-۷- نشر مطالب الحادی و مخالف موازین اسلامی؛
- ۲-۷- اهانت به دین اسلام و مقدسات آن؛
- ۳-۷- ضدیت با قانون اساسی و هرگونه مطلبی که استقلال و تمامیت ارضی کشور را خدشه‌دار کند؛
- ۴-۷- اهانت به رهبری و مراجع مسلم تقلید؛
- ۵-۷- تحریف یا تحقیر مقدسات دینی، احکام مسلم اسلام، ارزش‌های انقلاب اسلامی و مبانی تفکر سیاسی امام خمینی (ره)؛
- ۶-۷- اخلال در وحدت و وفاق ملی؛
- ۷-۷- القای بدبینی و ناامیدی در مردم نسبت به مشروعیت و کارآمدی نظام اسلامی؛
- ۸-۷- اشاعه و تبلیغ گروه‌ها و احزاب غیرقانونی؛
- ۹-۷- انتشار اسناد و اطلاعات طبقه‌بندی‌شده دولتی و امور مربوط به مسائل امنیتی، نظامی و انتظامی؛
- ۱۰-۷- اشاعه فحشا و منکرات و انتشار عکس‌ها و تصاویر و مطالب خلاف اخلاق و عفت عمومی؛
- ۱۱-۷- ترویج ترور، خشونت و آموزش ساخت مواد تخریبی از قبیل مواد محترقه و یا منفجره؛
- ۱۲-۷- ترویج مصرف مواد مخدر؛
- ۱۳-۷- ایجاد هرگونه شبکه و برنامه رادیویی و تلویزیونی بدون هدایت و نظارت سازمان صدا و سیما؛
- ۱۴-۷- ایراد افترا به مقامات و هریک از افراد کشور و توهین به اشخاص حقیقی و حقوقی؛
- ۱۵-۷- افشای روابط خصوصی افراد و تجاوز به حریم اطلاعات شخصی آنان؛
- ۱۶-۷- انتشار اطلاعات حاوی کلیدهای رمز بانک‌های اطلاعاتی، نرم‌افزارهای خاص، صندوق‌های پست الکترونیکی و یا روش شکستن آن‌ها؛
- ۱۷-۷- فعالیت‌های تجاری و مالی غیرقانونی و غیرمجاز از طریق شبکه اطلاع‌رسانی و اینترنت از قبیل جعل، اختلاس، قمار و...؛
- ۱۸-۷- خرید، فروش و تبلیغات در شبکه اطلاع‌رسانی و اینترنت از کلیه کالاهایی که منع قانونی دارند؛
- ۱۹-۷- هرگونه نفوذ غیرمجاز به مراکز دارنده اطلاعات خصوصی و محرمانه و تلاش برای شکستن قفل رمز سیستم‌ها؛

۷-۲۰- هرگونه حمله به مراکز اطلاع‌رسانی و اینترنتی دیگران برای از کار انداختن و یا کاهش کارایی آن‌ها؛
 ۷-۲۱- هرگونه تلاش برای شنود و بررسی بسته‌های اطلاعاتی در حال گذر در شبکه که به دیگران تعلق دارد؛
 ۷-۲۲- ترویج مصرف سیگار.

۸- کمیسیون راهبردی شورای عالی اطلاع‌رسانی در استان تهران و کمیته‌های استانی در استان‌ها متشکل از مدیر امور دیتا شرکت مخابرات استان، نماینده اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان، نماینده دادگستری استان، نماینده اتحادیه صنفی، نماینده صدا و سیما استان، زیر نظر شرکت مخابرات استان بر گردش کار این دفاتر نظارت داشته و در صورت تخلف از مفاد این آیین‌نامه به نحو ذیل اقدام می‌شود. نحوه اقدام در سایر زمینه‌ها مطابق قانون و مقررات نظام صنفی می‌باشد. با اعلام وزارت پست و تلگراف و تلفن، اتحادیه صنفی نسبت به لغو موقت پروانه ظرف مدت ۴۸ ساعت اقدام و دفتر تعطیل می‌شود و اتحادیه موظف است پس از رفع تخلف، ظرف مدت ۴۸ ساعت اجازه ادامه کار دفتر را صادر نماید. در صورت تعلل اتحادیه صنفی، وزارت پست و تلگراف و تلفن مستقیماً از طریق قوه قضائیه اقدام می‌نماید.

تبصره ۱- چنانچه تخلف از موارد بند یک تا سیزده ماده ۷ این آیین‌نامه باشد برای بار اول، به مدت سه ماه پروانه فعالیت لغو موقت می‌شود و با کسب ضمانت عدم تخلف مجدد از صاحب پروانه، لغو موقت پروانه ملغی می‌شود و برای تخلف بار دوم، پروانه به‌طور دائم لغو می‌شود و فرد حقیقی و حقوقی صاحب پروانه، مجاز به دریافت پروانه جدید در سراسر کشور نخواهد بود.

تبصره ۲- چنانچه تخلف از موارد بند چهارده تا بیست و دو ماده ۷ این آیین‌نامه باشد برای بار اول کتبیاً به صاحب پروانه تذکر داده می‌شود، بار دوم، پروانه به مدت یک ماه لغو موقت و با رفع تخلف و اخذ تعهد عدم تخلف از صاحب پروانه، لغو موقت پروانه ملغی می‌شود، برای تخلف بار سوم، پروانه به مدت ۶ ماه لغو مجدد و برای تخلف بار چهارم، پروانه به‌طور دائم لغو می‌شود و فرد حقیقی و حقوقی صاحب پروانه مجاز به دریافت پروانه جدید در سراسر کشور نخواهد بود.

تبصره ۳- نظر کمیسیون راهبردی و کمیته‌های استانی در خصوص جرائم و مجازات‌های فوق، لازم‌الاجرا و قطعی است لکن مانع شکایت و اقامه دعوی افراد ذی‌نفع در محاکم نخواهد بود.

۹- از تاریخ تصویب این آیین‌نامه کلیه دفاتر موجود در تهران و شهرستان‌ها موظفند حداکثر ظرف مدت دو ماه نسبت به تقاضای اخذ مجوز لازم مطابق مفاد این آیین‌نامه اقدام نمایند.

۱۰- تا تأسیس اتحادیه دفاتر خدمات حضوری اینترنت، متقاضیان به اتحادیه همگن که وزارت بازرگانی معرفی می‌نماید مراجعه خواهند نمود.

تشکیل کمیته تعیین مصادیق پایگاه‌های اطلاع‌رسانی رایانه‌ای غیرمجاز

مصوب جلسه ۵۰۹ مورخ ۱۰ دی ۱۳۸۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۰۹ مورخ ۸۱/۱۰/۱۰، به پیشنهاد هیأت نظارت بر اجرای مصوبه «مقررات و ضوابط شبکه‌های اطلاع‌رسانی رایانه‌ای» تصویب کرد:

به‌منظور صیانت از فرهنگ ملی و اسلامی، کمیته‌ای مرکب از نمایندگان وزارت اطلاعات، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان صدا و سیما، نماینده دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی^۱ و نماینده سازمان تبلیغات اسلامی^۲ با مسئولیت نماینده وزارت اطلاعات تشکیل می‌شود. این کمیته مصادیق پایگاه‌های اطلاع‌رسانی رایانه‌ای غیرمجاز

۱. الحاقی جلسه ۵۲۶ مورخ ۱۵ مهر ۱۳۸۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲. الحاقی جلسه ۵۲۶ مورخ ۱۵ مهر ۱۳۸۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

را تعیین و به وزارت پست و تلگراف و تلفن ابلاغ خواهد کرد.

سیاست‌های توزیع و نمایش فیلم‌های سینمایی و مواد سمعی و بصری خارجی

مصوب جلسه ۵۷۰ مورخ ۲۶ مهر ۱۳۸۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۷۰ مورخ ۸۴/۷/۲۶، سیاست‌های توزیع و نمایش فیلم‌های سینمایی و مواد سمعی و بصری خارجی را به شرح ذیل تصویب نمود:

الف - مقدمه

سینما هنر - رسانه‌ای است بسیار جذاب؛ پدیده‌ای که علاوه بر برخورداری از جذابیت‌های هر یک از هنرهای مؤثر در پیدایش آن، (اعم از نقاشی، ادبیات، نمایش، موسیقی و...)، جذابیت‌های منحصر به فرد خود (مانند تصویر متحرک) را نیز به همراه دارد. همین توانایی در جذب مخاطبان است که مراکز قدرت سیاسی، اقتصادی، نظامی، اجتماعی و فرهنگی را وادار می‌دارد از سینما به‌عنوان یکی از بهترین وسایل ارتباطی برای تبلیغ افکار و رفتار خویش یا تخریب و نفی افکار و رفتار مخالفان خود سود جویند. در میان کشورهای غربی، ایالات متحده آمریکا بیشترین سهم را در توسعه صنعتی و تجاری سینما بر عهده داشته و همین سهم زیاد نیز موجب شده آن کشور بیش از سایرین، از این هنر - رسانه برای تبلیغ فرهنگ و سیاست خود بهره گیرد؛ به‌صورتی که به قول بسیاری از صاحب‌نظران، سینمای آمریکا یکی از مهم‌ترین ابزارهای تحکیم امپریالیسم فرهنگی به حساب می‌آید. با توجه به مقدمات مذکور، سیاست‌های حاضر به‌منظور تعیین محدوده نمایش آثار سینمایی خارجی در کشور (به‌ویژه آثار آمریکایی) تدوین شده است تا از طریق اجرای آن، ضمن نمایش آثار متناسب خارجی از نمایش آثاری که به لحاظ محتوا یا صورت بر فرهنگ جامعه تأثیر مخرب دارند پرهیز شود. این سیاست‌ها شامل تمام فعالیت‌های مربوط به توزیع و نمایش فیلم‌های سینمایی و آثار سمعی و بصری خارجی خواهد بود که از طریق: سینماها، فرهنگسراها، تالارهای نمایش عمومی (دولتی و خصوصی) شبکه‌های قانونی توزیع نوارهای ویدئویی و لوح‌های فشرده صوتی و تصویری مانند «ویدئو سی دی» و «دی‌وی‌دی» یا شبکه‌های تلویزیونی سراسری، استانی یا محلی، به نمایش درمی‌آیند.

ب - سیاست‌ها و اولویت‌ها

- ۱- دقت در گزینش آثار سینمایی خارجی به‌نحوی که این آثار از لحاظ کمیت در حدی نباشند که توجه به آثار سینمایی و سمعی و بصری داخلی در قیاس با آن‌ها کاهش یابد؛
- ۲- توجه به رعایت نسبت معقول در گزینش آثار از میان تولیدات کشورهای مختلف؛
- ۳- تلاش برای انتخاب آثاری که از حداقل تعارض یا مخالفت با فرهنگ ایرانی - اسلامی و ارزش‌های اخلاقی مورد قبول جامعه، برخوردار باشند؛
- ۴- توزیع و نمایش فیلم‌های زیر ممنوع بوده و مراجع ذی‌ربط موضوع این سیاست‌ها موظفند از توزیع و نمایش آن‌ها اجتناب و جلوگیری نمایند:
  - ۴-۱- فیلم‌هایی که به تبلیغ مکاتبی چون سکولاریسم، لیبرالیسم، نیهیلیسم یا فمینیسم می‌پردازند و فرهنگ‌های اصیل جوامع شرقی (دینی) را تخریب و تحقیر می‌کنند؛
  - ۴-۲- فیلم‌هایی که به تلویح یا تصریح، حاکمیت دین در زندگی دنیوی را نفی نموده و نظام‌های غیردینی را برتر از نظام‌های دینی معرفی می‌کنند؛
  - ۴-۳- فیلم‌هایی که به تصریح به تبلیغ نظام‌های سلطنتی می‌پردازند یا می‌کوشند نظام‌های دیکتاتوری وابسته به استعمار را مشروع و محبوب نشان داده یا نهضت‌های رهایی‌بخش ضد استعماری را منفور جلوه می‌دهند؛
  - ۴-۴- فیلم‌هایی که هر نوع تبعیض نژادی را تبلیغ می‌کنند؛ به‌ویژه آثاری که افراد غربی را برتر از سایر نژادها،

- ملیت‌ها یا اقوام معرفی می‌کنند یا دخالت‌های آنان در مناطق دیگر جهان را محق جلوه می‌دهند؛
- ۴-۵- فیلم‌هایی که به تلویح یا تصریح به تبلیغ نظام حاکم بر آمریکا و نهادهای اصلی آن (مانند رئیس‌جمهور، مجالس نمایندگان و سنا، دستگاه‌های اطلاعاتی و امنیتی، ترجمان‌های نظامی مانند پنتاگون، وزارتخانه‌های سیاسی، احزاب دوگانه اصلی) می‌پردازند؛
- ۴-۶- فیلم‌هایی که اعتمادبه‌نفس مخاطبان را در مقابل توانایی‌های علمی و فنی غرب (به‌ویژه آمریکا) خدشه‌دار ساخته و سعی در تحقیر علمی و فرهنگی دیگر جوامع دارند؛
- ۴-۷- فیلم‌هایی که به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم به تأیید یا تبلیغ صهیونیسم جهانی و رژیم غاصب اسرائیل می‌پردازند؛
- ۴-۸- فیلم‌هایی که مروج انواع معنویت‌های بی‌ریشه و خرافات قدیم و جدید به شمار می‌آیند؛
- ۴-۹- فیلم‌هایی که با ایجاد هیجان‌های کاذب مانع درک صحیح مخاطبان از مضامین و محتوای فیلم‌ها می‌شوند؛
- ۴-۱۰- فیلم‌هایی که به تبلیغ هرگونه رفتار غیراخلاقی می‌پردازند یا مروج خشونت هستند یا مصرف موارد مخدر و مشروبات الکلی را توجیه و تبلیغ می‌کنند؛
- ۴-۱۱- فیلم‌هایی که از لحاظ فرهنگی و هنری فاقد کیفیت هستند و ترویج آن‌ها تدریجاً به پائین آمدن سطح ذوق و سلیقه مخاطبان می‌انجامد.
- ج- مراجع ذی‌ربط و ضمانت اجرا**
- ۱- عالی‌ترین مقام اجرایی در هر یک از دستگاه‌های ذی‌ربط (صدا و سیما برای نمایش آثار در شبکه‌های تلویزیونی و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای نظارت بر عرضه و نمایش آثار در سطح کشور) مسؤول اجرای مفاد این مصوبه خواهند بود؛
- ۲- تشخیص مصادیق مربوط به هر یک از مواد موضوع بند ب این مصوبه بر عهده عالی‌ترین مقام مسؤول در هر یک از دستگاه‌های فوق‌الذکر است. مقام مذکور می‌تواند انجام این امر را بر عهده هیأت یا هیأت‌های کارشناسی مرتبط با تشکیلات تابعه خود واگذار نماید؛
- ۳- دبیرخانه شورای هنر موظف است گزارش عملکرد هر یک از دستگاه‌ها در محدوده این مصوبه را در هر سال دریافت و جهت بررسی در اختیار شورای هنر قرار دهد. دستگاه‌های ذی‌ربط موظف به ارائه این گزارش به دبیرخانه شورای هنر می‌باشند.
- این مصوبه در یک مقدمه، سه بخش و در ۱۸ بند در جلسه مورخ ۸۴/۷/۲۶ به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی رسید.

اساسنامه بنیاد ملی بازی‌های رایانه‌ای

مصوب جلسه ۵۸۴ مورخ ۳۱ خرداد ۱۳۸۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مقدمه

بازی‌های ویدئویی و رایانه‌ای به لحاظ تأثیرگذاری خود در زمینه فرهنگ‌سازی، رشد و تکوین شخصیت فرهنگی و علمی و ایفای نقش‌های آموزشی و کمک‌آموزشی و همچنین پر کردن بخشی از اوقات فراغت گروه‌های سنی مختلف جامعه از جایگاه ویژه‌ای و مهمی برخوردار می‌باشند. بنا به اهمیت مزبور، توجه بیش‌ازپیش به برنامه‌ریزی برای تولید محصولات فرهنگی جدید (همچون بازی‌های رایانه‌ای مناسب) و اهتمام ویژه به امر نخبگان جهت شناسایی و ساماندهی آنان به‌منظور بهره‌گیری بهتر از این قشر ممتاز از ضرورت بالایی برخوردار است. بر اساس این ضرورت، بنیاد ملی بازی‌های رایانه‌ای برای برنامه‌ریزی و حمایت از فعالیت‌های مرتبط در تمامی زمینه‌های

فرهنگي، هنري و فني صنعت بازی‌های ویدئویی و رایانه‌ای، زیر نظر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با اهداف و ارکان زیر تأسیس می‌گردد.

ماده ۱- نام و نوع بنیاد

«بنیاد ملی بازی‌های رایانه‌ای» زیر نظر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است که به‌اختصار در این اساسنامه «بنیاد» نامیده می‌شود. این بنیاد مؤسسه‌ای فرهنگی، هنری، غیرانتفاعی، غیردولتی و ایرانی است که شخصیت حقوقی مستقل دارد و مرکز اصلی آن در شهر تهران است.

ماده ۲ - اهداف تأسیس بنیاد

۱. تبیین، تقویت و ترویج مبانی فرهنگی و هویت اسلامی - ایرانی از طریق این صنعت با نگاه ویژه به کودکان و نوجوانان؛

۲. حمایت کامل از ظرفیت‌های موجود این صنعت در کشور با رویکرد بومی‌سازی و تقویت تولیدات داخلی؛

۳. حمایت و نظارت بر گسترش فرآیند تولید، تأمین، واردات، صادرات، آماده‌سازی، تکثیر و توزیع انواع بازی‌های ویدئویی و رایانه‌ای؛

۴. تلاش در جهت تولید و تأمین دانش فنی و نیز امکانات و تجهیزات وابسته به آن در تمامی حوزه‌ها و قالب متفاوت سخت‌افزاری و نرم‌افزاری.

ماده ۳- وظایف بنیاد

تهیه و تنظیم راهبردها و سیاست‌ها در زمینه بازی‌های رایانه‌ای جهت ارائه به شورای عالی انقلاب فرهنگی، برنامه‌ریزی و طراحی کلان در زمینه این بازی‌ها در ابعاد مختلف تفریحی، آموزشی و کمک‌آموزشی، تدوین سیاست‌های حمایتی و تشویقی در زمینه تهیه، تولید، واردات، صادرات و توزیع بازی‌های رایانه‌ای توسط بنیاد و بخش خصوصی به‌منظور ارائه به شورای عالی انقلاب فرهنگی و تعریف سیاست‌های مناسب برای مقابله با بازی‌های مضر و مخرب استفاده از ظرفیت‌های داخل و خارج از کشور به‌منظور رشد و ارتقای صنعت بازی‌های ویدئویی و رایانه‌ای تدوین استانداردهای لازم جهت بررسی کمی و کیفی واردات و صادرات محصولات بازی‌های رایانه‌ای تلاش در راستای تأمین حقوق مادی و معنوی تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان بازی‌های رایانه‌ای برنامه‌ریزی و حمایت از اجرای دوره‌های آموزشی و پژوهشی موردنیاز با هدف تقویت مبانی نظری، علمی و کاربردی اسلامی و ایرانی در حوزه بازی‌های رایانه‌ای ایجاد زمینه برای رشد و شکوفایی خلاقیت‌های جوانان در صنعت سرگرمی و بازی برگزار، حمایت و شرکت در همایش‌ها، جشنواره‌ها و بازی‌های ملی، منطقه‌ای و جهانی ایجاد زمینه جهت رقابت‌های علمی، فنی، فرهنگی و هنری میان دست‌اندرکاران فعال در صنعت سرگرمی و بازی به‌منظور ارتقا و رشد کمی و کیفی این صنعت تلاش در جهت توسعه همکاری‌های بین‌المللی به‌ویژه با کشورهای اسلامی در زمینه صنعت بازی‌های رایانه‌ای.

ماده ۴- ارکان بنیاد

ارکان بنیاد به شرح زیر می‌باشد:

الف- هیأت امنا؛

ب- هیأت مدیره؛

ج- مدیرعامل؛

د- بازرس.

۱. اصلاحی جلسه ۷۰۰ مورخ ۱۷ آبان ۱۳۹۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲. جلسه ۷۰۰ مورخ ۹۰/۸/۱۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی، بند ۳ ماده ۲ به شرح ذیل اصلاح شده است: «۳- حمایت و نظارت بر گسترش فرآیند تولید، تأمین، واردات، صادرات، آماده‌سازی، تکثیر و صدور مجوز تولید و توزیع انواع بازی‌های کنسولی و رایانه‌ای».

ماده ۵- هیأت امنای

هیأت امنای بنیاد متشکل از هفت نفر است که عبارتند از:

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی (رئیس هیأت امنای)، معاون امور سینمایی و سمعی و بصری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاون ذی‌ربط سازمان صداوسیما، رئیس کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، معاون ذی‌ربط وزارت آموزش و پرورش، معاون ذی‌ربط سازمان تبلیغات اسلامی، دبیر شورای عالی اطلاع‌رسانی، یک نفر کارشناس فرهنگی - هنری آشنا به بازی‌های رایانه‌ای به انتخاب شورای هنر، یک نفر متخصص در بازی‌های رایانه‌ای به پیشنهاد وزیر علوم، تحقیقات و فناوری.

تبصره- اعضای هیأت امنای به مدت سه سال و با پیشنهاد بالاترین رده سازمانی ذی‌ربط و با حکم وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی منصوب می‌گردند.

ماده ۶- وظایف و اختیارات هیأت امنای

تدوین و تصویب خط‌مشی‌ها، سیاست‌ها و راهبردها و برنامه‌های کلان بنیاد در چارچوب اهداف و وظایف مصرح در این اساسنامه بررسی و اعلام نظر در مورد گزارش سالانه هیأت‌مدیره و بازرسی درباره فعالیت‌های بنیاد و تصویب آن بررسی حساب‌های نهایی و ترازنامه بنیاد بر اساس گزارش هیأت‌مدیره و بازرسی و اتخاذ تصمیم نسبت به آن‌ها اتخاذ تصمیم نسبت به افزایش یا کاهش سرمایه بنیاد تعیین و تصویب حقوق و مزایا و یا حق حضور در جلسات اعضای هیأت‌مدیره و حقوق و مزایای مدیرعامل و حق‌الزحمه بازرسی، بررسی و تصویب پیشنهاد هیأت‌مدیره در خصوص ایجاد شعبه یا شرکت وابسته به بنیاد در داخل یا خارج از کشور، تصویب دستورالعمل‌ها، آیین‌نامه‌ها و شرح وظایف هیأت‌مدیره و مدیرعامل و آیین‌نامه‌های مالی و معاملاتی، بودجه سالیانه و تشکیلات بنیاد، پیشنهاد هرگونه تغییر و اصلاح در مفاد اساسنامه جهت تصویب در شورای عالی انقلاب فرهنگی.

ماده ۷- هیأت‌مدیره

هیأت‌مدیره بنیاد مرکب از پنج نفر است (۳ نفر عضو موظف و ۲ نفر عضو غیرموظف) که به پیشنهاد رئیس هیأت امنای و تصویب هیأت امنای انتخاب می‌شوند.

تبصره ۱- اعضای هیأت‌مدیره در نخستین نشست رسمی از بین خود یک نفر را به‌عنوان رئیس هیأت‌مدیره به مدت ۳ سال تعیین خواهند کرد.

تبصره ۲- انتخاب یک فرد به‌عنوان رئیس هیأت‌مدیره و مدیرعامل و نیز انتخاب مجدد آن‌ها بلامانع می‌باشد.

تبصره ۳- رئیس هیأت امنای حکم اعضای هیأت‌مدیره و رئیس هیأت‌مدیره را صادر می‌کند.

ماده ۸- مدیرعامل: مدیرعامل از بین اعضای هیأت‌مدیره و به پیشنهاد هیأت‌مدیره و تصویب هیأت امنای برای مدت ۳ سال انتخاب می‌شود و انتخاب مجدد وی بلامانع است.

تبصره- رئیس هیأت امنای حکم مدیرعامل را صادر می‌کند.

ماده ۹- منابع و دارایی‌های بنیاد: منابع مالی و دارایی‌های بنیاد به شرح زیر تأمین می‌شود: کمک‌های دولت و سازمان‌های عمومی اموال منقول، غیرمنقول، وجوه نقدی و هدایا. درآمد ناشی از سرمایه‌گذاری و ارائه خدمات در چارچوب اهداف و وظایف بنیاد و نیز وجوه حاصله از محل انعقاد قرارداد با اشخاص حقیقی یا حقوقی.

ماده ۱۰- انحلال بنیاد: انحلال بنیاد با پیشنهاد هیأت امنای و با تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی است. در صورت انحلال کلیه اموال و دارایی‌های بنیاد زیر نظر هیأت تصفیه منتخب وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به وزارت مذکور منتقل خواهد شد.

ماده ۱۱- این مصوبه در ۱۱ ماده و چهار تبصره در جلسه ۵۸۴ مورخ ۸۵/۳/۹ به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی رسید.

سیاست‌ها و ضوابط فرهنگی

اصول سیاست فرهنگی کشور

مصوب جلسه ۲۸۸ مورخ ۲۰ مرداد ۱۳۷۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مقدمه

پدیدآورنده و حافظ فرهنگ بشری مردم‌اند. اما این نقش اساسی گاه می‌تواند حرکات نامنظم، ناهماهنگ و پراکنده و گاه کاملاً منظم، منسجم، برنامه‌ریزی‌شده و هدایت یافته باشد. در طول تاریخ بشری هرگاه دولت‌ها و سازمان‌های رسمی از مسیر فرهنگی مردم جدا افتاده و برای خویش سیر و سیاستی دیگر اعم از غیرمردمی و ضد مردم داشته‌اند بخصوص هرگاه مردم به دلایل متعدد جغرافیائی، اقتصادی، سیاسی، روحی و نظایر آن از تشکل و تعامل فرهنگی دور و پراکنده شده‌اند، فرهنگ لاجرم سیلان و جریان مطلوب و کمال یافته خویش را کم‌وبیش از دست داده و چه بسا به انقطاع و گسیختگی مبتلا شده است. در این صورت انسان نتوانسته است از بار فرهنگی و بنیه عقلانی خویش در هیأت اجتماع و به‌نحوی که مقتضای روح جمعی است حداکثر بهره‌برداری را به عمل آورد و در استحصال و استخراج ذخایر وجود در حد اعلا توفیق یابد ظهور انسان در هیأت و حیثیت جمعی خویش به قدری مهم و مؤثر است که امام خمینی رضوان‌الله علیه در این باب می‌فرماید: اگر انسان‌ها در کلمه مبارکه الله مجتمع شدند و همه بت‌ها را شکستند به همه مقصدهای عالی می‌رسند... ما تجربه کرده‌ایم... که آن وقت که توجه به خدای تبارک و تعالی محتملاً نداشتیم ولو یکی یکی هم داشتیم نتوانستیم کاری انجام بدهیم... در جهان امروز که نقش و نیروی اجتماعی فرهنگ نسبت به گذشته به مراتب افزون تر شده است.

ضرورت هماهنگی و همسویی صاحب‌نظران و کارشناسان و برنامه‌ریزان هر کشور با نیازهای فرهنگی جامعه نیز بیشتر احساس می‌شود. جامعه رشید جامعه‌ای است که بتواند نیازهای فرهنگی خویش را در رهگذر حیات و حرکت اجتماعی بازشناخته، از تظاهرات و تمایلات کاذب یا گذرا تفکیک کند و قدرت پاسخگویی به این نیازها و بهره‌گیری از آنها را در جهت رشد و کمال معنوی و مادی دارا باشد. شرط لازم برای تحقق چنین مطلوبی آن است که در هر کشور زمامداران اصول‌گرا و واقع‌گرا بتوانند به‌منظور همراهی با جریان عظیم و عمیق و اصیل فرهنگ در جامعه و حداکثر بهره‌گیری از دریای لایزال اراده و ایمان معنوی و الهی مردم به‌طور هماهنگ و همسو سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی کرده، اهم محورهای لازم برای این حرکت را تشخیص داده و تعیین کنند. سیاست فرهنگی در این جهت و در این مسیر است که تدوین می‌شود.

سیاست فرهنگی در حقیقت همان توافق رسمی و اتفاق نظر مسؤولان و متصدیان امور در تشخیص، تدوین و تعیین مهم‌ترین اصول و اولویت‌های لازم الرعایه در حرکت فرهنگی است. سیاست فرهنگی را می‌توان اصول راهنمای کارگزاران فرهنگی و مجموعه علائم و نشانه‌هایی دانست که مسیر حرکت را نشان می‌دهد؛ به عبارت دیگر نوعی دستورالعمل فرهنگی است که روشنگر حرکت است. بسیاری از نقاط کور و نکات مهم اما مبهم به مصداق اینکه گفته‌اند "خود، راه بگویدت که چون باید رفت" در حین حرکت و در اثنای کسب تجربه است که روشن خواهد شد.

بنابراین سیاست فرهنگی در همه موارد لزوماً گویای نکات بدیع و بی سابقه و غیر مکشوفه نیست: معاهده‌ای است که سلسله‌ای از اولویت‌ها و اصول و فروع یک حرکت فرهنگی را رسمیت می‌دهد و همفکری و هم‌جهتی را با همکاری و هماهنگی توأم می‌کند. میثاقی است ملهم از آرمان‌ها و اعتقادات، ناظر بر تجربه‌ها و واقعیات. محدود و ظرفیت‌ها و امکانات، توجه به آینده اهداف بعید و قریب، که به‌هرحال در ظل و ذیل قانون اساسی قرار گرفته

است. مسؤولان، متصدیان و همه مراجع و مراکز فرهنگی وابسته به دولت و نظام جمهوری اسلامی ایران، مجریان و مخاطبین سیاست فرهنگی کشور در درجه اول اند. سایر افراد و جمعیت‌ها نیز لازم است با درجات و نسبت‌های مختلفی که دارند و این امر از شأن اجتماعی و نیز نوع و نحوه فعالیت فرهنگی آن‌ها ناشی می‌شود به تناسب مورد با مواد و مفاد این سیاست، فرهنگی برخورد داشته و نقض‌کننده آن نباشد.

توجه به نکات ذیل در خصوص سیاست فرهنگی کشور ضروری است:

- سیاست فرهنگی، سیاست انقلاب اسلامی است. انقلاب اسلامی بدین معناست که فرهنگ اسلامی در کلیه شؤون فردی و اجتماعی کشور اصل و پایه و مبنا قرار گرفته است. بنابراین نباید فراموش کرد که انقلاب اسلامی حقیقتاً انقلاب فرهنگی است و اگر نگوئیم همه اختیارات و امکانات، قدر مسلم این است که می‌توانیم بگوییم بیشترین و مهم‌ترین و عمده‌ترین تلاش‌ها و توانمندی‌ها باید برای تکامل و توسعه و تحرک فرهنگی در همه شؤون فردی و اجتماعی به بهترین نحو صرف شود. اگر در قول و قرار شفاهی و کتبی، نود درصد راه‌حل‌ها و درمان‌ها را فرهنگی دانسته و ده درصد آن را غیر فرهنگی بدانیم اما عملاً این نسبت را معکوس کرده ده درصد امکانات و توانایی‌ها را به فرهنگ و نود درصد آن را به امور دیگر متوجه سازیم، در چنین حالتی از سیاست فرهنگی چندان نصیبی نخواهیم برد. سیاست فرهنگی جمهوری اسلامی متخذ از جهان‌بینی و انسان‌شناسی اسلامی است و مبتنی بر مبانی و مفاهیمی از این قبیل است:

- حاکم بودن بینش توحیدی بر تمامی شؤون و عرصه‌های حیات فردی و اجتماعی و نقش و تأثیر بنیادی اعتقاد به اصول و فروع دینانند وحی، نبوت، امامت، عدالت، معاد، تبری و تولی در جامعه اسلامی؛

- جاودانگی وجود انسان و کرامت و شرافت ذاتی او به عنوان خلیفه‌الله و امانت‌دار خداوند، صاحب اراده و اختیار، دارای قدرت تعقل و انتخاب در جریان سرنوشت و نیز نقش عقل و تجربه در استمرار حرکت تکاملی وی؛

- برخورداری انسان از فطرت الهی که ریشه و منشأ رشد و خیر و صلاح او است؛

- همانندی و برابری انسان‌ها در آفرینش و عدم تمایز بین رنگ‌ها و نژادها و صنوف دیگر انسانی و جهان‌شمول بودن پیام اسلام و دعوت انسان‌ها به همکاری و تعاون همگانی در انجام کارهای نیک و انسانی؛

- سرنوشت مادی و معنوی بشر و قابلیت رشد و شکوفایی وی در همه وجوه و زمینه‌های فردی و اجتماعی، مادی و معنوی، جسمی و روحی، عقلی و عاطفی و ملازمه این وجود با یکدیگر؛

- خیرخواهی، کمال‌جویی، آرمان‌خواهی، ظرفیت علمی نامحدود و کشش فطری انسان به سوی علم و دانایی، جمال و زیبایی، تقدیس و پرستش و خیر اخلاقی؛

- زاینده‌گی و قدرت ایمان در خلق ارزش‌های معنوی و فضایل اخلاقی و ایجاد روحیه استقلال، حریت، عزت‌نفس و تحکیم مناسبات انسانی در جامعه؛

- تربیت‌پذیری آدمی و به فعلیت درآمدن استعدادها و خلاقیت‌های وی در طریق پی‌ریزی بنای جامعه‌ای موحد، عدالت‌خواه، دانش‌طلب، متکی بر جهاد و اجتهاد، متصف به اعتدال و واقع‌بینی و نیز بهره‌مند از مباحثات و مبادلات فکری، نقادی‌ها و تحقیقات علمی، عبرت‌آموزی‌ها و تجربه‌اندوزی‌های تاریخی؛

- اصالت ارزش‌های معنوی و فضائل اخلاقی در جامعه اسلامی و جایگاه والای تقوی، علم و جهاد در تعیین مرتبه کرامت و فضیلت انسان‌ها؛

- تأثیرپذیری انسان از عوامل مثبت و منفی محیط اجتماعی و آفات و موانع فرهنگی آن و مسؤولیت نظام اسلامی در سالم‌سازی محیط، تحقق قسط و عدل، تأمین حق مشارکت مردم در همه امور با توجه به لزوم زدودن علل و عوامل زمینه‌ساز کفر و نفاق، فقر و فساد ظلم و استبداد، سلطه و استکبار اندیشه‌ها و دیدگاه‌های و فتاوی حضرت امام خمینی (رضوان‌الله تعالی علیه) به عنوان بهترین شاخص و معرف اسلام ناب محمدی (ص) و تمیز آن

از انواع و اشکال مختلف اسلام نمایی در داخل و خارج کشور، بر سیاست فرهنگی نظام جمهوری اسلامی ایران حاکم است. دایره معانی و مصادیق کلماتی که در متن مصوبه سیاست فرهنگی به کار رفته محدود به حدودی است که از مبانی اسلامی و دینی مجسم در خط فکری و فقهی امام و وصایای گران قدر الهی سیاسی ایشان سرچشمه می‌گیرد. بنابراین اگر در سلسله کلمات و جملات این متن، متشابهات و مبهمات باشد، محکاماتی نیز هست که ارجاع آن به این، گره‌گشای مشکل خواهد بود. اندیشه‌ها و دیدگاه‌های امام در عرصه‌های عرفانی، فرهنگی و هنری همانند عرصه‌های سیاسی اقتصادی و اجتماعی، راهنما و راهگشاست و بر سیاست فرهنگی و هنری کشور پرتوافکن خواهد بود.

آنچه امام درباره انواع موسیقی، فیلم، سریال، ورزش و امور دیگری از این قبیل فرموده‌اند تابلو راهنماست. کلام و پیام آن بزرگ‌مرد در باب فکر و فرهنگ بر صحیفه دل‌ها و کتیبه جان‌ها نقش شده است «فرهنگ مبدأ همه خوشبختی‌ها و بدبختی‌های یک ملت است. «خروج از فرهنگ بدآموز غربی و نفوذ و جایگزین شدن فرهنگ آموزنده اسلامی، ملی و انقلاب فرهنگی در تمام زمینه‌ها در سطح کشور آن‌چنان محتاج تلاش و کوشش است که برای تحقق آن سالیان دراز باید زحمت کشید «خطر تحجرگرایان و مقدس‌نماهای احمق،... کم نیست» در جمهوری اسلامی جز در مواردی که اسلام و حیثیت نظام در خطر باشد آن‌هم با تشخیص موضوع از طرف کارشناسان دانا هیچ‌کس نمی‌تواند رأی خود را بر دیگری تحمیل کند. ما اگر توانستیم نظامی بر پایه‌های نه شرقی و نه غربی واقعی و اسلام پاک و منزله از ریا و خدعه و فریب را معرفی نماییم انقلاب پیروز شده است. راه اصلاح یک مملکت فرهنگ آن مملکت است اصلاح باید از فرهنگ شروع شود. امیدواریم بشر به رشدی برسد که مسلسل‌ها را به قلم تبدیل کند. آن قدری که قلم و بیان در خدمت بشر بوده است مسلسل‌ها نبوده‌اند... اسلام هم که امر فرموده است جهاد بکنند. اساس بر این است که دفاع از حق بکنند و حق را و علم را جانشین مسلسل بکنند. تبلیغات که همان شناساندن خوبی‌ها و تشویق به انجام آن و ترسیم بدی‌ها و نشان دادن راه گریز و منع از آن از اصول بسیار مهم اسلام عزیز است. چارچوب اسلام ناب محمدی (ص) که در ترسیم قهر و خشم و کینه مقدس و انقلابی علیه سرمایه‌داری غرب و کمونیسم متجاوز شرق است و نیز راه مبارزه علیه ریا و حيله و خدعه را به مردم و بخصوص جوانان سلحشورمان نشان دهید. این مسأله که نظام در اهداف خود جدی است و در صورت به خطر افتادن ارزش‌های اسلامی با هرکس در هر موقعیت قاطعانه برخورد می‌نماید باید به‌عنوان یک اصل خدشه‌ناپذیر برای تمامی دست‌اندرکاران و مردم تبلیغ گردد.

- قانون اساسی به‌عنوان مظهري ديگر از بينش فرهنگ اسلامي و جلوه‌ای ديگر از افکار و اندیشه‌های امام و رهبر، الهام‌بخش و استحکام‌بخش سیاست فرهنگی است. مفاد قانون اساسی خصوصاً آنچه در اصول دوم و همچنین هفتم تا سی‌ام در باب فرهنگ و لوازم اجتماعی و سیاسی آن آمده است و به‌عبارت‌دیگر رهنمودهایی که درباره مسائل و موضوعاتی از قبیل فضایل اخلاقی، کرامت انسانی، آزادی استقلال تجارب بشری، تتبع و ابتکار، آگاهی‌های عمومی، مشارکت مردمی، امر به معروف و نهی از منکر و نظایر آن ذکر شده است، بر سیاست فرهنگی کشور حاکم بوده و خواهد بود.

- «سیاست» فرهنگی به معنای عام و عرفی آن مجموعه‌ای از اهداف، مبانی، اصول، اولویت‌ها و خط‌مشی اجرای را شامل می‌شود، هرچند به معنای خاص فقط قسمت اخیر را به ذهن متبادر می‌سازد. اهداف: اهداف کلی فرهنگی در نظام جمهوری اسلامی و نیز اهدافی که غرض تدوین این مجموعه را تحت عنوان سیاست فرهنگی مشخص می‌سازد به شرح ذیل است:

الف - اهداف فرهنگی جمهوری اسلامی

۱- رشد و تعالی فرهنگ اسلامی انسانی و بسط پیام و فرهنگ انقلاب اسلامی در جامعه جهان؛

- ۲- استقلال طلبی و زوال مظاهر منحط و بانی نادرست فرهنگ‌های بیگانه و پیراسته شدن جامعه از آداب و رسوم و منحرف و خرافات؛
- ۳- به کمال رسیدن قوای خلاقه و شایسته وجود آدمی در همه شؤون و به فعالیت درآمدن استعدادات خداداده و استحصال دلائل عقول و ذخایر وجودی انسان؛
- ۴- آراسته شدن به فضائل اخلاقی و صفات خدایی در مسیر وصول به مقام انسان متعالی؛
- ۵- تحقیق کامل انقلاب فرهنگی در جهت استقرار ارزش‌های مورد نظر اسلام و انقلاب اسلامی در زندگی جمعی و فردی و نگاهبانی از آن‌ها و استمرار حرکت فرهنگی برای رسیدن به جامعه مطلوب؛
- ۶- درک مقتضیات و تحولات زمان و نقد و تنقیح دستاوردهای فرهنگی جوامع بشری و استفاده از نتایج قابل انطباق با اصول و ارزش‌های اسلامی.

ب- اهداف سیاست فرهنگی

- ۱- تعیین و تدوین اصول راهنما و اولویت‌های لازم الرعایه در حرکت فرهنگی کشور و رسمیت دادن به آن، با الهام از آرمان‌ها و اعتقادات، با توجه به ظرفیت‌ها و واقعیات و با بهره‌گیری از تجربیات داخلی و جهانی و امکانات و ابزارهای مختلف و مناسب؛
- ۲- ایجاد وحدت رویه و هماهنگی فرهنگی در میان دستگاه‌های مختلف نظام جمهوری اسلامی و بسیج امکانات، تلاش‌ها و برنامه‌های فرهنگی در جهت پاسخگویی به نیازهای فرهنگی جامعه و هدایت تلاش‌ها و نیازهای موجود؛
- ۳- تکیه و تأکید بر آرمان‌ها و ارزش‌های معنوی و فرهنگ اسلامی و حفظ و ترویج فرهنگ و بسیج تقویت روحیه و ایثار و فداکاری در راه ارزش‌های مقدس اسلامی با توجه به لزوم درک مقتضیات و تحولات زمان و همچنین تقویت نقاط قوت و رفع نقاط ضعف و مهیا شدن برای مواجهه صحیح و همه‌جانبه با ضرورت‌ها و تحولات؛
- ۴- تمهید و تدارک لازم در جهت همسویی و عدم معایرت طرح‌ها و برنامه‌های اقتصادی، اجتماعی و غیر فرهنگی اما دارای نتایج فرهنگی، با سیاست فرهنگی کشور؛
- ۵- تسهیل و تقویت امور برنامه‌ریزی، نظارت و ارزیابی فرهنگی در عین حمایت از تعدد، تنوع و آزادی فعالیت‌های فرهنگی مردمی، مبادله و مرابطه فرهنگی میان بخش‌های دولتی و غیردولتی در جهت افزایش تحرک، جهاد و اجتهاد فرهنگی، ارتقای دانش و آگاهی عمومی و اعتلای روحیه، تتبع، تحقیق و ابتکار.
- ج- اصول سیاست فرهنگی اصول سیاست فرهنگی کشور که راهنمای مسؤولان و مدیران و برنامه ریزان و کارگزاران فعالیت‌های فرهنگی خواهد بود بدین شرح است:

- ۱- بازشناسی و ارزیابی موارث و سنن تاریخی و ملی در عرصه‌های مختلف دینی، علمی، ادبی و هنری و فرهنگ عمومی، و نگاهبانی از مآثر و موارث اسلامی و ملی و حفظ و احیای دستاوردهای مثبت و ارزشمند تمدن اسلام در ایران؛
- ۲- شناخت جامع فرهنگ و مدنیت اسلام و ایران و ترویج اخلاق و معارف اسلامی و معرفی شخصیت‌ها و عظمت‌های تاریخ اسلام و ایران؛
- ۳- ارتباط فعال با کشورها و ملت‌ها و تحکیم پیوند مودت و تقویت همبستگی با مسلمانان و ملل دیگر جهان؛
- ۴- شناخت فرهنگ و تجربه‌های بشری و استفاده از دستاوردهای علمی و فرهنگی جهانی با بهره‌گیری از کلیه روش‌ها و ابزارهای مفید و مناسب؛
- ۵- تحکیم وحدت ملی و دینی با توجه به ویژگی‌های قوی و مذهبی و تلاش در جهت حذف موانع وحدت؛
- ۶- تلاش مستمر در جهت رشد علمی و فرهنگی و فنی جامعه و فراگیر شدن امر سواد و تعلیم و تربیت؛
- ۷- اهتمام به امر زبان و ادبیات فارسی و تقویت و ترویج و گسترش آن؛

- ۸- بسط زمینه‌های لازم برای شکوفایی استعدادها و خلاقیت‌ها و حمایت از ابتکارات و ابداعات؛
- ۹- پاسداری از حریت و امنیت انسان در عرصه‌های گوناگون فرهنگی، سیاسی، قضایی و اقتصادی؛
- ۱۰- فراهم ساختن شرایط و امکانات کافی برای مطالعه و تحقیق و بهره‌گیری از نتایج آن در همه زمینه‌ها؛
- ۱۱- تقویت تفکر و تعقل و قدرت نقادی و انتخاب در عرصه تلاقی و تعارب افکار؛
- ۱۲- «مقابله با خرافات و موهومات، جمود و تحجر فکری، مقدس‌مآبی، و ظاهرگرایی و مقابله با افراط در تجددطلبی و خودباختگی در برابر بیگانگان تحت شعار واقع‌گرایی»؛
- ۱۳- ترویج روحیه قیام به قسط و عدالت اجتماعی؛
- ۱۴- ارزش دادن به کار و اهمیت بخشیدن به تلاش و کوشش در جهت استقلال و خوداتکایی در عین التزام به کفاف، قناعت و مبارزه با روحیه اسراف و تبذیر؛
- ۱۵- پرورش روح و جسم با اهتمام همه‌جانبه به امر ورزش و تربیت‌بدنی به‌عنوان یک ضرورت مهم اجتماعی؛
- ۱۶- تقویت و احیا و معرفی هنر اصیل و سازنده در تمامی عرصه‌ها و زمینه‌های سازگار با روح تعالیم اسلامی؛
- ۱۷- اهتمام و اقدام همه‌جانبه به‌منظور شناخت نیروها و نیازها و مقتضیات جسمی و روحی نسل جوان کشور و فراهم آوردن زمینه‌های مناسب و مساعد برای تکامل و تعالی شخصیت علمی و عقیدتی جوانان و مسؤولیت‌پذیری و حضور مستقیم و مشارکت هرچه بیشتر آنان در عرصه‌های مختلف حیات فردی و اجتماعی؛
- ۱۸- تقویت شخصیت و جایگاه واقعی زن مسلمان به‌عنوان مادر و ترویج و فراهم آوردن زمینه‌های لازم برای ایفای نقش و رسالت اساسی خود به‌عنوان «مربی نسل آینده» و اهتمام به مشارکت فعال زنان در امور اجتماعی، فرهنگی، هنری و سیاسی و مبارزه با بینش‌ها و اعتقادات نادرست در این زمینه؛
- ۱۹- گسترش زمینه مشارکت و مباشرت مردم در امور فرهنگی، هنری، علمی و اجتماعی و همچنین حمایت از فعالیت‌ها و اقدامات غیردولتی به‌منظور همگانی شدن فرهنگ و توسعه امور فرهنگی با نظارت دولت؛
- ۲۰- اتخاذ سیاست‌های ایجابی و مثبت در امور فرهنگی، هنری، اجتماعی و ایجاد مصونیت برای افراد و جامعه، و اهتمام به جاذبه و رحمت و جامع‌نگری و دوران‌دیشی و شور و مشورت و پرهیز از خشونت و شتاب‌زدگی و یکسونگری و استبداد رأی؛
- ۲۱- آموزش و تشویق برای تقویت روح اجتماعی و مقدم داشتن مصالح جمعی بر منافع فردی، احترام گذاشتن به قانون و نظم عمومی به‌عنوان یک عادت و سنت اجتماعی و پیش‌قدم بودن دولت در دفاع از حرمت قانون و حقوق اشخاص؛
- ۲۲- تلاش برای شناخت و معرفی ارکان هویت اصلی و ملی به‌منظور این هویت و همچنین به‌منظور استحکام و استمرار استقلال فرهنگی؛
- ۲۳- گسترش روحیه نقد و انتقادپذیری و حمایت از حقوق فردی و اجتماعی برای دعوت به خیر و همگانی شدن امر به معروف و نهی از منکر بر مبنای حکمت، موعظه حسنه، شرح صدر و جدال به آنچه احسن است؛
- ۲۴- توسعه و اعتلای تبلیغات فرهنگی و هنری به نحو مناسب به‌منظور ترویج و تحکیم فضایل اخلاقی؛
- ۲۵- توجه به فرهنگ و هنر روستا به‌منظور بالا بردن سطح فرهنگی در روستاها و همچنین تقویت خلاقیت‌های اصیل و با ارزش روستایی و عشایری.
- د- منبهاات در سیاست فرهنگی**
- ۱- تلقی نادرست از زهد و ترک دنیا به‌صورتی که مغایر با تحرک و رشد و آینده‌نگری و پیشرفت اجتماعی باشد؛
- ۲- بی‌اعتنایی به نظم عمومی و بدینی تاریخی که نسبت به دولت وجود داشته است؛
- ۳- تصور مغایر بودن شریعت اسلامی با هرگونه نوآوری و مابینت داشتن تقوا و تعهد با تخصص؛

- ۴- مخفی شدن فساد عقیده و اخلاق؛
- ۵- گرایش به راه‌حل‌های شتاب‌زده و خشونت‌آمیز در مورد مشکلات اجتماعی و معضلاتی که نیازمند به تحقیق و تدبیر است؛
- ۶- تشبث به شرع برای فرار از قانون و بالعکس؛
- ۷- توجیه تخلف از نظم اجتماعی به بهانه عدم سوءنیت؛
- ۸- خودداری از قدرشناسی اجتماعی به بهانه پاداش اجتماعی و توقع ایثار؛
- ۹- عدم توجه کافی به مراتب خصائل مختلف انسان‌ها و خوب یابد دانستن آنان به‌طور مطلق؛
- ۱۰- عدم توجه به نقش عوامل و مسائل اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و محیطی در اصلاح جامعه و اکتفا کردن به وعظ و نصیحت در هدایت و تربیت دینی و اجتماعی؛
- ۱۱- مدون نبودن فلسفه سیاسی و نظریه مدیریت در جامعه با وجود مبادی و مواد اولیه لازم در منابع فقه اسلامی؛
- ۱۲- برداشت نادرست از بعضی مفاهیم دینی؛
- ۱۳- تحت‌الشعاع قرار گرفتن حق در مقابل شخصیت؛
- ۱۴- رواج بعضی خرافات در پوشش سنن قومی یا عقاید دینی؛
- ۱۵- نقد ظاهری سنت‌های خودی با تمسک به ظواهر، سنت‌ها و افکار بیگانه؛
- ۱۶- ریاکاری، نفاق، تملق و خطر گسترش آن به‌صورت اخلاق اجتماعی؛
- ۱۷- پرده‌داری، حرمت‌شکنی، قانون‌شکنی و جوسازی به‌عنوان یک وظیفه دینی یا حرکت انقلابی؛
- ۱۸- سوءظن به مردم و میل به تجسس در زندگی شخصی آنان و تفسیر نادرست اعمال آن‌ها و متهم کردن آنان؛
- ۱۹- بی‌اعتنایی به امور و ارزش‌های ملی در جامعه و تیرگی حرمتی به فرهنگ و سنن اقوام و ملل دیگر؛
- ۲۰- نپهی از منکر با توسل به منکرات دیگر؛
- ۲۱- بی‌توجهی نسبت به ارزش‌های معنوی، مبانی و مواضع اصولی و غفلت از فریضه دینی-اجتماعی امر به معروف و نپهی از منکر؛
- ۲۲- کار خود را ملاک خوب و بد دانستن و قوانین را بنا بر رأی خود تفسیر و اجرا کردن و در مقابل کسی مسؤول نبودن؛
- ۲۳- غفلت از سوابق غرب‌زدگی و ریشه‌های التقاط و عدم توجه کافی به حل مسائل عصر با رجوع به معارف دینی و مطرح نبودن شیوه‌های درک و فهم فرهنگ‌های دیگر و طرق ارتباط با آن‌ها؛
- ۲۴- عوام‌زدگی و عوام‌فریبی با تکیه بر باورها، عادات و شیوه‌های نادرست رایج در جامعه به نام طرفداری از محروم یا دفاع از دیانت؛
- ۲۵- عدم اهتمام به تعاطی افکار و تبادل آرا و تمسک به روش‌های غیرمنطقی در برخورد با افکار دیگران و ترجیح راه‌حل‌ها برخورد‌های سلبی در موارد غیرضروری؛
- ۲۶- بازخواست نکردن از کسانی که قوانین را بنا بر رأی خود تفسیر و اجرا می‌کنند.
- ۵- **خط‌مشی فرهنگی** به‌منظور اجرای اصول سیاست فرهنگی با عنایت به فصول اهداف مبانی و منبهاات تنظیم‌شده و نشان‌دهنده «اولویت‌ها و سیاست‌های کلی «سیاست‌های اجرائی» و همچنین تعیین‌کننده «مراکز نظارت، اجرا و هماهنگی»، می‌باشد از این‌قرار است:
- اولویت‌ها و سیاست‌های کلی**
- ۱- اولویت دادن به کودکان و نوجوانان و جوانان در کشور؛

- ۲- اولویت دادن به کشورها و مجامع اسلامی و ایرانیان در خارج از کشور؛
- ۳- اهتمام بیشتر به کشف استعدادها و خلاقیت‌های فرهنگی و هنری و آموزش و تربیت نیروی انسانی؛
- ۴- حمایت‌های معنوی و مادی از مراکز و فعالیت‌های فرهنگی و هنری و تأمین اجتماعی از باب فرهنگ و هنر و تشویق آنان به آفرینش‌ها و ابداعات فرهنگی و هنری؛
- ۵- اولویت دادن به اعتلای مقام زنان در سطح کشور با توجه به مکانت والای زن و نقش اساسی زن مسلمان در تحکیم مبانی خانواده و برنامه‌های اجتماعی، فرهنگی، علمی و هنری؛
- ۶- ایجاد زمینه‌های مناسب جهت بهره‌گیری مطلوب و متعادل فرهنگی و هنری از اوقات فراغت و تفریح؛
- ۷- افزایش ظرفیت‌های مراکز فرهنگی با لحاظ نمودن رشد جمعیت کشور؛
- ۸- تشویق سرمایه‌گذاری و مشارکت مردم و هدایت انگیزه‌های معنوی آنان در جهت تأمین نیازهای بخش فرهنگ و هنر و ایجاد تسهیلات لازم در این زمینه و تضمین حقوق سرمایه‌گذاران؛
- ۹- کمک به تأمین مواد اولیه و تقویت صنایع تولید مواد و ملزومات فرهنگی و هنری؛
- ۱۰- سازمان‌دهی بازار و ترویج محصولات فرهنگی و هنری و اصلاح شبکه‌های توزیع؛
- ۱۱- توجه به بازسازی، نوسازی، تجهیز و توسعه ظرفیت‌های تأسیسات و مراکز فرهنگی و هنری موجود و استفاده از تکنولوژی جدید و ارتباط‌جمعی و بهره‌برداری حداکثر از آن؛
- ۱۲- تمرکز در سیاست‌گذاری، عدم تمرکز در امور اجرایی و هماهنگی تشکیلات و فعالیت‌های فرهنگی و هنری؛
- ۱۳- تقویت ظرفیت‌های پژوهشی و نظام آماری و اطلاعاتی برای برنامه‌ریزی و ارزشیابی فعالیت‌های فرهنگی؛
- ۱۴- سازمان‌دهی و بهره‌برداری مطلوب از امکانات و تأسیسات فرهنگی و هنری نهادهای دولتی غیرفرهنگی و جلوگیری از دوباره‌کاری‌ها در امور غیرضروری؛
- ۱۵- تقویت ارتباط مناسب و مکمل میان بخش فرهنگی و بخش آموزش کشور، به‌ویژه در زمینه تربیت نیروی انسانی و گسترش فعالیت‌های فرهنگی و هنری در مراکز آموزشی؛
- ۱۶- اختصاص دادن درآمدهای حاصل از خدمات و تولیدات فرهنگی و هنری و استفاده از آن در بازسازی و توسعه بخش فرهنگ و اطلاع‌رسانی؛
- ۱۷- آموزش مستمر نیروی انسانی و مدیران شاغل در بخش فرهنگ و هنر؛
- ۱۸- تأسیس مجتمع‌های فرهنگی، هنری، سینمایی و شبکه‌های توزیع و فروش زنجیره‌ای در سراسر کشور به‌منظور عرضه سریع و ارزان محصولات و تولیدات فرهنگی و هنری؛
- ۱۹- ایجاد، تقویت و تجهیز کتابخانه‌های عمومی، سالن‌های سینما، تالارهای نمایش، نگارخانه‌ها، موزه‌های هنری به‌تناسب جمعیت؛
- ۲۰- تقویت و ایجاد مراکز و تأسیساتی مانند هنرستان‌ها، فیلم‌خانه‌های ملی، لابراتوار و مراکز سینمایی کشور، استودیوهای بزرگ ضبط موسیقی ایرانی، شهرک سینمایی، فرهنگستان علوم (گروه هنر) و شبکه سراسری خانه‌های فرهنگ و موزه؛
- ۲۱- هدایت و ترویج و آموزش عمومی هنر و ادبیات به‌ویژه هنرهای سنتی ملی و اسلامی و برگزاری جشنواره‌ها و مسابقات منطقه‌ای و سراسری با اختصاص جوایز و پاداش‌های مناسب؛
- ۲۲- کمک به افزایش تولید سینمایی و هنری و نیز نمایش فیلم و اجرای تئاتر در مراکز آموزشی کارگری و کارمندی به‌منظور همگانی کردن فرهنگ و استفاده از انواع آموزش‌های تخصصی دولتی و آزاد؛
- ۲۳- کمک به ایجاد کانون‌های مخصوص نویسندگان و هنرمندان و مترجمان و روزنامه‌نگاران و خبرنگاران و تقویت جریان‌ها و تشکل‌های متعهد؛

- ۲۴- وضع مقررات لازم برای حمایت قانونی از آثار و تولیدات فرهنگی، علمی و هنری؛
- ۲۵- کمک به توسعه ارتباطات سازنده میان هنرمندان و نویسندگان و محققان داخلی و خارجی؛
- ۲۶- تشکیل و تقویت و تجهیز مراکز اطلاعات فرهنگی و هنری و مراکز حفظ و تنظیم اسناد، مدارک و شناسنامه‌های فرهنگی و هنری؛
- ۲۷- ایجاد و تقویت مجتمع‌های پژوهشی و تحقیقات کاربردی در زمینه‌ها و بخش‌های مختلف فرهنگی؛
- ۲۸- پژوهش در فرهنگ عامه و گویش‌های مختلف و جایگزین کردن لغات و اسامی مناسب فارسی؛
- ۲۹- توسعه و تقویت کرسی‌های زبان و ادبیات فارسی در مراکز علمی و دانشکده‌های داخل و خارج از کشور و نیز تقویت فرهنگستان زبان و ادب فارسی و پاک‌سازی اماکن از واژه‌ها و اسامی بیگانه؛
- ۳۰- ذکر تاریخ هجری در مورد حوادث جهان اسلام و ایران پس از اسلام و نیز در موارد ضرورت ذکر تاریخ میلادی و تاریخ هجری در کنار آن نیز آورده شود.

امکانات

- ۳۱- تعیین جایگاه مناسب برای بخش فرهنگ در نظام بودجه‌ریزی کشور و تخصیص اعتبارات به‌نحوی که ثبات مالی لازم برای برنامه‌ریزی درازمدت فراهم شود و فعالیت‌ها و برنامه‌های فرهنگی تابع تغییرات بودجه جاری کشور نباشد؛
- ۳۲- استفاده از امکانات بانک‌ها و صندوق‌های قرض‌الحسنه در جهت تأمین اجتماعی نویسندگان، هنرمندان و محققان امور فرهنگی و هنری و اختصاص صندوق وام و بیمه ویژه؛
- ۳۳- برقراری مقررات لازم به‌منظور تخفیف‌ها و معافیت‌های ویژه مالیاتی و گمرکی برای همه دست‌اندرکاران امور فرهنگی و هنری و استفاده از خدمات عمومی و امکانات اولیه توسط آنان و توسعه صادرات آثار فرهنگی هنری و ایجاد بازار آثار هنری در داخل و خارج به‌منظور بهره‌گیری معنوی و ایجاد منابع درآمد؛
- ۳۴- افزایش امکانات فرهنگی و هنری مناسب در مساجد، حسینیه‌ها، تکایا، انجمن‌ها و دفاتر و مراکز فعالیت‌های مذهبی و تبلیغی به معنای اخص؛
- ۳۵- حمایت از فعالیت‌های فرهنگی و هنری مراکز مذهبی و تبلیغی در جهت سیاست فرهنگی کشور و افزایش میزان بهره‌گیری مناسب از ظرفیت‌ها و امکانات موجود آن‌ها؛
- ۳۶- اختصاص بخشی از تبلیغات شهری برای طرح مسائل و موضوعات فرهنگ عمومی در مورد محیط‌زیست، بهداشت، جمعیت، مهاجرت، تولید، نظم، قانون، مصرف و نظایر آن؛
- ۳۷- حمایت از مطبوعات و کمک به گسترش و ارتقای کمی و کیفی مطبوعات و دستیابی آن‌ها به شیوه‌های مطلوب و جامع در انتشار اخبار و مطالب و نظرات منطقی مختلف با رعایت استقلال و آزادی در چارچوب قوانین نیز توسعه و تقویت فعالیت آن‌ها در داخل و خارج کشور؛
- ۳۸- توسعه، تقویت و تجهیز خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران؛
- ۳۹- تأسیس و تقویت مرکز آموزش عالی تربیت نیروی انسانی لازم برای وسایل ارتباط جمعی همچنین تأسیس و تقویت نمایندگی‌های مطبوعاتی و وسایل ارتباط جمعی در خارج کشور به‌منظور بهره‌گیری از تجربه‌ها و تحقیقات داخلی و خارجی در عرصه فعالیت‌های خبری و تبلیغی؛
- ۴۰- افزایش پوشش جمعیتی و جغرافیایی صدا و تصویر شبکه‌های استانی، کشوری و برون‌مرزی و نیز افزایش و ارتقای کمی و کیفی برنامه‌های صداوسیما متناسب با نیازهای تبلیغی و فرهنگی انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی ایران؛
- ۴۱- تقویت واحد مرکزی خبر با بهره‌گیری لازم از دانش فنی جدید و انتخاب شیوه‌های مؤثر و متنوع تبلیغاتی با توجه به اصول و ارزش‌های اسلامی و انسانی.

دانشگاه

۴۲- بهره‌گیری از نظریات و تجربه‌های مسؤولان، دانشمندان، استادان و دانشجویان امور فرهنگی، هنری و وسایل ارتباط جمعی و جهت دادن به پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشجویان در زمینه تحقیقات و پژوهش‌های فرهنگی مورد نیاز.

تاریخ انقلاب اسلامی و دفاع مقدس

۴۳- جمع‌آوری اسناد و آثار انقلاب اسلامی و تدوین و تکمیل تاریخ انقلاب؛

۴۴- تأسیس و تقویت موزه‌های بزرگ و کوچک جنگ در مرکز و مناطق کشور و ساختن بناهای یادبود و حفظ اسناد و آثار نیز تدوین و تکمیل تاریخ دفاع مقدس.

زیارت و سیاحت

۴۵- توسعه ایران‌گردی و جهان‌گردی و تولید مواد فرهنگی و هنری لازم برای معرفی مناطق زیارتی و سیاحتی ایران و برنامه‌ریزی در زمینه جذب مسافری خارجی و سیروسفر داخلی با افزایش بهره‌وری از امکانات زیارتی، سیاحتی و تفریحی کشور، با رعایت قوانین و ارزش‌های مقدس انقلاب به‌منظور شناسایی فرهنگ و تمدن اسلام و ایران.

روابط خارجی

۴۶- ایجاد و تحکیم ارتباط میان فرهنگستان‌های جمهوری اسلامی ایران با سایر فرهنگستان‌ها و گسترش انجمن‌های فرهنگی در ارتباط با سایر کشورها و تأسیس و تقویت مراکزی مانند رایزنی فرهنگی، دانشگاه بین‌المللی اسلامی و مرکز تحقیقات فرهنگی بین‌المللی؛

۴۷- استفاده از مراکز علمی و فرهنگی غیررسمی و فعال در خارج با بهره‌گیری از تجارب نمایندگی‌های جمهوری اسلامی ایران در کشورهای دیگر و تأمین حضور فعال و مؤثر جمهوری اسلامی ایران در صحنه‌های فرهنگی جهان بخصوص حج و اماکن مذهبی و افزایش تولیدات فرهنگی و هنری برای خارج از کشور؛

۴۸- ارسال گروه‌ها و مواد و امکانات فرهنگی و هنری برای نقاط مختلف جهان و تجهیز نمایندگی‌های فرهنگی ایران در جهت گسترش و افزایش حضور فرهنگی، هنری، تبلیغی، خبری و مطبوعاتی جمهوری اسلامی ایران در صحنه بین‌المللی.

سازمان‌ها و مراکز نظارت، اجرا و هماهنگی

۴۹- مسؤولیت نظارت و ایجاد هماهنگی‌های لازم در اجرای اصول سیاست فرهنگی بر عهده شورای عالی انقلاب فرهنگی است که تحت ریاست رئیس‌جمهور انجام می‌گیرد؛

۵۰- وزارتخانه‌های فرهنگ و ارشاد اسلامی، آموزش و پرورش، فرهنگ و آموزش عالی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی وزارت امور خارجه و سازمان‌های صداوسیما و تربیت‌بدنی، به‌طور اخص مجریان سیاست فرهنگی نظام جمهوری اسلامی ایران می‌باشند.

تبصره ۱- دستگاه‌های مزبور موظفند هر شش ماه یک‌بار گزارش عملکرد خود را در اجرای سیاست‌های فرهنگی به دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی تسلیم کنند.

تبصره ۲- سازمان برنامه‌بودجه و سایر دستگاه‌هایی که اجرای سیاست فرهنگی به نحوی با آن‌ها ارتباط پیدا می‌کند یا منوط به پشتیبانی آن‌ها است موظف به همکاری و ایجاد تسهیلات لازم برای تحقق سیاست فرهنگی نظام می‌باشند.

تبصره ۳- مراکز و دستگاه‌های فرهنگی و تبلیغاتی که به نحوی از بودجه دولتی و امکانات عمومی استفاده می‌کنند موظفند فعالیت‌های فرهنگی خود را در چارچوب سیاست فرهنگی کشور انجام دهند. اصول سیاست فرهنگی طی جلسات متعدد مورد بحث و بررسی قرار گرفته و نهایتاً در جلسه شماره ۲۸۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی مورخ ۷۱/۵/۲۰ به تصویب نهائی رسید.

اصول و مبانی و روش‌های اجرایی گسترش فرهنگ عفاف

مصوب جلسه ۴۱۳ مورخ ۱۴ بهمن ۱۳۷۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی

اصول و مبانی روش‌های اجرایی در مسأله گسترش فرهنگ عفاف و حجاب برای آنکه روش‌های اجرایی دستگاه‌های مختلف در اهتمام به تقویت عفاف و حجاب، منطقی و جامع و هماهنگ و تابع یک سلسله اصول و مبانی باشد. به این اصول و مبانی فهرست‌وار اشاره می‌شود:

- ۱- عفاف و حجاب از نتایج و مظاهر ایمان و تقوی است. بنابراین برای تقویت آن باید در درجه اول به تحکیم ایمان و تقویت باورهای دینی افراد جامعه که در حکم روح و ریشه اخلاق و رفتار آنان است، توجه شود؛
- ۲- در توسعه فرهنگ عفاف و حجاب، لازم است به تحکیم ارزش‌ها و مفاهیم اخلاقی خاصی از قبیل شرم و حیا و آزر و غیرت که با عفاف و حجاب رابطه نزدیک و بی‌واسطه دارند و خود از ثمرات ایمان و تقوی محسوب می‌شوند و نیز به آموزش احکام شرعی مربوط به عفاف و حجاب و آموزش صحیح رفتار زن و مرد با یکدیگر در جامعه و خانواده توجه کافی مبذول شود؛
- ۳- توضیح و تبیین دائمی فلسفه و فوائد عفاف و حجاب در زندگی فردی و اجتماعی و بیان آثار و نتایج سوءعدم رعایت عفاف و بی‌حجابی برای درک حقیقت عقلانی و منطقی عفاف و حجاب امری ضروری است؛
- ۴- عفاف و حجاب یک امر تربیتی خانواده است و تربیت خانوادگی در تثبیت فرهنگ عفاف و حجاب در اندیشه و روح افراد، نقش اصلی و عمده را ایفا می‌کند؛
- ۵- لازم است توجه عموم افراد، خصوصاً جوانان، به نقش عفاف و حجاب در ایجاد هویت فرهنگی و ملی مستقل برای کشور و ملت و همچنین به آثار مثبت سیاسی این استقلال جلب و مقاصد دشمنان در ترویج فرهنگ برهنگی که خود یکی از راه‌های تهاجم فرهنگی است با ذکر شواهد و نمونه‌های تاریخی تشریح شود؛
- ۶- ضروری است به ریشه‌ها و زمینه‌های اجتماعی و اقتصادی ضعف عفاف و حجاب از قبیل روحیه اشرافی‌گری و تجمل‌پرستی از یک سو و فقر و استیصال مادی از سوی دیگر و نیز دشواری‌های موجود بر سر راه ازدواج شرعی و قانونی و تشکیل خانواده توجه شود و با مبارزه و مقابله با این ریشه‌ها و انگیزه‌ها موجبات ترویج و توسعه عفاف و حجاب فراهم شود؛
- ۷- در توسعه و ترویج عفاف و حجاب باید بر فعالیت‌های فرهنگی، آموزشی و تبلیغی تأکید شده سعی شود فضای اجتماعی و فرهنگی جامعه و محیط به نحوی ساخته شود که افراد به‌صورتی طبیعی در آن فضا به رعایت عفاف و حجاب رغبت نمایند و بدان عادت کنند و از کارهایی که موجب بدبینی نسبت به اسلام و نظام اسلامی گردد پرهیز شود؛
- ۸- در توسعه و ترویج فرهنگ عفاف و حجاب نباید تنها زنان، مخاطب قرار گیرند و نقش و مسئولیت مردان فراموش شود بلکه باید عفاف و حجاب به‌عنوان امری که به هر دو جنس زن و مرد مربوط می‌شود، تلقی شود؛
- ۹- لازم است در معرفی اسوه‌ها و الگوها در جامعه، به عفاف و حجاب به‌عنوان یک ارزش، عنایت کافی شود و در تبلیغات و نیز در آثار ادبی و هنری شأن و منزلت انسانی زنان و ارزش حجاب مورد توجه قرار گیرد؛
- ۱۰- تبلیغ عفاف و حجاب باید چنان باشد که خود موجب بدآموزی و اشاعه فحشا نشود و در این امر، می‌باید مقتضیات سنی، روحی و فرهنگی مخاطبان مورد توجه قرار گیرد؛
- ۱۱- در توسعه فرهنگ عفاف و حجاب لازم است میان فعالیت‌های فرهنگی، ارشادی و اجرایی، همسویی و هماهنگی وجود داشته باشد و برنامه‌ها و اقدامات انجام‌شده به‌صورتی مستمر مورد نظارت و ارزیابی قرار گیرد؛
- ۱۲- در تبلیغ و ترویج عفاف و حجاب باید بیشتر به جنبه‌های مثبت تکیه شود و شیوه‌ها و طرز بیان دوستانه و مؤدبانه به کار گرفته شود و واکنش نسبت به عدم رعایت عفاف و بی‌حجابی باید تابع مقررات و محدود به حدود

قانون باشد و از برخوردهای خشن و اهانت‌آمیز خودداری شود.

۱۳- مدیران و مسئولان باید از آگاهی و حساسیت لازم نسبت به مسأله عفاف و حجاب برخوردار باشند و مخصوصاً باید به آموزش صحیح مجریان تبلیغ و پاسداری از عفاف و حجاب اولویت داده شود؛

۱۴- در شهرسازی و معماری باید فرهنگ عفاف و حجاب مدنظر قرار گیرد و محیط کار و نوع برنامه‌ها و استفاده از وسایل و امکانات به نحوی نباشد که خود موجب اختلاط نامناسب زن و مرد شود؛

۱۵- در ترویج فرهنگ عفاف و حجاب باید به نوع کار و شرایط مقتضیات محیط زندگی و خصوصیات اقلیمی و سنت‌ها و آداب محلی و منطقه‌ای مربوط به لباس و پوشش، با رعایت اصل حکم فقهی حجاب توجه شود و ضمن قائل شدن حرمت و احترام برای چادر به‌عنوان کامل‌ترین و رایج‌ترین نوع حجاب و تشویق آن به دور از افراط و تفریط، از الزام همگان به استفاده از یک نوع، رنگ و شکل خاص خودداری شود. (مراکز اداری، آموزشی و درمانی تابع ضوابط خاص خود می‌باشند)؛

۱۶- به موازات اهتمام نسبت به عفاف و حجاب و تبلیغ و ترویج آن باید تدابیری اتخاذ شود تا چادر و انواع لباس‌هایی که استفاده از آن‌ها لازمه رعایت عفاف و حجاب است به آسانی و با هزینه‌ای معقول و منطقی قابل تأمین باشد. این اصول در ۱۶ بند در جلسه ۴۱۳ مورخ ۷۶/۱۱/۱۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب نهایی رسید.

ضوابط برگزاری مسابقات فرهنگی و هنری

مصوب جلسه ۴۴۲ مورخ ۱۲ مرداد ۱۳۷۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی

ضوابط و شرایط نحوه برگزاری مسابقات «دینی، فرهنگی و هنری» که در سطح کشور برگزار می‌شود به شرح زیر تعیین و تصویب می‌گردد.

ماده ۱- از تاریخ تصویب این ضوابط، برگزاری هرگونه مسابقه «دینی، فرهنگی و هنری» که به‌صورت عمومی باشد بایستی متضمن اهداف فرهنگی و هنری بوده و حداقل با یکی از موازین مشروحه زیر منطبق گردد:

الف- ارتقای فرهنگ عمومی و آگاهی‌های علمی، فرهنگی، هنری و اخلاقی و رواج روح تحقیق و عادت به مطالعه در جامعه.

ب- فراهم آوردن زمینه رقابت سالم میان پدیدآورندگان آثار فرهنگی و هنری.

ج- شناخت و تشویق استعدادها و خلاقیت‌های فرهنگی و هنری.

د- تشویق مردم به مشارکت و تعاون در امور فرهنگی و هنری.

ماده ۲- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی متقاضی برگزاری مسابقه، پس از کسب مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای یک‌بار یا یک دوره زمانی خاص، می‌توانند مسابقه را برگزار نمایند. موضوع این مسابقات باید با اهداف و وظایف و توان علمی و عملی برگزارکنندگان متناسب باشد.

تبصره - دستگاه‌ها و مؤسسات فرهنگی و هنری دولتی، دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و نهادهای انقلاب اسلامی از شمول این ماده خارج است.

ماده ۳- مؤسسات و مراکز غیرفرهنگی یا اشخاص، فقط در صورت تأیید و کسب مجوز لازم از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و با رعایت ضوابط، مجاز به برگزاری مسابقه برحسب مورد خواهند بود.

تبصره ۱- مؤسسات و مراکز و اشخاص موضوع ماده ۳ مکلفند فرد یا هیأت صاحب‌نظر و ذی‌صلاح را به‌منظور نظارت بر جریان انجام مسابقه به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی معرفی نمایند.

تبصره ۲- به‌جز در مورد مسابقات سراسری و کشوری مرجع و صدور مجوز در خارج از مرکز، ادارات تابعه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی استان‌ها خواهند بود.

ماده ۴- کلیه متقاضیان موظفند درخواست‌نامه خود را به همراه اطلاعات مربوط به شرایط و چگونگی انجام مسابقه، موضوع، سؤال‌ها، نوع جوایز و تعداد برندگان و مشخصات داوران را حداکثر یک ماه قبل از انتشار آگهی جهت بررسی و کسب مجوز به معاونت ذی‌ربط در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (ادارات تابعه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی) تسلیم نمایند. این وزارت موظف است ظرف مدت پانزده روز به درخواست‌ها پاسخ دهد.

ماده ۵- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی می‌تواند با اعزام نماینده بر نحوه برگزاری مسابقه و اعطای جوایز نظارت کند و از برگزاری مسابقاتی که به نحوی با مفاد این ضوابط مغایرت داشته باشد در هر مرحله جلوگیری نماید.

ماده ۶- اخذ وجه از شرکت‌کنندگان در این مسابقات ممنوع است.

تبصره- قبول هدایای نقدی و غیر نقدی توسط مراکز و مؤسسات خیریه، مساجد، انجمن‌ها و کانون‌های فرهنگی هنری قانونی که درآمدهای آن وقف و یا صرف امور فرهنگی و اجتماعی می‌شود با رعایت سایر شرایط بلامانع است. نظارت بر چگونگی استفاده از هدایای دریافتی را آیین‌نامه اجرایی مشخص می‌نماید.

ماده ۷- کلیه نشریات، چاپخانه‌ها و وسایل ارتباط جمعی موظفند از چاپ و انتشار هرگونه خبر یا آگهی مربوط به برگزاری مسابقات فرهنگی و هنری قبل از ارائه مجوز لازم از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی خودداری نمایند.

ماده ۸- این ضوابط برای کلیه مؤسسات اعم از مراکز فرهنگی و غیرفهرنگی و اشخاص حقیقی و مؤسسات و مراکز مطبوعاتی و انتشاراتی لازم‌الاجرا است و متخلف و ناشر اطلاعیه و یا آگهی برگزاری مسابقه فرهنگی حسب مورد و با توجه به نوع تخلف با اعلام وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تحت پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت.

ماده ۹- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی که با رعایت این ضوابط به برگزاری مسابقات فرهنگی و هنری اقدام می‌نمایند موظفند حداکثر ظرف مدت یک ماه از تاریخ برگزاری مسابقه نتیجه را به معاونت ذی‌ربط در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (ادارات تابعه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی) گزارش نمایند.

ماده ۱۰- نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و سایر مراجع ذی‌ربط مکلفند به تقاضای وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از ادامه فعالیت مؤسساتی که در راستای مفاد این ضوابط متخلف شناخته شوند جلوگیری نمایند و فعالیت مجدد این قبیل مراکز، موکول به صدور مجوز جدید از سوی این وزارتخانه می‌شود.

ماده ۱۱- آیین‌نامه اجرای این ضوابط توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تهیه و پس از تصویب وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی قابل اجرا و پیگیری خواهد بود. ضوابط فوق در ۱۱ ماده و ۴ تبصره در جلسه ۴۴۷ مورخ ۷۸/۵/۱۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

آیین‌نامه انتخاب خادمان نمونه فرهنگ عمومی کشور

مصوب جلسه ۴۵۵ مورخ ۱۴ دی ۱۳۷۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی

حل رضایت‌بخش بیشتر مسائل اجتماعی، سیاسی و اقتصادی در جمهوری اسلامی ایران منوط به توسعه و اعتدالی فرهنگ عمومی و خصوصاً تعمیق و ارتقای ارزش‌های اصیل دینی است و مطمئن یکی از سازوکارهای مؤثر در این عرصه، استفاده از روش تشویق و ترغیب می‌باشد. آیین‌نامه انتخاب خادمان نمونه فرهنگ عمومی کشور برای همین منظور تهیه شده است.

ماده ۱- در این آیین‌نامه، فرهنگ عمومی شامل مجموعه ویژگی‌ها، اعم از ارزش‌ها، باورها و الگوهای است که همه مردم در زندگی فردی و اجتماعی آن‌ها را به کار می‌گیرند و تبیین و شناخت آن به معنای تغییر اعتقادات، باورها، نگرش‌ها، عادات، اخلاق، ملکات و روش‌های زندگی مردم است.

ماده ۲- انتخاب خادمان فرهنگ عمومی به‌طور سالانه خواهد بود.

ماده ۳- اشخاص حقیقی یا حقوقی شایسته، به‌عنوان خادم فرهنگ عمومی از هر قشر یا صنف‌ها توجه به یکی

از محورهای ذیل انتخاب می‌شوند:

الف - تفکر و برنامه‌ریزی

- ۱- ارائه طرح‌های مناسب برای تبیین، ارتقا و تعمیق تدین در فرهنگ عمومی؛
- ۲- تحقیق پیرامون دانش فرهنگی و ارائه طرح و گسترش مبانی نظری مربوط به فرهنگ عمومی؛
- ۳- تلاش در جهت شناخت مسائل و موضوعات فرهنگ عمومی جامعه و ارائه راه‌حل‌های منطقی.

ب- اجرا و مدیریتی

- ۱- تلاش و خدمت صادقانه در جهت ارتقای سطوح فرهنگ عمومی جامعه؛
- ۲- توسعه و گسترش فعالیت‌های مربوط به فرهنگ عمومی؛
- ۳- استفاده مناسب از امکانات و اجرای برنامه‌های موفق و ممارست و تلاش چشمگیر در اصلاح فرهنگ عمومی؛
- ۴- اشاعه فرهنگ غنی اسلامی- ایرانی و پیرایش جامعه از فرهنگ منحط.

ج- آثار

- ۱- ارائه آثار ارزشمند فرهنگی و هنری و کوشش در زمینه‌های مربوط به فرهنگ عمومی؛
  - ۲- مطالعات و تحقیقاتی که منشأ تغییر و تحول فرهنگی باشد.
- تبصره-** اشخاص حقیقی و یا حقوقی که در سایر حوزه‌های مؤثر بر فرهنگ عمومی فعالیت می‌کنند، چنانچه در اصلاح و ارتقای فرهنگ عمومی جامعه مؤثر باشند، مشمول این آیین‌نامه می‌شوند.
- ماده ۴-** اشخاص حقیقی و یا حقوقی از سوی صاحب‌نظران، مؤسسات، انجمن‌ها، نهادها و دستگاه‌های مختلف در استان‌ها به شورای فرهنگ عمومی استان معرفی شده و افراد منتخب نیز به شورای فرهنگ عمومی کشور معرفی می‌شوند و از بین آن‌ها، افراد برگزیده در سطح کشوری انتخاب می‌شوند.
- تبصره ۱-** شورای فرهنگ عمومی استان اشخاص پیشنهادی خادم فرهنگ عمومی را در سطح استان انتخاب خواهد کرد.
- تبصره ۲-** خادمان نمونه در سطح استان توسط شورای فرهنگ عمومی استان و در سطح ملی توسط شورای فرهنگ عمومی کشور انتخاب می‌شوند.
- تبصره ۳-** آیین‌نامه اجرایی نحوه انتخاب خادمان نمونه فرهنگ عمومی کشور از سوی دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی تهیه و به تصویب شورای فرهنگ عمومی می‌رسد.
- آیین‌نامه فوق در ۴ ماده و ۴ تبصره در جلسه ۴۵۵ مورخ ۱۴/۱۰/۷۸ به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی رسید.

سیاست‌های مقابله با تهاجم فرهنگی

مصوب جلسه ۴۵۹ مورخ ۲۴ اسفند ۱۳۷۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مقدمه

مفهوم تهاجم فرهنگی

تهاجم فرهنگی عبارت است از تلاش برنامه‌ریزی شده و سازمان‌یافته تمام یا بخشی از یک یا چند گروه اجتماعی- فرهنگی یا ملت یا جامعه یا تمدن و یا دولت، برای تحمیل مبانی و اصول اجتماعی، باورها، ارزش‌ها، اخلاقیات و رفتارهای موردنظر خویش بر سایر گروه‌ها و جوامع و ارائه اطلاعات انبوه به ملت‌ها و تغییر در نظام و ارزش‌هایشان، به طوری که تصمیم‌گیری‌ها در کشور موردتهاجم منجر به تأمین سیاسی و اقتصادی و... کشورهایی بشود که از این حربه استفاده می‌کنند. هدف از تهاجم فرهنگی کنترل فرآیند تصمیم‌گیری و شیوه اطلاع‌رسانی و تغییر در نظام ارزش‌هاست که منجر به استیلای سیاسی و اقتصادی آن‌ها می‌شود، بدین ترتیب که «تهاجم فرهنگی» سعی

می‌کند با استفاده از برتری اقتصادی، سیاسی، نظامی، اجتماعی و فن‌آوری، به مبانی اندیشه و رفتار یک ملت هجوم آورد و با تحدید، تضعیف، تحریف و احیاناً نفی و طرد آن‌ها، زمینه حاکمیت اندیشه، ارزش‌ها و رفتارهای مطلوب خویش را فراهم آورد. اساساً کالاهای فرهنگی این گروه دو دسته است که یکی مصرف داخلی دارد و دیگری کالاهای مصرفی صادراتی است که پوچ‌گرایی و فساد را رواج می‌دهد و در واقع در اثر تهاجم این نوع اخیر از کالاها در کشورهای مقصد فرهنگ مهاجم به این کشورها راه می‌یابد. برای مثال می‌توان به ویژگی اخلاق کار اشاره نمود که هیچ‌گاه به کشورهای مورد تهاجم منتقل نشده است. این ترویج از طریق زور نیست بلکه با بهره‌گیری از قوانین بازتاب‌های شرطی است که انسان بر طبق آن به محرک‌های خارجی پاسخ می‌دهد. بنابراین، تهاجم فرهنگی به مفهوم نفی هویت فرهنگی و ملی کشور مورد هجوم، برای برقرار کردن سلطه فکری و فرهنگی از طریق تغییر باورها، رفتارها، روش‌ها و آداب و رسوم زندگی فردی و اجتماعی آن ملت، منطبق با الگوهای فرهنگ مهاجم خواهد بود.

خرده فرهنگ‌ها: در درون هر فرهنگ الگوهای متنوعی قابل مشاهده است که جامعه‌شناسی به آن‌ها خرده فرهنگ می‌گوید. خرده فرهنگ، فرهنگ بخشی از جامعه است که در عین اینکه با فرهنگ کل جامعه پیوند دارد دارای ویژگی‌های منحصر به خود نیز می‌باشد. تنوع خرده فرهنگ‌ها که گاه توأم با تعارض با یکدیگر نیز هست می‌تواند زمینه‌ساز تهاجم فرهنگی باشد. اگر تمدن و مدنیت‌پذیری را مجموعه‌ای از اندوخته‌های معنوی و مادی جامعه بدانیم خرده فرهنگ‌ها بخشی از مدنیت و تمدن جامعه را شامل می‌شوند که اسباب گسست فرهنگی را فراهم می‌آورند. ویژگی‌های تهاجم فرهنگی در جامعه دارای دو بعد ساختاری یا ساختاری (اسباب تهاجم فرهنگی) و بعد کارکردی (شامل زمینه‌های بروز تهاجم فرهنگی) است. بعد کارکردی دارای دو بخش است که بخش دوم آن نیز به شرح زیر دارای تقسیماتی است.

۱- خانواده

۲- جامعه

۱-۲- کودکان (دختران، پسران)؛

۲-۲- نوجوانان (دختران، پسران)؛

۳-۲- جوانان (دختران، پسران)؛

۴-۲- جامعه زنان (مادران)؛

۵-۲- جامعه مردان (پدران).

هر یک از این زیرگروه‌ها دارای خرده فرهنگ‌هایی هستند که عموماً در تعارض با یکدیگر عمل می‌کنند. حوزه تأثیرپذیری تهاجم فرهنگی از طریق خرده فرهنگ‌ها را می‌توان در عدم دستیابی به عزم و وحدت ملی بازشناخت. تهاجم و تبادل فرهنگی:

فرهنگ

در وجه پویایی و خلاقیت، کارکردهای متفاوتی دارد. تبادل و تعامل فرهنگی از جمله این کارکردهاست. آنچه ما تهاجم فرهنگی می‌خوانیم وجهی خاص از کارکرد ویژه یک فرهنگ در برابر فرهنگ دیگر است؛ وجهی که در آن فرهنگ مهاجم با تلاش برای تسلط بر فرهنگ مورد تهاجم، فرآیند دوسویه تعامل را به کشمکش مخرب بدل می‌کند. کارکرد این فرآیند، با لحاظ تبیین یکی از ویژگی‌های مهم فرهنگ‌ها، یعنی تبادل و تعامل، بهتر شایان درک خواهد بود.

- تبادل فرهنگی، آموختن و فراگرفتن انتخابی پاره‌ای از اندیشه‌ها و رفتارها از فرهنگ‌های دیگر به وسیله عموم افراد یک جامعه است.

- در تبادل فرهنگی، هدف، بارور کردن و کامل نمودن فرهنگ ملی است، ولی هدف تهاجم فرهنگی، تسلط بر

فرهنگ دیگر و خودباخته و دنباله‌رو نمودن آن و احياناً، از بين بردن فرهنگ ديگر است.

- تبادل فرهنگی با آگاهی و اراده است، ولی تهاجم فرهنگی با تحمیل خودآگاهانه یا ناخودآگاهانه انجام می‌شود.

- در تبادل فرهنگی، فرهنگ‌ها گیرنده عناصر مطلوب فرهنگی یکدیگرند، اما در تهاجم فرهنگی، فرهنگ مهاجم هنجارها، باورها و ارزش‌های خود را که در فرهنگ موردتهاجم نامطلوب‌اند، بر فرهنگ موردتهاجم تحمیل می‌کند.

- تبادل فرهنگی، با اتکا به نقاط قوت فرهنگ‌ها انجام می‌شود، ولی تهاجم فرهنگی، با اتکا به نقاط قوت فرهنگ مهاجم و نقاط ضعف فرهنگ موردتهاجم به وقوع می‌پیوندد.

در زمینه شناسایی مرز میان تبادل فرهنگی و تهاجم فرهنگی، چگونگی انتخاب و تعیین، اصول زیر، نقش محوری دارد:

۱- اصل گزینش:

این سؤال از دیرباز فراروی اندیشمندان غیر غربی بوده است که در برابر فرهنگ‌های بیگانه چه موضعی باید اتخاذ کرد؟ گروهی که شیفته فرهنگ جدید اروپایی بوده‌اند، حتی بعضاً با نیت خدمت به مردم و کشور خویش، تسلیمی بی‌چون‌وچرا و استحال کامل در فرهنگ غربی را توصیه کرده‌اند و گروه دیگر، خزیدن به کنج انزوا و محبوس نمودن خود در حصار جزمیت را توصیه کرده‌اند، اما راه صحیح آن است که آنچه مفید و مثبت است را به فرهنگ خودی جذب کرد و درعین‌حال از آفات و ناهنجارهای فرهنگ‌های دیگر پرهیز نمود. تشخیص خوب‌ها و بد‌ها نیز، باید بر اساس معیارهای ارزشی فرهنگ خودی سنجیده شود. البته آنچه در فرهنگ خودی قابل‌ذکر است، اینکه در فرهنگ خودی نیز می‌تواند ارزش‌های منحنی وجود داشته باشد. رژیم قبل نیز از طریق برخی اقدامات ظاهری و مضحک سعی داشت نشان دهد که حافظ فرهنگ خودی است.

۲- اصل تحصیل و جذب:

گزینش ویژگی‌های مثبت فرهنگ‌های دیگر، به‌تنهایی نمی‌تواند نقشی مؤثر در بالندگی و رشد فرهنگ ایفا کند. از طرف دیگر، اتکای صرف به‌گزینش مزبور، فرهنگ را آسیب‌پذیر خواهد ساخت. پس از گزینش یک جزء فرهنگ دیگر، باید آن جزء تجزیه‌وتحلیل و سپس سنخیت آن با فرهنگ خودی سنجیده شود، تا بتواند در مجموعه فرهنگ خودی ثبوت و قرار یابد.

۳- اصل تولید فرهنگی:

سومین اصل در نظریه تعامل فرهنگی، تولید فرهنگی است. یعنی فرهنگی بالنده است که علاوه بر پاسخگویی به «سوالات موجود»، «سؤال‌ساز» نیز باشد. در این مقام، فرهنگ از حالت «واکنشی» صرف خارج و به جایگاه «کنشی» صعود می‌کند.

با توجه به سه اصل فوق در تعامل فرهنگی، درمی‌یابیم که تعامل، گزینش صرف یا تسلیم در برابر فرهنگ بیگانه نیست، بلکه فرآیندی است که در آن، فرهنگ خودی با توجه به غنای درونی خویش و با در نظر داشتن نیازهای خود، جزئی از فرهنگ بیگانه را گزینش و تحلیل کند و آن را در قالب یک بازتولید فرهنگی، همگون و هم‌سنخ با ماهیت خود، به کار می‌گیرد؛ اما اگر هر یک از این سه اصل و یا جملگی از جریان تعامل خارج شوند و قدرت فرهنگی فرهنگ بیگانه در این دادوستد اعمال و حاکم شود، پدیده‌ای شکل می‌گیرد که آن را «تهاجم یا هجوم فرهنگی» می‌نامیم. فرهنگ مهاجم، فرصت گزینش، شناخت و تجزیه‌وتحلیل مواد تشکیل‌دهنده خود (ارزش‌ها، مبانی، معیارها و...) را به فرهنگ مورد هجوم نمی‌دهد، بلکه با برخورداری از قدرت تهاجمی خود، ارزش‌ها و معیارهایی را بر آن تحمیل می‌کند، که گاه حتی در حیطه سرزمین خودش نیز فاقد مطلوبیت و مشروعیت است. تعامل فرهنگی، عاملی در جهت رشد، شکوفایی و غنی شدن فرهنگ‌هاست. ولی هجوم فرهنگی، ارزش‌ها و معیارهای مذهبی و ملی فرهنگ مورد هجوم را از ساحت آن زدوده و یا تضعیف می‌کند و فرهنگی با

ارزش‌های مغایر و متضاد با گذشته‌ها جانشین می‌سازد. هدف هجوم فرهنگی، کم‌رنگ کردن و در صورت امکان، هدم و نابودی باورها و ارزش‌های فرهنگی و جانشینی ارزش‌های موردنظر خویش است. درحالی‌که تعامل فرهنگی، غنای فرهنگ‌های متعامل را افزایش می‌دهد و با آشنا نمودن فرهنگ‌ها با یکدیگر، افق‌های دید آن‌ها را وسعت می‌بخشد و آن‌ها را رساتر می‌سازد. تهاجم فرهنگی با انگیزه ایجاد دگرگونی‌های مطلوب در بخش‌های اساسی، فرهنگ موردتهاجم (شناخت‌ها، باورها، ارزش‌ها، گرایش‌ها، رفتارها و کردارها) صورت می‌گیرد. بنابراین، هنگامیکه فرهنگی از وجه تعامل با فرهنگ‌های دیگر خارج شود و از راه‌های اعمال قدرت، چون غالبیت سیاسی یا اقتصادی و درنهایت با قدرت فرهنگی سعی در تحمیل ارزش‌های خود به فرهنگ دیگر نماید، کارکرد فرهنگ غالب را «تهاجم فرهنگی» می‌نامند. هدف تهاجم ترویج بخشی منحط و غیر کارآمد از فرهنگ است. اگر مصداق یک تهاجم استیلای فرهنگی برتر بر فرهنگی منحط باشد، پسندیده است، مانند آنچه در صدر اسلام، مسلمین انجام دادند.

مراحل و ابعاد تهاجم فرهنگی

۱- شناخت ملت‌ها:

طبیعی است که نفوذ در هر جامعه و بهره‌برداری بیشتر و بهتر از آن و تربیت هر ملت به‌صورت دلخواه، مستلزم شناخت زبان، تاریخ و جغرافیا، آداب و رسوم آن جامعه و آگاهی از روحیات و خصلت‌ها و باورها و اعتقادات آن ملت است. از این‌رو کشورهای سلطه‌گر برای پیشبرد اهداف خود مجبورند وضع گذشته و حال جوامع موردنظر را مطالعه کنند و در این راه از علوم گوناگون به‌خصوص علوم اجتماعی و جامعه‌شناسی بهره‌جویند. مهاجمان فرهنگی به تجربه دریافته‌اند که برای گشودن زمینه تسلط بر ملت‌ها باید در وهله اول فرهنگ آن جوامع را مطالعه کنند و شناخت جامعه‌شناسانه و روان‌شناسانه قوی از مردم آن‌ها به دست آورند. این ویژگی تهاجم، اصلی‌ترین شناسه توسعه‌طلبی و فرهنگ ستیزی نظام سرمایه‌داری است، که در رأس مهاجمین به فرهنگ سایر ملل، فعال است.

۲- بی‌هویت کردن و از خودبیگانه ساختن ملت‌ها:

برای اینکه ملت‌ها وابستگی به فرهنگ سرمایه‌داری را بپذیرند و تقلید و پیروی از الگوهای آن را از ضروریات اجتناب‌ناپذیر زندگی خود بدانند، لازم است که احساس کنند خود چیزی ندارند و یا آنچه دارند بی‌ارزش و غیرمفید است. این خودکم‌بینی و احساس نیازمندی سبب می‌شود، دست‌نیاز به‌سوی دنیای سرمایه‌داری دراز کنند و برای جبران عقب‌ماندگی و رسیدن به قافله تمدن، فرهنگ سفارشی آن‌ها را بپذیرند. لذا برای ایجاد آن احساس و نیاز، نظام سرمایه‌داری اقدام به بی‌اعتبار ساختن فرهنگ بومی و از خود بیگانه ساختن ملت‌ها می‌کند و برای دستیابی به این هدف از راه‌ها و ابزارهای گوناگونی بهره می‌گیرد، که مهم‌ترین آن‌ها به‌قرار زیر است:

۱-۲- تضعیف باورها و اعتقادات مذهبی:

رفتار انسان، محصول اندیشه و بینش اوست که مجموعه جهان‌بینی، رفتار و افکار انسان را شکل می‌دهد. در جامعه اسلامی هر فرد مسلمان بر اساس جهان‌بینی اعتقادات و باورهای مذهبی خویش رفتار می‌کند و مهاجم فرهنگی درصدد است این باورها و اندیشه‌ها را تضعیف و تخریب نماید.

۲-۲- بی‌ارزش ساختن ارزش‌های اخلاقی و ترغیب به رها شدن از قیود:

مهاجمان فرهنگی از راه طرح و ترویج اندیشه‌ها و نظریاتی که میانی و ریشه ارزش‌ها و اخلاق را می‌سوزاند مانند: دنیاگرایی، رفاه‌طلبی و مصرف‌گرایی، آزادی بی‌قید و نسبی بودن ارزش‌های اخلاقی که معمولاً با ابزار هنری و ادبی انجام می‌گیرد و همچنین با گسترش فساد و فحشا از طریق تئاتر، سینما، تلویزیون، ماهواره و مجلات و نظایر آن، تلاش کرده‌اند تا عملاً اخلاق را از جوامع بزدایند.

۲-۳- تحقیر و تحریف تاریخ:

فرهنگ هر جامعه ریشه در تاریخ آن جامعه دارد و تاریخ هر ملت، شناسنامه و حافظ هویت و اصالت آن است.

از این رو سلطه‌گران برای به اجرا درآوردن مقاصد خود و تحمیل فرهنگ دلخواه خویش، دست به تحقیر و تخریب تاریخ ملت‌ها می‌زنند. در این راستا تا جایی که بتوانند این ملت‌ها را بی‌تمدن و تاریخ خود را دارای تمدن باستانی و با سوابقی روشن معرفی می‌کنند و در حالی که مردم جوامع از تاریخ خود بی‌خبر و یا به آن بی‌توجه‌اند، آموزش تاریخ خود را برای آنان ضروری و مهم جلوه می‌دهند و چنین القا می‌کنند که چون تاریخ آن‌ها اهمیتی ندارد و در تمدن و پیشرفت نقشی نداشته است، شایسته نیست مورد مطالعه و آموزش قرار گیرد. به همین علت کودکان و نوجوانان جوامع تحت سلطه، تاریخ و قهرمانان کشورهای سلطه‌گر را به خوبی می‌شناسند، ولی از تاریخ و نقطه‌های عطف تاریخی‌شان و دانشمندان و قهرمانان جامعه خود اطلاعی ندارند و اگر هم اطلاعی داشته باشند، نادرست و نامنظم است. سلطه‌طلبان اگر دریافتند که تاریخ ملتی به قدری پرآوازه است که نمی‌توانند آن را از مردمش بستانند، دست به تحریف تاریخ آن ملت می‌زنند و بخش‌های کم‌اهمیت آن را مهم و با عظمت نشان می‌دهند تا از قسمت‌های مهم و اصل تاریخ خود غافل بمانند.

۲-۴- تخریب و نفی هویت ملی:

پیوندهای ملی و بومی سبب پایداری جامعه و ایجاد هویت واحد می‌شوند. بی‌هویت جلوه دادن اقوام و یا ایجاد تفرقه‌های فرهنگی - زبانی، موجبات گسستگی پیوندهای اجتماعی را فراهم می‌آورد و هویت ملی و فرهنگی را خدشه‌دار می‌سازد. دشمنان سعی می‌کنند به روش‌های گوناگون این ویژگی‌ها را از هم متمایز و در مقابل یکدیگر قرار دهند. یکی از ترفندهای قدیمی مهاجمان در سده‌های اخیر ایجاد تفرقه‌های قومی، قبیله‌ای و مذهبی است. آنان با ایجاد و تقویت جریان‌های انحرافی و نیز حمایت از تشکل‌های وابسته در زمینه‌های اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی سعی در برهم زدن وحدت و یکپارچگی جامعه دارند.

۲-۵- تخریب الگوها و اسوه‌های خودی:

انسان‌ها و به‌ویژه جوانان برای تنظیم چگونگی حیات فردی و اجتماعی نیازمند الگوها هستند. الگوها هر چه بیشتر با فرهنگ خودی سازگار باشند، رفتار اجتماعی جامعه از همسویی و هماهنگی بیشتری برخوردار خواهد شد. مهاجمان فرهنگی با درک این نیاز، سعی در تخریب الگوهای مذهبی و ملی دارند و تلاش می‌کنند با استفاده از امکانات و ابزارهای تبلیغی، نظیر فیلم‌های تلویزیونی و سینمایی، برنامه‌های ماهواره‌ای، کتب و مجلات و نشریات و حتی تبلیغات تجاری و اقتصادی، الگوهای منطبق با فرهنگ خویش را بسازند و در بین گروه‌های مختلف جامعه رواج دهند. تاریخ جوامع اسلامی به‌ویژه جامعه شیعی ایران، مملو از شخصیت‌های علمی، اجتماعی و مبارزاتی است که هر یک به نوبه خود می‌توانند الگوهای سازنده‌ای برای جامعه باشند. الگوپذیری بعضی از جوانان از نوع و طرح لباس، آرایش مو، رفتارهای اجتماعی، لوازم مصرفی بیگانگان و غیره، نمونه‌ای از هجوم فرهنگی بیگانه است.

۲-۶- ترویج خط و زبان بیگانه:

خط و زبان، دو نمود از هویت ملی هر جامعه و عامل پیوند اجتماعی به شمار می‌روند. از طریق این دو وسیله ارتباطی، پیام‌ها مبادله می‌شوند و موارث فرهنگی از نسلی به نسل دیگر انتقال می‌یابند. خط و زبان فارسی که خود یکی از مفاخر ادب بشری است، طی قرون متمادی و بیش از هزار سال با فرهنگ اسلامی درآمیخته و هویت اسلامی - ایرانی یافته است. مهاجمان فرهنگی سعی در بی‌اعتبار کردن این میراث‌گران‌بها دارند و درصدد ترویج خط و زبان خویش هستند. از این رو تلاشی که در بعضی از کشورهای منطقه به‌منظور محو آثار فارسی از زبان‌های بومی صورت می‌گیرد، در همین زمینه است. حذف واژه‌های عربی و تزریق واژه‌های انگلیسی و فرانسوی به زبان فارسی در زمان گذشته را نباید اتفاقی تلقی کرد. متأسفانه کماکان عده‌ای سعی دارند با استفاده از واژه‌ها و اصطلاحات بیگانه در گفتگوها و مکتوبات، دانسته یا ندانسته این ترفند دشمن را رواج دهند. در کنار این خطر باید به این مسأله نیز وقوف داشت که در دنیای معاصر زبان انگلیسی یک زبان علمی است.

۲-۷- تحقیر استعدادها و توان مردم:

اگر مردم نیرو و استعدادهای خدادادی خود را بشناسند و باور کنند، دیگر دست نیاز به سوی بیگانه دراز نخواهند کرد. دشمنان برای اینکه این دست همیشه دراز بماند و این احساس نیاز تداوم یابد، توانایی‌ها و استعداد‌های مردم و به‌ویژه جوانان را تحقیر و در بسیاری موارد سرکوب می‌کنند.

۲-۸- تعارض علم و دین :

مهاجمان فرهنگی برای القای شبهات عقیدتی، بزرگنمایی مشکلات فکری، غافل نمودن از مبانی استدلالی و منطقی، ترویج سطحی‌نگری از یک‌سو و تحجرگرایی از سوی دیگر و در نتیجه آسیب‌پذیری عقیدتی و جز آن، در تلاش‌اند تا ارزش تعالیم و باورهای اسلامی را خدشه‌دار سازند و تعلیمات آن را در پاسخگویی به نیازهای فکری- فرهنگی جدید نسل جوان در عصر حاضر ناتوان جلوه دهند.

۲-۹- ناکارآمد نشان دادن دین:

یکی از شبهات عقیدتی، مطرح کردن مسأله «ناکارآمد بودن دین در امر حکومت است» که شبهه‌ای قدیمی و نشأت‌گرفته از تفکر جدایی دین از سیاست است. حال آن‌که در مکتب اسلام، دین و دولت، دنیا و آخرت همانند عقل و دین ملازم و قرین‌اند؛ ملازمتی که در تفکر غربی، انکار شده است. در اسلام، رهبری دینی و سیاسی در بسیاری از مقاطع و به‌ویژه در صدر اسلام، یکی بوده است. به‌خصوص که علاوه بر وظایف اساسی دولت اسلامی در خصوص تأمین نظم و آرامش و تنظیم روابط اجتماعی، فراهم آوردن مقدمات تعالی روحی و سعادت معنوی جامعه نیز بر عهده حکومت اسلامی نهاده شده است. اما سکولاریسم (اصطلاح سکولار به معنای روزگار و دنیاست و در اندیشه تمدن غربی به تفکری اطلاق می‌شود که مربوط به این دنیا بوده و بی‌ارتباط با مسائل دینی و اخروی باشد پس از آن که غرب با حاکمیت کلیسا به منازعه پرداخت و طبقه روشنفکران و علم‌گرایان جدید صحنه تفکر را در دست گرفتند، این طرز فکر که کلیسا باید خارج از صحنه فعالیت‌های اجتماعی قرار گیرد و در مسائل سیاسی و دولتی مداخله نکند، گسترش یافت. از آن پس «سکولاریسم» نام مکتبی شد که مذهب را از سیاست جدا می‌داند. این جدایی نه تنها جنبه‌های فردی، بلکه نظام قضایی، اجتماعی و تربیتی و سیاسی را نیز در برمی‌گیرد، به‌صورت ابزاری، ایده جدایی دین از سیاست، یا ناکارآمد بودن دین در امر حکومت را القا و تبلیغ می‌کند و غرب‌زدگان در کشورهای مسلمان و به‌ویژه ایران نیز، همین اندیشه را رواج داده‌اند.

۳- تحمیل فرهنگ:

بدیهی است مردمی که از فرهنگ خود دور شوند و یا از انتساب به فرهنگ و تمدن و تاریخ خود احساس حقارت کنند، در پذیرش و قبول هویت فرهنگی جدید آمادگی بسیار دارند؛ در این هنگام است که مهاجم فرهنگی، فرهنگ دلخواه خود را با وسایل گوناگون و به‌وسیله تبلیغات فراوان و ظاهری آراسته و فریبا در بین مردم می‌گستراند تا به تدریج، مردم با ارزش‌ها، معیارها و عقاید موردنظر او خو بگیرند و فرهنگ وارداتی در آن‌ها پدیدار شود؛ اهم روش‌ها و ابزارهایی که دشمن به این منظور از آن‌ها استفاده می‌کند، عبارتند از:

۳-۱- آموزش:

سرمدمداران تمدن و فرهنگ غرب، پس از آنکه حضور مستقیم و بی‌واسطه خویش را در سایر کشورها، به‌منظور گسترش نفوذ و سلطه اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، ممکن و مقدور ندیدند، سعی کردند نمایندگانی از بین خود ملت‌ها برگزینند و مسؤولیت فراهم آوردن زمینه سلطه‌پذیری را به آنان واگذار کنند که اکثر غرب‌گرایان خودباخته در جهان سوم عهده‌دار این وظیفه شدند. آنان که معمولاً پس از مسافرت به غرب و تحصیل و حشرونشر در آن دیار، مقهور پیشرفت و فن‌آوری برتر غرب می‌شدند، پس از بازگشت به کشور خویش به بلندگوی فرهنگ بیگانه تبدیل می‌گشتند. از طرف دیگر، در پی پذیرش باورهای علمی، به‌ویژه باور برتری دانش تجربی و همچنین اخذ

دانش تجربی از غرب، به علت ناسازگاری شیوه‌های تحصیل دانش جدید با شیوه‌های دستیابی به دانش قدیم، شیوه‌های تحصیل دانش قدیم موردانتقاد قرار گرفت و به دنبال آن الگوهای جدید مطرح و فراگیر شد. الگوهای یادشده، هم از نظر سازمانی و هم از نظر شیوه‌های آموزش، اشاعه یافت و کمک مؤثری به تحقق و شکل‌گیری پدیده تهاجم فرهنگی نمود.

۲-۳- تبلیغات:

اگر تبلیغات را مهم‌ترین سلاح نظام سلطه به‌منظور نفوذ فرهنگی در جوامع بدانیم، چندان مبالغه نکرده‌ایم. اهمیت تبلیغات را از حجم عظیم سرمایه‌گذاری‌هایی که در این زمینه شده است، می‌توان دریافت. امروز سلطه‌طلبان از آخرین پیشرفت‌های روان‌شناسی و پیشرفته‌ترین دستاوردهای صنعتی برای تبلیغات رنگارنگ خود سود می‌جویند. شبکه‌های ماهواره‌ای همچون تار عنکبوت، فضای پیرامون کره زمین را احاطه کرده‌اند. با تبلیغ، کاهی را کوه و کوهی را کاه و حق را ناحق و ناحق را حق جلوه می‌دهند. از سوی دیگر، پخش یک‌سویه گزارش‌های خبری از طریق خبرگزاری‌های خارجی و شبکه‌های رادیویی و تلویزیونی سراسری غربی، نمایش مداوم فیلم‌های سینمایی و مجموعه‌ها و کارتون‌های تلویزیونی آمریکایی، اروپایی و ژاپنی و نظایر آن‌ها، در انتقال نمادها و ارزش‌ها و شیوه‌های زندگی فریبنده جوامع سرمایه‌داری، نقش‌های اصلی را ایفا می‌کنند.

۳-۳- ارتباطات:

در قرن حاضر، چشمگیرترین پیشرفت‌های فن‌آوری در عرصه ارتباطات رخ داده است. به‌واسطه این پیشرفت‌ها افراد بشر به‌آسانی می‌توانند در کمترین زمان ممکن با یکدیگر ارتباط برقرار کنند و بر روی افکار و شکل زندگی یکدیگر تأثیر بگذارند و آن را دگرگون سازند. این ویژگی، رسانه‌های ارتباطی را ابزار دست مهاجمان فرهنگی قرار داده است، تا به‌واسطه آن بر ذهن و دل انسان‌ها تسلط پیدا کنند و تعیین کنند که انسان‌ها باید به چه فکر کنند یا به چه فکر نکنند، از چه واقع‌های مطلع شوند، چه بپوشند، چه بخورند و چگونه زندگی کنند. درحالی‌که مردم جهان سوم از وقایع پیرامون محل زندگی خود اطلاع ندارند، با نام‌های رؤسای جمهوری آمریکا و هنرپیشگان هالیوود و خوانندگان غربی به‌خوبی آشنا هستند. به‌واقع، مباران خبری و تبلیغی بدون وقفه با استفاده از دستاوردهای پیشرفته فن‌آوری ارتباطی، مانند ماهواره و ویدئو، بسیاری از مردم کشورهای غیرپیشرفته را از هویت خود بیگانه کرده و در ایمان و اعتقاد آن‌ها به فرهنگ بومی و سنت‌های خودی، خلل وارد ساخته است. از طریق دو دسته اطلاعات جاری و تاریخی در تصمیم‌گیری‌های ملی مداخله صورت می‌گیرد. این امر گاه حتی مسؤولان یک کشور را نیز به سمت تصمیم‌گیری‌هایی هدایت می‌کند که به نفع خود است و درعین‌حال مسؤول احساس آزادی و استقلال و کرامت انسانی نیز می‌نماید. مکان بارز آن رویکرد مسؤولین فرهنگی جامعه ما نسبت به موسیقی «پاپ» است.

۴-۳- انتشارات:

انبوه انتشارات گوناگونی که در صدها هزار نسخه چاپ و منتشر می‌شود، اهمیت و تأثیر آن را در شکل‌گیری فرهنگ عمومی مردم نشان می‌دهد. تأثیر تبلیغات غیرمکتوب یا شفاهی بر مخاطبان فوری است، ولی انتشارات بر خوانندگان، نفوذی دیرپا و ماندگار دارد و به همین لحاظ اهمیت بیشتری نیز دارد. در این روش می‌تواند مفاهیم موردنظر در قالب داستان‌های شیرین و جذاب درآید و با کیفیت مطلوب و عکس‌ها و طرح‌های زیبا و با تعدادی وسیع در اختیار علاقه‌مندان قرار گیرد. برای نمونه می‌توان به انتشار کتاب «آیات شیطانی» در طرح‌ها و اندازه‌های گوناگون و با زبان‌های متفاوت اشاره کرد. انواع برگه‌های تبلیغاتی که همراه کالاها وارد کشور می‌شوند، یکی دیگر از ابزارهای نفوذ و القای فرهنگ بیگانه است؛ اولین تأثیر منفی آن ورود تعداد زیادی واژه و اصطلاح بیگانه به زبان فارسی است. یعنی ورود کالاهای خارجی به خودی خود، حامل فرهنگ بیگانه است.

۳-۵- تحقیقات:

پژوهش‌هایی که کشورهای غربی درباره جوامع شرقی به‌ویژه جوامع اسلامی انجام می‌دهند، همواره به‌منظور کشف حقایق و خدمت به جهان اسلام نیست، بلکه بسیاری از این پژوهش‌ها برای شناخت نقاط قوت و ضعف این جوامع و یافتن راه‌های نفوذ و رخنه در آن‌هاست. از این‌روست که گاهی بودجه تحقیقاتی مستشرقان از طریق مراکز دفاعی و نظامی یا سیاسی پرداخت می‌شود، نه دانشگاه‌ها و مراکز علمی، بنابراین یکی از بهترین و مطمئن‌ترین راه‌های القای فرهنگ بیگانه، انتشار نتایج بعضی از این پژوهش‌ها توسط مهاجمان فرهنگی است. عوامل درونی سلطه‌پذیری فرهنگی یا پذیرش تهاجم فرهنگی تبادل و برخورد فرهنگی بین جوامع مختلف، امری طبیعی و اجتناب‌ناپذیر است. تنویر افکار و رشد فرهنگی جامعه، در پرتو تبادل فرهنگی با دیگران قابل حصول است. ولی اگر جامعه‌ای از درون تهی و آسیب‌پذیر شد، تبادل فرهنگی تبدیل به تهاجم فرهنگی می‌شود. ضعف و ناتوانی و آسیب‌پذیری در درون فرهنگ هر جامعه است که زمینه سلطه‌پذیری را فراهم می‌سازد. عوامل درونی سلطه‌پذیری اعم از فرهنگی و غیرفهرنگی را باید شناسایی و مرتفع کرد تا زمینه آسیب‌پذیری به حداقل برسد. به‌طور معمول خلأ فرهنگی و فکری زمینه مساعدی برای تهاجم فرهنگی است. اگر اندیشه اسلامی موجود و دستاوردهای فکری انقلاب اسلامی نتواند نیازهای فکری و فرهنگی افراد جامعه به‌ویژه نسل جوان و تحصیل‌کرده و تشنه حقیقت و انسانیت را پاسخ دهد، میدان برای هجوم فکری و تبلیغی غرب باز می‌شود.

عوامل درونی آسیب‌پذیری را می‌توان در سه حوزه کلان نظری و ساختاری و برنامه‌ریزی-اجرا دسته‌بندی کرد:

حوزه اول- آسیب‌پذیری‌های ناشی از مشکلات نظری

- ۱- آسیب‌پذیری در فهم و درک مسائل فرهنگی و هنری بین صاحب‌نظران غیر حکومتی و مسؤولان نظام که موجب تعارض در معیارها و ارزش‌های فرهنگی جامعه شده است؛
- ۲- عدم تعمیق بینش، دانش و تربیت دینی به‌عنوان مبانی فرهنگ و اندیشه ملی؛
- ۳- تعارض نظریه فقهی در مرجعیت با نظریه مرجعیت حاکم؛
- ۴- عدم تبیین دقیق و همه‌جانبه اندیشه‌های مختلف؛
- ۵- پاسخ ندادن استادان و صاحب‌نظران حوزه و دانشگاه و مراکز تحقیقاتی به نیازهای نظری و فکری جامعه؛
- ۶- عدم تبیین مبانی و سیاست‌های اصولی نظام در عرصه فرهنگ و هنر (ادبیات، فیلم، تئاتر، موسیقی، نقاشی و غیره)؛
- ۷- تفکر انفعالی جامعه علمی و فنی کشور در برابر غرب و تأثیرپذیری فرهنگی ناشی از آن؛
- ۸- وجود بنیان‌های فکری مبنی بر ناکارآمدی نظام حکومت مبتنی بر دین؛
- ۹- عدم شناخت دقیق و عمیق غرب در ایران و روی آوردن به سطوح ظاهری آن؛
- ۱۰- بی‌توجهی به گذشته تاریخی کشور در مسیر شناخت و برنامه‌ریزی حال و آینده؛
- ۱۱- عدم ارتباط نظام‌مند معرفتی بین حوزه و دانشگاه در جهت حل مشکلات فکری و بینشی و عقیدتی حوزه.

حوزه دوم- آسیب‌پذیری‌های ناشی از اشکالات یا ویژگی‌های ساختاری (فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی)

الف- فرهنگی

- ۱- فقدان الگوی فرهنگی در سطوح مختلف فرهنگی؛
- ۲- وجود ضعف‌های جدی در نظام تعلیم و تربیت؛
- ۳- یکسان‌پنداری عملکرد مدیران، روحانیون و اسوه‌های فکری با ارزش‌های دینی و دامن زدن به این باور در نگرش عمومی؛
- ۴- عدم وجود الگوی تبیینی برای تعمیق ارزش‌ها و باورهای دینی در جامعه.

ب- اجتماعی

- ۱- نارسایی در گستره عدالت اجتماعی؛
  - ۲- مطلق‌گرایی در تحقق و تأمین ایده آل‌ها و آرمان‌ها بدون توجه به واقعیات موجود؛
  - ۳- ناهمگونی نهادهای اجتماعی و تداخل در وظایف؛
  - ۴- فقدان پیوند مستحکم بین نهادهای اجتماعی و اقشار گوناگون مردم؛
  - ۵- جوان بودن جمعیت کشور.
- ج- اقتصادی
- ۱- نارسایی در گستره نظام اقتصادی مبتنی بر دین؛
  - ۲- عدم توجه به اقتصاد بومی و منطقه‌ای در فرآیند نوسازی اقتصادی؛
  - ۳- نارسایی در رویکرد اقتصاد فرهنگ و هنر کشور.
- د- سیاسی
- ۱- آمیختگی مصالح فرهنگی نظام با منافع گروه‌ها؛
  - ۲- تسلط بعضی خرده‌فرهنگ‌ها از طریق سیاسی بر فرهنگ ملی در تاریخ کشور؛
  - ۳- کم توجهی به نظرات مردم در تصمیم‌گیری‌های سیاسی؛
  - ۴- نقش تخریب متقابل جناح‌های سیاسی (گرایش‌های مختلف سیاسی در مجموعه طرفداران نظام) که نتیجه‌اش اجماع مرکب بر ناتوانی و ناکارآمدی و حتی فریبکاری نظام است؛
  - ۵- قطبی شدن فضای سیاسی کشور (قطب‌های افراطی) و تضعیف فضای اعتدال و عقلانیت و صمیمیت.
- حوزه سوم - آسیب‌پذیری‌های ناشی از اشکالات برنامه‌ریزی - اجرا**
- ۱- فقدان نظام ارزیابی عملکرد فرهنگی دستگاه‌ها و نهادهای رسمی و غیررسمی؛
  - ۲- عدم توجه به سیاست‌های مصوب فرهنگی نظام جمهوری اسلامی؛
  - ۳- کم توجهی به فرهنگ بر نظام برنامه‌ریزی کشور؛
  - ۴- عدم شناخت کافی از نیازهای فرهنگی جامعه؛
  - ۵- عدم توجه به نیازهای فرهنگی مناطق مختلف کشور در برنامه‌ریزی فرهنگی؛
  - ۶- توزیع نامناسب امکانات فرهنگی؛
  - ۷- کم توجهی به نیازهای طبیعی و جدید جامعه به‌ویژه طبقه جوان در برنامه‌ریزی‌های فرهنگی؛
  - ۸- تضعیف یا عدم توجه به نهادهای فرهنگی سنتی (مانند کانون‌ها و هیأت‌های مذهبی، فعالیت‌های محلی مذهبی) و عدم جایگزینی نهادهای جدید؛
  - ۹- وجود آثار نسبتاً عمیق سیاست‌های فرهنگی دوران گذشته و به‌ویژه دوران پهلوی؛
  - ۱۰- تغییرات مکرر در سیاست‌گذاری و جهت‌گیری‌های سازمانی؛
  - ۱۱- فرآیند جهانی‌شدن و عدم جلوگیری از آثار مضر آن در فرهنگ خودی سیاست‌های مقابله با تهاجم فرهنگی.

الف - سیاست‌های کلی

- ۱- مشخص کردن نقاط تهدید و مورد هجوم؛
- ۲- تعمیق شناخت و باور دینی؛
- ۳- اصلاح رفتار مدیران؛
- ۴- ترویج و گسترش معرفت و ارزش‌های اسلامی - ایرانی و انقلاب اسلامی و رسوخ در قلوب افراد؛
- ۵- ایجاد زمینه‌های مناسب برای شناسایی، هدایت استعدادها و حمایت از خلاقیت‌های انسانی و کوشش برای

- شکوفای شدن روحیه ابداع هنری و نوآوری در حوزه‌های مختلف؛
- ۶- تلاش هر چه بیشتر برای برقراری عدالت اجتماعی؛
- ۷- اهتمام به آراستگی سیمای جامعه به مظاهر اسلام و انقلاب اسلامی؛
- ۸- رعایت اصول و ارزش‌های اسلامی- ایرانی در برنامه‌ریزی‌های توسعه کشور؛
- ۹- ساماندهی و هماهنگ کردن فعالیت‌های فرهنگی نهادها و دستگاه‌های فرهنگی کشور؛
- ۱۰- تلاش در جهت قانونمندی بیشتر در فعالیت‌های فرهنگی و معنوی؛
- ۱۱- ایجاد زمینه‌های رشد کمی و کیفی آثار و خدمات فرهنگی و بهره‌گیری از فن‌آوری مناسب روز و پویاسازی و فعال کردن عناصر فرهنگ؛
- ۱۲- فراهم آوردن امکان استفاده بهینه از آثار و خدمات فرهنگی برای عموم مردم؛
- ۱۳- گزینش و اولویت‌بندی بخش‌های مورد تهاجم؛
- ۱۴- تحکیم وحدت و همبستگی ملی ضمن احترام به آداب‌ورسوم و فرهنگ‌های محلی؛
- ۱۵- اهتمام به اطلاع‌رسانی صحیح و بارور کردن اوقات فراغت جامعه از طریق رسانه‌ها؛
- ۱۶- احیا و حمایت از نهادهای فرهنگی مردمی؛
- ۱۷- توجه به بخش فرهنگ در نظام کلی برنامه‌ریزی توسعه کشور؛
- ۱۸- ارزیابی و بازشناسی مستمر سیاست‌ها، معیارها و ضوابط فعالیت‌های فرهنگی در بخش‌های مختلف؛
- ۱۹- اهتمام نسبت به معرفی شخصیت‌های تاریخی اسلام و ایران؛
- ۲۰- توجه به کارآمد بودن دین در امر حکومت و مبارزه با تفکر جدایی دین از سیاست؛
- ۲۱- افزایش شناخت و مطالعه دقیق در زبان، تاریخ، جغرافیا، آداب‌ورسوم اسلامی و ایرانی و آگاهی از روحیات و گرایش‌ها و باورهای مردم کشور برای برنامه‌ریزی فرهنگی مبتنی بر واقعیت‌ها؛
- ۲۲- توجه به اهمیت و نقش ابزارهای هنری و به‌کارگیری شیوه‌ها و بیان هنری در ترویج مفاهیم و معارف اسلامی، ایرانی و تعمیق و اصلاح فرهنگ عمومی؛
- ۲۳- ارائه الگوها و سرمشق‌های مناسب برای آحاد جامعه؛
- ۲۴- گسترش فرهنگ امر به معروف و نهی از منکر؛
- ۲۵- تکیه بر نیروهای مؤمن و متعهد آموزش‌دیده فرهنگی؛
- ۲۶- تفکیک نتایج عملکرد مدیران بخش‌های گوناگون از ارزش‌های دینی؛
- ۲۷- مشارکت و بسیج مردمی برای رسیدگی به مشکلات فرهنگی؛
- ۲۸- هماهنگی بین ارگان‌ها و نهادها برای جلوگیری از تأثیر منفی بعضی از برنامه‌ها و فعالیت‌های غیرفرهنگی مؤثر بر فرهنگ؛
- ۲۹- توسعه و گسترش زبان و ادبیات فارسی در کشور؛
- ۳۰- شناخت و بهره‌گیری از امکانات جهان اسلام و دنیای شرق برای تقویت خود و مقابله با تهاجم؛
- ۳۱- ایجاد توافق بر روی ابعاد فرهنگ اسلامی؛
- ۳۲- توجیه و اطلاع‌رسانی به شخصیت‌ها و گروه‌های مرجع نسبت به پیامدهای نامطلوب مواضع و رفتار آنان؛
- ۳۳- اولویت بخشیدن به اصل مهم پاسخگویی منطقی و با سعه‌صدر به پرسش‌ها و ابهامات، به‌جای تخطئه سیاسی یا ارزشی.

ب- راهبردهای اجرایی

۱- جوانان

- ۱-۱- آشنا ساختن جوانان به افکار و آرا و دیدگاه‌های حضرت امام خمینی (ره) و مبانی انقلاب اسلامی؛
- ۲-۱- تعمیق بینش نسل جوان در مواجهه علمی با فرهنگ‌ها و مظاهر تمدن و تبادل و اشاعه فرهنگی؛
- ۳-۱- تلاش در جهت آشنا ساختن جوانان با جنبه‌های مثبت فرهنگی اقوام و ملت‌ها و تمدن‌ها و وجوه اشتراک و افتراق آن با فرهنگ خودی؛
- ۴-۱- تشویق جوانان نسبت به امر اسلام‌شناسی و ایران‌شناسی در مراکز علمی و دانشگاهی و هدایت تلاش‌های آنان در حوزه فرهنگ و تمدن اسلامی؛
- ۵-۱- اهتمام نسبت به معرفی منابع اصیل فرهنگی اسلام و ایران به جوانان؛
- ۶-۱- نقد و بررسی، اصلاح، تصحیح و تنقیح متون و منابع و مآخذ علمی و فرهنگی اسلام و ایران جهت تسهیل امر استفاده علمی نسل جوان؛
- ۷-۱- نیازسنجی و بررسی تقاضاهای فرهنگی جوانان و پاسخگویی مناسب به آن از طریق ارائه الگوسازی مناسب؛
- ۸-۱- تقویت تفکر و تعقل و قدرت نقادی و انتخاب در عرصه تلاقی و تعارض افکار؛
- ۹-۱- فراهم آوردن امکان حضور فعال و مشارکت جوانان در برنامه‌ها و فعالیت‌های فرهنگی و اصلاح نگرش جامعه مبنی بر اعتماد و باور داشتن به توانایی‌ها و شایستگی‌های نسل جوان؛
- ۱۰-۱- نشاط‌آفرینی فرهنگی از طریق ایجاد و گسترش تسهیلات ورزشی و پرورش و تقویت روح و جسم؛
- ۱۱-۱- معرفی هنر اصیل و سازنده به جوانان؛
- ۱۲-۱- گسترش مراکز مشاوره و راهنمایی جوانان؛
- ۱۳-۱- فراهم ساختن شرایط و امکانات کافی برای مطالعه و تحقیق؛
- ۱۴-۱- ایجاد اشتغال برای جوانان؛
- ۱۵-۱- ایجاد شرایط لازم برای ازدواج جوانان.

۲- آموزش و پرورش

- ۱-۲- تأکید بر رسالت تربیتی- علمی مراکز آموزشی و تربیت همراه با آموزش و تقدم امور تربیتی در آموزش و پرورش؛
- ۲-۲- به‌کارگیری شیوه‌های آموزشی جدید مبتنی بر پرورش اندیشیدن درست، منطقی و آزاد و پاسخ منطقی به سؤالات و ابهامات و ایجاد روحیه پرسشگری؛
- ۳-۲- تقویت کتاب‌خوانی در مدارس؛
- ۴-۲- توجه به اصلاح مداوم کتاب‌های درسی و تکمیل آن‌ها بر اساس نیازهای آموزشی عصر حاضر؛
- ۵-۲- توجه به تربیت فردی و خانوادگی دانش‌آموزان؛
- ۶-۲- توجه و برنامه‌ریزی برای تربیت سیاسی- اجتماعی دانش‌آموزان؛
- ۷-۲- تقویت و اهتمام به آموزش مربیان پرورشی و معلمان؛
- ۸-۲- لزوم هماهنگی در فعالیت‌های تربیتی مدارس کشور؛
- ۹-۲- توجه به نهاد خانواده و ارتباط مستمر بین مدرسه و خانواده از طریق انجمن اولیا و مربیان؛
- ۱۰-۲- برنامه‌ریزی مناسب برای غنی‌سازی اوقات فراغت دانش‌آموزان و گسترش فعالیت‌های فوق‌برنامه مدارس؛
- ۱۱-۲- توجه به امر ورزش مدارس؛
- ۱۲-۲- تقویت مراکز مشاوره و راهنمایی دانش‌آموزان؛

۱۳-۲- تقویت تشکل‌های دانش‌آموزی در مدارس به‌ویژه تشکل‌های مذهبی.

۳- دانشگاه‌ها و نظام آموزش عالی

- ۱-۳- اهتمام در جهت نشر و معرفی اندیشه‌های امام خمینی (ره) و میانی نظام؛
- ۲-۳- تربیت نسل انقلابی و اسلامی که پیام انقلاب را درک و با حفظ و عمل به آن موجب ماندگاری و استمرار برکات انقلاب و درون‌زایی ارزش‌های انقلابی شود؛
- ۳-۳- اهتمام به تعاطی افکار و تبادل آرا با تمسک به روش‌های منطقی؛
- ۴-۳- توجه کافی به حل مسائل عصر با رجوع به معارف دینی و آرا و دیدگاه‌های حضرت امام خمینی (ره) و رهبر معظم انقلاب اسلامی؛
- ۵-۳- اهتمام به تأمین نیازهای فرهنگی و تقویت علمی اساتید؛
- ۶-۳- اهتمام به امر آموزش و پژوهش در علوم انسانی؛
- ۷-۳- ایجاد نظام برنامه‌ریزی، نظارت و ارزیابی فرهنگی و اجتماعی در دانشگاه‌ها؛
- ۸-۳- قانونمند کردن فعالیت‌های فرهنگی و پشتیبانی مادی و معنوی از فعالیت‌های قانونی در دانشگاه؛
- ۹-۳- گسترش زمینه‌های ارتباط دانشگاه‌ها با دستگاه‌ها و سازمان‌های فرهنگی؛
- ۱۰-۳- بهره‌گیری هر چه بیشتر از مشارکت دانشجویان و اساتید در تولید و اجرای برنامه‌های فرهنگی؛
- ۱۱-۳- حفظ و تعمیق پیوندهای اسلامی- ایرانی دانشجویان بورسیه شاغل به تحصیل با اندیشمندان ایرانی در خارج از کشور؛

۱۲-۳- گسترش زمینه‌های ارتباط دانشجویان غیرحضور و شبانه با نهادها و سازمان‌های فرهنگی دانشگاه.

۴- حوزه‌های علمیه

- ۱-۴- تبیین مبانی تفکر و نظام اجتماعی اسلامی در ابعاد اقتصادی، سیاسی، اخلاقی، فرهنگی و...؛
- ۲-۴- توجه بیشتر به مقتضیات و تحولات زمان و نقد و تنقیح دستاوردهای فرهنگی جوامع بشری و استفاده از نتایج قابل انطباق با اصول و ارزش‌های اسلامی؛
- ۳-۴- پاسخگویی به مسائل عصر و بهره‌گیری و توجه بیشتر به آرا و اندیشه‌های حضرت امام خمینی (ره) و رهبر معظم انقلاب اسلامی؛
- ۴-۴- تلاش در جهت ترویج فرهنگ فراگیر و ناب اسلامی و مقابله با خرافات، موهومات، جمود و تاجر فکری، مقدس‌مآبی و ظاهرگرایی؛
- ۵-۴- تنظیم نظام آموزشی حوزه و تقویت تحقیقاتی آن متناسب با نیازهای فرهنگی کشور، به‌ویژه نیازهای فرهنگی جوانان؛
- ۶-۴- تربیت نیروی انسانی متخصص متناسب با اهداف انقلاب و نظام جمهوری اسلامی؛
- ۷-۴- توجه بیشتر به وحدت حوزه و دانشگاه و راهکارهای عملی آن؛
- ۸-۴- اهتمام به جذب هر چه بیشتر نخبگان فکری به حوزه‌های علمیه؛
- ۹-۴- برنامه‌ریزی برای ارتباط مستقیم و گسترده با تمامی اقشار مردم در جامعه ایران؛
- ۱۰-۴- توجه بیشتر به روش‌های کارآمد و نوین تبلیغ و ارشاد توسط حوزه‌های علمیه؛
- ۱۱-۴- تبیین مبانی نظری مسائل فرهنگی و هنری (ادبیات، فیلم، تئاتر، موسیقی و...) متناسب با مقتضیات روز؛
- ۱۲-۴- تلاش برای هماهنگی بیشتر بین مراجع دینی و رهبری مذهبی - سیاسی؛
- ۱۳-۴- آینده‌نگری و جلو بودن از زمان در نظریه‌پردازی و تبیین آرای اسلامی؛
- ۱۴-۴- پرهیز از سوق دادن فعالیت دینی و فرهنگی روحانیت به نهادهای رسمی و دولتی و اتکا هر چه بیشتر

- به فرهنگ‌سازی خودجوش در روابط متقابل روحانیت با مردم؛
- ۴-۱۵- ترویج فرهنگ قرآن، نهج‌البلاغه و فرهنگ معاد در میان اقشار جامعه جهت سالم‌سازی اخلاق اجتماعی؛
- ۴-۱۶- بهره‌گیری از هنر مشروع و مؤثر در تبلیغ دینی؛
- ۴-۱۷- صیانت از روش‌های سنتی تبلیغ همراه با بازسازی آن؛
- ۴-۱۸- آسیب‌شناسی تبلیغ دینی؛
- ۴-۱۹- توجه به نیازهای متنوع و متکثر انسان و جامع‌نگری در آن و نگاه متوازن و متعادل؛
- ۴-۲۰- توجه به علم کلام و مسائل نوین آن؛
- ۴-۲۱- توجه به علوم انسانی با نگاه اسلامی؛
- ۴-۲۲- ایجاد نظام ارزیابی و سنجش در تبلیغ و آثار آن؛
- ۴-۲۳- مشخص نمودن آسیب‌های فرهنگی ناشی از نادیده گرفتن مبانی دینی و آسیب‌های ناشی از عدم توجه به واقعیات اجتماعی؛

- ۴-۲۴- نگاه متعادل و متوازن به مراسم جشن و عزاداری مذهبی؛
- ۴-۲۵- تکیه بر مردم و خودجوشی آنان در تبلیغ؛
- ۴-۲۶- برخورداری از موضع فعال و نه منفعل در تبلیغ دین در سطوح گوناگون.

۵- مساجد

- ۵-۱- توجه به مساجد و ساماندهی امور آن به‌عنوان مراکز نشر و گسترش فرهنگ اسلامی؛
- ۵-۲- توجه به به‌سازی فیزیکی مساجد و زیباسازی آن؛
- ۵-۳- تربیت امام جماعت عالم و آشنا به مسائل روز و جوان‌گرا؛
- ۵-۴- استفاده از فضای مساجد برای مطالعه کتب دینی و علمی و فکری و تبادل فکری و تبادل آرا؛
- ۵-۵- دعوت از متفکران دانشگاهی برای سخنرانی در مساجد؛
- ۵-۶- همکاری در فعالیت‌های کمک‌آموزشی و تربیتی و تفریحی؛
- ۵-۷- ایجاد فضای سبز مثلاً پارک در کنار مساجد؛
- ۵-۸- ایجاد مراکز مطالعه روزنامه و مجلات در کنار مساجد و فعال نمودن کتابخانه‌های مساجد؛
- ۵-۹- ایجاد زمینه همکاری بین نهادهای مردمی و مساجد؛
- ۵-۱۰- تقویت کانون‌های فرهنگی و هنری مساجد؛
- ۵-۱۱- ترسیم جایگاه مساجد در نظام کشور و تعیین ساختار مناسب برای آن؛
- ۵-۱۲- ایجاد ارتباط بین مسجد و مدرسه در هر محل؛
- ۵-۱۳- ترمیم، اصلاح و آموزش خادمین مسجد، هیأت امناء و عوامل دیگر.

ج- دستگاه‌های تبلیغی و رسانه‌های گروهی

۱- برنامه‌های فرهنگی و هنری؛

- ۱-۱- توجه نهادها و رسانه‌های گروهی به تولید مؤثر فرهنگی؛
- ۱-۲- ترویج مفاهیم و معارف اسلامی و رعایت حد اعتدال در تبلیغ؛
- ۱-۳- تقویت روحیه تقوا و اخلاق اسلامی؛
- ۱-۴- الگوسازی مناسب و توجه به سیره پیامبر (ص) و ائمه اطهار (ع)؛
- ۱-۵- توجه به تاریخ اسلام و معرفی اصحاب و یاران پیامبر گرامی و ائمه اطهار (ع)؛
- ۱-۶- یادآوری حماسه ایثار شهدا، جانبازان و آزادگان در دوران انقلاب و دفاع مقدس؛

- ۷-۱- حفظ روحیه و شور انقلابی مردم؛
- ۸-۱- هماهنگی در تبلیغ و فعالیت‌های رسانه‌ای؛
- ۹-۱- به‌کارگیری قالب‌های متنوع هنری برای عرضه مفاهیم فرهنگ اسلامی؛
- ۱۰-۱- جمع‌آوری دقیق‌ترین و آخرین اطلاعات مربوط به فعالیت‌های فرهنگی و اطلاعاتی و ارتباطی در سطح جهانی و استفاده از آن‌ها در برنامه‌ریزی و فعالیت تبلیغاتی کشوری و بین‌المللی؛
- ۱۱-۱- نیازسنجی مخاطبان و توزیع متناسب برنامه‌ها؛
- ۱۲-۱- تربیت نیروی انسانی دست‌اندرکار در عرصه‌های فرهنگی متناسب با اهداف فرهنگی نظام به‌ویژه در بخش‌های تصمیم‌گیری و ارزیابی و نظارت مستمر بر فعالیت آن‌ها؛
- ۱۳-۱- بهینه‌سازی و روزآمد کردن روش‌های سنتی تبلیغ در عین حال استفاده از روش‌های نوین؛
- ۱۴-۱- فعال‌تر شدن تبلیغات اسلامی در نمادهای محلی فرهنگی؛
- ۱۵-۱- گسترش کیفی فعالیت تبلیغات اسلامی؛
- ۱۶-۱- گسترش فعالیت‌های کارشناسی تبلیغات اسلامی؛
- ۱۷-۱- کمک به نهادهای مردمی برای فعال شدن روزمره در مسائل فرهنگی و فکری؛
- ۱۸-۱- گسترش اردوهای مذهبی- تفریحی در سراسر کشور خصوصاً روستاها؛
- ۱۹-۱- استفاده کامل از فضاها و فرهنگ- مذهبی مانند حسینیه‌ها برای ایجاد تحرک جغرافیایی - فرهنگی؛
- ۲۰-۱- تقویت مراکز فرهنگی و هنری و کمک به افزایش تولیدات این مراکز؛
- ۲۱-۱- تشکیل و تقویت و تجهیز مراکز اطلاع‌رسانی و حمایت و هدایت صحیح این مراکز؛
- ۲۲-۱- تقویت مراکز پژوهشی فرهنگی؛
- ۲۳-۱- تشویق مردم به مشارکت و هدایت انگیزه‌های آنان در جهت فعالیت در امور فرهنگی و هنری.
- ۲- مطبوعات**
- ۱-۲- کمک به ایجاد تفاهم ملی در جهت توسعه فکری و فرهنگی از طریق تعاطی افکار و تبادل آرا و تمسک به روش‌های منطقی؛
- ۲-۲- کمک به ایجاد ثبات برای توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و جلوگیری از غرب‌زدگی و التقاط؛
- ۳-۲- گسترش فرهنگ نقد و گفتگو با توجه به ارزش‌های معنوی، مبانی و مواضع اصولی؛
- ۴-۲- صیانت خودجوش و درون‌زا از ارزش‌های دینی و انقلابی به‌وسیله مطبوعات؛
- ۵-۲- روشن کردن گسل‌های اجتماعی و فرهنگی در چارچوب قوانین؛
- ۶-۲- نزدیک کردن نظریه‌های موجود در جامعه با طرح علمی و کارشناسی این نظریات و نقد صحیح؛
- ۷-۲- سعی در تقریب ذهنی داخل کشور و خارج از آن به‌وسیله برجسته کردن ساختارهای اقتصادی و ساختارهای فرهنگی با احترام به ارزش‌های ملی و فرهنگی اسلامی؛
- ۸-۲- فراهم آوردن امکان گفتگوهای کارشناسی برای رسیدن به راهبردهای فرهنگی در جهت اهداف ملی بدون پرده‌داری، حرمت‌شکنی، قانون‌شکنی و جوسازی؛
- ۹-۲- بررسی مشکلات اجتماعی برای یافتن راه‌حل‌های عمومی؛
- ۱۰-۲- بررسی راه‌های جلوگیری از نفوذ سیاسی، فرهنگی و اجتماعی دشمنان برای حفظ استقلال کشور؛
- ۱۱-۲- توسعه و تقویت خبرگزاری داخلی؛
- ۱۲-۲- ارتقای کمی و کیفی با دستیابی به شیوه‌های مطلوب و جامع در انتشار اخبار و مطالب؛
- ۱۳-۲- جلوگیری از عوام‌زدگی و عوام‌فریبی و تکیه بر باورها، عادات و شیوه‌های درست.

۳- صدا و سیما

- ۱-۳- تلاش در جهت تبیین و تعمیق بخشیدن ایمان مذهبی مخاطبان با بهره‌گیری از بهترین ابزارهای هنری در کلیه برنامه‌های صداوسیما؛
  - ۲-۳- ارائه الگوهای مناسب برای اقشار مختلف مخاطبان به‌ویژه کودکان و نوجوانان و جوانان در برنامه‌های مختلف با شیوه‌های مستقیم و غیرمستقیم؛
  - ۳-۳- فراهم‌سازی زمینه‌های ارتقای آگاهی مخاطبان (بینش و دانش) در زمینه‌های مختلف علوم و فرهنگ، به‌ویژه دین در کلیه برنامه‌ها با جهت‌گیری مناسب و منطقی؛
  - ۴-۳- ارتقا بخشیدن کیفیت محتوایی کلیه برنامه‌های صداوسیما با ارتباط جدی و عمیق‌تر و مستمر با اساتید حوزه و دانشگاه؛
  - ۵-۳- به‌کارگیری ابزارهای نوین و فن‌آوری جدید در تهیه کلیه برنامه‌های صداوسیما برای ارتقای کیفیت تصویری برنامه‌ها؛
  - ۶-۳- توجه جدی جهت عملی نمودن فرمایشات و رهنمودهای حضرت امام خمینی(ره) و مقام معظم رهبری پیرامون صدا و سیما؛
  - ۷-۳- بهره‌گیری از تولیدات داخلی و در صورت لزوم برنامه‌های خارجی تلویزیونی با توجه به ارزش‌های اسلامی و عدم مغایرت آن‌ها با دین‌داری، کفرستیزی، ساده‌زیستی و اخلاق اسلامی؛
  - ۸-۳- افزایش پوشش جمعیتی و جغرافیایی صدا و تصویر؛
  - ۹-۳- تقویت مراکز خبری با بهره‌گیری از دانش فنی جدید و انتخاب شیوه‌های مؤثر و متنوع تبلیغاتی؛
  - ۱۰-۳- بهره‌گیری از نظریات و تجربیات مسئولان، اساتید و کارشناسان امور فرهنگی و هنری و ارتباط جمعی؛
  - ۱۱-۳- ایجاد زمینه‌های مناسب برای بهره‌گیری مطلوب و متعادل فرهنگی و هنری از اوقات فراغت و تفریح؛
  - ۱۲-۳- تقویت ارتباط مناسب و مکمل بخش فرهنگ با مردم؛
  - ۱۳-۳- هماهنگی در تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی فرهنگی با بخش‌های فرهنگی.
- سیاست‌های فوق در جلسات ۴۴۴ مورخ ۷۸/۴/۱، ۴۴۵، مورخ ۷۸/۴/۱۵، ۴۴۷ مورخ ۷۸/۵/۱۲، ۴۵۰ مورخ ۷۸/۷/۲۰، ۴۵۱ مورخ ۷۸/۸/۴، ۴۵۲ مورخ ۷۸/۸/۱۸، ۴۵۳ مورخ ۷۸/۹/۱۶، ۴۵۵ مورخ ۷۸/۱۰/۱۴ و ۴۵۹ مورخ ۷۸/۱۲/۲۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب نهایی رسید.

ساماندهی مدیریت فرهنگی کشور

مصوب جلسه ۶۳ مورخ ۳ خرداد ۱۳۷۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

- شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۴۶۳ مورخ ۷۹/۳/۳ بنا به پیشنهاد شماره ۱۱/۵۳۳۳۴ مورخ ۷۸/۹/۲۲ سازمان امور اداری و استخدامی کشور، برای ساماندهی مدیریت فرهنگی کشور تصویب کرد:
- ماده ۱-** شورای عالی انقلاب فرهنگی در چارچوب سیاست‌های کلی مصوب مقام معظم رهبری مسؤلیت سیاست‌گذاری و هدایت مدیریت فرهنگی کشور و نظارت بر آن در جهت انطباق برنامه‌ها و سیاست‌های اجرایی با سیاست‌های فرهنگی کشور را بر عهده دارد.
  - ماده ۲-** شورای عالی انقلاب فرهنگی سیاست‌های لازم را در مورد ساختار فرهنگی کشور تدوین و جهت اجرا به شورای عالی اداری ابلاغ خواهد نمود.

آیین نامه نحوه نظارت بر علائم، نشانه‌ها و تصاویر روی البسه و لوازم التحریر و کالاهای مشابه

مصوب جلسه ۴۷۴ مورخ ۱۱ بهمن ۱۳۷۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۴۷۴ مورخ ۷۹/۱۱/۱۱ بنا به پیشنهاد شورای فرهنگ عمومی (نامه شماره ۳۹۱۱/الف مورخ ۷۹/۱۰/۱۹) آیین نامه نحوه نظارت بر علائم، نشانه‌ها و تصاویر روی البسه و لوازم التحریر و کالاهای مشابه را به شرح ذیل تصویب کرد:

ماده ۱- الف- جلوگیری از به کار گرفتن علائم، نشانه‌ها و تصاویری که با فرهنگ اسلامی- ایرانی در تعارض است و بر فرهنگ عمومی تأثیر منفی دارد.

ب- حفظ نمونه علامت و تصاویری که به صورت‌های مختلف انتشار می‌یابد و در معرض فروش و استفاده عموم قرار می‌گیرد و یا از طریق جراید و رسانه‌ها تبلیغ می‌شود.

ج- تعیین مشخصات هرگونه طرح و تصویر قابل انتشار.

د- حفظ حقوق طراحان گرافیک و نقاشان با توجه به قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان.

ه- تشویق به استفاده از نقوش ملهم از هنر ایرانی و اسلامی در کالاها.

ماده ۲- طرح‌ها و نقوش اعم از نمادها، خطوط و تصاویر و یا طرح‌های ترکیبی باید مروج هنر و ارزش‌های اسلامی و ملی و ترغیب نوآوری باشد، استفاده از طرح‌ها و نقوش و تصاویر روی البسه و لوازم التحریر و کالاهای مشابه دیگر که مغایر با ضوابط این آیین نامه نباشد، بلامانع است.

ماده ۳- طرح و نقشی که آشکار و غیر آشکار دارای نکات و پیام‌هایی نظیر موارد زیر باشد ممنوع است:

الف- اهانت به ادیان رسمی کشور و کتب آسمانی و مقدسات مذهبی؛

ب- تبلیغ هرگونه مرام، مسلک و فرقه‌ای که به موجب قوانین کشور غیرقانونی می‌باشد و یا به صورت جریان‌های فکری منحرف مطرح باشد؛

ج- تصاویر، کلمات و موضوعات مغایر با فرهنگ عمومی جامعه اسلامی ایران؛

د- نقوش و تصاویر مغایر با اصول فرهنگ عمومی و بومی یا فرهنگ اسلامی- ایرانی؛

ماده ۴- تولیدکنندگان و واردکنندگان کالاهای مصرفی فوق‌الذکر ملزم به رعایت ضوابط و معیارهای مصوب شورای نظارت بر علائم و نشانه‌ها و تصاویر روی البسه و... هستند.

ماده ۵- صدور مجوز برای کانون‌های مشاوره هنری به منظور ارائه مشاوره به تولیدکنندگان و نظارت بر کار این کانون‌ها به عهده معاونت امور هنری است.

ماده ۶- شورای نظارت بر علائم، نشانه‌ها و تصاویر روی البسه و... در معاونت امور هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تشکیل و اعضای آن به شرح ذیل است:

الف- معاون امور هنری (رییس شورا)؛

ب- مدیرکل مرکز هنرهای تجسمی؛

ج- نماینده سازمان میراث فرهنگی؛

د- نماینده انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛

ه- نماینده وزارت اطلاعات؛

و- دو نفر از کارشناسان برجسته هنرهای تجسمی به پیشنهاد معاون امور هنری و تصویب شورای فرهنگ عمومی؛

ز- یک نفر صاحب‌نظر در مسائل فرهنگی، تاریخی و دینی از سازمان تبلیغات اسلامی و با تصویب شورای فرهنگ عمومی؛

ح- یک نفر صاحب‌نظر در مسائل تربیتی از وزارت آموزش و پرورش با تصویب شورای فرهنگ عمومی؛

ط- کارشناس حقوقی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به پیشنهاد معاونت حقوقی؛

ی- نماینده وزارت بازرگانی.

تبصره ۱- معاونت امور هنری می‌تواند دبیرخانه‌های مشورتی در استان‌هایی که توانایی انجام این کار را دارند تشکیل دهد. همچنین تعیین میزان و نحوه مشارکت استان‌ها در چارچوب نظارتی، به عهده معاونت امور هنری است.

تبصره ۲- تصمیمات شورای نظارت با تأیید اکثریت اعضا معتبر خواهد بود.

ماده ۷- دبیرخانه شورا موظف به ثبت و حمایت نقوش به کار گرفته در کالاست. همچنین طبق قانون باید از حقوق مؤلفان و مصنفان حمایت شود.

ماده ۸- شورا می‌تواند در صورت لزوم از متخصصین و مطلعین امر برای شرکت در جلسات شورا دعوت به عمل آورد. ضرورت امر و انتخاب فرد موردنظر، با تأیید رییس شورا خواهد بود.

ماده ۹- شورای نظارت دبیرخانه‌ای خواهد داشت که وظایف آن فراهم آوردن مقدمات تشکیل جلسات و پی‌گیری مصوبات و نظارت بر نحوه اجرای مصوبات است.

ماده ۱۰- شورا برای پیگیری امور و جرائم و تخلفات، یک واحد حقوقی به‌عنوان مدعی در دبیرخانه تشکیل می‌دهد.

ماده ۱۱- رسانه‌های گروهی بالأخص صدا و سیما و مطبوعات موظفند نسبت به تبلیغ و ترویج نقوش ملهم از هنر ایرانی-اسلامی تلاش کنند.

ماده ۱۲- دستورالعمل‌های اجرایی و حدود اختیارات شورای نظارت در چارچوب این آیین‌نامه توسط معاونت امور هنری تهیه و در اختیار شورای فرهنگ عمومی برای تصویب قرار می‌گیرد.

آیین‌نامه فوق در ۱۲ ماده و ۳ تبصره در جلسه ۴۷۴ مورخ ۷۹/۱۱/۱۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

تأسیس مرکزی برای دریافت گزارش عملکرد دستگاه‌های مشمول اصل ۵۰ اصول

سیاست فرهنگی کشور

مصوب جلسه ۴۷۵ مورخ ۲۵ بهمن ۱۳۷۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۴۷۵ مورخ ۷۹/۱۱/۲۵ برای اجرای اصول سیاست فرهنگی کشور (ابلاغیه شماره ۲۰۱۴/دش مورخ ۷۱/۶/۲) تصویب کرد:

برای دریافت گزارش عملکرد دستگاه‌های مشمول اصل ۵۰ اصول سیاست فرهنگی کشور تشکیلات منسجمی زیر نظر دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی تأسیس شود؛ مرکز مذکور موظف است برنامه‌ها و شیوه‌های اجرایی تحقق اهداف و وظایف خود را تهیه و برای تصویب به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه نماید. همچنین مراکز و دستگاه‌های مشمول بند «ج» اصل ۵۰ اصول سیاست فرهنگی کشور هر شش ماه یک‌بار گزارش عملکرد خود را در اجرای سیاست‌های فرهنگی به دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه کنند.

آیین نامه شورای هماهنگی و برنامه ریزی آموزشی و بازآموزی مدیران فرهنگی

مصوب جلسه ۵۵۴ مورخ ۶ بهمن ۱۳۸۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۵۴ مورخ ۸۳/۱۱/۶ آیین نامه شورای هماهنگی و برنامه ریزی آموزشی و بازآموزی مدیران فرهنگی را به این شرح تصویب کرد:

مقدمه

آموزش مدیران فرهنگی و روزآمد کردن دانش مدیران فرهنگی یکی از ضرورت های حوزه فرهنگی کشور است. برای تثبیت این ضرورت که نوعی امتیاز محسوب می شود، لازم است کلیه دستگاه ها و نهادهای فرهنگی بر اساس ضوابط خاصی تشخیص دهند که مدیران فرهنگی آن ها نیاز به «آموزش همراه با پژوهش» دارند. بروز پدیده های متعدد و نوظهور فرهنگی لزوم آموزش مداوم مدیران فرهنگی را در شرایط فعلی دوچندان می نماید. از سوی دیگر یکی از روش های اساسی بهره برداری از نتایج پژوهش ها و مطالعات فرهنگی آموزش کاربردی آن به مدیران فرهنگی به همراه تشویق به امر پژوهش و تحقیق است و صرف داشتن علاقه به فعالیت های فرهنگی بدون داشتن مهارت های علمی و تخصصی مدیریت فرهنگی کافی نمی باشد. لذا بدین منظور «شورای هماهنگی و برنامه ریزی آموزشی و بازآموزی مدیران فرهنگی» که از این پس در این آیین نامه به اختصار «شورا» نامیده می شود، تشکیل می گردد.

- ماده ۱- شورا متشکل از معاونین یا مدیران ارشد دستگاه ها و نهادهای موضوع ماده ۴ این آیین نامه می باشد.
- ماده ۲- هدف کلی شورا عبارت است از: به روز نمودن دانش و اطلاعات مدیران فرهنگی برای مواجهه صحیح با جریانات و مسائل فرهنگی داخل و خارج کشور.
- ماده ۳- وظایف شورا عبارت است از:
- ۱- مطالعات و بررسی های لازم نسبت به تهیه و تصویب برنامه جامع آموزش و بازآموزی مدیران فرهنگی کشور؛
  - ۲- تنظیم چارچوب و محورهای آموزش ضمن خدمت مدیران فرهنگی.
- ماده ۴- اعضای شورا عبارتند از:
- الف- نماینده سازمان مدیریت و برنامه ریزی؛
  - ب- نماینده وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی؛
  - ج- نماینده وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛
  - د- نماینده سازمان تبلیغات اسلامی؛
  - ه- نماینده جهاد دانشگاهی؛
  - و- نماینده حوزه علمیه؛
  - ز- نماینده وزارت آموزش و پرورش؛
  - ح- نماینده سازمان صدا و سیما؛
  - ط- نماینده شورای فرهنگی و اجتماعی زنان؛
  - ی- دانشگاه آزاد اسلامی؛
  - ک- نماینده مرکز رسیدگی به امور مساجد؛
  - ل- نماینده دفتر امور مشارکت زنان؛
  - ع- سه نفر از اعضای هیأت علمی دانشگاه ها با گرایش مدیریت و مطالعات فرهنگی به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه ریزی و تصویب شورای هماهنگی و برنامه ریزی.
- تبصره- آیین نامه داخلی شورا، توسط شورا به تصویب خواهد رسید.

ماده ۵- کلیه دستگاه‌ها موظف هستند دوره‌های آموزشی موردنیاز خود را در زمینه مدیریت و مطالعات فرهنگی به شورا پیشنهاد دهند تا پس از بررسی و تصویب نهایی در این شورا به اجرا درآید.

ماده ۶- به‌منظور لزوم تناسب میان سطح‌بندی آموزش مدیران فرهنگی و نحوه رده‌بندی مدیران فرهنگی در رده‌های مدیران ارشد، میانی و پایه از یک‌سو و رده‌بندی مرکز آموزش مدیریت دولتی برای مدیران سایر نهادها و دستگاه‌ها از سوی دیگر، رده مدیران هر یک از نهادهای فرهنگی توسط شورا تعیین می‌شود.

ماده ۷- نظام تخصیص امتیاز بازآموزی و اعطای گواهینامه در مقاطع خاص باید متناسب و هماهنگ با نظام امتیازدهی مرکز آموزش مدیریت دولتی طراحی شود و کسب میزان مشخصی از امتیاز یا اخذ گواهینامه مربوط به‌عنوان شرط لازم برای احراز پست مدیریت فرهنگی در سطوح مختلف تلقی شود.

تبصره- تهیه آیین‌نامه مربوطه به عهده شورا می‌باشد.

ماده ۸- محورهای کلی آموزش مدیران فرهنگی عبارتند از:

الف- مدیریت فرهنگی عمومی:

در این بخش موضوعات مشترک در کلیه زمینه‌های فرهنگی از قبیل برنامه‌ریزی فرهنگی، ساختار فرهنگی، ارزیابی فرهنگی، مخاطب‌شناسی، مشارکت فرهنگی، اقتصاد فرهنگی، صنعت فرهنگی، مدیریت تفاوت‌های فرهنگی، سیاست‌های فرهنگی، آموزش فرهنگی و نظایر آن به مدیران فرهنگی آموزش داده می‌شود.

تبصره- تصویب نهایی موضوعات موردنیاز برای آموزش در این بخش به عهده شورا خواهد بود.

ب- مدیریت فرهنگی تخصصی: در این بخش آموزش‌ها به‌صورت تخصصی و بر اساس رشته فعالیت هر یک از مدیران فرهنگی در محورهایی از قبیل مدیریت فرهنگی در مراکز آموزشی، مدیریت امور دینی، مدیریت پژوهش فرهنگی، مدیریت هنری، مدیریت امور مطبوعات و رسانه‌ها، مدیریت اطلاع‌رسانی، مدیریت بین‌المللی فرهنگ، مدیریت مؤسسات فرهنگی خصوصی، مدیریت امور میراث فرهنگی و نظایر آن صورت می‌پذیرد.

تبصره- تصویب نهایی محورهای آموزش این بخش بر اساس اعلام نیاز نهادهای فرهنگی بر عهده شورا خواهد بود.

ماده ۹- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی موظف است نسبت به اجرای برنامه‌ها و دوره‌های آموزشی مصوب شورا با استفاده از شیوه‌های جدید از قبیل آموزش مجازی، کلینیک تخصصی مدیریت فرهنگی، تله کنفرانس‌ها، پایگاه اطلاع‌رسانی آموزش مدیران فرهنگی، بانک اطلاعاتی تجارب مدیران فرهنگی، تورهای آموزشی و... اقدام نماید.

ماده ۱۰- محل تشکیل شورا در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی می‌باشد. این آیین‌نامه در یک مقدمه و ۱۰ ماده و ۴ تبصره در جلسه ۵۵۴ مورخ ۸۳/۱۱/۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

راهبردهای گسترش فرهنگ عفاف

مصوب جلسه ۵۶۶ مورخ ۴ مرداد ۱۳۸۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۶۶ مورخ ۸۴/۵/۴ در چارچوب اصول و مبانی روش‌های اجرایی گسترش فرهنگ عفاف (مصوب جلسه ۴۱۳ مورخ ۷۶/۱۱/۱۴) راهبردهای گسترش فرهنگ عفاف را به شرح ذیل تصویب نمود:

- ۱- توسعه فرهنگ کنکاش و تفکر در مفاهیم دینی توسط جوانان به‌منظور پذیرش درونی و قلبی و عمل به آن‌ها؛
- ۲- تبیین دائمی جایگاه والا و پر اعتبار زن در اسلام و مقایسه آن با سایر مکاتب به‌منظور احساس برتری شخصیت زن مسلمان نسبت به زنان سایر مکاتب و پرهیز از روی آوردن به جاذبه‌ها و شخصیت‌های کاذب؛
- ۳- تقویت بنیه اعتقادی، اخلاقی و اصول و مبانی تربیت برای والدین، خصوصاً مادران نسبت به امر عفاف و

- حجاب و ایجاد حساسیت در آن‌ها نسبت به آسیب‌های ناشی از عدم رعایت آن برای خود، خانواده و فرزندان؛
- ۴- اتخاذ تدابیر مناسب جهت جذب، تربیت و به کارگیری نیروی انسانی شایسته نظیر مدیران، معلمان و اساتید معتقد و عامل به رعایت حجاب و عفاف در کلیه مراکز اداری و آموزشی؛
- ۵- تبیین آموزه‌های دینی در خصوص ضرورت رعایت اصول حیا و عفت متناسب با قابلیت‌ها و ویژگی‌های زنان و مردان و ایجاد تعادل در روابط اجتماعی آن‌ها؛
- ۶- احیا و ترویج سنت حسنه امر به معروف و نهی از منکر؛
- ۷- ارتقای سطح آگاهی جوانان در خصوص ارتباطات صحیح انسانی و اخلاقی بین آن‌ها و حفظ حدود عفاف و حجاب در جامعه و خانواده؛
- ۸- تبیین فلسفه و پیامدهای مثبت فرهنگی اجتماعی، روانی و اخلاقی عفاف و حجاب در عرصه‌های مختلف زندگی و اثرات منفی عدم رعایت آن در سست کردن بنیان‌های اخلاقی خانواده و جامعه؛
- ۹- تبیین دیدگاه اسلام در خصوص عفاف، پوشش، حجاب و ضرورت بیان، فلسفه، احکام و دستاوردهای مثبت رعایت آن در جامعه متناسب با شرایط سنی جوانان و نوجوانان با شیوه‌های جذاب؛
- ۱۰- توجه دادن به رعایت و نیز باور پوشش نه به‌عنوان یک اجبار اجتماعی بلکه به‌عنوان یک ارزش انسانی، دینی و معنوی و یک باور قلبی جهت مصونیت از زشتی‌ها و آسیب‌های اجتماع؛
- ۱۱- افزایش آگاهی والدین نسبت به رعایت حجاب و عفاف خصوصاً در خانواده و نقش الگویی آنان در این امر؛
- ۱۲- اهتمام جدی نهاد خانواده نسبت به تأمین نیازهای عاطفی و شخصیتی فرزندان به‌ویژه دختران و تأثیر آن در شکل‌گیری هویت دینی و اجتماعی آن‌ها؛
- ۱۳- تبیین نقش عفاف و حجاب در تقویت هویت ملی و فرهنگی جوانان و تأثیر آن بر استقلال فرهنگی و سیاسی کشور؛
- ۱۴- تقویت روحیه تعادل در جوانان در رویکرد آنان به مدرگرایی و بیان مستدل و منطقی اثرات و پیامدهای مدرگرایی افراطی و پرهیز از تقلید کورکورانه از مدهای غربی و تقویت مدرگرایی ملی؛
- ۱۵- تبیین ریشه‌های تاریخی و فرهنگی و نشانه‌های روشن از وجود حجاب و پوشش در ادیان الهی و جوامع دارای سابقه تاریخی و تمدن فرهنگی؛
- ۱۶- زمینه‌سازی اجتماعی مناسب برای دختران و پسران جهت کشف، هدایت و بروز قابلیت‌ها و توانمندی‌ها و تأمین مطالبات خود به‌منظور جلوگیری از بروز جلوه‌گری‌های نامناسب در حیطه فرهنگ عفاف و حجاب؛
- ۱۷- اختصاص بخشی از موضوعات تحقیقاتی به بررسی «زمینه، علل و موانع گسترش فرهنگ عفاف و حجاب در جامعه» و بررسی تأثیرات محصولات فرهنگی کشور بر این موضوع؛
- ۱۸- تشویق و ترغیب خانواده‌ها و جوانان به ازدواج آسان و آشنا نمودن آنان با معیارهای شرعی انتخاب همسر، حقوق و وظایف یکدیگر، تقویت روحیه ساده زیستی و قناعت‌پیشگی در زندگی؛
- ۱۹- تقویت هماهنگی بین دستگاه‌های ذی‌ربط در برنامه‌ریزی و تأمین امکانات لازم جهت رفع مشکلات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی موجود بر سر راه ازدواج جوانان؛
- ۲۰- توسعه فعالیت‌های بنیادهای ازدواج به‌منظور جلب مساعدت دولت و خیرین در امر ازدواج جوانان؛
- ۲۱- ارتقای مهارت‌های فنی و حرفه‌ای و توانمندی‌های جوانان جهت توسعه طرح‌های خوداشتغالی و آشنایی با بازار کار و زمینه‌های مختلف فعالیت به‌عنوان زمینه‌ساز ازدواج، تشکیل خانواده و نهایتاً توسعه فرهنگ عفاف؛
- ۲۲- اهتمام جدی مراکز فرهنگی و کلیه رسانه‌های کشور نسبت به ارائه الگوی مطلوب از عفاف و حجاب در محصولات فرهنگی خود (فیلم، سریال، تئاتر و...) و پرهیز از ایجاد تضاد و تناقض برای جوانان در این امر؛

- ۲۳- جذب، تربیت و به‌کارگیری نیروی انسانی آگاه و عامل به مبانی دینی عفاف و حجاب در برنامه‌های فرهنگی و تبلیغی؛
- ۲۴- جهت‌دهی و تقویت امر عفاف و حجاب با استفاده از قابلیت‌ها و ظرفیت سازمان‌ها، احزاب، تشکلهای غیردولتی و هیأت‌های مذهبی در کشور؛
- ۲۵- هدایت تبلیغات تجاری به سوی استقلال فرهنگی و اقتصادی؛
- ۲۶- سازمان‌دهی مبلغان آشنا به اصول و مبانی فرهنگ عفاف و حجاب به روش‌های صحیح تبلیغ و استفاده بهینه از آنها در مجامع دینی و خودجوش مردمی؛
- ۲۷- نظارت دقیق و همه‌جانبه در امر تولید و نشر کتاب، مطبوعات و مجلات سینمایی در خصوص رعایت حریم عفاف و حجاب از نظر محتوایی و شکلی؛
- ۲۸- تبیین ضرورت رعایت حجاب و عفاف توسط زنان و مردان در برنامه‌های فرهنگی، تبلیغی و هنری و پرهیز از یکسوتری؛
- ۲۹- الگوسازی و ایجاد گرایش‌های عمیق و پایدار نسبت به امر حجاب و عفاف از طریق معرفی سیره عملی معصومین (ع)، بزرگان علمی و ادبی و فرهنگی، منطبق با مقتضیات زمان و مکان و شرایط سنی جوانان؛
- ۳۰- تبیین عدم مغایرت پوشیدگی، حجاب و عفاف با حضور و فعالیت‌های اجتماعی زنان و رفع شبهه تعارض بین آن دو؛
- ۳۱- توسعه ارتباطات و تبادل اطلاعات بین دستگاه‌های مختلف آموزشی، فرهنگی و تبلیغی در جهت تبیین و تعیین حدود و ضوابط هماهنگ در رعایت عفاف و حجاب در ارائه برنامه‌ها و کالاهای فرهنگی؛
- ۳۲- تربیت و توسعه نیروی انسانی مؤمن، کارآمد و آشنا به مسائل فرهنگی - تبلیغی در امر عفاف و حجاب و پرهیز از برخوردهای خشن، فیزیکی و تحقیرآمیز با متخلفین؛
- ۳۳- هماهنگی و وحدت رویه مستمر و پایدار در برخورد با ناهنجاری‌های فرهنگی توسط دستگاه‌های مختلف در چارچوب قانون؛
- ۳۴- ارتقای سطح آگاهی و ایجاد حساسیت در مدیران نسبت به توسعه فرهنگ عفاف و حاکمیت ارزش‌های اخلاقی در مجموعه‌های تحت مسئولیت آنها؛
- ۳۵- طراحی و اجرای فعالیت‌های فرهنگی در مراکز تبلیغی، آموزشی و فرهنگی در راستای توسعه امر عفاف و حجاب؛
- ۳۶- ترغیب مسئولین و مدیران نسبت به مناسب‌سازی فیزیکی و فرهنگی محیط کار در ادارات، بانک‌ها، مدارس، دانشگاه‌ها، شرکت‌های خصوصی برای شاغلین و مراجعین؛
- ۳۷- توسعه و تنوع‌بخشی به الگوهای مناسب حجاب و تبلیغ آن توسط رسانه‌ها به‌منظور اقناع روحیه تنوع‌طلبی و حس زیباشناختی جوانان ضمن ترویج و تشویق چادر به‌عنوان حجاب برتر و پرهیز از تحمیل و اجباری کردن یک الگوی ثابت از حجاب؛
- ۳۸- توجه دستگاه‌ها و نهادهای فرهنگ‌ساز به مد به‌عنوان مؤلفه‌ای نوین و تأثیرگذار در جهت‌دهی به نوع پوشش و آراستگی جوانان؛
- ۳۹- تشویق و ترغیب و تبلیغ نمادها و الگوهای لباس ایرانی و بومی مناطق مختلف کشور و ممانعت از تبلیغ الگوهای مغایر با فرهنگ ایرانی - اسلامی؛
- ۴۰- اتخاذ تدابیر لازم جهت تولید و توزیع اقلام موردنیاز جامعه در رعایت حجاب؛
- ۴۱- ایجاد زمینه‌های دسترسی عمومی به پارچه و لباس منطبق با الگوهای ایرانی - اسلامی و حمایت از طراحان

و تولیدکنندگان آن؛

- ۴۲- ایجاد زمینه تبادل فرهنگی ملل اسلامی از طریق ارائه الگوها و نمادهای پارچه و لباس ایرانی - اسلامی؛
- ۴۳- فراهم ساختن زمینه‌های امکان رقابت برای تولیدکنندگان داخلی و حمایت مالی از آنها؛
- ۴۴- تقویت فرهنگ استفاده از پارچه و لباس‌های منطبق با الگوهای ایرانی - اسلامی؛
- ۴۵- تهیه مقررات لازم برای جلوگیری از واردات پارچه و لباس غیرمتناسب با فرهنگ عفاف و حجاب؛
- ۴۶- به‌منظور ایجاد هماهنگی بین دستگاه‌های اجرایی و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی فعال در امر ترویج و گسترش فرهنگ عفاف و حجاب در جامعه، کمیته ترویج و گسترش فرهنگ عفاف با ترکیب ذیل در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تشکیل خواهد شد و گزارش عملکرد آن هر شش ماه یک‌بار به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه خواهد گردید.

- ۱- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی (رئیس کمیته)؛
- ۲- رئیس سازمان تبلیغات اسلامی (نائب رئیس کمیته)؛
- ۳- دبیر شورای فرهنگ عمومی (دبیر کمیته)؛
- ۴- نماینده سازمان ملی جوانان؛
- ۵- نماینده وزارت اطلاعات؛
- ۶- نماینده نیروی انتظامی؛
- ۷- نماینده وزارت کشور؛
- ۸- نماینده کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی؛
- ۹- نماینده وزارت آموزش و پرورش؛
- ۱۰- نماینده وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛
- ۱۱- نماینده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛
- ۱۲- نماینده سازمان صداوسیما؛
- ۱۳- نماینده وزارت بازرگانی؛
- ۱۴- نماینده ستاد امر به معروف و نهی از منکر؛
- ۱۵- نماینده شورای فرهنگی اجتماعی زنان؛
- ۱۶- نماینده سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران؛
- ۱۷- نماینده وزارت مسکن و شهرسازی؛
- ۱۸- نماینده وزارت اقتصاد و دارایی؛
- ۱۹- نماینده وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات؛
- ۲۰- نماینده گمرک جمهوری اسلامی ایران؛
- ۲۱- نماینده سازمان تربیت بدنی؛
- ۲۲- نماینده مرکز امور مشارکت زنان.
- ۴۷- کمیته ترویج و گسترش فرهنگ عفاف موظف است حداکثر ظرف مدت دو ماه راهکارها، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی و نقش دستگاه‌های ذی‌ربط در این خصوص را تهیه و تصویب نموده و به اطلاع شورای عالی انقلاب فرهنگی برساند.

شیوه‌نامه رصد فرهنگي کشور

مصوب جلسه ۵۷۶ مورخ ۲۰ دی ۱۳۸۴ شورای عالی انقلاب فرهنگي

مقدمه

در فرآیند خطیر سیاست‌گذاری کلان فرهنگي کشور، شناسایی و تحلیل جریان‌ها و مسائل عمده فرهنگي به‌عنوان یکی از مقدمات تعیین‌کننده در آینده‌نگری فرهنگي، نقش مهم و اساسی دارد و نتایج حاصل از فرآیند سیاست پژوهی و آینده‌پژوهی، محور و مبنای وضع سیاست‌های اصولی و هدفمند فرهنگي تلقی می‌شود. بر این اساس و نظر به اهمیت موضوع، به‌موجب بندهای ۲ و ۳ وظایف شورای عالی انقلاب فرهنگي، «شیوه‌نامه رصد فرهنگي کشور» تصویب می‌شود:

ماده ۱- تعریف

رصد فرهنگي عبارت است از تعبیه و پیش‌بینی سازوکار و ارکان معین برای مطالعه، بررسی و تحلیل ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای موجود در سطح فرهنگ عمومی و خرده‌فرهنگ‌ها به‌منظور مسأله‌شناسی فرهنگي در سطح توده عام مردم و پایش جریان‌های فرهنگي تولیدشده از سوی نخبگان.

ماده ۲- هدف رصد فرهنگي عبارت است از:

آینده‌نگری فرهنگي و شناسایی به‌موقع جریان‌ها و مسائل فرهنگي جامعه و ارائه راهبردهای مواجهه صحیح و هدفمند با آن‌ها.

ماده ۳- وظایف رصد مشتمل بر موارد ذیل است:

۱- شناسایی جریان‌های فرهنگي موجود از ابعاد گوناگون نظیر مبدأ و منشأ جریان‌ها، زمینه و بسترهای رشد، روند و میزان گسترش، میزان تأثیرگذاری و گروه هدف و مخاطبین جریان‌ها؛

۲- ارزیابی و تحلیل مسائل فرهنگي جامعه در سطوح فرهنگ عمومی و خرده‌فرهنگ‌های کودکان، نوجوانان، جوانان، دانشگاهیان، زنان و نظایر آن از زوایای مختلف؛

۳- تحلیل روند و تغییر و تحولات متغیرها و حوزه‌های مهم و استراتژیک عرصه فرهنگ و پیش‌بینی وضعیت آینده؛

۴- بررسی جامع تأثیر و تأثر حوزه فرهنگ با سایر حوزه‌های نظام اجتماعی نظیر اقتصاد، سیاست و اجتماع و سلامت در ابعاد داخلی و بین‌المللی؛

۵- پیشنهاد سیاست‌های مناسب در قبال جریان‌ها و مسائل فرهنگي نوظهور به شورای عالی انقلاب فرهنگي؛

۶- پیشنهاد ابزارها و راهکارهای فرهنگي مناسب برای اعمال این سیاست‌ها به دستگاه‌های فرهنگي ذی‌ربط پس از تصویب در مراجع ذی‌ربط؛

۷- پیام‌سنجی سیاست‌ها و راهبردهای پیشنهادی مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگي.

ماده ۴- گستره فعالیت رصد فرهنگي، کلیه حوزه‌های نظام اجتماعی نظیر اقتصاد، فرهنگ، سیاست، اجتماع و نظایر آن را که تأثیرات مهمی در تغییر و تحولات فرهنگي دارند، شامل می‌شود.

ماده ۵- مطالعات مربوط به مهندسی و رصد فرهنگي موضوع این مصوبه و نیز سایر مطالعات راهبردی فرهنگي، در مرکز مطالعات راهبردی شورای عالی انقلاب فرهنگي انجام می‌شود.

ماده ۶- سیاست‌ها و راهبردها و نتایج حاصله از آن‌ها پس از طی مراحل لازم در مرکز مطالعات راهبردی شورای عالی به‌منظور بررسی و تصویب در قالب سیاست‌های فرهنگي به شورای عالی ارائه می‌شود.

ماده ۷- کلیه دستگاه‌های فرهنگي، آموزشی و اطلاعاتی در حدود وظایف و صلاحیت‌های خود مکلف به همکاری با مرکز مطالعات راهبردی شورای عالی می‌باشند.

ماده ۸- این مصوبه در ۸ ماده در جلسه ۵۷۶ مورخ ۲۰/۱۰/۸۴ شورای عالی انقلاب فرهنگي به تصویب رسید.

راهکارهای ارتقای عملکرد سازمان تبلیغات اسلامی

مصوب جلسه ۶۰۵ مورخ ۸ خرداد ۱۳۸۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی

سازمان تبلیغات اسلامی در چارچوب رهنمودهای حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری، سیاست‌های فرهنگی مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی و برنامه‌های پنج‌ساله، اقدامات و فعالیت‌های ارزشمند و گسترده‌ای را در طول حیات خویش به ثبت رسانده و منشا خدمات ارزنده‌ای در کشور بوده است. جذابیت، استمرار و پویایی فزاینده این فعالیت‌ها بی‌شک، نیازمند بررسی، بازنگری و هم‌اندیشی در فرایند برنامه‌ها و عملکردها بر اساس شاخص‌های معتبر می‌باشد تا میزان انطباق فعالیت‌ها با رهنمودها، سیاست‌ها و برنامه‌های مصوب افزایش یافته و اثربخشی فرهنگی، مذهبی و تبلیغی سازمان در گستره اجتماع و به‌ویژه در میان نسل آینده‌ساز جوان و نوجوان بیشتر گردد. بدین دلیل انجام این ارزیابی و استفاده از نتایج آن برای ارتقای عملکرد سازمان یک ضرورت تام و الزامی تلقی می‌شود. بر اساس ابلاغیه ۶۰۶۵/دش مورخ ۸۲/۱۲/۳ ریاست محترم جمهوری و رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی و در اجرای بند ج ۲ و ج ۳ ماده ۱۶۲ قانون برنامه سوم توسعه (۸۳-۷۹)، هیأت نظارت و ارزیابی فرهنگی و علمی نسبت به ارزیابی سازمان تبلیغات اسلامی، اقدام نمود. در فرایند ارزیابی پس از ابلاغ شاخص‌های مهمی چون میزان تحقق رهنمودهای حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری مدظله‌العالی، سیاست‌های فرهنگی جمهوری اسلامی مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی و برنامه پنج‌ساله سوم توسعه که سازمان تبلیغات اسلامی ملزم به اجرای دقیق و قانونی آن‌ها بود، این سازمان گزارش فعالیت‌های خود را در طی سال‌های برنامه سوم توسعه (۸۳-۱۳۷۹) برای هیأت نظارت و ارزیابی فرهنگی و علمی ارسال نمود. گزارش ارسالی توسط هیأت نظارت و ارزیابی فرهنگی و علمی بررسی و ارزیابی گردید. نتایج این ارزیابی عبارتند از:

۱- سازمان تبلیغات اسلامی دارای نقاط قوت برجسته‌ای از نظر اهداف و مسؤلیت‌ها، ویژگی انقلابی و دینی و مردمی بودن، ارتباط مستقیم با نهاد رهبری معظم انقلاب اسلامی، امکان استفاده از بودجه‌های دولتی و غیردولتی، داشتن جایگاه معین در برنامه‌های پنج‌ساله و گسترده‌ی در شهرها و روستاهای سراسر کشور می‌باشد و از این نظر کارکردهای آن مهم و ارزشمند بوده و توانسته است در راستای تحقق اهداف عالیه نظام جمهوری اسلامی حرکت نماید.

۲- فعالیت‌های گسترده سازمان در ۳ معاونت و ۹ دفتر و نهاد وابسته و همچنین نوآوری‌هایی مانند تأسیس مؤسسه فرهنگی و اطلاع‌رسانی تبیان، خبرگزاری مهر، دبیرستان معارف اسلامی، امکانات نرم‌افزاری مساجد، مجتمع‌های فرهنگی و رفاهی و نظایر آن‌ها متنوع و عموماً مثبت ارزیابی می‌شود.

۳- تعیین اولویت‌های اجرایی بر اساس مبانی و شاخص‌ها و همکاری در جهت تدوین وظایف دینی و تبلیغی سازمان‌های مرتبط در برنامه ۵ ساله چهارم توسعه (ماده ۱۰۶) و ارائه آمارها و جداول مقایسه‌ای فعالیت‌ها طی سال‌های برنامه سوم توسعه (۸۴-۱۳۷۹) ارزشمند تلقی می‌شود.

۴- مستندات ارائه‌شده از سوی سازمان فاقد ارزیابی‌های درونی است. به نظر می‌رسد سازمان نسبت به ارزیابی اثربخشی فعالیت‌های خود در میان مخاطبان توجه شایسته نشان نمی‌دهد. عنایت سازمان به ایجاد سازوکار مناسب برای ارزیابی درونی، امکان ارزیابی جامع بیرونی و میزان اثربخشی در تحقق اهداف و سیاست‌های فرهنگی را تسهیل خواهد کرد.

۵- گستردگی بیش‌ازاندازه مأموریت‌ها و وظایف سازمان، کمبود نیروی انسانی متخصص، تداخل وظایف با سازمان‌های دیگر، درگیر شدن بیش‌ازحد در اجرا و نیاز به توجه بیشتر به امر آموزش و پژوهش از اهم چالش‌های سازمان می‌باشد.

۶- سازمان تبلیغات اسلامی به لحاظ رویکرد جذب مخاطبان باید یک سازمان عمومی باشد. درحالی‌که

فعالیت‌های آن بیشتر متوجه مخاطبان و گروه‌های خاص و فعال در امور مذهبی بوده است، درعین حال توجه ویژه سازمان به راه‌اندازی نشست‌ها و گفتگو با جوانان و دیگر اقشار جامعه قابل تقدیر می‌باشد.

۷- سازمان در توسعه نهضت قرآن آموزی به‌ویژه در امور معطوف به آموزش روخوانی و روان‌خوانی موفقیت نسبی داشته است؛ اما در واگذاری امور اجرایی و آموزشی به نهادهای مردمی احتیاط ورزیده است. با این وجود فعالیت‌های سازمان در سازمان‌دهی کانون‌های قرآن آموزی مردمی مثبت ارزیابی می‌شود. همچنین رویکرد سازمان در افزایش کیفیت و آموزش مربی قرآن قابل تقدیر است.

۸- با وجود تمهیداتی که از سوی سازمان برای افزایش تعداد مبلغان اعزامی و گسترش پوشش تبلیغاتی در کشور صورت می‌گیرد، نیاز به مبلغ در سطح ملی تأمین نشده است. از جمله دلایل این امر کمبود ساختاری سرانه مبلغان و مبلغات نسبت به جمعیت کشور، ناهماهنگی در وظایف نهادهای اعزام‌کننده و در آموزش‌های تبلیغاتی دینی است. در حال تلاش سازمان برای افزایش کیفیت اعزام، پشتیبانی و ارزشیابی عملکرد مبلغان قابل تقدیر است.

۹- حوزه هنری سازمان با وجود تلاش‌های ارزشمند استادان و مربیان هنوز شرایط مطلوبی را از منظر تربیت هنرمندان متعهد و دارای حس دینی نشان نمی‌دهد؛ رویکردهای جدید حوزه هنری به کیفیت آموزشی، نخبه‌گزینی و راه‌اندازی مراکز برای ارتباط با هنرمندان شهرستانی و ایجاد محیط‌های اسلامی-هنری مثبت ارزیابی می‌شود. همچنین اقدامات حوزه در کاهش و تعطیلی فعالیت‌های غیرمفید قابل تقدیر می‌باشد.

۱۰- مؤسسه تبیان از جمله نهادهای ارزشمند وابسته به سازمان تبلیغات اسلامی است که با کادر کارآمد و به‌صورت روزآمد اداره می‌شود و در مدت کوتاه منشأ خدمات مفیدی بوده است. اما تولید و ارائه کالاها و خدمات فرهنگی و نرم‌افزارهای غیرضرور و غیرمرتبط با حوزه دین تا حدودی رسالت اصلی این مؤسسه را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد و مفید به نظر نمی‌رسد. بر اساس گزارش سازمان تبلیغات اسلامی و نتایج ارزیابی فوق‌شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۶۰۵ مورخ ۸/۳/۸۶ راهکارهای ارتقای عملکرد سازمان تبلیغات اسلامی را به شرح ذیل تصویب کرد:

ماده ۱- سازمان تبلیغات اسلامی موظف است نسبت به برنامه‌ریزی عملیاتی برای اجرای کامل و دقیق رهنمودهای امام راحل (ره) و مقام معظم رهبری، سند چشم‌انداز ۲۰ ساله و سیاست‌های فرهنگی جمهوری اسلامی مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی در حیطه هدف‌ها و وظایف سازمان اقدامات لازم و مشخص را انجام دهد.

ماده ۲- سازمان تبلیغات اسلامی موظف است اساسنامه سازمان را به‌ویژه در وظایف و اولویت‌های کاری، با توجه به هدف‌های متعالی ترسیم‌شده از سوی امام راحل (ره) و مقام معظم رهبری، بازنگری نموده و برای تصویب به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه نماید تا با تأیید نهایی آن از سوی مقام معظم رهبری فعالیت‌های سازمان با اهداف تطابق یابد. به همین منظور بازنگری در ساختار سازمانی، حدود وظایف، چگونگی هزینه نمودن بودجه‌های دولتی و غیردولتی و نظایر آن از طریق انجام مطالعات و پژوهش‌های علمی و به‌کارگیری همه ظرفیت‌ها برای کارایی بیشتر سازمان و مجامع وابسته بدان، ضروری است.

ماده ۳- سازمان تبلیغات اسلامی باید نسبت به انجام ارزیابی درون‌سازمانی و ارائه گزارش عملکرد و کمک به انجام ارزیابی‌های برون‌سازمانی و استفاده از نتایج آن‌ها برای روزآمد نمودن فعالیت‌ها و رفع چالش‌ها، اهتمام ویژه داشته باشد.

ماده ۴- میزان اثربخشی برنامه‌ها و فعالیت‌ها برای ارتقای روحیه دینی و رفتار مذهبی از طریق سنجش افکار نخبگان دانشگاهی و حوزوی و نظرسنجی از مردم به‌ویژه جوانان باید موردتوجه سازمان قرار گرفته و در اجرای برنامه‌ها از آن‌ها استفاده شود.

ماده ۵- سازمان تبلیغات اسلامی باید نسبت به تدوین شاخص‌های دینی به‌ویژه شاخص‌های کیفی حوزه دین مرتبط با فعالیت‌های خاص خود اقدام نماید. لازم است شاخص‌های مزبور از طریق مطالعات علمی و جامع فراهم آید تا ارزیابی و سنجش اثربخشی سازمان را به‌طور شفاف میسر سازد. همچنین سازمان باید نسبت به ارزیابی اثربخشی و روند تحولات شاخص‌های دینی با هیأت نظارت و ارزیابی فرهنگی و علمی همکاری کند.

ماده ۶- سازمان تبلیغات اسلامی موظف است ضمن ارتباط مستمر و سازمان‌یافته با مراکز علمی و تحقیقاتی حوزوی و دانشگاهی، فرایند اجرایی و برنامه‌ریزی‌های خود را با انجام مطالعات و تحقیقات توسعه‌ای و کاربردی ارتقا بخشد و از روش‌های علمی و فناوری‌های جدید و هنرهای زیبا برای جذابیت برنامه‌های خود به نحو احسن استفاده کند.

ماده ۷- سازمان تبلیغات اسلامی باید مخاطبان عام و خاص خود را مورد توجه کافی قرار داده و برنامه‌ریزی‌ها و فعالیت‌های متناسب با هر یک از اقشار جامعه و نیازها و سلیق و روحیات آن‌ها را انجام دهد.

ماده ۸- ضروری است سازمان تبلیغات اسلامی به طبقات کم‌درآمد و روستائینان و نوع خصوصیات زندگی و شغلی و تحصیلی آن‌ها در برنامه‌های مختلف از طریق ایجاد فضای مناسب جهت مشارکت اقشار مختلف به‌منظور افزایش کارایی و اثربخشی سازمان و تحقق اهداف عالیه آن اهتمام ویژه داشته باشد.

ماده ۹- لازم است اولویت‌های اجرایی سازمان محدود و معین شده و از گستردگی وظایف و تکرار در فعالیت‌هایی که در حوزه وظایف سایر سازمان‌هاست کاسته شود. همچنین سازمان باید حتی‌الامکان فعالیت‌های اجرایی را به نهادهای دیگر و گروه‌های مردمی واگذار کند و خود به نقش نظارتی، هدایتی، حمایتی، سازمان‌دهی و هماهنگی بپردازد.

ماده ۱۰- نهضت قرآن آموزی، تربیت و اعزام مبلغ و محور قرار دادن مساجد در فعالیت‌های دینی از مهم‌ترین رویکردهای مؤثر برای اشاعه فرهنگ اسلامی است. بر این اساس سازمان باید به افزایش کیفیت در برنامه‌ریزی و اجرا و بسیج هماهنگ کلیه امکانات و ظرفیت‌های سازمان در این جهت در سراسر کشور برای رسیدن به حد مطلوب توجه و اهتمام ویژه داشته باشد.

ماده ۱۱- ساماندهی نهادهای مذهبی مردمی به‌ویژه انجمن‌های اسلامی و هیأت‌های مذهبی با توجه به وضع این نوع فعالیت‌ها در جامعه از اولویت برخوردار است. لذا سازمان باید به‌عنوان یک نهاد مرجع نسبت به حمایت، هدایت و حفظ سلامت دینی این نهادها نقش فعال‌تری ایفا کند.

ماده ۱۲- سازمان موظف است در واگذاری فعالیت‌های اجرایی قرآنی و حمایت از کانون‌های قرآنی و نیز تشویق مراکز دولتی و مردمی تلاش بیشتری صورت دهد؛ جلب همکاری بیشتر پژوهشگران و توجه زیادتر به پژوهش‌های قرآنی به‌ویژه در زمینه ایجاد فرهنگ قرآن‌خوانی، روش‌های آموزش قرآن و تولید نرم‌افزارها و فناوری‌های نوین در تدوین مواد و متون آموزشی ضرورت دارد.

ماده ۱۳- فعالیت‌های سازمان در بهره‌گیری از فناوری اطلاعات برای اشاعه فرهنگ و معارف اسلامی بیش از آنکه بر تراکم کمیت در یک یا چند پایگاه اطلاع‌رسانی معطوف باشد، باید بر گسترش شبکه‌ای و مشارکت کلیه پایگاه‌های اطلاع‌رسانی داخلی و خارجی مورد تأیید در حوزه دین و فرهنگ پایه‌گذاری شود. بدین طریق مؤسسه تبیان باید در صیانت از هویت دینی و فرهنگ ملی، آینده‌نگری نسبت به فضاها و اینترنتی و مقابله با سلطه جهانی نقش خود را در ساماندهی، تقویت نظام ملی اطلاع‌رسانی رایانه‌ای و اعمال تدبیر و نظارت‌های لازم به‌درستی ایفا نماید.

ماده ۱۴- ضروری است فعالیت‌های حوزه هنری سازمان در زمینه‌های تربیت هنرمندان متعهد به ارزش‌های دینی و مبرز، الگوسازی تولیدات هنری در جنبه‌های ارزشی و فنی، پژوهش در خصوص فنون هنری منطبق با

تعالیم اسلامی به‌ویژه در هنرهای نمایشی، موسیقی مشروع و اصیل و مساعدت در جهانی‌سازی محصولات هنری - دینی بیش از گذشته ارتقا یابد.

ماده ۱۵- سازمان باید در امور مربوط به پژوهش اندیشه دینی و نظریه‌پردازی هنر دینی نقش مؤثرتری را بر عهده گیرد. همچنین سازمان باید درباره وظایف نظارتی خود بر فرهنگ دینی جامعه و ارائه هشدار درباره آسیب‌های فرهنگی توجه بیشتری معطوف دارد.

ماده ۱۶- دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی موظف است با توجه به هم‌پوشانی وظایف سازمان تبلیغات اسلامی، دفتر تبلیغات حوزه‌های علمیه و سازمان اوقاف و امور خیریه در امر اعزام مبلغ پیشنهاد جامعی را با حفظ استقلال نهادهای مزبور تهیه و تدوین و به شورای عالی ارائه دهد.

ماده ۱۷- سازمان تبلیغات اسلامی باید نتایج ارزیابی و راهکارهای مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی را اجرا نموده و گزارش عملکرد خود را ظرف مدت ۶ ماه از تاریخ ابلاغ این مصوبه به شورای عالی ارسال نماید.

ماده ۱۸- این مصوبه در ۱۸ ماده در جلسه ۶۰۵ مورخ ۸۶/۳/۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

لزوم پیش‌بینی پیوست فرهنگی برای طرح‌های اقتصادی و عمرانی و انتخاب کارگروه تهیه آیین‌نامه‌های مربوطه

مصوب جلسه ۶۱۸ مورخ ۲ بهمن ۱۳۸۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۶۱۸ مورخ ۸۶/۱۱/۲ «لزوم پیش‌بینی پیوست فرهنگی برای طرح‌های اقتصادی و عمرانی» را تصویب و مقرر نمود کارگروهی مرکب از دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی، معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزیر صنایع و معادن، وزیر امور اقتصادی و دارایی، وزیر مسکن و شهرسازی و وزیر آموزش و پرورش به همراه پنج نفر از صاحب‌نظران ضمن بررسی ابعاد گوناگون موضوع ظرف مهلت شش ماه نسبت به تهیه آیین‌نامه‌های پیوست فرهنگی اقدام نماید.

مصوبه نگرش کلی، اهداف و سیاست‌های جمهوری اسلامی ایران در مواجهه با پدیده جهانی‌سازی

مصوب جلسه ۶۲۹ مورخ ۲۹ مرداد ۱۳۸۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۶۲۹ مورخ ۸۷/۵/۲۹ بر اساس پیش‌نویس ارائه‌شده توسط پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و بنا به مصوبه مورخ ۸۶/۱۱/۳۰ شورای تخصصی مهندسی فرهنگی، «نگرش کلی، اهداف و سیاست‌های جمهوری اسلامی ایران در مواجهه با پدیده جهانی‌شدن» را به شرح ذیل تصویب نمود:

فصل اول - کلیات

معمولاً در مطالعات مربوط به حوزه جهانی‌شدن، با دو مفهوم اصلی «جهانی‌شدن» و «جهانی‌سازی» مواجه می‌شویم. منظور از «جهانی‌شدن»، در واقع فرایند طبیعی همگرایی جهانی به علت گسترش علم و فناوری است که فواید زیادی نیز برای بشر داشته است؛ اما منظور از «جهانی‌سازی»، سوءاستفاده قدرت‌های بزرگ از جهانی‌شدن و اعمال رهبری و مدیریت در روند مزبور باهدف تأمین منافع خود است که معمولاً از آن به‌عنوان یک پروژه هدفمند یاد می‌شود. البته صحبت کردن از جهانی‌سازی به‌منزله نفی فرایند جهانی‌شدن نیست؛ لیکن در جهانی‌سازی، مسیر جهانی‌شدن متناسب با اهداف و منافع قدرت‌های بزرگ تعیین می‌شود.

جهانی‌سازی، پدیده‌ای چندبُعدی است؛ و اگرچه می‌توان هر یک از ابعاد جهانی‌سازی را به‌تنهایی تجزیه و تحلیل کرد و مثلاً از «جهانی‌سازی اقتصاد» یا «جهانی‌سازی فرهنگ» سخن گفت، درک کامل‌تر این پدیده چند بُعدی وقتی امکان‌پذیر است که تعامل ابعاد مختلف این پدیده مدنظر قرار گیرد.

فصل دوم - نگرش کلی جمهوری اسلامی ایران به جهانی‌سازی

در مواجهه با جهانی‌سازی، با سه نگرش اصلی مواجهیم:
اول، نفی کامل که در آن هرگونه مواجهه اجباری با جهانی‌سازی طردشده و جهانی‌سازی تماماً تهدید تلقی می‌گردد.

دوم، پذیرش و تسلیم کامل که در آن به جهانی‌سازی به‌عنوان فرایندی اجتناب‌ناپذیر و تماماً فرصت‌نگریسته می‌شود.

و سوم، نگرش متوازن. نگرش اخیر، نه نفی کامل جهانی‌سازی را در بر دارد نه تسلیم کامل در برابر آن را؛ بلکه به‌مواجهه تحلیلی - انتقادی جمهوری اسلامی ایران و حرکتی متعادل و پویا در برابر این پدیده معتقد است. اگرچه جهان‌بینی حاکم بر جهانی‌سازی با تفکر اسلامی سازگاری ندارد، اما نفی واقعیت جهانی‌سازی یا اتخاذ موضع صرفاً انفعالی، توان مسلمانان و نقش‌آفرینی آنان در جهان را به‌شدت کاهش خواهد داد، آن‌چنان‌که محتمل است عدم اتخاذ موضع فعال از سوی جهان اسلام، زمینه دستیابی به توان رقابت و بازیگری را برای همیشه از دست مسلمانان خارج کند.

فصل سوم - اهداف جمهوری اسلامی در مواجهه با جهانی‌سازی

- ۱- حفظ استقلال، وحدت ملی، امنیت، و موقعیت کشور، و تقویت هویت ملی - دینی ایرانیان؛
- ۲- ارتقای اقتدار همه‌جانبه ملی (از لحاظ اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، علمی، ...)
- ۳- بهره‌گیری از ظرفیت‌های کشور و جهان اسلام در راستای معرفی و اشاعه فرهنگ اسلامی، فراهم کردن زمینه تحقق جهان‌شمولی اسلام و پایه‌ریزی یک تمدن اسلامی روزآمد.

فصل چهارم - سیاست‌های کلان جمهوری اسلامی در مواجهه با جهانی‌سازی

الف- افزایش آگاهی و بصیرت در زمینه شناخت همه‌جانبه پدیده جهانی‌سازی
افزایش آگاهی و بصیرت همه‌جانبه در زمینه جهانی‌سازی می‌تواند ضمن بالا بردن مصونیت فرهنگی در رویارویی با تهدیدات، زمینه لازم را برای مشارکت عمومی در تحقق برنامه‌های مختلف کشور در قبال جهانی‌سازی فراهم کند. البته تعمیق شناخت را باید در دو سطح مدیران کشور و عموم مردم دنبال کرد.

ب- اتخاذ موضع فعال در مواجهه با تهدیدها و فرصت‌ها
هرچند مواجهه انفعالی با پدیده جهانی‌سازی برای بسیاری از کشورها امری متداول شده است، تلاش برای مواجهه فعال با تهدیدات و فرصت‌ها و به‌دست‌گیری ابتکار عمل، قدرت لازم برای کاهش تهدیدها و توسعه فرصت‌ها را دوچندان خواهد کرد. بر این اساس شایسته است در انتخاب راهکارها تا حد امکان به انتخاب روش‌های مبتکرانه و اتخاذ موضع فعال اهتمام شود.

ج- استفاده مناسب از تجارب کشورهای دیگر در مواجهه با این پدیده
با توجه به برخورداری برخی از کشورها از تجارب طولانی‌تر در زمینه مواجهه با پدیده جهانی‌سازی، و با عنایت به‌ضرورت آگاهی روزآمد بخش‌های گوناگون کشور از تحولات نوین جهانی در این زمینه، شایسته است به‌رصد و تحلیل مجموعه اطلاعات و تجارب مفید در این خصوص به‌صورت روشمند و مستمر اقدام شود و بخش‌های ذی‌ربط کشور به‌نحو منظم از نتایج این مطالعات بهره‌مند شوند.

د- اتخاذ سیاست‌های منسجم و هماهنگ اقتصادی، سیاسی و فرهنگی در مواجهه با این پدیده

از آنجاکه به طور اجتناب‌ناپذیر، بخش‌های مختلف کشور، اعم از مراجع تصمیم‌گیر و اجرایی، در ابعاد اقتصادی، سیاسی و فرهنگی به موضوع جهانی‌سازی می‌پردازند، و با توجه به ارتباط تنگاتنگ ابعاد مزبور با هم، شایسته است جهت هماهنگی در سیاست‌ها از یک‌سو و برنامه‌ها و اقدامات اجرایی از دیگر سو، مجموعه مراجع عالی سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی و اجرا، برای هماهنگ کردن فعالیت‌ها، اهتمام لازم را معمول دارند.

۵- پژوهش‌محوری در مجموعه تصمیم‌ها و اقدامات کشور در مواجهه با جهانی‌سازی
نظر به ضرورت اتکا تصمیم‌ها و برنامه‌ریزی‌ها به پژوهش و مراجع علمی و فرهنگی کشور، شایسته است اجرایی شدن تمامی راهکارهای پیشنهادی این تحقیق، منوط به اجرای پروژه‌های پژوهشی واجد استانداردهای رایج علمی شود و جهت مشارکت جدی پژوهشگران دانشگاهی و حوزوی در اجرای تحقیقات مزبور، برنامه‌ریزی لازم صورت گیرد.

فصل پنجم - سیاست‌های راهبردی جمهوری اسلامی ایران در قبال جهانی‌شدن

پنج مورد از مهم‌ترین سیاست‌های راهبردی کشور، با توجه خاص به بعد فرهنگی که نقشی کلیدی در مقابله با مجموعه تهدیدها و استفاده از فرصت‌های جهانی خواهد داشت، به شرح ذیل می‌باشد:

۱- ارتقای توان علمی کشور

همان‌طور که قبلاً نیز بیان شد، تنها یک کشور قوی و مقتدر می‌تواند در مقابل امواج سهمگین جهانی‌سازی مقاومت کند. در این میان، علم و فناوری، مهم‌ترین ابزار برای رفع نیازهای کشور و مقابله با سلطه قدرت‌های بزرگ به شمار می‌رود. بنابراین، تقویت بنیه علمی کشور و ارتقای آن که نهضت تولید علم می‌تواند زمینه‌ساز آن باشد - باید جایگاهی ویژه در سیاست‌گذاری‌های کلان کشور داشته باشد.

ارتقای توان علمی کشور مستلزم تحقق مراحل زیر است:

- ۱-۱- شناخت ظرفیت‌ها، استعدادها، نیازها، موانع و اولویت‌های علمی کشور؛
- ۲-۱- برطرف کردن موانع نگرشی، معرفتی، فرهنگی، روش‌شناختی و ساختاری در مسیر تولید علم؛
- ۳-۱- بازنگری و شفاف‌سازی اهداف و سیاست‌های علمی کشور؛
- ۴-۱- نوسازی نظام علمی کشور با انگیزه انطباق ظرفیت‌های ساختاری آموزش و پژوهش کشور با اهداف و برنامه‌های آن و نیز شکل‌گیری نظام نوآوری ملی؛
- ۵-۱- تدوین لایحه برنامه جامع تولید علم در کشور برای همه دانش‌ها، با توجه به مرزهای علمی روز و اولویت‌های ملی؛
- ۶-۱- حمایت مادی و معنوی از نخبگان علمی، پژوهشگران و استادان توانمند و ایجاد فضای علمی لازم و استفاده شایسته از آن‌ها؛

۷-۱- تدوین برنامه منسجم برای جلوگیری از مهاجرت بی‌رویه متخصصان؛

۸-۱- تدوین برنامه جامع برای بهره‌گیری شایسته از متخصصان داخلی در حوزه تخصصی آن‌ها؛

۹-۱- برنامه‌ریزی برای جذب و استفاده علمی از متخصصان ایرانی مقیم خارج؛

۱۰-۱- طراحی و فعال‌سازی نظام نیازسنجی و اولویت‌بندی موضوعات و مسائل تحقیقی کشور به صورت روزآمد؛

۱۱-۱- برنامه‌ریزی برای استفاده هدفمند بخش‌های مختلف کشور از تحقیقات انجام‌شده در حوزه‌های گوناگون علمی؛

۱۲-۱- حمایت ویژه از علوم انسانی و توجه به نقش زیربنایی آن نسبت به سایر علوم و عنایت به نقش کلیدی آن در توسعه علمی کشور.

۲- تقویت توان فرهنگی کشور

تقویت توانایی فرهنگی شامل دو مرحله اساسی است: در مرحله اول تحولات ساختاری و در مرحله دوم تحولات محتوایی مدنظر است.

الف- تحولات ساختاری:

۱- طراحی و بازنگری در ساختار نظام فرهنگی کشور بر اساس نیازها، اهداف و اولویت‌های فرهنگی؛

۲- بالا بردن قدرت و ظرفیت اجرایی و ابتکار عمل؛

۳- ایجاد شفافیت و وضوح در رسالت‌ها و مأموریت‌های سازمانی سازمان‌ها؛

۴- تقسیم‌کار مناسب میان سازمان‌های دولتی فرهنگی کشور و رفع هرگونه موازی کاری و تداخل مخل.

ب- تحولات محتوایی:

۱- تقویت ارزش‌های اخلاقی از طریق ترویج آموزه‌های دینی و حمایت‌های قانونی؛

۲- احیا و بازسازی سرمایه‌های فرهنگی کشور، و پژوهش در مورد نحوه برپایی یک تمدن اسلامی روزآمد؛

۳- ایجاد جذابیت در مقوله‌ها و پدیده‌های فرهنگی و نوآوری در پاسخ به مجموعه نیازهای روز نسل جدید (به‌ویژه از طریق به‌کارگیری زبان، ادبیات، و روش‌ها و ابزارهای تازه)؛

۴- ارتقای سطح و نقش فعالیت‌های حوزه و دانشگاه و گسترش هدفمند همکاری‌های متقابل این دو، در جهت ارتقای کیفی تولیدات فرهنگی؛

۵- انجام تحقیق درباره آرمان‌ها، اصول و مبانی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران.

۶- مطالعه آخرین وضعیت فرهنگی کشور بر مبنای شاخص‌های کمی و کیفی؛

۷- بررسی نقش، جایگاه و عملکرد هریک از مراجع عالی و سازمان‌های فرهنگی کشور در موقعیت کنونی؛

۸- مطالعه و بازنگری در اهداف و سیاست‌های فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و نیز تدوین سیاست‌های راهبردی برای رفع نقاط ضعف و مواجهه با تهدیدها و استفاده از فرصت‌ها؛

۹- اجرای پژوهش در جهت شناخت مدل مطلوب دستگاه فرهنگی کشور، بر اساس اصول و مبانی فرهنگی و سیاست‌های کلان و بلندمدت؛

۱۰- بهره‌گیری از ظرفیت‌های جهان اسلام و ارتباط فرهنگی قوی‌تر با ملل اسلامی در راستای معرفی فرهنگ اسلامی در سطح جهان.

۳- ارتقای توان اقتصادی کشور

جهانی‌شدن اقتصاد، درجه باز بودن و آزادی فعالیت‌های اقتصادی را افزایش می‌دهد و برای اقتصادهایی مانند اقتصاد ایران که درجه آزادی فعالیت‌های اقتصادی آن پایین است، نگرانی‌هایی به دنبال دارد؛ به‌خصوص که در شرایط جهانی‌شدن اقتصاد، قدرت‌های بزرگ به تهاجم اقتصادی به سایر کشورها مبادرت کرده و می‌کنند.

بنابراین لازم است که اقتصاد ملی، اقتصادی با توان تولیدی و صادرات مناسب باشد؛ در غیر این صورت دچار تهاجم اقتصادی می‌شود. لذا قوی شدن اقتصاد یک کشور در شرایط جهانی‌شدن، یک الزام است نه یک انتخاب- برای قوی شدن نیز باید توان رقابت اقتصادی را افزایش داد.

با توجه به ضرورت اجتناب‌ناپذیر رقابتی شدن اقتصاد ایران، می‌توان به برخی مؤلفه‌ها در تدوین استراتژی توسعه برای کشور و کمک به دستیابی کشور به موقعیت اقتصادی مناسب به شرح ذیل اشاره کرد:

۱- کاهش روشمند وابستگی اقتصاد کشور در ابعاد مختلف؛

۲- شفاف‌سازی مفهوم جرم اقتصادی در قوانین، و مبارزه جدی با مفسدات اقتصادی و رانت‌خواری؛

۳- شناخت استعدادها و ویژه اقتصادی کشور و گسترش سرمایه‌گذاری بر روی آن‌ها؛

۴- شناسایی دقیق مناسبات متقابل فرهنگ و اقتصاد در کشور؛

۵- تأمین امنیت برای گسترش سرمایه‌گذاری در کشور؛

۶- استفاده بهینه از منابع کشور در جهت تقویت توان اقتصادی کشور؛

- ۷- محوریت توجیه اقتصادی در سرمایه‌گذاری‌ها، با رعایت منافع ملی.
- ۴- تقویت ظرفیت‌های سیاسی و امنیتی کشور
- حاکمیت، امنیت، وفاق، مشارکت ملی و استقلال در سطوح و لایه‌های مختلف، نقشی اساسی در موفقیت کشور برای مواجهه با پدیده جهانی‌سازی خواهد داشت. بر این اساس، لازم است یکی از سیاست‌های اصلی کشور در برهه کنونی، تقویت اساسی ابعاد سیاسی و امنیتی کشور باشد. در این زمینه، اعمال سیاست‌های زیر ضروری است:
- ۱- تعمیق آگاهی و بینش سیاسی جامعه، خصوصاً اقشار تأثیرگذار؛
  - ۲- تبیین مفهوم امنیت ملی و شفاف‌سازی مرزهای آن؛
  - ۳- ایجاد اجماع میان نخبگان در مسائل بنیادی کشور؛
  - ۴- تبیین جایگاه و نقش جناح‌ها و احزاب سیاسی در ساختار سیاسی کشور؛
  - ۵- توسعه قلمرو مشارکت سیاسی اقشار گوناگون جامعه؛
  - ۶- تقویت اعتماد میان دولت و مردم؛
  - ۷- تقویت عرق ملی؛
  - ۸- گسترش فرهنگ خدمت و ایثار با هدف ارتقای مشارکت مردمی و امنیت ملی؛
  - ۹- تبیین دقیق منافع ملی و ترغیب طیف‌ها و جناح‌های سیاسی به ترجیح دادن منافع اجتماعی و ملی بر منافع مقطعی گروهی؛
  - ۱۰- ارتقای سطح علمی و مهارتی مدیران نظام سیاسی کشور؛
  - ۱۱- جامع‌نگری و هماهنگی بیشتر در سیاست‌ها و برنامه‌های سیاسی در عرصه‌های داخلی و خارجی؛
  - ۱۲- گسترش روابط دوستانه با کشورهای منطقه و سایر کشورها در چارچوب منافع ملی؛
  - ۱۳- بهره‌گیری از ظرفیت‌های جهان اسلام و ارتباط فرهنگی قوی‌تر با ملل اسلامی، در جهت ارتقای اقتدار و امنیت ملی.
- ۵- تقویت توان مدیریتی کشور
- رابطه اقتصاد، سیاست، فرهنگ و امنیت کشور با نظام مدیریتی آن چنان عمیق است که تقویت کشور در همه این ابعاد، منوط و مشروط به اصلاح و تحول در وضعیت مدیریتی آن از جنبه‌های مختلف است. بر این اساس، اعمال برخی از سیاست‌ها جهت نزدیک کردن کشور به نظام مدیریتی مطلوب به شرح ذیل قابل پیگیری است:
- ۱- اهتمام جدی جهت شناسایی نیازهای مدیریتی کشور در مواجهه با جهانی‌سازی؛
  - ۲- تربیت مدیران توانمند موردنیاز کشور و ارتقای سطح علمی و مهارتی مدیران فعلی؛
  - ۳- طراحی و تبیین نظام مدیریتی کارآمد، در ابعاد مختلف اقتصادی، فرهنگی و سیاسی؛
  - ۴- زمینه‌سازی جهت حاکمیت شایسته‌سالاری و حضور نخبگان، مراجع علمی و مشاوران مجرب در لایه‌های گوناگون نظام مدیریت کشور؛
  - ۵- نوسازی و تحول در روش‌های مدیریتی رایج با بهره‌گیری از تجارب جهانی؛
  - ۶- ارتقای بنیه دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی کشور در رشته مدیریت و تلاش برای بومی‌سازی علم مدیریت، جهت پاسخگویی به نیازهای ملی؛
  - ۷- طراحی و به‌کارگیری نظام نظارتی کارآمد و پویا در عرصه مدیریت؛
  - ۸- ایجاد پشتوانه علمی و فکری توانمند برای مدیران کشور، از طریق افزایش نقش‌آفرینی دانشگاه و حوزه.
  - ۹- طراحی نظام جامع ارزیابی مدیران و عملکرد آن‌ها؛
  - ۱۰- انباشت تجارب مدیریتی در کشور از طریق مستندسازی آن‌ها.

مسابقات و جوایز

آیین نامه جامع برگزاری مسابقات طراحی معماری و شهرسازی

مصوب جلسه ۵۱۳ مورخ ۲۰ اسفند ۱۳۸۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۱۳ مورخ ۸۱/۱۲/۲۰ به پیشنهاد فرهنگستان هنر، آیین نامه جامع برگزاری مسابقات طراحی معماری و شهرسازی را به این شرح تصویب کرد:

مقدمه

نظر به اهمیت ترویج مسابقات طراحی معماری و شهرسازی در ایجاد رقابت سالم میان طراحان معماری و شهرسازی و رشته‌های وابسته، ایجاد شور و نشاط علمی در جامعه معماران و شهرسازان، ارتقای فرهنگ عمومی در زمینه معماری و شهرسازی، فراهم آوردن عرصه مناسب برای معرفی استعدادهای تازه و ناشناخته، فرصت انتخاب طرح‌های بهتر و در نتیجه نیل به معماری و شهرسازی‌ای کارآمد و بهینه و متناسب با فرهنگ، اقلیم، و محیط زیست، نیل به بهره‌وری بیشتر در بناها و مجتمع‌های زیستی، و تخصیص بهتر منابع مالی کشور؛ و همچنین نظر به ضرورت سامان یابی و قانونمندی مسابقات طراحی معماری و شهرسازی، این آیین نامه تهیه و تنظیم شده است. این آیین نامه برای کلیه دستگاه‌ها و اشخاص حقیقی و حقوقی در بخش‌های دولتی و غیردولتی که به برگزاری مسابقه اقدام کنند، در حدودی که شرح آن ذکر خواهد شد لازم‌الاجراست. دستورالعمل تفصیلی در هر مورد در چارچوب آیین نامه حاضر توسط دستگاه ذی ربط تدوین و ابلاغ خواهد شد. همچنین شرح و تبیین مفاد آیین نامه حاضر توسط فرهنگستان هنر تهیه و ابلاغ خواهد شد و در حکم پیوست این آیین نامه خواهد بود.

بخش ۱- تعاریف

الف- انواع مسابقه:

هرگاه یکی از خدمات مرتبط با مجموعه فعالیت‌های طراحی معماری و شهرسازی و رشته‌های وابسته، اعم از طراحی اجمالی (تهیه ایده طرح)، یا طراحی تفصیلی معماری و شهرسازی (از قبیل تهیه طرح کامل مرحله اول از مجموعه خدمات مهندسان مشاور) به دو یا چند کارشناس معماری یا شهرسازی یا رشته‌های وابسته ارجاع گردد، تا از میان نتایج فعالیت آنان بهترین نتیجه برگزیده شود "مسابقه طراحی معماری و شهرسازی" رخ داده است؛ اعم از آن که این عنوان در مسابقه قید شود یا نشود؛ برگزارکننده یا تأمین‌کننده هزینه‌های طرح اصلی یا هزینه‌های مسابقه در زمره بخش دولتی باشد یا غیردولتی؛ شرکت‌کنندگان در مسابقه اشخاص حقیقی باشند یا حقوقی؛ و صلاحیت کارشناسی شرکت‌کنندگان در موضوع مسابقه به تأیید دستگاه‌های ذی ربط رسیده یا نرسیده باشد. منظور از "طراحی معماری و شهرسازی و رشته‌های وابسته" در این آیین نامه کلیه فعالیت‌ها و حوزه‌های مربوط به تهیه طرح معماری داخل و خارج بناها و فضاهای باز، معماری داخلی، طراحی شهری، تهیه طرح مرمت بناها و بافت‌های تاریخی، طراحی باغ و منظر و مانند این‌ها، تا پیش از مرحله اجرای عملیات ساختمانی آن‌هاست. در این آیین نامه از این پس "مسابقه طراحی معماری و شهرسازی" به اختصار "مسابقه" خوانده می‌شود. مسابقه به اعتبارهای مختلف به شرح ذیل دسته‌بندی می‌گردد. در عمل، هر مسابقه حاصل ترکیبی از انواع دسته‌های مختلف با یکدیگر خواهد بود (مثلاً مسابقه‌ای که برای طراحی اجمالی به شیوه دعوتی و دو مرحله‌ای برگزار گردد، ترکیبی از انواع "۱-۱"، "۲-۲"، و "۳-۳" است). ضوابط تفصیلی هر یک از انواع مسابقه طی دستورالعمل‌هایی، که به‌منزله پیوست آیین نامه حاضر خواهد بود، تعیین خواهد گردید.

۱- مسابقه از لحاظ محتوای آن بر دو نوع است:

نوع ۱-۱- مسابقه طراحی اجمالی: مسابقه‌ای است که برای دست یافتن به انگاره‌ها و ایده‌های برتر طراحی در موضوعی معین انجام گیرد، و نتیجه آن در حد طرح‌های اجمالی بیان‌کننده ایده طرح باشد.

نوع ۱-۲- مسابقه طراحی تفصیلی: مسابقه‌ای است که برای دست یافتن به طرح مقدماتی در موضوعی معین انجام گیرد و نتیجه آن، علاوه بر ایده طرح، مبین عناصر طرح، روابط آن‌ها با یکدیگر و با محیط و زمین باشد، به نحوی که بر اساس آن بتوان طرح را به تمامت دریافت و نقشه‌های جزئیات اجرایی را بر مبنای آن تهیه کرد. حدود این طرح‌ها از نوع طرح‌هایی است که از فعالیت‌های قسمت دوم از مرحله اول خدمات مهندسان مشاور معمار و شهرساز، مطابق ضوابط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، حاصل می‌گردد.

۲- مسابقه از لحاظ نوع و دامنه شرکت‌کنندگان بر چهار نوع است:

نوع ۱-۲-۱- مسابقه آزاد ملی: مسابقه‌ای است که محدودیتی برای شرکت‌کنندگان نداشته باشد و همه جامعه اهل فن را در سطح ملی در برگیرد.

نوع ۲-۲-۲- مسابقه آزاد بین‌المللی: مسابقه‌ای است که محدودیتی برای شرکت‌کنندگان نداشته باشد و علاوه بر سطح ملی، جامعه اهل فن را در همه یا بعضی از کشورهای دیگر در برگیرد.

نوع ۲-۲-۳- مسابقه محدود: مسابقه‌ای است که دامنه شرکت‌کنندگان آن به گروهی خاص از اهل فن (مثلاً از نظر محل اقامت، تجربه یا تخصص ویژه، و یا تعداد شرکت‌کنندگان) محدود باشد.

نوع ۲-۲-۴- مسابقه دعوتی: نوعی از مسابقه محدود است که شرکت‌کنندگان آن به تعدادی از اهل فن که برگزارکننده از آن‌ها کتباً دعوت می‌کند محدود باشند.

۳- مسابقه از لحاظ مراحل و نحوه داوری بر دو نوع است:

نوع ۱-۳-۱- مسابقه یک مرحله‌ای، مسابقه‌ای است که داوری آن در یک مرحله صورت گیرد.

نوع ۲-۳-۲- مسابقه دو مرحله‌ای، مسابقه‌ای است که داوری آن در دو مرحله صورت گیرد؛ در مرحله اول تعدادی از طرح‌های برتر انتخاب شود، صاحبان این طرح‌ها در مرحله دوم به رقابت بپردازند، و انتخاب برنده اول و رده‌بندی سایر شرکت‌کنندگان در مرحله دوم انجام گیرد.

ب- اصطلاحات

۱- برگزارکننده: شخص حقیقی یا حقوقی، دولتی یا غیردولتی است که مسابقه را برگزار می‌کند و متولی برگزاری آن در چارچوب این آیین‌نامه، و مسؤول اصلی مسابقه در مقابل شرکت‌کنندگان و قانون است.

۲- مدیر: شخص حقیقی متخصصی است که برگزارکننده وی را برای برنامه‌ریزی و مدیریت برگزاری مسابقه انتخاب می‌کند و از آغاز تا پایان مسابقه، مدیریت آن را بر عهده دارد و رابط اصلی بین برگزارکننده و شرکت‌کنندگان و عموم است.

۳- مشاور: شخص حقیقی یا حقوقی متخصصی است که عنداللزوم برای برنامه‌ریزی و برگزاری مسابقه، طرف مشورت مدیر قرار می‌گیرد، و مدیر را در تهیه متن‌های فنی مسابقه، مانند برنامه معماری، یاری می‌کند.

۴- جامعه شرکت‌کنندگان: مجموعه اشخاص حقیقی یا حقوقی است که بنا بر قوانین و ضوابط مسابقه، مجاز به شرکت در مسابقه شناخته می‌شوند، ولو عملاً در مسابقه شرکت نکنند؛ یعنی جامعه شرکت‌کنندگان بالقوه.

۵- شرکت‌کننده: شخص حقیقی یا حقوقی داوطلبی است که مطابق شرایط مندرج در برنامه مسابقه برای شرکت در آن مسابقه پذیرفته می‌شود.

۶- داور: داور مسابقه شخص باصلاحیتی است که برگزارکننده وی را طی حکمی به عضویت در هیأت داوری منصوب می‌کند.

۷- هیأت داور: هیأتی متشکل از داوران است که نتیجه مسابقه با داوری ایشان تعیین می‌شود.
 ۸- محصول مسابقه: موادی است که شرکت‌کنندگان به‌عنوان نتیجه اصلی فعالیت خود در مسابقه به دبیرخانه مسابقه تحویل می‌دهند و داوری مسابقه در میان آن‌ها صورت می‌گیرد (مانند متن، نقشه، نمونه، پرونده رایانه‌ای، یا ترکیبی از آن‌ها). محصول یا محصولات مسابقه در این آیین‌نامه اختصاراً «محصول» یا «محصولات» خوانده می‌شود.

۹- دبیرخانه مسابقه: محل اداره کلیه امور مربوط به مسابقه است، که برگزارکننده آن را در اختیار مدیر قرار می‌دهد. دبیرخانه مسابقه در این آیین‌نامه اختصاراً «دبیرخانه» خوانده می‌شود.

۱۰- دبیرخانه دائمی مسابقات معماری و شهرسازی: دبیرخانه‌ای است که برای رسیدگی به امور مسابقات معماری و شهرسازی و نظارت بر آن‌ها تشکیل می‌شود. دبیرخانه دائمی مسابقات معماری و شهرسازی در این آیین‌نامه اختصاراً «دبیرخانه دائمی» خوانده می‌شود.

۱۱- هیأت رسیدگی به اختلافات مسابقات معماری و شهرسازی: هیأتی است که حکمیت نهایی را در اختلافات احتمالی میان برگزارکننده و شرکت‌کننده بر عهده دارد. هیأت رسیدگی به اختلافات مسابقات معماری و شهرسازی در این آیین‌نامه اختصاراً «هیأت رسیدگی به اختلافات» خوانده می‌شود.

۱۲- اصطلاحاتی که در این آیین‌نامه تعریف نشده، مطابق تعاریف مندرج در بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به کار رفته است.

بخش ۲- ضوابط

ماده ۱- هرگاه شخصی حقیقی یا حقوقی، در بخش دولتی یا غیردولتی، تصمیم به برگزاری مسابقه بگیرد، اعم از آن که مسابقه در آن طرح اجباری یا اختیاری باشد، به‌محض اعلان عمومی مسابقه مشمول این آیین‌نامه و ملتزم به مراعات آن می‌گردد. شرح هر یک از مواد به تفکیک موضوع توسط فرهنگستان هنر تهیه و بدین آیین‌نامه پیوست خواهد شد.

ماده ۲- هر مسابقه باید روندی معین و تعریف‌شده داشته باشد؛ و مسابقه از ابتدا مطابق روند پیش‌بینی‌شده برنامه‌ریزی و اجرا شود.

ماده ۳- لازم است کلیه تصمیمات اصلی که مطابق روند مسابقه گرفته می‌شود کتباً ثبت گردد. این اسناد در زمره اسناد رسمی مسابقه تلقی می‌گردد. از مهم‌ترین این اسناد حکم کتبی انتصاب مدیر مسابقه، قرارداد مدیریت مسابقه، صورت‌جلسه یا مکاتبات منجر به تعیین و اعلان نوع مسابقه، آگهی‌های مسابقه، برنامه مسابقه، احکام انتصاب داوران، صورت مذاکرات جلسات هیأت داور، مشخصات شرکت‌کنندگان، مشخصات دقیق طرح‌های برنده همراه با نسخه‌ای از محصولات است.

ماده ۴- هر مسابقه باید دارای ارکانی مشتمل بر برگزارکننده، مدیر، و هیأت داور باشد. کلیه ارکان باید به عموم جامعه شرکت‌کنندگان معرفی شوند.

ماده ۵- کلیه مسؤولیت‌های مسابقه، از جمله مسؤولیت‌های ناشی از این آیین‌نامه، قوانین ذی‌ربط، مندرجات آگهی و برنامه مسابقه اصالتاً بر عهده برگزارکننده است. با انتخاب مدیر، این مسؤولیت‌ها در حدود وظایف و قرارداد میان مدیر و برگزارکننده، وکالتاً به مدیر منتقل می‌گردد؛ و تغییر مدیر رافع مسؤولیت‌های اصلی برگزارکننده نیست.

ماده ۶- مدیر و داوران باید دارای تحصیلات عالی در رشته معماری، شهرسازی، یا رشته‌های وابسته، و دانش و تجربه‌ای متناسب با سطح و وسعت مسابقه باشند.

ماده ۷- نتیجه داوری با رأی داور یا آرای اکثریت مطلق اعضای هیأت داور تعیین می‌شود.

ماده ۸- مدیر نمی‌تواند داور یا عضو هیأت داور باشد؛ اما شرکت او در جلسات هیأت داور، بدون داشتن حق رأی، مجاز است.

ماده ۹- شرکت شخص برگزارکننده یا مدیر مؤسسه برگزارکننده؛ مدیر؛ مشاور مدیر؛ دستیاران مدیر؛ داور؛ مؤسسه یا شرکتی که داور مدیرعامل، عضو هیأت‌مدیره، سهامدار یا در زمره کارکنان آن باشد، و بستگان درجه اول و دوم داور در مسابقه ممنوع است.

ماده ۱۰- هر مسابقه، به جز مسابقات دعوتی (نوع "۲-۴")، باید از طریق آگهی به اطلاع عموم جامعه شرکت‌کنندگان برسد. آگهی مسابقه باید حاوی اطلاعات کافی و دقیق درباره مسابقه در کم‌ترین عبارات ممکن باشد. شرایط و نحوه شرکت در مسابقه، و نحوه عرضه محصولات باید به‌وضوح در آگهی قید شود.

ماده ۱۱- مدیر باید یک نسخه از هر آگهی را برای دبیرخانه دائمی ارسال کند.

ماده ۱۲- در مسابقات نوع "۲-۴" آگهی مسابقه به‌صورت دعوت‌نامه برای تعدادی از اهل فن فرستاده می‌شود. مدیر باید یک نسخه از هر دعوت‌نامه را برای دبیرخانه دائمی ارسال کند.

ماده ۱۳- هر مسابقه باید دارای برنامه‌ای مکتوب، جامع، موجز، و گویا باشد. در برنامه، خواسته‌ها و نیازهای برگزارکننده، از جمله نوع مسابقه، موضوع طرح، هدف مسابقه، برنامه محتوایی و کالبدی، برنامه زمانی، جوایز و مانند این‌ها، متناسب با نوع مسابقه و به شرحی که خواهد آمد، تعیین و معرفی می‌شود.

ماده ۱۴- هر مسابقه باید جوایزی معین داشته باشد. جوایز مسابقه باید در آگهی مسابقه به اطلاع عموم جامعه شرکت‌کنندگان رسانده شود. تعهد برگزارکننده به عقد قرارداد ادامه کار با برنده می‌تواند مکمل بعضی از جایزه‌ها باشد، اما در هیچ صورتی جانشین جوایز هیچ‌یک از رتبه‌ها نمی‌گردد. به‌علاوه، ممکن است در برخی از مسابقات، به تفصیلی که در آیین‌نامه‌های ذی‌ربط خواهد آمد، عقد قرارداد ادامه کار با برنده اول اجباری باشد. در آن صورت نیز عقد این قرارداد کفایت از اعطای جایزه اعلام‌شده نخواهد کرد.

ماده ۱۵- ممکن است برگزارکننده در برخی از مسابقات، به تفصیلی که در آیین‌نامه‌های ذی‌ربط خواهد آمد، علاوه بر اعطای جایزه به برندگان، قسمتی از هزینه طرح‌های برنده یا شرکت‌کننده یا تمامی هزینه‌ها را، در حدودی که در آگهی اعلان می‌کند، متقبل شود. در این صورت، عمل به مفاد آگهی در موعد مقرر جزو تعهدات قانونی برگزارکننده خواهد بود. پرداخت هزینه شرکت در مسابقه به راه‌یافتگان به مرحله دوم در مسابقات دومارحله‌ای (نوع "۲-۳")، به شرحی که خواهد آمد، الزامی است.

ماده ۱۶- اعلان مسابقه به معنای تعهد برگزارکننده به حقوقی است که این آیین‌نامه و سایر قوانین و آیین‌نامه‌های ذی‌ربط برای شرکت‌کننده به رسمیت شناخته‌اند. همچنین، ارسال درخواست‌نامه شرکت در مسابقه به معنای پذیرش تعهداتی است که در صورت تأیید صلاحیت شرکت در مسابقه به‌موجب این آیین‌نامه و سایر قوانین و آیین‌نامه‌های ذی‌ربط بر ذمه شرکت‌کننده واقع می‌گردد.

ماده ۱۷- مدیر مسابقه در مدت تصدی این سمت متولی و مسؤول قانونی مراعات و احقاق حقوق کلیه ارکان مسابقه، شرکت‌کنندگان، و سایر کسانی است که ممکن است حقوق ایشان به نحوی به مسابقه مربوط شود.

ماده ۱۸- در صورتی که درباره نحوه اجرای مسابقه یا مراعات حقوق ارکان مسابقه، شرکت‌کنندگان، یا سایر اشخاص ذی‌ربط، میان ایشان و مدیر اختلافی بروز کرد و از طریق مذاکره و توضیح حل‌وفصل نشد، موضوع به حکمیت ارجاع می‌شود. حکمیت در اختلاف بین خود ارکان، و یا اختلاف بین ارکان و شرکت‌کنندگان یا سایرین در هر موضوع و هر عنوان در چارچوب امور مسابقه بر عهده هیأت رسیدگی به اختلافات است. رأی این هیأت، فصل‌الخطاب خواهد بود و حجیت قانونی خواهد داشت.

بخش ۳- فواید و مضارّ مسابقه

اگرچه برگزاری مسابقه نوعاً مفید شناخته می‌شود، برگزار کردن مسابقه معماری و شهرسازی و شرکت کردن در آن، مانند سایر امور، برای برگزارکننده و شرکت‌کننده دارای فواید و مضاری است که لازم است پیش از تصمیم‌گیری به آن‌ها توجه شود. این نکات خصوصاً برای آن دسته از مالکان و کارفرمایانی که برگزاری مسابقه برای طرح‌های آنان مطابق مقررات، اجباری نیست شایان توجه است. مقصود از کارفرما در این متن، مالک طرح یا هرکسی است که بنا بر قانون دارای اختیارات مالک است.

۱- فواید و مضارّ مسابقه برای کارفرما

۱-۱- فواید مسابقه برای کارفرما:

- با برگزاری مسابقه، کارفرما ایده‌ها یا طرح‌های بهتری در اختیار خواهد داشت. به عبارت دیگر، به جای اتکا به توانایی‌های یک کارشناس، از توانایی‌های کارشناسان متعددی بهره می‌گیرد، و از نتیجه فعالیت‌های آنان بهترین را بر می‌گزیند.

- مسابقه ذاتاً به خلاقیت کمک می‌کند و حتی طراح یا محققى واحد ممکن است در مسابقه، خلاقیت بیشتری از خود بروز دهد تا در ارجاع عادی کار. در نتیجه کارفرما از طرح‌هایی خلاقانه‌تر برخوردار می‌گردد.

- کارفرما، به‌ویژه کارفرمای طرح‌های عمومی، سرنوشت طرحی را که به همه یا تعداد زیادی از افراد جامعه مربوط می‌شود به دست کارشناس واحدی نمی‌سپارد، بلکه اجازه می‌دهد همه نیروهای خلاق آن جامعه در ایجاد آن طرح مشارکت کنند.

- با برگزاری مسابقه، موضوع طرح در سطح عموم مطرح می‌شود، و طبعاً به آشنایی بیشتر عموم با طرح و دستگاه کارفرما می‌انجامد.

- مسابقه چون دامنه انتخاب را گسترش می‌دهد، بر احتمال رسیدن به طرح بهینه می‌افزاید. در نتیجه مآلاً از هزینه‌های اجرای طرح، و نیز هزینه‌های جاری طرح پس از اجرا می‌کاهد.

- درگیری در مسابقه، کارفرما را به تأمل بیشتر درباره اهداف و مشخصات طرح، و نیازها و خواسته‌های خود وا می‌دارد.

- درگیری در مسابقه، برخورد با ایده‌های گوناگون و آشنایی با نحوه نقد و داوری، بر دانش و بینش کارفرما در زمینه معماری و شهرسازی می‌افزاید.

۱-۲- مضارّ مسابقه برای کارفرما: مضارّ مسابقه برای کارفرما غالباً ذاتی مسابقه نیست و از بی‌تجربگی کارفرما و مدیر مسابقه، و بی‌دقتی در انتخاب داوران نشأت می‌گیرد؛ و لذا قابل رفع است.

مهم‌ترین این مضار عبارتند از:

- مسابقه مسیر دسترس کارفرما به نتیجه مطالعه یا طراحی را دورتر و پیچیده‌تر می‌کند؛

- مسابقه از امکان مذاکره مستقیم کارفرما با کارشناس، و در نتیجه آشنایی نزدیک آنان با هم و لمس نیازها و محدودیت‌ها و امکانات و توانایی‌های یکدیگر می‌کاهد؛

- مسابقه بر هزینه‌های اولیه طرح می‌افزاید؛

- ممکن است برنده مسابقه، خصوصاً در مسابقه نوع "۲-۴"، فاقد توانایی کافی برای ادامه کار باشد. در این صورت بر مشکلات پیشبرد طرح افزوده می‌شود؛

- برگزاری مسابقه معمولاً بر زمان مرحله طراحی یا مطالعات می‌افزاید؛

- برگزاری مسابقه، کارفرما را مقید به قوانینی می‌کند که در حالت عادی التزامی به آن‌ها ندارد. از آنجاکه گاه کارفرمایان در اجرای مسابقات محدودیت مالی دارند، و یا با مسائل خاص اقتصادی در این حوزه کارشناسی آشنا

نیستند، جوایزی که پیش‌بینی می‌کنند با نوع طرح و حجم فعالیت‌های لازم متناسب نیست. از این‌رو کارشناسان زبده ممکن است به سبب هزینه بری و زمان بری مسابقه، به شرکت در آن تمایل نشان ندهند؛ و در نتیجه کارفرما از فواید مسابقه در رسیدن به طرح بهینه محروم گردد؛

- مسابقه ممکن است به عرصه رقابت در هنرنمایی ظاهری بدل گردد و داوران و شرکت‌کنندگان از کارآیی و وجوه اقتصادی طرح، سادگی و سلامت آن غفلت کنند. در نتیجه، کارفرما که احتمالاً با قراردادی عادی می‌توانست به طرحی معقول برسد، ممکن است با مجموعه‌ای از طرح‌های به‌ظاهر زیبا اما فاقد کارآیی و بهره‌وری مواجه گردد.

۲- فواید و مضار مسابقه برای کارشناس

۱-۲- فواید مسابقه برای کارشناس:

- مسابقه به کارشناسان خوش استعداد اما گمنام، که در اوضاع عادی فاقد امکان رقابت با کارشناسان نامی‌اند، فرصت می‌دهد در عرصه خلاقیت حضور یابند و خود را معرفی کنند.

- مسابقه فرصتی برای ابراز خلاقیت و ارزیابی خود در رقابت با دیگر کارشناسان در اختیار کارشناس قرار می‌دهد؛

- مسابقه فرصتی برای کارآیی در اختیار کارشناس می‌گذارد؛

- مسابقه فرصتی برای بردن جایزه، و شهرت و تبلیغ در اختیار کارشناس می‌گذارد؛

- مسابقه کارشناس را در مدتی کوتاه با مجموعه‌ای از ایده‌ها و روش‌های گوناگون در پاسخ‌گویی به یک مسأله آشنا می‌کند و بر مهارت و دایره اطلاعات او می‌افزاید؛

- مسابقه کارشناس را با جامعه اهل حرفه آشنا تر و مأنوس تر می‌سازد؛

۲-۲- مضار مسابقه برای کارشناس:

- اگر کارشناس در مسابقه برنده نشود، معمولاً عواید غیرمادی او از مسابقه چندان نیست که هزینه‌های او برای مسابقه را جبران سازد. در نتیجه، شرکت در مسابقه، برای کارشناس متضمن مخاطره است.

۳- فواید و مضار مسابقه برای عموم

۱-۳- فواید مسابقه برای عموم:

- مسابقه عرصه‌ای برای بروز استعدادهای تازه در اختیار عموم می‌نهد؛

- چون داوران مستقل از کارفرمایند، در داوری خود بیشتر منافع عموم را لحاظ می‌کنند؛

- چون مسابقه امکان نیل به طرح‌های بهتر، یعنی کارآمدتر و اقتصادی‌تر، را فراهم می‌سازد، از هزینه‌های مادی و معنوی جامعه، خصوصاً در بلندمدت، می‌کاهد؛

- قرار گرفتن در معرض قضاوت داوران و نیز جامعه اهل اندیشه و حرفه و عموم مردم، کارفرما و کارشناسان را به سمت تصمیمات سنجیده‌تر و عاقلانه‌تر و ترجیح دادن منافع عمومی بر منافع خصوصی و منافع درازمدت بر منافع کوتاهمدت سوق می‌دهد؛

- مسابقه موجب می‌شود موضوعی که در وضع عادی در محدوده میان کارفرمایان و کارشناسان می‌گذرد، در سطح عموم مطرح شود؛ و در نتیجه دانش و فرهنگ عمومی درباره معماری و شهرسازی را ارتقا می‌بخشد؛

- برگزاری مسابقه، نوعی تمرین در تقید به قواعد و قوانین و تن دادن به رأی اکثریت، تمرین در گزینش شایستگان، و در نتیجه تمرین مردم‌سالاری و شایسته‌سالاری است؛

- مسابقه با فراهم کردن بستر رقابت سالم، موجب نزدیکی بیشتر اهل حرفه با هم، انسجام بیشتر آنان، و برخورداری بیشتر جامعه از توانایی‌های آنان می‌شود.

۲-۳- مضارّ مسابقه برای عموم:

اگر بیشتر مسابقاتی که برگزار می‌شود فاقد مدیریت مدبرانه و قوی باشد، هم هزینه اضافی برگزاری مسابقات در نهایت هزینه‌های جامعه را افزایش می‌دهد، و هم ناکامی مسابقات در نیل به نتیجه مناسب بر نابسامانی وضع معماری و شهرسازی جامعه می‌افزاید.

بخش ۴- روند مسابقه

روند همه مسابقات باید از الگویی کلی تبعیت کند. ذیلأ نمونه‌ای از این الگوها عرضه می‌شود. بدیهی است گستره و اهمیت و اولویت بندها در الگوی روند مسابقه با نوع و دامنه مسابقه متناسب خواهد بود:

- ۱- تعریف اولیه طرح (توسط برگزارکننده)؛
- ۲- برآورد امکانات مدیریتی و مالی احداث طرح (توسط برگزارکننده)؛
- ۳- تبیین هدف، علت، و ضرورت برگزاری مسابقه (توسط برگزارکننده)؛
- ۴- برآورد امکانات مدیریتی و مالی اجرای مسابقه (توسط برگزارکننده)؛
- ۵- مطالعه و بررسی آیین‌نامه حاضر و سایر قوانین و دستورالعمل‌های مربوط به مسابقات (توسط برگزارکننده)؛
- ۶- انتخاب مدیر مسابقه (توسط برگزارکننده)؛
- ۷- تعیین و تأمین مکان و امکانات و تجهیزات دبیرخانه با نظر مدیر (توسط برگزارکننده)؛
- ۸- تبیین حدود و ثغور مالی و قانونی مسابقه برای برگزارکننده (توسط مدیر)؛
- ۹- تعیین تعداد اعضای هیأت داوری، تهیه فهرست پیشنهادی اسامی آنان، و اعلام آن به برگزارکننده و أخذ تصویب آن از وی (توسط مدیر)؛
- ۱۰- مذاکره با نامزدهای داوری و نهایی کردن اعضای هیأت داوری و أخذ تصویب آن از برگزارکننده (توسط مدیر)؛
- ۱۱- تعیین مکان هیأت داوری و دعوت از داوران برای تشکیل اولین جلسه (توسط مدیر)؛
- ۱۲- تشکیل اولین جلسه هیأت داوری با حضور مدیر برای انتخاب رئیس هیأت داوری و تعیین جزئیات ضوابط و نحوه داوری (توسط هیأت داوری)؛
- ۱۳- گزارش کتبی اولین جلسه هیأت داوری به برگزارکننده (توسط رئیس هیأت داوری)؛
- ۱۴- سازمان‌دهی و تشکیل دبیرخانه (توسط مدیر)؛
- ۱۵- تنظیم متن آگهی مسابقه و أخذ تصویب هیأت داوری و برگزارکننده (توسط مدیر)؛
- ۱۶- نشر آگهی (توسط مدیر)؛
- ۱۷- تنظیم برنامه مسابقه با همکاری هیأت داوری (توسط مدیر)؛
- ۱۸- أخذ تصویب برنامه مسابقه از هیأت داوری و برگزارکننده (توسط مدیر)؛
- ۱۹- انجام دادن امور دبیرخانه‌ای مربوط به داوطلبان شرکت در مسابقه، بررسی مدارک ارسالی ایشان، تعیین داوطلبان حائز شرایط شرکت در مسابقه و اعلام به ایشان (توسط مدیر)؛
۲۰. تهیه جوایز و دیپلم‌های افتخار (توسط مدیر با همکاری برگزارکننده)؛
- ۲۱- تحویل برنامه مسابقه به شرکت‌کنندگان حائز شرایط (توسط مدیر)؛
- ۲۲- برگزاری جلسه‌ای با حضور مدیر، اعضای هیأت داوری، و کلیه شرکت‌کنندگان برای توجیه برنامه مسابقه و همه‌اجزای آن، پاسخ به پرسش‌ها و رفع ابهامات، پس از توزیع برنامه مسابقه و پیش از آغاز فعالیت شرکت‌کنندگان (توسط مدیر)؛
- ۲۳- بررسی محصولات ارسال شده از لحاظ مطابقت با مدارک و مشخصات ذکر شده در برنامه مسابقه، و تعیین

- محصولات واجد شرایط، و تهیه گزارش کتبی در این باره برای برگزارکننده و هیأت داوری (توسط مدیر)؛
- ۲۴- انتقال محصولات واجد شرایط به مکان استقرار هیأت داوری (توسط مدیر)؛
- ۲۵- توضیح شفاهی (و عنداللزوم کتبی) درباره محصولات برای داوران (توسط مدیر)؛
- ۲۶- همکاری با هیأت داوری در پیشبرد روال داوری و مراعات عدالت (توسط مدیر)؛
- ۲۷- تهیه صورت رسمی جلسه داوری و گزارش کتبی روال و نتیجه داوری برای برگزارکننده و عموم (توسط رئیس هیأت داوری)؛
- ۲۸- اعلان عمومی نتایج مسابقه (توسط مدیر)؛
- ۲۹- برگزاری مراسم اعطای جوایز (توسط مدیر)؛
- ۳۰- برگزاری نمایشگاه، چاپ کتابچه‌های راهنما، و همچنین سایر فعالیت‌هایی که در برنامه مسابقه پیش‌بینی، یا مدیر به آن‌ها متعهد شده باشد (توسط مدیر)؛
- ۳۱- پی‌گیری احقاق سایر حقوق شرکت‌کنندگان و برگزارکننده (توسط مدیر)؛
- ۳۲- رسیدگی به اعتراضات (توسط مدیر)؛
- ۳۳- پی‌گیری عودت محصولات باقی‌مانده (به جز محصولات برنده) و محصولات راه نیافته به مسابقه به صاحبان آن‌ها (توسط مدیر)؛
- ۳۴- سازمان‌دهی و برگزاری بخش جنبی (در صورتی که در برنامه پیش‌بینی شده باشد) در طول مسابقه (توسط مدیر).

بخش ۵- ارکان مسابقه، شرح وظایف، اختیارات، و سایر امور مربوط به آن‌ها

۱- برگزارکننده

وظایف برگزارکننده عبارتند از:

- ۱-۱- پرداخت کلیه هزینه‌های مسابقه، از جمله دستمزد مدیر و دستیاران او، دستمزد داوران، جوایز مسابقه، هزینه تأمین محل دبیرخانه، هزینه خدمات اداری، انتشارات، آگهی‌ها، و برپایی نمایشگاه؛
- ۲-۱- انتخاب مدیر، تأیید داوران، تصویب متن آگهی، تصویب متن برنامه مسابقه، و تصویب متن آگهی نتایج داوری؛
- ۳-۱- تأمین فضایی مناسب برای دبیرخانه، شامل امکاناتی از قبیل دفتر کار مدیر، منشی، امکانات تکثیر و چاپ، و همچنین محلی مناسب برای نمایشگاه و محل داوری، متناسب با حجم و سطح مسابقه.

۲- مدیر

۱-۲- اهم وظایف مدیر عبارتند از:

- هماهنگی و همکاری با برگزارکننده در جهت تبیین و تدوین نیازها و اهداف و محتوای طرح مورد نظر؛
- بررسی و پیشنهاد نوع مسابقه متناسب با موضوع آن؛
- برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی و مدیریت مسابقه در جهت نیل به اهداف آن؛
- استخدام مشاور (در صورت صلاحدید)؛
- تهیه متن اسناد لازم شامل آگهی‌ها، برنامه مسابقه، گزارش‌ها و مانند آن‌ها؛
- تهیه صورت اسامی داوران و پیشنهاد آن‌ها به برگزارکننده؛
- مذاکره با برگزارکننده درباره نامزدهای داوری، مذاکره با نامزدهای داوری، تشریح مسابقه و موضوع آن برای ایشان، ترغیب ایشان به پذیرش داوری، اخذ موافقت کتبی از آنان برای داوری مسابقه، و مشارکت دادن ایشان در تهیه و تصویب برنامه و آگهی مسابقه؛

- اداره مسابقه با مراعات عدالت کامل در میان داوطلبان شرکت در مسابقه و کسانی که به‌عنوان شرکت‌کننده پذیرفته می‌شوند.

۲-۲- مدیر می‌تواند مطابق توافق‌نامه خود با برگزارکننده، دستیارانی برای خود برگزیند. این دستیاران ممکن است از میان افراد شاغل در مؤسسه برگزارکننده یا از خارج از آن باشند.

۳-۲- مدیر می‌تواند برای طراحی محتوایی مسابقه، از جمله تدوین برنامه مسابقه، مشاوره به استخدام درآورد. مشاور متناسب با موضوع و دامنه مسابقه، ممکن است شخصی حقیقی یا حقوقی باشد.

۴-۲- لازم است در بدو کار قراردادی میان مدیر و برگزارکننده منعقد، و طی آن جزئیات تعهدات طرفین در چارچوب آیین‌نامه حاضر و سایر قوانین قید گردد.

۳- داوران و اسلوب داوری

۱-۳- داور یا داوران باید پیش از انتشار آگهی مسابقه انتخاب شوند.

۲-۳- پیش از انتشار آگهی مسابقه، مدیر باید موافقت کتبی هر یک از داوران را برای داوری در آن مسابقه از ایشان اخذ کند.

۳-۳- پس از اخذ موافقت کتبی داوران، برگزارکننده طی حکم کتبی انتصاب هر یک را به داوری در آن مسابقه به وی اعلام می‌کند.

۴-۳- داور یا داوران باید متناسب با وظایف و مسؤلیت خود در مسابقه دستمزد دریافت کنند. مقدار این دستمزد متناسب است با نوع مسابقه و پیچیدگی طرح و تعداد شرکت‌کنندگان، و با توافق طرفین تعیین می‌گردد.

۵-۳- داور موظف است ضابطه پنهان ماندن هویت صاحبان محصولات را تا پایان کار داوری و اعلام نتیجه آن از هر لحاظ مراعات کند.

۶-۳- تماس داور با شرکت‌کنندگان در طول مدت داوری مسابقه در محل دبیرخانه مسابقه و محل تشکیل جلسات هیأت داوری، و همچنین هرگونه تماس آنان در حیطه امور مربوط به مسابقه ممنوع است، مگر در مواردی که در برنامه مسابقه پیش‌بینی شده باشد.

۷-۳- تعداد اعضای اصلی هیأت داوری باید فرد باشد، از حداقل ۱ نفر تا حداکثر ۷ نفر. تعداد داوران بسته به نوع و موضوع و برنامه مسابقه، به پیشنهاد مدیر و تأیید برگزارکننده تعیین می‌شود. در صورتی که تعداد داوران بیش از یک نفر باشد، باید به ازای هر سه نفر عضو اصلی، یک عضو علی‌البدل تعیین شود.

۸-۳- در انتخاب داوران باید حسن سلیقه آنان، مناسبت تخصص و تجربه آنان با موضوع و پیچیدگی مسابقه، و عدالت ایشان مراعات گردد.

۹-۳- در مسابقاتی که به تشخیص مدیر، حضور داورانی متخصص در رشته‌هایی جز معماری، شهرسازی، یا مرمت بناها و بافت‌های تاریخی لازم است، انتخاب ایشان به داوری بلامانع است، مشروط بر آن‌که اکثریت اعضای هیأت داوری همواره با معماران (یا شهرسازان، یا کارشناسان مرمت ابنیه و بافت‌های تاریخی در موضوعات ذی‌ربط) باشد.

۱۰-۳- داوران باید در روند تعریف مسابقه، خصوصاً تهیه برنامه مسابقه و بالأخص برنامه معماری، مشارکت داشته باشند.

۱۱-۳- هیأت داوری باید در ابتدای نخستین جلسه خود یکی از اعضای هیأت را به ریاست هیأت انتخاب کند. رئیس هیأت داوری مسؤلیت هدایت جریان داوری و تهیه گزارش نهایی داوری و ایجاد ارتباط لازم میان هیأت و مدیر را بر عهده دارد.

۱۲-۳- فقط کارهایی به مرحله داوری راه می‌یابد که مدیر قبلاً مطابقت آن‌ها با شرایط اعلام‌شده مسابقه را تأیید کرده باشد. مدیر پیش از آغاز داوری درباره نحوه بررسی محصولات، مشخصات محصولات مردود و محصولات

تأییدشده، به هیأت داوری گزارش شفاهی می‌دهد، و محصولات تأییدشده را همراه با نامه رسمی حاوی شماره هر محصول که به امضای برگزارکننده رسیده است به رئیس هیأت تسلیم می‌کند.

۳-۱۳- در جلسات هیأت داوری به‌جز داوران، مدیر، و دستیاران رسمی مدیر، کسی حق حضور ندارد.

۳-۱۴- حضور کلیه داوران اصلی، و در غیاب برخی از ایشان، داوران علی‌البدل، در جلسات داوری الزامی است. در موارد استثنایی به تشخیص مدیر، تشکیل جلسات هیأت با حضور اکثریت اعضا بلامانع است. در این موارد اگر جلسه با تعداد زوج تشکیل شد، در صورت تساوی آرای مثبت و منفی در دو بار رأی‌گیری، رأی رئیس هیأت داوری تعیین‌کننده خواهد بود.

۳-۱۵- آگاهی از برنامه مسابقه و مراعات آن در طول داوری برای کلیه داوران الزامی است، و مسؤولیت حصول اطمینان از آن بر عهده رئیس هیأت داوری است.

۳-۱۶- هیأت داوری می‌تواند دو شرکت‌کننده را شایسته مقام اول تشخیص دهد و انتخاب نهایی برنده اول را به نظر برگزارکننده (و در طرح‌های بزرگ ملی، به نظر رئیس‌جمهور یا نماینده تام‌الاختیار وی) منوط سازد. در این صورت اعلان رسمی نتایج مسابقه به پس از اعلام نظر برگزارکننده (یا رئیس‌جمهور) موکول می‌شود؛ و در آن، شرکت‌کننده‌ای که برگزارکننده او را شایسته تشخیص دهد برنده اول، و شرکت‌کننده دیگر برنده دوم اعلام می‌گردد.

۳-۱۷- داور یا هیأت داوری نمی‌تواند هیچ شرکت‌کننده‌ای را شایسته احراز مقام اول نداند؛ اما می‌تواند عیوب محصول برنده اول را اعلام کند، و وی را شایسته واگذاری ادامه کار نداند.

۳-۱۸- در مسابقات دو مرحله‌ای، داور یا هیأت داوری در مرحله اول تعدادی از محصولات برتر را که دارای شرایط ورود به مرحله انتخاب، و با ذکر دلایل انتخاب آن‌ها را به مدیر اعلام می‌کند. برگزارکننده، صاحبان آن محصولات را کتباً به شرکت در مرحله دوم مسابقه دعوت می‌کند. داور یا هیأت داوری می‌تواند پیشنهادهای خود برای بهبود محصولات را جداگانه با هریک از شرکت‌کنندگان مرحله دوم مطرح کند.

۳-۱۹- داور یا هیأت داوری می‌تواند مسابقه‌ای یک مرحله‌ای (نوع "۱-۳") را به دو مرحله‌ای (نوع "۲-۳") تبدیل کند. این تصمیم در صورت موافقت برگزارکننده معتبر است. در این صورت باید مراتب به اطلاع شرکت‌کنندگان رسانده شود، و مسابقه مطابق ضوابط مسابقات نوع "۱-۳" در میان راه‌یافتگان به مرحله دوم ادامه یابد.

۳-۲۰- پس از اتمام داوری نهایی، داور هیأت داوری موظف است گزارشی کتبی مشتمل بر دلایل داوری خود را به مدیر عرضه کند. مدیر این گزارش را همراه با گزارش تکمیلی خود به برگزارکننده عرضه می‌کند.

۳-۲۱- رأی داور یا هیأت داوری قطعی و تغییرناپذیر است، و کسی (از جمله مدیر و برگزارکننده) مجاز به تغییر و تصرف در آن نیست.

۳-۲۲- پس از اتمام داوری پاکت‌های شناسایی شرکت‌کنندگان با حضور نماینده برگزارکننده، مدیر، و داور یا هیأت داوری گشوده می‌شود، هویت برندگان تعیین و ثبت می‌گردد و طی صورت‌جلسه‌ای به امضای حاضران مذکور می‌رسد.

۴- دبیرخانه دائمی و هیأت رسیدگی به اختلافات

۴-۱- دبیرخانه دائمی مرجع ثابت همه مسابقات معماری و شهرسازی کشور است.

۴-۲- دبیرخانه دائمی توسط وزارت مسکن و شهرسازی تشکیل، و دبیر دائمی، به انتخاب و زیر نظر هیأت رسیدگی به اختلافات اداره می‌شود.

۴-۳- رئیس دبیرخانه دائمی را هیأت رسیدگی به اختلافات منصوب می‌کند.

۴-۴- کلیه هزینه‌های دبیرخانه دائمی و هیأت رسیدگی به اختلافات توسط وزارت مسکن و شهرسازی پرداخت می‌گردد.

- ۴-۵- هیأت رسیدگی به اختلافات پنج عضو دارد که به مدت دو سال انتخاب می‌شوند:
- نماینده تام‌الاختیار وزیر مسکن و شهرسازی؛
  - نماینده تام‌الاختیار رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی؛
  - نماینده تام‌الاختیار رئیس فرهنگستان هنر؛
  - نماینده تام‌الاختیار جامعه مهندسان مشاور ایران؛
- یک نفر از استادان سرشناس و زبده معماری و شهرسازی به انتخاب وزیر علوم، تحقیقات، و فناوری.
- جلسات این هیأت، حسب درخواست یکی از اعضای آن و یا به‌موجب دعوت دبیرخانه دائمی به‌محض وصول شکایت، در محل دبیرخانه دائمی منعقد می‌شود.
- ۴-۶- نحوه کار و رسیدگی به شکایات و تصمیم‌گیری در هیأت رسیدگی به اختلافات طی آیین‌نامه‌ای توسط خود هیأت تعیین خواهد شد.

طرح اهدای جایزه ادبی جلال آل احمد

مصوب جلسه ۵۶۵ مورخ ۲۱ تیر ۱۳۸۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۶۵ مورخ ۸۴/۴/۲۱ طرح اهدای جایزه ادبی جلال آل احمد (مصوب جلسه ۶۴ مورخ ۸۳/۴/۲ شورای هنر) را با اعمال اصلاحاتی به شرح ذیل تصویب نمود:

مقدمه

نظر به اینکه برگزاری جشنواره‌ها و اهدای جوایز، عامل مؤثری در مراسم ارتقای کمی و کیفی فعالیت‌های ادبی و هنری به شمار می‌آیند و با توجه به فقدان یک جشنواره ادبی متمرکز و ملی در کشور، طرح اهدای جایزه ملی جلال آل احمد، در عرصه ادبیات فارسی به شرح ذیل تصویب می‌شود:

ماده ۱- هدف از اهدای جایزه ملی جلال آل احمد «ارتقای زبان و ادبیات ملی - دینی از رهگذر بزرگداشت پدیدآورندگان آثار ادبی برجسته، بدیع و پیشرو» است.

ماده ۲- موضوعات مشمول طرح این جایزه به‌صورت سالیانه و در سه‌شاخه ذیل اهدا خواهد شد:

۱- داستان‌نویسی؛

۲- سرایش شعر؛

۳- مستندنگاری^۱.

ماده ۳- ارکان ستاد اهدای جایزه ملی جلال آل احمد بدین‌صورت خواهد بود:

۱- هیأت امنا؛

۲- هیأت علمی؛

۳- دبیرخانه.

تبصره- هیأت امنا عبارت است از: اعضای حقیقی و حقوقی شورای عالی انقلاب فرهنگی دارای حق عضویت در شورای هنر.

ماده ۴- تدوین آیین‌نامه اجرایی نحوه ترکیب هیأت علمی، تعداد و ارزش جوایز و نحوه تشکیل دبیرخانه ستاد، به‌موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌رسد. این طرح در یک مقدمه و ۴ ماده و یک تبصره در جلسه ۵۶۵ مورخ ۸۴/۴/۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

آیین‌نامه جایزه ادبی جلال آل احمد

مصوب جلسه ۵۹۳ مورخ ۲۳ آبان ۱۳۸۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

بر اساس مصوبه جایزه ادبی جلال آل احمد (مصوب جلسه ۵۶۵ مورخ ۸۴/۴/۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی) آیین‌نامه جایزه ادبی جلال آل احمد به شرح زیر تصویب می‌شود:

ماده ۱ - هدف

هدف از اهدای جایزه ملی جلال آل احمد «ارتقای زبان و ادبیات ملی - دینی» از رهگذر بزرگداشت پدیدآورندگان آثار ادبی برجسته، بدیع و پیشرو است.

تبصره - تنظیم ضوابط و ارائه مشوق‌های مربوط به جایزه مزبور باید در راستای تولید فکر ادبی - هنری اسلام‌گرا و تقویت روحیه انتقادی - علمی نسبت به ترجمه‌های موجود ادبی و هنری باشد.

ماده ۲ - تعاریف

آثاری که در حوزه بررسی و انتخاب هیأت علمی و هیأت‌داوران قرار خواهد گرفت شامل داستان بلند و کوتاه، نقد ادبی و کتب مستندنگاری^۱ خواهد بود.

ماده ۳ - ارکان

بر اساس ماده ۳ مصوبه جلسه ۵۶۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی ارکان اجرایی این طرح عبارتند از: هیأت‌امنا، هیأت علمی، دبیرخانه.

ماده ۴ - هیأت‌امنا

هیأت‌امنا ستاد اهدای جایزه ملی جلال آل احمد عبارتند از: اعضای حقیقی و حقوقی شورای عالی انقلاب فرهنگی عضو شورای هنر.

تبصره - ریاست هیأت‌امنا با وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی بوده و دبیری آن (بدون حق رأی) به عهده معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است.

ماده ۵ - وظایف هیأت‌امنا

ترسیم و تعیین خط‌مشی و سیاست‌های کلی طرح جایزه ادبی جلال آل احمد رسیدگی و اظهارنظر نسبت به گزارش‌های هیأت علمی طرح تعیین اعضای هیأت علمی طرح که متشکل از دو کمیته اصلی داستان و مستندنگاری^۲ خواهد بود. تصویب آیین‌نامه‌های داخلی و اجرایی و نیز معیارهای ارزیابی آثار که توسط هیأت علمی طرح، تدوین و تنظیم شده است.

ماده ۶ - هیأت علمی

هیأت علمی متشکل از نه نفر از نویسندگان و صاحب‌نظران در زمینه داستان، نقد ادبی، مستندنگاری^۳ است که توسط معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی انتخاب و برای تأیید به هیأت‌امنا معرفی می‌شوند:

تبصره - دبیر هیأت علمی با پیشنهاد و تأیید هیأت‌امنا انتخاب می‌شود.^۴

ماده ۷ - وظایف هیأت علمی

۱- تدوین آیین‌نامه‌های داخلی و اجرایی و نیز معیارهای ارزیابی آثار و ارسال آن برای تصویب به هیأت‌امنا؛

۱- اصلاحی جلسه ۷۷۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی مورخ ۲۶ آبان ۹۴.

۲- اصلاحی جلسه ۷۷۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی مورخ ۲۶ آبان ۹۴.

۳- اصلاحی جلسه ۷۷۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی مورخ ۲۶ آبان ۹۴.

۴- اصلاحی جلسه ۷۷۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی مورخ ۲۶ آبان ۹۴.

۲- تعیین و نصب هیأت سه‌نفره داوری در هر یک از حوزه‌های داستان، نقد ادبی، مستندنگاری^۱ مرکب از متخصصین، صاحب‌نظران و استادان حوزه و دانشگاه؛

۳- بررسی، تفکیک و طبقه‌بندی آثار رسیده به دبیرخانه. بدین‌صورت که در صورت انطباق آثار با معیارهای پیش‌بینی‌شده بررسی‌های اولیه انجام‌گرفته و سپس برای داوری نهایی به هیأت‌داوران ارجاع می‌گردد؛
تبصره- هرگونه اختلاف‌نظر میان اعضای هیأت علمی با رأی حداقل ۳ نفر از اعضا تعیین تکلیف می‌شود.

۴- تصمیم‌گیری در مورد جوایز ویژه و بخش‌های جانبی
ماده ۸- زمان و مکان برگزاری مراسم: مراسم اهدای جایزه ملی جلال آل احمد هر سال مقارن با ایام تولد این نویسنده توانا و صاحب سبک برگزار می‌شود.

ماده ۹- تشکیل دبیرخانه

به‌منظور انجام کلیه امور اداری و اجرایی از قبیل مکاتبه، سفارش آگهی، دریافت آثار، هماهنگی با هیأت علمی و هیأت‌داوران برای انجام امور مربوط، هماهنگی برای برگزاری جلسات و دبیرخانه جایزه ادبی جلال آل احمد در معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تشکیل می‌شود.
تبصره- انتخاب رئیس دبیرخانه توسط دبیر هیأت امنا خواهد بود.

ماده ۱۰- وظایف دبیرخانه

- ۱- تهیه و درج آگهی فراخوان کتاب در رسانه‌های جمعی؛
- ۲- دریافت آثار ارسالی و طبقه‌بندی آن زیر نظر هیأت علمی؛
- ۳- ارسال دعوت‌نامه برای برگزاری جلسات؛
- ۴- انجام امور تبلیغی مراسم و امور مربوط به مکان برگزاری آن؛
- ۵- تهیه لوح و جوایز با نظر هیأت علمی؛
- ۶- انجام امور مالی مربوط به مراسم.

ماده ۱۱- مجری آیین‌نامه:

مجری این آیین‌نامه بر اساس مصوبه جلسه ۹۴ شورای هنر، معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی خواهد بود.

ماده ۱۲- ارزش جوایز نفرت اول هرکدام از رشته‌های این طرح، نشان ادبی جلال آل احمد به‌علاوه ۱۱۰ سکه بهار آزادی خواهد بود.

تبصره- براساس نوع و کیفیت اثر، میزان جایزه از حداقل تعداد ۳۰ سکه تا حداکثر تعداد ۱۱۰ سکه تمام بهار آزادی تعیین و اهدا می‌شود.^۲

ماده ۱۳- هزینه‌های لازم برای اجرای این طرح به‌صورت تبصره‌ای در بودجه سالانه معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی منظور می‌گردد.

ماده ۱۴- این آیین‌نامه در ۱۴ ماده و ۴ تبصره در جلسه ۵۹۳ مورخ ۸۵/۸/۲۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

۱- اصلاحی جلسه ۷۷۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی مورخ ۲۶ آبان ۹۴.

۲- الحاقی جلسه ۷۷۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی مورخ ۲۶ آبان ۹۴.

اساسنامه جشنواره پروین اعتصامی

مصوب جلسه ۶۱۸ مورخ ۲ بهمن ۱۳۸۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی

با توجه به جایگاه والای زنان در فرهنگ و ادبیات ایران و لزوم ایجاد زمینه‌های مناسب رشد و اعتلای آن از یکسو و تأثیر برگزاری جشنواره‌ای با گستره ملی و بین‌المللی در این عرصه، از سوی دیگر جشنواره پروین اعتصامی هر دو سال یکبار طبق این اساسنامه برگزار می‌شود:

ماده ۱- اهداف

- ۱- بزرگداشت مقام و شخصیت شاعر نامدار ایران پروین اعتصامی؛
- ۲- رشد و اعتلای خلاقیت‌ها و آفرینش‌های ادبی بانوان؛
- ۳- ترویج و تقویت زبان فارسی در خارج از کشور؛
- ۴- ایجاد پیوند بین ادبیات ملل به‌ویژه در حوزه جهان اسلام؛
- ۵- معرفی چهره‌های شاخص زنان ادیب و پژوهنده؛
- ۶- تقدیر از زنان در عرصه زبان و ادب فارسی.

ماده ۲- دایره شمول ترجمه و تألیف

- ۱- شعر؛
- ۲- ادبیات داستانی؛
- ۳- ادبیات نمایشی؛
- ۴- ادبیات کودکان؛
- ۵- پژوهش‌های ادبی.

ماده ۳- ارکان جشنواره

- ۱- هیأت امنا؛
- ۲- هیأت علمی؛
- ۳- دبیرخانه.

ماده ۴- اعضای هیأت امنا

- ۱- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی (رئیس هیأت امنا)؛
  - ۲- یک نفر از اعضای فرهنگستان زبان و ادب فارسی به انتخاب این فرهنگستان؛
  - ۳- نمایندگان وزارتخانه‌های فرهنگ و ارشاد اسلامی، علوم، تحقیقات و فناوری، آموزش و پرورش و سازمان صدا و سیما در شورای فرهنگی، اجتماعی زنان.
- تبصره- معاون امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به‌عنوان دبیر، بدون حق رأی در جلسات حق حضور خواهد داشت.

ماده ۵- وظایف هیأت امنا

- ۱- تعیین خط‌مشی و سیاست‌های کلی؛
- ۲- تعیین اعضای هیأت علمی؛
- ۳- تصویب آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی ارائه‌شده توسط هیأت علمی؛
- ۴- بررسی و ارزیابی گزارشات هیأت علمی؛
- ۵- ارائه گزارش مکتوب هر دوره به شورای عالی انقلاب فرهنگی.

ماده ۶- هیأت علمی

هیأت علمی متشکل از یک نفر از استادان، متخصصان و یا صاحب نظران در هر یک از شاخه‌های اصلی جشنواره بوده و مجموعاً ۵ نفر خواهد بود که توسط هیأت امنای انتخاب می‌شوند.

تبصره- دبیر هیأت علمی، دبیر علمی کتاب سال جمهوری اسلامی ایران خواهد بود.

ماده ۷- وظایف هیأت علمی

۱- پیشنهاد معیارهای ارزیابی و تدوین آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی بررسی آثار به منظور تصویب در هیأت امنای؛

۲- تعیین و تصویب هیأت‌های داوری در هر یک از شاخه‌های اصلی جشنواره از بین استادان، متخصصان و صاحب نظران مربوطه.

ماده ۸- دبیرخانه

دبیرخانه جشنواره به منظور انجام کلیه امور اداری، اجرایی و پشتیبانی در معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تشکیل و مستقر خواهد شد.

ماده ۹- وظایف دبیرخانه

وظایف دبیرخانه در هر دوره به تصویب هیأت امنای خواهد رسید.

ماده ۱۰- اعتبارات

اعتبارات لازم در ردیف خاص به عنوان جشنواره پروین اعتصامی در بودجه سالانه معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی منظور خواهد شد.

ماده ۱۱- جوایز

میزان جوایز جشنواره با در نظر گرفتن سقف جوایز ملی مشابه، به پیشنهاد دبیر هیأت امنای و تصویب این هیأت در هر دوره تعیین خواهد شد.

ماده ۱۲- اساسنامه جشنواره پروین اعتصامی در ۱۲ ماده و ۲ تبصره در جلسه ۶۱۸ مورخ ۸۶/۱۱/۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

اساسنامه جایزه علمی - فناوری پیامبر اعظم (ص)

مصوب جلسه ۷۱۴ مورخ ۳۰ خرداد ۱۳۹۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مقدمه

جایزه علمی- فناوری پیامبر اعظم (ص) که در این اساسنامه به اختصار «جایزه» نامیده می‌شود، جایزه عالی فناوری در جمهوری اسلامی ایران خواهد بود. محوریت اصلی جایزه، شناسایی و معرفی برترین‌های علم و فناوری جهان اسلام است. این امر از طریق ارزیابی طرح‌های علمی و فناورانه و اعطای جایزه به دانشمندان و متخصصین برتر در سطح جهان اسلام صورت می‌گیرد. به علاوه، این جایزه به دنبال ایجاد فضایی است که در آن صاحبان و متقاضیان فناوری در کشورهای اسلامی حضور یابند و ضمن ارائه دستاوردها و نیازهای خود، زمینه برای تعامل و همکاری بیشتر آن‌ها فراهم شود. با توجه به اینکه محدوده پوشش این جایزه کلیه کشورهای اسلامی است، با احترام به ساحت مقدس نبی مکرم اسلام (ص)، این جایزه، «جایزه علمی- فناوری پیامبر اعظم (ص)» با عنوان انگلیسی: Mustafa Prize نام گذاری شده است.

ماده ۱- ویژگی‌ها و اهداف

ویژگی اصلی جایزه، افزایش سطح همکاری و هم‌افزایی در حوزه علوم و فناوری در سطح کشورهای اسلامی با تأکید بر فناوری‌های پیشرفته است.

۱-۱- اهداف اعطای جایزه:

- الف- شناسایی و معرفی فناوری‌های برتر کشورهای اسلامی؛
- ب- تقدیر از صاحبان دستاوردهای علمی و فناوری‌های برتر مسلمان؛
- ج- تقویت جایگاه علمی و فناوری دانشمندان جهان به‌ویژه جهان اسلام؛
- د- زمینه‌سازی برای ایجاد تمدن نوین اسلامی؛
- ه- سیاست‌گذاری برای حرکت جمعی و ایجاد وجدان علمی مشترک در جهان اسلام در جهت رفع وابستگی‌های عرصه فناوری و تقویت جهان اسلام.

۲-۱- موضوعات و رویکردهای کلان جایزه عبارتند از:

- الف- تلاش برای شکستن انحصارگرایی علمی و فناوری در جهان؛
  - ب- تشریک‌مساعی، هم‌افزایی و همگرایی بین کشورهای اسلامی در حوزه علوم و فناوری‌های نوین؛
  - ج- افزایش نقش کشورهای اسلامی در معادلات بین‌المللی؛
  - د- ایجاد فضای همکاری و تعامل بین متخصصین و دانشمندان کشورهای اسلامی؛
  - ه- تشویق و ترغیب دانشمندان جهان اسلام و مسلمانان سراسر جهان در جهت تولید هرچه بیشتر علم و فناوری، کارآفرینی، رفع نیاز مردم و افزایش ثروت در جامعه اسلامی؛
  - و- معرفی جایزه به‌عنوان یکی از نمادهای مهم شایستگی و برتری علمی در سطح جهان؛
  - ز- نهادینه‌سازی تبیین اسلامی از علم و فناوری، فلسفه علوم و فلسفه فناوری.
- ۳-۱- دوره زمانی:

دوره زمانی اعطای جایزه به‌صورت دوسالانه است، و حداکثر به یک نفر شخص حقیقی یا حقوقی در هر حوزه علم و فناوری اعطا می‌شود.

تبصره- بعد از برگزاری چند دوره، به تشخیص شورای سیاست‌گذاری، جایزه می‌تواند به‌صورت سالانه اعطا گردد.

ماده ۲- ارکان

ارکان جایزه عبارتند از: شورای سیاست‌گذاری، گروه‌های داوران.

ماده ۳- شورای سیاست‌گذاری

شورای سیاست‌گذاری جایزه، مسؤولیت تصویب سیاست‌های کلان جایزه را به عهده دارد و اعضای آن عبارتند از:

- ۱-۳- رئیس شورا: معاون علمی و فناوری ریاست جمهوری اسلامی ایران؛
- ۲-۳- پنج نفر اعضای حقیقی که از سوی شورای عالی انقلاب فرهنگی برای مدت چهار سال انتخاب می‌شوند، انتخاب مجدد افراد بلامانع است؛

۳-۳- اعضای حقوقی ایرانی عبارتند از: وزیر امور خارجه؛ وزیر علوم، تحقیقات و فناوری؛ وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛ دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی؛ رئیس جامعه المصطفی العالمیه؛ رئیس فرهنگستان علوم؛ رئیس سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی و رؤسای کمیسیون‌های آموزش و تحقیقات و بهداشت، درمان مجلس شورای اسلامی، رئیس دانشگاه تهران و رئیس دانشگاه صنعتی شریف، رئیس نهاد علمی و آموزشی جامعه المصطفی العالمیه؛^۱

۴-۳- اعضای حقوقی خارجی عبارتند از: دو نفر از رؤسای نهادهای اسلامی بین‌المللی که به‌عنوان اعضای حقوقی از بین رؤسای نهادهای بین‌المللی اسلامی از جمله: آکادمی علوم جهان اسلام، کمیته همکاری‌های علمی- فناوری سازمان همکاری‌های اسلامی (کامستک)، بانک توسعه اسلامی، سازمان آموزشی علمی و فرهنگی اسلامی

(آیسسکو)، دو نفر از رؤسای مسلمان دانشگاه‌های معتبر جهان اسلام با پیشنهاد رئیس شورای سیاست‌گذاری و تصویب اعضای بندهای ۱-۳ لغایت ۳-۳ برای مدت یک دوره انتخاب خواهند شد؛ انتخاب مجدد هر یک از اعضا بلامانع است.

۳-۵- رییس پارک فناوری پردیس عضو و دبیر شورای سیاست‌گذاری است.
تبصره- آیین‌نامه داخلی، اولویت‌بندی حوزه‌های علمی و فناوری جایزه و ضوابط انتخاب برگزیدگان، به تصویب شورای سیاست‌گذاری می‌رسد.

ماده ۴- نهادهای نامزد کننده

برای هر دوره نهادهای نامزد کننده (اشخاص حقیقی و حقوقی) از بین دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی معتبر کشورهای اسلامی، فرهنگستان‌های علوم کشورهای اسلامی، نهادهای علمی و فناوری بین‌المللی اسلامی و دانشمندان برجسته مسلمان توسط شورای سیاست‌گذاری تعیین و اعلام می‌گردند.

ماده ۵- داوری

۵-۱- متناسب با هر یک از اولویت‌های علمی و فناوری جایزه، از یک گروه داوران ۷ نفره متشکل از متخصصین موضوع از ایران و سایر کشورهای اسلامی و مسلمانان سایر کشورها استفاده خواهد شد؛

۵-۲- انتصاب هر یک از گروه داوران با پیشنهاد رئیس یا ۳ نفر از اعضای شورای سیاست‌گذاری و تصویب شورای سیاست‌گذاری خواهد بود؛

۵-۳- هر یک از گروه داوران وظیفه انتخاب و پیشنهاد نامزدهای دریافت جایزه به شورای سیاست‌گذاری را بر عهده دارند.

تبصره- ضوابط و نظام داوری بنا به پیشنهاد رئیس شورای سیاست‌گذاری توسط شورای سیاست‌گذاری تصویب خواهد شد.

ماده ۶- دبیرخانه

دبیرخانه، وظیفه پیگیری تصمیمات و اجرای مصوبات شورای سیاست‌گذاری را بر عهده دارد.

تبصره- شرح وظایف دبیرخانه به پیشنهاد رییس پارک فناوری پردیس و تأیید رئیس شورای سیاست‌گذاری به تصویب شورای سیاست‌گذاری خواهد رسید.

ماده ۷- زمان برگزاری مراسم

نظر به اینکه جایزه، مزین به نام پیامبر گرامی اسلام (ص) می‌باشد و با توجه به اهداف جایزه، زمان برگزاری آن، مقارن با هفته وحدت (۱۲ الی ۱۷ ربیع‌الاول) است.

ماده ۸- نوع و میزان جایزه

جایزه شامل: تندیس، لوح تقدیر و هدیه ویژه است که به فرد برگزیده در هر کدام از اولویت‌های علمی و فناوری، به‌صورت جداگانه تعلق می‌گیرد.

تبصره ۱- میزان و نوع هدیه ویژه در هر دوره توسط شورای سیاست‌گذاری تعیین و اعلام می‌شود.

تبصره ۲- شورای سیاست‌گذاری می‌تواند از مشارکت و حمایت سایر نهادهای ایرانی و اسلامی استفاده نماید.

ماده ۹- این اساسنامه در یک مقدمه، ۹ ماده و ۵ تبصره در جلسه ۷۱۴ مورخ ۹۱/۳/۳۰ به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

اساسنامه جایزه جهانی امام خمینی (ره)

مصوب جلسه ۷۳۳ مورخ ۳ اردیبهشت ۱۳۹۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مصوبه «اساسنامه جایزه جهانی امام خمینی (ره)» که در جلسه ۷۳۳ مورخ ۹۲/۲/۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی و بر اساس پیشنهاد مورخ ۹۰/۱۰/۵ سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی به تصویب رسیده است، به شرح ذیل برای اجرا ابلاغ می‌شود:

ماده ۱- تعریف

جایزه جهانی امام خمینی (ره) که در این اساسنامه به اختصار «جایزه» نامیده می‌شود، عالی‌ترین نشان جمهوری اسلامی ایران است که در راستای اعتلا و پاسداشت نام و راه امام راحل عظیم‌الشأن و تعامل ادیان توحیدی و اعتلای فرهنگ و تمدن اسلام ناب محمدی (ص) و آرمان‌های انقلاب اسلامی ایران، مبتنی بر اندیشه‌ها و رویکردهای حضرت امام خمینی (ره)، به مؤثرترین اشخاص حقیقی و حقوقی فعال در این حوزه‌ها اعطا می‌شود.

ماده ۲- ویژگی‌ها

- ۱- این جایزه در دو بخش نظری و عملی به آثار شاخص و ناب علمی و نیز جریان‌های مؤثر و گسترده سیاسی-اجتماعی که در راستای اندیشه‌های حضرت امام خمینی (ره) باشند، اعطا می‌شود؛
- ۲- شاخص‌های کلان جایزه با توجه به حرکت در جهت اندیشه‌های حضرت امام خمینی (ره) و ترویج آن و با تأکید بر تشویق و نهادسازی اشخاص جریان ساز و مؤثر، توسط شورای داوران احصا شده و به اعلام عمومی خواهد رسید. اولویت‌های هر دوره از جایزه نیز متناسب با اقتضات زمان، به تصویب شورای داوران می‌رسد؛
- ۳- موضوعات و رویکردهای کلان جایزه عبارتند از:
  - الف- معرفت‌شناسی اندیشه‌های علمی و عملی امام خمینی (ره)؛
  - ب- استکبارستیزی و آزادی خواهی؛
  - ج- تقریب مذاهب اسلامی و تعامل ادیان؛
  - د- حقیقت‌جویی و معنویت‌گرایی توحیدی؛
  - ه- فرهنگ و تمدن نوین اسلامی؛
  - و- مردم‌گرایی و خدمت؛
  - ز- مبارزه با صهیونیسم و نژادپرستی؛
  - ی- عدالت‌جویی و دفاع از کرامت انسانی.
- ۴- محدوده جایزه، ناظر به حوزه خاصی از علوم نیست و جغرافیای جهانی را در برمی‌گیرد.
- ۵- دوره زمانی برگزاری جایزه، به صورت سالانه است و حداکثر به دو نفر در حوزه‌های نظری و عملی اعطا می‌شود.

ماده ۳- ارکان

ارکان اجرایی جایزه عبارتند از:

- ۱- شورای سیاست‌گذاری؛
- ۲- شورای داوران؛
- ۳- دبیرخانه.

ماده ۴- شورای سیاست‌گذاری

شورای سیاست‌گذاری جایزه، تدوین سیاست‌های کلان جایزه را به عهده خواهد داشت و اعضای آن از سوی شورای عالی انقلاب فرهنگی تعیین خواهند شد.

تبصره- ضوابط انتخاب برگزیدگان بر اساس پیشنهاد شورای سیاست‌گذاری، به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی خواهد رسید.

ماده ۵- شورای داوران

اعضای شورای داوران از سوی شورای سیاست‌گذاری تعیین شده و وظیفه رصد و گزینش آثار را به عهده خواهند داشت.

تبصره- جلب و استفاده از مشارکت اشخاص حقیقی و حقوقی بین‌المللی در اجرای طرح بلامانع است.

ماده ۶- دبیرخانه

به‌منظور انجام کلیه امور اداری و اجرایی از قبیل مکاتبه، دریافت آثار، سفارش آگهی، هماهنگی با شورای سیاست‌گذاری و شورای داوران برای انجام امور مربوط، هماهنگی برای برگزاری جلسات و نظایر آن، دبیرخانه جایزه در سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی تشکیل می‌شود.

تبصره- انتخاب رئیس دبیرخانه توسط دبیر شورای سیاست‌گذاری خواهد بود.

ماده ۷- زمان برگزاری مراسم

زمان برگزاری مراسم اعطای جایزه، روز دوازدهم بهمن‌ماه به‌عنوان روز بازگشت امام خمینی (ره) به کشور و نخستین روز دهه مبارک فجر است.

ماده ۸- نوع و میزان جایزه

جایزه شامل: نشان عالی جمهوری اسلامی ایران، تندیس جایزه و همچنین مقادیری سکه بهار آزادی حسب مورد طبق ماده ۲۰ آئین‌نامه اعطای نشان‌های دولتی جمهوری اسلامی ایران، خواهد بود.

ماده ۹- این اساسنامه مشتمل بر ۹ ماده و ۳ تبصره در جلسه ۷۳۳ مورخ ۹۲/۲/۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

صدا و سیما

اعلام موافقت با پخش برنامه آموزش زبان فرانسه از شبکه دوم سیمای جمهوری اسلامی ایران

مصوب جلسه ۵۹ مورخ ۱۷ آذر ۱۳۶۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی

بنا به تقاضای سیمای جمهوری اسلامی ایران با پخش برنامه "آموزش زبان فرانسه" از شبکه دوم سیمای جمهوری اسلامی ایران موافقت و مقرر می‌گردد برنامه یادشده با هماهنگی نهائی بین سازمان صدا و سیما و وزارت امور خارجه در اولین فرصت مناسب آغاز گردد. ضمناً چنانچه سازمان صدا و سیما خواستار سیاست‌گذاری در امر آموزش زبان‌های بیگانه در برنامه‌های آن سازمان می‌باشد، لازم است اطلاعات موردنیاز را به شورای عالی انقلاب فرهنگی اعلام نماید تا در دستور کار شورای عالی قرار گیرد.

مشارکت و استفاده دیگران از امکانات صدا و سیما برای پخش برنامه‌های تلویزیونی

مصوب جلسه ۳۰۹ مورخ ۲۲ تیر ۱۳۷۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

بنا به پیشنهاد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تأسیس ایستگاه تلویزیون توسط بخش خصوصی مجدداً مطرح گردید و پس از بحث مقرر شد با توجه به لزوم ادامه محدودیت‌ها در پخش برنامه‌های تلویزیون بهتر است تنوعی

در برنامه‌ها ایجاد کرد و حتی قسمتی از وقت تلویزیون به بخش‌های دیگر (مثل دانشگاه پیام نور، تربیت‌بدنی و غیره) اجاره داد و لازم است صدا و سیما جمهوری اسلامی راه‌های مشارکت دادن دیگران را بررسی کند و امکانات خود را در اختیار دیگران هم قرار دهد تا بتوانند طبق یک برنامه ویژه با هزینه‌ای که می‌پردازند از امکانات صدا و سیما استفاده کنند.

راهبردها و راهکارهای ارتقای فعالیت‌های سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

مصوب جلسه ۵۶۹ مورخ ۱۲ مهر ۱۳۸۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی

سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران رسالت خطیری در توسعه فرهنگی و تحولات اجتماعی ایران بر عهده دارد که از مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به وظایف آموزشی، خبری، هدایتی، تفریحی و تبلیغی اشاره کرد. این وظایف از نظر اغلب دانشمندان علوم ارتباطات تصریح شده است. نظریه‌های ارتباطات در یک‌صد سال گذشته، از قدرت بی‌رقیب و فزاینده وسایل ارتباط جمعی و نقش اول آن در ایجاد تحولات وسیع جوامع انسانی بحث کرده و از تسلط فناوری پیشرفته ارتباطی بر فرهنگ و حیات عمومی انسان‌ها سخن گفته است. صدا و سیما بر اساس رهنمودهای حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری دانشگاه عمومی است که به‌عنوان مهم‌ترین وسیله ارتباط جمعی نقش بزرگی در تحولات اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی ایفا می‌کند. همچنین در این رهنمودهای ارزنده بر رسالت و وظایف خطیر صدا و سیما و نقش مؤثر برنامه‌های گوناگون آن در شکوفایی فرهنگی جامعه و رفع تنگناها و چالش‌های اجتماعی تأکید شده است. بر همین مبنا، اجرای سیاست‌های فرهنگی مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی، از وظایف قانونی و رسمی صدا و سیما است. قانون برنامه سوم توسعه نیز در مواد ۱۵۹ و ۱۶۷ خود سازمان صدا و سیما را موظف به انجام مطالعات و تحقیقات، ارزیابی مستمر اثربخشی فعالیت‌ها، تقویت هنرها و علوم و فنون، تکمیل پوشش جمعیتی، انعکاس و نقد عملکرد دستگاه‌های اجرایی، ترویج آموزش‌های عمومی، فنی و حرفه‌ای و نظایر آن نموده است. مبتنی بر موارد فوق و در اجرای بند ج - ۲ و ج - ۳ ماده ۱۶۲ قانون برنامه سوم توسعه و مطابق با ابلاغیه شماره ۶۰۶۵/دش مورخ ۸۲/۱۲/۳ رئیس محترم جمهور و رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی، هیأت نظارت و ارزیابی فرهنگی و علمی اقدام به ارزیابی فعالیت سازمان صدا و سیما نموده که نتایج ارزیابی به شرح ذیل به تصویب شورای عالی رسید:

۱- فعالیت‌های سازمان صدا و سیما علی‌رغم کاستی‌های موجود به‌طور کلی در مسیر تحقق رهنمودهای حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری و سیاست‌های فرهنگی بوده و تأثیر بسزایی در تحول فرهنگی و اجتماعی ایران داشته است.

۲- تحولات سازمان صدا و سیما در ده سال گذشته و افزایش چشمگیر شبکه‌های ملی، استانی و بین‌المللی به زبان‌های مختلف حاکی از پیشرفت و موفقیت غیرقابل انکار این سازمان در توسعه کمی می‌باشد.

۳- حجم تولید و تنوع برنامه‌ها در شبکه‌های مختلف برای جذب مخاطب در همه اقشار اجتماعی بیانگر اهتمام و تلاش دست‌اندرکاران این رسانه مهم می‌باشد. کمیت رو به ازدیاد برنامه‌ها و تنوع موضوعات آن، به‌ویژه توجه به جوانان و زنان قابل تقدیر است.

۴- سازمان صدا و سیما در ارتقای کیفیت تولید فیلم و سریال از طریق مجموعه‌های تاریخی - مذهبی موفقیت‌های قابل توجهی داشته است.

۵- سازمان صدا و سیما طی برنامه سوم توسعه در بخش تولید، پخش و پوشش جمعیتی نسبتاً موفق بوده است. با این‌وجود پوشش جمعیتی در مناطق مرزی کشور همچنان با چالش مواجه است. سازمان در اجرای سایر مفاد مواد ۱۵۹ و ۱۶۷ قانون برنامه سوم توسعه اهتمام کافی نداشته است.

- ۶- مطالعات و تحقیقات درون سازمانی رشد خوبی داشته است، اما پژوهش‌های انجام‌یافته برون‌سازمانی درباره برنامه‌های سازمان صدا و سیما و اثربخشی آن اندک است.
- ۷- رویکرد تجمل‌گرایی و تبلیغ مصرف‌گرایی در سریال‌های تأثیرگذار و تبلیغات تجاری به چشم می‌خورد که با الگوی مطلوب زندگی خانوادگی و فرهنگ اسلامی ایرانی مغایرت دارد، همچنین در برنامه‌های سازمان صدا و سیما به قشر متوسط که اکثریت جامعه را تشکیل می‌دهد، توجه کافی نمی‌شود.
- ۸- تهیه‌کنندگان برنامه‌های سازمان صدا و سیما به ابلاغ و ترویج پیام‌های آموزشی، تربیتی و اعتقادی به صورت ظریف و نامحسوس کمتر توجه نشان داده‌اند.
- ۹- تجلی ارزش‌های دینی در برنامه‌های اعتقادی و بزرگداشت مناسبت‌ها رویکرد قابل‌تقدیر سازمان صداوسیما را نشان می‌دهد. چگونگی و میزان معرفی نمادها، ارزش‌ها و رفتارهای دینی و جنبه‌های تربیتی و فرهنگ‌سازی این برنامه‌ها با توجه به انبوه مخاطبان جوان و نوجوان قابل‌تأمل است.
- ۱۰- سازمان صدا و سیما به بررسی و نقد عملکرد دستگاه‌های کشور و ایجاد روحیه پاسخگویی در جامعه به‌ویژه در سال پایانی برنامه سوم توسعه توجه کرده است؛ اما توسعه کمی و ارتقای کیفی این بررسی‌ها نیاز به تلاش گسترده‌تری دارد.
- ۱۱- سازمان صدا و سیما در برنامه‌های کارشناسی از صاحب‌نظران و اندیشمندان طراز اول و شناخته‌شده در مجامع علمی و تخصصی کمتر استفاده می‌کند، این امر می‌تواند به نارضایتی نخبگان منجر شود.
- ۱۲- بخشی از فرهنگ‌سازی‌های سازمان صداوسیما در حوزه روابط خصوصی و اجتماعی به کاهش حساسیت‌های جامعه در رعایت حدود مسائل شرعی و ترویج گناه دامن زده است.
- ۱۳- سازمان صدا و سیما در پخش برخی برنامه‌های دینی و مداحی‌های مناسبتی برای جلوگیری از ارائه مطالب غیر مستند تلاش چندانی انجام نداده است.
- ۱۴- محیط درونی سازمان صدا و سیما در کم‌رنگ کردن ارزش‌ها تأثیرگذار است. این ویژگی با گسترش شکاف گفت‌مانی میان مدیریت و بدنه همراه است به طوری که فضای درون سازمان را بعضاً فاقد صبغه ارزشی ساخته است. شورای عالی انقلاب فرهنگی بر اساس نتایج ارزیابی فوق‌راهبردها و راهکارهای ارتقای فعالیت سازمان صدا و سیما را به شرح ذیل تصویب نمود:
- ۱- برنامه‌ریزی‌ها و برنامه‌سازی‌های سازمان بیش از گذشته باید مبتنی بر نتایج مطالعات و تحقیقات باشد. تشویق تحقیقات برون‌سازمانی برای ارتقای کیفیت تولید و پخش برنامه‌های صداوسیما ضروری است.
  - ۲- با توجه به کمبود ارزیابی‌های برون‌سازمانی از صدا و سیما، بر انجام این ارزیابی‌ها و نیز افکار سنجی نخبگان و مخاطبان و استفاده از نظرات منتقدان در سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، تولید و پخش تأکید می‌شود. همچنین سازمان صدا و سیما در حوزه‌های تخصصی باید توجه بیشتری به استماع مداوم نظرات خارج سازمان معطوف نماید.
  - ۳- شورای نظارت بر سازمان صدا و سیما به‌عنوان یک دستگاه نظارتی تحت نظر قوای سه‌گانه کشور بایستی در چارچوب وظایف قانونی خود نقش مؤثری را در نظارت بر سیاست‌ها، راهبردها و رویکردها و ارزیابی محتوای برنامه‌ها و اثربخشی محصولات بر عهده گیرد.
  - ۴- ضرورت دارد سازمان صدا و سیما در معرفی دانشگاهیان و متخصصان و بهره‌مندی از آنان علاوه بر معیارهای عمومی موردنظر سازمان، به مراتب علمی و تخصصی ایشان توجه کافی مبذول کند.
  - ۵- مناسب است مخاطب‌شناسی در سازمان صدا و سیما به صورت علمی و مستمر انجام گیرد و برنامه‌ها بر اساس شناخت دقیق مخاطبان عام و خاص، گرایش‌ها و نیازهای آنان در چارچوب سیاست‌ها و راهبردهای فرهنگی کشور تهیه شود. به نظر می‌رسد تجارب بلندمدت رادیو در افزایش اثربخشی میان مخاطبان، می‌تواند موردتوجه

بیشتر بخش‌های دیگر واقع شود.

۶- توجه به شاخص‌های ارزشی و فرهنگ عدالت، قناعت، انفاق، کار و تلاش، ترویج فرهنگ رفتار علوی، تشویق روی آوردن جوانان به حرفه‌های گوناگون، افزایش مهارت‌های مربوط به سبک زندگی، اهتمام به محیط‌زیست، پرهیز از تبلیغ اسراف و تبذیر خصوصاً در سریال‌ها و آگهی‌های تجاری، رعایت معیارهای فرهنگ اسلامی در خرید فیلم‌ها و مجموعه‌های خارجی و عنایت به قشر متوسط جامعه ایران ضروری است.

۷- ضروری است مقابله مؤثر و هوشمندانه‌تر با ابعاد گسترده تهاجم فرهنگی مورد توجه برنامه‌ریزان و تهیه‌کنندگان برنامه‌های شبکه‌ها قرار گیرد و با واقع‌نمایی در حجم و ارزش‌های مثبت و منفی دستاوردها و الگوهای فرهنگ و تمدن غربی و با ترویج علمی و هنرمندانه فرهنگ و تمدن ایرانی و اسلامی برای رشد آگاهی‌های اجتماعی و فرهنگی مردم تلاش مضاعفی مبذول شود.

۸- توجه حرفه‌ای سازمان به گردش باز و درعین حال هدایت‌شده اطلاعات و اخبار و انعکاس مدبرانه دیدگاه‌ها و تحلیل‌های مختلف به‌منظور تنویر افکار و خنثی‌سازی جریان‌های نامطلوب اطلاع‌رسانی خارجی و شیعات داخلی مورد تأکید است.

۹- استفاده گسترده‌تر و عمیق‌تر از منابع غنی زبان و ادبیات فارسی و معرفی مفاخر فرهنگی و ادبی در قالب برنامه‌های جذاب و متنوع برای تقویت همبستگی و هویت ملی و تکریم ارزش‌های انسانی و اسلامی ضروری است. همچنین برای جلوگیری از غلط‌خوانی در برنامه‌ها و کژتابی‌های نازل زبانی در طنزهای سازمان صدا و سیما و تعریف دقیق زبان معیار شفاهی از طریق هم‌اندیشی و همکاری با مراکز علمی زبان و ادب فارسی تأکید می‌شود.

۱۰- سازمان صدا و سیما باید با هدف تقویت هویت دینی، همبستگی ملی، امید به زندگی و اعتقاد اجتماعی و رشد خلاقیت، کارآفرینی، نواندیشی و بینش علمی؛ نکات آموزشی و تربیتی را به‌طور غیرمستقیم، جذاب و غیرتصنعی در برنامه‌های تفریحی و سرگرم‌کننده بگنجانند و بر رعایت احکام شرعی و آداب اسلامی تأکید ورزد.

۱۱- اجتناب از ترویج موسیقی مبتذل و غربی و تأکید بر موسیقی مشروع، هنری، فاخر و اصیل ایرانی، شناخت موسیقی ملی، مذهبی و عرفانی، گسترش تحقیقات علمی درباره موسیقی، هم‌اندیشی با موسیقی‌شناسان متعهد، معرفی آرشو گنجینه موسیقی سازمان صدا و سیما به جهانیان، تولید و پخش موسیقی آرام‌بخش و نیز موسیقی خاطره‌انگیز انقلاب مورد اهتمام قرار گیرد.

۱۲- بر استفاده از متخصصان کارآمد و هنرمندان جوان در حوزه هنر، حمایت از تله‌تئاترها، ارتباط با مراکز معتبر دانشگاهی، پرهیز از تکراری بودن سوزها و کنترل هزینه‌ها در تهیه تئاتر و سریال تأکید می‌شود.

۱۳- نظارت محتوایی بر فیلم‌های سینمایی و سریال‌ها، باید مبتنی بر هنجار سازی و تعیین معیار باشد. در این ارتباط بر واقعی کردن هزینه‌های تولید، حمایت از سینمای ایران به‌ویژه سینمای معنوی، افزایش روشنگری سینمایی در میان مخاطبان و پرهیز از ترویج خشونت و ابتدال، حذف افراط و تفریط در گزینش فیلم‌ها و دوبله مناسب تأکید می‌شود.

۱۴- تدوین شاخص‌های مناسب برای ارزیابی کمی و کیفی برنامه‌های معارف اسلامی، افزایش پوشش جمعیتی و همچنین راه‌اندازی یک شبکه بین‌المللی معارف اسلامی در طراز جهانی ضروری به نظر می‌رسد.

۱۵- در برنامه‌های ورزشی سازمان صدا و سیما با اذعان به سودمندی هیجان‌های مثبت ورزش قهرمانی و ترویج ورزش‌های ملی و بازی‌های بومی و قومی، اشاعه فرهنگ صحیح ورزش و توجه بیشتر به گسترش ورزش همگانی به‌ویژه تشویق زنان خانه‌دار و دختران به فعالیت بدنی و ورزش پایه و نیز توجه به جنبه‌های علمی ورزش و ارزیابی عملکرد دستگاه‌های ذی‌ربط پیش از پیش لازم به نظر می‌رسد.

۱۶- بر بهره‌گیری سازمان صدا و سیما از الگوی اخلاقی و تربیتی مبتنی بر آداب دینی در برنامه‌های کودکان

و نوجوانان و ایجاد پשתوانه علمی در این برنامه‌ها مبتنی بر نتایج تحقیقات مراکز علمی و استفاده از صاحب‌نظران تعلیم و تربیت تأکید می‌شود. همچنین توجه به فرایند اجتماعی کردن کودکان و نوجوانان، آموزش مسؤولیت‌پذیری، رعایت حقوق شهروندی، کمک به رشد فکری و ذهنی و بارور شدن خلاقیت کودکان و نوجوانان باید تقویت شود.

۱۷- لازم است سازمان صدا و سیما برای ارتقای روحیه مؤدّت و عشق‌ورزی، آرامش، امنیت و سلامت خانواده‌های ایرانی و در جهت کاهش آسیب‌های روانی - اجتماعی و خشونت خانگی تلاش مضاعفی به عمل آورد.

۱۸- سازمان صدا و سیما باید تدابیر لازم را برای رقابتی کردن تولید برنامه‌ها از طریق ایجاد فرصت‌های برابر برای سایر بخش‌های عمومی و خصوصی کشور اتخاذ نماید.

۱۹- سازمان صدا و سیما باید به‌عنوان پیشگام در جنبش آزاداندیشی مبتنی بر آموزه‌های مقام معظم رهبری و با رعایت اخلاق، منطق و آزادی، افزون بر تداوم این رویکرد در حوزه سیاست در سایر زمینه‌های فکری، علمی و فرهنگی با برگزاری مجالس مناظره و با فراخوانی اندیشمندان برجسته به این نهضت رونق بخشد.

۲۰- ضمن توجه به جایگاه قانونی سازمان صدا و سیما و وظایف این سازمان برای استفاده گسترده‌تر از توانایی‌های علمی کشور بر گزارش دهی، پاسخگویی و شفافیت سازمان تأکید می‌شود.

۲۱- لازم است سازمان صدا و سیما از طریق مهندسی مجدد شبکه‌های سازمان باهدف ایجاد رقابت در گستره جهانی و جلب رضایت مخاطبان با مشرب‌های مختلف، مشروط بر رعایت حداقل معیارها و ضوابط و نیز توسعه کیفی شبکه‌های معیار و رسمی کشور، راه‌های تازه‌ای را بیازماید.

۲۲- سازمان صدا و سیما باید تمهیدات لازم را برای تربیت هنرمندان و مجریان متعهد و متدین با وضع ضوابط ویژه فراهم نماید. همکاری این سازمان با دانشگاه‌ها و دانشکده‌های هنر برای تربیت و انتخاب هنرمندانی که از ذوق و احساس دینی برخوردارند، مورد توصیه مؤکد است.

۲۳- سازمان صدا و سیما موظف است تدابیر لازم را برای اجرای صحیح و کامل مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی به‌ویژه سیاست‌های فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و پیشنهادهای این ارزیابی، اتخاذ و نتیجه را ظرف مدت شش ماه به شورای عالی گزارش نماید.

این مصوبه در جلسه ۵۶۹ مورخ ۸۴/۷/۱۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

مراکز و کانون‌های فرهنگی هنری

نحوه تشکیل و صدور تأسیس انجمن‌های علمی و ادبی و هنری

مصوب جلسه ۲۶۲ مورخ ۲ آبان ۱۳۷۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

- ماده ۱-** تأسیس انجمن‌های علمی و ادبی و هنری و موافقت نهائی با تشکیل آن‌ها و صدور مجوز تأسیس و تجدید پروانه و نظارت بر حسن انجام کار آن‌ها برحسب مورد بر عهده وزارت فرهنگ و آموزش عالی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است.
- ماده ۲-** انجمن‌های علمی و ادبی و هنری جنبه غیرانتفاعی دارد و به فعالیت علمی و فنی و هنری و پژوهشی رشته مربوط می‌پردازند و پروانه آن‌ها به نام هیأت مؤسس صادر خواهد شد.
- ماده ۳-** اساسنامه این انجمن‌ها و هرگونه تغییر در مواد آن باید به تصویب وزارت مربوط برسد.
- ماده ۴-** رسیدگی به درخواست تأسیس انجمن‌های مذکور و بررسی صلاحیت علمی و عمومی هیأت مؤسس و

هیأت‌مدیره و تصویب آن‌ها با کمیسیونی است که تحت نظر وزیر مربوط تشکیل می‌گردد.^۱

تبصره- یکی از اعضای کمیسیونی که در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برای بررسی انجمن‌های علمی مربوط تشکیل می‌گردد باید از طرف سازمان نظام پزشکی تعیین شود.

ماده ۵- ترکیب کمیسیون ماده ۴ و شرح وظایف کمیسیون و چگونگی تشکیل هیأت بررسی تخلفات انجمن‌ها و نحوه رسیدگی به تخلفات و تعطیل موقت، لغو پروانه و انحلال انجمن‌ها مطابق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب وزرای فرهنگ و آموزش عالی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و فرهنگ و ارشاد اسلامی خواهد رسید.

ماده ۶- این مصوبه در ۶ ماده و یک تبصره در دویست و شصت و دومین جلسه مورخ ۷۰/۸/۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید و جایگزین مصوبه شماره ۱۹۰۶/دش مورخ ۷۰/۶/۵ منظور و مصوبه اخیرالذکر لغو می‌گردد.

ضوابط و مقررات تأسیس مراکز، مؤسسات، کانون‌ها و انجمن‌های فرهنگی و نظارت بر فعالیت آن‌ها

مصوب جلسه ۳۸۵ مورخ ۸ آبان ۱۳۷۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

به استناد «اهداف و وظایف شورای عالی انقلاب فرهنگی» به‌ویژه بندهای ۳ و ۲ و ۴ و تبصره بند ۳ از قسمت «ب» مصوبه مورخ ۶۴/۱۲/۵ شورای عالی به‌منظور تحقق اهداف و اجرای وظایف قانونی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مصوب ۶۵/۱۲/۱۲ خصوصاً ۱۶- ۱۷- ۱۹- ۲۲- ۲۳- ۲۴- ماده ۲ قانون، ضوابط و مقررات تأسیس مراکز، مؤسسات، کانون‌ها و انجمن‌های فرهنگی و نظارت بر فعالیت آن‌ها بدین شرح تصویب می‌شود:

فصل اول- کلیات و تعاریف

ماده ۱- مراکز، مؤسسات، کانون‌ها و انجمن‌های فرهنگی، تشکیلاتی است که با اهداف و مقاصد فرهنگی اعم از انتفاعی یا غیرانتفاعی (بر طبق ماده ۵۸۴ قانون تجارت و آیین‌نامه اصلاحی ثبت تشکیلات و مؤسسات غیرتجاری مصوب ۳۷) و بر اساس شرایط مندرج در این ضوابط به مسئولیت اشخاص حقیقی یا حقوقی اعم از دولتی، عمومی و خصوصی، افراد واجد شرایط برای فعالیت در یک یا چند قلمرو فرهنگی، هنری و سینمایی و مطبوعاتی با سرمایه ایرانی تشکیل می‌دهند و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مجوز تأسیس، نظارت بر فعالیت‌ها و انحلال آن‌ها را صادر می‌کند.

ماده ۲- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بر طبق مقررات و شرایط مندرج در این ضوابط پس از بررسی صلاحیت مؤسس یا مؤسسان و مدیر یا مدیران مسؤول و با توجه به اهداف و موضوعات فرهنگی مندرج در این اساسنامه آن‌ها که مصادیق و قلمرو آن حسب مورد از سوی وزارتخانه مشخص خواهد شد نسبت به صدور مجوز تأسیس تصمیم خواهد گرفت.

ماده ۳- تأسیس مراکز فرهنگی اقلیت‌های دینی رسمی کشور در محدوده امور فرهنگی آن اقلیت نیز منوط به أخذ مجوز طبق این ضوابط است.

ماده ۴- تأسیس مراکز فرهنگی موضوع این ضوابط از طرف سفارتخانه‌های کشورهای خارجی و سازمان‌های آزادی‌بخش یا اشخاص غیر ایرانی با رعایت قوانین راجع به خارجیان مقیم ایران و تأیید وزارت امور خارجه طبق

۱. حسب مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۷۰ مورخ ۸۴/۷/۲۶: «کمیسیون موضوع ماده ۴ آیین‌نامه تأسیس انجمن‌های علمی، ادبی و هنری مستقر در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی صلاحیت رسیدگی به درخواست تأسیس جوامع علمی را دارا می‌باشد». همچنین شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۷۱ مورخ ۸۴/۸/۱۰ نحوه تأسیس و صلاحیت رسیدگی به درخواست تأسیس جوامع علمی در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را به شرح ذیل تصویب نمود: «صلاحیت رسیدگی به درخواست تأسیس جوامع علمی به کمیسیون موضوع ماده ۴ آیین‌نامه تأسیس انجمن‌های علمی، ادبی و هنری در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اعطاء می‌شود».

آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی می‌رسد.

ماده ۵- اهداف فرهنگی مصرح در اصول سیاست فرهنگی جمهوری اسلامی ایران الهام‌بخش فعالیت‌ها و هدف‌های پیش‌بینی‌شده در اساسنامه مراکز مؤسسات و کانون‌ها و انجمن‌های فرهنگی است و این قبیل مراکز باید در اساسنامه تنظیمی به رعایت کامل قوانین و مقررات نظام جمهوری اسلامی ایران و ضوابط فرهنگی ملزم شوند و فعالیت آن‌ها منافاتی با مبانی فرهنگ عمومی نداشته باشد.

فصل دوم- شرایط مؤسسان و مدیرمسئول

ماده ۶- مؤسس یا مؤسسان و مدیرمسئول تشکیلات فرهنگی موضوع ماده ۱ باید واجد این شرایط باشند:

- ۱- تابعیت جمهوری اسلامی ایران؛
- ۲- نداشتن سوءپیشینه کیفری مؤثر به تأیید مراجع ذی‌ربط و برخورداری از حسن شهرت؛
- ۳- محجور نبودن و عدم ورشکستگی به تقلب و تقصیر؛
- ۴- دارا بودن ۲۷ سال سن^۱ و متأهل بودن؛
- ۵- انجام خدمت وظیفه عمومی و یا ارائه برگ معافیت دائم؛
- ۶- داشتن امکانات کافی مناسب به تشخیص وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی؛
- ۷- داشتن مدرک کارشناسی یا معادل آن به تشخیص مراجع ذی‌ربط؛
- ۸- صلاحیت علمی و تخصصی یا تجارب کافی متناسب با موضوع (برای تقاضای مراکز تک منظوره)؛
- ۹- داشتن ۶ ماه سابقه مؤثر فعالیت در مؤسسات و مراکز فرهنگی چندمنظوره (برای متقاضی مراکز چندمنظوره).

ماده ۷- کارگزاران نظام گذشته اعم از:

نخست‌وزیران، وزیران، استانداران، امرای ارتش و شهربانی و ژاندارمری، رؤسای سازمان‌های دولتی نمایندگان مجلسین، سفراء، فرمانداران، شهرداران، رؤسای انجمن‌های شهر و شهرستان تهران و مراکز استان‌ها و اعضای ساواک، رؤسای حزب رستاخیز در تهران و مراکز شهرستان‌ها و استان‌ها و وابستگان رژیم سابق که در فاصله زمانی پانزدهم خرداد ۴۲ تا بیست و دوم بهمن ۵۷ در آن مشاغل بوده و همچنین کسانی که در این مدت از طریق مطبوعات، رادیو، تلویزیون یا سخنرانی در اجتماعات، خدمتگزاران تبلیغاتی نظام گذشته بوده‌اند و همچنین توطئه‌گران و اقدام‌کنندگان علیه اسلام و جمهوری اسلامی ایران، از تأسیس مراکز فرهنگی موضوع این ضوابط محرومند.

ماده ۸- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با مصاحبه‌ها و بررسی‌های لازم و کافی ظرف یک‌ماه درباره تأیید صلاحیت یا عدم پذیرش تقاضای اعلام نظر خواهد نمود و در صورت اعلام موافقت اصولی با تقاضا، مؤسس یا مؤسسان موظفند در مدت یک‌ماه از تاریخ اعلام نسبت به ارائه اساسنامه و تحقق شرایط مندرج در آن که در این ضوابط به آن تصریح شده اقدام نمایند.

ماده ۹- مؤسس یا مؤسسان در قبال سیاست‌های فرهنگی و خط‌مشی کلی و مدیرمسئول در قبال فعالیت‌ها و امور اجرایی مرکز فرهنگی مسؤولند و وظایف و مسؤولیت‌های هر یک باید به تفکیک اساسنامه پیشنهادی منظور شود.

فصل سوم- شرایط و ضوابط مندرج در اساسنامه

ماده ۱۰- اساسنامه مرکز فرهنگی موضوع این آیین‌نامه باید واجد این نکات باشد:

۱- ذکر اهداف فرهنگی و مصادیق فعالیت‌ها و انطباق آن‌ها با شرایط مندرج در این ضوابط و شیوه‌نامه‌های

صادر شده در محدوده وظایف و اختیارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.

۲- ذکر نام و نوع فعالیت (غیر تجاری انتفاعی یا غیر انتفاعی) تابعیت و سرمایه و مدت فعالیت و التزامات قانونی مرکز فرهنگی.

۳- ارکان و تشکیلات مرکز (مؤسس یا مؤسسان، هیأت مدیره و مدیرعامل یا مدیرمسئول، مجامع عمومی و نحوه تشکیل جلسات و رسمیت آن‌ها و نصاب مقرر برای تصمیم‌گیری با تعیین حدود و وظایف و اختیارات و مسؤولیت‌های هر یک به تفکیک).

۴- سرمایه اولیه و منابع تأمین درآمد و دارایی و وضع امور مالی و محاسباتی و نحوه تقسیم سود (در مورد مراکز انتفاعی) یا تخصیص درآمدها (در مورد مراکز غیر انتفاعی) و چگونگی تأمین هزینه‌ها و زبان‌های احتمالی.

۵- چگونگی اداره و عضوپذیری مراکز فرهنگی در آینده.

۶- شرایط انحلال و تعیین تکلیف اموال مرکز فرهنگی پس از انحلال.

۷- سایر شرایط و ضوابط با توجه به ضوابط و اهداف فرهنگی و بر اساس مقررات حاکم بر مؤسسات غیر تجاری که با مقاصد فرهنگی و در قلمرو یک یا چند فعالیت پیش‌بینی شده در ماده یک فعالیت می‌کنند.

تبصره ۱- اساسنامه پیشنهادی متضمن موارد یادشده در ماده ۱۰ باید در دو نسخه تنظیم و به همراه صورت‌جلسات پس از امضا به تأیید وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برسد.

تبصره ۲- در انجمن‌های فرهنگی (ادبی، هنری) که نوع فعالیت آن‌ها غیر انتفاعی است تعداد مؤسسان نباید از ۳ نفر کمتر باشد ولی در مؤسسات فرهنگی که در قلمرو یک فعالیت فرهنگی تأسیس می‌شوند رعایت این شرط الزامی نیست و مؤسسات و مراکز فرهنگی که در قلمرو دو فعالیت موضوع این ضوابط تأسیس می‌شوند تعداد مؤسسان نباید از تعداد فعالیت‌های فرهنگی پیش‌بینی شده در اساسنامه آن‌ها کمتر باشد.

فصل چهارم - نحوه بررسی تقاضای تأسیس و نظارت بر مراکز فرهنگی و چگونگی رسیدگی به تخلفات

ماده ۱۱- به منظور بررسی تقاضاهای دریافتی و تحقیق و رسیدگی به صلاحیت متقاضیان و مدیران مسؤول و صدور موافقت اصولی تأسیس مراکز فرهنگی و نظارت بر عملکرد آن‌ها و نیز رسیدگی به موارد تخلف و تعلیق یا لغو جواز صادر شده هیأتی به تشخیص و تعیین وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی متشکل از افراد و مسؤولان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تحت عنوان «هیأت رسیدگی به امور مراکز فرهنگی» تشکیل می‌شود.

۱- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی یا نماینده تام‌الاختیار وزیر (رئیس هیأت).

۲- معاونان امور فرهنگی، هنری، مطبوعاتی، سینمایی و سمعی و بصری و پژوهشی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.

۳- سه نفر از صاحب‌نظران امور هنری، فرهنگی و سینمایی به انتخاب وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی.

ماده ۱۲- اعضای هیأت با حکم وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی منصوب می‌شوند و مدت عضویت افراد منتخب ۲ سال و تجدید انتخاب آنان برای دوره‌های بعدی بلامانع است.

ماده ۱۳- جلسات هر ۱۵ روز یکبار تشکیل خواهد شد، دعوت از اعضا و تنظیم دستور جلسه و تهیه صورت‌جلسات و امور اجرایی هیأت نسبت به پذیرش تقاضاها و بررسی مدارک و طرح شکایات را دبیر هیأت که وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به این سمت منصوب می‌کند انجام خواهد داد و دبیرخانه هیأت به تعداد کافی کارمند دفتری و کارشناس امور حقوقی و فرهنگی خواهد داشت.

تبصره- مصوبات با امضای رئیس هیأت ابلاغ می‌شود.

ماده ۱۴- دبیر هیأت تقاضاهای دریافتی را پس از تکمیل مدارک در جلسات هیأت مطرح و نتایج را در صورت جلسات منعکس می‌کند و پس از امضای اعضا و تصویب و تأیید وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، تصمیمات را

رئیس هیأت ابلاغ خواهد کرد. پروانه فعالیت مراکز، مؤسسات، کانون‌ها و انجمن‌های فرهنگی با امضای وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی صادر می‌شود.

ماده ۱۵- به تخلف‌ها در هیأت رسیدگی می‌شود و در صورت اثبات تخلف، حسب مورد مجازات‌های اخطار شفاهی یا کتبی، تعلیق جواز یا تعطیل موقت مرکز فرهنگی از ۳ ماه تا یک‌سال، تعطیل دائم و لغو مجوز، اعمال و توسط دبیر هیأت ابلاغ خواهد شد.

تبصره- متقاضیانی که صلاحیتشان از سوی هیأت تأیید نشده یا مؤسسات فرهنگی که به علت ارتکاب تخلف به یکی از مجازات‌های پیش‌بینی شده در ماده ۱۶ (تعلیق و یا تعطیل موقت یا دائم مرکز فرهنگی) محکوم می‌شوند می‌توانند از تاریخ رؤیت تصمیم هیأت در مدت ۲۰ روز اعتراض خود را با ذکر دلایل و ارائه مدارک به وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی تسلیم کنند. رأی وزیر در ردّ اعتراض یا قبول آن قطعی و لازم‌الاجرا است.

ماده ۱۶- هرگاه عمل ارتكابی مرکز فرهنگی، عناوین تخلف و جرائم پیش‌بینی شده در قوانین مجازات اسلامی و سایر مقررات و قوانین جزایی کشوری را توأمأ دارا باشد پس از بررسی پرونده موضوع به مراجع صالح قضایی احاله و تا صدور حکم قطعی از فعالیت مرکز فرهنگی جلوگیری خواهد شد.

ماده ۱۷- مراجع انتظامی ذیصلاح مکلفند به تقاضای وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از ادامه فعالیت مراکز فرهنگی مذکور در مواد ۱۵ و ۱۶ بدون مجوز یا مراکز که جواز آن‌ها لغو شده جلوگیری کنند.

فصل پنجم - مقررات عمومی

ماده ۱۸- هرگاه مدیرمسئول شرایط مندرج در ماده ۸ را از دست بدهد یا استعفا دهد یا فوت شود مؤسس یا هیأت مؤسسان موظفند موضوع را به دبیرخانه هیأت گزارش دهند و در مدت ۲ ماه فرد واجد شرایطی را به هیأت معرفی کنند. در غیر این صورت هیأت می‌تواند جواز صادرشده را معلق یا لغو کند.

تبصره ۱- تا زمانی که صلاحیت مدیرمسئول جدید به تأیید فرسیده مسئولیت‌های او به عهده مؤسسان یا مؤسس خواهد بود.

تبصره ۲- اعلام نظر هیأت مبنی بر تأیید یا ردّ مدیر جدید باید در مدت یک ماه از تاریخ معرفی مدیرمسئول جدید به مرکز فرهنگی ذی‌ربط ابلاغ شود.

ماده ۱۹- مراکز فرهنگی موظفند با به‌کارگیری نام‌ها و نشان‌های مناسبی که مرکز فرهنگی دیگری ثبت نکرده باشد، در تولیدات و انتشارات خود، نام مرکز، شماره ثبت و مجوز تأسیس و نشانی مرکز را در محل مناسبی درج کنند.

ماده ۲۰- مراکز، مؤسسات، کانون‌ها و انجمن‌های در حال فعالیت و فاقد مجوز، موظفند از تاریخ تصویب این ضوابط در مدت ۶ ماه وضع خود را با این مقررات تطبیق دهند و مدارک لازم را همراه اساسنامه جدید طبق ضوابط و شرایط مندرج در ماده ۶ ارائه دهند و پس از تأیید و صدور مجوز جدید نسبت به ثبت آن اقدام کنند، در غیر این صورت با آن‌ها طبق ماده ۱۷ رفتار خواهد شد.

تبصره- مؤسساتی که تا تصویب این ضوابط با نام‌ها و نشان‌های معینی فعالیت داشته‌اند در ثبت اسامی و مشخصات خود اولویت دارند مشروط بر این‌که طبق مفاد ماده ۲۰ عمل کنند.

ماده ۲۱- هر مرکز فرهنگی باید دفاتر محاسباتی مهر و موم شده بر طبق قانون تهیه و مخارج و درآمدهای خود را در آن ثبت کند؛ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی هر وقت لازم بداند می‌تواند دفاتر مالی مراکز فرهنگی را بازرسی کند.

ماده ۲۲- مراکز فرهنگی پس از تأیید صلاحیت مؤسسان و مدیرمسئول و تصویب اساسنامه و صدور مجوز باید نسبت به ثبت آن بر طبق اساسنامه‌ای که به تأیید هیأت رسیده اقدام و نسخه‌ای از اساسنامه ممه‌ور به مهر اداره کل ثبت شرکت‌ها و مؤسسات غیرتجاری را با ذکر شماره ثبت و به دبیرخانه هیأت تسلیم کنند و سازمان ثبت

نیز موظف است نسبت به ثبت مراکز فرهنگی موضوع این ضوابط بر طبق اساسنامه مورد تأیید وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی اقدام نماید.

تبصره ۱- سازمان ثبت اسناد باید از ثبت مراکز، مؤسسات، کانون‌ها و انجمن‌های فرهنگی فاقد مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی خودداری نماید.

تبصره ۲- هرگاه پس از صدور مجوز در مدت ۶ ماه نسبت به ثبت مراکز فرهنگی اقدامی نشود مجوز مرکز فرهنگی بی‌اعتبار می‌شود و با این قبیل مراکز ثبت‌نشده به‌عنوان فاقد مجوز برخورد قانونی خواهد شد.

ماده ۲۲- آیین‌نامه و روش‌های اجرایی این ضوابط نسبت به چگونگی تحقیقات و بررسی صلاحیت متقاضیان و وظایف دبیرخانه و نحوه عمل هیأت حسب مورد از سوی معاونت‌های ذی‌ربط تهیه و پس از تنقیح و تدوین در هیأت موضوع ماده ۱۱ و تصویب وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی می‌شود.

ماده ۲۴- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مأمور اجرای این ضوابط و مقررات است و از تاریخ تصویب آن، مقررات مغایر ملغی است و درباره سایر مسائلی که در این ضوابط پیش‌بینی نشده با توجه به وظایف و اختیارات و مسؤولیت‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به شرح مندرج در قانون اهداف و وظایف این وزارتخانه مصوب ۶۵/۱۲/۱۲ مجلس شورای اسلامی رفتار خواهد شد.

ماده ۲۵- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی می‌تواند اجرای تمام یا قسمتی از این ضوابط را نسبت به مراکز فرهنگی که در قلمرو یک فعالیت فرهنگی تأسیس می‌شوند حسب مورد به معاونت‌های ذی‌ربط یا ادارات کل ستادی یا اجرایی در تهران یا مراکز استان‌ها محول و قسمتی از وظایف و اختیارات هیأت و دبیرخانه هیأت را به آن‌ها تفویض کند.

ماده ۲۶- این ضوابط مشتمل بر ۵ فصل و ۲۶ ماده در جلسه مورخ ۷۵/۸/۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تأیید رسید و جایگزین ضوابط عام مصوب جلسات مورخ ۱/۲۱ و ۱۳ و ۶۷/۲/۲۰ شورای مشترک کمیسیون‌های شورای عالی و مصوبه جلسه ۲۶۲، ۷۰/۸/۷ شورای عالی درباره نحوه تشکیل و صدور مجوز تأسیس انجمن‌های فرهنگی (ادبی، هنری) شد و هرگونه تغییری در آن منوط به پیشنهاد وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی است.

الحاق ماده واحده به مصوبه ضوابط تأسیس مراکز، مؤسسات، کانون‌ها و

انجمن‌های فرهنگی و نظارت بر فعالیت آن‌ها

مصوب جلسه ۵۲۰ مورخ ۱۰ تیر ۱۳۸۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۲۰ مورخ ۸۲/۴/۱۰، موضوع الحاق ماده واحده به مصوب «ضوابط و مقررات تأسیس مراکز، مؤسسات، کانون‌ها و انجمن‌های فرهنگی و نظارت بر فعالیت آن‌ها» (مصوبه جلسه ۳۸۵ مورخ ۷۵/۸/۸) را به این شرح تصویب کرد:

ماده واحده: مراکزی که بر اساس این ضوابط توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی تأسیس شده‌اند و نوع فعالیت آن‌ها مشابه یکدیگر می‌باشد می‌توانند اقدام به تأسیس مجموعه تشکیلات مرکزی با عنوان اتحادیه، مجمع، جامعه، انجمن و سایر عناوین مشابه در سطح استانی، منطقه‌ای یا کشوری نموده و براساس ضوابط از هیأت رسیدگی به امور مراکز فرهنگی مجوز فعالیت دریافت نمایند.

تبصره ۱- تأسیس هر یک از تشکیلات موضوع این ماده باید با درخواست مشترک حداقل یک پنجم مراکز دارای شرایط عضویت در آن صورت پذیرد.

تبصره ۲- نام تشکیلات باید بیانگر حوزه جغرافیایی و خصوصیات مشترک اعضا باشد.
تبصره ۳- تشکیلات موضوع این ماده مجاز به فعالیت اقتصادی غیر مرتبط با امور فرهنگی و هنری نمی‌باشند.
تبصره ۴- هرگونه فعالیت سیاسی مراکز و یا تشکیلات مرکزی آن‌ها منوط به اخذ مجوز رسمی از کمیسیون احزاب وزارت کشور می‌باشد.

مساجد

هدایت و ارشاد و احیای نقش واقعی و تبلیغی مساجد برای مقابله با تهاجم فرهنگی

مصوب جلسه ۳۰۲ مورخ ۱۸ اسفند ۱۳۷۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

متعاقب مأموریتی که شورای عالی انقلاب فرهنگی به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در زمینه ارائه طرح‌هایی برای مقابله با تهاجم فرهنگی محول کرده بود، طرح احیای نقش واقعی فرهنگی و تبلیغی مساجد و استفاده بهینه از امکانات و تأسیسات دستگاه‌های دولتی که امکان بهره‌وری فرهنگی دارند، توسط وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی مطرح شد و با توجه به نقش و مسؤلیتی که مراکز و نهادهای فرهنگی و مردمی نظیر مساجد در این مقطع حساس می‌توانند بر عهده داشته باشند، شورا تصویب کرد که وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی هیأتی تشکیل دهد مرکب از: وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به‌عنوان رئیس هیأت، مسؤول شورای هماهنگی امور مساجد، رئیس سازمان تبلیغات اسلامی، فرمانده نیروی مقاومت بسیج، و رئیس سازمان اوقاف و امور خیریه (بنا به‌ضرورت وزیر آموزش و پرورش و رئیس سازمان تربیت بدنی و شهردار تهران نیز دعوت خواهد شد). این هیأت موظف است که فعالیت‌های ذیل را در مساجدی که آمادگی و استعداد کافی داشته باشند هدایت و سازمان‌دهی کند:

- ۱- تجهیز کتابخانه این‌گونه مساجد چنانچه امکان دایر بودن داشته باشد؛
  - ۲- مساجدی که سالنی برای نمایش داشته باشند، به نحوی تجهیز گردد که از این اماکن برای نمایش فیلم‌های مفید استفاده شود؛
  - ۳- در مساجدی که از نظر ساختمانی امکان دایر کردن کلاس دارند، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با کمک انجمن نمایش، انجمن خوشنویسی، انجمن سینمای جوان، کانون سرودهای انقلابی، خانه‌های نور (آموزش قرآن) این‌گونه آموزش‌ها را در این مساجد دایر خواهد کرد.
  - ۴- همکاری این‌گونه مساجد که بتوانند کلاس‌های آموزش زبان، آموزش‌های اعتقادی، آموزش کامپیوتر، آموزش امور بهداشتی و بهداشت خانواده، آموزش خیاطی و... را با همکاری دستگاه‌های دیگر دایر نمایند.
- تبصره ۱-** وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی موظف است که برای هدایت و سازمان‌دهی این فعالیت‌ها در استان‌ها و شهرستان‌ها نیز هیأت‌هایی با ترکیب مشابه تشکیل دهد.^۱
- تبصره ۲-** دستگاه‌ها و نهادهای مختلف اجرائی و تبلیغی و فرهنگی برای تحقق امور فوق موظف به همکاری با وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی می‌باشند.

تبصره ۳- برای تحقق مفاد این مصوبه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای مساجدی که آمادگی تأسیس مراکز فرهنگی و هنری دارند، اقدام خواهد کرد و برحسب توان فعالیت این مراکز داشتن صلاحیت‌های مهم در زمینه فعالیت‌های نظیر: تأسیس کتاب‌فروشی، نشر کتاب، تأسیس کتابخانه عرضه فعالیت‌های هنری نظیر گالری

۱. به‌موجب جلسه ۳۲۰ مورخ ۷ دی ۷۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی، عضویت استانداران در هیأت‌های احیای مساجد به تصویب رسید.

نقاشی و خط، و ویدئوکلپ برای این مراکز مهیا خواهد کرد.
تبصره ۴- این هیأت‌ها برای استفاده بهینه از امکانات و تأسیساتی که دستگاه‌های اجرائی کشور می‌توانند در جهت فعالیت‌های فرهنگی و هنری به کار گیرند، برنامه‌ریزی خواهند کرد.

آیین‌نامه ستاد پشتیبانی و هماهنگی امور مساجد کشور

مصوب جلسه ۵۵۳ مورخ ۲۲ دی ۱۳۸۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۵۳ مورخ ۸۳/۱۰/۲۲ به پیشنهاد شورای فرهنگ عمومی (نامه شماره ۱۱۸۰/الف مورخ ۸۳/۸/۳۰) آیین‌نامه ستاد پشتیبانی و هماهنگی امور مساجد کشور را به این شرح تصویب کرد:

مقدمه

جایگاه مقدس و پایگاه مذهبی مسلمانان، مسجد، از لحاظ فرهنگی و اجتماعی مکانی بسیار غنی و گسترده است که می‌تواند در جامعه اسلامی در ابعاد مختلف کارکردهای متنوعی داشته باشد و از این نظر بنیادی‌ترین و تعیین‌کننده‌ترین نهادی است که از صدر اسلام تاکنون، در جامعه اسلامی نقش‌های متعددی بر عهده داشته است. پراکندگی گسترده مساجد و در نتیجه تحت تأثیر قرار دادن تمام اقشار جامعه، حضور نیروهای فاضل و مؤمن در مساجد و سرمایه اقتصادی عظیم بناها و تجهیزات مساجد گویای عظمت سرمایه‌ای به نام مسجد است که می‌تواند بستر مناسب نشر معارف اسلامی و آموزه‌های فرهنگی و اجتماعی باشد. چنانکه تاریخ نیز تأثیرات مهم مساجد را در تحولات خود نشان داده است. برای دستیابی به جایگاه ارزشمند و اعتلای مساجد کشور، تحول در شیوه‌های حمایتی دولت از مساجد امری انکارناپذیر است؛ این انتظار نه فقط در تعیین اعتبار و بودجه و تأمین هزینه می‌باشد، بلکه ضروری‌تر از آن، هماهنگی دستگاه‌های دولتی و نهادها در پشتیبانی از مساجد است. بدین منظور و برای تحقق این مهم ستاد «پشتیبانی و هماهنگی امور مساجد کشور» با اهداف و وظایف ذیل تشکیل می‌گردد.

ماده ۱- اهداف

- ۱- برقراری ارتباط مناسب میان دستگاه‌ها، سازمان‌ها و نهادها برای پشتیبانی از مساجد به منظور افزایش سطح بهره‌وری و کارایی مساجد در ایفای نقش واقعی آن در راستای گسترش و تعمیق فرهنگ دینی و اعتلای فرهنگ عمومی؛
- ۲- برنامه‌ریزی به منظور جذب حمایت وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و نهادهای دولتی و غیردولتی برای افزایش مشارکت در رفع مشکلات مساجد کشور؛
- ۳- هماهنگی و نظارت بر حسن اجرای وظایف دستگاه‌های ذی‌ربط.

ماده ۲- وظایف

- ۱- تبیین نحوه همکاری و مشارکت وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و نهادهای کشور متناسب با مسؤولیت قانونی آن‌ها؛
- ۲- هماهنگ‌سازی فعالیت وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و نهادهای کشور و برنامه‌ریزی به منظور استفاده مناسب از امکانات و توانمندی آن‌ها در تقویت بنیه مساجد کشور؛
- ۳- ارائه پیشنهادها راهبردی و برنامه‌ریزی مناسب به منظور رفع مشکلات اساسی مساجد در مکان‌یابی، ساخت‌وساز، توسعه و تعمیر، نوسازی، بهداشت و تجهیز امکانات و فناوری‌های روز از طریق تدوین طرح‌ها، لوایح و آیین‌نامه‌ها و شیوه‌نامه‌های اجرایی و ارائه آن به مراجع ذی‌ربط؛
- ۴- تلاش برای تثبیت موقعیت حقوقی مساجد، متولیان، هیأت‌امنا، ائمه جماعات، خادمین و دست‌اندرکاران امور مساجد؛
- ۵- تدوین راهکارهای مناسب برای بهسازی و نگهداری مساجد؛
- ۶- تدوین روش‌های جذب امکانات و تسهیلات از وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و نهادها به منظور پشتیبانی از مساجد و پاسخگویی به نیازهای موجود.

ماده ۳- اعضا

اعضای این ستاد نماینده تام‌الاختیار وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذیل خواهند بود که به پیشنهاد رئیس دستگاه و با حکم رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی برای مدت چهار سال منصوب خواهند شد:

- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی؛
  - وزارت کشور
  - وزارت مسکن و شهرسازی؛
  - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛
  - سازمان تبلیغات اسلامی؛
  - سازمان اوقاف و امور خیریه؛
  - سازمان صدا و سیما؛
  - سازمان میراث فرهنگی و گردشگری؛
  - مرکز رسیدگی به امور مساجد؛
  - شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه؛
  - ستاد احیای امر به معروف و نهی از منکر؛
  - نیروی مقاومت بسیج؛
  - شهرداری تهران.
  - سه نفر از ائمه جماعات صاحب‌نظر در مسائل فرهنگی به پیشنهاد سازمان تبلیغات اسلامی.
- تبصره ۱-** رئیس ستاد به پیشنهاد شورای فرهنگ عمومی از میان اعضا و برای مدت ۲ سال و با حکم رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی منصوب می‌گردد.
- تبصره ۲-** دبیر ستاد، رئیس سازمان اوقاف و امور خیریه می‌باشد و دبیرخانه در آن سازمان مستقر خواهد بود.
- ماده ۴-** رئیس دبیرخانه ستاد توسط دبیر ستاد انتخاب می‌شود و با توجه به شرح وظایف مربوط نسبت به پیشبرد امور دبیرخانه‌ای ستاد اقدام خواهد کرد.
- ماده ۵-** گروه منتخب ستاد شیوه‌نامه اجرایی را تهیه خواهد کرد و سپس این شیوه‌نامه به تصویب ستاد خواهد رسید.
- ماده ۶-** ستاد موظف است گزارش فعالیت‌ها را هر ساله به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه کند.
- این آیین‌نامه در ۶ ماده و دو تبصره در جلسه ۵۵۳ مورخ ۸۳/۱۰/۲۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

طرح جامع توسعه فرهنگ اقامه نماز

مصوب جلسه ۵۶۶ مورخ ۴ مرداد ۱۳۸۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۶۶ مورخ ۸۴/۵/۴ به منظور توسعه و تعمیق باورها، ارزش‌ها، نگرش‌ها و استقرار نظام‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری پشتیبانی و نظام‌های مدیریت عالی و بهبود و اصلاح امر اقامه نماز در کشور مبتنی بر سیاست‌های کلی مصوب مقام معظم رهبری، طرح جامع توسعه فرهنگ اقامه نماز را به شرح ذیل تصویب نمود:

ماده ۱- اهداف

- ۱- توسعه و ترویج فرهنگ و ارزش نماز همراه با اصلاح نگرش جامعه نسبت به نماز؛
- ۲- پشتیبانی مادی و معنوی از توسعه و ترویج فرهنگ نماز؛
- ۳- اهتمام مدیریت نظام به ترویج و توسعه فرهنگ نماز؛
- ۴- تمهید شرایط تبلیغ، تعلیم و تربیت، تعمیق معرفت، تصحیح و تعالی به منظور فراهم آوردن مقتضیات اقامه

نماز برای عموم جامعه.

ماده ۲- شورای اقامه نماز و ترکیب آن

به منظور تحقق اهداف موضوع این طرح، شورای اقامه نماز به عنوان عالی‌ترین مرجع تصمیم‌گیری در باب توسعه و ترویج فرهنگ نماز با ترکیب ذیل تشکیل می‌شود:

- ۱- نماینده رئیس‌جمهور؛
  - ۲- نماینده وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی؛
  - ۳- نماینده وزیر آموزش و پرورش؛
  - ۴- نماینده وزیر علوم، تحقیقات و فناوری؛
  - ۵- نماینده وزیر کشور؛
  - ۶- نماینده سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی؛
  - ۷- نماینده سازمان صدا و سیما؛
  - ۸- نماینده نیروی مقاومت بسیج؛
  - ۹- نماینده سازمان تبلیغات اسلامی؛
  - ۱۰- نماینده سازمان اوقاف و امور خیریه؛
  - ۱۱- نماینده شورای مدیریت حوزه علمیه قم؛
  - ۱۲- سه نفر از شخصیت‌های فرهنگی با انتخاب رئیس شورا؛
  - ۱۳- دو نفر از نمایندگان دو نهاد غیردولتی فرهنگی و اجتماعی با انتخاب رئیس شورا.
- تبصره- رئیس شورای اقامه نماز به پیشنهاد «شورای اقامه نماز» و تصویب مقام معظم رهبری توسط رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی منصوب می‌شود.

ماده ۳- وظایف و اختیارات شورای اقامه نماز

شورای اقامه نماز دارای وظایف و اختیارات ذیل است:

- ۱- سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، هماهنگی‌های کلان و هدایت و نظارت بر فعالیت‌ها و تحقق برنامه‌های توسعه فرهنگ اقامه نماز در تمام حوزه‌های فرا بخشی، بخشی و بخش غیردولتی با هماهنگی و همکاری دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط؛
- ۲- طراحی تشکیلات کلان و تفصیلی نظام مدیریت اقامه نماز و ارائه آن به مراجع ذی‌ربط؛
- ۳- تکمیل و ساماندهی وظایف و مأموریت‌های دستگاه‌ها و سازمان‌های دولتی (قوه‌ای و فرا قوه‌ای) و دستگاه‌ها و نهادهای غیردولتی برای انسجام ساختاری در امر توسعه فرهنگ اقامه نماز؛
- ۴- بررسی و ارائه برنامه کلان فرا بخشی در زمینه حمایت‌های لازم اعم از تأمین منابع انسانی، منابع مالی، نهادسازی، تدوین لوایح و مقررات و دیگر امور در پشتیبانی عمومی و تخصصی برای تحقق اولویت‌ها و سیاست‌های مصوب توسعه فرهنگ اقامه نماز و ارائه آن به مراجع ذی‌ربط برای تصویب؛
- ۵- تهیه و پیشنهاد ساختار تشکیلاتی و وظایف دبیرخانه و کمیسیون‌های تخصصی تجهیز و توسعه، پژوهش، مدیریت و توسعه منابع انسانی، نظارت و اطلاع‌رسانی و کمیسیون‌های استانی و ارائه آن به مراجع ذی‌ربط.

ماده ۴- دبیرخانه شورای اقامه نماز

- ۱- دبیرخانه شورای اقامه نماز، ستاد راهبردی توسعه فرهنگ اقامه نماز در کشور می‌باشد و ستاد اقامه نماز چنین نقشی را ایفا خواهد کرد.
- ۲- رئیس دبیرخانه پس از تصویب شورای اقامه نماز، توسط رئیس شورا منصوب می‌شود.

طرح جامع توسعه فرهنگ اقامه نماز در ۴ ماده و یک تبصره در جلسه ۵۶۶ مورخ ۸۴/۵/۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

میراث فرهنگی

اساسنامه انجمن آثار و مفاخر فرهنگی

مصوب جلسه ۱۲۸ مورخ ۲۱ مهر ۱۳۶۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی

به منظور تحقق اهداف و وظایف مشروحه ذیل، انجمنی تحت عنوان "انجمن آثار و مفاخر فرهنگی" تأسیس می‌شود:

ماده ۱- هدف

معرفی و بزرگداشت عالمان و متفکران عرصه فرهنگ و تمدن اسلام و ایران و احیا و انتشار آثار ارزنده آنان و همچنین معرفی آثار فرهنگ و تمدن اسلام و ایران و نقش و سهم ایرانیان در اعتلا و ارتقای آن.

ماده ۲- رئوس وظایف

الف- تهیه و انتشار زندگینامه عالمان و متفکرانی که اعتلای فرهنگ و تمدن اسلام و ایران منشأ اثر بوده‌اند و احیای آثار آنان؛

ب- برگزاری کنگره‌های تحقیقی و برپایی مراسم بزرگداشت و کمک به ساختن بناهای یادبود و امثال آن و مشارکت مؤثر در سمینارها و کنگره‌ها و مجامع و نمایشگاه‌های فرهنگی مهم ایران و جهان؛

ج- تجلیل، تشویق و حمایت از پدیدآورندگان آثار فرهنگی و علمی ارزنده و همکاری در امر انتخاب کتب برگزیده سال؛

د- مبادله اطلاعات و همکاری با مؤسسات فرهنگی و کتابخانه‌های داخل و خارج کشور در زمینه تهیه و تکمیل فهرست مجموعه‌های نفیس فرهنگی و هنری و کتب و نسخ خطی و تلاش در نشر این کتب و نسخ و تشویق و ترغیب به تحقیق در آثار ارزنده فرهنگ اسلام و ایران؛

ه- معرفی تاریخ فرهنگ اسلام در ایران و به‌ویژه سهم ایرانیان در خدمت به اسلام و تمدن اسلامی و میراث اسلام در ایران.

ماده ۳- اعضای هیأت امنا

۱- ریاست جمهوری (ریاست عالی)؛

۲- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی؛

۳- وزیر فرهنگ و آموزش عالی؛

۴- سه نفر از اساتید و شخصیت‌های دانشگاهی به معرفی وزیر فرهنگ و آموزش عالی و تأیید شورای عالی انقلاب فرهنگی؛

۵- سه نفر از علما و شخصیت‌های فرهنگی و هنری کشور به معرفی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و تأیید شورای عالی انقلاب فرهنگی.

ماده ۴- در مورد ترکیب هیأت‌مدیره، منابع مالی و سایر امور انجمن، هیأت امنا در چارچوب این مصوبه به نحو مقتضی اتخاذ تصمیم خواهد نمود.

ماده ۵- این مصوبه در ۵ ماده طی جلسات بیست و هشتم تا سی و دوم از تاریخ ۶۵/۱۰/۲۷ تا تاریخ ۶۵/۱۲/۹ در شورای فرهنگ عمومی تصویب شده و در جلسات ۱۲۴ و ۱۲۸ مورخ ۶۶/۶/۳ و ۶۶/۱۱/۲۱ شورای عالی انقلاب

فرهنگی با اصلاحاتی به تصویب نهایی رسید.

متمم اساسنامه انجمن آثار و مفاخر فرهنگی

مصوب جلسه ۳۳۸ مورخ ۲۹ شهریور ۱۳۷۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

با توجه به مفاد ماده ۴ اساسنامه انجمن آثار و مفاخر فرهنگی (مصوب جلسات ۱۲۴ و ۱۲۸ مورخ ۶۶/۶/۳ و ۶۷/۷/۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی) و به منظور اداره انجمن و تصریح وظایف هیأت امنای انجمن در جلسه مورخ ۷۳/۴/۱۲ خود، این موارد را تصویب کرد.

ماده ۱- ارکان انجمن

الف- هیأت امنای؛

ب- هیأت مدیره؛

ج- مجمع عمومی اعضا.

الف- هیأت امنای:

ماده ۲- وظایف هیأت امنای

الف- تصویب اعضای هیأت مدیره و رئیس انجمن به پیشنهاد وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی؛

ب- تصویب سیاست‌ها و خط‌مشی‌های انجمن؛

ج- بررسی و تصویب عملکرد و محاسبات سالانه انجمن؛

د- تصویب تشکیل شعب انجمن در هر استان یا خارج از کشور و تأیید هیأت امنای هر کدام.

ب- هیأت مدیره:

ماده ۳- هیأت مدیره مرکب از ۵ نفر است که هر دو سال یک‌بار انتخاب می‌شوند و تجدید انتخاب آنان بلامانع است.

ماده ۴- وظایف هیأت مدیره

الف- اجرای تصمیمات هیأت امنای؛

ب- اداره امور جاری انجمن؛

ج- تنظیم و تصویب برنامه‌ها، آیین‌نامه‌ها و تشکیلات انجمن طبق اساسنامه آن؛

د- برگزاری مجمع عمومی.

ماده ۵- هیأت مدیره می‌تواند برای امور جاری انجمن، علاوه بر استخدام افراد لازم، از معاضدات و به‌کارگیری

نیروی انسانی سازمان‌ها و مؤسسات دولتی به‌ویژه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی استفاده کند.

ج- مجمع عمومی:

ماده ۶- مجمع عمومی مرکب است از اجتماع اعضای رسمی و افتخاری علاقه‌مند به اهداف انجمن که در زمینه

توسعه و تقویت فعالیت‌های آن، راهنمایی و همکاری می‌کنند.

منابع مالی و محاسبات انجمن.

ماده ۷- منابع مالی انجمن عبارت است از:

الف- درآمد حاصل از عوارض قانونی از جمله سیمان؛

ب- کمک‌های مالی و تجهیزاتی بخش دولتی و یا خصوصی؛

ج- درآمد حاصل از فروش نشریات کتب انجمن؛

د- درآمدهای متفرقه.

ماده ۸- محاسبات انجمن به عهده خزانهدار است و حواله‌های صادرشده باید به امضای رئیس هیأت‌مدیره و خزانهدار برسد.

تبصره- عایدات انجمن منحصرأً صرف امور ناظر به اهداف و خط‌مشی‌های انجمن می‌شود.

وضعیت حقوقی و ثبت انجمن

ماده ۹- انجمن، مؤسسه‌ای است عمومی، عام المنفعه و دائمی و اموال آن نیز عمومی است.

تبصره- کلیه حقوق و امتیازات و اموال انجمن آثار ملی (سابق) به انجمن آثار و مفاخر فرهنگی تعلق دارد و این انجمن جایگزین انجمن آثار ملی محسوب می‌شود.

این متمم در ۹ ماده و ۲ تبصره در جلسه ۳۳۸ مورخ ۷۳/۶/۲۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی تأیید شد.

اساسنامه گنجینه ملی آب ایران

مصوب جلسه ۴۰۱ مورخ ۳۱ تیر ۱۳۷۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی

فصل اول - کلیات

ماده ۱- تعریف: به‌منظور حفظ ارزش‌ها، فرهنگ و تمدن غنی و گران‌بهای گذشتگان کشور و ارائه تلاش بی‌وقفه و خستگی‌ناپذیر آنان در استفاده هرچه مفیدتر از آب، این نعمت حیات‌بخش الهی مؤسسه‌ای تحت عنوان «گنجینه ملی آب ایران» که از این پس گنجینه نامیده می‌شود تحت نظارت وزارت نیرو تشکیل می‌شود.

تبصره- در کلیه مواردی که موضوع فعالیت‌های گنجینه حسب تشخیص و اعلام سازمان میراث فرهنگی کشور جزو میراث فرهنگی کشور محسوب شود، اقدامات گنجینه با رعایت کامل قوانین ناظر به موضوع و با جلب نظر و نظارت سازمان میراث فرهنگی کشور انجام خواهد شد.

ماده ۲- هدف

معرفی و انتقال میراث ارزشمند گذشتگان در زمینه‌های آب به نسل حاضر و آیندگان علاوه بر اطلاع از علوم، فنون و تجربیات نیاکان این کشور و ارتقای فرهنگ عمومی می‌تواند توصیه‌هایی در انجام بهتر طرح‌های عمرانی آب ارائه نموده و در حل مشکلات تأمین و نحوه بهره‌برداری از آن گام‌های مؤثری را بردارد. این گنجینه، آثار و ابنیه، تأسیسات، ابزار و وسایل، مدارک و مستندات آب را از دوران قدیم تاکنون شناسایی، بررسی، گردآوری، مرمت و بازسازی و نگهداری نموده و ضمن ارائه به همگان و ایجاد انگیزه تحقیق و تتبع به تهیه اطلاعاتی به‌منظور مطالعه، شناخت، تجزیه و تحلیل، آموزش و بهره‌گیری از این آثار پرداخته و در چارچوب این اساسنامه فعالیت می‌نماید.

ماده ۳- مرکز گنجینه

مرکز اصلی گنجینه در شهر تهران می‌باشد و گنجینه می‌تواند در سراسر کشور نسبت به ایجاد شعبه یا نمایندگی اقدام نماید.

ماده ۴- مدت فعالیت گنجینه از تاریخ تأسیس نامحدود است.

ماده ۵- وظایف گنجینه

- جمع‌آوری، حفظ و نگهداری ابزار، اشیاء، آثار، طرح‌ها، اطلاعات و سوابق علمی، فرهنگی و تاریخی و آنچه از پیشینیان درباره آب و استفاده از این ماده حیاتی به‌جای مانده است؛

- ارائه فعالیت‌ها و ارج نهادن به تلاش مردمی که در طول قرون و اعصار با روش‌ها و تدابیر هوشمندانه به حفظ و استفاده از آب و انرژی حاصله از آن کوشیده‌اند؛

- تلاش در جهت انتقال میراث گران‌بهای گذشتگان به نسل فعلی و آینده در جهت پیشرفت جامعه؛
- ارتقای آگاهی عمومی؛
- نمایش زیبایی‌های سمعی و بصری آب شامل جلوه‌های طبیعی، حالات و شکل‌های مختلف و همچنین ارائه انواع عملکردی آن؛
- ارائه فعالیت‌های ارزنده بعد از انقلاب اسلامی در زمینه تأمین آب؛
- معرفی فن‌آوری صنعت آب؛
- بهره‌گیری از امکانات و تجارب گنجینه‌های ملی آب سایر کشورها؛
- فراهم نمودن امکانات لازم برای حضور در صحنه فعالیت‌های فوق در سطح ملی و بین‌المللی و مبادله اطلاعات علمی و فنی صنعت آب در زمینه‌های مورد نظر با کشورهای دیگر و مراکز علمی و تحقیقاتی جهان و همچنین سایر مواردی که در پیشبرد اهداف گنجینه مؤثر می‌باشد. لذا وظایف گنجینه بدون این‌که منحصر به موارد ذیل باشد عبارتند از:
- الف- در سطح ملی
- ۱- برنامه‌ریزی فعالیت‌های سالانه گنجینه؛
- ۲- ایجاد گنجینه تحت عنوان گنجینه ملی آب ایران در تهران و ایجاد گنجینه‌های آب در شعب یا نمایندگی‌های سایر نقاط کشور؛
- ۳- شناسایی، فهرست‌برداری و معرفی آثار قدیمی آب مانند قنوت، بندها، آب‌انبارها، آسیاب‌های آبی و سایر تأسیسات آبی که دارای ارزش تاریخی قابل ملاحظه می‌باشند؛
- ۴- انجام پژوهش و تحقیقات کاربردی در متون تاریخی و مسائل فنی تأسیسات و ابنیه آبی قدیمی به‌منظور بازسازی آن‌ها؛
- ۵- طراحی، احیا و بازسازی ابنیه قدیمی و تاریخی ارزشمند منابع آب و آب‌رسانی کشور با هماهنگی سازمان ذی‌ربط جهت بهره‌برداری آبی و انرژی حاصل از آب آن‌ها؛
- ۶- شناسایی، جمع‌آوری و عرضه اسناد و مدارک مربوط به فرهنگ و سنن جوامع مختلف ایرانی در ارتباط با تأمین و نحوه استفاده از آب؛
- ۷- حفظ و حراست مستندات، ابزار و اشیای ارزشمند تاریخی مرتبط با آب و مرمت و نمایش آن‌ها؛
- ۸- برقراری ارتباط، هماهنگی و تبادل اطلاعات علمی و فرهنگی مربوط به آب با مؤسسات و نهادهای ذی‌ربط؛
- ۹- شناسایی محققان و کارشناسان علاقه‌مند در زمینه‌های مختلف منابع تاریخی آب و فراهم نمودن تسهیلات لازم به‌منظور مطالعه و پژوهش در متون قدیمی و بهره‌گیری از نظریات و تجارب آنان در بازسازی آثار تاریخی آب کشور؛
- ۱۰- تشویق و حمایت از پژوهش‌های مرتبط با کشف، شناسایی و ثبت آثار تاریخی و باستانی آب و فن آبیاری، کنترل سیلاب و غیره؛
- ۱۱- ایجاد مراکز اسناد، بانک اطلاعات و کتابخانه مربوط به منابع تاریخی آب؛
- ۱۲- برگزاری گردهمایی‌های مرتبط با گنجینه در سطح ملی و تهیه و تدوین، چاپ و انتشار مقالات علمی و فنی معتبر ارائه‌شده در این‌گونه گردهمایی‌ها؛
- ۱۳- برگزاری نمایشگاه‌های ادواری برای معرفی و نمایش تأسیسات آبی قدیمی و جدید در مناطق مختلف؛
- ۱۴- ارائه نحوه استفاده از آب و منابع سطحی و زیرزمینی در گذشته به‌منظور ایجاد انگیزه عمومی در صرفه‌جویی آب؛

۱۵- معرفی و نمایش پیشرفت فن آوری صنعت آب در عصر حاضر؛
۱۶- تشکیل گروه‌های فنی و کاری تخصصی در زمینه‌های مختلف منابع آب از جهات تاریخی آب بنا بر ضرورت؛
۱۷- شناسایی، بررسی و رسیدگی به ابنیه و تأسیسات قدیمی کشور که از انرژی آب و باد بهره‌برداری می‌کرده‌اند مانند آسیاب‌های آبی و بادی.

ب- سطح بین‌المللی

۱- معرفی گنجینه به کشورهای جهان؛
۲- ایجاد ارتباط و مبادله اطلاعات علمی و فنی مربوط به گنجینه با کشورهای منطقه به لحاظ وجود سوابق فرهنگی و تاریخی ایران و پراکندگی آثار، ابنیه و تأسیسات آبی ایران در این کشورها و همچنین سایر کشورهای که در موارد مذکور غنی می‌باشند؛
۳- برگزاری گردهمایی‌های منطقه‌ای و ارائه مقالات و متون علمی معتبر در زمینه آثار تاریخی آب کشورهای منطقه؛

۴- برگزاری گردهمایی‌های بین‌المللی در مقاطع زمانی معین در یکی از کشورها که دارای آثار غنی آب می‌باشند و شرکت در این گردهمایی‌ها به منظور تبادل اطلاعات و تجربیات؛

۵- برقراری ارتباط با مؤسسات و سازمان‌های بین‌المللی ذی‌ربط به منظور تبادل اطلاعات علمی و فرهنگی؛

۶- ایجاد هماهنگی با وزارتخانه‌های امور خارجه و فرهنگ و ارشاد اسلامی و ارتباط مستقیم و مستمر با نمایندگی‌های رسمی مربوطه در خارج از کشور به منظور تحقق اهداف گنجینه در سطح بین‌الملل.

فصل دوم- ارکان گنجینه

ماده ۶- ارکان گنجینه عبارت است از:

الف- شورا؛

ب- رئیس گنجینه.

الف- شورا

ماده ۷- شورا مرکب از نه نفر عضو به شرح زیر می‌باشد:

۱- وزیر نیرو که ریاست شورا را به عهده خواهد داشت؛

۲- وزیر فرهنگ و آموزش عالی؛

۳- معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست؛

۴- معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان برنامه‌وبودجه؛

۵- شهردار تهران؛

۶- معاون وزیر نیرو در امور آب؛

۷- معاون وزیر نیرو در امور آب و فاضلاب شهری؛

۸- رئیس سازمان میراث فرهنگی کشور؛

۹- رئیس گنجینه که دبیر شورا خواهد بود.

تبصره ۱- در غیاب ریاست شورا یکی از اعضای شورا به انتخاب وزیر نیرو به‌عنوان قائم‌مقام ریاست شورا انجام وظیفه خواهد نمود.

تبصره ۲- در صورت عدم حضور هر یک از اعضای شورا یکی از معاونان آنان به‌عنوان نماینده تام‌الاختیار در جلسه شرکت و تصمیم‌گیری خواهد نمود.

تبصره ۳- احکام اعضای شورا توسط رئیس‌جمهور یا معاون اول ریاست‌جمهوری صادر خواهد شد.

ماده ۸- شرح وظایف و اختیارات شورای گنجینه به ترتیب ذیل می‌باشد:

الف- تعیین خط‌مشی‌ها و سیاست‌های کلی برای تحقق اهداف گنجینه؛

ب- تصویب دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌ها؛

ج- تصویب ترازنامه سالانه؛

د- تصویب بودجه سالانه؛

ه- بررسی و اتخاذ تصمیم نسبت به مواردی که از طرف رئیس گنجینه پیشنهاد می‌شود؛

و- پیشنهاد تغییر در اساسنامه و شرح وظایف؛

ز- رسیدگی و اظهارنظر نسبت به گزارش‌های فعالیت‌های جاری و آتی گنجینه؛

ح- برنامه‌ریزی به‌منظور جلب کمک بخش خصوصی و دولتی اعم از نقدی، تجهیزاتی و ساختمانی به‌منظور تقویت بنیه مالی گنجینه.

ماده ۹- از نظر تسهیل در انجام امور گنجینه، اعضای شورا می‌توانند اختیارات خود را جز در موارد خط‌مشی کلی، بودجه و پیشنهاد تغییر در اساسنامه به رئیس شورا تفویض نمایند، در این صورت تصمیمات رئیس شورا به‌عنوان مصوبات شورا تلقی خواهد شد.

ب- رئیس گنجینه:

ماده ۱۰- مسؤلیت اداره کلیه امور گنجینه اعم از اعمال نظارت‌های مالی، محاسباتی، مدیریت امور کارکنان، تشکیلات، معاملات، مخارج حفظ اموال و همچنین نظارت لازم در امور اداری، مالی، فنی و تحقیقاتی در چارچوب ضوابط و آیین‌نامه‌های مصوب شورا با رئیس گنجینه است.

ماده ۱۱- حکم انتصاب رئیس گنجینه به پیشنهاد معاون وزیر نیرو در امور آب از طرف وزیر نیرو و رئیس شورای گنجینه برای مدت ۳ سال صادر خواهد شد.

تبصره- انتصاب مجدد رئیس گنجینه بلامانع است.

ماده ۱۲- رئیس گنجینه مجری وظایف گنجینه و سایر مأموریت‌هایی است که شورا تعیین می‌نماید.

ماده ۱۳- آیین‌نامه اجرایی گنجینه توسط رئیس گنجینه تهیه و برای تصویب به شورا پیشنهاد می‌شود.

ماده ۱۴- رئیس گنجینه موظف است بر اساس آیین‌نامه اجرایی مصوب شورا نسبت به انجام وظایف محوله اقدام و گزارش عملکرد را به شورا ارائه نماید.

ماده ۱۵- رئیس گنجینه برنامه‌بودجه سالانه گنجینه را برای تصویب به شورا ارائه می‌نماید.

ماده ۱۶- رئیس گنجینه موظف است گزارش ترازنامه گنجینه را به‌صورت سالانه بعد از پایان سال مالی برای تصویب به شورا ارائه نماید.

تبصره- سال مالی از اول فروردین ماه تا پایان اسفند ماه می‌باشد. به‌جز سال تأسیس که از تاریخ تأسیس تا پایان اسفندماه خواهد بود.

ماده ۱۷- در غیاب رئیس گنجینه، معاون وی به قائم‌مقامی او وظایف محوله را در حدود اختیارات تفویض شده انجام خواهد داد.

ماده ۱۸- مکاتبات اداری به امضای رئیس گنجینه یا کسانی که از طرف وی حق امضا دارند صادر می‌شود.

فصل سوم- نحوه تشکیل و اداره جلسات شورای گنجینه

ماده ۱۹- زمان و مکان تشکیل جلسات شورا به پیشنهاد رئیس گنجینه از طرف رئیس شورا تعیین خواهد شد و حداقل پانزده روز قبل از طرف رئیس گنجینه به اطلاع سایر اعضا خواهد رسید. حداکثر فاصله بین دو جلسه شورا نباید از ۶ ماه تجاوز نماید.

تبصره - جلسات فوق‌العاده شورا بنا به ضرورت با پیشنهاد رئیس گنجینه و دعوت رئیس شورا تشکیل خواهد شد.
ماده ۲۰ - برای تشکیل جلسات حضور بیش از نصف اعضا ضروری است و تصمیمات در هر جلسه با اکثریت آرای عده حاضر در جلسه اتخاذ خواهد شد.
تبصره - در صورت عدم حضور اکثریت فوق جلسه بعدی حداکثر ۱۵ روز بعد تشکیل و رسمیت خواهد داشت.
ماده ۲۱ - اداره جلسات شورای گنجینه به عهده ریاست شورا می‌باشد.
ماده ۲۲ - شورا می‌تواند در جلسات خود از کارشناسان خبره به منظور استفاده از نظریات مشورتی آنان دعوت به عمل آورد.
ماده ۲۳ - اداره امور دبیرخانه شورای گنجینه و پیگیری اجرای تصمیمات و مصوبات شورا، تهیه خلاصه مذاکرات جلسات آن و تنظیم روابط بین گنجینه با سایر سازمان‌ها و ارگان‌ها و سایر وظایف محوله به عهده دبیر شورا خواهد بود.

فصل چهارم - منابع مالی و محاسباتی گنجینه

ماده ۲۴ - گنجینه دارای شخصیت حقوقی است و منابع مالی و محاسباتی آن به شرح ذیل می‌باشد:

- ۱- درآمد حاصل از ورودیه گنجینه‌ها؛
- ۲- کمک‌های مالی و تجهیزاتی بخش دولتی و خصوصی؛
- ۳- درآمد حاصل از فروش تولیدات علمی، فرهنگی و پژوهشی؛
- ۴- درآمد ناشی از ارائه خدمات مشاوره‌ای، فنی و آموزشی؛
- ۵- سایر درآمدهای متفرقه.

ماده ۲۵ - کلیه چک‌ها و اسناد و اوراق مالی باید به امضای رئیس و مسؤول مالی گنجینه و یا نمایندگان تام‌الاختیار آن‌ها برسد.

ماده ۲۶ - بودجه موردنیاز سالانه گنجینه شامل هزینه طرح‌ها و اجرای آن‌ها، هزینه جاری، هزینه برگزاری و شرکت در گردهمایی‌های داخلی و خارج کشور، حق عضویت در انجمن بین‌المللی گنجینه (I.C.O.M) و سایر انجمن‌ها و سازمان‌های بین‌المللی مرتبط، حق‌التحریر، حق‌التألیف، حق‌الترجمه، هزینه‌های مربوط به خرید، چاپ و انتشار نشریات و جزوات علمی و سایر هزینه‌های مورد نیاز می‌باشد.

ماده ۲۷ - هزینه طراحی و احداث گنجینه و همچنین بازسازی و احیای ابنیه آبی تاریخی کشور پس از اتمام مطالعات و تکمیل طرح‌ها برآورد شده و توسط رئیس گنجینه به شورا ارائه خواهد شد و هزینه‌های فوق‌الذکر پس از تصویب شورا از طرف ریاست شورا برای اجرا به رئیس گنجینه ابلاغ می‌شود.

فصل پنجم - تغییرات و تصویب اساسنامه

ماده ۲۸ - هرگونه تغییر در مفاد این اساسنامه با پیشنهاد شورای گنجینه و تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی به عمل خواهد آمد.
ماده ۲۹ - این اساسنامه در ۲۹ ماده و ۸ تبصره در جلسه ۴۰۱ مورخ ۷۶/۴/۳۱ به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی رسید.

واسپاری آثار غیر مکتوب به کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

مصوب جلسه ۴۴۱ مورخ ۲۱ اردیبهشت ۱۳۷۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی

تعریف:

آثار غیر مکتوب در این مصوبه عبارت است از:

الف- انتشارات الکترونیک (کتاب‌های متنی، کتاب‌های تصویر ساکن و متحرک، کتاب‌های گویا و...)

ب- مواد شفاف (میکروفورم‌ها، اسلاید و...)

ج- عکس‌ها، پوسترها و نقشه‌ها.

ماده ۱- کلیه تولیدکنندگان دولتی و غیردولتی آثار غیر مکتوب موظفند از این پس دو نسخه از هر اثر را به کتابخانه ملی تحویل دهند.

ماده ۲- کتابخانه ملی موظف است هر اثر را ذیل نام پدیدآورنده آن به ثبت رساند.

ماده ۳- تولیدکنندگان موظفند شماره ثبت کتابخانه ملی را در آثار منتشرشده ذکر کنند.

ماده ۴- این مصوبه شامل مواد غیرمکتوبی می‌شود که به‌منظور فروش یا انتشار عمومی تولید و تکثیر می‌شوند و شامل آثار غیرمکتوبی نمی‌شود که صرفاً برای پخش از صدا و سیما و یا سینماها تولیدشده‌اند.

آیین‌نامه شورای احیای مجموعه فرهنگی - تاریخی توس

مصوب جلسه ۴۴۸ مورخ ۹ شهریور ۱۳۷۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مقدمه

رهبر معظم انقلاب اسلامی در بازدید از آرامگاه حکیم ابوالقاسم فردوسی در سال ۷۵ بر ضرورت احیای مجموعه فرهنگی - تاریخی توس توسط دولت جمهوری اسلامی ایران و با تشویق و مشارکت سرمایه‌های بخش خصوصی تأکید نمودند. به‌نحوی که مجموعه فوق در محور شأن و جایگاه فردوسی باشد و در ضمن معرفی ارزش آن به جهانیان، محلی برای تبادل فرهنگی باشد. بدین منظور شورای احیای مجموعه فرهنگی - تاریخی توس با ترکیب و وظایف ذیل تشکیل می‌شود:

ماده ۱- وظایف

الف- بررسی و تعیین سیاست‌های کلی در زمینه احیای مجموعه فرهنگی - تاریخی توس و آرامگاه فردوسی؛
ب- بررسی، تصویب و تعیین اولویت‌ها و پیشنهادهای ارائه‌شده از سوی ستاد برنامه‌ریزی و هماهنگی این مجموعه؛

ج- نظارت بر حسن اجرای برنامه‌های مصوب.

ماده ۲- ترکیب اعضا^۱

۱- معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری (رئیس شورا)؛

۲- معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور یا نماینده تام‌الاختیار وی؛

۳- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی یا نماینده تام‌الاختیار وی؛

۴- وزیر راه و شهرسازی یا نماینده تام‌الاختیار وی؛

۵- استاندار خراسان رضوی؛

۶- تولیت آستان قدس رضوی یا قائم‌مقام تولیت؛

۷- یک نفر از نمایندگان آستان خراسان رضوی در مجلس شورای اسلامی به انتخاب مجمع نمایندگان آستان؛

۸- مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری آستان خراسان رضوی؛

۹- معاون میراث فرهنگی سازمان میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری (دبیر شورا).

تبصره- احکام اعضای شورا توسط رئیس‌جمهور و رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی صادر خواهد شد.

ماده ۳- شورا می‌تواند برای پیشبرد اهداف خود ستاد برنامه‌ریزی و هماهنگی و هیأت اجرایی تشکیل دهد.

۱. اصلاحی جلسه ۷۴۷ مورخ ۱۳ خرداد ۹۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

تبصره ۱- اعضای ستاد برنامه‌ریزی و هماهنگی و هیأت اجرایی و شرح وظایف آن‌ها، توسط شورا تعیین خواهد شد.

تبصره ۲- هیأت اجرایی می‌تواند به‌منظور احیای مجموعه فرهنگی- تاریخی توس مجری طرح پیشنهاد نماید.

ماده ۴- دبیرخانه شورا، در سازمان میراث فرهنگی کشور تشکیل می‌شود.

آیین‌نامه فوق در ۴ ماده و ۳ تبصره در جلسه ۴۴۸ مورخ ۷۸/۶/۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

تشکیل کمیته ملی سیاست‌گذاری و تعیین اولویت‌های معرفی آثار مکتوب شخصیت‌های شاخص فرهنگی، علمی و هنری

مصوب جلسه ۵۶۱ مورخ ۲۷ اردیبهشت ۱۳۸۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۶۱ مورخ ۸۴/۲/۲۷ بنا به پیشنهاد شورای هنر تشکیل «کمیته ملی سیاست‌گذاری و تعیین اولویت‌های معرفی آثار مکتوب شخصیت‌های شاخص فرهنگی، علمی و هنری» را تصویب نمود.

تشکیل کمیته ملی پیشنهاد اولویت‌ها و سیاست‌های معرفی آثار مادی و معنوی فرهنگی

مصوب جلسه ۵۶۱ مورخ ۲۷ اردیبهشت ۱۳۸۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۶۱ مورخ ۸۴/۲/۲۷ بنا به پیشنهاد شورای هنر تشکیل «کمیته ملی پیشنهاد اولویت‌ها و سیاست‌های معرفی آثار مادی و معنوی فرهنگی» را تصویب نمود.

اماکن و روزها

سیاست نام‌گذاری خیابان‌ها و اماکن عمومی و مؤسسات

مصوب جلسه ۱۷۹ مورخ ۴ بهمن ۱۳۶۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی

فصل اول - شهرهای جمهوری اسلامی ایران ظاهراً و باطناً باید هر یک نمایانگر تاریخ و جغرافیای تمدن اسلامی باشند و لذا مسؤولان نام‌گذاری باید حتی‌المقدور از نام شخصیت‌های بزرگ فرهنگی و ادبی و علمی در تاریخ تمدن اسلامی و همچنین از نام شهرها و اماکن مشهور در این تمدن استفاده کنند. این شخصیت‌ها و شهرها و اماکن باید در درجه اول مربوط به تاریخ و جغرافیای ایران و در درجه دوم مربوط به تاریخ و جغرافیای سایر کشورهای اسلامی باشد. در این راستا توصیه‌ها اجمالاً عبارت خواهد بود از:

- ۱- در هنگام نام‌گذاری تناسب اسم و مسمی رعایت شود.
- ۲- از نام‌ها و اسامی مناسبی که باعث انبساط خاطر و تلطیف اخلاقی و عاطفی مردم می‌گردد استفاده شود.
- ۳- از نام شخصیت‌های سیاسی و مردمی هم (غیر از علما و دانشمندان) در مواردی می‌توان استفاده کرد.
- ۴- به‌منظور ایجاد پیوندهای سیاسی و فرهنگی با کشورهای دیگر می‌توان در نام‌گذاری اماکن با نظر وزارت امور خارجه از نام شخصیت‌های سیاسی و مردمی خارجی یا اسامی اماکن خارجی استفاده کرد.
- ۵- مغازه‌ها و شرکت‌ها و مراکز کار و پیشه خصوصی باید از گذاشتن اسامی خارجی جداً خودداری کنند، مگر

در موارد که این اسامی به منظور ایجاد پیوندهای فرهنگی و علمی و سیاسی انتخاب شده باشد. ۶- در مورد تغییر نام‌های بی‌مسمی و نامتناسب موجود نیز لازم است شورایی که در فصل دوم معرفی خواهد شد برنامه‌هایی را تدارک ببیند.

فصل دوم - به منظور اجرای سیاست نام‌گذاری کشور و تهیه آیین‌نامه‌های اجرایی و همچنین ایجاد هماهنگی میان کلیه مراکز نام‌گذاری در استان‌ها و شهرهای کشور شورایی مرکزی زیر نظر شورای عالی انقلاب فرهنگی با ترکیب زیر و وظایف بدین شرح تشکیل شود.

یک- شورای مرکزی نام‌گذاری مرکب خواهد بود از:

۱- نماینده نخست‌وزیر، و نماینده هر یک از وزرای عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی و نماینده وزیر کشور (این نمایندگان باید به مسائل فرهنگی و اجتماعی و همچنین به تاریخ و جغرافیای اسلامی آشنایی داشته و ارزش و قدر و اهمیت نام‌گذاری و ذوقی که باید در آن بکار برده شود آگاه باشند).

۲- سرپرست سازمان میراث فرهنگی کشور که ریاست شورا را نیز به عهده خواهد داشت.

۳- دو تن از شخصیت‌های فرهنگی کشور، صاحب‌نظر در زمینه‌های ادبی و تاریخی و جغرافیای اسلامی که از سوی شورای عالی انقلاب فرهنگی انتخاب خواهند شد. (مدت عضویت ایشان سه سال و انتخاب مجدد ایشان نیز بلامانع خواهد بود).

دو- شورای مرکزی نام‌گذاری بر اساس توصیه‌های شورای عالی انقلاب فرهنگی (در فصل یک) سیاست‌های نام‌گذاری و آیین‌نامه‌های اجرایی را تهیه و تصویب خواهد کرد. در هنگام نام‌گذاری اماکن و مراکز و مؤسسات زیر، لازم است که از مصوبات شورای عالی پیروی شود: استان‌ها، مراکز استان، بندرها و جزیره‌ها و شهرستان‌ها و بخش‌ها، بزرگراه‌ها، خیابان‌ها و بازارها و کوچه‌های بزرگ، دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، مدارس و مهدکودک‌ها، مؤسسات تحقیقاتی و مجامع علمی و فرهنگی، تالارهای عمومی، بیمارستان‌ها و مراکز بهداشتی و درمانی، سینماها و مراکز تفریحی و پارک‌ها و میدان‌ها و پایانه‌ها و فرودگاه‌ها و ایستگاه‌های راه‌آهن و پالایشگاه‌ها، کارخانه‌های بزرگ، بانک‌ها و مراکز ورزشی و باشگاه‌ها.

سه: شورای مرکزی پس از تشکیل موظف است که سیاست‌ها و ضوابط و آیین‌نامه‌های لازم را برای نام‌گذاری‌ها در ظرف ۶ ماه تهیه و به ستادهای اجرایی و مراجع ذی‌ربط در وزارتخانه‌ها و ارگان‌ها ابلاغ نماید.

تعیین روزهای خاص

مصوب جلسه ۲۹۵ مورخ ۱۰ آذر ۱۳۷۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

پیشنهاد دبیر جامعه اسلامی دامپزشکی ایران برای تعیین روز ۱۴ مهر هر سال به عنوان روز دامپزشکی مطرح شد و مقرر گردید که تعیین روزهای خاص به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی برسد مشروط بر اینکه هر پیشنهادی قبلاً در شورای فرهنگ عمومی (با شرکت نمایندگان سه فرهنگستان) تأیید شده باشد.

آیین‌نامه نام‌گذاری روزهای خاص

مصوب جلسه ۳۱۴ مورخ ۳۰ شهریور ۱۳۷۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مقدمه

با توجه به مصوبه دویست و نود و پنجمین جلسه مورخ ۷۱/۹/۱۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی مبنی بر تعیین روزهای خاص توسط آن شورا مشروط بر اینکه هر پیشنهادی قبلاً در شورای فرهنگ عمومی (با شرکت نمایندگان

سه فرهنگستان) تأیید شده باشد، ضوابط نام‌گذاری روزها و هفته‌ها بدین شرح خواهد بود:

ماده ۱- هدف از نام‌گذاری روزها و هفته‌های خاص، بزرگداشت ارزش‌ها و شناسایی پیوندهای دینی ملی، فرهنگی، علمی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی در جامعه است که منجر به نوعی همکاری عمومی شود.

ماده ۲- پیشنهاد وزارتخانه‌ها و مؤسسات وابسته به آن‌ها با امضای وزیر و پیشنهاد نهادهای انقلاب اسلامی مستقل و سایر دستگاه‌ها از طریق بالاترین مقام به شورای فرهنگ عمومی ارائه می‌شود.

تبصره- دستگاه پیشنهاددهنده پرسشنامه راجع به نام‌گذاری شورای فرهنگ عمومی را تکمیل می‌کند و برای بررسی ارائه می‌دهد.

ماده ۳- پیشنهاد نام‌گذاری روزها یا هفته‌ها در جهت اهداف مندرج در ماده یک و دارای یک‌چند از خصوصیات زیر می‌باشد:

- الف- تناسب با وظایف اصلی دستگاه پیشنهاددهنده؛
  - ب- اشاعه دهنده مبانی فکری انقلاب اسلامی؛
  - ج- تبلیغ منطقی و محققانه از دیدگاه‌های سیاسی و اقتصادی و فرهنگی کشور؛
  - د- برخورداری از مفهومی روشن و گویا؛
  - ه- موجب گسترش مبانی نظری و ارزش‌های اجتماعی و انسانی و رشد و شکوفایی استعدادهای کشور؛
  - و- موجب تقویت غرور و حمیت ملی و روح وطن‌دوستی و عدم ایجاد روحیه خودباختگی در برابر فرهنگ و تمدن بیگانگان؛
  - ز- عدم تشبث در افکار عمومی و وحدت ملی؛
  - ح- رعایت همزمانی از لحاظ هدف و محتوی و عدم مغایرت با یکدیگر.
- ماده ۴-** نحوه انتخاب و نام‌گذاری روزها یا هفته‌ها از حیث مدت، تکرار و رعایت اولویت‌ها متناسب با اهمیت موضوع.
- ماده ۵-** به‌منظور رعایت تفاهم بین‌المللی در نام‌گذاری‌های روزها و هفته‌ها، به نام‌گذاری‌های اسلامی بین‌المللی و منطقه‌ای توجه شود.
- ماده ۶-** دستگاه پیشنهاددهنده و دستگاه‌های تبلیغی کشور زمینه‌های مناسب تبلیغی و طرح‌ها و برنامه‌های لازم را برای معرفی روزها یا هفته‌های نام‌گذاری شده فراهم می‌کنند.
- تبصره-** با توجه به این ضوابط، روزها یا هفته‌های نام‌گذاری شده مجدداً بررسی و اصلاح می‌شود.
- ماده ۷-** وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی می‌تواند در هر مورد که لازم بداند گزارش عملکرد و هزینه‌های انجام‌شده برای برگزاری روزها یا هفته‌ها را از دستگاه‌های اجرایی درخواست و رسیدگی کند و در صورتی که آن را متناسب با اهداف این آیین‌نامه نداند موضوع را برای تجدیدنظر روز یا هفته نام‌گذاری شده به شورای فرهنگ عمومی گزارش دهد.
- ماده ۸-** از تاریخ تصویب این آیین‌نامه کلیه وزارتخانه‌ها، نهادها و مؤسساتی که به‌نوعی دارای روز یا هفته مشخص هستند، ظرف مدت سه ماه مراتب را برای بازنگری و تهیه تقویم نام‌گذاری به دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی ارسال می‌دارند.

نام‌گذاری روزها و هفته‌های خاص

مصوب جلسه ۳۸۲ مورخ ۱۰ مهر ۱۳۷۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

روزها و هفته‌های خاص که از طرف شورای فرهنگ عمومی پیشنهاد شده بود بررسی شد و به شرح جدول پیوست به تصویب رسید و مقرر شد:

الف- شورای فرهنگ عمومی از این به بعد هفته خاص نپذیرد و پیشنهادهای جدید برای روزهای خاص را بررسی

کند و سپس برای تصویب به شورای عالی ارائه شود.

ب- روزها و ایام دیگر مانند روز جهانی قدس و هفته وحدت و دهه فجر و غیره را نیز بررسی و پیشنهاد خود را تا جلسه آینده به شورای عالی ارائه دهند.

ج- نتیجه تصمیمات شورای عالی را دبیر به استحضار مقام معظم رهبری برساند.

جدول نام‌گذاری روزها و هفته‌های خاص مصوب سید و هشتاد و دومین جلسه مورخ ۷۵/۷/۱۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

ردیف عنوان پیشنهادی جدید دستگاه پیشنهاددهنده زمان پیشنهادی:

- ۱- روز معلم- وزارت آموزش و پرورش- دوازدهم اردیبهشت؛
- ۲- روز میراث فرهنگی و اسناد ملی- سازمان میراث فرهنگی- بیست و نهم اردیبهشت؛
- ۳- روز جهانی صنایع دستی- وزارت صنایع، سازمان صنایع دستی- بیست خرداد؛
- ۴- روز زن- شورای فرهنگی اجتماعی زنان- بیست جمادی‌الثانی؛
- ۵- روز کتاب و کتابخوانی معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بیست و چهارم آبان؛
- ۶- روز امور تربیتی- وزارت آموزش و پرورش- هشتم اسفند؛
- ۷- روز جهانی آب- وزارت نیرو- دوم فروردین؛
- ۸- روز پرستار و بهورز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی- پنجم جمادی‌الاولی؛
- ۹- روز ارتباطات- وزارت پست، تلگراف و تلفن و خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران- بیست و هفتم اردیبهشت؛
- ۱۰- روز قوه قضائیه- وزارت دادگستری- هفتم تیر؛
- ۱۱- رو تأمین اجتماعی- سازمان تأمین اجتماعی- بیست و پنجم تیر؛
- ۱۲- روز اهدای خون- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی- نهم مرداد؛
- ۱۳- روز تعاون- وزارت تعاون- سیزدهم شهریور؛
- ۱۴- روز جهانی پست- وزارت پست و تلگراف و تلفن- هفدهم مهر؛
- ۱۵- روز جهانی هواپیمایی- وزارت راه و ترابری- شانزدهم آذر؛
- ۱۶- روز احسان و نیکوکاری- کمیته امداد امام خمینی (ره)- چهاردهم اسفند؛
- ۱۷- هفته دولت ---- هشتم شهریور؛
- ۱۸- روز کار و کارگر- وزارت کار و امور اجتماعی- یازدهم اردیبهشت؛
- ۱۹- روز بهره‌وری- وزارت صنایع- اول خرداد؛
- ۲۰- روز جهاد سازندگی- وزارت جهاد سازندگی- بیست و هفتم خرداد؛
- ۲۱- روز جهانی استاندارد- وزارت صنایع- بیست و دوم مهر؛
- ۲۲- روز کشاورزی- وزارت کشاورزی- اول دی؛
- ۲۳- روز جانباز- بنیاد مستضعفان و جانبازان- چهارم شعبان؛
- ۲۴- روز ارتش جمهوری اسلامی ایران و نیروی زمینی؛ این ایام از طرف ستاد کل نیروهای مسلح طبق نامه شماره ۲۱۸ / ذ مورخ ۷۲/۷/۱ مورد تأیید حضرت امام خمینی و حضرت آیت‌الله خامنه‌ای می‌باشد- بیست و نهم فروردین؛
- ۲۵- روز پاسدار- سوم شعبان؛
- ۲۶- روز مقاومت و پیروزی- سوم خرداد؛
- ۲۷- روز نیروی انتظامی- بیست و هفتم تیر؛
- ۲۸- هفته دفاع مقدس- سی و یکم شهریور؛

- ۲۹- روز بسیج مستضعفان - پنجم آذر؛
 ۳۰- روز نیروی هوایی - ارتش جمهوری اسلامی ایران - نوزدهم بهمن؛
 ۳۱- روز مبارزه با استکبار جهانی - سیزدهم آبان؛
 ۳۲- روز مجلس - مورد تأیید شورای نگهبان - یازدهم آذر.

ادامه نام گذاری روزها و هفته‌های خاص

مصوب جلسه ۳۸۳ مورخ ۲۴ مهر ۱۳۷۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

موضوع نام گذاری روزها و هفته‌های خاص مطرح شد و به شرح جدول پیوست به تصویب رسید.

ردیف	عنوان مصوب	زمان
۱	روز ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی که در جلسه گذشته از فهرست ایام حذف شده بود به دلیل جهانی بودن، جزو ایام خاص محسوب می‌شود.	بیستم مهرماه
۲	هفته یا روز حج حذف شود.	یکم تا هفتم ذی‌حجه
۳	روز جهانی مستضعفان همچنان باقی بماند.	پانزدهم شعبان
۴	هفته وحدت همچنان باقی بماند.	دوازدهم تا هجدهم ربیع‌الاول
۵	روز جهانی قدس همچنان باقی بماند.	آخرین جمعه ماه مبارک رمضان
۶	روز وحدت حوزه و دانشگاه همچنان باقی بماند.	بیست و هفتم آذرماه
۷	دهه فجر همچنان باقی بماند.	دوازدهم تا بیست و دوم بهمن‌ماه
۸	روز دانشجو همچنان باقی بماند.	شانزدهم آذرماه

آیین نامه نام گذاری شهرها، خیابان‌ها، اماکن و مؤسسات عمومی

مصوب جلسه ۳۸۲ مورخ ۶ آذر ۱۳۷۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شهرهای جمهوری اسلامی ایران در ظاهر و باطن باید نمایانگر تاریخ و جغرافیای تمدن و فرهنگ اسلامی و ایرانی باشد. یکی از مصادیق مهم این امر، اسامی خیابان‌ها، اماکن و مؤسسات عمومی در شهرهاست و این اسامی در حکم شناسنامه شهرها و بیانگر ارزش‌های اعتقادی، تاریخی، فرهنگی و ملی جامعه است.

ماده اول - ضوابط و معیارهای نام گذاری

- نام شخصیت‌های مهم تاریخ صدر اسلام و انقلاب اسلامی و شهدای گران قدر آن و حوادث مهم تاریخ مبارزات اسلامی مردم ایران در درجه اول و نام شخصیت‌های فرهنگی، ادبی، علمی، سیاسی و تاریخی ایران و اسامی راجع به اندیشه، فکر و هنر و نیز مظاهر طبیعت زیبای ایران در مرتبه بعد برگزیده شود.
- در نام گذاری تناسب اسم و مسمی رعایت شود.
- اسامی باید رسا، کوتاه، سلیس و روان باشد.
- از اسامی مناسبی که باعث ایجاد روحیه افتخار ملی و حماسی، و انبساط خاطر و تلطیف اخلاقی و عاطفی مردم و بیانگر غنای فرهنگ و تمدن اسلامی و ایرانی باشد استفاده شود.
- به منظور حفظ و تحکیم یکپارچگی سیاسی و فرهنگی کشور و حفظ هویت ملی، نام‌ها باید فقط به زبان

فارسی باشند.

- ۶- در نقاط مختلف کشور ضمن توجه به ویژگی‌های منطقه‌ای از اسامی شهرهای دیگر هم استفاده شود.
- ۷- به منظور ایجاد پیوندهای سیاسی و فرهنگی با کشورهای دیگر می‌توان در نام‌گذاری اماکن با پیشنهاد وزارت امور خارجه و تأیید شورای فرهنگ عمومی کشور از نام شخصیت‌های سیاسی و مردمی خارجی یا اسامی اماکن خارجی استفاده کرد. در این زمینه اولویت با کشورهای اسلامی است.
- ۸- در نام‌گذاری علاوه بر توجه به شخصیت‌های ملی و قهرمانان، به شخصیت‌های محلی هر منطقه نیز توجه شود.

۹- از نام اشخاص خیری که تأسیسات مهم عام‌المنفعه (اعم از دینی، آموزشی، علمی، فرهنگی، هنری و تربیتی) احداث کرده‌اند می‌توان برای نام‌گذاری اماکن یادشده استفاده کرد.

۱۰- فروشگاه‌ها، شرکت‌ها و مراکز کار و پیشه باید از گذاشتن اسامی خارجی جداً خودداری کنند. نام‌ها باید فقط به زبان فارسی باشد. مگر در مواردی که به تشخیص شورای فرهنگ عمومی این اسامی به منظور ایجاد پیوندهای فرهنگی، علمی و سیاسی انتخاب شده باشند. شیوه‌نامه آن را شورای فرهنگ عمومی تهیه و ابلاغ خواهد کرد.

ماده دوم - موارد مشمول نام‌گذاری

۱- آیین‌نامه نام‌گذاری شامل این موارد می‌شود: شهرها، شهرک‌ها، بندرها، رودها، جزیره‌ها، بزرگراه‌ها، خیابان‌ها، بازارها و کوچه‌ها، مدارس و مهدکودک‌ها، مؤسسات تحقیقاتی و مجامع علمی و فرهنگی، تالارهای عمومی، بیمارستان‌ها و مراکز بهداشتی و درمانی، سینماها و مراکز تفریحی و باغ‌ها و بوستان‌ها، میدان‌ها و پایانه‌ها، فرودگاه‌ها و ایستگاه‌های راه‌آهن و پالایشگاه‌ها، کارخانه‌ها، بانک‌ها و مراکز ورزشی و باشگاه‌ها، فروشگاه‌ها، شرکت‌ها و مراکز کار و پیشه...

۲- این آیین‌نامه درباره اماکن جدیدالاحداث است ولی در مورد تغییر اسامی نامناسب موجود لازم است بر طبق شیوه‌نامه‌ای که شورای فرهنگ عمومی بر اساس این آیین‌نامه تنظیم و ابلاغ می‌کند عمل شود.

ماده سوم - مرجع نظارت

۱- نظارت بر حسن اجرای ضوابط و معیارهای شورای عالی انقلاب فرهنگی در امر نام‌گذاری اماکن به عهده شورای فرهنگ عمومی است.

۲- این شورا همه‌ساله گزارش بررسی و نظارت و عملکرد خود را به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه می‌دهد.

ماده چهارم - این آیین‌نامه در ۴ ماده و ۱۴ بند در جلسه مورخ ۷۵/۹/۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید و آیین‌نامه‌های قبلی لغو می‌شود.

آیین‌نامه نحوه نظارت بر انتخاب، ساخت و نصب مجسمه و یادمان

در میدان‌ها و اماکن عمومی

مصوب جلسه ۴۴۲ مورخ ۴ خرداد ۱۳۷۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی

ماده ۱- به منظور تدوین سیاست‌ها و انتخاب و نظارت بر ساخت و نصب مجسمه و یادمان (شامل ستون یادبود و نقوش برجسته و یادگاری‌ها و آثار حجمی) در اماکن عمومی، شورایی تحت عنوان «شورای سیاست‌گذاری و نظارت بر انتخاب، ساخت و نصب مجسمه و یادمان» در مرکز هنرهای تجسمی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تشکیل می‌شود.

- ماده ۲-** شورای سیاست‌گذاری و نظارت بر انتخاب، ساخت و نصب مجسمه و یادمان که در این آیین‌نامه «شورای نظارت» نامیده می‌شود با ترکیب زیر در مرکز هنرهای تجسمی تشکیل خواهد شد.
- ۱-۲- معاون هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (رییس شورا)؛
- ۲-۲- مدیرکل مرکز هنرهای تجسمی؛
- ۳-۲- نماینده وزارت کشور؛
- ۴-۲- نماینده سازمان میراث فرهنگی کشور؛
- ۵-۲- نماینده انجمن آثار و مفاخر فرهنگی؛
- ۶-۲- نماینده فرهنگستان هنر؛
- ۷-۲- یک نفر از اساتید برجسته هنرهای تجسمی با معرفی وزارت فرهنگ و آموزش عالی؛
- ۸-۲- شهردار شهری که نصب مجسمه در آن پیشنهاد شده است؛
- ۹-۲- دو نفر از صاحب‌نظران مسائل فرهنگ و تاریخ اسلام به پیشنهاد وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و تصویب شورای فرهنگ عمومی؛
- ۱۰-۲- نماینده بنیاد شهید انقلاب اسلامی؛
- ۱۱-۲- نماینده وزارت مسکن و شهرسازی.^۱
- ماده ۳-** مدت عضویت اعضای شورای نظارت دو سال خواهد بود و تجدید انتخاب آنان برای دوره‌های بعد بلامانع است.
- تبصره ۱-** احکام اعضای شورای نظارت توسط وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی صادر می‌شود.
- تبصره ۲-** تصمیمات شورای نظارت حداقل با تأیید دو سوم از اعضا معتبر خواهد بود.
- تبصره ۳-** شورا می‌تواند بنا به مورد از نماینده وزارت آموزش و پرورش برای شرکت در جلسات شورا دعوت نماید.
- تبصره ۴-** شورای نظارت دبیرخانه‌ای خواهد داشت که وظیفه آن تشکیل جلسات شورا و اقدام لازم درباره تصمیمات شورای نظارت است.
- ماده ۴-** کلیه وزارتخانه‌ها، مراکز و سازمان‌ها و نهادهای دولتی و شهرداری‌ها موظف به اجرای سیاست‌های مصوب شورای نظارت در موضوع این آیین‌نامه هستند.
- ماده ۵-** شورا می‌تواند عنداللزوم از متخصصین و مطلعین امر برای شرکت در جلسات شورا دعوت نماید. ضرورت امر و انتخاب فرد موردنظر با تأکید اکثریت اعضای شورا خواهد بود.
- ماده ۶-** کلیه پیشنهادهای مربوط به تهیه و ساخت مجسمه و یادمان، نقش برجسته و ستون یادبود همراه با گزارش توجیهی و ذکر مشخصات کامل و ارائه طرح و نمونه کوچک توسط شورای فرهنگ عمومی مرکز و استان‌ها و یا انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، شهرداری‌ها و سایر سازمان‌ها برای کسب مجوز به شورای نظارت ارسال می‌شود.
- تبصره ۱-** دستورالعمل چگونگی رسیدگی به این پیشنهادها به تصویب شورای نظارت می‌رسد.
- تبصره ۲-** مرکز هنرهای تجسمی (دبیرخانه شورای نظارت) حداکثر ظرف مدت یک‌ماه از تاریخ دریافت تقاضا به درخواست‌های واصله پاسخ خواهد داد.
- ماده ۷-** سازمان سفارش‌دهنده موظف است قبل از حمل و نصب مجسمه و یادمان و بناهای یادبود، مجوز نصب آن را از شورای نظارت دریافت نماید.
- ماده ۸-** سیاست‌ها و ضوابط اجرایی شورای نظارت پس از پیشنهاد آن شورا، به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌رسد. این آیین‌نامه در هشت ماده و شش تبصره در جلسه ۴۴۲ مورخ ۷۸/۳/۴ به تصویب شورای عالی

۱. الحاقی جلسه ۵۰۳ مورخ ۵ شهریور ۸۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

انقلاب فرهنگی رسید.

نام‌گذاری روز سوم خرداد به‌عنوان روز مقاومت، ایثار و پیروزی

مصوب جلسه ۵۵۹ مورخ ۳۰ فروردین ۱۳۸۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۵۹ مورخ ۸۴/۱/۳۰، پیشنهاد شورای فرهنگ عمومی مبنی بر نام‌گذاری سوم خرداد (روز فتح خرمشهر) به‌عنوان روز مقاومت، ایثار و پیروزی را تصویب کرد.

نام‌گذاری سالروز اخراج پرتغالی‌ها از خلیج فارس به‌عنوان روز ملی خلیج فارس

مصوب جلسه ۵۶۵ مورخ ۲۱ تیر ۱۳۸۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۶۵ مورخ ۸۴/۴/۲۱ به پیشنهاد شورای فرهنگ عمومی، نام‌گذاری سالروز اخراج پرتغالی‌ها از خلیج فارس به‌عنوان روز ملی خلیج فارس را تصویب کرد.

نام‌گذاری ۲۰ فروردین ماه به‌عنوان «روز ملی فناوری هسته‌ای»

مصوب جلسه ۵۸۹ مورخ ۱۴ شهریور ۱۳۸۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۸۹ مورخ ۸۵/۶/۱۴ نام‌گذاری روز ۲۰ فروردین ماه را به‌عنوان «روز ملی فناوری هسته‌ای» تصویب کرد.

نام‌گذاری روز ۱۷ ربیع‌الاول به‌عنوان روز اخلاق و مهرورزی

مصوب جلسه ۶۰۱ مورخ ۱۵ اسفند ۱۳۸۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۶۰۱ مورخ ۸۵/۱۲/۱۵ نام‌گذاری روز ۱۷ ربیع‌الاول سالروز تولد پیامبر اعظم (ص) را به‌عنوان روز اخلاق و مهرورزی تصویب کرد.

نام‌گذاری روز ۵ خرداد به‌عنوان روز نسیم مهر (روز حمایت از خانواده زندانیان)

مصوب جلسه ۶۴۴ مورخ ۵ خرداد ۱۳۸۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۶۴۴ مورخ ۸۸/۳/۵، بنا به پیشنهاد مورخ ۸۸/۳/۵ رئیس قوه قضائیه، نام‌گذاری روز ۵ خرداد را به شرح ذیل تصویب نمود: «روز ۵ خرداد به‌عنوان روز نسیم مهر (روز حمایت از خانواده زندانیان) تعیین و نام‌گذاری می‌شود».

آیین‌نامه نحوه نام‌گذاری روزها و مناسبت‌های خاص

مصوب جلسه ۶۴۸ مورخ ۲۴ شهریور ۱۳۸۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی

آیین‌نامه «نحوه نام‌گذاری روزها و مناسبت‌های خاص مصوب جلسه ۶۴۸ مورخ ۸۸/۶/۲۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۶۴۸ مورخ ۸۸/۶/۲۴، بر اساس مصوبه مورخ ۸۸/۴/۹ شورای فرهنگ عمومی آیین‌نامه «نحوه نام‌گذاری روزها و مناسبت‌های خاص» را به شرح ذیل تصویب نمود:

ماده ۱- هدف از نام‌گذاری روزها و مناسبت‌های خاص، تقویت مؤلفه‌های هویت ملی ایرانیان و بزرگداشت شخصیت‌ها، ارزش‌ها و تحکیم پیوندهای دینی، فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و علمی در جامعه است.

ماده ۲- روزها و مناسبت‌های خاص به دودسته ذیل تقسیم می‌شود:

الف- مناسبت‌های مندرج در «متن تقویم» (مناسبت‌های ملی - اسلامی)؛

ب- مناسبت‌های مندرج در «ضمیمه تقویم» (مناسبت‌های صنفی - سازمانی).

ماده ۳- روزها و مناسبت‌های مندرج در متن تقویم به مناسبت‌هایی اطلاق می‌شود که دارای حداقل یکی از ویژگی‌های زیر باشد:

الف- برای تمام قشرهای مختلف جامعه مهم و تأثیرگذار بوده و از دیدگاه همه ملت ارزشمند و معتبر باشد.
ب- همه مناطق کشور، آن مناسبت را با خود مرتبط بدانند و اهمیت آن منحصر به یک منطقه جغرافیایی خاصی نباشد.

ج- تقویت‌کننده حداقل یکی از مؤلفه‌های هویت ملی ایرانیان باشد.

ماده ۴- روزها و مناسبت‌هایی که دارای ویژگی‌های فوق نباشند، در ضمیمه تقویم آورده می‌شود.

ماده ۵- پیشنهاد نام‌گذاری، کاهش، افزایش و یا هرگونه تغییر و اصلاح روزها و مناسبت‌های خاص از سوی اشخاص مختلف (اعم از حقیقی و حقوقی) به شورای فرهنگ عمومی ارائه می‌شود و پس از بررسی و تصویب در آن شورا به تأیید شورای عالی انقلاب فرهنگی رسیده و به‌عنوان روز و مناسبت خاص، حسب مورد در متن یا ضمیمه تقویم درج می‌شود.

ماده ۶- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی که تقویم منتشر می‌کنند، موظفند روزها و مناسبت‌های مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی را حسب مورد در متن یا ضمیمه تقویم درج نمایند.

ماده ۷- این آیین‌نامه مشتمل بر ۷ ماده در جلسه ۶۴۸ مورخ ۸۸/۶/۲۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

نام‌گذاری روز شهادت شهید دکتر مصطفی چمران به‌عنوان روز بسیج اساتید

مصوب جلسه ۶۶۶ مورخ ۱۵ تیر ۱۳۸۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۶۶۶ مورخ ۸۹/۴/۱۵، بنا به پیشنهاد سازمان بسیج اساتید دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور، تصویب نمود:

«روز ۳۱ خرداد، سالروز شهادت شهید دکتر مصطفی چمران به‌عنوان روز بسیج اساتید تعیین و نام‌گذاری می‌شود».

اصلاح و تکمیل آیین‌نامه نحوه نام‌گذاری روزها و مناسبت‌های خاص

مصوب جلسه ۶۶۸ مورخ ۲۶ مرداد ۱۳۸۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۶۶۸ مورخ ۸۹/۵/۲۶، ماده واحده «اصلاح و تکمیل آیین‌نامه نحوه نام‌گذاری روزها و مناسبت‌های خاص (مصوب جلسه ۶۴۸ مورخ ۸۸/۶/۲۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی)» را به شرح ذیل، تصویب نمود:

«ماده واحده: به شورای فرهنگ عمومی اجازه داده می‌شود، دستورالعمل اجرایی آیین‌نامه «نحوه نام‌گذاری روزها و مناسبت‌های خاص» را تهیه و به استناد آن و مفاد آیین‌نامه مذکور عمل نماید».

اصلاح و تکمیل عنوان روز ۲۶ آذر در مناسبت‌های مندرج در ضمیمه تقویم رسمی

کشور برای سال ۱۳۹۰ هجری شمسی

مصوب جلسه ۶۸۰ مورخ ۲۸ دی ۱۳۸۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

ماده واحده «اصلاح و تکمیل عنوان روز ۲۶ آذر در مناسبت‌های مندرج در ضمیمه تقویم رسمی کشور برای سال ۹۰ هجری شمسی (مصوب ۸۹/۵/۲۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی)» که در جلسه ۶۸۰ مورخ ۸۹/۱۰/۲۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسیده است، به شرح ذیل برای اجرا ابلاغ می‌شود:

«ماده واحده: عنوان روز ۲۶ آذر در مناسبت‌های مندرج در ضمیمه تقویم رسمی کشور برای سال ۱۳۹۰ هجری شمسی از عبارت «روز حمل و نقل» به‌عنوان «روز حمل و نقل و رانندگان» اصلاح و تکمیل می‌شود.»

تشکیل کارگروه عناوین سال

مصوب جلسه ۷۳۲ مورخ ۲۰ فروردین ۱۳۹۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مصوبه «تشکیل کارگروه عناوین سال» که در جلسه ۷۳۲ مورخ ۹۲/۱/۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی و بنا به پیشنهاد دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسیده است، به شرح ذیل برای اجرا ابلاغ می‌شود:

ماده ۱- با هدف پیگیری عناوین سال اعلام‌شده از سوی مقام معظم رهبری، کارگروهی با عنوان «کارگروه عناوین سال» در دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی تشکیل می‌گردد.

ماده ۲- اعضای کارگروه عبارتند از:

- ۱- چهار نفر از اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی به انتخاب شورا؛
- ۲- رئیس دستگاه‌های فرهنگی ذی‌ربط؛
- ۳- سه نفر کارشناس فرهنگی به معرفی دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی.

ماده ۳- وظایف کارگروه

- ۱- تدوین سیاست‌های پیشنهادی برای فعالیت دستگاه‌های فرهنگی مرتبط با عنوان سال؛
  - ۲- تدوین اولویت‌های پیشنهادی برای فعالیت دستگاه‌های فرهنگی؛
  - ۳- تهیه گزارش از عملکرد سالیانه دستگاه‌های مسؤول فرهنگی در خصوص عنوان سال.
- ماده ۴- نتایج ارزیابی‌های کارگروه بعد از طرح در صحن شورای عالی انقلاب فرهنگی برای استحضار مقام معظم رهبری تقدیم می‌شود.

ماده ۵- راهبردهای فعالیت کارگروه

- ۱- طراحی برای تبدیل عناوین سال به مطالبه عمومی و گفت‌وگو در کشور و پیگیری از برخورد صرفاً تبلیغاتی و شعاری با عناوین سال؛
  - ۲- توجه به عدم انحصار هر عنوان به یک سال مشخص و پیگیری عناوین در سال‌های بعد.
- ماده ۶- آیین‌نامه اجرایی فعالیت کارگروه عناوین سال به تصویب کارگروه خواهد رسید.
- ماده ۷- این مصوبه مشتمل بر ۷ ماده در جلسه ۷۳۲ مورخ ۹۲/۱/۲۰ به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی رسید.

تعیین و نام‌گذاری روز ۲۷ آذر

مصوب جلسه ۷۵۷ مورخ ۱۸ آذر ۱۳۹۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مصوبه «تعیین و نام‌گذاری روز ۲۷ آذر» که در جلسه ۷۵۷ مورخ ۹۳/۹/۱۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی و بنا به پیشنهاد رئیس‌جمهور و رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسیده است، به شرح ذیل برای اجرا ابلاغ می‌شود:

«روز بیست و هفتم آذر به‌عنوان روز جهان عاری از خشونت و افراطی‌گری تعیین و نام‌گذاری می‌شود».

ضوابط و مقررات نشر

تأسیس سازمان تهیه و تدوین کتب علوم انسانی و اسلامی

مصوب جلسه ۱۳ مورخ ۷ اسفند ۱۳۶۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۱- سازمانی برای تدوین و ترجمه کتب و تهیه رئوس مطالب رشته‌ها و دروس علوم انسانی و به‌طور کلی علوم رشته‌هایی که با علوم و معارف اسلامی ارتباط دارند تأسیس می‌شود.

۲- این سازمان خود متشکل از کمیته‌هایی خواهد بود ناظر بر رشته‌های دانشگاهی متجانس که مدیریت هر یک از آنها به عهده یکی از صاحب‌نظران صلاحیت‌دار خواهد بود.

۳- مدیر هر یک از کمیته‌ها با پیشنهاد رئیس این سازمان و تصویب وزیر فرهنگ و آموزش عالی برگزیده خواهد شد.

۴- مدیران کمیته‌ها و افراد دیگری که از میان اعضای شورای عالی انتخاب خواهند شد، هیأت نظارت بر فعالیت‌های این سازمان را تشکیل خواهند داد. این هیأت مستقیماً زیر نظر شورای عالی انقلاب فرهنگی قرار دارد.

۵- در رأس این سازمان، رئیسی خواهد بود که با معرفی وزیر فرهنگ و آموزش عالی و تأیید شورای عالی انقلاب فرهنگی منصوب می‌شود.

۶- سازمان از نظر امور اجرایی وابسته به وزارت فرهنگ و آموزش عالی است.^۱

تعیین تکلیف گروه بازبینی کتب علوم انسانی ستاد انقلاب فرهنگی سابق

مصوب جلسه ۱۴ مورخ ۱۴ اسفند ۱۳۶۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

در مورد ادامه فعالیت‌های گروه بازبینی کتب علوم انسانی ستاد انقلاب فرهنگی سابق مقرر شد که وظایف گروه مذکور به سازمان تدوین کتب علوم انسانی واگذار گردد.

اساسنامه سازمان مطالعه و تدوین کتب دانشگاهی در علوم اسلامی و انسانی

مصوب جلسه مورخ ۶ مرداد ۱۳۶۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی

ماده ۱- هدف و وظایف

الف- هدف به‌منظور رفع نیاز دانشگاه‌های کشور به بررسی و تحقیق جهت تهیه و تدوین و ترجمه کتب و مأخذ

۱. اصلاحی جلسه ۶۹ مورخ ۴ اسفند ۶۶ شورای مشترک کمیسیون‌های ۱ و ۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

درسی در رشته‌های مختلف علوم اسلامی و انسانی، و بر اساس مصوبه سیزدهمین جلسه شورای عالی انقلاب فرهنگی مورخ ۶۳/۱۲/۷ سازمانی به نام سازمان مطالعه و تدوین کتب دانشگاهی در علوم اسلامی و انسانی که اختصاراً «سمت» نامیده می‌شود، به صورت سازمانی وابسته به وزارت فرهنگ و آموزش عالی تأسیس می‌شود.

ب- وظایف برای تحقق بخشیدن به هدف یادشده، سازمان وظایف زیر را عهده‌دار خواهد بود:

۱- تصنیف و تألیف و ترجمه مأخذ و کتب مورد نیاز رشته‌های علوم انسانی دانشگاه‌ها به زبان فارسی و غیرفارسی^۱؛

۲- برقرار کردن ارتباط میان علمای حوزه‌های دینی و اساتید دانشگاه‌ها، جهت بحث و بررسی مشترک پیرامون مسائل علوم انسانی، از آن حیث که با مبانی و مسائل اسلامی ارتباط دارد؛

۳- برگزار کردن سمینارهای تحقیقی و دعوت از صاحب‌نظران داخلی و خارجی جهت بررسی بنیادی در علوم انسانی به لحاظ ارتباطی که با مبانی و مسائل اسلامی دارد و همچنین تدوین حاصل این سمینارها به صورت مقاله، درس‌نامه، کتب و مأخذ درسی برای دانشگاه‌ها؛

۴- ایجاد ارتباط میان این مرکز و مراکز مشابهی که در داخل و خارج کشور در زمینه علوم انسانی و اسلامی تحقیق می‌کنند، به منظور داد و ستد علمی و پژوهشی؛

۵- تهیه منابع و مأخذ مورد نیاز سازمان^۲؛

۶- اقدام برای طبع و نشر و فروش^۳ کتب و مأخذی که در این سازمان تهیه می‌شود؛

۷- بررسی و اظهارنظر در مورد کتب و مأخذ دروس دانشگاهی در علوم انسانی، از آن حیث که با مبانی و مسائل اسلامی و انقلاب فرهنگی ارتباط دارد، به منظور تأیید، اصلاح یا حذف آن‌ها.

ماده ۲- ارکان اصلی سازمان

ارکان اصلی سازمان عبارتند از:

- شورای سازمان^۴؛

- رئیس سازمان.

الف- شورای سازمان که بالاترین مرجع سازمان است از اعضای زیر تشکیل می‌شود:^۵

۱- رئیس سازمان که رئیس شورا هم خواهد بود؛

۲- دو نفر از اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی؛

۳- معاون پژوهشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی؛

۴- معاون پژوهشی سازمان؛

۵- چهار نفر به پیشنهاد رئیس سازمان و تأیید شورا.

تبصره - همچنین شورا در مواردی که لازم بداند می‌تواند از سایر صاحب‌نظران هم برای حضور در جلسات بدون حق رأی دعوت به عمل آورد. جلسات شورا با حداقل، دو سوم کل اعضا رسمیت می‌یابد و تصمیمات آن با تصویب اکثریت مطلق کل اعضا قابل اجرا است. جلسات شورا حداقل هر دو ماه یکبار تشکیل می‌شود^۶ و در صورت

۱. اصلاحی جلسه ۴۵ مورخ ۳ شهریور ۶۶ شورای مشترک کمیسیون‌های ۱ و ۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲. اصلاحی جلسه ۴۵ مورخ ۳ شهریور ۶۶ شورای مشترک کمیسیون‌های ۱ و ۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۳. اصلاحی جلسه ۷۹ مورخ ۱۰ خرداد ۶۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۴. عنوان «شورای سازمان»، به موجب مصوبه جلسه چهارم و پنجم مورخ ۳ شهریور ۶۶ شورای مشترک، جایگزین نام «شورای عالی سازمان» شده است.

۵. اصلاحی جلسه ۶۹ مورخ ۴ اسفند ۶۶ شورای مشترک کمیسیون‌های ۱ و ۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۶. اصلاحی جلسه ۴۵ مورخ ۳ شهریور ۶۶ شورای مشترک کمیسیون‌های ۱ و ۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

لزوم رئیس سازمان می‌تواند با توافق اعضای جلسات فوق‌العاده تشکیل دهد.^۱

وظایف شورا

- ۱- تصویب برنامه‌های درازمدت و کوتاه‌مدت مربوط به وظایف سازمان؛ این برنامه‌ها از سوی رئیس سازمان برای تصویب به شورا پیشنهاد می‌شود؛
- ۲- تصویب بودجه سازمان، که رئیس سازمان آن را برای تصویب به شورا پیشنهاد می‌کند؛
- ۳- تصویب شرح وظایف تشکیلاتی و پرسنلی کارکنان و اعضای واحدها و بخش‌های سازمان و همچنین تصویب آیین‌نامه‌های مالی و اداری داخلی سازمان؛
- ۴- تصویب آیین‌نامه‌های لازم جهت استفاده از خدمات متخصصان و دانشمندانی که وضع آن‌ها با ضوابط متداول و استخدام کشوری تطبیق نمی‌کند؛
- ۵- تصمیم‌گیری پیرامون مسائل مهمی که رئیس سازمان، به حکم ضرورت در شورا مطرح می‌کند؛
- ۶- تعیین خط‌مشی اسلامی و سیاست انقلاب فرهنگی در سازمان؛
- ۷- تأیید نهایی کتب و مأخذ و نوشته‌های علمی و تحقیقی که در سازمان تهیه و تدوین می‌شود؛
- ۸- بررسی و تصویب تشکیلات پیشنهادی از طرف رئیس سازمان و ارسال آن به وزارت فرهنگ و آموزش عالی جهت تصویب نهایی.^۲

تبصره- جهت اجرای این بند سه نفر از میان اعضای شورای سازمان و یا از آن‌ها و غیر آن‌ها به پیشنهاد رئیس سازمان و تأیید شورای عالی انقلاب فرهنگی تعیین می‌شود.

ب- رئیس سازمان رئیس سازمان به پیشنهاد وزیر فرهنگ و آموزش عالی و تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی به این سمت منصوب می‌شود و وظایف و اختیاراتی به شرح زیر دارد:

- ۱- مراقبت بر حسن اجرای اساسنامه و آیین‌نامه‌ها و مصوبات شورای عالی سازمان؛
- ۲- تهیه وسایل و تجهیزات لازم برای اجرای برنامه‌ها و همچنین تهیه نیروی علمی انسانی موردنیاز هرکدام از بخش‌ها و کمیته‌ها؛
- ۳- نصب و عزل مسؤولان هرکدام از بخش‌ها و همچنین کارکنان سازمان، معرفی مسؤولان کمیته‌ها به وزیر فرهنگ و آموزش عالی جهت دادن حکم، عزل مسؤولان کمیته‌ها؛
- ۴- امضای کلیه قراردادهای و اسناد حقوقی و مالی سازمان، افتتاح حساب‌های بانکی، معرفی امضاهای مجاز و اجازه پرداخت‌ها؛
- ۵- تهیه برنامه‌های درازمدت و کوتاه‌مدت، تهیه آیین‌نامه‌های مالی و اداری داخلی و تهیه فهرست بودجه سازمان و پیشنهاد آن‌ها به شورای عالی سازمان؛
- ۶- رئیس سازمان با حق توکیل غیر نماینده سازمان نزد کلیه مراجع اعم از قضایی و کشوری و غیره می‌باشد؛^۳
- ۷- تشکیل جلسات فوق‌العاده شورای سازمان، در صورت لزوم؛
- ۸- رئیس سازمان معاون یا معاونانی خواهد داشت که بخشی از مسؤولیت‌های خود را به آن‌ها واگذار خواهد نمود. حدود این واگذاری در آیین‌نامه‌ای تعیین خواهد شد.

ماده ۳- وابستگی سازمانی

سازمان از نظر امور اجرایی وابسته به وزارت فرهنگ و آموزش عالی و از لحاظ نظارت عالی بر فعالیت‌های علمی

۱. اصلاحی جلسه ۶۹ مورخ ۴ اسفند ۶۶ شورای مشترک کمیسیون‌های ۱ و ۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲. الحاقی جلسه ۶۹ مورخ ۴ اسفند ۶۶ شورای مشترک کمیسیون‌های ۱ و ۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۳. اصلاحی جلسه ۴۵ مورخ ۳ شهریور ۶۶ شورای مشترک کمیسیون‌های ۱ و ۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

و تحقیقی و فرهنگی آن، زیر نظر شورای عالی انقلاب فرهنگی است و وظایف خود را برابر این اساسنامه انجام خواهد داد.

ماده ۴- بودجه و امکانات

الف- بودجه: بودجه سازمان همه‌ساله پس از تصویب شورای سازمان در قانون بودجه به‌صورت ردیف و البته تحت عنوان وزارت فرهنگ و آموزش عالی- سازمان مطالعه و تدوین کتب دانشگاهی در علوم اسلامی و انسانی به‌صورت کمک منظور خواهد شد؛

ب- امکانات: وزارت فرهنگ و آموزش عالی موظف است علاوه بر تأمین بودجه، نیروی علمی و تحقیقی موردنیاز سازمان را از استادان دانشگاه به‌صورت مأمور به خدمت پاره‌وقت با تمام‌وقت در اختیار سازمان قرار دهد.

ماده ۵- این اساسنامه مشتمل بر ۶ ماده و دو تبصره در جلسه مورخ ۶۴/۵/۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

تعیین وضعیت مرکز نشر دانشگاهی

مصوب جلسه ۳۸ مورخ ۲ مهر ۱۳۶۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی

تصویب گردید که مرکز نشر دانشگاهی کما فی السابق وابسته به شورای عالی انقلاب فرهنگی باشد و شورا از راه‌های ذیل نسبت به مرکز نظارت داشته باشد.

۱- مرکز نشر در جهت خودکفائی مالی گام بر خواهد داشت؛

۲- تصویب اساسنامه مرکز؛

۳- تعیین اعضای شورای مرکزی آن.

اساسنامه مرکز نشر دانشگاهی

مصوب جلسه ۷۱ مورخ ۱۳ خرداد ۱۳۶۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مقدمه مرکز نشر دانشگاهی که بر طبق مصوبه شماره ۷/۵۰۳ مورخ بیست و سوم اسفندماه ۵۹ ستاد انقلاب فرهنگی سابق تأسیس شده است از این پس با این اساسنامه به‌عنوان یکی از مؤسسات تابع شورای عالی انقلاب فرهنگی به فعالیت خود ادامه خواهد داد.

ماده ۱- اهداف

تهیه و نشر کتاب‌های درسی و کمک‌درسی و مراجع دانشگاهی به‌منظور تسهیل امر آموزش برای استادان و دانشجویان دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور. تقویت روح تحقیق و تتبع و ابتکار در تمام زمینه‌های علمی و فنی و فرهنگی، و تشویق محققان و دانشمندان از طریق انتشار حاصل تحقیقات و مطالعات آنان. فراهم آوردن زمینه‌های تولید و نشر و توزیع کتاب‌ها و نشریات سودمند و عرضه آن‌ها با قیمت مناسب و عادلانه.

ماده ۲- حدود و وظایف و اختیارات

الف- بررسی نیازهای دانشگاه‌ها از حیث کتاب‌های درسی و غیردرسی به زبان فارسی و زبان‌های دیگر؛

ب- رسیدگی علمی و فنی به کتاب‌هایی که توسط مرکز نشر دانشگاهی به مؤلفان و مترجمان و مصححان متون واگذار شده و می‌شود؛

ج- واگذاری چاپ کتاب‌های آماده‌شده به چاپخانه‌ها و سفارش تألیف و ترجمه و تصحیح کتاب‌های مورد لزوم دیگر به مؤلفان و مترجمان و مصححان و عقد قرارداد با آنان و همچنین تجدیدنظر در قراردادهای منعقد و یا

۱. اصلاحی جلسه ۶۹ مورخ ۴ اسفند ۶۶ شورای مشترک کمیسیون‌های ۱ و ۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

فسخ آن‌ها؛

- د- اهدای کتاب به شخصیت‌ها و مشاهیر علمی و مبادله کتاب با مراکز علمی ایران و جهان؛
 ه- تعیین قیمت کتاب‌های منتشره از طرف مرکز نشر دانشگاهی و فروش و توزیع آن‌ها؛
 و- خرید و قیمت‌گذاری کتاب‌ها و نشریات سودمند علمی و ادبی و تحقیقی و توزیع آن‌ها؛
 ز- تشکیل کلاس‌ها و دوره‌های آموزشی برای تربیت افراد ورزیده و متخصص در امور تهیه کتاب و ویرایش و نشر آن و گردهمایی‌هایی برای بحث و تحقیق و سخنرانی علمی و ادبی و فنی که به امر تألیف و ترجمه و تصحیح کتاب کمک کند؛
 ح- حمایت از فعالیت‌های تحقیقاتی در زمینه تقویت زبان فارسی و وضع واژه‌های فنی مناسب و موافق روح علمی زبان؛

ط- شرکت در نمایشگاه‌های کتاب؛

ی- برگزاری نمایشگاه‌های بین‌المللی کتاب؛

ل- خرید کتب از کشورهای خارجی مورد نیاز دانشگاه‌ها و مؤسسات علمی و فنی.

تبصره- در انجام کلیه وظایف فوق مرکز نشر موظف است که هماهنگی و ارتباط لازم را با سازمان‌ها و وزارتخانه‌های ذی‌ربط (به‌خصوص وزارت فرهنگ و آموزش عالی و وزارت ارشاد اسلامی) برقرار نماید.

ماده ۳- بودجه و اعتبارات

بودجه پیشنهادی مرکز همه‌ساله پس از تصویب شورای مرکز برای تصمیم‌گیری نهایی به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارسال خواهد شد.

ماده ۴- ارکان مرکز نشر دانشگاهی

۱- شورای مرکز نشر دانشگاهی؛

۲- مدیر مرکز نشر دانشگاهی؛

۳- شورای ویرایش مرکز نشر دانشگاهی؛

۴- گروه‌های تخصصی؛

۵- واحدهای اداری و مالی و فنی و پژوهشی.

ماده ۵- شورای مرکز نشر دانشگاهی

مرکز از هفت نفر عضو است که توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی از میان اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها و صاحب‌نظران انتخاب خواهند شد. جلسات شورای مذکور با حضور پنج نفر رسمیت خواهد یافت.^۱

تبصره ۱- اعضای شورای مرکز نشر دانشگاهی از میان صاحب‌نظرانی با تخصص‌های مختلف انتخاب خواهند شد که در یکی از زمینه‌های مذهبی و علمی و ادبی و اجتماعی اثری ارزنده تألیف یا ترجمه کرده باشند، و علاوه بر آن با امور چاپ و نشر کتاب‌های دانشگاهی آشنایی داشته باشند.

تبصره ۲- مدت هر دوره عضویت پنج سال خواهد بود و گزینش مجدد هر یک از اعضا برای دوره‌های بعد بلامانع است.

تبصره ۳- بازنشستگی عضو شورای مرکز مانع از ادامه عضویت او نخواهد بود. اعضای شورای مرکز در پایان مدت مذکور تا گزینش مجدد و یا انتخاب عضو جانشین به خدمات خود ادامه خواهند داد.

ماده ۶- وظایف و اختیارات شورای مرکز نشر دانشگاهی

الف- تعیین خط‌مشی کلی مرکز و تصویب آیین‌نامه‌های اجرایی؛

۱. اصلاحی جلسه ۷۳ مورخ ۲۷ خرداد ۶۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

- ب- رسیدگی به گزارش عملکرد مالی سالانه مرکز که توسط مدیر مرکز ارائه خواهد شد؛
- ج- تعیین درجات اولویت چاپ و انتشار کتابها؛
- د- تأیید و تصویب برنامه انتشاراتی سالانه مرکز که از طرف مدیر مرکز ارائه خواهد شد؛
- ه- رسیدگی و اتخاذ تصمیم درباره کلیه امور مرکز که بنا به ضرورت از طرف مدیر مرکز طرح و پیشنهاد می‌شود؛
- و- تغییر مواد اساسنامه مرکز، و پیشنهاد آن به شورای عالی انقلاب فرهنگی برای اتخاذ تصمیم نهایی.
- ماده ۷-** مدیر مرکز نشر از جانب شورای مرکز به شورای عالی انقلاب فرهنگی جهت تصویب معرفی خواهد شد و مدت پنج سال اداره مرکز را به عهده خواهد گرفت، حکم مدیر مرکز به امضای ریاست شورای عالی انقلاب فرهنگی خواهد رسید. انتخاب مجدد مدیر مرکز از برای دوره‌های بعد بلامانع است.
- تبصره- هرگاه شورای مرکز شخصی غیر از اعضای شورا را جهت مدیریت مرکز پیشنهاد کرد و این پیشنهاد به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی رسید، مدیر مزبور موظف است در جلسات شورا بدون حق رأی شرکت نماید.
- ماده ۸- وظایف و اختیارات مدیر مرکز نشر دانشگاهی**
- الف- نظارت بر حسن جریان امور مرکز اعم از اداری و مالی و فنی و علمی و پژوهشی بر اساس آیین‌نامه‌ها و مصوبات شورای مرکز؛
- ب- تنظیم برنامه‌ها و دستور جلسات شورای مرکز؛
- ج- عزل و نصب معاونان و مدیران و سرپرستان گروه‌ها و سایر مسؤولان اجرایی؛
- د- امضای کلیه قراردادهای اسناد و مدارک حقوقی و مالی و افتتاح حساب در بانک‌ها و معرفی امضاهای مجاز و اجازه پرداخت در حدود مقررات و اعتبارات مرکز؛
- ه- استیفای حقوق مرکز و اقامه دعوی به نمایندگی از طرف مرکز در جوامع ذی‌صلاح قانونی؛
- و- خرید کلیه وسایل و لوازم موردنیاز و همچنین لوازمی که به صنعت چاپ و نشر مربوط می‌شود، با رعایت آیین‌نامه‌ای که به تصویب شورای مرکز خواهد رسید؛
- ز- گزارش عملکرد مالی سالانه مرکز به شورای مرکز در پایان هر سال مالی؛
- ح- گزارش عملکرد سالانه به مرکز و شورای عالی انقلاب فرهنگی.
- ماده ۹- شورای ویرایش**
- به‌منظور رسیدگی به مسائل ویرایشی و نشر کتاب‌های مرکز و تنظیم آیین‌نامه ویرایش و ایجاد هماهنگی در طبع کتاب و نشریات مرکز، شورایی به نام «شورای ویرایش» متشکل از پنج عضو به شرح ذیل تشکیل می‌شود:
- الف- مدیر مرکز که ریاست شورای ویرایش را بر عهده خواهد داشت؛
- ب- معاون پژوهشی؛
- ج- سه تن از ویراستاران و یا سرپرستان گروه‌های تخصصی که به مسائل ویرایش آگاه باشند، به پیشنهاد مدیر مرکز و تصویب شورای مرکزی به مدت دو سال منصوب می‌شوند.
- تبصره- شورای ویرایش حداقل هر دو هفته یکبار تشکیل جلسه خواهد داد.
- ماده ۱۰- وظایف و اختیارات شورای ویرایش**
- الف- بررسی و ارزشیابی کار ویراستاران، کمک ویراستاران و نمونه‌خوان‌ها و تصویب مراتب ارتقای آن‌ها؛
- ب- تعیین خطوط کلی ویرایش کتب تألیفی، ترجمه‌ای، تصحیحی و نشریات مرکز؛
- ج- نظارت بر هماهنگی امور ویرایشی بین گروه‌های تخصصی و ویراستاران مرکز؛
- د- نظرات بر کار آماده‌سازی و ویرایش کتابها؛
- ه- تهیه و تدوین برنامه‌ها و دوره‌های آموزشی و تخصصی برای تربیت ویراستار، نمونه‌خوان و ناظر چاپ)

گروه‌های تخصصی.

ماده ۱۱- بر اساس برنامه مصوب شورای مرکز نشر، مدیر مرکز گروه‌های تخصصی را با انتخاب اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های کشور تشکیل خواهد داد. گروه‌های تخصصی آثار مؤلفان و مصححان و مترجمان را مورد بررسی قرار خواهند داد و چنانچه نشر آن‌ها را از لحاظ دانشگاهی مناسب بدانند نظر خود را به همراه اصل آثار به شورای ویرایش ارسال خواهند داشت.

تبصره ۱- ضرورت تشکیل و یا انحلال گروه‌های تخصصی بر عهده مدیر مرکز نشر است.

تبصره ۲- مدیر مرکز موظف است که در تشکیل گروه‌های تخصصی از شورای برنامه‌ریزی وزارت فرهنگ و آموزش عالی درخواست کند تا شخص یا اشخاصی را جهت ایجاد هماهنگی به‌عنوان عضو هر گروه معرفی نماید.

ماده ۱۲- واحدهای اداری و مالی و فنی و پژوهشی. مدیر مرکز برحسب نیاز و طبق آیین‌نامه‌های استخدامی و اداری و مالی و فنی و پژوهشی می‌تواند افرادی را به خدمت بگمارد. توسعه این واحدها متناسب با توسعه فعالیت مرکز نشر انجام خواهد پذیرفت.

ماده ۱۳- این اساسنامه در ۱۳ ماده و ۸ تبصره در جلسه مورخ ۶۵/۳/۱۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

الزام ناشران به تحویل تعدادی نسخ رایگان انتشارات خود به

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

مصوب جلسه ۲۰۵ مورخ ۱۴ آذر ۱۳۶۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی

بنا به تقاضای وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تصویب گردید که:

«کلیه ناشران دولتی و غیردولتی به‌ازای هر هزار نسخه از کتب منتشره دو نسخه و حداکثر ۱۰ نسخه و نیز ناشران مطبوعات تعداد ۱۰ نسخه از نشریات خود را باید به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تحویل دهند. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلف است که نسخه‌های مزبور را به ترتیب میان: کتابخانه ملی ایران، سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، کتابخانه مرکزی آیت‌الله‌العظمی مرعشی نجفی، مرکز اسناد انقلاب اسلامی و کتابخانه‌های عمومی دیگر توزیع کند.»

تهیه کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی توسط سازمان سمت

مصوب جلسه ۲۹۴ مورخ ۲۶ آبان ۱۳۷۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

بنا به پیشنهاد ریاست محترم سازمان سمت شورا موافقت کرد که این سازمان در تهیه کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی علاوه بر کتاب‌های نیمه تخصصی، کتاب‌های تخصصی هم در رشته‌های مختلف علاوه بر علوم انسانی تألیف کند مشروط بر اینکه تدریس این کتاب‌ها اجباری نباشد و استادان دانشگاه‌ها خودشان هم بتوانند کتاب‌های دیگری را انتخاب کنند.

تشکیل مرکز ساماندهی ترجمه و نشر معارف اسلامی و علوم انسانی در خارج از کشور

مصوب جلسه ۶۰۸ مورخ ۱۹ تیر ۱۳۸۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی

ماده واحده «تشکیل مرکز ساماندهی ترجمه و نشر معارف اسلامی و علوم انسانی در خارج از کشور» مصوب جلسه ۶۰۸ مورخ ۸۶/۴/۱۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

ماده واحده - نظر به تأثیر حضور و اهمیت طرح نظریات اندیشمندان مسلمان در عرصه فکری معاصر بشری و بی‌اطلاعی یا کم‌اطلاعی اندیشمندان غیرفارسی‌زبان از گنجینه معارف اسلامی و علوم انسانی نگاشته شده به زبان فارسی و عربی، اعم از میراث و تولیدات علمی و فرهنگی قبل و بعد از انقلاب و به‌منظور انسجام‌بخشی، ساماندهی و جلوگیری از ناهماهنگی و موازی کاری در امر انتشار، توزیع و معرفی کتاب‌ها و نشریات الکترونیکی ترجمه‌شده در حوزه معارف اسلامی و علوم انسانی در سطح کشورهای جهان و به زبان‌های زنده موردنیاز «مرکز ساماندهی ترجمه و نشر معارف اسلامی و علوم انسانی در خارج از کشور» زیر نظر سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی تشکیل می‌شود.

بند ۱- وظایف و اختیارات اجرایی مرکز در چارچوب اهداف فوق عبارت است از:

- ۱- ارزیابی کمی و کیفی فعالیت‌ها و بررسی دائمی بازخورد ترجمه، نشر و توزیع در خارج از کشور؛
- ۲- سیاست‌گذاری و تعیین اولویت‌ها درباره موضوع (از قبیل معرفی فرهنگ و تمدن اسلامی، معرفی تشیع متناسب با مخاطبان، معرفی ایران اسلامی و انقلاب اسلامی، معرفی آثار متفکرین برجسته انقلاب اسلامی)، ترجمه، زبان ترجمه و کشورهای مقصد؛
- ۳- اهتمام به ترجمه و نشر آثار منتخب و حمایت مالی از مؤسسات داخلی و خارجی که به این مهم اقدام می‌نمایند؛
- ۴- تربیت مترجمان صالح و برگزاری دوره‌های آموزشی مناسب به‌منظور مهارت‌افزایی مترجمان؛
- ۵- ارسال منظم پانصد نسخه از هر یک از کتاب‌های ترجمه‌شده به کتابخانه‌های معتبر جهان؛
- ۶- برنامه‌ریزی و حمایت از ورود به شبکه‌های توزیع محصولات در سایر نقاط جهان با استفاده از فناوری‌های نوین اطلاعاتی در کنار سایر روش‌ها.

بند ۲- به‌منظور برنامه‌ریزی و نظارت بر تحقق وظایف فوق «شورای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی مرکز» با ترکیب زیر تشکیل می‌شود:

- ۱- سه نفر صاحب‌نظر به انتخاب شورای عالی انقلاب فرهنگی؛
- ۲- یک نفر صاحب‌نظر به انتخاب رئیس مرکز جهانی علوم اسلامی؛
- ۳- یک نفر صاحب‌نظر به انتخاب رئیس پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی؛
- ۴- رئیس یا معاون ذی‌ربط از سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی؛
- ۵- معاون فرهنگی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی.

بند ۳- بودجه سالیانه مرکز به پیشنهاد شورای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی مرکز و پس از تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی عیناً در بودجه سالیانه به‌عنوان کمک منظور می‌شود.

تبصره- آیین‌نامه‌های مالی و حمایتی مرکز توسط شورای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی مرکز تهیه و تدوین و به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌رسد.

بند ۴- مرکز موظف است گزارش سالانه فعالیت‌های خود را به‌منظور ارزیابی به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه نماید.

این ماده واحده در جلسه ۶۰۸ مورخ ۸۶/۴/۱۹ به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی رسید.

مصوبه اصلاحی اهداف، سیاست‌ها و ضوابط نشر کتاب

مصوب جلسه ۶۶۰ مورخ ۲۴ فروردین ۱۳۸۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۶۶۰ مورخ ۸۹/۱/۲۴، بر اساس پیشنهاد مورخ ۸۷/۸/۲۵ و ۸۸/۹/۲۲ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، اصلاح مصوبه «اهداف، سیاست‌ها و ضوابط نشر کتاب (مصوب جلسه ۱۴۹ مورخ ۶۷/۲/۲۰)» را به شرح ذیل، تصویب نمود:

ماده ۱- هدف اعتلای فرهنگ دینی و ملی در جامعه از طریق توسعه دانش و نهادینه کردن ارزش‌های اسلامی، ایرانی و انقلابی با تأمین آزادی نشر کتاب، حفظ حرمت و آزادی قلم، صیانت از جایگاه والای علم، اندیشه و ایمان دینی و همچنین ایجاد زمینه مناسب برای حضور مؤثر در عرصه جامعه جهانی.

ماده ۲- سیاست کلی نظام جمهوری اسلامی، سیاست آزادی اندیشه و بیان آرا و عقاید را در چارچوب هدف موضوع ماده ۱ فوق به‌عنوان یک اصل اساسی خود برگزیده است و بر حقوق و تکالیف قانونی مردم در زمینه نشر کتاب اعم از چاپی و الکترونیکی مطابق ضوابط قانونی تأکید می‌کند.

ماده ۳- سیاست‌های ایجابی، حدود و ضوابط

- ۱- دولت و همه ارکان حکومت موظفند در چارچوب قانون از حریم آزادی انتشار کتاب حمایت کنند.
- ۲- حق انتشار کتاب به‌منظور افزایش آگاهی‌های دینی، علمی، سیاسی، اقتصادی، هنری، تاریخی، اجتماعی و نظایر آن از حقوق آحاد ملت است و این حق بدون مجوز قانونی، قابل سلب نیست.
- ۳- تدوین و اجرای سیاست‌های هدایتی و حمایتی جمهوری اسلامی ایران از کتاب باید به نحوی باشد که اهل قلم را به تألیف، ترجمه و انتشار کتاب‌های متناسب با نیازهای جامعه امروز برای نیل به موارد ذیل تشویق و ترغیب نماید:

الف- تقویت و ترویج امر پژوهش؛

ب- تبیین و ترویج اصول و ارزش‌های انقلاب اسلامی و نگاهبانی از دستاوردهای آن از راه تألیف و نشر؛

ج- احیای میراث مکتوب و توسعه فرهنگ و تمدن اسلامی و ایرانی؛

د- مقابله مؤثر و مفید با تهاجم سیاسی و فرهنگی علیه عقاید و ارزش‌های اسلامی، ملی و انقلابی؛

ه- بهره‌گیری مفید از دانش و اندیشه بشری از طریق ترجمه سنجیده و متناسب با زبان معیار؛

ز- حمایت از ترجمه و نشر آثار ارزشمند به زبان‌های دیگر؛

ل- کمک به توسعه آموزش غیررسمی افراد جامعه از طریق ارتقای سطح دانش و مهارت همگانی.

ماده ۴- حدود قانونی نشر کتاب همان‌گونه که ممکن است مظهر و نمودی از آزادی‌های اجتماعی و انسانی تلقی شود، چه‌بسا مورد سوءاستفاده و اشاعه لابی‌گری فکری و اخلال در حقوق عمومی قرار گیرد. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با همکاری دستگاه‌های ذی‌صلاح موظف است برای مقابله با جوانب منفی، حدود و ضوابط نشر کتاب را که ذیلاً آمده است، مورد توجه قرار دهد و فضای سالم و سازنده چاپ و نشر کتاب را حفظ و حراست نماید:

الف- دین و اخلاق

۱- تبلیغ و ترویج الحاد و اباحه‌گری، انکار یا تحریف مبانی و احکام اسلام و مخدوش کردن چهره شخصیت‌هایی که از نظر دین اسلام محترم شمرده می‌شوند و تحریف وقایع تاریخی دینی که مآلاً به انکار مبانی دین منجر شود.

۲- توهین به مقدسات دین مبین اسلام و تبلیغ علیه تعالیم، اصول و مبانی آن.

۳- ترویج و تبلیغ ادیان، مذاهب و فرقه‌های منحرف و منسوخ، تحریف‌شده و بدعت‌گذار.

تبصره- معرفی ادیان و مذاهب و بیان احکام یا تحقیق درباره آن‌ها با رویکرد علمی و غیر تبلیغی مستثنی است.

۴- ترویج خرافات و مخدوش کردن چهره اسلام.

- ۵- بیان جزئیات مراودات جنسی، گناهان، کلمات رکبیک و مستهجن، به نحوی که موجب اشاعه فحشا شود. تبصره- بیان مراودات جنسی یا مفاصد با زبانی عفیف و غیر محرک به منظور آموزش، انتقال پیامی مثبت یا نشان دادن چهره شخصیت‌های منفی، از حکم این بند مستثنا است.
- ۶- استفاده از جاذبه جنسی و تصاویر برهنه زنان یا مردان با عنوان آثار هنری یا هر عنوان دیگر. تبصره- استفاده از تصاویر و طرح‌های علمی در کتاب‌های تخصصی و علمی، بلامانع است.
- ۷- انتشار تصاویر به نحوی که موجب اشاعه فحشا شود؛ نظیر رقص، مشروب‌خواری و مجالس فسق و فجور. تبصره- چاپ تصاویر مجالس فسق و فجور عناصر حکومت پهلوی یا ضدانقلاب برای استناد تاریخی با رعایت عفت عمومی، مستثنی است.
- ۸- ترویج مادی‌گرایی فلسفی و اخلاقی و سبک‌های زندگی مخالف ارزش‌های اسلامی و اخلاقی.
- ۹- خشن جلوه دادن چهره اسلام و مسلمانان واقعی. ب- سیاست و اجتماع
- ۱- توهین، تخریب یا افترا به امام خمینی (ره) و رهبری، رئیس‌جمهور، مراجع تقلید و تمام افرادی که حفظ حرمت آن‌ها شرعاً و یا قانوناً لازم است.
- ۲- تبلیغ علیه قانون اساسی و انقلاب اسلامی و معارضه با آن‌ها.
- ۳- برانگیختن جامعه به قیام علیه نظام جمهوری اسلامی و انقلاب اسلامی.
- ۴- ترویج گروه‌های محارب و عناصر ضدانقلاب و تروریست و نظام‌های لائیک و سلطنتی و خاندان پهلوی و تطهیر چهره‌های منفی آنان. تبصره- طرح و نقل افکار و گفتار و مواضع فکری و علمی مخالفان انقلاب و نظام برای بررسی محققانه و عالمانه آرا و اندیشه‌های آن‌ها منعی ندارد.
- ۵- تبلیغ و ترویج وابستگی به قدرت‌های سلطه‌جو و ضدیت با استقلال کشور.
- ۶- تبلیغ علیه منافع و امنیت ملی و ناکارآمد جلوه دادن نظام جمهوری اسلامی. تبصره- بیان نارسایی‌ها و اشکالات در جمهوری اسلامی برای نقد و بررسی و شناخت دقیق‌تر مسائل و دستیابی به راه‌حل‌های مناسب و بیان مستدل و اصلاح‌طلبانه مشکلات و دور از توهین و افترا بلامانع است.
- ۷- اخلاق و تشکیک در وحدت ملی و تمامیت ارضی کشور و ایجاد آشوب، درگیری و اختلاف میان اقوام و مذاهب. تبصره- چاپ کتاب‌های علمی و استدلالی عقیدتی که محرک احساسات منفی و برهم زننده اساس وحدت در میان اقوام و فرق مختلف کشور نباشد، اشکالی ندارد.
- ۸- تضعیف و تمسخر افتخارات ملی، حس وطن‌دوستی و توانایی‌های علمی و عملی مردم ایران، فرهنگ خودی و اقوام ایرانی. تبصره- نقد و نفی آداب و سنن غلط و انحرافی به قصد اصلاح و بدون شائبه‌های سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و استعماری منعی ندارد.
- ۹- ترویج و تبلیغ روحیه خودباختگی در برابر فرهنگ و تمدن بیگانه و القای حس عقب‌ماندگی.
- ۱۰- تبلیغ صهیونیسم و انواع دیگر نژادپرستی.
- ۱۱- تحریف وقایع مهم و مسلم تاریخی ایران و اسلام. ج- حقوق و فرهنگ عمومی
- ۱- توهین و تمسخر زبان، فرهنگ و هویت اقوام و اقلیت‌های دینی و قومی؛

- ۲- ترویج و تبلیغ قانون گریزی، بی‌بندوباری و لاپالی‌گری؛
  - ۳- تبلیغ علیه خانواده و تضعیف و تخریب ارزش و جایگاه آن؛
  - ۴- ترویج ناامیدی، سرخوردگی، پوچی و بیهودگی و نگرش‌های منفی در جامعه و افزایش بی‌اعتمادی عمومی؛
  - ۵- تحقیر و تمسخر اقشار مختلف جامعه؛
  - ۶- ترویج و تبلیغ جریان‌ها و اشخاص فاسد و منحرف فرهنگی و هنری داخلی و خارجی؛
  - ۷- افشای غیرقانونی اسناد طبقه‌بندی‌شده کشوری و لشکری؛
  - ۸- تخریب هویت زبان ملی.
- ماده ۵-** هیأت نظارت بر اجرای ضوابط نشر کتاب نظر به اینکه نظارت بر امر طبع و نشر کتاب و اجرای صحیح اصل ۲۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به عهده وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است؛ این وزارتخانه هیأت نظارتی متشکل از حداقل پنج نفر از میان صاحب‌نظران و شخصیت‌های علمی، دینی و فرهنگی وارد به مسائل کتاب و نشر و امور اجتماعی و سیاسی و تبلیغاتی را انتخاب و جهت تصویب به شورای عالی انقلاب فرهنگی معرفی خواهد کرد.
- تبصره-** متناسب با هر رشته تخصصی و کاری، کارگروهی متشکل از افراد صاحب‌نظر به پیشنهاد هیأت و تصویب شورای فرهنگ عمومی کشور تشکیل می‌شود. علاوه بر کارگروه‌های تخصصی فوق، کارگروه‌های استانی نیز به پیشنهاد هیأت و تصویب شورای فرهنگ عمومی کشور تشکیل می‌شود.^۱
- ماده ۶-** هیأت نظارت بر نشر کتاب‌های کودکان و نوجوانان نظر به حساسیت و جنبه‌های خاص کتاب‌های کودکان و نوجوانان، هیأت ویژه‌ای به نام «هیأت نظارت بر نشر کتاب‌های کودکان و نوجوانان» متشکل از حداقل پنج تن از افراد صاحب‌نظر و آگاه به امور تربیتی (از دیدگاه اسلامی) و مسائل خاص کتاب‌های کودکان تشکیل خواهد شد. این افراد را وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی از میان صاحب‌نظران و نویسندگان کتاب‌های کودکان و نوجوانان و اشخاص آگاه به مسائل تربیتی در اسلام انتخاب و جهت تصویب به شورای عالی انقلاب فرهنگی معرفی خواهد کرد.
- تبصره ۱-** کارگروه‌های تخصصی مربوطه، به معرفی هیأت و تصویب شورای فرهنگ عمومی، انتخاب و تشکیل می‌شود.
- تبصره ۲-** حداقل یکی از اعضای این هیأت باید از میان صاحب‌نظران و اعضای کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان باشد.
- تبصره ۳-** نظارت هیأت مزبور از حیث شکل و محتوای کتب کودکان و نوجوانان و انطباق آن‌ها با فرهنگ اسلامی و ایرانی و اصول تربیتی خواهد بود.
- ماده ۷-** نظارت هیأت‌های مذکور در مواد ۵ و ۶ قبل از چاپ و نشر کتاب آغاز و در تمامی مراحل استمرار دارد. مصوبات هیأت‌های نظارت لازم‌الاجرا است.
- ماده ۸-** صدور مجوزهای مربوط به کتاب، تشکیل جلسات هیأت‌های نظارت هماهنگی فعالیت کمیته‌های استانی، تدوین دستور جلسات هیأت نظارت، هماهنگی کار سرگروه‌ها، بررسان و اجرای سیاست‌های نظارتی هیأت‌های مندرج در مواد ۵ و ۶، توسط دبیرخانه هیأت نظارت بر اجرای ضوابط نشر کتاب که در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تشکیل می‌شود، خواهد بود. بر این اساس دبیرخانه موظف است گزارش عملکرد این مصوبه را هر سال یک‌بار به دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه نماید.
- ماده ۹-** هیأت نظارت می‌تواند با تأیید شورای فرهنگ عمومی کمیته‌های متعدد داوری برای بررسی و ارزیابی

آثار و کتب مورد تقاضا برای نشر، تشکیل دهد. آثار مزبور، برای بررسی و ارزیابی به یکی از کمیته‌های مزبور به‌عنوان کمیته اولیه ارائه می‌شود. در صورتی که پاسخ کمیته اولیه نسبت به انتشار آن مساعد باشد، با اخذ تعهد کتبی از ناشر، مجوز چاپ به وی داده می‌شود؛ در غیر این صورت وی می‌تواند پس از ابلاغ اصلاحات و نظرات کمیته و ارائه تعهد مبنی بر اعمال اصلاحات مزبور، نسبت به انتشار اثر و کتاب خود اقدام نماید. همچنین در صورتی که نسبت به رأی کمیته اولیه اعتراض به‌عمل آید، موضوع برای بررسی مجدد به کمیته دوم (موازی) ارائه می‌شود. پس از بررسی، در صورت تأیید نظر کمیته اولیه، بایستی اصلاحات ابلاغی کمیته مزبور، اعمال شود و در موارد بروز اختلاف نظر میان کمیته‌های اول و دوم، موضوع به کمیته سوم برای بررسی و اظهار نظر نهائی ارائه می‌شود و نظر این کمیته قطعی و لازم‌الاتباع است.

تبصره ۱- کمیته‌های مزبور باید حداکثر ظرف مدت یک‌ماه نسبت به بررسی و اظهار نظر، اقدام نمایند.

تبصره ۲- در مورد کتاب‌های خاص، هیأت نظارت می‌تواند با تأیید وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی مدت فوق‌الذکر را حداکثر برای یک‌ماه دیگر تمدید نماید.

ماده ۱۰- کلیه آثار منتشرشده بر اساس این مصوبه بایستی قبل از توزیع، از دبیرخانه هیأت‌های نظارت بر اجرای ضوابط نشر کتاب، مجوز توزیع دریافت نمایند.

ماده ۱۱- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی موظف است شیوه‌نامه اجرایی مواد ۵، ۶، ۷ و ۸ را تهیه نماید.

ماده ۱۲- مسؤلیت اجرای سیاست‌ها و ضوابط بر عهده وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است و سایر دستگاه‌ها موظفند در این خصوص با وزارت مزبور همکاری و هماهنگی نمایند. همچنین وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی موظف است با همکاری دیگر نهادهای ذی‌صلاح از چاپ و توزیع کتاب‌های فاقد مجوز رسمی جلوگیری نماید و با ناشر این‌گونه کتاب‌ها، برخورد قانونی نماید و عنداللزوم آن‌ها را به مراجع قضایی نیز معرفی کند.

ماده ۱۳- هیأت نظارت بر اجرای ضوابط نشر کتاب، آیین‌نامه تشویق و رسیدگی به تخلفات ناشران در خصوص مواد ۳ و ۴ این مصوبه را تدوین می‌نماید. این آیین‌نامه به تأیید وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی خواهد رسید.

ماده ۱۴- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلف است با همکاری سایر دستگاه‌ها و در جهت تحقق اهداف ماده ۱، بند ۴ ماده ۳ و سیاست‌های اجباری مندرج در این مصوبه، اقدامات زیر را به عمل آورد:

۱- حمایت از تأسیس رشته‌های دانشگاهی و گسترش آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مرتبط با تولید و نشر کتاب؛
۲- حمایت از برقراری تأمین اجتماعی فراگیر برای کلیه عوامل نشر کتاب اعم از نویسندگان، مترجمان، ناشران و عوامل فنی، هنری و اجرایی نشر؛

۳- حمایت از به‌کارگیری و بومی‌سازی فناوری‌های نوین در صنعت چاپ و نشر؛

۴- ایجاد تسهیلات حمل‌ونقل کتاب برای ناشران و توزیع‌کنندگان کتاب و پست کتاب؛

۵- تسهیل تبلیغ کتاب‌های فاخر و شایسته و ترویج فرهنگ نقد کتاب در رسانه ملی و سایر رسانه‌ها؛

۶- حمایت از انتشار ترجمه فارسی کتاب‌هایی که در سایر کشورها منتشرشده‌اند، منطبق با این مصوبه؛

۷- گسترش فرهنگ خرید و فروش و تبادل اینترنتی کتاب؛

۸- حمایت از تألیف و تولید کتاب‌های مرجع و پایه با خرید حق انتشار از نسخه رقومی اثر و ارائه آن در کتابخانه ملی و کتابخانه‌های عمومی کشور؛

۹- اهدای جوایز ملی به ناشران و مؤلفان و مترجمان برای چاپ و آفرینش آثار مناسب؛

۱۰- تخصیص جوایز ملی به رشته‌های فنی و هنری مرتبط با تولید و نشر کتاب؛

۱۱- خرید کتب مناسب و برگزیده کتاب و اهدا به کتابخانه‌های عمومی، مدارس، دانشگاه‌ها، مساجد و نظایر آن در داخل و خارج از کشور باهدف هدایت ناشران به سمت تولید آثار فاخر؛

- ۱۲- راه اندازی و تقویت کتابخانه‌های باز، کتابخانه‌های ادارات و کلیه مراکز دولتی و عمومی و کتابخانه‌های روستایی؛
- ۱۳- برپایی نمایشگاه‌های تخصصی و عمومی کتاب در مراکز استان‌ها و شهرهای بزرگ و نیز نمایشگاه‌های سیار در شهرهای کم‌جمعیت و روستاها؛
- ۱۴- معرفی آثار برگزیده فارسی به خارج از کشور و حمایت از تألیفات آثار مربوط به ترویج فرهنگ اسلامی یا ترجمه آثار برگزیده به زبان‌های بیگانه و حمایت از صادرات کتاب؛
- ۱۵- ایجاد تمهیدات لازم به منظور بهره‌مندی حوزه کتاب از تعرفه‌های فرهنگی در بخش خدمات عمومی؛
- ۱۶- تلاش در جهت تدوین قوانین و مقررات لازم برای توسعه صنعت چاپ و نشر کتاب و تصویب آن‌ها در مراجع قانونی ذی‌ربط.
- ماده ۱۵-** نظارت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و انجام وظایف این وزارتخانه رافع و نافی مسؤولیت ناشران نبوده و ناشران با تحویل نسخه پیش از چاپ به دبیرخانه هیأت نظارت، تمامی مسؤولیت‌های حقوقی ناشی از عدم انطباق با ضوابط را بر عهده خواهند داشت.
- ماده ۱۶-** این مصوبه در ۱۶ ماده و ۱۴ تبصره در جلسه ۶۶۰ مورخ ۸۹/۱/۲۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید و از این تاریخ مصوبه «اهداف، سیاست‌ها و ضوابط نشر کتاب» مصوب ۶۷/۲/۲۰ و سایر ضوابط و مقررات مغایر با آن منسوخ و بلاثر می‌باشد.

اساسنامه مرکز ساماندهی ترجمه و نشر معارف اسلامی و علوم انسانی در خارج از کشور

مصوب جلسه ۲۱۹ مورخ ۲۶ بهمن ۱۳۸۹ شورای معین

مصوبه «اساسنامه مرکز ساماندهی ترجمه و نشر معارف اسلامی و علوم انسانی در خارج از کشور» که در جلسه ۲۱۹ مورخ ۸۹/۱۱/۲۶ شورای معین شورای عالی انقلاب فرهنگی و بنا به تفویض جلسه ۶۷۹ مورخ ۸۹/۱۰/۱۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسیده است، به شرح ذیل برای اجرا ابلاغ می‌شود:

مقدمه

به منظور گسترش آموزه‌های اسلامی ناب و گفتمان انقلاب اسلامی و افزایش سهم و تأثیر آرای اندیشمندان اسلامی و ایرانی در جریان‌های فکری و تولیدات علمی و فرهنگی جهان امروز و بهره‌گیری سایر ملل از گنجینه معارف اسلامی و علوم انسانی نگاشته شده به سایر زبان‌ها از طریق گسترش ترجمه و نشر این گنجینه‌ها به زبان‌های دیگر و در اجرای ماده واحده مصوب ششصد و هشتمین جلسه مورخ ۸۶/۴/۱۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی، «مرکز ساماندهی ترجمه و نشر معارف اسلامی و علوم انسانی در خارج از کشور» که در این اساسنامه به اختصار «مرکز» نامیده شده است، تأسیس می‌شود.

فصل اول - کلیات

ماده ۱- ماهیت

مرکز یک مؤسسه تخصصی - علمی با ماهیت عمومی، غیردولتی و غیرانتفاعی وابسته به سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی می‌باشد که از استقلال مالی، اداری و استخدامی برخوردار بوده و منحصرأ بر اساس مفاد این اساسنامه فعالیت می‌کند.

ماده ۲- وظایف

۱- ساماندهی و گسترش ترجمه گنجینه‌های معارف اسلامی و علوم انسانی از زبان‌های فارسی و عربی به سایر زبان‌ها؛

- ۲- انسجام‌بخشی، سیاست‌گذاری، حمایت، هماهنگی، نظارت بر امر ترجمه و نشر معارف اسلامی و علوم انسانی به زبان‌های دیگر؛
- ۳- معرفی، نشر و توزیع کتاب‌های چاپی و الکترونیکی ترجمه‌شده در حوزه معارف اسلامی و علوم انسانی در نقاط مختلف جهان از جمله کتابخانه‌ها و مراکز علمی و آموزشی؛
- ۴- تربیت و مهارت‌افزایی مترجمان متعهد و کارآمد بومی (خارجی) در زمینه معارف اسلامی و علوم انسانی؛
- ۵- ایجاد انسجام، هماهنگی و هم‌افزایی میان فعالیت‌ها و برنامه‌های دستگاه‌های مختلف دولتی و سازمان‌ها و مؤسسات غیردولتی (کمک‌گیر از دولت) به‌ویژه دستگاه‌ها و مؤسسات عضو شورای سیاست‌گذاری؛
- ۶- هدایت و نظارت فعالیت‌های مرتبط با ترجمه و نشر و توزیع معارف اسلامی و علوم انسانی به زبان‌های دیگر؛
- ۷- بسیج امکانات داخل و خارج از کشور برای پاسخگویی به نیاز رو به گسترش جامعه بشری به معارف اسلامی؛
- ۸- تلاش برای دستیابی به اقتدار مناسب انقلاب اسلامی در عرصه نشر و توزیع جهانی به‌ویژه در مجامع دانشگاهی و روشنفکری؛
- ۹- شناسایی و ارزیابی مستمر جریان ترجمه و نشر آثار ترجمه‌شده در حوزه معارف اسلامی و علوم انسانی در داخل و خارج از کشور و بازخورد آن؛
- ۱۰- محیط‌شناسی، مخاطب‌شناسی، شناسایی جریان‌های مؤثر دینی و فکری جوامع دیگر و تحلیل نیازهای این جوامع در زمینه ترجمه معارف اسلامی و علوم انسانی؛
- ۱۱- انجام مطالعات و تحقیقات به‌منظور تعیین اولویت مخاطبان و نیازهای آن‌ها به معارف اسلامی و علوم انسانی، اولویت زبان ترجمه و اولویت‌های موضوعی برای ترجمه؛
- ۱۲- ارائه گزارش‌های ادواری و سالانه از وضعیت ترجمه و نشر معارف اسلامی و علوم انسانی به زبان‌های دیگر، به‌ویژه فعالیت و عملکرد مرکز و دستگاه‌ها و مؤسسات عضو شورای سیاست‌گذاری به شورای عالی انقلاب فرهنگی و سایر مبادی ذی‌ربط؛
- ۱۳- حمایت از طرح‌ها، فعالیت‌ها و برنامه‌های مؤثر برای گسترش ترجمه آثار فاخر فکری در حوزه علوم انسانی - اسلامی و گفتمان انقلاب اسلامی، مشارکت و اهتمام در ترجمه و نشر و توزیع منابع معتبر در سطح جهان؛
- ۱۴- برنامه‌ریزی و حمایت از ورود آثار ترجمه‌شده به شبکه‌های نشر و توزیع محصولات در سایر نقاط جهان و حمایت از ناشران معتبر داخلی و بین‌المللی به‌منظور انتشار ترجمه‌های مناسب و همچنین معرفی مناسب این آثار در نمایشگاه‌های معتبر و تخصصی خارج از کشور؛
- ۱۵- تهیه و ارسال مستمر آثار برتر و منتخب ترجمه‌شده به کتابخانه‌ها و مراکز پژوهشی و آموزشی معتبر جهان.

ماده ۳- محل

محل استقرار مرکز در تهران خواهد بود و در صورت لزوم با تصویب شورای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی می‌تواند رابطینی در داخل و خارج کشور داشته باشد.

فصل دوم- ارکان

ماده ۴- ارکان مرکز عبارتند از:

- ۱- شورای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی ترجمه و نشر معارف اسلامی و علوم انسانی؛
- ۲- رئیس مرکز.

ماده ۵- ترکیب اعضای شورای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی

- ۱- شورای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی شامل ۹ عضو به شرح ذیل می‌باشد:
- ۲- دو تن از اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی به انتخاب شورای عالی؛

- ۳- معاون فرهنگی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی؛
  - ۴- رئیس یا معاون ذی ربط سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی؛
  - ۵- رئیس یا معاون ذی ربط جامعه المصطفی العالمیه؛
  - ۶- رئیس یا معاون ذی ربط پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی؛
  - ۷- دبیر کل یا معاون ذی ربط مجمع جهانی اهل بیت (ع)؛
  - ۸- دبیر کل یا معاون ذی ربط مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی؛
  - ۹- رئیس مرکز (دبیر شورا).
- تبصره ۱-** اعضای ردیف ۱ به مدت سه سال با حکم رییس شورای عالی انقلاب فرهنگی به عضویت این شورا منصوب می‌شوند.
- تبصره ۲-** ریاست شورای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی به عهده رییس سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی می‌باشد و نحوه تشکیل جلسات این شورا در آیین‌نامه اجرایی شورا تعیین خواهد شد.
- ماده ۶- رییس**
- رییس مرکز به پیشنهاد رئیس سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی و تأیید شورای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی و با حکم رییس شورای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی به مدت ۳ سال به این سمت منصوب می‌شود.
- ماده ۷- وظایف و اختیارات شورای سیاست‌گذاری**
- ۱- بررسی و تصویب چشم‌انداز، سیاست‌ها، راهبردها و طرح‌های کلان ترجمه و نشر معارف اسلامی و علوم انسانی برای خارج کشور؛
  - ۲- بررسی و تصویب، اصول، ضوابط و استانداردهای ترجمه و نشر معارف اسلامی و علوم انسانی برای خارج کشور؛
  - ۳- سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و هماهنگی فعالیت‌های مرتبط با ترجمه و نشر و توزیع معارف اسلامی و علوم انسانی به زبان‌های دیگر؛
  - ۴- تعیین شاخص‌ها و ضوابط ناظر بر ترجمه و نشر گنجینه‌های معارف اسلامی و علوم انسانی به زبان‌های دیگر؛
  - ۵- برنامه‌ریزی جهت ورود آثار ترجمه‌شده به شبکه‌های نشر و توزیع محصولات در سایر نقاط جهان؛
  - ۶- برنامه‌ریزی برای شناساندن مترجمان توانمند و حمایت از تربیت آن‌ها در موارد لزوم و اهتمام به برگزاری دوره‌های آموزشی مناسب به منظور مهارت‌افزایی آن‌ها؛
  - ۷- نظارت بر حسن اجرای سیاست‌ها و راهبردهای تعیین‌شده و سایر مصوبات شورا و ارزیابی عملکرد و فعالیت‌های مرکز و دستگاه‌ها و مؤسسات عضو شورای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی؛
  - ۸- بررسی و تصویب طرح‌ها و برنامه‌های بلندمدت و میان‌مدت و برنامه‌بودجه سالانه مرکز و پیگیری تصویب آن در شورای عالی انقلاب فرهنگی و جذب اعتبارات لازم؛
  - ۹- بررسی گزارش سالانه و دوره‌ای فعالیت و عملکرد مرکز؛
  - ۱۰- اعلام نظر در خصوص افراد پیشنهادی رییس سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی برای تصدی سمت رییس مرکز؛
  - ۱۱- بررسی و تصویب آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و ضوابط موردنیاز برای ساماندهی ترجمه و نشر معارف اسلامی و علوم انسانی و پیگیری تصویب و ابلاغ این ضوابط از سوی شورای عالی انقلاب فرهنگی؛
  - ۱۲- بررسی و تصویب عملکرد و ترازنامه مالی مرکز در هر سال مالی؛
  - ۱۳- بررسی و پیشنهاد آیین‌نامه‌های اداری، استخدامی و مالی و حمایتی و سایر آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها

و ضوابط موردنیاز برای فعالیت مرکز برای تصویب به مراجع ذی‌ربط حسب مواد ۱۰ و ۱۱ و پیشنهاد تغییرات اساسنامه مرکز به شورای عالی انقلاب فرهنگی؛

۱۴- بررسی و تصویب ساختار تشکیلاتی مرکز.

ماده ۸- وظایف و اختیارات رئیس

۱- تهیه و تنظیم سیاست‌های کلی، راهبردها، چشم‌انداز، طرح‌های کلان و برنامه‌های بلندمدت و میان‌مدت جهت ارائه به شورای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی؛

۲- ایجاد انسجام، هماهنگی و هم‌افزایی در برنامه‌ریزی و فعالیت‌های بخش‌های مختلف به‌ویژه دستگاه‌ها و مؤسسات عضو شورای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی؛

۳- تهیه و تنظیم برنامه‌بودجه پیشنهادی سالانه مرکز جهت ارائه به شورای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی و پیگیری جذب اعتبارات موردنیاز؛

۴- تنظیم و ارائه اصول، ضوابط، مقررات و استانداردهای پیشنهادی ترجمه و نشر جهت بررسی و تصویب در شورای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی؛

۵- تهیه و تدوین ضوابط و مقررات و آیین‌نامه‌های پیشنهادی اداری، استخدامی و مالی موردنیاز مرکز جهت بررسی و تصویب در شورای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی؛

۶- ارائه طرح‌های پیشنهادی برای اصلاح و توسعه ساختار تشکیلاتی مرکز و ایجاد نمایندگی‌های مرکز؛

۷- اداره امور مرکز و اجرای وظایف محوله بر طبق اساسنامه و مصوبات شورای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی؛

۸- اجرای مصوبات شورای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی؛

۹- انعقاد قرارداد با اشخاص حقیقی یا حقوقی و نمایندگی مرکز در مراجع اداری و قضائی و انتخاب وکیل با حق توکیل تا یک درجه و پایان دادن به دعاوی از طریق مصالحه یا ارجاع به دوری؛

۱۰- ارائه گزارش عملکرد دوره‌ای مرکز و اعضای شورای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی به آن شورا؛

۱۱- تنظیم و ارائه گزارش تراز مالی سالانه مرکز به شورای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی.

تبصره- رئیس مرکز در مقابل شورای عالی انقلاب فرهنگی مسؤول است و در کلیه مواردی که بر طبق این اساسنامه به عهده وی گذاشته شده است، پاسخگو خواهد بود.

فصل سوم- امور مالی

ماده ۹- منابع مالی

منابع مالی مرکز عبارتند از:

۱- کمک دولت از محل اعتبارات عمومی در ردیف مستقل به‌نام مرکز در قانون بودجه سالیانه کشور؛

۲- هدایا و کمک‌های اشخاص حقیقی و حقوقی؛

۳- عواید و درآمدهای حاصل از فعالیت و خدمات مرکز در داخل و خارج از کشور؛

۴- وام و تسهیلات دریافتی از بانک‌ها و مؤسسات اعتباری داخل و خارج از کشور در چارچوب ضوابط و مقررات کشور.

ماده ۱۰- بودجه

بودجه سالیانه مرکز به پیشنهاد شورای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی و پس از تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی، عیناً در بودجه سالیانه به‌عنوان کمک منظور می‌شود.

تبصره- آیین‌نامه‌های مالی و حمایتی مرکز توسط شورای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی تهیه و تدوین و به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌رسد.

ماده ۱۱- سایر مقررات

مقررات مربوط به مسائل اداری، استخدامی و تشکیلاتی این مرکز به تصویب شورای عالی سازمان فرهنگ و ارتباطات می‌رسد.

ماده ۱۲- دارایی‌ها

دارایی‌های مرکز عبارتند از: کلیه اموال و دارایی‌های منقول و غیرمنقول که در چارچوب اساسنامه به تملک مرکز درمی‌آید.

ماده ۱۳- انحلال و تصفیه

چنانچه مرکز به هر علت نتواند به فعالیت خود ادامه دهد با تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی نسبت به موضوع اتخاذ تصمیم نموده و در صورت انحلال، اموال مجموعه به سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی برابر مقررات و ضوابط قانونی و شرعی انتقال می‌یابد.

ماده ۱۴- تغییر در اساسنامه

هرگونه تغییر یا اصلاح اساسنامه مطابق دو روش ذیل انجام می‌پذیرد:

۱- به پیشنهاد اعضای شورای سیاست‌گذاری و تصویب نهائی شورای عالی انقلاب فرهنگی؛

۲- به پیشنهاد و تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی.

ماده ۱۵- تصویب اساسنامه

این مصوبه مشتمل بر ۱۵ ماده و ۴ تبصره و بها به تفویض جلسه ۶۷۹ مورخ ۸۹/۱۰/۱۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۲۱۹ مورخ ۸۹/۱۱/۲۶ شورای معین شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

هنر و هنرمندان

موافقت اصولی با طرح تقویت رشته‌های هنر

مصوب جلسه ۳۵۰ مورخ ۱۹ اردیبهشت ۱۳۷۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی

طرح پیشنهادی برای تقویت رشته‌های هنر (به شرح پیوست) مطرح و پس از بحث، علی‌الاصول با آن موافقت شد و در ضمن شورای عالی تصویب کرد که:

۱- حدود هفتاد نفر دانشجوی کارشناسی ارشد و دکتری در رشته‌های نقاشی، هنرهای تجسمی، هنرهای نمایشی، موسیقی و ترمیم آثار باستانی به‌منظور ادامه تحصیل در مراکز دانشگاهی معتبر به خارج اعزام شوند.

۲- در مورد محل تحصیل دانشجویان اعزامی دقت شود تا متخصصانی که به‌خصوص با فرهنگ ایرانی و اسلامی آشنایی دارند در آن دانشگاه‌ها باشند (مثلاً در رشته‌های موسیقی، ترمیم آثار باستانی و نقاشی)؛

۳- هزینه تحصیل سالانه این عده از سهمیه ارزی وزارت فرهنگ و آموزش عالی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و نهاد ریاست جمهوری تأمین شود.

۴- علاوه بر این مقرر شد ترتیبی داده شود که از استادان مشهور و متخصص در تاریخ هنر ایران و اسلامی و مباحث علمی هنرهای ایرانی و اسلامی برای تدریس در نیم‌سال یا تمام سال تحصیلی یا ایراد چند سخنرانی پیوسته به‌منظور استفاده دانشجویان و استادان دانشکده‌های هنر و دیگر علاقه‌مندان دعوت شود.

طرح پیشنهادی برای تقویت رشته‌های هنر

جامعه بعد از انقلاب اسلامی که شاهد تحولی بنیادین در ارزش‌ها بوده است نمی‌تواند و نباید درباره مقولاتی که

جزء لاینفک حیات انسانی به شمار می‌آید ساکت بماند و به حق نیازمند و خواهان دگرگونی و جهت دادن آن‌ها به سوی اهداف اسلامی است. یکی از مقولاتی که در این مسیر سؤال‌های مهمی را در ذهن جامعه امروز ما مطرح می‌کند مقوله هنر و «جایگاه هنر» است که ضروری است تبیین روشنی در روند حرکت جامعه از آن به دست آید. هنر امری است که از کوره عواطف درونی و غیرقابل مشاهده انسان سر بر می‌کشد و موهبتی الهی است که به جادویی شیطانی نیز می‌تواند تبدیل شود. هر حرکت تحول‌آفرین و سازنده و هر آشفتگی و ویرانی از مدخل هنر به جامعه و به اعماق روح انسان‌ها نفوذ می‌کند. این حربه مؤثر امروز در اختیار ائمه کفر برای مقاصد پلید و شیطانی قرار دارد و در جهت مسخ ارزش‌های انسانی به کار گرفته شده است، ولی اعتقاد بر این است که هنر امری است فطری که ذاتاً در جهت خیر است و با سرعت می‌تواند به مسیر اصلی خویش بازگردد. از سوی دیگر انسان سرگشته امروز در دوران بحران هویت بسر می‌برد که جامعه ما نیز از تأثیرات مخرب آن در امان نیست و از هم‌اکنون آثار و علائم آن به شدت به ظهور رسیده است؛ در چنین شرایطی مهم‌ترین امر تقویت بنیه دفاعی از طریق درون‌زایی در امور فرهنگی و هنر است که می‌بایست با اتکا به میراث غنی هنری این سرزمین به انجام رسد. آنچه که امروز از آن به‌عنوان تهاجم فرهنگی نام‌برده می‌شود خصلت و خصوصیت فرهنگ امروز جهانی است و هیچ حربه‌ای قوی‌تر از هنر قابلیت مبارزه و مقاومت در برابر آن را ندارد و بر تصمیم‌گیرندگان فرهنگی کشور است که با نگاهی روشن به تقویت و پالایش فعالیت‌های هنری در کشور اهتمام ورزند و در سالم‌سازی و غنا بخشیدن به فضای هنری در کشور، مردم را در مقابله با تهاجم فرهنگی مصونیت بخشند.

بنا بر تصمیم ریاست محترم شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه مورخ ۷۳/۳/۲۴ مبنی بر ارائه یک طرح برای تقویت رشته‌های هنر و رفع اشکالات موجود، این گزارش که نتیجه جلسات مستمر در دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی است با توجه به گستردگی بحث هنر و تأثیرات عمیق و همه‌جانبه آن در جهات اجتماعی و فرهنگی جامعه و برای توفیق بیشتر، موضوع بررسی را به دو محور «آموزش هنر و فرهنگ عمومی هنر» تقسیم و تنها بخش اول یعنی آموزش هنر را مورد بررسی قرار می‌دهیم.

الف- مقصود از آموزش هنر تمامی فعالیت‌هایی است که به آموزش «کلاسیک و آکادمیک» و رسمی هنر مربوط می‌شود و از این بحث آنچه بیشتر مورد بررسی قرار می‌گیرد؛ آموزش هنر در مراکز آموزش عالی می‌باشد. بدیهی است که نگاهی گذرا بر آموزش قبل از دانشگاهی هنر نیز خواهد شد.

ب- مقصود از فرهنگ عمومی هنر فعالیت‌های هنری در گستره عام آن می‌باشد که صدا و سیما و مراکز تولید هنری عمومی و خصوصی... را در برمی‌گیرد. هنر با توجه به گستردگی و اهمیت حیاتی آن فرصت و فراغتی دیگر را می‌طلبد که در صورت لزوم بدان پرداخته خواهد شد.

آموزش هنر

آموزش جدید هنر در کشور ما با تأسیس دانشکده هنرهای زیبا در ۶۰ سال قبل شروع شد، الگوها و محتوای این آموزش اقتباس شده از غرب بود و اساتید اکثراً آموزش دیدگان غرب بودند که رنگ و بوی هنر سنتی و آموزش سنتی هنر بسیار کم و گاه فاقد آن بوده است. بعد از انقلاب اسلامی توجه به فرهنگ و سنت و ارزش‌های اسلامی و شروع انقلاب فرهنگی، در برنامه‌های دانشگاهی از نظر محتوایی دگرگونی نسبتاً مهمی پدیدار شد ولی به علت ریشه‌دار بودن سنت‌ها و الگوهای آموزش غربی در هنر، تلاش‌های مستمر و طولانی به صورتی برنامه‌ریزی شده می‌بایست به انجام رسد تا بتوانیم سنت‌های ارزشمند هنری گذشتگان را که حاوی ارزش‌های اسلامی و ایرانی بوده است در محیط‌های علمی زنده نماییم و این امر همواره احتیاج به حمایت سازنده مسؤولین و متولیان امر هنر دارد. برای بررسی آموزش مدرسه‌ای هنر و پرهیز از اطاله کلام عوامل مؤثر و تعیین‌کننده در امر آموزش را برشمرد و برای وصول به وضع مطلوب در هر مورد پیشنهادهای لازم ارائه می‌شود.

عوامل مؤثر عبارتند از:

- ۱- استاد؛
- ۲- دانشجو؛
- ۳- برنامه‌های آموزشی و پژوهشی؛
- ۴- امکانات (تجهیزات، منابع)؛
- ۵- مدیریت و فضای فرهنگی.

استاد

مهم‌ترین عامل مؤثر در امر آموزش هنر استاد است که این مهم در هنر نقش مؤثرتری را ایفا می‌کند. تأثیر رفتار استاد در رشته‌های هنری بر شخصیت هنرجو بسیار تعیین‌کننده و سرنوشت‌ساز است و با هیچ رشته دیگر دانشگاهی قابل‌مقایسه نیست، بدین جهت توجه ویژه به شرایط اساتید هنری از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است. تهذیب نفس و دارا بودن شخصیت والای ارزشی و پختگی، عواملی است که تأثیرات شگرف بر شخصیت هنرجو باقی می‌گذارد. وضع موجود از نظر کمی و کیفی شرایط مطلوبی را در این زمینه عرضه نمی‌دارد و می‌بایست با تلاش و برنامه‌ریزی مناسب اقدامات لازم به عمل آید. پیشنهادهای زیر که در سه محور: جذب، تربیت و ارتقا ارائه می‌شود در صورت عملی شدن می‌تواند شرایط بهتری را فراهم آورد.

الف- جذب استاد

- ۱- روال فعلی (گزینش علمی استاد گزینش علمی در اختیار دانشگاه‌های بزرگ و مؤسسات کوچک به صورت متمرکز) ادامه یابد و گزینش عمومی توسط هیأت مرکزی گزینش با دقت و توجه خاص صورت گیرد.
- ۲- وزارت فرهنگ و آموزش عالی وضع کمی و کیفی اساتید هنر را که در قبل و بعد از انقلاب اسلامی به دانشگاه‌ها جذب شده‌اند با تأکید بر جذب بعد از انقلاب بررسی و نتیجه را به شورای عالی ارائه دهد.
- ۳- جذب اساتیدی که در رشته‌های هنرهای سنتی و اسلامی سرآمد هستند برای ورود ارزش‌های سنتی هنری به دانشکده‌ها از طریق کمیته خبرگان بدون مدرک ادامه یابد و ضوابط روشن‌تری برای آن وضع شود.

ب- تربیت

- با توجه به اهمیت تربیت، اساتید با کیفیت بالا پیشنهاد می‌شود:
- ۱- تقویت دوره‌های کارشناسی ارشد و ایجاد دوره‌های دکتری در دانشکده‌های هنری به هر طریق ممکن در اولویت قرار گیرد و بودجه خاصی برای آن منظور شود و وزارت فرهنگ و آموزش عالی نظارت مشخص و برنامه‌ریزی‌شده‌ای را بر این دوره‌ها اعمال کند.
  - ۲- ضوابط مشخص برای بورسیه کردن دانشجویان ممتاز این دوره‌ها با اعتبار مالی لازم تهیه و اعمال شود.
  - ۳- اعتبار خاصی برای اعزام دانشجویان دکتری و فوق‌لیسانس در برخی از دوره‌های مورد لزوم به تشخیص وزارت فرهنگ و آموزش عالی در نظر گرفته شود.

ج- ارتقا

- ۱- آیین‌نامه ارتقای هیأت علمی برای رشته‌های هنری مورد ارزیابی و تجدیدنظر قرار گیرد تا امکانات مناسب‌تری برای ارتقای علمی اساتید در این رشته‌ها فراهم شود.
- ۲- ایجاد کارگاه‌های آموزشی برای اساتید به صورت مستمر با نظارت وزارت فرهنگ و آموزش عالی مدنظر قرار گیرد.
- ۳- پژوهش و ایجاد تسهیلات پژوهشی و کارگاه‌های روش تحقیق با نظارت وزارت فرهنگ و آموزش عالی تقویت

شود.

۴- اعمال تمهیدات ویژه توسط وزارت فرهنگ و آموزش عالی برای ارتقای اساتید قدیمی و مجرب دانشکده‌های هنری که عمری را در آموزش مؤثر و سازنده سپری کرده‌اند.

دانشجو

دانشجویان امروز دانشکده‌های هنری، اساتید و تولیدکنندگان فرآورده‌های هنری آینده کشور خواهند بود. پس هرگونه تلاش برای کیفیت بخشیدن به توانایی‌های آنان می‌تواند بسیار مهم و مؤثر باشد.

بدین جهت در سه محور زیر مسأله دانشجویان رشته‌های هنری مدنظر می‌باشد که در هر مورد پیشنهادهای خاص ارائه می‌شود.

الف- زمینه‌سازی برای ورود دانشجویان مستعدتر به دانشکده‌های هنری (مسأله آموزش هنر قبل از دانشگاه)؛

ب- گزینش دانشجو؛

ج- نظارت بر روند تلاش دانشجویان در دوران تحصیل و زمینه‌سازی شغلی

الف- زمینه‌سازی برای ورود دانشجویان مستعدتر به دانشکده‌های هنر

(مسأله آموزش هنر قبل از دانشگاه)

۱- تقویت هنرستان‌های هنری و نظارت مستمر کارکرد آن‌ها و تجدیدنظر اساسی در برنامه‌ها و نظام مدیریت این هنرستان‌ها توسط مراجع ذی‌ربط.

۲- توجه بیشتر وزارت آموزش و پرورش به آموزش هنر در تمام مقاطع تحصیلی و ارائه طرح آن به شورای عالی.

۳- توصیه و تأکید در ایجاد و اجرای دوره پیش‌دانشگاهی هنر در کنار دوره‌های دیگر پیش‌دانشگاهی.

۴- تقویت و گسترش دانشکده‌های تربیت‌معلم هنر با همکاری دانشکده‌های هنری در جهت کیفیت بخشیدن به آموزش هنر در مدارس کشور.

۵- تشویق و گسترش مدارس غیرانتفاعی هنری و ایجاد تسهیلات لازم برای این کار.

گزینش علمی دانشجو

۱- سازمان سنجش و آموزش کشور با نظرخواهی گسترده از کلیه دست‌اندرکاران و دانشکده‌های هنری، راه‌های گزینش مطلوب‌تر را بررسی و به شورای گزینش ارائه دهد.

۲- گزینش در مقاطع تحصیلات تکمیلی مورد ارزیابی وزارت فرهنگ و آموزش عالی قرار گیرد و طرحی جهت نظارت مستمر این وزارت تهیه و اجرا شود.

نظارت بر کار دانشجویان و زمینه‌سازی شغلی

۱- مشخص نمودن استانداردهای مطلوب علمی در رشته‌های هنری و تعریف این استانداردها به منظور نظارت و کنترل بر کیفیت علمی دانشجویان از وظایف وزارت فرهنگ و آموزش عالی است که می‌بایست طرحی از طرف این وزارت تهیه و ارائه شود.

۲- به وجود آوردن زمینه‌های تشویق از طریق مسابقات ادواری و نمایشگاه‌های مستمر و اتصال فعالیت‌های دانشجویان با نیازهای کشور.

۳- وزارتین فرهنگ و آموزش عالی و فرهنگ و ارشاد اسلامی راه‌های اشتغال و به‌کارگیری فارغ‌التحصیلان رشته‌های هنری را تهیه و به شورای عالی ارائه دهند.

تجهیزات، امکانات و منابع

یکی از بزرگ‌ترین مشکلات دانشکده‌های هنری کمبود تجهیزات و امکانات و منابع درسی است. در صورت ادامه این وضع با افت کیفیت بسیار شدیدی در این دانشکده‌ها روبرو خواهیم بود. در ذیل پیشنهادهای عملی در این

موارد ارائه می‌شود که امید است به‌صورتی جدی موردتوجه قرار گیرد.

الف- تجهیزات

- ۱- طرح تعاون ما بین مراکز هنری برای استفاده بهینه از تجهیزات موجود به‌عنوان یک‌راه حل کوتاه‌مدت زیر نظر وزارتین فرهنگ و آموزش عالی و فرهنگ و ارشاد اسلامی و صدا و سیما تهیه و اجرا شود.
- ۲- تجهیزات رشته‌های کارشناسی ارشد با اولویت خاص و به‌صورتی ضربتی در اختیار دانشکده‌ها قرار گیرد.
- ۳- برای از تنگناهای فعلی در زمینه تجهیزات و نیازهای دانشکده‌های هنری لازم است یک‌بار به‌صورتی جهشی کمیودها برطرف شود تا رشته‌های هنری بتوانند به رشد طبیعی خود ادامه دهد.

ب- امکانات و بودجه

- ۱- وزارت فرهنگ و آموزش عالی با همکاری سازمان برنامه‌و بودجه موظف است طرح تجدیدنظر سرانه دانشجوی رشته‌های هنری را تهیه و ارائه نمایند تا تهیه این طرح، سرانه دانشجوی رشته‌های فنی و مهندسی مبنای سرانه دانشجوی رشته‌های هنر قرار گیرد.
- ۲- پشتیبانی لازم برای تأمین اعتبارات عمرانی در قالب برنامه ۵ ساله دوم در اولویت خاص دولت قرار گیرد.

ج- منابع علمی

- ۱- تقویت کتابخانه‌ها و فراهم کردن منابع دیداری و شنیداری برای دانشکده‌های هنری از اهمیت خاصی برخوردار است که با اولویت می‌بایست مدنظر قرار گیرد.
- ۲- استفاده آسان دانشجویان از منابع دیداری و شنیداری و کتابخانه‌های دیگر مراکز هنری در قالب طرح تعاون سریعاً تهیه و به‌مورد اجرا گذارده شود.
- ۳- وزارت فرهنگ و آموزش عالی تسهیلات لازم و ویژه‌ای را برای خرید کتب و لوازم کار دانشجویان رشته‌های هنر فراهم آورد.

برنامه (آموزش و پژوهش)

- با شروع انقلاب فرهنگی و تشکیل ستاد انقلاب فرهنگی تلاش‌های مؤثری در جهت تغییرات بنیادی و ساماندهی به برنامه‌های آموزشی از شرایط آشفته قبلی به انجام رسیده و موفقیت‌های خوبی در ارائه ساختار جدید و محتوای منطبق با نیازهای صالح کشور و فرهنگ اسلامی حاصل گردیده است و هم‌اکنون دانشگاه‌ها با بیش از ۹ دوره کاردانی و ۱۴ دوره کارشناسی و ۱۲ دوره کارشناسی ارشد و بیش از ۲ دوره دکتری به کار مشغول هستند که در جهت غنی‌تر شدن هر چه بیشتر برنامه‌های آموزشی و محتوای درسی پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود.
- ۱- دادن اختیارات به‌صورت تدریجی در زمینه برنامه‌ریزی درسی به دانشگاه‌های بزرگ توصیه می‌شود.
  - ۲- نظارت بر اجرا و تجدیدنظر در برنامه‌ها در رشته‌های هنری به‌وسیله شورای عالی برنامه‌ریزی با نظرخواهی از دانشکده‌های هنری و اساتید صاحب‌نظر در جهت هر چه کارا تر کردن آن برنامه‌ها سریعاً انجام گیرد.
  - ۳- برنامه‌ریزی دوره‌های تحصیلات تکمیلی خصوصاً دوره‌های دکتری سریعاً پیگیری شود.
  - ۴- تألیف و تهیه منابع درسی در رشته‌های هنر از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است که می‌بایست شورای عالی تمهیدات و تسهیلات لازم را در این زمینه مشابه با رشته‌های علوم انسانی از طریق وزارت فرهنگ و آموزش عالی به عمل آورد.
  - ۵- در زمینه پژوهشی توصیه می‌شود پژوهشکده‌ای در کنار دانشگاه‌ها و یا رأساً به‌وسیله وزارت متبوع تشکیل شود و با جمع‌آوری محققین، دست به انجام تحقیقات بنیادی در هنر بزند؛ این‌گونه تحقیقات می‌تواند راهگشای آینده هنر در کشور باشد.
- مدیریت و فضای فرهنگی مدیریت در دانشکده‌های هنری نقشی تعیین‌کننده در قوام بخشی به شخصیت رفتاری

معلم و متعلم دارد و می‌تواند در جهت ایجاد فضای مطلوب اخلاقی، عالمانه، و انسانی به سامان‌دهی مناسب بپردازد؛ با توجه به خساراتی که در این باره تاکنون دانشکده‌های هنری متحمل شده‌اند پیشنهاد می‌شود:

الف- مدیریت

- ۱- ملاک‌ها و ضوابط مشخصی برای گزینش مدیران این دانشکده‌ها توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی تعیین و با نظارت وزارت فرهنگ و آموزش عالی اعمال شود.
  - ۲- بررسی عملکرد مدیران این دانشکده‌ها به‌طور مستمر و اتخاذ تصمیمات لازم و سریع در هر موقعیت به‌وسیله وزارت فرهنگ و آموزش عالی به عمل آید.
  - ۳- نظرخواهی مستمر از اساتید دانشکده‌های هنری و مشارکت دادن آنان در گردش کار آموزشی دانشکده‌ها می‌تواند نقشی مؤثر در موفقیت مدیریت داشته باشد که مؤکداً توصیه می‌شود.
- ب- فضای فرهنگی با توجه به طبیعت رشته‌های هنری و تأثیر بسزایی که فضای مناسب سالم و سازنده در روابط اجتماعی داخل دانشکده‌ها و پرورش ذوق و سلیقه و ارزش‌های هنرجویان دارد پیشنهاد می‌شود:
- ۱- تحقیقات راجع به آسیب‌شناسی فضای فرهنگی دانشکده‌های هنری و ارائه راه‌حل‌های مطلوب امری است ضروری و تعیین‌کننده که می‌بایست به‌وسیله وزارت فرهنگ و آموزش عالی هدایت و به انجام رسد.
  - ۲- دانشکده‌های هنری ملزم به تقویت هنرهای سنتی و اصیل بشوند و برای این منظور از اساتید برجسته هنرهای سنتی دعوت به عمل آورند.
  - ۳- فعالیت‌های فوق‌برنامه و هدایت و نظارت بر آن و تشویق به تولیدات هنری منطبق با موازین اسلامی در این دانشکده‌ها گسترش یافته و مورد تشویق قرار گیرد.

بازنگری در سرفصل دروس رشته‌های هنر

مصوب جلسه ۶۰ مورخ ۲۳ فروردین ۱۳۷۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۴۶۰ مورخ ۷۹/۱/۲۳ بنا به پیشنهاد شورای هنر (نامه شماره ۳۹۹۹/دش مورخ ۷۸/۱۲/۱۶) بازنگری در سرفصل دروس رشته‌های هنر را به این شرح تصویب کرد:

بنا به ضرورت بازنگری برای یافتن کاستی‌های نظام آموزش عالی رشته‌های هنر، سرفصل دروس مربوط به رشته‌های هنر بر اساس اصول ذیل بازنگری شوند:

- ۱- تدوین دروس عمومی در راستای تقویت دروس تخصصی؛
  - ۲- احیای جایگاه تحقیق در مقطع کارشناسی و پیگیری جدی آن در مقاطع بعدی؛
  - ۳- ضرورت تأکید بر ارائه زبان تخصصی به‌عنوان اولویت ویژه؛
  - ۴- بازبینی دروس بر اساس نیازهای حرفه‌ای و روز؛
  - ۵- توجه به تقویت مبانی فکری دروس؛
  - ۶- ذکر اهداف دروس در برنامه پیشنهادی.
- شورای عالی برنامه‌ریزی با همکاری شورای هنر، نحوه اجرای این مصوبه را به عهده خواهند داشت.

ضوابط نظارت بر نمایش و صدور پروانه

مصوب جلسه ۴۶۱ مورخ ۲۰ اردیبهشت ۱۳۷۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۴۶۱ مورخ ۷۹/۲/۶ بنا به پیشنهاد شورای هنر به استناد تبصره ۱ ماده ۳ «سیاست‌های هنرهای نمایشی» مصوب ۷۸/۱۱/۲۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی ضوابط نظارت بر نمایش و صدور پروانه را به شرح ذیل تصویب کرد:

ماده ۱- مقصود از نمایش در این ضوابط اجرای هرگونه نمایش ایرانی و خارجی، از جمله نمایش‌های مذهبی، سنتی، شادی‌آفرین و تفریحی با زمان‌های کوتاه و متوسط و طولانی است.

ماده ۲- کلیه نمایش‌هایی که در تالارهای تئاتر یا تالارها و فضاهای دولتی و غیردولتی به نمایش گذاشته می‌شود و یا به هر نحو در معرض استفاده عموم قرار می‌گیرد باید دارای پروانه نمایش از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی باشد.

تبصره ۱- مادام که در تهران، مرکز هنرهای نمایشی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مسؤلیت نظارت بر تالارهای نمایشی دولتی و غیردولتی را به عهده دارد، شورای مرکزی نظارت بر نمایش عهده‌دار صدور پروانه خواهد بود.

تبصره ۲- نظارت بر نمایش و صدور پروانه در مراکز استان‌ها بر طبق این ضوابط به عهده ادارات کل و در شهرستان‌ها ادارات فرهنگ و ارشاد اسلامی خواهد بود.

تبصره ۳- در شهرهایی که اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی تأسیس نشده متقاضیان باید از نزدیک‌ترین اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی پروانه نمایش اخذ نمایند.

تبصره ۴- با استناد به تبصره ۲ ماده ۳ «اصول سیاست‌های هنرهای نمایشی» مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی، نظارت بر اجرای نمایش در داخل مدارس، دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور و نیز جشنواره‌های دانشجویی، دانش‌آموزی، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و تئاترهای تلویزیونی از موضوع این ماده مستثنا و بر اساس این ضوابط تابع آئین‌نامه مربوط به خود است.

ماده ۳- اجرای هرگونه نمایش در کلیه تالارها در صورتی که دربردارنده نکات ذیل نباشد آزاد است و بر این اساس نظارت و برای آن‌ها پروانه نمایش صادر خواهد شد.

۱- انکار، نفی، مخدوش کردن و یا اهانت به اصول و فروع دین مقدس اسلام؛

۲- اهانت به پیامبران الهی، ائمه معصومین (ع) امام خمینی (ره)، رهبر انقلاب اسلامی و مراجع تقلید؛

۳- هتک حرمت ادیان رسمی شناخته‌شده در قانون اساسی؛

۴- ناامیدی نسبت به اصل نظام و انقلاب اسلامی؛

۵- توهین به مفاخر سیاسی، علمی و مذهبی کشور؛

۶- اشاعه فساد، فحشا و اعمال منافی عفت عمومی؛

۷- اشاعه نژادپرستی و نفی برابری انسان‌ها و مخصوصاً تمسخر طوایف و اقوام ایرانی؛

۸- تضعیف وحدت ملی، منافع و امنیت ملی و مصالح جمهوری اسلامی ایران؛

۹- ضعف شدید هنری به لحاظ اجرا، به‌نجوی که ذوق و سلیقه تماشاگران را به انحطاط بکشاند؛

۱۰- تشویق، ترغیب و ترویج یا آموزش اعتیادهای مضر و خطرناک و راه‌های کسب درآمد از طریق نامشروع مانند قاچاق و غیره؛

۱۱- کمک به نفوذ فرهنگی یا سیاسی یا اقتصادی بیگانگان و ضدیت با خط‌مشی و بینش مبتنی بر حفظ استقلال کشور؛

- ۱۲- ترویج و تبلیغ مرام‌های گروه‌های محارب و غیرقانونی و فرق ضاله و همچنین دفاع از نظام‌های استبدادی و استکباری؛
- ۱۳- بیان کاذب وقایع اسلام و انقلاب اسلامی، به نحوی که موجب گمراهی بیننده شود؛
- ۱۴- هتک حرمت قشر یا صنفی از جامعه.
- ماده ۴-** جهت بررسی و اظهارنظر در مورد اجرای هرگونه نمایش و صدور پروانه با در نظر گرفتن مقررات این دستورالعمل هیأت‌هایی با ترکیب زیر تشکیل می‌گردد:
- الف- شورای مرکزی نظارت بر نمایش در مرکز هنرهای نمایشی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی شامل:
- ۱- دو نفر کارشناس دارای بینش و اطلاعات اسلامی و آشنا به امور هنری و نمایشی به تأیید رئیس سازمان تبلیغات اسلامی؛
  - ۲- یک نفر کارشناس دارای بینش سیاسی و اجتماعی؛
  - ۳- سه نفر کارشناس ارشد تئاتر با مدرک حداقل کارشناسی ارشد رشته تئاتر و یا دارای حداقل ۱۰ سال سابقه کار حرفه‌ای در عرصه هنرهای نمایشی.
- تبصره ۱-** اعضای موضوع بند ۱ شورای مرکزی نظارت بر نمایش از سوی رئیس مرکز هنرهای نمایشی معرفی و پس از تأیید رئیس سازمان تبلیغات اسلامی از سوی معاون هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی منصوب خواهند شد.
- تبصره ۲-** سایر اعضای شورای مرکزی نظارت بر نمایش توسط رئیس مرکز هنرهای نمایشی معرفی و با حکم معاون هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی منصوب می‌گردند.
- تبصره ۳-** رئیس گروه نظارت و ارزشیابی مرکز هنرهای نمایشی، بدون حق رأی دبیری شورا را بر عهده خواهد داشت.
- تبصره ۴-** منظور از کارشناسان تئاتر، کسانی هستند که ضمن داشتن حسن شهرت در عرصه تئاتر، دارای سوابق روشن آموزشی و پژوهشی و تجربیات مؤثری در این زمینه باشند. این افراد می‌بایست به قانون اساسی ج.ا.ا. و ارزش‌های مندرج در اصول سیاست‌های فرهنگی التزام عملی داشته باشند.
- ب- شورای نظارت بر نمایش استان‌ها و شهرستان‌ها شامل:
- ۱- یک نفر کارشناس دارای بینش و اطلاعات اسلامی و آشنا به مسائل هنری، به تأیید رئیس سازمان تبلیغات اسلامی مرکز استان یا شهرستان.
  - ۲- دو نفر کارشناس دارای بینش سیاسی، اجتماعی و آشنا به مسائل نمایش و تئاتر.
  - ۳- دو نفر کارشناس تئاتر (طبق تعریف ارائه‌شده در تبصره ۴ بند الف این ماده).
- تبصره ۱-** عضو موضوع بند ۱ شورای نظارت بر نمایش استان‌ها و شهرستان‌ها از سوی مدیرکل اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی استان معرفی و پس از تأیید رئیس سازمان تبلیغات اسلامی مرکز استان از سوی رئیس مرکز هنرهای نمایشی منصوب خواهد شد.
- تبصره ۲-** سایر اعضای شورای نظارت بر نمایش استان‌ها و شهرستان‌ها به پیشنهاد مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان و حکم رئیس مرکز هنرهای نمایشی منصوب می‌گردند.
- ماده ۵-** جلسات شورای نظارت مرکزی و شوراهای استان‌ها و شهرستان‌ها با حضور ۴ نفر از اعضا رسمیت داشته و تصمیمات با حداقل ۳ نفر معتبر می‌باشد.
- ماده ۶-** شورای نظارت مرکزی و شوراهای استان‌ها و شهرستان‌ها در صورت لزوم می‌توانند از کارشناسان متخصص رشته‌های مختلف مربوط به موضوع نمایش برای مشاوره دعوت به عمل آورند.

- ماده ۷-** مدت اعتبار پروانه نمایش در همان پروانه ذکر خواهد شد.
- تبصره-** شوراهای نظارت موظفند حداکثر یک ماه پس از دریافت متن نمایش و یک هفته پس از بازبینی نمایش، نظر خود را کتباً به متقاضی اعلام نمایند.
- ماده ۸-** در صورتی که نمایشی طبق این ضوابط موفق به اخذ پروانه نمایش نگردد و متقاضی نسبت به رأی صادره معترض باشد باید ظرف مدت دو هفته از تاریخ ابلاغ رأی، شورای نظارت مرکزی و شوراهای نظارت استان تقاضای بازبینی مجدد را به شورای عالی نظارت تسلیم کند. نمایش‌هایی می‌توانند در شورای عالی نظارت مطرح گردند که در شورای نظارت به اتفاق آرا مردود شناخته نشده باشند.
- ماده ۹-** شورای عالی نظارت از افراد زیر تشکیل می‌شود:
- الف- رئیس مرکز هنرهای نمایشی؛
- ب- دو نفر با حداقل مدرک کارشناسی ارشد تئاتر با معرفی معاون هنری وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی؛
- ج- یک نفر کارشناس دارای بینش اسلامی، سیاسی و اجتماعی؛
- د- یک نفر کارشناس حقوقی آشنا به مسائل هنری؛
- ه- رئیس گروه نظارت و ارزشیابی مرکز هنرهای نمایشی بدون حق رأی.
- تبصره ۱-** رأی شورای عالی نظارت قطعی و لازم‌الاجرا است.
- تبصره ۲-** شورای عالی نظارت در صورت لزوم می‌تواند از صاحب‌نظران جهت مشاوره دعوت به عمل آورد.
- تبصره ۳-** اعتراض به رأی صادره از سوی شورای نظارت بر نمایش در شهرستان در «شورای نظارت بر نمایش استان» رسیدگی خواهد شد.
- ماده ۱۰-** پروانه‌های نمایش صادره از سوی مرکز هنرهای نمایشی (شورای نظارت مرکزی) در سراسر کشور معتبر است، مگر آنکه در پروانه نمایش قید مکان خاصی نشده باشد و یا اجرای آن در بعضی مناطق ممنوع شده باشد.
- تبصره-** پروانه‌های نمایش صادره از سوی ادارات کل استان‌ها و شهرستان‌ها فقط در همان استان و شهرستان معتبر است.
- ماده ۱۱-** متقاضی پروانه نمایش باید کلیه اطلاعات و مشخصات مربوط به نمایش مورد تقاضا را در پرسشنامه‌هایی که از سوی مرکز هنرهای نمایشی، اداره کل یا ادارات فرهنگ و ارشاد اسلامی در اختیار او گذاشته می‌شود قید و تحویل نماید.
- تبصره-** پرسشنامه‌های مورد اشاره در این ماده به صورت یکسان از سوی مرکز هنرهای نمایشی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تهیه و در اختیار شورای نظارت مرکزی و شورای نظارت بر نمایش استان‌ها و شهرستان‌ها قرار خواهد گرفت.
- ماده ۱۲-** با هر کس که بدون اخذ پروانه نمایش از مراجع ذی‌صلاح مندرج در این ضوابط مبادرت به اجرای نمایش کند، طبق مقررات رفتار خواهد شد.
- ماده ۱۳-** وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مسؤولیت نظارت بر حسن انجام این ضوابط را بر عهده دارد.
- این ضوابط در ۱۳ ماده و ۱۶ تبصره در جلسه ۴۶۱ مورخ ۷۹/۲/۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

آیین‌نامه تشکیل شورای ارزشیابی هنرمندان هنرهای سنتی و ضوابط ارزشیابی این هنرمندان در رشته‌های کتابت، نگارگری و هنرهای صناعی^۱

مصوب جلسه ۴۷۷ مورخ ۲۱ فروردین ۱۳۸۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۴۷۷ مورخ ۸۰/۱/۲۱، بنا به پیشنهاد شورای هنر (نامه شماره ۲۳۰۰/۳۹۰/۱۱۱۲۴۰ مورخ ۷۹/۹/۸) آیین‌نامه تشکیل شورای ارزشیابی هنرمندان هنرهای سنتی و ضوابط ارزشیابی این هنرمندان را در رشته‌های کتابت، نگارگری و هنرهای صناعی بدین شرح تصویب کرد:

مقدمه

بر اساس تقاضای نهادهای عمومی و غیردولتی و یا دو نفر از اساتید معتبر، هنرمندان هنرهای سنتی که نوعاً فاقد مدرک تحصیلی رسمی هستند توسط شورای ارزشیابی و بر اساس این ضوابط ارزشیابی شده و دارای مدرک یا درجه رسمی می‌شوند (تهیه و تدوین این ضوابط، با عطف به مصوبات اجرایی و هماهنگی و تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی صورت گرفته است).

اهداف

- ۱- ارتقای جایگاه رشته‌های مختلف هنرهای سنتی؛
  - ۲- تخصصی کردن ارزشیابی هنرمندان هنرهای سنتی؛
  - ۳- تعیین دقیق مرجع قانونی ارزشیابی هنرمندان هنرهای سنتی؛
  - ۴- تبیین شیوه‌های ارزشیابی و تعیین جایگاه متولیان امر.
- ماده ۱- این آیین‌نامه هنرمندان هنرهای سنتی کشور اعم از آزاد و شاغل را بنا بر طرح «طبقه‌بندی مشاغل هنرمندان کشور» و ناظر بر پست‌های سازمانی مندرج در امور استخدامی کشور شامل می‌شود.

ماده ۲- اعضای شورای ارزشیابی

- ۱- رئیس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری^۲ (رئیس شورا)؛
  - ۲- معاون هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی یا نماینده ایشان؛
  - ۳- نماینده سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی؛
  - ۴- رئیس گروه هنرهای سنتی فرهنگستان هنر؛
  - ۵- یک نفر صاحب‌نظر دانشگاهی در رشته‌های هنرهای سنتی (به انتخاب رییس شورای ارزشیابی)؛
- تبصره- مدت عضویت این فرد دو سال می‌باشد و انتخاب مجدد وی بلامانع است.
- ۶- یک نفر هنرمند برجسته حسب موضوع جلسه با معرفی و دعوت رییس شورا؛
  - ۵- رئیس یا نماینده سازمان صنایع دستی ایران^۳.
- تبصره- رئیس شورای ارزشیابی می‌تواند تمام یا بخشی از اختیارات خود را به رئیس پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری واگذار نماید^۴.

ماده ۳- دبیر شورای ارزشیابی: دبیر شورا با انتخاب رییس شورا، امور دبیرخانه را اداره خواهد کرد و محل

۱. با توجه به متمم آیین‌نامه «شورای ارزشیابی هنرمندان، نویسندگان و شاعران کشور» مصوب جلسه ۵۶۹ مورخ ۱۲ مهر ۸۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی، آیین‌نامه تشکیل شورای ارزشیابی هنرمندان هنرهای سنتی و ضوابط ارزشیابی این هنرمندان در رشته‌های کتابت، نگارگری و هنرهای صناعی، به‌طور جزئی نسخ شده است.

۲. اصلاحی جلسه ۵۴۷ مورخ ۱۴ مهر ۸۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۳. الحاقی جلسه ۵۰۹ مورخ ۱۰ دی ۸۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۴. الحاقی جلسه ۵۴۷ مورخ ۱۴ مهر ۸۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

دبیرخانه شورا در سازمان میراث فرهنگی کشور خواهد بود.

ماده ۴- تعریف هنرمند هنرهای سنتی: هنرمند هنرهای سنتی کسی است که واجد شرایط زیر باشد:
الف- فعالیت در یکی از رشته‌های هنرهای سنتی؛

ب- تأکید بر جنبه هنری آثار (که نشان‌دهنده ذوق، قریحه و مهارت وی در ساخت می‌باشد)؛

ج- داشتن اطلاعات کافی در زمینه رشته هنری موردنظر؛

د- خلاقیت و نوآوری در ترکیب و تلفیق مواد، اشکال، ابزار و شیوه‌های مرتبط با ساخت آثار هنری؛

ه- توانایی هنری در به‌کارگیری مفاهیم و معانی در اثر هنری؛

و- خلاقیت و ابداع در طراحی و ارائه طرح‌های هنری و اجرای آن.

ماده ۵- شرایط ارزشیابی هنرمندان آزاد هنرهای سنتی:

الف- داشتن حداقل پنج سال سابقه کار هنری در رشته مربوط (با تأیید اداره کل هنرهای سنتی سازمان میراث فرهنگی کشور).
ب- داشتن گواهینامه تأیید از حداقل دو استاد ذی‌ربط.

تبصره - چنانچه هنرمند به تشخیص اساتید رشته مربوط، مدارج هنری را در مدت‌زمان کوتاه‌تری طی کرده باشد ارائه مدرک برای سابقه پنج سال ضرورتی نخواهد داشت.
ج- داشتن حداقل مدرک پایان دوره راهنمایی برای متقاضیان کمتر از ۴۰ سال سن.

تبصره ۱- داشتن حداقل سواد خواندن و نوشتن برای متقاضیانی که بیش از ۴۰ سال سن دارند ضروری است.

تبصره ۲- ارائه مدارک لازم در خصوص تقدیرنامه‌ها، جوایز و سوابق نمایشگاهی ضروری است.

تبصره ۳- عوامل تعیین درجات هنری و حدنصاب امتیازات بر اساس جدول شماره ۱ ارزیابی و اعمال خواهد شد.

ماده ۶- ویژگی‌های هنرمندان هنرهای سنتی

الف- فعالیت‌های هنری مربوط، وظیفه و حرفه اصلی متقاضی باشد؛

ب- فعالیت هنری بر اساس وظایف و تشکیلات مصوب در سازمان و واحد مربوط مجاز بوده و عنوان پست سازمانی با ماهیت هنری آن منطبق بوده باشد؛

ج- عناوین مشاغل هنری مشمول این طرح به شرح فهرست ضمیمه است؛ (جدول شماره ۲)

تبصره - افزایش عناوین جدید به فهرست مذکور مستلزم تأیید شورای ارزشیابی مشاغل هنری و تصویب سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی است.

د- عنوان رشته شغلی کلیه پست‌های سازمانی مشمول این طرح، «هنرمند» تعیین می‌گردد. (رشته شغلی مذکور مشتمل بر ۱۱ طبقه شغلی می‌باشد که به ترتیب رعایت ضوابط این طرح و بر اساس جداول امور اداری و استخدامی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور می‌باشد)؛

ه- تخصیص مشاغل مورد تصدی مستخدمین مشمول این طرح به طبقات شغلی گروه‌های مربوط (با توجه به شغل مورد تصدی، مدارک تحصیلی و درجات هنری و سنوات تجربی) بر اساس نحوه تخصیص تعیین شده در ماده ۲ از گروه ۶ الی ۱۱ جدول حقوق، به عهده کمیته اجرایی طرح طبقه‌بندی مشاغل است. تخصیص به گروه‌های ۱۲ و بالاتر علاوه بر رعایت مراتب فوق مستلزم ارزشیابی بر اساس ضوابط طرح امتیازی و مصوبات سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی (امور اداری و استخدامی) می‌باشد.

تبصره ۱- ضوابط اجرایی طرح طبقه‌بندی مشاغل در مورد دارندگان مدارک تحصیلی لیسانس و بالاتر مشمول این طرح نیز قابل اعمال می‌باشد.

تبصره ۲- مستخدمینی که بر اساس ضوابط طرح امتیازی (مورد عمل قبل از تاریخ ۷۰/۱/۱)، حدنصاب امتیاز لازم برای ارتقا به گروه‌های ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ جدول حقوق موضوع ماده ۳۲ قانون استخدام کشوری را کسب نموده‌اند در مرحله تطبیق (۷۰/۱/۱) و در صورت احراز سنوات تجربی می‌توانند حسب مدارک تحصیلی با درجات هنری مربوط، به ترتیب در گروه‌های ۱۲ و بالاتر جدول حقوق تخصیص یابند. چنانچه مشمولین این تبصره در تاریخ تطبیق وضع بر اساس جدول مربوط، سنوات تجربی لازم را نداشته باشند، پس از حصول سنوات تجربی مندرج در جداول ذی‌ربط بدون ارزشیابی به گروه‌های مربوط ارتقا خواهند یافت.

و- درجات هنری دارای ۵ سطح است. تخصیص دارندگان درجات مذکور بر اساس جدول پیوست صورت می‌گیرد (جدول شماره ۳)؛

ز- مرجع اعطای درجات هنری مشمولین این آیین‌نامه، شورای ارزشیابی هنرمندان هنرهای سنتی است؛

ح- فاصله زمانی بین دو ارزشیابی برای مشمولین این ضوابط در یک پست سازمانی، در هر حال کمتر از یک سال نخواهد بود؛

ط- هرگونه اعتراض از سوی هنرمند به ارزشیابی وی، در صورت تأیید حداقل دو تن از استادان شاخص در رشته هنری، قابل بررسی در همان شورا است.

ماده ۷- از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، کلیه ارزشیابی‌های هنرمندان هنرهای سنتی با رعایت مفاد این ضوابط انجام خواهد شد.

ماده ۸- هرگونه تغییر در مفاد این مصوبه منوط به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی خواهد بود.

تبصره ۱- موارد مربوط به امور اداری و استخدامی در حیطه اختیارات سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور می‌باشد.
تبصره ۲- شورای ارزشیابی هنرهای سنتی می‌تواند پیشنهادهای لازم را برای تغییر مفاد این مصوبه برای بررسی و تصویب نهایی به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه دهد.
ضوابط فوق در ۸ ماده و ۱۰ تبصره در جلسه ۴۷۷ مورخ ۸۰/۱/۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

بازنگری در گزینش عملی رشته‌های هنر

مصوب جلسه ۴۷۹ مورخ ۲۹ خرداد ۱۳۸۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۴۷۹ مورخ ۸۰/۳/۲۹ پیرو مصوبه جلسه ۳۵۰ مورخ ۷۲/۲/۱۹ و بنا به پیشنهاد شورای هنر (نامه شماره ۸۰/۳۹۲ د ش ه مورخ ۸۰/۱/۲۹) بازنگری در گزینش عملی رشته‌های هنر را بدین شرح تصویب کرد:

۱- داوطلبان آن دسته از رشته‌های هنر، معماری و شهرسازی که نیاز به مصاحبه یا آزمون عملی دارند تا پنج برابر به کمیته‌ای متشکل از نمایندگان دانشگاه‌های پذیرش‌کننده معرفی و پس از انجام آزمون عملی در چارچوب ضوابط سازمان سنجش آموزش کشور و ارسال نمره از سوی کمیته، سازمان سنجش آموزش کشور یا مرکز آزمون دانشگاه آزاد اسلامی (حسب مورد) با توجه به نمره کل اکتسابی، پذیرفته‌شدگان نهایی را معرفی خواهد کرد.
تبصره- رشته‌هایی که نیاز به مصاحبه یا آزمون عملی دارند همه‌ساله توسط سازمان سنجش آموزش کشور اعلام می‌شود.^۲

۲- در کلیه تصمیمات، جذب استعدادها در خشان و فارغ‌التحصیلان هنرستان‌ها از اولویت ویژه برخوردار بشوند.

۱. اصلاحی جلسه ۵۲۷ مورخ ۶ آبان ۸۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲. الحاقی جلسه ۵۲۷ مورخ ۶ آبان ۸۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

- ۳- ترکیب اعضای کمیته کنکور هنر:
  - ۱- رییس سازمان سنجش آموزش کشور به عنوان رییس کمیته؛
  - ۲- نماینده وزیر علوم، تحقیقات و فناوری؛
  - ۳- نماینده فرهنگستان هنر؛
  - ۴- نماینده شورای هنر؛
  - ۵- نماینده شورای عالی برنامه ریزی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛
  - ۶- نماینده وزیر آموزش و پرورش؛
  - ۷- نماینده وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی؛
  - ۸- دو نفر از کارشناسان سازمان سنجش آموزش کشور به انتخاب رئیس آن سازمان.
- ۴- دستورالعمل اجرایی این مصوبه توسط کمیته کنکور هنر تهیه و به تصویب شورای هنر می‌رسد.

سیاست‌های حمایت از اشتغال هنرمندان

مصوب جلسه ۵۳۱ مورخ ۹ دی ۱۳۸۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

- شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۳۱ مورخ ۸۲/۱۰/۹ به پیشنهاد شورای هنر (نامه شماره ۸۲/۲۷۰/دش-ه- مورخ ۸۲/۷/۲۲) سیاست‌های حمایت از اشتغال هنرمندان را به این شرح تصویب کرد: مقدمه:
- نقش هنرمند در ارتقای فرهنگی جامعه، اهمیت اشتغال و توجه به کارایی آن در جامعه را مضاعف می‌کند. محورهای توجه به امر اشتغال هنرمندان در باور فرهنگی جامعه عبارتند از:
- الف- تقویت و حمایت از هنرمند برای تولید بیشتر و بهتر آثار هنری؛
  - ب- اصلاح مقررات موجود در استفاده از نیروهای کارآمد هنری برای عرصه‌های مدیریتی، پژوهشی، آموزشی و تولیدی؛
  - ج- تقویت تعامل جامعه با آثار هنری و بالعکس؛
  - د- اصلاح ذائقه جامعه در بهره‌گیری از آثار هنری؛
  - ه- توجه به مبانی ارزش‌های دینی و ملی و اصول سیاست فرهنگی کشور در کلیه برنامه‌ریزی‌های مربوط به اشتغال هنرمندان.
- با توجه به محورها و اهداف فوق، سیاست‌ها و اقدامات حمایتی از اشتغال هنرمندان جامعه در دو حوزه خصوصی و دولتی عبارت است از:
- الف- سیاست‌های حمایت از اشتغال هنرمندان در بخش خصوصی
- ۱- ایجاد بازارچه‌های عرضه تولیدات هنری در کشور؛ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان تبلیغات اسلامی و وزارت کشور (شهرداری‌ها) موظفند ضوابط ایجاد بازارچه‌های عرضه تولید آثار هنری را با هدف مشارکت هنرمندان، طی مدت یک سال تهیه و برای تصویب به هیأت دولت ارائه نمایند.
  - ۲- اصلاح و تکمیل مقررات و ضوابط مربوط به فعالیت تشکل‌های صنفی و هنری؛ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلف است در مدت یک سال مقررات و ضوابط فعالیت تشکل‌های صنفی و هنری را اصلاح، تکمیل و گزارش نهایی آن را به شورای هنر ارائه نماید.
  - ۳- تشویق مردم به استفاده از آثار هنری ارزشمند؛ به منظور تشویق مردم به استفاده از آثار هنری ارزشمند، دبیرخانه شورای هنر موظف است، طرحی را ظرف مدت ده ماه با مشارکت دستگاه‌های فرهنگی و هنری ذی‌ربط تهیه، تنظیم و برای تصویب به شورای هنر ارائه دهد.

- ۴- تقویت ارتباط هنر و صنعت: به منظور تقویت و تعامل صنعت و هنر، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلف است با برگزاری سمینارهایی در این خصوص، طرحی را با مشارکت فرهنگستان هنر و وزارت صنایع ظرف مدت یکسال تهیه، تنظیم و برای تصویب به شورای هنر ارائه دهد.
- ۵- ایجاد کارگاه‌های هنری: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت کشور (شهرداری‌ها) و سازمان تبلیغات اسلامی، موظفند ظرف مدت یکسال دستورالعمل تأسیس کارگاه‌های هنری توسط اشخاص حقیقی و حقوقی را تهیه، تنظیم و برای تصویب به شورای هنر ارائه دهند.
- ب- سیاست‌های حمایت از اشتغال هنرمندان در بخش دولتی
  - ۱- استفاده از فارغ‌التحصیلان رشته‌های هنری در پست‌های هنری: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان صدا و سیما، سازمان تبلیغات اسلامی و سایر دستگاه‌های هنری رسمی کشور موظفند به منظور فراهم آوردن بستر مناسب برای استفاده از فارغ‌التحصیلان رشته‌های هنری در پست‌های ذی‌ربط، ظرف مدت یک سال مجموعه مقررات لازم در این خصوص را تهیه و حسب مورد به منظور تصویب در هیأت دولت یا مجلس شورای اسلامی ارائه نمایند.
  - ۲- تخصصی کردن مشاغل هنری: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلف است ظرف مدت یکسال نسبت به تکمیل و اصلاح قوانین و ضوابط مربوط به مشاغل هنری اقدام و آن‌ها را به مراجع صالحه برای تصویب ارائه نماید.
  - ۳- حمایت دولت از فعالیت‌های آزاد:
    - ۱-۳- اجازه خرید آثار هنرمندان در دستگاه‌های دولتی با نظر کارشناسان خبره.
    - ۲-۳- اختصاص کالابریگ مصرف فرهنگی شامل خرید و استفاده از خدمات هنری برای کارمندان و کارکنان دولت.
    - ۳-۳- تغییر تدریجی حمایت از مخاطب و مصرف‌کننده آثار فرهنگی و هنری به جای حمایت از تولیدکننده آثار فرهنگی و هنری.
  - ۴-۳- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه اجرایی بندهای فوق را ظرف مدت یکسال تهیه و برای تصویب به شورای هنر ارائه خواهد داد.
  - ۴- تقویت بنیه‌های علمی و فناوری عرصه‌های مختلف هنر: تقویت بنیه‌های علمی و فناوری و تجهیز و نوسازی امکانات تولیدی - تفریحی و آموزشی هنرهای مختلف به آنان، سرعت، کار آیی و تأثیر بهتری را خواهد بخشید؛ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی موظفند طرحی را در این خصوص ظرف مدت یکسال تهیه و آن را برای تصویب به شورای هنر ارائه دهند.
  - ۵- احیای مشاغل جانبی هنر: احیای زمینه‌هایی که موجب رونق هنرها می‌شوند (خصوصاً در ارتباط با رونق جهانگردی و گردشگری). وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (سازمان میراث فرهنگی کشور و سازمان ایران‌گردی و جهانگردی) مکلفند طرحی را در این خصوص ظرف مدت یک سال تهیه و برای تصویب به شورای هنر ارائه نمایند.
  - ۶- احیای هنرهای سنتی: به منظور به روز کردن استفاده از هنرهای سنتی و فراهم نمودن صدور محصولات هنرهای سنتی، سازمان میراث فرهنگی کشور مکلف است طرحی را در مدت یکسال تهیه و برای تصویب به شورای هنر ارائه نماید.
  - ۷- صدور محصولات هنری به خارج از کشور: مشکلات کنونی که بر سر راه صدور محصولات و خدمات هنرهای سنتی موجود می‌باشد می‌باید بررسی شود. راه‌حل‌های متناسب با امکانات فعلی می‌بایست توسط سازمان میراث فرهنگی و فرهنگستان هنر و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی ظرف مدت یکسال تهیه و برای تصویب به شورای هنر ارائه شود.

ج- نظارت بر اجرا هیأت: نظارت و بازرسی شورای عالی انقلاب فرهنگی موظف است نسبت به نظارت و پیگیری اجرای سیاست‌های فوق اقدام نموده و گزارش آن را به شورای عالی ارائه دهد.

متمم آیین‌نامه شورای ارزشیابی هنرمندان، نویسندگان و شاعران کشور

مصوب جلسه ۵۶۹ مورخ ۱۲ مهر ۱۳۸۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۶۹ مورخ ۸۴/۷/۱۲، پیرو تصویب آیین‌نامه تشکیل شورای ارزشیابی هنرمندان هنرهای سنتی و ضوابط ارزشیابی این هنرمندان در رشته‌های کتابت، نگارگری و هنرهای صناعی در جلسه ۴۷۷ مورخ ۸۰/۱/۲۱ متمم آیین‌نامه شورای ارزشیابی هنرمندان، شعرا و نویسندگان را به شرح ذیل تصویب نمود:

ماده ۱- تعریف، اهداف و وظایف شورا به‌منظور ارزش‌گذاری به تخصص و تجربه و پاسداشت شأن و منزلت هنرمندان، نویسندگان و شاعران کشور (اعم از شاغل یا غیر شاغل در دستگاه‌های دولتی) «شورای ارزشیابی هنرمندان، نویسندگان و شاعران کشور» تشکیل خواهد شد. این شورا جانشین شورای ارزشیابی هنرمندان کشور و همچنین شورای ارزشیابی هنرمندان سنتی کشور خواهد بود که پیش‌ازاین در همین زمینه انجام‌وظیفه می‌نمودند. فلذا از این پس ارزشیابی و طبقه‌بندی فعالیت‌ها و آثار هنرمندان و نویسندگان و شاعران شاغل و غیر شاغل، منحصرأ توسط این شورا انجام خواهد گرفت.

تبصره- نویسندگان موردنظر در این طرح شامل داستان نویسان، نمایشنامه نویسان، فیلم‌نامه نویسان، نظریه‌پردازان ادبیات داستانی و مترجمان ادبیات داستانی خواهند بود.

ماده ۲- اعضای شورا اعضای شورا عبارتند از:

- ۱- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی یا نماینده تام‌الاختیار وی؛
- ۲- نماینده وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛
- ۳- نماینده سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور؛
- ۴- نماینده فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران؛
- ۵ و ۶- دو نفر از اساتید برجسته ادبی یا هنری برحسب موضوع، به پیشنهاد شورای ارزشیابی و تصویب شورای هنر شورای عالی انقلاب فرهنگی.

تبصره ۱- در موارد مربوط به ارزشیابی هنرهای ملی و سنتی، نماینده سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به جمع شورا افزوده خواهد شد.

تبصره ۲- در موارد مربوط به ارزشیابی هنرهای سینمایی و تلویزیونی نماینده سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی به جمع شورا افزوده خواهد شد.

تبصره ۳- در موارد مربوط به ارزشیابی نویسندگان ادبیات داستانی و شعرا، نماینده فرهنگستان زبان و ادب فارسی به جمع شورا افزوده خواهد شد.

تبصره ۴- در موارد مربوط به ارزشیابی هنرمندان هنرهای تجسمی، موسیقی، نمایش، سینما، نویسندگان و شعرا، معاونین ذی‌ربط در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به جمع اعضای شورا افزوده می‌شوند.

ماده ۳- رئیس، دبیر و دبیرخانه شورا ریاست شورا بر عهده وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی یا نماینده دائمی وی خواهد بود. دبیر شورا را رئیس شورا انتخاب خواهد نمود و دبیرخانه شورا در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تشکیل خواهد شد.

ماده ۴- کمیته‌های تخصصی شورا به منظور ارزشیابی دقیق فعالیت‌ها و آثار هنرمندان، نویسندگان و شاعران کشور، شورا در رشته‌های - سینما و تلویزیون هنرهای نمایشی (تئاتر) هنرهای تجسمی (نقاشی، ارتباط تصویری، عکاسی، مجسمه‌سازی، طراحی صحنه و دکور) معماری و هنرهای ملی (سنتی) موسیقی ادبیات داستانی و شعر کمیته‌های تخصصی تشکیل خواهد داد و در هر یک از کمیته‌های تخصصی علاوه بر کارشناسان خبره دانشگاهی و تجربی متخصص در رشته مورد نظر، نمایندگان از سازمان‌های فعال در زمینه‌های فوق شرکت خواهند نمود. آیین‌نامه تشکیل کمیته‌های تخصصی توسط شورای ارزشیابی تهیه و برای اطلاع شورای هنر ارسال خواهد شد. محل تشکیل این کمیته‌ها حسب موضوع، معاونت‌های سینمایی، هنری و فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی خواهد بود. کمیته تخصصی هنرمندان ملی (سنتی) در سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تشکیل خواهد شد.

ماده ۵- ضوابط ارزش‌گذاری و درجه‌بندی ارزش‌گذاری فعالیت‌های هنرمندان و نویسندگان و شاعران حداکثر در ۵ درجه صورت خواهد گرفت. الواح ارزش‌گذاری پس از تأیید اعضای شورای ارزش‌گذاری به امضای وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی خواهد رسید. ضوابط ارزشیابی و ارزش‌گذاری و امتیازاتی که این ارزش‌گذاری برای هنرمندان شاغل در دستگاه‌های دولتی به همراه خواهد داشت توسط شورای ارزشیابی تعیین و برای اطلاع شورای هنر ارسال خواهد شد.

تبصره ۱- عوامل تعیین درجات مربوط به فعالیت‌های هنرهای ملی (سنتی) بر اساس جدول پیوست مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی (جلسه ۴۷۷) مشخص و با جدول درجات و امتیازات مربوط به هنرمندان و نویسندگان و شاعران کشور ترکیب خواهد شد، به صورتی که جدول امتیازها به صورت واحد باشد.

تبصره ۲- در مواردی که هنرمندان و ادیبان ارزشیابی شده شاغل دستگاه‌های دولتی باشند، سازمان امور اداری و استخدامی درجه تعیین شده را ملاک تعیین سطح در رتبه استخدامی و ارتقای آن قرار خواهد داد. این آیین‌نامه در ۵ ماده و ۷ تبصره در جلسه ۵۶۹ مورخ ۸۳/۷/۱۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

تأسیس موزه تئاتر ایران

مصوب جلسه ۵۹۳ مورخ ۲۳ آبان ۱۳۸۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

«ماده واحده - به منظور تحقق اهداف فرهنگی و هنری جمهوری اسلامی ایران و در جهت حفظ و پاسداری از آثار گذشتگان در زمینه فعالیت‌های هنری و نمایشی و با عنایت به اهمیت اعتلای هنرهای ملی، محلی و بومی و ایجاد فرصت لازم به منظور تحقیق و پژوهش برای متخصصان و پژوهشگران عرصه هنر نمایش، موزه تئاتر ایران زیر نظر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تأسیس می‌شود.

تبصره - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی موظف است پس از بررسی‌های لازم، تصویب اساسنامه موزه را حسب صلاحدید به شورای عالی انقلاب فرهنگی پیشنهاد نموده و یا به موجب اساسنامه مصوب جلسه ۶۴ مورخ ۸۳/۴/۲ شورای هنر اقدام نماید».

تأسیس مؤسسه هنرمندان پیشکسوت

مصوب جلسه ۵۹۶ مورخ ۵ دی ۱۳۸۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۹۶ مورخ ۸۵/۱۰/۵ ماده واحده «تأسیس مؤسسه هنرمندان پیشکسوت» را به شرح ذیل تصویب کرد:

«ماده واحده - به منظور پاسداشت شأن و منزلت هنرمندان با سابقه کشور در حوزه‌های متعدد هنری و تکریم

مقام آنان «مؤسسه هنرمندان پیشکسوت» وابسته به بنیاد فرهنگی و هنری رودکی تأسیس می‌شود. اساسنامه مؤسسه به تصویب شورای معین شورای عالی انقلاب فرهنگی خواهد رسید.

اساسنامه مؤسسه هنرمندان پیشکسوت

مصوب جلسه ۵۹۶ مورخ ۵ دی ۱۳۸۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

ماده ۱- در راستای پاسداشت شأن و منزلت هنرمندان با سابقه کشور در حوزه‌های متعدد هنری و تکریم مقام آنان «مؤسسه هنرمندان پیشکسوت» که از این به بعد در این اساسنامه به اختصار «مؤسسه» نامیده می‌شود، به شرح ذیل تشکیل خواهد شد. مؤسسه دارای شخصیت حقوقی مستقل بوده و وابسته به بنیاد فرهنگی و هنری رودکی است و امور آن طبق این اساسنامه و مقررات مربوطه اداره خواهد شد.

ماده ۲- هنرمند پیشکسوت به کسی اطلاق می‌شود که در یکی از حوزه‌های موسیقی، نمایش، شعر، ادبیات داستانی، سینما، معماری، هنرهای سنتی، تجسمی و خوشنویسی به خلق آثار برجسته اشتهار و اشتغال داشته یا دارد و واجد شرایط زیر می‌باشد.

الف- بیش از ۳۵ سال سابقه حرفه هنری؛

ب- بیش از ۶۰ سال سن؛

ج- برخورداری از حسن شهرت در جامعه هنری کشور و صاحب سبک ویژه.

تبصره- مرجع تعیین هنرمند پیشکسوت شورای ارزشیابی هنرمندان و شاعران کشور می‌باشد.

ماده ۳- اهداف مؤسسه عبارت است از: استفاده از تجربیات و سوابق ارزشمند فرهنگی و هنری پیشکسوتان در جهت کمک به بالندگی معنوی، فرهنگی، اجتماعی و علمی کشور، توسعه و تقویت روابط و انس میان آنان. حمایت از هنرمندان پیشکسوت در مقابل رویدادهای مخل سلامت جسمانی، روحی و اقتصادی آنان.

ماده ۴- مرکز اصلی مؤسسه در تهران است و محل استقرار آن توسط هیأت مدیره مشخص خواهد شد.

تبصره- در صورت لزوم و بنا به تصویب هیأت امنا، مؤسسه می‌تواند در مراکز استان‌ها شعبه دایر نماید.

ماده ۵- مدت فعالیت مؤسسه نامحدود می‌باشد.

ماده ۶- موضوع فعالیت مؤسسه در راستای تحقق اهداف آن عبارت است از:

۱- حمایت و پاسداشت حرمت سالمندی و پیشکسوتی با ارائه خدمات در زمینه‌های:
- اسکان موقت و دائمی؛

- توان بخشی جسمی و روحی؛

- درمانی و بهداشتی؛

- رفاهی و تفریحی.

۲- تأمین آرامش روح و روان با ایجاد:

- محیط‌های آرام و بانشاط و مفید برای استراحت؛

- مکان‌هایی برای ایجاد تعاملات و ارتباطات و گفت‌و شنود و دیدار با خانواده، دوستان و جوانان علاقه‌مند؛

۳- استمرار نقش‌های مؤثر و تأمین استقلال و خودکفایی از طریق:

- تشکیل رده‌های آموزشی جهت انتقال دانسته‌ها و تجارب برای کارآفرینی؛

- ارائه خدمات مشاوره‌ای تخصصی به سازمان‌ها، جوانان و غیره؛

- بازاریابی جهت فروش آثار؛

- ایجاد کارگاه‌های پژوهشی و تحقیقاتی و یا هر کارگاهی که سبب فعال‌سازی هنرمند شود؛
- انتشار نشریه جهت انتقال نظرات، مقالات و ...
- ۴- ارتقا و تقویت آگاهی‌ها و دانسته‌ها و بالندگی معنوی، فرهنگی، اجتماعی و علمی با برقراری:
  - نشست‌های معنوی و برنامه‌های زیارتی و سیاحتی برحسب نیاز و تقاضا؛
  - جلسات پژوهشی و هم‌اندیشی و میزگرد گفت‌ووشنود؛
  - ارتباط با هنرمندان پیشکسوت سایر کشورها.

ماده ۷- ارکان مؤسسه عبارت است از:

۱- هیأت امنا؛

۲- هیأت مدیره؛

۳- مدیر عامل؛

۴- بازرس.

ماده ۸- اعضای هیأت امنا عبارتند از:

- معاونت هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (رئیس)؛
- مدیر عامل بنیاد فرهنگی هنری رودکی (دبیر)؛
- نماینده وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با انتخاب و حکم وزیر؛
- نماینده وزارت رفاه با انتخاب و حکم وزیر؛
- نماینده سازمان تبلیغات اسلامی؛
- نماینده فرهنگستان هنر با انتخاب و حکم رئیس فرهنگستان؛
- نماینده سازمان صدا و سیما با حکم رئیس سازمان؛
- دو نفر از هنرمندان برجسته کشور به پیشنهاد معاونین هنری و سینمایی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و تصویب شورای هنر.

تبصره ۱- احکام اعضای هیأت امنا پس از معرفی از سوی دستگاه‌های ذی‌ربط توسط وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی صادر خواهد شد.

تبصره ۲- در صورت استعفا یا فوت هر یک از اعضای هیأت امنا تعیین جانشین توسط دستگاه ذی‌ربط صورت خواهد گرفت.

ماده ۹- هیأت امنا سالی دو بار و با دعوت رئیس هیأت امنا تشکیل جلسه خواهد داد. جلسات هیأت امنا با حضور اکثریت مطلق (نصف به علاوه یک) اعضا رسمیت خواهد یافت.

تبصره- جلسات فوق‌العاده هیأت امنا به درخواست بازرس و یا هیأت مدیره و با دعوت کتبی مدیرعامل تشکیل خواهد شد.

ماده ۱۰- وظایف و اختیارات هیأت امنا عبارت است از:

- بررسی و تصویب سیاست‌ها، برنامه عمومی، بودجه و سایر پیشنهادها هیأت مدیره؛
  - انتخاب اعضای هیأت مدیره و بازرسان و تعیین حق‌الزحمه آنان؛
  - تصویب هرگونه تغییر موردنیاز در مفاد اساسنامه و ارکان مؤسسه به پیشنهاد هیأت مدیره و ارسال آن به شورای عالی انقلاب فرهنگی جهت تصویب نهایی.
- تبصره-** اعضای هیأت امنا همکاری وزارتخانه‌ها و سازمان‌های متبوع خود و همچنین دستگاه‌هایی که به‌نوعی وظایف آن با تحقق مفاد اساسنامه ارتباط دارد را فراهم خواهند نمود.

ماده ۱۱- برای اداره امور مؤسسه هیأت مدیره‌ای مرکب از پنج نفر که انتخاب مجدد آن‌ها بلامانع است توسط هیأت امنای مؤسسه انتخاب می‌شوند. هیأت مدیره موظف است حداکثر دو ماه قبل از پایان تصدی، از هیأت امنای به منظور انتخاب هیأت مدیره جدید دعوت به عمل آورد.

ماده ۱۲- هیأت مدیره در اولین جلسه خود رئیس هیأت مدیره و مدیر عامل را از میان اعضا و یا خارج از آن انتخاب خواهند نمود که با حکم رئیس هیأت امنای به این سمت منصوب خواهند شد.

ماده ۱۳- هیأت مدیره حداقل ماهی یک‌بار تشکیل جلسه خواهد داد. جلسات هیأت مدیره با حضور سه نفر (رئیس و حداقل دو عضو) رسمیت می‌یابد و تصمیمات آن با اکثریت آرای حاضرین معتبر خواهد بود.

ماده ۱۴- هیأت مدیره نماینده قانونی و تام‌الاختیار مؤسسه بوده و می‌تواند در چارچوب این اساسنامه و با رعایت سایر مقررات عمومی اقدام نماید.

ماده ۱۵- وظایف و اختیارات هیأت مدیره عبارت است از:

- پیشنهاد خط‌مشی‌ها و سیاست‌های اداره امور مؤسسه جهت تصویب به هیأت امنای.
تبصره- هیأت امنای به منظور بررسی و اظهار نظر در خصوص مسائل مطروحه می‌تواند کمیته‌های تخصصی داشته باشد.

- ترتیب تشکیل کمیته‌های تخصصی طبق آیین‌نامه‌های اجرایی خواهد بود که بنا به پیشنهاد هیأت مدیره به تصویب هیأت امنای می‌رسد؛

- بررسی و تأیید برنامه و بودجه سالانه و ارائه آن جهت تصویب به هیأت امنای؛

- بررسی و تأیید گزارش عملکرد سالانه، ترازنامه و صورت‌های مالی و ارائه آن جهت تصویب به هیأت امنای؛

- بررسی و تأیید نمودار سازمانی و نیروی انسانی، ضوابط عضویت و آیین‌نامه‌های مورد نیاز مؤسسه و ارائه آن جهت تصویب به هیأت امنای؛

- پیشنهاد تغییر و اصلاح مفاد اساسنامه مؤسسه جهت طی مراحل تصویب؛

- نظارت بر اجرای برنامه‌های جاری مؤسسه بر اساس خط‌مشی‌ها و سیاست‌های مصوب هیأت امنای؛

- حفظ و حراست اموال منقول و غیرمنقول، رسیدگی به حساب‌ها، افتتاح حساب در بانک‌ها و انجام تشریفات قانونی مربوط، دریافت وام و امضای دفاتر و اسناد قانونی؛

- تصویب خرید، فروش و رهن یا اجاره اموال منقول و غیرمنقول؛

- پیشنهاد مشارکت با اشخاص حقیقی و حقوقی جهت انجام موضوع فعالیت مؤسسه؛

- طرح و اقامه دعوی له مؤسسه و دفاع از دعوی مطروحه علیه آن با کلیه اختیارات و انتخاب وکیل با حق توکیل به غیر و حق عزل وی و یا قطع و فصل دعوی از طریق سازش؛

- تهیه و تنظیم طرح‌ها و برنامه‌ها و سایر پیشنهادات و تدوین آیین‌نامه‌های داخلی در راستای اهداف مؤسسه؛

- تصویب انجام معاملات و انعقاد قراردادها و موافقت‌نامه‌ها به پیشنهاد مدیرعامل.

ماده ۱۶- مدیر عامل به پیشنهاد هیأت مدیره از میان اعضا و یا خارج از هیأت مدیره برای مدت ۳ سال انتخاب و با حکم وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به این سمت منصوب می‌شود و انتخاب مجدد وی بلامانع است.

ماده ۱۷- وظایف و اختیارات مدیر عامل عبارت است از:

- اداره امور مؤسسه در راستای تصمیمات و مصوبات هیأت مدیره؛

- تشکیل و هدایت کارگروه‌های تخصصی در هر یک از زمینه‌های امور هنری، رفاهی، فرهنگی، آموزشی و اقتصادی هنرمندان جهت ارائه راهکارهای لازم در راستای تحقق برنامه‌ها و موضوع فعالیت مؤسسه؛

- تهیه برنامه‌های اجرایی جهت تصویب هیأت مدیره؛

- امضای اسناد و اوراق در دفاتر اسناد رسمی و بانکها و عقد قراردادهای تعهدآور پس از تصویب هیأت مدیره؛
  - استیفای حقوق مؤسسه به نمایندگی از سوی هیأت مدیره؛
  - تهیه و تنظیم گزارش عملکرد سالانه، ترازنامه و صورت‌های مالی و ارائه آن به بازرس و هیأت مدیره؛
  - تهیه آیین‌نامه‌های موردنیاز مؤسسه و پیشنهاد به هیأت مدیره جهت طی مراحل تصویب؛
  - پیشنهاد برنامه و بودجه سالانه، نمودار سازمانی و تعداد نیروی انسانی به هیأت مدیره برای تأیید و طی مراحل تصویب؛
  - انجام امور استخدامی در حدود تشکیلات، برنامه بودجه مصوب و بر اساس مقررات ذی‌ربط و امضای کلیه مکاتبات و نامه‌های اداری و نظارت بر حسن اجرای امور؛
  - عزل و نصب معاونین مدیر عامل و مدیران هم‌تراز پس از تصویب هیأت مدیره و عزل و نصب سایر مدیران و کارکنان بر اساس مقررات و آیین‌نامه‌ها و مصوبات هیأت مدیره؛
  - پیشنهاد انجام معاملات و عقد قراردادهای موافقت‌نامه‌ها به هیأت مدیره جهت تصویب؛
  - دعوت و برگزاری جلسات هیأت مدیره؛
  - پیشنهاد اخذ وام و تسهیلات از بانکها و مؤسسات مالی و اعتباری و انجام آن مطابق مصوبات هیأت مدیره؛
  - اجرای کلیه وظایف تفویضی و محوله از سوی هیأت مدیره.
- ماده ۱۸-** برداشت از حساب‌های بانکی مؤسسه و امضای کلیه اسناد و اوراق بهادار و تعهدآور مؤسسه با امضای مدیرعامل و رئیس هیأت مدیره و یا یکی از اعضای هیأت مدیره همراه با مهر مؤسسه معتبر خواهد بود.
- ماده ۱۹-** بازرس مؤسسه به پیشنهاد هیأت امنا و با حکم معاون هنری وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی برای مدت ۳ سال انتخاب می‌شود.
- ماده ۲۰-** وظایف بازرس عبارت است از:
- انطباق نحوه اداره امور مؤسسه و عملیات انجام‌شده با قوانین، مصوبات و دستورالعمل‌های مربوطه و نظارت مستمر بر نحوه اجرای صحیح مصوبات و تهیه گزارش از عملکرد دوره مالی به هیأت امنا؛
  - ارائه گزارش به هیأت امنا در مواردی که خلاف مصوبات و مقررات مؤسسه عمل شده باشد؛
  - تذکر کتبی نواقص موجود در نحوه اداره مؤسسه به هیأت مدیره؛
  - رسیدگی به مشکلات و ارائه گزارش به هیأت مدیره مؤسسه و هیأت امنا.
- تبصره-** بازرس حق مداخله در امور جاری مؤسسه را ندارد و اقدامات او در اجرای وظایف نباید مانع جریان کارهای مؤسسه شود.
- ماده ۲۱-** امور مالی مؤسسه مطابق مقررات ذیل انجام می‌پذیرد: سال مالی مؤسسه از اول فروردین‌ماه هر سال شروع و در پایان اسفندماه همان سال خاتمه می‌یابد به استثنای سال اول که از زمان تأسیس تا آخر اسفند همان سال می‌باشد. حساب‌های مالی مؤسسه در آخر اسفندماه هر سال بسته می‌شود و ترازنامه و صورت‌های مالی پایان سال مؤسسه حداکثر تا پایان خردادماه سال بعد تنظیم و پس از تأیید هیأت مدیره یک نسخه از آن به بازرس جهت اقدام تسلیم می‌شود. امور بازرسی و تهیه گزارش نهایی هیأت مدیره و بازرس باید به نحوی تنظیم شود که هیأت امنا تا قبل از پایان نیمه اول هر سال نسبت به بررسی و تصویب صورت‌های مالی سال قبل اقدام نماید.
- ماده ۲۲-** منابع مالی مؤسسه عبارت است از:
- کمک‌های دولت که از طریق پیش‌بینی در بودجه کل کشور به مؤسسه انجام می‌شود؛
  - کمک‌های حاصله از دستگاه‌هایی که نمایندگان آنها عضو هیأت امنای مؤسسه می‌باشند؛
  - جلب کمک‌های سازمان‌هایی که در بودجه آنها کمک به مؤسسات مشابه مؤسسه پیش‌بینی شده است؛

- هدایای نقدی و غیرنقدی مردم، سازمان‌ها، شرکت‌های دولتی و خصوصی و بانک‌ها با رعایت کامل اصول مربوط به حفظ شوون و کرامات انسانی پیشکسوتان هنری؛
- درآمدهای ناشی از فعالیت‌های اقتصادی، فروش آثار هنرمندان و نشریات، دوره‌های آموزشی، دریافت حق عضویت و حق مشاوره و ...

ماده ۲۳- کارکنان ستادی و پشتیبانی مؤسسه در شمار کارکنان بنیاد فرهنگی و هنری رودکی بوده و انجام امور اداری و استخدامی آنان در چارچوب مقررات بنیاد مذکور انجام می‌پذیرد.

ماده ۲۴- انحلال مؤسسه با پیشنهاد دوسوم اعضای هیأت امناء و با تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی خواهد بود. کلیه اموال و دارایی‌های مؤسسه پس از انجام مفاصا حساب، طبق نظر وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به بنیاد فرهنگی و هنری رودکی تعلق خواهد گرفت.

ماده ۲۵- این اساسنامه در ۲۵ ماده و هشت تبصره در جلسه ۱۵۷ مورخ ۸۵/۱۱/۳ شورای معین و بر اساس تفویض جلسه ۵۹۶ مورخ ۸۵/۱۰/۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

کمیسیون تربیت بدنی

آیین‌نامه کمیسیون فرهنگی تربیت بدنی

مصوب جلسه ۶۳۷ مورخ ۳ دی ۱۳۸۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۶۳۷ مورخ ۸۷/۱۰/۳ بر اساس مصوبه جلسه ۱۷۷ مورخ ۸۷/۱۰/۳ شورای معین شورای عالی انقلاب فرهنگی، آیین‌نامه «کمیسیون فرهنگی تربیت بدنی» را به شرح ذیل تصویب نمود:

ماده ۱- تعریف کمیسیون فرهنگی تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران که از این به بعد کمیسیون نامیده می‌شود، بر اساس مصوبه پانصد و شصت و پنجمین جلسه شورای عالی انقلاب فرهنگی، تشکیل می‌شود.

ماده ۲- اهداف

۱- شناخت و شناساندن ارزش‌های دینی و ملی و تهیه سیاست‌های فرهنگی در قلمرو تربیت بدنی جمهوری اسلامی و منشور اخلاق ورزش؛

۲- ارتقای فرهنگ دینی و اخلاق حرفه‌ای در محیط ورزش و میان ورزشکاران؛

۳- تحقق سیاست‌های کلان فرهنگی و اجتماعی نظام و مهندسی فرهنگی در تربیت بدنی کشور؛

ماده ۳- وظایف کمیسیون عبارتند از:

۱- ترویج و به‌کارگیری نظرات و دیدگاه‌های حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری درباره ابعاد فرهنگی تربیت بدنی؛

۲- تهیه طرح و نظامنامه جامع فرهنگی تربیت بدنی در راستای تحقق سند چشم‌انداز و ارائه به شورای عالی برای تصویب نهائی؛

۳- ترویج رویکردهای فرهنگی سازنده برای فعالیت‌های رسانه‌ای در حوزه تربیت بدنی؛

۴- تدوین شاخص‌های خرد و کلان ارزیابی تربیت بدنی و امور فرهنگی ورزش با همکاری هیأت نظارت و ارزیابی فرهنگی و علمی شورای عالی انقلاب فرهنگی؛

۵- پیشنهاد راهکارهای توسعه آموزش و پژوهش‌های فرهنگی در ورزش کشور و ارائه به مراجع ذی‌ربط برای تصویب؛

۶- تقویت و ترویج ارزش‌های اسلامی و فرهنگی در ورزش بانوان در چارچوب نقشه مهندسی فرهنگی کشور؛

- ۷- شناخت و معرفی ورزش‌ها و بازی‌های ملی و بومی ایران و فعالیت برای جهانی‌سازی آن؛
۸- عملیاتی نمودن سیاست‌های فرهنگی مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی در جامعه ورزشی کشور؛
۹- اطلاع‌رسانی فعال و مناسب از فعالیت‌های کمیسیون در قالب‌های گوناگون از جمله انتشار کتب، جزوات، نشریات؛

- ۱۰- فراهم نمودن زمینه‌های تشویق، تجلیل و قدردانی از دست‌اندرکاران امور فرهنگی تربیت‌بدنی؛
۱۱- برنامه‌ریزی، نظارت و ارزیابی عملکرد فرهنگی جامعه ورزشی کشور؛
۱۲- ارائه گزارش عملکرد سالانه از فعالیت‌ها و نتایج تصمیمات متخذه به شورای عالی انقلاب فرهنگی.
تبصره- جامعه ورزشی کشور اعم است از: ورزشکاران، مربیان، داوران، مدیران و سایر افرادی که برحسب وظایف محوله به نحوی در رابطه با امور ورزشی فعالیت می‌کنند.

ماده ۴- ترکیب کمیسیون عبارتند از:

- ۱- رئیس کمیسیون؛
۲- نائب رئیس کمیسیون؛
۳- دبیر کمیسیون؛
۴- اعضای کمیسیون.
ماده ۵- رئیس کمیسیون براساس مصوبه پانصد و شصت و پنجمین جلسه شورای عالی انقلاب فرهنگی، رئیس سازمان تربیت‌بدنی جمهوری اسلامی ایران ریاست این کمیسیون را به عهده خواهد داشت.
ماده ۶- نائب رئیس کمیسیون معاون فرهنگی، حقوقی و امور مجلس سازمان تربیت‌بدنی جمهوری اسلامی ایران، با ابلاغ رئیس کمیسیون به‌عنوان نایب‌رئیس کمیسیون برگزیده خواهد شد.

- ماده ۷-** دبیر کمیسیون: دبیر کمیسیون از طرف رئیس کمیسیون تعیین خواهد گردید و فعالیت دبیرخانه را زیر نظر رئیس کمیسیون هدایت خواهد نمود.

ماده ۸- اعضای کمیسیون

- ۱- رئیس سازمان تربیت‌بدنی (رئیس کمیسیون)؛
۲- معاون فرهنگی، حقوقی و امور مجلس سازمان تربیت‌بدنی جمهوری اسلامی ایران (نایب‌رئیس کمیسیون)؛
۳- نماینده دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی؛
۴- نماینده کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی؛
۵- نماینده سازمان تبلیغات اسلامی؛
۶- نماینده وزیر کشور؛
۷- نماینده وزیر علوم، تحقیقات و فناوری؛
۸- نماینده وزیر آموزش و پرورش؛
۹- نماینده وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی؛
۱۰- نماینده رئیس سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران؛
۱۱- مدیرکل ورزش بانوان سازمان تربیت‌بدنی؛
۱۲- نماینده رئیس دانشگاه آزاد اسلامی؛
۱۳- نماینده بنیاد شهید و امور ایثارگران؛
۱۴- نماینده ورزش نیروهای مسلح به انتخاب ستاد کل نیروهای مسلح؛
۱۵- یک نفر از عناصر فرهنگی جامعه ورزش به انتخاب رئیس سازمان تربیت‌بدنی؛

- ۱۶- رئیس کمیته ملی المپیک.
- ماده ۹- دبیرخانه کمیسیون دبیرخانه دائم این کمیسیون در محل سازمان تربیت بدنی کشور استقرار می‌یابد. تبصره- اعتبارات لازم برای اجرای این مصوبه همه‌ساله در بودجه سازمان تربیت بدنی پیش‌بینی می‌شود.
- ماده ۱۰- کمیته‌های تخصصی کمیسیون برای انجام وظایف و مأموریت‌های خود می‌تواند حسب مورد کمیته‌های تخصصی را در موارد ضروری تشکیل دهد.
- ماده ۱۱- اعضای کمیته‌های تخصصی با انتخاب اعضای کمیسیون و حکم رئیس کمیسیون برای مدت دو سال انتخاب می‌شوند.
- ماده ۱۲- هر کمیته تخصصی دارای پنج عضو می‌باشد که یک نفر از آن‌ها با انتخاب رئیس کمیسیون به‌عنوان رئیس کمیته و یک نفر دیگر از میان اعضا به‌عنوان دبیر کمیته فعالیت خواهند نمود.
- ماده ۱۳- این آیین‌نامه در ۱۳ ماده و ۲ تبصره در جلسه ۶۳۷ مورخ ۸۷/۱۰/۳ شورای معین شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

مصوبه اولویت‌ها و اقدامات اساسی حوزه فرهنگی ورزش کشور (نظام نامه فرهنگی ورزش کشور)

مصوب جلسه ۷۸۱ مورخ ۲۵ خرداد ۱۳۹۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مصوبه «اولویت‌ها و اقدامات اساسی حوزه فرهنگی ورزش کشور (نظام‌نامه فرهنگی ورزش کشور)» که در جلسه ۷۸۱ مورخ ۱۳۹۵/۳/۲۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسیده است، به شرح ذیل برای اجرا ابلاغ می‌شود: در اجرای مصوبات مورخ ۱۳۸۴/۴/۲۱ و ۱۳۸۷/۱۰/۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی در خصوص «سیاست‌ها و اولویت‌های تربیت بدنی» و «وظایف کمیسیون فرهنگی تربیت بدنی» و به استناد بندهای ۵ و ۶ راهبرد ملی و بند ۲۰ اقدامات اجرایی نقشه مهندسی فرهنگی کشور و به‌منظور ساماندهی وضعیت فرهنگی تربیت بدنی و ورزش کشور براساس رهنمودهای حضرت امام خمینی(ره) و مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، «اولویت‌ها و اقدامات اساسی حوزه فرهنگی ورزش کشور» به شرح زیر تعیین می‌شود:

- ۱- ساماندهی وضعیت رسانه‌ای ورزش کشور (رسانه ملی، رسانه‌های مکتوب و الکترونیک) و ارتقاء کیفی و تقویت رویکردهای فرهنگی و اخلاقی آن از طریق تشکیل «شورای نظارت بر مطبوعات ورزشی در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی» و نظارت بر برنامه‌های ورزشی شبکه‌های رادیو و تلویزیون توسط سازمان صدا و سیما با همکاری وزارت ورزش و جوانان.
- ۲- تقویت و ارتقاء روحیه پهلوانی و پاسداری ارزش‌های معنوی و اخلاقی همچون مردم دوستی، ایثارگری و عدالت‌خواهی در بین مربیان و مدیران ورزش کشور و ارتقاء فرهنگ حاکم بر ورزشگاه‌ها و مسابقات ورزشی با استفاده از ظرفیت‌های فرهنگی و تبلیغی کشور به‌ویژه سازمان صدا و سیما، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان تبلیغات اسلامی، بنیاد شهید و امور ایثارگران، سازمان بسیج مستضعفین و وزارت ورزش و جوانان.
- ۳- توسعه و ارتقاء کیفی و کمی ورزش بانوان و ترویج فرهنگ حاکم بر ورزش بانوان کشور به‌عنوان الگوی مطلوب زن مسلمان در عرصه‌های ورزشی ملی و بین‌المللی از طریق مشارکت سازمان صدا و سیما و همکاری نهادهای فرهنگی ذی‌ربط با وزارت ورزش و جوانان.
- ۴- تقویت و ارتقاء سلامت عمومی و کاهش آسیب‌های اجتماعی در جامعه با فرهنگ‌سازی ورزش همگانی در

بین همه اقشار مردم از طریق همکاری و مشارکت سازمان صدا و سیما، وزارت آموزش و پرورش، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان بسیج مستضعفین و وزارت ورزش و جوانان. ۵- تقویت و نهادینه‌سازی ورزش‌های ملی و بازی‌های بومی و محلی و اشاعه فرهنگ و ارزش‌های حاکم بر آنها در همه عرصه‌های ورزشی از طریق همکاری و مشارکت سازمان صدا و سیما، وزارت آموزش و پرورش، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان بسیج مستضعفین و وزارت ورزش و جوانان.

۶- توسعه سرمایه‌گذاری ورزش کشور در سطوح پایه (ورزش دانش‌آموزی و دانشجویی) با رویکرد فرهنگی و تربیتی و ایجاد هم‌افزایی در بهره‌مندی عموم مردم از فضاهای ورزشی دستگاه‌های اجرایی از طریق مشارکت و همکاری وزارت آموزش و پرورش، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی، سازمان صدا و سیما و وزارت ورزش و جوانان.

۷- ارتقاء سهم ورزش در تولید ناخالص ملی و رونق اقتصاد دانش‌بنیان ورزش با ترویج فرهنگ وقف و گفتمان‌سازی در حوزه اقتصاد مقاومتی با تأکید بر جلب مشارکت خیرین، سازمان‌های مردم‌نهاد، داوطلبان و بخش خصوصی با همکاری و مشارکت سازمان صدا و سیما، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت ورزش و جوانان.

۸- مبارزه ساختارمند با ناهنجاری‌های اخلاقی و فرهنگی، تخلفات و جرائم ورزشی و تلاش حداکثری برای کاهش دعاوی و اختلافات ورزشکاران، مدیران و دست‌اندرکاران این حوزه از طریق مدیریت عالی کمیته‌های انضباطی و اخلاق در فدراسیون‌های ورزشی و ایجاد ساختارهای حقوقی، قضایی و داوری ورزشی با هماهنگی نهاد‌های ذی‌ربط.

۹- نظارت دقیق و مستمر بر فعالیت باشگاه‌های ورزشی عمومی و اعتباربخشی و رتبه‌بندی این باشگاه‌ها با تأکید بر التزام عملی به منشور اخلاقی و انضباطی باشگاه‌ها و نظارت بر حسن اجرای آن با همکاری نهاد‌های فرهنگی، انتظامی و ورزشی ذی‌ربط.

۱۰- ساماندهی وضعیت فرهنگی ورزش قهرمانی و حرفه‌ای کشور به‌ویژه در سطح فدراسیون‌ها و باشگاه‌های ورزشی حرفه‌ای و برنامه‌ریزی در جهت ترویج فضائل اخلاقی، روحیه پهلوانی و جوانمردی و پرهیز از الگوسازی کاذب با همکاری سازمان صدا و سیما، سازمان تبلیغات اسلامی، وزارت ورزش و جوانان و سایر نهاد‌های ذی‌ربط. تبصره ۱- وزارت ورزش و جوانان موظف است گزارش سالانه عملکرد اولویت‌ها و اقدامات اساسی حوزه فرهنگی ورزش کشور را به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه نماید.

تبصره ۲- آئین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و برنامه‌های اجرایی اولویت‌ها و اقدامات اساسی حوزه فرهنگی ورزش کشور به تصویب کمیسیون فرهنگی تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران (موضوع مصوبه ۱۳۸۷/۱۰/۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی) خواهد رسید.

آیین‌نامه شورای اجتماعی کشور

مصوب جلسه ۷۹۳ مورخ ۱۳ اسفند ۱۳۹۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

آیین‌نامه «شورای اجتماعی کشور» که در جلسه ۷۹۳ مورخ ۱۳۹۵/۱۲/۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی و در اجرای تدبیر اتخاذ شده در جلسه مورخ ۱۳۹۵/۸/۱۰ سران قوا و مسئولین کشور در محضر مقام معظم رهبری و تأکید معظم‌له بر اصلاح نظام تصمیم‌گیری و ارتقاء جایگاه و عملکرد شورای اجتماعی کشور از طریق شورای عالی انقلاب فرهنگی و با استناد به بند سوم ابلاغیه شماره ۸۸۰۲-۱/م مورخ ۹۴/۸/۲۸ دفتر مقام معظم رهبری به تصویب

رسیده است، به شرح ذیل برای اجرا ابلاغ می‌شود:

ماده ۱- اهداف و مأموریت‌ها

- ۱- ارتقای سلامت، سرمایه، رضایت، نشاط و عدالت اجتماعی، نظم و احساس امنیت
- ۲- پیشگیری، مدیریت، کنترل، کاهش و حذف معضلات و آسیب‌های اجتماعی
- ۳- هم‌افزایی، هماهنگی، انسجام‌بخشی، تمرکز و بسیج ظرفیت‌ها و توانمندی‌های قوای سه‌گانه و نهادهای تحت نظر مقام معظم رهبری (با اذن معظم‌له) و گروه‌ها و تشکل‌های مردمی برای ارتقای سلامت اجتماعی و حل مسائل و آسیب‌های اجتماعی

ماده ۲- رویکردها

- ۱- حاکمیت اعتقادات، احکام و اخلاق اسلامی بر کلیه سیاست‌گذاری‌ها، برنامه‌ریزی‌ها و انجام اقدامات و فعالیت‌ها با روش جهادی و انقلابی
- ۲- رصد تغییرات و تحولات اجتماعی همراه با شناخت و تحلیل علمی و عقلانی و پیش‌بینی و آینده‌نگری
- ۳- مواجهه ریشه‌ای و پیشگیرانه با آسیب‌های اجتماعی به همراه شناخت عمیق و همه‌جانبه علل و عوامل شکل دهنده، مقوم و تشدیدکننده آن
- ۴- تقویت نقش نهادهای دینی با تأکید بر حوزه‌های علمیه و مساجد، خانواده، مدرسه و رسانه در انتقال ارزش‌های اسلامی و ایرانی به جامعه
- ۵- رشد مشارکت مردم در ارتقای سلامت و سرمایه اجتماعی و مقابله با آسیب‌های اجتماعی

ماده ۳- وظایف شورا

- ۱- ارائه سیاست‌های کلان حوزه اجتماعی کشور به شورای عالی انقلاب فرهنگی برای تصویب
- ۲- بررسی و تعیین ضرورت‌ها، اولویت‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های اجتماعی دستگاه‌های اجرایی مربوط
- ۳- بررسی و تعیین خط‌مشی‌ها و چگونگی شناخت پیش‌بینی، پیشگیری و مواجهه و مقابله با مسائل و آسیب‌های اجتماعی
- ۴- بررسی و تعیین خط‌مشی‌ها در تحقق پیشرفت اجتماعی و ارتقاء سرمایه اجتماعی بر مبنای وفاق و نظم اجتماعی با توجه به مؤلفه‌ها و ویژگی‌های فرهنگی اجتماعی اقشار و مناطق مختلف
- ۵- ایجاد هماهنگی و وحدت رویه در برنامه‌ها و فعالیت‌های دستگاه‌های اجرایی و گروه‌ها و سازمان‌های مردم‌نهاد در جهت افزایش بهره‌وری و استفاده بهینه از امکانات آنها
- ۶- بررسی و تعیین خط‌مشی‌ها برای جلب مشارکت‌های مردم در پیشرفت اجتماعی و کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی و اتخاذ تدابیر لازم و تصمیم‌گیری برای واگذاری تصدی‌های اجتماعی به مردم و سازمان‌های مردم‌نهاد
- ۷- بررسی و تصویب برنامه راهبردی ملی در سه مقطع کوتاه‌مدت، میان‌مدت و درازمدت در چارچوب سیاست‌های کلی و مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی و انطباق برنامه‌های امور اجتماعی پنج‌ساله و سالانه کشور با آنها
- ۸- نظارت بر عملکرد کلیه دستگاه‌های اجرایی در حوزه امور اجتماعی
- ۹- شناسایی ضعف‌ها و خلاءهای قانونی در موضوعات اجتماعی و پیشنهاد اصلاح و تکمیل آنها به مراجع ذی‌ربط
- ۱۰- پیگیری استقرار نظام پیوست‌نگاری در زمینه مسائل اجتماعی در کلیه سیاست‌ها، طرح‌ها و برنامه‌های توسعه‌ای در چارچوب نقشه مهندسی فرهنگی و نظام‌نامه پیوست فرهنگی مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی
- ۱۱- پی‌گیری اجرای پیوست اجتماعی طرح‌های اقتصادی، زیربنایی و اقدامات توسعه‌ای
- ۱۲- تأیید گزارش سالانه وضعیت اجتماعی کشور و تعیین ضوابط انتشار آن بر اساس شاخص‌های مصوب شورای

عالی انقلاب فرهنگی

۱۳- نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورا و ارائه گزارش دوره‌ای و موضوعی به شورای عالی انقلاب فرهنگی و سایر مراجع ذی‌ربط

ماده ۴- اعضای شورا

- ۱- رئیس جمهور (رئیس شورا)
  - ۲- وزیر کشور (جانشین رئیس شورا)
  - ۳- معاون اجتماعی وزیر کشور و رئیس سازمان امور اجتماعی کشور (دبیر شورا)
  - ۴- دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی
  - ۵- رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور
  - ۶- وزیر آموزش و پرورش
  - ۷- وزیر اطلاعات
  - ۸- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی
  - ۹- وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی
  - ۱۰- وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
  - ۱۱- وزیر ورزش و جوانان
  - ۱۲- رئیس کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی
  - ۱۳- رئیس کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی
  - ۱۴- معاون رئیس جمهور در امور زنان و خانواده
  - ۱۵- رئیس شورای فرهنگی و اجتماعی زنان و خانواده شورای عالی انقلاب فرهنگی
  - ۱۶- رئیس سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران
  - ۱۷- فرمانده نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران
  - ۱۸- فرمانده سازمان بسیج مستضعفین
  - ۱۹- رئیس بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس
  - ۲۰- قائم مقام دبیر کل ستاد مبارزه با مواد مخدر
  - ۲۱- شهردار تهران
  - ۲۲- دادستان کل کشور
  - ۲۳- معاون اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه
  - ۲۴- رئیس سازمان تبلیغات اسلامی
  - ۲۵- رئیس کمیته امداد امام خمینی (ره)
  - ۲۶- رئیس سازمان بهزیستی کشور
  - ۲۷- رئیس جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران
  - ۲۸- دو نفر نماینده از تشکل‌های مردمی و خیرین با تأیید وزیر کشور
- تبصره ۱-** شورا موظف است نمایندگان دستگاه‌های اجرایی غیرعضو را که موضوعات مربوط به آنها در جلسه شورا مطرح می‌شود، با حق رأی و در صورت نیاز از نمایندگان سایر دستگاه‌های اجرایی و صاحب نظران ذی‌ربط بدون حق رأی دعوت و از نظرات مشورتی آنها استفاده نماید.
- تبصره ۲-** دبیرخانه شورا در وزارت کشور (سازمان امور اجتماعی) مستقر می‌باشد.

- ماده ۵- سازمان امور اجتماعی ضمن استقرار نظام جامع رصد وضعیت اجتماعی و تدوین اطلس آسیب‌های اجتماعی کشور، موظف به اقدامات ذیل می‌باشد:
- ۱- انجام مطالعات و پژوهش‌های مورد نیاز
  - ۲- تدوین پیش‌نویس سیاست‌ها و برنامه‌های امور اجتماعی
  - ۳- پی‌گیری مصوبات شورای اجتماعی کشور و رتبه‌بندی دستگاه‌های اجرایی دولتی و نهادهای عمومی در اجرای مصوبات شورا
  - ۴- ارائه گزارش‌های نظارت و ارزیابی به شورای اجتماعی کشور
- ماده ۶- شورا می‌تواند به منظور بررسی‌های کارشناسی، هماهنگی و پیگیری اجرایی درباره مسایل و موضوعات مختلف در فرایند تصمیم‌گیری‌های خود نسبت به تشکیل کارگروه‌های تخصصی با استفاده از اعضای خود یا نمایندگان آنها و صاحب‌نظران اقدام نماید.
- تبصره- نحوه تشکیل کارگروه‌های موضوع این ماده در آیین‌نامه داخلی شورای اجتماعی کشور که به تصویب این شورا خواهد رسید، تعیین می‌شود.
- ماده ۷- اعتبارات مورد نیاز برای اجرای طرح‌ها و برنامه‌های ویژه مصوب شورای اجتماعی کشور علاوه بر برنامه جاری دستگاه‌ها توسط شورا به سازمان برنامه و بودجه پیشنهاد و این سازمان اعتبارات مذکور را در قالب ردیف‌های اعتباری در بودجه سنواتی کل کشور پیش‌بینی و طبق ضوابط و مقررات در چارچوب سیاست‌های مصوب شورا در اختیار دستگاه‌های ذی‌ربط قرار می‌دهد.
- ماده ۸- دبیرخانه شورا موظف است سالانه گزارش اقدام‌ها و فعالیت‌های انجام شده در حوزه اجتماعی را تهیه و به شورای عالی انقلاب فرهنگی، مجلس شورای اسلامی و هیأت وزیران ارائه نماید.
- ماده ۹- این آیین‌نامه در قالب ۹ ماده و ۳ تبصره در جلسه ۷۹۳ مورخ ۱۳۹۵/۱۲/۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

مصوبه اصلاح و تکمیل آیین‌نامه کمیسیون فرهنگی تربیت بدنی و ورزش کشور

مصوب جلسه ۷۹۴ مورخ ۱۵ فروردین ۱۳۹۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مصوبه «اصلاح و تکمیل آیین‌نامه کمیسیون فرهنگی تربیت بدنی و ورزش کشور» که در جلسه ۷۹۴ مورخ ۱۳۹۶/۱/۱۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی و بنا به پیشنهاد مورخ ۱۳۹۵/۴/۲۶ وزیر ورزش و جوانان و در راستای پیگیری و اجرای اولویت‌ها و اقدامات اساسی حوزه فرهنگی ورزش کشور (نظام‌نامه فرهنگی) موضوع مصوبه جلسه ۷۸۱ مورخ ۱۳۹۵/۳/۲۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسیده است، به شرح ذیل برای اجرا ابلاغ می‌شود:

ماده ۱- ترکیب کمیسیون:

- ۵- وزیر ورزش و امور جوانان (رئیس)
- ۶- معاون فرهنگی، آموزش و پژوهش وزارت ورزش و جوانان (نایب رئیس)
- ۷- نماینده دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی
- ۸- نماینده کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی
- ۹- نماینده معاون رئیس‌جمهور در امور زنان و خانواده
- ۱۰- نماینده سازمان تبلیغات اسلامی
- ۱۱- نماینده وزارت کشور
- ۱۲- نماینده وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

- ۱۳- معاون تربیت بدنی و سلامت وزارت آموزش و پرورش
  - ۱۴- معاون ذی‌ربط دانشگاه آزاد اسلامی
  - ۱۵- نماینده سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران
  - ۱۶- معاون توسعه ورزش بانوان وزارت ورزش و جوانان
  - ۱۷- نماینده وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
  - ۱۸- نماینده بنیاد شهید و امور ایثارگران
  - ۱۹- رئیس سازمان تربیت بدنی نیروهای مسلح
  - ۲۰- نماینده سازمان بسیج مستضعفین
  - ۲۱- رئیس یا دبیرکل کمیته ملی المپیک
  - ۲۲- رئیس یا دبیرکل کمیته ملی پارالمپیک
  - ۲۳- نماینده شورای فرهنگی و اجتماعی زنان و خانواده شورای عالی انقلاب فرهنگی
  - ۲۴- مدیرکل امور فرهنگی وزارت ورزش و جوانان (دبیر)
  - ۲۵- یک نفر از صاحب‌نظران فرهنگی حوزه ورزش به انتخاب وزیر ورزش و جوانان
- تبصره:** منظور از نماینده در بندهای فوق‌الذکر، نماینده در سطح معاون دستگاه ذی‌ربط می‌باشد.

ماده ۲- وظایف کمیسیون:

- ۱- تقسیم کار ملی و ایجاد انسجام و هماهنگی برای اجرای اولویت‌ها و اقدامات اساسی حوزه فرهنگی ورزش کشور در سطح ملی و استانی و پیش‌بینی نیاز و کارهای لازم برای تحقق آن در قالب برنامه‌های کوتاه و میان‌مدت
  - ۲- نظارت بر تدوین و اجرای پیوست فرهنگی طرح‌های مهم و کلان ورزشی کشور و ارزیابی آن و ارائه گزارش سالانه به شورای عالی انقلاب فرهنگی
  - ۳- نظارت بر پیشرفت اجرای اولویت‌ها و اقدامات اساسی و ارزیابی میزان تحقق آن و ارائه گزارش سالانه به شورای عالی انقلاب فرهنگی
  - ۴- بررسی، تصویب و ابلاغ سیاست‌های اجرایی، اصلاح ساختارها و فرآیندهای مربوطه
  - ۵- رصد تغییر و تحولات فرهنگی و اجتماعی حوزه ورزش کشور و ارائه نتایج آن به شورای عالی انقلاب فرهنگی
  - ۶- تصویب برنامه‌های اجرایی اولویت‌ها و اقدامات اساسی حوزه فرهنگی ورزش کشور با مشارکت و همکاری نهادها و دستگاه‌های عضو کمیسیون
  - ۷- پیش‌بینی اعتبارات مورد نیاز از سوی دستگاه‌ها و نهادهای عضو کمیسیون در خصوص برنامه‌های اجرایی اولویت‌ها و اقدامات اساسی حوزه فرهنگی ورزش کشور در بودجه سالیانه هر دستگاه
- تبصره:** گزارش عملکرد سالیانه دستگاه‌ها در خصوص این بند توسط وزیر ورزش و جوانان به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه می‌شود.

ماده ۳- دبیرخانه کمیسیون در محل وزارت ورزش و جوانان مستقر می‌باشد.

ماده ۴- کمیسیون برای انجام وظایف و مأموریت‌های خود می‌تواند نسبت به تشکیل کمیته‌های تخصصی اقدام نمایند.

تبصره: هر کمیته تخصصی دارای پنج عضو می‌باشد که یک نفر از آنها با انتخاب رئیس کمیسیون به‌عنوان رئیس کمیته و یک نفر از میان اعضای کمیسیون به‌عنوان دبیر کمیته فعالیت خواهند کرد.

ماده ۵- این مصوبه مشتمل بر ۵ ماده و ۳ تبصره در جلسه ۷۹۴ مورخ ۱۳۹۶/۱/۱۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

SCCR.ir

بخش دوازدهم

کرسی های نظریه پردازی

- تشکیل هیأت حمایت از کرسی های نظریه پردازی و مناظره (ویژه معارف و علوم انسانی)..... ۹۱۴
- تأسیس خانه ملی گفت و گوی آزاد..... ۹۱۶
- اساسنامه خانه ملی گفت و گوی آزاد..... ۹۱۶
- حضور دبیر یا یک عضو هیأت حمایت از کرسی های نظریه پردازی در ترکیب هیأت امنای جشنواره فارابی..... ۹۱۸
- برگزاری آیین اعطای سند اعتبارنامه طرح های موفق..... ۹۱۸
- ایجاد زمینه و ظرفیت برای برگزاری موفق کرسی های آزاداندیشی..... ۹۱۸

تشکیل هیأت حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی و مناظره (ویژه معارف و علوم انسانی)

مصوب جلسه ۵۳۳ مورخ ۷ بهمن ۱۳۸۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۳۱ و ۵۳۲ و ۵۳۳ مورخ ۹ و ۸۲/۱۰/۳۰ و ۸۲/۱۱/۷ تشکیل هیأت حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی و مناظره (ویژه معارف و علوم انسانی) را به این شرح تصویب کرد:

ماده ۱- برای تدوین برنامه‌ها و سیاست‌های اجرایی و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های لازم برای تحقق اهداف و هدایت و نظارت بر کرسی‌های نظریه‌پردازی «هیأت حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی و مناظره»، با اهداف و ترکیب زیر تشکیل می‌شود.

ماده ۲- اهداف و سیاست‌ها

- ۱- حمایت ویژه از مباحثات روشمند و قابل داوری و تبدیل آن به تجربه انباشته و جمع‌بندی شده؛
- ۲- زمینه‌سازی ویژه برای نهضت تولید و عرضه نظریه اسلامی در علوم انسانی؛
- ۳- علمی کردن مجادلات و تخصصی کردن گفتگوهای فرهنگی و ایجاد فرصت رسمی و علمی و قانونی برای عرضه ایده‌ها و نقد و کالبدشکافی آن‌ها؛
- ۴- نهادینه‌سازی آزادی اندیشه و بیان و امکان تبادل آرای علمی با رعایت اخلاق و منطق گفتگو و قانون اساسی؛
- ۵- کاستن از تنش‌ها و بحران‌های فرهنگی و مهار غوغا سالاری، عوام‌زدگی و عوام‌فریبی در مباحث فرهنگی و دینی در سطح دانشگاه؛

- ۶- تشویق نخبگان و مراکز علمی کشور به ارائه نظریات پژوهشی و تولید نظریه در علوم انسانی با اتکا به مبانی اسلامی به‌منظور خروج از جزم‌های ترجمه‌ای و وارداتی و نیز تحجر و قشری‌گری؛
- ۷- پاسخگویی به نیازهای فکری و معرفتی و اطلاع‌رسانی در مسائل علمی و فرهنگی موردتوجه دانشگاهیان؛
- ۸- شفاف‌سازی محل نزاع و ابهام در جبهه‌بندی‌های فکری و فرهنگی و جمع‌بندی علمی مباحث مهم به‌منظور رشد فرهنگی جامعه.

ماده ۳- ترکیب اعضا

- ۱- رئیس هیأت؛^۱
- تبصره-** رئیس هیأت، به پیشنهاد هیأت و با تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی تعیین می‌شود.^۲
- ۲- دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی؛
- ۳- رئیس جهاد دانشگاهی؛
- ۴- رئیس یا معاون پژوهشی دفتر همکاری حوزه و دانشگاه؛^۳
- ۵- رئیس یا معاون پژوهشی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی؛^۴
- ۶- رئیس پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی؛
- ۷- یکی از معاونان ذی‌ربط مدیر حوزه علمیه؛^۵
- ۸- سه نفر از شخصیت‌های فرهنگی به پیشنهاد وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، فرهنگ و ارشاد اسلامی و رئیس نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها؛

۱. اصلاحی جلسه ۶۲۲ مورخ ۲۷ فروردین ۸۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲. اصلاحی جلسه ۶۶۲ مورخ ۲۱ اردیبهشت ۸۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۳. اصلاحی جلسه ۵۸۷ مورخ ۲۰ تیر ۸۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۴. اصلاحی جلسه ۵۸۷ مورخ ۲۰ تیر ۸۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۵. اصلاحی جلسه ۶۶۲ مورخ ۲۱ اردیبهشت ۸۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

تبصره - اعضای بند ۸، هر کدام از بین دو نفر پیشنهادی با تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی انتخاب می‌شوند.
 ۹- یک نفر از شخصیت‌های صاحب‌نظر در زمینه هنر به پیشنهاد رئیس فرهنگستان هنر؛
 ۱۰- چهار نفر از صاحب‌نظران در حوزه علوم انسانی و معارف اسلامی با انتخاب شورای عالی انقلاب فرهنگی.
تبصره - یک نفر از اعضای موضوع بند ۱۰ از میان صاحب‌نظران زن و به معرفی شورای فرهنگی و اجتماعی زنان انتخاب می‌شود؛^۱

۱۱- رئیس یا معاون پژوهشی دانشگاه علامه طباطبایی؛^۲

۱۲- یکی از دو معاون پژوهش یا فرهنگی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مشروط و مؤثر در جلسات، عضو هیأت خواهند بود.^۳

۱۳- نماینده سازمان صدا و سیما (در سطح معاون سازمان یا مدیر شبکه) با معرفی رئیس سازمان؛^۴

۱۴- رئیس پژوهشگاه آموزش و پرورش؛^۵

۱۵- رئیس بنیاد ملی نخبگان؛^۶

۱۶- رئیس پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی قم.^۷

۱۷- «- آقایان دکتر فرامرز قراملکی و حجت‌الاسلام‌والمسلمین دکتر علی‌رضا اعرافی به‌عنوان اعضای حقیقی و روسای دانشگاه‌های تهران، شیراز، اصفهان، تبریز، فردوسی مشهد، مازندران، شهید چمران اهواز، رازی کرمانشاه و سیستان و بلوچستان به‌عنوان اعضای حقوقی این هیأت انتخاب و به ترکیب آن اضافه می‌شوند».^۸

تبصره ۱- احکام اعضای حقیقی را رئیس‌جمهور صادر می‌کند.

تبصره ۲- دبیر هیأت توسط رئیس هیأت حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی، تعیین می‌شود.^۹

تبصره ۳- ضمن تأکید بر لزوم لغو عضویت دستگاه‌ها و مؤسسات و افراد غیر مؤثر در تولید علم و غیرمنظم در جلسات، هیأت مجاز است طبق آیین‌نامه نسبت به این امر اقدام نماید.^{۱۰}

ماده ۴- این هیأت در فرهنگستان علوم تشکیل می‌شود.

ماده ۵- هیأت هر ۶ ماه یک‌بار گزارش جامعی از عملکرد خود را به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه می‌کند.
تبصره - حوزه فعالیت این هیأت صرفاً به «علوم انسانی و معارف اسلامی» اختصاص دارد و برنامه‌ریزی کرسی‌های مزبور در حوزه علوم و فنون بر اساس سایر مصوبات موضوعه خواهد بود.

ماده ۶- دانشگاه‌ها، مراکز پژوهشی، نهاد نمایندگی، جهاد دانشگاهی، سازمان صدا و سیما و کلیه نهادهایی که از بودجه عمومی بهره‌مندند موظف به همکاری با این هیأت و رعایت مصوبات آن در خصوص کرسی‌های مزبور خواهند بود.

۱. الحاقی جلسه ۶۲۲ مورخ ۲۷ فروردین ۸۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲. الحاقی جلسه ۵۸۷ مورخ ۲۰ تیر ۸۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۳. حسب مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۶۶۲ مورخ ۸۹/۲/۲۱، با ادغام بندهای ۱۲ و ۱۳ ماده ۳ «یکی از دو معاون پژوهشی یا فرهنگی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، مشروط به حضور منظم و مؤثر در جلسات، عضو هیأت خواهند بود».

۴. الحاقی جلسه ۶۱۰ مورخ ۲۷ شهریور ۸۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۵. الحاقی جلسه ۶۲۲ مورخ ۲۷ فروردین ۸۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۶. الحاقی جلسه ۶۳۴ مورخ ۰۷ آبان ۸۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۷. الحاقی جلسه ۶۶۲ مورخ ۲۱ اردیبهشت ۸۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۸. الحاقی مصوبه جلسه ۶۸۶ مورخ ۹۰/۱/۲۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۹. اصلاحی جلسه ۶۶۲ مورخ ۲۱ اردیبهشت ۸۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۱۰. الحاقی جلسه ۶۶۲ مورخ ۲۱ اردیبهشت ۸۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

تبصره- این طرح، درصدد ایجاد انحصار و محدودیت در برگزاری جلسات مشابه نیست و نهادهای مزبور، جلسات و میزگردهای معمول خود را کماکان می‌توانند مستقل از این هیأت و در چارچوب سیاست‌های کلی و ضوابط اجرایی، ادامه دهند.

ماده ۷- این هیأت دارای دبیرخانه و گروه‌های مشورتی علمی (دائم و موقت) خواهد بود که کار دستیابی به روش‌های مناسب‌تر و رفع موانع احتمالی در برابر اهداف هیأت را پیگیری خواهد کرد.

تأسیس خانه ملی گفت‌وگوی آزاد

مصوب جلسه ۵۹۶ مورخ ۵ دی ۱۳۸۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۹۶ مورخ ۸۵/۱۰/۵ ماده واحده «تأسیس خانه ملی گفت‌وگوی آزاد» را به شرح ذیل تصویب نمود:

«ماده واحده: به‌منظور ایجاد محیط مساعد برای طرح هرگونه فکر و نظر از سوی صاحبان اندیشه و برگزاری مناظرات آزاد با حضور صاحب‌نظران رشته‌های مربوط، خانه ملی گفت‌وگوی آزاد تأسیس و تحت نظارت هیأت حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره اداره می‌شود. اساسنامه خانه، بنا به پیشنهاد هیأت به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌رسد.»

اساسنامه خانه ملی گفت‌وگوی آزاد

مصوب جلسه ۵۹۶ مورخ ۵ دی ۱۳۸۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

ماده ۱- تعریف و جایگاه حقوقی

بر اساس ماده واحده مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی خانه ملی گفت‌وگوی آزاد تأسیس می‌گردد. خانه ملی گفت‌وگوی آزاد که از این پس در این اساسنامه خانه نامیده می‌شود تحت نظر هیأت حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره و در چارچوب این اساسنامه فعالیت خواهد کرد.

ماده ۲- موضوع فعالیت

- ایجاد زمینه مناسب برای برگزاری جلسات گفت‌وگو، مناظره، سخنرانی و گفتگوی آزاد در عرصه علوم انسانی و معارف اسلامی در محل‌های تعیین شده از سوی خانه.

ماده ۳- اهداف و وظایف

- ۱- ایجاد فرصت قانونی و عادلانه برای عرضه علمی و آزادانه دیدگاه‌ها و نقدها در حوزه علوم انسانی و معارف دینی برای تمامی طیف‌های فکری و فرهنگی در کشور؛
- ۲- کمک به ایجاد زمینه بروز و ظهور خلاقیت‌ها و توانایی‌های علمی به‌ویژه در زمینه نقد افکار و آراء، و همچنین فراهم ساختن زمینه آشنایی با دیدگاه‌ها و نقدهای علمی جدید و بهره‌گیری از این توانایی در عرصه‌های متناسب با آن؛
- ۳- ایجاد بستر علمی مناسب برای بهره‌برداری صحیح بخش‌های مختلف کشور از دیدگاه‌ها و نقدهای جدید علمی؛

۴- ترغیب مراکز علمی حوزوی و دانشگاهی برای برگزاری جلسات گفتگو، نقد و مناظره علمی آزاد؛

۵- طراحی و برگزاری جلسات گفتگو، مناظره و سخنرانی؛

۶- انتشار و عرضه نتایج گفتگوها، مناظره‌ها و نقدهای علمی.

ماده ۴- ارکان

الف- هیأت امناء؛

ب- شورای علمی؛

ج- مدیر.

ماده ۵- هیأت امناء: «هیأت امنای خانه»، اعضای هیأت حمایت از کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره، به اضافه دبیر هیأت می باشد.

ماده ۶- وظایف هیأت امناء

الف- بررسی و پیشنهاد اصلاح و تغییر اساسنامه به شورای عالی انقلاب فرهنگی؛

ب- تهیه و تصویب خط مشی ها و برنامه های بلندمدت؛

ج- نصب و عزل مدیر؛

د- نظارت و ارزیابی عملکرد و فعالیت های خانه؛

ه- بررسی گزارش های سالانه مالی و تأیید آن؛

و- تصویب برنامه بودجه سالانه؛

ز- ارائه گزارش سالانه به شورای عالی انقلاب فرهنگی.

ماده ۷- شورای علمی

- ترکیب اعضای «شورای علمی» عبارت است از: اعضای شورای علمی - مشورتی هیأت حمایت از کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره

ماده ۸- وظایف شورای علمی

الف- بررسی و تأیید اولیه پیش نویس سیاست ها و خط مشی ها جهت پیشنهاد به هیأت امناء؛

ب- بررسی ضوابط، آیین نامه ها و شیوه نامه های اجرایی؛

ج- بررسی و تأیید پیش نویس برنامه سالانه؛

د- بررسی گزارش های مدیر و هدایت خانه ملی گفتگوی آزاد و نظارت مستمر بر عملکرد آن؛

ه- بررسی و تصویب مواردی که آیین نامه ها و ضوابط دیگر تصویب آن را بر عهده شورای علمی قرار داده است.

ماده ۹- مدیر

- مدیر خانه، به مدت ۳ سال از سوی هیأت امناء تعیین و با حکم رئیس هیأت امناء جهت انجام وظایف زیر منصوب می شود:

الف- تهیه و تنظیم پیش نویس ضوابط، آیین نامه ها و شیوه نامه های اجرایی جهت بررسی در شورای علمی و تصویب هیأت امناء؛

ب- شناسایی و پیشنهاد اعضای گروه های علمی و سایر عوامل اجرایی؛

ج- تهیه پیش نویس برنامه سالانه خانه جهت بررسی در شورای علمی و تصویب هیأت امناء؛

د- اجرای برنامه مصوب خانه و ارائه گزارش منظم پیشرفت کار به شورای علمی و عنداللزوم هیأت امناء؛

و- امضای مکاتبات و اسناد اداری و مالی در چارچوب ضوابط، آیین نامه ها و شیوه نامه های مصوب هیأت حمایت از کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره.

ماده ۱۰- این اساسنامه در ۱۰ ماده در جلسه ۵۹۶ مورخ ۸۵/۱۰/۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

حضور دبیر یا یک عضو هیأت حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی در ترکیب هیأت امنای جشنواره فارابی

مصوب جلسه ۶۰۱ مورخ ۱۵ اسفند ۱۳۸۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی
شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۶۰۱ مورخ ۸۵/۱۲/۱۵ حضور دبیر یا یک عضو هیأت حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی در ترکیب هیأت امنای جشنواره فارابی را تصویب کرد.

برگزاری آیین اعطای سند اعتبارنامه طرح‌های موفق

مصوب جلسه ۶۸۶ مورخ ۲۳ فروردین ۱۳۹۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی
ماده واحده «برگزاری آیین اعطای سند اعتبارنامه طرح‌های موفق» که در جلسه ۶۸۶ مورخ ۹۰/۱/۲۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی و بنا به پیشنهاد رئیس هیأت حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی و مناظره، به تصویب رسیده است، به شرح ذیل برای اجرا ابلاغ می‌شود:
«ماده واحده- هیأت حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی و مناظره موظف است هر سال مقارن با سالروز صدور پیام رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای (دام‌ظله) در مورد نهضت تولید علم و جنبش نرم‌افزاری و به‌منظور اعتبار افزایشی ملی نسبت به برآیند اجلاس‌های دفاع و داوری کرسی‌های نظریه‌پردازی و مناظره و معرفی نظریه‌ها و با هدف حمایت از مالکیت فکری پدیدآورندگان نظرات و نقدهای جدید در حوزه علوم انسانی و معارف دینی که مطابق با مقررات هیأت حمایت موفق به دفاع و احراز امتیاز حداقل رتبه مقبول شده‌اند، «آیین ملی اعطای سند اعتبارنامه طرح‌های موفق» را در خصوص نظرات و نقدهای جدید، برگزار نماید.
تبصره- آیین‌نامه و فرآیند اجرایی اعطای این سند توسط دبیرخانه هیأت حمایت تهیه و تدوین شده و به تصویب شورای هیأت مزبور خواهد رسید».

ایجاد زمینه و ظرفیت برای برگزاری موفق کرسی‌های آزاداندیشی

مصوب جلسه ۷۰۸ مورخ ۹ اسفند ۱۳۹۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی
ماده واحده «ایجاد زمینه و ظرفیت برای برگزاری موفق کرسی‌های آزاداندیشی» که در جلسه ۷۰۸ مورخ ۹۰/۱۲/۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی و بر اساس مصوبه ۹۰/۸/۱۷ شورای اسلامی شدن دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی به تصویب رسیده است، به شرح ذیل برای اجرا ابلاغ می‌شود:
«ماده واحده- برگزاری و ارائه نظرات در کرسی‌های آزاداندیشی در چارچوب مقررات دانشگاه و آیین‌نامه مربوطه، منوط به تشخیص هیأت برگزاری کرسی در دانشگاه می‌باشد و تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی خارج از دانشگاه امکان هیچ‌گونه اعمال نظر و یا دخالت در برگزاری یا عدم برگزاری آن نخواهند داشت.
تبصره ۱- انعکاس کلیه مطالب کرسی‌ها در نشریات و رسانه‌های عمومی، در چارچوب قوانین مطبوعات کشور می‌باشد.
تبصره ۲- هیأت برگزاری کرسی در موارد خاص می‌تواند انعکاس مفاد و محتوای کرسی‌ها در نشریات و رسانه‌های رسمی کشور را ممنوع نماید».

بخش سیزدهم

غیرانتفاعی ها و آموزش های آزاد

- ۹۲۰ ..... موافقت با تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی .....
۹۲۰ ..... کلیات آیین نامه تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی .....
۹۲۴ ..... تعیین صلاحیت عمومی داوطلبان تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی .....
۹۲۴ ..... سیاست بررسی صلاحیت داوطلبین هیأت مؤسس مراکز آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی .....
۹۲۴ ..... آیین نامه نحوه نظارت بر فعالیت مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی .....
۹۲۷ ..... اجازه تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی - غیرانتفاعی با مشارکت شخصیت های حقوقی .....
۹۲۷ ..... اساسنامه دانشکده غیردولتی و غیرانتفاعی علوم پزشکی (فاطمیه) زنان قم .....
۹۳۱ ..... موافقت با تأسیس دانشگاه غیردولتی غیرانتفاعی با جواز دانشگاه معتبر خارجی توسط جهاد دانشگاهی .....
۹۳۱ ..... فعالیت مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی نوع دوم .....
۹۳۱ ..... عدم احراز شرایط تبدیل مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی نوع دوم به نوع اول .....
۹۳۱ ..... اساسنامه الگو برای مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی .....
۹۳۶ ..... ضوابط تأسیس و نظارت بر آموزشگاه های آزاد هنری .....
۹۴۰ ..... سیاست ها، حدود وظایف و نحوه فعالیت مراکز مجری آموزش های آزاد کشور .....
۹۴۳ ..... راه حل مشکلات و مسائل دانشگاه علوم پزشکی فاطمیه قم .....
۹۴۳ ..... آیین نامه مالی و معاملاتی مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی .....
۹۵۱ ..... بازنگری ضوابط و شاخص های صدور مجوز مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی .....
۹۵۲ ..... ضوابط کلی صدور مجوز تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی .....
۹۵۲ ..... ماده واحده تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی در شهرهای بزرگ با پذیرش دانشجوی به طور خاص ...

موافقت با تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی

مصوب جلسه ۲۴ مورخ ۷ خرداد ۱۳۶۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی

اشخاص حقیقی و حقوقی در بخش غیردولتی مجازند مؤسسات آموزش عالی به صورت غیرانتفاعی و زیر نظر و مراقبت دولت تأسیس کنند. حدود نظارت و مراقبت دولت بعداً تعیین خواهد شد.

کلیات آیین نامه تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی

مصوب جلسه ۴۱ مورخ ۲۳ مهر ۱۳۶۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی

فصل اول - اهداف

ماده ۱- به منظور بسیج کلیه امکانات مملکت در امر گسترش آموزش عالی کشور، مؤسسات آموزش عالی غیرانتفاعی با اهداف زیر تأسیس می شوند.

- الف- ارتقای سطح دانش و فرهنگ جامعه؛
- ب- تأمین نیروی انسانی متخصص مورد نیاز کشور؛
- ج- گسترش آموزش عالی در کشور به نحوی که بتواند پاسخگوی عطش جامعه برای کسب علم باشد؛
- د- کمک به بسیج و استفاده از همه مدرسان و استادان جامعه در امر آموزش عالی؛
- ه- ایجاد زمینه مناسب برای فعالیت همه جانبه مردم در امر گسترش و اعتلای دانش و پژوهش کشور.

فصل دوم - شرایط کلی تأسیس

ماده ۲- تشکیل یک هیأت مؤسس با ترکیب زیر:
الف- یک نفر روحانی با تأیید شورای عالی انقلاب فرهنگی؛
ب- حداقل سه نفر از اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی در مرتبه استادیاری و بالاتر با پنج سال سابقه کارآموزشی و پژوهشی در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی و دارای صلاحیت‌های عمومی مندرج در ماده ۴.^۲

تبصره - نماینده هیأت مؤسس برای پیگیری امور تأسیس مؤسسه الزاماً باید یکی از افراد بند «ب» باشد.^۳

ج- سه نفر عضو دیگر دارای شرایط مندرج در ماده ۴.^۴

تبصره ۱- هیأت مؤسس حداقل هفت عضو و حداکثر نه عضو خواهد داشت.^۵

تبصره ۲- همه اعضای هیأت مؤسس باید ۳۰ سال سن یا بیشتر داشته باشند.^۶

تبصره ۳- همه اعضای مرد باید متأهل باشند. (در مورد بانوان شرط تأهل ملاک نیست)^۷ و^۸.

تبصره ۴- چنانچه تعداد اعضای هیأت مؤسس به هر دلیل (فوت استعفا و یا از دست دادن شرایط عضویت به

۱. اصلاحی جلسه ۴۶۲ مورخ ۲۰ اردیبهشت ۷۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲. اصلاحی جلسه ۴۶۲ مورخ ۲۰ اردیبهشت ۷۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۳. اصلاحی جلسه ۴۶۲ مورخ ۲۰ اردیبهشت ۷۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۴. اصلاحی جلسه ۴۶۲ مورخ ۲۰ اردیبهشت ۷۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۵. اصلاحی جلسه ۴۶۲ مورخ ۲۰ اردیبهشت ۷۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۶. اصلاحی جلسه ۲۸۷ مورخ ۶ آذر ۷۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۷. اصلاحی جلسه ۲۸۷ مورخ ۶ آذر ۱۳۷۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۸. حسب مصوبه جلسه ۴۲۱ مورخ ۱۹ خرداد ۱۳۷۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی، موضوع تکمیل «کلیات آیین نامه تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی - غیرانتفاعی» (مصوب جلسه ۴۱ مورخ ۱۳۶۴/۷/۲۳ شورای عالی) مطرح و تبصره زیر به عنوان تبصره ۳ بند (ج) ماده ۲ به تصویب رسید. «تبصره ۳: شخصیت‌های حقوقی که از بودجه عمومی دولت استفاده نمی کنند، وجهه و هویت فرهنگی دارند و در اساسنامه آن‌ها فعالیت‌های فرهنگی پیش‌بینی شده است می توانند مؤسسات آموزشی و پژوهشی تأسیس کنند».

تشخیص اکثریت اعضای هیأت مؤسس و... از حدنصاب کمتر شود، به تعداد موردنیاز افراد واجد شرایط دیگری که به تأیید اعضای هیأت مؤسس برسند انتخاب و به شورای گسترش آموزش عالی معرفی می‌شوند. پس از احراز صلاحیت آنان و تأیید نهایی شورای عالی برای عضویت پذیرفته می‌شوند.^۱

د- دارا بودن بنیه مالی کافی اعضای هیأت مؤسس به تأیید شورای گسترش.^۲

ه- اعضای هیأت مؤسس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی نوع اول نباید در بیش از یک مؤسسه عضویت داشته باشند.^۳

تبصره- اعضای هیأت‌های مؤسسی که اساسنامه آن‌ها تا این تاریخ به تصویب شورای عالی رسیده مشمول این مصوبه نمی‌شوند و می‌توانند حداکثر در دو هیأت مؤسس عضو باشند.^۴

ماده ۳- وظایف هیأت مؤسس به شرح زیر است:

۱- تدوین اساسنامه؛

۲- کسب امتیاز و مجوزهای لازم از وزارت فرهنگ و آموزش عالی و سایر مراجع ذی‌صلاح؛

۳- فراهم کردن مقدمات و امکانات لازم برای آغاز کار؛

۴- تعیین آن عده از هیأت‌امنا که باید از طرف هیأت تعیین شوند و عزل هر یک از آن‌ها؛

تبصره- عزل اعضای هیأت‌امنا که تعیین آن‌ها به عهده هیأت مؤسس است با لاقبل دو سوم آرای کل اعضای هیأت مؤسس میسر است.

۵- نظارت بر فعالیت‌های فرهنگی، آموزشی و سیاسی در جهت تحقق اهدافی که مؤسسه آموزشی به‌منظور آن تأسیس شده است؛

۶- تصویب پیشنهادهای هیأت‌امنا در مورد توسعه مؤسسه و فعالیت‌های آن.

ماده ۴- شرایط عمومی اعضای هیأت مؤسس به شرح زیر است:

الف- مسلمان، عامل به احکام اسلامی و واجد حسن شهرت و متخلق به اخلاق اسلامی؛

ب- التزام به ولایت فقیه و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و سیاست نه شرقی و نه غربی؛

ج- عدم وابستگی به رژیم گذشته و عدم سابقه وابستگی به گروه‌های محارب و مخالف جمهوری اسلامی؛

د- احراز توان اجرایی و مدیریت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی.^۵

تبصره- تشخیص و احراز شرایط فوق به عهده شورای عالی انقلاب فرهنگی است.

ماده ۵- هر مؤسسه آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی پس از کسب مجوز تأسیس دارای یک هیأت‌امنا با ترکیب زیر خواهد بود که برای مدت ۴ سال انتخاب می‌گردند، انتخاب مجدد اعضا بلامانع است.

الف- یک نفر روحانی؛^۶

ب- حداقل سه نفر و حداکثر پنج نفر از اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها دارای شرایط بند «ب» ماده ۲ و ماده ۴؛^۷

ج- سه نفر از اعضای هیأت مؤسس؛

۱. اصلاحی جلسه ۳۸۷ مورخ ۶ آذر ۱۳۷۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲. اصلاحی جلسه ۳۸۷ مورخ ۶ آذر ۱۳۷۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۳. الحاقی جلسه ۴۰۴ مورخ ۱۱ شهریور ۱۳۷۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۴. الحاقی جلسه ۴۰۴ مورخ ۱۱ شهریور ۱۳۷۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۵. الحاقی جلسه ۴۷۲ مورخ ۱۳ دی ۷۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی.

۶. اصلاحی جلسه ۴۶۲ مورخ ۲۰ اردیبهشت ۷۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۷. اصلاحی جلسه ۴۶۲ مورخ ۲۰ اردیبهشت ۷۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

د- نماینده وزارت فرهنگ و آموزش عالی نوع اول (موضوع ماده ۱۰ بند الف؛
ه- استاندارد).

تبصره - هرگاه استاندارد در بیش از سه هیأت امنای از مؤسسات مذکور عضو باشد مشاور یا معاون او می‌تواند به‌جای او شرکت نماید مشروط بر اینکه به مسائل دانشگاهی آگاه باشد.^۱

و- رئیس مؤسسه بدون حق رأی در جلسات هیأت امنای شرکت می‌کند.
تبصره- هر هیأت امنای دارای یک رئیس به انتخاب اعضا خواهد بود.

ماده ۶- هیأت امنای حداقل ماهی یک‌بار تشکیل جلسه می‌دهد و در صورت لزوم به پیشنهاد نماینده وزیر فرهنگ و آموزش عالی یا رئیس دانشگاه یا سه نفر از اعضا می‌تواند با تأیید رئیس هیأت امنای جلسه فوق‌العاده تشکیل دهد.

ماده ۷- اداره کلیه امور مؤسسه آموزش عالی با رعایت قوانین و مقررات با رئیس مؤسسه است که بنا به پیشنهاد هیأت امنای و موافقت وزیر فرهنگ و آموزش عالی یا وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (حسب مورد) و با حکم رئیس هیأت امنای منصوب می‌شود.

تبصره ۱- عزل رئیس مؤسسه پس از تصویب هیأت امنای با حکم رئیس هیأت امنای خواهد بود.

تبصره ۲- رئیس مؤسسه باید دارای شرایط مندرج در آیین‌نامه مدیریت دانشگاه‌ها باشد.^۲

ماده ۸- اولویت‌های تأسیس (کمسیون شماره ۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی اولویت‌ها را منطبق با اهداف مصوب تنظیم و به تصویب شورای عالی خواهد رساند).

ماده ۹- وظایف و اختیارات هیأت امنای به شرح زیر است:

۱- پیشنهاد رئیس دانشگاه؛

۲- تصویب سازمان دانشگاه که از طرف رئیس دانشگاه پیشنهاد می‌شود؛

۳- تصویب بودجه جاری و عمرانی و تحقیقاتی دانشگاه و پیشنهاد طرح‌های توسعه دانشگاه به هیأت مؤسس؛

۴- تعیین خزانه‌دار مؤسسه و همچنین تعیین اشخاصی که حق‌کشایش حساب‌های بانکی به‌نام مؤسسه و حق برداشت از حساب‌های آن را دارند و تعیین حسابرسی رسمی برای مؤسسه؛

۵- تأیید حساب‌ها و ترازنامه سالانه دانشگاه با توجه به گزارش حسابرس مؤسسه و سپس تقدیم گزارش آن به هیأت مؤسس؛

۶- جلب کمک‌های مالی و امکانات؛

۷- تعیین نحوه اداره واحدهای تولیدی مؤسسه؛

۸- تصویب مقررات استخدامی و تعرفه حقوق و دستمزد و مزایا؛

۹- پیشنهاد هر نوع تأسیس و توسعه یا انحلال واحدها و مراکز علمی و آموزشی دانشگاه به هیأت مؤسس؛

۱۰- تصویب آیین‌نامه تشکیل شورای دانشگاه؛

۱۱- تصویب آخذ وام؛

۱۲- پیشنهاد میزان شهریه دانشجویان و آیین‌نامه چگونگی دریافت آن جهت تصویب به وزارت فرهنگ و آموزش عالی؛

۱۳- تصویب تعداد پذیرش دانشجویان که از طرف رئیس مؤسسه پیشنهاد می‌گردد؛

تبصره ۱- تعداد دانشجویان باید به تصویب وزارت فرهنگ و آموزش عالی برسد.

تبصره ۲- ضوابط اخلاقی و سیاسی دانشجویان و استادان و نحوه‌گزینش آنان مانند مؤسسات دولتی و توسط

۱. الحاقی جلسه ۹۲ مورخ ۱۳ آبان ۶۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲. الحاقی جلسه ۴۶۲ مورخ ۲۰ اردیبهشت ۷۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

هیأت گزینش در سایر دانشگاه‌ها.

۱۴- تنظیم و تصویب آیین‌نامه داخلی هیأت امنای.

تبصره - هیأت امنای در انجام وظایف خود مقررات و ضوابط مملکتی و شورای عالی انقلاب فرهنگی را رعایت خواهد نمود.

فصل سوم - نوع مؤسسات آموزش عالی غیرانتفاعی

ماده ۱۰- مؤسسات موضوع این آیین‌نامه در زمان تأسیس و برای ادامه کار به دو نوع تقسیم می‌شوند:

الف - مؤسساتی که بر طبق آموزش عالی رسمی کشور فعالیت می‌کنند و مانند مؤسسات آموزش عالی وابسته به دولت موظف به رعایت کلیه ضوابط و مقررات (مربوط به وزارت فرهنگ و آموزش عالی) اعم از فضای آموزشی، امکانات تجهیزات، نسبت استاد به دانشجو، کیفیت علمی استادان، امکانات رفاهی، امکانات کمک‌آموزشی، گزینش علمی و اخلاقی دانشجویان و آیین‌نامه‌های آموزشی می‌باشند.

ب - مؤسساتی که خارج از ضوابط آموزش عالی رسمی کشور (از نظر مقاطع تحصیلی و مقررات آموزشی و غیره) و با نظام آموزشی آزاد فعالیت می‌کنند.

تبصره - تأسیس و فعالیت مؤسسات آموزش عالی نوع دوم (مندرج در بند ب ماده فوق) بی‌ضابطه نبوده بلکه از مقررات خاصی پیروی می‌نماید.

ماده ۱۱- نحوه صدور مدارک تحصیلی به ترتیب زیر خواهد بود:

الف - مؤسسات آموزش عالی نوع اول مدرک رسمی که مورد تأیید وزارت فرهنگ و آموزش عالی می‌باشد صادر می‌کنند.

ب - مؤسسات آموزش عالی نوع دوم گواهینامه داخلی که رسمیت نداشته و فاقد ارزش استخدامی است صادر می‌کند.

ماده ۱۲- معافیت تحصیلی فقط شامل دانشجویان مؤسسات آموزش عالی نوع اول (یعنی مؤسساتی که کلیه ضوابط گسترش آموزش عالی را که توسط وزارت فرهنگ و آموزش عالی تعیین شده است رعایت کرده باشند) خواهد شد.

ماده ۱۳- مؤسسات آموزش عالی پس از احراز شرایط (موضوع فصل دوم و سوم) ابتدا در وزارت فرهنگ و آموزش عالی و سپس از لحاظ مالی حقوقی و اداری در اداره ثبت شرکت‌ها به ثبت خواهند رسید.

ماده ۱۴- وزارت فرهنگ و آموزش عالی موظف است قبل از این‌که با تأسیس مؤسسه‌ای موافقت کند کلیه امکانات آن را از لحاظ مالی بررسی کند و متقاضیان تأسیس مؤسسه باید شواهدی دال بر توانایی خود برای اداره مؤسسه ارائه نمایند.

تبصره - آیین‌نامه لازم برای تشخیص توانایی مالی و مادی متقاضیان و شواهدی را که باید ارائه دهند توسط وزارت فرهنگ و آموزش عالی تهیه خواهد شد.

ماده ۱۵- وزارت فرهنگ و آموزش عالی موظف است آیین‌نامه‌های عمومی برای نحوه، معاملات و انجام امور مالی این مؤسسات (با مشورت با تعدادی از اعضای هیأت امنای این مؤسسات) تهیه کند و از برای تصویب به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه نماید.

ماده ۱۶- در صورتی که مؤسسه آموزش عالی غیرانتفاعی برخلاف اساسنامه و ضوابط و مقررات موضوع وزارت فرهنگ و آموزش عالی رفتار نماید، بسته به میزان تخلف از اخطار تا تعطیل موقت و انحلال مؤسسه اقدام خواهد نمود.

تبصره - چگونگی رسیدگی به این تخلفات و اعمال تنبیهات و مجازات‌ها طبق آیین‌نامه‌ای که وزارت فرهنگ و آموزش عالی انقلاب فرهنگی تصویب خواهد کرد تعیین خواهد شد.

ماده ۱۷- برنامه آموزشی و آیین‌نامه‌های مربوط به امور آموزشی و امتحانی و انضباطی و شرایط پذیرش علمی

دانشجو و مدت دوره تحصیلی و نوع دانشنامه‌ای که اعطا خواهد شد باید توسط رئیس مؤسسه تهیه و پس از تصویب هیأت امنای برای تصویب نهایی به وزارت فرهنگ و آموزش عالی ارسال گردد.
ماده ۱۸- در تمامی موارد و مکاتبات از جمله تابلو مؤسسه، سربرگ نامه‌ها، دفترچه آزمون سراسری (کنکور) و اطلاعیه‌ها باید بر «غیردولتی و غیرانتفاعی» بودن مؤسسه تصریح شود.^۱

تعیین صلاحیت عمومی داوطلبان تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی

مصوب جلسه ۸۱ مورخ ۲۶ مرداد ۱۳۶۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی
 در مورد صلاحیت کسانی که می‌خواهند به‌عنوان اعضای هیأت مؤسس مبادرت به تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی بنمایند، مقرر می‌گردد که از وزارت اطلاعات استفسار شود.^۲

سیاست بررسی صلاحیت داوطلبین هیأت مؤسس مراکز آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی

مصوب جلسه ۸۵ مورخ ۲۵ شهریور ۱۳۶۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی
 در مورد سیاست بررسی صلاحیت داوطلبین هیأت مؤسس مراکز آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی مقرر می‌گردد که ضوابط تصویب‌شده در این باره را بدون مسامحه و با دقت طبق روش زیر بایستی رعایت نمایند.
 ۱- استعلام از وزارت اطلاعات خصوصاً در مورد سوابق و وضعیت سیاسی اعضا؛
 ۲- استعلام از هیأت مرکزی گزینش استاد خصوصاً با تحقیق از معرف‌های اعضا؛
 ۳- شورای عالی نظر نهایی را با استفاده از نتایج استعلام تعیین می‌نماید.

آیین‌نامه نحوه نظارت بر فعالیت مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی

مصوب جلسه ۱۵۸ مورخ ۴ مرداد ۱۳۶۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی
ماده ۱- هر یک از مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی که در این آیین‌نامه «مؤسسه» نامیده می‌شوند، موظفند کلیه مقررات فرهنگی، آموزشی، اداری و مالی و نیز مقررات مربوط به گزینش استاد، دانشجو و کارکنان آموزشی مورد نیاز را که از طرف وزارت فرهنگ و آموزش عالی ابلاغ می‌گردد اجرا نمایند.
ماده ۲- فعالیت آموزشی هر مؤسسه پس از طی مراحل زیر آغاز خواهد شد:
 الف- تصویب صلاحیت اعضای هیأت مؤسس که نام آنان از طریق وزارتین فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به شورای عالی انقلاب فرهنگی معرفی می‌گردد؛
 ب- تأیید مؤسسه از لحاظ امکانات آموزشی توسط شورای گسترش آموزش عالی وزارت مربوطه؛
 ج- موافقت اصولی با تأسیس مؤسسه و تصویب اساسنامه آن توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی؛

۱. الحاقی جلسه ۴۶۲ مورخ ۲۰ اردیبهشت ۷۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲. به‌موجب مصوبه جلسه ۴۲۱ مورخ ۱۹ خرداد ۷۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی «موضوع بررسی مصوبه شماره ۷۱۷/م‌دش مورخ ۳۱ مرداد ۷۲ شورای عالی درباره تعیین مدت بررسی صلاحیت متقاضیان تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی - غیرانتفاعی در وزارت اطلاعات مطرح شد و با لغو این مصوبه موافقت شد».

۳. اصلاحی جلسه ۹۱ مورخ ۲۲ شهریور ۶۷ شورای مشترک کمیسیون‌های ۱ و ۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۴. اصلاحی جلسه ۹۱ مورخ ۲۲ شهریور ۶۷ شورای مشترک کمیسیون‌های ۱ و ۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

د- صدور پروانه فعالیت در دوره ها و رشته های مصوب توسط شورای گسترش آموزش عالی وزارت مربوطه.^۱
ماده ۳- وزارتین فرهنگ و آموزش عالی یا بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بر امور فرهنگی، آموزشی، اداری و مالی و امکانات ساختمانی و تجهیزات نظارت خواهد کرد و عملکرد آن ها را مستمراً مورد ارزیابی قرار خواهد داد. این نظارت و ارزیابی از طریق دفتر نظارت و سنجش وزارت فرهنگ و آموزش عالی و دفتر نظارت و ارزیابی آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اعمال می شود.^۲

تبصره- نظارت وزارت فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از طریق مراجعه مستقیم به مؤسسه و یا ارسال پرسشنامه و استعلام کتبی انجام خواهد گرفت. این نظارت در زمینه امور آموزشی شامل بررسی نحوه اجرای مقررات آموزشی، برنامه های درسی مصوب، ارزیابی کار دانشجوی و اعضای هیأت علمی خواهد بود و این کار از طریق نظرخواهی از اعضای هیأت علمی، دانشجویان، کارمندان اداری و مراجعه به پرونده های مربوط در هر زمینه انجام خواهد گرفت. نظارت بر امور اداری و مالی از طریق اعزام هیأت های نظارت و بررسی دفاتر و اسناد مربوط انجام خواهد گرفت و نظارت در زمینه امکانات ساختمانی و دیگر تجهیزات از راه بازدید ساختمان ها و تأسیسات (رده ها، آزمایشگاه ها، هزینه سرانه خدمات، کتابخانه ها، آمفی تئاتر، زمین های ورزشی و تأسیسات رفاهی) انجام خواهد شد.^۳
ماده ۴- به منظور تسهیل در انجام نظارت و ارزیابی، مؤسسه مکلف است نسبت به تشکیل پرونده استعلامی اعضای هیأت علمی، کادر اداری و همچنین تشکیل پرونده تحصیلی دانشجویان و ثبت و ضبط مدارک لازم در آن ها اقدام نماید. دفاتر و اسناد مالی نیز باید برای بررسی حفظ و نگهداری شود.

ماده ۵- اعمال نظارت از طریق دفتر نظارت و سنجش آموزش وزارت فرهنگ و آموزش عالی یا دفتر نظارت و ارزیابی آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به صورت ادواری (حداقل یک بار در سال تحصیلی) یا به صورت موردی (برحسب ضرورت) صورت می گیرد و مؤسسه مکلف است همکاری لازم را با هیأت های ناظر به عمل آورد و موجبات اعمال هر چه مطلوب تر این نظارت را فراهم سازد.^۴

تبصره- وزارتین فرهنگ و آموزش عالی یا بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نتیجه بررسی و نظارت را به مرکز آموزشی اطلاع خواهد داد.^۵

ماده ۶- مؤسسه مکلف است نسبت به اجرای دستورالعمل های وزارتین فرهنگ و آموزش عالی یا بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در جهت رفع نقایص در زمان تعیین شده اقدام نماید. در صورت عدم اقدام لازم برحسب موارد ۷ و ۸ ذکر می شود.^۶

ماده ۷- ارتکاب اعمال زیر از سوی مؤسسات مذکور تخلف محسوب می شود و موجب اعمال یک یا چند مورد از مجازات های تعیین شده می گردد.
 الف- تخلفات آموزشی و علمی.

۱- عدم رعایت ضوابط مربوط به حفظ حدنصاب استاد به دانشجوی، فضای آموزشی امکانات آموزشی و...

۱. اصلاحی جلسه ۹۱ مورخ ۲۲ شهریور ۶۷ شورای مشترک کمیسیون های ۱ و ۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲. اصلاحی جلسه ۹۱ مورخ ۲۲ شهریور ۶۷ شورای مشترک کمیسیون های ۱ و ۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۳. اصلاحی جلسه ۹۱ مورخ ۲۲ شهریور ۶۷ شورای مشترک کمیسیون های ۱ و ۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۴. به موجب جلسه ۴۷۲ مورخ ۱۳ دی ۷۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی، مقرر شد رئیس نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه ها به عنوان عضو هیأت بررسی وضع مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی (ابلاغیه شماره ۲۱۵۵/دش مورخ ۷۷/۶/۷) به ترکیب اعضای آن هیأت افزوده شود.

۵. اصلاحی جلسه ۹۱ مورخ ۲۲ شهریور ۶۷ شورای مشترک کمیسیون های ۱ و ۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۶. اصلاحی جلسه ۹۱ مورخ ۲۲ شهریور ۶۷ شورای مشترک کمیسیون های ۱ و ۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۷. اصلاحی جلسه ۹۱ مورخ ۲۲ شهریور ۶۷ شورای مشترک کمیسیون های ۱ و ۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

(مجازات‌های ۱ تا ۶)؛

- ۲- عدم رعایت مقررات آموزشی (مجازات‌های ۱ تا ۶)؛
  - ۳- عدم اجرای صحیح برنامه‌های آموزشی (مجازات‌های ۱ تا ۶)؛
  - ۴- استفاده از افرادی که فاقد صلاحیت‌های علمی و اخلاقی در سمت‌های آموزشی (مجازات‌های ۱ تا ۶)؛
  - ۵- پذیرش دانشجو بدون تصویب وزارت فرهنگ و آموزش عالی (مجازات‌های ۳ تا ۷ توأم با ۱ تا ۲)؛
  - ۶- صدور مدرک تحصیلی بدون رعایت ضوابط (مجازات‌های ۳ تا ۷ توأم با ۱ تا ۲).
    - ب- تخلفات مربوط به توسعه یا تجدید مؤسسات:
      - ۱- دایر کردن و یا (در صورت داشتن دانشجو) تعطیل نمودن رشته‌ها یا دوره‌ها بدون کسب مجوز (مجازات‌های ۴ و ۵ و ۷ توأم با ۱ و ۲)؛
      - ۲- دایر کردن و یا (در صورت داشتن دانشجو) تعطیل نمودن شعب مؤسسه بدون کسب مجوز (مجازات‌های ۴ و ۵ و ۷ توأم با ۱ و ۲)؛
      - ۳- واگذاری مؤسسه به غیر (مجازات‌های ۷ و ۸ توأم با ۱ و ۲) (مجازات‌های ۷ و ۸ توأم با ۱ و ۲)؛
      - ۴- تعطیل مؤسسه (مجازات‌های ۵ و ۷ و ۸ و ۹).
    - ج- تخلفات مالی و اداری:
      - ۱- گرفتن مبلغی بیش از شهریه مصوب به هر عنوان (مجازات‌های ۱، ۲، ۳ و ۷)؛
      - ۲- عدم رعایت مقررات مصوب اداری و مالی (مجازات‌های ۱، ۲، ۳ و ۷)؛
      - ۳- ارائه گزارش یا صدور گواهی خلاف واقع (مجازات‌های ۱، ۲، ۳ و ۷)؛
      - ۴- تبدیل مؤسسه به مؤسسه انتفاعی (مجازات‌های ۲ و ۸ و ۹).
    - د- سایر تخلفات:
      - ۱- ارتکاب اعمال مخالف با مقررات آموزشی حاکم بر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی کشور (مجازات‌های ۱، ۲، ۳، ۷، ۸ و ۹)؛
      - ۲- پیشگیری نکردن یا ندادن گزارش از فعالیت مغایر با مصالح نظام جمهوری اسلامی به مقامات ذی‌ربط (مجازات‌های ۱، ۲، ۷، ۸).
- ماده ۸- ارتکاب تخلفات موضوع ماده قبل موجب اعمال مجازات‌هایی به شرح زیر خواهد شد:**
- ۱- اخطار دادن به رئیس مؤسسه و یا توبیخ کتبی وی؛
  - ۲- اخطار دادن به رئیس مؤسسه و یا توبیخ کتبی وی همراه با اعلان عمومی؛
  - ۳- لغو اجازه اشتغال کارکنان خاطی مؤسسه یا عزل مسؤول خاطی از سمت خود؛
  - ۴- لغو کردن اجازه پذیرش دانشجوی جدید در یک یا چند دوره برای یک یا چند رشته؛
  - ۵- منحل کردن یک یا چند رشته تحصیلی (در صورتی که دانشجویان در آن رشته مشغول تحصیل باشند موضوع از طریق مراجع قانونی ذی‌ربط رسیدگی خواهد شد)؛
  - ۶- تعلیق رئیس مؤسسه؛
  - ۷- سلب صلاحیت و عزل رئیس مؤسسه؛
  - ۸- سلب صلاحیت هیأت امنای مؤسسه؛
  - ۹- انحلال مؤسسه و اعلان عمومی آن و گزارش امر به شورای عالی انقلاب فرهنگی.
- ماده ۹- تطبیق موارد مجازات با تخلفات، حسب مورد از طرف هیأت یا هیأت‌هایی که توسط شورای گسترش آموزش عالی وزارت مربوطه تعیین و زیر نظر معاون آموزشی وزارتین فرهنگ و آموزش عالی یا بهداشت، درمان**

و آموزش پزشکی انجام‌وظیفه می‌نمایند با رعایت تبصره‌های این ماده صورت خواهد گرفت و رأی صادره پس از تأیید شورای گسترش قطعی و لازم‌الاجرا است.^۱

تبصره ۱- ارتکاب تخلفات آموزشی و علمی (موضوع بندهای قسمت الف ماده ۷، بندهای ۱ تا ۴: مجازات‌های ۱ تا ۶ ماده ۸ بندهای ۵ و ۶: مجازات‌های ۳ تا ۷ توأم با ۱ و ۲ ماده ۸)

تبصره ۲- ارتکاب تخلفات مربوط به توسعه یا تجدید مؤسسات (موضوع بندهای قسمت ب ماده ۷، بندهای ۱ و ۲: مجازات‌های ۴ و ۵ و ۷ توأم با ۱ و ۲ ماده ۸ بند ۳: مجازات‌های ۷ و ۸ توأم با ۱ و ۲ ماده ۸، بند ۴: مجازات‌های ۵ تا ۷ و ۸ و ۹ ماده ۸)

تبصره ۳- ارتکاب تخلفات مالی و اداری (موضوع بندهای قسمت ج ماده ۷، بندهای ۱ و ۲ و ۳: مجازات‌های ۱ و ۲ و ۳ و ۴: مجازات‌های ۷ و ۸ و ۹ ماده ۸)

تبصره ۴- ارتکاب تخلفات سیاسی و اخلاقی (موضوع بندهای قسمت د ماده ۷، بند ۱: مجازات‌های ۱ و ۲ و ۳ و ۷ و ۸ و ۹ ماده ۸ بند ۲: مجازات‌های ۱ و ۲ و ۷ و ۸ ماده ۸ بند ۳: مجازات‌های ۱ و ۲ و ۳ و ۷ و ۸)

تبصره ۵- در مورد تخلفات مندرج در بندهای الف ۵، الف ۶، ج ۱، ج ۲، د ۱، د ۲، از ماده ۷ و سایر مواردی که هیأت تشخیص دهد، علاوه بر اعمال مجازات‌های مناسب، مراتب جهت پیگیری به اطلاع مراجع قضایی رسانده می‌شود.

تبصره ۶- در صورت تکرار تخلف مجازات‌های مزبور تشدید می‌شود.

ماده ۱۰- انعقاد قراردادهای علمی و دانشگاهی و تبادل استاد و دانشجو و برقراری هرگونه ارتباط رسمی دیگر با مؤسسات آموزش و پژوهشی خارج از کشور مانند دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی دولتی در چارچوب قوانین عمومی و مقررات آموزش عالی کشور صورت می‌گیرد.

ماده ۱۱- این آیین‌نامه در ۱۱ ماده و ۸ تبصره در جلسات ۶۷/۴/۱۴ و ۶۷/۵/۴ به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی رسید.

اجازه تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی - غیرانتفاعی با مشارکت شخصیت‌های حقوقی

مصوب جلسه ۱۸۳ مورخ ۲۳ اسفند ۱۳۶۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی

علاوه بر شخصیت‌های حقیقی، آن دسته از شخصیت‌های حقوقی که از بودجه عمومی دولت استفاده نمی‌کنند نیز می‌توانند در چارچوب آیین‌نامه تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی اقدام به تأسیس این مؤسسات بنمایند.

اساسنامه دانشکده غیردولتی و غیرانتفاعی علوم پزشکی (فاطمیه) زنان قم

مصوب جلسه ۱۹۲ مورخ ۳۰ مهر ۱۳۷۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

به استناد آیین‌نامه تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی مصوب چهل و یکمین جلسه مورخ ۶۴/۷/۲۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی، مرکز آموزش، عالی علوم پزشکی فاطمیه زنان قم که در این اساسنامه دانشکده^۲ نامیده می‌شود تأسیس می‌گردد.

۱. اصلاحی جلسه ۹۱ مورخ ۲۲ شهریور ۶۷ شورای مشترک کمیسیون‌های ۱ و ۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲. حسب تصمیم جلسه ۳۵۵ مورخ ۳ مرداد ۷۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی، مقرر شد زمانی که به تشخیص شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی این دانشکده واجد شرایط «دانشگاه» شد، تغییر نام از دانشکده به دانشگاه صورت پذیرد.

ماده ۱- دانشکده یک مرکز آموزشی و پژوهشی ویژه زنان است که برای مدت نامحدود تأسیس می‌شود و محل آن قم خواهد بود.

تبصره- هرگونه تغییر در محل و موقعیت دانشکده بر اساس پیشنهاد هیأت مؤسس پس از تصویب وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی انجام خواهد گردید.

ماده ۲- دانشکده دارای شخصیت حقوقی و از لحاظ آموزشی مشمول مقررات آموزش دانشجویی و آموزش عالی کشور و ملزم به رعایت ضوابط مصوب وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و به لحاظ اداری و مالی تابع مقررات خاص است که به تصویب هیأت امانا خواهد رسید.

ماده ۳- دانشکده مؤسسه‌ای غیرانتفاعی، غیردولتی است که درآمدهای حاصل از آن منحصراً صرف هزینه‌ها و توسعه فعالیت‌های آن خواهد شد.

ماده ۴-۴ منابع مالی دانشکده بدین شرح است:

۱- شهریه پرداختی دانشجویان؛

۲- موقوفات؛

۳- مساعدت مالی افراد خیر، نهادها با صلاحدید هیأت مؤسس.

ماده ۵- ارکان دانشکده عبارتند از:

۱- هیأت مؤسس؛

۲- هیأت امانا؛

۳- شورای دانشکده؛

۴- رئیس دانشکده.

ماده ۶- هیأت مؤسس متشکل از افراد ذیل است:

۱- آیت ا... محمد یزدی؛

۲- حجت‌الاسلام والمسلمین محمدعلی شرعی؛

۳- آقای حسن صبوری؛

۴- آقای ابوالفضل عباسی؛

۵- آقای حاج محسن رفیق دوست؛

۶- آقای دکتر محمد کریم شهرزاد.

ماده ۷- وظایف هیأت مؤسس به شرح زیر است:

۱- تدوین اساسنامه؛

۲- کسب امتیاز و اخذ مجوز آموزشی از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛

۳- فراهم ساختن مقدمات و امکانات لازم برای راه‌اندازی فعالیت آموزشی؛

۴- انتخاب تعدادی از اعضای هیأت امانا که بایستی توسط هیأت مؤسس تعیین شوند و عزل هر یک از آن‌ها.

تبصره ۱- عزل هر یک از اعضای هیأت امانا که تعیین آن‌ها به عهده هیأت مؤسس است با حداقل دو سوم مجموع آرای اعضای هیأت مؤسس میسر می‌باشد.

۵- تعیین جانشین برای هر یک از اعضای هیأت مؤسس بر مبنای پیشنهاد آن عضو و تصویب اکثریت اعضای هیأت مؤسس و تأیید شورای عالی انقلاب فرهنگی؛

تبصره ۲- چنانچه تعداد اعضای هیأت مؤسس به هر دلیل از قبیل (فوت، استعفا و یا سلب شرایط عضویت به تشخیص اکثریت اعضای مؤسس) از حد نصاب مقرر در این اساسنامه کمتر شود به پیشنهاد بقیه اعضای هیأت

- مؤسس و تأیید شورای عالی انقلاب فرهنگی افراد واجد شرایط به تعداد مورد نیاز تعیین و انتخاب می شوند.
- ۶- نظارت بر فعالیتهای آموزشی و علمی و فرهنگی در جهت تحقق اهداف تأسیس دانشکده.
- ۷- بررسی و تأمین منابع مالی جهت توسعه مؤسسه بر اساس پیشنهادهای هیأت امانا؛
- ماده ۸-** ترکیب هیأت امانای دانشکده عبارت است از:
- ۱- یک نفر روحانی به پیشنهاد هیأت مؤسس و تأیید شورای عالی انقلاب فرهنگی؛
- ۲- سه نفر از اعضای هیأت مؤسس به انتخاب آن هیأت؛
- ۳- استاندار تهران؛
- ۴- رئیس دانشگاه؛
- ۵- دو الی چهار نفر از شخصیت های علمی و فرهنگی و یا اجتماعی که نقش مؤثری در توسعه و پیشرفت مؤسسه داشته باشند با تصویب شورای عالی^۱.
- تبصره ۱-** حداقل ۲ نفر از این افراد لازم است از اعضای هیأت علمی دانشگاه ها و یا دانشکده های علوم پزشکی با مرتبه استادیاری و بالاتر و با ۳ سال سابقه علمی در دانشگاه باشند^۲.
- تبصره ۲-** رئیس هیأت امانا به انتخاب اعضا تعیین می شود.
- تبصره ۳-** رئیس دانشکده به عنوان دبیر هیأت امانا خواهد بود.
- ماده ۹-** هیأت امانا حداقل ماهی یک جلسه خواهد داشت و در صورت ضرورت به پیشنهاد نماینده وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و یا ۳ نفر از اعضا و یا رئیس دانشکده با تأیید رئیس هیأت امانا جلسه فوق العاده تشکیل خواهد داد.
- ماده ۱۰-** وظایف و اختیارات هیأت امانا به شرح زیر است:
- ۱- پیشنهاد تعیین رئیس دانشکده به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
- تبصره ۱-** اداره امور دانشکده تماماً با رئیس دانشکده است که بنا بر پیشنهاد هیأت امانا و تأیید و حکم وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی انتخاب می گردد و صدور حکم انتصاب و عزل رئیس دانشکده به عهده وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است.
- تبصره ۲-** شرایط رئیس دانشکده عبارتند از:
- الف- عامل بودن به واجبات و پرهیز جستن از محرمانت؛
- ب- معتقد به ملزم بودن به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران؛
- ج- برخوردار بودن از حسن شهرت و اخلاق اسلامی و آشنا بودن به امور دانشگاه؛
- د- عدم شرکت فعالانه در تحکیم رژیم سابق؛
- ه- عدم وابستگی به احزاب و گروه های غیرقانونی.
- ۲- تصویب سازمان اداری و چارت تشکیلاتی دانشکده پیشنهادی رئیس دانشکده؛
- ۳- تصویب بودجه جاری عمرانی و تحقیقاتی دانشکده و پیشنهاد طرح های توسعه که پس از تأمین منابع مالی توسط هیأت مؤسس باید با تأیید شورای گسترش دانشگاه های علوم پزشکی کشور برسد؛
- ۴- تعیین خزانه دار مؤسسه و همچنین تعیین اشخاصی که حق گشایش حساب های بانکی دانشکده و حق برداشت آن را دارند و تعیین حساب رسمی برای دانشکده؛
- ۵- تصفیه حساب ها و ترازنامه سالانه دانشکده با توجه به گزارش حسابرس و ارائه گزارش به هیأت مؤسس؛

۱. اصلاحی جلسه ۳۵۵ مورخ ۳ مرداد ۷۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲. اصلاحی جلسه ۳۵۵ مورخ ۳ مرداد ۷۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی

- ۶- جلب مساعدت‌های مالی و جذب امکانات مردمی؛
- ۷- تصویب مقررات استخدامی؛
- ۸- ارائه پیشنهاد‌های مربوط به تعیین میزان شهریه دانشجویان و آیین‌نامه چگونگی دریافت آن و همچنین پیشنهاد تعداد دانشجو به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛
- تبصره-** ضوابط گزینش علمی و عمومی دانشجویان و اساتید تابع مقررات گزینش علمی و عمومی دانشجویان و اساتید سایر دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور است.
- ۹- پیشنهاد تأسیس رشته‌های جدید آموزشی و یا انحلال دانشکده و ارائه آن به شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور؛
- ۱۰- تنظیم و تصویب آیین‌نامه داخلی هیأت‌امنا؛
- ۱۱- تصویب آیین‌نامه تشکیل گروه‌های آموزشی و شورای دانشکده.
- ماده ۱۱-** وظایف و اختیارات رئیس دانشکده عبارتند از: (توضیح: وظایف و اختیارات ذکر شده در ذیل مطابق آیین‌نامه مدیریت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌باشد):
- الف- نظارت بر حسن اجرای مصوباتی که از طریق رئیس دانشگاه ابلاغ می‌شود و ایجاد زمینه‌های مناسب برای رشد استعداد‌های تحصیلی؛
- ب- ایجاد هماهنگی در امور آموزشی و پژوهشی، اداری و مالی و فرهنگی دانشکده یا آموزشکده؛
- ج- نظارت بر حسن اجرای وظایف آموزشی، پژوهشی اعضای هیأت علمی دانشکده یا آموزشکده؛
- د- ارزیابی و هماهنگ کردن کلیه فعالیت‌های واحدهای تابع دانشکده یا آموزشکده؛
- ه- پیشنهاد بودجه سالانه دانشکده یا آموزشکده؛
- و- نظارت بر کار شورای آموزشی و پژوهشی و... دانشکده یا آموزشکده؛
- ز- ارزیابی کار سالانه دانشکده و گزارش آن به رئیس دانشگاه؛
- ح- بررسی صلاحیت معاونان گروه‌ها و اظهارنظر درباره آنان.
- ماده ۱۲-** تشکیل شورای دانشکده و کمیسیون‌ها و گروه‌های آموزشی و پژوهشی آن تابع ضوابط مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی است.
- ماده ۱۳-** انحلال دانشکده: انحلال دانشکده به تأیید دو سوم اعضای هیأت مؤسس و تصویب شورای گسترش وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی امکان‌پذیر خواهد بود. پس از تصویب انحلال دانشکده هیأت تصفیه‌ای مرکب از ۳ نفر (دو نفر به انتخاب هیأت مؤسس و یک نفر نماینده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی) با رعایت مقررات قانونی امر تصفیه را بر عهده خواهد داشت، پس از تصفیه، واگذاری اموال و دارائی‌های باقیمانده طبق تبصره زیر خواهد بود.
- تبصره ۱-** در صورت تصویب انحلال، هیأت مؤسس موظف است کلیه تعهدات مربوط به دانشجویان خود را تا اتمام دوره تحصیلات آنان به نحو مطلوب به انجام رساند.
- تبصره ۲-** پس از تصفیه امور مالی در صورتی که امکانات و یا دارایی‌ها برای دانشگاه باقی بماند تماماً در اختیار دولت (وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی) قرار می‌گیرد تا به هر نحو صلاح بداند اقدام کند.^۱
- ماده ۱۴-** هرگونه تغییر و یا اصلاح در مفاد این اساسنامه بایستی با پیشنهاد هیأت مؤسس، تأیید و رأی گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور و تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی انجام گیرد.
- ماده ۱۵-** این اساسنامه مشتمل بر ۱۵ ماده و ۹ تبصره در جلسه ۱۹۲ مورخ ۷۰/۷/۳۰ شورای مشترک کمیسیون‌های شورای عالی انقلاب فرهنگی مورد تصویب قرار گرفت.

موافقت با تأسیس دانشگاه غیردولتی غیرانتفاعی با جواز دانشگاه معتبر خارجی توسط جهاد دانشگاهی

مصوب جلسه ۳۴۸ مورخ ۱۵ فروردین ۱۳۷۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی

بنا به تقاضای جهاد دانشگاهی، شورای عالی تصویب کرد که جهاد دانشگاهی به طور کلی می‌تواند مطابق مقررات نسبت به تأسیس دانشگاه غیرانتفاعی غیردولتی با جواز یک دانشگاه معتبر خارجی اقدام کند و دانشجو بپذیرد و پس از فارغ‌التحصیل شدن به آن‌ها مدرک بدهد.^۱

فعالیت مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی نوع دوم

مصوب جلسه ۳۹۱ مورخ ۱۶ بهمن ۱۳۷۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

موضوع فعالیت مؤسسات آموزش عالی غیردولتی-غیرانتفاعی نوع دوم مطرح شد و پس از گزارش هیأت نظارت و بازرسی، پاسخ وزارت فرهنگ و آموزش عالی و بحث و بررسی اعضای شورای عالی، مقرر شد:

- ۱- از این پس مجوز تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی-غیرانتفاعی نوع دوم صادر نخواهد شد و مؤسسات نوع دوم که اینک فعالیت می‌کنند ضمن تبدیل به «آموزشگاه‌های آزاد علمی» به طور کلی از وزارت فرهنگ و آموزش عالی منفک می‌شوند. وزارت متبوع آموزشگاه‌های مزبور متعاقباً تعیین خواهد شد.
- ۲- وضع ادامه تحصیل دانشجویان موجود بین مؤسسات بررسی و مشخص می‌شود.
- ۳- برای دانشجویان مؤسساتی که در تهران فعالیت می‌کنند امکان ادامه تحصیل در تهران فراهم شود.
- ۴- درباره صدور مجوز برای ادامه فعالیت مؤسسات موجود در تهران در صورت تبدیل به مؤسسات نوع اول، در جلسه آینده بحث و بررسی تکمیلی به عمل می‌آید.

عدم احراز شرایط تبدیل مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی نوع دوم به نوع اول

مصوب جلسه ۴۱۳ مورخ ۱۴ بهمن ۱۳۷۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی

دبیر شورای عالی گزارشی از نتیجه جلسات هیأت ویژه بررسی وضع مؤسسات آموزش عالی غیردولتی-غیرانتفاعی نوع دوم ارائه داد و تصمیم آن هیأت بدین شرح عیناً به تصویب رسید:

«در حال حاضر هیچ‌یک از مؤسسات آموزش عالی غیردولتی-غیرانتفاعی نوع دوم شرایط تبدیل به نوع اول را ندارند. این مؤسسات در صورت تمایل می‌توانند به‌عنوان آموزشگاه علمی آزاد به فعالیت خود ادامه دهند». آیین‌نامه نحوه فعالیت این آموزشگاه‌ها به تصویب وزارت فرهنگ و آموزش عالی خواهد رسید.

اساسنامه الگو برای مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی

مصوب جلسه ۴۲۱ مورخ ۱۹ خرداد ۱۳۷۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی

اساسنامه مؤسسه آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی

۱. جلسه ۳۵۸ مورخ ۱۴ شهریور ۷۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی، «با استفاده از نوار جلسه مشخص شد که با اجازه تأسیس چنان دانشگاه‌هایی به‌طور کلی، (و به‌وسیله جهاد دانشگاهی به‌عنوان پیشنهاددهنده خاص) موافقت شده است قرار شد که صورت‌جلسه به همین صورت اصلاح و ضمناً تأکید شود صدور مدرک چنان دانشگاه‌هایی بر اساس آیین‌نامه‌ای است که به تصویب وزارت فرهنگ و آموزش عالی می‌رسد».

مقدمه

به منظور تحقق اهداف مندرج در «کلیات آیین نامه تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی - غیرانتفاعی» و اصلاحات بعدی آن، مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی، مؤسسه آموزش عالی غیردولتی - غیرانتفاعی وابسته به ..... که در این اساسنامه، «مؤسسه» نامیده می شود با اهداف و وظایف زیر تأسیس و طبق مفاد این اساسنامه و قوانین، مصوبات و مقررات مربوط اداره خواهد شد.

ماده ۱- اهداف

- ۱- ارتقای سطح فرهنگ و دانش جامعه؛
- ۲- تأمین نیروی انسانی متخصص مورد نیاز کشور؛
- ۳- ایجاد زمینه مناسب برای فعالیت همه جانبه مردم در امر گسترش و اعتلای دانش و پژوهش در کشور.

ماده ۲- وظایف

- ۱- پذیرش دانشجو در رشته های مورد تأیید وزارت فرهنگ و آموزش عالی؛
  - ۲- فراهم نمودن امکانات لازم برای تحقق اهداف مؤسسه؛
  - ۳- همکاری مستمر با مراکز علمی کشور برای برطرف نمودن نیازها و توسعه آموزش و تحقیقات.
- ماده ۳-** مؤسسه یک واحد آموزشی و پژوهشی است.
- ماده ۴-** محل فعالیت مؤسسه شهر ..... است.
- تبصره-** نشانی مؤسسه توسط مؤسس تعیین می شود.
- ماده ۵-** مؤسسه واحدی است غیردولتی غیرانتفاعی و درآمدهای آن صرف هزینه ها و سرمایه گذاری های عمرانی و تجهیزاتی و توسعه فعالیت های آن خواهد شد.
- ماده ۶-** مؤسسه از تاریخ ثبت در اداره ثبت شرکت ها دارای شخصیت حقوقی مستقل است.
- ماده ۷-** مؤسسه از تاریخ صدور مجوز تأسیس توسط شورای گسترش آموزش عالی رسمیت می یابد و فعالیت آموزشی و پژوهشی آن از نظر دوره و رشته های تحصیلی با مجوز شورای گسترش آموزش عالی امکان پذیر خواهد بود.

ماده ۸- مؤسسه تابع کلیه قوانین، مقررات، ضوابط و آیین نامه های مربوط به مؤسسات آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی و وزارت فرهنگ و آموزش عالی و سایر قوانین و مقررات جاری کشور خواهد بود.

ماده ۹- مدارک فارغ التحصیلی طبق ضوابط مصوب توسط وزارت فرهنگ و آموزش عالی صادر می شود.

ماده ۱۰- فضا، امکانات و تجهیزات آموزشی و پژوهشی مؤسسه باید مطابق با ضوابط وزارت فرهنگ و آموزش عالی باشد.

ماده ۱۱- منابع مالی مؤسسه عبارتند از:

- ۱- اعتبارات.....؛
- ۲- شهریه پرداختی دانشجویان؛
- ۳- درآمدهای مؤسسه.

ماده ۱۲- ارکان مؤسسه

- مؤسس یا هیأت مؤسس؛
- هیأت امنا؛
- رییس مؤسسه؛

- شورای مؤسسه.

ماده ۱۳- مؤسس یا هیأت مؤسس: مؤسس یا هیأت مؤسس، بر اساس مصوبه جلسه... مورخ..... شورای عالی انقلاب فرهنگی، عبارتند از:

۱-.....

۲-.....

۳-.....

۴-.....

۵-.....

ماده ۱۴- وظایف و اختیارات مؤسس یا هیأت مؤسس

- ۱- کسب امتیاز تأسیس و دیگر مجوزهای لازم از وزارت فرهنگ و آموزش عالی و سایر مراجع ذیصلاح؛
- ۲- تدوین اساسنامه مؤسسه و پیشنهاد آن به وزارت فرهنگ و آموزش عالی؛
- ۳- پیشنهاد آن عده از اعضای هیأت امنای که باید توسط مؤسس یا هیأت مؤسس انتخاب شوند به وزارت فرهنگ و آموزش عالی و عزل هر یک از آنان؛
- ۴- ثبت مؤسسه در اداره ثبت شرکتها پس از صدور مجوز تأسیس توسط شورای گسترش آموزش عالی؛
- ۵- فراهم نمودن مقدمات و امکانات لازم برای شروع و ادامه فعالیت مؤسسه؛
- ۶- نظارت بر فعالیتهای فرهنگی، آموزشی و پژوهشی مؤسسه برای تحقق اهداف مذکور در ماده ۱ این اساسنامه؛
- ۷- بررسی و تأیید پیشنهاد هیأت امنای در مورد توسعه، انجمن و فعالیتهای مؤسسه و ارائه آن به شورای گسترش آموزش عالی برای تصویب نهایی؛
- ۸- پیشنهاد هرگونه تغییر در مواد اساسنامه به وزارت فرهنگ و آموزش عالی؛
- ۹- پیشنهاد انحلال مؤسسه به شورای گسترش آموزش عالی.

ماده ۱۵- هیأت امنای: اعضای هیأت امنای مؤسسه با توجه به مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی به شرح زیر انتخاب می‌شوند:

۱- ..... (رئیس هیأت امنای)؛

۲- یک نفر روحانی واجد شرایط؛

۳- رئیس مؤسسه (دبیر هیأت امنای)؛

۴- حداقل ۲ نفر و حداکثر ۸ نفر از اعضای هیأت علمی دانشگاهها با رعایت شرایط مندرج در بند ب ماده ۲ اصلاحی و ماده ۴ کلیات آیین‌نامه تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی؛

۵- استاندار یا نماینده وی با رعایت مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی؛

۶- نماینده وزارت فرهنگ و آموزش عالی

تبصره ۱- بعد از ۲ سال از شروع کار مؤسسه تعداد اعضای هیأت علمی هیأت امنای باید حداقل به سه نفر برسد. این افراد باید حداقل یکسال عضو رسمی مؤسسه بوده باشند.

تبصره ۲- نحوه اداره جلسات هیأت امنای بر اساس آیین‌نامه داخلی که در اولین جلسه هیأت امنای تهیه و به تصویب می‌رسد خواهد بود.

ماده ۱۶- اعضای هیأت امنای با تأیید و حکم وزیر فرهنگ و آموزش عالی برای مدت ۴ سال منصوب می‌شوند.

تبصره- پیشنهاد و انتصاب مجدد اعضا بلامانع است.

ماده ۱۷- هیأت امنای حداقل در هر فصل از سال، یکبار به دعوت رئیس هیأت امنای تشکیل جلسه می‌دهد. در صورت لزوم به پیشنهاد رییس مؤسسه و یا نماینده وزارت فرهنگ و آموزش عالی یا سه نفر از اعضا پس از تأیید رییس هیأت امنای، جلسه فوق‌العاده تشکیل می‌شود.

ماده ۱۸- وظایف و اختیارات هیأت امنای

- ۱- پیشنهاد رئیس مؤسسه به وزیر فرهنگ و آموزش عالی؛
  - ۲- تصویب سازمان و تشکیلات مؤسسه و آیین‌نامه‌های لازم بنا به پیشنهاد رییس مؤسسه؛
  - ۳- بررسی و تصویب بودجه جاری، عمرانی و تحقیقاتی مؤسسه و پیشنهاد طرح‌های توسعه مؤسسه به مؤسس یا هیأت مؤسس؛
  - ۴- تعیین خزانه‌دار و حسابرس رسمی مؤسسه و همچنین تعیین اشخاصی که حق گشایش حساب‌های بانکی به نام مؤسسه و حق برداشت از حساب‌های آن را دارند؛
  - ۵- تأیید حساب‌ها و ترازنامه‌های سالانه مؤسسه با توجه به گزارش حسابرس مؤسسه و ارسال آن به مؤسس یا هیأت مؤسس؛
  - ۶- جلب کمک‌های مالی و امکانات از اشخاص حقیقی و حقوقی؛
  - ۷- تصویب مقررات استخدامی مؤسسه و تعرفه حقوق و دستمزد و مزایا؛
  - ۸- تعیین میزان حق‌التدریس، حق‌التحقیق، حق‌التألیف و حق‌الترجمه با رعایت ضوابط و مقررات وزارت فرهنگ و آموزش عالی؛
  - ۹- پیشنهاد هر نوع توسعه و یا انحلال رشته‌های آموزشی مؤسسه به مؤسس یا هیأت مؤسس؛
  - ۱۰- تصویب آیین‌نامه تشکیل شورای مؤسسه؛
  - ۱۱- تصویب آیین‌نامه‌های مالی و معاملاتی مؤسسه؛
  - ۱۲- پیشنهاد میزان شهریه دانشجویان و آیین‌نامه چگونگی دریافت آن به وزارت فرهنگ و آموزش عالی برای تصویب؛
  - ۱۳- تصویب ظرفیت پذیرش دانشجو که برای هر سال و دوره تحصیلی توسط رییس مؤسسه پیشنهاد می‌شود و ارسال آن به شورای گسترش آموزش عالی برای تصویب نهایی؛
  - ۱۴- تنظیم و تصویب آیین‌نامه داخلی هیأت امنای؛
  - ۱۵- تصویب اخذ قرض‌الحسنه و تسهیلات بانکی؛
  - ۱۶- پیشنهاد عزل رئیس مؤسسه به وزیر فرهنگ و آموزش عالی؛
  - ۱۷- پیشنهاد انحلال مؤسسه به مؤسس یا هیأت مؤسس.
- تبصره-** هیأت امنای در انجام وظایف خود، مصوبات و ضوابط شورای عالی انقلاب فرهنگی و وزارت فرهنگ و آموزش عالی و سایر قوانین و مقررات جاری کشور را رعایت خواهد کرد.

ماده ۱۹- رئیس مؤسسه: رییس مؤسسه که نماینده قانونی مؤسسه در مراجع ذی‌صلاح می‌باشد، به پیشنهاد هیأت امنای، موافقت وزیر فرهنگ و آموزش عالی، تأیید شورای عالی انقلاب فرهنگی و حکم رییس هیأت امنای منصوب می‌شود.

تبصره- پذیرش استعفا و یا عزل رییس مؤسسه پس از تصویب هیأت امنای و تأیید وزیر فرهنگ و آموزش عالی با حکم رییس هیأت امنای خواهد بود.

ماده ۲۰- وظایف و اختیارات رییس مؤسسه

- ۱- اداره کلیه امور مؤسسه؛
  - ۲- اجرای مصوبات و ضوابط شورای عالی انقلاب فرهنگی، وزارت فرهنگ و آموزش عالی و هیأت امنا؛
  - ۳- پیشنهاد ظرفیت پذیرش دانشجو برای هر سال و دوره تحصیلی به هیأت امنا؛
  - ۴- نظارت بر حسن اجرای امور آموزشی و پژوهشی، تجهیزاتی، اداری، مالی و معاملاتی، توسعه‌ای و استخدامی مؤسسه بر اساس ضوابط و مقررات مربوط؛
  - ۵- پیشنهاد طرح‌ها و برنامه‌های آموزشی، پژوهشی و اجرایی به هیأت امنا؛
  - ۶- استخدام، انتصاب و عزل کارکنان آموزشی و غیر آموزشی مؤسسه با رعایت ضوابط و مقررات و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مصوب مراجع ذی‌صلاح؛
  - ۷- تهیه، تنظیم و پیشنهاد بودجه سالانه مؤسسه به هیأت امنا برای تصویب؛
  - ۸- امضای کلیه اسناد و اوراق بهادار و تعهدآور مؤسسه؛
  - ۹- انعقاد قرارداد با اشخاص حقیقی و حقوقی به نام مؤسسه در چارچوب ضوابط.
- تبصره ۱-** رییس مؤسسه مسؤول اجرای کلیه آیین‌نامه‌ها و مقررات و برنامه‌های آموزشی مصوب وزارت فرهنگ و آموزش عالی می‌باشد.
- تبصره ۲-** رییس مؤسسه موظف است هر ساله گزارش عملکرد مؤسسه (فعالیت‌های آموزشی، پژوهشی، فرهنگی، اجرایی و ...) را به همراه ترازنامه مالی مؤسسه به شورای گسترش آموزش عالی ارسال نماید.
- ماده ۲۱-** شورای مؤسسه: تشکیل شورای مؤسسه و کمیسیون‌های تخصصی (آموزشی، پژوهشی و دانشجویی) آن طبق آیین‌نامه مدیریت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی مصوب جلسه ۲۴۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی خواهد بود.
- تبصره -** ترکیب اعضای شورای مؤسسه و اختیارات و وظایف آن مطابق آیین‌نامه مدیریت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور، مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی خواهد بود.
- ماده ۲۲-** گزینش عمومی و علمی اعضای هیأت علمی و دانشجویان مؤسسه طبق ضوابط و مقررات جاری وزارت فرهنگ و آموزش عالی توسط مراجع ذی‌صلاح انجام خواهد شد.
- ماده ۲۳-** پذیرش دانشجو برای مؤسسه در چارچوب ضوابط و مقررات مصوب وزارت فرهنگ و آموزش عالی از طریق آزمون‌های رسمی که توسط سازمان سنجش آموزش کشور برگزار می‌شود، صورت می‌پذیرد.
- ماده ۲۴-** برنامه‌های آموزشی و آیین‌نامه‌های مربوط به امور آموزشی و امتحانی و انضباطی و شرایط پذیرش علمی دانشجو و مدت دوره تحصیلی و نوع دانشنامه‌ای که به فارغ‌التحصیلان مؤسسه اعطا خواهد شد توسط رییس مؤسسه تهیه و پس از تأیید هیأت امنا برای تصویب به وزارت فرهنگ و آموزش عالی ارسال می‌گردد.
- ماده ۲۵-** وزارت فرهنگ و آموزش عالی بر کلیه امور مؤسسه حق نظارت خواهد داشت.
- ماده ۲۶-** انحلال مؤسسه: مؤسسه در موارد زیر پس از تصویب شورای گسترش آموزش عالی منحل می‌شود:
- ۱- به پیشنهاد مؤسس یا هیأت مؤسس؛
  - ۲- در صورت تخلف مؤسسه از مقررات اساسنامه، مصوبات و ضوابط شورای عالی انقلاب فرهنگی و وزارت فرهنگ و آموزش عالی و سایر قوانین و مقررات جاری کشور، طبق آیین‌نامه رسیدگی به تخلفات مؤسسات.
- ماده ۲۷-** در صورتی که شورای گسترش آموزش عالی با انحلال مؤسسه موافقت اصولی نماید، مؤسس یا هیأت مؤسس موظف است اقدامات زیر را انجام دهد:
- ۱- کلیه تعهدات مربوط به دانشجویان خود را تا اتمام دوره تحصیلات و امور فارغ‌التحصیلی آنان به نحو مطلوب و طبق مصوبات و ضوابط مربوط به انجام برساند.

۲- کلیه امتیازات و اموالی را که از منابع عمومی و دولتی و بانکها و شهرداریها و غیره در اختیار مؤسسه قرار گرفته است مسترد نماید یا موافقت صاحبان حق را مبنی بر واگذاری امتیازات و اموال مذکور به مؤسس یا هیأت مؤسس، ارائه دهد.

۳- کلیه تعهدات خود را در برابر وزارتخانهها، مؤسسات دولتی، نهادهای عمومی غیردولتی، بانکها، شهرداریها، سایر اشخاص حقوقی و حقیقی (اعم از اعضای هیأت علمی و کارمندان خود) انجام دهد. و مؤسس یا هیأت مؤسس با توافق صاحبان حق تعهدات مؤسسه را راساً بپذیرد.

ماده ۲۸- پس از احراز اجرای تعهدات مذکور در ماده ۲۷ و حل و فصل امور آموزشی و حقوقی مؤسسه و تصویب نهایی انحلال مؤسسه توسط شورای گسترش آموزش عالی، اقدامات زیر انجام خواهد شد:

۱- هیأت تصفیه‌ای مرکب از:

- نماینده حقوقی وزارت فرهنگ و آموزش عالی؛

- نماینده حقوقی مؤسس یا هیأت مؤسس؛

- رییس وقت مؤسسه. تشکیل و با رعایت مقررات قانونی امر تصفیه مؤسسه را بر عهده خواهد داشت.

۲- مراتب تصویب انحلال مؤسسه توسط وزارت فرهنگ و آموزش عالی به اداره ثبت شرکتها اعلام می‌شود تا مؤسسه طبق مقررات مربوط منحل شود.

تبصره- انحلال مؤسسه مادامی که در اداره ثبت شرکتها به ثبت نرسیده و اعلان نشده باشد نسبت به اشخاص ثالث بی‌اثر است.

ماده ۲۹- پس از انجام تعهدات و تأدیه کلیه دیون مؤسسه و اعلام ختم تصفیه، باقیمانده دارایی مؤسسه به ..... منتقل می‌شود.

تبصره ۱- هیأت تصفیه موظف است در مورد فوق صورت‌مجلسی که به امضای کلیه اعضای هیأت و ..... خواهد رسید، تنظیم و یک نسخه از آن را به مؤسس یا هیأت مؤسس و نسخه دیگر آن را به وزارت فرهنگ و آموزش عالی تسلیم نماید.

تبصره ۲- در خصوص اموال وقفی، مطابق وقف نامه عمل می‌شود.

ماده ۳۰- مواردی که در این اساسنامه پیش‌بینی نشده است تابع ضوابط و مقررات شورای عالی انقلاب فرهنگی و وزارت فرهنگ و آموزش عالی خواهد بود.

ماده ۳۱- هرگونه تغییر در مواد این اساسنامه با پیشنهاد مؤسس یا هیأت مؤسس و تأیید شورای گسترش آموزش عالی و تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی امکان‌پذیر خواهد بود.

ماده ۳۲- این اساسنامه در ۳۲ ماده و ۱۱ تبصره در جلسه مورخ ..... شورای گسترش آموزش عالی به تصویب رسید و در جلسه ..... مورخ ..... شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب نهایی رسید.

ضوابط تأسیس و نظارت بر آموزشگاه‌های آزاد هنری

مصوب جلسه ۴۷۷ مورخ ۲۱ فروردین ۱۳۸۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۴۷۷ مورخ ۸۰/۱/۲۱ بنا به پیشنهاد شورای هنر (نامه شماره ۲۳-۱۴ مورخ ۷۹/۱۱/۱۸) ضوابط تأسیس و نظارت بر آموزشگاه‌های آزاد هنری را بدین شرح تصویب کرد:

فصل اول - تعریف

ماده ۱- آموزشگاه آزاد هنری که در این مصوبه «آموزشگاه» و یا «مؤسسه آموزشی» نامیده می‌شود به مکانی اطلاق می‌شود که به‌منظور تربیت و آموزش هنرجویان علاقه‌مند به یکی از رشته‌های هنری (هنرهای تجسمی و

خوشنویسی، سرود و آهنگ‌های انقلابی، هنرهای نمایشی، هنرهای سنتی) برای اشاعه فرهنگ و هنر، بر اساس ضوابط و شؤون اسلامی و با رعایت این ضوابط توسط افراد حقیقی یا حقوقی تأسیس می‌گردد. رعایت اصول سیاست فرهنگی کشور (ابلاغیه شماره ۲۰۱۴/دش مورخ ۷۱/۱/۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی) در کلیه سطوح و مراحل فعالیت آموزشگاه‌ها الزامی است.

تبصره ۱- هر آموزشگاه تنها در یک زمینه هنری می‌تواند فعالیت نماید.

تبصره ۲- مؤسسات چندمنظوره برای آموزش‌های مختلف هنری باید برای هر کدام از زمینه‌های آموزشی مجوز جداگانه اخذ کنند.

فصل دوم - ارکان

ارکان شامل مؤسس یا هیأت مؤسس و مدیر مسؤول به شرح ذیل خواهد بود:

ماده ۲- مؤسس شخص یا اشخاص حقیقی یا حقوقی هستند که با سرمایه‌گذاری و طی مراحل ذکرشده در این مصوبه اجازه تأسیس مؤسسات یا آموزشگاه‌های هنری را دریافت می‌کنند.

ماده ۳- مؤسس یا مؤسسین باید دارای شرایط عمومی ذیل باشند:

۱- تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران؛

۲- اعتقاد به مبانی دین مبین اسلام یا یکی از ادیان شناخته‌شده در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران؛

۳- اعتقاد به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران؛

۴- برخورداری از حسن شهرت و نداشتن سوء پیشینه کیفری مؤثر؛

۵- داشتن برگه پایان خدمت یا معافیت دائم از خدمت نظام‌وظیفه (برای آقایان)؛

۶- متأهل یا داشتن حداقل ۲۷ سال سن.^۱

تبصره - کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و نهادهای دولتی باید برای مجوز فعالیت آموزش‌های هنری از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تقاضای صدور پروانه نمایند.

ماده ۴- وظایف و مسؤولیت‌های مؤسس و یا هیأت مؤسس

۱- درخواست صدور اجازه تأسیس آموزشگاه از اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان و تحویل مدارک لازم؛

۲- ارائه مکان و محل مناسب که از لحاظ ایمنی، فنی، بهداشتی، آموزشی و تجهیزات و وسایل لازم مورد تأیید شورای فنی استان باشد؛

۳- معرفی مدیرمسئول و جانشین واجد شرایط برای تصویب به شورای فنی استان

تبصره - در صورت عزل، استعفا یا فوت مدیر مسؤول باید حداکثر ظرف مدت یک‌ماه، مدیرمسئول و جانشین واجد شرایط به شورای فنی استان معرفی شود.

ماده ۵- مدیر مسؤول به پیشنهاد مؤسس و یا هیأت مؤسس و تأیید شورای فنی استان مشغول به کار می‌شود. مدیر مسؤول علاوه بر دارا بودن کلیه شرایط مؤسس) موضوع مفاد ماده ۳ ضوابط باید واجد یکی از شرایط اختصاصی ذیل باشد:

۱- داشتن تحصیلات عالی (لیسانس یا بالاتر) در یکی از رشته‌های هنری، حسب نوع فعالیت آموزشگاه؛

۲- دارا بودن یکی از درجات ۱، ۲ و ۳ هنری در رشته مربوط از شورای ارزشیابی هنرمندان کشور؛

۳- دارا بودن درجه ممتاز از انجمن خوشنویسان ایران برای آموزشگاه‌های آزاد خوشنویسی و دو سال سابقه آموزش هنری به تشخیص وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در آن زمینه؛

۴- دارا بودن مدرک فوق‌دیپلم در یکی از رشته‌های هنری حسب نوع آموزشگاه و دو سال سابقه آموزش هنری

به تشخیص وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (در استان‌های کشور، به‌غیر از استان تهران) ۵- دارا بودن صلاحیت‌های لازم تجربی برای هنرمندان فاقد مدرک به تشخیص شورای مرکزی نظارت بر آموزشگاه‌های آزاد هنری.

تبصره ۱- مدیران مسؤول و جانشینان آن‌ها در آموزشگاه‌های مخصوص آقایان باید منحصراً مرد و در آموزشگاه‌های مخصوص بانوان منحصراً زن باشند.

تبصره ۲- فعالیت آموزشگاه‌ها باید منحصراً در زمینه آموزش آقایان یا بانوان باشد.

ماده ۶- وظایف مدیر مسؤول

۱- نظارت و مراقبت در رعایت اصول و موازین اسلامی- فرهنگی در جریان کلی کار و محیط آموزشگاه؛

۲- اجرای کلیه مقررات و بخشنامه‌های ابلاغ‌شده از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی؛

۳- حضور مرتب در آموزشگاه؛

۴- حفظ و مراقبت از دفاتر آمار، بازرسی، ثبت‌نام و سایر دفاتر موردنیاز آموزشگاه و ارائه آن‌ها به مسؤولین و بازرسان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی؛

۵- ارسال آمار هنرجویان ثبت‌نام‌شده هر دوره آموزشی به اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان.

تبصره- در غیاب مدیر مسؤول، کلیه وظایف وی بر عهده جانشین وی می‌باشد، جانشین مدیر مسؤول باید همان شرایط مدیر مسؤول را داشته باشد.

فصل سوم- شورای مرکزی نظارت بر آموزشگاه‌های آزاد هنری

ماده ۷- به‌منظور دستیابی به اهداف زیر شورای مرکزی نظارت بر آموزشگاه‌های آزاد هنری در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تشکیل می‌شود:

الف- رسیدگی و نظارت بر عملکرد آموزشگاه‌های آزاد هنری در سراسر کشور؛

ب- ایجاد هماهنگی‌های لازم در کار شوراهای رسیدگی و نظارت استان در سراسر کشور؛

ج- رسیدگی به درخواست تجدیدنظر آرای صادره از شوراهای رسیدگی و نظارت استان؛

ماده ۸- اعضای شورای مرکزی نظارت بر آموزشگاه‌های آزاد هنری عبارتند از:

- معاون امور هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (رئیس شورا)؛

- رئیس مرکز گسترش آموزش‌های هنری؛

- نماینده فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران؛

- کارشناس مسائل دینی با معرفی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی؛

- سه نفر کارشناس مسائل هنری حسب موضوع جلسه.

تبصره ۱- کارشناسان هنری پس از استعلام از نهادهای صنفی و دانشگاه‌های هنر (دولتی- غیردولتی) از سوی رئیس شورا دعوت خواهند شد.

تبصره ۲- آرای صادره از سوی شوراهای رسیدگی و نظارت استان ظرف مدت ۲۰ روز، قابل اعتراض در شورای مرکزی نظارت است.

تبصره ۳- رأی شورای مرکزی نظارت قطعی و لازم‌الاجراست و ادارات کل فرهنگ و ارشاد اسلامی موظف به اجرای آن هستند.

ماده ۹- شوراهای رسیدگی و نظارت استان‌ها برای رسیدگی و نظارت عمومی بر عملکرد آموزشگاه‌ها با ترکیب زیر تشکیل می‌شوند:

۱- مدیرکل اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی استان به‌عنوان رئیس شورا؛

۲- رییس اداره هنری اداره کل استان؛

۳- کارشناس مسائل دینی با انتخاب مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان؛

۴- دو نفر کارشناس مسائل هنری حسب موضوع جلسه.

تبصره- کارشناسان هنری پس از استعلام از نهادهای صنفی و دانشگاه‌های هنر (دولتی - غیردولتی) از سوی رییس شورا دعوت خواهند شد.

ماده ۱۰- مصوبات شوراهای رسیدگی و نظارت استان به آرای اکثریت اعضا قابل اجرا بوده و از طریق مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان ابلاغ خواهد شد. در صورت عدم اعتراض در ظرف مهلت مقرر در تبصره ۲ ماده ۸ مصوبات شوراهای رسیدگی و نظارت استان قطعی و لازم‌الاجرا است.

ماده ۱۱- مصوبات شوراهای رسیدگی و نظارت استان نباید مغایر مفاد این ضوابط و سایر مقررات جاری کشور باشد.

ماده ۱۲- وظایف و اختیارات شورای رسیدگی و نظارت استان

۱- بررسی و تأیید صلاحیت هیأت مؤسس، مدیر مسؤول و جانشین مدیر مسؤول؛

۲- نظارت بر عملکرد و برنامه‌های آموزش هنری آموزشگاه‌های استان بر اساس ضوابط ابلاغی؛

۳- تصویب نام آموزشگاه؛

۴- اتخاذ تصمیم نسبت به صدور یا لغو اجازه تأسیس آموزشگاه بر اساس ضوابط تعیین شده.

تبصره- صدور مجوز فعالیت آموزشگاه‌های آزاد سرود و آهنگ‌های انقلابی پس از اعلام شوراهای رسیدگی و نظارت استان و تأیید شورای مرکزی نظارت بر آموزشگاه‌های آزاد هنری انجام خواهد شد.

فصل چهارم - نظارت

ماده ۱۳- شوراهای رسیدگی و نظارت استانی، بر فعالیت‌های آموزشگاه‌های استان نظارت خواهند داشت.

فصل پنجم - تخلفات

ماده ۱۴- اقدامات زیر متناسب با میزان تخلف با توجه به محتویات پرونده و گزارش‌های واصله پس از بررسی و تأیید و تصویب شورای فنی استان توسط ادارات کل اعمال و سوابق در پرونده درج و بایگانی خواهد شد:

۱- تذکر شفاهی؛

۲- تذکر کتبی؛

۳- اخطار کتبی؛

۴- توبیخ کتبی؛

۵- تعطیل موقت آموزشگاه از ۳ ماه تا یک سال؛

۶- برکنار ساختن موقت یا دائم مدیر مسؤول؛

۷- لغو اجازه تأسیس و تعطیل دائم آموزشگاه و در صورت لزوم معرفی متخلف به مراجع ذیصلاح.

ماده ۱۵- مواردی که مجوز آموزشگاه را لغو خواهد کرد:

۱- تخلفات اخلاقی چون رواج بی‌بندوباری، ترویج فرهنگ مبتذل از طریق آثار مبتذل و ...؛

۲- انتقال یا واگذاری آموزشگاه به غیر یا تغییر اعضای هیأت مؤسس بدون موافقت شورای فنی استان؛

۳- به‌کارگیری کسانی که رد صلاحیت شده‌اند؛

۴- انجام تخلفات مالی با تأیید شورای فنی استان و شورای مرکزی؛

۵- تشکیل کلاس‌های مختلط.

تبصره- تشکیل کلاس‌های مختلط در برخی از زمینه‌ها نیازمند داشتن اجازه رسمی از شورای مرکزی یا فنی استان است.

۱- تشکیل هر نوع کلاس به‌جز آنچه در متن اجازه‌نامه تأسیس قیدشده است.
تبصره- شورای فنی استان می‌تواند در مورد برخی از تخلفات فوق‌الذکر به مؤسس یا هیأت مؤسس اخطار و در صورت عدم توجه مطابق بند ۷ ماده ۱۴ اقدام نماید.

۲- عدم رعایت اصول سیاست فرهنگی کشور، با تأیید شورای مرکزی یا فنی استان.

فصل هشتم- مقررات عمومی

ماده ۱۶- آموزشگاه باید از مکان و ساختمان مناسب برخوردار بوده و نباید فعالیت آن محل آسایش عمومی باشد.

ماده ۱۷- اجازه تأسیس آموزشگاه‌هایی که حداکثر پس از ۶ ماه از تاریخ صدور، دایر نشده و یا فعالیت خود را کتباً به اطلاع اداره کل ارشاد نرسانده باشند لغو خواهد شد.

ماده ۱۸- اجازه تأسیس آموزشگاه و یا عضویت در هیأت مؤسس قابل واگذاری یا انتقال به غیر نیست.

ماده ۱۹- در صورت فوت یا استعفا یا اعلام عدم صلاحیت هر یک از اعضای هیأت مؤسس، آموزشگاه تا پایان دوره و حداکثر تا یک‌سال با مسؤولیت کامل مدیر مسؤول به کار خود ادامه خواهد داد. تقاضای ترمیم هیأت مؤسس از سوی باقیمانده اعضا بلامانع است.

تبصره- در صورتی که عضو مؤسس یک نفر باشد مجوز با معرفی کلیه وراث وی، به نام یک نفر واجد شرایط در ماده ۳ این ضوابط صادر خواهد شد.

ماده ۲۰- برای ثبت‌نام هنرجویان کمتر از ۱۸ سال در آموزشگاه‌های آزاد موافقت کتبی ولی الزامی است.

ماده ۲۱- بایستی کلیه کارکنان آموزشگاه‌های مخصوص بانوان به‌استثنای کادر نگهبانی، زن و کلیه کارکنان آموزشگاه‌های مخصوص آقایان، مرد باشند.

ماده ۲۲- اوراق و آگهی‌های تبلیغاتی باید با رعایت دقیق متن مجوز و منحصرأً با قید نام مصوب مندرج در مجوز تنظیم گردد.

ماده ۲۳- آموزشگاه‌ها موظفند دفتر آمار، ثبت‌نام و بازرسی مورد نیاز خود را تهیه و توسط اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی شماره‌گذاری و پلمپ کنند.

ماده ۲۴- با تصویب این ضوابط کلیه دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های قبلی مربوط به آموزشگاه‌های آزاد هنری لغو می‌شود.

ماده ۲۵- پس از ابلاغ این ضوابط از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، کلیه آموزشگاه‌های هنری موظفند که حداکثر ظرف مدت یک سال بر طبق ضوابط و مقررات آن، اقدام به اخذ اجازه‌نامه تأسیس نمایند. در غیر این صورت امتیاز تأسیس آموزشگاه لغو خواهد شد.

ضوابط فوق در ۲۵ ماده و ۱۵ تبصره در جلسه ۴۷۷ مورخ ۸۰/۱/۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

سیاست‌ها، حدود وظایف و نحوه فعالیت مراکز مجری آموزش‌های آزاد کشور

مصوب جلسه ۴۸۳ مورخ ۲۳ مرداد ۱۳۸۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

به‌منظور ساماندهی مراکز مجری آموزش‌های آزاد کشور و ایجاد بستری مناسب برای جلب مشارکت بخش غیردولتی در تلاش برای رشد و پرورش علائق و استعداد‌های نسل جوان و نیز تعیین حیطه مسؤولیت هرکدام از دستگاه‌ها، ضوابط زیر معین می‌گردد:

فصل اول- تعریف

ماده ۱- مرکز آموزشی آزاد که در این مصوبه «آموزشگاه» یا «مؤسسه آموزشی» نامیده می‌شود مکانی است که

به‌منظور تربیت و آموزش افراد علاقه‌مند به افزایش توان علمی و تخصصی و یا کسب مهارت‌های فنی، بی‌آنکه منجر به صدور مدرک رسمی تحصیلی رایج در کشور گردد، بر اساس شؤون و هنجارهای اسلامی و با رعایت مقررات این مصوبه توسط افراد حقیقی یا حقوقی تأسیس می‌گردد.

ماده ۲- آموزشگاه‌ها یا مؤسسات آموزشی باید کلاس‌های آموزشی مربوط به آقایان و بانوان را به تفکیک برگزار کنند و کارکنان شاغل در آموزشگاه‌های مخصوص آقایان باید منحصراً مرد و در آموزشگاه‌های مخصوص بانوان منحصراً زن باشند.

فصل دوم - حدود وظایف و نحوه فعالیت

ماده ۳- صدور مجوز فعالیت‌های آموزشی آزاد در قالب برگزاری کلاس‌های تجدیدی، تک‌درس، تقویتی و کنکور، برگزاری آزمون، کنکور مکاتبه‌ای و آموزش زبان‌های خارجی بر اساس سرفصل دروس مصوب وزارت آموزش و پرورش از سطح مبتدی تا قبل از دانشگاه به‌صورت حضوری و غیرحضوری تحت عنوان آموزشگاه علمی آزاد و نظارت بر آن‌ها از وظایف و اختیارات وزارت آموزش و پرورش می‌باشد.

ماده ۴- صدور مجوز فعالیت‌های آموزشی آزاد در قالب دوره‌های آموزش عالی آزاد و دوره‌های تخصصی و کاربردی کوتاه‌مدت بالاتر از سطح دوره متوسطه و همچنین برگزاری کلاس‌های کنکور برای دوره‌های کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی ارشد و دکتری در دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی مربوط به گروه غیرپزشکی و پزشکی تحت عنوان مؤسسه آموزش عالی آزاد و نظارت بر آن‌ها حسب مورد از وظایف و اختیارات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌باشد.

تبصره ۱- صدور مجوز آموزش‌های زبان‌های خارجی از سطح مبتدی تا قبل از دانشگاه از وظایف و اختیارات وزارت آموزش و پرورش و برای دوره‌های عالی (دانشگاهی) بر عهده وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می‌باشد. وزارتین مزبور حداکثر ظرف مدت ۶ ماه نسبت به صدور مجوز برای مؤسساتی که وضعیت خود را با شرایط موردنظر آنان تطبیق داده‌اند، اقدام نمایند!

تبصره ۲- مراکز برای سرفصل‌های کاربردی - تخصصی مانند هتل داری، روزنامه‌نگاری، خبرنگاری، جهانگردی و... باید از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مجوز دریافت نمایند. به‌منظور پیشگیری از تخلف و فعالیت‌های مراکز خارج از حوزه تعیین‌شده، دستگاه ذی‌ربط فرم‌های صدور مجوز و ضوابط نظارت را بازنگری و نسبت به رفع ابهام اقدام نماید!

ماده ۵- صدور مجوز فعالیت‌های آموزشی آزاد در قالب دوره‌های فراگیری مهارت، حرفه و رشته معینی بر اساس استانداردهای مهارت آموزشی مشاغل تحت عنوان آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای آزاد و نظارت بر آن‌ها از وظایف و اختیارات وزارت کار و امور اجتماعی (سازمان فنی و حرفه‌ای کشور) می‌باشد.

ماده ۶- در صورتی که مؤسسه‌های مراکز آموزش‌های آزاد متقاضی تأسیس آموزشگاه‌های چندمنظوره برای آموزش در زمینه‌های مختلف باشند کسب مجوز از هر یک از دستگاه‌های ذی‌ربط الزامی است.

تبصره - اعطای مجوز به یک مرکز آموزش آزاد، موجب و مجوزی برای دایر نمودن شعبه یا شعبات در همان شهر یا شهرهای دیگر نمی‌گردد!

ماده ۷- صدا و سیما، مطبوعات و جراید کثیرالانتشار کشور فقط در صورت تأیید رسمی و معرفی هر یک از وزارتخانه‌های ذی‌ربط برابر فرم‌های ویژه مجاز به تبلیغ و انتشار آگهی تبلیغاتی می‌باشند و مؤسس یا مؤسسین

۱. الحاقی جلسه ۵۱۳ مورخ ۲۰ اسفند ۸۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲. الحاقی جلسه ۵۱۳ مورخ ۲۰ اسفند ۸۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۳. الحاقی جلسه ۵۱۳ مورخ ۲۰ اسفند ۸۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

ملزم به اخذ مجوز لازم از وزارتخانه مربوط می‌باشند.

ماده ۸- اداره ثبت شرکت‌ها مکلف است ثبت مراکز متقاضی فعالیت آموزش‌های آزاد را با ارائه مجوز از وزارتخانه‌های ذی‌ربط انجام دهد.

تبصره- هرگونه تغییر در اساسنامه این مراکز باید با اطلاع و موافقت وزارتخانه مرجع صدور مجوز صورت پذیرد.

ماده ۹- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی، وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، نهادها و ارگان‌هایی که متقاضی فعالیت در رشته‌های مختلف آموزش‌های آزاد می‌باشند موظفند مجوز رسمی فعالیت در هر رشته را از دستگاه ذی‌ربط برای ضوابط و مقررات دریافت نمایند، در غیر این صورت فعالیت آن‌ها غیرمجاز بوده و نیروی انتظامی موظف است بر طبق قانون تعطیل مؤسسات و واحدهای آموزشی و تحقیقاتی و فرهنگی که بدون اخذ مجوز قانونی دایر شده (مصوب ۷۲/۲/۷ مجلس شورای اسلامی) و آیین‌نامه اجرایی آن (مصوب ۷۳/۳/۱۸ هیأت وزیران) اقدام و عندالاجتضا فعالیت آنان را تعطیل و پرونده خاطیان را جهت رسیدگی به دادگاه صالحه ارجاع دهد.

تبصره ۱- آن دسته از نهادهای علمی، آموزشی و فرهنگی که در چارچوب شرح وظایف خود مجاز به فعالیت آموزشی می‌باشند جهت دایر نمودن دوره‌های آموزشی خاص که با دامنه فعالیت و مسؤولیت وزارتخانه‌های مسؤول، تداخل یا همسانی دارد لازم است قبل از اقدام، موافقت کلی وزارتخانه ذی‌ربط را اخذ نمایند و وزارتخانه ذی‌ربط نیز حق نظارت بر فعالیت آن‌ها را خواهد داشت. مراکز تحت پوشش جهاد دانشگاهی که قبل از وضع این مصوبه مشغول فعالیت بوده‌اند، از شمول این حکم مستثنا می‌باشند.

تبصره ۲- دوره‌های آموزش و مؤسسات برگزارکننده آموزش‌های آزاد تحت نظارت دستگاه یا دستگاه‌های صادرکننده مجوز می‌باشند.

ماده ۱۰- آیین‌نامه اجرایی این مصوبه توسط هر یک از وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذی‌ربط تهیه و پس از تأیید بالاترین مرجع تصمیم‌گیری در آن وزارتخانه یا سازمان ابلاغ می‌گردد.

تبصره - دستگاه‌های مجری آموزش‌های آزاد موظفند حداکثر یک‌سال پس از تصویب این مصوبه، آیین‌نامه اجرایی خود را بر اساس آیین‌نامه نحوه تشکیل و اداره آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای آزاد (مصوب جلسه مورخ ۷۹/۱/۲۸ هیأت محترم وزیران) به‌عنوان آیین‌نامه الگو، در کمیته هماهنگی آیین‌نامه‌های اجرایی آموزش‌های کشور که در دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی و با حضور نماینده دستگاه‌های مجری تشکیل می‌گردد، به‌صورت نهایی هماهنگ و تنظیم نمایند.

ماده ۱۱- با توجه به مصوبات «ضوابط تأسیس مراکز و مؤسسات، کنون‌ها و انجمن‌های فرهنگی و نظارت بر فعالیت آن‌ها» و «ضوابط تأسیس و نظارت بر آموزشگاه‌های آزاد هنری» (مصوب ۷۵/۸/۸ و ۸۰/۱/۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی) مفاد این مصوبه شامل تأسیس مؤسسات و آموزشگاه‌های مزبور نمی‌شود. این مصوبه در ۲ فصل و ۱۱ ماده و ۲ تبصره برای کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، نهادها و ... لازم‌الاجراست و سایر مصوبات مغایر با آن ملغی اعلام می‌گردد.

ماده ۱۲- دستگاه‌های مجری آموزش‌های آزاد موظفند پیش از صدور هرگونه مجوزی برای برگزاری دوره یا تأسیس آموزشگاه بر طبق بند ۱۴ ماده ۴ قانون ناجا و مواد ۱، ۲، ۳ آیین‌نامه نظارت بر اماکن عمومی (مصوب ۶۳/۳/۲۳ هیأت محترم دولت) و تبصره‌های آن، نسبت به کسب نظر موافق ناجا در مورد صلاحیت موقعیت انتظامی

۱. اصلاحی جلسه ۵۲۶ مورخ ۱۵ مهر ۸۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲. اصلاحی جلسه ۵۱۳ مورخ ۲۰ اسفند ۸۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۳. الحاقی جلسه ۵۱۳ مورخ ۲۰ اسفند ۸۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مکان اقدام نمایند^۱.

ماده ۱۳- وزارتخانه های ذی ربط می بایست ظرف مدت ۳ ماه ضوابط و نحوه نظارت بر فعالیت مراکز مجری آموزش های آزاد را تهیه نمایند^۲.

راه حل مشکلات و مسائل دانشگاه علوم پزشکی فاطمیه قم

مصوب جلسه ۵۱۳ مورخ ۲۰ اسفند ۱۳۸۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۱۳ مورخ ۸۱/۱۲/۲۰ گزارش جمع بندی هیأت بررسی کننده مسائل و مشکلات دانشگاه علوم پزشکی غیردولتی و غیرانتفاعی فاطمیه قم را به این شرح تصویب کرد:

۱- تأیید مصوبه شورای گسترش وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مبنی بر انحلال دانشگاه علوم پزشکی فاطمیه قم.

۲- تشکیل هیأت تصفیه بر اساس اساسنامه دانشگاه مذکور.

۳- پرداخت بدهی دانشگاه علوم پزشکی فاطمیه قم به دانشگاه علوم پزشکی ارتش از محل کمک های ریاست محترم جمهور برای حل مشکلات دانشجویان دوره بالینی (۷۰ نفر باقیمانده).

۴- پرداخت مطالبات کارکنان دانشگاه علوم پزشکی فاطمیه از محل کمک های ریاست محترم جمهور.

۵- تشکیل هیأتی برای بررسی چگونگی تأسیس و تشکیل دانشگاه علوم پزشکی دختران با ترکیب ذیل:

۱- حضرت آیت الله مؤمن؛

۲- جناب آقای دکتر مسعود پزشکیان؛

۳- جناب آقای دکتر علی اکبر ولایتی؛

۴- جناب آقای دکتر علی باغبانیان؛

۵- جناب آقای دکتر احمد پورنجانی؛

۶- جناب آقای دکتر حسن غفوری فرد؛

۷- سرکار خانم منیره نوبخت؛

۸- سرکار خانم دکتر لیا ف؛

۹- یک نماینده به انتخاب وزیر بهداشت، درمان و آموزش.

آیین نامه مالی و معاملاتی مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی

مصوب جلسه ۵۱۳ مورخ ۲۰ اسفند ۱۳۸۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۱۳ مورخ ۸۱/۱۲/۲۰ در اجرای ماده ۱۵ مصوبه کلیات آیین نامه تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی و به منظور حسن جریان امور مالی مؤسسات مذکور، به پیشنهاد وزارت علوم، تحقیقات و فناوری آیین نامه مالی و معاملاتی مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی را به

۱. الحاقی جلسه ۵۱۳ مورخ ۲۰ اسفند ۸۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲. الحاقی جلسه ۵۱۳ مورخ ۲۰ اسفند ۸۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

همچنین حسب تصمیم جلسه یادشده مقرر شد «با توجه به اینکه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نسبت به صدور مجوز تأسیس حدود ۲۲۰۰ مؤسسه آموزشی زبان خارجی اقدام نموده است، به مؤسسات مذکور اجازه داده شود که صرفاً نسبت به برگزاری دوره های تخصصی - کاربردی در حدود وظایف و اختیارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و برای افراد جویای کار و شاغلین در دوره های سنی ۲۰ سال به بالا با رعایت کلیه مقررات و ضوابط اقدام نمایند».

این شرح تصویب کرد:

فصل اول - تعاریف

ماده ۱- مؤسسه در این آیین‌نامه عبارت است از هر یک از مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی که با مجوز شورای عالی انقلاب فرهنگی یا وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی که در این آیین‌نامه «وزارتخانه ذی‌ربط» نامیده می‌شوند ایجاد شده و یا می‌شود.

تبصره- منظور از غیرانتفاعی بودن، آن است که درآمد مؤسسه صرفاً در امور جاری و توسعه مؤسسه هزینه گردد.

ماده ۲- سال مالی مؤسسه عبارت است از یک‌سال شمسی که از اول مهرماه هر سال شروع و به پایان شهریورماه سال بعد ختم می‌شود. اولین سال مالی از تاریخ تأسیس مؤسسه شروع و به پایان اولین شهریورماه ختم می‌شود.

ماده ۳- بودجه، برنامه مالی مؤسسه برای مدت یک سال مالی است که شامل پیش‌بینی درآمدها و برآورد هزینه‌ها برای نیل به اهداف مؤسسه می‌باشد.

ماده ۴- اعتبار، عبارت است از مبلغی که برای اجرای برنامه‌ها و طرح‌ها و فعالیت‌های مؤسسه در بودجه مربوط پیش‌بینی شده است.

ماده ۵- درآمد، عبارت است از دریافت‌هایی که مؤسسه طبق اساسنامه مؤسسه و قوانین و مقررات مربوط و به شرح مذکور در ماده ۲۰ این آیین‌نامه، مجاز به دریافت آن‌ها می‌باشد و در بودجه مؤسسه پیش‌بینی می‌شود و باید برای تحقق اهداف مؤسسه به مصرف برسد.

ماده ۶- تشخیص، عبارت است از تعیین و انتخاب خدمات، کالا و پرداخت‌هایی که انجام یا تحصیل آن‌ها در چارچوب ضوابط و مقررات مربوط برای رسیدن به اهداف مؤسسه ضروری است.

ماده ۷- تأمین اعتبار، عبارت است از اختصاص دادن تمام یا قسمتی از اعتبار مصوب برای انجام هزینه معین، بوسیله خزانه‌دار و با نظارت رئیس مؤسسه.

ماده ۸- تعهد از نظر این آیین‌نامه عبارت است از ایجاد الزاماتی بر عهده مؤسسه ناشی از:

الف- انجام دادن خدمت یا تحویل دادن کالا؛

ب- اجرای قراردادهای منعقد شده با مؤسسه؛

ج- احکام صادره از مراجع قانونی و ذی‌صلاح؛

د- عضویت در سازمان‌ها و مجامع بین‌المللی طبق قوانین جاری کشور و ضوابط «وزارتخانه ذی‌ربط»

تبصره- تعهدات مؤسسه باید برای اهداف و وظایف مؤسسه و در چارچوب قوانین و مقررات مربوط ایجاد شود.

ماده ۹- تسجیل، عبارت است از تعیین میزان بدهی قابل پرداخت به‌موجب اسناد و مدارک اثبات‌کننده بدهی.

ماده ۱۰- هزینه، عبارت است از بدهی‌های قابل پرداخت در قبال تعهد مؤسسه به شرح مذکور در ماده ۸ این آیین‌نامه.

ماده ۱۱- تنخواه‌گردان، عبارت است از وجهی که طبق ضوابط مؤسسه به‌وسیله خزانه‌دار با دستور رئیس مؤسسه و یا مقام مجاز از سوی وی، برای انجام هزینه‌ها و سایر پرداخت‌ها در اختیار مأمورینی که به‌موجب دستورالعمل مذکور در ماده ۲۷ این آیین‌نامه مجاز به دریافت تنخواه‌گردان هستند، قرار می‌گیرد.

ماده ۱۲- سپرده، وجه‌الضمان، وثیقه، ودیعه و نظایر آن عبارت است از وجوهی که طبق قوانین و مقررات و قراردادهای یا برحسب ضرورت به تشخیص رئیس یا معاون اداری و مالی مؤسسه به‌منظور تأمین حقوق مؤسسه و یا جلوگیری از تضییع آن دریافت می‌گردد و رد و ضبط آن تابع شرایط مقرر در قوانین و مقررات و قراردادهای مربوط است.

ماده ۱۳- خزانه‌دار مؤسسه از بین کارمندان صالح و امین مؤسسه با معرفی رئیس مؤسسه، تأیید هیأت امناء و حکم رئیس مؤسسه منصوب می‌شود و زیر نظر رئیس مؤسسه انجام وظیفه می‌کند.
تبصره- در موارد استثنایی می‌توان خزانه‌دار مؤسسه را از بین اشخاص صالح و امین خارج از مؤسسه معرفی و منصوب کرد.

ماده ۱۴- وظایف خزانه‌دار عبارتند از:

- ۱- نظارت بر تنظیم اسناد مالی؛
- ۲- رسیدگی و تنظیم حساب‌های درآمد و هزینه؛
- ۳- تنظیم به‌موقع برنامه مالی و بودجه سالانه؛
- ۴- تنظیم صورت‌های مالی و ترازنامه سالیانه؛
- ۵- تنظیم اظهارنامه عملکرد مالی سالیانه به‌منظور ارائه به‌موقع آن به حوزه مالیاتی مربوط؛
- ۶- انجام کلیه امور مالی و معاملاتی مؤسسه بر اساس آخرین اصول علمی متداول حسابداری؛
- ۷- نظارت بر فعالیت امین اموال مؤسسه؛
- ۸- نگهداری وثیقه و ودیعه غیرنقدی و اوراق بهادار مؤسسه در جای امنی در داخل مؤسسه.

ماده ۱۵- عامل خزانه‌دار، در صورت نیاز از بین کارمندان صالح و امین مؤسسه به پیشنهاد خزانه‌دار مؤسسه و موافقت و حکم رئیس مؤسسه به این سمت منصوب می‌شود و با پیشنهاد خزانه‌دار مؤسسه و موافقت و حکم رئیس مؤسسه قسمتی از وظایف خزانه‌دار مؤسسه به وی محول می‌شود.

ماده ۱۶- امین اموال از بین کارمندان صالح و امین مؤسسه به پیشنهاد خزانه‌دار مؤسسه و به حکم رئیس مؤسسه به این سمت منصوب می‌شود و رئیس مؤسسه وظیفه حفظ و حراست و تحویل و تحول و تنظیم حساب‌های اموال و اوراقی که در حکم وجه نقد است و کالاهای تحت ایوب‌جمعی را به وی واگذار می‌کند.

ماده ۱۷- کارپرداز از بین کارمندان صالح و امین مؤسسه به این سمت منصوب می‌شود.

فصل دوم - بودجه

ماده ۱۸- بودجه مؤسسه و واحدهای تحت پوشش آن بر اساس سیاست‌های «وزارتخانه ذی‌ربط» و هیأت مؤسس (یا مؤسس) مؤسسه با توجه به اهداف آموزشی، پژوهشی، فرهنگی و عمرانی مؤسسه به‌وسیله رئیس مؤسسه تنظیم می‌شود و پس از تصویب شورای مؤسسه حداقل دو ماه پیش از آغاز سال مالی مؤسسه به تصویب نهایی هیأت امناء می‌رسد.

ماده ۱۹- بودجه تفصیلی مؤسسه بر اساس درآمدهای قابل پیش‌بینی که در اختیار مؤسسه قرار خواهد گرفت و همچنین مانده وجوه مصرف نشده سنوات قبل و سایر منابع تأمین اعتبار به تفکیک برنامه‌ها و طرح‌ها به پیشنهاد رئیس مؤسسه و تأیید شورای مؤسسه حداکثر ظرف مدت دو ماه از آغاز سال مالی مؤسسه به تصویب هیأت امناء می‌رسد.

تبصره- تا زمان تصویب بودجه تفصیلی به‌وسیله هیأت امناء، به تشخیص رئیس مؤسسه هزینه‌ها حداکثر به میزان یک دوازدهم بودجه مصوب برای هر ماه انجام می‌پذیرد.

فصل سوم - درآمدها و دریافت‌ها

ماده ۲۰- درآمدهای مؤسسه که طبق اساسنامه مؤسسه، قوانین و مقررات جاری و ضوابط «وزارتخانه ذی‌ربط» تحصیل می‌شوند به شرح زیر است:

الف- آورده هیأت مؤسس / مؤسس (سرمایه مؤسسه)؛

ب- وجوهی که مؤسسه بابت شهریه طی سال مالی مربوط از دانشجویان دریافت می‌کند؛

- ج- وجوهی که مؤسسه در ازای ارائه خدمات آموزشی، پژوهشی، فرهنگی و ... به سایر اشخاص دریافت می‌کند؛
 د- تسهیلات بانکی که طبق قوانین و مقررات جاری کشور دریافت می‌شود؛
 ه- هدایا و کمک‌هایی که مؤسسه دریافت می‌کند؛
 و- وجوه حاصل از واگذاری حق استفاده از اموال غیرمنقول مؤسسه (موضوع ماده ۵۵ این آیین‌نامه)؛
 ز- وجوه حاصل از فروش اموال و دارائی‌ها با رعایت ضوابط و مقررات؛
 ح- وجوه مصرف نشده سال مالی قبل.

ماده ۲۱- سپرده، وجه‌الضمان، وثیقه و ودیعه نقدی و نظایر آن (موضوع ماده ۱۲ این آیین‌نامه) باید به حساب بانکی خاصی که مؤسسه به همین منظور افتتاح می‌کند، واریز شود.

تبصره ۱- وثیقه و ودیعه غیرنقدی و همچنین اوراق بهادار تحویل خزانه‌دار مؤسسه می‌شود تا در جای امنی در داخل مؤسسه نگهداری کند.

تبصره ۲- رد وجوه مذکور و وثیقه و ودیعه غیرنقدی و یا جبران خسارات ناشی از عدم اجرای تعهدات، از محل موجودی حساب فوق و وثیقه و ودیعه غیرنقدی، طبق قوانین و مقررات جاری و بر اساس تشخیص و مسؤلیت رئیس مؤسسه به عمل خواهد آمد.

فصل چهارم - هزینه‌ها و پرداخت‌ها

ماده ۲۲- در مورد آن قسمت از هزینه‌های جاری مستمر که نوعاً انجام آن از یک سال مالی تجاوز می‌کند مؤسسه می‌تواند برای مدت متناسب، قراردادهایی که اجرای آن از سال مالی تجاوز می‌کند منعقد نماید. مؤسسه مکلف است در بودجه سالیانه خود اعتبارات لازم برای پرداخت تعهدات مربوط به این‌گونه قراردادها را مقدم بر سایر اعتبارات منظور کند.

تبصره- انواع هزینه‌های موضوع این ماده و شرایط آن به تصویب شورای مؤسسه می‌رسد.

ماده ۲۳- پرداخت هزینه‌ها پس از طی مراحل تشخیص و تأمین اعتبار و تعهد و تسجیل به عمل خواهد آمد.
تبصره- امضای سند حسابداری و چک به‌وسیله دارندگان حق امضای مجاز مؤسسه به‌منزله تعهد، تسجیل و حواله است.

ماده ۲۴- اختیار و مسؤلیت تشخیص، انجام تعهد، تسجیل و حواله به عهده رئیس مؤسسه می‌باشد.

تبصره- رئیس مؤسسه می‌تواند اختیار مذکور را در پاره‌ای از موارد با حفظ مسؤلیت خود به معاون اداری و مالی مؤسسه تفویض کند.

ماده ۲۵- در پاره‌ای از موارد که لازم است قبل از انجام تعهد وجهی پرداخت شود، می‌توان به تشخیص رئیس یا معاون اداری و مالی مؤسسه (در صورتی که به وی تفویض اختیار شده باشد) از محل اعتبار مربوط مبلغی به‌عنوان پیش‌پرداخت تأدیه نمود.

ماده ۲۶- در مواردی که بنا به عللی تسجیل و یا تهیه اسناد و مدارک لازم برای تأدیه تمام یا قسمتی از بدهی مقدور نیست و یا پرداخت تمام وجه مورد تعهد میسر نباشد می‌توان قسمتی از وجه تعهد شده را به‌عنوان علی‌الحساب به تشخیص رئیس مؤسسه یا معاون اداری و مالی مؤسسه (در صورتی که به وی تفویض اختیار شده باشد) از محل اعتبارات مربوط پرداخت کرد.

ماده ۲۷- میزان و نحوه واگذاری و واریز تنخواه‌گردان، پیش‌پرداخت و علی‌الحساب و نوع تضمین مورد نیاز طبق دستورالعملی است که به‌وسیله رئیس مؤسسه تهیه می‌شود و به تصویب هیأت امانا می‌رسد.

ماده ۲۸- مؤسسه می‌تواند به‌منظور استفاده از تسهیلات خریدهای متمرکز برای تدارک کالاهای موردنیاز وجوهی را به‌حساب یا حساب‌های پیش‌پرداخت منظور و پس از وصول کالاهای مورد نظر و با دریافت صورتحساب

مربوط به حساب هزینه منظور کند.

ماده ۲۹- وجوه مصرف نشده هر سال مالی که به سال مالی بعد منتقل می‌شود و ضمن بودجه تفصیلی مؤسسه به تصویب می‌رسد باید بدو بابت تعهدات سنوات قبل که به‌وسیله مؤسسه ایجاد شده ولی در سال مربوط پرداخت نشده است، هزینه شود.

تبصره- مانده اعتبارات عمرانی مصرف نشده منحصراً به مصرف طرح‌های عمرانی می‌رسد.

ماده ۳۰- پرداخت هرگونه وجهی تحت عنوان هزینه‌های آموزشی، پژوهشی و نظایر آن مشروط بر آن است که به تشخیص رئیس مؤسسه (یا نماینده تام‌الاختیار وی)، فعالیت شخص (حقیقی یا حقوقی) گیرنده وجه برای تحقق اهداف مؤسسه باشد. وجوه پرداختی از این بابت با أخذ رسید از گیرنده وجه به حساب هزینه قطعی منظور می‌شود.

ماده ۳۱- پرداخت‌های مؤسسه باید صرفاً از طریق حساب‌های بانکی مجاز انجام گیرد و گواهی بانک دایر بر انتقال وجه به حساب ذی‌نفع، پرداخت وجه به ذی‌نفع یا قائم‌مقام قانونی وی و حواله در وجه ذی‌نفع یا قائم‌مقام قانونی وی به‌عنوان رسید گیرنده وجه و پرداخت محسوب می‌شود.

تبصره- در موارد استثنایی که به تشخیص رئیس مؤسسه، أخذ امضا از گیرنده وجه مقدور نباشد، تأیید خزانه‌دار مؤسسه دایر بر پرداخت وجه به ذی‌نفع (به‌صورت چک یا نقد) رسید گیرنده وجه تلقی می‌شود و با مسؤولیت مشترک رئیس و خزانه‌دار مؤسسه سند، قابل احتساب به هزینه قطعی است.

ماده ۳۲- حساب‌های بانکی مؤسسه به تعداد موردنیاز به‌منظور دریافت‌ها و پرداخت‌های مربوط با درخواست مشترک رئیس و خزانه‌دار مؤسسه افتتاح می‌گردد. استفاده از حساب‌های مذکور با امضای متفق رئیس یا معاون اداری و مالی و خزانه‌دار مؤسسه با مهر مؤسسه معتبر می‌باشد.

تبصره- در مؤسسات وابسته به نهادهای عمومی، هیأت امنای مؤسسه می‌تواند بنا به پیشنهاد رئیس نهاد عمومی مربوط، دارندگان حق امضای مؤسسه را به نحو دیگری تعیین و معرفی نماید.

ماده ۳۳- نحوه هزینه کردن هدایا و کمک‌های عام دریافتی، موضوع بند "ج" ماده ۲۰ این آیین‌نامه، تابع آیین‌نامه‌ای است که بنا به پیشنهاد شورای مؤسسه به تصویب هیأت امنای مؤسسه می‌رسد.

تبصره- هدایا و کمک‌های خاص باید طبق نظر اهداکننده و کمک دهنده، مصرف شود.

فصل پنجم - معاملات

ماده ۳۴- معاملات مؤسسه اعم از خرید، فروش، اجاره، استیجاره، پیمانکاری، اجرت کار و غیره (به استثنای مواردی که مشمول مقررات استخدامی مؤسسه باشد) از طریق مناقصه یا مزایده انجام می‌شود، مگر در موارد زیر: الف- معاملاتی که طرف معامله، وزارتخانه‌ها یا مؤسسات یا شرکت‌های دولتی یا شهرداری‌ها یا سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات وابسته به آن‌ها باشد.

ب- معاملاتی که به تشخیص و مسؤولیت رئیس مؤسسه (یا مقام مجاز از سوی وی) با مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و مؤسسات تابعه که بیش از پنجاه درصد سهام و یا سرمایه و یا مالکیت آن‌ها متعلق به مؤسسات و نهادهای مذکور باشند و نیز با شرکت‌های تعاونی مصرف و توزیع کارکنان وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و شرکت‌ها و مؤسسات تعاونی تولید و توزیع که تحت نظارت مستقیم دولت تشکیل و اداره می‌گردند، انجام می‌شود.

ج- خرید اموال و خدمات و حقوقی که به تشخیص و مسؤولیت رئیس مؤسسه به‌صرفه و صلاح مؤسسه باشد.

د- استیجاره اموال غیرمنقول به تشخیص و مسؤولیت رئیس مؤسسه، با رعایت ضوابط و مقررات مربوط.

ه- خرید خدمات هنری با رعایت موازین اسلامی و صنایع مستظرفه و خدمات کارشناسی و همچنین خدمات مشاوره و خدمات مؤسسات علمی و حق اختراع به تشخیص و مسؤولیت رئیس مؤسسه و با رعایت ضوابط و مقررات مربوط.

و- خرید کالاهای مورد مصرف روزانه که در محل نرخ ثابتی از طرف دولت یا مراجع ذی‌صلاح برای آن‌ها

تعیین شده باشد.

ز- خرید کالاهای انحصاری دولتی و سایر کالاهایی که دارای فروشنده انحصاری بوده و برای آنها از طرف دستگاه‌های دولتی ذی‌ربط نرخ تعیین شده باشد.

ح- کرایه حمل‌ونقل هوایی، دریایی، هزینه مسافرت و نظایر آن در صورت وجود نرخ ثابت و مقطوع.

ط- خرید قطعات یدکی برای تعویض یا تکمیل لوازم و تجهیزات و ماشین‌آلات ثابت و متحرک موجود و همچنین ادوات و ابزار و وسایل اندازه‌گیری دقیق و لوازم آزمایشگاهی علمی و فنی و دیداری و شنیداری و نظایر آن به تشخیص و مسؤولیت رئیس مؤسسه یا مقام مجاز از سوی وی.

ی- تعمیر ماشین‌آلات ثابت و متحرک به تشخیص و مسؤولیت رئیس مؤسسه یا مقام مجاز از سوی وی

ک- چاپ و صحافی به تشخیص و مسؤولیت رئیس مؤسسه یا مقام مجاز از سوی وی.

ل- خرید ارز با اعلامیه بانک.

ماده ۳۵- معاملات مؤسسه از نظر مبلغ به سه دسته جزئی، متوسط و عمده به شرح زیر طبقه‌بندی می‌شوند:
الف- معاملات جزئی معاملاتی است که مبلغ آن حداکثر ۱۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال باشد.

ب- معاملات متوسط معاملاتی است که مبلغ آن بیش از ۱۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال و حداکثر ۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال باشد.

ج- معاملات عمده معاملاتی است که مبلغ آن بیش از ۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال باشد.

تبصره ۱- «وزارتین» موظفند از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این آیین‌نامه هر سه سال یک‌بار نصاب‌های فوق‌الذکر را مشترکاً تعیین و به شورای عالی انقلاب فرهنگی و مؤسسات مشمول ماده ۱ این آیین‌نامه اعلام کنند. میزان تغییر در این نصاب‌ها از شاخص قیمت سالانه (که توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تعیین می‌گردد) کمتر نخواهد بود.

تبصره ۲- مبنای نصاب در خرید برای معاملات جزئی و متوسط مبلغ معامله و در مورد معاملات عمده مبلغ برآورد است.

تبصره ۳- مبنای نصاب در فروش، مبلغ تعیین‌شده به‌وسیله کارشناس منتخب مؤسسه است.

ماده ۳۶- مناقصه در معاملات به روش زیر انجام می‌پذیرد:

الف- در مورد معاملات جزئی به کمترین بهای ممکن به تشخیص و مسؤولیت کارپرداز مؤسسه؛

ب- در مورد معاملات متوسط به کمترین بهای ممکن به تشخیص و مسؤولیت کارپرداز و مسؤول مافوق و تأیید رئیس مؤسسه یا مقام مجاز از سوی وی؛

ج- در مورد معاملات عمده با انتشار آگهی مناقصه عمومی یا ارسال دعوت‌نامه (مناقصه محدود) به تشخیص رئیس مؤسسه یا مقام مجاز از سوی وی؛

ماده ۳۷- مزایده در معاملات به روش زیر انجام می‌پذیرد:

الف- در مورد معاملات جزئی به بیشترین بهای ممکن به تشخیص و مسؤولیت مأمور فروش؛

ب- در مورد معاملات متوسط به بالاترین بهای ممکن به تشخیص و مسؤولیت مأمور فروش و مسؤول مافوق و تأیید رئیس مؤسسه؛

ج- در مورد معاملات عمده با انتشار آگهی مزایده عمومی.

ماده ۳۸- در مواردی که انجام مناقصه یا مزایده بر اساس گزارش توجیهی مسؤول واحد مربوط و به تشخیص کمیسیون معاملات مؤسسه میسر یا به مصلحت مؤسسه نباشد، کمیسیون مذکور با رعایت صرفه و صلاح مؤسسه، نحوه انجام معامله (غیر از مناقصه و مزایده) را برای تصویب به رئیس مؤسسه پیشنهاد می‌کند.

تبصره ۱- در صورتی که تنوع و پراکندگی واحدهای دانشگاهی مؤسسه ایجاب کند مؤسسه می‌تواند با تصویب

هیأت امناء، بیش از یک کمیسیون معاملات تشکیل دهد.

تبصره ۲- رئیس مؤسسه می‌تواند با حفظ مسؤلیت خود، اختیار تصویب یا عدم تصویب مصوبات کمیسیون معاملات را برای معاملات کمتر از ۳۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال به نماینده یا نمایندگان تام‌الاختیار خود واگذار کند.

ماده ۳۹- ترکیب، وظایف و اختیارات کمیسیون معاملات و نصاب لازم و چگونگی تشکیل آن طبق آیین‌نامه‌ای است که بنا به پیشنهاد شورای مؤسسه به تصویب هیأت امنای مؤسسه می‌رسد. کلیه اعضای کمیسیون مکلف به حضور در جلسات کمیسیون و ابراز نظر نسبت به گزارش توجیهی مسؤل واحد مربوط در مورد تقاضای ترک تشریفات مناقصه یا مزایده یا ارسال دعوت‌نامه (مناقصه محدود) و همچنین نحوه انجام معامله موردنظر هستند. لکن تصمیمات کمیسیون بارأی اکثریت اعضا معتبر خواهد بود.

ماده ۴۰- در کلیه معاملات، تنظیم و امضای قرارداد یا گرفتن صورتحساب الزامی است، مگر در موارد اضطراری و استثنایی که مبادرت به تنظیم صورت‌جلسه خرید گردیده و به تأیید رئیس مؤسسه یا مقام مجاز از سوی وی می‌رسد. **تبصره-** در مورد معاملاتی که عرفاً صورتحساب صادر نمی‌گردد گواهی کارپرداز و تأیید مقام مافوق وی کافی است. **ماده ۴۱-** نحوه انجام معاملات و تشریفات مناقصه و مزایده و سایر مقررات اجرایی مواد ۳۶ تا ۴۱ این آیین‌نامه طبق دستورالعملی است که بنا به پیشنهاد شورای مؤسسه به تصویب هیأت امنای "مؤسسه" می‌رسد.

فصل ششم - نظارت مالی

ماده ۴۲- اعمال نظارت مالی مؤسسه بر عهده رئیس مؤسسه است.

ماده ۴۳- در صورتی که خزانه‌دار مؤسسه پرداخت وجهی را برخلاف قوانین و مقررات جاری کشور، ضوابط «وزارتخانه ذی‌ربط»، اساسنامه مؤسسه و مفاد این آیین‌نامه تشخیص دهد مراتب را با ذکر دلایل مربوط کتباً به مقام صادرکننده دستور پرداخت، اعلام می‌کند. مقام صادرکننده دستور - در صورتی که رئیس مؤسسه باشد - پس از وصول گزارش خزانه‌دار، چنانچه مسؤلیت امر پرداخت را به عهده بگیرد و مراتب را کتباً به خزانه‌دار اعلام کند، خزانه‌دار مکلف است وجه مزبور را پرداخت کند و موضوع را به هیأت امنای مؤسسه گزارش دهد. هیأت امنای یا نماینده آن در صورتی که مورد را خلاف تشخیص دهد نظر خود را به رئیس مؤسسه اعلام می‌کند تا طبق آن عمل شود.

تبصره- در صورتی که مقام صادرکننده دستور، معاون اداری و مالی مؤسسه باشد و پس از وصول گزارش خزانه‌دار، بر قانونی بودن دستور خود اصرار ورزد، خزانه‌دار مراتب را با ذکر دلیل برای اخذ تصمیم به رئیس مؤسسه اعلام می‌دارد. در این صورت چنانچه رئیس مؤسسه دستور پرداخت صادر کند، طبق مراتب فوق عمل خواهد شد.

فصل هفتم - امور حسابداری و حسابرسی

ماده ۴۴- به منظور جلوگیری از تداخل منابع مالی مؤسسه و تفکیک برنامه‌ها و طرح‌هایی که از محل منابع خاصی تأمین مالی می‌شوند، حساب مؤسسه به تفکیک منابع مالی تحت عنوان حساب مستقل، ثبت و نگهداری می‌شود.

ماده ۴۵- حساب‌های مؤسسه بر اساس اصول، موازین و ضوابط متداول حسابداری مؤسسات آموزشی و پژوهشی با روش حسابداری نیمه تعهدی (هزینه‌ها بر مبنای تعهدی و درآمدها بر مبنای نقدی) نگهداری می‌شود.

ماده ۴۶- حساب‌های مستقل مؤسسه عبارتند از:

- الف- حساب مستقل وجوه اعتبارات جاری؛
- ب- حساب مستقل وجوه اعتبارات عمرانی؛
- ج- حساب مستقل وجوه اعتبارات اختصاصی؛
- د- حساب مستقل وجوه هدایا و کمک‌های مردمی؛
- ه- حساب مستقل وجوه سپرده؛

و- سایر حساب‌های مستقل که در صورت لزوم به پیشنهاد معاون اداری و مالی یا خزانه‌دار و موافقت رئیس مؤسسه افتتاح می‌شود.

ماده ۴۷- صورت‌های مالی و ترازنامه مؤسسه که هر سال بر اساس دفاتر و مدارک حسابداری و با رعایت ماده ۴۸ تنظیم و حداکثر ۳ ماه از پایان سال مالی به‌وسیله رئیس مؤسسه برای تصویب به هیأت امنای مؤسسه تسلیم می‌گردد عبارتند از:

۱- ترازنامه ترکیبی کلیه حساب‌های مستقل؛

۲- صورت‌حساب ترکیبی درآمدها و هزینه؛

۳- صورت ترکیبی تغییرات در حساب مازاد؛

۴- صورت عملکرد سالیانه بودجه به تفکیک حساب‌های مستقل وجوه اعتبارات جاری و عمرانی و اختصاصی و ...

ماده ۴۸- معاون اداری و مالی مؤسسه مکلف است صورت‌حساب دریافت و پرداخت هرماه، اعتبارات جاری و سایر اعتباراتی را که در اختیار مؤسسه قرار می‌گیرد حداکثر تا پایان ماه بعد و حساب نهایی و ترازنامه هر سال مالی را حداکثر ۲ ماه از پایان سال مالی مؤسسه تنظیم و پس از تأیید خزانه‌دار مؤسسه همراه اسناد و مدارک مربوط برای رسیدگی در اختیار حسابرس رسمی مؤسسه قرار دهد.

تبصره- حسابرس رسمی مؤسسه موظف است پس از وصول صورت‌های مالی و ترازنامه مؤسسه و ضمیمه مربوط حداکثر ظرف مدت ۲۵ روز رسیدگی‌های لازم را انجام داده و گزارش حسابرسی را به رئیس مؤسسه تسلیم کند.

ماده ۴۹- صورت‌های مالی و ترازنامه مؤسسه که طبق ماده ۲ قبل تنظیم شده است، باید حداکثر ظرف ۳ ماه از پایان سال مالی مؤسسه همراه اسناد و مدارک مربوط و گزارش حسابرس رسمی مؤسسه برای بررسی و اتخاذ تصمیم به هیأت امنای مؤسسه ارسال گردد.

تبصره- صورت‌های مالی و ترازنامه مؤسسه باید حداکثر ظرف مدت ۴ ماه از پایان سال مالی مؤسسه به تصویب هیأت امنای مؤسسه برسد.

ماده ۵۰- رئیس مؤسسه موظف است ظرف یک ماه از تاریخ تصویب صورت‌های مالی و ترازنامه مؤسسه به‌وسیله هیأت امنای، یک نسخه از آن را برای «وزارتخانه ذی‌ربط» ارسال کند.

ماده ۵۱- نحوه نگهداری حساب‌ها و امور مالی مؤسسه، تابع ضوابط و مقررات مالی مؤسسات غیردولتی و غیرانتفاعی است که به‌وسیله سازمان حسابرسی کشور تدوین شده یا می‌شود.

تبصره- تا تصویب و ابلاغ ضوابط مذکور، نحوه نگهداری حساب‌ها و امور مالی مؤسسه طبق یکی از روش‌های معمول حسابداری خواهد بود.

فصل هشتم - اموال

ماده ۵۲- مسؤولیت حفظ و حراست اموال و مسؤولیت نگهداری حساب اموال به عهده رئیس مؤسسه است. **تبصره-** رئیس مؤسسه می‌تواند با حفظ مسؤولیت خود وظیفه نگهداری حساب اموال مؤسسه را به خزانه‌دار مؤسسه محول کند.

ماده ۵۳- فروش اموال منقول غیرمصرفی مؤسسه که به تشخیص هیأتی مرکب از معاون اداری و مالی و خزانه‌دار مؤسسه و یک کارشناس خبره و متعهد با انتخاب رئیس مؤسسه، اسقاطی یا مازاد بر نیاز محسوب شده است، مجاز می‌باشد. وجوه حاصل از فروش این‌گونه اموال به حساب جداگانه‌ای منظور و برای خرید اموال منقول غیر مصرفی مؤسسه به مصرف می‌رسد.

ماده ۵۴- فروش اموال غیرمنقول مازاد بر نیاز مؤسسه به‌استثنای اموال غیرمنقولی که از نفایس ملی و آثار و بناهای تاریخی است صرفاً به‌منظور تبدیل به احسن با پیشنهاد هیأت مؤسس/مؤسس و تصویب هیأت امنای مجاز می‌باشد.

تبصره - ارزیابی و مبنای تعیین قیمت اموال غیرمنقول قابل فروش توسط کارشناس رسمی دادگستری به انتخاب هیأت مؤسس صورت می‌گیرد.

ماده ۵۵ - مؤسسه می‌تواند با پیشنهاد هیأت مؤسس / مؤسس و تصویب هیأت امناء، حق استفاده از اموال غیرمنقول مازاد بر احتیاج خود را به‌طور موقت و بدون حق تصرف مالکانه واگذار نماید و درآمد حاصل از آن را به حساب درآمد اختصاصی مؤسسه منظور کند.

ماده ۵۶ - نحوه نگهداری اموال و رسیدگی و چگونگی نظارت و تمرکز حساب اموال منقول و غیرمنقول مؤسسه طبق دستورالعملی است که بنا به پیشنهاد شورای مؤسسه به تصویب هیأت امناء می‌رسد.

فصل نهم - متفرقه

ماده ۵۷ - دریافت ضمانت‌نامه بانکی یا سپرده نقدی یا سفته یا چک به‌عنوان سپرده شرکت در مناقصه و مزایده و یا تضمین حسن انجام معامله بلامانع است و در هر صورت با تشخیص و مسؤولیت رئیس مؤسسه یا مقام مجاز از سوی وی و تأیید هیأت مؤسس در هر زمان قابل تبدیل به یکدیگر می‌باشد.

ماده ۵۸ - در مورد هزینه دعوت‌ها، پذیرایی‌ها، برگزاری مراسم و همایش‌ها و همچنین هزینه مسافرت‌های علمی و ورزشی دانشجویان و اعضای هیأت علمی در داخل یا خارج از کشور در مواردی که تهیه اسناد و مدارک مربوط مقدور نباشد بر اساس صورتحساب‌های تهیه‌شده به‌وسیله مسؤولان مربوط که به تأیید رئیس مؤسسه یا مقام مجاز از سوی وی می‌رسد قابل احتساب به هزینه است.

ماده ۵۹ - هیأت امنای «مؤسسه» می‌تواند دستورالعمل‌های اجرایی این آیین‌نامه را تصویب و ابلاغ کند.

ماده ۶۰ - مؤسسه در صورت تخلف از مفاد این آیین‌نامه مشمول مجازات‌های مذکور در «آیین‌نامه نحوه نظارت بر فعالیت مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی» و اصلاحات بعدی آن، مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی، می‌شود.

ماده ۶۱ - هیأت امنای مؤسسه و "وزارتخانه ذی‌ربط" بر حسن اجرای این آیین‌نامه نظارت دارند. نحوه اعمال نظارت هیأت امناء به‌وسیله هیأت امنای مؤسسه تعیین می‌شود. اعمال نظارت «وزارتخانه ذی‌ربط» از طریق هیأت یا هیأت‌های نظارت (که طبق ماده ۹ اصلاحی آیین‌نامه نحوه نظارت بر فعالیت مؤسسات آموزشی غیردولتی و غیرانتفاعی، مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی تشکیل می‌شود) و با بررسی دفاتر و اسناد و پرونده‌های مربوط انجام می‌شود. این آیین‌نامه در ۶۱ ماده و ۲۵ تبصره در جلسه ۵۱۳ مورخ ۸۱/۱۲/۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید و برای کلیه مؤسسات آموزش عالی مذکور لازم‌الاجراست.

بازنگری ضوابط و شاخص‌های صدور مجوز مؤسسات آموزش عالی

غیردولتی و غیرانتفاعی

مصوب جلسه ۵۱۵ مورخ ۲ اردیبهشت ۱۳۸۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۱۵ مورخ ۸۲/۲/۲ ضرورت بازنگری ضوابط و شاخص‌های صدور مجوز مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی را به این شرح تصویب کرد:

۱- بازنگری اساسی در خصوص مصوبه جلسه ۴۱ شورای عالی (کلیات آیین‌نامه تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی) و شاخص‌های مزبور و مکان‌یابی و توزیع مناسب مؤسسات در نقاط مختلف صورت گرفته و اصلاحات لازم انجام گیرد.

۲- هیأت بررسی وضع مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط مطالعات اجمالی در خصوص مصوبه جلسه ۴۱ شورای عالی را انجام داده و پیش‌نویس تهیه‌شده را ظرف مدت ۴ ماه برای تصویب نهایی به شورای عالی ارائه نماید.

۳- کلیه پرونده‌های مربوط از دبیرخانه شورای عالی به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برگشت داده شود تا اصلاحات مزبور پس از تصویب در شورای عالی انقلاب فرهنگی اعمال گردد.

ضوابط کلی صدور مجوز تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی

مصوب جلسه ۵۴۶ مورخ ۳۱ شهریور ۱۳۸۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۴۶ مورخ ۸۳/۶/۳۱ در راستای تکمیل مصوبه کلیات آیین‌نامه تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی، ضوابط کلی صدور مجوز تأسیس این مؤسسات را به این شرح تصویب کرد: مقرر شد وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مجوزهای تأسیس مؤسسات مزبور را با توجه به موارد زیر صادر نمایند:

۱- رعایت سیاست‌ها و ضوابط نظام آموزش عالی کشور (مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی، مجلس شورای اسلامی و...):

- ۲- تأکید بر سیاست بومی کردن گزینش دانشجو؛
- ۳- اولویت دادن به مناطق و استان‌های محروم؛
- ۴- توجه بیشتر به احراز صلاحیت هیأت‌های مؤسس؛
- ۵- توجه به ارتقای توان نظارتی وزارتخانه‌های ذی‌ربط در فرآیند توسعه مؤسسات مزبور؛
- ۶- تشویق مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی موفق به تأسیس مؤسسه در استان‌های دارای اولویت؛
- ۷- توجه به محدودیت‌های موجود در زمینه تأمین هیأت علمی موردنیاز مؤسسات مزبور؛
- ۸- فراهم ساختن زمینه‌های جذب و گزینش دانشجوی بومی در شهرهای محل سکونت یا شهرهای نزدیک؛
- ۹- توجه به سیاست آسان بودن ورود به دانشگاه‌ها و خروج منظم و دشوار از آن؛
- ۱۰- توجه به زمینه‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی استان‌ها و رشته‌های تحصیلی متناسب با آن‌ها در فرآیند توسعه مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی.

ماده واحده تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی در شهرهای

بزرگ با پذیرش دانشجو به‌طور خاص

مصوب جلسه ۶۲۴ مورخ ۲۴ اردیبهشت ۱۳۸۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۶۲۴ مورخ ۸۷/۲/۲۴، بنا به پیشنهاد وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ماده واحده «تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی در شهرهای بزرگ با پذیرش دانشجو به‌طور خاص» را به شرح ذیل تصویب نمود:

ماده واحده- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مجاز به صدور مجوز تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی در شهرهای بزرگ با شرایط ذیل می‌باشد:

- ۱- پذیرش دانشجو به صورت بومی؛
  - ۲- پذیرش دانشجو به طور جداگانه برای دانشجویان پسر و دختر.
- تبصره - آیین نامه اجرایی این ماده واحده از جمله مقررات مربوط به تعیین شهرهای بزرگ و تعریف دانشجوی بومی توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، تهیه و تصویب می شود.

SCCR.ir

بخش چهاردهم

فرهنگستان‌ها

- ۹۵۶ ..... ضوابط تأسیس فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران
- ۹۵۷ ..... اساسنامه فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران
- ۹۶۱ ..... اساسنامه فرهنگستان زبان و ادب فارسی
- ۹۶۴ ..... شمول استفاده فرهنگستان‌ها از قانون تشکیل هیأت‌های امنای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی
- ۹۶۵ ..... وابستگی فرهنگستان‌ها به نهاد ریاست جمهوری
- ۹۶۵ ..... وظایف فرهنگستان علوم در امور تحقیقاتی
- ۹۶۵ ..... اساسنامه فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران
- ۹۶۹ ..... کلیات تأسیس مرکزی برای ارزیابی و آینده‌نگری علوم، فناوری و توسعه کشور زیر نظر فرهنگستان علوم
- ۹۶۹ ..... تشکیل مرکز تألیف، ترجمه و نشر آثار هنری
- ۹۷۰ ..... آموزشی - پژوهشی بودن سمت ریاست فرهنگستان‌های کشور
- ۹۷۰ ..... تأسیس مؤسسه فرهنگی - هنری صبا وابسته به فرهنگستان هنر
- ۹۷۰ ..... فراگیر کردن دستور خط فارسی مصوب فرهنگستان زبان و ادب فارسی با بهره‌گیری از رایانه
- ۹۷۰ ..... بهره‌مندی فرهنگستان زبان و ادب فارسی از خدمات اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها
- ۹۷۱ ..... اساسنامه فرهنگستان علوم پزشکی
- ۹۷۶ ..... مصوبه «سند جامع روابط علمی بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران»

ضوابط تأسیس فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران

مصوب جلسه ۱۳۶ مورخ ۱۵ دی ۱۳۶۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی

ماده ۱- هدف

به منظور تأمین استقلال علمی کشور و توسعه علوم و فنون و تقویت روح پژوهش و ارتقای سطح علمی و فرهنگی کشور از طریق فعالیت‌های جمعی، و حمایت و تشویق دانشمندان و محققان برجسته کشور کانونی به نام "فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران" با وظایف و تشکیلات و ارکانی به شرح ذیل تأسیس می‌شود.

ماده ۲- وظایف

۱- هدایت و همکاری در جهت گسترش و ارتقای دانش و پژوهش و تعیین معیارهای سطوح مورد قبول علمی و تحقیقاتی و اشاعه اطلاعات و دانسته‌های علمی در سطح کشور و جهان؛
 ۲- ایجاد ارتباط با دانشمندان و محققان برجسته دانشگاهی و مؤسسات تحقیقاتی؛
 ۳- بررسی و تحلیل وضعیت علمی و فنی، آموزشی و پژوهشی کشور و ارائه پیشنهاد در زمینه ارتقا و بهبود آن به مراجع ذی‌ربط؛

۴- اعطای پاداش و جایزه و به‌ویژه نشان‌های علمی به دانشمندان و پژوهشگرانی که خدمات علمی برجسته‌ای انجام داده‌اند از طریق مراجع قانونی؛

۵- مطالعه تجربیات کشورها در کسب و توسعه علوم و تکنولوژی و بررسی نحوه استفاده از این تجارب با توجه به زمینه‌ها و امکانات موجود؛

۶- ایجاد تسهیلات لازم در جهت مبادله اطلاعات علمی و نتایج تحقیقات و تبادل نظر بین دانشمندان و محققان و مبادله متخصصان و پژوهشگران با فرهنگستان‌های علوم سایر کشورها به‌ویژه کشورهای اسلامی و جهان سوم به‌وسیله بورس و مسافرت‌های علمی و فرصت‌های مطالعاتی از طریق مراجع ذی‌ربط؛

۷- انجام امور مشاوره علمی و تحقیقاتی اساسی از سوی دولت؛ شورای پژوهش‌های علمی و مراکز علمی و تحقیقاتی از فرهنگستان درخواست می‌شود و ارائه پیشنهادها لازم در این زمینه‌ها؛

۸- بررسی و پیشنهاد ضوابط در خصوص ارتقای سطح علمی سمینارها و کنگره‌ها و کنفرانس‌های علمی در سطح ملی و بین‌المللی و ارزیابی این‌گونه مجامع و اعلان آن.

ماده ۳- تشکیلات

۱- فرهنگستان مؤسسه‌ای است مستقل که امور اداری و اجرایی آن از طریق دبیرخانه‌ای انجام می‌گیرد که در وزارت فرهنگ و آموزش عالی دایر می‌گردد.

۲- فرهنگستان دارای اعضای پیوسته و وابسته می‌باشد.

ماده ۴- ارکان

۱- رئیس‌جمهوری در مقام ریاست عالی فرهنگستان؛

۲- هیأت‌امنا (مرکب از نخست‌وزیر، رئیس فرهنگستان رؤسای گروه‌های علمی، دبیر فرهنگستان و وزیر فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، دو نفر از دانشمندان و صاحب‌نظران با تعیین شورای عالی انقلاب فرهنگی، یک نفر به تعیین شورای پژوهش‌های علمی کشور)؛

۳- رئیس فرهنگستان؛

۴- مجمع عمومی متشکل از اعضای پیوسته؛

۵- گروه‌های علمی؛

۶- دبیرخانه.

- اساسنامه فرهنگستان توسط وزارت فرهنگ و آموزش عالی تهیه خواهد شد و به تصویب شورای مشترک کمیسیون‌های ۱ و ۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی خواهد رسید. ضمناً به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی توصیه می‌شود در لایحه شرح وظایف آن وزارتخانه قید تشکیل فرهنگستان علوم پزشکی بر اساس «ضوابط و سیاست‌های مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی» تصریح شود.

اساسنامه فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران

مصوب جلسه ۱۰۰ مورخ ۱ آذر ۱۳۶۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی

حسب اختیارات تفویضی به ریاست شورای عالی به استناد بند ۴ قانون اهداف و وظایف شورای عالی انقلاب فرهنگی و مصوبه یکصدوسی و ششمین نشست مورخ ۶۶/۱۰/۱۵ آن شورا، فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران که به اختصار «فرهنگستان» نامیده می‌شود طبق این اساسنامه تشکیل می‌شود.

ماده ۱- هدف

نیل به استقلال علمی و فرهنگی و توسعه علوم و فنون و تقویت روح پژوهش و ارتقای سطح علمی و فرهنگی کشور و دستیابی به آخرین یافته‌ها و نوآوری‌ها در عرصه دانش از طریق فعالیت‌های جمعی و جذب و حمایت و تشویق دانشمندان و محققان برجسته.

ماده ۲- وظایف

- ۱- کوشش در جهت گسترش مرزهای دانش و تلاش مستمر برای ارتقای سطح دانش و پژوهش در کشور؛
- ۲- بررسی و تحلیل وضعیت علمی و فنی و آموزشی و پژوهشی کشور و ارائه پیشنهاد در زمینه بهبود و ارتقای آن به مراجع ذی‌ربط؛
- ۳- انجام دادن امور مشاوره علمی و تحقیقاتی اساسی و مسائل مربوط به تکنولوژی که از سوی دولت، شورای پژوهش‌های علمی و مراکز علمی و تحقیقاتی از فرهنگستان درخواست می‌شود و ارائه پیشنهادی لازم در این زمینه‌ها؛
- ۴- مطالعه تجربیات کشورها در کسب و توسعه علوم و تکنولوژی و همچنین بررسی آخرین یافته‌های علمی و نحوه استفاده از آن‌ها با توجه به زمینه‌ها و امکانات موجود در کشور؛
- ۵- تشویق و ترغیب دانشمندان و پژوهشگران به خلق آثار علمی، ادبی و هنری از طریق حمایت مادی و معنوی ایشان؛
- ۶- ایجاد تسهیلات لازم در جهت مقابله اطلاعات و نتایج تحقیقات و تبادل نظر بین دانشمندان و محققان و مبادله متخصصان و پژوهشگران با فرهنگستان‌های علوم سایر کشورها به‌ویژه کشورهای اسلامی و جهان سوم با واگذاری بورس و استفاده از مسافرت‌های علمی و فرصت‌های مطالعاتی از طریق مراجع ذی‌ربط؛
- ۷- بررسی و پیشنهاد ضوابط در خصوص ارتقای سطح علمی سمینارها و کنگره‌ها و کنفرانس‌های علمی در سطح ملی و بین‌المللی و ارزیابی این‌گونه مجامع؛
- ۸- برگزاری سمینارها و کنفرانس‌ها و کنگره‌ها و سمپوزیوم‌ها در زمینه جدیدترین یافته‌های علمی، فنی و فرهنگی؛
- ۹- اشاعه اطلاعات و دانسته‌های علمی از طریق انتشار مجلات و کتب علمی و پژوهشی بالأخص نتایج تحقیقات و یافته‌های جدید علمی و فرهنگی در سطح کشور و جهان؛
- ۱۰- اعطای پاداش و جایزه و نشان علمی به دانشمندان و پژوهشگران و مؤسساتی که خدمات علمی برجسته‌ای انجام داده‌اند از طریق مراجع قانونی؛

- ۱۱- پیشنهاد تخصیص اعتبارات و امکانات تحقیقاتی برای فعالیتهای دانشمندان برجسته؛
- ۱۲- بررسی و تصویب عضویت فرهنگستان در مجامع و سازمانهای بینالمللی که وظایف و اهداف متناسب با وظایف و اهداف فرهنگستان دارند در چارچوب قوانین و مقررات کشور.
- ماده ۳-** ارکان فرهنگستان^۱ عبارت است از:
- ۱- رئیسجمهور در مقام ریاست عالی فرهنگستان؛
- ۲- مجمع عمومی (متشکل از اعضای علمی پیوسته)؛
- ۳- رئیس فرهنگستان؛
- ۴- شورای علمی (رئیس فرهنگستان و رؤسای گروههای علمی)؛
- ۵- دبیر؛
- ۶- هیأت امانا^۲.

ماده ۴- مجمع عمومی: «مجمع» مرکب است از کلیه اعضای پیوسته فرهنگستان؛ جلسه این مجمع حداقل سالی یکبار تشکیل می شود.

تبصره ۱- اعضای وابسته می توانند در مجمع بدون حق رأی شرکت کنند.

تبصره ۲- ریاست مجمع با ریاست فرهنگستان است.

ماده ۵- وظایف مجمع عمومی^۳

- ۱- تصویب سیاستها و برنامههای علمی فرهنگستان؛
- ۲- تصویب نظامنامه نحوه اجرای فعالیتهای علمی فرهنگستان؛
- ۳- تعیین دانشمندانی که شرایط دریافت پاداش یا جایزه یا بورس یا مدال یا نشان و یا فرصت مطالعاتی را دارند و معرفی ایشان به ریاست عالی فرهنگستان؛
- ۴- انتخاب اعضای پیوسته، وابسته و افتخاری.

ماده ۶- شورای علمی:

شورای علمی مرکب است از:

- رئیس فرهنگستان، به عنوان رئیس شورا؛

- رؤسای گروههای علمی.

ماده ۷- وظایف شورای علمی

- ۱- بررسی سیاستها و برنامههای علمی فرهنگستان و پیشنهاد آن به مجمع برای تصویب؛
- ۲- تصویب و تدوین نظامنامه نحوه اجرای فعالیتهای علمی فرهنگستان و ارائه آن به مجمع برای تصویب؛
- ۳- تعیین وظایف گروههای علمی؛
- ۴- بررسی و اظهارنظر در مورد طرحهای علمی و ارجاع آن به گروههای علمی ذیربط؛
- ۵- تعیین اهم مسائل و موضوعاتی که لازم است مورد تحقیق قرار گیرد و پیشنهاد آنها به مراکز علمی ذیصلاح در کشور؛

۱. حسب جلسه ۴۶۵ مورخ ۱۱ مرداد ۷۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی «۱- تمامی فرهنگستانها یک هیأت امانا خواهند داشت. ترکیب آن به این شرح خواهد بود: ۱-۱ معاون اول رئیسجمهور به عنوان رییس هیأت امانا. ۱-۲- وزیرای علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و فرهنگ و ارشاد اسلامی. ۱-۳ رؤسای فرهنگستانها. ۱-۴ دو نفر از دانشمندان و صاحبان نظران به پیشنهاد رئیس هر فرهنگستان. ۲- رییس فرهنگستان برای مدت چهار سال انتخاب می شود و انتخاب مجدد وی برای یک دوره دیگر بلامانع است.»

۲. الحاقی به موجب جلسه ۴۷۷ مورخ ۲۱ فروردین ۸۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۳. اصلاحی جلسه ۶۵۰ مورخ ۲۱ مهر ۱۳۸۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی.

۶- تهیه و تدوین ضوابط مربوط به اعطای پاداش و جوایز و بورس و نشان و مدال به افراد واجد شرایط و پیشنهاد آن به هیأت امنای جهت تصویب؛

۷- تعیین دانشمندانی که شرایط دریافت پاداش یا جایزه یا بورس یا مدال یا نشان و یا فرصت مطالعاتی را دارند و معرفی ایشان به مجمع برای تصویب؛

۸- بررسی و پیشنهاد ضوابط در خصوص ارتقای سطح علمی سمینارها و کنگره‌ها و کنفرانس‌های علمی در سطح ملی و بین‌المللی و ارزیابی این‌گونه مجامع؛

۹- انجام دادن سایر کارهایی که از سوی هیأت امنای، مجمع و ریاست فرهنگستان به این شورا ارجاع می‌شود.

ماده ۸- رئیس فرهنگستان^۱

رئیس فرهنگستان از میان اعضای فرهنگستان به پیشنهاد رئیس‌جمهور و تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی و با حکم ایشان برای یک دوره ۴ ساله انتخاب می‌شود. تغییر رئیس مزبور به علل مختلف از جمله فوت، کناره‌گیری، عزل و استعفاء قبل از پایان دوره نیز مطابق همین شیوه خواهد بود.

تبصره- انتخاب مجدد رئیس فرهنگستان بلامانع می‌باشد.

ماده ۹- وظایف رئیس فرهنگستان

- پیشنهاد سازمان اداری، بودجه و حساب‌های سالانه به هیأت امنای فرهنگستان‌ها جهت تصویب؛

- پیشنهاد عضویت فرهنگستان در مجامع بین‌المللی؛

- انتصاب رؤسای گروه‌های علمی و دبیر فرهنگستان؛

- پیشنهاد افراد به عنوان اعضای پیوسته، وابسته و یا افتخاری فرهنگستان به مجمع جهت تصویب؛

- پیگیری و نظارت بر حسن اجرای تصمیمات هیأت امنای فرهنگستان‌ها، مجمع و شورای علمی؛

- دعوت از اعضای مجمع و شورای علمی برای تشکیل جلسه.

ماده ۱۰- دبیر فرهنگستان: «دبیر فرهنگستان» به انتخاب و حکم رئیس فرهنگستان منصوب می‌شود^۲.

ماده ۱۱- وظایف دبیر فرهنگستان

۱- اداره کلیه امور دبیرخانه اعم از اداری و مالی؛

۲- تأمین کارکنان موردنیاز فرهنگستان؛

۳- انجام دادن سایر اموری که از طرف هیأت امنای، مجمع، شورای علمی و ریاست فرهنگستان به وی محول می‌شود.

ماده ۱۲- گروه‌های علمی: گروه‌های علمی فرهنگستان عبارتند از:

۱- گروه علوم و معارف اسلامی؛

۲- گروه علوم انسانی؛

۳- گروه علوم پایه؛

۴- گروه علوم مهندسی؛

۵- گروه علوم کشاورزی؛

۶- گروه دامپزشکی^۳.

۱. اصلاحی جلسه ۶۵۰ مورخ ۲۱ مهر ۱۳۸۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲. اصلاحی جلسه ۳۴۱ مورخ ۲۴ آبان ۷۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۳. الحاقی جلسه ۳۲۹ مورخ ۲۷ اردیبهشت ۷۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

تبصره ۱- هر گروه علمی متشکل از تعدادی از اعضای پیوسته و یا وابسته فرهنگستان است که با توجه به نوع تخصص ایشان توسط رئیس فرهنگستان برای عضویت در گروه انتخاب شده‌اند هر گروه علمی رئیس خواهد داشت که توسط رئیس فرهنگستان منصوب می‌شود.

تبصره ۲- وظیفه گروه تنظیم و ارائه برنامه‌های علمی به شورای عالی خواهد بود.

ماده ۱۳- فرهنگستان مؤسسه‌ای است با شخصیت حقوقی مستقل که به نهاد ریاست جمهوری وابسته است و اعتباراتی که برای فرهنگستان در بودجه سالانه کشور منظور می‌شود در ردیف اعتبارات نهاد ریاست جمهوری منظور خواهد شد.^۱

ماده ۱۴- فرهنگستان جز در مورد ذی‌حسابی موضوع ماده ۳۱ قانون محاسبات عمومی از لحاظ امور مالی و معاملاتی تابع مقرراتی خواهد بود که از طرف هیأت امنا تصویب می‌شود.

ماده ۱۵- فرهنگستان دارای اعضای پیوسته، وابسته و افتخاری خواهد بود که با معرفی و تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی و یا خود فرهنگستان و بر اساس ضوابط و معیارهای علمی مصوب انتخاب می‌شوند و عضویت ایشان مادام‌العمر خواهد بود.^۲

تبصره ۱- اعضای پیوسته باید ایرانی و ملتزم به رعایت قوانین جمهوری اسلامی ایران باشند. همچنین این اعضا باید حداقل دارای درجه دانشیاری با رهبری پژوهش باشند. عضویت خبرگان بدون مدرک در صورتی که درجه علمی ایشان طبق مقررات مربوط معادل موارد فوق ارزیابی شده باشد بلامانع است.

تبصره ۲- دانشمندان برجسته بین‌المللی به عضویت افتخاری فرهنگستان پذیرفته می‌شوند وظیفه‌ای در فرهنگستان ندارند و انتخاب ایشان به احترام مقام علمی‌شان است.

تبصره ۳- هریک از اعضای پیوسته فرهنگستان «علوم» که در طول یک سال، شش ماه متوالی یا بیش از دوسوم جلسات را بدون موافقت رئیس فرهنگستان غیبت داشته باشد مستعفی شناخته خواهد شد؛ در مورد غیبت اعضای وابسته و افتخاری و مستعفی شناخته شدن آن‌ها مقرر شد در مجمع عمومی فرهنگستان علوم تصمیم‌گیری شود.^۳

تبصره ۴- عضویت اعضای وابسته برای مدت ۴ سال است و انتخاب مجدد ایشان بلامانع می‌باشد.^۴

ماده ۱۶- فرهنگستان حداقل ۱۵ عضو پیوسته از میان دانشمندان رشته‌های مختلف خواهد داشت که بار اول به‌وسیله شورای عالی انقلاب فرهنگی انتخاب خواهند شد.

ماده ۱۷- آیین‌نامه چگونگی رسیدگی به حساب‌های سالانه مؤسسه با هماهنگی نهاد ریاست جمهوری و وزارت امور اقتصاد و دارایی تهیه و به تصویب هیأت امنای فرهنگستان‌ها می‌رسد.

ماده ۱۸- این اساسنامه مشتمل بر هجده ماده و نه تبصره در جلسات ۹۶، ۹۷، ۹۸، ۹۹، ۱۰۰ مورخ ۱۳۶۷/۸/۳، ۱۳۶۷/۸/۱۰، ۱۳۶۷/۸/۱۷، ۱۳۶۷/۸/۲۴، ۱۳۶۷/۹/۱، شورای مشترک کمیسیون‌های شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسیده و به موجب مصوبات جلسات ۳۰۷، ۳۲۹، ۳۳۳، ۳۴۱، ۴۶۵، ۴۷۷ و ۶۵۰ مورخ ۷۲/۱/۲۱، ۱۳۷۳/۲/۲۷، ۱۳۷۳/۴/۲۱، ۱۳۷۳/۸/۲۳، ۴۷۷، ۷۹/۵/۱۱، ۱۳۸۰/۱/۲۱ و ۱۳۸۸/۷/۲۱ به ۱۸ ماده و ۹ تبصره اصلاح شده است.

۱. اصلاحی جلسه ۳۴۱ مورخ ۲۴ آبان ۷۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲. اصلاحی جلسه ۶۵۰ مورخ ۲۱ مهر ۸۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی. یادآور می‌شود که حسب مصوبه جلسه مذکور، «افراد پیشنهادی برای عضویت در فرهنگستان با معرفی و تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی و یا خود فرهنگستان مربوطه و براساس ضوابط و معیارهای علمی مصوب انتخاب می‌شوند.»

۳. الحاقی جلسه ۳۰۷ مورخ ۲۵ خرداد ۷۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۴. الحاقی جلسه ۳۴۱ مورخ ۲۴ آبان ۱۳۸۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

اساسنامه فرهنگستان زبان و ادب فارسی

مصوب جلسه ۲۰۹ مورخ ۲۴ بهمن ۱۳۶۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مقدمه

نظر به اینکه زبان فارسی، زبان دوم عالم اسلام و کلیه بخش عظیمی از ذخایر ارزشمند علمی و ادبی تمدن اسلامی و خود از ارکان هویت فرهنگی ملت ایران است و با توجه به اینکه بنا بر اصل پانزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران زبان مذکور زبان رسمی مشترک ملت ایران است، شورای عالی انقلاب فرهنگی به منظور حفظ سلامت و تقویت و گسترش این زبان و تجهیز آن برای برآوردن نیازهای روزافزون فرهنگی و علمی و فنی و رفع تشتت و ایجاد هماهنگی در فعالیت‌های مراکز فرهنگی و پژوهشی در حوزه زبان و ادب فارسی و سازمان دادن به تبادل گسترده و پر بار تجربه در زمینه تحقیقات و مطالعات در این حوزه و صرفه‌جویی در نیرو و هزینه و استفاده صحیح از کارشناسان و پژوهشگران و ایجاد مرجعی معتبر و برخوردار از وجهه و حیثیت جهانی در ایران اساسنامه فرهنگستان زبان و ادب فارسی را بدین شرح تهیه و تصویب کرده است و تمهید مقدمات تأسیس آن را به وزارت فرهنگ و آموزش عالی محول می‌کند.

قسمت اول: اهداف

ماده ۱- اهداف فرهنگستان زبان و ادب فارسی عبارت است از:

- ۱- حفظ قوت و اصالت زبان فارسی به‌عنوان یکی از ارکان هویت ملی ایران و زبان دوم عالم اسلام و حامل معارف و فرهنگ اسلامی؛
- ۲- پروردن مذهب و رسا برای بیان اندیشه‌های علمی و ادبی و ایجاد انس با مآثر معارف تاریخی در نسل کنونی و نسل‌های آینده؛
- ۳- رواج زبان و ادب فارسی و گسترش حوزه و قلمرو آن در داخل و خارج از کشور؛
- ۴- ایجاد نشاط و بالندگی در زبان فارسی به‌تناسب مقتضیات زمان و زندگی و پیشرفت علوم و فنون بشری با حفظ اصالت آن.

قسمت دوم «وظایف، تشکیلات، رییس و دبیر»

ماده ۲- وظایف فرهنگستان عبارت است از:

- ۱- سازمان دادن و تمشیت فعالیت‌های ناظر به حفظ میراث زبان و ادبی فارسی؛
- ۲- تأسیس واحدهای واژه‌سازی و واژه‌گزینی و سازمان دادن واحدهای مشابه در مراکز دانشگاهی و دیگر سازمان‌های علمی و فرهنگی و هماهنگ ساختن فعالیت‌های آنان از راه تعاطی تجارب؛
- ۳- نظارت بر واژه‌سازی و معادل‌یابی در ترجمه از زبان‌های دیگر به زبان فارسی و تعیین معیارهای لازم برای حفظ و تقویت بنیه زبان فارسی در برخورد با مفاهیم و اصلاحات جدید؛
- ۴- کمک به معرفی و نشر میراث زبان و ادبی فارسی به‌صورت اصیل و معتبر؛
- ۵- اهتمام در حفظ فرهنگ‌های محلی و مردمی و جمع‌آوری و ضبط و نشر امثال و حکم و کلیه اعلام و اصطلاحات فارسی در همه زمینه‌ها و بهره‌برداری از آن‌ها برای پرورش و تقویت زبان و ادب فارسی؛
- ۶- سازمان دادن تبادل تجربه‌ها و دستاوردهای مراکز پژوهشی در حوزه زبان و ادب فارسی و تأمین موجبات بهره‌برداری صحیح از این تجربه‌ها؛

۷- بهره‌برداری صحیح از زبان‌های محلی (در داخل و خارج از ایران) به‌منظور تقویت و تجهیز این زبان و غنی ساختن و گسترده‌تر کردن دامنه کارکرد آن؛

۸- معرفی محققان و ادبا و خدمتگزاران زبان و ادب فارسی و حمایت از نشر آثار ایشان و کمک به تأمین وسایل فعالیت علمی و فرهنگی آنان و فراهم آوردن موجبات تقدیر از خدماتشان؛

۹- بررسی و تصویب نتایج فعالیت‌های مراکز پژوهشی و فرهنگی که برای تهذیب و اصلاح یا توسعه و تقویت زبان فارسی مفید شمرده می‌شوند و ابلاغ و توصیه کاربرد آن‌ها به مؤسسات علمی و فرهنگی و سازمان‌ها و نهادهای عمومی.

ماده ۳- فرهنگستان دارای شورایی خواهد بود که ترکیب آن را اعضای پیوسته ایرانی و اعضای پیوسته فارسی زبان خارجی تشکیل می‌دهند.^۱ اعضای پیوسته ایرانی فرهنگستان حداقل پانزده و حداکثر بیست‌وپنج تن خواهند بود. در بدو تأسیس فرهنگستان، شورای عالی انقلاب فرهنگی پانزده تن از محققان و ادیبان و صاحب‌نظران ایرانی، برجسته زبان و ادب فارسی را که علاقه خود را به این زبان و ادب به ثبوت رسانده و به‌نظام جمهوری اسلامی ایران وفادار باشند انتخاب و جهت صدور حکم عضویت به ریاست جمهوری معرفی می‌کند.^۲

ماده ۳ مکرر- ارکان فرهنگستان زبان و ادب فارسی عبارت است از:

۱- رئیس‌جمهور در مقام ریاست عالی فرهنگستان؛

۲- هیأت امنای فرهنگستان‌ها؛

۳- شورای فرهنگستان؛

۴- رئیس فرهنگستان؛

۵- دبیر.^۳

ماده ۴- شورای فرهنگستان پس از تشکیل می‌تواند تا ده تن دیگر را که واجد شرایط مذکور در ماده ۳ باشند به عنوان اعضاء پیوسته ایرانی فرهنگستان انتخاب و جهت صدور حکم به ریاست جمهوری معرفی کند.^۴

ماده ۴ مکرر- تمامی فرهنگستان‌ها یک هیأت امنای خواهند داشت. ترکیب آن به این شرح خواهد بود:

۱-۱- معاون اول رئیس‌جمهور به‌عنوان رییس هیأت امانا.

۱-۲- وزیر علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و فرهنگ و ارشاد اسلامی.

۱-۳- رؤسای فرهنگستان‌ها.

۱-۴- دو نفر از دانشمندان و صاحب‌نظران به پیشنهاد رییس هر فرهنگستان.^۵

ماده ۵- عضویت پیوسته و افتخاری در فرهنگستان مادام‌العمری است و مدت عضویت وابسته را شورای فرهنگستان تعیین می‌کند.^۶ هرگاه تعداد اعضای پیوسته از حداقل تعیین‌شده کمتر شود، شورای فرهنگستان موظف است اعضای جدید را با رعایت شرایط عضویت انتخاب و جهت صدور حکم به ریاست جمهوری معرفی کند.

۱. اصلاحی مصوب جلسه ۵۳۸ مورخ ۲۹ اردیبهشت ۸۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲. اصلاحی مصوب جلسه ۲۷۵ مورخ ۲۷ اسفند ۷۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۳. اصلاحی جلسه ۴۷۷ مورخ ۲۱ فروردین ۸۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۴. اصلاحی جلسه ۲۷۵ مورخ ۲۷ اسفند ۷۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۵. اصلاحی جلسه ۴۶۵ مورخ ۱۱ مرداد ۷۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی. «۱- تمامی فرهنگستان‌ها یک هیأت امانا خواهند داشت. ترکیب آن به این شرح خواهد بود: ۱-۱- معاون اول رئیس‌جمهور به‌عنوان رییس هیأت امانا. ۱-۲- وزیر علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و فرهنگ و ارشاد اسلامی. ۱-۳- رؤسای فرهنگستان‌ها. ۱-۴- دو نفر از دانشمندان و صاحب‌نظران به پیشنهاد رییس هر فرهنگستان. ۲- رییس فرهنگستان برای مدت چهار سال انتخاب می‌شود و انتخاب مجدد وی برای یک دوره دیگر بلامانع است.»

۶. اصلاحی مصوب جلسه ۵۳۸ مورخ ۲۹ اردیبهشت ۸۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

تبصره - فرهنگستان می‌تواند در موارد استثنائی عضویت عضو یا اعضایی را به دلیل سلب صلاحیت اخلاقی، با حداقل دو سوم آرای کل اعضا و موافقت رئیس‌جمهوری لغو کند.

تبصره ۲ - هر یک از اعضای پیوسته فرهنگستان که در طول یک‌سال بدون موافقت رئیس فرهنگستان به طور متوالی در دوازده جلسه و یا به‌طور متناوب در شانزده جلسه شورای فرهنگستان غیبت داشته باشد مستعفی شناخته خواهد شد. در مورد غیبت اعضای وابسته و مستعفی شناخته شدن آنان شورای فرهنگستان زبان و ادب فارسی تصمیم می‌گیرد.^۱

ماده ۶ - شورای فرهنگستان می‌تواند به تشخیص خود از میان محققان و ادیبان و دانشمندان فارسی‌زبان خارجی تا ده تن را به‌عنوان اعضای پیوسته فارسی زبان خارجی فرهنگستان انتخاب کند. این اعضا حداقل سالی یک‌بار در جلسات فرهنگستان شرکت می‌کنند و در این جلسات حق رأی خواهند داشت. همچنین شورای فرهنگستان می‌تواند به تشخیص خود از میان محققان و ادبا و صاحب‌نظران برجسته ایرانی و غیر ایرانی زبان و ادب فارسی و سایر رشته‌های وابسته کسانی را به‌عنوان اعضای وابسته، و از میان دانشمندان ایرانی و غیر ایرانی که به طریقی برای ارتقا و گسترش زبان و ادب فارسی و یا فرهنگ ایرانی خدمت برجسته‌ای انجام داده‌اند کسانی را به‌عنوان اعضای افتخاری انتخاب کند. اعضای وابسته به ترتیبی که شورا متناسب با شرایط عضو تعیین می‌کند در جلسات شورا شرکت می‌کنند.^۲

تبصره - انتخاب عضو پیوسته یا وابسته فرهنگستان باید حداقل با دو سوم آرای اعضای پیوسته انجام گیرد.

ماده ۷ - ریاست عالی فرهنگستان با رئیس‌جمهور است.

ماده ۸ - فرهنگستان زبان و ادب فارسی که عالی‌ترین مرجع سیاست‌گذاری و رسیدگی به مسائل زبان و ادب فارسی است سازمانی است مستقل و از لحاظ آداری و استخدامی تابع مقررات عمومی مراکز و مؤسسات تحقیقاتی کشور. آیین‌نامه داخلی فرهنگستان را نیز شورای فرهنگستان تهیه خواهد کرد و به تصویب ریاست عالی خواهد رساند.

ماده ۹ - دبیرخانه فرهنگستان زبان و ادب در فرهنگستان مستقر خواهد بود.^۳

ماده ۱۰ - رئیس فرهنگستان از میان اعضای فرهنگستان، به پیشنهاد رئیس‌جمهور و تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی و با حکم ایشان برای یک دوره چهارساله انتخاب می‌شوند. تغییر رؤسای مزبور به علل مختلف از جمله فوت، کناره‌گیری، عزل و استعفا قبل از پایان دوره نیز مطابق همین شیوه خواهد بود.

تبصره - انتخاب مجدد رئیس فرهنگستان بلامانع می‌باشد.^۴

ماده ۱۱ - دبیر فرهنگستان به انتخاب و حکم رئیس فرهنگستان منصوب می‌شود.^۵

ماده ۱۲ - وظایف رئیس فرهنگستان عبارت خواهد بود از:

۱. تبصره الحاقی جلسه ۳۰۷ مورخ ۲۵ خرداد ۷۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲. اصلاحی مصوب جلسه ۲۷۵ مورخ ۲۷ اسفند ۷۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۳. اصلاحی مصوب جلسه ۵۳۸ مورخ ۲۹ اردیبهشت ۸۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

حسب مصوبه جلسه ۶۵۰ مورخ ۲۱ مهر ۸۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی، «... ماده ۶ اساسنامه فرهنگستان زبان و ادب فارسی، ... به شرح ذیل اصلاح می‌شود: افراد پیشنهادی برای عضویت در فرهنگستان با معرفی و تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی و یا خود فرهنگستان مربوطه و بر اساس ضوابط و معیارهای علمی مصوب انتخاب می‌شوند.»

۴. اصلاحی جلسه ۳۴۱ مورخ ۲۴ آبان ۷۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۵. اصلاحی جلسه ۶۵۰ مورخ ۲۱ مهر ۸۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۶. اصلاحی جلسه ۳۴۱ مورخ ۲۴ آبان ۷۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

- ۱- تهیه طرح‌های پژوهشی و علمی و انتشاراتی و ارائه آن به شورای فرهنگستان برای تصویب^۱؛
  - ۲- تهیه طرح تشکیلات داخلی فرهنگستان و ارائه آن برای تصویب هیأت امنای شورای فرهنگستان^۲؛
  - ۳- پیشنهاد عضویت فرهنگستان در مجامع بین‌المللی به شورای فرهنگستان و پی‌گیری آن با رعایت مقررات و قوانین کشور؛
  - ۴- انتصاب رؤسای گروه‌های علمی و پژوهشی؛
  - ۵- پی‌گیری و نظارت بر حسن اجرای تصمیمات شورای فرهنگستان؛
  - ۶- دعوت از اعضای شورای فرهنگستان برای تشکیل جلسات.
- ماده ۱۳-** وظایف دبیر فرهنگستان که زیر نظر رئیس فرهنگستان انجام خواهد شد عبارت است از:
- ۱- اداره کلیه امور دبیرخانه اعم از اداری و مالی؛
  - ۲- تأمین کارکنان مورد نیاز فرهنگستان؛
  - ۳- انجام دادن سایر اموری که از طرف فرهنگستان به وی محول می‌شود.
- ماده ۱۴-** بودجه فرهنگستان همه‌ساله از طرف رئیس فرهنگستان به هیأت امنای پیشنهاد می‌شود و پس از تصویب از طریق اعتبارات نهاد ریاست جمهوری در اختیار فرهنگستان گذاشته می‌شود^۳.
- ماده ۱۴ (مکرر)-** شورای فرهنگستان در مواردی که ضروری و یا مفید تشخیص دهد می‌تواند اختیار تصویب برخی از تصمیمات گروه‌های علمی تخصصی را با رعایت احکام اساسنامه خود به گروه‌های تخصصی خود تفویض کند؛ در این صورت مصوبات مذکور برای مدتی که شورای فرهنگستان تعیین می‌نماید به‌صورت آزمایشی اجرا می‌شود و در مواردی که تصمیمات باید به تأیید رئیس‌جمهور برسد اجرای آزمایشی پس از تأیید ایشان صورت می‌گیرد. تصویب نهایی این موارد پس از بررسی مواردی که باید حکم و اصلاح شوند یا تغییر نمایند با شورای فرهنگستان خواهد بود^۴.
- ماده ۱۵-** این اساسنامه در پانزده ماده و ۲ تبصره در جلسات ۲۰۸ مورخ ۶۸/۱۰/۲۶ و ۲۰۹ مورخ ۶۸/۱۱/۲۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسیده است.

شمول استفاده فرهنگستان‌ها از قانون تشکیل هیأت‌های امنای دانشگاه‌ها و

مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی

مصوب جلسه ۲۷۷ مورخ ۲۵ فروردین ۱۳۷۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

فرهنگستان‌ها بر مبنای تصویب شورای گسترش آموزش عالی وزارتخانه به‌عنوان مؤسسه پژوهشی تلقی شده و بنابراین می‌توانند از قانون تشکیل هیأت‌های امنای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی استفاده نموده و بهره‌مند شوند.

۱. اصلاحی جلسه ۳۴۱ مورخ ۲۴ آبان ۷۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی
 ۲. اصلاحی جلسه ۳۴۱ مورخ ۲۴ آبان ۷۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی
 ۳. اصلاحی جلسه ۳۴۱ مورخ ۲۴ آبان ۷۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی
 ۴. الحاقی جلسه ۵۵۲ مورخ ۲۴ آذر ۸۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

وابستگی فرهنگستان‌ها به نهاد ریاست جمهوری

مصوب جلسه ۳۳۳ مورخ ۲۱ تیر ۱۳۷۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

جایگاه فرهنگستان‌ها (موضوع ماده ۱۵ مصوبه‌های ۲۹۵۶ / دش مورخ ۶۷/۹/۳۰ و ۱۸۶۴ / دش مورخ ۶۸/۵/۳۰ و ماده ۸ مصوبه ۴۱۸۲ / دش مورخ ۶۸/۱۲/۷) وابستگی آن‌ها به نهاد ریاست جمهوری مطرح و با اکثریت آرا تصویب شد که از این به بعد:

- ۱- فرهنگستان‌های علوم و علوم پزشکی و زبان و ادب فارسی وابسته به نهاد ریاست جمهوری باشند.
- ۲- رئیس دبیرخانه هر یک از فرهنگستان‌ها با حکم رئیس آن فرهنگستان منصوب شود.
- ۳- هیأت امنای فرهنگستان‌های سه‌گانه دارای دبیرخانه‌ای خواهد بود که زیر نظر معاون اول رئیس‌جمهور و در نهاد ریاست جمهوری تشکیل می‌شود.
- ۴- در اساسنامه‌های فرهنگستان‌ها با توجه به این مصوبات و مصوبات جلسه، ۳۲۹ مورخ ۷۳/۳/۲۷ (موضوع ابلاغیه شماره ۵۴۸ / دش مورخ ۷۳/۳/۱۶) تغییرات لازم توسط هیأت امنای هر سه فرهنگستان به‌طور یکسان داده خواهد شد و این تغییرات به اطلاع و تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی خواهد رسید.

وظایف فرهنگستان علوم در امور تحقیقاتی

مصوب جلسه ۳۶۲ مورخ ۹ آبان ۱۳۷۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی

نامه شماره ۱/۶۳۰ مورخ ۷۴/۴/۱۷ فرهنگستان علوم مطرح و درباره وظایف فرهنگستان و نوع تحقیقات به تفصیل بحث شد؛ پس از توضیحات رئیس فرهنگستان، شورای عالی با رأی‌گیری تصویب کرد که فرهنگستان اصولاً باید به تحقیق درباره مسائل اصلی و اساسی، علمی، فنی و صنعتی کشور بپردازد (تحقیقاتی که در دانشگاه‌ها و مؤسسات تحقیقاتی معمولاً انجام نمی‌گیرد ولی برای آینده علوم و صنعت در کشور مهم است) و از اجرای طرح‌های تحقیقاتی فرعی بپرهیزد مگر اینکه ضرورت چنین طرح‌هایی را هیأت امنای فرهنگستان‌ها تشخیص داده باشد (در مورد طرح‌هایی که هم اکنون در دست اجرا است مقرر شد که آن طرح‌ها همچنان ادامه پیدا کند).

اساسنامه فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران

مصوب جلسه ۴۳۹ مورخ ۲۵ اسفند ۱۳۷۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی

به استناد بند ۲۴ قانون اهداف و وظایف شورای عالی انقلاب فرهنگی (مصوبه شماره ۳۶۰۳ / دش مورخ ۷۶/۹/۲) فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران طبق این اساسنامه تشکیل می‌شود.

ماده ۱- هدف: به‌منظور پاسداری از میراث و هنر اسلامی و ملی و پیشنهاد سیاست‌ها، راهبردها و دستیابی به آخرین یافته‌ها و نوآوری‌ها و نیز ارتقای فرهنگ اسلامی برای مقابله با تهدیدات فرهنگ مهاجم، فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران تشکیل می‌شود.

ماده ۲- وظایف

- ۱- پیشنهاد سیاست‌گذاری برای حفظ و توسعه هنر اسلامی، ملی و محلی؛
- ۲- همکاری با حوزه‌های علمیه و علمای دینی در شناخت زمینه‌های مبانی فقهی هنر؛
- ۳- مطالعه و بهره‌گیری از نظریه‌های جدید هنر با تکیه بر مبانی ملی و اسلامی؛
- ۴- حمایت و تشویق پژوهش‌های بنیادی و پیگیری مطالعات و طرح‌های هنری در سطح ملی؛

- ۵- پیشنهاد سیاست‌گذاری در زمینه ارتباط جوامع هنری داخلی با جهان؛
- ۶- پیشنهاد سیاست‌گذاری جهت گسترش نقد هنری و مباحث زیباشناختی؛
- ۷- پیشنهاد تعیین شاخص‌های توسعه هنری؛
- ۸- ارزیابی سالانه شاخص‌های هنری در کشور؛
- ۹- برپایی نشست‌های سالیانه در زمینه‌های مختلف هنری؛
- ۱۰- بررسی کاستی‌های نظام آموزشی کشور در زمینه هنر و پیشنهاد به مراجع ذی‌ربط؛
- ۱۱- مطالعه ارتباط بین‌رشته‌ای و پژوهش در زمینه هنر و سایر علوم؛
- ۱۲- پیشنهاد رشته‌های دانشگاهی «میان‌رشته‌ای هنر» به مراجع ذی‌ربط؛
- ۱۳- معرفی هنرمندان و محققان واجد شرایط جهت استفاده از هزینه‌های تحصیلی به مراکز ذی‌ربط؛
- ۱۴- حمایت از تألیف و ترجمه منابع هنری؛
- ۱۵- تشکیل گروه‌های تخصصی؛
- ۱۶- پیشنهاد ضوابط اعطای نشان هنر به مراکز ذی‌ربط؛
- ۱۷- اعطای جوایز به شخصیت‌های برجسته در حوزه تحقیق، ترجمه و آفرینش‌های هنری.

ماده ۳- ارکان

- ۱- رئیس‌جمهور به‌عنوان ریاست عالی فرهنگستان؛
  - ۲- هیأت‌امنا؛^۱
- تبصره- هیأت‌امنا فرهنگستان هنر نیز همان هیأت‌امنا مشترک فرهنگستان‌ها است (با اضافه کردن رئیس و نمایندگان فرهنگستان هنر)؛
- ۳- مجمع عمومی؛
  - ۴- رئیس فرهنگستان؛
  - ۵- شورای تخصصی.

ماده ۴- مجمع عمومی: «مجمع عمومی» مرکب است از کلیه اعضای پیوسته فرهنگستان. جلسه این مجمع حداقل سالی یک‌بار تشکیل می‌شود.

- تبصره ۱- اعضای وابسته می‌توانند در مجمع عمومی بدون حق رأی شرکت کنند.
- تبصره ۲- ریاست مجمع عمومی با رئیس فرهنگستان است.

ماده ۵- وظایف مجمع عمومی

- ۱- تصویب سیاست‌ها و برنامه‌های علمی فرهنگستان؛
- ۲- تصویب نظامنامه نحوه اجرای فعالیت‌های علمی فرهنگستان؛
- ۳- انتخاب هنرمندان معرفی‌شده از سوی شورای تخصصی برای دریافت پاداش، جایزه، هزینه تحصیلی، مدال هنر، نشان و فرصت مطالعاتی به ریاست عالی فرهنگستان؛

۱. مصوبه جلسه ۴۶۵ مورخ ۱۱ مرداد ۷۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی «۱- تمامی فرهنگستان‌ها یک هیأت‌امنا خواهند داشت. ترکیب آن به این شرح خواهد بود: ۱-۱ معاون اول رئیس‌جمهور به‌عنوان رییس هیأت‌امنا. ۱-۲- وزیرای علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و فرهنگ و ارشاد اسلامی. ۱-۳- رؤسای فرهنگستان‌ها. ۱-۴- دو نفر از دانشمندان و صاحب‌نظران به پیشنهاد رییس هر فرهنگستان. ۲- رییس فرهنگستان برای مدت چهار سال انتخاب می‌شود و انتخاب مجدد وی برای یک دوره دیگر بلامانع است.»

۴- تصویب اعضای پیوسته، وابسته و افتخاری^۱؛

ماده ۶- شورای تخصصی:

شورای تخصصی مرکب است از:

- رئیس فرهنگستان، به‌عنوان رئیس شورا؛
- رؤسای گروه‌های تخصصی.

ماده ۷- وظایف شورای تخصصی

۱- بررسی سیاست‌ها و برنامه‌های علمی فرهنگستان و پیشنهاد آن به مجمع عمومی برای تصویب؛
۲- تصویب و تدوین نظامنامه نحوه اجرای فعالیت‌های علمی فرهنگستان و ارائه آن به مجمع عمومی برای تصویب؛

۳- تعیین وظایف گروه‌های تخصصی؛

۴- بررسی و اظهار نظر در مورد طرح‌های پژوهشی و ارجاع آن به گروه‌های تخصصی ذی‌ربط؛

۵- تعیین اهم مسائل و موضوعاتی که لازم است مورد تحقیق قرار گیرد و پیشنهاد آن‌ها به مراکز علمی ذی‌صلاح در کشور؛

۶- تهیه و تدوین ضوابط مربوط به اعطای پاداش و جوایز و مدال به افراد واجد شرایط و پیشنهاد آن به هیأت امنای جهت تصویب؛

۷- تعیین هنرمندانی که شرایط دریافت پاداش یا جایزه یا مدال و یا فرصت مطالعاتی را دارند و معرفی ایشان به مجمع عمومی برای تصویب؛

۸- بررسی و پیشنهاد ضوابط در خصوص ارتقای سطح علمی سمینارها و کنگره‌ها و کنفرانس‌های علمی در سطح ملی و بین‌المللی و ارزیابی این‌گونه مجامع؛

۹- انجام دادن سایر اموری که از سوی هیأت امنای، مجمع عمومی و ریاست فرهنگستان به این شورا ارجاع می‌شود.

ماده ۸- رئیس فرهنگستان از میان اعضای فرهنگستان، به پیشنهاد رییس‌جمهور و تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی و با حکم ایشان برای یک دوره چهار ساله انتخاب می‌شوند. تغییر رؤسای مزبور به علل مختلف از جمله فوت، کناره‌گیری، عزل و استعفا قبل از پایان دوره نیز مطابق همین شیوه خواهد بود.^۲

تبصره- انتخاب مجدد رئیس فرهنگستان بلامانع می‌باشد.^۳

ماده ۹- وظایف رئیس فرهنگستان

۱- پیشنهاد سازمان اداری، بودجه و حساب‌های سالانه به هیأت امنای برای تصویب؛

۲- پیشنهاد عضویت فرهنگستان در مجامع بین‌المللی؛

۳- انتصاب رؤسای گروه‌های تخصصی؛

۴- پیشنهاد افراد به‌عنوان اعضای پیوسته، وابسته و یا افتخاری فرهنگستان به مجمع عمومی برای تصویب؛^۴

۵- پیگیری و نظارت بر حسن اجرای تصمیمات، مجمع عمومی و شورای تخصصی؛

۶- دعوت از اعضای هیأت امنای، مجمع عمومی و شورای تخصصی برای تشکیل جلسه.

۱. اصلاحی جلسه ۴۶۵ مورخ ۱۱ مرداد ۷۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲. اصلاحی جلسه ۶۵۰ مورخ ۲۱ مهر ۸۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۳. اصلاحی جلسه ۶۵۰ مورخ ۲۱ مهر ۸۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۴. اصلاحی جلسه ۴۶۵ مورخ ۱۱ مرداد ۷۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

ماده ۱۰- دبیر فرهنگستان: دبیر فرهنگستان به انتخاب و حکم رئیس فرهنگستان منصوب می‌شود.

ماده ۱۱- وظایف دبیر فرهنگستان

- ۱- اداره کلیه امور دبیرخانه اعم از اداری و مالی؛
- ۲- تأمین کارکنان موردنیاز فرهنگستان؛
- ۳- انجام سایر اموری که از طرف هیأت امانا، مجمع عمومی، شورای تخصصی و ریاست فرهنگستان به وی محول می‌شود.

ماده ۱۲- گروه‌های تخصصی: گروه‌های تخصصی فرهنگستان عبارتند از:

- ۱- گروه نمایش و ادبیات نمایش؛
- ۲- گروه موسیقی؛
- ۳- گروه معماری و شهرسازی؛
- ۴- گروه هنرهای سنتی و صنایع دستی؛
- ۵- گروه هنرهای تجسمی؛
- ۶- گروه سینما؛
- ۷- گروه چندرسانه‌ای.

تبصره ۱- هر گروه تخصصی متشکل از تعدادی عضو پیوسته یا وابسته و یا هنرمندان خبره است که با توجه به نوع تخصص ایشان توسط رییس فرهنگستان برای عضویت در گروه انتخاب شده‌اند. هر گروه تخصصی ریسی خواهد داشت که توسط رییس فرهنگستان منصوب می‌شود.

تبصره ۲- وظیفه گروه، تنظیم و ارائه برنامه‌های پژوهشی به شورای تخصصی خواهد بود.

ماده ۱۳- فرهنگستان مؤسسه‌ای است با شخصیت حقوقی مستقل که به نهاد ریاست جمهوری وابسته است. اعتباراتی که برای فرهنگستان در بودجه سالانه کشور منظور می‌شود در ردیف اعتبارات نهاد ریاست جمهوری منظور خواهد بود.

ماده ۱۴- فرهنگستان جز در مورد ذی‌حسابی موضوع ماده ۳۱ قانون محاسبات عمومی از لحاظ امور مالی و معاملاتی تابع مقرراتی خواهد بود که از طرف هیأت امانا تصویب می‌شود.

ماده ۱۵- فرهنگستان هنر دارای اعضای پیوسته، وابسته و افتخاری خواهد بود که به پیشنهاد رئیس فرهنگستان یا حداقل پنج‌تن از اعضای مجمع عمومی و تصویب این مجمع با حکم رئیس فرهنگستان به عضویت فرهنگستان پذیرفته می‌شوند.^۲

تبصره ۱- اعضای پیوسته باید ایرانی و ملتزم به رعایت قوانین جمهوری اسلامی ایران باشند. همچنین این اعضا باید حداقل دارای درجه دانشجویی، رهبری پژوهش و یا از هنرمندان برجسته باشند.

تبصره ۲- عضویت خبرگان بدون مدرک و هنرمندان در صورتی که درجه هنری ایشان طبق مقررات مربوط معادل موارد فوق ارزیابی شده باشد، بلامانع است.

۱. اصلاحی جلسه ۴۶۵ مورخ ۱۱ مرداد ۷۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲. اصلاحی جلسه ۵۲۰ مورخ ۱۰ تیر ۸۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

حسب مصوبه جلسه ۶۵۰ مورخ ۲۱ مهر ۸۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی، «ماده ۱۵ اساسنامه فرهنگستان هنر، ... به شرح ذیل اصلاح می‌شود: افراد پیشنهادی برای عضویت در فرهنگستان با معرفی و تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی و یا خود فرهنگستان مربوطه و بر اساس ضوابط و معیارهای علمی مصوب انتخاب می‌شوند.»

تبصره ۳- هنرمندان و پژوهشگران هنری برجسته بین‌المللی می‌توانند به عضویت افتخاری فرهنگستان پذیرفته شوند. این هنرمندان وظیفه‌ای در فرهنگستان نخواهند داشت و انتخاب ایشان به احترام مقام علمی آن‌ها خواهد بود.

تبصره ۴- هر یک از اعضای فرهنگستان که در طول یک سال، ۶ ماه متوالی یا بیش از دو و سوم جلسات را بدون موافقت رئیس فرهنگستان غیبت داشته باشد مستعفی شناخته خواهد شد. در مورد غیبت اعضای وابسته و افتخاری و مستعفی شناخته شدن آن‌ها مجمع عمومی فرهنگستان تصمیم‌گیری می‌کند.

تبصره ۵- عضویت اعضای پیوسته فرهنگستان، مادام‌العمر و عضویت اعضای وابسته و افتخاری، چهار سال می‌باشد و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.^۱

ماده ۱۶- فرهنگستان ۳۰ عضو پیوسته از میان صاحب‌نظران و هنرمندان رشته‌های مختلف خواهد داشت که برای اولین بار ۲۰ نفر به پیشنهاد شورای هنر و تأیید شورای عالی انقلاب فرهنگی انتخاب می‌شوند. موارد بعدی و نیز انتخاب ۱۰ نفر دیگر طبق ماده ۱۵ عمل خواهد شد.^۲

ماده ۱۷- آیین‌نامه چگونگی رسیدگی به حساب‌های سالانه مؤسسه با هماهنگی نهاد ریاست جمهوری و وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و به تصویب هیأت امنای می‌رسد.

اساسنامه فوق مشتمل بر ۱۷ ماده و ۱۰ تبصره در جلسه ۴۳۹ مورخ ۷۵/۱۲/۲۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

کلیات تأسیس مرکزی برای ارزیابی و آینده‌نگری علوم، فناوری و توسعه کشور

زیر نظر فرهنگستان علوم

مصوب جلسه ۴۴۰ مورخ ۲۴ فروردین ۱۳۷۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی

به پیشنهاد فرهنگستان علوم، کلیات تأسیس مرکزی برای ارزیابی و آینده‌نگری علوم، فناوری و توسعه کشور زیر نظر آن فرهنگستان مطرح و پس از بحث و بررسی کلیات تأسیس آن به تصویب رسید.

اساسنامه این مرکز به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌رسد.

تشکیل مرکز تألیف، ترجمه و نشر آثار هنری

مصوب جلسه ۴۸۲ مورخ ۹ مرداد ۱۳۸۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۴۸۲ مورخ ۸۰/۵/۹، بنا به پیشنهاد شورای هنر (نامه شماره ۸۰/۵۳۸ د ش مورخ ۸۰/۴/۱۶) تشکیل «مرکز تألیف، ترجمه و نشر آثار هنری» وابسته به فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران را تصویب کرد. اساسنامه این مرکز توسط فرهنگستان هنر تهیه و به تصویب شورای هنر خواهد رسید.

۱. اصلاحی جلسه ۵۲۰ مورخ ۱۰ تیر ۸۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲. اصلاحی جلسه ۴۶۵ مورخ ۱۱ مرداد ۷۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

آموزشی - پژوهشی بودن سمت ریاست فرهنگستان‌های کشور

مصوب جلسه ۵۴۷ مورخ ۱۴ مهر ۱۳۸۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۴۷ مورخ ۸۳/۷/۱۴ تصویب کرد که مصوبه جلسه ۳۴۸ مورخ ۷۴/۱/۱۵ درباره ریاست فرهنگستان‌ها ملغی اعلام و سمت ریاست فرهنگستان‌ها به‌عنوان سمت «آموزشی - پژوهشی» محسوب می‌شود.

تأسیس مؤسسه فرهنگی - هنری صبا وابسته به فرهنگستان هنر

مصوب جلسه ۵۴۸ مورخ ۲۸ مهر ۱۳۸۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۴۸ مورخ ۸۳/۷/۲۸ به پیشنهاد فرهنگستان هنر (نامه شماره ۱۴۸۷۲ مورخ ۸۲/۱۱/۱۹) تأسیس مؤسسه فرهنگی - هنری صبا، وابسته به آن فرهنگستان را تصویب کرد. فرهنگستان هنر موظف است اساسنامه این مؤسسه را ظرف مدت ۳ ماه تهیه و به تصویب شورای تخصصی آن فرهنگستان (موضوع ماده ۷ اساسنامه فرهنگستان هنر) برساند.

فراگیر کردن دستور خط فارسی مصوب فرهنگستان زبان و ادب فارسی با

بهره‌گیری از رایانه

مصوب جلسه ۵۸۶ مورخ ۶ تیر ۱۳۸۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۸۶ مورخ ۸۵/۴/۶ موضوع فراگیر کردن دستور خط فارسی مصوب فرهنگستان زبان و ادب فارسی با بهره‌گیری از رایانه را به شرح ذیل تصویب نمود:
«به‌منظور سامان‌دهی نگارش زبان فارسی در محیط‌های رایانه و سیانت از دستور خط صحیح زبان فارسی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی موظف است ظرف مهلت شش‌ماه نسبت به طراحی نرم‌افزار نوشتار رایانه‌ای مجهز به سیستم غلط‌یاب خودکار و بر اساس دستور خط زبان فارسی مصوب فرهنگستان زبان و ادب فارسی اقدام نماید».

بهره‌مندی فرهنگستان زبان و ادب فارسی از خدمات اعضای هیأت علمی

دانشگاه‌ها

مصوب جلسه ۶۰۳ مورخ ۱۱ اردیبهشت ۱۳۸۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۶۰۳ مورخ ۸۶/۲/۱۱ ماده واحده بهره‌مندی فرهنگستان زبان و ادب فارسی از خدمات اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها را به شرح ذیل تصویب کرد:
ماده واحده- به‌منظور استفاده شایسته و مناسب از تجربیات اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها در زمینه زبان و ادبیات فارسی و بنا به اهمیت موضوع واژه‌گزینی به فرهنگستان زبان و ادب فارسی اجازه داده می‌شود در چارچوب وظایف و صلاحیت‌های خود و با رعایت سایر مقررات، از خدمات آن‌ها در زمینه واژه‌گزینی استفاده نماید.
تبصره ۱- مدت‌زمان فعالیت اعضای هیأت علمی موضوع ماده واحده فوق به‌عنوان بخشی از ساعات موظفی آن‌ها در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی احتساب خواهد شد.

تبصره ۲- دستورالعمل اجرایی نحوه بهره‌مندی از خدمات مزبور به تصویب فرهنگستان زبان و ادب فارسی می‌رسد.

اساسنامه فرهنگستان علوم پزشکی

مصوب جلسه ۷۰۴ مورخ ۶ دی ۱۳۹۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

اساسنامه «فرهنگستان علوم پزشکی» که در جلسه ۷۰۴ مورخ ۹۰/۱۰/۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی و بنا به پیشنهاد مورخ ۹۰/۷/۱۷ رئیس فرهنگستان علوم پزشکی جمهوری اسلامی ایران به تصویب رسیده است، به شرح ذیل برای اجرا ابلاغ می‌شود:

ماده ۱- اهداف

- ۱- مشاوره، نظریه‌پردازی و آینده‌نگری در همه زمینه‌های سلامت؛
- ۲- نیل به استقلال علمی و فرهنگی؛
- ۳- توسعه علوم و فنون در حیطه سلامت؛
- ۴- تقویت روح پژوهش جهت دستیابی به مؤثرترین و علمی‌ترین و آخرین یافته‌ها و نوآوری‌ها در عرصه علوم سلامت؛

۵- کمک به دستیابی جامعه و آحاد مردم به بالاترین سطح سلامت همه‌جانبه با رویکردهای زیر: اعتدالی اخلاق پزشکی، فرهنگ بومی، عدالت در سلامت، محوریت انسان سالم در پیشرفت و توسعه، تکریم و الگوسازی، بنیان‌های اسلامی و فرهنگ‌سازی مناسب؛

۶- مشارکت در دیده‌بانی و رصد و پایش همه ابعاد سلامت جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی؛

۷- صیانت از میراث فرهنگی و تمدن اسلامی و ایرانی در عرصه علوم سلامت؛

۸- رشد و گسترش دانش‌های فلسفه و حکمت، اخلاق و فقه اسلامی در حوزه سلامت و پزشکی.

ماده ۲- وظایف

۱- تلاش در جهت تحقق چشم‌انداز کشور در تمدن‌سازی و الگوی پیشرفت اسلامی و ایرانی در کلیه اهداف و وظایف فرهنگستان؛

۲- کمک به تحقق نقشه جامع علمی کشور، ارتقای کارآمدی نظام، دفاع از مرزهای اعتقادی، وحدت، امنیت ملی و صیانت از فرهنگ و هویت اسلامی و ایرانی؛

۳- تحلیل چالش‌ها و ارائه توصیه‌های کاربردی، مراقبتی و خدماتی برای ارتقای نظام سلامت کشور؛

۴- نقد سیاست‌ها و برنامه‌های در حال اجرا در حوزه سلامت و ارائه پیشنهادها به مراجع و دستگاه‌های ذی‌ربط؛

۵- ترجمان دانش در علوم سلامت و عرصه‌های ارائه مراقبت‌ها و خدمات سلامت با بهره‌گیری از فعالیت‌های جمعی و جذب حمایت و تشویق دانشمندان، پژوهشگران، نخبگان و صاحب‌نظران کشور؛

۶- ارائه و طرح فرضیه‌ها و نظریه‌های علمی، کوشش در راستای گسترش مرزهای دانش و تلاش برای ارتقای سطح دانش و پژوهش کشور همگام با حفظ استقلال علمی و فرهنگی و هماهنگ با نقشه جامع علمی کشور در عرصه سلامت؛

۷- همکاری و ارائه راهکار برای تقویت فرهنگ اسلامی، سلامت معنوی و اخلاق پزشکی و تلاش جهت شناخت و ترویج فقه سلامت؛

۸- زمینه‌سازی و حمایت از پایه‌ریزی و گسترش دانش‌های فلسفه و حکمت، اخلاق و فقه اسلامی در حوزه سلامت و پزشکی و تربیت نیروی انسانی در حوزه‌های مذکور با همکاری حوزه و دانشگاه؛

- ۹- مطالعه و تدوین سند و برنامه جامع برای تربیت پزشک حکیم در حوزه سلامت با همکاری حوزه و دانشگاه؛
- ۱۰- پالایش، تقویت و ترویج فرهنگ عمومی سلامت در جامعه؛
- ۱۱- انجام امور مشاوره علمی و پژوهشی اساسی در مسائل مربوط به دانش، نظریه‌پردازی و فناوری که از سوی قوای سه‌گانه، شورای عالی انقلاب فرهنگی و مراکز علمی و پژوهشی از فرهنگستان درخواست می‌شود و ارائه پیشنهادها لازم؛
- ۱۲- مطالعه تجربیات کشورها در کسب و توسعه دانش و فناوری حوزه سلامت و همچنین بررسی آخرین یافته‌های علمی و نحوه استفاده از آن‌ها با توجه به زمینه‌ها و امکانات موجود در کشور؛
- ۱۳- تشویق و ترغیب دانشمندان و پژوهشگران به نوآوری و خلق آثار علمی از طریق حمایت مادی و معنوی ایشان؛
- ۱۴- حمایت از ایجاد تسهیلات لازم جهت مبادله اطلاعات و نتایج تحقیقات و تبادل نظر بین دانشمندان و محققان و مبادله متخصصان و پژوهشگران علوم سلامت با سایر کشورها به‌ویژه کشورهای اسلامی برای حفظ و احیای میراث پزشکی اسلامی و ایرانی با پرداخت کمک‌هزینه، واگذاری بورس، فرصت‌های مطالعاتی و استفاده از مسافرت‌های علمی از طریق مراجع ذی‌ربط؛
- ۱۵- بررسی و پیشنهاد ضوابط در خصوص ارتقای سطح علمی سمینارها، همایش‌ها و کنفرانس‌های پزشکی در سطح ملی و ارزیابی این‌گونه همایش‌ها؛
- ۱۶- حمایت از برگزاری همایش‌های علمی در زمینه جدیدترین یافته‌های علوم سلامت؛
- ۱۷- انتشار اطلاعات و دانسته‌های علوم سلامت از طریق انتشار مجلات و کتاب‌های علمی، پژوهشی و کاربردی به‌ویژه یافته‌های نوین علوم سلامت در سطح کشور و جهان؛
- ۱۸- تشویق و تکریم دانشمندان و خدمات آنان و اعطای پاداش، جایزه و نشان علمی به دانشمندان، پژوهشگران و مؤسساتی که خدمات علمی برجسته‌ای انجام داده‌اند؛
- ۱۹- پیشنهاد و تخصیص اعتبارات و امکانات تحقیقاتی برای فعالیت‌های دانشمندان برجسته؛
- ۲۰- ایجاد ارتباط با فرهنگستان‌های سلامت و علوم پزشکی سایر کشورها و بررسی و تصویب عضویت فرهنگستان در مجامع و سازمان‌های جهانی که وظایف و اهداف هم‌سو با وظایف و اهداف فرهنگستان دارند در چارچوب قوانین و مقررات کشور؛
- ۲۱- اعتلای انجمن‌ها و بهره‌گیری و استفاده از توان انجمن‌های علمی گروه پزشکی و انجمن‌هایی که به نحوی با سلامت ارتباط دارند و تشویق و ترغیب مشارکت آن‌ها در زمینه‌های سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی در ابعاد مختلف سلامت؛
- ۲۲- بررسی و تحلیل وضعیت علمی و فنی، آموزشی و پژوهشی علوم پزشکی و ارائه پیشنهاد در زمینه بهبود و ارتقای آن به مراجع ذی‌ربط.
- تبصره-** وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر دستگاه‌ها همکاری‌های لازم را در چارچوب این اساسنامه با فرهنگستان علوم پزشکی به عمل می‌آورند.

ماده ۳- ارکان

- ۱- رئیس‌جمهور در مقام ریاست عالی؛
- ۲- هیأت امنا؛
- ۳- مجمع عمومی؛
- ۴- رئیس فرهنگستان؛
- ۵- شورای علمی؛
- ۶- دبیر؛

۷- معاون علمی.

ماده ۴- ترکیب هیأت امنا

- ۱- معاون اول رئیس‌جمهور (رئیس هیأت امنا)؛
- ۲- وزیر علوم، تحقیقات و فناوری؛
- ۳- وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛
- ۴- دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی؛
- ۵- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی؛
- ۶- معاون علمی و فناوری رئیس‌جمهور؛
- ۷- رئیس بنیاد ملی نخبگان؛
- ۸- رؤسای فرهنگستان‌ها؛

۹- دو نفر از دانشمندان و صاحب‌نظران به پیشنهاد رئیس فرهنگستان؛

۱۰- یک نفر از شخصیت‌های حوزوی آشنا به فقه و اخلاق پزشکی به انتخاب شورای عالی انقلاب فرهنگی.

ماده ۵- ترکیب مجمع عمومی

مجمع عمومی مرکب از کلیه اعضای پیوسته فرهنگستان است. جلسات مجمع حداقل سالی ۴ بار و به صورت فصلی تشکیل می‌شود.

تبصره ۱- اعضای وابسته می‌توانند با مجوز رئیس فرهنگستان، بدون حق رأی در مجمع عمومی شرکت کنند.

تبصره ۲- ریاست مجمع با رئیس فرهنگستان است.

ماده ۶- وظایف مجمع عمومی

- ۱- تصویب سیاست‌ها و برنامه‌های راهبردی فرهنگستان؛
  - ۲- تصویب آیین‌نامه داخلی در چارچوب اساسنامه؛
  - ۳- تعیین دانشمندانی که شرایط دریافت پاداش، جایزه، مدال یا نشان را دارند و معرفی ایشان به ریاست عالی فرهنگستان‌ها از طریق رئیس فرهنگستان؛
  - ۴- انتخاب اعضای پیوسته، وابسته و افتخاری به پیشنهاد رئیس فرهنگستان.
- تبصره- تعیین تعداد اعضای پیوسته و کاهش و افزایش آن‌ها به پیشنهاد فرهنگستان و با تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی امکان‌پذیر است.

۵- تصویب گروه جدید، ادغام و انحلال گروه‌ها با پیشنهاد رئیس فرهنگستان.

ماده ۷- ترکیب شورای علمی

- ۱- رئیس فرهنگستان (رئیس شورا)؛
- ۲- رؤسای گروه‌های علمی؛
- ۳- معاون علمی فرهنگستان (دبیر شورا)؛
- ۴- دبیر فرهنگستان.

ماده ۸- وظایف شورای علمی

- ۱- بررسی سیاست‌ها و برنامه‌های فرهنگستان و پیشنهاد آن به مجمع عمومی برای تصویب؛
- ۲- تدوین و پیشنهاد آیین‌نامه‌های نحوه اجرای فعالیت‌های علمی فرهنگستان و ارائه آن به مجمع عمومی برای تصویب؛
- ۳- بررسی و تصویب برنامه‌های راهبردی و پیشنهادی گروه‌های علمی؛
- ۴- بررسی و اظهارنظر در مورد طرح‌های علمی و ارجاع آن به گروه‌های ذی‌ربط؛

- ۵- تعیین اهم مسائل و موضوعاتی که لازم است مورد تحقیق قرار گیرد و پیشنهاد آن‌ها به مراکز علمی ذی صلاح در کشور؛
- ۶- تهیه و تدوین ضوابط مربوط به اعطای پاداش و جوایز و بورس و نشان و مدال به افراد واجد شرایط و پیشنهاد آن به هیأت امنای جهت تصویب؛
- ۷- پیشنهاد و معرفی دانشمندانی که شرایط دریافت پاداش یا جایزه یا مدال یا نشان را دارند به مجمع عمومی برای تصویب؛
- ۸- انجام دادن سایر کارهایی که از سوی هیأت امنای فرهنگستان، مجمع عمومی و ریاست فرهنگستان به شورا ارجاع می‌شود؛
- ۹- پیشنهاد بورس‌ها و فرصت‌های مطالعاتی برای تصویب به رئیس فرهنگستان؛
- ۱۰- پیشنهاد ادغام و یا انحلال گروه‌های علمی و یا تشکیل گروه‌های علمی جدید به مجمع عمومی از طریق رئیس فرهنگستان.

ماده ۹- رئیس فرهنگستان

- رئیس فرهنگستان از میان اعضای فرهنگستان به پیشنهاد رئیس‌جمهور و تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی و با حکم ایشان برای یک دوره چهارساله انتخاب می‌شوند. تغییر رئیس مزبور به علل مختلف از جمله فوت، کناره‌گیری، عزل و استعفا قبل از پایان دوره نیز مطابق همین شیوه خواهد بود.
- تبصره ۱-** انتخاب مجدد رئیس فرهنگستان بلا مانع می‌باشد.
- تبصره ۲-** در صورتی که فرد پیشنهادی برای ریاست فرهنگستان از اعضای پیوسته فرهنگستان نباشد، ابتدا در خصوص پیوسته بودن عضویت وی در مجمع عمومی تصمیم‌گیری و در صورت تصویب این امر، به‌عنوان رئیس فرهنگستان منصوب می‌شود.
- تبصره ۳-** رئیس فرهنگستان بالاترین مقام اجرایی و اداری فرهنگستان بوده و نمایندگی فرهنگستان را در برابر اشخاص حقیقی و حقوقی و مراجع قانونی خواهد داشت.
- تبصره ۴-** رئیس فرهنگستان می‌تواند حق نمایندگی در برابر اشخاص و مراجع قانونی را به‌وسیله وکیل یا نماینده‌ای که انتخاب می‌کند، اعمال و قسمتی از اختیارات و حق امضای خود را به معاونین و دبیر به تشخیص خود واگذار نماید.

ماده ۱۰- وظایف رئیس فرهنگستان

- ۱- ارائه گزارش عملکرد سالیانه و برنامه راهبردی به هیأت امنای شورای عالی انقلاب فرهنگی؛
- تبصره-** نظارت بر فعالیت فرهنگستان به عهده شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌باشد.
- ۲- پیشنهاد سازمان اداری و مالی و آیین‌نامه‌های مربوطه، بودجه سالیانه و ارائه عملکرد مالی فرهنگستان به انضمام گزارش حسابرس مستقل برای تصویب به هیأت امنای؛
- ۳- پیشنهاد عضویت فرهنگستان در مجامع جهانی به هیأت امنای؛
- ۴- انتصاب رؤسای گروه‌های علمی، معاونت علمی، دبیر و مشاوران فرهنگستان؛
- ۵- پیشنهاد مصوبات شورای علمی به مجمع عمومی برای تصویب نهایی؛
- ۶- پیشنهاد افراد به‌عنوان اعضای پیوسته، وابسته و افتخاری فرهنگستان به مجمع عمومی برای تصویب؛
- ۷- نظارت بر حسن اجرای تصمیمات هیأت امنای فرهنگستان، مجمع عمومی و شورای علمی.
- ماده ۱۱-** دبیر فرهنگستان از میان اعضای پیوسته به انتخاب و حکم رئیس فرهنگستان منصوب می‌شود.

ماده ۱۲- وظایف دبیر فرهنگستان

- ۱- اداره کلیه امور دبیرخانه اعم از اداری و مالی؛
  - ۲- تأمین کارکنان موردنیاز فرهنگستان؛
  - ۳- انجام دادن سایر اموری که از طرف هیأت امناء، مجمع، شورای علمی و ریاست فرهنگستان به وی محول می‌شود.
- ماده ۱۳-** معاون علمی از میان اعضای پیوسته به انتخاب و حکم رئیس فرهنگستان منصوب می‌شود.
- ماده ۱۴-** وظایف معاون علمی و تعیین گروه‌های علمی و وظایف آن‌ها و همچنین واحد پشتیبان گروه‌های علمی به موجب آیین‌نامه داخلی تعیین می‌شود.

ماده ۱۵- تعداد اعضای پیوسته فرهنگستان حداکثر ۵۰ نفر می‌باشد.

تبصره- انتخاب و پذیرش اعضای پیوسته جدید بیشتر از سقف مذکور در این ماده، به تعداد اعضای پیوسته بالای ۷۵ سال سن (ضمن ادامه عضویت دائم این اعضا با دارا بودن تمامی اختیارات) امکان‌پذیر خواهد بود.

ماده ۱۶- نحوه انتخاب اعضا

افراد پیشنهادی برای عضویت در فرهنگستان با معرفی و تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی و یا خود فرهنگستان و بر اساس ضوابط و معیارهای عمومی و علمی مصوب انتخاب می‌شوند. در خصوص قسمت اخیر، اعضای فرهنگستان توسط رئیس فرهنگستان یا حداقل پنج‌تن از اعضای مجمع عمومی به مجمع عمومی پیشنهاد و به تصویب آن مجمع می‌رسد و با حکم رئیس فرهنگستان به عضویت فرهنگستان در می‌آیند.

ماده ۱۷- شرایط عضویت اعضا

- ۱- اعضای پیوسته و وابسته باید ایرانی بوده و التزام عملی به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و اصل ولایت‌فقیه و رعایت قوانین و موازین جمهوری اسلامی ایران داشته باشند؛
  - ۲- حداقل دارای درجه دانشجویی باشند.
- ماده ۱۸-** هر یک از اعضای پیوسته فرهنگستان که در طول یکسال بیش از نیمی از جلسات را بدون عذر موجه به تشخیص رئیس فرهنگستان غیبت داشته باشد، مستعفی شناخته خواهد شد.
- تبصره-** رئیس فرهنگستان می‌تواند پس از بررسی، در خصوص ادامه عضویت افراد مذکور به صورت افتخاری تصمیم‌گیری نماید.

ماده ۱۹- مدت زمان عضویت

مدت عضویت اعضای وابسته چهار سال می‌باشد و ادامه عضویت آنان به همان طریقی است که در این اساسنامه پیش‌بینی شده است.

تبصره ۱- انتخاب مجدد اعضای وابسته بلامانع است.

تبصره ۲- عضویت اعضای پیوسته و افتخاری مادام‌العمر می‌باشد.

تبصره ۳- در صورتی که عضوی از اعضای پیوسته فرهنگستان به هر دلیلی توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی فاقد صلاحیت شناخته شود، شورای عالی می‌تواند در مورد ادامه عضویت و یا عدم عضویت شخص مزبور تجدیدنظر نماید.

ماده ۲۰- فرهنگستان مؤسسه‌ای با شخصیت حقوقی مستقل می‌باشد که به نهاد ریاست جمهوری وابسته است و اعتباراتی که برای فرهنگستان در بودجه سالانه کشور لحاظ می‌شود در ردیف اعتبارات نهاد ریاست جمهوری به صورت کمک منظور خواهد شد.

ماده ۲۱- فرهنگستان از لحاظ امور مالی و معاملاتی تابع مقرراتی خواهد بود که به پیشنهاد رئیس فرهنگستان به تصویب هیأت امناء می‌رسد.

ماده ۲۲- آیین‌نامه چگونگی رسیدگی به حساب‌های سالانه فرهنگستان با پیشنهاد رئیس فرهنگستان به تصویب هیأت امنای می‌رسد.
 ماده ۲۳- این اساسنامه مشتمل بر ۲۳ ماده و ۱۴ تبصره در جلسه ۷۰۴ مورخ ۹۰/۱۰/۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

مصوبه «سند جامع روابط علمی بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران» مصوب جلسه ۸۰۵ مورخ ۱۵ اسفند ۱۳۹۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مصوبه «سند جامع روابط علمی بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران» که در جلسه ۸۰۵ مورخ ۱۳۹۶/۱۲/۱۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسیده است، به شرح ذیل برای اجرا ابلاغ می‌شود:
 مقدمه:

در راستای تحقق اهداف سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران، بند ششم سیاست‌های کلی علم و فناوری و راهبرد کلان نهم نقشه جامع علمی کشور که در آنها گسترش همکاری و تعامل فعال، سازنده و الهام بخش در حوزه علم و فناوری با سایر کشورها و مراکز علمی و فنی معتبر منطقه‌ای و جهانی همراه با تحکیم استقلال کشور و جلوگیری از تحقق اهداف نظام سلطه براساس اصل عزت، حکمت و مصلحت مورد تأکید قرار گرفته و به‌منظور اجرای دستور مورخ ۱۳۹۵/۶/۹ مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) درخصوص مرادوات و مبادلات علمی، آموزشی و پژوهشی با سایر کشورها، سند حاضر با عنوان «سند جامع روابط علمی بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران» به شرح ذیل به تصویب رسید:

ماده ۱- اهداف کلان:

مرادوات و مبادلات علمی، آموزشی، پژوهشی و فناوری بین‌المللی که در این سند به اختصار «روابط علمی بین‌المللی» نامیده می‌شود، دارای اهداف کلان ذیل است:

- ۱- تحقق دیپلماسی علمی فعال برای کسب دانش‌ها و فناوری‌های برتر و نوپدید و مورد نیاز اولویت‌دار کشور و همچنین افق‌گشایی علمی براساس مبانی معرفتی اسلام
- ۲- ارائه، بسط و تعمیق مطلوب معارف و علوم انسانی و اسلامی در مجامع علمی بین‌المللی به‌ویژه جهان اسلام
- ۳- استفاده هماهنگ و منسجم از ظرفیت‌های علمی کشور جهت ارتقاء سطح علمی و فناوری سایر جوامع و کشورهای همسو
- ۴- ترویج، انتشار و انتقال دستاوردهای علمی و فناوری کشور در چارچوب منافع ملی و سیاست‌های کلان نظام
- ۵- مقابله با نفوذ و انحصارطلبی علمی نظام سلطه و حفاظت و صیانت هوشمند از سرمایه‌های انسانی و علمی کشور

ماده ۲- راهبردها:

- ۱- هماهنگی و هم‌افزایی دستگاه‌های ذی‌ربط و سیاست‌گذاری یکپارچه برای توسعه همکاری‌های علمی بین‌المللی
- ۲- تقویت و توسعه شبکه‌های صیانت‌شده فراملی میان دانشمندان، دانشجویان و پژوهشگران دانشگاه‌ها و حوزه‌های علمیه، مراکز پژوهشی، پارک‌های علم و فناوری و شرکت‌های دانش‌بنیان در داخل و خارج از کشور

۳- توسعه هوشمند و الهام‌بخش روابط علمی با سایر کشورها با تأکید بر مزیت‌های نسبی کشور به‌ویژه در علوم اسلامی

۴- تسهیل دستیابی به دانش طراحی و تولید با رویکرد بومی‌سازی فناوری‌های راهبردی و مورد نیاز با پیشگیری از آسیب‌های احتمالی آن
ماده ۳- اقدامات ملی:

۱- تقویت و بهره‌برداری از ظرفیت سفارتخانه‌ها، رایزنی‌های فرهنگی و سایر نهادهای فعال در عرصه بین‌المللی برای توسعه هوشمند نظام روابط علمی بین‌المللی (۱)

۲- طراحی و پیاده‌سازی سامانه امن ثبت اطلاعات، رصد، پایش و ارزیابی روابط علمی بین‌المللی کشور (۱)

۳- تعیین ضوابط و تسهیل هدفمند عضویت و نقش‌آفرینی تأثیرگذار سازمان‌ها و نهادهای دولتی و غیردولتی، مراکز علوم دینی، انجمن‌های علمی و صنفی، پژوهشگران و فناوران در مجامع و رویدادهای علمی بین‌المللی (۲)
 ۴- تعیین چارچوب و ضوابط ارائه و نشر دستاوردهای مهم و برون‌دادهای علمی اولویت‌دار در عرصه‌های بین‌المللی از طرق مختلف از قبیل پایگاه‌ها و بانک‌های اطلاعاتی، شبکه‌های اجتماعی، مقالات، شناخت‌نامه‌ها، پایان‌نامه‌ها، کنفرانس‌ها و رویدادهای کارآفرینی به‌منظور رعایت منافع ملی و ایجاد فضای امن ارتباطی (۲)

۵- توسعه بازار محصولات و خدمات علمی و فناورانه به‌ویژه دانش‌بنیان در کشورهای هدف کمک‌های علمی و فناوری به کشورها و جوامع همسو با بهره‌گیری هدفمند از دیپلماسی و کمک‌های توسعه‌ای کشور (۳)

۶- ترجمه، نشر و گسترش منابع و دستاوردهای علمی و فرهنگی ایرانی - اسلامی به‌ویژه علوم انسانی و معارف اسلامی با بهره‌گیری از توانمندی‌های حوزه‌های علمی و سایر مراکز آموزشی و پژوهشی کشور (۳)

۷- توسعه و به‌کارگیری روش‌ها و ابزارهای ترویج زبان فارسی به‌منظور ارتقای جایگاه زبان فارسی در بین زبان‌های بین‌المللی علمی (۳)

۸- توسعه ساز و کار جذب، اقامت و بهره‌گیری ضابطه‌مند از ظرفیت و توان دانشمندان، پژوهشگران، فناوران و دانشجویان خارجی به‌ویژه ایرانیان مقیم خارج از کشور (۴)

۹- سامان‌دهی، حمایت و هدفمند کردن پذیرش دانشجویان غیرایرانی و اخذ بورس‌های تحصیلی و فرصت‌های مطالعاتی خارج از کشور مبتنی بر اولویت‌های تعیین‌شده در اسناد بالادستی نظام (۲ و ۴)

۱۰- توسعه همکاری‌های علمی بین‌المللی از قبیل دوره‌های آموزشی و دانشگاهی، پروژه‌ها و مراکز تحقیقاتی، شرکت‌های دانش‌بنیان، مجلات علمی و سرمایه‌گذاری مشترک با کشورهای خارجی (۴)

تبصره: تدوین و تصویب ضوابط مربوط به این اقدام مطابق بند ۲ ماده ۴ سند عمل خواهد شد.

۱۱- پیاده‌سازی پیوست فناوری در قراردادهای بین‌المللی و طرح‌های مهم ملی و نظارت بر آن (۴)

۱۲- صیانت از پژوهشگران و فناوران، دستاوردهای علمی و حقوق مالکیت فکری آن‌ها در عرصه‌های بین‌المللی و آگاه‌سازی و ارائه آموزش‌های لازم (۲ و ۳)

ماده ۴- راهبری و نظارت

۱- دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی وظیفه نظارت بر این سند و سایر اسناد بین‌المللی در عرصه روابط علمی و فرهنگی را با همکاری مبادی مسئول بر عهده دارد.

۲- ستاد راهبری اجرای نقشه جامع علمی کشور براساس تبصره ۴ ماده ۵ آیین‌نامه ستاد، با حضور و حق رأی وزیر امور خارجه و وزیر اطلاعات، وظیفه تصویب ضوابط لازم را بر عهده دارد.

تبصره: حسب موضوع، عالی‌ترین مقام سایر دستگاه‌های مرتبط با حق رأی به جلسات ستاد دعوت می‌شود.
۳- معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری مسئولیت اجرایی‌سازی مفاد این سند را برعهده دارد.
ماده ۵- این سند مشتمل بر یک مقدمه، ۵ ماده و ۲ تبصره در جلسه ۸۰۵ مورخ ۱۳۹۶/۱۲/۱۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید و از تاریخ تصویب لازم‌الاجراست و مصوبات و سیاست‌های مغایر، لغو و بلااثر خواهند بود.